

T. B. M. M. TUTANAK DERGİSİ

—●—
113 üncü Birleşim
20 . 6. 2000 Salı
—●—

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	521
II. - GELEN KÂĞITLAR	521
III. - YOKLAMALAR	591,592
IV. - BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	525
A) GÜNDEMĐİŐI KONUŞMALAR	525
1. - Muğla Milletvekili Fikret Uzunhasan'ın, Muğla İlindeki baltık üretim çiftlikleri sahiplerinin sorunları ile alınması gereken önlemlere ilişkin gündem- dışı konuşması ve Tarım ve Köyişleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in cevabı	525:531
2. - Burdur Milletvekili Mustafa Örs'ün, Burdur İlinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması	531:533
3. - Hatay Milletvekili Levent Mıstıkoğlu'nun, Mustafa Kemal Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesince kullanılmakta olan Sağlık Bakanlığına ait Piring- lik'teki tesislere ilişkin gündem dışı konuşması	533:535
B) TEZKERELER VE ÖNERGELER	535
1. - Muğla Milletvekili Nazif Topaloğlu'nun (6/707, 6/708, 6/709) esas numaralı sözlü sorularını geri aldığına ilişkin önergesi (4/270)	535
C) GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ	535
1. - Fazilet Partisi Genel Başkanı ve Malatya Milletvekili Mehmet Recai Kutan ve 35 arkadaşının, uyguladığı yanlış politikalarla tarım sektörünün	

Sayfa

olumsuz yönde etkilenmesine neden olduğu iddiasıyla Tarım ve Köyişleri Bakan-
nı Hüsnü Yusuf Gökalp hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesi (11/2) 535:537

**V. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN
GELEN DİĞER İŞLER**

537, 581, 592

1. – Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/459) (S. Sayısı: 449) 537:541

2. – Kastamonu Milletvekili M. Hadi Dilekçi'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/460) (S. Sayısı: 450) 541:545

3. – İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/461) (S. Sayısı: 451) 545:548

4. – “Ticaret ve Sanayi Odaları”, “Ticaret Odaları”, “Sanayi Odaları”, “Deniz Ticaret Odaları”, “Ticaret Borsaları” ve “Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği” Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (1/641) (S. Sayısı: 484) 581:591, 592:604

5. – Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurtdışı Teşkilâtı Hakkında 189 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/53) (S. Sayısı: 433) 604:605

6. – 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Eki Cetvellerin Emniyet Genel Müdürlüğüne Ait Bölümünde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/601) (S. Sayısı: 426) 605:629

7. – Askerî Hâkimler Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Adalet Komisyonları Raporları (1/657) (S. Sayısı: 421) 629:638

VI. – ÖNERİLER

548

A) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

548

1. – (11/2) esas numaralı gensoru önergesinin, gündemin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmında yer almasına ve Anayasanın 99 uncu maddesi gereğince, gündeme alınıp alınmaması hususundaki görüşmelerin 21.6.2000 tarihli birleşimde yapılmasına; gensoru önergesinin gündeme alınması kabul edildiği takdirde gensorunun özel gündemde yer almasına ve görüşmelerinin 26.6.2000 Pazartesi günü yapılmasına ilişkin Danışma Kurulu önerisi 548

B) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

548

1. – Genel Kurulun çalışma gün ve saatleri ile gündemdeki sıralamanın yeniden düzenlenmesine ilişkin DSP, MHP ve ANAP Gruplarının müşterek önerisi 548:553

**VII. – GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI
VE MECLİS ARAŞTIRMASI**

553

A) GÖRÜŞMELER

553

1. – İstanbul Milletvekili Nazif Okumuş ve 43 Arkadaşı ile Ankara Milletvekili Cemil Çiçek ve 21 Arkadaşının, Türkiye Kızılay Derneğinin Sorunları ile Faaliyetlerinin Araştırılarak Gelir Kaynaklarının Daha Etkin Kullanılması İçin

Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci Maddeleri Uyarınca Birer Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin Önergeleri ve Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (10/73, 74) (S. Sayısı: 405)

553:581

2. – 20 nci Yasama Döneminde Konya Milletvekili Hüseyin Arı ve 56 Arkadaşı Tarafından Verilen Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğünce 1996 Yılında Özürlülerin Memurluğa Alınması İçin Açılan Sınavda Mevzuata Aykırı ve Usulsüz İşlemler Yapılmasına Göz Yumarak Görevini İhmal Ettiği ve Kötüye Kullandığı ve Bu Eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 230 ve 240 ıncı Maddelerine Uyduğu İddiasıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eski Bakanı Mustafa Kul Hakkında Anayasanın 100 üncü ve İçtüzüğün 107 nci Maddeleri Uyarınca Bir Meclis Soruşturması Açılmasına İlişkin Önerge ve Meclis Soruşturması Komisyonu Raporu (9/34) (S. Sayısı: 410)

581

VIII. – SORULAR VE CEVAPLAR

639

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

639

1. – İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak'ın, eski Cumhurbaşkanı Kenan Evren hakkında iddianame hazırlayan Adana Cumhuriyet Savcısına ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk'ün cevabı (7/1810)

639:640

2. – İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin'in, GAP Bölgesindeki arazi satışlarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Şuayip Üşenmez'in cevabı (7/1814)

641:655

3. – Adana Milletvekili Ali Halaman'ın, Adana İli ve ilçelerinde yürütülen proje ve hizmetlere ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk'ün cevabı (7/2060)

656:657

4. – İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, 4 üncü GSM ihalesinden sonra Demirbank hisse senedi sahiplerinin borsada zarar ettikleri iddialarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Recep Önal'ın cevabı (7/2065)

657:659

5. – Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, İstanbul'da yapımı planlanan göz hastanesi için ayrılan ödeneye ilişkin sorusu ve Sağlık Bakanı Osman Durmuş'un cevabı (7/2071)

659:660

6. – Erzurum Milletvekili Mücahit Himoğlu'nun, Ege adaları konusunda bir dergide yer alan habere ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı İsmail Cem'in cevabı (7/2074)

660:662

7. – Erzurum Milletvekili Fahrettin Kukaracı'nın, kamu kurumlarındaki ticaret dengesizliklerine ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel'in cevabı (7/2098)

662:664

8. – Adıyaman Milletvekili Mahmut Göksu'nun, D-8 projesine ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı İsmail Cem'in cevabı (7/2109)

665:667

9. – Antalya Milletvekili Mehmet Zeki Okudan'ın, esnaf ve sanatkârlara kullanılan kredilerin faiz oranlarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı H. Hüsamettin Özkan'ın cevabı (7/2116)

667:668

10. – İstanbul Milletvekili İsmail Aydın'ın, bir davada sanık durumunda olan polislerin mahkemeye getirilmediği iddialarına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2120)

669:671

11. – Diyarbakır Milletvekili Sacit Günbey'in, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonuna ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Hasan Gemici'nin cevabı (7/2124) 671:674
12. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan'a Vakıflar Şube Müdürlüğü kurulup kurulmayacağına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Yüksel Ya-lova'nın cevabı (7/2127) 675
13. – Aksaray Milletvekili Ramazan Toprak'ın, Emlakbank'tan Egebank'a kredi verilip verilmediğine ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Faruk Bal'ın yazılı cevabı (7/2131) 675:676
14. – Konya Milletvekili Veysel Candan'ın, bakanlık fonlarından belediye-lere gönderilen paralara ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Sümer Oral'ın cevabı (7/2139) 676:677
15. – Konya Milletvekili Veysel Candan'ın, haklarında soruşturma açılan belediye başkanı olup olmadığına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Sadettin Tan-tan'ın cevabı (7/2140) 677:678

I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 14.00'te açılarak iki oturum yaptı.

Yapılan yoklamalar sonucunda Genel Kurulda toplantı yetersayısı bulunmadığı anlaşıldığından, 20 Haziran 2000 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşime 14.32'de son verildi.

Mehmet Vecdi Gönül

Başkanvekili

Burhan Orhan

Bursa

Kâtip Üye

Levent Mistikoğlu

Hatay

Kâtip Üye

No.: 157

II. - GELEN KÂĞITLAR

19.6.2000 PAZARTESİ

Sözlü Soru Önergeleri

1. - Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, Bolu Tünel inşaatına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/737) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2000)
2. - Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, Ayaş Tüneli Projesine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/738) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2000)
3. - Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, Türk Ticaret Bankası Genel Müdürü hakkında açılmış ceza davası olup olmadığına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/739) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2000)

Yazılı Soru Önergeleri

1. - İstanbul Milletvekili Yücel Erdener'in, Türkiye'de avcılığın idaresi, yaban hayatı ve atıcılığa ilişkin Orman Bakanından yazılı soru önergesi (7/2228) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2000)
2. - İstanbul Milletvekili Yücel Erdener'in, Türkiye'de avcılığın idaresi, yaban hayatı ve atıcılığa ilişkin Devlet Bakanından (Fikret Ünlü) yazılı soru önergesi (7/2229) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2000)
3. - Ankara Milletvekili M.Zeki Çelik'in, Bakanlığa bağlı müzelere ilişkin Kültür Bakanından yazılı soru önergesi (7/2230) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2000)
4. - Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, vakıf üniversitelerine yapılan yardımlara ilişkin Millî Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/2231) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2000)
5. - Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, vakıf üniversitelerine yapılan yardımlara ilişkin Maliye Bakanından yazılı soru önergesi (7/2232) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2000)
6. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, ortaöğretim okullarında meydana gelen şiddet olaylarına ilişkin Millî Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/2233) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2000)

7. - Antalya Milletvekili Mehmet Zeki Okudan'ın, Türkiye'nin kökürt ihtiyacına ve Isparta'daki Keçiörlü Kökürt Fabrikasına ilişkin Devlet Bakanından (Şökrü Sina Gürel) yazılı soru önergesi (7/2234) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2000)

8. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, Bolu Tüneli inşaatına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından yazılı soru önergesi (7/2235) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2000)

9. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, Jeotermal Enerji Kaynaklarının kullanımına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından yazılı soru önergesi (7/2236) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2000)

10. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, trafik kazalarının nedenlerine ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/2237) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2000)

11. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, Kombassan Holdinge ayrımcı uygulamalar yapıldığı iddialarına ilişkin Devlet Bakanından (Recep Önal) yazılı soru önergesi (7/2238) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2000)

12. - Ankara Milletvekili Saffet Arkan Bedük'ün, Uzaktan Eğitim Vakfı'na ilişkin Millî Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/2239) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2000)

13. - Ankara Milletvekili Saffet Arkan Bedük'ün, Ankara-Çankaya İlçesi Mürsel Uluç Mahallesi'nin sağlık sorunlarına ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi (7/2240) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2000)

14. - Ankara Milletvekili Saffet Arkan Bedük'ün, Ankara yöresindeki çiftçilerin ve hayvan yetiştiricilerinin sorunlarına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/2241) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2000)

Gensoru Önergesi

1. - Fazilet Partisi Genel Başkanı ve Malatya Milletvekili Mehmet Recai Kutan ve 35 arkadaşının, uyguladığı yanlış politikalarla tarım sektörünün olumsuz yönde etkilenmesine neden olduğu iddiasıyla Tarım ve Köyişleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalg hakkında Anayasanın 99 uncu ve İçtüzüğü'nün 106 ncı Maddeleri uyarınca bir gensoru açılmasına ilişkin önergesi (11/2) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2000) (Dağıtım tarihi: 19.6.2000)

Süresi İçinde Cevaplandırılmayan Yazılı Soru Önergeleri

1. - Ardahan Milletvekili Saffet Kaya'nın, TEDAŞ Bayburt müessesesinde görevine son verilen güvenlik görevlilerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından yazılı soru önergesi (7/1958)

2. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, Akkuyu Nükleer Elektrik Santrali ihalesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından yazılı soru önergesi (7/1965)

3. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, Çin'in Doğu Türkistan'ı işgaline ilişkin Dışişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/1971)

4. - Rize Milletvekili Mehmet Bekaroğlu'nun, bazı MİT görevlilerinin basın kuruluşlarında çalıştığı iddialarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/1973)

5. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, İsrail Eğitim Bakanının beyanları hakkında bir girişimde bulunulup bulunulmadığına ilişkin Dışişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/1976)

20 . 6 . 2000 SALI**Kanun Hükmünde Kararname**

1. - Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname (1/706) (Anayasa ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.6.2000)

Tasarılar

1. - Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu Arasında Hukukî, Ticarî ve Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Sözleşmesinin ve Sözleşmeye İlişkin Notaların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/707) (Adalet ve Dışişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.6.2000)

2. - Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile Yunanistan Cumhuriyeti Kamu Düzeni Bakanlığı Suç ile, Özellikle Terörizm, Örgütlü Suçlar, Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı ve Yasa Dışı Göç ile Mücadelede İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/708) (İçişleri ve Dışişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.6.2000)

3. - Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı (1/709) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.6.2000)

Teklifler

1. - Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük'ün; 9.6.1930 Tarih ve 1700 Sayılı Dahiliye Memurları Kanununa Bir Geçici Madde ve Bir Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi (2/555) (İçişleri Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.6.2000)

2. - Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük'ün; 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/556) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 12.6.2000)

3. - Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük'ün; 867 ve 170 Sayılı Ziraat Vekaletine Merbut Bazı Mektep ve Müesseselerin Sureti İdaresi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/557) (Tarım, Orman ve Köyişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.6.2000)

4. - Zonguldak Milletvekili Hasan Gemici'nin; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılması Hakkında İçtüzük Teklifi (2/558) (Anayasa Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.6.2000)

Raporlar

1. - Türkiye Cumhuriyeti ile Hindistan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/671) (S. Sayısı: 489) (Dağıtma tarihi: 19.6.2000) (GÜNDEME)

2. - Anavatan Partisi Grup Başkanvekili Kastamonu Milletvekili Murat Başesgioğlu, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Konya Milletvekili Ömer İzgi, Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük, Fazilet Partisi Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili İsmail Kahraman ve Demokratik Sol Parti Grup Başkanvekili Konya Milletvekili Emre-

han Halıcı'nın, 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 47 nci Maddesine Bir Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/527) (S. Sayısı: 494) (Dağıtma tarihi: 19.6.2000) (GÜNDEME)

3. - İzmir Milletvekilleri Suha Tanık ve Işıl Saygın'ın, İzmir İlinde Uzundere Adı ile Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/365) (S. Sayısı: 498) (Dağıtma tarihi: 19.6.2000) (GÜNDEME)

4. - Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Kurulmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/700) (S. Sayısı: 504) (Dağıtma tarihi: 20.6.2000) (GÜNDEME)

Yazılı Soru Önergeleri

1. - İstanbul Milletvekili M. Murat Sökmenoğlu'nun, yurtdışına çıkışlardaki vize uygulamalarına ilişkin Dışişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/2242) (Başkanlığa geliş tarihi: 19.6.2000)

2. - Sakarya Milletvekili Cevat Ayhan'ın, deprem felaketinden sonra çeşitli kuruluşlarca düzenlenen yardım kampanyalarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/2243) (Başkanlığa geliş tarihi: 19.6.2000)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

20 Haziran 2000 Salı

BAŞKAN : Başkanvekili Nejat ARSEVEN**KÂTİP ÜYELER : Melda BAYER (Ankara), Mehmet ELKATMIŞ (Nevşehir)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 113 üncü Birleşimini açıyorum.

Toplantı yetersayısı vardır; görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce, üç arkadaşına gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Muğla İlindeki balık çiftliklerinin sorunları hakkında söz isteyen Muğla Milletvekili Sayın Fikret Uzunhasan'a aittir.

Buyurun Sayın Uzunhasan (DSP sıralarından alkışlar)

IV. – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI**A) GÜNDEM DİŞİ KONUŞMALAR**

1. – Muğla Milletvekili Fikret Uzunhasan'ın, Muğla İlindeki balık üretim çiftlikleri sahiplerinin sorunları ile alınması gereken önlemlere ilişkin gündem dışı konuşması ve Tarım ve Köyleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in cevabı

FİKRET UZUNHASAN (Muğla) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

21 inci Yüzyıla girmiş olmamıza rağmen, besin üretim kaynaklarının ve alanlarının daralması, dünyamız için hâlâ önemli bir tehdittir. Son yıllarda, protein açığının kapatılabilmesi için, gelişmiş ülkeler, denizlere ve denizlerdeki su ürünlerine büyük önem vermişlerdir. FAO bilgilerine göre, denizlerden elde edilen su ürünleri toplamı 120 milyon tondur, yetiştirilen balık miktarı ise 20 milyon ton kadardır.

Ülkemiz, gerek iklim ve ekolojik gerekse topografik olarak su ürünleri yetiştiriciliğine uygun dünyanın sayılı ülkelerinden biridir. Ancak, uygulamada yaşanan sıkıntılar, ne yazık ki, bizi, bu üretimde çok gerilerde bırakmıştır. Örneğin, bizim kıyılarımızın 1/3'ü kadar kıyılara sahip olan Japonya, yılda 450 000 ton balık üretirken, biz, ancak 25 000 ton, yani, Japonya'nın yaklaşık 1/18'i kadar balık üretebiliyoruz. Hatta, bizden çok sonra bu işe başlayan Yunanistan'dan bile daha az üretim yapabiliyoruz.

Türkiye'de ilk defa ağ kafeslerde deniz balığı yetiştiriciliği Muğla'da başlamıştır. Çok kısa zamanda ülkemizde mevcut olan 300 ağ kafeslerde balık üretim çiftliğinin 176'sı burada kurularak, toplam üretime yüzde 65'lik katkı sağlamıştır. 1999 yılı üretimi 13 000 ton olmuş ve 179 trilyon Türk Lirası kaynak oluşturulmuştur. Yaklaşık 38 milyon dolar dışarıya yapılmıştır. Muğla İlinde bu sektör, 7 200 kişilik istihdamla yerli halka önemli bir iş sahasıdır. Ancak, bu gelişmeye paralel olarak, daha çok, devlet kuruluşları arasındaki yetki karmaşasından kaynaklanan bazı problemler, bu sektöre durma noktasına doğru hızla sürüklenmektedir; oysa, 1380 sayılı Yasa, bütün bu görevleri, Tarım Bakanlığı ve onun illerdeki kuruluşları olan Tarım İl Müdürlüklerine vermiştir. Ancak, Muğla sahillerinin yoğun olarak turizme hizmet verdiğini dikkate alırsak, Turizm Bakanlığının görüşlerini almamak mümkün değildir; böyle de yapılmış ve sonuçta, bu sahillerin onbinde 2'si gibi çok az kısmı balık çiftliklerine ayrılmıştır ve geri kalan sahiller turizme bırakılmıştır.

Sayın milletvekilleri, bu iki sektör, esasen, birbirine destek veren iki sektördür. Hatta, gelişmiş ülkelerde, örneğin, Amerika, Japonya, Norveç, İngiltere, Kanada ve hatta Yunanistan'da, yer darlığından, balık çiftlikleri, bir yandan, üretim yaparken, aynı zamanda, turizme hizmet veren birer işletme haline dönüştürülmüştür.

Diğer yandan, Çevre Bakanlığının, Denizcilik Müsteşarlığının, Sağlık Bakanlığının, Muğla Valiliğinin, Bayındırlık ve İskân Bakanlığının, Orman Bakanlığının görüş ve müsaadelerine başvurulmuştur; son olarak da, bu sahaların denizlerdeki sahibi olan Maliye Bakanlığının müsaadesiyle, 2886 sayılı Yasa çerçevesinde ihalesi yapıyor ve sözleşmeye bağlanıyor. Yani, kısaca, üretime uygun sahaların tespitinde ve balık üretim çiftliklerinin kurulmasında yetkili olan Tarım Bakanlığının yanında, sekiz ayrı devlet kuruluşu görüş sahibidir. İşte, bu kadar geniş yetki yelpazesi içerisinde üretici ve sektör, dış müdahalelere karşı savunmasız ve çaresiz kalmaktadır. Durumdan istifa etmek isteyen bazı güçler tarafından, daha çok bu çiftliklerin yoğun olarak bulunduğu Milas-Güllük Koyunda, balık çiftlikleri, deniz kirliliği ve görüntü kirliliği yapıyor gerekçesiyle, ruhsatlı çiftliklerin yerinden sökülüp, bunların üretime uygun olup olmadığı belli olmayan açık denizlere kurulmaları istenmektedir. Diğer yandan, Muğla Valiliği de, sadece turizm diyerek, bu çiftliklerin ruhsatlarını iptal etmek için kollarını sıvamış durumdadır. Gerekçesini de, sanki dantışıklı, temyizsiz ve defanssız bir mahkeme sonucuna dayandırmaktadır; oysa, deniz yüzeyinin kiralanması işi, 2886 sayılı Yasaya göre yapılmıştır. Sözleşme gereği, taraflardan biri üretici, diğeri ise, Maliye Bakanlığıdır. Bu sözleşmenin 15 inci maddesi, "projeye dayalı kiralamalarda, sözleşmenin feshinden önce Tarım Bakanlığının görtüşü alınır" der. Bildiğim kadarıyla, bu konuda, Tarım Bakanlığının görüşüne başvurulmamıştır.

Kirlilik sorununa gelince: Balık çiftliklerinin, buldukları ortamı kirletme şansları yoktur; çünkü, balık kirliliği ortamda yaşamaz, kısaca, çiftliğin bulunduğu yer, ortamın laboratuvarıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Uzunhasan, lütfen tamamlayın efendim.

FİKRET UZUNHASAN (Devamla) – Kaldı ki, rutin olarak kirlilik kontrolleri yapılmaktadır. Bu kontrollerin hiçbirinde çiftliklerden kaynaklanan olumsuz bir sonuçla karşılaşmamıştır. Oysa, çiftliğin olmadığı diğer yerleşim birimlerinin bulunduğu yerlerden alınan örneklerde, kirlilik, tehlike sınırını aşmaktadır.

Netice olarak, dünyada hızla gelişmekte olan bu sektörün önündeki bütün bürokratik engellerin aşılması ve geç kalınmadan gereğinin yapılması şarttır, bu çiftliklerin kapasite artırmalarına müsaade edilmelidir. Kaldı ki, Muğla Bölgesinde kurulu çiftlik işletmecisinin hiçbirisi devletten teşvik almadığı gibi, böyle bir beklentileri de yoktur, yeter ki, rahat bırakılsınlar. 13 000 ton yıllık üretimi 2'ye, 3'e, hatta 4'e katlamaları mümkündür. Bu sektörden ülke ekonomisi, en az turizmdeki kadar girdi temin edebilir.

Sözlerime son verirken, Sayın Başkana, müsamahalardan dolayı teşekkür ediyor, Yüce Heyete saygılarımı sunuyorum. (DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Uzunhasan.

Gündem dışı konuşmaya, hükümet adına, Tarım Bakanı Sayın Hüsnü Yusuf Gökalp cevap ve recekledir.

Buyurun Sayın Bakan.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI HÜSNÜ YUSUF GÖKALP (Sivas) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Muğla Milletvekilimiz Sayın Fikret Uzunhasan'a, Türkiye su ürünlerini ilgilendiren ve özellikle de Muğla'daki su ürünü yetiştiricilerinin problemlerini dile getiren bu konuşmasından dolayı teşekkür ediyorum. Bunu fırsat bilerek, Türkiye'de su ürünleri yetiştiriciliği ve özellikle de Muğla'daki su ürünleri yetiştiricilerinin problemleri ve bu problemlerin çözümüyle ilgili, Bakanlığımızın görüşlerini arz etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepimiz biliyoruz ki, dünya nüfusunun hızla arttığı ve açlık meselesinin önemli boyutlar kazandığı günümüzde, hayvansal protein kaynaklarının geliştirilmesi zorunluluk arz etmektedir. Özellikle, protein açığının kapatılmasında, su ürünleri, değerli ve olmazsa olmaz gıda kaynaklarıdır. Yine, beslenme biyokimyacılarının bildirdiğine göre, balık etinin, su ürünlerinin yerine ikame edilecek, başka değerli bir protein kaynağı yoktur.

Türkiye, 3 tarafı denizlerle; ancak bir o kadar da göl, gölet, baraj, akarsu kaynaklarıyla, bir noktada 5 tarafı suyla çevrili ve zengin su potansiyeline sahip bir ülkedir. Yine, uzun bir kıyı şeridine sahip olduğumuz gibi, içsu kaynaklarımızın potansiyelleri de gereği şekilde değerlendirilirse, Türkiye, şu anda ürettiği su ürünlerinin çok daha fazlasını üretme imkânına sahiptir.

Bu yüksek potansiyele rağmen, ne yazık ki, dünyada da oldukça ucuz bir gıda kaynağı olan deniz ürünleri avcılığımız, üreticiliğimiz, diğer ülkelerle mukayese edildiğinde çok yetersizdir. Son rakamlara göre, 433 000 ton deniz ürünleri avcılığı, 54 000 ton kadar içsu ürünleri avcılığı, 57 000 ton yetiştiricilik olmak üzere, toplam 544 000 ton su ürünleri üretilmektedir. Bu üretimden sağlanan katmadeğer ise 303 trilyon lira civarındadır. 1999 yılı istatistiklerine göre, toplam olarak 590 000 ton civarında su ürünleri elde edilmiştir. Bunun yaklaşık 65 000 tonunun yetiştiricilikten elde edildiğini biliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son rakamlara göre Türkiye'de kişi başına su ürünleri tüketimi yalnızca 7,5 kilogramdır. Ancak, bu rakamın dünya ortalaması 15 kilogram, Avrupa Birliği ülkeleri ortalaması ise 23 kilogramdır; yani, Avrupa Birliği ülkelerinde, kişi başına, 23 kilogram balık eti tüketilirken, bu rakam, Türkiye'de, kişi başına 7,5 kilogramdır.

Ülkemizde, su ürünleri üretimini, Avrupa Birliği ülkelerinin bugünkü seviyesine çıkarabilmemiz için, en az üç kat artırmamız gerekmektedir. Ülkemizde, izah ettiğim su ürünleri üretimine uygun çok büyük bir potansiyel olmasına rağmen, elde edilen ürünlerin çok düşük olduğunu bizzat görmekteyiz. Nitekim, avcılık yoluyla 1 milyon ton, yetiştiricilik yoluyla kolaylıkla 500 000 ton olmak üzere toplam 1,5 milyon ton su ürünü üretmemiz imkân dahilindedir.

Türkiye'de, su ürünü yetiştiriciliğinin durumu nedir: Bilindiği üzere, nüfusun ve beslenme problemlerinin hızlı bir şekilde arttığı dünyada ve ülkemizde, su ürünlerine olan talep de giderek artmaktadır. Özellikle, olan bu talep, yetiştiricilik yoluyla karşılanmaktadır. Üç tarafı denizlerle çevrili ve iç su kaynakları bakımından çok iyi imkânlarla sahip olan ülkemizde, balık yetiştiriciliği potansiyeli diğer birçok ülkeye göre çok daha yüksektir.

Yine, istatistiklere göre, dünya su ürünleri üretiminin yaklaşık yüzde 23'ü, yetiştiricilikten elde edilmektedir. Yine, son rakamlara göre, Türkiye'ye baktığımız zaman, Türkiye'de, yetiştiricilikten sağladığımız su ürünleri üretimi, ancak, toplam üretimin yüzde 10'u kadardır.

1971 yılında sayısı 1 olan yetiştiricilik tesisi, 1999 yılı sonu itibariyle 1 400'lere, proje kapasitesi ise 65 000 tona ulaşmıştır. Toplam 1 400 civarındaki bu yetiştirici işletmenin 1 120'si içsu, 324'ü de deniz ürünleri projesidir. Yine, 1998 yılında yapılan yetiştiricilik üretiminin miktar olarak yüzde 59'u içsularda, yüzde 41'i de denizlerde yapılmaktadır.

Değerli Başkan, sayın milletvekilleri; ülkemizde su ürünleri yetiştiriciliği, özellikle denizlerde çipura ve levrek yetiştiriciliği, türlerin biyolojik özellikleri, ekolojik yapılanmalar, yatırım maliyetlerinin düşük olması, birim alandan elde edilen ürünün yüksek olması nedeniyle, denizlerde ağ kafeslerde yapılmasını gerektirmektedir. Ülkemiz Ege ve Akdeniz sahilleri, bu tip kafes yetiştiriciliği için son derece uygun özellikler taşımaktadır. Bu sahiller, aynı zamanda, turizm yatırımları için de uygun özellikler taşımaktadır. Kamuoyunda, herhangi bir araştırma ve incelemeye dayandırılmadan, balık çiftliklerinin, başta turizm, tatil yerleşimleri, yat turizmi ve ulaşım gibi faaliyetlere engel olduğu, kirliliğe neden olduğu gerekçesiyle, bu sektör, olumsuz bir şekilde etkilendirilmekte ve kamuoyunda yanlış bir şekilde tartışmaya konu olmaktadır. Oysa, balıkçılık ve turizm, birbirlerini tamamlayan iki önemli sektördür ve asla birbirinin rakibi değildir.

Nitekim, aynı suları paylaştığımız Yunanistan'da, çipura ve levrek yetiştiriciliğinden elde edilen üretim, 1988 yılında 330 ton iken, 1998 yılında 40 000 tonu ve 1999 yılı sonunda ise 60 000 tonu bulmuştur. Ülkemizde, bu üretim, 1998 yılında yalnızca 105 ton iken, çeşitli engellemeler nedeniyle, ancak 18 000 tona ulaşabilmiştir. Şüphesiz, Yunanistan da, bizim gibi bir turizm ülkesidir ve aynı çevre şartlarına ve duyarlılığına onlar da sahiptirler. Özellikle Yunanistan, ticarî olarak, çipura ve levrek yetiştiriciliğine bizden daha sonra başladığı halde, Avrupa Birliğinin desteğiyle, Yunanistan'da bu sektör hızla gelişerek hem üretim miktarı olarak hem de pazarlama organizasyonları olarak büyük bir mesafe katetmiştir.

Uygun kaynaklarımıza rağmen, gerek bürokratik engeller ve gerekse bundan kaynaklanan organizasyon bozuklukları nedeniyle, ülkemiz su ürünleri sektörü, Avrupa ülkeleriyle rekabet edemez duruma gelmiştir. Su ürünleri yetiştiricilik sektörü, ülkemize önemli miktarda döviz girdisi temin etmenin yanında, toplam 1 400 civarındaki tesisle yapılan yatırım, direkt ve indirekt olarak pek çok kişiye istihdam imkânı sağlamaktadır.

Müsaade ederseniz, su ürünleri yetiştiriciliğinin çevresel etkilerini bir kez daha burada arz etmek istiyorum. Türkiye'de su ürünleriyle ilgili görev ve yetkiler, 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunuyla Bakanlığımıza verilmiştir. Su ürünleri yetiştiriciliği yapmak isteyenlerin, söz konusu kanunun 13 üncü maddesi gereği, Bakanlığımızdan izin almaları gerekmektedir. Bakanlığımız, su ürünleri yetiştiriciliğinin daha düzenli yapılmasını sağlamak, çevreye etkilerini asgari seviyeye indirmek, sağlıklı, kaliteli üretimi gerçekleştirmek amacıyla, Kasım 1998 tarihinde, Kalıntı İzleme Genelgesi ve göreve geldikten sonra, Ekim 1999'da, Su Ürünleri Yetiştiriciliği Usul ve Esasları Genelgesini uygulamaya koymuştur.

Bilindiği gibi, su ürünleri yetiştiriciliği, bir yerin coğrafi ve iklim şartlarıyla, suyun fiziksel, kimyasal ve biyolojik şartlarına sıkı sıkıya bağlı olduğundan her yerde yapılamamaktadır. Yine, sağlık, ülke ekonomisi, denizlerde seyrisifer, teknik ve ilmi bakımlardan herhangi bir mahzuru bulunmayan ve bu yönlerden etüt, inceleme ve araştırmaları tamamlanmış ve yetiştiriciliğe uygunluğu tespit edilmiş deniz alanlarında kafes balıkçılığı yapılmaktadır.

Türkiye'de su ürünleri yetiştiriciliği, henüz potansiyel gelişime ulaşamamış, çevreye ve diğer kullanımlara etkileri yok denecek kadar azdır. Tesislerin büyük bir kısmı küçük kapasiteli olup, birim alandaki yoğunluk da oldukça düşüktür. Yetiştiricilik faaliyetleri etkin bir şekilde düzenlendiği ve planlandığı takdirde, çevreye menfi etkileri asla yoktur. Bu etkinliği sağlamak üzere, Bakanlığımızca, belirttiğim gibi, genelgeler valiliklere tamim edilerek yayımlanmış ve uygulamaya konulmuştur; ancak, su ürünleri yetiştiriciliğinde, özellikle Muğla'da, yetiştiricilerimiz haksız yere çeşitli ithamlara maruz kalmaktadır. Bu ithamların başında, çevreye olan olumsuz etkileri ve suyu kirlettiği ileri sürülmektedir.

Değerli milletvekilleri, su kirliliğinin ölçüsü, bizzat balığın kendisidir. Sizler de takdir ederseniz ki, bir suda kirlilik varsa, önce, orada yaşayan balıklar etkilenmekte ve balıklar ölmektedir.

İkinci tenkit edilen husus ise, turizm sektörüne olan menfi etkisidir. Müsaade ederseniz, bunu da kısaca cevaplandırmak istiyorum.

Muğla İli, 1 124 kilometrelik kıyı uzunluğuyla, ülkemizin en uzun kıyı şeridine sahip ilidir. Kıyıların girintili çıkıntılı olması ve çok sayıda koyların bulunması, ağ kafes yetiştiriciliğine uygun bir ortam yaratmaktadır. Uygun şartları bulunan Muğla İlinde, ağ kafes yetiştiriciliğine 1986 yılında başlamış bulunuyoruz. Bu üretim, daha sonra hızlı bir gelişme göstererek, Türkiye'de, gerek sayı ve gerekse üretim miktarı açısından başı çekmektedir. Bugün, Muğla'da, toplam 150 tesis bulunmaktadır; ancak, bunların bir kısmı faaliyete geçmiş, bir kısmı da, maalesef, çeşitli egellemeler nedeniyle faaliyete geçememektedir. Faaliyete geçen işletmelerin de, bugün, karşı karşıya oldukları pek çok sorunları bulunmaktadır.

Muğla İlinde üretilen yıllık balık miktarı, yaklaşık 10 000 ton kadardır. Üretilen bu balığın yüzde 80 - 90'ı Avrupa Birliğine ihraç edilmektedir. Bu gerçek göz önüne alınırsa, sektörün, ülke için ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır. 1999 yılında Çipura ve Levrek satışından elde edilen gelirin, bu ilde, 20 trilyon lira olduğunu hesap etmekteyiz.

Ülkemiz sahillerinde, deniz ürünleri yetiştiriciliğine uygun muhtemel alanlar belirlenmiş ve uygulanmasına izin verilen işletme yerleriyle birlikte 1994 tarihinde 1/25 000 ölçekli çevre düzeni planları, işlenmek üzere, Bayındırlık ve İskân Bakanlığına arz edilmiştir. Plan çalışmalarına, talebin yoğun olduğu Muğla İlinde başlanılmıştır. Bu çerçevede, Bakanlığımızca, 52 adet potansiyel balık üretim alanı belirlenmiş ve bunların çevre düzeni planlarında yer alması için, yine, Bayındırlık ve İskân Bakanlığına, 1994 yılında, Bakanlığımız tarafından sunulmuştur. Teklif edilen bu alanların büyük bir kısmında, birincisi, Turizm Bakanlığı Yatırımları Genel Müdürlüğü turizmi engellediği, turizm yatırımcılarının yatırım için çekinceli davrandıkları gerekçesiyle; teklif edilen alanın çok az bir kısmına ise, Denizcilik Müsteşarlığı Deniz Ulaştırması Genel Müdürlüğü seyrüsefere mani olduğu gerekçesiyle, Kültür Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü doğal, arkeolojik ve kentsel sit alanları açısından, Çevre Bakanlığı Çevre Koruma Genel Müdürlüğü fok, kaplumbağa türeme ve koruma alanları açısından olumsuz görüş vermişlerdir. Teklif edilen 52 alandan ancak 25 adedine planda yer verilmiştir. Bakanlığımız itirazlarına rağmen, planlar, 10 Mart 1997 tarihinde Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca onaylanmıştır. Bu haliyle onaylanan planlar, mevcut problemlerin çözümüne yardımcı olamamıştır. Bu arada, Muğla Valiliği de, turizm sektörü ve ikinci konut sahiplerinin şikâyetleri üzerine, plan dışında kalan balık çiftliklerinin kaldırılması yönünde uygulamalara başlamıştır; ancak, turizm sektörü ve ikinci konut sahiplerinin şikâyetlerinde, bizce, bilimsel ve doğru yönler oldukça azdır. Bu durum problemleri daha da artırmış, balık çiftlikleri sahiplerini mağdur etmiş, bazı yasal problemlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Ortaya çıkan bu problemleri çözmek için, Başbakanlığın direktifi doğrultusunda, yine, Bakanlığımız, 1998 yılında planlarda revizyon talebinde bulunarak, 27 adet alanın plana alınmasını teklif etmiştir; ancak, yine, anlamadığımız bir nedenle; ama, tahmin ettiğimiz bazı sebeplerden dolayı, Turizm Bakanlığındaki bazı yetkililer, yukarıda belirtilen aynı gerekçelerle -ki, bunların çoğu yersizdir- itiraz ederek, teklif edilen bu alanlardan ancak 8 adedine planda yer verilerek, 30 Kasım 1998 tarihinde plan revize edilerek onaylanmıştır. Bu plan da çözüme yardımcı olmamıştır. Bakanlığımızca projesi onaylanmış, faal halde bulunan 93 tesisden 64 adedi alan dışında kalmıştır. Bu tesislerden 26 adedi, mevcut yetiştiricilik sistemlerine uygun olan plandaki alanlara taşınabilmiş, geriye kalan 38 tesis, mevcut yetiştiricilik sistemlerine uygun alan kalmadığı için taşınamamış ve bugün problemle karşı karşıyadır. Zira, onaylı planda yer alan 33 adet potansiyel alandan 16' adedinde su derinliğinin uygun olmaması, dalga boylarının yüksekliği, hâkim rüzgârlara açık olması ne-

deniyle, ancak daha gelişmiş, yatırım maliyeti çok yüksek olan teknolojiler kullanılarak off-shore sistemiyle balık yetiştiriciliği yapmak mümkün olabilmektedir. Bu sistemlerle yapılacak balık yetiştiriciliğinin rantabil olabilmesi için, asgari proje kapasitesinin 300 veya 500 ton/yıl olması gerekmektedir. Oysa, Türkiye'de, bunlar, genelde, dar gelirli ve küçük ailelerin birikimlerini bir araya getirerek yaptıkları tesislerdir; küçük kapasitelidir, kapasiteleri 10 ile 100 ton/yıl arasında değişmektedir. Bu tesislerin planında belirtilen off-shore sistemine uygun alanlara taşınabilmesi için, mevcut sistemlerini tamamen terk ederek off-shore sistemine geçmeleri için uygun kredilerle desteklenmesi ve belirli bir süre -üç beş yıl kadar- verilmesi gerekmektedir.

Ayrıca, Muğla İlinde balık çiftlikleriyle ilgili olarak ortaya çıkan bu problemlere çözüm getirmek için, 21 Nisan 2000 tarihinde yapılan Bakanlar Kurulu toplantısında, konu, tarafımızdan gündeme getirilmiştir. Toplantıda alınan kararlar, bize Sayın Başbakanımızın direktifiyle, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının koordinatörlüğünde, Denizcilik Müsteşarlığından sorumlu Devlet Bakanlığı, İçişleri, Maliye, Bayındırlık ve İskân, Kültür, Turizm, Orman ve Çevre Bakanlıklarından üst düzey temsilcilerin ve uzmanların katılımıyla bir komisyon oluşturulmuş, Muğla İlinde denizde yapılan balık yetiştiriciliğiyle ilgili çevre düzeni planlarının gelişen şartlara göre gözden geçirilmesi uygulamalarına ait esaslar oluşturmaları talimatlandırılmıştır. Bu, Bakanlığımızın konuyu özellikle takibi sonucu, 1998 yılındaki planın tekrar revize edilmesi doğrultusunda atılan çok müspet bir adımdır. Bu talimat üzerine, Bakanlığımızda 26 Nisan 2000 tarihinde bir toplantı yapılmış ve bu toplantıyla oluşturulan uzmanlar bir alt komisyon oluşturularak bizzat Muğla'da mahallinde inceleme yapmışlar ve yapılan çalışmalar neticesinde ortaya çıkan görüş ve tespitlerin, bilahare üst düzey toplantıda değerlendirilmesi kararlaştırılmıştır. Bu karar doğrultusunda oluşturulan heyet, yine 15-17 Mayıs 2000 tarihleri arasında Muğla'da incelemelerini yapmış ve tamamlamıştır. Alt komisyonun, mahallinde yaptığı çalışmalar neticesinde, 10 adet yeni potansiyel alan tespit edilmiş, bu alanlarda planlar yapılmış, 38 balık çiftliğinden 30 adedinin mevcut sistemlerle taşınabileceği tespit edilmiştir.

Bu tespit ve öneriler 23 Mayıs 2000 tarihinde bakanlık üst düzey temsilcileriyle bakanlığımızda yapılan toplantıda değerlendirilmiş, tüm diğer bakanlıkların temsilcileri, yapılan bu plan ve programlara uygun görüş bildirdiği halde, Turizm Bakanlığı temsilcisinin bu plana, anlamadığımız bir nedenle, herhangi bir gerekçe de ileri sürmeden karşı çıkmasını dikkatlerinize arz ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bizden yıllarca sonra kafes balıkçılığı üretimine başlayan Yunanistan, bugün, kafes balıkçılığında 60 bin ton civarında balık üretirken ve bu ürettiği balığı da Avrupa Birliğine pazarlarken, aynı denizi paylaştığımız, aynı benzer coğrafi şartlara sahip olduğumuz, bir noktada aynı hâkim rüzgârları aldığımız Muğla İlinde, Akdeniz'de ve Ege'de, kaynağını tahmin ettiğimiz bazı baskılarla, kafes balıkçılığına karşı bu yersiz saldırının yapılmasını asla kabul etmiyoruz. Bugün, Türkiye'nin kafes balıkçılığı üretimi 8 000-9 000 ton civarındadır. Bunu, özellikle, burada arz ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, mikrofonunuzu açıyorum; lütfen tamamlar mısınız efendim.

Buyurun.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANİ HÜSNÜ YUSUF GÖKALP (Devamla) – Yine, Muğla Valiliğimizin mahkeme kararlarına karşı Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının da görüşüne müracaat ederek, uygulamaları bu çerçevede değerlendirmesinde yarar olduğunu ve mecburiyet olduğunu belirtmek istiyorum. Şunu da özellikle vurgulamakta yarar görüyorum ki, bir ülkeye gelen turist, yalnız o ülkenin denizi ve güneşi için gelmemektedir, o ülkenin diğer değerlerini de görmek, paylaşmak için gelmektedir. Bir ülkeye gelen turiste, kendi yetiştirdiğimiz gıdaları değişik şekillerde işleyip sunamadıktan sonra, korkarım ki, o turisti kaybedeceğiz.

Yine, sayın milletvekilimizin de belirttiği gibi, Muğla'da Güvercinlik Köyünden Milas'a doğru giderken Güvercinlik Koyunda ve Muğla'nın, Bodrum'un sahillerini gezdiğimiz zaman, bu alanların pek çoğunun bazı firmalar ve kişiler tarafından gelecekteki turizm yatırımları için ayrıldığını, kapatıldığını da görüyoruz ki, bu da, bizim aklımızda çeşitli soruların doğmasına neden olmaktadır.

Hepinize saygılar sunuyorum. (MHP ve DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Değerli milletvekilleri, gündem dışı ikinci söz, Burdur İlinin sorunları hakkında söz isteyen Burdur Milletvekili Mustafa Örs'e aittir.

Buyurun Sayın Örs. (DYP sıralarından alkışlar)

2. – *Burdur Milletvekili Mustafa Örs'in, Burdur İlinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması*

MUSTAFA ÖRS (Burdur) – Çok Değerli Başkanım, muhterem milletvekilleri; şahsım ve Burdurlu hemşerilerim adına saygılarımı sunuyorum ve Burdur İlimizin sorunlarını anlatmak için söz veren Değerli Başkanıma da teşekkürlerimi arz ediyorum.

Galatasarayımızdan sonra, dün gece, Euro 2000'de çeyrek finale kalarak bizleri tekrar sevindiren Millî Takımımızı da kutluyor ve başarılarının devamını diliyorum.

Değerli milletvekilleri, Burdur, 260 000 nüfusu ile 184 köy, 18 belde ve 11 ilçeli, mazbut, yüzde 75 oranında tarımla geçinen Anadolu illerimizden birisidir; okuma-yazma oranı ve çalışkanlığıyla, son derece sakin tavrıyla, yaşamıyla gayet güzel bir ilimizdir; ancak, büyük sorunları da vardır.

Öncelikle, çok kişinin bildiği topçu tugayımız, çok arkadaşımızın askerlik yaptığı yerdir. Bundan sonra generallik ve tugaylık seviyesinden indirilerek tugay komutan yardımcılığı veya alay seviyesinde temsil edilecektir. Biz, tarihî görevimizi yapan Burdurlu insanlar olarak, generallik temsilinin ve tugay temsilciliğinin devamını yetkililerden arz ediyoruz.

Burdur'da fert başına millî gelir 3 000 dolardır; çok sayıda da göç hareketi olan bir ildir. Bu göçlerin çoğu Antalya'da 130 000 civarında, Denizli'de 35 000 -40 000 civarında ve diğer illerimizde de kendi nüfusundan çok fazla sayıdadır. Bunun sebebi de, Burdur'daki sorunların fazla oluşu, geçim kaynaklarının kıt oluşu ve geçimlerini başka illerden sağlama gerekçesinden dolayıdır.

Burdur'da yatırımlar yönüyle, geçmiş yıllara bakılırsa, bir azalma vardır. En önemli konulardan birisi olan Karaçal, Bucak, Gölhisar ve Aşağı Aksu Barajları... Ayrılan mevcut ödeneklerle, Karaçal kırk senede, Bucak onbeş senede, Gölhisar yirmibeş, Aşağı Aksu da beş senede bitirilebilecektir. Halbuki, Karaçal Barajı 50 000, Bucak da 20 000 dönüm civarında arazi sulayacaktır.

Çavdır, Tefenni, Karamanlı Devlet Hastaneleri durma noktasındadır, bazılarının ödeneği de hâlâ ayrılmamıştır. Sayın Bakanımın da bilgilerinde olan SSK hastanesinde doktor eksikliklerinin giderilmesi, ilave binanın bitirilmesi, Bucak İlçesine eczaneli dispanser açılması da çok acil bir şekilde gereklidir.

Köy hizmetleri yatırımları, geçmiş yıllara göre azdır. Karayolları itibariyle, İzmir-Denizli-Yeşilova-Burdur-Karamanlı-Tefenni-Çavdır-Gölhisar-Altınyayla ve Fethiye güzergâhı olan yol çok dar olup, mutlaka bir an önce genişletilmelidir.

Yine, Keçiborlu-Burdur-Antalya güzergâhı, göl kenarından yol kısaltılarak, duble yollar olarak yapılmak mecburiyetindedir. Zira, Antalya yolu, bildiğiniz gibi, trafiğin çok yoğun olduğu, önemli yollarımızdan birisidir; çok uzun yatırım olmasına rağmen, yine de, programa alınması itibariyle, Ankara'dan, Burdur-Antalya demiryolu bağlantısının mutlaka gündeme getirilmesi isteklerimizdendir.

Burdur'da silah sanayii ve antik kent zenginliklerinin mutlaka ülkemize kazandırılması gerekmektedir.

Yıllardır uğraşı verdiğimiz ikinci organize sanayi bölgesi, kısa süre önce kabul görmemiştir. Bunun gerekçesi de, Çevre Bakanlığı, Orman Bakanlığı, Orman ve Köyleri Genel Müdürlüğünün olumsuz görüşleridir. Halbuki, bölgede herhangi bir orman, su kaynağı veya kirlilik yoktur. Zira, göl etrafında 15'ten fazla yerleşim merkezi, birinci organize sanayii, küçük sanayi, Isparta Organize Sanayii ve havaalanı mevcuttur. Eğer, bunlar var ise, başka bir yapılanmanın da burada olmasının bir mahzuru yoktur. Zira, arıtma tesisleri ile -günümüzde teknik olarak her türlü imkân olduğuna göre- bir sıkıntı doğmayacaktır. Bu konuda, yetkilileri, ben, ciddi anlamda, tekrar göreve davet ediyorum. Zira, yatırıma çok uygun bir bölgedir her yönüyle.

Burdur mevcut yapısıyla üniversiteyi de hak etmiş illerimizden birisidir. Aslında bu konu bütün illerimizi ilgilendirmektedir. Bu, bir an önce gündeme getirilmeli ve yol ağı, çevre illerin yükünü azaltması, öğrenci sayısı, altyapı imkânlarıyla hazır olan ilimizin üniversite meselesi mutlaka halledilmelidir.

Burdur, tarım ağırlıklı oluşu nedeniyle, taban fiyatlarından ve tarım politikasından en fazla olumsuz etkilenen illerendir. Bütün tarım ürünlerinde olduğu gibi buğday fiyatının çok düşük oluşu, pancar ve anason kotaları, gübre, mazot fiyatlarının yüksekliği, Bucak bölgemizdeki tütün fiyatları ve ödemelerdeki olumsuzluklar, Burdur'u tarihinde en zor günlerine itmiştir.

Hayvancılığın sıkıntılarını azaltmak için pilot il seçilerek, personel ihtiyaçlarının karşılanması, hayvan hastanesi kurulması, Bucak, Çavdır, Kemer, Gölhisar hizmet binalarının yapılması, Burdur merkez ve Çavdır hayvan pazarlarının modernleştirilmesi şarttır.

Bütün bu sorunlara çare olarak en önemli konu, Burdur'un kalkınmada öncelikli yöreler kapsamına alınmasıdır. Aslında, Türkiye'de her ilin bu kapsama alınması şarttır. Zira, yatırımların, ağır yük taşıyan illerden her bölgeye yayılmasının uygun olacağı kanaatindeyim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Örs, lütfen, tamamlar mısınız efendim; açıyorum mikrofonunuzu.

Buyurun.

MUSTAFA ÖRS (Devamla) – Burdur çok göç hareketi olan bir ildir. Fabrikası, önemli yatırımını yoktur. Gayri safi yurtiçi hâsıla sıralamasında 56 ncı sıradadır. İşsiz sayısı yüksektir. Asayiş yönüyle de çok rahat bir ildir. Büyük yatırımcıların gelemeyişinin nedeni de, haksız rekabettir. Değerlendirme ve kriterlerin tekrar gözden geçirilmesi, Burdur'la beraber aynı durumda olan illerimizin aynı kapsama alınması şarttır.

Burdur ilimizi ilgilendiren başka meselelerden ikisi de -aslında bu genel mesele- şudur: Kaymakamlarımızın, belde belediye başkanlarımızın yeşil pasaport almaları ve muhtarların 41 milyon civarında olan maaşlarının prim borçlarına bile yetmemesi nedeniyle, asgarî ücrette çıkarılmasıdır. Tabii, bunlar, yerel yönetimler yasaasının da çıkarılmasıyla daha iyi bir duruma gelecektir.

Değerli milletvekilleri, son günlerde gündemde olan konulardan birini, sayın milletvekillerinin, Burdurluların ve ilgili herkesin dikkatine arz etmek istiyorum: Şu anda, Burdur Bayındırlık Müdürlüğünde görev yapan kişi bir öğretmendir. Öğretmenlere saygımız vardır; ancak, görevleri başında olmaları kaydıyla. Bu arkadaş, bundan önceki seçimlerde, bir partinin Burdur ikinci sıra milletvekili adayydı. Bir süre önce Isparta'ya asaleten atanmış, şu anda da, geçici görevle, Burdur Bayındırlık Müdürlüğünde görevlendirilmiştir. Şu andaki, Burdur Bayındırlık Müdürüyle ilgili elimde bir evrak vardır; bunu, arz etmek istiyorum:

1993 senesinde görevde olduğu sürece -stirem bitmek üzere olduğu için çok kısa arz ediyorum; belge elimde- 2886 sayılı İhale Kanununa göre -o zamanın parasıyla 165 milyon, bugünün parasıyla tahmin ediyorum 15-20 milyar civarındadır- suç işlediği nedeniyle, Burdur İl Yönetim Kurulunca muhakemesine karar verilmiş; ama, nedense, beş yıl bekletilerek, Ankara'ya gönderilmemiştir. 1998 senesinde, Ankara'ya geldiğinde de, Danıştayda, zamanaşımı nedeniyle incelenemediği, kovuşturma yapılamadığı anlatılmaktadır; ama, hiçbir yerinde de suçsuz dememektedir. Ben, suçsuz denilmediğine göre, adli mercileri, idari mercileri bu konuda göreve davet ediyor ve herkesin dikkatine arz ediyorum.

Sizlere ve müsamahasından dolayı da Değerli Başkanımıza teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Örs.

Gündem dışı üçüncü söz, Mustafa Kemal Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesinin Piriñçlik tesisleri hakkında söz isteyen Hatay Milletvekili Levent Mistikoğlu'na aittir.

Buyurun. (ANAP sıralarından alkışlar)

3. – Hatay Milletvekili Levent Mistikoğlu'nun, Mustafa Kemal Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesince kullanılmakta olan Sağlık Bakanlığına ait Piriñçlik'teki tesislere ilişkin gündem dışı konuşması

LEVENT MISTIKOĞLU (Hatay) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Hatay İlimizde kurulu olan Mustafa Kemal Üniversitesine, 1995 yılında, Sağlık Bakanlığının -Hatay İskenderun İlçemizin Piriñçlik mekiinde- Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğüne ait tesislerinin bir kısmı kiralama yoluyla verilmişti ve Mustafa Kemal Üniversitemiz burada Su Ürünleri Fakültesi açmak suretiyle, ilk mezunlarını da 1998-1999 öğretim yılında vermiştir; ancak, bu tesislerin, ulusal ve uluslararası hastalıkların önlenmesi amacıyla uygun olarak kullanılacağı gerekçesiyle, Sayın Sağlık Bakanı Osman Durmuş tarafından, Üniversiteden, 30.6.2000 tarihinde -yani, bu ayın 30'unda- tahliyesi talep edilmiştir. Bu gerekçeyi anlamak mümkün değildir. Nedenine gelince, bu tesisler 1990 yılında büyük paralar harcanarak bitirilmiş; ancak, 1995 yılına kadar; yani, bir kısmı Mustafa Kemal Üniversitesine kiralanana kadar bakılmamış, herhangi bir amaçla kullanılmamış, çürümeye terk edilmişti ve bu tesisler büyük oranda tahrip olmuştu. Mustafa Kemal Üniversitesi bu tarihten sonra oraya ciddi masraflar yaparak, Su Ürünleri Fakültesini hizmete sokmuştur. Bu tesisin tamamı, Mustafa Kemal Üniversitesi tarafından zamanın sağlık bakanlarından ve bugünkü Sağlık Bakanından talep edilmiş, bu talebe gerekçe olarak da, bu tesiste turizm yüksekokulu ve Türkiye'nin, dünyanın çok ihtiyaç duyduğu gemi adamı yetiştirme yüksekokulu açma düşüncesi gösterilmiştir.

Bu tesis, uluslararası konferanslara evsahipliği yapabilecek kapasitede bir tesisdir; ancak, orada okuyan yüzlerce talebeyi, Sayın Bakanın yazısıyla, bu ayın 30'unda sokağa atmak, hangi vicdanlara sığar, onu merak ediyorum.

Bu tesiste, öyle uluslararası ve ulusal hastalıkların önlenmesi diye bir birimin açılması mümkün değildir; çünkü, bu tesisin hem projesi hem yapılış amacı dinlenme ve tatil yapma amacına yöneliktir. Tesis her gören, buranın bir tatil köyü vasfını taşıdığını çok iyi anlamaktadır. Üst düzey görevli, yönetici vasfındaki üç beş kişinin tatil yapması uğruna, Mustafa Kemal Üniversitesine bağlı bu yüksekokulun talebeleri Sayın Bakanın talimatıyla, bu ayın 30'unda sokağa atılacaklardır. Ulu Önder Atatürk'ün adını taşıyan üniversitemizi ve cumhuriyetimize Ulu Önderin son armağanı 40 asırlık Türk Yurdu Hatay'da bulunan bu fakültede okuyan üniversite öğrencilerini sokağa atmak ne kadar doğrudur bilemiyorum.

Bu tesisin tamamının Mustafa Kemal Üniversitesi'ne devrinde büyük yarar vardır, hem ülkemiz açısından yarar vardır hem Hatayımız açısından büyük yarar vardır. Sayın Bakanım, YÖK'le şahsi kavgasına Mustafa Kemal Üniversitesi'ni ve yüzlerce öğrencisini alet etmeyeceğini umuyorum. Bu konuyu, Sayın Başbakanın ve Sayın Başbakan Yardımcısı Devlet Bahçeli'nin de yakın ilgisine arz ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Sayın Sağlık Bakanımız, ocak ayında Hatayımızı ziyaret etmişlerdir; kendilerine teşekkür ediyorum; ancak, Sayın Bakanın, Hatay'da, kamuoyuna vermiş olduğu beyanlar, Hataylı insanların yüreğine su serpmiştir; ama, sonunda ne oldu bakın. Gazeteler manşet attı "ister beğenin, ister beğenmeyin" dedi "alkışlar Sağlık Bakanına" dedi. Niçin bunu dedi; çünkü, 1990 yılında temeli atılan, Antakya'da yapılmakta olan 250 yataklı devlet hastanesi için Sayın Bakanın beyanlarını aynen okuyorum: Bakan Osman Durmuş'un "yeni devlet hastanesi inşaatı bir aya kadar tamamlanacak, açılışı da martta gerçekleştirilecek. Bakanlık, bu yıl içinde Hatay'a 7 ambulans gönderecek. Antakya Devlet Hastanesine MR merkezi kurulacak. Antakya Devlet Hastanesi poliklinik kapılarında kuyruklar sona erecek; on güne kadar -yani, ocakta verdi bu sözü- 09.00'dan 24.00'e kadar olmak üzere, vardiyalı sistemle poliklinik hizmetlerine başlıyoruz. Kırıkhan'a 150 yataklı hastane kararı alındı; aynı hastanenin asansör, jeneratör, seyyar röntgen cihazı ve yoğunbakım üniteleri işler hale getirilecek" diye, kamuoyuna deklarasyonları var. Biz, çok sevindik, Sayın Bakanın bu sözlerini yerine getireceğine de emindik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Mısıkoğlu, açıyorum efendim; lütfen, tamamlayın.

LEVENT MISTIKOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ama, 18 Mayıs Perşembe günlü gazetelerin beyanlarında -burada, Hatay milletvekillerimiz de var- "Bakan sözü havada kaldı; hastane nerede. Sağlık Bakanı Osman Durmuş, dört ay önce ilimize yaptığı ziyarette, inşaatı süren yeni devlet hastanesinin bir aya kadar tamamlanıp hizmete gireceği sözlünü vermişti. Sağlık Bakanı Osman Durmuş, iddialı sözlerle, hastanenin otuz gün içinde tamamlanacağını söylemesine rağmen, aradan yüzüymü gün geçti, -bugün itibarıyla, yüzaltmış gün geçti- ortada biten hastane yok. Böylelikle, devletin bakanının sözü havada kaldı" deniliyor. Bir şahsın sözünün havada kalması önemli değil; ama, bir bakanın sözünün havada kalması, Türkiye Cumhuriyeti Devletine yakışmaz ve yine diyor ki: "Antakya Devlet Hastanesi koridorlarında saatlerce çile çeken hasta ve yakınları şimdi soruyor: Devletin bakanı verdiği sözü tutmazsa, halkın seçtiği milletvekilleri de işi takip edip bunun hesabını sormazsa, siyasilere olan güven azalmaz mı, parlamenter demokrasi bundan zarar görmez mi?" Evet, gördür.

Sayın Bakanın yaptığı, hastanede kuyrukları azaltmak, devlet hastanesini bitirmek değil, peki ya nedir; devlet hastanesinde, bütün Hataylıların sevgisini kazanmış, gece gündüz, yıllardır hizmet eden başhekimini zorlayıp istifa ettirerek, 100'e yakın uzman hekimin bulunduğu devlet hastanesinin başına, yönetmeliklere aykırı olarak, ancak uzman hekimlerin olmadığı hastanelerde dış hekimlerinin vekâlet edebileceği durumları gözardı ederek, 100'e yakın uzman hekimini olan devlet hastanesinin başına bir dış hekimini, vekâleten, başhekim olarak atamak olmuştur.

Şimdi, Sayın Bakandan, Hatay'da Hataylılara verdiği sözleri dört aydır yerine getirmemiştir, hiç olmazsa bundan sonra getirmesini istirham ediyorum; ancak, Mustafa Kemal Üniversitesi öğrencilerini sokağa atmak ne devlete ne Sayın Bakana yakışır. Bu konuda da Sayın Bakanın himmetlerini rica ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (ANAP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Mistikoğlu.

Başkanlığın Genel Kurula diğer sunuşları vardır.

Sayın milletvekilleri, okuma stüresinin uzun olması dolayısıyla, Kâtip Üyenin, sunuşları oturarak okuması hususunu değerli oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sözlü soru önergelerinin geri alınmasına dair bir önerge vardır; okutuyorum:

B) TEZKERELER VE ÖNERGELER

1. – *Muğla Milletvekili Nazif Topaloğlu'nun (6/707, 6/708, 6/709) esas numaralı sözlü sorularını geri aldığına ilişkin önergesi (4/270)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Gündemin "Sözlü Sorular" kısmının 274, 275, 276 ncı sıralarında yer alan (6/707,708,709) esas numaralı sözlü soru önergelerimi, yazılı cevap aldığımdan geri alıyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

14.06.2000

Nazif Topaloğlu

Muğla

BAŞKAN – Sözlü soru önergeleri geri verilmiştir.

Gensoru önergesi vardır; daha önce bastırılıp dağıtılan önergeyi okutuyorum:

C) GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ

1. – *Fazilet Partisi Genel Başkanı ve Malatya Milletvekili Mehmet Recai Kutan ve 35 arkadaşının, uyguladığı yanlış politikalarla tarım sektörünün olumsuz yönde etkilenmesine neden olduğu iddiasıyla Tarım ve Köyişleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesi (11/2)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

57 nci Ecevit Hükümetinin Tarım ve Köyişleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in izlemiş olduğu yanlış tarım politikaları, almış olduğu yanlış kararlar Türk tarımını tahrip etmeye devam etmektedir. Bakanlığın yanlışlarının faturasına ise, tarım kesiminde çalışan 30 milyon halkımız katlanmaktadır. Zaten zor koşullar altında var olma mücadelesi veren tarım kesimi, sorumlusu olmadığı isabetsiz ve yanlış kararların ağır maliyetleri altında her geçen gün biraz daha ezilmektedir.

En son yaşanan hububat taban fiyat açıklaması da, 57 nci hükümetin Tarım ve Köyişler Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in yürüttüğü yanlış tarım politikalarının bir sonucudur. Hükümet, üretim maliyetlerinin 122 000 TL olduğu bir ekonomik ortamda buğdaya 102 000 TL taban fiyat açıklamıştır. Verilen bu rakamla hububat üreticisi yüzde 35 oranında zarara uğratılmıştır.

Tütün üreticisi ve çay üreticisinin durumu, hububat üreticisinden farklı değildir. Tütüne ve çaya yüzde 25 artış yapılarak, bu ürünlerin üreticisi perişan edilmiştir. Enflasyon karşısında tütün ve çay üreticileri yüzde 38 oranında zarara uğratılmıştır.

Öte yandan, üreticilerin kendi birikimleriyle kurdukları üretici birlikleri, "Tarım Satış Kooperatifleri Yasası" ile; bu birliklerin elinde bulundurdıkları fabrikalar, kooperatif ekseri dışındakilere peşkeş çekilmeye çalışılmaktadır.

57 nci Ecevit Hükümeti, IMF ile yaptığı stand-by antlaşması ve buna dayalı olarak gönderdiği niyet mektuplarında Türk tarımı ile ilgili bazı taahhütler altına girmiştir. Bu taahhütler ülkemiz genel ekonomisinin, Türk tarım sektörünün ve üreticinin perişan olmasına yetmiştir. Burada amaç, tarıma verilen desteği kısa sürede tamamen kaldırmaktır.

Uygulanan genel ekonomik politikalar ve yanlış tarım politikaları, tarım sektörünü 1999 yılı için 4,6 küçültmüştür. Türkiye'de tarımın gayri saft millî hâsıla içindeki payı yüzde 16'dan 13'e düşmüştür. Tarım sektörünün istihdam içindeki payı yüzde 44'ten yüzde 45'e çıkmıştır. Bu tarım kesiminde istihdam edilen halkımızın fakirleştiğinin göstergesidir. Bu veriler tarımın ve tarımsal üreticinin mutlak surette desteklenmesi gereğini ortaya çıkarmaktadır.

Anayasanın amir hükümlerine rağmen, Tarım Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in yanlış politikaları halkı yoksulluğa mahkûm etmektedir. Hükümetin ekonomiyi daraltan kararlarının altında ezilmekte olan tarım kesimi ayakta kalma mücadelesi vermektedir.

"...Kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak" (Anayasa madde 5) devletin temel amaç ve görevleri arasındadır.

Aynı zamanda "Devlet, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemlerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alır..." (Anayasa madde 167)

"Devlet, bitkisel ve hayvansal ürünlerin değerlendirilmesi ve gerçek değerlerinin üreticinin eline geçmesi için gereken tedbirleri alır." (Anayasa madde 45.)

Halkın refah, huzur ve mutluluğunu, piyasaların sağlıklı ve düzenli işlemlerini, sektörlerarası dengeli ve tarım sektöründe istihdam edilen nüfusun mutluluğunu sağlayıcı politik kararları alacak ve uygulayacak olan, siyasal iktidardır. Bu yönde dolaysız müdahaleler, para politikası, maliye politikası araçları ve kamu iktisadî kuruluşlarının faaliyetleri, bazı iktisadî araçlar yanında sayılabilir. Siyasal iktidarın tüm bu araçları kullanım biçimiyle, hedeflenen amaçların gerçekleşmesi sağlanabileceği gibi, yanlış kararlar ve uygulamalarla makro ekonomik dengelerin bozulması da mümkündür.

Nitekim, 57 nci Ecevit Hükümetinin Tarım Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in tarım sektörüne ilişkin politik uygulamaları, ekonomimizin altyapısını oluşturan tarım sektörünün olumsuz etkilenmesine neden olmuş, alınan yanlış politik kararlar, tarım kesiminde istihdam edilen 30 milyon nüfusu doğrudan etkileyerek perişan etmiştir.

Bu nedenle, 57 nci Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin Tarım ve Köyişileri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp hakkında, Anayasanın 98 ve 99 uncu, İçtüzüğü'nün 106 ncı maddeleri gereğince gensoru açılmasını arz ederiz.

15.6.2000

1.- Mehmet Recai Kutan	(Malatya)
2.- Avni Doğan	(Kahramanmaraş)
3.- Ahmet Derin	(Kütahya)
4.- Mehmet Özyol	(Adıyaman)
5.- Tevhit Karakaya	(Erzincan)
6.- Mahmut Göksu	(Adıyaman)
7.- Mehmet Batuk	(Kocaeli)
8.- Bekir Sobacı	(Tokat)
9.- Veysel Candan	(Konya)
10.- Yasin Hatiboğlu	(Çorum)
11.- Fahrettin Kukaracı	(Erzurum)
12.- Ali Coşkun	(İstanbul)

13.- Aslan Polat	(Erzurum)
14.- Hüseyin Kansu	(İstanbul)
15.- İsmail Alptekin	(Bolu)
16.- Özkan Öksüz	(Konya)
17.- Mehmet Zeki Okudan	(Antalya)
18.- Ali Sezal	(Kahramanmaraş)
19.- Mehmet Fuat Fırat	(İstanbul)
20.- Mahfuz Güler	(Bingöl)
21.- Yahya Akman	(Şanlıurfa)
22.- Ömer Vehbi Hatipoğlu	(Diyarbakır)
23.- Hüsamettin Korkutata	(Bingöl)
24.- Osman Yumakoğulları	(İstanbul)
25.- Rıza Uluçak	(Ankara)
26.- Suat Pamukçu	(Bayburt)
27.- Eyyüp Sanay	(Ankara)
28.- Teoman Rıza Güneri	(Konya)
29.- Lütfi Yalman	(Konya)
30.- Ahmet Cemil Tunç	(Elazığ)
31.- Akif Gülle	(Amasya)
32.- Nurettin Aktaş	(Gaziantep)
33.- Oğuzhan Asiltürk	(Malatya)
34.- Mehmet Ali Şahin	(İstanbul)
35.- Zülfükar İzol	(Şanlıurfa)
36.- M. Zeki Çelik	(Ankara)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, bilgilerinize sunulmuştur.

Gensorunun görüşme gününe dair Danışma Kurulu önerisi de biraz sonra değerli oylarınıza sunulacaktır.

Sayın milletvekilleri, gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 1 ilâ 3 üncü sıralarında, Anayasa ve Adalet Komisyonları üyelerinden kurulu karma komisyonun, bazı milletvekillerinin yasama dokunulmazlıklarına ilişkin raporları vardır; ayrı ayrı okutacağım ve bilgilerinize sunacağım.

V. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. – Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/459) (S. Sayısı: 449) (1)

(1) 449 S. Sayılı Basmayazı Tutanağına ektir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Başkanlıkça, 16.2.2000 tarihinde karma komisyonumuza gönderilen Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi, İçtüzüğün 132 nci maddesine göre kurulan hazırlık komisyonuna incelenmek üzere verilmiştir.

Hazırlık komisyonu, inceleme sonucunu özetleyen 28.3.2000 günlü raporuyla, Cumhurbaşkanına hakaret suçu isnat olunan Tunceli Milletvekili Kamer Genç hakkındaki kovuşturmanın, milletvekilliği sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine karar vermiştir.

Tunceli Milletvekili Kamer Genç komisyonumuza gelerek sözlü savunma yapmıştır.

Dosyada bulunan belge ve bilgiler ile hazırlık komisyonu raporunu inceleyen karma komisyonumuz, bütün demokratik ülkelerde yasama meclisleri üyelerine, yasama görevlerini gereği gibi yerine getirebilmelerini sağlamak amacıyla bazı bağımsızlıkların (dokunulmazlıkların) tanındığını; ancak böyle farklı bir statünün onları ayrıcalıklı ve hukukun dışında bir grup haline getirmek için olmadığını; tersine, yasama görevini kamu yararına uygun biçimde yapabilmesi için Meclis çalışmalarına engel olunmaması ve bağımsızlıklarının bir başka yönden de güvence altına alınması amacına yöneldiğini göz önüne almıştır. Anayasanın 83 üncü maddesinin de bu anlayışa dayandığı ve bu amacı taşıdığı açıktır. Bu nedenlerle ve isnat olunan eylemin niteliği dikkate alınarak, Tunceli Milletvekili Kamer Genç hakkındaki kovuşturmanın, milletvekilliği sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine oy çokluğuyla karar verilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun bilgilerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla sunulur.

Ertuğrul Yalçınbayır

Bursa

Komisyon Başkanı ve üyeler

Muhalefet gerekçem:

Yasama dokunulmazlığının milletvekilliği sıfatı sona erinceye kadar ertelenmesine dair karma komisyon raporuna aşağıdaki gerekçelerle ilkesel olarak muhalifim. Değerli milletvekillerinin iddia edilen suçları işlemediklerine dair savunmaları esas alınmalı, aklanmalarına olanak tanınmalıdır.

Gerekçelerim iki ana başlıkta toplanmaktadır:

- 1.- Anayasal gerekçe,
- 2.- Belirli objektif kriterlerin uygulanamaması.

Anayasal gerekçe:

Anayasamızın 83 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükümlü gereğince; seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen milletvekili, Meclis kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz.

Anayasanın 83 üncü maddesindeki düzenleme, Anayasamızın 76 ncı maddesindeki düzenlemeyle çelişmekte, çelişkinin de ötesinde 76 ncı maddeyi düzenlemeyi gerekli kılan amacı ortadan kaldırmaktadır.

83 üncü maddedeki bu düzenleme, 76 ncı maddede tanımlanan ve zaten milletvekilliğine seçilme engeli olarak gösterilen zimmet, ihtilal, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, kaçakçılık, resmî ihale ve alım-satım fesat karıştırma, devlet sırlarını açığa vurma gibi suç isnatları dolayısıyla soruşturma açılmasına ve yargılama yapılmasına engel olmaktadır.

Anayasanın 76 ncı maddesinde belirtilen suçlardan hükümlü kesinleşmiş olan kişi milletvekili seçilemezken, milletvekili seçilmeden bir gün önce veya milletvekili seçildikten sonra bu suçları işlediği iddia edilen kişiler milletvekilliğini sürdürdüğü gibi, bu suçlarla ilgili olarak sorgulanamamakta ve yargılanamamaktadır. Böyle bir düzenleme Anayasanın ruhuna, genel hukuk kurallarına aykırıdır.

Anayasanın 76 ncı maddesindeki suç iddialarıyla ilgili olarak kovuşturma yapılmasına izin verilmeli, karma komisyon, yasama dokunulmazlığının kaldırılıp kaldırılmayacağına, kovuşturma sonucu oluşacak objektif ölçüler çerçevesince karar verebilmelidir.

Objektif ölçülerin bulunmamasına ilişkin gerekçe:

Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasıyla ilgili Anayasamızın 83 üncü maddesinde belirli objektif ölçüler belirlenmediği gibi, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki Meclis İçtüzüğü'nün 131 ilâ 134 üncü maddelerinde de belirli objektif ölçülere yer verilmemiştir.

Birçok Anayasa Mahkemesi kararlarında da belirtildiği üzere; yasama dokunulmazlıklarının kaldırılması konusunda birtarım belirli, objektif ölçülere uygun davranılması ve bu ölçülerin bir hukuk devletinden beklenen nitelikte bulunması şarttır. Yeterli olmamakla birlikte, eski Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nde belirli objektif ölçüler yer almış ve Anayasa Mahkemesi, bu objektif ölçülere uygunluğu gözetmiştir.

Sonuç:

Bir suç isnadı ciddi ise, siyasî erklerle uygun ise yahut üyenin şeref ve haysiyetini koruma yönünden dokunulmazlığının kaldırılması zarurî ise, yasama dokunulmazlığı kaldırılmalıdır.

Dokunulmazlığın amacı, yasama görevini yürütecek milletvekillerinin çeşitli çevrelerden gelebilecek baskı ve kaygılardan korunmuş olarak görevlerini gereği gibi yapmalarını sağlayarak, siyasal nitelikli kovuşturmalar bahanesiyle milletvekillerinin Meclise katılmaktan alıkonmasını, çalışma şevkinin kırılmasını, bu yolla da Türkiye Büyük Millet Meclisinin istencinin çarpıtılmasını önlemektir. Yoksa, kimilerinin, Türkiye Büyük Millet Meclisini yıpratmak için kasıtlı olarak söylediği gibi, milletvekiline, soruşturmadan kaçma, suç işleme ayrıcalığı tanınması değildir.

Hangi suç isnadının ciddi olduğu "Milletvekili seçilme yeterliliği" başlıklı Anayasamızın 76 ncı maddesinde belirtildiği gibi, 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Yasasının "Milletvekili seçilemeyecek olanlar" başlıklı 11 inci maddesinde de belirtilmiştir.

Taksirli suçlar hariç, toplam bir yıl veya daha fazla hapis veya stresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar, affa uğramış olsalar dahi; zimmet, ihtilas, irtikâp, rüşvet ve hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya devlet sırlarını açığa vurma suçlarından biriyle mahkûm olanlar, TCK'nın "Devletin Şahsiyetine Karşı Cürümler" başlıklı ikinci kitabının birinci babında yazılı suçlardan veya bu suçların işlenmesini aleni olarak tahrik etme suçundan mahkûm olanlar, TCK'nın 312 nci maddesinin ikinci fıkrasında yazılı halkı, sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa açıkça tahrik etme suçlarından mahkûm olanlar ve TCK'nın 536 ncı maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı eylemler ile aynı yasanın 537 ncı maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yazılı eylemleri siyasî ve ideolojik amaçlarla işlemekten mahkûm olanlar, milletvekili seçilemezler.

Anayasamızın 76 ncı maddesine göre affedilmiş olsalar dahi, belirtilen suçlardan mahkûm olanlar milletvekili seçilemediği halde, Anayasadaki düzenleme biçimine göre yasama dokunulmazlığı, bu suçlarla ilgili ciddi iddialar bakımından, milletvekilleri hakkında soruşturma yapılma-

sına olanak bile vermemektedir. Kamu vicdanını rahatsız eden bu duruma son vermek ve milletvekillerini gereksiz koruma zırhına büründürmemek için, Anayasanın 76 ncı maddesinde zaten milletvekilliğine seçilme engeli olarak gösterilen bu gibi suç iddiaları dolayısıyla soruşturma açılması ve yargılama yapılmasının yasama dokunulmazlığı dışına çıkarılması uygun olacaktır. Anayasada böyle bir değişiklik, asılsız suçlamalarla töhmet altında kalan milletvekillerinin yargı önünde aklanmasına fırsat verilmesi ve genel olarak milletvekili saygınlığının yükseltilmesi bakımından da yarar sağlayacaktır. Anayasada yapılması gereken bu değişikliğe kadar da karma komisyonların, bu ilke ve ölçüler içerisinde kişi ve parti ayırımı yapmaksızın milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılmasına karar vermesi uygun olacaktır.

Kimi suç iddiaları vardır ki, ciddi olmamakla birlikte siyasi ekrere aykırıdır. Öte yandan, öyle asılsız suç iddiaları vardır ki, üye istemese dahi soruşturmanın ertelenmesine karar verilmektedir. İşte bu suç iddialarıyla ilgili olarak da yasama dokunulmazlığı kaldırılmalı ve milletvekillerinin aklanmalarına olanak tanınmalıdır. Ancak, uygulamada, üye istemese dahi dokunulmazlığının kaldırılması ertelenmekte, üyeler töhmet altında bırakılarak, siyaseten yıpratılmaktadır.

Anayasamızın 83 üncü maddesinde tanımlanan yasama dokunulmazlığının kaldırılması işlemi, bir yargı işlemi niteliğinde olmayıp, yasama işlemi niteliğindedir. İşlem dosyaları tam olarak oluşmuş olsa dahi, kurulun yapısı ve çalışma esasları gereği, işlem dosyalarını tam bir tarafsızlıkla inceleyebilmesi, suçun maddî ve manevî unsurlarını saptayabilmesi ve değerlendirebilmesi olanaksızdır. Bu niteliği gereği, dokunulmazlığın kaldırılması işlemi, ceza kovuşturmasının açılması veya ceza verilmesi niteliğinde olmayan, sadece yasama meclisi üyelerini, kimi istisnaî durumlarda üyelik teminatından sıyrarak, adalet karşısında öteki yurttaşlarla bir düzeye getirmekten ibarettir.

Anayasamızın 85 inci maddesi, yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına karar verilmiş olması hallerinde, Meclis Genel Kurul kararının alındığı tarihten başlayarak yedi gün içerisinde, ilgili milletvekilinin veya bir diğer milletvekilinin, kararın Anayasaya, yasaya veya içtüzüğe aykırılığı iddiasıyla, iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabileceğini düzenlemektedir.

Bu düzenlemeyle, yasama içindeki iktidar-muhalefet dengesi nedeniyle alındığı iddia edilen haksız yasama işleminin yargıyla dengelenmesi, objektif kıstaslara uygunluğunun saptanması sağlanmaktadır.

Yukarıda belirtilen ilkelere uygun davranılması gerektiğini ve değerli üyelerin aklanmalarına olanak sağlanması gerektiğini düşündüğümünden, ilkesel olarak, yasama dokunulmazlığının üyelik sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine dair çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.

Saygılarımla.

24.5.2000

Hüseyin Tayfun İçli
Ankara

Karşı oy gerekçemdir:

Karma Komisyon Başkanlığına

Milletvekillerinin herhangi bir baskı ve tehdit altında olmadan, görevlerini serbestçe yerine getirebilmelerini sağlamak amacıyla dokunulmazlıklar düzenlenmiştir.

Tarihî bakımdan milletvekili dokunulmazlığı ilk defa 1688 tarihinde İngiltere'de düzenlenmiştir. Bu düzenleme "parlamentoda konuşma özgürlüğü, tartışmalar, yargılamalar, hiçbir mahkeme veya parlamento dışında sorumluluk sebebi olamaz" şeklindedir. Buna paralel olarak, 1789 tarihli Fransız Kanunu ile bunlardan esinlenen 1876 Türk Anayasasında ve halen yürürlükte bulunan Hindistan, Mısır, Belçika, Bulgaristan, İtalya ve bunun gibi ülkelerde tarihî anlayışa uygun olarak yasama dokunulmazlığı, Mecliste ileri sürülen düşünceler ile kullanılan oyların suç sayılmayacağıyla sınırlıdır.

Ülkemizde ise, 1982 Anayasasının 83 üncü maddesine göre yasama dokunulmazlığı "TBMM üyelerinin Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden sorumlu tutulamaması" ile "seçimden önce veya sonra suç işlediği ileri sürülen bir milletvekilinin, Meclis kararı olmadıkça tutulamaması, sorguya çekilememesi, tutuklanamaması ve yargılanamaması"dır.

Böylesi bir dokunulmazlık düzenlemesi yerli ve yabancı ceza yasalarında düzenlenen ve "kansuz suç olmaz, suç ve suçlular da cezasız bırakılmaz" şeklinde özetlenebilecek temel prensiplere ve Anayasanın 2 nci maddesine dayalı hukuk devleti ilkesi ile 10 uncu maddesine dayalı eşitlik ilkesine gölge düşürmektedir.

Bu nedenle, yasama dokunulmazlığının "Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, ileri sürdükleri düşüncelerinden sorumlu tutulamamak ve kişisel özgürlüğü kısıtlanamamak" şeklinde düzenlenmesi, tarihi gelişmeye ve gereğe uygun olacaktır.

Fransa'da 1995 yılında bu yönde yapılan düzenlemeyle, adli soruşturma ve yargılama dokunulmazlık kapsamı dışına çıkarılmış, sadece tutuklama ve kişi özgürlüğünün kaldırılması, Meclisin kararına bırakılmıştır. Yine, yasama dokunulmazlığının anavatanı olan İngiltere'de, dokunulmazlık zırhı, ceza kovuşturmalarına karşı değil, hukuk davalarına karşı koruyucu bir işleve indirgenmiştir.

Gündemdeki ertelenme kararı verilen dosyalar kapsamındaki iddialar, vatandaşlarımızın günlük yaşamında karşılaştıkları ve mevzuata göre gereğinin yapıldığı hukukî olaylar ve iddialardır. Bir yurttaş bu gibi hallerde hangi hukuk kurallarına tabi tutuluyorsa, onun vekili ve aynı zamanda bir vatandaş olan milletvekillerinin ve diğer kamu görevlilerinin de aynı kurallara tabi olması kadar doğal bir şey olamaz. Böyle bir anlayış ve uygulayış, eşitliğin gereği olduğu gibi, hukuk devleti olmanın da temel gereğidir.

Yukarıda belirttiğim gerekçelerle, öncelikle, yasal düzenlemeler yapılarak sorgulanma ve yargılanma dokunulmazlık kapsamı dışına çıkarılmalı, sadece kişisel hak ve özgürlüklerin kısıtlanması dokunulmazlık kapsamında olmalıdır. Ceza hükümlerinin infazı ise, milletvekili sıfatının sona ermesine bırakılmalıdır. Böyle bir düzenlemeyle, bir taraftan yargısal denetim işlerlik kazanacak, diğer taraftan milletvekillerinin Meclis çalışmalarına katılımı da sağlanmış olacaktır.

Yasal düzenlemeler yapıncaya kadar "yasama sorumsuzluğu" kapsamı dışındaki suç iddialarını içeren dosyalar için, dokunulmazlıklar kaldırılmalıdır. Böylelikle, asil ve vekili arasında eşitlik sağlanacağı gibi, milletvekillerine de bir an önce aklanma olanağı yolu açılacaktır.

Bu nedenle "yasama sorumsuzluğu" kapsamı dışında gördüğüm bu dosya için, dokunulmazlığın kaldırılmasının yerinde olacağı kanaatinde olduğumdan, erteleme kararına katılmıyorum.

29.5.2000

Osman Kılıç
İstanbul

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

İkinci raporu okutuyorum:

2. - *Kastamonu Milletvekili M. Hadi Dilekçi'nin, Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (31460) (S. Sayısı: 450) (1)*

(1) 450 S. Sayılı Basmayazı tutanağına eklidir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Başkanlıkça, 16.2.2000 tarihinde karma komisyonumuza gönderilen Kastamonu Milletvekili M. Hadi Dilekçi'nin yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi, İçtüzüğü'nün 132 nci maddesine göre kurulan hazırlık komisyonuna incelenmek üzere verilmiştir.

Hazırlık komisyonu, inceleme sonucunu özetleyen 28.3.2000 günlü raporuyla, resmî sıfatı haiz memura hakaret ve taarruz (TCK 266/1-3 nolu bentlere muhalefet) suçu isnat olunan Kastamonu Milletvekili M. Hadi Dilekçi hakkındaki kovuşturmanın, milletvekilliği sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine karar vermiştir.

Dosyada bulunan belge ve bilgiler ile hazırlık komisyonu raporunu inceleyen karma komisyonumuz, bütün demokratik ülkelerde yasama meclisleri üyelerine, yasama görevlerini gereği gibi yerine getirebilmelerini sağlamak amacıyla bazı bağışıklıkların (dokunulmazlıkların) tanındığını; ancak, böyle farklı bir statünün onları ayrıcalıklı ve hukukun dışında bir grup haline getirmek için olmadığını; tersine, yasama görevinin kamu yararına uygun biçimde yapılabilmesi için Meclis çalışmalarına engel olunmaması ve bağımsızlıklarının bir başka yönden de güvence altına alınması amacına yöneldiğini göz önüne almıştır. Anayasanın 83 üncü maddesinin de bu anlayışa dayandığı ve bu amacı taşıdığı açıktır. Bu nedenlerle ve isnat olunan eylemin niteliği dikkate alınarak, Kastamonu Milletvekili M. Hadi Dilekçi hakkındaki kovuşturmanın, milletvekilliği sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine oy çokluğuyla karar verilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun bilgilerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla sunulur.

Ertuğrul Yalçınbayır

Bursa

Komisyon Başkanı ve Üyeler

Muhalefet gerekçem:

Yasama dokunulmazlığının milletvekilliği sıfatı sona erinceye kadar ertelenmesine dair karma komisyon raporuna aşağıdaki gerekçelerle ilkesel olarak muhalifim. Değerli milletvekillerinin iddia edilen suçları işlemediklerine dair savunmaları esas alınmalı, aklanmalarına olanak tanınmalıdır.

Gerekçelerim iki ana başlıkta toplanmaktadır:

1. Anayasal gerekçe,
2. Belirli objektif kıstasların uygulanamaması.

Anayasal gerekçe:

Anayasamızın 83 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükmü gereğince; seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen milletvekili, Meclis kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz.

Anayasanın 83 üncü maddesindeki düzenleme, Anayasamızın 76 ncı maddesindeki düzenlemeyle çelişmekte, çelişkinin de ötesinde 76 ncı maddeyi düzenlemeyi gerekli kılan amacı ortadan kaldırmaktadır.

83 üncü maddedeki bu düzenleme, 76 ncı maddede tanımlanan ve zaten milletvekilliğine seçilme engeli olarak gösterilen zimmet, ihtilal, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, kaçakçılık, resmî ihale ve alım satım fesat karıştırma, devlet sırlarını açığa vurma gibi suç iddiaları dolayısıyla soruşturma açılmasına ve yargılama yapılmasına engel olmaktadır.

Anayasanın 76 ncı maddesinde belirtilen suçlardan hükmü kesinleşmiş olan kişi milletvekili seçilemezken, milletvekili seçilmeden bir gün önce veya milletvekili seçildikten sonra bu suçları işlediği iddia edilen kişiler milletvekilliğini sürdürdüğü gibi, bu suçlarla ilgili olarak sorgulanamamakta ve yargılanamamaktadır. Böyle bir düzenleme Anayasanın ruhuna, genel hukuk kurallarına aykırıdır.

Anayasanın 76 ncı maddesindeki suç iddialarıyla ilgili olarak kovuşturma yapılmasına izin verilmeli, karma komisyon, yasama dokunulmazlığının kaldırılıp kaldırılmayacağına, kovuşturma sonucu oluşacak objektif ölçüler çerçevesince karar verebilmelidir.

Objektif ölçülerin bulunmamasına ilişkin gerekçe:

Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasıyla ilgili Anayasamızın 83 üncü maddesinde belirli objektif ölçüler belirtilmediği gibi, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki Meclis İçtüzüğü'nün 131 ilâ 134 üncü maddelerinde de belirli objektif ölçülere yer verilmemiştir.

Birçok Anayasa Mahkemesi kararlarında da belirtildiği üzere; yasama dokunulmazlığının kaldırılması konusunda bir takım belirli, objektif ölçülere uygun davranılması ve bu ölçülerin bir hukuk devletinden beklenen nitelikte bulunması şarttır. Yeterli olmamakla birlikte, eski Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nde belirli objektif ölçüler yer almış ve Anayasa Mahkemesi, bu objektif ölçülere uygunluğu gözetmiştir.

Sonuç:

Bir suç isnadı ciddi ise, siyasi ekrere uygun ise yahut üyenin şeref ve haysiyetini koruma yönünden dokunulmazlığın kaldırılması zarurî ise, yasama dokunulmazlığı kaldırılmalıdır.

Dokunulmazlığın amacı, yasama görevini yürütecek milletvekillerinin çeşitli çevrelerden gelebilecek baskı ve kaygılardan korunmuş olarak görevlerini gereği gibi yapmalarını sağlayarak, siyasi nitelikli kovuşturmalara bahanesiyle milletvekillerinin Meclise katılmaktan alıkonmasını, çalışma şevkinin kırılmasını, bu yolla da TBMM'nin istencinin çarpıtulmasını önlemektir. Yoksa, kimilerinin TBMM'yi yıpratmak için kasıtlı olarak söylediği gibi milletvekiline soruşturmadan kaçma, suç işleme ayrıcalığı tanınması değildir.

Hangi suç isnadının ciddi olduğu "Milletvekili seçilme yeterliliği" başlıklı Anayasamızın 76 ncı maddesinde belirtildiği gibi, 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Yasasının "Milletvekili seçilemeyecek olanlar" başlıklı 11 inci maddesinde de belirtilmiştir.

Taksirli suçlar hariç, toplam bir yıl veya daha fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar, affa uğramış olsalar bile; zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya devlet sınırlarını açığa vurma suçlarından biriyle mahkûm olanlar, TCK'nın "Devletin Şahsiyetine Karşı Cürümler" başlıklı ikinci kitabının, birinci babında yazılı suçlardan veya bu suçların işlenmesini alenî olarak tahrik etme suçundan mahkûm olanlar, TCK 312 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yazılı halkı sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa açıkça tahrik etme suçlarından mahkûm olanlar ve TCK'nın 536 ncı maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı eylemler ile aynı yasanın 537 ncı maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yazılı eylemleri siyasi ve ideolojik amaçlarla işlemekten mahkûm olanlar milletvekili seçilemezler.

Anayasamızın 76 ncı maddesine göre affedilmiş olsalar dahi, belirtilen suçlardan mahkûm olanlar milletvekili seçilemediği halde, Anayasadaki düzenleme biçimine göre yasama dokunulmazlığı, bu suçlarla ilgili ciddi iddialar bakımından, milletvekilleri hakkında soruşturma yapılma-

sına olanak bile vermemektedir. Kamu vicdanını rahatsız eden bu duruma son vermek ve milletvekillerini gereksiz koruma zırhına büründürmemek için, Anayasanın 76 ncı maddesinde zaten milletvekilliğine seçilme engeli olarak gösterilen bu gibi suç iddiaları dolayısıyla soruşturma açılması ve yargılama yapılmasının yasama dokunulmazlığı dışına çıkarılması uygun olacaktır. Anayasada böyle bir değişiklik, asılsız suçlamalarla töhmet altında kalan milletvekillerinin yargı önünde aklanmasına fırsat verilmesi ve genel olarak milletvekili saygılığının yükseltilmesi bakımından da yarar sağlayacaktır. Anayasada yapılması gereken bu değişikliğe kadar da karma komisyonların, bu ilke ve ölçüler içerisinde kişi ve parti ayırımı yapmaksızın milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılmasına karar vermesi uygun olacaktır.

Kimi suç iddiaları vardır ki, ciddi olmamakla birlikte siyasî ereklerle aykırıdır. Öte yandan, böyle asılsız suç iddiaları vardır ki, üye istemese dahi soruşturmanın ertelenmesine karar verilmektedir. İşte bu suç iddialarıyla ilgili olarak da yasama dokunulmazlığı kaldırılmalı, milletvekillerinin aklanmalarına olanak tanınmalıdır. Ancak, uygulamada, üye istemese dahi dokunulmazlığının kaldırılması ertelenmekte, üyeler töhmet altında bırakılarak, siyaseten yıpratılmaktadır.

Anayasamızın 83 üncü maddesinde tanımlanan yasama dokunulmazlığının kaldırılması işlemi, bir yargı işlemi niteliğinde olmayıp, yasama işlemi niteliğindedir. İşlem dosyaları tam olarak oluşmuş olsa dahi, kurulun yapısı ve çalışma esasları gereği, işlem dosyalarını tam bir tarafsızlıkla inceleyebilmesi, suçun maddi ve manevî unsurlarını saptayabilmesi ve değerlendirebilmesi olanaksızdır. Bu niteliği gereği, dokunulmazlığın kaldırılması işlemi, ceza kovuşturmasının açılması veya ceza verilmesi niteliğinde olmayan, sadece yasama meclisi üyelerini, kimi istisnaî durumlarda üyelik teminatından sıyrarak, adalet karşısında öteki yurttaşlarla bir düzeye getirmekten ibarettir.

Anayasamızın 85 inci maddesi, yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına karar verilmiş olması hallerinde, Meclis Genel Kurul kararının alındığı tarihten başlayarak yedi gün içerisinde, ilgili milletvekilinin veya bir diğer milletvekilinin, kararın Anayasaya, yasaya veya içtüzüğe aykırılığı iddiasıyla, iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabileceğini düzenlemektedir.

Bu düzenlemeyle, yasama içindeki iktidar-muhalefet dengesi nedeniyle alındığı iddia edilen haksız yasama işleminin yargıyla dengelenmesi, objektif kustaslara uygunluğunun saptanması sağlanmaktadır.

Yukarıda belirtilen ilkelere uygun davranılması gerektiğini ve değerli üyelerin aklanmalarına olanak sağlanması gerektiğini düşündüğümden, ilkesel olarak, yasama dokunulmazlığının üyelik sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine dair çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.

Saygılarımla.

24.5.2000

Hüseyin Tayfun İçli
Ankara

Karşı oy gerekçemdir:

Karma Komisyon Başkanlığına

Milletvekillerinin herhangi bir baskı ve tehdit altında olmadan, görevlerini serbestçe yerine getirebilmelerini sağlamak amacıyla dokunulmazlıklar düzenlenmiştir.

Tarihî bakımdan milletvekili dokunulmazlığı ilk defa 1688 tarihinde İngiltere'de düzenlenmiştir. Bu düzenleme "parlamentoda konuşma özgürlüğü, tartışmalar, yargulamalar, hiçbir mahkemede veya parlamento dışında sorumluluk sebebi olamaz" şeklindedir. Buna paralel olarak, 1789 tarihli Fransız Kanunu ile bunlardan esinlenen 1876 Türk Anayasasında ve halen yürürlükte bulunan Hindistan, Mısır, Meksika, Bulgaristan, İtalya ve bunun gibi ülkelerde tarihî anlayışa uygun olarak yasama dokunulmazlığı, Mecliste ileri sürülen düşünceler ile kullanılan oyların suç sayılamayacağıyla sınırlıdır.

Ülkemizde ise, 1982 Anayasasının 83 üncü maddesine göre yasama dokunulmazlığı "TBMM üyelerinin Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden sorumlu tutulamaması" ile "seçimden önce veya sonra suç işlediği ileri sürülen bir milletvekilinin, Meclis kararı olmadıkça tutulamaması, sorguya çekilememesi, tutuklanamaması ve yargılanamaması"dır. Böylesi bir dokunulmazlık düzenlemesi, yerli ve yabancı ceza yasalarında düzenlenen ve "kanunsuz suç olmaz, suç ve suçlular da cezasız bırakılmaz" şeklinde özetlenebilecek temel prensiplere ve Anayasanın 2 nci maddesine dayalı hukuk devleti ilkesiyle, 10 uncu maddesine dayalı eşitlik ilkesine gölge düşürmektedir.

Bu nedenle, yasama dokunulmazlığının "Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, ileri sürdükleri düşüncelerinden sorumlu tutulamamak ve kişisel özgürlüğü kısıtlanamamak" şeklinde düzenlenmesi, tarihi gelişmeye ve gereğe uygun olacaktır.

Fransa'da 1995 yılında bu yönde yapılan düzenlemeyle adli soruşturma ve yargılama dokunulmazlık kapsamı dışına çıkarılmış, sadece tutuklama ve kişi özgürlüğünün kaldırılması, Meclisin kararına bırakılmıştır. Yine, yasama dokunulmazlığının anavatanı olan İngiltere'de, dokunulmazlık zirhi, ceza kovuşturmalarına karşı değil, hukuk davalarına karşı koruyucu bir işleve indirgenmiştir.

Gündemdeki ertelenme kararı verilen dosyalar kapsamındaki iddialar, vatandaşlarımızın günlük yaşamında karşılaştıkları ve mevzuata göre gereğinin yapıldığı hukukî olaylar ve iddialardır. Bir yurttaş bu gibi hallerde hangi hukuk kurallarına tabi tutuluyorsa, onun vekili ve aynı zamanda bir vatandaş olan milletvekillerinin ve diğer kamu görevlilerinin de aynı kurallara tabi olması kadar doğal bir şey olamaz. Böyle bir anlayış ve uygulayış, eşitliğin gereği olduğu gibi, hukuk devleti olmanın da temel gereğidir.

Yukarıda belirttiğim gerekçelerle, öncelikle, yasal düzenlemeler yapılarak sorgulanma ve yargılanma dokunulmazlık kapsamı dışına çıkarılmalı, sadece kişisel hak ve özgürlüklerin kısıtlanması dokunulmazlık kapsamında olmalıdır. Ceza hükümlerinin infazı ise, milletvekili sıfatının sona ermesine bırakılmalıdır. Böyle bir düzenlemeyle, bir taraftan yargısal denetim işlerlik kazanacak, diğer taraftan milletvekillerinin Meclis çalışmalarına katılımı da sağlanmış olacaktır.

Yasal düzenlemeler yapıncaya kadar "yasama sorumsuzluğu" kapsamı dışındaki suç iddialarını içeren dosyalar için, dokunulmazlıklar kaldırılmalıdır. Böylelikle, asil ve vekili arasında eşitlik sağlanacağı gibi, milletvekillerine de bir an önce aklanma olanağı yolu açılacaktır.

Bu nedenle "yasama sorumsuzluğu" kapsamı dışında gördüğüm bu dosya için, dokunulmazlığın kaldırılmasının yerinde olacağı kanaatinde olduğumdan, erteleme kararına katılmıyorum.

29.5.2000

Osman Kılıç

İstanbul

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

Diğer raporu okutuyorum:

3. - İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak'ın, Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/461) (S. Sayısı: 451) (1)

(1) 451 S. Sayılı Basmayazı tutanağına eklidir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Başkanlıkça, 16.2.2000 tarihinde karma komisyonumuza gönderilen İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı-İlıcak'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi, İçtüzüğü'nün 132 nci maddesine göre kurulan hazırlık komisyonuna incelenmek üzere verilmiştir.

Hazırlık komisyonu, inceleme sonucunu özetleyen 28.3.2000 günlü raporuyla, Türk Silâhlı Kuvvetlerini neşren tahkir ve tezyif etmek suçu isnat olunan İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı-İlıcak hakkındaki kovuşturmanın, milletvekilliği sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı İlıcak, komisyonumuza gelerek sözlü savunma yapmıştır.

Dosyada bulunan belge ve bilgiler ile hazırlık komisyonu raporunu inceleyen karma komisyonumuz, bütün demokratik ülkelerde yasama meclisleri üyelerine, yasama görevlerini gereği gibi yerine getirebilmelerini sağlamak amacıyla bazı bağışıklıkların (dokunulmazlıkların) tanındığını; ancak, böyle farklı bir statünün onları ayrıcalıklı ve hukukun dışında bir grup haline getirmek için olmadığını; tersine, yasama görevinin kamu yararına uygun biçimde yapılabilmesi için Meclis çalışmalarına engel olunmaması ve bağımsızlıklarının bir başka yönden de güvence altına alınması amacına yöneldiğini göz önüne almıştır. Anayasanın 83 üncü maddesinin de bu anlayışa dayandığı ve bu amacı taşıdığı açıktır. Bu nedenlerle ve isnat olunan eylemin niteliği dikkate alınarak, İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı İlıcak hakkındaki kovuşturmanın, milletvekilliği sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine oy çokluğu ile karar verilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun bilgilerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla sunulur.

Ertuğrul Yalçınbayır

Bursa

Komisyon Başkanı ve Üyeler

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Ankara Milletvekili Tayfun İçli ile İstanbul Milletvekili Osman Kılıç, bu rapora da, daha önceki raporlarda yer alan aynı gerekçelerle muhaliftirler.

Bu nedenle, sadece daha önceki raporlarda yer almayan, İstanbul Milletvekili Nazire Karakuş'un muhalefet şerhini okutuyorum:

Muhalefet şerhi:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Karma Komisyon Başkanlığına

Halkın egemenliğinin tesis edildiği Türkiye Büyük Millet Meclisinin her üyesi saygıdeğerdir.

Yasama görevini yerine getiren bir milletvekilinin, saygınlığını zedeleyen suçlamalar karşısında, Türk Milleti adına karar veren bağımsız yargıda aklanmak en doğal hakkı olmalıdır. Bu hakkın kullanılabilmesi için, sayın milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılmasının doğru olacağı düşünceyim.

Karara bu anlamda muhalefet ediyorum, saygılar sunuyorum.

24.5.2000

Nazire Karakuş

İstanbul

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

Sayın milletvekilleri, bu raporların tümü, kovuşturmanın milletvekilliği sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine dairdir. On gün içerisinde itiraz olunmadığı takdirde, bu raporlar, kesinleşmiş olacaktır.

Sayın milletvekilleri, Sağlık Bakanı Sayın Osman Durmuş'un, İçtüzüğü'nün 60 ıncı maddesine göre, pek kısa bir sözü olduğunu beyanla, yerinden söz talebi vardır; kendisine, yerinden, çok kısa olmak üzere, söz veriyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

Buyurun efendim.

SAĞLIK BAKANI OSMAN DURMUŞ (Kırıkkale) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hatay Milletvekilimizin konuşması üzerine söz almış bulunuyorum.

Mart ayında, Hatay Vilayetinde yaptığımız incelemelerde, Hatay Devlet Hastanesinin bitirilebilmesi için, 350 milyar liralık bir ödeneğin gerekli olduğunu tespit etmiş bulunuyorum. Bu ödenek, bürokratik işlemlerin yirmiiki gün gibi bir süreyi kapsamaması nedeniyle, bizde bir gecikmeye uğramıştır; ancak, bu ödeneğin tamamı ödenmiştir. Dolayısıyla, mahallinde Bayındırlık İl Müdürlüğünde takip edildiği takdirde, bu hastanenin bitirilme işlemleri, müteahhitle ilgili ilin Bayındırlık Müdürlüğü arasında.

Bir diğer konu, özellikle Piriçlik'teki Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğüne bağlı ve üniversiteye daha evvel beş yıl süreyle verilmiş olan tesislerimizdir. Bunun sözleşme süresi bitmiştir.

Bilindiği üzere, ülkemizde, bir dönem, her ilçeye bir sağlık meslek lisesi açılmıştı. Bu meslek liselerinin 62'si önümüzdeki dönemde kapatılacaktır. Ancak, burada eğitim gören öğrencilerimizin mağdur olmaması için, yatılı imkânları araştırılmaktadır. Bu tesisimiz de bu özelliğe sahip bir tesis.

Burada ifade edilen "YÖKaleyhtarlığı, YÖK düşmanlığı" gibi ifadeler biraz ağır kaçmıştır; biz, Kırıkkale Üniversitesine, halen, bitirmekte olduğumuz iki hastanemizi veriyoruz. Burada bir husumet söz konusu olamaz; devletin kurumlarına husumetimizin olması da mümkün değildir.

Durumu düzeltir, saygılarımı sunarım. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri...

TURHAN GÜVEN (İçel) – Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?..

BAŞKAN – Buyurun efendim.

TURHAN GÜVEN (İçel) – Sayın Bakanın konuşmasını kesmemek için müdahale etmedim; ama, siz, yine İçtüzüğü'nün 59 uncu maddesine aykırı davranıyorsunuz. Müsaade ederseniz yerimden mikrofondan arz etmek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

TURHAN GÜVEN (İçel) – Sayın Başkanım, sayın bakanlar gündem dışı konuşmalara, gündem dışı konuşmalar esnasında cevap verirler.

BAŞKAN – Efendim, ben, gündem dışı konuşmaya cevap olarak söz vermedim; biraz önce de ifade ettim; İçtüzüğü'nün 60 ıncı maddesine göre, Sayın Bakan, yerinden çok kısa bir açıklama yapacağını ifade etti; ben de bunu Yüce Meclise ifadeyle, Sayın Bakana, çok kısa bir konuşma yapması için söz verdim.

TURHAN GÜVEN (İçel) – Sayın Başkan, o da 58 inci maddedir; yani, Sayın Bakan yetişemedi; olabilir; ama, ne yapar; geçen tutanak hakkında konuşmak istiyorsa, yarın gelir, konuşur, rahat rahat da konuşur.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Güven; ben, böyle takdir ettim, İçtüzüğü'nün 60 ıncı maddesine göre söz verdim. Çok teşekkür ediyorum.

TURHAN GÜVEN (İçel) – Ben, zabıtlara geçsin diye söylüyorum; yanlışlıklar yapılmasın bir daha...

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Danışma Kurulunun bir önerisi vardır; okutup, oylarınıza sunacağım.

VI. – ÖNERİLER

A) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

1. – (11/2) esas numaralı gensoru önergesinin, gündemin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmında yer almasına ve Anayasanın 99 uncu maddesi gereğince, gündeme alınıp alınmaması hususundaki görüşmelerin 21.6.2000 tarihli birleşimde yapılmasına; gensoru önergesinin gündeme alınması kabul edildiği takdirde gensorunun özel gündemde yer almasına ve görüşmelerin 26.6.2000 Pazartesi günü yapılmasına ilişkin Danışma Kurulu önerisi

Danışma Kurulu Önerisi

20.6.2000

19.6.2000 tarihli "Gelen Kâğıtlar"da yayımlanan ve aynı tarihte dağıtılan (11/2) esas numaralı gensoru önergesinin, gündemin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmında yer almasının ve Anayasanın 99 uncu maddesi gereğince gündeme alınıp alınmaması hususundaki görüşmelerin 21.6.2000 tarihli birleşimde yapılmasının, gensoru önergesinin gündeme alınması kabul edildiği takdirde, gensorunun özel gündemde yer almasının ve görüşmelerin 26.6.2000 pazartesi günü yapılmasının Genel Kurulun onayına sunulması, Danışma Kurulunca uygun görülmüştür.

Yıldırım Akbulut

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

Aydın Tümen

Ömer İzgi

İsmail Kahraman

DSP Grubu Başkanvekili

MHP Grubu Başkanvekili

FP Grubu Başkanvekili

Zeki Çakan

Turhan Güven

ANAP Grubu Başkanvekili

DYP Grubu Başkanvekili

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Demokratik Sol Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Anavatan Partisi Gruplarının, İttüdüğün 19 uncu maddesine göre verilmiş müşterek önerileri vardır. Önce, tümünü okutup işleme alacağım, sonra, önerileri ayrı ayrı okutup değerli oylarınıza sunacağım.

B) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

1. – Genel Kurulun çalışma gün ve saatleri ile gündemdeki sıralamanın yeniden düzenlenmesine ilişkin DSP, MHP ve ANAP Gruplarının müşterek önerisi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulunun 20.6.2000 Salı günü yaptığı toplantıda, siyasi parti grupları arasında oybirliği sağlanamadığından, gruplarımızın ekteki müşterek önerilerinin, Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla

Aydın Tümen

Ömer İzgi

Zeki Çakan

DSP Grup Başkanvekili

MHP Grup Başkanvekili

ANAP Grup Başkanvekili

Öneriler :

1 - Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 7 nci sırasında yer alan 426 sıra sayılı kanun tasarısının bu kısmın 3 üncü sırasına, 6 nci sırasında yer alan 421 sıra sayılı kanun tasarısının 4 üncü sırasına, 15 inci sırasında yer alan 434 sıra sayılı kanun teklifinin 5 inci sırasına, 184 üncü sırasında yer alan 488 sıra sayılı kanun tasarısının 6 nci sırasına ve 188 inci sırasında yer alan 503 sıra sayılı kanun tasarısının 7 nci sırasına, 20.6.2000 tarihli gelen kâğıtlarda yayımlanan ve aynı tarihte dağıtılan 504 sıra sayılı kanun tasarısının 48 saat geçmeden 8 inci sırasına alınması önerilmiştir.

2 - 20.6.2000 Salı günü özel gündemde yer alan 405 sıra sayılı Meclis Araştırma Komisyonu raporunun görüşmelerinin tamamlanmasından sonra sözlü sorular ile diğer denetim konularının görüşülmemek üzere kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülmesi ve gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri" bölümünün 5 inci sırasına kadar olan işlerin bitimine kadar çalışma süresinin uzatılması; 21.6.2000 Çarşamba günü Genel Kurulun saat 14.00'te toplanması, özel gündemde yer alan (11/2) esas numaralı gensoru önergesinin görüşmelerinin tamamlanmasından sonra, sözlü soruların görüşülmemek üzere gündemde yer alan 434 ve 488 sıra sayılı kanun tasarı ve tekliflerinin görüşmelerinin bitimine kadar çalışmalarını sürdürmesi; Genel Kurulun 22.6.2000 Perşembe günü saat 14.00'te toplanması, 15.6.2000 tarihinde dağıtılan ve İçtüzüğün 112 nci maddesi gereğince 22.6.2000 Perşembe günü gündemde yer alacak olan 442, 481, 483, 485, 495 ve 496 sıra sayılı Meclis soruşturma raporları ile gündemde bulunan ve 22.6.2000 Perşembe gününe kadar görüşmeleri tamamlanmadığı takdirde 410 sıra sayılı Meclis soruşturması raporunun görüşmelerinin bitimine kadar çalışma süresinin uzatılması, 23.6.2000 Cuma günü 503 ve 504 sıra sayılı kanun tasarılarının görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışma süresinin uzatılması önerilmiştir.

3 - Genel Kurulun 23.6.2000, Cuma, 24.6.2000 Cumartesi, 25.6.2000 Pazar, 26.6.2000 Pazartesi, 27.6.2000 Salı, 28.6.2000 Çarşamba, 29.6.2000 Perşembe ve 30.6.2000 Cuma günleri 14.00-19.00, 20.00-24.000 saatleri arasında çalışması ve bu günlerde kanun tasarı ve teklifleri ile gündeme girecek olan Meclis soruşturma raporlarının görüşülmesi, 27.6.2000 Salı günü sözlü sorular ile diğer denetim konularının, 28.6.2000 Çarşamba günü de sözlü soruların görüşülmemek üzere kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülmesi önerilmiştir.

BAŞKAN - Öneri üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına Sayın Bülent Arınç; buyurun.

FP GRUBU ADINA BÜLENT ARINÇ (Manisa) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; hepimizi saygıyla selamlıyorum, çalışmalarımızın hayırlı olmasını diliyorum.

İktidar grubu partilerin müşterek önerisi okundu. Bu okunan önerilerde, çok kolay anlaşılır, sıra sayılarıyla, günleriyle, saatleriyle pek fazla bir açıklık yok; dolayısıyla, ben, tekrar, konuyu şöyle özetlemeye çalışayım:

Bugün, gündemde de yazılı olduğu gibi, salı günü itibarıyla, Kızılay hakkında, Meclis araştırma komisyonunun bitirdiği rapor görüşülecek; bunun arkasından, 484 sıra sayılı, ticaret odalarıyla ilgili yarım kalmış bir tasarı görüşülecek; daha arkasından, 426 sıra sayılı polis kadroları ve 421 sıra sayılı askerî hâkimlerle ilgili kanun tasarıları görüşülecek.

Çarşamba günü, gensorunun gündeme alınıp alınmamasıyla ilgili bir görüşme var, verildi, süresi içerisinde görüşülmesi gerekiyor; daha sonra, kamuoyunda da bildiği üzere, 434 sıra sayısıyla öğrenci affı yer almış; arkadan, Bakü-Ceyhan petrol boru hattıyla ilgili 488 sıra sayılı tasarı var.

Perşembe günü, 7 tane soruşturma komisyonu raporu arka arkaya görüşülecek.

Cuma günü, 2 tane soruşturma komisyonu raporu görüşülecek; arkadan, 503 ve 504 sıra sayılı kanun tasarıları görüşülebilecek.

Cumartesi, pazar, pazartesi günleri de, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı görüşmeleri yapılacaktır.

Öntütüzdeki 28 Haziran tarihine kadar gündem bu şekilde belirlenmiş; çalışma saatleri de, o güne ait konuların bitimine kadar uzatılmış.

Değerli arkadaşlarım, söyleyeceğim şeyler prensip itibariyledir, yoksa, öncelik verilen bazı kanun tasarı ve tekliflerine "hayır" demek mümkün değil. Esasen, biz de, yaptığımız konuşmalar da, verdiğimiz beyanatlarda, öncelikli olarak görüşülmesini talep ettiğimiz konuları kamuoyuna bildirmiştik. Bunların içerisinde birisi, öğrenci affı diye bilinen ve geçtiğimiz ağustos ayından beri, veto edilen kanunun içerisinde olduğu için önce görüşülemeyen, daha sonra da, ayırt edilip, uzun süre Millî Eğitim Komisyonunda ve Adalet Komisyonunda tartışması yapılan tasarıyla ilgilidir. Meseleye olumlu baktığımızı ve binlerce insanın, öğrencisiyle, öğretim üyesiyle, bu kanunu beklediğini biliyorduk. Dolayısıyla, bugün, yarın itibariyle bu konunun gündeme girmiş olmasını olumlu karşıyoruz.

Şüphesiz, bugün, araştırma komisyonu raporu görüşülmedi, geçen haftanın gündeminde de yer almıştı. Polis kadroları ve askerî hâkimlerle ilgili birkaç maddelik tasarıları da, meslekî açıdan, o kamu görevini yapan kişiler açısından yararlı bulduğumuzu ve bunları destekleyeceğimizi de ifade etmiştik.

Ancak, dikkatlerinizi çekmek istediğim birkaç konu var: Bunlardan bir tanesi, son aylarda, takriben 4-5 aydan bu yana, Meclis gündeminden denetim konularının uzaklaştırılmış olmasıdır. Belki zaman zaman bir iki konu görüşülüyor; ama, genelde, Danışma Kurulu önerileri içerisinde, iktidar grubu, denetime yer vermiyor. Oysa, Türkiye Büyük Millet Meclisinin iki önemli görevi vardır. Bunlardan biri yasama olduğu gibi, ikincisi de denetleme görevidir. Araştırmalarla, soruşturmalarla, sorularla, genel görüşmelerle, Meclis, bu görevini mutlaka yerine getirmelidir.

Mesela, bugün görüşmesini yapacağımız Kızılay hakkındaki Meclis araştırması komisyonu raporu, içerisinde fevkalade önemli sonuçları taşımaktadır. Eğer -değerli arkadaşlarımdan bendenizi birkaç dakika dinlemelerini rica ediyorum- denetim konularına yer verilmemiş olsaydı, bugün kamuoyunun önüne gelen, mesela Kızılay gibi, mesela Türk Hava Kurumu gibi, mesela benzeri kurumlar gibi, içinden nasıl tefessüh ettiğini, kokuştüğünü ve millî meselelerde ne kadar basiretsiz ve beceriksiz olduklarını görmeyecek, bu kuruluşların düzelmesi için de bir gayretimiz olmayacaktı. Halbuki, biri deprem vasıtasıyla, biri de bir başka vesileyle, bu kurumların iç bünyelerinin araştırılması ve bu kurumların, gerçekten bir kamu görevini layıkıyla yapmaları ortaya çıkarılmış oldu. Bu bakımdan, denetleme görevinin kesinlikle ihmal edilmemesini... Zaten, sorularıyla ve diğer konularıyla haftada ancak 1 gün zaman ayırdığımız bu konunun iyice gündemden çıkarılmış olmasını fevkalade yanlış buluyorum.

Bugün raporunu görüşeceğimiz araştırma komisyonu, görevini bir hayli önce bitirmişti ve Meclis Başkanlığına takdim edilmişti; ama, buna benzer araştırma komisyonlarının raporları da bitmektedir. Mesela, bunlardan YÖK Araştırma Komisyonu da, gerçekten çok yararlı ve faydalı çalışmalar yapmıştır. Hentüz rapor elimizde olmadığı halde, bu komisyonlardaki üye arkadaşlarımızın, Türkiye için çok önemli sayılabilecek bu kurum hakkında çok önemli bilgilere ulaştığını da sevinçle görmekteyiz.

Değerli arkadaşlarım, birinci konu; bu denetimin sürekli olarak ihmal edilmesiydi. Bunu yanlış bulduğumuzu, denetleme görevinin Parlamento için fevkalade önemli sayılması icap ettiğini tekrarlamak istiyorum.

İkinci önemli konu da, bakınız, soruşturma komisyonları ve bu komisyonların verdiği kararlar sürekli tartışılıyor. Hükümet ortakları arasında tartışılıyor; muhalefeti ilgilendiriyor, orada tartışılıyor; milletvekilleri arasında, kendi düşünceleriyle veya kendi siyasi kanaatleriyle veya hukukî bulgularıyla, ne olması gerektiği üzerinde de, zaman zaman konuşmalar yapılıyor.

Şimdi, biz, dağıtılmış bulunan 7 tane soruşturma komisyonu raporunu görüyoruz ki, perşembe günü görüşeceğiz. Perşembe günü saat 14.00'te başlayacak toplantı ve sırasıyla 7 soruşturma komisyonu raporu görüşülecek.

Arkadaşlar, 7 soruşturma komisyonu raporu denilince, belki sıralamaya dikkat edilmedi veya bir soruşturma komisyonu raporunun nasıl görüşülmesi gerektiği konusunu, içtiğüğün 112 nci maddesi gündeme gelmediği için henüz farketmemiş olabiliriz. Mesele şudur: Bir soruşturma komisyonu raporu üzerinde 6 milletvekilinin konuşma hakkı var ve bir de, suçlanan bakan veya başbakanın veya onlar adına birinin konuşma imkânı var. Şüphesiz, suçlanan kişiler, süresiz olarak konuşabileceklerdir. Ben, Parlamentodaki uygulamanın böyle olduğunu biliyorum. Şahısları adına konuşacak arkadaşlarımızın da, asgari 10'ar dakika konuştuğunu varsayarsak, 7 kişi konuşacak ve 7 tane de soruşturma komisyonu var; yani, 49 defa konuşma yapılmış olacak. Asgari 10'ar dakikadan hesaplırsanız, 7 soruşturma komisyonu raporunun müzakeresi ve oylanmasının kaçyüz dakikaya ve kaç eşit saate baliğ olacağını takdir edersiniz. Anlaşıyor ki, 7 soruşturma komisyonu raporunun saat 14.00'te başlayan müzakerelerinin, belki, geceyarısını aşması bile mümkündür. "Ol-sun, geceyarısını aşsın, bir günde bunların hepsinden kurtulalım" diyebilirsiniz; ama, iş, sadece, saniye ve dakikayla ölçülüyor ki! Burada biz ne yapmak istiyoruz ona bakalım. Yani, 7 tane soruşturma komisyonu raporunun, böyle, bir rüzgâr gibi geçip gitmesinin "bir günde görüşelim de bu musibetlerden nasıl olursa olsun kurtulalım" mantığı içinde mi ele alacağız; yoksa, gerçekten, bu soruşturma komisyonları raporları üzerinde derinlemesine bir incelemeye bugüne kadar vakti olmamış pek çok arkadaşımızın, belki konuşmaları takip ederek, belki raporları açıp okuyarak, kanaatleri üzerinde de bir farklılık meydana gelebileceğini düşünebiliriz.

Değerli arkadaşlarım, endişem şudur ki, nasıl olsa bu komisyon raporlarının hiçbirisi 276'ya bulmayacak. Biz bunları usulen, bir rüzgâr gibi konuşup geçelim, oylamalarını da fırtına gibi yapalım, kamuoyundaki tartışmasından da bir günde kurtulalım ve arkasından sen sağ, ben selamet olalım! Herhalde mantık budur. Yoksa, Mustafa Kul hakkındaki soruşturma komisyonu raporunun geçen haftadan bu yana niye tartışılmadığını daha iyi anlamış oluruz. 7 tanesini arka arkaya koymak yerine, belki 3 tanesini bir günde görüşüp, diğerlerini de oturmamak suretiyle talik etmek de mümkünken, hepsini bir ana getirmenin, bence, böyle bir sebebi olmalı. Demek ki, komisyonlardaki kavgalar veya münakaşalar bir tarafa, bu iş Parlamentoda halli fasl edilmek isteniyor; "276 bulunmayacak, bir günde bunun müzakeresini yapalım, oldubitti" diyelim mantığı var. Yoksa, bu kadar dakika ve saniyeyle, bu kadar konuşmacıyla sağlıklı bir sonuca varmanın herhalde mümkün olmadığını düşünüyorum.

Değerli arkadaşlarım, dikkat edeceğimiz bir konu da, çalışma saatlerinin, her gün için, o kolar bitinceye kadar uzatılmasıdır. Böylesine yoğun bir çalışmanın, böylesine bir rüzgâr gibi arka arkaya, peşpeşe, isteyen konuşsun, istemeyen konuşmasın, biz, bunu görüşüp bitirelim düşüncesinin yanlış olduğunu zaman zaman ifade etmiştik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayın Sayın Arınç.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) – Hemen bitiriyorum Sayın Başkanım.

Parlamentonun şeri üretim yapan bir fabrika olmadığını zaman zaman söyledik; yani, şu kadar kanun çıkardık şeklinde sayının artması, hükümete bir prim ve itibar kazandırıyor gibi görünüyor. Oysa, kemiyetten ziyade keyfiyete bakmak, muhtevaya bakmak lazım.

Değerli arkadaşların, bunların içerisinde mutlaka getirilip götürülmesi gerekenleri biraz evvel söyledim; bunlara olumlu katkılarda bulunacağız; ama, bakınız, bu kadar yoğun bir gündemin içerisinde, herkesi, milyonları ilgilendiren, mesela, bazı suç ve cezaların affı sokulmadı. Öğrenci affı girdi; ama, kamuoyunda binlerce insanın "ne olacak" diye endişe içerisinde beklediği bazı suç ve cezaların affı yok. Mesela, zorunlu tasarruflar için hükümetin düşünülüp uygulamaya koyacağı bir kanun tasarısı önümüzde yok, mahallî idareler yok. Bunun yanında, Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı yok, Memur Sendikaları Yasa Tasarısı yok ve demokratikleşmeyle ilgili, maalesef, bir tek kanun teklif ve tasarısı yok.

Biz, 1 Temmuzda tatile çıkma kararı alan bir iktidarın "şu 5-10 gün içerisinde ne yapalım da 1 Temmuz kapağı atalım" düşüncesiyle karşı karşıyayız. Siz değil miydiniz "temmuz ve ağustos aylarında dahi burada çalışacağız, millet bizden bunu istiyor" diyen? Şunları getirin de, hiç olmazsa temmuzun 20'sine kadar bunları çıkaralım, ondan sonra da, tatil değil, ara verme yapalım, seçmenlerle görüşmeye gidelim. Bu kadar öncelikli ve hassas konuları önümüze getirmeyip de, bir rüzgâr gibi arka arkaya, zamanla yarışarcasına "ben yaptım oldu" mantığıyla hareket etmek, kamuoyunu aldatmak demektir, Meclisin saygınlığını da, maalesef, yıpratmak demektir.

Bu konulardaki düşüncelerimi Genel Kurulun dikkatlerine arz ediyorum ve bu prensipler dahilinde, bu önerilere "hayır" diyeceğimizi ifade ediyorum. Teşekkür ederim. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Arınç.

Öneri üzerinde başka söz talebi?.. Yok.

Öneriyi tekrar okutup, oylarınıza sunacağım efendim:

1 - Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 7 nci sırasında yer alan 426 sıra sayılı kanun tasarısının bu kısmın 3 üncü sırasına, 6 nci sırasında yer alan 421 sıra sayılı kanun tasarısının 4 üncü sırasına, 15 inci sırasında yer alan 434 sıra sayılı kanun teklifinin 5 inci sırasına, 184 üncü sırasında yer alan 488 sıra sayılı kanun tasarısının 6 nci sırasına ve 188 inci sırasında yer alan 503 sıra sayılı kanun tasarısının 7 nci sırasına, 20.6.2000 tarihli gelen kağıtlarda yayımlanan ve aynı tarihte dağıtılan 504 sıra sayılı kanun tasarısının 48 saat geçmeden 8 inci sırasına alınması önerilmiştir.

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer öneriyi okutuyorum:

2 - 20.6.2000 Salı günü özel gündemde yer alan 405 sıra sayılı Meclis Araştırma Komisyonu Raporunun görüşmelerinin tamamlanmasından sonra sözlü sorular ile diğer denetim konularının görüşülmemek üzere kanun tasarısı ve tekliflerinin görüşülmesi ve gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri" bölümünün 5 inci sırasına kadar olan işlerin bitimine kadar çalışma süresinin uzatılması; 21.6.2000 Çarşamba günü Genel Kurulun saat 14.00'te toplanması, özel gündemde yer alan (11/2) esas numaralı gensorü önergesinin görüşmelerinin tamamlanmasından sonra, sözlü soruların görüşülmemek üzere gündemde yer alan 434 ve 488 sıra sayılı kanun tasarısı ve tekliflerinin görüşmelerinin bitimine kadar çalışmalarını sürdürmesi; Genel Kurulun 22.6.2000 Perşembe günü saat 14.00'te toplanması, 15.6.2000 tarihinde dağıtılan ve İçtüzüğü'nün 112 nci maddesi gereğince 22.6.2000 Perşembe günü gündemde yer alacak olan 442, 481, 483, 485, 495 ve 496 sıra sayılı Meclis soruştur-

ma raporları ile gündemde bulunan ve 22.6.2000 Perşembe gününe kadar görüşmeleri tamamlanmadığı takdirde 410 sıra sayılı Meclis soruşturması raporunun görüşmelerinin bitimine kadar çalışma süresinin uzatılması, 23.6.2000 Cuma günü 503 ve 504 sıra sayılı kanun tasarılarının görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışma süresinin uzatılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer öneriyi okutuyorum:

3- Genel Kurulun 23.6.2000 Cuma, 24.6.2000 Cumartesi, 25.6.2000 Pazar, 26.6.2000 Pazartesi, 27.6.2000 Salı, 28.6.2000 Çarşamba, 29.6.2000 Perşembe ve 30.6.2000 Cuma günleri 14.00-19.00, 20.00-24.000 saatleri arasında çalışması ve bu günlerde kanun tasarı ve teklifleri ile gündeme girecek olan Meclis soruşturması raporlarının görüşülmesi, 27.6.2000 Salı günü sözlü sorular ile diğer denetim konularının, 28.6.2000 Çarşamba günü de sözlü soruların görüşülmeyle kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülmesi önerilmiştir.

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, gündemin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmına geçiyoruz.

Genel Kurulun 14.6.2000 tarihli 110 uncu Birleşiminde alınan karar gereğince, bu kısımda yer alan Türkiye Kızılay Derneğinin sorunları ile faaliyetlerinin araştırılarak gelir kaynaklarının daha etkin kullanılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla, Anayasamızın 98 inci, İttizüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca kurulmuş bulunan (10/73, 74) esas numaralı Meclis Araştırması Komisyonunun 405 sıra sayılı raporu üzerindeki genel görüşmelere başlıyoruz.

VII. - GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI

A) GÖRÜŞMELER

1. - *İstanbul Milletvekili Nazif Okumuş ve 43 Arkadaşı ile Ankara Milletvekili Cemil Çiçek ve 21 Arkadaşının, Türkiye Kızılay Derneği'nin Sorunları ile Faaliyetlerinin Araştırılarak Gelir Kaynaklarının Daha Etkin Kullanılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Anayasamızın 98 inci, İttizüğün 104 ve 105 inci Maddeleri Uyarınca Birer Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin Önergeleri ve Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, (10/73,74) (S. Sayısı: 405) (1)*

BAŞKAN - Komisyon?.. Burada.

Hükümet?.. Burada.

İttizüğümlze göre, Meclis araştırması komisyonunun raporu üzerindeki genel görüşmede ilk söz hakkı, önerge sahiplerine aittir. Daha sonra, İttizüğümlzün 72 nci maddesine göre, siyasi parti grupları adına 1'er üyeye, şahısları adına 2 üyeye söz verilecektir. Ayrıca, istemleri halinde, Komisyon ve Hükümete de söz verilecek; bu suretle, Meclis araştırması komisyonu raporu üzerindeki genel görüşme tamamlanmış olacaktır.

Konuşma süreleri: Komisyon, hükümet ve siyasi parti grupları için 20'şer dakika, önerge sahibi ve şahıslar için 10'ar dakikadır.

Komisyon raporu, 405 sıra sayısı ile basılıp dağıtılmıştır.

Rapor üzerinde, önerge sahibi olarak, Sakarya Milletvekili Sayın Nezir Aydın; buyurun efendim.

(1) 405 S. Sayılı Basıyazı tutanağa eklidir.

BÜLENT ARINÇ (Manisa) – Arkadaşımız şu anda dışarıda Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge sahipleri adına başkaca söz talebi olmadığı için; gruplar adına, Anavatan Partisi Grubu adına, İzmir Milletvekili Sayın Suha Tanık; buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

Sayın Tanık, süreniz 20 dakikadır efendim.

ANAP GRUBU ADINA SUHA TANIK (İzmir) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; İstanbul Milletvekili Nazif Okumuş ve 43 arkadaşının, Ankara Milletvekili Cemil Çiçek ve 21 arkadaşının, Türkiye Kızılay Derneğinin sorunları ve faaliyetlerinin araştırılarak, gelir kaynaklarının daha etkin kullanılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla, Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca birer Meclis araştırması açılmasına ilişkin (10/73, 74) esas numaralı önergelerine dayanılarak kurulan Meclis Araştırması Komisyonu raporu üzerinde Anavatan Partisi Grubunun görüşlerini belirtmek üzere söz almış bulunuyorum; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlarım.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 1999 yılında milletvekili genel seçiminden sonra 20 inci Dönemde Parlamentoda görev alan milletvekili arkadaşlarımız ve ben de, belli prosedürden geçerek Meclis Başkanlığına yaptığımız müracaat neticesinde, Meclis Başkanlığı tarafından hazırlanmış birtakım evrak milletvekillerine teslim edildi. Bu evraklar teslim edilirken, hepinize, aynı zamanda, hem Türkiye Cumhuriyeti Anayasası hem Türkiye Büyük Millet Meclisi İhtüdüğü verildi. İçimizde, tabii, hukukçu arkadaşlarımız vardır; bunlar, bu konuda fevkalade bilgili arkadaşlardır. Tabii, hukukçu olmayan, benim gibi iktisat fakültesinden gelen arkadaşlarımız da var, başka meslek kuruluşlarından gelen arkadaşlarımız var. Bu Meclisin İhtüdüğüyle ilgili bilgileri, oturup, bu İhtüdüğüden tek tek okuyarak, ezberleyerek bir netice alamadık, kendi ilgi alanımıza giren birtakım maddeleri araştırdık İhtüdükte ve Meclisin çalışma günlerinde, İhtüdükle ilgili birtakım yeni bilgiler öğrenmeye başladık zaman içerisinde. Mesela, Mecliste araştırma komisyonlarının ne olduğu, Mecliste soruşturma komisyonlarının nasıl olduğu, Meclisin çalışma süresi, söz isteme hakkı, söz süreleri... Bunları, zaman içerisinde, tecrübeyle daha iyi öğrenebildik.

Şimdi, bu anlamda, Meclis araştırması komisyonuyla ilgili, müsaade ederseniz, ufak bir bilgi arz etmek istiyorum: Meclis araştırması komisyonları, milletvekillerinin, herhangi bir konuyla ilgili araştırma yapılması için vermiş oldukları önergeyle gerçekleşiyor. Bu iki milletvekili arkadaşımızın ve önergede imzaları bulunan diğer milletvekili arkadaşlarımızın, bu 21 inci dönemde, değişik 3 araştırma komisyonu önerisi Meclis Genel Kurulunda gündeme gelmiş; bunlardan birisi, biliyorsunuz, depremin araştırılmasıydı; diğeri, Kızılay Derneğinin araştırılması ve üçüncüsü de YÖK'tü. Yani, bu dönemde, 21 inci Dönemde, 3 Meclis araştırması komisyonu kurulmuş ve benim de içerisinde yer aldığım Kızılayın araştırılmasıyla ilgili komisyonunda gerekli çalışmalar yapılmış.

Acaba, niye, birdenbire, Kızılayın araştırılması komisyonu diye bir komisyon kurulması, Sayın Cemil Çiçek, Sayın Nazif Okumuş ve imzası bulunan diğer arkadaşlar tarafından istenilmiş; bunu, şimdi, bir kere daha hatırlatmak istiyorum. Bu, 1999 senesi içerisinde, 17 Ağustos'ta ve 12 Kasım'da yaşanan iki tabii afetten kaynaklanmış. Demek ki, Allah bize bu tabii afetleri göstermeseydi 17 Ağustos'ta ve 12 Kasım'da, o zaman böyle bir araştırma komisyonu kurulmasına lüzum kalmayacaktı! Yani, ille, biz, parlamenterler olarak, Parlamento olarak, birtakım konuları araştırmak için bazı olayları yaşamak mecburiyetinde miyiz?! Yani, deprem felaketini, tabii afeti yaşadık'tan sonra mı Kızılayı araştırma konusu aklımıza geldi?! Ya da, bu üç komisyonunda araştırmalar yapıldı; deprem komisyonunda, YÖK Komisyonunda ve bu Kızılay araştırması... Peki, sayın milletvekilleri, acaba, hiçbir milletvekili arkadaşımız, bu 21 inci Dönem tamamlanmadan önce, 2000'li yıl-

lara girdiğimiz bugünlerde, 21 inci Yüzyılın ilk yarısında, lise talebelerininin, üniversite talebelerininin eğitiminin araştırılmasıyla ilgili, yeni eğitim sisteminin Türkiye için uygulanması, araştırılması konusunda bir araştırma önergesi vermeyecek mi? Ya da, ille, futbol sahalarda Türk millî takımının birtakım başarısızlıkları neticesinde mi araştırma önergesi verilecek?! Niye verilmiyor bir araştırma önergesi; Türk sporu, Türk futbolu nasıl daha iyi olur diye bir araştırma önergesi getirilmiyor? Bunlar getirilsin...

Mesela, bakın, daha enteresan bir konu var; arkadaşlarımızın birçoğu bunları üretebilirler istedikleri gibi. Mesela, televizyonlarda, gazetelerde, değişik mecmualarda boy boy görüyorsunuz her gün; binbir çeşit bilgisayar veriliyor; hatta, bilgisayarlar bedava veriliyor. Yani, üye ol, internete gir, bilgisayarı hediye ediyoruz diyor. Türkiye'de bir bilgisayar akımı başladı. Her eve bilgisayar giriyor, her yazıhaneye bir bilgisayar giriyor; çok güzel. Bu bilgisayarı Türkiye'de başlatan, Anavatan Partisinin kurucu lideri Sayın Turgut Özal'dı; ama, Türkiye'ye gelen bilgisayarlarda, teknoloji olarak, hard disk olarak, acaba, dünyada birtakım bilgisayar firmalarının terk ettikleri sistemleri mi getiriyorlar Türkiye'ye; bu niye araştırılmıyor?! Türkiye, acaba, birtakım bilgisayar firmalarının bilgisayarlarının çöplüğü olarak, vatandaşın kendi kesesinden, boğazından kısıtıldığı, ekonomik olarak, parasını vererek çoluğunun çocuğunun, karısının, kendisinin istediği bu sisteme para yatırırken, acaba, bir çöplüğü mü, Türkiye, oluşturuyor; bunları da araştırmak lazım. Bunlar, birtakımı... Yani, önümüzde, günlük yaşam içerisinde karşılaştığımız olaylar.

Araştırma komisyonları, biliyorsunuz, 13 kişilik komisyonlardır ve Kızılay Komisyonunda, burada, Başkanlık Divanında oturan Sayın Başkanım Nazif Okumuş ve arkadaşlarımızla beraber çalıştık. Fevkalade güzel bir çalışma yaptık; birlik, beraberlik içinde, 13 milletvekili, fevkalade güzel bir çalışma yaptık. Bu 13 milletvekili arkadaş üç ay çalıştık, süremiz üç aydı; fakat, yine hatırlayacağımız gibi, o süreç içerisinde Meclis iki kere tatile girmek durumunda kaldı -bayram tatiliydi, şu tatildi, buydu- ve bir ay ek süre istedik. Sistem olarak, araştırma komisyonlarının çalışması bu. İki alt komisyon kuruldu; bu iki alt komisyonunda arkadaşlarımız fevkalade güzel çalışmalar yaptılar. Araştırma Komisyonu Başkanı arkadaşımızın hazırlamış olduğu plan içerisinde, Kızılay Derneğinin Genel Merkezi ziyaret edildi, araştırma oradan başladı. Daha sonra Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezine gidildi. Depremden zarar gören bölgeler, esas, Kızılayın araştırılmasına neden olan, tabii afetlerle ilgili olan bölgeler, Ankara Kızılay ve Altındağ Şubeleri araştırıldı, Ankara Kızılay Kan Merkezi araştırıldı, İstanbul'da bazı Kızılay şubeleri araştırıldı, gidip yerinde incelemeler yapıldı. Kızılay Afyon Madensuyu İşletmeleri araştırıldı, Kızılay Etimesgut Depo Müdürlüğü, İzmir Şube Başkanlığı, İzmir Kan Bankası, her yerde gerekli incelemeler yapıldı. Birçok kimse davet edilerek, komisyonunda fikir ve görüşlerine müracaat edilerek bilgi alındı. Bunları, daha sonra çıkacak olan, hem Başkanım size uzun uzun anlatacağım hem diğer gruplar adına konuşmacı arkadaşlarımız uzun uzun anlatacağım. Bu alt komisyonlardan birisinde, ben, mesela, İzmir'de kendi ilimle ilgili olarak Kızılay Başkanlığını ziyarete gittim. Ben de, sizler gibi, Kızılayın, deprem felaketinden sonra yaşanan olaylarıyla ilgili, televizyonlardaki, lehte aleyhte birtakım programları takip ettim. Gittim, Kızılay Kan Merkezinde ilk ziyaretimi yaparken, bir vatandaş, orada, kan vermek için bekliyor. Hatta, bu vatandaşın ismi, bu rapora da geçmiş vaziyette. İsmi Mehmet Köken, Tarışte güvenlik görevlisi sağlıklı, sıhhatli bir vatandaş. Dedi ki: "Sayın milletvekilim, siz, madem araştırmaya geldiniz, Kızılayla ilgili bilgiler topluyorsunuz; vallahi, ben şikâyetçiyim bu işten; ben, vatandaş olarak Kızılaya, haftada bir kere kan veririm; ama, ben, ne zaman ki, bir televizyon kanalında yapılan özel bir programda, Kızılay, kanları kullanmıyor, felaket bölgesine kan göndermiyor ve bunlar çöplüğe atılıyor, çöplükten bu kanlar toplanıyor denince, bunun üzerine, artık kan vermeyeceğim diye geldim, buraya söyledim."

Orada, doktorlarla, hemşirelerle beraber, biz de aynı rahatsızlığı hissetmiştik. Ben de, tıbbî bilgisi olan bir insan olmadığım için, bunu televizyon başında seyrederken aynı rahatsızlığı duymuştum. Sonra, orada, fevkalade güzel izah edildi.

Tabii, bunları, şimdi, buradan vatandaşımıza tek tek izah etmek mümkün değil. Bu koskoca raporu alıp da, vatandaşımıza, buradan okumamız da mümkün değil; ama, bu konuyla ilgilenenler varsa, bu konuya yakınlık duyanlar varsa -ki, bunlar, tahmin ediyorum, Kızılay Derneğinin Başkanlığına da gönderilecektir- oradan, bunlar, ciltli olarak alınıp inceleme imkânı bulunabilir vatandaşlar tarafından.

Şimdi, bu kan meselesinde... Tabii, bizim milletimiz, vatandaşımız, her zaman, böyle felaketlerde -Allah göstermesin- birlik beraberlik halinde oluyor. Bu deprem felaketinden sonra, kan arandığı -tabii televizyonlardan- basın yoluyla vatandaşa duyurulunca, vatandaş kan bankalarına hücum ediyor, kan vermek için. Oradaki doktor diyor ki: "Sayın milletvekilim, biz, ancak 30 000 ünite kan depolayabiliyoruz. 30 000 ünite kan, normalde elimizde var ve bu kanı, ihtiyacı olan kimselere veriyoruz, satıyoruz ve deprem fekaletiyle ilgili bir anda 170 000-180 000 ünite kan oldu. Elimizde bu kanı muhafaza etmek için gerekli sistem yok; çünkü, sistem, bir millî felaket boyutları içerisinde, ancak 80 000 civarında ünite muhafaza edebiliriz. 30 000 alıyoruz; bunu, periyodik olarak bir ay saklama imkânımız var."

Şimdi, içimizde doktor arkadaşlarımız var. Tabii, bu soruşturma neticesinde, bunları da rapora geçtik; oradaki doktorun ve kimyagerin bize vermiş olduğu bilgiler çerçevesinde. Bir ay saklama süresi var. Bu kanlardan birtakım plazmalar elde ediliyor; bunun kullanma süresi de 45 günmüş, 45 gün dayanıyormuş. Şimdi, düşünün, 30 000 ile 80 000 arasında kan saklama imkânı olan bir kuruluşa, birdenbire, bir aylık süre içerisinde 150 000-170 000 civarında ünite kan gelince, tabii, oradaki kanların, maalesef, aylık sürelerinden sonra, belki de bir kısmının aylık süresi geçmeden -oraya kan vermeye geleni de kapıdan çevirmeden; çünkü, kapıdan çevrildiği takdirde, birtakım basın organlarında hiç de hoş olmayan, nahoş görüntülere sebep olacağından- uygulama böyle gitmiş; ama, ben inanıyorum ki, Kızılay Kan Merkezi, benim yaptığım incelemeler neticesinde, görevini fevkalade başanlı üstlenmiş ve yerine getirmiş.

Mesela, şu anda, Kızılayın 400 000 civarında felaketzedeye çadır verebilme imkânı var, üç aylık işe verebilme imkânı var; ama, Allah, daha büyük bir felaketle Türkiye'yi karşılaştırmazsa, karşılaştırırsa, tabii, buna verilecek cevap, imkânsızlıklar... Bu, belki de, yine, birtakım yeni araştırmaları getirecek.

Bizim, aslında, üzerinde ağırlıkla durmamız gereken, Kızılayın çağa ayak uydurabilmesi, uydurabilmesi için neler yapılması gerektiği. Aşağı yukarı benim yaşında, orta yaşta arkadaşlar olarak hepiniz hatırlarsınız; biz ilkokul talebesiydik, bayramlarda önümüze birer kutu takarlardı, kutunun üstünde bir tane ay vardı, Kızılayın kumbarasıydı, içine para atırdık, Kızılaya para toplanması açısından, böyle kenarları çiçek gibi birer rozet takardık. Bu, tabii, vatandaşın Kızılaya sevgisi, sempatisiydi. Maalesef, bu deprem felaketinden sonra, vatandaşın Kızılaya bakış açısında, büyük bir uzaklaşma ve soğuma olduğu kesin; ama, tahmin ediyorum, önümüzdeki gelecek günlerde, Kızılayın uluslararası bir dernek olması ve Türkiye'nin Kızılaya ihtiyacı olması, Allah korusun, bir felaket anında dönüp arkamıza baktığımız zaman, arkamızda Kızılayın olabileceğini hissedebilmemiz, güven duyabilmemiz için, Kızılayın, yine de, vatandaş nezdinde, halk nezdinde sempatisini ve güvenini kazandırmak mecburiyetinde olduğumuzu biliyoruz. Birtakım noksanları yok mu; var. Bu noksanlar, zaman içerisinde, tahmin ediyorum, ortadan kalkacak.

Mecliste 3 tane araştırma komisyonu kuruldu; ama, bu 3 tane araştırma komisyonuna karşın, Mecliste 15 civarında soruşturma komisyonu kuruldu. Şimdi, diyeceksiniz ki, araştırma komisyonundan soruşturma komisyonuna... Vallahi, ben, hafta sonları kendi seçim bölgeme gider, gelirim; çarşıda pazarda, halkın içerisinde dolaşırım; dolmuşta, minibüste sorarım; vatandaş, bu araştırma komisyonu ile soruşturma komisyonunu da pek birbirinden ayırt edemez hale geldi. Bize sordu, nedir bu Meclisteki araştırma komisyonları, soruşturma komisyonları diye...

Sayın milletvekilleri, bakınız, ne yazık ki, bugün, 15 civarında soruşturma komisyonu kurulmuş; ama, 3 tane araştırma komisyonu kurulmuş. Benim, bir parlamenter olarak -benim hangi siyasi partiden olduğumu bir tarafa bırakınız, sizin aranızdan bir milletvekili arkadaşınız olarak- gönülüm isterdi ki, keşke 17 tane araştırma komisyonu kurulsaydı da, gelecekte neler yapabileceğimizi tartışsaydık. Yoksa, geçmişte yaşanan felaketlerin, geçmişte yapılmış birtakım olayların araştırmasını, soruşturmasını burada yapmasaydık.

Çok kolay; hiç bir şey yapmazsanız, hiç kimse sizin hakkınızda bir araştırma soruşturma başlatmaz; ama, icraatın başındaysanız, bir şeyi yaparsanız, doğrusu da vardır, yanlışı da vardır; ama, yapılanın önemi, kamu hizmeti şeklinde ve Parlamentoda, parlamenter rejimde, eğer, siyasi parti kuruluşlarının genel başkanları ve oluşturdukları hükümettense, bu sorumluluk bütün Meclise aittir, hiç bir zaman tek bir ferde ait sorumluluk değildir. Bunun, bütün Meclisin sorumluluğu olduğunun bilinmesi lazım.

Şimdi, bakınız, soruşturma komisyonlarıyla ilgili çalışmalar... Ben, bu konuyla ilgili konuşma yapmak niyetinde hiç değildim. Geçen hafta, Meclis lokantasına gidiyordum; yanımda iki muhtar arkadaşım ve çocukları vardı. Koridordan lokantaya giderken, sağ tarafta (9/34) sayılı Soruşturma Komisyonu toplantı odası, biraz daha gittim, sol tarafta (9/27) sayılı Soruşturma Komisyonu toplantı odası... Sağlı sollu soruşturma komisyonları, soruşturma komisyonları... Bir kere, aslında, Meclis Başkanına söylememiz lazım; bu soruşturma komisyonları toplantı odalarının, böyle, yemek yemeye gittiğimiz, vatandaşın da rahatlıkla girip çıktığı yerlerde olmaması lazım. Bu soruşturma komisyonları Meclisin yüzkarası. Şimdi, bunların, bu levhaların görüntür yerde olmaması lazım. Levhalar asılmış, sanki seçim sandıklarına gider gibi, "soruşturma komisyonlarına gider..." yazıları, "şuradan gidersiniz..." yazıları. Vatandaş bunu gördüğü zaman rahatsızlık hissediyor.

Muhterem milletvekili arkadaşlarımdan beni başışlamalarını istiyorum; bakın, ben, 20 nci Dönem de parlamenterdim. 20 nci Dönemde, bu Mecliste, o zamanki siyasi partiler tarafından, 1998 senesinde 32 adet soruşturma önergesi verilmiş, 1997 senesinde 11 adet, 3 adet de 1996 senesinde, toplam 46 adet soruşturma önergesi verilmiş. 20 nci Dönem Parlamentosu 1999 senesine; yani, 21 inci Dönem seçimlerine soruşturma önergeleriyle gelmiş. O günkü 550 milletvekili arkadaşımızdan 300'ü, bugün, maalesef, Meclise girememiş.

Soruşturma önergeleri ne olmuş?.. Müsaade ederseniz, size, burada, dikkatinizi daha rahat çekebilmek için, bir Çin hikâyesi anlatayım: Bir Çinli varmış. Bu Çinlinin çiftliği varmış, çok güzel de bir atı varmış. Bir gün bu Çinlinin atı kaçmış gitmiş. Çinli kendi kendine "bu atın gitmesine üzülleyim mi sevineyim mi; ne getirir ne götürür acaba" demiş. Aradan bir gün geçmiş, ertesi gün bakmış ki, atı, yanında güzel bir kısrakla gelmiş çiftliğe. Çinli "iyi, şanslı bir gündümdeyim; atım kaçtı; ama, yanında başka bir kısrakla geldi; acaba, bu, iyi midir kötü müdür; yani, nasıl düşünüyüm; sevineyim mi üzülüyüm mi" demiş. Bunu düşünürken, Çinli çiftçinin oğlu ertesi gün kısraka binmiş, düşmüş, bacağı kırılmış. Çiftçi, yine, kendi kendine "bu, hayır mıdır şer midir" diye düşünmüş; yani, ne getirir, ne götürür; oğlumun bacağı kırıldı derken, iki gün sonra, köyler arasında bir savaş çıkmış, herkes, sağlıklı gençlerin hepsi savaşa gitmiş; ama, Çinlinin çocuğunun ayağı alçıda

olduğu için askere götürmemişler. Çinli yine düşünmüş... Yani, bunu istediğiniz gibi uzatabilirsiniz, bu hikâye sonsuza kadar uzayabilir; ama, ne getirdi, ne götürdü, lehte aleyhte bunun bize faydası ne?..

Bu soruşturma komisyonlarının bize faydası ne?.. Evet, ben, kimsenin yaptığı kimsenin yanı sıra kâr kalmasını diyorum; ama, burada, gerek kendi partimin Genel Başkanı olsun, gerek Sayın Recai Kutan, gerek Sayın Devlet Bahçeli, gerek Sayın Bülent Ecevit ve gerekse Sayın Tansu Çiller olsun, vatandaşlarımız bize şöyle sesleniyorlar: Parti liderleri, toplumun belli kesiminden belli oy alarak; Parlamenteoya, Türk Milletinin, seçmeninin, temsil yetkisiyle gönderdiği kimseler. Parti liderlerimizin arkasında, belli bir kitlenin oyu var. Her partinin kendine göre seçmeni var, hepsinin kendine göre saygınlığı var. Her hükümet üyesi, burada, kendi partisinin genel başkanı ve onun yandaşlarıyla beraber temsil ediliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Tanık, lütfen tamamlar mısınız efendim.

SUHA TANIK (Devamla) – Şimdi, muhterem arkadaşlarım, ben bu konularda -biraz önce de söyledim size; arkadaşlarımızın çoğu bilirler- vatandaşla iç içe, fevkalade yakın temastayım; ama, vatandaş, artık, 21 inci Yüzyıla girdiğimiz 2000'li yıllardaki bu Parlamenteodan çok şey bekliyor. Bu Parlamenteodan, kendisinin geleceği için, çocuğunun geleceği için daha iyi hizmetler bekliyor. Gelirin, bunlarda elbirliğiyle hareket edelim, bunlarla ilgili gerekli araştırmaları, soruşturmaları yapalım. Yoksa, birtakım kısır döngüler içerisinde, Allah selamet versin -yanlış anlaşılmasın da istemiyorum- kurdu kuşa yem ettik, güvercin kuşu yedi filan diye, bunları bırakmamızda fayda var inancındayım. Bu Parlamenteoda bir birlik halinde kenetlendiğimiz takdirde, bizi buraya gönderen seçmenimize, 21 inci Dönemin sonunda, gider, işte, bizi gönderdiniz, bizim icraatlarımız bu, oyunuzu bekliyoruz deme imkânını yaratırız.

Ben, bu inançla, bu heyecanla, bu Kızılai Komisyonunun raporu konusunda, özellikle Sayın Başkana, komisyondaki tüm üye arkadaşlarıma, gösterdikleri gayret ve çalışkanlıktan dolayı, Anavatan Partisi Grubu adına bir kere daha teşekkür ediyor, hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum efendim.

Sağolun. (ANAP, DSP, FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Tanık.

İkinci söz, Fazilet Partisi Grubu adına, Ankara Milletvekili Sayın Cemil Çiçek'e ait.

Buyurun Sayın Çiçek. (FP sıralarından alkışlar)

FP GRUBU ADINA CEMİL ÇİÇEK (Ankara) – Sayın Başkan, sayın üyeler; kamuoyuna "Kızılai Araştırma Komisyonu" olarak yansıyan, "Türkiye Kızılai Derneğinin Sorunları ile Faaliyetlerinin Araştırılarak Gelir Kaynaklarının Daha Etkin Kullanılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi" başlığını taşıyan Meclis Araştırma Komisyonu raporu üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına görüşlerimi ifade etmek üzere huzurunuzdayım; hepinize saygılar sunuyorum.

Biraz evvel buradan da ifade edildiği gibi, böyle bir komisyonun kurulmasının sebebi, geçtiğimiz yıl 17 Ağustos'ta meydana gelen ve hepimizi büyük bir üzüntüye gark eden ve inşallah, bir daha da olmamasını temenni ettiğimiz deprem felaketi sonrasında ortaya çıkan durumlarla alakalıdır.

17 Ağustos'ta Marmara Bölgesinde meydana gelen deprem, binlerce insanımızın hayatını kaybetmesine, yüzbinlerin de maddi ve manevi kayıplara, acılara duçar olmasına sebep oldu. Tabiatıyla, Kızılai Derneğinin barışta önemli görevlerinden bir tanesi, böylesine felaketler karşısında vatandaşın yardımına koşmak, onların işesini, ibatesini (barınmasını) sağlamak ve bu konuda alın-

ması gereken tedbirler ne ise, bunları en etkin bir biçimde almaktır. Varlık sebebi budur; bunun için devlet tarafından himaye götür; bunun için bunca dernek arasında kamuya yararlı dernek statüsünü haiz bir hukukî statüde olan dernektir.

Şimdi, 17 Ağustostan, bizim, önergeyi verdiğimiz 25 Ağustos'a kadar, aradan geçen sekiz günlük süre içerisinde, gerek basınımızda gerek televizyonlarda gerekse bizatihi deprem bölgesinde yapılan incelemelerden ortaya çıkan sonuç şu oldu ki, Kızılay Derneği, bu deprem vesilesiyle üzerine düşen görevleri yapamamıştır, hakkında, çok ciddi şikâyetler olmuştur. Her taraftan, sözlü, yazılı feryat, bizim kulağımıza kadar gelmiş, medyaya kadar intikal etmiştir. Bu yetmiyormuş gibi, Kızılay Derneğinin o günkü yöneticileriyle ilgili olarak, yine, basınımızda, medyada, önemli yolsuzluk iddiaları gündeme getirilmiştir. Ayrıca, Kızılayın yapmış olduğu birtakım alım satımlarda da, hakikaten, kamu vicdanını rahatsız eden, yaralayan haberler, medyada ve basında yer alınca, tabiatıyla, milletin vekilleri olarak, böylesine önemli bir olaya bigâne kalmak mümkün değildi; bunun, mutlaka, araştırılması, soruşturulması ve bir neticeye bağlanması gerekiyordu.

İşte, ben ve 21 arkadaşım, 25 Ağustos günü, bu önergeyi verdik. Arkasından, yine, Meclisimizden 41 değerli arkadaşımız da, başka bir önergeyle bize destek verdi. Partilerimizin değerli grupları da, bu önergeyi, sırası gelmemiş olmasına rağmen, konunun önemi sebebiyle, öncelik vermek suretiyle, komisyonun kurulmasına imkân verdi. Bu vesileyle, hem değerli parti gruplarımıza hem bu komisyonda görev alan arkadaşlarımıza hem de bu raporun hazırlanmasında gerçekten katkı sağlayan kamu görevlilerine, huzurunuzda teşekkür ediyorum.

Bu önergeyi verişimizin sebebi -o zaman da ifade ettik- bekleme değil, çözüm yemektir. Kızılay gibi, bir asrı aşan bir tarihe sahip olan, Osmanlı'dan cumhuriyete intikal etmiş çok az sayıda millî kuruluşlarımızdan biri olan Kızılayın, daha iyi bir şekilde çalışabilmesini, verimli çalışabilmesini, vatandaşa güven vermesini ve -inşallah ihtiyaç olmaz, ama- böyle bir durumla bir daha karşı karşıya kaldığımızda hizmette kusurunun olmamasını temin için bu araştırmanın yapılmasını istedik; varsa şahsî kusuru olanlar, bunların da ortaya çıkarılmasını istedik. Demek ki, bizim Araştırma Komisyonumuzun iki görevi var; bir tarafta, Kızılayın, bu depremde ve benzeri çalışmalarında bir hizmet kusuru var mı; ikincisi, bu hizmet kusurunun ortaya çıkmasında şahsî kusuru olanlar var mı?

Memnuniyetle ifade etmemiz gerekir ki, bu 13 kişilik Araştırma Komisyonunda, daha evvel Kızılayımızda görev yapmış olan arkadaşlarımız da vardı. Hepimizin maksadı, başta da ifade ettim, bu kurumun güvenini sarsmak değil, bu kurumu yıpratmak değil, tam tersine, milletimizin bu kuruma olan, bu derneğe olan güveninin artırılmasını temin etmek gibi olumlu bir yaklaşım içerisinde bu çalışmalarını sürdürdük. Belki bunun sonucu olarak, sizlere dağıtılmış olan ve 300 sayfayı aşan bu rapor, oybirliğiyle çıkmış olan bir rapordur. Dolayısıyla, burada dile getireceğimiz hususlar, hangi partiden olursak olalım, hepimizin belli ölçülerde iştirak ettiği, kabullendiği görüşleri ifade etmektedir.

Buradan ifade etmek isterim ki, bu 300 sayfayı aşan rapor, gerçekten, önemli bilgileri içermektedir. Bu bilgilerin, en evvel, Kızılayın bugünkü yöneticileri ve bundan sonra görev alacaklar tarafından iyice okunmuş olması lazım gelir. Umumiyetle, bu neviden işler olduğunda, üzerine titredığımız kişiler ya da kurumlarla ilgili bir tenkit söz konusu olduğunda bir atasözüümüz var; aman, kol kırılır, yen içinde kalır, bunu, çok dışarıya söylemeyelim... Esas olan, kolun kırılmamasıdır; kol kırıldıktan sonra, nerede kalıp kalmayacağının o kadar önemi gözüküyor.

Kızılay gibi bir millî kuruluşun, görev yaparken, işlemlerini yaparken, faaliyetlerini sürdürürken, evvela kendi sorumluluklarını idrak etmiş olması lazım gelir; çünkü, bu müesseseler, güven üzerine yaşar. Bir defa, vatandaşın, bu kurumlara, bu neviden hayrî kuruluşlara güveni sarsıldı mı,

onu, bir defa, tekrar eski haline getirmek veya güvenilir kuruluşlar haline getirmek fevkalade zor olur. Nitekim, maalesef, bu araştırmalar, bu soruşturmalar, bu iç denetim mekanizmaları, zamanında, iyi çalışmadığı için, bugün, Kızılay Derneği, ciddi bir güven kaybına uğramıştır. Mevcut yönetimin de birkaç gün evvel açıklaması var "geçtiğimiz senelerde temin edebildiğimiz kan miktarının çok altında kan temin ediyoruz" diyor. İnanıyorum ki, öyle gözüküyor ki, gelirlerinde de önemli ölçüde azalmalar meydana gelmiştir.

Kapsamlı bir çalışma yaptık. Kızılayın, bu süre içerisinde, bütün faaliyetleri, işyerleri, işletmeleri ve olabildiğince de şubeleri arkadaşlarımız tarafından incelendi. Ayrıca, yine, Kızılaya ışık tutmak için, bu konuya ilgi duyanlar bakımından, benzeri kuruluşlar nasıl çalışıyor, yapıları nedir, faaliyet alanları nelerdir şeklinde bir mukayese imkânı vermek bakımından, Amerika'dan, Japonya'dan, Malezya'dan, Tunus'tan, Almanya, İsviçre'ye varıncaya kadar sekiz yabancı ülkenin Kızılay teşkilatlarının bünyeleri de, mukayese unsuru olması bakımından bu rapora derç edildi. Dolayısıyla, bundan sonra, Kızılayın faaliyetleri nasıl olması lazım gelir tarzında bir düşünce üretmek isteyenler varsa, Kızılayın faaliyetlerini mukayeseli bir şekilde değerlendirme arzusunu duyanlar varsa, bu rapor, bu manada önemli bir kaynak teşkil edecektir.

Şimdi, bu önergeyi iyi ki vermişiz -yaptığımız çalışmaların sonucunda benim geldiğim kanaat odur- hatta, geç bile kalınmıştır. Keşke, bir başka vesileyle, 17 Ağustos depreminden evvel Kızılayın faaliyetleri incelenebilseydi, belki, 17 Ağustos sonrası, Kızılayın hizmet kusurundan doğan birtakım sıkıntıları bu ülke yaşamamış olurdu, bu felakete duçar olanlar Kızılaydan daha iyi bir hizmet alma imkânını bulmuş olurdu.

Şimdi, Kızılay, belli ki -bu, araştırmalarımızın sonucunda da orta yere çıktı- hizmet kusuruyula ma'lul olan bir kuruluştur. Afetlere karşı, maalesef, tüzüğünde, kendi görev alanları içerisinde böylesine bir alan söz konusu olmasına rağmen, Kızılayın, çok küçük çapta afetlere, sel felaketi, deprem gibi küçük çapta felaketlere karşı ancak tedbirleri var; belli bir çapın üzerindeki felaketlerle ilgili olarak bir planlamasının olmadığı, teşkilatının buna müsait olmadığı, stoklarının bu manada, bu neviden felaketleri karşılayacak bir yapıda olmadığı anlaşılıyor. Tabii, bu hizmet kusurunun en başlıca sebebi teşkilat yapısından kaynaklanıyor. Bugünkü Kızılay teşkilatı, merkez yönetimiyle ve şube teşkilatlarıyla ve bunların birbirleriyle irtibatları olarak, hantal ve merkeziyetçi bir yapıya sahiptir. Dolayısıyla, merkeziyetçi bir yapının doğurabileceği bütün sakıncalar, bütün sorunlar Kızılay Derneği tarafından yaşanmaktadır; bu da, hizmete aksetmektedir.

İkincisi, Kızılay teşkilatı merkeziyetçi bir yapıyla çalıştığı için, bunun tabii sonucu olarak, bürokratik bir tarzda çalışmaktadır, karar alma imkânları fevkalade zordur; bir işlem. anında bitirilmesi gerekirken, mahallinde bitirilmesi gerekirken, en ufak bir şeyin alınmasına varıncaya kadar, merkez yöneticilerinin imzasına, kararına, onların toplanmasına bağlı kalmaktadır.

Üçüncüsü, yine, bu raporda da ifade edildiği gibi -ifade yalnız bana ait değil, rapordaki ifadedir- buradaki teşkilat yapısı ve yönetim yapısı, bir ahbap-çavuş ilişkisine göre düzenlenmiştir. Aslında, milletin kuruluşu olan Kızılayın millete açık olması lazım gelirken, bir politbüro üyesi düzeyinde çalışabilmektedir. Yani, bir başka ülkenin vatandaşlığına girmek, Kızılaya üye olmaktan çok daha kolaydır. Şimdi, görünürde hiçbir engel yok gibi gözüküyor; ama, geriye dönüp baktığımızda, hep aynı üye yapısı; yönetim kurullarında görev alanlara baktığımızda, değişen hiçbir şey yok, öndekiler arkaya, arkadakilere öne geçiyor; yeni bir değişiklik varmış gibi gözükse de, hep aynı zihniyet, hep aynı arkadaş topluluğu, hep aynı siyasî düşüncüyü paylaşan insanların bir araya gelerek yönetmeye çalıştığı bir gönüllü kuruluş olarak gözüküyor. Burada, bir kapalı üyelik söz konusudur. Yapılması gereken iş, milletin kuruluşuysa, millete açılmalıdır, insanlarımız buraya üye

olabilmelidir; çünkü, bu ülkede yaşayıp da Kızılaya maddî-manevî katkısı olmayan hiçbir vatandaş yoktur. Hepiniz hatırlayın, hepimiz hatırlayalım, herkes, ya kan vermiştir ya da okul sıralarımızda çocuklarımızın eline tutuşturulan sarı zarfın içerisine mutlaka bir şeyler koymuştur. Bir şeye para veriyorsanız, onun hesabını da sormak durumundasınız.

Şimdi geldiğimiz noktada, Kızılaydan bugüne kadar hiçbir şekilde hesap sorulamamıştır, sorulmamıştır, sorulmadığı için de, şimdi, bu Araştırma Komisyonu raporu sonucunda ortaya çıkan noksanlıkların hepsi, ancak, böyle bir deprem vesilesiyle gündeme gelebilmiştir. Şimdi, teşkilat yapısında böylesine hantallık, böylesine bürokratik, böylesine millete kapalı bir yapı söz konusu olunca, tabii, bunun sonucu olarak, bu kuruluşun yöneticilerinin yaptığı işlemlerde de binbir türlü sıkıntı vardır.

Tabiiyatıyla, biz, Araştırma Komisyonu olduğumuz için, meseleyi bir soruşturma safhasına getirmedik; ancak, bugün, buradan ifade etmek isterim ki, bu raporu, evvela Başbakanlığın, Maliye Bakanlığının, İçişleri Bakanlığının, Sağlık Bakanlığının çok ciddi şekilde incelemesi lazım; belki de bunlardan çok daha önemlisi, her zaman himayelerinde faaliyetlerini sürdürdüğü Sayın Cumhurbaşkanının, onun talimatıyla Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulununun, bu raporu çok ciddi şekilde incelemesi lazım. Bu incelemeler yapılmadan Kızılaya itibar kazandırmada, bugün olduğundan daha ileri bir noktaya getirmekte ciddi sakıncalar, ciddi zorluklar olacaktır.

Personel rejimine baktığımızda, bugün, Kızılayda şu veya bu statüde iki grup personel çalışmakta, yaklaşık 2 000'e yakın personel de bu kurumdan maaş almaktadır. Yani, bir manada, Kızılay, sosyal bir KİT konumundadır. Geçerli bir kadro yönetmeliği yoktur; kimin ne yapacağı, görev alanı doğru dürüst belirlenebilmiş değildir. Her türlü keyfi alım yapılmaktadır; işine geldiği adamı bu kurumda görevlendirmesi mümkündür. Gazete ilanlarına bakınız, özel sektör bile, herhangi bir şirket bile, kendi kurumuna, kendi şirketine adam alırken imtihan açıyor; şu üniversite, bu üniversite, yabancı dil bilen, bilmeyen; neyse, hangi özellikleri istiyorsa... Özel sektör, böyle, kartvizitle falan işe adam almıyor, mutlaka imtihan açıyor, en iyisini, en kalitelisini almaya gayret ediyor; ama, bugün, gelin görün ki, Kızılayda, sınav sistemi diye bir şey yoktur, kim o kurumda etkiliyse, kim o kurumun organlarında görev alıyorsa -zaten onun da kapalı olduğunu söyledik- sınavsız, istenilen kişi alınmaktadır. Mesela, siz, gidip müracaat ettiğinizde "kadro yok" deniliyor, ertesi gün bir başkası gittiğinde yine "kadro yok" deniliyor; ama, orada görev alanların yakınları söz konusu olduğunda, kadro, nasılsa, bulunabiliyor ve hiç kimseye de hesap verilmeksizin orası işsize iş bulma yeri olarak bir istihdam alanı haline getirilmiş oluyor. Tabiiyatıyla, sınav yok, doğru dürüst sınav yönetmeliği yok, kimin ne görev yapacağı belli değil, sadece maaş almak için insanları oraya getirip doldurduğunuzda, bir afet söz konusu olduğunda da çuvalayıp kalıyor; çünkü, bu şekilde personel istihdam edildiğinde planlama yapmanız da mümkün değil.

Onun için, bu vesileyle şunu ifade etmek istiyorum: Eğer hükümet, bundan sonra kamuda görev alacakları merkezî sınav sistemiyle belirleyecekse ve bu imtihan sonuçlarına göre alacaksa, Kızılay gibi kamu yararına çalışan bir dernek, elemanlarını, şundan bundan getirilen kartvizite göre değil, orada görev alan yönetim kurulunun hisım ve akrabalarına göre değil, Devlet Personel Başkanlığının yaptığı imtihana göre, hangi nitelikte adam istiyorsa onu mutlaka Devlet Personel Başkanlığına bildirerek, oradan gelecek kişileri istihdam etmelidir. Aksi halde, Türkiye Kızılay Derneği, herkesin katkı sağladığı, destek verdiği bir kuruluş, sadece belli görüşleri taşıyan insanların bir özel çitliliği haline gelir, bir özel arpalığı haline gelir.

Burada çalışan personelin bir kısmı emekli olmuş, ufak tefek gelire, şuna buna ihtiyacı olan birkısım insanlar buralarda boş vakit geçirsin diye, bir kısmı da gelmiş buralarda görev yapıyor görülmüştür. Onun için de, böylesine kalifiye olmayan, hizmete göre adam alınmayan insanların müteşekkil bir personel yapısıyla, zaten, Kızılayın daha iyi bir hizmet vermesi mümkün değildir.

Üzerinde durulması gereken hususlardan bir tanesi, mademki personelle alakalıdır, buradaki harcırh sistemi üzerinde de ciddiyetle durulması gerekecektir. Bazı konularda devlet harcırh sisteminde itibar etmiş, onu ölçü almış; ama, onun dışında yurtdışı görevlerde avans verilmesi söz konusu olmuş, verilen avansın belgelenmesi filan bazı noktalarda söz konusu olmaksızın, kime ne avans verildiyse, o, tümüyle harcanmış gözüyor; halbuki, adı üzerinde, avanstır, harcanan harcanacaktır, bir belgeye bağlanacaktır; harcanmayan da gelip kuruma iade edilecektir. Bunun böyle olmadığı da bu araştırmalarda orta yere çıkmıştır.

Şimdi, bu araştırmalar sonucunda üzerinde durmamız gereken hususlardan bir tanesi de Kızılay Derneğinin denetimidir. Maalesef, üzülerek ifade etmeliyim ki, Kızılay Derneği, bunca imkânlarla, trilyonlara balığ olan servete sahip olmasına, mal varlığına sahip olmasına rağmen, doğru dürüst denetlenmeyen tek kuruluş denilebilir.

Şimdi, bunun, iki türlü denetimi var: Bunlardan bir tanesi, genel kurulda seçilen denetçilerdir. Bu denetçilerin nasıl denetleme yaptığını değişik demeklerden de hep biliriz. Alelusul, ayaküstü bir şey yaparlar "yapılan çalışmalarda, usule, kanuna aykırı bir şey görülmemiştir" denilir, zaten iki paragraflık, üç paragraflık bir denetleme raporudur.

İkincisi: Kızılayın bünyesinde bulunan teftiş kuruludur. Şimdi, kabul etmek lazım ki, bu teftiş kurulunun, kendisine emir veren, kendisine görev veren, kendisini göreve alan bir kurulun faaliyetlerini, işlemlerini denetlemesini beklemek zaten doğru değildir. Onun için de Kızılay Derneği, bugüne kadar, kendi kurum bünyesinden doğru dürüst bir teftiş görmemiştir. Komisyon raporunda ifade edildiği şekliyle, âdeta, işi kapatmaya yönelik raporlar gündeme gelmiştir.

Kurumdışı denetleme görevinde olanlar ise -yine raporda ifade edildiği gibi- ya bunları hiç denetlememiş ya da suya tirit, el görstün kabilinden bir rapor hazırlayıp geçmişlerdir. Şimdi, bunların başında İçişleri Bakanlığı geliyor. Kızılay, dernek statüsünde olduğu için İçişleri Bakanlığının denetim yapması lazım; usulen yapılmış denetimler var. Maliye Bakanlığının denetim yapması lazım; on yılda bir yapıyor; 1990 yılından bu tarafa -Kızılayın bunca işletmesi var, bunca paralı işleri dönüyor- on yıldan beri Maliye Bakanlığı da görevini yapmamıştır, görevini, asgariden, ihmal etmiştir; on yıldan beri Maliye denetimi de yapılmamıştır.

Şimdi, Anayasanın 108 inci maddesine göre, Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulunun yetki alanı içerisinde, mutlaka denetlemesi lazım. Kızılayın faaliyetleri, mutlaka, Cumhurbaşkanının himayelerinde yapıldığına göre, Devlet Denetleme Kurulu, kendi himayesini eksik etmediği bu kurumda, ne oluyor, ne gidiyor, ilgi göstermesi lazım gelirken, 1983 yılından bu tarafa, Devlet Denetleme Kurulu da buraya herhangi bir şekilde bir nezaret etmemiş, bir el atmamıştır.

Şimdi, bu görüşme yapıldıktan sonra, ben şahsen -Sayın Komisyon Başkanı arkadaşımız ve tiyeler de uygun görürse- Sayın Cumhurbaşkanına, Devlet Denetleme Kurulunun -1983, aradan onyediy sene geçmiş- lütfedip, bu kuruluşun çalışmalarını bir incelemeden geçirmesinde fayda gördüğümü arz etmek üzere yazılı müracaatta bulunmayı da düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çiçek, 20 dakikalık süreniz tamamlandı; lütfen tamamlayın efendim.

Buyurun.

CEMİL ÇİÇEK (Devamla) - Yine, Kızılayın faaliyetleriyle ilgili olarak, yaptığımız çalışmalarda, üzerinde durmamız gereken hususların başında ihale işlemleri geliyor. Son beş yıl içerisinde, Kızılayda, davet usulüyle, pazarlık usulüyle ve emanet usulüyle 1 417 ihale yapılmıştır. Şimdi, hangi işlemler, hangi miktara balığ olanlar davet usulüyle yapılacak, hangileri pazarlık usulüyle ya-

pılacak, hangileri de emanet usulüyle yapılacak; buna, Kızılay merkez yönetimi karar verdiği için, işine geldiği noktadan rakamları belirlemiş, onun altında kalanları, mesela, açık artırmaya çıkması gereken bir işi, rakamı küçültmek suretiyle davet usulüyle yapmıştır. Bu davetin de yazılı olması gerekmediği için, ihale yapanların insafına, piyasa araştırmasına, bu noktadaki vicdanî kanaatine kalmıştır. Onun içindir ki, kamuoyuna yansıyan pek çok sıkıntı orta yere çıkmıştır. Burada şirket isimlerinden bahsetmek istemiyorum; ancak, bu konunun çok ciddi şekilde araştırılması lazım geldiği kanaatini taşıyoruz. Bu 1 417 ihale iyi araştırıldığında, görülecektir ki -ister davet usulüyle yapılınsın ister pazarlık ister emanet usulüyle- bir elin beş parmağını geçmeyen 5, 8, 10 tane firma bu 1 417 ihaleyi almıştır. Hatta, 2-3 tane firma gözükür gibi olmasına rağmen, 2 firmanın kurucularının, şirket ortaklarının birbiriyle, aile bağlarının, sıhriyet bağlarının olduğu tespit edildiği gibi, ayrıca, Kızılayın alım satım bölümünde çalışan bir kişinin de, bu bahsettiğim firmalarla akrabalık bağının olduğu ortaya yere çıkmıştır.

Öbür türlü ihalelerde, inşaat ihalelerinde ise, bakınız, şimdi, devletin diğer bölümlerinde de ihale yapılıyor. Bugüne kadar yapılan ihalelerden biri hariç -rapordaki ifadeyi ifade ediyorum- yüzde 20 tenzilatla gitmesi gereken iş, yüzde 5'le, azamî yüzde 10'la gitmiştir; çünkü, buradaki firma sayısı da bellidir. Onun için, bir taraftan, şu hizmet niye yapılmıyor, bu hizmet niye yapılmıyor denildiğinde, Kızılay "kaynağımız yetmiyor" derken, öbür tarafa, kaynakların neden yetmediği, bu ihalelerin hangi şekilde yapıldığı da, bu birkaç örnekle orta yere çıkmış oluyor.

BAŞKAN – Sayın Çiçek, lütfen, tamamlar mısınız.

CEMİL ÇİÇEK (Devamla) – Hemen bitiriyorum.

Onun için, söylemek istediğim şey şu: Bu 20 dakika içerisinde... Kızılayın, yeni baştan, devletin ilgili organları tarafından, faaliyet alanlarının yeniden belirlenmesi, bu faaliyetlerinin bir soruşturma anlayışı içerisinde -bizimki gibi araştırma değil- yeni baştan gözden geçirilmesi lazım. Bu araştırmaların, bu soruşturmaların gecikmemesinde fayda var; çünkü, beş yıllık zamanaşımı süresi bazı işlemler bakımından dolabilir, bir süre sonra işin aslına yukufiyet peyda edildiğinde de beş yıllık zamanaşımı süresi dolmuş olur.

Ayrıca, Kızılayın görev alanlarının da yeniden belirlenmesi lazım. Bazı konularda dublikasyon var; devletin belli organlarının yaptığı işi Kızılay da yapıyor; bunlardan vazgeçilmesi lazım. Kızılayın, bundan sonra ne yapması gerekiyorsa, ne etmesi gerekiyorsa, hem teşkilat yapısı hem personel yapısı hem de arz etmeye çalıştığım hususlar açısından, yeni baştan bir gözden geçirilmesinde, geleceğimiz açısından, bu milli kurumumuzun itibarı açısından fayda olacağı kanaatiyle, hepinize saygılar sunuyorum. (FP, ANAP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çiçek.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Samsun Milletvekili Sayın Erdoğan Sezgin; buyurun efendim.

DYP GRUBU ADINA ERDOĞAN SEZGİN (Samsun) – Sayın Başkan, Yüce Parlamentonun çok saygıdeğer üyeleri; Doğru Yol Partisi Grubu ve şahsım adına hepinize saygılar sunuyorum.

17 Ağustos 1999 tarihinde Marmara Bölgesinde, özellikle, Adapazarı, İzmit, Gölcük ve Yalova'da meydana gelen, asrın depremi denilen felaket, bölgede çok büyük mal kaybına sebebiyet vermiş, bölgenin ticarî hayatı tamamen noktalanmıştır; dilerim, can kaybı da, resmen açıklandığı rakam kadar olsun.

Bu deprem sonrası, Türkiye her şeyi yargılamaya başlamıştır. Bakan, devlet mekanizmasını yargılıyor; hâkim, adalet mekanizmasını yargılıyor; çare mevkiinde olan, devlet otoritesini kullanan kişiler bir şeyleri yargılıyorlar. Peki, bu bir özeleştirî mi; hayır. Esasında, Türkiye, üzerine dar gelen elbiseyi yargılıyor.

Bütün kurum ve kurallarıyla Türkiye değişimi bekliyor ve değişime gebe; karşımızda büyük bir Türkiye. İşte, tam bu sırada, Türkiye'nin, Türkiye Kızılay Derneğinin de masaya yatırılması kadar doğal bir şey olamazdı.

Sayın Nazif Okumuş ile Cemil Çiçek ve arkadaşları tarafından verilen bu araştırma önergesi, esasında, çok şeyi de açıklığa kavuşturmuştur. Ben, bu önergeyi veren bu değerli arkadaşlara ve gruplarına çok şükranlarımı sunuyorum. Ayrıca, çok hassas incelemelerde bulunmuş olmalarından dolayı, üyelere ve Komisyon Başkanı Sayın Nazif Okumuş Beye teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu araştırma önergesi, muhakkak, Meclise, basının etkisinde kalmarak verilmiştir. Rapor, Yüce Heyetinize sevk edilmiştir. Raporda -ilginç diye arz ediyorum- tabii ve genel afetler konusunda Kızılayın yardımcı bir kuruluş olduğu açıklığa kavuşmuştur. Raporun detaylarına girmek istemiyorum.

7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Yasası, 7126 sayılı Sivil Savunma Kanununa göre Bayındırlık Bakanlığına bağlı Afet İşleri Genel Müdürlüğü, keza, İçişleri Bakanlığına bağlı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Başbakanlık Kriz Merkezi, tabii afetler organizasyonu konusunda, acil yardım dahil olmak üzere, birinci derecede yasal olarak sorumludur.

Komisyon çalışmalarında, böyle bir afette Kızılayın neden yetersiz kaldığı çok araştırıldı. Bu araştırma neticesi şunu da ortaya koydu; Kızılayın muhtemel afetlerde hedefini, erzak tedarikini, stok miktarını, hedefleri Kızılaya gösterecek kurum ve kuruluşlar, Bayındırlık Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü, keza, İçişleri Bakanlığına bağlı Sivil Savunma Genel Müdürlüğüdür; çünkü, bu konularda yasal olarak görev bunlara verilmiş; Kızılaya da hedef gösterme... Stok yapma ve miktar itibarıyla de bütün Kızılayın hedefini gösterecek yine devlettir. Kızılay, tabii afetlerde yardımcı bir kuruluştur; tabii afetlerde organizasyon ve Kızılayın hedefleri konusunda, belirleyici, yönlendirici ve devlete bağlı bu kurumlar yetkili ve sorumludur. Dolayısıyla, tabii afetler konusunda organizatör, yönlendirici ve hedef gösterici durumda olan Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve Sivil Savunma Genel Müdürlüğüdür.

Başbakanlığın sorumlu olduğu afet işlerine ilişkin hukuki altyapısını teşkil eden bu yasalara ilaveten, 583 sayılı Kanun Kuvvetinde Karamameyle, ülkemizde afetlere ilişkin hukuki altyapının bu şekilde teşekkül ettiği, mülki idare eksenli bir müdahale sisteminin kurulduğu açıkça belirlenmiştir.

Şimdi sormak istiyorum: Her şeyin sorgulandığı bir dönemde, Afet İşleri Genel Müdürlüğünün ve Sivil Savunma Genel Müdürlüğünün 17 Ağustos depreminden önce yapmış olduğu bir afet planlaması var mıdır? Bunları, aidiyetleri itibarıyla, Bayındırlık ve İskân Bakanlığına ve İçişleri Bakanlığına soruyorum. Keza, bu cümleden olarak, Türkiye Kızılay Derneğine, genel afet planlaması konusunda bir hedef, bir sayı, bir organizasyon, bir yol göstermişler midir? Devletin bu kurumlarını çalıştıran ve çalıştıracak durumda olan icra organı, elbette ki, hükümettir. Peki, hükümet bunları yapmış mıdır? Hep kurumları eleştirir dururuz. Devletin kurumlarını çalıştıran hükümettir.

Depremi müteakip, Genel Kurulda, bu çatı altında, hükümetin çok kez dikkatini çektiük. Ölenlere rahmet diliyoruz; ancak, yapılan icraat, Körfezde yaşayan vatandaşlarımıza çile çektürmektedir. Bölgede yaşayan vatandaşlarımız, çadırlara ve prefabrike konutlara âdeta mahkûm edilmiş, Kızılayın aşevlerinde, bir seneyi aşkın, kuyruklarda perişan edilmişlerdir. Bu insanlar, hâlâ, ekonomiden kopartılmışlardır. Ticari hayat, birkaç ekmeç fabrikası dışında, sıfır noktasında devam etmektedir.

17 Ağustos depreminden hemen sonra, bölgede konuta elverişli arazilerin etütleri yapılarak, arsa tahsisi, arsanın üzerine ev yapılabilmesi için kırsal kesimlerde 3-4 milyar, şehir merkezlerinde 6-7 milyar para verilmiş olsaydı, bölgede ne bu kadar konut sıkıntısı çekilir ve ne de ticaret ve ekonomik hayat sıfır noktasında dolardı. Kaldı ki, bu insanlar, sırf evlerini ve canlarını değil, eşyalarını da kaybetmişlerdir.

Ne yazık ki, bu insanlar, bir yıla yakın süreden beri, üretimden kopartılmış, iki sefertası yemeğine, yemek kuyruğunda bekletilmişlerdir. Bu para yardımının bilançosu 1,5 katrilyon civarındaydı. Bu para da yardım olarak hükümetin kasasına girmişti; bunu yapmadınız.

Deprem bölgesinde yaşayan vatandaşlarımıza, bunun ötesinde, tarım kesiminde de ciddi bir şey getirmediniz; şekerpancarını tarlada çürüttünüz, üretilen mahsullerin parasını zamanında ödemediniz. Şimdi, tutturduunuz "tüm bu sorunların mesulü Kızılay" diyorsunuz.

Kızılayın kuvayı milliyesini kırmayın, Kızılayı bir devlet kurumu haline getirmeyin. Eğer, böyle olması gerekiyor diye düşünüyorsanız, Türkiye'de o kadar bakanlık var; onların bir genel müdürlüğü haline şu ana kadar getirilebilirdi.

Kızılayın depremde yaptığı yardımları da küçümsemeyin. 89 000 adet çadır, 247 000 adet battaniye, 55 000 adet uyku tulumu, 97 000 adet katalitik soba yardımı yapmış. Az önce "altı aydır milleti yemek kuyruklarında beklettiniz" dedim. 31 160 331 kişiye yemek verilmiştir, bu yemeklerin yüzde 86'sı Kızılayca karşılanmıştır.

Değerli üyeler, bütün kurum ve kuruluşlarda olduğu gibi, Kızılay Derneğinde de yapısal bozukluklar saptanmıştır. Yeniden yapılanma için hedefleri gösterilmiştir. Bu hedeflerin ışığı altında Bakanlar Kuruluna bir görev düşmektedir; bu raporun ışığı altında, Türkiye Kızılay Derneği tüzüğüne uysun, yeniden yapılanma işi halledilsin.

Geçenlerde getirmiş olduğunuz bir kanunla, Kızılayı da, her an için devlet KİT'i yapma yetkisi alınmıştı; ama, tekrar ediyorum, dikkatinizi çekmek istiyorum: Kızılay, gönül işidir, azim işidir. Bu işte çalışanların birer fahri gönüllü olduklarını unutmayınız. Gerçek Kızılaycıların cesaretini kırmadan, yeniden yapılanmasının sağlanmasına yardımcı olunuz. Sakın ola ki, sivil toplum kişiliğini zedeleyecek bir tasarrufta bulunmayınız.

Kızılayın faaliyet alanının daraltılmasıyla ilgili olarak raporda çok ciddi tespitler vardır. Eğer, Kızılayın faaliyet alanını raporda belirlendiği gibi daraltabilirsek, Kızılay, gösterilen, çizilen hedeflere çok daha rahat ulaşacak -Allah bir daha afet vermesin- afetlerde daha iyi, daha güzel hizmet verecektir.

Türkiye Kızılay Derneğinin reorganizasyonu, mutlaka sağlanmalıdır. Kızılay Derneğinde gördüğüm o ki, bu soruşturma, bu araştırma çok hayırlı olmuştur; onlarda, raporda belirtilen konularda, kendi refleksleriyle iyileşme başlamıştır bile.

Bu itibarla tekrar ifade ediyorum: Kızılaycılık bir gönül işidir, meccani bir iştir -parasız bir iştir- bir sivil toplum örgütüdür. Devlet, Kızılayın amacını, uluslararası faaliyet alanlarını -Kızıllaç ile ilişkileri olmasaydı- bir bakanlığa bağlar, bir genel müdürlük haline getirebilirdi.

Yüce Parlamentonun ve hükümetin tekrar dikkatini çekmek istiyorum: Kızılayın sivil toplum özelliğini bozmayın, Kızılaycılarının kuvayı milliyesini bozmayın.

Bu vesileyle, Yüce Heyetinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına, Kocaeli Milletvekili Sayın Cumali Durmuş; buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakika efendim.

MHP GRUBU ADINA CUMALİ DURMUŞ (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Kızılay Derneğinin sorunları ile faaliyetlerinin araştırılarak, gelir kaynaklarının daha etkin kullanılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kurulan Meclis Araştırma Komisyonunun raporuyla ilgili olarak, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; Yüce Heyetinizi, şahsım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına, saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmam, sadece, araştırma komisyonuna konu olan Kızılayla ilgili olacaktır; farklı şeylerde, farklı adreslere gönderme yapmak niyetinde değilim. Her yerden bir şey yapalım anlayışı, işlerin doğru dürtüst bitmesini engellemiştir. Tabii, biz de, burada, siyaset adına bir şeyler söyleyebiliriz.

Milletin, 17 Ağustos depremiyle uğradığı büyük felaketin ardından, mağduriyetlerini gidermek için, devlet olmanın gereğini yerine getiren Sayın Bayındırlık ve İskân Bakanına; yani, pre-fabrikeleri yapmakla suçlanan Sayın Bakana da, yapması gerekeni yaptığı için, ben, burada teşekkür ediyorum. Yoksa, o kış kıyamette, vatandaş çadırlarda sıkıntıya düşürmenin, hiç de Türk Devletinin geleneği olmadığını Yüce Meclisin değerli üyeleri bilmelidir. Onun için, bu suçlamanın her fırsatta dile getirilmesinden, o bölgede yaşayan, o bölgenin bir milletvekili olarak rahatsızlığımı ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Çankırı depremi dolayısıyla ülkemizin deprem kuşağında bulunduğunu ve her an afete hazırlıklı olmamız gerektiğini bir kez daha açıkça görmüş bulunmaktayız.

Devlet olarak Çankırı depreminde çok iyi organize olduk. Kızılay da Çankırı'da üzerine düşen sorumluluğu zamanında ve etkin bir biçimde yerine getirdi; ancak, mevzii afetlerde gösterilen başarı bizi aldatmamalıdır. Önemli olan, 17 Ağustos benzeri büyük afetlerde yine aynı başarının yakalanıp yakalanmayacağı hususudur. Benim de üyesi olduğum Meclis araştırması komisyonu, çalışmalarını bu konunun aydınlatılmasına taksif etmiştir.

Çalışmalarımızda ortaya çıkan sonuç, Kızılayın 17 Ağustos depreminde başarısız olduğu yönündedir. Nitekim, Kızılay yöneticileri de bu depremden dersini almış gözükmekle birlikte bu görüntünün aldatıcı olup olmadığı konusunda kuşularımız bulunmaktadır.

Şöyle ki:

Örgütsel yapıyı şu dört kriter açısından değerlendirmek gerekmektedir:

1. Teşkilatın iyi planlanıp planlanmadığı,
2. Görev tanımlarının netliği,
3. Seçilen görevlilerin niteliği,
4. Teşkilatın denetimi.

Sayın milletvekilleri, Kızılay teşkilatını, bu ölçüleri baz alarak değerlendiren çalışma, rapor halinde, oldukça kapsamlı olarak Yüce Heyetinize takdim edilmiştir.

Rapor sonuçlarına göre, durum, hiç de iç açıcı görülmemektedir. Benim, üzerinde özellikle durmak istediğim husus, Kızılay personelinin işe alınmasında uygulanan usul olacaktır. Bu noktada, 17 Ağustos depremini milat olarak kabul edecek olursak, bu tarihin öncesinde, Kızılay yönetiminin, tamamen ahbap-çavuş ilişkisi içinde eleman temin ettiğine şahit olacağız. Nitekim, raporda, bu husus belgeleriyle açık biçimde ortaya konulmuştur.

Biraz önce de ifade ettiğim gibi, Kızılay yönetiminin samimiyeti, hatalarını kabul ve vazgeçmekte aranmalıdır. Üzülerek söylemeliyim ki, ne komisyon çalışmaları sırasında ne de sonrasında, açık tavsiyelere rağmen, bu kirli ilişkilerden vazgeçilmiş değildir. Kızılay yönetiminin baş temsilcisi Kızılay Genel Başkanı bile özel muayenehanesinde çalıştığı sekreterini, muayenehanesini kapatınca Kızılayda göreve başlatmakta beis görmemiştir. Yeni yönetimin, işine son verdiği yüzlerce kişinin yerine aldığı görevlilerin tamamında, yine, o bildik eş dost kayırmacılığı yöntemini benimsediğini maatteessüf ifade etmeliyim.

Değerli milletvekilleri, burada hükümetimize de bir çağrıda bulunmak istiyorum. Komisyon raporunda önerildiği üzere, Kızılaya eleman alımının devlet memurluğu sınavına entegre edilmesi hususunun süratle yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu sağlanmadığı müddetçe, yüzbinlerce dolar ödenerek hazırlanan Kızılayın Yeniden Yapılanması Projesinin başarılı olması mümkün olmayacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; huzurunuzda bir başka yaraya daha parmak basmak istiyorum. Afete müdahale sürecinde, muhtemel durumlar karşısında, Kızılaya hareket serbestisi kazandıracak pratik çözüm yolları suiistimal edilerek kullanılmış; Kızılay, çok ciddi maddi kayıplarla karşı karşıya bırakılmıştır.

Halen yargı önünde görülen bir dava olması nedeniyle, üzerinde daha fazla konuşmayı uygun bulmamakla birlikte, işin aciliyeti varmış gibi gösterilerek çadır bezlerinin bir önceki alıma göre yüzde 400 daha pahalı alındığını da belirtmeden geçemeyeceğim.

Muhterem milletvekilleri, bir başka çarpıcı örneği de dikkatlerinize sunmak istiyorum. İncelemelerimiz sırasında, 1995 ve 1999 yılları arasındaki beş yıllık dönemde, Kızılayın tıbbi malzeme alımlarının -raporlarımızda da açıkça ifade edildiği için, burada şirket isimlerini söylemekten imtina etmiyorum- Çağan ve Formed Medikal isimli firmalardan gerçekleştirildiği tespit edilmiş. Bu ihalelerin tamamı, ilan yapılmadan, telefonla birkaç firmanın aranarak, teklif istendiği ihalelerdir. Nitekim, bu iki firmaya, anılan 5 yılda, 117 tıbbi malzeme ihalesinin 105'i kazandırılmıştır.

Komisyonumuz konu üzerinde derinlemesine araştırma yapınca vahim bir duruma da karşılaşmıştır. Ne acıdır ki, her iki firmanın ortaklarının da aynı isimlerden oluştuğu ve aynı adresi, aynı telefonu kullandıkları tespit edilmiştir. İş daha ilginç kılan kısmı ise, bu ihaleleri gerçekleştiren Kızılay Alım Satım Müdürlüğünde çalışan bir görevlinin, şirket ortaklarından birinin eşi olmasıdır. Suiistimale kaçan bütün bu keyfilikler, maalesef, komisyon çalışmalarına kadar sürüp gitmiş, konunun tespitini müteakip, müteaddit defalar yapılan uyarılar üzerine gerekli tedbirlerin alınabilmesi sağlanabilmiştir; ancak, bu yeterli değildir. İleride, benzer gayri ahlaki uygulamaların olmayacağının garantisini kimse veremeyecektir.

57 nci cumhuriyet hükümetinin programında yer alan ve bu hükümetin ortaklarından biri olan Milliyetçi Hareket Partisi Grubunun büyük hassasiyetle takip ettiği yolsuzluklarla mücadele anlayışını ülke sathında egemen kılmak, Kızılayda alınan tedbirlerin devamını sağlamak üzere, raporda ayrıntılarıyla belirtilen önerilerin ivedilikle hayata geçirilmesinde zorunluluk bulunmaktadır.

Netice itibarıyla, Kızılayın, öncelikle, rehabilite edilmesi gereken temel problemleri, seçilmiş oluşturulan teşkilat yapısı ile üyelik sistemi, personelin işe alınıp yönetimi, alım satım ve ihale usulleri, gönüllülerin eğitimi konu başlıkları halinde toplanabilir. Ayrıntıları da, komisyon raporlarımızda mevcuttur. Bunları bir bütün halinde değerlendirdiğimiz zaman, ancak gerçek anlamda milletin gönlünde taht kurmuş Kızılayı oluşturabileceğimize inanıyorum.

Sayın milletvekilleri, bütün bunlar rağmen, Kızılay, bizim Kızılayımızdır, bu necip milletin gözbebeğidir, karagün dostudur. Bu nedenle, milletin her ferdine, gönlünde yatan Kızılayı oluşturmak için görev düşmektedir. Tabiri caizse, Kızılaydan başka Kızılayımız olmadığına göre, millet olarak desteğimizi hiç eksiltmeden devam ettirmek zorundayız. Bununla beraber, milletin istinatgâhi olan Yüce Meclisin gözü de, daima, Kızılayın üzerinde olacaktır. Zira, bir daha bu çirkin tabloları görmeye ne milletin ne de Yüce Meclisin takatı kalmamıştır. Umuyorum ki, bir yandan hükümetimiz icap eden tedbirleri alacak, öte yandan milletvekillerimiz de iyileştirmelerin yakından takipçisi olacaktır.

Uluslararası benzerlerinden daha etkili, bölgesinde ve dünyanın her yerinde ihtiyaç sahibinin

yanında olacak bir Kızılay dileğiyle, Milliyetçi Hareket Partisi Grubum adına ve şahsım adına hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. (MHP ve DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Durmuş.

Demokratik Sol Parti Grubu adına, İstanbul Milletvekili Sayın Osman Kılıç; buyurun. (DSP sıralarından alkışlar)

DSP GRUBU ADINA OSMAN KILIÇ (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye Kızılay Derneği hakkında kurulan (10/73,74) esas numaralı Meclis Araştırması Komisyonu raporu hakkında, Demokratik Sol Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Sizleri saygıyla selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, öncelikle Kızılayın yapısı ve görevlerine değinmek istiyorum.

Kızılay Derneği, tüzelkişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine tabi bir kurumdur. Uluslararası Kızılay, Kızıllaç kuruluşlarının temel ilkeleri olan insanîyetçilik, ayırım gözetmemek, tarafsızlık, bağımsızlık, hayır kurumu niteliği, birlik ve evrensellik ilkeleri, Kızılayın faaliyetlerinin hedefleridir. Kızılayın seçilmiş tüm organlarında görev alanlar, bu hedeflerin gerçekleştirilmesine ilişkin çalışmalarını fahri olarak yaparlar; herhangi bir ücret almaları söz konusu değildir. Buna karşılık, idari görevlerde çalışanlar, SSK ve İş Kanunu hükümlerine göre çalışırlar; ücret ve emeklilik hakları bu kanunlarla düzenlenir.

Kızılay, yoksullara, güçsüzlere, ihtiyaç sahiplerine karşılıksız olarak nakdi, aynı yardımlar yapmakta, sağlık, eğitim hizmetleri vermektedir. Temel misyonu, insanlığın gücünü seferber ederek, korumasız insanların hayatlarını iyileştirmektir. Savaşta ve barışta amacının gerektirdiği hizmetler ile kanunların yüklediği görevleri yapar.

Kızılayın görevleri, tüzüğünün 5 inci maddesinde belirtilmiştir. Buna göre, savaşta veya hükümetin ilan ettiği olağanüstü hallerde, barışta, uluslararası yardımlaşmalarda Kızılay önemli görevler üstlenmiştir. Böylesi önemli görevler üstlenen ve mazisi övünç dolu bir Kızılay, nasıl olmuştur da, büyük bir yıpranma sürecine girerek itibar kaybına uğramıştır; bu hususun önemle irdelenmesi gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, hepimizin bildiği gibi, Türkiye, dünyanın üç büyük deprem kuşağından biri olan Alp-Himalaya deprem kuşağında yer almaktadır. Ülkemizde yıkıcı depremlere yol açabilecek çok sayıda diri, aktif fay bulunmaktadır.

Yüzölçümünün yüzde 92'si, nüfusunun yüzde 95'i, sanayiinin yüzde 98'i deprem bölgesinde olan Türkiye'de, son yüzyılda, magnitudü, yani büyüklüğü 5'ten büyük olan toplam 130 deprem olmuştur. Bu depremlerde yaklaşık 80 000 kişi hayatını kaybederken, 150 000 kişi yaralanmış ve 600 000 konut hasara uğramıştır.

Geçtiğimiz yıl yaşadığımız 17 Ağustos ve 12 Kasım depremleri, binlerce insanın yaşamını yitirmesine, yaralanmasına, sakat kalmasına yol açmış; 300 000 civarında konut ve işyeri kullanılmaz hale gelmiş ve 1 milyon civarında yurttaşımız barmaksız kalmıştır.

Değerli milletvekilleri, acı da olsa, şimdi yeniden 17 Ağustos 1999 gününe dönmek, toplumsal hafızayı tazelemek istiyorum. 17 Ağustos 1999 günü sabahı, Adapazarı'ndaki görüntüm korkunçtu. Depremin yol açtığı felaket çok büyüktü. Anacaddeleri ve sokakları binaların enkazlarıyla tamamen kapanan Adapazarı, âdeta ölü bir kent görüntümündeydi. Depremin merkez üssü Gölcük'te halk, çaresizlik içinde, yıkılmış binaların önünde ağlaşıyordu. Donanma Komutanlığı da ağır bir yıkıma uğramıştı. Caddeler ve sokakları enkazlardan geçilemeyen Gölcük kentinin yüzde 70'i yıkılmıştı.

Yalova-Karamürsel arasındaki sahillerde kurulan sitelerdeki bloklar çökmüş; binalar, karton kaleler gibi devrilmişti. Binlerce insan, kumsal ve dolgu zeminler üzerinde kurulan bu sitelerin blokları altında kalmıştı. Yalova'da, en lüks konutların bulunduğu Hacı Mehmet Ovası, tam bir enkaz yığını haline gelmişti. Eskiden meyve bahçeleriyle kaplı bu ova, binlerce cana mezar olmuştu. Çınarcık yerleşim alanı da, ağır hasara uğramıştı.

Bolu'nun, Düzce, Gölyaka, Çilimli, Gümlüşova ve Cumayeri yerleşim alanları büyük hasar görmüştü.

İstanbul'un batısında kalan Avcılar'da, hasarın boyutları büyüktü; onlarca bina çökmüş, çöken binaların enkazı altında yüzlerce insan yaşamını kaybetmiş, yüzlerce bina ağır hasar görmüştü. Enkazlar altındaki insanlara yardımda bulunamayan, yakınlarının ölümlerini elleri kolları bağlı izlemek durumunda kalanların feryatları giderek artıyordu.

Telefonlar çalışmıyordu. Bu nedenle, durumu yöre dışına aktarmaya olanak yoktu. Halk çaresizdi. Binalar gibi yürekler de yıkılmıştı. 17 Ağustos sabahının ilk ışıklarıyla birlikte, İstanbul'dan İzmit, Yalova ve Adapazarı'na gidenler ile bölgeden uzaklaşmaya çalışanların otomobilleriyle yollara düşmesi, ulaşımı felç etmişti. Adapazarı-İzmit arasında ulaşım tamamen kilitlenmişti. Adapazarı-Arifiye bölgesinde demiryollarında meydana gelen hasar nedeniyle, Adapazarı-İstanbul hattı ulaşımına kapanmıştı. Karayolları, demiryolları kullanılamaz hale gelmişti.

Değerli milletvekilleri, halk, böylesi bir tablo karşısında, panik, korku ve çaresizlik içinde, bir umut, bir kurtarıcı beklemektedir. Saatler geçmekte, sabırlar tükenmekte, beklenti süratle tepkiye dönüşmektedir. Beklenen kurtarıcı devlet babadır.

Devlet büyükleri, ilk andan itibaren görevlerinin başındadır, ilerleyen saatlerde de afet bölgesine ulaşmışlardır; ancak, devletin gücünü oluşturan kurtarma ve yardım ekiplerinin, beslenme, barınma, sağlık malzemelerinin derlenmesinde, organizasyonunda ve bölgeye intikalinde aynı sürat sağlanamamakta, bu alanda tam bir kargaşa yaşanmaktadır.

Medya tarafından her şeyin gözler önüne serildiği bir ortamda, toplum, âdeta, yaşananlar için sorumlu, suçlu arayışına yönelmiştir. Öncelikle "nerede bu devlet" sorusuyla, her noktadan başlayan tepkiler devlete yönelmiştir.

İlerleyen günlerde, özellikle, kurtulanların geçici barındırılması ve işlerinin sağlanması sürecindeki aksaklık ve eksiklikler yeni tepkileri doğurmuştur. Toplum olarak bu hizmetlerin doğal sorumlusu gördüğümüz Kızılay, eleştirilerin odağı halinde gelmiş, yemekler ve özellikle çadırlarla ilgili görüntü ve haberlerin medyada yoğun olarak yer almasıyla birlikte, Kızılaya yönelik eleştiriler kızgınlığa ve öfkeye dönüşmüştür.

Böylesi bir ortam ve psikoloji içinde, milletvekillerimiz, gelişmeleri de dikkate alarak araştırma önermeleri vermişler ve tüm grupların onayıyla Deprem Komisyonu ve Kızılay Komisyonu adlarıyla iki araştırma komisyonu kurulmuştur. Üyesi ve altkomisyon başkanı olarak görev üstlendiğim Kızılay Komisyonu, 4 aylık yoğun ve titiz bir çalışmadan sonra, kapsamlı bir rapor düzenlemiştir. Dağıtımı yapılan ve şu anda görüşmemize konu olan raporumuzda, Kızılay, tüm yönleriyle, boyutlarıyla objektif bir araştırmaya tabi tutulmuştur.

Değerli milletvekilleri, bu aşamada afetlere yönelik hukukî düzenlemelerin ve teşkillerin üzerinde durmak ve Kızılayla ilintisine değinmek istiyorum:

Kızılayın ve kamu kurumlarının afetlerdeki konumu, üstleneceği görevler, bu görevleri nasıl yerine getireceği 7269 sayılı Kanunun 4 üncü maddesine göre hazırlanmış olan Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelikte ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir.

Bu yönetmeliğin "Amaç" başlıklı 1 inci maddesi şöyledir: "Bu yönetmeliğin amacı, devletin tüm güç ve kaynaklarını afetten önce planlayarak, afetin meydana gelmesi halinde, devlet güçlerinin afet bölgesine en hızlı bir şekilde ulaşması ile afetzede vatandaşlara en etkin ilk ve acil yardım yapılmasını sağlamak için, acil yardım teşkilatının kuruluş ve görevlerini düzenlemektir."

Yine, yönetmeliğin "Kapsam" başlıklı 2 nci maddesi şöyledir: "Bu yönetmelik, acil yardım hizmetlerini yürütmekle görevli vali ve kaymakamlar, bakanlık, bağlı ve ilgili kuruluşlar, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile askerî birlikler ve Kızılayın afetten önce yapmaları gerekli acil yardım planlarının ve afet sırasında yapacakları acil yardım hizmet ve faaliyetlerinin gerektirdiği görevleri, işbirliği, koordinasyonu ve karşılıklı yardımlaşma esaslarını kapsar."

Kızılay Derneği Genel Müdürlüğünün görevlerini düzenleyen 69 uncu madde ise, doğal afetle ilgili Kızılayın görevlerini, neler yapacağını çok açık bir biçimde göstermektedir.

Böylesine mükemmel bir düzenlemenin gereği yapıldığında, afetlerden çok daha az kayıplarla çıkmak mümkündür; ancak, araştırmalarda görülmüştür ki, bu ve diğer mevzuatların gerekleri yerine getirilememektedir. Teşkilatlanma ve planlamada görev alacak kurumlar arasında koordinasyon, iletişim kurulamamakta, öngörülen teşkilat oluşturulamamaktadır. Çoğu kez, mevzuatın öngördüğü oluşumlar, kâğıt üzerinde ve dosya düzeyinde olası bir teftişe karşı oluşturulmuş gösterilmekte, eğitim ve uygulamalarda afete hazırlık çalışmaları yapılmamaktadır. Bu haliyle bu teşkilatlar, Sayın Başbakanımızın ilk günlerde belirttiği gibi, aldatıcı bir görünüm arz etmektedir.

Kızılay açısından da bu böyledir. Yönetmelikte belirlenen afet faraziyelerine göre, her bölgede ne kadar çadır ve diğer malzeme stoklanması gerektiğini saptayabilecektir; ancak, yönetmelikteki ilkelerin gereği yapılmadığı için, Kızılayın, genel ve yerel deprem senaryolarına göre bir hazırlığı ve stok politikası, maalesef, geliştirilememiştir. Ülkenin çeşitli bölgelerinde oluşan mevzii depremler emsal alınarak, Kızılay, stoklarını 25 000 çadır seviyesinde düzenlemiştir. Doğal olarak da, önceliklere göre daha geniş bir bölgeyi kapsayan 17 Ağustos depremine karşı öngörüsü, faraziyesi, hazırlığı olmadığı için, her bakımdan yetersiz kalmıştır. Kızılayın 25 000'lik çadır stokuna karşı, 100 000'in üzerinde çadıra gereksinim olmuştur.

Değerli milletvekilleri, yine, bu yönetmeliğin 5 nci maddesiyle, acil yardım ve acil yardım süresi tanımlanmıştır. Yönetmelikteki tanımına göre, acil yardım süresi şöyledir: "Afetin meydana gelmesiyle başlayıp afetin sona ermesinden itibaren 15 gün devam eden, gerektiğinde Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca uzatılabilen acil yardımlar ve bununla ilgili harcamaların yapıldığı süredir."

Bu tanımlar ışığında bakıldığında, Kızılayın çadırlarının iskân çadırı değil, geçici barınma için olduğu; keza, diğer yardımların da, yine, geçici amaçlı olduğu ve 15 gün için öngörüldüğünün de alınun çizilmesi gereklidir.

Bu yardımların aylar ve yıllarla sürdürülmesi, Kızılayın kaynakları bakımından son derece zor olacağı açıktır. Afetlerle ilgili asıl görev, kamu otoritelerininindir. Tüzüğünde de belirtildiği gibi, Kızılay, insancıl faaliyetlerinde kamu otoritelerinin yardımcısıdır. Bu anlayışla bakıldığında, Kızılay hakkında, daha objektif, daha gerçekçi değerlendirmelere ulaşılabileceği kanaatindeyim.

Değerli milletvekilleri, araştırmalarımız sonucunda, genel olarak, Kızılayın iyi yönetilmediği, gelirlerinin ve kaynaklarının, amacına uygun olarak, etkin, verimli ve tutumlu kullanılmadığı görülmektedir. Gönüllü bir yardım kuruluşu, hayır kuruluşu olan, yardım edenlerden aldıklarını yardıma muhtaç olanlara aktarmakla görevli Kızılayın gelirlerini elde ediş ve kullanım biçimi ile diğer faaliyetleri, bu misyonuna uygun değildir.

Sevindirici ve takdire değerli ki, Kızılay, toplumsal tepkileri ve yer yer amacını aşan içerik ve üsluptaki eleştirileri dikkate almış ve bir yeniden yapılandırma sürecini kendi içinde başlatma becerisini göstermiştir. Gerek bu süreçle ilgili çalışmalarda gerekse araştırma raporunda belirtilen hususlar ışığında, Kızılayın yardım faaliyetleriyle ilgili saptamaları şöylece sıralamak mümkündür:

Kızılayın, afet ve olağan durumlarda yapılacak yardımlara ilişkin hedefleri yoktur. Dolayısıyla, performans ölçütleri geliştirilememiştir. Kızılayın, afetlere yönelik hazırlık planları oluşturmaması, yasa tarafından verilmiş bir görev olduğu halde, gözlemler, Kızılayda böyle bir planlama sisteminin bulunmadığını göstermektedir. Kızılayın afetlerdeki yardım çalışmalarının, bilimsel bir hazırlığa, öğreneye ve sistematığa dayandığı söylenemez. Stoklanan malzemenin cins ve kalitesine karar verilirken, farklı afet durumlarının gerektireceği farklı malzeme tipi ve özellikleri sistematik olarak dikkate alınmamaktadır. Olası afetlerde, ekiplerin ve malzemenin olay yerine sevkıyatı ve bölgedeki idaresine ilişkin yerleşik plan ve prosedürler geliştirilememiş, sevk ve idare personelin deneyimine bırakılmıştır. Farklı afetlerin gerektireceği personel uzmanlaşmasına gidilememiştir. Aynı personel değişik görevlerde çalışabilmektedir. Yeni personele verilmesi gereken uzmanlık eğitimi ihmal edilmektedir. Afete cevap mekanizmasında şubeler ya da bölgesel örgütlenme aracılığıyla yerel kaynakların oluşturulması ve etkinleştirilmesi ihmal edilmiştir. İl ve ilçe kurtarma ve yardım komitelerinde etkili bir işbirliğine gidilemediği gözlenmiştir. Buna paralel olarak, sivil toplum örgütleriyle de afetlere hazırlık konusunda işbirliği yapılmamaktadır.

Değerli milletvekilleri, Kızılayın mali yapısıyla ilgili saptamalar ise şöyledir: Kızılayın gelir ve giderleri, bir yardım kuruluşu özelliklerini yansıtmıyor. Gelir kaynakları başlıca ağırlıklı değilken, giderler içindeyse yardımlar önemli bir yer tutmuyor. Bağışlar, 1998 yılında gelirlerin yüzde 8,1'ini oluşturuyor. Bu oran ABD Kızılayında yüzde 30-34'u, Japon Kızılayında ise yüzde 42'yi buluyor.

Yardım harcamalarının toplam gelirlere oranı 1995'te yüzde 5,6, 1998'de yüzde 6,5'tur. Bu oran ABD Kızılayında yüzde 23,3-26,1 arasında değişiyor, Japon Kızılayında ise yüzde 34 olarak görülmüştür.

Kızılay gelirlerinde ağırlık faiz kazancında görülmüştür. 1998 yılında toplam gelirlerin yüzde 22,3'ü, 1999 yılında ise yüzde 42,5'i faiz gelirlerinden oluşuyor.

Kızılayın gelirleri, faaliyetleri için yeterince kullanılmıyor. 1995'te toplam gelirlerin yüzde 46'sı harcanmayan gelir fazlasıyken, bu oran 1998'de yüzde 56'ya yükselmiştir. Asrın depremi olarak nitelenen depremlerin yaşandığı 1999 yılında dahi, harcanmayan gelir fazlası yüzde 40 oranındadır. ABD ve Japon Kızılay gelir-gider tablolarında gelir fazlası diye bir kalem bulunmamaktadır.

1999 faaliyet raporundaki bazı veriler gösteriyor ki, elde edilen gelirin çok az bir bölümü harcanmakta, gelirlerin büyük bölümü banka hesaplarında tutulmaktadır. Kızılay, aktiflerini büyük ölçüde nakit olarak tutuyor. Kızılayın, para mevcudunun toplam varlıklarına oranı 1998'de yüzde 48,2, 1999'da yüzde 55; banka mevcudunun toplam varlıklara oranı ise, 1998'de yüzde 34,5, 1999'da ise yüzde 54'tür. ABD Kızılayında bu oran 1999'da sadece yüzde 5,4'tür.

Kızılayın, 1998'de, toplam aktiflerinin yüzde 13,8'ini oluşturan sabit kıymetlerden elde ettiği kiralardan toplam gelir içindeki payı, 1998 yılında sadece yüzde 1,4'tür, 1999'da ise yüzde 1,5'tir. Kıra gelirlerinin, eldeki sabit gelirlerle kıyaslandığında, çok düşük olduğu gözlenmiştir. Pek çok ilke Kızılayında, taşınmazlar, kendi ihtiyaçlarında kullanılmakta; ihtiyaç dışı taşınmazlar, nakde çevrilerek yardım hizmetlerinde kullanılmaktadır.

Kızılayın elinde bulundurduğu stokların da oldukça yüksek olduğu görülüyor. 1998'de, stokların toplam varlıklar içindeki payı yüzde 22,4'tür. ABD Kızıllaçında bu oran, 1999 yılı için yüzde 5,2'dir.

Şubeler kanalıyla yapılabilecek etkinlikler, gelirlerinin önemli payını genel merkeze aktarmak zorunda tutuldukları ve harcama kısıtlılıkları nedeniyle, yeterince yürütülemiyor.

Değerli milletvekilleri, tüm değinilen bu yönlerinin ışığında, genel olarak bakıldığında, bugün, Kızılay, bir gönüllü yardım kuruluşu anlayışıyla değil, zarar etmemeye, hatta, kâr etmeye çalışan bir işletmeci zihniyetiyle yönetilmektedir. Gerek yasaların gerekse tüzüğün hükümlerinin yanı sıra, uygulamadan kaynaklanan ve yaşayan ilişkilerin dayattığı pek çok nedenlerle, Kızılay, bir sivil toplum örgütünde olması gereken demokratik iç işleyişten ve denetimden çok uzak, merkeziyetçi ve kapalı bir yapıya sahip, hantal bir KİT görüntüsündedir.

Kızılay, pozisyonunu, sosyal konumunu muhafaza etme güdüsüyle oluşan ilişkilerden ve durağan donuk yapıdan süratle sıyrılmalı, aktif, enerjik, kendini yenileyen ve geliştiren bir yapıya kavuşmalıdır. Bu da, demokratik olmayan dış müdahalelerle değil, Kızılayın demokratik bir yapıya kavuşturulmasıyla sağlanabilir.

Burada üzerinde durulması gereken husus, merkezi yapılanmayı kırarak, en alttan en üste yönetime katılma ve denetim kanallarını sürekli açık tutacak bir modelin oluşturulmasıdır. Bunu sağlamak için, merkezde ve şubelerde seçimle gelen görevlerde kalmanın iki veya üç dönemle sınırlandırılması; merkezin, şubeler üzerinde ve üyeler üzerindeki görevden alma, üyelikten çıkarma gibi yaptırımlarının kaldırılması; Kızılaya üyeliğin çok daha kolay ve doğrudan bir yönetime bağlanması, etkin bir dış denetim sisteminin oluşturulması gibi düzenlemeler, ilk akla gelebilecek hususlardır.

Ancak, bunlardan çok daha öncelikli olmak üzere, Kızılayın, Genel Merkez ve şubeler şeklindeki temel yapılanmasının irdelenmesi, özerk veya bağımsız ve tüzelkişiliğe sahip şube modelinin hayata geçirilmesi sağlanmalıdır. Böylelikle, dernekler ve üst kuruluşlar, federasyonlar ve konfederasyonlar şeklinde örgütlenme, olanaklı hale gelebilecektir. Tüzelkişiliğe sahip şubeler, kaynaklarını ve güçlerini yerel ihtiyaçlara yöneltecekler, yerinden yönetim ve etkinlik sağlanabilecektir.

Bunların yanı sıra, tüzelkişilerin de dernek üyesi olması sağlanmalıdır. Tüzelkişiliğe sahip şube modeli ve tüzelkişilerin dernek üyesi olması hususu, şu andaki Dernekler Kanunu hükümleri karşısında belirsizlik taşımaktadır; ancak, gerekirse yasal düzenlemeler yoluyla, bu olanakların öntü açılmasıdır.

Sayın Başkan, kaç dakikam kaldı efendim; bir yanlışlık var galiba...

BAŞKAN – 44 saniyeniz var efendim.

OSMAN KILIÇ (Devamla) – Nasıl olur?!

BAŞKAN – Efendim, oradaki saat yanlış; 20 dakikanız doldu. İtimat buyurun efendim.

OSMAN KILIÇ (Devamla) – Değerli milletvekilleri, deprem felaketinin ardından, hükümetimiz, bir dizi kanun hükmünde kararname ve yönetmeliklerle mevzuattaki eksiklikleri gidermeye çalışmış, bu bağlamda yapı sigortası ve yapı denetimiyle ilgili düzenlemeler yapmış ve bu alandaki boşlukları büyük ölçüde doldurmuştur. Ayrıca, arama, kurtarma ve ilkyardımla ilgili yeni düzenlemeler yapılmış, 11 bölgede sivil savunma ve arama, kurtarma birlik müdürlükleri kurulması öngörülmüştür...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayın efendim.

Buyurun.

OSMAN KILIÇ (Devamla) – ... 2 500 yeni kadro oluşturulmuştur.

Yine, il özel idarelerine, kendi sorumluluk alanlarında ve diğer illerde görev yapmak üzere, ilkyardımcı ve kurtarma ekipleri oluşturma, çadırkentler kurma ve geçici konutlar yaptırma yetki ve görevleri verilmiştir.

Ayrıca, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde DAK adlı bir arama kurtarma taburu oluşturulmuş; tam teçhizatlı bu tabur, 3 saat içerisinde Türkiye'de ve dünyada her afet bölgesine müdahaleye hazır hale getirilmiştir.

Yapılan bu düzenlemelerle, Kızılayın, doğal afetlerdeki yükü ve sorumluluğu büyük ölçüde paylaşılmış olmaktadır.

Yine, bir Başbakanlık genelgesiyle Ulusal Deprem Konseyi oluşturulmuş ve Konsey, depremle ilgili politika ve stratejiler belirleyerek, uygulamalara yol göstermekle görevlendirilmiştir; ancak, tüm bu önlemlerin sonuç vermesi, gereğinin doğru, zamanında ve eksiksiz yapılmasıyla mümkündür. Her konuda olduğu gibi, kanaatimce, bu konuda da etkin bir iç ve dış denetime gereksinim vardır. Zira, en iyi düzenlemeyi de yapsanız, doğru uygulayıcı olmaksızın sonuç almak mümkün değildir.

Değerli milletvekilleri, hepimizin bildiği gibi, afetler bir doğa olayıdır; sebepleri ve oluşumu bilinmektedir. Sadece, oluş zamanını tespit etmek şu an için olanaklı değildir. Ülkemizin yerini ve depreme yol açan doğal olayları değiştiremeyeceğimize göre, tek yol, bilimin ışığında önlemler almak ve hazırlıklı olmaktır. Ulu Önder Atatürk, şu ölümsüz sözleri ve eşsiz öngörüsüyle, her alanda olduğu gibi, bu alanda da yolumuzu aydınlatmaktadır.

BAŞKAN – Sayın Kılıç, lütfen tamamlar mısınız efendim.

OSMAN KILIÇ (Devamla) – Hayatta en gerçek yol gösterici bilimdir. Umuyorum ki, tüm insanlarımız ve kurumlarımız gibi Kızılayımız da, yaşananlardan aldığı dersle, bilimin aydınlık yolunu izleyerek, kısa zamanda milletimizin gönlündeki müstesna yerini eskisinden daha güçlü olarak alacaktır.

Bu vesileyle, afetlerde yaşamını yitiren yurttaşlarımızı ve Kızılay mensuplarımızı rahmetle anıyor, ulusumuza esenlikler diliyor, sizlere saygılar sunuyorum. (DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kılıç.

Komisyon adına Sayın Nazif Okumuş; buyurun efendim. (MHP sıralarından alkışlar)

(10/73, 74) ESAS NUMARALI MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU BAŞKANI NAZİF OKUMUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilindiği üzere, 17 Ağustos 1999 günü Marmara Bölgesindeki bazı illerimizde meydana gelen deprem sonrası, Yüce Mecliste yerini alan siyasi partilerimizin sayın temsilcilerinin önergeleriyle ve Genel Kurulun 26.10.1999 gün ve 651 sayılı kararıyla, Türkiye Kızılay Derneğinin sorunları ile faaliyetlerinin araştırılarak gelir kaynaklarının daha etkin kullanılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kurulan (10/73, 74) sayılı Meclis Araştırması Komisyonu çalışmalarını, yaklaşık üç ay önce tamamlamış bulunmaktaydık; komisyonumuzun, kurulma amacına uygun olarak, Kızılay Genel Başkanlığında, şubelerinde, işletme ve depolarında, ayrıca ilgili kamu kurum ve kuruluşlarında incelemeler ve görüşmeler yapmak suretiyle hazırladığı raporu takdim etmek üzere yüksek huzurlarınızdayız; bu vesileyle, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyoruz.

15 715 sayfalık eki, 305 sayfa tutarında raporuyla, Türkiye Kızılay Derneği hakkında çok geniş irdelemelerin yer aldığı çalışmamızda, öncelikle, 17 Ağustos depreminde ortaya çıkan olumsuz görüntülerden hareketle, Kızılayın, kanunlarla verilen afetlere ilişkin görevlerini gereği gibi yerine getirip getirmemesinin nedenleri üzerinde durulmuş, problem olarak tespit edilen konulara çözüm önerileri getirilmiştir.

Marmara depreminde Kızılaydan kamuoyunun beklentisi, çok yalın ifadeyle, afetzedeye, insan onuruna yaraşır bir destek sağlamasından ibaretti. Halbuki, Kızılay, az önce siyasî partilerimize ait değerli konuşmacıların ve komisyonumuzun da üyesi olan arkadaşlarımızın ifade ettiği gibi, afet planlaması yapmadığı ve muhtemel afet beklentisi konusunda Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmeliğin 11 inç maddesine göre varsaymak durumunda olduğu afet büyüklüğüne uygun olarak yeterli miktarda malzeme stoklamadığı ve afetlere müdahale yeteneği kazandırmak amacıyla personelin ve gönüllülerin eğitimini önemsemediği için, maalesef, yaşadığımız acı tabloyla karşı karşıya kalmıştır.

Bizim, bugün, burada, Kızılayın statüstenli bir kenara iterek, yaşadığımız afetin bütün sorumluluğunu bu kuruma yükleme lüksümüz yoktur. Burada açıkça itiraf etmeliyiz ki, afetlere müdahale sistemimizde, Yüce Meclisi yakından ilgilendiren ciddi bir mevzuat karışıklığı ve bu yönetimde çokbaşlılık bulunmaktadır. Marmara ve Bolu depremlerinde, bu karmaşık yapının getirdiği olumsuzlukları hepimiz birer birer yaşadık. Bu nedenle, yeni bir afeti beklemeden, süratle, tutarlı ve sade bir afet mevzuatı hazırlamak zorunda olmalıyız diye düşünüyoruz; ancak, komisyonumuzun öncelikli görevi Kızılay olduğuna göre, etkili bir afet yönetimi için, Kızılaya düşen sorumlulukları da ortaya koymak zorundayız. Kanaatimize göre, Kızılay, yönetmeliğinin faraziyelerine uygun bir afet planı hazırlamalıdır. Bu konuda, konuşmacı arkadaşlarımız düşüncelerini ortaya koymuşlar ve komisyonumuzun raporunda da çok açık ve çarpıcı ifadeler ve dünyadaki bu konuyla ilgili gelişmelere yer verilmiştir.

İncelediğimiz ülkelerde, kızılây-kızılhaç teşkilatlarında, bu kurumların en önemli fonksiyonlarından birinin, personelinin ve gönüllülerin ilkyardım ve kurtarma konusunda eğitimi olduğunu tespit etmiş bulunuyoruz. Mesela, İngiliz Kızılhaçı, 1991 yılında 79 000 kişiye ilkyardım ve kurtarma eğitimi vermiştir. Aslında, Kızılayın tüzüğünde de bu görev açık biçimde yazılıdır; ancak, bu görev de, diğerleri gibi, Kızılay tarafından ihmal edilmiştir ve maalesef, Kızılayın, her yıl en az 50 000 kişiye ilkyardım ve kurtarma eğitimi vermesi gerekmektedir.

Değerli arkadaşlarım, Kızılayı bir anlamda görevlerini yapamaz duruma getiren ilk ve en önemli sorun, üyelikle başlayan, kongre süreciyle gelişen ve nihayet, karar organlarının oluşumuyla somutlaşan yapıdır. Bu konuyu birazcık açmak istiyorum, sizlerle paylaşmak istiyorum; çünkü, Kızılaya çok ihtiyaç var. Türkiye gibi, deprem haritası üzerinde yerini almış, afetlerle çok tabii ve sürekli bir şekilde karşı karşıya kalan bir ülkede, siz değerli milletvekili arkadaşlarımızın da, öncelikle ülke sorunu olarak, sonra da mahallinde sorun olarak gördüğünüz bu konularla ilgili, Kızılayla zaman zaman değil, yoğun bir şekilde içli dışlı olacağınızı biliyorum. Dolayısıyla, sizlerle paylaşmak istediğim bu üyelik meselesinde, birtakım tespitleri de dikkatinize sunmak istiyorum.

1990 yılında Kızılaya üye sayısı 63 741 iken, 1999 yılında, yani 9 yıl aradan sonra bu sayının 96 953'e ulaştığı görülüyor; ancak, bu üye sayısı başka ülkelerin benzer teşkilatlarıyla karşılaştırıldığında anlamını çok yitiriyor değerli arkadaşlar. Örneğin, Japonya'da 4 600 000, Almanya'da 4,5 milyon kayıtlı Kızılhaç üyesi mevcuttur. Kızılayla bunları karşılaştırdığımız zaman, sivil toplum örgütü olması gereken, öyle gördüğümüz, yasayla da öyle olan Kızılayın sivil toplum inisiyatifine ve refleksine sahip olup olmadığını rakamlarla da anlayabiliyoruz. Dolayısıyla, hemen her şubede

karşılaştığı üzere, kongrede, istenilen listenin geçmesini temin için eş dost, akrabadan oluşan kişilerin üye yapılmasıyla da elde edilen bir artış söz konusu, bu 96 000 rakamına ulaşmasında. Nasıl; örneğin, kayıtlı 247 üyesi olan Kızılayın Kartal Şubesinde 5 ailenin 65 üyeyle temsil edilmesi, komisyonumuzun değerli üyeleri tarafından da görülmüştür ve bunları da sizlerle paylaşmak istiyorum. Dolayısıyla, komisyonumuz, Kızılaya üyeliğin serbest bırakılmasını ve üyelik konusundaki problemlerin çözüm mercii olarak mahallî mülkî amirlerin yetkili kılınmasını tespit etmiş ve önermiştir.

Üyelik, genel kongreye katılacak delegelerin de tespitinde bir ayıraç olduğu için, çok kritik bir problem olarak Kızılayda karşımıza çıkmaktadır. Bununla beraber, kongrede delege olma hakkını kazanan isimler konusunda yapılan inceleme, komisyonumuzu enteresan tespitlere götürmüştür. 1990 yılından itibaren yapılan kongrelerin delege yapısı tetkik edildiğinde, ortalama 325 üyeyle yapılan toplantılara 253 kişinin -bakım arkadaşlar, 253 kişinin- 5 kez veya daha fazla delege olarak katıldığı görülmüştür, tespit edilmiştir. Sözümdü ettiğimiz bu durum, kongrelerde tek listenin oynanması gerçeğiyle birleşince, Kızılayın en yetkili organları olan Genel Merkez Kurulu ve Merkez Yönetim Kurulu, yıllar boyunca, Sayın Çiçek'in de bu kürsüde ifade ettiği gibi, hep aynı isimler etrafında dönüp durmuştur.

1979 yılı baz alınarak yürütülen araştırmada, bu süreç içinde yapılan 22 kongrede, 28 kişinin 10 veya daha çok defa Genel Merkez Kuruluna seçildiği müşahede edilmiştir. Genel Merkez Yönetim Kurulunda da, yapı, bundan pek farklı görülmemektedir. Aynı süre zarfında, 7 kişiden oluşan bu kurulda, ancak 29 kişinin görev yapmış olmasını da dikkatlerinize sunmak isterim arkadaşlar.

Bu noktada, komisyonumuz, Meclisimizin gözetim imkânını devam ettirmek amacıyla, genel kongrede, Yüce Meclisin, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu üyelerinin oy kullanma ve söz hakkına sahip onursal üye sıfatıyla temsil edilmesini gerekli bulmuştur. Bunları da sizlerle paylaşıyoruz. Bununla da yetinilmemiş, yürütmenin Kızılay üzerinde etkinliğinin tesisi bakımından, Genel Merkez Kuruluna, Millî Savunma, Dışişleri, İçişleri, Maliye, Sağlık, Bayındırlık ve İskân Bakanlıklarının üst düzey yöneticileri arasından gönderilecek adaylardan Sayın Cumhurbaşkanına 1'er temsilci atama yetkisi verilmesi düşünülmüştür. Böylece, kamuya yardımcı rolü olan Kızılayın tüzüğünde yazılı fonksiyonlarını icra ederken kamuyla işbirliği içinde olması planlanmıştır.

Genel Başkanının seçimi konusunda da, Sayın Cumhurbaşkanına, Genel Merkez Kurulunun kamu görevlisi olmayan üyeleri arasından seçeceği 3 kişiden 1'ini belirleme yetkisi tanınmak suretiyle de, Cumhurbaşkanının yüksek himayelerinde oluşan Kızılayın bu niteliği belirginleştirilmek istenmiştir.

Arkadaşlar, sayın üyeler; öte yandan, şubeleri etkisiz kıtan, yetkileri merkezde toplayan yapının genel merkezi çok sayıda şubeyle karşı karşıya bıraktığı ve özellikle, afetlere müdahalede il valilerini muhatap bulmakta sıkıntı çektiği görülmüştür. Bu nedenle, Kızılayın genel merkez şube sistemi arasına il başkanlığı yerleştirilerek bir ara kademe eklenmiştir. Böylece, gerek anayasal yönetim yapımıza paralellik kurulmak ve gerekse örgütlenme yapısından kaynaklanan fonksiyonel bozukluklara çare bulunmak istenmiştir.

Bu suretle, merkezin bir bölüm yetkilerinin il başkanlarına devri yolu açılmış, öte yandan, Kızılayın bütün ülke sathından gelen delegelerle temsil edilmesini sağlamak üzere, il başkanlıklarının genel kongrenin doğrudan delegesi olması teklif edilmiştir. Seçimle gelen kurulların bürokratik şemayı oluşturması sırasında tavassuta dayalı bir sistemi tercih ederek, işe adam yerine, adama iş felsefesiyle, liyakatı tartışılır kişileri istihdam ettiği de belirlenmiştir.

Binaenaleyh, bu sistem, bir yandan Kızılayın hizmetlerini pahalıya mal etmesine yol açarken, diğer yandan da hep bir yakına dayalı olarak görev alan kişilerin çalıştırılmasında güçlüklerle nede olmuştur.

Ayrıca, bu yapı, nitelikli personel sorunu nedeniyle, Kızılayın değişim ihtiyacını belirleyememiş; dolayısıyla da, karar organlarına iletilerek zamanında önlemlerin alınmasını sağlayamamıştır.

Bu tespitlerden hareketle, komisyonumuz, sınavla personel alımının zorunlu hale getirilmesi- ni ve bunun da devlet memurluğuna ilişkin yapılan merkezî sınava entegre edilmesini, Kızılay Genel Müdürlüğü'nün teşkilat yapısında reorganizasyona gidilmesini öngörmüştür.

Sayın milletvekilleri, çalışmalarımız sırasında tespit ettiğimiz bir başka hususu da sizlerle paylaşmak istiyorum. Bilindiği üzere, kanunlarla Kızılaya verilmiş iki görev bulunmaktadır. Bunlardan ilkinin, yukarıda afetler mevzuunda belirtmiştik; diğeri ise, savaş ve olağanüstü hallerde Kızılaya verilen görevlerdir. Bu noktada, insanın aklına şu soru takılabilir: Afetlerde yetersiz kalan Kızılay, uzun yıllardır yaşamadığımız ve temenni de etmediğimiz muhtemel bir savaş sırasında, kendisinden beklenen hizmetleri vermekte güçlük çeker mi? Maalesef, bu soruya da "evet" cevabını vermek durumundayız. Zira, gelişen savaş teknolojileri, sonuçları itibariyle afetlerden daha büyük yıkımlara sebep olmaktadır. Kaldı ki, bir savaş durumunda, ülkenin bütün kaynaklarını silahlı kuvvetlerin başarısına teksif etmek gerekecek; bu nedenle, gerek sivil kuruluşlardan gerek uluslararası yardım teşkilatlarından ve gerekse kamu imkânlarından, Kızılay, bir afette olduğu gibi yoğun biçimde yararlanma imkânı bulamayacaktır. Bu bakımdan, komisyonumuz, devletin yetkili organlarına çağrıda bulunmayı görev addederek, Kızılayın savaştaki misyonunun yeniden tanımlanmasını; bir harp vukuunda ülkemize gelmesi muhtemel mültecilere ilişkin olarak -47 yıl önceki 10 000 sayısının- ülkenin ve Kızılayın imkân ve kabiliyetlerinin, gelişmelere paralel olarak ayarlanmasını tavsiye etmiştir.

Arkadaşlar, bunlar, önemli tespitlerdir diye sizlerle paylaşmak istediğimiz hususlardır.

Netice itibariyle, teşkilat yapısındaki durağan ve dışa kapalı organizasyon, görev tanımı yapamamış, işe adam değil, adama iş prensibine göre atanan, niteliği tartışmaya açık bir personel yapısıyla bütünlüşince, sadece afet ve savaş konusunda yetersiz bir Kızılay değil, yürüttüğü faaliyetlerde de hatalı ve eksik uygulama içinde bulunan bir Kızılay karşımıza çıkmaktadır.

Komisyonumuzun takdirini kazanan Kızılaydaki güzel hizmetleri de sizlerle paylaşmak isterim. Şubelerce yürütülen dispanser hizmetini, öncelikle gündeminize sunmak istiyorum. Kızılay, özellikle büyük kentlere yayılmış 38 şube dispanseri aracılığıyla, sadece son dört yılda -1995 ve 1999 yılları arasında- 10 620 000'i ücretli, yaklaşık 500 000'i ücretsiz olmak üzere, 11 milyonu aşan hastaya hizmet vermiştir. Ancak, Kızılay dispanserlerinde uygulama birliğinin tesisi için genel merkezin hiçbir aktivite göstermediğini, maalesef müşahede ettik. Öyle ki, muayene ücretleri, ücretli-ücretsiz hasta oranları, çalışan personelin aylıkları gibi temel konularda bile mukayese edilemeyecek farklı uygulamalara rastlanılmıştır. Bu durum karşısında, komisyonumuz, Kızılay genel merkez yönetimine, bu konuda ciddi bir yapılanmayı sağlayıcı tedbirler almasını önermiştir.

Dispanserler konusunda komisyonumuz çalışmalarının sonuçlanmasına yakın ortaya çıkan bir başka gelişmeyi de sizlerle paylaşmak istiyorum. Bütün siyasi parti grupları ve özellikle muhalefete mensup partilerimizin sözcüleri bu konuyu gündeme getirmişlerdi. Tabii ki, iktidar ortağı siyasi partilerin temsilcileri de, bu konuyla ilgili kanaatlerini kamuoyuyla paylaşmış, hükümete götürmüşlerdi. Neydi bu; Maliye Bakanlığı, bir genelgeyle yayımladığı 2000 mali yılı bütçe uygulama talimatında, kamuya yararlı dernek veya vergiden muaf vakıflara ait sağlık kuruluşlarında yapılan tedavi giderlerinin ödenebilmesini şarta bağlamıştı. Bu suretle de, emeklilerin Kızılay dispanserle-

rinden yararlanmasının önüne geçilmişti. Maliye Bakanlığı, bu düzenlemeye gerekçe olarak da, atıl kapasite yaratılmaması, haksız rekabete yol açılmaması ve kamu kaynaklarının rasyonel kullanımını, sosyal güvenlik kurumları arasında norm ve standart birliğinin sağlanması amaçlarını göstermişti; ancak, bu gerekçelerin kabul edilebilirliği tartışmaya çok açıktı ve Parlamentoda yerini alan bütün siyasî partiler de bu konuda görüşlerini kamuoyuyla paylaşmıştı.

Özellikle, Anayasamızın cumhuriyetin niteliklerini tespit eden 2 nci maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal bir hukuk devleti olduğu hükme bağlanmıştır. Sosyal devlet olmak, vatandaşları sefalette değil, refahta birleştirmeyi hedefleyen bir projedir, bir anlayıştır. Talimatta "standart birliği" gerekçe gösterilerek, nispeten daha az nitelikli sağlık hizmeti üreten kuruluşlarda saatlerce sıra beklenerek hizmet alınmasına yol açılması, sosyal devlet projesinin anafikrine ters düşmektedir. Dolayısıyla, hal böyleyken, komisyonumuz, bu konuyu da gündeme almış ve yıllarca devletimize hizmet etmiş kişilerin nispi olarak daha iyi şartlarda sağlık hizmeti almasını yaygınlaştırılması icap ederken, doğruluğu tartışmalı gerekçelerle bu hizmetten yoksun bırakılmasını kabul edilemez bulmuştur ve Maliye Bakanlığı da gereken hassasiyeti göstererek bu düzenlemeyi Mayıs ayında iptal etmiştir. Huzurlarınızda, Sayın Maliye Bakanına da gösterdiği duyarlılıktan ötürü teşekkür ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin sıkıntısını her an yaşadığı ve bu alandaki boşluğu Kızılayın doldurmaya çalıştığı bir başka konu da, kan toplanması ve kan merkezlerinin çalışması hususudur. Kızılayın mevcut Sayın Genel Başkanı bu konuda kamuoyuyla sıkıntısını paylaşmaktadır ve haklıdır; birtakım medya organlarına da, köşe yazarlarına da, bu düşüncesini bir teşvik amacıyla paylaşmakta ve iletmektedir.

Tespitlerimize göre, ülkemizin kan ihtiyacının yaklaşık yüzde 50'sini Kızılay karşılamaktadır. Bu konudaki başka bir tespitimiz de, Batı standardının çok gerisinde hizmet vermekte olduğumuzdur. Batı standardıyla aramızdaki fark, kan komplementlerinin kullanımı, kan ihtiyacı duyanların kanı tedarik yöntemi, toplanan kan miktarının düşüklüğü, kan organizasyonunun örgütsel yapısı konularında ortaya çıkmaktadır. Sağlık Bakanlığı bu sorunları çözmek üzere millî kan politikası oluşturma gayretleri içerisinde; ancak, bu konuda, Kızılayın yapması gereken işlerin de mevcut olduğunu tespit etmiş bulunmaktayız. Bunların en önemlisi, ihtiyaç halinde ihtiyaç sahibine zaman kaybetmeden kanın ulaştırılması konusudur. Öyle ki, sistem içinde yer alan kuruluşların hiçbirisi, diğerinin kan ve kan ürünü stokunu bilememektedir. Hal böyle olunca, hasta yakınları acil durumlarda bin bir çeşit sıkıntıyla karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle, hem Kızılay kan ünitelerinin kendi içinde ve hem de merkezî yataklı tedavi kurumlarıyla kan stoku konusunda haberleşmelerini temin edecek iletişim altyapısı kurulması gerekmektedir; bilgisayar ağıyla bütün kan merkezleri birbirine bağlanmalıdır.

Yine, bilindiği üzere, kutsal topraklara hac farızası ifası için giden hacılarımıza, hem Türkiye Diyanet Vakfı hem de Kızılay, sağlık hizmeti vermektedir. Bu hizmet için, hacılardan sağlık giderleri karşılığı olarak 80 Suudi Arabistan Riyali alınmakta; bu miktar, iki kurum arasında eşit olarak paylaşılmaktadır. İki ayrı ünitenin mukaddes topraklarda yapmış olduğu bu hizmet sıkıntı yaratmakta, Suudi Arabistan makamlarının da eleştirilerine muhatap olmaktadır.

Komisyonumuz, bütün bunların önüne geçmek için, ülkemizde bu kurumlarda tek bir hizmet ekibi oluşturulması gerektiği kanaatine varmıştır; üç ay önce tamamlanan bu raporumuz ancak şimdi Parlamentonun gündeminde tartışılmaya açıldığı için, bu bölümü de -raporumuzda vardır-sizlerle paylaşmak istiyorum: Bu konuda, 57 nci hükümetimiz, gerekli adımı atarak yayımladığı Bakanlar Kurulu kararıyla, hizmetlerin tek elden yürütülmesini sağlayacak tedbirleri de almıştır.

Değerli arkadaşlar, komisyon olarak dikkatimizi çektiği üzere, Kızılayda birtakım ihalelerdeki, alım saumlardaki yolsuzlukları, değerli konuşmacı arkadaşlarımızın hepsi burada dile getirdiler. Bunlar, komisyon raporumuzda çok açık bir şekilde örnekleriyle vardır; bunları sizlerle paylaşmak istemiyorum; ancak, Sayın Sezgin'in ve Sayın Çiçek'in ifade ettiği çerçeveye içerisinde, bu konular, gerekli mercilere iletilmiştir. Bu konularda, özellikle, Maliye, İçişleri Bakanlıklarımızın, Başbakanlık Teftiş Kuruluna yazışmalar yapmak suretiyle harekete geçmesi sağlanmıştır. Yine, Sayın Çiçek'in özellikle bilmesini arzu ediyorum; çünkü, burada gündeme getirdi. Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu bu konuda çalışmalarını yoğunlukla sürdürmektedir. Tabii ki, Devlet Denetleme Kurulu da 17 Ağustos depreminden sonra bu çalışmalarını başlatmıştır. Zaten, bu yıl, Kızılay, yeterince denetlenenin içindedir. Ayrıca, afetler konusunda Kızılayın rolleri ele alınıyor Devlet Denetleme Kurulu tarafından, halen bu konudaki rapor da hazırlanıyor. Ayrıca, Başbakanlık Teftiş Kurulunun, İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulunun çalışmaları devam ediyor. Yine, ayrıca, İçişleri Bakanlığı ile Bayındırlık Bakanlığının ortaklaşa yürüttüğü Kızılay merkezindeki çalışmalar devam ediyor; binaenaleyh, bu çalışmalar, zaman zaman adli mercilere de inikale ettiriliyor ve birtakım hukuki soruşturmalar açılıyor. Bunları hepimiz biliyorsunuz ve ben, özette, sizlerle bu konuları paylaşarak sözlerimin sonuna doğru geçmek istiyorum.

Komisyonumuzca, Kızılayın yürütmeye çalıştığı hizmetlere ilişkin olarak ihtiyaç duyduğu kaynağı temin ve geliştirmesi konusunda bazı açmazlarla karşı karşıya olduğu tespit edilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Okumuş. Lütfen tamamlayın efendim.

(10/73, 74) ESAS NUMARALI MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU BAŞKANI NAZIF OKUMUŞ (Devamla) – Sayın arkadaşlar, burada, Yüce Meclisle bunları paylaşmak istediğim, Kızılayın gelir kaynakları da tükenmektedir; buna el vermeyiz gerektiğine inanıyorum ve sizin de aynı düşüncüyü taşıdığınızı biliyorum. Binaenaleyh, bunlardan bir kısmı, yukarıda bahis mevzuu yaptığımız yönetimden kaynaklanan sebeplere dayansa bile, bir başka önemli bölümü, Kızılay yönetiminden bağımsız ve onları aşan bir keyfiyet arz etmektedir.

Bugün Türk Kızılayı, bağlı olduğu uluslararası Kızılay-Kızılaç Federasyonu içerisinde ilk on arasında sayılan saygın bir kurumdur. 17 Ağustos depreminden sonra içeride böylesine olumsuz olan Kızılayımız, dışarıda göğsümüzü kabartacak çalışmalarda bulunmaktadır. Tayvan, Sudan, Vietnam, Venezuela, Cezayir, Gürcistan, Mozambik, Moldavya, Moğolistan ve Çeçenistan gibi ülkelere hem aynı hem nakdi yardımlarını götüren, yine, milletimiz adına, asil Türk Milleti adına yardımlaşma ve dayanışma ruhumuzu yansıtan Kızılayımızdır. Binaenaleyh, Kızılayı daha ileri bir dereceye götürecektir kaynakları oluşturmak da hepimizin görevidir.

Bugün, Türk Kızılayının bu niteliğini geliştirerek devamı için ve ülkemizin jeopolitiği ve deprem kuşağında yer alması değerlendirilerek, sabit bir gelir kaynağına kavuşturulması gerekmektedir. Bu noktada, şans oyunlarından, örneğin sayısal lotodan Kızılaya belirli bir pay verilmesi düşünülebilir.

Burada, özellikle, muhalefet partilerinin sıkça gündeme getirdiği bir konuyu da Yüce Meclisle paylaşmak istiyorum. Türk Hava Kurumunun, kurban derisi, bağirsak, fitre ve zekât gelirlerinden Kızılayın alması gereken payı, bugüne kadar ödememekte ısrar ettiği görülmektedir; yani, Türk Hava Kurumu, Kızılaya payını vermemektedir. Türk Hava Kurumu, milletin kurban derisini toplayarak elde ettiği gelirden, diğer kurumlara payını vermemektedir ve tabiri caizse -maksadı aşmak için söylemiyorum- neredeyse gasp yapmaktadır. Dolayısıyla, kamuoyunda özellikle her kurban döneminde yaşanan bu deri tartışmalarının da önüne geçmek için, Türk Hava Kurumunun uhdesindeki bu yetkiyi alarak, devlet bakanlığımıza ait sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına bu konuyu vermek gerekir diye, komisyonumuz oybirliğiyle bir karar almıştır.

Komisyonumuz, her yıl devlet ile vatandaş karşı karşıya getiren, kurumun kabul edilemez bu tavrı nedeniyle, deri ve zekât toplama yetkisinin sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına verilmesi gerektiği kanaatine varıyor ve bu açıdan, bu bağlamda, Kızılayın yüzde 4 olan payının da anlamlı bir büyüklüğe çıkarılmasını tavsiye ediyor.

Gelir kaynakları konusunda, son olarak, Kızılayın elinde bulundurduğu iktisadi işletmelerin de rehabilite edilmesini ve mümkün olursa bazılarının elden çıkarılmasını da tavsiye ediyor.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarımız; raporumuza ilgi gösteren 57 nci hükümetin İçişleri ve özellikle de Maliye Bakanları ile Bayındırlık ve Sağlık Bakanlarına huzurlarınızda teşekkürü borç biliyorum.

Raporumuz üç ay önce hazırlandığı ve yayımlandığı için, özellikle Sayın Başbakan ve siyasi partilerimizin sayın genel başkanları olmak üzere, Parlatentonun dışında bulunan siyasi partilerimizin de sayın genel başkanlarına takdim edilmiş ve ilgileri yoğun bir şekilde devam etmiştir.

Bugün, komisyonumuz, Türkiye Kızılay Derneğinin geçmişte yaptığı hayırlı hizmetlerin mükemmel şekilde ilanihaye devam edebilmesi, demokratik süreç içerisinde oluşturulması gereken yapının hiçbir tartışmaya yer vermeyecek biçimde korunması, uluslararası benzer kuruluşlar nezdinde itibarının pekiştirilmesi, tüzüğünde yazılı "insaniyetçilik, ayırım gözetmemek, tarafsızlık, bağımsızlık, hayır kurumu niteliği, birlik ve evrensellik" umdelerini gerçek anlamıyla hayata geçirebilmesi için, sizlere özetleyerek aktardığım, ancak, raporda ayrıntısı verilen tekliflerin, Yüce Meclisin tasvibi alındıktan sonra, hükümet ve Kızılayın yetkili organlarınca müştereken kuvveden fiile dönüştürülmesi gereğine inanmaktadır. Bu konuda, dediğim gibi de, çalışmalar başlamıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yüce Heyetinize de arz edilen, komisyonumuzun âdeta akademik bir tez niteliği de taşıyan raporunun hazırlanmasında ve yoğun çalışmalarda emek veren Demokratik Sol Parti, Milliyetçi Hareket Partisi, Fazilet Partisi, Anavatan Partisi ve Doğru Yol Partisi Gruplarından sayın üye arkadaşlarımıza, özellikle, büyük özveriyle komisyonumuzda aktif biçimde görev yapan İçişleri ve Maliye Bakanlıklarından sayın müfettişlerimize huzurlarınızda teşekkürü kalbî bir borç biliyorum.

Türkiye Kızılay Derneğinin, yeniden, tarihte bu yüce milletin, bu asil milletin sinesinde malkes bulan günlerine döneceği umuduyla, Yüksek Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Okumuş.

Hükümet adına söz talebi var mı efendim?

DEVLET BAKANI RAMAZAN MİRZAOĞLU (Kırşehir) – Ben, birkaç cümle söyleyeceğim efendim.

BAŞKAN – Yerinizden mi efendim?

DEVLET BAKANI RAMAZAN MİRZAOĞLU (Kırşehir) – Yerimden...

BAŞKAN – Sayın Mirzaoğlu, buyurun efendim.

DEVLET BAKANI RAMAZAN MİRZAOĞLU (Kırşehir) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiyemizin en önemli yardım ve hayır kuruluşlarından biri olan Türkiye Kızılay Derneği hakkında kurulan Meclis araştırması komisyonu çok ciddi bir çalışma yapmış olup, araştırma sonuçları kapsamlı bir raporla dile getirilmiş ve huzurlarınızda takdim edilmiştir. Bu konuda, hükümetimiz gerekli çalışmalara başlamıştır. Türkiye Kızılay Derneğinin yeni yönetiminin de, Meclis araştırması komisyonu raporundan yararlandığı, noksanlarını tamamladığı ve olumlu bir çalışma dönemine girdiği müşahade edilmektedir.

Bu vesileyle, hükümet olarak, komisyonun sayın üyelerine ve araştırmanın yapılmasında emeği geçen herkese çok teşekkür ediyorum. (MHP ve DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Saygıdeğer milletvekilleri, Türkiye Kızılay Derneğinin sorunları ile faaliyetlerinin araştırılarak gelir kaynaklarının daha etkin kullanılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla, Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca kurulmuş bulunan (10/73,74) esas numaralı Meclis Araştırması Komisyonu raporu üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Saat 20.00'de toplanmak üzere, birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.57

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 20.00

BAŞKAN : Başkanvekili Nejat ARSEVEN**KÂTİP ÜYELER : Melda BAYER (Ankara), Mehmet ELKATMIŞ (Nevşehir)**

BAŞKAN – Saygıdeğer milletvekilleri, 113 Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Çalışmalarımıza kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Gündemin "Meclis Soruşturması Raporları" kısmına geçiyoruz.

Bu kısımda yer alan, 20 nci Yasama Döneminde Konya Milletvekili Hüseyin Arı ve 56 arkadaşı tarafından verilen Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğüne 1996 yılında özürhüleri memurluğa alınması için açılan sınavda mevzuata aykırı ve usulsüz işlemler yapılmasına göz yumarak görevini ihmal ettiği ve kötüye kullandığı ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 230 ve 240 nci maddelerine uyduğu iddiasıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik eski Bakanı Mustafa Kul hakkında Anayasanın 100 üncü ve İçtüzüğü'nün 107 nci maddeleri uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önerge ve (9/34) esas numaralı Meclis Soruşturması Komisyonu raporu üzerindeki görüşmelere başlayacağız.

**VII. – GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE
MECLİS ARAŞTIRMASI (Devam)**

A) GÖRÜŞMELER (Devam)

2. – 20 nci Yasama Döneminde Konya Milletvekili Hüseyin Arı ve 56 Arkadaşı Tarafından Verilen Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğüne 1996 Yılında Özürhüleri Memurluğa Alınması İçin Açılan Sınavda Mevzuata Aykırı ve Usulsüz İşlemler Yapılmasına Göz Yumarak Görevini İhmal Ettiği ve Kötüye Kullandığı ve Bu Eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 230 ve 240 nci Maddelerine Uyduğu İddiasıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eski Bakanı Mustafa Kul Hakkında Anayasanın 100 üncü ve İçtüzüğü'nün 107 nci Maddeleri Uyarınca Bir Meclis Soruşturması Açılmasına İlişkin Önerge ve Meclis Soruşturması Komisyonu Raporu (9/34) (S. Sayısı: 410)

BAŞKAN – Komisyon?.. Yok.

Ertelenmiştir.

Alınan karar gereğince, sözlü sorular ile diğer denetim konularını görüşmüyor ve gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına devam ediyoruz.

Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında 591 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu raporunun görüşmelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

**V. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN
GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**

4. – "Ticaret ve Sanayi Odaları", "Ticaret Odaları", "Sanayi Odaları", "Deniz Ticaret Odaları", "Ticaret Borsaları" ve "Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği" Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (1/641) (S. Sayısı: 484) (1)

(1) 484 S. Sayılı Basmayazı 15.6.2000 tarihli 111 inci Birleşim tutanağına eklidir.

BAŞKAN – Komisyon?.. Burada.

Hükümet?.. Burada.

Değerli milletvekilleri, tasarının geçici 1 inci maddesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Geçici 1 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

SUAT PAMUKÇU (Bayburt) – Karar yetersayısının aranılmasını istiyorum.

BAŞKAN – Etmeyenler...Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum...

MEHMET BATUK (Kocaeli) – Karar yetersayısını arayalım.

BAŞKAN – Bu maddede dikkate alırım.

SUAT PAMUKÇU (Bayburt) – Karar yetersayısının aranılmasını istemiştım.

BAŞKAN – Bu maddede dikkate alırım efendim, oylamaya geçmişim.

2 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Madde üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına Kocaeli Milletvekili Sayın Osman Pepe; buyurun. (FP sıralarından alkışlar)

FP GRUBU ADINA OSMAN PEPE (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Deprem bölgesindeki ticaret odaları, sanayi odaları üyelerinin borçlarının ertelenmesiyle alakalı kanun tasarısı üzerinde görüşlerimizi dile getireceğiz; ama, ben, bu haftasonu da Kocaeli'ndeki deprem bölgelerinde vatandaşlarla bir arada olma imkânına sahip oldum. Burada, şimdi, hükümetin, bir noktada, yasak savma kabilinden veyahut da biraz daha halk tabiriyle söyleyecek olursak, âdeta hoşaf soğutmayla uğraştığını, iş olsun diye birtakım kanun tasarısı ve tekliflerini gündeme getirerek çok yoğun bir Meclis gündemiyle, Meclis çok büyük işler yapıyor, çok büyük çalışmalar yapıyor havasını vermeye çalıştığını, televizyonları başında Meclis kanalını izleyen vatandaşlar da, yahu gece geç saatlere kadar bu Meclis ne yapıyor, ne ediyor, bizi ne kadar ilgilendiriyor, halkın beklentileri ne kadar karşılanıyor diye zannediyorum kendi kendine tatmin olacak cevaplarını bulamadığı soruları yöneltiyordur.

Ticaret ve sanayi odaları üyelerinin birikmiş aidatlarının ödenmesinde gecikme cezalarının uygulanmamasına dair hükümetin getirmiş olduğu bu tasarısı, ticaret ve sanayi odalarında kaç kişiyi kapsamaktadır; değer olarak kaç milyarı ifade etmektedir; bunları rakamlandırmaya sıra gelirse, doğrusunu söylemek gerekirse, bunlar ihmal edilebilir rakamlardır. Şimdi, benim önümde, eğer, hükümet iş yapmak istiyorsa, deprem bölgesinde vatandaşın beklentilerini hakikaten karşılamak istiyorsa, Göletük Esnaf ve Sanatkarlar Odası Genel Sekreteri Necmi Kocaman'ın bir yazısı var; diyor ki: "17 Ağustos depreminden sonra, sadece Göletük'te 1 585 esnaf, kredi almak için müracaat ettik. Bugüne kadar, ancak 764 kişiye yaklaşık olarak 2 trilyonluk bir ödeme yapıldı. Bu da yaklaşık olarak esnaf başına 2,5 milyarlık bir rakama tekabül ediyor." Dükkanı yıkılmış, malı, mülkü her şeyi telef olmuş bir esnafa sadece 2,5 milyar lira vermişsiniz; o vatandaş, o esnaf bu 2,5 milyar lirayla, depremden bu tarafa geçen on onbir ay içerisinde, herhalde, çocuk çocuğuyla zor bela geçinip gelebilmiştir. Yoksa, işini, gücünü, dükkanını, tezgâhını kurması mümkün değildir. Tabii, yine, elimde bir başka ihtarname var; bu ihtarname Halk Bankası Kocaeli Şubesi tarafından bölgedeki kamyoncu esnafına ve diğer esnafa gönderilmiş ihtarnamenin bir fotokopisidir. Bu ihtarnamede banka "kullanmış olduğunuz kredilerin ödeyemediğiniz gecikmiş taksitlerini şu tarihe kadar..." Çok kısa bir süredir o...

ALİ OĞUZ (İstanbul) – Seni kimse dinlemiyor kardeşim!.. Baksana, birbirlerine diyecekleri olanlar meşgul, kardeşim... Konuşma, sussunlar; seni dinleyinceye kadar konuşmal..

BAŞKAN – Buyurun efendim, siz devam edin...

ALİ OĞUZ (İstanbul) – Bakan dinlemezse, komisyon dinlemezse siz, kime konuşuyorsunuz?

BAŞKAN – Doğru söylüyorsunuz..

NİDAİ SEVEN (Ağrı) – Efendim, Genel Kurula konuşulur...

OSMAN PEPE (Devamla) – Ama, onların da dinlemesi lazım; yani, bunları eğer komisyon ve hükümet takip etmezse... Bu konunun muhatabı onlardır.

BAŞKAN– Efendim, siz müdahale etmeyin; siz, konuşmanıza devam edin değerli hatip; buyurun.

OSMAN PEPE (Devamla) – Şimdi, bu Halk Bankası ihtarnamesinde, 7 gün içerisinde, birikmiş taksitlerinizi, geçmiş taksitlerinizi ödemediğiniz takdirde temerrüt faizi işletileceğinden bahsediliyor.

Bu vatandaşlar, Bakanlar Kurulunun 99'a 13233 sayılı Kararı doğrultusunda, tabii afetlerden zarar gören çiftçi, esnaf ve sanatkâr, serbest meslek mensubu ve sanayi, ticaret erbabıyla, menkul ve gayrimenkul malları zarar gören kişilerin kredi borçlarının taksitlerinin ertelenmesi içap eder. Bu konuda Bakanlar Kurulunun kararnameşi var. Bu doğrultuda Halk Bankası, aslında, bu vatandaşların, bu esnafın geçmiş taksitlerini, borçlarını ertelemesi gerekiyor; ama, gelin görün ki, burada temerrüt faizi işleteceğini söylüyor ve borcun üzerine gideceğini söylüyor.

Şimdi, ben size diyorum ki: Ey komisyon, ey hükümet, ey Meclis; siz, gerçekten iş yapmak istiyor musunuz; sadece Ticaret ve Sanayi Odaları üyelerinin geçmiş taksitlerini, aidatlarını ertelemek veyahut da onları faizsiz olarak ödemelerini sağlamak, çözmek bu işin milyonda bir mesabesinde olan bölümü değildir, devde kulak değildir; iş yapacak mısınız siz; iş yapacaksanız, buyurun; gelin; iş kuramamış bu esnafın kredi sorununu çözelim, onun kanun tasarısını getirin, görülselim. Siz, bölgedeki yıkılmış, harabeye dönmüş Gölcük esnafını, İzmit esnafını, Derince esnafını, Körfez esnafını, Gebze esnafını ayağa kaldırmak istiyor musunuz; onları, ekonominin motoru haline getirmek istiyor musunuz? İşte önünüzde imkân...

Biz, burada, Mecliste, gece sabahlara kadar çalışalım; ama, yapmış olduğumuz çalışmanın neticesinde, ortaya da bir iş çıksın. Halk da, işte benim hükümetim, işte benim Meclisim çalışıyor; ama, neticesinde de benim istifade edecek olduğum şeyler ortaya çıkıyor diyebilisin. Ama, bugüne kadar, hükümetin çalışmaları doğrultusunda, Meclisin çalışmaları doğrultusunda gündeme getirilmiş olan kanun tasarıları, doğrusunu söylemek gerekirse, hiç de bizim bölgemizdeki depremzede vatandaşın dertlerini çözmeye, onun yaralarını merhemlemeye matuf değildir.

Bakin, çokkatlı binaların yıkımı daha bitirilememiştir, akamete uğramıştır. 10 milyon dolarlık İspanya kredisıyla, Değirmendere, Halidere, Gölcük ve İzmit'in merkezinde yıkılacak binalar bekliyor, yıkamıyoruz bunları...

Yine, biraz önce, bir acılı ana baba yukarıda odama geldi; bölgedeki kayıp vatandaşlarla alakalı bizden yardım istedi. Depremın ilk günlerindeki telaş içerisinde, hastanelere intikal eden pek çok yaralı vatandaşımızın, bir kısmının, organ mafyasının veyahut da çocuk tüccarlarının eline geçmiş olmasından veyahut da beyaz kadın ticareti yapanların eline geçmiş olmasından ciddi endişelerimiz var. Birtakım hastanelere girişleri olan, ondan sonra ne oldukları hakkında hiçbir bilgi olmayan vatandaşlarımız var.

Şimdi, benim, yine, bölgeden buraya taşımak istediğim hususlardan birisi şudur: Bakın, bu orta hasarlı binaların tamiratıyla alakalı olarak, 2 milyarlık kredi verileceğini söylemişti hükümet; proje yapılmış, vatandaş, binasını yapmaya başlamış, ama, iş, belli bir noktaya geliyor, hükümet, ödemelerde fevkalade ağır davranıyor.

Yine, 6 milyarlık konut yardımı için müracaat eden vatandaşların sıkıntısının da aynı şekilde olduğunu, burada ifade etmekte fayda görüyorum.

Yine, bölgede, sahildeki kasabaların, ilçelerin kıyılarının, önemli ölçüde tahribata uğradığını ve yerleşim alanlarının tehdit altında olduğunu, hükümetin, bölgede herhangi bir proje yapmadığını, uygulamada fevkalade ağır davrandığını da ifade ediyorum.

(Mikrofon elektronik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Pepe; lütfen tamamlayın, açıyorum mikrofonu.

OSMAN PEPE (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

HAMDİ BAKTİR (Kayseri) – Sayın Pepe, hastanelerde kayıp olan insan sayısı kaç?

OSMAN PEPE (Devamla) – Tabii, bizim gönlümüzden geçen ve vatandaşın beklediği şudur: Bugün Danışma Kurulundaki gündeme baktığımızda fevkalade dolu olduğunu görüyoruz. 1 Temmuzda tatile girene kadar, Meclisin gündemine gelen kanun tasarılarına baktığımızda, Türkiye'deki 65 milyonun beklentilerini karşılayacak ciddi tasarılar olmadığını tekrarlıyorum. Ümit ederim ki, hükümet, vatandaşın feryadını, vatandaşın beklentilerini anlayabilir, buraya, ona göre kanun teklif ve tasarılarını getirir, Meclisin gündemini, onlarla birlikte doldurur.

Ben, inşallah, deprem bölgesindeki sıkıntıların bir an önce çözülmesini temenni ediyor; hepimize saygılar, sevgiler sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

HAMDİ BAKTİR (Kayseri) – Sayın Pepe, hastanelerdeki kayıp sayısı?..

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Pepe.

Efendim, şahsı adına...

NEVZAT ERCAN (Sakarya) – Sayın Başkan, Doğru Yol Partisi Grubu adına konuşmak istiyorum.

BAŞKAN – Affedersiniz, Divana gelmiş bir talebiniz yok da efendim, onun için şahıslara geçiyordum.

Doğru Yol Partisi Grubu adına Sayın Nevzat Ercan; buyurun. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA NEVZAT ERCAN (Sakarya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüştüğümüz tasarı üzerinde Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; hepinizi, Grubum ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, 17 Ağustos depreminden bu yana 10 ay, 12 Kasım depreminden bu yana da 7 ay gibi bir zaman dilimini geride bıraktık. Tabii, bu dönem içerisinde, belirli zeminlerde, deprem bölgesinden bir parlamenter olarak, o bölgeye ilişkin sorunları, istekleri, talepleri, çözüm önerileriyle birlikte müteaddit defalar dile getirdim. Keşke, bugün aradan 10 ay geçmiş olmasına rağmen, yine aynı şeyleri, bu kürsüden, sizlere söylemek, ifade etmek gibi bir talihsizliği yaşamaysaydım.

Değerli milletvekilleri, dün geldim deprem bölgesinden. Yürekler acısı... Gerçekten, bölgede yaşayan insanlarımız, 17 Ağustos depremi sonrası yüz yüze geldiği bütün sorunlarla bugün de karşı karşıya; bütün sıkıntılar ortada duruyor. Hükümet, hiçbir soruna ciddi anlamda çözüm getirmiş değil.

Değerli milletvekilleri, Maliye Bakanlığından aldığım rakamlara göre söylüyorum: Deprem Vergisi adı altında, mayıs ayı sonu itibarıyla tahsilat 1 katrilyon 382 trilyondur. Yani, aralık ayı itibarıyla yürürlüğe girmişti, Marmara Bölgesinde, Düzce'de, Bolu'da meydana gelen depremin yaralarını sarmak için bu Mecliste yasalaşmıştı. Tekrar ifade ediyorum, geçen dönemde Deprem Vergisi adı altındaki tahsilat, 1 katrilyon 382 trilyon 100 küsur milyar liradır. Baştan beri, başlangıçtan beri, hep söylediğimiz, gerek dışarıdan gerekse içeriden bölgeye ve bölge insanına kullanılmak, yönlendirilmek üzere toplanan yardımların bölgeye yönlendirilmediği, bölge için kullanılmadığı gibi endişelerdi ve bunları dile getirmiştik.

Değerli milletvekilleri, şimdi, yine, bu kürsüden söylüyorum: Ben, Dünya Bankasının, uluslararası kuruluşların, Cumhurbaşkanının ifadesiyle 87 ülkenin yardıma ilişkin bilançosunu bilmiyorum. Bunu bilme fırsatını bugüne kadar da elde edemedim. Bunu, yazılı, sözlü olarak müteaddit defalar Başbakan'a, ilgili bakanlara bu Meclis kürsüsünden, bu Meclisin dışında söyledim: Şu bilanço, envanteri bilmek istiyoruz. Siz, şeffaf olmak iddiasıyla hükümet oldunuz. Bunları da, zaman zaman ifade edecektiniz. Toplanan yardımların hangi meblağa ulaştığını da açıkça ifade edecektiniz. Ne toplandı içeriden, dışarıdan, ulaşılan rakamlar nedir, bu rakamların ne kadarını bu bölgeye kullandınız, o bölge insanı için harcadınız; bunları bilelim, bunları söyleyin. Aslında, eğer, bu noktada rahatsız, bu toplanan yardımlar, kaynaklar o bölge ve o bölge insanı için kullanıldıysa, burada, bunları söylemenin sizin açınızdan zor olmaması lazım. Bunları burada ifade edin.

Şimdi, ben soruyorum: Sadece, Deprem Vergisi adı altında toplanan, millettten topladığımız 1 katrilyon 382 trilyon liranın ne kadarını, kaç lirasını deprem bölgesi için ve o bölge insanı için kullandınız, harcadınız? Esnafa ne verdiniz, o yöre çiftçisine ne verdiniz, tüccarına ne verdiniz, sanayicisine ne verdiniz? O yörenin harap olan altyapısına katkınız nedir? Bunları, burada öğrenmek istiyoruz.

Size göre her şey iyi; size göre, ülke de iyi, ülkenin ekonomik durumu da iyi, ülke, iyiye gidiyor, gelişiyor, kalkınıyor falan. Size göre her şey iyi; size göre, deprem bölgesi insanı da iyi. Ama, ben şimdi, burada söylüyorum; bakın; Yalova, Kocaeli, Sakarya, Bolu, Düzce ticaret odalarından, esnaf odalarından aldığım bilgilere göre, bu bölgede, aşağı yukarı 41 000 işyeri yıkılmış; esnaf, işyerini kaybetmiş, sermayesini kaybetmiş, malını kaybetmiş, tezgâhını kaybetmiş. Senetler geçmiyor, çekler çalışmıyor, o bölgede, mal alamıyor, satamıyor; çünkü, hiç kimsenin alım gücü kalmamış. Evini kaybetmiş, işini kaybetmiş, perişan olmuş bu insanlara, toplam, bu 5 vilayette, verdığınız para 30 trilyonu geçmiyor.

BOZKURT YAŞAR ÖZTÜRK (İstanbul) – Bir sene oldu Nevzat Bey!..

NEVZAT ERCAN (Devamla) – Evet, bir sene oldu. Bu bir senede verdığınız para 30 trilyonu geçmiyor değerli arkadaşlar. (DSP ve MHP sıralarından gültürültüler)

BAŞKAN – Lütfen, hatibe müdahale etmeyin, çok rica ediyorum.

NEVZAT ERCAN (Devamla) – Niye rahatsız oluyorsunuz? Gelin, burada söyleyin ne verdiginizi. O bölgeden milletvekilleriniz de var.

BAŞKAN – Sayın Ercan, lütfen Genel Kurula hitap edin efendim.

NEVZAT ERCAN (Devamla) – Bunları burada ifade edeceksiniz.

Ben diyorum ki, 41 000 işyeri yıkılan esnafa, sanatkâra, tüccara ve sanayiciye aktardığınız -o da kredi- yani, millettten topladığımız 1 katrilyonun üzerindeki paradan siz, hibe falan vermiyorsunuz, kredi veriyorsunuz, yani kredi kullanıyorsunuz o bölge insanına, onu da esirgiyorsunuz ve 41 000 işyeri yıkılmış o bölgede kullandığınız toplam kredi 30 trilyonu geçmiyor arkadaşlar.

MUSTAFA GÜVEN KARAHAN (Balıkesir) – Bir senedir ne yiyip, ne içiyorlar?

NEVZAT ERCAN (Devamla) – Değerli arkadaşlar, o bölgeye gidin, o insanlar ne yiyor, ne içiyor bir görtün, bir yaşayın!.. Ben, o bölgeden geliyorum, ne yiyor, ne içiyor...

BOZKURT YAŞAR ÖZTÜRK (İstanbul) – Ben de o bölgedeyim.

NEVZAT ERCAN (Devamla) – O bölgede misin?

BOZKURT YAŞAR ÖZTÜRK (İstanbul) – Evet, o bölge de bizim.

NEVZAT ERCAN (Devamla) – Sizi şikâyet ediyorum.

Benim bölgemde her şeyini kaybetmiş ayçiçeği üreticisi, destekleme primi adı altında daha 5 sentini alamamış, ne konuşuyorsun sayın milletvekili, ne konuşuyorsun oturduğun yerde? Ayçiçeği üreticisi, 5 sent destekleme primini alamamış daha, teslim ettiği ürünün bedelini alamamış daha. Sizden başka bir şey talep etmiyor. Teslim ettiği ürünün bedelini alamadı, yedi ay sonra fındık bedelini aldı. Bak, söylüyorum size; pancar üreticisi daha çapa avansını alamadı.

MUSTAFA VERKAYA (İstanbul) – Bölge şantiye oldu...

BAŞKAN – Efendim, lütfen hatibe müdahale etmeyin, çok rica ediyorum...

NEVZAT ERCAN (Devamla) – Hangi şantiye oldu arkadaş?

BAŞKAN – Sayın Ercan...

MUSTAFA VERKAYA (İstanbul) – Yatırımları görüyorsunuz. İller Bankasının yatırımları...

NEVZAT ERCAN (Devamla) – Altyapısı harap olan o bölgenin altyapısı olduğu gibi duruyor. Aktardığınız ne, hangi kaynakları aktardınız?

Değerli arkadaşlarım... (MHP sıralarından gürültüler)

Sayın Başkan, ben süremi kullanıyorum. Bakınız, dikkatinizi çekmek istiyorum; ben kimseyi üzecek, incitecek bir şey söylemiyorum.

BAŞKAN – Efendim, siz Genel Kurula hitap etmeye devam edin, ben sürenizi dikkate alacağım.

NEVZAT ERCAN (Devamla) – Süremi kullanamadım Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Alacağım efendim, alacağım. Siz buyurun...

NEVZAT ERCAN (Devamla) – Bakın, ben o çiftçiler adına söylüyorum, diyorum ki; o deprem bölgesini dikkate alarak, hiç olmazsa, bugüne kadar geciktirilmiş paralarını ödeyin, bunları ödeyin. Pancar üreticisinin çapa avansını filan ödeyin.

BOZKURT YAŞAR ÖZTÜRK (İstanbul) – Ne bıraktınız?

NEVZAT ERCAN (Devamla) – Bunları da ödeyin, 5 sentleri de ödeyin.

Değerli milletvekilleri... (MHP sıralarından gürültüler)

TURHAN GÜVEN (İçel) – Zamanaşımı var.

NEVZAT ERCAN (Devamla) – Efendim, lütfen... Ben insicamımı kaybediyorum. Çok özür diliyorum.

BAŞKAN – Buyurun efendim, lütfen hatibe müdahale etmeyin.

RAMAZAN GÜL (Isparta) – Muhalefetin sesini kısmak istiyorlar.

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, bakın; muhalefet partisinin grup başkanvekili, partisi, grubu adına bir konuşma yapıyor. İktidar milletvekilleri olarak, değerli konuşmacıyı, hatibi sabırla dinlemek mecburiyetindediniz. Lütfen...

NEVZAT ERCAN (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, benimle birlikte, benim bölgemden, iktidar ortağı partilerin değerli milletvekili arkadaşlarımla birlikte, birçok defa Sayın Başbakan'a da, ilgili bakanlara da birlikte gittik. Aynı şikâyetlerin altına imza koyduk, bakınız, o arkadaşlarım da altına imza koydu. Bu istekleri, bu talepleri mülteaddit defalar yeniledik, bu şikâyetlerimizi ilettik. Birçoğunun gerçekleşmediğini o arkadaşlarımız da söyledi, onlar da mustarip. Evet, onlar da şikâyetçi.

Bakın, size dedik ki biz; hükümet, aslında 10 ay geçmiş, o bölgede daha neyi, nasıl yapacağını bilmiyor; ona karar vermiş değil. Sadece Adapazarı'nda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Açıyorum mikrofonunuzu Sayın Ercan...

Buyurun, lütfen tamamlayın efendim.

NEVZAT ERCAN (Devamla) – Çok teşekkür ederim.

Bakın, sadece Adapazarı'nda 24 000 küsur konut yıkıldı -o komisyonda çalışan değerli arkadaşlarım var- 18 000 konut orta hasarlı ve 21 000 konut hafif hasarlı.

Değerli arkadaşlar, bugün -hükümet yapıyor falan değil- Dünya Bankası finansmanı ile ve gönüllü kuruluşlar aracılığıyla, Adapazarı'nda 40 000'in üzerinde konut açığı olmasına rağmen, 10 ayda gelinen nokta şudur: 6 600 konut planlanmıştır, yeni yerleşim alanında, bu konutların yapılması için, 10 ay sonra, henüz ilk adımlar atılmıştır.

Ben, sayın bakanların, bu kürsüde zabıtlara geçmiş beyanlarını biliyorum. Mart ayında, kalıcı konutların temeli atılacaktı. Siz, daha Adapazarı'nda ve diğer bölgelerde, mevcut konut açığının onda 1'ini bile karşılayacak bir planlamayı, hazırlığı yapamadınız.

Kalıcı konutlarla ilgili olarak sizi uyarımtık ve demiştik ki: "Bu insanları, çadırlarda ve prefabrike konutlarda, elverişsiz şartlarda yaşamaya mahkûm ettiğiniz bu insanları, siz, ölümlükteki kiş da çadırlarda, barakalarda ve prefabrike konutlarda yaşamaya mahkûm edeceksiniz."

Nitekim, bakınız 6 ncı ay bitiyor, henüz daha ortada hiçbir şey yok

MUSTAFA VERKAYA (İstanbul) – 150 gün içinde bitecek sayın vekilim!

NEVZAT ERCAN (Devamla) – Hiçbir şey yok...

Sizi uyardık -burada, yine o sorumluluğu duyduğum için hatırlatıyorum- ve "ayakta kalan 5 katlı, 6 katlı binalar var. Bunların çoğu orta hasarlı, bunların çoğu hafif hasarlı. Allah korusun, bilim adamları, hemen her an aynı şiddette, belki de daha büyük şiddette bir deprem olabileceği ikazında bulunuyorlar. Sorumluluk duyduğumuz için tekrar ediyorum, eğer siz, ayakta kalan bu binalar için, girin, buralarda oturun diyorsanız -ki, böyle bir vurdumduymazlık sergiliyor bu hükümet- onlar için de onarım ve güçlendirme projesi gibi bir uygulamayı istedik, istedik olmadı...

BAŞKAN – Sayın Ercan, 2 dakika ilave süre kullandırdım efendim; lütfen...

NEVZAT ERCAN (Devamla) – Hemen iki hususu ifade edeceğim ve sabrınızı taşımayacağım.

BAŞKAN – Peki, buyurun efendim.

NEVZAT ERCAN (Devamla) – Bakınız, 5-6 katlı o binaların pasajlarındaki insanlar, beş altı katlı, hasar görmüş binaların altında, ekme parası için dükkanlarını açıyorlar, çoluk çocuk orada çalışıyorlar. Allah korusun, olabilecek -Allah göstermesin- bir depremde, bu insanları, yeniden enkaz altında bırakabiliriz. Bunu hatırlatmak istiyorum.

Bir şeyi söyleyip tamamlayacağım. Üniversite sınavı yapıldı; ek puan uygulayın dedik üniversite sınavında. O çocuklarımız ruhsal çöküntü içinde; Adapazarı'nda, eğitim ve öğretim, üç dört ay geç açıldı; hangi şartlarda bu çocuklar hazırlandı üniversite sınavına? Ama, elbette ki, deprem böl-

gesi dışındaki çocuklarımızın haklarını gasp etmeye gönlümüz razı gelmezdi. 72 üniversite var; bakın, sadece Adapazarı'ndaki üniversitenin 29 bölümü var. Her bölüme 5 ekkontenjan tanısanız, 72 üniversitede, deprem bölgesindeki 10 000'in üzerindeki çocuklarımıza, bu ruhsal çöküntü içindeki çocuklarımıza, üniversiteye girme imkânı yaratabilirdiniz; bunları yapmadınız. O bölgede...

BAŞKAN – Sayın Ercan, teşekkür ediyorum. Kesmek zorunda bırakmayın. Lütfen... Bakın, 3 dakika geçti.

NEVZAT ERCAN (Devamla) – Bir cümle... Bir cümle...

BAŞKAN – Peki.

NEVZAT ERCAN (Devamla) – O bölgedeki işsiz kalan insanlarımıza, dul kalmış, kocasını, çocuklarını kaybetmiş insanlarımıza işe alımlarda öncelik verin; o da yok; hiç biri yok. Kadrolar boş; doktor yok, sağlık personeli yok, öğretmen yok, kamu personeli yok; bunlar boş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ercan.

NEVZAT ERCAN (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, bu getirdiğiniz tasarıyı odalar zaten yapıyor; kimse kimseyi de icraya vermiyor. (MHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Efendim, teşekkür ediyorum Sayın Ercan. Bir diğer madde üzerinde tekrar söz alır, konuşursunuz; teşekkür ediyorum.

NEVZAT ERCAN (Devamla) – Bunu değil, depremedenin istek ve taleplerine cevap verecek tasarıyı getirin.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Şahsı adına, Erzurum Milletvekili Sayın Aslan Polat; buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

ASLAN POLAT (Erzurum) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlarım.

Şimdi, bu kanun tasarısının yürürlük maddesine geldik. Neydi bu kanun tasarısında getirdiğimiz: Bir, hükümete verdiğimiz yetki kanunu var; o yetki kanunu da şurada. Biz, 4452 sayılı Kanunla hükümete yetki vermiştik. Bu yetki kanununa dayanarak, hükümet, afet bölgelerinde, 10 vilayette, şahısların, 15 000 000 ile 50 000 000 arasındaki, hatta, 40 000 000 arasında değişen aiddat borçlarını, bir yılda iki defa ödenen aiddat borçlarını erteliyor, bir yıl erteliyor. Ayrıca, o yöre ticaret odalarının da, Ankara'daki, genel merkezdeki birliğe olan borçlarını ertelemekle ilgili; 10 odanın Ankara'ya ödeyeceği borç miktarı takriben 83 milyar civarında, şahısların ödeyeceği borçlar da bu ayarda... Şimdi, 80 milyar liralık bir borcu bir yıl erteliyoruz diye, bu hükümet, bizi, üç dört günden beri bir kanunla meşgul ediyor. Gören de diyor ki: "Bu hükümet, ne güzel, afet bölgesindeki insanlara iş yapıyor."

Şimdi, ben, hiç yorum yapmadan bir şey söyleyeceğim; o da şu: Son birkaç aydan beri, bu hükümetin birtakım ortakları, sürekli olarak, açıklıktan, şeffaflıktan, her türlü olayın denetime açık olmasından bahsetmektedirler ve demektedirler ki "Türkiye'de, her şey denetime tabi olsun, bir tane şaibe kalmamasın, denetimleri de yetkili kurullar yapsın." Peki, ben, şimdi, size yorumsuz bir şey söyleyeceğim. Bizim, hükümete, 4452 sayılı Kanunla, kanunun verdiği yetkiye dayanarak, hükümet, afet bölgelerinde, ihale, müteahhitlik, müşavirlik hizmetleri, mevcut fonların işleyişi ve gerektiğinde ilave fon kurulması, her türlü bağış ve yardımın etkin kullanımı için kanun hükmünde kararname çıkarmaya yetkilidir diyoruz. Biz, bu yetkiyi verdikten sonra, yorum yapmadan size şunu söylüyorum: Hükümet, önce şu yetki kanununu çıkarıyor. Ne çıkarıyor; 574 sayılı bir kanun hükmünde kararname çıkarıyor. Bu kanun hükmünde kararnamenin 3 üncü maddesinde deniliyor ki: "7269

sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir." Nedir bunlar: "Bu afet bölgelerinde yapılacak her türlü alım, satım, kira, trampa, gayrimenkul alımlarında Bayındırlık Bakanlığı yetkilidir" ve daha da önemlisi "bu kapsamda yapılacak işler -1999 yılı yatırım programı gereğince afet bölgesinde yapılacak işler- 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanununun, 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun, 832 sayılı Sayıştay Kanununun vize ve tescil hükümlerine tabi değildir" diyor. Hemen yapılacak; yani, bu afet bölgelerine yapılacak geçici ve kalıcı konutları, bu kararname hükmüyle Sayıştay denetimi dışına çıkarıyoruz. Ondan sonra, tekrar 574 sayılı bir Kanun Hükümünde Kararname çıkarıyoruz ve diyoruz ki: "Kriz Koordinasyon Kurulu kanalıyla, geçici ve kalıcı konutlar yapmak üzere biriken meblağlar, Bayındırlık ve İskân Bakanlığına bağlı Afet Fonuna aktarılır. Yukarıdaki fıkraya göre yapılacak harcamalar, 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve Sayıştay Kanununa tabi değildir."

Şimdi size bir şey soruyorum: Bir aydan beri, kalkıyorsunuz, "neden yapmış olduğunuz bir kararnamede açıklık yok, şeffaflık yok" diye kendi ortaklarınıza bile, "Yüce Divana git" diyorsunuz da, 150 trilyon liralık yapacağımız afet konutlarını neden Sayıştay denetimi dışına çıkarıyorsunuz?! Ben bir şey demiyorum; ama, neden çıkarıyorsunuz? Kanunsuz demiyorum, evet, çıkardığımız bir yetki kanununa dayanarak çıkarıyorsunuz; ama, şeffaflık bu mudur ki, yaptığımız ihaleleri Sayıştay denetimi dışına çıkarıyorsunuz?! Haydi, şunu anlıyorum; diyorsunuz ki: "Acele yapıyoruz, hızlı yapıyoruz, o nedenle bunları ilk tescil ve vizeden muaf tutalım; çünkü, onlar, bir süre alıyor." Ona da cevap verelim: İhale müddeti on ay geçti; on aydan beri siz bu kalıcı konutları ihaleye çıkarmayın, ondan sonra, on onbeş günlük zamanı bahane edip, bu, şimdilik 150 trilyon liralık -ileride daha da artacak- konut ihalelerini Sayıştay denetimi dışına çıkarın...

Bir şey daha var: "Peki, konutlar bittikten sonra Sayıştay denetimine tabi tutalım" dediğimiz zaman, hayır, o da yok. Bu çıkardığımız kanun hükmünde kararnameye göre, ihaleler yapıldıktan sonra da, Sayıştay denetimine tabi tutulamayacaklardır.

Şimdi bakın, hükümete bir şey söyleyeceğim: O kadar şeffaflıktan bahsediyorsunuz, burada çıkardığımız enerji ihaleleriyle ilgili kanunlarla, tahkim yasasıyla, enerji ihalelerini Sayıştay ve Danıştayın denetimi dışına çıkardınız. Şimdi, bu konularda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Polat, teşekkür ediyorum efendim.

ASLAN POLAT (Devamla) – 1 dakika müsaade ederseniz, bitiriyorum.

BAŞKAN – Lütfen teşekkür edin efendim; buyurun.

ASLAN POLAT (Devamla) – Yalnız burada saat yok, bu saati çalıştırırsanız iyi olacak.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Madde üzerinde, şahsı adına ikinci söz talebi, Sakarya Milletvekili Sayın Cevat Ayhan'a aittir.

Buyurun Sayın Ayhan.

Süreniz 5 dakikadır.

CEVAT AYHAN (Sakarya) – Muhterem Başkan, muhterem üyeler; 484 sıra sayılı kanun tasarisının 2 nci maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum.

Bu tasarı, deprem bölgesindeki ticaret ve sanayi odası ve borsa üyelerinin aidatlarıyla ilgili bir düzenleme getirmektedir. Aslında, bu odaların kendi organları tarafından verilecek bir kararla bu ertelemelerin veya affın yapılabilmesi mümkünken, bunun bir kanun haline getirilmesi de Türkiye'deki bürokrasinin, kendini ve Meclisi nelerle meşgul ettiğini göstermesi bakımından enteresan bir örnektir.

Bu konuşmamda, kısaca, deprem bölgesinde ve Türkiye genelinde yapı güvenliğiyle, ilgili bir noktayı dikkatlerinize arz etmek istiyorum. Deprem bölgesindeki yapıların projeleri kadar, kullanılan malzemelerin ve işçiliğin de mühim olduğunu ifade etmek istiyorum. Tabii, deprem bölgesinde yapı malzemesi deyince, emniyet bakımından, öncelikle mühim olan demir ve çimentodur ve bunlarla ilgili işçiliktir; ama, maalesef -Hazır Beton Birliğinden aldığım bilgiler ışığında söylüyorum- bölgede, denetim çok zayıftır, yok mesabesinde dir.

Şimdi, biz, hazır betonun kullanılmasını teşvik ediyoruz. Türkiye genelinde, hazır beton tesisi olan yerlerde, rekabetin olduğu yerlerde, hazır beton fiyatlarının Bayındırlık Bakanlığı birim fiyatlarıyla da özendirilerek, hazır betonun tercih edilmesini güvenlik bakımından gerekli görüyoruz.

Betonu elle de yapsanız, granülasyon bakımından -inşaatçı arkadaşlar bilirler- çimentonun dozu bakımından ölçme olmadığı için, bu, göz kararıyla olmakta; bunu çok iyi yapan olabileceği gibi çok kötü yapan da olabilir ve bu, tabii, inşaatlarda, Allah korusun, büyük felakete, çökmelere sebep olur; bunun için hazır betonu özendiriyoruz. Hatırlıyorum, bizim hükümet zamanında da, birim fiyatlarda hazır betonu özendirecek bir düzenleme yapmıştık, 1997 birim fiyatlarında. Tabii, bunun devam etmesi gerekir; ancak, bu yetmez değerli arkadaşlar.

Özet olarak söylersem, TSE belgesi olmayan yapı malzemelerinin kullanılması mutlaka yasaklanmalıdır, öncelikle de deprem bölgesinde. Yapılarda, taşıyıcı sistemlerinde, elle ya da betoniyerle üretilmiş betonun kullanılması yasaklanmalıdır. Kolon ve kirişleri, döşemeleri, perdeleri kastediyorum, taşıyıcı sistemlerden kasıt budur.

Yapıların taşıyıcı sistemlerinde, mukavemet bakımından nervürlüz inşaat çeliği kullanımı yasaklanmalıdır. Tabii, biz, maalesef, geçmişte, bu denetim eksikliği yüzünden soğuk çekmeyle imal edilmiş inşaat demirlerinin binalarda kullanıldığını gördük. Bunlar fevkalade kırılığandır; ısıtılma işleminden geçmediği için, soğuk çekmeyle imal edilen bu inşaat demirleri, daha çok Balkan ülkelerinden gelen kütüklerden küçük haddehaneler tarafından çekilmekte ve piyasaya arz edilmektedir. Bunların da sureti katiyede yasaklanması ve bunlara müsaade edilmemesi gerekir.

Hazır beton tesislerinin TSE belgesi olmadan faaliyet göstermesi yasaklanmalıdır, mutlaka TSE belgesi olması lazım. TSE belgesi olan tesislerin de, habersiz denetimlerle ve sürekli takiple denetlenmesi lazım. Mükemmel bir tesisi kurmanız yetmez; fevkalade keskin rekabet şartlarında yaşıyoruz; özel sektör, serbest piyasa ekonomisi budur.

Tabii, bu tesisler -kim ne yapar bilemiyoruz, ama- betonun dozajını düşük tutar, granülasyonuna dikkat etmez; ama, haksız rekabet sebebiyle bu noktalarda kaliteyi bozar. Kaliteyi bozması demek de, depremde veya deprem dışında binaların çökmesi, can ve mal kaybıdır, büyük felakettir. Onun için, denetim organlarının, denetim birimlerinin, illerde, haber vermeden, günün herhangi bir saatinde, ayın herhangi bir gününde gidip, numune alıp, bunları test etmesi lazım. Burada, ilgililere, yetkililere fevkalade dikkat gerekir. Maalesef, birtakım özel sektör kuruluşları -tabii, tamamını kastetmiyorum- ve istisnai olarak bazıları, denetim elemanlarını, şu veya bu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ayhan.

CEVAT AYHAN (Devamla) – Bitiriyorum, Mühterem Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür edin lütfen; açıyorum mikrofonunuzu.

CEVAT AYHAN (Devamla) – Sayın Başkanım, mevzu bütünlüğü bakımından iki üç madde vardı; lütfederseniz bitireceğim; siz bilirsiniz, takdir sizin; olmazsa öbür maddede söz alacağım.

BAŞKAN – Efendim, müsaade ederseniz, öbür maddede tekrar söz vereyim; çünkü, yoklama talebi var, onu yerine getireceğim.

CEVAT AYHAN (Devamla) – Peki efendim, teşekkür ederim.

Müttekip bazı mütalaaları da, üç beş madde halinde, müttekip maddede arz edeceğim.

Hepinizi hürmetle selamlıyorum. (FP sıralarında alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ayhan

Değerli milletvekilleri, 2 nci maddenin müzakereleri tamamlanmıştır.

III. – YOKLAMA

BAŞKAN – Maddeyi oylarımıza sunacağım; ancak, oylarınıza sunmadan önce bir yoklama talebinde bulunulmuştur.

Şimdi, yoklama talebinde bulunan arkadaşlarımın Genel Kurul salonunda olup olmadıklarını arayacağım ve daha sonra da elektronik cihazla yoklama yapacağım.

Sayın Polat?.. Burada.

Sayın Akman?.. Burada.

Sayın Batuk?.. Burada.

Sayın Çiçek?.. Burada.

Sayın Oğuz?.. Burada.

Sayın Erbaş?.. Burada.

Sayın Şahin?.. Burada.

Sayın Yanmaz?.. Burada.

Sayın Çelik?.. Burada.

Sayın Sezal?.. Burada.

Sayın Pamukçu?.. Burada.

Sayın Aktaş?.. Burada.

Sayın Sobacı?.. Burada.

Sayın Özgün?.. Burada.

Sayın Fırat?.. Burada.

Sayın Pepe?.. Burada.

Sayın Ulucak?.. Burada.

Sayın Sünnetçioğlu?.. Burada.

Sayın Karagöz?.. Burada.

Sayın Ayhan?.. Burada.

Sayın Aslan?.. Burada.

Evet, yeterli sayıda imza sahibi arkadaşımız buradadır.

Elektronik cihazla yoklama yapılacaktır.

Yoklama için 5 dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, toplantı yetersayımız yoktur.

Birleşime 10 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.52

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati : 21.06

BAŞKAN : Başkanvekilli Nejat ARSEVEN**KÂTİP ÜYELER: Melda BAYER (Ankara), Mehmet ELKATMIŞ (Nevşehir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, 113'üncü Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

III. - Y O K L A M A

BAŞKAN – Daha önce yapılan yoklamada toplantı yetersayısı bulunamamıştı.

Şimdi, yeniden yoklama yapacağım.

Yoklama için 5 dakika süre veriyorum ve yoklama işlemi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, toplantı yetersayımız vardır.

Tasarının 2 nci maddesinin oylamasında kalmıştık.

**V. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN
GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**

4. – “Ticaret ve Sanayi Odaları”, “Ticaret Odaları”, “Sanayi Odaları”, “Deniz Ticaret Odaları”, “Ticaret Borsaları” ve “Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği” Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (1/641) (S. Sayısı: 484) (Devam)

BAŞKAN – Komisyon ve Hükümet hazır.

Tasarının 2 nci maddesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına...

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) – Fazilet Partisi Grubu adına, Sayın Mehmet Batuk konuşacak Sayın Başkan.

BAŞKAN – Fazilet Partisi Grubu adına, Sayın Mehmet Batuk; buyurun efendim.

FP GRUBU ADINA MEHMET BATUK (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz tasarının son maddesiyle ilgili, Fazilet Partisi Grubunun görüşlerini açıklamak üzere söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, görüşmekte olduğumuz tasarı, deprem bölgesinde olan 5 ilimizdeki ticaret ve sanayi odalarının aidatlarının ertelenmesini, bu odaların, Odalar ve Borsalar Birliğine ödeyecek oldukları aidatların da 2000 yılı sonuna kadar ertelenmesini içeriyor. Bu yönüyle, bu tasarıya, bölgemizde bulunan esnaf ve sanatkârlarımız, sanayicilerimiz, sanayi ve ticaret odalarımız açısından bir imkân getirdiği için, olumlu yaklaşığımızı ifade etmek isterim.

Yalnız, bu düzenleme, kanunî düzenleme olarak gelmeden de yapılabilirdi. Ticaret odaları, sanayi odaları ve Odalar ve Borsalar Birliğinin kararıyla da bu düzenlemenin yapılabilecek olduğu-

nu fevkalade herkes idrak edecek durumdadır. Bunu, büyük bir iş yapıyormuş edasıyla, deprem bölgesindeki bütün sıkıntıları bununla aşıyoruz edasıyla takdim etmenin yanlış olduğunu ifade etmek istiyorum böylece.

Değerli arkadaşlar, bölgede esnafımız, sanayicimiz büyük sıkıntılar yaşıyor. Onların bu aidatlarının 2000 yılı sonuna kadar ertelenerek, temerrüt faizi de işlemeyen bekletilmiş olması bir imkân. Yalnız, ülkemizde, yaşanan genel ekonomik sıkıntılarla birlikte, sadece, bölgedeki depremler değil, bütün ülkemizin bir hükümetzede durumuna getirildiğini de kamuoyu müşahede etmektedir. Artık, esnaf ve sanatkârimiz ve sanayicimiz, sadece, deprem bölgesinde değil, Türkiye'nin her tarafında kan ağlamaktadır. Özellikle, son açıklanan hububat fiyatlarıyla, çiftçimiz de kan ağlar duruma gelmiştir. Bunlar için, hükümetin, acilen tedbir alması lazım .

Bölgemiz için yapılabilecek en önemli işlerden birisini şu şekilde ifade edebilirim: Biliyorsunuz, deprem bölgesindeki 5 ilimizde -Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu ve Yalova- devlet memurları ve kamu işçilerine 50 milyon liralık deprem yardımı yapılmaktaydı; bu yardımlar, iki ay kadar önce sona erdirildi. Geçen hafta sonu bölgede yaptığım incelemelerde, esnafımız, özellikle, bu yardımlar dolayısıyla piyasaya giren nakit sebebiyle daha rahat durumda olduklarını ifade etmişlerdi. Şu anda, bunun kesilmesiyle, nakit sıkıntısının daha da arttığını ifade ediyorlar. Hatta, esnafımız, toptancılardan mal alırken çek kabul ettirmekte zorlandıklarını; çünkü, toptancıların "sizin çeklerinizin ödenip ödenmeyeceğini bilemiyoruz" dediklerini söylüyorlar. Hükümete, özellikle, memurlar ve kamu işçilerine ödenen 50 milyon liralık deprem yardımının tekrar ödenmesi hususunda girişimde bulunmasını ve bununla bölgede bir canlanmanın tekrar oluşabileceğini ifade etmek isterim.

Değerli arkadaşlar, sadece, dükkânı yıkılan, işyeri tahrip olan insanlarımız değil, herkes bu felaketten etkilendi; çünkü, müşterisini kaybetti, kredili satış yapan esnafımızın kredilerinin dönüşleri durdu. Hükümetin, buraya acil olarak el atması ve tüketici kredileriyle birlikte, esnaf kredilerini ve işyeri ile hasarlı binaların onarımları hususundaki taahhüt ettiği miktarları ödemesi lazım. Mesela, 6 milyar lira ödeneceği söylenen tamamen hasarlı konutların yapımıyla ilgili ödemeler ciddi şekilde yapılmamaktadır. Hatta, orta hasarlı binalarla ilgili ödemelerde de büyük sorunlar vardır. Bunun bir ileri merhalesi, mahkemelere başvurulmuş hasarlı binalarla ilgili hasar tespit raporlarına itirazlarda da mahkemeler yetersiz kalmakta önemli yığılmalar sebebiyle. Özellikle Sakarya'da bulunan bölge idare mahkemesinin yükünün çok aşırı derecede artmış olması dolayısıyla netice çıkmamaktadır, gecikmektedir. Hükümetimizin, özellikle bölge idare mahkemesinde takviyeler yaparak, neticelerin daha erken zamanda alınması için tedbirler alması gerekmektedir.

Değerli arkadaşlar, biraz önce Sayın Ercan'da ifade etti, deprem bölgesinde maddi hasarın dışında, can kayıplarının dışında moral yıkıntı da vardır. Hafta sonu, ülkemizin tamamında icra edilen üniversite giriş sınavlarında, büyük moral çöküntüsü sebebiyle deprem bölgesindeki yavrularımız için bir imkân hazırlanması elbette uygun olurdu; fakat, hükümetimizin bu hususta bir tedbir almadığını müşahede etmekteyiz.

Değerli arkadaşlar, deprem bölgesi, ilgisizlikle karşı karşıyadır ve özellikle, hükümetin son zamanlarda yetki kanununa dayanarak yaptığı icraatlar kuşku uyandırmaktadır. Özellikle, yapılan ihalelerin Sayıştay denetiminden çıkarılmış olması, vize ve ihale tamamlandıktan sonraki Sayıştay kontrolörününün de kaldırılmış olması, ciddi şekilde hükümeti şaibe altında bırakacaktır.

Elbette, zamana bağlı işlerin yapılması için vize hususu askıya alınabilir; ama, işler bitirildikten sonra, hesapların incelenmesinden kaçmak, hükümet için ciddi şekilde şaibe ortaya çıkaracaktır ve özellikle de resmî kurumlara yapılan deprem yardımlarının Sayıştay denetiminden çıkarılmış

olması vatandaş arasında kuşkuyla karşılanmaktadır. Belediyelere ve başka kurumlara yapılan yardımların nereye harcandığının, mutlaka, Sayıştay tarafından ciddi şekilde denetlenmesi gerekmektedir. Yapılan yardımların denetimden kaçırılmış olması, hükümet için şaibe söylentisine sebep olacaktır. Bunu, somut bir husus olduğu için söylemiyorum; hepimiz için, Meclis ve hükümet için, bundan kaçınmanın daha selametli olacağı kanaatimi ifade etmek istiyorum. Elbette, zamana bağlı işlerde vize sıkıntısı aşılabılır; ama, daha sonra hesapların incelenmesinden kaçmanın doğru olmayacağını ifade etmek isterim.

Değerli arkadaşlar, bu kanun tasarısı, deprem bölgesinde önemli bir rahatlama getirmeyecek; ama, bu haliyle de, esnafımız için bir miktar rahatlama getireceğini düşündüğümüz için, destek olacağımızı ifade eder, hepinize saygılar sunarım. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Batuk.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sakarya Milletvekili Sayın Nevzat Ercan; buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA NEVZAT ERCAN (Sakarya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yüce Heyetinizi, Doğru Yol Partisi Grubu ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, görüştüğümüz tasarıyla getirilen nedir; bakınız, ne getiriyoruz: Diyoruz ki, afete maruz kalan bölgelerde, yani, deprem felaketini yaşadık, o bölgelerde -deniliyor ki, bu tasarıyla- oda ve borsa üyelerinin kayıt ücretleri, yıllık aidatlar ve munzam aidatları ile oda ve borsaların, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine yıllık aidatları, gecikme zamlarıyla birlikte, 31.12.2000 tarihine kadar erteleniyor. Merak ettim doğrusu, bu bölgeye ne getirecek? Bu tasarımı, aşağı yukarı, üçüncü haftadır, haftanın belirli günlerinde ele alıyoruz, tartışıyoruz. Merak ettim doğrusu, odaları aradım, nedir getirilen dedim; bana göre, bu odalardan aldığım bilgiler tahtında ve değerli arkadaşımızın da dediği gibi, gerçekten, attığımız taş, kırılmıyorsa kurbağaya değmez, değmiyor gerçekten.

Değerli arkadaşlar, bana verilen bilgilere göre, yıllık aidatlar 10 milyon lira ile 50 milyon lira arasında, ortalama 20 milyon lira bile değil deniliyor ticaret odalarında. Yani, bunu da 2 taksitte ödeyecekler. Deprem bölgesinde, odaya kayıtlı bir üyenin yıllık aidatı 10 milyon lira, ortalama 20 milyon lira; 2 taksitte ödeyecek 5'er milyon liradan, 20 milyon lira ise ortalama, 10'ar milyon liradan... Bunu erteliyorsunuz. Yani, günlerdir, bu Mecliste, bu tasarımı görüşüyoruz da, Allah için, bilelim ne görüştüğümüzü, o bölge için ne düşündüğünüzü, ne kadar düşündüğünüzü, ne kadar cömert olduğunuzu, o bölge insanını koruyup kollamakta ne kadar beceri sahibi olduğunuzu... Doğrusu, aldığım cevaplar, bilgiler tahtında, sizler adına ben üzülüyorum.

6 ilde de oda başkanları diyor ki: "bizim geleneğimizde, yıllık aidatını, kayıt ücretini ödemiş bir üyemiz hakkında icra takibatımız yoktur; yoktur böyle bir geleneğimiz, hiç kimse de bundan şikâyetçi değildir bölgede." Yani, odaya kayıtlı hiçbir üyenin de "aman canım, benim 20 milyon liralık yıllık aidatımı falan erteleyin, bunu 2000 yılının sonuna sarkıtın" gibi bir talebi, bir isteği yok, odanın da onun hakkında bir takibi yok. Bunu yapıyorsunuz üç haftadır bu Mecliste, Genel Kurulu, bu konuyla meşgul ediyorsunuz.

Munzam aidatı... Oda başkanları gülüyor "depremden sonra "zaten gelir beyan eden yok odaya kayıtlı" diyorlar. O bölgelerde, büyük yatırım yapmış iş sahibinin, müteahhids fabrika sahibinin, aslında Gelir Vergisi mükellefi olarak merkezleri o bölge değil; İstanbul... Benim Adapazarı'nda, ne TOYOTASA'nın ne toprak ve ilaç sanayiinin ne üç beş büyük fabrikanın hiçbirisi, vergi mükellefi olarak beyannamesini, Adapazarı'ndaki vergi dairesine vermez. Bunlar yok zaten. Kim var; işte, efendim, küçük, kendi çapında imkânlarıyla bir işyeri kurmuş, iş sahibi bunlar.

Yaptığımız ne Allah aşkına! Yaptığımız, işte, benim, şimdi, özette burada ifade etmeye çalıştığım hususlar, bunları yapıyorsunuz. Bırakın bunları, kimse bu konuda dertli falan değil, sizden de, bunları erteleyin, aman ödeyemiyoruz... 10 milyon lirayı, yıllık 20 milyon lirayı, gelir beyannamesi vermemiş, beyan etmemiş, zaten, çökmüş, bitmiş bu insanların, munzam aidat gibi, binde 8 saftı kazançtan bir ödeme gibi durumla da karşı karşıya değil zaten. Bunları yapıyorsunuz. Bırakın bunları bir tarafa. Gelin, bakın, bizim defaatla söylediğimiz, şunları şunları yapın... Yapmadınız. Neler söyledik bu kürsüden, neler talep ettik de, neleri yaptınız; isterseniz bunları, satırbaşlarıyla bir tatad edelim.

Biz, size dedik ki, iş hayatı felç oldu. Değerli arkadaşlar, kolay bir şey değil. Bakın, size tekrar söylüyorum, evini kaybetmiş, işini kaybetmiş, herşeyini kaybetmiş, bir ekmeç parasına muhtaç insanlara, siz, hükümet olarak ne destek verdiniz, hangi maddî katkıyı sağladınız, onu soruyorum size?! Ne verdiniz bunlara?!

Bakın, dedik ki, size, şu kadar esnaf var o bölgede yaşayan, bu bölgede yaşayan insanlarımız, esnafımız ekonomik olarak çöktü, işyerleri yıkıldı, sermayesini kaybetti, malını kaybetti, raftaki malını kaybetti. Şimdi, İstanbul'a gidecek -genellikle İstanbul'a gider bizim bölgenin insanı, oradan mal alır- kapatmış oradaki tüccar bizim esnafa kapısını "senin çekin geçmez" diyor "senin senedin geçmez..." Zaten, kendisi icra takibine uğramış, bir ceza takibatla karşı karşıya kalmış. Şimdi, siz, bunlara, hükümet olarak hangi desteği verdiniz?! Onca toplanan maddî yardımları, kaynakları, parasal yardımları bunlara ne kadar kullandırdınız; depremzede adına, o yörede yaşayan insanlar adına, esnaf adına, tüccar adına, küçük sanayici adına ben sizlerden soruyorum? Hayır, kullandırdınız. Bu paraları, bu bölge için ve aslında depremzede insanlar için toplanmış, önemli ölçüde belli bir meblağa varmış bu kaynakları başka amaçlar için kullandınız. Ben mi söylüyorum bunu; hayır; hükümetin bakanları söylüyor zaman zaman; başka amaçlar için kullanıldı. Bütçe açıklarına falan kullanıyorsunuz bunları. "Hayır, kullanmadık; Deprem Vergisi adı altında topladığımız 1,5 katrilyona yakın kaynağı şu kadarını bu bölge için kullandık" diye, gelin, buradan rakamları verin; bizi yanılın, yanılmak istiyoruz biz; bunları söyleyin buradan.

Değerli milletvekilleri "malî milat ilan edin" dedik. Ne yapın: Bakın vergi daireleri yıkıldı, Adapazarı'nda iki vergi dairesi de yıkıldı, dosyaların hepsi kayıp; bu insanların geriye dönük defter kayıtlarını istemeyin, 1.1.2000 tarihinden itibaren malî milat ilan edin, vergi borçlarını terkin edin ve geleceğe dönük, üç yıl süreyle, Gelir ve Kurumlar Vergisi açısından da muafiyet getirin dedik.

Peki, bunlar yapılabilir miydi... Bakın, Adapazarı'ndan bir heyet Japonya'ya gitti -ilgili, oda başkanları, belediye başkanı gitti- yeni döndüler. Kendilerine sordum, bugün kendilerinden bilgi aldım. Kobe'de incelemelerde bulundular. Bakınız, Kobe'de, depremden sonra, depremzedeye, beş yıl süreyle kademeli vergi indirimi getiriliyor. Ee getirin... Bu kadarı da beceremezseniz, üç yıl süreyle, iki yıl süreyle getirin, belli kademelerle getirin bunları. Bunları uyguladık biz, belli dönemlerde yaşandı Türkiye'de felaketler, bunları uyguladık. Enerji desteği sağlanmış o yöredeki insanlara. Siz, o insanlardan elektrik parası almak, vesaire için, icra takibine kadar vardırıyorsunuz işi. Oysa başka ülkeler, depremden doğan yaraları sarma noktasında ayrıca katkı sağlamış, enerji desteği sağlamış, ayakları üzerinde durabilene kadar sağlamış bunu. Bunları yapın, bunları istiyoruz...

İşadamları gelsin, Adapazarı'nda niye yatırım yapsın... Hangi özendirici tedbiri aldınız da, müteşebbis, işadamları, Adapazarı'na, Düzce'ye, Bolu'ya gelsin, deprem bölgelerine gelsin de orada doğan işsizliği bir ölçüde giderecek yatırımlar yapsın... Onun için defaatle yalvardık size, dedik ki "bakınız, burada özendirici birtakım tedbirleri devreye sokun, yatırımları özendirin." Bunlarla ilgili tedbirler alın istedik. Bunları yapabildiniz mi; yapmadınız.

Organize sanayi bölgeleriyle ilgili bir tasarımı burada yakın tarihte gördük. Önerge verdik arkadaşlarla beraber; o bölge insanı için verdik. Bakınız, o tasarıyla ne getiriyordunuz; 59 il kalkınmada öncelikli yöre kapsamına aldınız, o deprem bölgeleri de var bunların içerisinde; ama, o birtakım muafiyet ve istisnaları, o kapsama giren 59 ildeki muafiyet ve istisnaların yürürlük tarihini 31.12.2001 olarak öngördünüz ve burada arkadaşlar olarak "deprem bölgesini bundan istisna kılın, ayrı bir uygulama getirin, 2001 yılına sarkıtmayın, deprem bölgesinin insanlarını hiç olmazsa bundan istifade ettirin" dedik. Önergemizi reddettiniz arkadaşlar. Geldiniz, burada, şimdi, 10 milyon lirayı, 20 milyon lirayı yılda ödeyecek olan oda üyesinin aidat borcunu ertelemek gibi bir gayretin, bir çabanın içerisindeyiz. Birbirimizi aldatmayalım arkadaşlar. Ayıp oluyor arkadaşlar bu yani...

NİDAİ SEVEN (Ağrı) - Kimseyi tahrik edemezsin..

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Yapacağınız işlerin yapın!.. Siz, evvela yapacağınız işleri yapın!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NEVZAT ERCAN (Devamla) - 1 dakikanızı istirham ediyorum.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

Lütfen, tamamlayın Sayın Ercan.

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Bölgemizde fabrikalar zarar gördü. Bir önemli fabrikayı, şeker fabrikasını söyleyip sözlerimi hemen tamamlayacağım Sayın Başkanım.

Başbakana gittik, bakanlara gittik "yapmayın, bizim bölge, şekerpancar üreticisinin yoğun olduğu bir bölge. Neresi: Düzce, Bolu, Adapazarı ve Bilecek dahil, 6 ilin aşağı yukarı ekim alanını oluşturuyor. Şeker fabrikası depremde büyük zarar gördü, çalışmıyor. Kaynak aktarın, onarın. Bakın, geçen yılki şekerpancarını çiftçiden aldık, başka illere, Alpullu, Susurluk Şeker Fabrikalarına taşıdık, 3 trilyon liraya yakın nakliye ücreti ödendi, hem de bölge insanı nakliyeciyi kullanarak, başka bölgelerden geldi. Bu sene de ekim ayına yetiştirelim. Ne olur Sayın Başbakan, bize biraz kaynak aktarın, bu şekerpancarı taşımayalım öteye beriye. Bu şeker fabrikasında 1 200 çalışan var, 64 000 üyesi var, bunları mağdur etmeyelim..." dedik. Şeker fabrikası hâlâ atıl durumda, çalışmıyor...

Ne söyleyeyim ben size!..

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Ercan.

Şahsı adına, Erzurum Milletvekili Sayın Aslan Polat; buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

ASLAN POLAT (Erzurum) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Tasarımın son maddesi olan yürürlük maddesine geldik: "Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür." Tabii, bu kanunu yürütür de, acaba, bu afetlerle ilgili konularda, biz, hakikaten ne yaptık; bir iki de onlara bakmak istiyorum. Bunları neden söylüyorum biliyor musunuz, 80 milyar liralık, ertelemeyle ilgili bir tasarımı, getirip, burada üç haftadır konuşuyorsunuz. Size, kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verdik; bundan yetkiler çıkardınız, geçici konutları Sayıştay denetimini dışına çıkardınız, kalıcı konutları Sayıştay denetiminin dışına çıkardınız.. Ayrıca, neleri çıkardınız; bakın, söyleyeyim: 581 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle "1 inci maddede öngörülen afetlerle ilgili olarak yeni yerleşim alanlarının sağlanması amacıyla mera vasfını taşıyan yerlerin tahsis amacı..."

Şimdi "mera yerleri" denildiği zaman... Hem de buna bir ziraatçi, baktım ki, nasıl imza atmış; baktım, bizim hemşerinin de burada imzası var! Sayın Bakanın, Sayın Bakan Gökalp'in de burada olacağını zannediyordum. Yahu, şimdi, bir ziraatçi olarak, meraları inşaat alanına açmayı nasıl kabul ediyorsunuz? Şimdi, niye bunları söylüyorum biliyor musunuz, bakın, o kadar net ki, mera olan yeri hemen şeye çıkartır diyor... "Bayındırlık ve İskân Bakanlığında değiştirilerek, tapu siciline Hazine adına arsa olarak tescil edilir" diyor. Şimdi bu konuyla... Devamı da var bunun; diyor ki "Orman Bakanlığınca, doğal afet bölgelerinde iskâna esas olmak üzere, belirlenen alanlar afete maruz kalan afetzedelerin iskânı için Bayındırlık ve İskân Bakanlığına tahsis edilir." Bunları niye söylüyorum...

NİDAİ SEVEN (Ağrı) – Doğru...

ASLAN POLAT (Devamla) – Bak, doğru değil, doğru değil.

Şimdi, siz, bir yerde orman arazilerini, meraları, böyle, her konuda iskâna açarsanız, Türkiye'de yeşillik işte böyle gider. Ben burada Çevre Komisyonu Başkanının da, Çevre Bakanının da bu konuda sizi ikaz etmesini isterdim, sivil kuruluşların ikaz etmelerini isterdim. Niye söylüyorum ben bunu; afet olmuş, o bölgede yoksa, misal, yanında Bilecik'te ve başka taraflarda çok daha müsait yerler var; biz, asırlar boyunca Anadolu'da nerede bir tarım arazisi varsa, geldik oraya fabrika kurduk, geldik, oraya sanayi kurduk... Bursa Ovasını böyle bitirdiniz, Düzce Ovasını böyle bitirdiniz. Her yerde bu böyledir; diğer taraftan, Bilecik'te tarıma müsait olmayan yerler boş duruyor; ama, Türkiye'nin en münbit ovası Çukurova, Adana Ovası, hepsi böyle tarıma açıldılar. İşte, ben, bu konulara itiraz ediyorum, diyorum ki, böyle, kanun hükmünde kararnameleri hemen çıkarıyorsunuz, birstürlü şeyi gözden kaçıyorsunuz; ama, ondan sonra geliyorsunuz, 80 milyar liranın ertelenmesi için günlerce burada tartışıyoruz!

Bakın, yine, bu kanun hükmünde kararnamenin devamında ne var; "Genel bütçeye dahil olmayan kamu kurum ve kuruluşlarınca doğal afetlere maruz kalan bölgelere yapılacak bağış ve yardımlar ile eğitim amacıyla yapılmış ve yapılacak olan yardımlar, 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 837 sayılı Sayıştay Kanun hükümlerine tabi değildir" diyor. Tabi olan daha ne kaldı ?..

Sayın milletvekilleri, bakın, ben bunları veriyorum; ama, bir gün siz de üzülürsünüz. Kanunlar getiriyorsunuz; afet bölgesine yaptığınız kalıcı konutlar, geçici konutlar Sayıştay denetimi dışında. Afete hangi belediye veya bir kamu kuruluşu yardım yaptıysa, onun yaptığı yardım da Sayıştay denetimi dışında; niye Sayıştay denetimine açık değil ? Açalım; madem, şeffaf olmaktan bahsediyoruz, her şey şeffaf olsun; demokrat olalım diyoruz; niye bu yardımlar böyle, hep Sayıştay denetimi dışına çıkarılıyor?

Bundan bir ay evvel bir kanunu daha getirdiniz. Neydi o kanun; enerji ihalelerinde tahkim kararını getirdiniz, Danıştayı devreden çıkarttınız. Yani, anlamadım; enerji ihalelerinde Danıştay devre dışında; afet konut işlerinde Sayıştay devre dışında... Neler denetime tabi; Hamur İlçesinde yapmış olduğunuz E tipi cezaevi denetime tabi veya Tekman'da yapmış olduğu polis karakolu denetime tabi.

Arkadaşlar, biz bunlarla kimi yanıltacağız? Bakın, şu anda yapılan Bayındırlık Bakanlığının en büyük ihaleleri, toplu konut ihaleleri. Şimdi, bu afet konut yerleri denetim dışı, enerji ihaleleri denetim dışı; peki, denetime tabi olan ne var? Hamur İlçesindeki E-tipi cezaevi; bunu, denetime tabi tutsan ne olur tutmasa ne olur?!

Hayır, bir gün bunlara siz üzülürsünüz diye tekrar izah ediyorum.

Bakın, demin size bir şey söyledim, ne dedim "orman arazilerinden icap edenler iskâna açılır" diyorsunuz. Ötekisine ne oluyor; o bölgede bir belediye, dışarıdan kredi bulmak gayesiyle tuttu, kendi şirketinde bir ihale yaptı; "konut ihalesi yapıyorum" dedi. Toplu Konut İdaresinin; yani, şu hükümete bağlı Toplu Konut İdaresinin metrekaresini 138 dolara yapmış olduğu konutların bir başkasını, biraz daha lüksünü 430 dolara yapmaya kalktı. Yaptı yani, ihalesini o yaptı müteahhide... Niye; çünkü, orman arasında, belli güzel bir yeri almışlar, ha işte buralara afet konutu yapıyoruz desinler. 130 dolara, şu hükümet döneminde, bir ay önce ihalesi yapılan konutların biraz lüksünü, biraz benzerini 430 dolara, tam 4 katı fiyattan, o belediye kalkıp ihale ediyor. İşte, buradaki konuları hep denetimlerin dışına çıkarmak...

Sayın milletvekilleri, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Poiat.

Şahsı adına, Sakarya Milletvekili Sayın Cevat Ayhan; buyurun efendim.

CEVAT AYHAN (Sakarya) – Muhterem Başkan, muhterem üyeler; deprem bölgesinde ve bölge dışında, genelinde, yapı güvenliği için, binalarda güvenlik için bina malzemelerinin TSE standartlarına uygun olması ve taşıyıcı sistemlerde de hazır beton ve TSE belgeli hazır beton kullanılmasını ifade etmiştim. Bu arada da, hazır beton tesislerinin, habersiz, tesadüfî, günün herhangi bir saatinde ve ayın herhangi bir gününde denetlenmesini, numune alınmasını, bunların yakın kontrol altında tutulmasını ifade etmiştim. Tabii, Türkiye'de bu kanunları yapıyoruz, yönetmelikleri de çıkarıyoruz, teşkilatları da kuruyoruz; ama, maalesef, bu işler de yapılmıyor.

Bakın, çevreyle ilgili, hepimizin ilinde çevre felaketi yaşıyoruz. Bir boya fabrikası veya bir tekstil fabrikası veya bir başka sanayi kuruluşu, elektrik masrafı var diye artmasını çalıştırmıyor, doğrudan doğruya göle, akarsuya, denize, nereye bulursa oraya deşarj ediyor; işte, bu da çevre felaketi oluyor. O illerde çevre müdürlükleri var, denetimle ilgili, sorumlu, validen aşağıya kadar insanlar var; ama, maalesef, bu denetimler yapılmıyor. Hazır beton için bu denetimin ciddi şekilde yapılması, can güvenliği, mal güvenliği bakımından mühimdir.

Türkiye Hazır Beton Birliği, kalite güvence sistemi kurmuş, bunun, Millî Akreditasyon Komitesi tarafından akredite edilmesi talebi var. Tabii, şartları uygunsa, akredite edilebilecek olan seviyede, teşkilatıyla, laboratuvarıyla düzeniyle ve standartlarıyla, bu, akredite edilmelidir. TSE'nin, yapmak durumunda olduğu takip denetimlerinde, akredite edildiği takdirde, Türkiye Hazır Beton Birliğinin kalite güvence sistemini referans almasında fayda vardır, alt sektörün, bu sahının standartları vazedildiği için.

Yerel yönetimler ve belediyelerce, yapı malzemesi kalite konusunda raporlarına başvuran kurum laboratuvarlarının da, TSE laboratuvar yeterlik belgesi ve geçerlilik kalibrasyon belgelerine sahip olması şartları aranmalıdır, bu konuda gerekli izlenebilirlik şartları tarif edilmelidir.

Tabii, bir diğer husus da, çelik ya da betonarme karkas türümlerinin mukavemetleri ve emniyetleriyle ilgili olarak, asgarî işçilik kalite şartları üzerinde bir denetim sağlanmalıdır. Bunun da yolu, önce, deprem bölgesinden başlamak üzere, bizim, il il, inşaat ustalarını sertifikaya tabi tutacak olan bir eğitimden geçirmemizdir. Eline keseri alanın, ben kalıpcıyım, ben demirciyim, ben betoncuymum diye iş hayatına girmesi doğru değildir. Bu sahada iş gücünü de önlememek, iş gücü talebini de sıkıntıya sokmamak şartıyla, süratle, valilikler nezdinde, il il, inşaat sektöründe çalışacak olan ustaların, eğitimden geçirilerek, bunlara sertifika verilmesi ve sertifikalı ustalığa geçmek gerekmektedir. Bu istikamette, Bayındırlık Bakanlığının-da, geçmişte, birtakım çalışmaları olmuştu, bunları da süratle uygulamaya koymak gerekir.

Değerli arkadaşlar, tabii, depremin bize öğrettikleriyle bu noktaya geliyoruz, bu sahaya ilgi-lenen, deprem felaketiyle ilgilenen herkesin bundan ders alması ve belirli standartlara uyması ge-rekıyor. Teknik standartlara uymadığınız zaman, mühendislik standartlarına uymadığınız zaman, mutlaka bir felaketle karşılaşmanız kaçınılmazdır.

Tabii, hükümetin de bölgeye para harcaması lazım. Biraz önce, değerli milletvekili arkadaş-ımız Nevzat Ercan "bu kadar parayı ne yaptınız" dedi, 1,3 katrilyon!..

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Ayhan, mikrofonunuzu açıyorum, lütfen tamamlayın efendim. Çok rica ediyorum...

CEVAT AYHAN (Devamla) – Hükümet, bölgeye karşı eli çok sıkıdır. Burada, Genel Kurul-da, geçen haftaki müzakerelerde bölgenin meselelerini uzun uzun arz ettim. Hükümetin, bölgeye para harcaması lazım, insafla bakmak lazım. Üreten, kazanan bir bölge yıkılmıştır, inşa edilmesi lazım; ama, maalesef, hükümet, faize 5 ayda 20 milyar 200 milyon dolar ödemiş, faize ayda 4 mil-yar dolar para ödemiş. Türkiye, evet 20 milyar doları 5 ayda ödemiş, ayda 4 milyar dolar!.. İşte, depremezdeye verilecek olan yardımlar da, çiftçiye verilecek olan yardımlar da, maalesef, faiz hor-tumu tarafından hortumlanıyor; Türkiye'nin sıkıntısı budur. İnşallah, Türkiye bunları aşar diyorum ve hepinizi hürmetle selamlıyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ayhan.

Madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

CEVAT AYHAN (Sakarya) – Karar yetersayısı... Karar yetersayısı...

BAŞKAN – Bir dakika efendim!.. Bir dakika!.. Telaş etmeyin!..

Sayın Genç, mikrofonunuzu açıyorum, sorunuzu yöneltebilirsiniz efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkan, aracılığınızla, aşağıdaki sorularımın bir kısmının Bakan, bir kısmının da Komisyon tarafından cevaplandırılmasını istiyorum:

Evvela, usulle ilgili, Komisyonun yaptığı bir usulsüzlüğü belirtmek istiyorum. Kanunda "aşağı-daki geçici maddeler eklenmiştir" deniliyor; geçici madde 14 ve arkasından geçici madde 1 geliyor.

Şimdi, geçici madde 1'in başa gelmesi lazım; o, geçici madde 14'ün sonra gelmesi lazım. Bi-zim, herhalde, 1 ile 14 arasında... Önce 1, küçük; sonra 14, büyük...

İkincisi, bu geçici 1 inci maddeyle, Bakanlar Kuruluna daha önce verilmiş yetki kanununun süresi uzatılıyor. Anayasanın 91 inci maddesine göre yetki devri; yani, Türkiye Büyük Millet Mec-lisinin yetkisinin devri için, evvela, hükümetten bir talep gelmesi lazım. Hükümet, yetki için Tür-kiye Büyük Millet Meclisinden bir talepte bulunacak, ondan sonra, çıkaracağı bu yetkinin kapsa-mını, amacını, ne kadar süre talep ettiğini ve bu süre içinde birden fazla kanun hükmünde kararname çıkarıp çıkarmayacağını da, hükümetin talebinde belirtilmesi lazım. Hükümetimizin böyle bir talebi yok. Maşallah, Komisyonumuz, hükümetin yerine geçiyor ve İttüzüğün 35 inci maddesinde, biliyorsunuz, komisyonlar, kendilerine havale edilen işleri aynen veya değiştirerek kabul edebilir; kendileri, yeni bir kanun teklifi niteliğinde bir teklifte bulunamazlar deniliyor. Açıkça, İttüzüğün bu hükmüne rağmen, bir defa, Komisyon, yetkisini aşmış, İttüzüğe aykırı bir düzenleme yapmış-tır.

İkincisi; Sayın Başkan, bu, çok önemli bir şey; Bakanlar Kurulu yetki istemeden, bu Komis-yon, hangi güçle ve hangi nedenle yetkisini istiyor. Bakanlar Kurulunda...

BAŞKAN – Peki, cevaplasınlar efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Tabii, evet, ikincisi, Sayın Başkan, özellikle, Bakandan talep ediyorum. Bugüne kadar, depremlerde dahi, hiçbir surette, yapılan acil deprem ihalelerinde, Sayıştay denetiminin 2886 sayılı İhale Kanununa tabi olmama sistemi yoktu ki, bu 17 Ağustos ve 12 Kasım depremlerinden itibaren de, aşağı yukarı bir seneye yakın bir zaman geçti. Şimdi, neden, acaba, hükümet, bu depremlerin ihalesini Sayıştay denetiminin dışında tutuyor ve İhale Kanununun dışında tutuyor. Dışarıda şöyle çok yaygın söylentiler var ve deniliyor ki, bu ihaleler belli müteahhitlere verilmiş, işler bağlanmış, ondan sonra da, bu kanunla böyle yetki de çıkınca, hemen getirecekler; ne ihale edecekler, kendi yandaşlarına verecekler. Acaba, bu hükümet, bu ayıbı taşıyabilecek mi? Hakikaten, şimdiye kadar, bazı müteahhitlere...

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Genç.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Efendim, söyleyeyim, söyleyeyim de, ondan sonra...

BAŞKAN - Soru sınırını aşmayalım lütfen.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Soruyu soruyorum; zaten, soruya şimdi geliyorum.

BAŞKAN - Soru soruyorsunuz; ama, çok uzuyor.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Acaba, bu hükümet, bazı müteahhitlere şimdiye kadar birtakım ihaleleri el altından vermiş de, bu kanun çıktıktan sonra, ondan sonra bu ihaleleri ihafesiz mi verecek bunlara? Bunun sorumluluğu kime ait? Acaba, DSP'liler bunun sorumluluğunu alıyor mu; MHP'liler ve ANAP'lılar alıyor mu efendim; onu belirtmek istiyorum; ama, sorularımıza cevap versinler efendim.

BAŞKAN - O, onların takdiri efendim.

Teşekkür ediyorum.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, birincisi sizi de ilgilendiriyor. Türkiye Büyük Millet Meclisi, komisyonları denetleme yetkisine sahip. Şimdi, bir komisyon, hükümet tarafından talep edilmeyen bir yetkiyi, Meclisin yetkisini, nasıl, getirip de hükümete devredebilir? Bunu söyleyinler efendim.

BAŞKAN - Sayın Genç, teşekkür ediyorum. Sayın Bakan ve Komisyon sorunuzunuzu anladı; gerekirse cevap verecek.

Buyurun efendim.

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANI OKTAY VURAL (İzmir) - Sayın Başkan, müsaade ederseniz cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANI OKTAY VURAL (İzmir) - Anayasamızın 91 inci maddesinin dördüncü fıkrasında, kanun hükümünde karamamenin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından, süre bitiminden önce onaylanması sırasında yetkinin son bulunduğu veya süre bitimine kadar devam ettiği belirtilir. Bu madde bunu ifade ediyor, yetkinin uzatılması söz konusu değildir; yetkinin sona...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Süreyi uzatmıyor!..

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANI OKTAY VURAL (İzmir) - Müsaade ederseniz, beni dinlerseniz...

BAŞKAN - Karşılıklı konuşmayın Sayın Genç; Komisyon Başkanı cevap veriyor.

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANI OKTAY VURAL (İzmir) – Müsaade ederseniz tartışmamızı kuliste yapabiliriz.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Soruma cevap verin siz.

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANI OKTAY VURAL (İzmir) – Anayasanın maddesi doğru herhalde?!

KAMER GENÇ (Tunceli) – Okudun mu Anayasanın o maddesini?

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANI OKTAY VURAL (İzmir) – Evet.

Yetkinin son bulduğu veya süre bitimine kadar devam ettiği de belirtilir. Bizim burada belirttiğimiz husus şudur: Bu yetkinin, sürenin bitimine kadar devam ettiğini vurguluyoruz; yoksa, yetkinin uzatılması söz konusu değildir.

KAMER GENÇ (Tunceli) – O, kanunla olur, hükümetin talebiyle olur.

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANI OKTAY VURAL (İzmir) – Hayır, efendim.

BAŞKAN – Karşılıklı konuşmayın Sayın Genç; Komisyon Başkanı cevap veriyor. Siz, sorunuzu sordunuz, tatmin olursunuz veya olmazsınız.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Hükümetin talebi olmadan, Komisyon bunu nasıl yapar?

BAŞKAN – Yapar efendim.

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANI OKTAY VURAL (İzmir) – Sayın Genç herhalde okuyamadılar; ama, incelerlerse, hukuk bilgisiyle çözebileceklerine inanıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Efendim, hükümetin böyle bir talebi yok.

BAŞKAN – Hükümet cevap verecek mi soruya?

DEVLET BAKANİ RAMAZAN MİRZAOĞLU (Kırşehir) – Yazılı cevap vereceğiz efendim.

BAŞKAN – Yazılı cevap vereceksiniz.

KAMER GENÇ (Tunceli) – İhaleler ne oldu?!

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

BEKİR SOBACI (Tokat) – Karar yetersayısının aranılmasını istemiştik.

BAŞKAN – Oyunun rengini belli etmek üzere, İçtüzüğün 86 ncı maddesine göre, Ağrı Milletvekili Sayın Nidai Seven.

Lehte mi, aleyhte mi Sayın Seven?

NİDAİ SEVEN (Ağrı) – Lehte efendim.

BAŞKAN – Buyurun.

NİDAİ SEVEN (Ağrı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, detaylara girmek önemli bir olay değildir; ama, Türkiye'nin şu ekonomisini, müsaade ederseniz, biraz anlatmaya çalışacağım.

Bakınız, onbeş yıllık dönem içerisinde, faizlerin yüksek olması sebebiyle, rantiyе sınıfı oluşmuş ve bu rantiyе sınıfının oluşmasından dolayı, Türkiye'de yatırımların önü kilitlenmiştir. Neden; yatırımcı bankaya yönelmiştir, yatırımcı parasını götürüp bankaya yatırmıştır ve o bankaya yatırmış olduğu para karşılığında faiz aldığı için, yatırıma yönelmemiştir.

Türkiye'de, müteşebbis, yatırımcı, sanayici, eğer, parasını bankaya yatırıyor, ne olacaktır; yatırımlar duracaktır. İşte, Türkiye'de, yatırım, yıllardır durmuştur ve yatırımın durması demek, istihdamın öntünün kilitlenmesi demektir.

BAŞKAN – Sayın Seven, lütfen, oyunuzun rengini de belirtir misiniz bu arada; biliyorsunuz, size bunun için söz verdim.

NİDAİ SEVEN (Devamla) – Tabii.

İstihdamın yok olması demek, işsizliğin ortaya çıkması demektir. Gelin, Türkiye'de, deprem bölgesindeki tüm insanların 4 ayda kaybetmiş olduğu üretimi bugün nasıl yerine getirebiliriz; bunu tartışalım.

TURHAN GÜVEN (İçel) – IMF istemiyor ki!

NİDAİ SEVEN (Devamla) – Efendim, müsaade edin... Kiskanmayın efendim, kiskanmayın.

KAMER GENÇ (Tunceli) – İhaleleri ne yapacağız?

NİDAİ SEVEN (Devamla) – Siz, burada, halkın öntüne çıktığımız zaman, hiç alakası olmayan şeyler söylediğiniz zaman biz hiçbir şey söylüyor muyuz? Bırakın, biraz da gerçekleri halka anlatalım.

Ticaret Odalarının talepleri var, şimdi İzmit Ticaret Odası üyeleri televizyonun başında bizleri seyrediyor; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği üyeleri bizleri seyrediyor. Ne diyor; acaba bu deprem bölgesindeki aidalarımız, temerrüt faizlerimiz 2000 yılının sonuna kadar gerçekten geciktirildi mi; bu konuda bize yardımcı oldular mı; bunu yapalım. Sizler 3 dakika ara geçmeden aynı konular, aynı konular, aynı döngüler...

Onun için, ben, sizleri Türk Milletinin geleceği açısından, birlik ve beraberliğinin iyi ve sağlıklı olabilmesi için...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Seven, 3 dakika süre vermiştim, bitti; teşekkür ediyorum.

NİDAİ SEVEN (Devamla) – Tamam, cümlemleri bitireyim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Cümlelerinizi değil de oyunuzun rengini lütfen söyleyin.

NİDAİ SEVEN (Devamla) – Oyumun rengini!..

BAŞKAN - İşte, onu, evet...

NİDAİ SEVEN (Devamla) – Türk Milletinin refahı açısından hep beraber, elele verelim ve bu Meclisi, Türk Milletinin emrine bırakalım.

Bu vesileyle, bu kanunun hayırlı olmasını diliyorum, oyumun da lehte olduğunu belirtmek istiyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Seven.

Efendim, yine, oyunun rengini belirtmek üzere, İçtüzüğün 86 ncı Maddesine göre, aleyhte olmak üzere, Hatay Milletvekili Sayın Mehmet Dönen.

Buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

Sizin de konuşma süreniz 3 dakika.

MEHMET DÖNEN (Hatay) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çıkarmış olacağımız bu yasa müzakerelerini, az önce konuşan arkadaşımın da belirttiği gibi, ticaret odaları ve sanayi odaları üyeleri ibretle seyrediyorlar ve bizleri arayıp "bizim böyle bir talebimiz yoktur" diyorlar.

Arkadaşlar, size gelen talep, 1999 Eylül ayından, o yılın sonuna kadar depreme maruz kalmış üyelerin aidatlarını ertelemek içindir; ama, siz, burada ne yapıyorsunuz; bir işadamını, şu anda gidip Kocaeli'nde bir işyeri açtığı zaman, kayıt parasını ödemez duruma getiriyorsunuz. Bu niye ödemesin? Ankara'dan gitti, Kocaeli'nde ticaret yapacak, orada işyeri açtı; kayıt ücreti ödemez diyorsunuz, bu ne demek?!

Biz, Meclisin, yanlış bir yasayla uğraşmasına karşıyız. 1590 sayılı Yasaya bir tek madde eklersiniz ve "mücbir sebepten; yani depremden ve başka doğal afetlerden zarar gören bölgelerde, bunların aidatlarını ertelemeye, bu kurumlar yetkilidir" dersiniz geçer gider; bu kadar basit, bir cümle... Yani, bu ülkenin başka yerinde, yarı yine deprem olursa, bu Meclis, aynı kararnameyi, bir hafta yine mi görüşecek değerli milletvekilleri?! Yani, arkadaşlar, bu milletin zamanına yazık değil mi?! Üç gündür bu yasayı görüşüyoruz; ne çıkardığımızı bile bilmiyoruz.

Şimdi, ben, size bir şey söyleyeyim, bu aidatların hepsini, bu ticaret odaları, sanayi odaları topluyor. Geri mi alacaksınız; yok, alamazsınız ki zaten. Senin yazı yazdı dediğin ticaret odasından Nihat Bey beni arıyor ve "ben, 35 kişi çalıştırıyorum; bütün gelir kaynaklarımı yok ettiniz; ben, bu 35 kişiye nereden maaş ödeyeceğim" diyor. Haklı; ödeyemez. Onun için, biz, burada, bir yanlış düzeltelim diye, buraya bir madde ekleyelim dedik. Daha sonra, ben, Bakanla da görüştüm, onlar da kabul ediyor yanlış olduğunu; ama, muhalefet olarak biz dillendirdiğimiz için, biz, bunu, size anlatamıyoruz. Burada, yanlış bir şey yaptık; bu yanlış düzeltmemiz gerekirdi; ama, geçti, düzeltmedik.

Değerli arkadaşlar, bunun için, bu yasa tasarısına olumlu oy vermeyeceğimi, huzurunuzda, bir kez daha belirtiyorum.

Bunu, bir ibret vesikası olarak, üniversitelere yazacağım; bu yasayı, bütün öğrencilerine tez konusu olarak versinler; bu Meclis ne yapıyor, bu Bakanlar Kurulu nelerle uğraşiyor, bir okusun, görünsünler.

Hepinize saygılar sunuyorum. (DYP ve FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Döner.

Tasarının tümünü oylarınıza sunacağım.

BEKİR SOBACI (Tokat) – Karar yetersayısının aranılmasını istiyorum.

BAŞKAN – Karar yetersayısı arayacağım efendim.

Tasarının tümünü kabul edenler... Kabul etmeyenler... Karar yetersayısı vardır; tasarı kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır. Hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum. (DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar; DYP sıralarından alkışlar [!])

BAŞKAN – Sayın Bakanın bir teşekkür konuşması talebi var.

Buyurun Sayın Mirzaoğlu.

DEVLET BAKANI RAMAZAN MİRZAOĞLU (Kırşehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu kanunun çıkmasındaki yoğun çabalarınız ve gayretleriniz için hepinize teşekkür ediyorum.

Bu kanunun çıkması sırasında, pek çok husus, bu kürsüden konuşuldu. Hiç şüphesiz, yapıcı tenkitlerden yararlanacağımızı hükümetimiz adına beyan etmek istiyorum. Yalnız, şu gerçeği hepimizin bilmesi gerekir ki, asrımızın en büyük iki depremiyle karşı karşıya kaldık. 10 ilimizi ilgilendiren, sanayimizin yüzde 48'ini barındıran bir bölgede iki büyük deprem oldu. Bu depremi, hükümetimiz, devletimiz ve halkımız, büyük özveriyle, büyük fedakârlıklarla karşıladı ve depremin yaraları büyük ölçüde sarıldı. Bu bakımdan, Türk Halkına, depremde yardım yapan herkese candan teşekkür ediyorum.

Şimdi, bu kürsüden, dışarıdan yapılan yardımların çok abartıldığı kanaatindeyim. Tabii ki, dış devletlerden, ülkelerden yardım yapıldı; ama, bu, abartılı bir şekilde söylenildi. Devletimizin dışarıdan aldığı toplam bağış, sadece 155 trilyon liradır. Buna karşılık, devletimiz ve halkımız, Sosyal Yardımlaşma Vakfı olarak 110 000 aileye, kira yardımı olarak da, yine ihtiyacı olan bütün ailelere 190 trilyon lira dağıtmıştır.

Yine, bildiğiniz gibi, geçici konutlar, prefabrike konutlar süresi içerisinde bitirilmiş, hükümetimiz, bir hafta evvel de kalıcı konutların ihalesini şeffaf bir şekilde yapmıştır.

Yine, deprem bölgesinde -yine övünerek, gurur duyarak söyleyebiliriz ki- sanayi üretim kapasitesi, depremden evvelki yüzde 75 kullanılma oranına ulaşmıştır.

Değerli milletvekillerimiz, yine bildiğiniz gibi, Sakarya İlimiz üç sefer yıkılmıştır. Bu üç sefer yıkılmadan, hükümetimiz ve halkımız gerekli dersleri çıkararak, sağlam zemin etütlerinin yapıldığı yere kalıcı konutların yapılmasına karar vermiştir. Hiç şüphesiz, takdir yüce milletimizindir; haliyle, bu kürsüden her şey söylenilmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu kanunun özütyle ilgili bir şeyler söylemek istiyorum: 17 Ağustos ve 12 Kasım 1999 tarihlerinde meydana gelen depremlerde mağdur olan oda ve borsa üyelerinin oda ve borsalara, oda ve borsaların da birliğe olan aidat borçlarının tahsilinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Hakkında Kanun hükümleri uygulanmaktadır. Oda ve borsaların ve Birliğin, aidat alacaklarını tehir veya terkin yetkileri bulunmamaktadır. Ertelemenin yasal yolla yapılması gerektiğinden, 591 sayılı Kanun Hükmünde Kararname çıkarılmıştır. 591 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 25.2.2000 tarihli Resmî Gazetede yayımlanarak, Anayasanın 91 inci maddesi uyarınca, aynı gün Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur.

Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, kanun hükmünde kararnameyi, sadece, Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale etmiştir. Kanun hükmünde kararname, komisyonda, 1.6.2000 tarihinde görüşülerek, erteleme tarihi, 31.8.2000 yerine 31.12.2000 olarak değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, deprem bölgesindeki oda ve borsaların Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine olan ve ertelenmeye konu edilen aidat borcu 189 milyar TL'dir. Üyelerin oda ve borsalara olan aidat borçları ise, yaklaşık 1 trilyon 400 milyar TL'dir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kabul etmiş olduğunuz bu kanunla, 17 Ağustos ve 12 Kasım 1999 tarihlerinde meydana gelen depremlerde zarar gören oda ve borsa üyelerinin, oda ve borsalara; oda ve borsaların da Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine olan yıllık aidat ve munzam aidat borçları ve faizleri ile depremden önceki birikmiş aidat ve faiz borçları, 31.12.2000 tarihine kadar ertelenmiş bulunmaktadır.

Şahsım ve Bakanlığımız adına, kanunla ilgili katkılardan dolayı, tüm parti gruplarına ve şahısları adına söz alan değerli üyelere teşekkür eder; saygılar sunarım. (MHP, DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Değerli milletvekilleri, Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurtdışı Teşkilatı Hakkında 189 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Dışişleri Komisyonu raporunun görüşmelerine başlayacağız.

5. – Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurtdışı Teşkilatı Hakkında 189 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/53) (S. Sayısı: 433)

BAŞKAN – Komisyon?.. Yok.

Hükümet?.. Yok.

Ertelenmiştir.

Alınan karar gereğince, 3 üncü sıraya alınan, 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerin Emniyet Genel Müdürlüğüne Ait Bölümünde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları raporlarının görüşmelerine başlıyoruz.

6. – 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerin Emniyet Genel Müdürlüğüne Ait Bölümünde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/601) (S. Sayısı: 426) (1)

BAŞKAN – Komisyon?.. Burada.

Hükümet?.. Burada.

Komisyon raporunun okunup okunmaması hususunu oylarınıza sunacağım: Raporun okunmasını kabul edenler... Etmeyenler... Raporun okunması kabul edilmemiştir.

Tasarımın tümü üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Antalya Milletvekili Sayın Kemal Çelik; buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA KEMAL ÇELİK (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerin Emniyet Genel Müdürlüğüne Ait Bölümünde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısıyla ilgili, Doğru Yol Partisi Grubu adına görüşlerimi belirtmek üzere söz almış bulunuyorum; hepinizi, en samimi duygularıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, demokratik ülkelerde polis teşkilatı, emniyet teşkilatı, daima demokrasinin teminatı olarak önplana çıkmıştır. Emniyet ve asayiş görevini yürüten polis teşkilatı, demokratik ülkelerde, her zaman, sivil otoriteye bağlı olarak görev yapar. Yani, emniyet teşkilatı, polis - halk ilişkisi, insan hakları, hukukun üstünlüğü gibi dünyanın önem verdiği değerler bakımından, sık sık, sivil otoriteye bağlı olması nedeniyle tartışılır, sorgulanır. Bu, demokratik ülkelerde olabilecek bir olaydır. Yani, demokratik ülkelerde, polisin, yaptığı icraatlardan, insan haklarından, hukukun üstünlüğü gibi önemli konulardan dolayı her zaman sorgulanma şansı vardır. Demokrasisini tam olarak yerleştiremeyen ülkelerde ise, polisin, tartışılması, sorgulanması hemen hemen mümkün değildir.

Burada, şunu belirtmek istiyorum: Polis, sivil otoriteye bağlıdır; demokratik ülkelerde de, sivil otorite, polisi, her zaman sorgular. Bunun da kıymeti, ülkemizde ve diğer demokratik ülkelerde, çok iyi bilinmelidir. Bugün, Meclisimiz de, polisimizi, özellikle insan hakları konusunda sorgulayabilmektedir, rapor düzenleyebilmektedir. Raporun içeriğini tartışmıyorum, şöyle olmuş, böyle olmuş demiyorum; ama, demokratik bir ülke olan Türkiye Cumhuriyetinde, polis teşkilatının, sorgulanabilir, tartışılabilir olduğunu özellikle ifade etmek istiyorum ve burada, demokrasinin de kıymetini özellikle belirtmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, dünya hızla değişmektedir. Dünyada, insanlar, demokrasiye direnseler, değişime direnseler de dünya değişiyor. Küreselleşen bir dünya var, bloklanmış bir dünya var. Tabii, bu dünyada, bilgi toplumuna geline bir dünyada, çağdaş dünyada suç türleri de değişmiştir, yeni suçlar ortaya çıkmıştır. Bilgi teknolojisine paralel olarak, enformasyonla ilgili suçlar oluşmuştur bugün dünyada. Dünyada, bireysel suçların yerini, ağırlıklı olarak, örgütlü suçlar ve orga-

(1) 426 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

nize suçlar almıştır. Suç işleme biçim ve yöntemleri değişmiştir. Suçların ve suçluların nitelikleri değişmiştir ve bu değişime karşı, demokratik ülkeler, polis teşkilatlarında da değişime gitmişlerdir. Özellikle, Avrupa Birliği ülkelerinin "Europol" adı altında Avrupa polisini kurduklarını görüyoruz. Buradaki amaç, bloklaşan dünyada, ktreselleşen dünyada, yeni bir anlayışla, insanların güvenliğini demokratik bir biçimde sağlamaktır; yani, Avrupa Birliği de, demokratik bir şekilde, yeni bir polis birliğini meydana getirmiştir. İşte, Türk polisi de buna ayak uydurmak mecburiyetindedir; ama, Türk polisinin buna ayak uydurabilmesi için, Türkiye Cumhuriyeti de, elbette, tam demokratik bir ülke olmak zorundadır. Bugün sahip olduğumuz ekonomik devlet özelliği, bugün sahip olduğumuz merkeziyetçi sistem nedeniyle, suç işleme oranı her gün artar. Yani, demokrasisini tam olarak kuramayan, demokrasisini tam olarak sağlayamayan ülkelerde, suçlar da artar, suçlular da artar, suç işlemeye müsait bir ortam çıkar.

Değerli arkadaşlarım, Sayın İçişleri Bakanımız burada yok; ama, ben, özellikle bazı hususlara –burada olsaydı daha iyi olurdu– değinmek istiyorum. Bugün, Türkiye’de, merkeziyetçi bir devlet yapısının, devletin ekonomiyi kontrol etmesinin bir sonucu olarak, değişik şekillerde suç işlenmiştir. Yalnız, özellikle son günlerde yapılan operasyonlarla ilgili tartışmalar kamuoyunun zihnini bulandırmıştır. Bugün, Türk polisi, gerçekten, kendisinden beklenilenin üzerinde bir verimle ve gayretle çalışmaktadır; her türlü takdire şayandır. Hatası vardır, suçu vardır; ama, Türk polisi her zaman tartışılabilmiştir, her zaman sorgulanabilmiştir. Yalnız, özellikle Türk polisinin bu başarılarına karşı, siyasiler, maalesef, yanlış uygulamalara gitmişlerdir ve polisin elde ettiği veya elde edeceği başarıların engellendiğini de görmekteyiz. Son önemli operasyonlarda bakıyoruz ki, alınan ifadeler gazete sayfalarında... Bazı suçluların itirafçı oldukları ortaya atılıyor; ama, bakıyorsunuz ki, daha sonra, suç işleyen bunlar değildir; işte, yeni kişiler, yeni suçlular ortaya çıkıyor ve bunun sonucu olarak da vatandaşımızın zihni bulandırılıyor. Önemli operasyonlarda, maalesef, vatandaşımızın zihni bulandırılıyor. Burada, herkes, görev ve yetkisini bilmelidir. Cumhuriyet savcılarının yetkilerini, maalesef, bazı siyasilerimiz kullanmaya kalktıkları için de, bugün, önemli operasyonlardan sonuç alınmıyor. Bu konuda, özellikle, Sayın İçişleri Bakanımızın dikkatini çekmek istiyorum; cumhuriyet savcılarının yetkileri cumhuriyet savcıları tarafından kullanıldığı takdirde, önemli operasyonlara, önemli sonuçlara ulaşılacağına inanıyorum.

Değerli arkadaşlarım, bugün, polisimize yeni kadrolar vereceğiz. Kısaca, bazı konulara temas etmek istiyorum. Türkiye’de, lise mezunu olan ve sekiz ay polis okullarında kurs görenler polis olarak göreve başlarlar. Bu sekiz aylık süre, polisimizin branşlaşmasına ve uzmanlaşmasına yeterli değildir, mümkün de değildir. Türkiye’de 142 273 polis var. Bu sayı itibarıyla, 414 kişiye 1 polis düşüyor. Almanya’da 300 kişiye, Fransa’da 243 kişiye, Hollanda’da 340 kişiye, İspanya’da 205 kişiye, İtalya’da ise 215 kişiye 1 polis düşüyor. Demek ki, Türkiye’nin yeni polis alımına ihtiyacı var; ama, burada üzerinde durmamız gereken konu şu: Nitelik mi, nicelik mi; bugün, sayı artışı, polis teşkilatının verimini sağlar mı, polis teşkilatının daha hızlı, daha etkin bir hizmet yapmasını sağlar mı, sağlamaz mı; baktığımız zaman, sağlamaz. Önemli olan, polisin nitelikli bir hale gelmesidir. O konudaki önerilerimizi de, daha sonra sizlere sunacağım.

Değerli arkadaşlarım, özellikle değişik ülkelerde, demokratik ülkelerde, yeni polis kadrosu istenirken, bazı yöntemler uygulanır; yani, bazı planlar ve programlar yapılır, bu planlar ve programlar çerçevesinde, hedeflenen programlar çerçevesinde yeni polis alımına gidilir.

Bakınız, Amerika Birleşik Devletlerinde, 1995 yılında, yeni suçla mücadele yasası devreye girdi. Suçla mücadele yasasındaki amaç şuydu: Son yıllarda Amerika’da artan terör, şiddet ve adi suçları azaltmayı amaçlıyordu. O zaman, yasayla "biz, beş yıl için 100 000 polis alacağız, 19 ayrı tip saldırı silahının, yapım, satış ve bulundurulmasını yasaklayacağız, 60 federal suçla ölümlü cezası

getireceğiz, yeni cezaevleri inşa edeceğiz, terör suçlarıyla ilgili cezaları 5 yıldan 8 yıla çıkaracağız" diye bazı planlar, programlar ve hedefler ortaya koydular ve bunun yapılması için de 30 milyar dolarlık bir fon ayırdılar. Buradaki amaç şuydu: Yeni polis kadrosu istenirken, bu hedefleri de gerçekleştireceğiz diye bir plan, program koydular. Amaç, suç işleme oranının azaltılması; yani, polisin aslı görevi olan önleyici kolluk görevinin en iyi şekilde yerine getirilmesiydi.

Şimdi, bakıyoruz ki, biz de 20 000 civarında polis kadrosu alacağız; ama, nasıl alacağız; bir planımız, bir programımız var mı; Amerika Birleşik Devletlerinin yaptığı gibi, yeni bir sistemle, yeni bir programla mı alıyoruz; hayır, öyle değil; ihtiyacımız var, alacağız... Bunlar yanlış. Türkiye'de, özellikle, merkezîyetçi yapıdan, ekonomik devletten kurtulmanın yolu olan yapısal reformlarla birlikte, emniyet teşkilatında da bir yeni yapısal reforma gitmediğimiz sürece, yine tartışılma-ya devam edeceğiz ve yine, ferdî başarılarla övünmeye devam edeceğiz.

Burada, tabii ki, bakın, Amerika Birleşik Devletlerinin yaptığı gibi, adalet reformu ortaya çıkıyor; yani, iç güvenlikle, polisin çalışmasıyla ilgili olarak adalet reformu gerçekten önplana çıkıyor. Yapısal reformlar kapsamında, demokrasinin savunulduğu, insan hak ve hürriyetlerinin önplanda tutulduğu bir adalet reformuna ihtiyaç vardır.

Size bazı örnekler vermek istiyorum. Türkiye genelinde, geçen yıl, ceza mahkemelerinin iş yükü 2,5 milyon civarında, hukuk mahkemelerinin 1,5 milyon civarında. Yani, mahkemelerimizin, toplam 4 milyon civarında iş yükü vardı. Hâkim sayısı ise, 5 700; savcı 3 000 civarında; yani, toplam 8 500 civarında bir hâkim ve savcı var.

İstanbul'a bakacak olursak -özellikle dikkatinizi çekmek istiyorum- İstanbul'daki iş yükü ise 700 000 civarında; ama, buna mukabil, hâkim ve savcı sayısı, toplam 160 civarında. Yani, İstanbul'da, Türkiye genelinin yüzde 25'i oranında suç işlenmesine rağmen, hâkim ve savcı sayısı, maalesef, yüzde 1,7'si. Tabii ki, İstanbul'daki bu suçu, böyle bir çelişkiyle önleyemeyiz; önlememiz de mümkün değildir. Onun için, diyoruz ki, adalet sistemiyle, adalet reformuyla birlikte bu çalışmalar yapılmadığı sürece başarılı olmamız mümkün değildir.

Size, bazı kısa örnekler vereyim. Bir adalet sistemi düşünün ki -polisle bağlantılı olduğu için söylüyorum- polis, bir suçluyu yakaladı, ifadesini aldı, delilleri topladı, tanıkların ifadesini aldı, dosyayı tamamladı, cumhuriyet savcısına gönderdi; sanık dedi ki, polisteki ifademi kabul etmiyorum; sil baştan yeniden ifade almaya başlıyoruz. Şimdi, burada başarılı olmamız mümkün mü; değil. Yani, polisin, burada başarısından bahsedemeyiz. Önleyici kolluk hizmetlerini yapmasının da bir anlam ifade etmediğini görüyoruz.

Bir örnek daha verelim. Vatandaş, birisine bir çek veya senet karşılığı mal satıyor; ancak, çek veya senedini tahsil edemez. Yasalar, tahsilatı kolaylaştırıyor; aksine, zorlaştırıyor. Borcunu ödemeyene de bir şey yapamıyorsunuz. Bunun sonucu ne oluyor; çek-senet mafyası oluyor. Yani, çek-senet mafyasını vatandaş mı ortaya çıkarıyor veya polis mi türetiyor?.. Çek-senet mafyası, bizim adalet sistemimizin yetersizliğinden kaynaklanıyor. O zaman, ne yapacağız; 21 inci Yüzyıl Türkiye'sinde adalet reformunu bir an önce yapacağız.

Adalet sistemine ayak uydurmadığımız sürece, adalet sistemini, gerçekten, layık olduğu yere getirmedığımız sürece, çağdaş dünyanın adalet sistemi olarak yeniden yapısal bir reformla inşa etmediğimiz sürece, maalesef, altından kalkamayız. Ne oluyor bugün? Bugün şu oluyor: Sürekli sorunları erteliyoruz.

Bakın, sorunlar, Türkiye'de sürekli erteleniyor. Niye; çünkü, hiçbir yapısal reformu yapamıyoruz, adalet reformunu yapamıyoruz, eğitim reformunu yapamıyoruz, merkezî idarenin ağırlıklarını atmasını sağlayamıyoruz, ekonomik devletten etkin ve güçlü devlete geçemiyoruz ve bunun so-

nucunda da, sorunları erteliyoruz. Sorunları erteleyince ne oluyor; cezaevlerinde her gün isyan çıkıyor, mafyanın hesaplaştığı yer olarak cezaevlerindeki olayları her gün gazetelerden okuyoruz ve bunun önüne de geçemiyoruz, önüne geçmemiz de mümkün değil. Hatta, öyle ki, cezaevlerinde hücresine mi geçelim, koğuş sistemine mi geçelim diye, onu tartışıyoruz ve sorunları erteliyoruz; ertelemeye de, bu gidişle, devam edeceğiz. Kökten çözüme gitmediğimiz sürece, adalet reformunu gerçekleştirmediğimiz sürece, etkin, hızlı ve adil yargılamayı gerektiren bir adalet sistemi gerçekleştirmediğimiz sürece, başarılı olmamız mümkün değildir.

Değerli arkadaşlarım, bütün bu olumsuzluklara rağmen, polis, başarılıdır; ama, şu var -baştan da söyledim- başarılı demekle yetinmeyeceğiz; polisin, sivil otoritenin bir temsilcisi olarak, her zaman sivil otorite tarafından sorgulanabilme olayını da özellikle belirtiyorum ve son günlerde poliste başka bir yapılanmaya doğru gidiş şeklinde yaygın bir görüntü var; bu, son derece yanlıştır. Sivil otorite polisten elini çektiği anda, hiçbir şekilde oraya giremezsiniz. Buna da dikkatinizi çekiyorum.

Bir polis memuru, bugün, 250 milyon lira civarında bir maaş alıyor ve buna rağmen, bu polis teşkilatı başarılı. Buna da özellikle dikkatinizi çekiyorum. Maalesef, hükümet, hiçbir tasarı da getirmedir. Bu polis, bizim polisimiz; bu çocuklar, bizim çocuklarımız. Bunların bazı hataları da olmuştur, bunların bazı suçları da olmuştur; ama, bizim, bunları sorgulayabilme imkânımız var; bizim, bunları hizaya getirebilme imkânımız var. Adalet reformu yaparız, yapısal reform yaparız; biz, polis teşkilatını her zaman hizaya getirebiliriz; çünkü, polis -hep, sık sık söylüyorum- sivil otoriteye bağlı bir teşkilattir. Bunun da kıymetini bilelim; ama, her şeyden önce, lütfen, polisin maaşı konusunda, hep beraber, üzerimize düşeni yapalım. Bu çocuklar, bizim çocuğumuzdur; bu çocuklar, bizim lise mezunu çocuklarımızdır; onlara sahip çıkmasını bilelim.

Değerli arkadaşlarım, bazı önerilerim olacak. Avrupa Birliğini hedefleyen bir ülkede, elbette, yapısal reformlarla birlikte, polis teşkilatımızda yapılması gereken bazı hususlara dikkatinizi çekmek istiyorum.

Emniyet Genel Müdürlüğümüzün, bugün, 5 000 civarında -zannediyorum, öyle- personeli var. Bu, fazla. Emniyet Genel Müdürlüğü 1 000 kişiyle idare edilmeli. Sayın Bakanım da bilir. Yani, personelin çoğunluğunu illere devretmemiz gerekiyor. Emniyet Genel Müdürlüğü, sadece planlayan, programlayan, inceleme ve araştırma yapan, denetleyen bir konuma getirilmeli, bazı şeyleri burada yapan bir teşkilat olmaktan çıkarılmalıdır. Genel Müdürlüğü küçültmediğimiz sürece, illeri etkin hale getirmedığımız sürece de başarılı olamayız.

Emniyet teşkilatı personelinin eğitim ve yetenek düzeyinin yükseltilmesi amacıyla polis kolejinin sayısını artırmamızda fayda var. Bugün, polis okulları sekiz aylık bir eğitimle polis yetiştiriyor. Avrupa Birliğine girmeye aday bir ülke olan Türkiye'de, polis okullarını, iki yıllık meslek yüksekokullarına strateji dönüştürmemiz gerekiyor. Bu, sık sık söylenilir; ama, bir türlü de yerine getirilmez. Polis okulları iki yıllık meslek okulları haline getirilmeli; bu, bana göre çok önemli.

Değerli arkadaşlarım, tabii, polis, branşlaşma ve uzmanlaşmayı maalesef yapamıyor. Daha sonra, mesleğe başladıktan sonra branşlaşmaya ve uzmanlaşmaya gidiyor ki, bu da, son derece sakıncalı ve böyle olduğu takdirde, verimli olması da mümkün değildir. Bu nedenle, branşlaşma ve uzmanlaşmayı esas alan yeni bir sisteme gidilmeli ve bu kapsamda da polis okullarında dört branş şeklinde eğitim verilmelidir:

Suç önleme polisi şeklinde bir grup polis... Önleyici kolluk görevi. Yani, suç olmadık önce, suçun olmasını, suçun işlenmesini önlemeye yönelik bir polis.

Suç ve suçlularla mücadele polisi... Bu, adli polis, suç işlendikten sonra devreye girmesi gereken polis.

Yardım ve destek polisi.

Bir de trafik hizmetleri polisi.

Bunu, özellikle Meclis kürsüsünden ifade etmek istiyorum ki, Sayın İçişleri Bakanımız da herhalde, daha sonra alır okur. Avrupa'da olduğu gibi, polisin, bu sayede, uzmanlaşmasını ve branşlaşmasını sağlayan yeni bir yapılanmaya gitmek gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayın efendim.

KEMAL ÇELİK (Devamla) – Eğer, uzmanlaşma ve branşlaşmaya gitmediğimiz takdirde, arasıra, böyle raporlar düzenleriz. Onun için, polisin uzmanlaşmasına ve branşlaşmasına ağırlık vermeliyiz. Tabii ki, bu kapsamda, eğer, uzmanlaşma ve branşlaşmayı sağlarsak, adli polis görevini bilir, önleyici polis görevini bilir ve bundan sonra, suçludan sonuca değil, delilden sonucu giden bir yöntem uygulanmalıdır; bu çok önemli. Polisin, delilden sonuca gitmesini sağlayan uzmanlaşmış ve branşlaşmış bir ekip işbaşına gelmelidir.

Değerli arkadaşlarım, yine, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün, özellikle, inceleme, araştırma ve değerlendirme görevi kapsamında, yeni polis araştırma enstitüsü kurulmalıdır ve özellikle, şunu görüyoruz; terörle mücadelede polisimizin çok başarılı olduğu bir gerçek; ama, uyuşturucuyla mücadelede, vatandaşlarımız da...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayın.

Buyurun.

KEMAL ÇELİK (Devamla) – Uyuşturucuyla mücadelede yeni bir fon oluşturulmalı. Avrupa'da vardır bu. Türkiye'de de yeni bir fon oluşturup, bu konunun üzerine gidilmelidir.

Ben, beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum ve bu kanunun ülkemize ve tüm polis teşkilatımıza hayırlı, uğurlu olması dileğiyle, hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çelik.

Fazilet Partisi Grubu adına, Diyarbakır Milletvekili Sayın Osman Aslan; buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

FP GRUBU ADINA OSMAN ASLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 426 sıra sayılı 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerin Emniyet Genel Müdürlüğüne Ait Bölümünde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı üzerinde Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; liberalizmin fikir babası sayılan Adam Smith'in tabii kanun olarak adlandırdığı teorisine göre, devletin 3 temel görevi vardır. Bu görevlerden biri ulusal savunma; ikincisi, adalet ve yönetim; üçüncüsü, kârlı olmadığı için birey tarafından yapılamayacak, fakat, toplumsal ihtiyaçların karşılanması için gerekli olan işlerin yapılması.

Buna göre, liberalizmin yeni bir versiyonu olan yeni dünya düzenini benimseyen ülkelerde, adalet, millî savunma, içişleri ve hizmetler olmak üzere, dört temel bakanlık ön plana çıkmaktadır.

Ülkenin yönetimiyle ilgili olan İçişleri Bakanlığının omurgasını oluşturan ise, malumunuz, emniyet teşkilatıdır. Ülkemizin gelişmesi, hızlı nüfus artışı, sosyal ve ekonomik yapının canlılık

kazanması, küçük yerleşim birimlerinden büyük yerleşim birimlerine yönelik göçler olması nedeniyle, polisin görev alanı genişlemiş, suç ve suçlu sayısındaki artış sonucu, toplumun huzur ve güvenini korumak amacıyla, yeni emniyet birimlerinin kurulması ve mevcut birimlerin yenilenmesi ihtiyacı doğmuştur.

Tasarıyla, emniyet hizmetlerinin daha etkin ve sürekli bir şekilde topluma sunulabilmesi amacıyla, yeni kurulan ve yenilenen birimlerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere, 10 000 adet polis memuru kadrosu ihdas edilmektedir. Biz, İçişleri Komisyonunda, bu sayıyı 20 000 olarak öngörmüştük; fakat, Plan ve Bütçe Komisyonunda, bu sayı, tekrar 10 000'e indirilmiş bulunmakta. Gerekçesi de, bütçede yeteri kadar ödenek olmayışındandır. Halen, Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde 158 000 polis memuru görev yapmaktadır. Hedeflenen kadro adedi 200 000'dir. Yılda, yaklaşık 5 000 polis memuru emekli olmaktadır. İhtiyaç duyulan kadro adedi 42 000'dir. İlk etapta alınacak 10 000 polis kadrosunun aylık maliyeti 3 trilyon lira, yıllık maliyeti ise 37 trilyon liradır.

1997 yılında yapılan nüfus sayımı göz önüne alındığında, kentsel kesimde, yani polis sorumluluk bölgesinde yaşayan insan sayısının 41 257 000 kişiye ulaştığı ve polisin, Türkiye nüfusunun yüzde 65'ine hizmet götürdüğü görülmektedir. Halen, Türkiye'de, 139 ilçede polis teşkilatı yoktur. 139 ilçeye beraber, belde ve köylerin tamamında emniyet hizmetleri jandarma ve asker marifetiyle görülmektedir. Hatta, büyük kentlerde bile, meydana gelen bazı olaylarda, polisin yetersiz kaldığı, askerî birliklerden takviye kuvvet istediği bilinmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Avrupa standartlarına göre, her 250 kişiye 1 polis düşmesi gerekirken, ülkemizde 430 kişiye 1 polis düşmektedir. Nüfusumuzun yüzde 65'ine hitap eden Emniyet Teşkilatı, bu hizmetini 1937 yılında çıkarılan teşkilat kanununa bağlı olarak yerine getirmektedir. 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu, günümüzün gelişen ve değişen şartlarına göre yeniden düzenlenmeli ve Avrupa Birliği mevzuatıyla uyumlu hale getirilmelidir.

Hızla artan nüfusumuza paralel olarak çeşitlenen suçlar ve yeni suç teknikleri karşısında, polisimizin suç ve suçlularla hukuk kuralları içerisinde mücadele edebilmesi için, teknik açıdan kendini yenilemesi gerekmektedir. Beş yıllık kalkınma planlarında bu hedef hep yer almış; ancak, bir temenni olmaktan öteye gidememiştir.

Bilindiği gibi, günümüzde "organize suç" ya da "örgütlü suç" kavramı sıkça söylenmektedir. Bu suçun tanımı şöyledir: Belirli bir grup insanın bilinçli olarak, belirli bir süre yasadışı eylemlerde işbirliği yapmak üzere karar vermeleri, kendi aralarında görev bölümü yapmak suretiyle ve çoğunlukla modern altyapı sistemleri kullanarak, mümkün olduğu kadar büyük kârlar elde etmek amacıyla güden suç biçimidir.

Örgütlü suç gruplarının faaliyet alanlarını sıralamak gerekirse; uyuşturucu madde kaçakçılığı ve dağıtımı, silah kaçakçılığı, sahte para basımı ve dağıtımı, beyaz kadın ticareti, mülteci ticareti, kumarhane işletmeciliği, nükleer, biyolojik ve kimyasal madde kaçakçılığı, organ kaçakçılığı ve ticareti, sübvansiyon, ihale ve kredi yolsuzlukları, bilgisayar teknolojisinin kullanımıyla gerçekleştirilen sanal ekonomik ya da elektronik suçlar, sanat eserleri ve antika hırsızlığı sayılabilir; bu örnekleri daha da çoğaltmak mümkündür.

Yine, organize suç grupları ile terör grupları ve hatta bazı kamu görevlileri arasında bağlantılar bulunmaktadır. Mafya tipi örgütlenmelerde, grup yapısı ne derece değişik olursa olsun, ana amaç azamî kârlılıktır. Bu amaca ulaşmak için, bazı terör grupları ve kamu görevlileriyle işbirliği kurulabilmektedir; dünyada ve Türkiye'de bunun pek çok örnekleri görülmüştür.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Emniyet Teşkilatımızın gelişen teknoloji ve buna bağlı olarak ortaya çıkan suç ve suçluluk türleriyle mücadele etmesi, alacağı eğitimin de çağın gerekle-

rine uygun olmasıyla doğru orantılıdır. Bugün için organize suç örgütlerinin sürekli çeşitlilik gösterdiği ülkemizde, suç ve suçlulukla mücadele yöntemlerini geliştirirken, gerekli hukukî ve eğitime ilişkin donanımlara, polis teşkilatı olarak kavuşmak zorunluluğu vardır.

Diğer önemli bir husus, emniyet mensuplarının ücretleridir. Bütçeden Emniyet Genel Müdürlüğüne ayrılan paylara baktığımızda, yaklaşık yüzde 70'inin personel harcamalarına, geri kalanın da transfer harcamalarına gittiği, dolayısıyla, eğitim, teknolojik yenilenme ve yatırımlara pay ayrılamadığı görülmektedir. Emniyet Teşkilatının bu kısır döngüden bir an önce kurtarılması gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle, Emniyet Teşkilatının devlet bütçesinden aldığı pay, Avrupa standartlarına göre en az yüzde 10 olması gerekirken, yüzde 3 dolayında seyretmektedir.

İçişlerine bağlı kuruluşlardan sadece ve sadece Emniyet Teşkilatı 657 sayılı Kanuna tabi iken, diğer kuruluşlar kendi özel kanunlarına tabi olup, sözleşmeli veya kapsam dışı statüde daha iyi ücret almaktadırlar. 1980 yılında 657 sayılı Kanuna eklenen geçici bir maddeyle, Emniyet Teşkilatı personel kanunu çıkarılması öngörülmüş ise de, aradan yirmi yıl geçmesine rağmen, bu çalışma sonuçlanamamış ve emniyet mensuplarının özlük haklarındaki iyileşmeler bir türlü gerçekleşmemiştir.

Emniyet Teşkilatının adli, idarî, siyasî, trafik, organize suçlar ve terörle mücadele gibi pek çok görevi vardır. Bu görevler, toplumun her kesimiyle ilgili görevlerdir ve çalışma şartları bakımından, yirmidört saat, gece-gündüz demeden, yaz-kış demeden çalışmayı gerektirir. Eskiden Hakkâri, Şırnak gibi yerler, polis için sürgün bölgesi sayılırken, şimdilerde İstanbul sürgün bölgesi sayılmaktadır; bunun nedeni de ücret azlığıdır.

Yalnız polis değil, genel olarak kamu çalışanlarının ve özellikle de genel idare sınıfındaki personelin aldıkları ücretler de gerçekten içler acısıdır.

Konuyla ilgili çok çarpıcı bir fıkrâ anlatılmaktadır. Fıkrâyı müsaadelerinizle sizlere de anlatmak istiyorum.

Söyle ki: "Türk, Alman ve Amerikan devlet başkanları bir araya gelip bazı meseleleri görüşüyorlar. Sıra kamu çalışanlarının ücretlerine geliyor. Amerika Birleşik Devletleri Başkanı diyor ki: 'Biz çalışanlarımıza ayda 3 000 dolar ödüyoruz, bunun 2 000 dolarını harcıyorlar, 1 000 dolarını da tasarruf ediyorlar.' Alman devlet başkanı da, çalışanlarına 5 000 mark ödediklerini, bunun 3 000 markını harcadıklarını, artan 2 000 markı da çeşitli tasarruflarda kullandıklarını ifade ediyor. Türk başbakanı diyor ki: 'Biz, çalışanlarımıza ortalama 200 milyon lira veriyoruz, kalan 200 milyon lirayı da nasıl buluyorlar bilemiyoruz.'

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; diğer önemli bir hususa da kısaca değinmek istiyorum; yani, konunun hep olumlu yönlerini anlatırken, biraz da olsa, olumsuz yönlerine de girmek istiyorum. Danışmanımınla birlikte, bizzat müşahade ettiğim bir konuyu ifade etmek istiyorum. Geçtiğimiz kış sert geçmişti. Siyasal mezunu, yüksek lisanslı bir arkadaş ziyaretime geliyor; bu arkadaş müfettişlik, daire başkanlığı, genel müdür yardımcılığı gibi görevlerde de bulunmuş. İsim vermek istemiyorum. Danışmanım, onu Dikmen kapısından almaya gidiyor. Arkadaş, cihazdan geçmenin yeterli olacağını, üstünün aranmayacağını zannederek, hava soğuk olduğu için elleri paltosunun ceplerinde geçmeye çalışırken, polis, çok kaba bir şekilde kolundan tutup "çıkart şu ellerini de üstünü arayayım" diye hakaret ediyor. Arkadaş da "esas duruşa da geçelim mi bari" demiş. Benim danışmanımın da polise "bu arkadaş, üst düzey yetkili bir bürokrattır ve İçişleri Komisyonu üyesi milletvekilimin de ziyaretçisidir; bu davranışın çok kaba değil mi" diye soruyor. Polis memuru şöyle ifade ediyor: "O, bükratsa ben de polisim." Yani, buradan, ifade etmek istediğim konuya da geleceğim.

Üst düzey bürokratlar ve hatta milletvekilleri, polisler tarafından rencide ediliyor. Bunu, birçok milletvekilimiz de biliyor. Gösteri yapan memurlar, öğrenciler yerlerde copluyor. Polis-va-tandaş arasında kan davası varmış gibi manzaralara şahit oluyoruz.

Bütün bunları anlatırken, eğitimin önemini de vurgulamak istiyorum. "Bunlar münferit olaylardır" deyip geçiştiremeyiz. Emniyet Teşkilatı, devletin vatandaşla hitap ettiği yüzüdü; bu yüzün, sevecen, insancıl ve pırıl pırıl olması icap etmektedir.

Emniyet Teşkilatında 1989 yılında yüksek tahsil oranı yüzde 8 iken, yüzde 14'e çıkmış; lise mezunu oranı yüzde 56'dan yüzde 84'e çıkmıştır. Bu, sevindirici bir gelişme olmakla beraber, yeterli değildir. Burada kamu hizmeti niteliğinin olabildiğince üst düzeyde verilmesi lazım geldiği için yükseköğrenim düzeyini süratle yükseltmemiz gerekmektedir.

Hızlı kentleşme, bulunduğumuz coğrafyanın terörist ve organize suçlara elverişliliği ve bu suçların giderek çeşitlenmesi ve bunlara benzer durumlar, polisimizin mesleki alanda çok yaygın bir eğitim almasını gerekli kılmaktadır. Aynı zamanda, polisin çok iyi bir hukuk eğitimi alması lazımdır; çünkü, vatandaşla karşı karşıya geldiği zaman hukuk kurallarını uygulamak durumundadır.

Hal böyle iken, Türkiye'de 1 adet polis koleji bulunmaktadır. 6 400 olan polis okulları öğrenci kapasitesinin 10 000'e çıkarıldığını ve polis okullarında eğitim süresinin oniki aydan dokuz aya çekildiğini görüyoruz. Bu mantığı yorumlamak mümkün olmamakla birlikte, Emniyet Teşkilatının ihtiyaç ve beklentilerine cevap verebilecek nitelikte polislerin yetiştirilmesi ve onların insan haklarına saygılı bir yapıda eğitilmeleri için, eğitim hizmetlerinin gelişen bilim ve teknolojiye paralel olarak yapılandırılması...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Söztünüzü tamamlayacak mısınız?

OSMAN ASLAN (Devamla) – Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun.

OSMAN ASLAN (Devamla) – ...ve bu çerçevede polis okullarının, polis akademisine bağlı iki yıllık polis yüksekokulları haline getirilmesi yönünde bir kanun tasarısı Meclisimizin gündeminde gelmiş bulunmaktadır. Bunun çok sevindirici bir gelişme olduğunu ifade etmek istiyorum.

Çünkü, polislik ciddi bir meslektir. Polisin modern dünyadaki fonksiyonu değişmektedir. Güvenlik hizmetlerindeki etkinliğin, yüksek kalitede hizmet sunmanın ancak eğitim kalitesinin yükseltilmesiyle mümkündür. Polislik, artık amaç ve değerleri olan "güvenlik mühendisliği" haline gelmiştir.

Konuşmamın başında da belirttiğim gibi, globalleşen dünyada Emniyet Teşkilatımızın önemi artmaya devam edecektir. Bulduğumuz coğrafyada ve köyden kente göçte belli bir istikrar sağlanmadıkça, küreselleşmenin ve bilgi çağının beraberinde getirdiği...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Aslan.

1 dakika da ilave süre kullandırdım; lütfen, teşekkür edin...

OSMAN ASLAN (Devamla) – ...birtakım yeni teknolojik, elektronik ve medyatik suçlar ül-kemize de sıçradıkça ve Türkiye çağdaş devlet ve toplum olma sürecini yakalayamadıkça, toplum-da birtakım olumsuz gelişmelerin artmasına paralel olarak, Emniyet Teşkilatının görev ve sorumluluk alanında da önemli gelişmeler yer alacaktır.

Konuşmamı burada bitirirken, ihdas edilen kadroların, Emniyet Teşkilatımıza ve milletimize hayırlı ve uğurlu olmasını diler, Yüce Heyetinizi, şahsım ve Grubum adına saygıyla selamlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Aslan.

Şahsı adına, tasarının tümü üzerinde, Manisa Milletvekili Sayın Bülent Arınç; buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

BÜLENT ARINÇ (Manisa) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. 426 sıra sayılı tasarının tümü üzerinde, şahsım adına söz aldım.

Arkadaşlarımızın da ifade ettikleri gibi, bu tasarının özü, Emniyet Genel Müdürlüğü kadrolarına 10 000 tane yeni polis kadrosu verilmesine ilişkindir. 1997'de hazırlığı yapılmış, daha sonra İçişleri Komisyonunda, 9 uncu dereceden 10 000, 10 uncu dereceden 10 000 olmak üzere, 20 000 polis kadrosu verilmiş; Plan ve Bütçe Komisyonu, tasarının geldiği şekliyle, sadece 10 uncu dereceden 10 000 kadro olarak değiştirmiş ve Genel Kurulumuza göndermiş.

Gerekçelerine bakıldığı zaman "polis açığı var" deniliyor; bu açığın kapatılması yolunda böyle bir kadro ihdasına gerek duyulmuş.

Tabii, burada söylenen şey şudur: Kişi başına düşen polis sayısı, Türkiye'de Batı standartlarının çok altındaymış. Belki sorular kısmında da sorabiliriz, yani, bu, kişi başına düşen polis sayısının kriterleri nedir; batı ülkelerinde bu kriterler neye göre hesaplanmaktadır ve Türkiye'de, 200 000 rakamı, eğer, tespit edilmişse, bu rakam hangi ölçülere göre tespit edilmiştir, bunu bilmemize gerek var; çünkü, polis sayısının artmış olması, o ülkenin çağdaş olmasına veya o ülkede huzurun ve mutluluğun sağlanması için doğru orantılı bir gerekçe olup olmadığı konusunda bizde kuşku uyandırdı. Sanki, biz, polis sayısının az olmasıyla, ülkede, böyle, daha huzur ve güven içerisinde bir ortam meydana geldiğini düşünüyoruz. Elbette, bu konu bilimsel olarak incelenmiştir, 200 000 olan polis sayısının 65 milyon nüfus içerisinde takriben 325 kişiye 1 polis düşmek üzere hesaplandığını tahmin ediyorum. Bunun daha mı azaltılması gerekir, yoksa polis sayısının daha da mı artması gerekir, bu konuda Sayın Bakandan da bilgi rica edecektim.

Ancak, benim söylemek istediklerim bütün bunlarla birlikte, Emniyet Müdürlüğü mensupları, polis arkadaşlarımız, vatandaşlarımızın mal ve can güvenliği için her şeylerini ortaya koyan kamu görevlisi insanlardır. Onların maddî ve manevî standartlarının yükseltilmesi ve görevlerini yaparken en başarılı bir şekilde bu görevlerinden yüzlerinin akıyla çıkmaları hepimizin arzusudur.

Özellikle son yıllarda ve son günlerde polis görevinde bulunan arkadaşlarımız, emniyet görevlisi arkadaşlarımız, basında çokça gündeme geliyorlar. Bu, bugünün meselesi değil, yıllardan beri, polis imajı, polisin, yaptığı görev itibarıyla toplum içerisinde sevimsiz bir konuma gelmesi, özellikle işkence iddiaları ve insan hakları ihlalleri, âdeta, polisle yan yana getirilmekte ve özdeşleştirilmektedir.

Şüphesiz, burada konuşma yapan Sayın Cumhurbaşkanı, konuşmasının içerisinde bir önemli cümleyi söylemişti: "Türkiye, polis devleti olmaktan çıkmalı ve hukuk devletine ulaşmalı." Burada kastedilen şüphesiz farklı bir şey; çünkü, dünyadaki bütün toplumlar, geçirdikleri tekamül içerisinde, önce polis devletiydiler, ondan sonra kanun devleti oldular, hukuk devleti oldular -Türkiye Cumhuriyeti Devletin niteliği gibi- ama, şimdi bir ileri kademesi daha var, o da, hukukun üstünlüğüdür. Yani, hukuk devleti olmak bile, artık çağdaş demokrasilerde yeterli değil, hukukun üstünlüğüne giden yolda daha verimli ve daha başarılı olunacağı düşünülmüştür.

Şüphesiz, polis sayısının hızla artması yanında, bireysel hak ve özgürlüklerini de kısıtlanması yan yana getirilebilir. Özellikle son zamanlarda televizyon ekranlarına yansıyan, toplumsal olaylardaki polisin davranışları dikkat çekicidir. Öğrencilerin yaptıkları gösterilerde ve birtakım sivil toplum örgütlerinin yaptıkları gösterilerde, yerli yersiz, acımasızca kaba kuvvet kullanılmaktadır; kız çocukları veya gençler ayaklarından sürüklenmekte, hatta yumruklanmaktadır. Şüphesiz, bu görevi yapmak çok zor; yani, kendimizi o polislerin yerine de koymalıyız; ama, öylesine bir eğitim ve öylesine bir teknik donanım olmalı ki, bu görüntüler ortadan kalkmalı ve polis, vatandaşımızın gözünde de, o gösteriyi yapan insanların gözünde de, mutlaka, görevini yaparken daha sağlıklı davranışlar sergilemelidir.

Özellikle, işkence iddiaları son günlerde televizyon ekranlarından eksik değil; yani, hortumcu bilmem ne ismiyle anılan bir insanın yaptığı gösteriler ekranlarda izleniyor ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin İnsan Hakları Komisyonu da, işkence iddialarıyla ilgili olarak ciltler dolusu kitaplar hazırlıyor ve işkence aleti diye gösterilen, taksinin bagajına da kolaylıkla sığmayan bir nesneyi, Türkiye Büyük Millet Meclisinde görevlilere teslim edebiliyor. Bunlar, bu meslek açısından hem onur kırıcıdır, hem itibar kırıcıdır. Dolayısıyla, yeni polis kadroları ihdas ederken, mevcut polis kadrolarımızın eğitimi noktasında da çok dikkatli olmamız gerektiğini düşünüyorum.

Değerli arkadaşlarım, bu iddialar, şüphesiz, Türkiye'nin Avrupa Birliğiyle ilişkilerinin iyice gündeme geldiği günlerde; yani, demokratikleşmenin, Anayasa değişikliği ve bazı temel kanunlardaki değişikliklerin gündeme geldiği günlerde daha da dikkat çekmektedir. Çünkü, bu işkence iddiaları ve faillerinin bulunması, bunların cezalandırılması, eğer o suçu işlemişlerse meslekle ilişkilerinin kesilmesi ve artık, insanlık onuruna karşı işlenen en çirkin suç olan işkence ve insan hakları ihlallerinin son bulması gerekiyor. Bu, hem milletimiz açısından fevkalade önemlidir hem de devletimiz açısından fevkalade önemlidir.

Bundan birkaç hafta önce, bir milletvekili arkadaşımızın bir gazetede çıkan beyanatları uzun süre tartışılmıştır. Türkiye'deki uyuşturucu trafiğinin nereden başlayıp, nereye kadar gittiği, bu trafiğin içerisinde kimlerin yer aldığı ve bu işi yapanların öntünde eskort olarak polis arabalarının bulunduğu da ifade edilmiştir.

Bunların büyük bir kısmı gerçeklerdir; ama, bunların konuşulmuş olması yetmiyor, hem de bir sayın milletvekili tarafından konuşulmuş olması, herhalde, hiç yetmiyor. Biz, bunları nasıl önleyeceğiz, bunları nasıl ortadan kaldıracacağız ve bu suçu işleyenleri cimbızla tutarak bu meslekten nasıl atacağız ve bunların cezalarını nasıl vereceğiz, polisliğe alacağımız insanların ve aldığımız insanların maddi ve manevi eğitimlerini geciktirmeden ve aksatmadan nasıl temin edeceğiz, herhalde bunların öncelikli olarak düşünülmesi gerekiyor. Polislerimiz, eğitim açısından olduğu kadar, araç ve gereç bakımından, teknik donanım bakımından da fevkalade güçlendirilmelidir.

Değerli arkadaşlarım, son günlerde yine, ismine "umut" denen veya başka bir isimle anılan operasyonlar yapılmaktadır. Bunu, emniyet mensuplarımız yapıyorlar; başlarında müdürleri var ve bu operasyonlar hepimizi heyecanlandırıyor. Gerçekten, Türkiye'de temiz toplum, temiz siyaset içerisinde herkesin görmek istediği, birkısım pisliklerin ortaya çıkarılması ve bunların sahiplerinin teşhir edilmesi ve cezalandırılması, hepimizin müşterek talebidir; ama, günlerce süren umudun arkasından, maalesef, bir fiyaskoyla da karşılaşabiliyoruz. Bunu, bizzat o yetkililer de ifade ediyorlar; "bulduğumuz, sorgusunu yaptığımız kişiler, bizi aldatmış" diyebiliyorlar.

Polis ile yargı mensupları arasında çelişkili açıklamalar oluyor. Bu, toplumda başlağışta mevcut olan umudu, sonradan inkisarı hayale doğru götüren bir gelişmedir. Bu konuda bazı eksiklerimizin olduğunu, Sayın Bakan da zaman zaman ifade ediyor; ama, hep beraber, bizzat kendi gözle-

rimizle görüyoruz. Bu bütçelik operasyonların içerisinde -ki, büyük olduğunu onlar da ifade ediyorlar- belki, meseleyle uzaktan yakından hiç ilişkisi olmayan insanlar bile bir kalabalık içerisinde alınıp götürülüyorlar, aileleriyle, çocuklarıyla, yakınlarıyla; belki, üç gün, beş gün sonra salıverilseler bile, yüzlerinde yıllarca silmeyecekleri izlerle toplumun içerisine tekrar dönüyorlar. Bu arada, yine sorgulamalar sırasında birtakım maddî cebir ve baskıların yapıldığı da konuşulmuş oluyor.

Değerli arkadaşlarım, böylece, bu operasyonlar sırasında dikkatimizi çeken olay, polisin kendi görevini yaparken, mevcut kanun ve mevzuatlara bağlı olması, insan hakları meselesinde mutlaka dikkatli olması, yetkilerini aşmaması; çünkü, masum insanları bu şekilde cezalandırmak, dünyanın en büyük cezası olabilir. 10 tane canı olsa, 1 tane masum olsa, o masumun hatırı için yine biz meseleye hakkaniyet açısından yaklaşmalıyız...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Arınç, mikrofonunuzu açıyorum, lütfen tamamlayın efendim.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) –...ve böylece, polisin yaptığı bu işlerin sonunda, suçu işleyenlerin, yani, bu millete, bu milletin malına, canına kasteden insanların mutlaka bulunacağı ve cezalarının verileceği kanaati herkeste bir inanç haline gelmelidir.

Oysa, bu operasyonlar sırasında işlenen bir ikinci hata var. İçişleri Bakanlığı bütçesi üzerinde görüşürken de Sayın Bakandan rica etmiştim; bu operasyonlar yapılırken, polis sayısından daha fazla basın mensubu var. Hatta, polisin önüne geçmeye çalışıyorlar. Ellerindeki kameralarla, kişilik haklarını ihlal edercesine, aile gizliliğinin önüne geçercesine, haber yapmak kaygısı veya sansasyon gayretiyle polisin işini bile engelliyorlar. Bunlar olmamalı; çünkü, bu teşhir ettiğiniz insanlar, belki, büyük bir ihtimalle yarın masum çıkacaklardır ve orada polis, görevini yaparken, basın tarafından belki engellendiğinden, vazifesini layıkıyla yapamıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Arınç...

BÜLENT ARINÇ (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, birkaç konu daha vardı... Bu tasarıyla yeni kadrolar veriyoruz; bu konuda arkadaşlarımız olumlu görüş ifade ettiler, ben de katılıyorum. Emniyet mensuplarımıza ve camiasına hayırlı olmasını dilerim; ancak, bundan böyle, Emniyetimizle, polisimizle, güvenlik güçlerimizle ilgili bütün konularda milletimizin tek isteği var; can ve mal emniyeti, huzur ve mutluluğumuz en güzel biçimde sağlansın; artık, insan hakları ihlalleri ve işkence bir an önce son bulsun.

Hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Arınç.

Tasarının tümü üzerinde, şahsı adına, Tunceli Milletvekili Sayın Kamer Genç; buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

Buyurun Sayın Genç.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Emniyet Genel Müdürlüğü emrine 10 000 kadro verilmesiyle ilgili bir yasa tasarısı üzerinde, gecenin bu saatinde müzakereler yapıyoruz. Benden önce konuşan değerli arkadaşlarımız, gerçekten çok önemli fikirler söylediler.

Şimdi, bu hükümete soruyorum: Bu hükümetin bakanı nerede arkadaşlar; yani, İçişleri Bakanını nerede? O arkadaşımız...

BOZKURT YAŞAR ÖZTÜRK (İstanbul) – İşte, bakan orada!

KAMER GENÇ (Devamla) – Siz müdahale etmeyin canım; siz hükümetin avukatı değilsiniz ki. Hükümetin bakanı gelsin, burada, milletvekillerinin söylediği sözlere cevap versin. İçişleri Bakanlığı, çok önemli bir bakanlık.

Kişileri topladılar, faili meçhul cinayetleri çıkardılar, birilerinin üzerine örtbas ettiler. Çıkarırlar bir medya ordusunu, günlerce, bombaları patlatacağız dediler. Sayın Başbakan, İçişleri Bakanını hararetle tebrik etti, methüsenâ etti, göklere çıkardı; ama, arkası balon çıktı, balon da patladı. Sayın İçişleri Bakanı bomba patlatacağı, kendi balonu patladı. Sayın İçişleri Bakanının ne yaptığı belli değil. İçişleri Bakanı, bu işleri bilinçli mi yapıyor yoksa bizimle alay mı ediyor.

Değerli arkadaşlarım, burada önemli olan, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin itibarıdır. Düşünebiliyor musunuz, yıllarca faili meçhul kalmış cinayetler için, bir bakıyorsunuz, ülkenin Başbakanı, büyük bir kalabalıkla, büyük bir bomba patlatacağız diye kamuoyunun karşısına çıkıyor "Efendim, İçişleri Bakanı da gelecekti, biz, hakikaten, Türkiye'nin yüzkarası olan faili meçhul cinayetlerin faililerini yakaladık" diyor. İçişleri Bakanı gelip, burada beyanat verecekti, biz de çıkıp kendisini övecektik ve Tantan, seni tebrik ederiz diyecektik; ama, Tantan çıkmadı ortaya, hâlâ o günden beri Meclise de gelmedi.

Değerli milletvekilleri, herkes gelip, burada hesabını vermelidir. Kimse Türk Halkını, Türk Milletini ve Parlamentosunu kandıramaz. Kandırırsa, bunun sonucuna katlanmak zorundadır. Yıllarca, sen çıkacaksın, yalan söyleyeceksin, olayları değiştireceksin, ondan sonra fos çıkacak. Böyle siyaset olur mu?! Siyaset adamı, ahlaklı insandır; siyaset adamı, ağzından çıkan lafın hesabını veren insandır.

BAŞKAN – Sayın Genç, tabii, bu, sizin için de geçerli değil mi?

KAMER GENÇ (Devamla) – Hepimiz için, hepimiz için... Sizin için de geçerli, benim için de geçerli.

Değerli milletvekilleri, polis, bir toplumun can damarıdır; bir toplumda en önemli görev gören kitledir. Hakikaten, en zor görevi olan kişi polistir. İki tane silahlı gücümüz var; birisi polis, birisi asker; ama, polisler, tabii ki, sivil kesimle çok yakından ilişki kuran, her gün müdahale eden bir kitledir. Bu insanlarımızı işe alırken ve işte çalıştırırken çok dikkat etmemiz lazım. Bir defa, bunları, kendisinin, çocuğunun, ailesinin, insanca yaşamasını sağlayacak ekonomik güce kavuşturmamız lazım. Bugün, doğu ve güneydoğuda, özellikle terör bölgesinde çalışan arkadaşlarımız, hakikaten çok sıkıntıda. Mesela -ben, daha önce burada söyledim- Tunceli'de, beş senedir 250 tane polis lojmanı yapılacak, 5 trilyon lira para gönderilmiyor; ama, öte tarafta -ben, size, şimdi bununla şey etmeyeyim- katrilyonlarca lira belli kişilerin ceplerine aktarılıyor. İşte, deprem ihalelerini verirken, 2886 sayılı Kanuna tabi olmayacak, Sayıştay denetimine tabi olmayacak; yandaş müteahhitlere vereceksiniz. Böyle devlet yönetimi olmaz ki arkadaşlar; böyle devlet de olmaz, böyle devlet yönetimi de olmaz!

Değerli arkadaşlarım, burada, bir arkadaşımızın bir beyanatu var; biraz önce, Sayın Bülent Bey de söyledi. Şimdi, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin...

AHMET ÇAKAR (İstanbul) – Belgesiz konuşulmaz o konularda.. Hep iftira ediyorsun, itham ediyorsun.

KAMER GENÇ (Devamla) – Efendim, itham ediyorsam, çıkar, burada konuşur; Bakan gel-sin, konuşsun.

AHMET ÇAKAR (İstanbul) – Belgeni getireceksin!

KAMER GENÇ (Devamla) – Şimdi, siz, idare amirisiniz. Orada oturuyorsanız, lütfen dinleyin.

Bakın, sizin milletvekiliyle ilgili bir şey var; Şevket Bülend Yahniçi diyor ki "Türkiye'de, polis yol verir, TIR'lar yürür; uyuşturucu, otuz yıldır böyle gider." Ee, çıkın, bunu şey edin... Yani, bir devletin polisi bu kadar yıpratılır mı, bir devletin itibarı bu kadar yıpratılır mı arkadaşlar? Bakın, polis, devletin gücüdür, devletin namusudur, devletin kendisidir; polise el kalkmaz, polise itfira atılmaz. Eğer, Türk polisi içinde suç işleyenler varsa -ki, vardır; kabul de ediyoruz- onu cezalandırırsınız, Polis Teşkilatı içinden alır, atarsınız; ama, devletin itibarını, polisin itibarını böyle yıpratmaya kimsenin hakkı yok.

MUSTAFA ZORLU (Isparta) – Biraz önce, İçişleri Bakanına ahlaksız dedin ya! Nasıl...

KAMER GENÇ (Devamla) – İçişleri Bakanı gelsin; burada, bunlara cevap versin.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, bu kürtül, milletin kürtüstüdür. Çıkın, bu milletin kürtüstünde her şeyi söyleyin. Biz, size engel oluyor muyuz? Niye müdahale ediyorsunuz?

Onun için, evvela, polisin, ekonomik yönden güçlendirilmesi lazımdır, eğitim yönünden güçlendirilmesi lazımdır, halkla ilişkiler konusunda geliştirilmesi lazımdır.

İnsan Hakları Komisyonu Başkanını ve arkadaşlarını tebrik ediyorum. Hakikaten, Türkiye'de yıllarca yapılmayan güzel şeyler becerdiler ve bu becerdikleri şeylerden dolayı da Türkiye Cumhuriyeti Devleti itibar kazandı. Bu itibarı, lütfen, kaybettirmeyelim.

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Ne becerdiler?

KAMER GENÇ (Devamla) – Efendim, en azından, karakollarda yapılan işkenceler veya usulsüz...

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Polis, polis diyorsun; polise işkenceci diyorsun...

KAMER GENÇ (Devamla) – Efendim, polisin içinde... Bakın...

BAŞKAN – Efendim, karşılıklı konuşmayın. Lütfen...

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Bak, polise...

KAMER GENÇ (Devamla) – Şimdi, ben, sizin gibi, polise dayak atmadım.

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Polise laf...

BAŞKAN – Sayın Enginyurt... Sayın Enginyurt...

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Polise işkenceci diyorsun.

BAŞKAN – Sayın Enginyurt...

KAMER GENÇ (Devamla) – Ben, sizin gibi, polise dayak atmadım. Lütfen, siz, çıkın, burada konuşun.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, gerçekten; Polis Teşkilatımıza büyük saygı duyuyoruz. İçinde, çok saygıdeğer insanlarımız var; ama, yüzde 1 seviyesinde, artniyetle hareket eden insanlar varsa, bu yüce kurumu böyle ayıplardan kurtarmak lazım. Devletimize ve polisimize böyle hareket edildiği takdirde, ancak, devletimize ve polisimize büyük bir itibar kazandırabiliriz. Türkiye Cumhuriyeti Devleti büyük bir devlettir. 173 000-180 000 polis var. Olabilir... Şimdi, bir de, bu insanlarımız genç insanlarımız; ekonomik sıkıntısı var, karısına bakamıyor, çocuğunu okutacak parayı bulamıyor. Bir de, insanlar karşısında, bazen, hakikaten de, böyle kötü muamele görünce... O da insan... Bunları, bu duruma düşürmemek lazım. O bakımdan, biz, polisin sayısal olarak artırılması yerine, evvela, ekonomik yönden güçlendirilmesini istiyoruz, yaşam koşullarının düzeltilmesini istiyoruz; polis de kardeşimiz. Şimdi, karşımızda, muhatap, İçişleri Bakanı olmayınca, bunları kim cevaplandıracak?

Değerli milletvekilleri, son zamanlarda, İçişleri Bakanlığının yaptığı manevralar, kendisinin bu Bakanlıktan alınmasını gerektirecek bir durumdur. Çıktı, bir umut operasyonu yaptı, paraşüt operasyonu yaptı. Paraşüt operasyonunda ne yakaladı, kimleri yakaladı?!

Bir de, perde arkasında deniliyor ki: "Bir medya grubu muz ithal ediyor, bu paraşüt operasyonunda yakalanan bazı insanlar da muz ithal ediyor; onların muzuna el konulunca, medya grubunun patronunun ithal ettiği muzların fiyatı 500 000 lira artıyor. Şimdi, çıksın, bunları burada konuşsun. İçişleri Bakanı, hakikaten belirli insanların ekonomik güçlerine güç katmak için mi yetkisini kullanıyor, yoksa, hakikaten devletin menfaatını korumak için mi bu işleri yapıyor?!

Sonra, bizim çok emin yerlerden aldığımız bilgilere göre, Sayın İçişleri Bakanı, yaptığı soruşturmalardan kendi yandaşlarıyla ilgili olanları basına intikal ettirmiyor; ama, kendisine rakip olanlarınkini intikal ettiriyor.

ORHAN BIÇAKÇIOĞLU (Trabzon) – Kaynağını açıkla.

KAMER GENÇ (Devamla) – Devlet Güvenlik Mahkemesi Başsavcısı diyor ki: "Biz gazetelerden öğreniyoruz İçişleri Bakanlığının aldığı ifadeleri." Şimdi, böyle bir şey olur mu?! Soruşturma yapma yetkisi başsavcılara, savcılara aittir; polis, onun yardımcısıdır.

Arkadaşlar, bizim için, ahmet mehmet meselesi önemli değil; burada doğru şeyler yapacağız, bu çatının altında doğru şeyler yapılacak. Bunun başka bir çıkar yolu yoktur. Yani, buraya çıkıp, bu haksızlıkları, keyfilikleri yapan, Anayasayı ihlal eden kişiler benim partimde ise ben reddedeceğim, sizin partinizde ise siz reddedeceksiniz; Türkiye'yi böyle selamete çıkaracağız. Bakın, İçişleri Bakanı kaç aydır Türkiye'nin gündeminde. İşte, şu operasyon bu operasyon, şu yapıldı bu yapıldı; ama, maalesef, içinden balon çıktı, balon da söndü.

Şimdi, bir faizci öldürülmüştü. Biliyorsunuz, faizci kimlerle içli çıktı. Onunla ilgili herhangi bir olay çıkmadı ortaya; çünkü, onların üzerine gitmiyor, güçlü olayların üzerine gitmiyor, medya gruplarıyla ilgili olayların üzerine gitmiyor. Hep, basında meşhur olmak için bazı şeyler ortaya atılıyor; ama, eğer basında meşhur olmak için görev yaparsanız, bir gün balonunuz şişer, ikinci gün patlar; bunu da bilirsiniz. Yani, Türkiye bu... Zaten, siyasetin de doğasına aykırı olan bir şeydir.

Ben, bu tasarı vesilesiyle, görevi başında şehit olan polislerimize Tanrı'dan rahmet diliyorum.
(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KAMER GENÇ (Devamla) – 1 dakika verirsiniz...

BAŞKAN – Buyurun.

KAMER GENÇ (Devamla) – Gerçekten, Polis Teşkilatımız, çok zor bir görev yapıyor. Bakın, bu zor görev nedeniyle, bu insanların çok iyi eğitilmesi lazım. Benim memleketimde, geçmişte de, biz, poliste yapılan birçok keyfilikleri dile getirdik. Herkes zannetti ki, biz, polise karşıyız. Aksine, biz, polis dostuyuz. İstiyoruz ki... Bu meslek grubunda çalışan insanların, en az kusurlu olması lazım ve Türkiye Cumhuriyeti Devletinin şanına, şöhretine uygun, demokratik görüntüsünü güçlendiren bir davranış ve uygulama içerisinde olmasını diliyoruz; ama, bunun olabilmesi için de, bu teşkilata alınacak insanların laik olması lazım, demokrasiye inanması lazım, her kesimden insanların isteklerine hitap etmesi lazım. Bir bakıyorsunuz, işte, mesela, belli kesimdeki öğrenciler yürüdüğü zaman coplanıyor; ama, birtakım insanlara bir şey söylemiyor. Bunların da yapılmaması lazım. Polis Teşkilatının, kendi itibarını düşünerek, daima, doğru olan şeyi yapması lazım. Düşünce-si farklı olabilir ...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Genç.

KAMER GENÇ (Devamla) – Teşekkür ederim. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Arınç, sorunuzu yöneltebilirsiniz efendim, mikrofonunuzu açtım.

Buyurun.

BÜLENT ARINÇ (Manisa) – Sayın Başkanım, aracılığınızla, birkaç soru sormak istiyorum.

Birinci sorum: Gereğeden de anlaşıldığı gibi, polis sayısının 200 000'e çıkarılması hedeflenmiştir. Bu hedef neye göre yapılmıştır; kişi başına düşen polis sayısı, Batı standartlarına göre, ne kadardır; bu standartların tespitinde hangi kriterler geçerlidir?

İkinci sorum: Polis yetiştiren kurumlarımız hangileridir; kaç tanedir; her yıl kaç öğrenci alınmakta, kaç mezun hedeflenmektedir?

Bir diğer sorum: Son beş yılda, yıllara göre, meslekten ihraç edilen, hakkında disiplin soruşturması yapılan, ceza mahkemelerinde yargılanan, hüküm giyen polis sayısı ne kadardır; suç türleri nelerdir?

Bir diğer sorum: Polis, göreviyle ilgili konularda hangi eğitim faaliyetlerine katılmaktadır; bu eğitimlerde meslekî konuların dışında hangi bilgiler verilmektedir?

Bir diğer sorum: Polislerin aylık maaşları hangi düzeydedir; iyileştirme için neler düşünülmektedir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Sayın Bakan, buyurun.

DEVLET BAKANİ EDİP SAFDER GAYDALI (Bitlis) – Sayın Başkan, Sayın Arınç'ın sorularını yazılı olarak cevaplandıracağız efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Maddelere geçilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Karar yetersayısının aranılmasını istiyoruz.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 inci maddeyi okutuyorum:

190 SAYILI GENEL KADRO VE USULÜ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMENİN EKİ CETVELLERİN EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE AİT BÖLÜMÜNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. – Emniyet Genel Müdürlüğünün taşra teşkilâtında kullanılmak üzere, ekli listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin ilgili bölümüne eklenmiştir.

BAŞKAN – Madde üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Ankara Milletvekili Sayın Safet Arıkan Bedük; buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 426 sıra sayılı kanun tasarısının 1 inci maddesi üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubunun görüşlerini sunmak üzere söz almış bulunuyorum; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, polis, yurttta huzur ve güvenliği sağlamak, emniyet ve asayişini temin etmek ve alillere, acizlere yardım etmek gibi fevkalade önemli bir görevi üstlenmiştir. Bu görev, polisin, hem insan haklarına bağlılığının ve saygısının hem hukukun üstünlüğünü temin etmesinin hem de o ülkede demokrasiyi tam anlamıyla gerçekleştirmesinin bir ifadesidir. Dolayısıyla, polislik görevini, fevkalade ulvî, âdeta, sokakta devleti temsil eden bir güç olarak görmek mecburiyetindeyiz.

Polis, insan haklarına fevkalade saygılı olmak durumundadır; doğru. Polis, gerçekten demokratik sistemin garantisidir; o da doğru. Polis, hukukun üstünlüğünün teminatıdır. Atalarımız "adalet, karakolun kapısından geçer" demişler; doğru. İşte, eğer polis gerçek anlamıyla görevini yaparsa, o takdirde, siz ve biz ve bütün milletimiz, sokakta çok rahat yürüyebileceği gibi, evinde huzur ve güven ortamı içerisinde yaşayabileceği, keza, aynı şekilde, can ve mal emniyetini de sağlayabileceği bir ortamın içerisine girer. Yok, eğer, polis bir tereddütün içerisine girerse, polis polislik görevini bilmezse, polis eğitim seviyesi ve düzeyi itibarıyla düşük seviyede olursa, o takdirde, biz, demokratik bakımdan da hayat standardımızı yükseltmeyiz, sistemi tam oturtamayız, hukukun üstünlüğünü de temin edemeyiz.

Önce, polislik görevinin ulvî bir görev olduğunu söylemek istiyorum. Böylesine önemli bir görevi yapan ve bu ülke için, hepimiz için, bütün vatandaşlar için gece gündüz demeden, tatil demeden çalışan, 24 saat üzerinden görev yapan -hele sizin, zaman zaman, bazı mitingler veya bir kısım gösteriler yaptığınız zaman da dahil olmak üzere, o, görevinin başında- yine, bayramlarda seyranlarda değişik yerlere gittiğinizde, huzur içerisinde olduğunuzda görevi üstlenen polis, gerçekten, yaptığı hizmette, Türk Milletine layık olmak için elinden gelen gayreti göstermekte ve üstün bir görev anlayışı içerisinde çalışmaktadır. Bu itibarla, ülkesi için, milleti için, insanları için hizmet etmiş olan polislerimizden şehit olanlara Allah'tan rahmet diliyorum ve şu anda göre yapan tüm Polis Teşkilatı mensuplarını özellikle tebrik ediyorum, onlara teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, polisin iki ayrı görevi vardır; biri adli görevdir, biri de idarî görevdir. Adli görev, suçun vuku bulmasından sonraki safhada, savcıya niyabeten yapılan görevdir. Önleyici zabıta tedbiri diye isimlendirdiğimiz idarî görev ise, suçun vukuunu önlemeye yönelik, polisin yapmakla mükellef olduğu görevleridir. Yargı görevini yaparken -altını çizerek belirtmek istediğim bir husus var- buna, ister sorgulama deyin, ister delil toplama deyin, ister bir başka şekilde değerlendirin, o görevlerin hepsini yapmasının tek dayanağı, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu çerçevesinde, savcıya niyabeten görev yapmasıdır; orada idarî görevi yoktur. Savcı, her safhada, vuku bulan bir olayın, özellikle ortaya çıkarılmasına yönelik -delil toplama dahil- değerlendirmesini ve sorgulamasını doğrudan doğruya yapmakla mükelleftir. Eğer, savcı görev yaparsa, o takdirde, zaten, polis görevden çekilir, doğrudan doğruya kendisi yapmış olur. O itibarla, özellikle polisin görevlerini değerlendirirken, bu çerçevede içerisinde incelemeye tabi tutmanın, ona göre bir kısım teklifleri gündeme getirmenin yararı vardır.

Ülkemizin değişen ve gelişen şartlarına paralel olarak, özellikle şehir alanına dışarıdan, kırsal alandan vuku bulan göçü de dikkate aldığımızda, gerçekten, sosyal ve ekonomik hareketliliğin, Polis Teşkilatında da bir kısım görev ve hizmetleri artırdığını görüyoruz. Geçmişle ilgili olarak mukayese yapıldığı zaman, özellikle suç ve suçlu üpindeki değişim, polisin, kendisini de yenileme zaruretini ortaya koymuştur.

Değerli arkadaşlar, sadece yurt içinde değil, özellikle uluslararası ilişkilerimizdeki gelişme, bizim polisimizin de görev anlayışını değiştirme ve onunla ilgili bir kısım hazırlıkları yapma, hatta, eğitim seviyesinde yeni bir kısım düzenlemeler yapma zaruretini ortaya çıkarmaktadır. Eğer gelişen

teknolojiye paralel olarak suç ve suçlu tipi değişiyor ve maalesef, polis de ona göre eğitilmeyorsa veya desteklenmiyorsa, o zaman, suçlular çennetine döneriz ki, hiçbir insanın huzur içerisinde, güvenli ortamı içerisinde yaşamaması da mümkün olmaz.

O itibarla, ben, bu tasarıyla getirilen 10 000 yeni polis kadrosu ihdasını olumlu bulmakla birlikte, şunu, altını çizerek belirtmek istiyorum: Sayının artması hiçbir anlam ifade etmez; önemli olan, nitelikli personelin olmasıdır, nitelikli polisin yetiştirilmesidir. Bunun yolu da eğitimden geçer. Biliyorsunuz, eğitimde, bir polis okulları vardır, bir de amir seviyesinde polis yetiştirilen Polis Koleji ve Polis Akademisi vardır. Bununla ilgili birkısım düzenlemeler var; gelecektir. İki yıllık bir yükseköğretim standardında, polis yetiştirmeye ilgili bir hedef var; bununla ilgili hazırlıklar da var. Bu hazırlıkları inemnuniyetle karşılıyorum; ama, şunu, özellikle belirtmek istiyorum değerli arkadaşlar: Polisin, bugünkü eğitim seviyesini -ve çalışanların da keza aynı şekilde- artırma ve her sene, her yıl vuku bulan suç ve suçlu tipine paralel olarak kendisini yenileme mecburiyeti vardır. Onun için, özellikle, Emniyet Teşkilatının, eğitim seviyesiyle ilgili yepyeni bir anlayış içerisinde ve Avrupa Birliği standartlarına göre kendisini değiştirmesi, yenilemesi gerekir ve bununla ilgili birkısım çalışmaları da yapmak lazım. Bunu yapmak için de, mutlak surette, hükümetin desteğine ihtiyaç vardır.

Değerli arkadaşlar, modern araç ve gereçlerle teçhiz edilmemiş olan bir polis teşkilatının başarılı olması mümkün değildir. Delilden suçluya, delilden sanığa gitmeyle ilgili prosedürü çalıştırmadığımız sürece, özellikle işkence iddiasıyla karşı karşıya kalan Polis Teşkilatını, bu iddiadan, bu ithamdan kurtarmak mümkün değildir. O halde, parmak izi bilgisayarı dahil olmak üzere, ileri ülkelerin hepsinde sorgulama sistemi neyse, hangi sorgulama sistemi uygulanıyorsa -çapraz mı diyorsunuz, yoksa yalan makineleri mi diyoruz veya başka şeyler mi söylüyoruz- gelişen şartlara paralel olarak o teknolojiyi getirip, Emniyet Teşkilatının emrine mutlak surette vermek gerekir. Kriminolojik bakımdan da, keza, aynı şekilde, kriminal büronun mutlak surette desteklenmesi ve o yeni teçhizatların, o elektronik sistemlerin mutlaka alınması gerekir. O parayı vermezsiniz, o desteği vermezsiniz, o devletin bütçesinden destek yapmazsınız, arkasından da dersiniz ki: "İşkence yaptık." Evet, işkence, gerçekten bir insanlık suçudur. Bunu, hiç kimsenin kabul etmesi mümkün değildir, hiçbir insanın değerini de kabul etmesi mümkün değildir; ama, özellikle, onu yapan birkısım insanlarla ilgili yapılan sorgulamalara, hatta, cezalara olumlu bakmakla birlikte, gelin, Emniyet Teşkilatıyla ilgili olarak, özellikle modern araç ve gereç bakımından, teçhiz edecek bir destekleme politikasını gündeme getirelim, ona göre hareket edelim. Aksi halde, hep bu iddialar olacak ve bu iddialarla karşı karşıya kalan Polis Teşkilatı, aynı zamanda, devleti de itham altında bırakmış olacak.

Bir değerli arkadaşım "polis okullarında ne okutuluyor" dedi. Ceza Kanunu okutuluyor, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu okutuluyor. Ayrıca, insan hakları dersleri var, hukukun üstünlüğüyle ilgili dersler var, Anayasaya ilgili dersler var. Gerçekten, polise, hukukun üstünlüğüyle ilgili, Anayasa ve yasalarla ilgili çok güzel bilgiler veriliyor; ama, verilen bu bilgilerle birlikte, pek tabii ki, gerek suça müdahalede gerek toplumsal olaylarda insanları rencide etmeyecek bir anlayış içerisinde hareket etmelerinin de zarureti vardır ve onunla ilgili olarak da, gerçekten, hepimizin beklentisi vardır. Ümit ediyorum ki, Emniyet Genel Müdürlüğü halkla münasebetlere fevkalade önem vermek suretiyle, suça müdahalede de, insan haklarına değer verecek bir anlayış içerisinde, müdahaleci bir anlayışı ve onunla ilgili bir eğitim seviyesini, yine, o okullarımıza yerleştirmiş olur diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, uyuşturucuyla ilgili olarak bir değerli milletvekilimizin açıklamasını, doğrusunu isterseniz, ben de uygun bulmuyorum ve hiçbir suretle de yakıştıramadığımı, bilhassa belirtmek istiyorum. Uyuşturucu madde mücadelesinde en başarılı teşkilat, Türk Emniyet Teşkilatı

dır, Türk Polis Teşkilatıdır. Bunun altını çizerek belirtmek istiyorum. Türk Emniyet Teşkilatının, gerek Avrupa'da gerek Amerika'da ve gerekse diğer yerlerdeki uyuşturucu madde mücadelesi konusundaki başarısı dillere destan olmuştur...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bedük, açıyorum; lütfen tamamlayın efendim.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Devamla) – ...takkirdir almıştır, plaketler almıştır. Eğer, onların arasında bir tanesi yanlış bir hareket yapmışsa -ki, her toplumun içerisinde vardır- bunu tüm Emniyet Teşkilatına yüklemek ve ona bir suç olarak görmek, fevkalade yanlıştır, o teşkilatı itham etmek demektir; dolayısıyla da, devleti itham etmek demektir. Onu, hiçbir suretle kabul etmek mümkün değildir. Ben, Emniyet Teşkilatı adına da, bunu, özellikle kabul etmediğimi belirtmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, Emniyet Teşkilatının, önce maaşını artırmak lazım. 200 milyon lira veriyorsunuz, İstanbul'da görevlendiriyorsunuz. Oradaki bir ev kirası, 200 ilâ 250 milyon liradır. Ondan sonra, bu Polis Teşkilatından dürüstçe görev bekliyorsunuz. Tabii ki bekleyeceğiz, onu düşünerek gelmiştir; ama, önce maaşını artırmak gerekir.

Değerli arkadaşlar, bir dikiş parası kaç lira biliyor musunuz Emniyet Teşkilatında; 2 300 000 lira. 2 300 000 lirayı, kalkıyoruz, biz, bir Emniyet Teşkilatı mensubuna "al, elbiseni diktir" diye veriyoruz. Böyle bir anlayış olabilir mi?! 2 300 000 lira, sadece bir sigara parasıdır. Sigara parası vermek suretiyle...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Devamla) – Sayın Başkan, son cümlem; bitiriyorum efendim.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Devamla) – Sigara parası karşılığında, siz, dikiş parasını verirsiniz, o takdirde, sıkıntı çekersiniz.

O sebeple, Polis Teşkilatımızın, polisimizin ekonomik gücünü, gelin, artırın; eğitim seviyesini, gelin, yükseltin ve özellikle de, onun moral gücünü de artırın. Bakın, yine bir tek elbise parası olarak verilmiş olan, kumaşıyla beraber 13 200 000 lira. Gelin, 13 200 000 lirayla elbise parası verdik deyin!..

BAŞKAN – Sayın Bedük, lütfen tamamlar mısınız efendim.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Devamla) – Değerli arkadaşlar, ben, o sebeple, operasyonel mahiyette yapılan çalışmalardan dolayı Polis Teşkilatımızı kutluyorum. Ama, gerçekçi operasyonları bekliyoruz. Daha sonra, yanlış ve sonucu olmayan, özellikle menfi olduğunu değerlendirdikleri bir kısım yapılan operasyonlarla ilgili sonuçlardan memnun olmadığımızı... Ama, ümit ediyorum ki, operasyonlar müspet sonuçlanır, hedefini bulur ve faili meçhuller mutlaka yakalanır.

Bu ümit içerisinde, Emniyet Teşkilatına güvendiğimi belirtiyor ve nitelikli personel sayısının artırılması konusunda, eğitim seviyesi yüksek Polis Teşkilatının oluşması konusunda, hem hükümete hem Meclise hem de kendi teşkilatımıza, Emniyet Teşkilatımıza görev düşüştüğünü belirtiyor; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bedük.

Fazilet Partisi Grubu adına, İstanbul Milletvekili Sayın Ali Oğuz; buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

FP GRUBU ADINA ALİ OĞUZ (İstanbul) – Muhterem Başkan, değerli arkadaşlarım; müzakere konusu ettiğimiz tasarının 1 inci maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum; Grubum ve şahsım adına, Yüce Heyetinizi hürmet ve muhabbetle selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, 1 inci maddenin mahiyet ve manası, hepimizin malumu; arkadaşlar tekrar tekrar ifade ettiler. Emniyet Teşkilatımızın yetersizliği ifade ediliyor ve deniliyor ki, işte kırsal kesimden, köylerden şehirlere bilyük akın oldu, Emniyet Teşkilatımız yetersiz kaldı. Emniyet Teşkilatıyla ilgili, özellikle, gerek araç gerek gerek laboratuvar gerekse sair teknik donanım bakımından polisimizin ihtiyacı var; ama, en çok, daha ziyade, kadro bakımından, adet bakımından polisimizin ihtiyacı var. 10 000 kadro verildiği ahvalde bu açık kapanır şeklinde bir tasarı öntümüze geldi. Önce İçişleri Komisyonuna geldi, İçişleri Komisyonunda müspet karşılandı, tasarıyı müzakere ettik ve 10 000 kadronun verilmesi hususunda müspet bir temayül belirdi arkadaşlarımızın içinde; ama, bu 10 000 kadronun ihtiyacı karşılayamayacağı, onunla birlikte bir 10 000 kadro daha verilirse, ancak o zaman bu ihtiyacın karşılanacağı hususu ifade edildi. Plan ve Bütçe Komisyonuna gittikten sonra, bu 10 000 kadronun çok pahalıya mal olacağı ifade edilerek, bunun kaldırılmış olduğunu görüyoruz ve önlümüze, 10 000 kadroyla birlikte, bu taleple birlikte tasarı gelmiş bulunuyor.

Değerli arkadaşlarım, polis için, ileri geri birçok sözler edildi. Bunları tasvip etmek mümkün değil. Özellikle Sayın Bedük "polisimiz fedakârdır, gayretlidir, çalışkandır ve başarılıdır" dedi; doğrudur. Özellikle, hepimizin malumu olduğu gibi, memleketimiz uyusturucu trafiği üzerinde bulunuyor. Gün geçmiyor ki, trilyonları, katrilyonları bulan eroin, esrar ve uyusturuya ait bilyük kitlerle halinde kaçak maddeler ele geçiriliyor. Bunlar, tabii, özellikle başka ülkelerde ele geçtiği zaman -ki, o ülkelerin ismini vermek gerekmez- oralarda, özel surette elde edilen bu malların başka şekilde, başka ülkelere sevk edildiği hususu, her gün gazetelerde gördüğümüz hadiselerdir; ama, bizim polisimiz, şerefle bunları takip ediyor ve özellikle de bunların yakalanması, devlete teslim edilmesi, ilgililere teslim edilmesi ve muhakemeleri icra edildikten sonra da bu malların özellikle yakıldığı hususu, hepimizin malumudur.

Polisimiz hakkında söylenen sözler meyanında, polisimizin gelişmesini ve onun eğitime, özellikle gece mesaisinin karşılığının verilmesine ve yine özellikle verilen maaşın tatmin etmeyecek bir seviyede bulunması sebebiyle de onun tatmin edilmesine ve doyurulmasına önem verilmesini, ben de ifade etmek istiyorum. Ancak, şunu ifade ediyorum ki, trafiğimizde, bir bayram geliyor, o bayramın sonunu nasıl karşılayacağımızı ve kaç ölüyle o bayram seyahatlerinin tamamlanacağı hususunu, böyle yüreğimiz titreyerek takip ediyoruz. Her bayramda, gerek ramazanda gerek kurban bayramında bakıyoruz ki, ilk günlerden itibaren 5, 10, 20, 30, 50, 100, 150, 200, 250 kurban vermişiz. Bunun bir çaresi olmalı değerli kardeşler.

Dünyanın hiçbir yerinde, millî, manevî veya dinî bir bayramında veya kutladığı bir millî ve manevî gününde 200-250 evladını trafiğe kurban veren bir ülke yoktur. Özellikle, verilen cezaların sembolik olmasından kaynaklanan bir husus var ki, bu da yürekler acısı. Eh trafik cezası, ne yaptım, elinde olmayan sebeplerle bir kaza vuku buldu, 1 kişi, 5 kişi, 10 kişi, 50 kişi öldü... Olmaz böyle şey; buna, artık trafik suçu, trafik kazası demenin âlemi yok, bu tam manasıyla bir trafik cinayeti haline gelmiş bulunuyor. Bunun da mutlaka devası olmalı.

Peki, bu kadar polisle, acaba, memleketimizin bu ihtiyacı temin edilebilir mi; çünkü, polis malımızı, canımızı, ırzımızı, namusumuzu her şeyimizi koruyor. Gece gündüz, biz yatağımızda rahat rahat uyurken, o, silâhı belinde, hava şartları ne olursa olsun, yağmur altında, soğuk altında, fırtınada, tipide görevini yapmaya çalışıyor. Bizim, ona yardımcı olmamız lazım. Biz ona yardımcı olacağımıza, bir de onu yerden yere vurur, onu kötülersek, bu büyük haksızlık olur diye düşünüyorum.

Bu neyle olur; bu bütçeyle olur, bu imkânlarla olur. Arkadaşlarımız ifade ettiler, diğer ülkelerde 250 kişiye 1 polis düşerken, bizde neredeyse 500 kişiye 1 polis isabet ediyor. Bizim şartlarımız, onlarınkine de hiç benzemiyor. Onlar öyle bir terbiye almışlar ki, adam belki -tabirimi mazur gördün- Allah'tan korkmuyor, ama, polisten ödü patlıyor. Batı'da öyle, polise gideceğim dediğiniz zaman, adam fevkalade endişe duyuyor ve Avrupa'da polis, özellikle de bir kısım meseleleri -bizde zamanında nasıl ifade edilmiş "adalet karakoldan geçer" denilmiş- hadiselerin bir kısmını önüyor ve bir kötülük yapmış olan insanı, daha karakoldayken men ediyor veya hadiseyi orada örtüyor. Ecdadımız da bunu yapmış; bir kısım hadiseleri, karakollara, jandarmaya, mahkemelere intikal etmeden, bunları cemiyet içerisinde halletmenin çarelerini aramışlar.

Biz de bunu yapabiliriz; ama, gelin gördün ki, herkesin başına bir polis de dikseniz, neredeyse, bir gün gelir, o diktüğünüz polis yetmez, o diktüğünüz polisini başına da bir polis dikmek ihtiyacı noktasında kalırsınız; ama, biz, bu hususu söylediğimiz zaman, tebessümle karşılanıyor ve arkasından da, Kuran kurslarının bir kısmı bertaraf edilirse, imam hatip okullarının birinci devresi kapatılırsa, manevî değerler ikinci plana alınırsa, dindar insan istihza mevzuu, alay mevzuu edilirse, manevî değerleri olmayan ülkelerde de, kötülükler artar. Bir bakıma teşvik gibi oluyor; yani, meyhanelerin adedini artıracaksınız; fuhuş, bir bakıma, televizyonlarda, tiyatrodada, sinemada, sokakta, plajda, neredeyse her herde teşvik edilir gibi, çıplaklık da teşvik edilirse; öbür tarafta, kumar da teşvik edilirse, hattâ, eğlence vasıtası sayılırsa, bununla birlikte, o kabil yerlerde de hadiseler olacaktır. Polisin de bununla başa çıkması mümkün değildir. Beyoğlu'nun arka sokakları malum, fuhuş yerleri malum, meyhanelerin hali malum; adamın kafası iyice dolduktan sonra, herhalde, oturup sizin hayrınıza dua etmeyecektir; mutlaka, kötülükler çıkacaktır altından, kötü kötü haller olacaktır.

Bunların da bertaraf edilmesi lazım gelirken, biz, polis bunlarla başa çıkamıyor dersek, bu da yanlış olur; ama, ekrana intikal eden, o, köpeklerle memurların ısırtılması, gençlerin dövülmesi, hatta, efendim, bir gazetecinin öldüresiye dövülerek yaralı bir şekilde, orada, stadyumda bırakılarak ölümlüne sebebiyet verilmesi hadiseleri gibi hadiseleri de, hoşgörmemiz ve mazur görmemiz mümkün değil.

Onlardan dolayı, ilgilileri, daha dikkatli olun, eğitimine fayda verin, daha iyi eğitin, daha müsamahalı yapın; ama sabahtan akşama kadar, ne idiği belirsiz insanlarla mücadele eden o insanların, biraz asabiyet içerisinde, biraz da o günün yorgunluğu içerisinde, bu kabil hadiselere karışmış olmalarını ve birkaç hadiseyi de fazlaca büyütmenin manası olmadığı kanaatindeyim; ama, memleketin imkânları olsa, bugünkü -dediğimiz gibi- mevcut polis adedine 1 misli daha polis ilave etmek durumunda olsak, bu sıkıntılar olmaz; ama, bunları da yapacak imkânlarımız yok. Bu kürstüye çıktığımız zaman, her fırsatta, gelin, faizcileri doyuracağınıza, memlekete hizmet eden polislerle de verin diyoruz; ama, onlara bir şey kalmıyor.

İşte, elimde bir cetvel; 4 aylık bütçe uygulaması: Toplam harcama 16,3 katrilyon, gelir toplamı 9,9, bütçe açığı 6,4, faize ödenen 9,5 katrilyon... Siz, topladıklarınızı götürüp faizcilere verirseniz, polislere bir şey kalmaz, adalete de bir şey kalmaz, sağlık hizmetine de bir şey kalmaz, eğitime de bir şey kalmaz ve sıkıntıya düşersiniz. Neredeyse 150 milyar dolar iç ve dış borç yekünü; elinizde bir şey kalmıyor. Zaten borçtan bir şey ödeyemiyorsunuz. Topluyor, topluyor, topluyor mevcut gelirleri, ondan sonra götürüp rantiyecilere teslim ediyoruz. Bundan vazgeçmek lazım.

Ben, zaman zaman arkadaşlarıma soruyorum. Geçen gün, Cavit Beyle bir yerde, bir yemekte toplandık ve sayın bakan, şu hükümeti teşkil eden partiler olarak, sizin, herhalde, beklediğiniz bir şey olmalı, yani bu hükümete piyango mu çıkacak kardeşim dedik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Oğuz, süreniz tamamlandı.

Mikrofonu açayım, lütfen, tanımlayın efendim.

ALİ OĞUZ (Devamla) – Tamamlayayım Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

ALİ OĞUZ (Devamla) – Çünkü, bu verilen faizlerle neler yapılır konusunu Ankara Ticaret Odası araştırmış; "bununla 1,5 GAP yapılır -35 katrilyonla- 250 milyon dolar değerinde 192 adet Boğaziçi Köprüsü yapılır, 500 milyon dolar değerinde 96 adet Atatürk Barajı yapılır -ben demiyorum, Ankara Ticaret Odası söylüyor- 50 milyon değerinde 963 adet fabrika yapılır, 100 milyon dolar değerinde 481 adet tam teşekküllü hastane yapılır, 20 000 dolar değerinde 2 408 000 adet 100 metrekairelik konut yapılır..."

BAŞKAN – Sayın Oğuz, lütfen, tamamlar mısınız.

ALİ OĞUZ (Devamla) – "...500 adet Ankara-İstanbul otobanı yapılır, 16 derslikli 182 500 okul yapılır" diyor. Ankara Ticaret Odası söylüyor... Faizcilere verdiğiniz bu parayla... Vazgeçin bundan...

BOZKURT YAŞAR ÖZTÜRK (İstanbul) – Bu verilen faizin anaparasını kim almıştı Ali ağabey?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ OĞUZ (Devamla) – Biz bir piyango bekliyoruz, hükümete bir piyango çıkacak ve bütün borçlarını ödeyecek, başka bir manası yok bunun.

Bu kanun tasarısının memlekete hayırlı olmasını diliyorum, saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Oğuz, çok teşekkür ediyorum efendim.

1 inci maddeyi ekli listeye beraber oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkan, soru soracaktım...

BAŞKAN – Önemde ışık yanmadı Sayın Genç, yansaydı eğer, isteseydiniz söz verirdim.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Cihaz bozuk efendim.

BAŞKAN – Sağlam yere geçin efendim, o kadar boş yer var. O bozuksa, öbürüne geçin.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Sözlü de soramaz mıyız?!

BAŞKAN – Olmaz, yazılı soracaksınız.

2 nci madde üzerinde Fazilet Partisi Grubu adına Bingöl Milletvekili Sayın Hüsamettin Korkutata konuşacaklardır.

Buyurun efendim.

BÜLENT ARINÇ (Manisa) – Sayın Başkan, yerine, Tokat Milletvekili Sayın Bekir Sobacı konuşacaktır.

BAŞKAN – Yerine, Tokat Milletvekili Sayın Bekir Sobacı konuşacaklar.

Buyurun Sayın Sobacı.

FP GRUBU ADINA BEKİR SOBACI (Tokat) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Emniyet teşkilatının taşra kadrolarında istihdam edilmek üzere 10 000 polis kadrosunun ihdasıyla ilgili kanun tasarında Fazilet Partisi Grubu adına görüşlerimizi arz etmek istiyorum.

Peşinen şunu ifade etmek isterim ki, polis sayısının artması, karakol sayısının artması istenilen ve özlenen bir şey değildir. Özellikle, günümüzde globalleşen dünyada, silahsızlanmanın ve savaşı aleyhtarlığının geliştiği günümüzde, nasıl, asker sayısının azaltılması sevindirici bir şeyse, ben- ce, polis sayısının azaltılması ve azalmış olması bile, aslında, sevindiricidir diye düşünüyorum sosyal bağış açısından.

Değerli arkadaşlar, bu manada, Türkiye’de hem savunma harcamalarının hem de devlet kadrolarındaki bu büyümenin bütçe yükü üzerinde ve kamu finansmanı üzerinde, devlet üzerindeki etkisini hepimiz biliyoruz. Bu manada, çok sayıdan ziyade, eğitim seviyesi yüksek, donanımı yüksek ve sayısal olarak düşük devlet kadrolarının daha etkin olduğunu ifade etmek istiyorum ve çıkaracağımız bu 10 000 polis kadrosuyla ilgili olarak da şunu ifade etmek istiyorum: Türkiye, özellikle son üç yılda talihsiz bir dönemi yaşıyor, devletin anayasal devlet, sosyal devlet ve demokratik hukuk devleti ilkelerine yakışmayan ayırıcı yaklaşımlarla kadro alımları yapılırken, devletin bünyesine insanlar alınırken, mezun olunan okullarla ilgili seçmece yaklaşımı, ayırıcı yaklaşımı ifade etmek istiyorum ve bu manada, bu Meclisin komisyonlarında, hangi okul mezunlarının polis olacağı, hangilerinin olamayacağını tartışılması bile bir talihsizliktir diye ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, aslında önemli olan, aynı koruyucu hekimlik gibi, asıl, suçun önceden önlenmesi noktasında, bireylerin suça düşmemesi noktasında bir koruyucu yöntem geliştirilmesi noktasında ülke olarak dikkatimizi yoğunlaştırırsak, sonuçta, bütün ülkenin kârlı çıkacağını, toplumun kârlı çıkacağını ifade etmek istiyorum.

İçgüvenlik konsepti açıklamalarıyla vehim üretmenin, bu manada büyük sakıncaları olduğunu son üç yıldır ülkemizde yaşamaktayız. Gazetelerde sık sık yayımlanan terör haritalarıyla, suç haritalarıyla, sanki, halkımız potansiyel suçlu olarak gösterilmektedir, bu toplumun sivil örgütlenmeleri ve sivil yapılanmaları potansiyel suçlu olarak ifade edilmektedir. Bu manada, işkencenin polisle eşdeğer hale getirilmesinin yanlış olduğunu, yetersiz olduğunu ifade etmek istiyorum. Elbette, işkencenin sona ermesine hepimiz katlıyoruz; ama, bu manada, demokratik ülke olarak, polisin sorgulandığı bir ülkede, aynı zamanda, kim olursa olsun, hangi kurum olursa olsun, işkenceye bulaşmış hangi kurum ve kişi olursa olsun, aynı sorgulamanın onlar için de geçerli olmasını, sivil yönetimin, demokratik yönetimin ölçütü olarak da ortaya konulması gerektiğini ifade ediyorum.

Ülkemizde, doğu ve güneydoğuda geçmişte yaşanan üzücü olaylarda, insanlık onuruna yakışmayan tavır ve davranışlar içinde bulunan bazı görevlilerin sorgulanamamış olmasını da burada dikkatlerinize arz ediyorum.

Değerli arkadaşlar, polisin, uluslararası devletlerin birtakım manipülasyonlarına alet edilmesine ne mutlaka karşı çıkmalıyız ve önlemeliyiz diye ifade ediyorum. Ülkemizde Hizbullah’la başlayan ve son olarak Umut Operasyonu’yla koparılan yaygaraların sonucunda, maalesef, devlet kurumları arasındaki görüş ayrılığının ve çatışmanın ortaya çıkması, bizi bazı konularda endişelendirmektedir ve bu manada, inşallah, İçişleri Bakanlığının doyurucu açıklamalar yapmasını bekliyorum.

Son, Umut Operasyonu’yla koparılan yaygarayla elde edilen sonuç, ECO zirvesine Cumhurbaşkanı’nın katılmamasıdır. Buraya dikkatlerinizi arz ediyorum değerli arkadaşlar ve bugün yapılan açıklamada Amerika Birleşik Devletleri, İran’ı ve yanında bir ülkeyi daha -yanılmıyorsam Suriye olabilir- kara listeden çıkardı "bir Irak kaldı" diyor. Böyle bir dünyada bizler, bu manipülas-

yonlara polisi de alet ederek, bakanlık seviyesinde alet ederek manipülasyonlara, gelinen sonuçta, ülkenin, uluslararası ilişkiler açısından zarar gördüğü bir sonuca geliyorsak, bu manada sorumluların da bu soruya cevap vermesi, toplumu ve bu Meclisi aydınlatması gerektiğine inanıyorum.

Değerli arkadaşlar, elbette hiçbir kurumu suçlamak düşüncemiz yok. Bir siyasî parti genel başkan yardımcısının ifadelerine ben burada -arkadaşlar değindi ama- şu manada katılmadığımı ifade ediyorum. Böyle birtakım kompleksleri biz üzerimizden atmak zorundayız.

Türkiye'den eroin ve beyaz zehir geçebilir. Değerli arkadaşlar, Bolivya'dan, Kolombiya'dan Amerika'ya aktarılan, belki, Türkiye'den geçenin birkaç katı beyaz zehir ticareti var. Bunlar diyelim ülkemizi geçti -Avrupa trafiğini dikkate alırsak- Balkanları geçti, ama Avrupa ülkelerine bu beyaz zehir giriyor. Bunun ticaretini yapan şebekeler Avrupa ülkelerinde yok mu; var. O halde, onun bir öbür boyutu da, kendi polisimizi suçlamaktan önce, Avrupa ülkeleri ve Amerika gibi gelişmiş ülkelerin kendi nesillerinin ve çocuklarının düştüğü bu beyaz zehir tuzağında, gönüllü, tam iyiniyetli, samimî olmadıklarını ifade etmek istiyorum. Bu manada, İran'da yakalanan beyaz zehir kaçakçılarının idam edildiğini biliyoruz; ama, hiçbir Batı ülkesinin, bizim gibi ülkelere, fedakârca bununla mücadele eden ülkelere doğru dürüst, çok açık bir teşekkür ve malî destek konusunda da cömert olmadıklarını ifade etmek istiyorum. Eğer, bugün Amerika, o Batı, "altın üçgen"de oluşan eroin üretimini, beyaz zehir üretimini önlemek isteseler, samimî olarak ifade etmek istiyorum ki, toplumlarının zarar gördüğü, sosyal maliyeti ve faturasının çok daha küçük oranlardaki bir miktarını o ülkelerin kalkınmasına harcasalardı, bugün, bir Afganistan ya da o "altın üçgen"in içine alındığı alanda, o insanlar böyle bir gayri ahlakî ve gayri insanî konuma düşmezlerdi diye ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, bugün, elbette suç türleri gelişmektedir; gelişen iletişim ve teknolojiye, dijital teknolojiye polisin ayak uydurması lazım; bu manada da, her neviyle kriminal kabiliyetinin yükseltilmesinde, artırılmasında zaruret vardır. Ayrıca, araç-gereç noktasında, suçlunun aracından daha hızlı giden bir araç ve donanıma polisimizin kavuşturulması lazım; yoksa, taşrada, ilçelerde, illerde gönüllü kuruluşların, sivil toplum kuruluşları ve halkın katkılarıyla, bu açıkları kapatmaya kalkarsak, korkarım ki, istenen sonucu elde edemeyiz diye düşünüyorum.

Bir diğer konu değerli arkadaşlar, gelişen teknolojik kabiliyetler, artık, ülkeleri, sınırları aşıyor, kontrolü zorlaştırıyor. Ülkemizde alkol kullanma yaşının giderek düşmesi, uyuşturucu kullanma yaşının düşmesi konusunda çok ciddi tedbirler almamız lazım. Bunun da birinci tedbirinin kültürel tedbirler olduğunu ifade etmek istiyorum.

Ayrıca, çağımızda gelişen internet teknolojisinin ve internet kafelerin kontrolü konusunda bir yetersizliğin veya geç kalmanın olduğunu da ifade etmek istiyorum. Çünkü buralarda şiddet, erotizm ve ayrıca, toplumumuzun örf ve âdetine uymayan birtakım gayri ahlakî yönlendirmelerin çok acımasız bir şekilde devam ettiğini ve bu konuda da, inşallah, İçişleri Bakanlığımızın ve polis teşkilatımızın internet kafeler ve tehlikeleri konusunda gerekli tedbirleri alacağını umduğumu ifade etmek istiyorum.

Ayrıca, günümüzde, Batının, gelişmiş ülkelerin tarihî eser kaçakçılığı konusunda da samimî olmadıklarını ifade etmek istiyorum. Bu, ülkelerdeki çifte standardı gösterme açısından bu noktaya da işaret etmek zarureti hissettim.

Çıkarılan kadronun, inşallah, en kısa zamanda ülkemizi daha fazla polis kadrolarına ihtiyaç duymayan bir sosyal barışın, kardeşliğin ve huzurun hâkim olduğu bir ülke konumuna getirmesi dileğiyle, hepinize saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Sobacı.

Gruplar adına başka söz talebi ?..Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Mültekip maddeyi okutuyorum :

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürüttür.

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına söz talebi?..Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İçtüzüğün 86 ncı maddesine göre, lehte konuşmak üzere, Sayın Seven; buyurun.

NİDAİ SEVEN (Ağrı) – Vazgeçiyorum.

BAŞKAN – Aleyhte, Isparta Milletvekili Sayın Sayın Mustafa Zorlu; buyurun.

MUSTAFA ZORLU (Isparta) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; tabii ki, bu kanun hakkında aleyhte konuşmak mümkün değil; usul gereği ancak bu şekilde söz alabildiğim için... Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Halen, emniyet teşkilatımızda 157 000 polis kadrosu bulunmaktadır. Mevcut kadroyla, ülkemizde 1 polis 414 kişiye hizmet vermekteyken, Avrupa Birliğine üye ülkelerde 1 polis 250 kişiye hizmet vermektedir. Ülkemizde mevcut 850 ilçenin 713'ü polis sorumluluk bölgesinde olmasına rağmen, personel yetersizliği nedeniyle, polis sorumluluk bölgesine alınan 32 ilçemizde polis teşkilatı faaliyete geçirilememiştir. Jandarma sorumluluk bölgesinde bulunan ilçelerin de polis sorumluluk alanına alınması yönünde oluşan yoğun talepler, yine, personel yetersizliğinden olumlu karılanamamıştır.

Emniyet teşkilatında görev yapan 8 000 polis askerlik hizmetini ifa etmektedir; 11 000 polis ise silah altına alınmayı beklemektedir. Bu durum, mevcut olan personel açığını daha da artırmaktadır. Mevcut personel açığı devam etmekte iken, emeklilik, istifa, vefat ve işledikleri suçlar nedeniyle, her yıl yaklaşık 2 500-3 000 polisin kurumla ilişkisi kesilmektedir.

Polis okullarında eğitim görmekte olan ve 15 Haziran 2000 tarihinde mezun olup göreve başlatılması gereken 10 000 polis adayından 7 760 adayın ataması yapılabilecek, geriye kalan 1 840 adayın, kadro bulunmaması nedeniyle atamaları yapılamayacaktır. Bu ise, idare üzerinde şimdiden yoğun baskılara sebep olmakta ve ayrıca, devletin verdiği masrafa karşılık, personelden hizmet alınamamaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; personel yetersizliği nedeniyle gece gündüz demeden, cumartesi pazar demeden, günde en az oniki saat, bazen ondört, onaltı saat çalışmak zorunda kalan, kimi yerlerde altı aydır hiç hafta sonu tatili yapamayan, devletin bölünmez bütünlüğü ülküsü için, vatandaşın can ve mal güvenliğinin sağlanması için gözünü kırpmadan şehit olan polislerimizin yüzde 80'i, lojman yetersizliği nedeniyle şehir merkezlerinin varoşlarında, kendi ailesinin güvenliğinden yoksun ve normal yaşam standartlarının altında yaşama mücadelesi vermektedir.

Normal devlet memurundan ayda 180 saat fazla çalışan polislerimizin fazla mesai ücretlerinin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Zorlu, teşekkür ediyorum.

Lütfen, oyununuz rengini belirtir misiniz efendim...

Açıyorum mikrofonu ve oyununuz rengini belirtmenizi rica ediyorum.

HÜSAMETTİN KORKUTATA (Bingöl) – Aleyhte konuştu; oyunun rengi belli...

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA ZORLU (Devamla)– ... ve maaşlarının mutlaka artırılması gerekmektedir.

Polisimizin içinde bulunduğu bu maddî imkânsızlıklardan en kısa zamanda kurtulabilmesi temennisiyle, personel yetersizliğine bir nebze de olsa nefes aldırarak olan 10 000 kadronun emniyet teşkilatımıza hayırlı olmasını diler; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlarım. (MHP sıralarından alkışlar)

TURHAN GÜVEN (İçel) – Oyunun rengini söylemedi Sayın Başkan...

MUSTAFA ZORLU (Isparta) – Konuşmamın başında belirttim Sayın Başkan.

HÜSAMETTİN KORKUTATA (Bingöl) – Rengi yine belli olmadı!

TURHAN GÜVEN (İçel) – Oyunun rengini söyleyeceksin efendim!

HÜSAMETTİN KORKUTATA (Bingöl) – Rengi belli olmadı!

TURHAN GÜVEN (İçel) – Sayın Başkan, başkalarına "oyunun rengini söyle" dediğiniz halde söylemiyorlar; bazen de söyleyinçe "niye söyledin" diyorlar; Allah Allah!.. Böyle ikili şey olur mu?!

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Tasarı kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır; hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum. (DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Sayın Bakan, bir teşekkür konuşması yapacaklar; buyurun efendim.

TURHAN GÜVEN (İçel) – Sayın Bakan neye teşekkür ediyor?! Sorulara cevap vermiyor, teşekkür mü ediyor yani?! Hazır metinden herkes bulur cevabını.

DEVLET BAKANI EDİP SAFDER GAYDALI (Bitlis) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kabul edilen bu yasayla, emniyet teşkilatı, ihtiyacı olan personel sayısına, kısmen de olsa kavuşmuş olacaktır. Haziran ayı itibarıyla, yaklaşık 10 000 polis memuru aday, polis okullarından mezun olmuş, bunlardan 2 000 aday memur, kadrosuzluk nedeniyle atanamamıştır. Katkılarınızla çıkarılan bu kanunla, anılan aday memurlarımızın mağduriyeti giderilecek; teşkilata, genç ve dinamik personel takviyesi yapılacaktır.

Bu vesileyle, kanunun çıkarılmasında gösterdiğiniz işbirliği ve yardımlarınız için tüm gruplara teşekkür ederim. Görüşmeler sırasında yapılan eleştiri ve ileri sürülen önerilerden yararlanarak, daha iyi hizmet yapılması yönünde gayret gösterilecektir. Emniyet teşkilatı, Yüce Meclisimizin ve halkımızın desteğiyle, her türlü suçla mücadelede, geçmişte olduğu gibi, gelecekte de, mutlaka başarılı olacaktır.

Meclis gündeminin 172 nci sırasında bulunan Polis Yükseköğretim Kanunuyla ilgili tasarının görüşülmesi sırasında da aynı işbirliği ve anlayışın gösterileceğini umuyorum.

Katkılarınızdan dolayı tekrar teşekkür eder, Yüce Heyetinize en derin saygılarımızı sunarım. (DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Değerli milletvekilleri, alınan karar gereğince, Askerî Hâkimler Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Adalet Komisyonları raporlarının müzakerelerine başlıyoruz.

7. – Askerî Hâkimler Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Adalet Komisyonları Raporları (11657) (S. Sayısı: 421) (1)

(1) 421 S. Sayılı Basın yazısı tutanağa ekli dir.

BAŞKAN – Komisyon?.. Burada.

Hükümet?.. Burada

Komisyon ve Hükümet yerlerini aldılar.

Komisyon raporunun okunup...

BEKİR SOBACI (Tokat) – Karar yetersayısının aranılmasını istiyorum.

BAŞKAN – Karar yeter sayısının aranılmasını istiyorsunuz...

Komisyon raporunun okunup okunmaması hususunu oylarınıza sunacağım ve karar yetersayısını arayacağım: Raporun okunmasını kabul edenler... Etmeyenler...

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) – Karar yetersayısının aranılmasını istemiyorlar, vazgeçtiler efendim.

BAŞKAN – Komisyon raporunun okunması kabul edilmemiştir.

Tasarının tümü üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Aksaray Milletvekili Sayın Ramazan Toprak; buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

FP GRUBU ADINA RAMAZAN TOPRAK (Aksaray) – Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Saatin 24.00'ü bulduğu bir sırada beni dinlemenin zorluğunu da göz önünde bulundurarak ve takip eden maddelerde de konuşma yapmayacağımı şimdiden müjdeleyerek, sadece tasarının ana hatları üzerinde bazı bilgiler arz etmek için huzurlarınızdayım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yıllardır ifade ederiz, yargı birliğinden bahsederiz. Peki, yargı bölünmüş müdür; evet; adli, idarî, askerî... Bu yüce kürsüye ilk defa geldiğimiz ve yemin ettiğimiz gün -Anayasamızın 81 inci maddesinde- vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğü üzerine yemin etmiş idik. Ben, buna, bir de yargının bölünmez bütünlüğünü eklemek istiyorum. İnşallah, bu hedefin bir gün gerçekleşeceği umudundayım.

Tabii, askerî yargı, bu üç yargı biriminden bir tanesidir; iki ana eksene oturmuştur, biri ceza yargısı, diğeri idarî yargıdır. Ceza yargılaması, askerî mahkemelerce yürütülmektedir. İdarî yargıysa, ilk ve son derece yargı mercii olan Askerî Yüksek İdare Mahkemesince yürütülmektedir. Bilindiği üzere, 1972 yılına kadar, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Danıştayın bir dairesi idi. 1972 yılında, 1602 sayılı Yasayla, Danıştaydan ayrılarak, idarî bir birim olarak, bir yüksek yargı organı şeklinde askerî yargı içerisinde yerini almıştır. Askerî yargı, gerçekten, fevkalade güzel hizmetler ifa etmektedir. 12 Eylül 1980 ihtilali sonrasında askerî mahkemelerimizce verilmiş fevkalade örnek kararlar vardır. Bu kararlardan bir kısmı hafızamda, hatırlıyorum da, gerçekten, her türlü etkiye açık bir dönemde-askerî hâkimlerin verdiği son derece cesur ve yerinde kararlar, bugün, aynı cesareti gösteremeyen pek çok hâkime örnek olacak niteliktedir.

Tasarımız ne getiriyor; bunu ifade etmeden önce, askerî hâkimliğin kaynaklarını ifade edeyim. Askerî hâkimliğin üç kaynağı vardır: Birinci kaynağı, Silahlı Kuvvetler adına fakülte, yüksekokullarda okutulan öğrencilerin askerî hâkim olarak mesleğe kabulleri, devamları şeklindedir. İkincisi, kendi nam ve hesabına hukuk fakültesini bitirenler, yedeksubaylıkları döneminde girdikleri sınavı kazanmak suretiyle, muvazzaf askerî hâkim olarak nasbedilirler. Üçüncü kaynak ise, muvazzaf subaylardan, dışarıdan hukuk fakültesini bitirenlerden yeterli görülenlerin askerî hâkim sınıfına geçirilmesi suretiyle olur; yani, üç değişik kaynak olur.

Şimdi, bu kaynaklardan fakülte, yüksekokullar kaynaklılarla, kendi nam ve hesabına okuyarlardan Silahlı Kuvvetlere intisap edenler için, bu tasarı uyarınca herhangi bir yenilik getirilmemektedir. Bu tasarının özü şudur: Askerî yargıda görev alan askerî hâkim ve savcılarının birinci sınıfa ay-

rılmaları için mevcut uygulamadaki 12 yıl artı kıdemli binbaşılık şartı ortadan kaldırılmakta, yerine 10 yıl artı binbaşı rütbesi yeterli görülmektedir.

21 Mart 1995 tarihi itibarıyla Yüce Meclisin çıkardığı 4087 sayılı bir yasa vardır, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunuyla ilgili bir değişiklik yapılırken, eşzamanlı olarak, askerî hâkimlerin özlük haklarını düzenleyen 357 sayılı kanunun 15 inci maddesindeki şartları da taşıyanlar için bir istisna getirilmiş ve bu istisnaya göre, 21 Mart 1995 tarihinden önce Silahlı Kuvvetlerde askerî hâkim sınıfına geçirilenler için bir imtiyaz getirilmiş ve 10 yıl artı binbaşı şartı yeterli görülmüş; ancak, 21.3.1995 tarihinden sonra askerî hâkim sınıfına geçenler için aynı şartlar ortaya konulmamıştır. Bu eşitsizlik nedeniyle, müracaat üzerine, Anayasa Mahkemesi, aynı yıl içinde, 14 Aralık 1995 tarihinde bu yasayı, temelde eşitlik ilkesine aykırı bulunduğu için iptal etmiştir.

Bunu biraz daha somutlaştırayım. Askerliğin temeli disiplindir. Askerlikte rütbe ve kıdem esastır. Peki, bu tasarıyla, bu disiplin nasıl temin edilecek, buna bir örnek vermek istiyorum. Örneğin, bir askerî mahkemede mahkeme başkanı olarak görev ifa eden yarbay rütbesindeki bir askerî hâkim bu şartları taşımadığı için birinci sınıfa ayrılmamışsa, emri altındaki bir üye hâkim binbaşidan daha az maaş almaktadır; yani, mahkeme başkanı yarbay, üye hâkim binbaşidan daha az maaş almaktadır. Bu bir ücret anarşisidir, ücret dengesizliğidir. Bu dengesizlik, askerliğin temeli olan disiplini, temelinden sarsacak bir anarşidir. Bu tasarıyla bu disiplinsizlik ortadan kaldırılmış ve askerliğin temeli sağlam zemine oturtulmuş olacaktır, bu tasarıyla inşallah oturtulacaktır.

Tabii, ben, Sayın Hükümetin bu konudaki hassasiyetini takdirle karşılıyorum; ancak, gerçekten çok kritik bir coğrafyada bulunmamız nedeniyle, askerimiz gözbebeğimizdir, Türk Milletinin gözbebeği, en dinamik kurumudur. Bu kurumun taleplerinin elbette öncelikli olarak yerine getirilmesi, hepimizin gönülden arzusudur; ancak, ben, Sayın Hükümetin bu konuda gösterdiği hassasiyetin örnek olmasını temenni ediyorum. Yüksek malumlarımız olduğu üzere, diğer kamu kurumlarında kamu görevi yürüten üst düzey bürokratlar, örneğin genel müdür 300 milyon lira maaş alırken, onu taşıyan aracı süren şoför 600 milyon-700 milyon lira maaş almaktadır; bu da ücret anarşisidir. Eğer, kamu görevinin yürütülmesinde, kamu hizmetinin huzurlu ve verimli olarak yürütülmesinde bir önşart aranıyorsa, öncelikle kamu görevlileri, içerisinde buldukları bu ücret anarşisinden bir an önce kurtarılmalı ve ücret reformu, personel reformu en kısa sürede Yüce Meclisin huzuruna getirilmelidir.

Tabii, şimdi, sivil hâkim meslektaşlarımız 2 yılda bir terfi almaktadırlar. Oysa, askerî hâkimler 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu uyarınca terfi ettiklerinden, 3 yılda bir derece almaktadırlar. Bu ise, emsali olan sivil hâkimler ile askerî hâkimler arasında olağanüstü bir eşitsizliğe neden olmaktadır.

Bu tasarıyla, bu eşitsizlik bir nebze olsun aşağı çekilmiştir. Her ne kadar, biz, 10 yıl artı binbaşı rütbesinde askerî hâkimlerimizi birinci sınıfa ayırıyor gibi gözükssek de, aslında, fakülte ve yüksek okullardan geçenler ve kendi nam ve hesabına okuyanlardan silahlı kuvvetlere intisap edenler için, bu rakam, aslında 10 yıl değil, 15 yıl demektir, hatta 15 yılın üzerinde bir süre demektir. Bu, sadece, muvazzaf subaylıktan askerî hâkimliğe geçirilenler ile çok az sayıda personeli kapsamak üzere...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Toprak, lütfen tamamlar mısınız, rica ediyorum efendim.

Açıyorum mikrofonunuzu, buyurun.

BÜLENT ARINÇ (Manisa) - Affedersiniz, konuşmacı tümtü üzerinde konuşma yapıyor, 10 dakikadan başladı; ben, dikkat ettim; ama, düzelterecini zannettim. Madde üzerinde de konuşmayacak. Müsaade ederseniz...

BAŞKAN - Buyurun efendim, düzeltiyorum.. Buyurun efendim..

KAMER GENÇ (Tunceli) - Bir de milletvekiline saygı diyor, böyle Başkanlık olur mu?

BAŞKAN - Buyurun Sayın Toprak, siz devam edin efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Soru sormak istiyoruz verilmiyor, böyle Başkanlık olur mu?

BAŞKAN - Buyurun efendim.

RAMAZAN TOPRAK (Devamla) - Sayın Başkan, kısa dedim; ama, bu kadar kısa olacağını da tahmin etmemiştim.

Tabii, bu tasarı, gerçekten çok zor, çetin dönemlerde fevkalade güzel hizmetler ifa eden askerî hâkimlerimizden çok az bir kısmı için ücret dengesizliğini ortadan kaldıran bir tasarıdır.

Ben, bu tasarının, ücret dengesizliğini, ücret anarşisini ortadan kaldırmaya yönelik mantalitesinin, mantığının, ana temasının sayın hükümetimizin, emsal diğer kamu görevlileri için de bir baz teşkil ederek, bunlar hakkında da iyileştirici birtakım düzenlemeler getirmesinin bir başlangıcı olduğunu kabul ediyorum. Fevkalade güzel ve beş yıl gecikmiş bu tasarının, gerçekten, Türk Silahlı Kuvvetlerimiz için bir gereklilik olduğunu ifade ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Toprak.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Batman Milletvekili Sayın Burhan İsen; buyurun.

DYP GRUBU ADINA BURHAN İSEN (Batman) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Askerî Hâkimler Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubu adına, söz almış bulunmaktayım; Grubum ve şahsım adına, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, adalet dağıtımı, muhakkaktır ki, insanoğlunun en zor ve o oranda da en şerefli işlerinden biridir. Bu nedenle, adalet dağıtımını kutsal bir iş olarak nitelendirmek doğru olacaktır. Adalet dağıtımı, devletin üç temel işlevinden biridir. Hukukun üstünlüğü anlayışı çerçevesinde de, yargı işlevi, diğerlerinin üzerinde düşünülmalıdır. Adalet dağıtımında asıl olan kişi, hâkimdir. Anayasamıza göre, hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak, vicdanî kanaatlarına göre hüküm verirler. Burada belirtilen "vicdanî kanaat" ibaresi, adalet dağıtımında insan unsurunun önemini ortaya koymaktadır; çünkü, adalet denilen duygu da, toplumu oluşturan insanların benimseyebildikleri bir sonuçtur. Bu sebeple, hâkimsiz bir adaletten söz edilemez.

Teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin, adalet damgasını vuracak olan hâkim olmadan, adalet olmaz. Teknoloji, olsa olsa, hâkimin adalet dağıtımında ona yardımcı olur. İşte, bu sebeptendir ki, hâkim olarak görev yapacak kişilerin seçimi ve bunların zaman içerisinde daha da mükemmelleşmesi için gerekli altyapının sağlanması, devletin temeli olan adalet için hayati önem taşımaktadır. Bu çerçevede, Türk vatanını, istiklal ve cumhuriyetini korumak için harp sanatını öğrenmek ve yapmak mükellefiyeti olarak tanımlanan askerlik müessesesi, tehlikeli ve riskli, aynı zamanda özelliği bir kamu hizmeti olup, tüm ülkeyi kapsayan bu kamu hizmeti esnasında cereyan eden idarî eylemlerin çeşitliliği de çok fazladır. Bu nedenle, askerî hâkimlerin görev ve sorumluluklarının önemi de tartışılmazdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz bu tasarı, askerî hâkimlerin sınıflarıyla ilgilidir. Askerî hâkimlerin birinci sınıfa ayrılma koşulları, 357 sayılı Askerî Hâkimler Yasasının 15 inci maddesinde açıkça belirtilmiştir. Bu maddeye göre, kıdemli binbaşı rütbesinde bulunmak, askerî hâkimlik hizmetinde en az oniki yılını doldurmuş olmak, ikiden fazla disiplin cezası almamış olmak gibi şartlar yer almaktadır; ancak, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Yasasına 21 Mart 1995 tarihinde eklenen geçici maddeyle, yukarıda belirtilen diğer koşulları taşımak kaydıyla, askerî hâkimlik mesleğinde on hizmet yılını doldurdıkları ve binbaşı rütbesine nasp edildikleri tarihte birinci sınıf askerî hâkimliğe geçilmesi yeterli görülmüştür. Ancak, söz konusu hükümlen, binbaşı rütbesini ve meslekte on yıl hizmet süresini, sadece, yasanın yürürlüğe girdiği tarih olan 21 Mart 1995 tarihinde askerî hâkimlik mesleğinde bulunanlar için uygulanması, askerî hâkimler arasında birinci sınıf askerî hâkimliğe ayrılmada farklı şartların oluşmasına ve eşitsizliklere sebebiyet vermiştir. 4087 sayılı Yasanın yürürlüğe konulduğu 21 Mart 1995 tarihinde, meslekte bulunan askerî hâkimlerin diğer koşullarla birlikte, binbaşı rütbesinde olmaları ve askerî hâkimlikte on hizmet yılını doldurmaları halinde, birinci sınıf askerî hâkimliğe ayrılmaları sağlanırken, bu tarihten sonra askerî hâkim olanlar için kıdemli binbaşı olmak ve askerî hâkimlikte oniki hizmet yılını doldurmak gibi, farklı bir durum yaratılmasına neden olunmuştur.

Değerli milletvekilleri, askerî hâkimlerin birinci sınıf askerî hâkimliğe ayrılmalarında farklı kanunî yükümlülüklerin olması, elbette ki eşitlik ilkesine aykırıdır ve bu eşitsizliğin giderilmesi zorunludur; bu açıdan, tasarımı olumlu karşılıyoruz. Bu durumun giderilmesi adına yapılacak düzenlemeyi bizler de destekliyoruz; ancak, bir yerdeki eşitsizliği gidermek için yaptığınız düzenleme, öbür taraftan başka bir eşitsizliği getiriyorsa, burada dikkatli olunması gerektiğini hatırlatmakta fayda görüyoruz.

Bu tasarının 1 inci maddesinin (B) bendinde, on yıllık süre "(askerî hâkimlik mesleğinden önceki hâkimlik ve savcılıkta geçen sürenin tamamı, avukatlıkta geçen sürenin dörtte üçü ve muvazaf subaylıkta geçen sürenin yarısı askerî hâkimlikten sayılır)" şeklinde öngörülmektedir.

Değerli milletvekilleri, biraz önce belirttiğim hizmet sayımı, askerî hâkimlerin özlük hakları açısından düşünülerek hayata geçirilmesi doğrudur; ancak, askerî hâkimlerin haklarını gözetirken, aynı meslek grubu içerisinde farklılığa yol açmak da doğru değildir. Şöyle ki, adli ve idari yargı hâkimleri için, adli ve idari yargı hâkim ve savcılarının nitelikleri, atanmaları, hak ve ödevleri, meslekte ilerlemeleri gibi düzenlemeler, 2802 sayılı Yasada belirtilmiştir. Bu yasada, birinci sınıf hâkimliğe yükselme şartları belirtilmiş olup, adaylığa diğer kamu görevlerinde iktisap ettikleri derece ve kademe üzerinden atananların, bu derece ve kademeleriyle o görevde geçen süreleri hâkimlik ve savcılık sınıf ve kademinde nazara alınmaz" ibaresi bulunmaktadır. Oysa, burada, getirmekte olduğumuz tasarı yasalaştığı takdirde, askerî hâkimlik mesleğinden önceki hâkimlik ve savcılıkta geçen sürenin tamamının sayılması; hatta, bununla da yetinilmeyip, avukatlık ve muvazaf subaylıkta geçirilen sürenin ise, yarısının hâkimlik hizmet süresine eklenmesi öngörülmektedir.

Değerli milletvekilleri, aynı meslek içerisindeki bu farklılıkları ortadan kaldırmak gerekirken, ayrıcalık veren kanunların yasalaşması, yarar değil zarar getirecektir. Dolayısıyla, bu eşitsizliklerin giderilmesi gerektiğini belirtirken; ayrıca, bu durumun, Anayasanın "eşitlik" ilkesiyle bağdaşmadığının da altını çizmek istiyorum. Bu nedenle, bu eşitsizliği, bir nebze de olsa gidermek için, tasarının 1 inci maddesinin (B) bendinde yer alan "hizmet sayımı" kısmında bulunan "...avukatlıkta geçen sürenin dörtte üçü..." olarak değil "...avukatlıkta geçen sürenin dörtte ikisinin askerî hâkimlikten sayılması..." olarak yeniden düzenlenmesi gerektiği görüşündeyiz.

Şuna yürekten inanıyorum ki, bu ülkede, en fazla çalışan ve gayret gösteren meslek gruplarının başında hâkimler yer almaktadır. Çoğu meslek sahibi, mesai saati bitince, fikrî mesaisinin bölünmez parçası olan vicdanını ve o gün yargıladığı uyuşmazlığın taraflarını ve hassas adalet terazisini, düşünde bile, beyninde muhafazaya devam eder. Hâkimlik mesleği, büyük sorumluluk gerektiren bir meslektir. Yine, samimi olarak ifade etmek isterim ki, Türk hâkimi, sorumluluğunun farkındadır ve inanılmaz derecedeki ağır işini en iyi şekilde yerine getirmektedir.

Sözlerime son verirken, gündemimizde yer alan tasarının hayırlı olmasını temenni eder, askerî hâkimlerimize ve sivil hâkimlerimize, hizmetlerinden dolayı kendilerine şükran duyduğumuzu belirtiyor; saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın İsen.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Şahsım adına söz istiyorum efendim.

BAŞKAN – Yazayım efendim. Dördüncü sıradasınız.

Şahsı adına, Çorum Milletvekili Sayın Yasin Hatiboğlu?.. Yok.

Bartın Milletvekili Sayın Zeki Çakan, buyurun. (ANAP sıralarından alkışlar)

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 421 sıra sayılı Askerî Hâkimler Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı üzerinde kişisel söz almış bulunuyorum; hepinize saygılarımı sunuyorum.

Bu tasarı, umuyorum kanunlaşacaktır. Tüm gruplara ve grup başkanvekillerine teşekkür ediyorum.

Askerî hâkimlerimiz arasında ticret dengesizliğini giderecek olan bu tasarının hazırlanmasında emeği geçenleri kutluyorum; hayırlı olsun diyorum.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN – Şahsı adına, İstanbul Milletvekili Sayın Sühan Özkan; buyurun efendim.

İ. SÜHAN ÖZKAN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli üyeler; Askerî Hâkimler Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı hakkında şahsım adına söz almış bulunuyorum; Yüce Heyeti saygıyla selamlıyorum.

Önümüzdeki kanun tasarısı, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununda, 21 Mart 1995 tarihinde yapılan bir değişiklik konusunda; ancak, buna paralel olarak yapılması düşünülen değişikliğin, 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununun 15 inci maddesinde yapılması gereken değişikliğin yapılması nedeniyle meydana gelen eşitsizliği gidermek amacıyla düşünülmüş ve huzuruza getirilmiş bir tasarıdır. Bu, sadece mevcut eşitsizliği gidermek ve paralel uygulamayı sağlamak adına düşünülen bir kanun tasarısıdır.

Onun için, biz, Anavatan Partisi Grubu ve şahsım olarak, bu tasarının, bu eşitsizliği gidereceğine inanıyorum ve hayırlı olmasını diliyorum, Yüce Heyeti saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Özkan.

Tasarının maddelerine geçilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 inci maddeyi okutuyorum:

ASKERİ HÂKİMLER KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. – 26.10.1963 tarihli ve 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) ve (B) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"A) Binbaşı rütbesinde bulunmak,

B) Askerî hâkimlik hizmetinde en az on yılını doldurmuş olmak (Askerî hâkimlik mesleğinden önceki hâkimlik ve savcılıkta geçen sürenin tamamı, avukatlıkta geçen sürenin dörtte üçü ve muvazzaf subaylıkta geçen sürenin yarısı askerî hâkimlikten sayılır.)"

BAŞKAN – 1 inci madde üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Tunceli Milletvekili Sayın Kamer Genç; buyurun efendim.

DYP GRUBU ADINA KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Askerî Hâkimler Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Meclis kürsüsünde oturan, Meclisi idare eden Başkanvekili çok kin ve nefret dolu duygular içinde bazı milletvekillerine karşı hareket edince, burada, bizim de çok sağlıklı parlamenterlik görevimizi yapmamız mümkün değil. (DSP, MHP ve ANAP sıralarından gürültüler)

Arkadaşlar, rica ediyorum...

O kadar keyfi uygulamalar var ki!.. Sütreyi istedikleri gibi belirliyorlar, bazı kanunların maddesini bile oylamadan geçiriyorlar... Böyle olunca, bu Meclis, hakikaten, normal bir Meclis görüntüsünü veremiyor.

Bu kürsü, çok kutsal bir kürsüdür. Bu kürsüde oturan kişinin, dürüst, tarafsız, Parlamentonun geçmişindeki uygulamalara saygı göstererek Meclisi yönetmesi, bu Meclisi ve kendisini yüceltir; ama, kin ve nefret dolu, taraflılıkla hareket edilirse, o kendisiyle ilgili bir şey. Ben, tabii, burada kişisel konuşmalar yaptığım zaman, yine, Mavi Akımdaki, enerji ihalelerindeki suistimalleri dile getirdiğim için, burada, ANAP'lı arkadaşlar bundan rahatsız oldular, bizim söz hakkımızı kesmek için, çıktılar, burada muvazaalı konuşma yaptılar.

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) – Senin söz hakkın var da, başkasının yok mu?! Orada kanunî hakkını kullanıyor milletvekili; başkasının hakkını almıyor!

KAMER GENÇ (Devamla) – Alıyorsun, alıyorsun...

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) – Sen konuşunca kendi hakkın... Olmaz öyle şey! Kendine gel!..

BAŞKAN – Sayın Çakan, hatibe müdahale etmeyin efendim.

Buyurun Sayın Genç, siz devam edin efendim.

KAMER GENÇ (Devamla) – O zaman, Grup Başkanvekili olarak niye çıkıp konuşmuyorsun?! Niye Grup Başkanvekili olarak konuşmuyorsun?!

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) – Herkes kendi hakkını kullanıyor...

KAMER GENÇ (Devamla) – Sizin muvazaalı hareket ettiğinizi herkes biliyor.

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) – Zamanında müracaat etseydin o zaman!

BAŞKAN – Sayın Çakan, müdahale etmeyin, hatip istediği gibi konuşsun. Onu, anlayan, anladığı gibi anlıyor zaten.

KAMER GENÇ (Devamla) – Değerli milletvekilleri, bu Parlamentonun saygınlığının korunabilmesi için, bu Parlamentonun, Anayasaya ve İçtüzüğe göre yönetilmesi lazım.

Bakın, Parlamento, Cumhurbaşkanlığı seçimi nedeniyle, 4.5.2000 tarihinde ara vermiştir. İçtüzüğümüzün...

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) – Sayın Başkan, maddeyle ilgili konuşacak...

KAMER GENÇ (Devamla) – Bir dakika efendim...

İçtüzüğümlüğün 6 ncı ve 25 inci maddelerine göre, Parlamento tatilde veya ara verme halinde ise hangi komisyonların çalışacağına, Meclis Başkanının teklifiyle Genel Kurul karar verebilir.

MİHRALİ AKSU (Erzincan) – Konuya gel, konuya...

KAMER GENÇ (Devamla) – Bakın, 4.5.2000 tarihinde, Cumhurbaşkanlığı seçimi nedeniyle, Danışma Kurulunun aldığı bir karar üzerine, bu Parlamento ara vermişti; ama, maalesef, komisyonda ben ve Sayın Hatiboğlu dile getirdik, muhalefet şerhimiz var, bu nazara alınmadı. Bir gün sonradan bu müzakere edilecekti.

Bakın, değerli milletvekilleri, eğer İçtüzüğü böyle rafa kaldırırsak, o zaman, gelecekte çok kötü şeyler olabilir. Yarın, herhangi bir komisyon, tatilde, tutar, kendi yandaşlarını toplar, bir karar verir, o karar... O zaman bunların önüne geçemezsiniz. Parlamentoda açıklık mecburiyeti var. Ne diyor İçtüzük: Ara verme halinde hangi komisyonun çalışacağı Meclis Başkanının teklifi ve Genel Kurulun kararıyla belirlenir diyor. Burada ne Meclis Başkanının teklifi var ne Genel Kurul kararı var; ama, Adalet Komisyonumuz, biz kendilerini ikaz etmemize rağmen, orada Komisyon karar verdi. Halbuki, bir gün sonra da Meclis çalışıyordu, yani, ara verme süresi bitiyordu. Ben söyleyeyim de, siz isterseniz alaya alın, isterseniz "İçtüzük yok" deyin. Tabii, eğer, bu Meclisteki komisyonlar ve başkanlar Anayasayı, İçtüzüğü rafa kaldırır, keyfi davranırlarsa ve sizler de bunu uygularsanız sizi tebrik ederim! Bizim görevimiz, burada doğruları söylemek. Tabii, bizim burada doğruları söylememizi engelleyen de çok büyük çabalar var.

İkincisi, değerli milletvekilleri, biz, aslında, bu tasarıya karşı değiliz; Grup olarak da tasarıyı destekliyoruz; yani, diyoruz ki, eğer, bir kanun çıkacaksa usulüne göre çıkması lazım. Ayrıca, hâkimlik, tabii, bir toplumun en yüce mesleğidir. Hâkimlik mesleğinde çalışan insanların evvela olunması lazım, bilgi itibarıyla dolgun olması lazım ve bunun tarafsız olarak hareket edebilmesi için, elbette ki, ekonomik yönden tatmin edilmesi lazım, icranın emrinde olmaması lazım; yani, Türkiye'de yeni bir şey icat etmiyoruz; ama, tabii, Anayasanın da bir eşitlik ilkesi var. 10 uncu maddeye koymuşsunuz; işte, yasama, yürütme, yargı eylem ve işlemlerinde eşitlik ilkesine aykırı... Türkiye'de adli yargı var, idari yargı var, askerî yargı var; bunların aylık ve ödeneklerinin aynı statü içinde olması Anayasanın emri gereğidir.

Burada, bu maddede bir şey var. Biliyorsunuz, Adalet Komisyonunun aşağı yukarı yüzde 90'ı avukatlardan meydana gelmiş; fakat, arkadaşlarımız, her nedense, 100 maddelik bir Avukatlık Kanunu getirdiler; tuvalete giderken bile vatandaşa avukat tutma zorunluluğu getirdiler. Çok ısrarla karşı koyduk orada. Neyse, o daha gelecek buraya, gelecek de vatandaşı düşünen kimse yok ki. Herkes kendi meslek şovenizmiyle hareket edip de kendi durumunu düzeltmeye çalışıyor. Nedir bakın; şimdi, mevcut, yürürlükteki Avukatlık Kanununa göre, avukatlıkta geçen sürenin üçte ikisi -öyle zannediyorum- hâkimlikte sayıldığı halde, burada dörtte üçüne çevirdiler. Daha o kanun gelecek de görüşülecek, ondan sonra... Bu da mevzuattaki usule aykırı.

Değerli arkadaşlarım, bakın, bu memlekette yalnız hukuk fakültesinden yüksek tahsilli öğrenci çıkmıyor; iktisatçısı var, veterineri var, eczacısı var, doktoru var. Onun için, burada, Parlamentoda yalnız bir meslek grubu çoğunlukta oldu diye o meslek grubunu en mümtaz, imtiyazlı hale getirip de, ötekilere banane dediğimiz zaman, efendim, o meslek grupları da gelsin, kendi kanunlarını getirsin, düzeltsinler. Böyle bir düşünce ve zihniyet olur mu?! Ama, biz bunları... Biz, diyoruz ki, Türkiye Cumhuriyetindeki herkesin, eğer, belli statüdeki birisine vereceğimiz hak neyse, herkes de onu vermemiz lazım. Ama "biz güçlüyüz, güç bizim elimizde, biz istediğimizi yaparız" dersiniz, işte, Türkiye'de o zaman adalet duygusunu zedellersiniz.

Sonra, bu kürsü, milletin kürsüsüdür; bu kürsüde doğruların ve memlekette yapılan suiistimallerin söylenmesi lazım. Eğer, insanlar, burada gocunuyorsa, o suiistimalleri yapmasınlar; suiistimalleri yapıyorlarsa, gelip bu kürsüde bunun hesabını verecekler.

Biraz önce, İçişleri Bakanlığıyla ilgili bir soru sorduk, cevap vermediler. Sayın Başkana soru soracağım dedim, vermediler. Şimdi, biliyorsunuz, o Umur Operasyonunda vatandaşları getirdiler, bazılarının gözlerini kapattılar, bazılarını açtılar. Şimdi, hakikaten, Uğur Mumcu cinayetinin ve diğer faili meçhul cinayetlerin o yakalanan kişiler mi failleridir, yoksa, sonra yakalananlar mı, yoksa, hiçbirisi değil mi? Eğer, değilse, bu millet, niye bu kadar eğlence konusu edildi? Bunu, yerimizden soracaktık; Sayın Bakan, tabii, kendi partisine ve kendisine dokunan şeylerde bu Meclisteki gücünü kullanarak burada milletvekilini susturmaya çalışıyor. Bu da, tabii, artık, normal olarak bu yasama faaliyeti değil, bir kaba güce dönüşüyor. Ee, biz de kaba güçte yokuz.

O bakımdan, değerli milletvekillerinin zamanını gecenin bu saatinde fazla da almak istemiyorum; ama, eğer, Parlamento; yani, iktidar grubunun dikkatini çekerse, burada, mevcut yürürlükteki kanuna göre avukatlıkta geçen sürenin üçte 2'si hâkimlikten sayılıyor; burada, komisyonda, askerî hâkimliklerde dörtte 3'e çevirdiler. Bence, bir kanunda dörtte 3, bir kanunda üçte 2 olursa, bu eşitsizlik olur. Bunu, takdirlerinize arz ediyorum.

Tabii, bizim, burada söylediğimiz birçok söze, bakıyorum, doğru ve eğriliğine bakılmadan arkadaşlarımız hep gülüyorlar; ama, vatandaş da size gülüyor. O bana gülenlere, vatandaş gülüyor. Keşke, o vatandaşların, bana, çarşıda gördükleri zaman söylediği sözleri duysanız, yarın öbür gün seçim zamanında duyarsınız, o zaman böyle bir davranış içinde değilsiniz.

Ben, bu kürsüyü çok kutsal kabul ediyorum. Halkıma ve yönetime karşı bir minnet borcunu hissediyorum; bu saatte buraya geliyorum; ama, maalesef, tek Bakanımız burada. O da şimdi -tabii, Allah sağlık versin- hastalansa ne olacak?! Bu bakanlarımız şimdi eğlence yerlerinde mi? Yahu, şimdi, tamam, eğlence yerine gitsinler; ama, bu Meclise de gelsinler arkadaşlarımız, gelsinler de, burada, bizim söylediklerimizi duysunlar. Bakın, bu saatte, sizler milletvekilisiniz, buradasınız, bir Bakan burada; olur mu?! Hükümet nerede?! Hükümet, Parlamenteoya saygı duyup bu salona gelmeli; burada konuşulanları duymalı. O zaman, Bakanlar, bu Parlamenteoyu kale almaz, buraya gelmezlerse, bu Parlamenteoda konuşulanları kim gidip Bakanlara söyler? Onlar, şimdi, bu saatlerde keyiflerine bakıyorlar... Keyiflerine mi bakıyorlar?

M. HADİ DİLEKÇİ (Kastamonu) – Doğru Yol nerede, Doğru Yol?..

KAMER GENÇ (Devamla) – Dolayısıyla, ben, bunu hükümetin geleceği için söylüyorum; halkın dertlerini burada duymaları için söylüyorum; ama, tabii, size alay geliyor, alaylı bir ifade gibi geliyor. O, sizin bileceğiniz iş.

Ben, tekrar, kanunun hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum. Saygılar sunarım efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Efendim, Doğru Yol Partisi Grubu adına konuşan Sayın Genç'e çok teşekkür ediyorum.

Madde üzerinde başka söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2.- 357 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 8.- Bu Kanunun yürürlüğe girmesiyle, daha önceki tarihler itibariyle birinci sınıfa ayrılma işlemleri, birinci sınıfa ayrılmayı hak ettikleri tarihe göre düzeltilir. Bu düzeltme geçmişe doğru mali hak doğurmaz."

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Mitteakip maddeyi okutuyorum:

MADDE 3.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4 üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İçtüzüğün 86 ncı maddesine göre, Sayın Hatiboğlu?.. Yok.

Başka söz talebi?.. Yok.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Tasarı kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır; hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum efendim. (Alkışlar)

Değerli milletvekilleri, alınan karar gereğince, Tarım ve Köyişleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökcalp hakkında verilen gensoru önergesi ile kanun tasarısı ve tekliflerini sırasıyla görüşmek için, 21 Haziran 2000 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 00.33

VIII. — SORULAR VE CEVAPLARI

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak'ın, eski Cumhurbaşkanı Kenan Evren hakkında iddianame hazırlayan Adana Cumhuriyet Savcısına ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk'ün cevabı (7/1810)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın delaletiniz ile Adalet Bakanı Sayın Hikmet Sami Türk tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini arz ederim.

A. Nazlı Ilıcak
İstanbul

Sorular :

1. Kenan Evren'in yargılanmasını talep eden, Adana Cumhuriyet Savcısı Sacit Kayasu hakkında neden tahkikat başlatılmıştır?
2. Sayın Kayasu'nun hazırladığı iddianame, neden işleme konulmamıştır?
3. Sayın Kayasu'nun hazırladığı bu iddianame hakkında başsavcı tarafından takipsizlik kararı verilmiştir. Bu hukuken mümkün müdür? Yoksa kararı mahkeme mi vermelidir?

T.C.

Adalet Bakanlığı

16.6.2000

Bakan : 778

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : a) Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 28.4.2000 tarihli ve A.01.0.GNS.-0.10.00.02-7/1810-5113/12168 sayılı yazınız.

b) 12.5.2000 tarihli ve 645 sayılı yazımız.

İstanbul Milletvekili A. Nazlı Ilıcak tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve sözlü olarak cevaplandırılmasının istenilmesine rağmen, ilgi (a) yazımızla Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereğince 15 gün içinde yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/1810-5113 Esas No.lu soru önergesine verilen cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Hikmet Sami Türk
Adalet Bakanı

Sayın

Ayşe Nazlı Ilıcak

İstanbul Milletvekili

TBMM

Bakanlığımıza yönelttiğiniz 7/1810-5113 Esas No.lu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur :

Soru önergesinde adı geçen Cumhuriyet Savcısı hakkında; bir suçta muttali olan Cumhuriyet savcılarının yetkisini ve yapması gereken işleri düzenleyen Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun ilgili maddelerine uymaksızın ve Anayasasının geçici 15 inci maddesinin amir hükmüne aykırı ola-

rak soru önergesinde sözü edilen kişiyle ilgili iddianame düzenlediği, bu iddianamede bazı kişi ve kurumları hedef alan, yargılama istemi gayesini aşan uygunsuz ifadelere yer verildiği ve Bakanlığımızın Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından basın ve yayın organlarına beyanat verilmesi konusuna ilişkin 25.11.1998 tarihli ve 29/131 sayılı genelgesinde açıklanan esaslara aykırı bir şekilde iddianamenin bir suretini basın ve yaygın organlarına ulaştırdığı, böylece mesleğin gerektirdiği saygınlık ve sorumluluk duygusu ile bağdaşmayacak şekilde kamuoyunda gündem oluşturduğundan dolayı, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 82 nci maddesi uyarınca yapılan soruşturma sonucunda 16.5.2000 tarihli "Olur"la aynı Kanunun 89 uncu maddesi uyarınca kovuşturma yapılmasına ve ayrıca evrakın disiplin yönünden bu Kanunun 87 nci maddesi uyarınca Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna tevdiine karar verilmiştir.

2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 5 inci maddesi uyarınca Cumhuriyet Başsavcılarının Cumhuriyet savcılığı üzerinde gözetim ve denetim hakkı bulunduğu ve buna istinaden Cumhuriyet savcılığı tarafından hazırlanan her türlü iddianame ve takipsizlik kararını inceleyerek hatalı veya eksik görülen hususları düzeltirip ikmal ettirmek, yeniden tanzim edilmek üzere iade etmek ya da işin özelliği ve önemine göre evrakı o Cumhuriyet savcısından alıp başka bir cumhuriyet savcısına vermek hakkını haiz olduğundan bahisle, söz konusu iddianame, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun;

- 132 nci maddesinin, sanığın ifadesinin alınması için celpname ile davet olunacağı,
- 133 üncü maddesinin, sanığın gelmemesi halinde zorla getirtileceği,
- 153 üncü maddesinin, bir suçta muttali olan Cumhuriyet savcısının sanığın aleyhine ve lehi ne olan her türlü delili toplayacağı,
- 154 üncü maddesinin, Cumhuriyet savcısının söz konusu delilleri toplarken gerek doğrudan doğruya gerekse zabıta makam ve memurları vasıtasıyla her türlü tahkikatı yapacağı,
- 163 üncü maddesinin, yapılan hazırlık tahkikatı sonunda toplam deliller kamu davasının açılmasına yeterli ise Cumhuriyet savcısının iddianame ile kamu davası açacağı konularını öngördüğü, geçerli bir iddianamenin kişiye isnat olunan suça ilişkin toplanan delillerin özeti ve gerekçesi hükmünde olması gerektiği belirtilerek, Adana Cumhuriyet Başsavcısı tarafından işleme konulması ve ihbar dilekçesi mahiyetinde kabul edilerek 2000/11949 hazırlık sayısına kaydedilmiştir.

Bu hazırlık evrakına ilişkin yapılan inceleme sonucunda da, Anayasanın geçici 15 inci maddesinin birinci fıkrasında, "12 Eylül 1980 tarihinden, ilk genel seçimler sonucu toplanacak Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanlık Divanını oluşturuncaya kadar geçecek süre içinde, yasama ve yürütme yetkilerini Türk Milleti adına kullanan, 2356 sayılı Kanunla kurulu Millî Güvenlik Konseyinin, bu Konseyin yönetimi döneminde kurulmuş hükümetlerin, 2845 sayılı Kurucu Meclis Hakkında Kanunla görev ifa eden Danışma Meclisinin her türlü karar ve tasarruflarından dolayı haklarında cezâf, malî ve hukukî sorumluluk iddiası ileri sürülemez ve bu maksatla herhangi bir yargı merciine başvurulamaz." hükmünün öngörülmesi ve soru önergesinde adı geçen kişi hakkında, maddede belirtilen Millî Güvenlik Konseyi üyelerinden olması sebebiyle, Anayasanın geçici 15 inci maddesi uyarınca kamu adına kovuşturma yapılmasına yer olmadığına ilişkin 1.4.2000 tarih ve 2000/3605 sayılı takipsizlik kararı verilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Hikmet Sami Türk
Adalet Bakanı

2. – İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin'in, GAP Bölgesindeki arazi satışlarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Şuayip Üşenmez'in cevabı (7/1814)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Delaletinizle aşağıdaki sorularımın Devlet Bakanı Sayın Mustafa Yılmaz tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Mehmet Ali Şahin
İstanbul

Bilindiği üzere GAP, Türkiye'nin ve Güneydoğu Anadolu Bölgemizin kalkınmasına büyük katkılar sağlayacak bir projedir. Bu projenin bitirilmesine yakın son 15 yılda, bölge arazisinde büyük rantlar oluşmuştur. Özellikle İstanbul başta olmak üzere bir büyük şehirde yaşayan vatandaşlarımızdan arazi satın alanlar oldu.

Son günlerde bazı medya organlarında bölgenin tarihi özelliklerinden dolayı birtakım yabancı devletlerin gerek Türk vatandaşı olan yakınları aracılığı ile gerekse başka bir takım yöntemlerle bol miktarda arazi aldıkları ifade edilmektedir. Bu bilgiler ışığında aşağıdaki sorularımın cevaplandırılmasını arz ederim.

1. Son 15 yıl içerisinde GAP bölgesinde ne kadar arazi el değiştirmiştir?
2. Bölgede, bölge dışından olup arazi satın alanlar kimlerdir?
3. Bunlar arasında yabancı uyruklu veya çifte vatandaşlığa sahip olanlar da var mıdır? Eğer varsa kimlerdir?

T.C.

Devlet Bakanlığı

16.6.2000

Sayı : B.02.0.014/2.00-0715

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : a) 5.6.2000 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/1814-5123/12223 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin'in GAP Bölgesindeki arazi satışlarına ilişkin, tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/1814-5123 Esas No.lu soru önergesinin;

- 15 yıl içerisinde GAP Bölgesinde taşınmaz mal edinen yabancı uyruklara ait bilgiler ilişikte-
dir.

Ayrıca, Bakanlığımıza bağlı Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün bilgisayar sisteminde istatistikî bilgiler işlem sayısı bazında tutulmakta olup, gayrimenkullerin cinsi, parsel veya yüzölçümü ile devreden veya devralan kişi veya kuruluşlara yönelik istatistikî bilgi bulunmamaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Şuayip Üşenmez
Devlet Bakanı

00000 TARİHİ:14.06.2000

GAP İLLERİNDEKİ TAŞINMAZ SAHİBİ YABANCI UYRUKLULAR

UYRUĞU	ADI SOYADI	İLÇE	ADA	PARSEL	CİNSİ	İKTİSAB TARİHİ	DEĞERİ VEYA BEDELİ
AMERİKA	UMMAN NEWPORT	DIYARBAKIR	491	61	ARSA	26.10.1992	48.000.000
ROMANYA	AURELİA İLHAN	DIYARBAKIR	798	62	DÜKKAN	19.04.2000	50.000.000.000
ROMANYA	AURELİA İLHAN	DIYARBAKIR	798	62	DÜKKAN	19.04.2000	5.000.000.000
ROMANYA	AURELİA İLHAN	DIYARBAKIR	798	62	DÜKKAN	19.04.2000	2.500.000.000
ROMANYA	AURELİA İLHAN	DIYARBAKIR	798	62	DÜKKAN	19.04.2000	2.500.000.000
ROMANYA	AURELİA İLHAN	DIYARBAKIR	798	62	DÜKKAN	19.04.2000	2.500.000.000
T.C	SAİZE STRİTZ	DIYARBAKIR	641	34	TARLA	2.10.1991	6.650.000
BATI ALMANYA	HASAN FEHMİ SERBETÇİ	GAZİANTEP	1169	9	BAĞ	11.08.1988	31.000.000
T.C	NEFİSE ROED ÖZAY	GAZİANTEP	332	73	EV VE DÜKK	5.11.1993	17.500.000
BATI ALMANYA	MOHAMED MOHAMED	İSLAHİYE	277	32	KR.EV BAĞ	22.09.1998	1.000.000.000
SURİYE	AHMET HACI	İSLAHİYE	260	9	AULULU KR.	1.06.1999	
SURİYE	HALİL HOCA	İSLAHİYE	260	9	AULULU KR.	1.06.1999	
SURİYE	HATİCE HOCA	İSLAHİYE	260	9	AULULU KR.	1.06.1999	
SURİYE	MUNA HOCA	İSLAHİYE	260	9	AULULU KR.	1.06.1999	
SURİYE	MERYEM HOCA	İSLAHİYE	260	9	AULULU KR.	1.06.1999	
SURİYE	MEHMET HOCA	İSLAHİYE	260	9	AULULU KR.	1.06.1999	
SURİYE	MUSTAFA HOCA	İSLAHİYE	260	9	AULULU KR.	1.06.1999	
SURİYE	ZÜBEYDE HOCA	İSLAHİYE	260	9	AULULU KR.	1.06.1999	
SURİYE	MELEK HOCA	İSLAHİYE	260	9	AULULU KR.	1.06.1999	
SURİYE	ABDÜLRAHMAN HOCA	İSLAHİYE	260	9	AULULU KR.	1.06.1999	
SURİYE	FATMA YILMAZ	NİZİP	0	24	BAĞ	25.01.1985	
T.C	ESİN AHI REINHARDT	NİZİP	106	1221	ZEYTİNLİK	12.05.1999	
+++AÇIKLAMA =İNTİFA	HAKKINA SAHİPTİR.						
T.C	ESİN AHI REINHARDT	NİZİP	106	1222	ZEYTİNLİK	12.05.1999	
+++AÇIKLAMA =İNTİFA	HAKKINA SAHİPTİR.						
T.C	ESİN AHI REINHARDT	NİZİP	106	1224	ZEYTİNLİK	12.05.1999	
+++AÇIKLAMA =İNTİFA	HAKKINA SAHİPTİR.						
T.C	ESİN AHI REINHARDT	NİZİP	118	2925	ZEYTİNLİK	12.05.1999	
+++AÇIKLAMA =İNTİFA	HAKKINA SAHİPTİR.						
T.C	YASEMİN MEHMET HAKEM	NİZİP	495	1039	MESKEN	15.10.1996	36.000.000
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	94	TARLA	2.03.1985	
SURİYE	ESMA MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	94	TARLA	2.03.1985	

T.B.M.M.

B:113

20.6.2000

O:3

ADDA	PARSEL	CINSI	IKTİSAB TARİHİ	DEĞERİ VEYA BEDELİ
0	94	TARLA	2.03.1985	
0	94	TARLA	2.03.1985	
0	94	TARLA	2.03.1985	
0	94	TARLA	2.03.1985	
0	94	TARLA	2.03.1985	
0	95	TARLA	25.12.1987	
0	95	TARLA	25.12.1987	
0	95	TARLA	25.12.1987	
0	95	TARLA	25.12.1987	
0	95	TARLA	25.12.1987	
0	95	TARLA	25.12.1987	
0	110	TARLA	18.05.1987	
0	110	TARLA	18.05.1987	
0	110	TARLA	18.05.1987	
0	110	TARLA	18.05.1987	
0	110	TARLA	18.05.1987	
0	128	BAG	18.05.1987	
0	128	BAG	18.05.1987	
0	128	BAG	18.05.1987	
0	128	BAG	18.05.1987	
0	128	BAG	18.05.1987	
0	140	TARLA	18.05.1987	
0	140	TARLA	18.05.1987	
0	140	TARLA	18.05.1987	
0	140	TARLA	18.05.1987	
0	140	TARLA	18.05.1987	
0	174	TARLA	7.01.1985	
0	174	TARLA	7.01.1985	
0	174	TARLA	7.01.1985	
0	174	TARLA	7.01.1985	

DEĞERİ VEYA

BEDELİ

İTİSAB

TARİHİ

İLÇE

ADI SOYADI

UYRUGU

UYRUGU	ADI SOYADI	İLÇE	ADA	PARSEL	CİNSİ	İTİSAB TARİHİ	DEĞERİ VEYA BEDELİ
SURİYE	MEHMET SEKİP MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	194	TARLA	19.05.1987	
SURİYE	RESİT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	194	TARLA	19.05.1987	
SURİYE	SAFİYE MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	194	TARLA	19.05.1987	
SURİYE	ESMA MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	194	TARLA	19.05.1987	
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	194	TARLA	19.05.1987	
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	194	TARLA	19.05.1987	
SURİYE	SENSETTİN MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	194	TARLA	19.05.1987	
SURİYE	SENSETTİN MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	210	BAG	19.04.1987	
SURİYE	ESMA MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	210	BAG	19.04.1987	
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	210	BAG	19.04.1987	
SURİYE	SAFİYE MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	210	BAG	19.04.1987	
SURİYE	RESİT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	210	BAG	19.04.1987	
SURİYE	MEHMET SEKİP MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	210	BAG	19.04.1987	
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	210	BAG	19.04.1987	
SURİYE	MEHMET SEKİP MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	221	TARLA	19.04.1987	
SURİYE	SAFİYE MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	221	TARLA	19.04.1987	
SURİYE	ESMA MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	221	TARLA	19.04.1987	
SURİYE	RESİT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	221	TARLA	19.04.1987	
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	221	TARLA	19.04.1987	
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	221	TARLA	19.04.1987	
SURİYE	SENSETTİN MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	221	TARLA	19.04.1987	
SURİYE	MEHMET SEKİP MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	221	TARLA	19.04.1987	
SURİYE	ESMA MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	234	TARLA	7.01.1985	
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	234	TARLA	7.01.1985	
SURİYE	SAFİYE MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	234	TARLA	7.01.1985	
SURİYE	SENSETTİN MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	234	TARLA	7.01.1985	
SURİYE	RESİT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	234	TARLA	7.01.1985	
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	234	TARLA	7.01.1985	
SURİYE	MEHMET SEKİP MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	286	TARLA	7.01.1985	
SURİYE	SAFİYE MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	286	TARLA	7.01.1985	
SURİYE	ESMA MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	286	TARLA	7.01.1985	
SURİYE	RESİT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	286	TARLA	7.01.1985	
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	286	TARLA	7.01.1985	
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	286	TARLA	7.01.1985	
SURİYE	SENSETTİN MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	286	TARLA	7.01.1985	
SURİYE	MEHMET SEKİP MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	287	BAG	19.05.1987	
SURİYE	SAFİYE MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	287	BAG	19.05.1987	
SURİYE	ESMA MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	287	BAG	19.05.1987	

UYRULU	ADI SOYADI	İLÇE	ADA	PARSEL	CİNSİ	İKTİSAR TARİHİ
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	287 BAĞ		18.05.1987
SURİYE	RESİT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	287 BAĞ		18.05.1987
SURİYE	MEHMET ŞEKİP MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	287 BAĞ		18.05.1987
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	287 BAĞ		18.05.1987
SURİYE	MEHMET ŞEKİP MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	307 TARLA		18.05.1987
SURİYE	RESİT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	307 TARLA		18.05.1987
SURİYE	SAFİYE MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	307 TARLA		18.05.1987
SURİYE	ESMA MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	307 TARLA		18.05.1987
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	307 TARLA		18.05.1987
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	307 TARLA		18.05.1987
SURİYE	ŞEMSETTİN MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	307 TARLA		18.05.1987
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	319 TARLA		7.01.1985
SURİYE	ESMA MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	319 TARLA		7.01.1985
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	319 TARLA		7.01.1985
SURİYE	SAFİYE MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	319 TARLA		7.01.1985
SURİYE	ŞEMSETTİN MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	319 TARLA		7.01.1985
SURİYE	RESİT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	319 TARLA		7.01.1985
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	319 TARLA		7.01.1985
SURİYE	MEHMET ŞEKİP MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	335 TARLA		18.12.1987
SURİYE	SAFİYE MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	335 TARLA		18.12.1987
SURİYE	ESMA MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	335 TARLA		18.12.1987
SURİYE	RESİT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	335 TARLA		18.12.1987
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	335 TARLA		18.12.1987
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	335 TARLA		18.12.1987
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	335 TARLA		18.12.1987
SURİYE	ŞEMSETTİN MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	420 TARLA		18.05.1987
SURİYE	ESMA MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	420 TARLA		18.05.1987
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	420 TARLA		18.05.1987
SURİYE	SAFİYE MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	420 TARLA		18.05.1987
SURİYE	RESİT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	420 TARLA		18.05.1987
SURİYE	MEHMET ŞEKİP MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	420 TARLA		18.05.1987
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	454 TARLA		18.05.1987
SURİYE	MEHMET ŞEKİP MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	454 TARLA		18.05.1987
SURİYE	SAFİYE MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	454 TARLA		18.05.1987
SURİYE	ESMA MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	454 TARLA		18.05.1987
SURİYE	RESİT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	454 TARLA		18.05.1987
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	454 TARLA		18.05.1987
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	454 TARLA		18.05.1987

LYRÜLÜ	ADI SOYADI	İLÇE	ADA	PARSEL	CİNSİ	KTİSAB TARİHİ	DEĞERİ VEYA BEDELİ
SURİYE	SEMSETTİN MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	454 TARLA		18.05.1987	
SURİYE	MEHMET SEKİP MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	475 TARLA		18.05.1987	
SURİYE	ESMA MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	475 TARLA		18.05.1987	
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	475 TARLA		18.05.1987	
SURİYE	SAFİYE MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	475 TARLA		18.05.1987	
SURİYE	SEMSETTİN MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	475 TARLA		18.05.1987	
SURİYE	RESİT MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	475 TARLA		18.05.1987	
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	476 BAG		18.05.1987	
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	476 BAG		18.05.1987	
SURİYE	SAFİYE MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	476 BAG		18.05.1987	
SURİYE	ESMA MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	476 BAG		18.05.1987	
SURİYE	RESİT MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	476 BAG		18.05.1987	
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	476 BAG		18.05.1987	
SURİYE	SEMSETTİN MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	477 TARLA		10.04.1987	
SURİYE	ESMA MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	477 TARLA		10.04.1987	
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	477 TARLA		10.04.1987	
SURİYE	SAFİYE MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	477 TARLA		10.04.1987	
SURİYE	RESİT MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	477 TARLA		10.04.1987	
SURİYE	MEHMET SEKİP MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	477 TARLA		10.04.1987	
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	513 TARLA		10.04.1987	
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	513 TARLA		10.04.1987	
SURİYE	SAFİYE MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	513 TARLA		10.04.1987	
SURİYE	ESMA MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	513 TARLA		10.04.1987	
SURİYE	RESİT MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	513 TARLA		10.04.1987	
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	513 TARLA		10.04.1987	
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	513 TARLA		10.04.1987	
SURİYE	SEMSETTİN MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	513 TARLA		10.04.1987	
SURİYE	MEHMET SEKİP MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	536 BAG		18.05.1987	
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	536 BAG		18.05.1987	
SURİYE	ESMA MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	536 BAG		18.05.1987	
SURİYE	SAFİYE MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	536 BAG		18.05.1987	
SURİYE	SEMSETTİN MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	536 BAG		18.05.1987	
SURİYE	RESİT MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	536 BAG		18.05.1987	
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	536 BAG		18.05.1987	
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	549 TARLA		10.04.1987	
SURİYE	SAFİYE MARAŞLI	ÖĞUZELİ	0	549 TARLA		10.04.1987	

DEĞERİ VEYA
BEDELİ

UYRUĞU

ADI SOYADI

İLPE

ADA PARSEL CİNSİ

İKTİSAP
TARİHİ

UYRUĞU	ADI SOYADI	İLPE	ADA PARSEL CİNSİ	İKTİSAP TARİHİ	DEĞERİ VEYA BEDELİ
SURİYE	ESMA MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0 549 TARLA	10.04.1987	
SURİYE	RESİT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0 549 TARLA	10.04.1987	
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0 549 TARLA	10.04.1987	
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0 549 TARLA	10.04.1987	
SURİYE	SEMSETTİN MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0 549 TARLA	10.04.1987	
SURİYE	SEMSETTİN MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0 574 BAĞ	18.12.1987	
SURİYE	SAFİYE MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0 574 BAĞ	18.12.1987	
SURİYE	RESİT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0 574 BAĞ	18.12.1987	
SURİYE	MEHMET SEKİP MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0 574 BAĞ	18.12.1987	
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0 574 BAĞ	18.12.1987	
SURİYE	MEHMET SEKİP MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0 574 BAĞ	18.12.1987	
SURİYE	ESMA MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0 619 AULULU KR.	18.12.1987	
SURİYE	MAHMUT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0 619 AULULU KR.	18.12.1987	
SURİYE	SAFİYE MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0 619 AULULU KR.	18.12.1987	
SURİYE	SEMSETTİN MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0 619 AULULU KR.	18.12.1987	
SURİYE	RESİT MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0 619 AULULU KR.	18.12.1987	
SURİYE	MEHMET ZEKİ MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0 619 AULULU KR.	18.12.1987	
SURİYE	HAZNE	ÖĞÜZELİ	0 2 KERPIÇ EU	10.01.1995	
SURİYE	BEYAZ	ÖĞÜZELİ	0 5 KERPIÇ EU	10.01.1995	
SURİYE	HAZNE	ÖĞÜZELİ	0 5 KERPIÇ EU	10.01.1995	
SURİYE	BEYAZ	ÖĞÜZELİ	0 11 KERPIÇ EU	10.01.1995	
SURİYE	HAZNE	ÖĞÜZELİ	0 11 KERPIÇ EU	10.01.1995	
SURİYE	BEYAZ	ÖĞÜZELİ	0 13 KERPIÇ EU	10.01.1995	
SURİYE	BEYAZ	ÖĞÜZELİ	0 13 KERPIÇ EU	10.01.1995	
SURİYE	BEYAZ	ÖĞÜZELİ	0 14 KERPIÇ EU	10.01.1995	
SURİYE	HAZNE	ÖĞÜZELİ	0 14 KERPIÇ EU	10.01.1995	
SURİYE	BEYAZ	ÖĞÜZELİ	0 16 KERPIÇ EU	10.01.1995	
SURİYE	HAZNE	ÖĞÜZELİ	0 16 KERPIÇ EU	10.01.1995	
SURİYE	BEYAZ	ÖĞÜZELİ	0 17 KARGIR EU	10.01.1995	
SURİYE	HAZNE	ÖĞÜZELİ	0 17 KARGIR EU	10.01.1995	
SURİYE	BEYAZ	ÖĞÜZELİ	0 18 KERPIÇ EU	10.01.1995	
SURİYE	HAZNE	ÖĞÜZELİ	0 18 KERPIÇ EU	10.01.1995	
SURİYE	BEYAZ	ÖĞÜZELİ	0 32 TARLA	10.01.1995	
SURİYE	HAZNE	ÖĞÜZELİ	0 32 TARLA	10.01.1995	
SURİYE	BEYAZ	ÖĞÜZELİ	0 33 TAFLA	10.01.1995	
SURİYE	HAZNE	ÖĞÜZELİ	0 33 TAFLA	10.01.1995	

URUBU	ADI SOYADI	LTPE	ADA	PARSEL	CINSI	TARİH	DEĞERİ	YENİ
SURİYE	BEYAZ	ÖĞUZELİ	0	34	TARLA	10.01.1995		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	34	TARLA	10.01.1995		
SURİYE	BEYAZ	ÖĞUZELİ	0	36	TARLA	10.01.1995		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	36	TARLA	10.01.1995		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	37	TARLA	10.01.1995		
SURİYE	BEYAZ	ÖĞUZELİ	0	37	TARLA	10.01.1995		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	38	TARLA	10.01.1995		
SURİYE	BEYAZ	ÖĞUZELİ	0	38	TARLA	10.01.1995		
SURİYE	BEYAZ	ÖĞUZELİ	0	39	TARLA	10.01.1995		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	39	TARLA	10.01.1995		
SURİYE	BEYAZ	ÖĞUZELİ	0	40	TARLA	10.01.1995		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	40	TARLA	10.01.1995		
SURİYE	AHMET	ÖĞUZELİ	0	260	TARLA	12.07.1985		
SURİYE	AHMET	ÖĞUZELİ	0	261	TARLA	12.07.1985		
SURİYE	AHMET	ÖĞUZELİ	0	272	KERPIÇ EU	17.06.1985		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	4	TARLA	17.01.1986		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	7	TARLA	17.02.1986		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	30	TARLA	15.04.1986		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	47	TARLA	17.02.1986		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	65	TARLA	17.02.1986		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	194	TARLA	17.02.1986		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	196	173	ZEYTİNLİK	12.12.1987		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	196	173	ZEYTİNLİK	12.12.1987		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	196	175	ZEYTİNLİK	12.12.1987		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	196	175	ZEYTİNLİK	12.12.1987		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	355	TARLA	21.06.1986		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	355	TARLA	21.06.1986		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	355	TARLA	21.06.1986		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	355	TARLA	21.06.1986		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	514	TARLA	13.02.1989		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	515	TARLA	13.02.1989		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	516	TARLA	13.02.1989		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	517	TARLA	13.02.1989		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	518	TARLA	13.02.1989		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	519	TARLA	13.02.1989		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	520	TARLA	13.02.1989		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	521	TARLA	13.02.1989		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	523	TARLA	13.02.1989		
SURİYE	HAZNE	ÖĞUZELİ	0	524	TARLA	13.02.1989		

UYRUĞU	ADI SOYADI	İLDE	ADA	PARSEL	İNŞİ	TARİHİ	DEĞERİ MEVA BİNEVİ
T.C	SÜREYYA MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	525	TARLA	13.02.1989	
T.C	SIDIK MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	526	TARLA	13.02.1989	
T.C	EBUBEKİR TEUFİK MARAŞLI	ÖĞÜZELİ	0	527	TARLA	13.02.1989	
BATI ALMANYA	HATİCE TÜLİN ERTAŞKIN	SEHİTKANIL	0	693	BAG	21.12.1989	
BATI ALMANYA	SADIA NADI	SEHİTKANIL	2707	391	1 MESKEN	3.06.1994	299.000.000
BATI ALMANYA	KERSTİN ROSAN	SEHİTKANIL	263	4	KARCIĞIR APA	29.04.1999	2.600.000.000
BATI ALMANYA	MEHMET SİTKİ SEPİN	SEHİTKANIL	1239	3	ARSA	5.05.1994	
BATI ALMANYA	MEHMET SİTKİ SEPİN	SEHİTKANIL	1240	4	ARSA	5.05.1999	
BATI ALMANYA	HATİCE TÜLİN ERTAŞKIN	SEHİTKANIL	175	66	EU	21.12.1989	
BATI ALMANYA	FATMA AUCI	SEHİTKANIL	1436	1	BOSTAN	24.08.1992	
T.C	FİLİZ GÜNTHER	SEHİTKANIL	202	1	KARCIĞIR APT	9.09.1998	2.500.000.000
T.C	FİLİZ GÜNTHER	SEHİTKANIL	308	12	GARAJ	29.12.1997	30.000.000
T.C	FİLİZ GÜNTHER	SEHİTKANIL	309	12	MESKEN	29.12.1997	300.000.000
AMERİKA	CEVAT KEPKEP	SAHİNBEY	1051	154	ARSA	9.12.1997	133.125.000
AMERİKA	CEVAT KEPKEP	SAHİNBEY	1051	155	ARSA	9.12.1997	133.125.000
AMERİKA	CEVAT KEPKEP	SAHİNBEY	1051	156	ARSA	9.12.1997	43.687.500
AMERİKA	CEVAT KEPKEP	SAHİNBEY	1051	157	ARSA	9.12.1997	133.125.000
AMERİKA	WILBUR J. MILLER	SAHİNBEY	562	174	ARSA	22.04.1999	4.000.000.000
BATI ALMANYA	SANDRA MARIA KELLECI	SAHİNBEY	2479	3	ARSA	26.03.1994	62.500.000
BATI ALMANYA	SİBEL SAYIN	SAHİNBEY	194	53	KAVAKLIK	15.07.1998	500.000.000
BATI ALMANYA	FATMA SCHNIDER	SAHİNBEY	1750	48	TARLA	5.08.1997	
BATI ALMANYA	HATİCE DOLAK	SAHİNBEY	1702	235	ARSA	18.01.2000	405.000.000
BATI ALMANYA	WERNER HEINZ FISCHER	SAHİNBEY	3416	1	ARSA	30.01.1997	1.300.000.000
BATI ALMANYA	WERNER HEINZ FISCHER	SAHİNBEY	3416	1	ARSA	30.01.1997	130.000.000
BATI ALMANYA	KAMUN SAĞIRCI	SAHİNBEY	1161	100	BAG	10.12.1999	1.200.000.000
BATI ALMANYA	FATMA DELİLÇİ	SAHİNBEY	1161	568	ARSA	28.01.2000	500.000.000
BATI ALMANYA	RAINER MANFRED CZIEPINK	SAHİNBEY	0	4035	TARLA	16.08.1999	500.000.000
İSPANYA	ALFREDO GREGORI PEREPEPEZ	SAHİNBEY	1950	157	FABRİKA VE	21.04.1994	540.000.000
İSVİÇRE	MARIANNE RÜEGG	SAHİNBEY	1161	96	BAG	10.08.1994	45.000.000
SURİYE	FATMA ÇAVUŞ	SAHİNBEY	1385	91	BAG YERİ	6.11.1997	25.000.000
T.C	SİBEL SARA LEVENT	SAHİNBEY	1383	468	KR. APARTMA	6.09.1990	
T.C	ADNAN SADIK LEVENT	SAHİNBEY	1383	468	KR. APARTMA	6.09.1990	
T.C	FURUZAN LEVENT	SAHİNBEY	1383	468	KR. APARTMA	6.09.1990	
T.C	SİBEL SARA LEVENT	SAHİNBEY	1383	468	KR. APARTMA	6.09.1990	
T.C	ADNAN SADIK LEVENT	SAHİNBEY	1383	468	KR. APARTMA	6.09.1990	
T.C	ADNAN SADIK LEVENT	SAHİNBEY	1383	469	KR. APARTMA	6.09.1990	
T.C	SİBEL SARA LEVENT	SAHİNBEY	1383	469	KR. APARTMA	6.09.1990	
T.C	NEFİZE ÜZAY RÜED	SAHİNBEY	156	29	BÜRO	9.02.1993	

YURURU	ADI SÖYVADI	İLCE	ADA	PARSEL	CINSI	İKİTİSAB TARİHİ	DEĞERİ VEYA BEDELİ
T.C	NEFİZE ÖZAY RİED	SAHİNBEBY	156	29 BÜRO		9.02.1993	
T.C	NEFİZE ÖZAY RİED	SAHİNBEBY	156	29 BÜRO		9.02.1993	
T.C	SENEL WİSEER	SAHİNBEBY	528	136 EV		7.07.1995	15.000.000
T.C	GÖNDÜL RİEGERSİRAZ	SAHİNBEBY	954	35 HEŞKEN		26.09.1994	8.500.000
T.C	FURUZAN LEVENT	SAHİNBEBY	105	123 EV		6.09.1990	
T.C	SİBEL SARA LEVENT	SAHİNBEBY	105	123 EV		6.09.1990	
T.C	ANAN SADIK LEVENT	SAHİNBEBY	105	123 EV		6.09.1990	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	1 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	1 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	2 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	2 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	3 BAK		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	3 BAK		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	4 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	4 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	5 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	5 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	6 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	6 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	7 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	7 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	8 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	8 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	9 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	9 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	10 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	10 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	11 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	11 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	12 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	12 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	14 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	14 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	15 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	15 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	16 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	16 SUSUZ TARL		17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	17 BAK		17.03.1992	

DEĞERİ VEYA
BEDELİİKTİSAB
TARİHİ

ADA PARSEL CİNSİ

İLÇE

ADI SOYADI

UYRUĞU

SURİYE	ESAT	0	17	BAG	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ESAT	0	19	SUSUZ TARL	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ABDO	0	19	SUSUZ TARL	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ESAT	0	23	SUSUZ TARL	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ABDO	0	23	SUSUZ TARL	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ESAT	0	24	SUSUZ TARL	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ABDO	0	24	SUSUZ TARL	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ESAT	0	25	SUSUZ TARL	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ABDO	0	25	SUSUZ TARL	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ESAT	0	26	SUSUZ TARL	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ABDO	0	26	SUSUZ TARL	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ESAT	0	27	SUSUZ TARL	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ABDO	0	27	SUSUZ TARL	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ESAT	0	30	SUSUZ TARL	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ABDO	0	30	SUSUZ TARL	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ESAT	0	31	SUSUZ TARL	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ABDO	0	31	SUSUZ TARL	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ESAT	0	40	KERPIC EU	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ABDO	0	40	KERPIC EU	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ESAT	0	41	AVLULU KER	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ABDO	0	41	AVLULU KER	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ESAT	0	42	AVLULU KER	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ABDO	0	42	AVLULU KER	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ESAT	0	43	AVLULU KER	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ABDO	0	43	AVLULU KER	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ESAT	0	44	AVLULU KER	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ABDO	0	44	AVLULU KER	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ESAT	0	45	AVLULU KER	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ABDO	0	45	AVLULU KER	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ESAT	0	46	AVLULU KER	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ABDO	0	46	AVLULU KER	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ESAT	0	47	KERPIC EU	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ABDO	0	47	KERPIC EU	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ESAT	0	48	KERPIC EU	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ABDO	0	48	KERPIC EU	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ESAT	0	49	KERPIC EU	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ABDO	0	49	KERPIC EU	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ESAT	0	50	AVLULU KER	MARDIN	17.03.1992
SURİYE	ABDO	0	50	AVLULU KER	MARDIN	17.03.1992

DEĞERİ VEYA
BEDELİİKTİSAB
TARİHİ

PARSEL CİNSİ

ADA

İLÇE

ADI SOYADI

UYRUBU

UYRUBU	ADI SOYADI	İLÇE	ADA	PARSEL CİNSİ	İKTİSAB TARİHİ	DEĞERİ VEYA BEDELİ
SURİYE	ABDO	MARDİN	0	50 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ABDO	MARDİN	0	51 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	51 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ABDO	MARDİN	0	52 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	52 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	53 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ABDO	MARDİN	0	53 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	55 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ABDO	MARDİN	0	55 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	56 KERPİÇ	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	56 KERPİÇ	17.03.1992	
SURİYE	ABDO	MARDİN	0	57 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	57 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	58 KERPİÇ EV	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	58 KERPİÇ EV	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	60 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ABDO	MARDİN	0	60 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	61 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	61 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ABDO	MARDİN	0	62 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	62 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	63 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ABDO	MARDİN	0	63 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	64 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ABDO	MARDİN	0	64 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	65 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	65 AULULU KER	17.03.1992	
SURİYE	ABDO	MARDİN	0	67 MÜFREZ ARŞ	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	67 MÜFREZ ARŞ	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	68 MÜFREZ ARŞ	17.03.1992	
SURİYE	ESAT	MARDİN	0	68 MÜFREZ ARŞ	17.03.1992	
SURİYE	ABDO	MARDİN	90	15 SULLU TARLA	11.12.1986	
SURİYE	ABDULMECİT GÖZÜ	NUSAYBİN	90	15 SULLU TARLA	11.12.1986	
SURİYE	ABDURREZZAK GÖZÜ	NUSAYBİN	0	90 SUSUZ TARL	23.07.1986	
SURİYE	METHİYE	NUSAYBİN	0	90 SUSUZ TARL	23.07.1986	
SURİYE	HAMDİYE	NUSAYBİN	0	90 SUSUZ TARL	23.07.1986	
SURİYE	HÜSEYİN	NUSAYBİN	0	90 SUSUZ TARL	23.07.1986	
SURİYE	ABDÜLHAMİT	NUSAYBİN	0	90 SUSUZ TARL	23.07.1986	
SURİYE	MEVLÜDE	NUSAYBİN	0	90 SUSUZ TARL	23.07.1986	

LYR/BU	ADJ SAYA/CI	IDE	ADA	PARSEL	CINSI	KRISAB TARIH1	DEGERI BEDELI	UERA
SURINE	FIKRET	NUSAYEIN	0	1	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,334	
SURINE	NIHAT ULU	NUSAYBIN	0	1	SUSUZ TARL	13.10.1993	333,333	
SURINE	TALAT	NUSAYBIN	0	1	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	KEMAL	NUSAYBIN	0	1	SUSUZ TARL	15.02.1994	333,333	
SURINE	NIHAT ULU	NUSAYBIN	0	2	SUSUZ TARL	13.10.1993	333,333	
SURINE	FIKRET	NUSAYBIN	0	2	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,334	
SURINE	KEMAL	NUSAYBIN	0	2	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	TALAT	NUSAYBIN	0	2	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	TALAT	NUSAYBIN	0	11	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	NIHAT ULU	NUSAYBIN	0	11	SUSUZ TARL	13.10.1993	333,333	
SURINE	FIKRET	NUSAYBIN	0	11	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,334	
SURINE	KEMAL	NUSAYBIN	0	11	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	TALAT	NUSAYBIN	0	13	SUSUZ TARL	13.10.1993	333,333	
SURINE	NIHAT ULU	NUSAYBIN	0	13	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,334	
SURINE	KEMAL	NUSAYBIN	0	13	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,334	
SURINE	FIKRET	NUSAYBIN	0	13	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	NIHAT ULU	NUSAYBIN	0	16	SUSUZ TARL	13.10.1993	333,334	
SURINE	KEMAL	NUSAYBIN	0	16	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	TALAT	NUSAYBIN	0	16	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	FIKRET	NUSAYBIN	0	17	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,334	
SURINE	TALAT	NUSAYBIN	0	17	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	KEMAL	NUSAYBIN	0	17	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	NIHAT ULU	NUSAYBIN	0	17	SUSUZ TARL	13.10.1993	333,333	
SURINE	NIHAT ULU	NUSAYBIN	0	18	SUSUZ TARL	13.10.1993	333,334	
SURINE	KEMAL	NUSAYBIN	0	18	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	TALAT	NUSAYBIN	0	18	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	FIKRET	NUSAYBIN	0	18	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	FIKRET	NUSAYBIN	0	18	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	TALAT	NUSAYBIN	0	26	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	TALAT	NUSAYBIN	0	26	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	KEMAL	NUSAYBIN	0	26	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,334	
SURINE	NIHAT ULU	NUSAYBIN	0	26	SUSUZ TARL	13.10.1993	333,333	
SURINE	FIKRET	NUSAYBIN	0	27	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	KEMAL	NUSAYBIN	0	27	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,334	
SURINE	TALAT	NUSAYBIN	0	27	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	TALAT	NUSAYBIN	0	27	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	NIHAT ULU	NUSAYBIN	0	27	SUSUZ TARL	13.10.1993	333,333	
SURINE	FIKRET	NUSAYBIN	0	28	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,333	
SURINE	KEMAL	NUSAYBIN	0	28	SUSUZ TARL	16.02.1994	333,334	

UJRAKU	ARI SOYADI	ILDE	ATA	FAKSEL	CIKSI	KITSAK TARİHİ	DEĞERİ BEDELİ	UEVA
SURİYE	NİHAİ ULU	MUSAYBİN	0	28	SUSUZ TARL	13.10.1993		
SURİYE	TALAT	MUSAYBİN	0	28	SUSUZ TARL	16.02.1994		333,333
SURİYE	TALAT	MUSAYBİN	0	29	SUSUZ TARL	16.02.1994		333,333
SURİYE	FIKRET	MUSAYBİN	0	29	SUSUZ TARL	16.02.1994		333,333
SURİYE	KEMAL	MUSAYBİN	0	29	SUSUZ TARL	16.02.1994		333,333
SURİYE	NİHAİ ULU	MUSAYBİN	0	29	SUSUZ TARL	13.10.1993		
SURİYE	NİHAİ ULU	MUSAYBİN	0	30	SUSUZ TARL	13.10.1993		333,333
SURİYE	FIKRET	MUSAYBİN	0	30	SUSUZ TARL	15.02.1994		333,333
SURİYE	KEMAL	MUSAYBİN	0	30	SUSUZ TARL	15.02.1994		333,333
SURİYE	TALAT	MUSAYBİN	0	30	SUSUZ TARL	16.02.1994		333,333
SURİYE	TALAT	MUSAYBİN	0	40	SUSUZ TARL	16.02.1994		333,333
SURİYE	KEMAL	MUSAYBİN	0	40	SUSUZ TARL	16.02.1994		333,333
SURİYE	FIKRET	MUSAYBİN	0	40	SUSUZ TARL	16.02.1994		333,333
SURİYE	NİHAİ ULU	MUSAYBİN	0	40	SUSUZ TARL	13.10.1993		
SURİYE	NİHAİ ULU	MUSAYBİN	0	41	SUSUZ TARL	13.10.1993		333,333
SURİYE	FIKRET	MUSAYBİN	0	41	SUSUZ TARL	16.02.1994		333,333
SURİYE	KEMAL	MUSAYBİN	0	41	SUSUZ TARL	16.02.1994		400,000,000
SURİYE	TALAT	MUSAYBİN	0	41	SUSUZ TARL	16.02.1994		500,000
SURİYE	FEHİME DİVAN	SAKLILURFA	263	12	KARĞIR EU	19.05.2000		400,000,000
T.C	MARUF ÖZKİNCİ	UFRANSEHIR	48	22	ARSA	19.09.1985		500,000
BATI ALMANYA	ESAT UNUTUR	BATHAN	0	1834	KARĞIR EU	26.10.1999		1,000,000,000
BATI ALMANYA	EMINE KAYIŞ	BATHAN	22	1	MESKEN	4.11.1999		1,500,000,000
SURİYE	MENNAN SEHİSMALIOĞLU	KİLİS	0	442	TARLA	12.10.1987		
SURİYE	MENNAN SEHİSMALIOĞLU	KİLİS	0	444	TARLA	12.10.1987		
SURİYE	RUKİYE SALIHIOĞLU	KİLİS	0	242	SULU TARLA	2.04.1990		
SURİYE	MEHMET SELAHATTİN TAZEBAV	KİLİS	0	242	SULU TARLA	2.04.1990		
SURİYE	MEHMET NİZAMETTİN TAZEBAV	KİLİS	0	242	SULU TARLA	2.04.1990		
SURİYE	HATİCE TAZEBAV	KİLİS	0	242	SULU TARLA	2.04.1990		
SURİYE	RUKİYE SALIHIOĞLU	KİLİS	0	255	TARLA	2.04.1990		
SURİYE	MEHMET SELAHATTİN TAZEBAV	KİLİS	0	255	TARLA	2.04.1990		
SURİYE	MEHMET NİZAMETTİN TAZEBAV	KİLİS	0	255	TARLA	2.04.1990		
SURİYE	HATİCE TAZEBAV	KİLİS	0	255	TARLA	2.04.1990		
SURİYE	HALİ	KİLİS	0	143	TARLAUEZEY	26.10.1987		
SURİYE	MUHAMMET MİRTO	KİLİS	0	510	TARLA	25.02.1986		
SURİYE	MERYEM MİRTO	KİLİS	0	510	TARLA	25.02.1986		
SURİYE	MERYEM MİRTO	KİLİS	0	511	TARLA	25.02.1986		
SURİYE	MUHAMMET MİRTO	KİLİS	0	511	TARLA	25.02.1986		
SURİYE	MERYEM MİRTO	KİLİS	0	519	TARLA	25.02.1987		

TBMM

B : 113

20.6.2000

0 : 3

UYRUGU	ADI SOYADI	İLÇE	ADA	PARSEL	CİNSİ	İKTİSAB TARİHİ	DEĞERİ VEYA BEDELİ
SURİYE	MUHAMMET MİRTO	KİLİS	0	513	TARLA	25.02.1987	
SURİYE	MUHAMMET MİRTO	KİLİS	0	514	TARLA	25.02.1986	
SURİYE	MERYEM MİRTO	KİLİS	0	514	TARLA	25.02.1986	
SURİYE	MERYEM MİRTO	KİLİS	0	515	ZEYTİNLİK	15.02.1990	6.100.000
SURİYE	MUHAMMED MİRTO	KİLİS	0	516	ZEYTİNLİK	15.02.1990	6.100.000
SURİYE	NAZMIYE MAYDA	KİLİS	181	1	KARGİR EU	22.08.1995	15.000.000
SURİYE	HAYRIYE MARAŞLI	ELBEYLİ	0	41	TARLA	10.05.1985	
SURİYE	HAYRIYE MARAŞLI	ELBEYLİ	0	51	TARLA	10.05.1985	
SURİYE	HAYRIYE MARAŞLI	ELBEYLİ	0	101	TARLA	21.10.1986	
SURİYE	HAYRIYE MARAŞLI	ELBEYLİ	0	177	BAĞ VE TAR	25.08.1986	
SURİYE	ARİF ÇETO	ELBEYLİ	0	221	TARLA	11.08.1985	
SURİYE	CEMİL ÇETO	ELBEYLİ	0	221	TARLA	11.08.1985	
SURİYE	CEMİL YOK	ELBEYLİ	0	222	BAĞ VE TAR	6.08.1986	
SURİYE	ARİF YOK	ELBEYLİ	0	222	BAĞ VE TAR	8.08.1986	
SURİYE	ARİF VE CEMİL BİLAL	ELBEYLİ	0	264	TARLA	28.03.1988	
SURİYE	HAYRIYE MARAŞLI	ELBEYLİ	0	380	TARLA	28.02.1989	
SURİYE	HAYRIYE MARAŞLI	ELBEYLİ	0	514	TARLA	23.05.1986	
SURİYE	HAYRIYE MARAŞLI FADİL MARAŞLI	ELBEYLİ	0	598	TARLA	25.12.1987	

T.B.M.M.

B : 113

20.6.2000

0 : 3

3. — Adana Milletvekili Ali Halaman'ın, Adana İli ve ilçelerinde yürütülen proje ve hizmetlere ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk'ün cevabı (7/2060)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Adalet Bakanı Sayın Hikmet Sami Türk tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için gereğini arz ve talep ederim.

Saygılarımla.

Ali Halaman
Adana

1. Bakanlığınıza bağlı ve ilgili kuruluşlar tarafından Adana İli ve ilçelerinde yürütülen proje ve yatırımlarınız nelerdir?
2. Görev alanınızla ilgili olmak kaydıyla, Adana İlinin sorunları konusunda yürütülen çalışmalar var mıdır? Varsa nelerdir?
3. Adana İlinde yapılacak kamu hizmetleriyle ilgili olarak, 2000 mali yılı bütçesinden ayrılan ödenek ne kadardır?
4. Adana İlinde personel açığınız var mıdır? Bu konudaki personel politikanız nasıldır?
5. Görev alanınızla ilgili olarak, Adana İline götürdüğünüz kamu hizmetlerini, bölgesel dengeler açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

T.C.

Adalet Bakanlığı

16.6.2000

Bakan : 780

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 22.5.2000 tarihli ve A.01.0.GNS.0-10.00.02-7/2060-5568/13307 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan, Adana Milletvekili Ali Halaman tarafından Bakanlığınıza yöneltilen ve yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/2060-5568 Esas No.lu soru önergesine verilen cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Hikmet Sami Türk
Adalet Bakanı

Sayın

Ali Halaman

Adana Milletvekili

TBMM

Bakanlığınıza yönelttiğiniz ve yazılı olarak cevaplandırılmasını istediğiniz 7/2060-5568 Esas No.lu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur :

Adana İlinde yeni bir adliye binası yapılması için Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığının onayı alınmış ve inşaat işi "etüt-proje-inşaat" karakteristiği ile Bakanlığımız yatırım programına dahil edilmiştir. Devam eden inşaatı bugüne kadar genel bütçeden 1 337 800 000 000 TL. yatırım yapılmış olup, 2000 yılı için 1 200 000 000 000 TL. ödenek ayrılmıştır. Söz konusu inşaatın 2001 yılının ilk altı ayı içerisinde tamamlanması planlanmaktadır.

Kozan İlçesinde de yeni adliye binasının yapımı, 313 760 000 000 TL proje bedeliyle Yatırım Programında bulunmaktadır. Genel Bütçeden Bakanlığımıza ayrılan ödeneğin yeterli olması halinde, projenin 2001 yılında ihale edilmesi için gereken başlangıç ödeneği ayrılacaktır.

Adliye binaları yapımı amacıyla genel bütçeden Bakanlığımıza 10 000 000 000 000 TL ödenek ayrılmıştır. Proje bedeli 53 382 000 000 000 TL olan 31 adet adliye binası arasında 2000 yılı için Adana İline ayrılan ödenek miktarı % 12'lik bir pay içermektedir.

1998 yılında yatırım programına alınan Adana F tipi cezaevi inşaatının ödeneği Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurdu Kurumunun bütçesinden karşılanmakta olup, 2 349 749 847 654 TL. ihale bedeli ile yaptırılan cezaevinin inşaatı halen devam etmektedir.

Öte yandan, Bakanlığımıza 2000 Mali Yılı Genel Bütçesinden Adana E Tipi Cezaevinin genel onarımı için 40 000 000 000 TL, Adana Ceyhan Cezaevinin genel onarımı için 20 000 000 000 TL, Adana Kozan Cezaevinin genel onarımı için 20 000 000 000 TL ile Adana Adli Tıp Kurumu Grup Başkanlığı Hizmet Binasının onarımı için 10 000 000 000 TL ve Adana Adli Tıp Kurumu Lojman onarımı için 5 000 000 000 TL ödenek ayrılmış olup, söz konusu onarım işlerinin 2000 yılı içinde tamamlanması planlanmaktadır.

Soru önergesinin (4) numaralı bölümüyle ilgili olarak; 1999 yılı Ekim ayında çıkarılan hâkim ve Cumhuriyet savcısı atama kararnamesinden bugüne kadar Adana Adliyesinin, üç Cumhuriyet savcısı ile dört hâkim kadrosuna emeklilik, istifa, başka yerde görevlendirme ve soruşturma gibi nedenlerle boşalmıştır. Yargı hizmetinin gecikmeden yürütülmesi amacıyla, çevre ilçelerden üç hâkim Adana Adliyesinde yetkili olarak görevlendirilmiştir. Çıkarılacak olan ilk atama kararıyla bu kadrolara atama yapılacaktır.

Hâkim ve Cumhuriyet savcılarında kalan personel yönünden, çeşitli unvanlarda 36 kadro açık bulunmaktadır. Bunlardan 18'ine atama yapılması için Başbakanlıktan izin alınmış, ancak, çeşitli nedenlerle henüz atama yapılamamıştır.

Adana E Tipi Cezaevinin ise, sağlık memuru kadrosu dışında herhangi bir personel açığı bulunmamaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Hikmet Sami Türk
Adalet Bakanı

4. — *İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, 4 üncü GSM ihalesinden sonra Demirbank hisse senedi sahiplerinin borsada zarar ettikleri iddialarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Recep Önal'ın cevabı (7/2065)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Devlet Bakanı Sayın Recep Önal tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Bülent Akarcalı
İstanbul

Ulaştırma Bakanlığı 4 üncü GSM mobil telefon ihalesine katılacağını beyan edip yeniden ihale açılmasını isteyip sonra da, peşinen herkesin bildiği fiyatın yüksek olduğu gerekçesiyle ihalesinden çekilen konsorsiyum üyelerinden Demirbank'ın borsadaki hisse senetleri kısa süre de aşırı ölçüde değerlenmiş sonra da hızla değer kaybetmiştir. Bunun sonucu olarak ufak yatırımcı zarara girmiştir.

1. Bu konuda Bakanlığımız ne gibi bir soruşturma başlatmıştır?
2. Bu soruşturmayı hangi kurumlar yürütecektir?
3. Bu tip manipülasyonları önlemek için ne gibi tedbirler almayı düşünüyorsunuz?

T.C.

Devlet Bakanlığı

15.6.2000

Sayı : B.02.0.004/(16)2315

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : a) 22.5.2000 tarihli ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2065-5577/13323 sayılı yazınız.

b) 13.6.2000 tarihli ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2065-5577/13323 sayılı yazınız.

c) 15.6.2000 tarihli ve KÖB/278-007606 sayılı yazı.

4 üncü GSM ihalesinden sonra Demirbank hisse senedi sahiplerinin borsada zarar etikleri iddialarına ilişkin olarak İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/2065-5577 sayılı yazılı soru önergesi konusundaki ilgi (a) ve (b) yazılarınız üzerine Bakanlığım ilgili kuruluşu Sermaye Piyasası Kurulu Başkanlığından alınan ilgi (c) yazının sureti ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerine arz ederim.

Recep Önal
Devlet Bakanı

Başbakanlık

Sermaye Piyasası Kurulu

15.6.2000

Sayı : KÖB/278.007606

Konu : Soru önergesi

T.C. Devlet Bakanığına
(Sayın Recep Önal)

İlgi : Makamlarının 23.5.2000 tarih ve B.02.0.004/(16)-1993 sayılı talimatları

İlgi talimat ekindeki, İstanbul Milletvekili Sn. Bülent Akarcalı tarafından Ulaştırma Bakanlığının 4 üncü GSM İhalesi sürecinde Demirbank T.A.Ş. hisse senetlerinin fiyatındaki düşüşle ilgili olarak verilen soru önergesine ilişkin cevaplarımız aşağıda sunulmaktadır.

Soru 1 : "Ulaştırma Bakanlığı tarafından 4 üncü GSM mobil telefon ihalesine katılacağını beyan edip yeniden ihale açılmaması isteyip sonra da, peşinen herkesin bildiği fiyatin yüksek olduğu gerekçesiyle ihaleden çekilen konsorsiyum üyelerinden Demirbank'ın Borsadaki hisse senetleri kırsal sürede aşırı ölçüde değerlenmiş sonra da hızla değer kaybetmiştir.

Bu konuda Bakanlığımız ne gibi bir soruşturma başlatmıştır?

Cevap 1 : Kurulumuzca, konu ile ilgili olarak yapılan işlemlerde Sermaye Piyasası Kanunu ve ilgili mevzuat hükümlerine aykırılık bulunup bulunmadığının belirlenmesi ve iddiaların açıklığa kavuşturulması amacıyla, iddiaların yoğunlaştığı ve Demirbank T.A.Ş.'nin İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören hisse senetlerinde dikkat çekici fiyat ve miktar hareketlerinin görüldüğü tarihten itibaren inceleme ve denetimlere başlanmıştır.

Soru 2 : Bu soruşturmayı hangi kurumlar yürütmektedir?

Cevap 2 : 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu uyarınca Kurulumuz tarafından inceleme ve denetimler yürütülmekte olup, konu ile ilgili olarak yeteri kadar Kurulumuz Uzmanı görevlendirilmiştir.

Soru 3 : "Bu tip manipülasyonları önlemek için ne gibi tedbirler almayı düşünüyorsunuz?"

Cevap 3 : 'Manipülasyon' olarak tabir edilen, yapay olarak, sermaye piyasası araçlarının, arz ve talebini etkilemek, aktif bir piyasanın varlığı izlenimini uyandırmak, fiyatlarını aynı seviyede tutmak, artırmak veya azaltmak amacıyla alım ve satımın yapılması ve sermaye piyasası araçlarının değerini etkileyebilecek yalan, yanlış, yanıltıcı, mesnetsiz bilgi verilmesi, haber yayılması, yorum yapılması ve açıklamada yüktümlü bulunan bilgilerin açıklanmaması fiilleri 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda 29.4.1992 tarih ve 3794 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle ilk kez suç olarak tanımlanarak Sermaye Piyasası Mevzuatımıza girmiştir. Manipülasyonun suç olarak tanımlanmasıyla birlikte Kurulumuzca gerekli tedbirler alınarak gözetim ve denetim sistemi geliştirilmiş; gerek basın ve yayın organlarından edinilen haber ve bilgiler, gerekse İstanbul Menkul Kıymetler Borsası bünyesinde oluşturulmuş bulunan gözetim ve denetim sisteminden elde edilen sonuçlar değerlendirilerek birçok olay yargıya intikal ettirilmiştir.

Sermaye piyasalarında manipülatif işlemlerin önlenmesine yönelik çalışmalar Kurulumuzca sürdürülmektedir. Bu tür işlemlere karışıkları tespit edilenler Kurulumuzca adli mercilere intikal ettirilerek ve bu kişilere hakkında idari bilgiler uygulanarak Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri çerçevesinde gerekli işlemler yapılmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Prof. Dr. Muhsin Mengütürk
Kurul Başkanı

5. — *Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, İstanbul'da yapımı planlanan göz hastanesi için ayrılan ödenğe ilişkin sorusu ve Sağlık Bakanı Osman Durmuş'un cevabı (7/2071)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sağlık Bakanı Sayın Osman Durmuş tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

12.5.2000
Zeki Ünal
Karaman

Edindiğim bilgiye göre Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, Bakırköy Devlet Hastanesi ile İstanbul Lepira Hastanesi tesislerinin bulunduğu 55 inci pafta 251 inci ada 17 parsel sayılı 789738 m² yüzölçümlü sağlık tesisleri genişleme alanında kalan Lepira Hastanesi ile E-5 Karayolu arasında bulunan boş alana yüz yataklı bir göz hastanesi yapılacaktır.

Sorularım şunlardır :

1. Göz hastanesi, yatırım programına hangi tarihte alınmıştır?
2. Hastanenin mali portesi nedir?
3. İnşaata ne zaman başlanacaktır ve ne kadar zamanda bitirilecektir?
4. 2000 yılı için ne kadar ödenek ayrılmıştır?

T.C.

Sağlık Bakanlığı

Araştırma, Planlama ve Koordinasyon

Kurulu Başkanlığı

13.6.2000

Sayı : B100APK0000000/1457

Konu : Yazılı soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 22.5.2000 tarih ve A.010.GNS.010.00.02-7/2071-5587 sayılı yazıları.

Karaman Milletvekili Sayın Zeki Ünal tarafından İstanbul Göz Hastalıkları Hastanesi inşaatı ile alakalı olarak verilen yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmaktadır.

Arz ederim.

Doç. Dr. Osman Durmuş
Sağlık Bakanı

Karaman Milletvekili Sayın Zeki Ünal tarafından verilen, İstanbul Göz Hastanesi ile ilgili yazılı soru önergesinin cevabıdır.

Sorular :

1. Göz Hastanesi, yatırım programına hangi tarihte alınmıştır?
2. Hastanenin mali portresi nedir?
3. İnşaata ne zaman başlanacaktır ve ne zaman bitirilecektir?
4. 2000 yılı için ne kadar ödenek ayrılmıştır?

Cevaplar :

1. Göz Hastalıkları Hastanesi 1996 yılında 961000340 proje numarası ile yatırım programına alınmıştır.
2. Hastanenin 2000 yılı ödeneği 5 Milyar TL olup, 3418 Sayılı Yasa gelirlerinden karşılanacaktır.
3. Söz konusu yatırımın arsa bilgileri tamamlanmadığından ihale işlemlerine başlanamamıştır. Arsa hukukî bilgileri 6 Nisan 2000 tarih ve 659 sayılı yazımızla ilden istenmiş olup işlemler tamlandığında ihale edilecektir.
4. 3418 Sayılı Yasa gelirlerinden 5 Milyar TL adı geçen hastaneye 2000 yılı ödeneği olarak ayrılmıştır.

6. — *Erzurum Milletvekili Mücahit Himoğlu'nun, Ege adaları konusunda bir dergide yer alan habere ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı İsmail Cem'in cevabı (7/2074)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Dışişleri Bakanı Sayın İsmail Cem tarafından Anayasa ve İçtüzük'ün ilgili maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını istiyorum.

Gereğinin yapılmasını saygularıyla arz ederim.

Mücahit Himoğlu
Erzurum

Haftalık Yeni Düşünce dergisinin 12-18 Nisan tarihli 2000/20 sayısında, Yunan Ethnos gazetesinde yayımlanan bir habere atfen, Yunanistan'ın Ege Denizinde Türkiye ile ihtilafı olan bazı ada ve adacıkları satışa çıkardığı ileri sürülmüştür. Söz konusu haberde, ada ve adacıkların AB üyesi ülke veya vatandaşlarına satılarak, Ege sorununun muhatabının AB olmasının hedeflendiği de dile getirilmektedir.

Bu çerçevede :

1. Bakanlığınızın bütün bu gelişmelerden haberi olmuş mudur?
2. Bakanlığın haberi var ise, ne gibi girişimlerde bulunuldu?
3. Eğer bulunuldu ise, bundan sonra ne gibi girişimlerde bulunmayı düşünüyorsunuz?
4. Son dönemde sıkça vurguladığınız "Türk-Yunan dostluğu" Türkiye'nin bölgesel çıkarlarını yakından ilgilendiren bu tür sorunların üstünü örtebilir mi?

T.C.

Dışişleri Bakanlığı

Siyaset Planlama Genel Müdürlüğü

15.6.2000

Sayı : SPGM/354.330

Konu : Yazılı soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 22 Mayıs 2000 tarihli ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2074-5590/13393 sayılı yazıları.

Erzurum Milletvekili Sayın Mücahit Himoğlu'nun ilgede kayıtlı yazılarına konu soru önergelerinin yanıtları ilişikte sunulmuştur.

Saygılarımla arz ederim.

İsmail Cem
Dışişleri Bakanı

Erzurum Milletvekili Sayın Mücahit Himoğlu'nun
Sayın Bakanımıza Yazılı Soruları ve Yanıtları

Soru : Haftalık Yeni Düşünce dergisinin 12-18 Nisan 2000 tarihli 2000/20 sayısında, Yunan "Ethnos" gazetesinde yayımlanan bir habere atfen, Yunanistan'ın Ege Denizinde Türkiye ile ihtilafı olan bazı ada ve adacıkları satışa çıkardığı ileri sürülmüştür. Söz konusu haberde, ada ve adacıkların AB üyesi ülke veya vatandaşlarına satılarak, Ege sorununun muhatabının AB olmasının hedeflendiği de dile getirilmektedir.

Bu çerçevede :

1. Bakanlığınızın bütün bu gelişmelerden haberi olmuş mudur? .
2. Bakanlığınızın haberi var ise, ne gibi girişimlerde bulunuldu?
3. Eğer bulunuldu ise, bundan sonra ne gibi girişimlerde bulunmayı düşünüyorsunuz?
4. Son dönemde, sıkça vurguladığınız "Türk-Yunan Dostluğu" Türkiye'nin bölgesel çıkarlarını yakından ilgilendiren bu tür sorunların üstünü örtebilir mi?

Cevap : Türkiye, Ege Denizinde egemenliği uluslararası anlaşmalarla Yunanistan'a verilmiş ada, adacık ve kayalıkların statüsünün, bu ülke tarafından fiili durumlar yaratılarak ve tek ta-

raflı eylemlerle değiştirilmesini kabul etmeyeceğini ve söz konusu eylemlerin bu coğrafi formasyonların egemenliği konusunda uluslararası hukuk açısından hiçbir sonuç doğurmayacağını mütta-addit vesilelerle açıklamıştır ve açıklamaya da devam etmektedir.

Bu konu hassasiyetle takip edilmekte ve Yunanistan'ın hukuka aykırı faaliyetleri girişim konusu yapılmaktadır. Bu kapsamda, Yunan basınında çıkan çeşitli haberler üzerine, 10 Mayıs 2000 tarihinde yapılan bu girişimle, Ege'deki coğrafi formasyonlar konusunda ilgili olarak tarafımızdan birçok kez açıklanan görüşlerimizin Yunanistan'ın dikkatine yeniden getirilmesi gerekmiştir. Bu girişim, Bakanlığımız sözcüsünün 17 Mayıs 2000 tarihinde gerçekleştirdiği olağan basın toplantısında kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

Türkiye ve Yunanistan arasında tesis edilen mevcut yumuşama ortamının temel amaçlarından birisi, ikili ilişkilerdeki işbirliği alanları canlandırılarak bir ivme yaratılması ve bu ivmeyle sorunlu konuların çözümünün sağlanmasıdır.

Yunanistan ile başlatılmış olan ortak çalışmada henüz sorunlu Ege konularına girilmemiştir. Bu konularda temel tutumlar muhafaza edilmektedir. Ülkemiz Ege'ye ilişkin bütün sorunların karşılıklı görüşmeler ve müzakerelerde ele alınması gerektiği görülmüştür.

7. — *Erzurum Milletvekili Fahrettin Kucaracı'nın, kamu kurumlarındaki ücret dengesizliklerine ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel'in cevabı (7/2098)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

TBMM İçtüzüğü'nün 96 ncı maddesi uyarınca aşağıdaki sorularımın Başbakan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Fahrettin Kucaracı
Erzurum

Kamudaki ücret adaletsizliğine ilişkin şikayetler her geçen gün yoğunlaşarak artmaktadır. Şöyle ki; yaptıkları işin niteliği aynı olmasına rağmen, Merkez Bankasında görevli bir mühendis 1 300 000 000 TL aylık alırken, Hazine Müsteşarlığında 645 000 000 TL, TSE'de 600 000 000 TL, TRT'de 560 000 000 TL, DSİ'de ise sadece 260 000 000 TL ücret almaktadır.

DSİ'de görevli mühendis 260 000 000 TL'ye talim ederken, aynı kurumdaki kadrolu bir işçinin 484 930 000 TL aylık ücret alması, kamudaki ücret adaletsizliğinin ulaştığı boyutu tüm çıplaklığı ile gözler önüne sermektedir.

Sorular :

1. Kamudaki bu ücret adaletsizliği neden kaynaklanmaktadır? Devlet Personel Rejimindeki bu çarpıklığın giderilmesi konusunda neler yapılmaktadır? Kamu personeli arasındaki bu ücret dengesizliği çalışma barışını olumsuz yönde etkilemekte midir?

2. Kamudaki bu ücret adaletsizliği konusundaki şikayetler giderek yoğunlaştığına göre, Devlet Personel Rejiminde ciddi bir reforma ihtiyaç var mıdır? Gerekli adımlar neden bir türlü atılmamaktadır?

3. Personel rejiminin, çağın ihtiyaçlarına cevap veremeyişinin, adaletsizlik ve karmaşa doğurmasının, Devletin performansına etkisi ne olmaktadır?

4. Devlet Personel Rejiminde gerekli düzenlemelerin yapılamayışının zorluğu; ekonomik midir, siyasal mıdır, yoksa bürokratik midir?

5. Örneğin Devlet Personel Başkanlığınca yürütülen, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun değiştirilmesi ile ilgili çalışma neden bir türlü sonuçlandırılmamaktadır? Bu taslağın akıbeti ne olmuştur; rafa mı kaldırılmıştır, yoksa hâlâ Meclis'e sevk edilme şansı var mıdır? Varsa Meclis'e ne zaman sevk edilmesi tasarlanmaktadır?

T.C.

Devlet Bakanlığı

19.6.2000

Sayı : B.02.0.007/1642

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : a) TBMM Başkanlığının, 24.5.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2098-5648/13588 sayılı yazısı.

b) Başbakanlığın 1.6.2000 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-252-5/2751 sayılı yazısı.

Erzurum Milletvekili Sayın Fahrettin Kucaracı'nın, Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği, Sayın Başbakanımızın da kendileri adına Bakanlığım koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını istediği 7/2098-5648 Esas No.lu yazılı soru önergesi cevabı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Şükrü S. Gürel
Devlet Bakanı

Erzurum Milletvekili Sayın Fahrettin Kucaracı'nın Soru Önergesine İlişkin Bilgiler

Soru 1 : Kamudaki bu ücret adaletsizliği neden kaynaklanmaktadır? Devlet Personel Rejmindeki bu çarpıklığın giderilmesi konusunda neler yapılmaktadır? Kamu personeli arasındaki bu ücret dengesizliği çalışma barışını olumsuz yönde etkilemekte midir?

Cevap 1 : Devlet memurlarının hukukî statüleri ile malî ve sosyal hakları 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile düzenlenmiş bulunmaktadır. Günümüze kadar da önemli değişikliklere uğramıştır. Ayrıca kamu kurum ve kuruluşları tarafından teşkilât kanunları ve diğer özel mevzuatlarında personele ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Münferiden yapılan bütün bu düzenlemeler kamudaki ücret dengelerinin sürekli bozulmasına yol açmıştır.

Kamu yönetimindeki gelişmelerde göz önünde bulundurulduğunda kamu personelinin hukukî statüsü ile malî ve sosyal haklarının yeniden düzenlenmesi ihtiyacı genel kabul görmektedir.

Devlet Personel Başkanlığı, yeni bir personel rejminin yürürlüğe konulması çalışmalarını çerçevesinde "Memurlar Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı" ile "Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Malî, Sosyal Hak ve Yardımlarına İlişkin Kanun Tasarısı Taslağı" nı hazırlayarak ilgili kuruluşların görüşüne sunmuştur.

İlgili kuruluşlardan alınan görüşler çerçevesinde söz konusu tasarılar üzerinde çalışmalara devam edilmektedir.

Kamu personeli arasında oluşacak ücret dengesizliğinin çalışma barışını olumsuz yönde etkilemesi kaçınılmazdır.

Soru 2 : Kamudaki bu ücret adaletsizliği konusundaki şikayetler giderek yoğunlaştığına göre Devlet Personel Rejminde ciddi bir reforma ihtiyaç var mıdır? Gerekli adımlar neden bir türlü atılmamaktadır?

Cevap 2 : Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planının (1996-2000) üçüncü bölümünün "13-Kamu Hizmetlerinde Etkinliğin Artırılması Projesi ve Kamu Kesiminde Ücret Adaletinin Sağlanması"

başlıklı kısmında, kamu personel rejimindeki sorunların çözümü için ilgili tüm kurumların katkısıyla, geniş kapsamlı bir kamu personeli reform paketinin hazırlanarak uygulamaya konulacağı, bu çerçevede 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun yürürlükten kaldırılacağı 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu, 2914 sayılı Üniversite Öğretim Üyeleri ve Yardımcıları Kanunu ve Kamu İktisadî Teşebbüslerine ait 233 ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede yer alan malî ve sosyal hak ve yardımlar ayıklanarak, tüm kamu kurum ve kuruluşlarının ücret rejiminin tek ve ortak bir kanunda yer almasının sağlanacağı belirtilmektedir.

Kamu personeli reformunun yapılması ile ilgili hususlara yıllık programımızda da yer verilmiştir.

Kalkınma Planları ve yıllık programlarda belirtilen esaslar çerçevesinde bütün kamu personeli kapsayacak şekilde Devlet Personel Rejimi Reformunun gerçekleştirilmesi ihtiyacı bulunmakta olup, Devlet Personel Başkanlığınca yapılan bu yöndeki çalışmalar devam etmektedir.

Soru 3 : Personel rejiminin, çağın ihtiyaçlarına cevap veremeyişinin; adaletsizlik ve karmaşa doğurmasının, Devletin performansına etkisi ne olmaktadır?

Cevap 3 : Devletin performansı kuşkusuz idarî yapı başta olmak üzere Devleti oluşturan unsurların bütünüyle rasyonel bir şekilde işlemesine bağlı olarak değişiklik gösterecektir. Personel rejimi çalışanların yürüttükleri faaliyetlerin önemi dikkate alındığında hizmetin etkin ve verimli bir şekilde sunumu açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle kamu yönetiminin en önemli unsurlarından birisi olması sebebiyle, kamu personel rejimindeki olumsuzluklar Devletin performansının olumsuz yönde etkilenmesine tesir edebilecektir.

Soru 4 : Devlet Personel Rejiminde gerekli düzenlemelerin yapılamayışının zorluğu; ekonomik midir, siyasal mıdır, yoksa bürokratik midir?

Cevap 4 : Devlet Personel Rejiminde istihdam değerlendirme, ilerleme ve yükselme, disiplin, görevden çıkarma gibi bir çok konuda sıkıntılar olmakla birlikte yeni bir personel rejimi reformundan beklenen malî ve sosyal haklarda iyileştirme yapılmasıdır. Ücretlerdeki zaman içinde oluşan dengesizliklerin iyileştirme suretiyle giderilmesi ise ciddi ve malî yükte yol açmaktadır.

Bu nedenle, Devlet Personel Rejiminde gerekli düzenlemelerin yapılmasında siyasî ve bürokratik zorluklar bulunmakla birlikte, asıl zorluğun yeni personel rejimi nedeniyle ortaya çıkacak malî yükün karşılanabilmesi için kaynak bulunmasında olduğu değerlendirilmektedir.

Soru 5 : Örneğin Devlet Personel Başkanlığınca yürütülen, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun değiştirilmesi ile ilgili çalışma neden bir türlü sonuçlandırılmamaktadır? Bu taslağın akıbeti ne olmuştur; rafa mı kaldırılmıştır, yoksa hâlâ Meclise sevk edilme şansı var mıdır? Varsa Meclise ne zaman sevk edilmesi tasarlanmaktadır?

Cevap 5 : Personel rejimi reformu çalışmaları çerçevesinde Devlet Personel Başkanlığınca yürütülen ve hazırlıkları 1998 yılı sonunda tamamlanan Kanun Tasarısı taslakları; Devlet memurları ile sözleşmeli personelin hukukî statüsünü düzenleyen bir taslak ve Devlet memurları, hâkim ve savcılar, akademik personel ve askerî personelin malî ve sosyal hak ve yardımlarını düzenleyen bir taslak olmak üzere iki taslak halinde hazırlanmış ve kamu kurum ve kuruluşlarının görüşüne sunulmuştur. Kurumlardan gelen görüşler de dikkate alınarak yeniden düzenlenmekte olan taslaklar çalışmaların sonuçlanması ve ilgili kurumlarla gerekli mutabakatın sağlanmasından sonra Bakanlar Kuruluna sunulacaktır.

8. — Adıyaman Milletvekili Mahmut Göksu'nun, D-8 projesine ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı İsmail Cem'in cevabı (7/2109)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın delaletlerinizle Dışişleri Bakanı Sayın İsmail Cem tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için gereğinin yapılmasını arz ederim.

Mahmut Göksu
Adıyaman

Gelişmekte olan 8 ülkenin işbirliği ile kurulan D8 projesi ile ilgili olmak üzere;

1. Bugüne kadar hangi kararlar alındı? Bu kararlarla ilgili neler yapıldı?
2. Üye ülkeler, kurulduğu günden bugüne kadar neler yaptılar ve nelerin yapılmasını önerdiler?
3. İstanbul'da olduğu söylenen icra direktörlüğü çalışıyor mu? Çalışıyorsa kaç eleman istihdam ediliyor? Görevlendirilen eleman sayısı yeterli mi?
4. Dışişleri Bakanlığı bünyesinde icra direktörlüğü dışında D8 Projesi ile ilgili çalışma yapan birim var mı?
5. Üye ülkeler arası takip komisyonu var mı? Varsa takip ile ilgili raporlar hazırlanıp inceleniyor mu ve varsa bu raporlar neleri içermektedir?
6. Üye olmak isteyen yeni ülkelerin olduğu iddia ediliyor, bu doğru mu, doğru ise bu ülkeler hangileridir?
7. D8 ile ilgili alınan resmî kararlar nelerdir, bunların ne kadarı uygulanabildi?
8. D8 kurulduğu günden bu yana ülkemize ekonomik bir katkısı oldu mu, olduysa nedir?

T.C.

Dışişleri Bakanlığı

Siyaset Planlama Genel Müdürlüğü

15.6.2000

Sayı : SPGM/355.331

Konu : Yazılı soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 26 Mayıs 2000 tarihli ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2109-5706/13715 sayılı yazıları.

Adıyaman Milletvekili Sayın Mahmut Göksu'nun ilgide kayıtlı yazılarına konu soru önergelelerinin yanıtları ilişikte sunulmuştur.

Saygılarımla arz ederim.

İsmail Cem
Dışişleri Bakanı

Adıyaman Milletvekili Sayın Mahmut Göksu'nun
Sayın Bakanımıza Yazılı Soruları ve Yanıtları

Gelişmekte olan 8 ülkenin işbirliği ile kurulan D-8 projesi ile ilgili olmak üzere;

Soru 1 : Bugüne kadar hangi kararlar alındı? Bu kararlarla ilgili neler yapıldı?

Yanıt 1 : D-8 Ekonomik İşbirliği Örgütü, üye ülkeler Devlet ve Hükümet Başkanlarının 15 Haziran 1997 tarihinde İstanbul'da yaptıkları zirve toplantısında kabul ettikleri İstanbul Deklarasyonu

nuyla kuruldu. Devlet ve Hükümet Başkanları bu toplantıda, örgütün amaçlarını, organlarını ve çalışma yöntemlerini belirleyerek, işbirliği alanlarını ve bu alanlarda yapılacak faaliyetlerin koordinasyonundan sorumlu ülkeleri saptadılar. Türkiye, Sanayi, Sağlık ve Çevre Sektörlerindeki faaliyetlerin koordinasyonundan sorumlu ülkedir.

Soru 2 : Üye ülkeler, kurulduğu günden bugüne kadar neler yaptılar ve nelerin yapılmasını önerdiler?

Yanıt 2 : Devlet ve Hükümet Başkanları aynı toplantıda, üye ülkelerce önerilen pek çok proje arasında aşağıda zikredilen konuları öncelikli işbirliği projeleri olarak belirlediler :

- Tarım İlaçlama Uçağı imali
- Sanayi ve Teknoloji Data Bankası kurulması
- Uluslararası Ticaret ve Pazarlama Şirketi kurulması
- bankacılık ve sigortacılık konusunda işbirliği
- fakirliğin bertaraf edilmesi için politikalar oluşturulması
- su ürünlerinin geliştirilmesi

Bunlardan Tarım İlaçlama Uçağı projesi, Türkiye Uzay ve Havacılık Sanayii (TAİ) tarafından tamamlanmış olup, halen prototip uçağın deneme uçuşları yapılmaktadır. Bilahare ticarî imalat aşamasına geçilerek uçağın pazarlanması planlanmaktadır.

Sanayi ve Teknoloji Data Bankası Tahran'da kurulmuş olup, bununla internet aracılığıyla üye ülkeler arasında bilgi akımı sağlanmaktadır.

Uluslararası Ticaret ve Pazarlama Şirketinin kurulmasıyla ilgili hazırlıklar Kahire'de sürdürülmektedir.

Diğer üç konuda bir çok toplantı ve seminer düzenlenmiş olup üye ülkeler bu alanlardaki politika ve deneyimlerini birbirlerine aktarmışlardır.

Daha sonra 1999 yılı Mart ayında Dakka'da yapılan II. Devlet ve Hükümet Başkanları Toplantısında yeni hedefler saptanmıştır. Bunlar arasında enerji, çevre, gıda tedarik ve güvenliği, gümrük formalitelerinin basitleştirilmesi, vizelerin kolaylaştırılması, bankacılık faaliyetlerinin ahenkleştirilip basitleştirilmesi, deniz taşımacılığında işbirliği, küçük ve orta ölçekli sanayilerin geliştirilmesi gibi konuları saymak mümkündür. Bu arada, bu yıl Ocak ayında, üye ülkeler ticaret ve sanayi odalarıyla iş konseylerinden oluşan bir D-8 Ticaret Odaları ve İş Konseyleri Federasyonu kurulmuş; Federasyona ilişkin şart da kabul edilmiştir.

Soru 3 : İstanbul'da olduğu söylenen icra direktörlüğü çalışıyor mu? Çalışıyorsa kaç eleman istihdam ediliyor? Görevlendirilen eleman sayısı yeterli mi?

Yanıt 3 : İstanbul'da yerleşik İcra Direktörlüğü 1 Temmuz 1997 tarihinden beri faaliyetlerini sürdürmekte olup, aşağıda beşinci soruya cevaben belirtilen örgüt organlarına hizmet sunmakta, raporlar ve karar tasarıları hazırlanmaktadır. Örgütün halen tamamen Türk personelden ibaret olan kadrosu 1 İcra Direktörü, 1 yardımcısı, 1 bilgisayar operatörü ile 1 şoför ve 1 kavastan oluşmaktadır. Başlangıçta sekreteryanın uluslararası hale dönüştürülerek genişletilmesi öngörülmüş ise de, mevcut kadronun görevini gayet etkin ve başarılı bir şekilde sürdürülmesi nedeniyle üye ülkeler şimdilik bundan sarfınazar etmişlerdir.

Soru 4 : Dışişleri Bakanlığı bünyesinde icra direktörlüğü dışında D-8 Projesi ile ilgili çalışma yapan birim var mı?

Yanıt 4 : Çeşitli Bakanlıklarımız ile hükümet dışındaki kuruluşlarımız D-8 Örgütünün faaliyetlerine işbirliği konularının mahiyetine göre katılmaktadır. Diğer üye ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de, D-8 ile ilgili faaliyetlerin koordinasyonunu Bakanlığımız yürütmektedir.

Soru 5 : Üye ülkeler arası takip komisyonu var mı? Varsa takip ile ilgili raporlar hazırlanıp inceleniyor mu ve varsa bu raporlar neleri içermektedir?

Yanıt 5 : İstanbul'da yapılan I. Zirve Toplantısında üç organ oluşturulmuştur. Bunlar, Zirve Toplantıları, Bakanlar Konseyi ve Komisyon'dur. Üye ülkeler Zirve Toplantılarında Devlet ve Hükümet Başkanları, Bakanlar Konseyinde Dışişleri Bakanları ve Komisyon'da ise Dışişleri Bakan Yardımcıları veya Müsteşar Yardımcıları tarafından temsil edilmektedirler. Zirve Toplantıları iki yılda bir, Konsey Toplantıları her yıl, Komisyon Toplantıları da yılda iki kez yapılır.

Komisyon Zirve Toplantılarında Devlet ve Hükümet Başkanlarınca alınan kararlar ve verilen talimatlar uyarınca örgüt faaliyetlerinin uygulanmasını sağlar ve Konseye rapor verir. Bakanlar Konseyi işbirliği politikalarını saptar ve gerekli kararları alır. Zirve Toplantıları ise yapılan faaliyetleri izleyip değerlendirerek bunların sonucuna göre Konsey ve Komisyona gerekli direktüfleri verir.

Soru 6 : Üye olmak isteyen yeni ülkelerin olduğu iddia ediliyor, bu doğru mu, doğru ise bu ülkeler hangileridir?

Yanıt 6 : Örgüt kurulduktan sonra bazı ülkeler D-8 faaliyetlerine ilgi duyduklarını hissettirmişlerdir. İstanbul Deklarasyonunda D-8 ülkeleriyle ortak değerleri paylaşan devletlere üyelğin açık olduğu kaydedilmiş ise de, şimdiye kadar resmî üyelik talebi olmamıştır. Üye ülkeler arasında genel eğilim, bu konunun ancak örgütün kökleşip derinleşmesinden sonra ele alınabileceği yönündedir.

Soru 7 : D-8 ile ilgili alınan resmî kararlar nelerdir, bunların ne kadarı uygulanabildi?

Yanıt 7 : D-8 ile ilgili olarak Komisyon, Konsey ve Zirve Toplantılarında çok sayıda karar kabul edilmiş ve bunlar uygulanmıştır. Yukarıda da belirtildiği üzere, Devlet ve Hükümet Başkanları bunların uygulanmasını esasen izlemektedirler. Önümüzdeki yılın ilk aylarında Kahire'de yapılacak III. Zirve Toplantısında da halen yürütülmekte olan faaliyetler gözden geçirilecektir.

Soru 8 : D-8 kurulduğu günden bu yana ülkemize ekonomik bir katkısı oldu mu, olduysa nedir?

Yanıt 8 : Yukarıdan da anlaşılacağı gibi, Tarım İlaçlama Uçağı örneğinde olduğu üzere, üye ülkeler, bir yandan çok somut projeler gerçekleştirirken, öte yandan da ticaretin gelişmesi için bir dizi önlem almışlar ve çeşitli alanlarda mevcut bilgi ve tecrübe birikimlerini birbirlerine aktarmışlardır. Bu haliyle Örgüt, diğer üyelere olduğu gibi ülkemize de yararlar sağlamıştır.

9. — *Antalya Milletvekili Mehmet Zeki Okudan'ın, esnaf ve sanatkârlara kullandırılan kredilerin faiz oranlarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı H. Hüsamettin Özkan'ın cevabı (7/2116)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ncı Maddesi uyarınca aşağıdaki sorularımın Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Hüsamettin Özkan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Mehmet Zeki Okutan
Antalya

- Türkiye Halk Bankası tarafından S.S. Esnaf ve Sanatkârlar Kredi Kefalet Kooperatifleri kanalı ile esnaf ve sanatkârlara kullandırılan kredi faizleri halen % 52 olup masrafları ile birlik-

te % 70'i bulmaktadır. Esnaf ve sanatkârlara uygulanan bu faiz oranları hükümet tarafından hedeflenen % 25 enflasyon hedefine uymakta mıdır?

- Ticarî Kredi faizlerinin % 40'lara kadar düşmesi nedeniyle esnaf ve sanatkârlarımızın karşılaştığı mağduriyeti gidermek için faiz oranlarını yeniden düzenlemeyi düşünüyor musunuz? Düşünüyorsanız ne zaman hayata geçirmeyi planlıyorsunuz?

T.C.

Devlet Bakanlığı

Başbakan Yardımcılığı

15.6.2000

Sayı : B.02.0.002/40/1035

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği

(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İlgi : 29.5.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2116-5737/13778 sayılı yazısı.

Antalya Milletvekili Mehmet Zeki Okudan'ın tarafıma tevcih ettiği ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereğince cevaplandırılması istenen 7/2116-5737 esas numaralı yazılı soru önergesine ilişkin cevaplar ekte gönderilmiştir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

H. Hüsamettin Özkan

Devlet Bakanı

Başbakan Yardımcısı

Antalya Milletvekili Sayın Dr. Mehmet Zeki Okudan'ın
7/2116-5737 Sayılı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Bilgiler

Türkiye Halk Bankası; ülkemiz esnaf ve sanatkârlarına, bütünyütlü güçlenmeleri, gelişen ekonomik koşullara uyum sağlamaları için finansman dışı bilgilendirme, teknik ve idarî danışmanlık hizmetleri sunan ve bu kesimin kalkınma bankası gibi görev yapan uzman bir bankadır.

Bir misyon bankası anlayışıyla çalışmasını sürdüren T. Halk Bankasının kredi politikasını; bir yandan ülkemizdeki gelişmişlik farklılıklarının azaltularak, kalkınmanın ülke genelinde yayılmasını sağlamak, diğer taraftan ise üretimde kalite ve standart artışına önem vererek, işletmelerin dünyadaki benzer işletmelerle rakebet edebilecek yapıya kavuşturulması oluşturmaktadır.

Banka üstlendiği bu misyon doğrultusunda kredilendirmede önceliği, hem Türkiye ekonomisinin hem de dünya ekonomilerinin dinamik kesimi olan esnaf, sanatkâr ve KOBİ'lere vermektedir.

Uygulanan ekonomik istikrar programı 2000 yılının başından itibaren reel faizlerde etkisini göstermeye başlamış, kararlılıkla yürütülen enflasyonla mücadele programı ve ülkemizin Avrupa Birliği Adaylığı ile oluşan müspet hava bu gelişmeyi hızlandırmıştır.

Bankanın, hedef kitlesinin mevcut zorluklarını da dikkate alarak 1 Mayıs 2000 tarihinden geçerli olmak üzere esnaf ve sanatkârlara uyguladığı kredi faiz oranlarını iskonto kredileri için % 40, işletme ve tesis kredileri için ise % 42 olarak yeniden düzenlemiştir.

Uygulanan makro ekonomik politikalar sonucu enflasyon oranının hedeflenen seviyeye düşmesi parasal ve ekonomik istikrarın doğmasına, dolayısıyla ekonominin canlanarak tüm üretken kesimlere yeni iş olanaklarının açılmasına neden olacaktır. Bu gelişmeden en büyük payı da uyum kolaylığı içeren yapıları sayesinde esnaf ve sanatkârlarımızın alması kaçınılmazdır.

10. — İstanbul Milletvekili İsmail Aydın'ın, bir davada sanık durumunda olan polislerin mahkemeye getirilmediği iddialarına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2120)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın İçişleri Bakanı tarafından yazılı olarak yanıtlanması için gereğini saygıyla dilerim.

İsmail Aydın
İstanbul

Soru 1. — 23 Mayıs 2000 tarihli gazetelerde de yer aldığı üzere, kamuoyunda "Manisa'da Gençlere İşkence" davası olarak bilinen ve yaklaşık 5 yıldır özellikle Avrupa Birliği üyesi ülkelerde de yakından izlenen ve halen Manisa Ağır Ceza Mahkemesinde 1999/327 Esas sayı ile görülmekte bulunan ceza davasında, sanık konumunda olan 10 polis memurunun son ifadelerinin (Yargıtay Ceza Genel Kurulunun sanık polislerin işkence suçundan cezalandırılmaları yönündeki kesin nitelikli karar konusunda son diyeceklerinin) alınmasına dair Manisa Ağır Ceza Mahkemesi Talimat'larının ikmal edilemediği; Emniyet Genel Müdürlüğü Teşkilâtında halen görevli olan sanık polislere ait Talimat'ların, görevi, yeri ve adresi resmen bilinen, bilinmesi gereken sanık polislere tebliğ edilmediği, mahkeme kararını yerine getirmekle yükümlü İçişleri Bakanlığı görevlilerinin sanık polisleri mahkemeye çıkarmayarak görevlerini savsakladıkları, davanın uzamasına neden oldukları doğru mudur?

Soru 2. — Manisa Ağır Ceza Mahkemesinde 1999/327 Esas sayılı davada Manisalı 16 gence işkence yaptıkları iddiası ile halen yargılanmakta olan 10 sanık polisten Atilla Gürbüz'ün görev yeri Van Emniyet Müdürlüğü olduğundan, Van Ağır Ceza Mahkemesine Manisa Ağır Ceza Mahkemesince yazılan Talimat'ın aylar geçmiş olmasına rağmen ikmal edilmediği, Talimat gereğini yerine getirmek ve mahkeme yazısının sanık polislere tebliğ etmekle görevli İçişleri Bakanlığının Van İlindeki görevlilerinin işi savsakladıkları, Van Valiliği Emniyet Müdürlüğünün halen teşkilâtlarında görevli sanık polis Atilla Gürbüz'e Manisa Ağır Ceza Mahkemesi Talimat tebligatlarını zamanında tebliğ etmeyerek ve sanığı mahkemeye götürmeyerek işi uzattıkları doğru mudur?

Sanık polis memuru Atilla Gürbüz ile ilgili Manisa Ağır Ceza Mahkemesi talimatı, Van Valiliği Emniyet Müdürlüğüne hangi tarihte ulaşmış, sanık polis Atilla Gürbüz'e ne zaman tebliğ edilmiştir.

Sanık mahkemeye niçin çıkarılmamış ve talimat niçin ikmal edilmemiştir?

Ne zaman ikmal edilecektir?

İhmalî ve savsaklaması söz konusu olan İçişleri görevlisi, vali ve emniyet müdürü var mıdır?

Eğer var ise, haklarında soruşturma yaptırmayı düşünüyor musunuz?

Soru 3. — Yine aynı konumda olan ve halen Hatay Valiliği İl Emniyet Müdürlüğünde görev yapan sanık polis memuru Mehmet Emin Dal ile ilgili olarak Manisa Ağır Ceza Mahkemesinin 1999/327 Esas sayı ile İskenderun Ağır Ceza Mahkemesine yazdığı Talimat'ın gereğinin aylardır yapılmadığı, Hatay Valiliği emrinde görev yapan Mehmet Emin Dal'ın İskenderun İlçesinden Belen İlçesine nakil edildiği gerekçesine sığınarak (Belen İlçesinde Ağır Ceza Mahkemesi olmadığından) yetkili ve görevli İskenderun Ağır Ceza Mahkemesinin celp yazısının Hatay İl Emniyet Müdürlüğü emrinde resmî görevli polis memuru Mehmet Emin Dal'a tebliğ edilmediği, sanığın mahkemeye çıkarılmadığı ve mahkeme kararının yerine getirilmesinin geciktirildiği ve işin savsaklandığı doğru mudur?

Mehmet Emin Dal ile ilgili mahkeme Talimat yazısı, Hatay Valiliğine, İskenderun Kaymaklığına ve Emniyet Müdürlüğüne hangi tarihte ulaşmış, ne gibi işlem yapılmış, Mehmet Emin Dal'a tebliği hangi tarihte olmuştur? Tebliği edilmemiş ise sebebi nedir?

Bir savsaklama ve görevi ihmal var mıdır?

Varsa soruşturma açtırmayı düşünüyor musunuz?

Tekrar yazılan son Talimat'ın gereği yapılacak ve sanık polis mahkemeye çıkarılacak mıdır?

Sanıklar polis memurları da olsalar, haklarındaki mahkeme kararlarının yerine getirilmesi, Emniyet Müdürlüğü'nün görevini yapması gerekmez mi?

Bu tür olayların meydana gelmemesi için ne gibi önlemler almayı düşünüyor musunuz?

T.C.

İçişleri Bakanlığı

Emniyet Genel Müdürlüğü

19.6.2000

Sayı : B.05.1.EGM.0.12.02.01.141448

Konu : Yazılı soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : TBMM Başkanlığının 29.5.2000 gün ve A.01.GNS.0.10.00.02-5769(7/2120) sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili İsmail Aydın'ın tarafından TBMM Başkanlığına sunulan ve tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılması istenilen soru önergesinin cevabı aşağıya çıkarılmıştır.

1. Manisa Ağır Ceza Mahkemesinde 1999/327 esas sayı ile görülmekte olan ceza davasında sanık konumundaki, (1) başkomiser (1) komiser ve (8) polis memurundan, halen Manisa Emniyet Müdürlüğü kadrosunda görevli bulunan;

Başkomiser Halil Emir, polis memurları; Levent Özvez, Ramazan Kolak; Musa Geçer ile söz konusu Emniyet Müdürlüğü kadrosundan 1999 yılında emekli olan Turgut Demirel'in şu ana kadar görülen tüm duruşmalara katıldıkları ve savunmalarının alındığı, ilgili mahkemenin talimatlarının yerine getirildiğinin duruşma tutanaklarıyla da sabit olduğu,

Bununla birlikte, aynı il Emniyet Müdürlüğü kadrosundan; Hakkâri Emniyet Müdürlüğüne 1997 yılında, bu ilde de 1999 yılında İzmir Emniyet Müdürlüğüne tayin olan polis memuru Engin Erdoğan'ın (Manisa Ağır Ceza Mahkemesinin 8.12.1999 tarih ve 99/327 sayı ile) ifadesinin alınmasına ilişkin İzmir Ağır Ceza Mahkemesine gönderilen talimata uyarak vermiş olduğu ifade tutanağının, 18.2.2000 tarih ve 99/341 sayı ile Manisa Ağır Ceza Mahkemesine gönderildiği,

Ankara Emniyet Müdürlüğüne 1996 yılında tayin olan Polis Memuru Turgut Özcan'ın kendisine ulaşan talimat yazıya istinaden Ankara 3 üncü Ağır Ceza Mahkemesine ifadesini verdiği,

Yozgat Emniyet Müdürlüğüne 1999 yılında tayin olan Polis Memuru Fevzi Aydoğ'un Manisa Ağır Ceza Mahkemesinin Yozgat Ağır Ceza Mahkemesine gönderdiği talimat doğrultusunda, Yozgat Ağır Ceza Mahkemesine 21.1.2000 tarihinde ifadesini verdiği,

2. Soruya konu; Komiser Atilla Gürbüz'ün 1997 yılında Manisa Emniyet Müdürlüğünden Van Emniyet Müdürlüğüne tayin olduğu, söz konusu şahsa ilişkin Van Ağır Ceza Mahkemesine ait Van Cumhuriyet Başsavcılığından havaaleli, konusu yazılı olmayan; 6.12.1999, 13.1.2000, 31.1.2000, 22.3.2000, 10.4.2000 ve 9.5.2000 tarihli; altı müzakerenin Emniyet Müdürlüğüne intikal ettiği, ancak adı geçen şahsın 6.12.1999 ve 13.1.2000 tarihli müzakerelere ilişkin duruşmalara bir tahkikat-

la ilgili görevli olarak il dışında bulunmasından, yukarıda tarihleri belirtilen diğer dört müzekkereye ilişkin duruşmalara da yıllık izinde olmasından dolayı katılamadığı, bu durumun Van Ağır Ceza Mahkemesine iletildiği,

3. Soruya konu; Polis Memuru Mehmet Emin Dal'ın, 1998 yılında Manisa Emniyet Müdürlüğünden, Hatay Emniyet Müdürlüğüne tayin olduğu, söz konusu şahsın (Manisa Ağır Ceza Mahkemesininin 9.11.1999 tarih ve 1999/327 talimatı ile) ifadesinin istendiği, Mehmet Emin Dal'ın müracaat ettirilmesine rağmen duruşmaya gitmediği, duruşmanın talik edildiği ve ve şahsın tekrar celbi için Cumhuriyet Başsavcılığına yazı yazıldığı, cevabı yazıda şahsın izine ayrıldığının bildirilmesinin ardından İskenderun Ağır Ceza Mahkemesince "Talimat"ın Manisa Ağır Ceza Mahkemesine iade edildiği, aynı Mahkeme tarafından tekrar yazılan 10.4.2000 tarih ve 1999/327 sayılı talimat gereğince, İskenderun Ağır Ceza Mahkemesince, söz konusu şahsın 8.5.2000 tarihinde yapılacak olan duruşmada hazır bulundurulmasına ilişkin, İskenderun İlçe Emniyet Müdürlüğüne gönderilen talimatın, M. Emin Dal'ın Belen İlçe Emniyet Amirliğinde görevli olmasından dolayı yapılan yazışmalar nedeniyle yerine getirilemediği,

Bununla birlikte, İskenderun Ağır Ceza Mahkemesince 5.6.2000 tarihinde, adı geçen mahkemede şahsın hazır bulunmasına ilişkin Belen İlçe Emniyet Amirliğine yazılan müzekkere uyarınca, M. Emin Dal'ın belirtilen gün ifadesini verdiği anlaşılmıştır.

Bilgilerinize arz ederim.

Sadettin Tantan
İçişleri Bakanı

11. — Diyarbakır Milletvekilli Sacit Günbey'in, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonuna ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Hasan Gemici'nin cevabı (7/2124)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın TBMM İcütülüğününün 96 ncı Maddesi gereğince; Devlet Bakanı Sayın Hasan Gemici tarafından yazılı olarak cevaplandırılması konusunda aracılığınızı arz ederim.

Sacit Günbey
Diyarbakır

Bilindiği üzere; Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Genel Sekreterliğinin kaynakları :

- Diğer fonlardan % 10'luk aktarmalar
- Gelir ve Kurumlar vergisi mükelleflerinden kesilen % 4'lük ek pay
- TRT reklam gelirlerinden ayrılan paylar
- Trafik para cezalarının % 50'si
- Akaryakıt tüketim vergisinden aktarılan % 2'lik paydır.

1. Yukarıda zikrettiğim kaynaklardan 55., 56., 57 nci Hükümetler döneminde ne kadar gelir temin edildi?

2. Temin edilen gelirlerin ne kadarı S.Y.D.T. Fonuna aktarıldı?

3. Bu gelirlerden bütçeye aktarılan bir pay var mıdır? Hükümet bu gelirleri bütçe açığını kapamak için kullanmakta mıdır?

4. Yine 55., 56., 57 nci Hükümetler döneminde S.Y.D.T. Fonundan her ilimize tahsis edilen miktar ne kadardır, hangi amaç, proje ve programlar için kullanılmıştır?

5. Muhtaçlıklarını belgeleyen vatandaşlarımızın sosyo-ekonomik durumlarının düzeltilmesi için Hükümet nasıl bir çalışma yapmaktadır?

T.C.

Devlet Bakanlığı

19.6.2000

Sayı : B.02.0.013/08-1469

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği

İlgi : 25.5.2000 tarih ve 2124-5751 sayılı yazınız.

Diyarbakır Milletvekili Sayın Prof. Dr. Sacit Günbey'e ait soru önergesine verilen yanıtlar ekte sunulmuştur.

Bilgilerine arz ederim.

Hasan Gemici
Devlet Bakanı

Diyarbakır Milletvekili Prof. Dr. Sacit Günbey'in 25.5.2000 günlü ve 1763 sayılı soru önergesi hakkında,

1. 55, 56 ve 57 nci Hükümetler döneminde Fon Gelirleri toplam 735 Trilyon 235 Milyar TL.'dir.

2. Bu gelirin 450 Trilyon 904 Milyar TL.'lık kısmı Fon faaliyetleri için kullanılmıştır.

3. 735 Trilyon 235 Milyar TL.'lık gelirin 277 Trilyon 936 TL.'lık kısmı bütçeye aktarılmıştır. Bütçeye yapılan kesintiler Mali Yılı Bütçe Kanununa göre yapılmakta olup, bu kesintiler daha önceki Hükümetler döneminde de gerçekleşmiştir.

1997 yılında kesinti oranı % 40 iken 1998 yılında % 30'a düşürülmüştür. 1999 yılından itibaren de kesinti % 40 oranında uygulanmaktadır.

4. 55, 56 ve 57 nci Hükümetler döneminde : yoksul yurttaşlara yönelik yardımlar (yakacak, gıda, giyim, sağlık, terör, doğal afet, aşevi, öğrencilere öğle yemeği, öğrenci yurdu, mesleki eğitim ve istihdama yönelik projeler vb.) için toplam 253 Trilyon 345 Milyar TL tahsis edilmiştir. (Ek : 2 Sayfa)

5. Muhtaçlıklarını belgeleyen yurttaşlarımızın sosyo ekonomik durumlarının düzeltilmesi için fondan yapılan yardımlarda ağırlıklı olarak Doğu-Güneydoğu bölgelerimiz olmak üzere yurttaşlarımızın kendi geçimini sağlayabilecek duruma gelebilmeleri için mesleki eğitim ve istihdam projelerine (koyunculuk, hindicilik, tavukçuluk, seracılık, meyvecilik, el sanatları, halıçılık, kilimcilik, konfeksiyon vb.) önem verilmekte ve gereken destek sağlanmaktadır.

Şehir	Toplam
Adana	7 888 848 550 000
Adıyaman	2 931 193 653 000
Afyon	2 011 197 648 000
Ağrı	1 698 506 429 000
Aksaray	1 329 798 019 000
Amasya	1 572 599 113 000

<u>Sehir</u>	<u>Toplam</u>
Ankara	6 744 401 251 000
Antalya	2 194 942 795 000
Ardahan	1 114 030 515 000
Artvin	808 338 650 000
Aydin	1 963 789 353 000
Balıkesir	2 750 289 717 000
Bartın	1 497 872 845 000
Batman	1 536 100 364 000
Bayburt	655 584 646 000
Bilecik	616 723 601 000
Bingöl	1 175 508 317 000
Bitlis	1 345 577 624 000
Bolu	8 267 860 212 000
Burdur	1 154 994 527 000
Bursa	3 565 776 651 000
Çanakkale	1 454 955 175 000
Çankırı	1 136 547 040 750
Çorum	2 193 727 364 000
Denizli	1 676 161 091 000
Diyarbakır	3 720 109 068 000
Edirne	908 309 761 000
Elazığ	1 720 701 174 000
Erzincan	1 262 238 168 000
Erzurum	3 599 742 863 000
Eskişehir	1 761 114 738 000
Gaziantep	2 344 477 425 000
Giresun	1 766 175 282 000
Gümüşhane	951 492 459 000
Hakkâri	1 741 547 183 000
Hatay	1 787 940 127 000
İçel	3 198 544 449 000
İğdır	377 192 458 000
Isparta	1 421 104 870 000
İstanbul	15 640 556 806 000
İzmir	3 428 696 845 764
Kahramanmaraş	2 795 428 313 000
Karabük	1 425 719 865 000
Karaman	930 926 163 000

T.B.M.M.

B : 113

20 . 6 . 2000

Ü : 3

Sehir	Toplam
Kars	1 363 737 539 000
Kastamonu	2 074 964 154 000
Kayseri	2 430 735 054 000
Kilis	437 445 971 000
Kirikkale	1 080 619 189 000
Kirklareli	1 477 278 768 000
Kirsehir	747 999 666 000
Kocaeli	45 866 706 450 000
Konya	3 905 035 918 000
Kutahya	2 122 640 647 000
Malatya	1 829 163 697 000
Manisa	2 455 242 072 000
Mardin	1 658 160 841 000
Mugla	1 636 367 591 000
Mus	1 703 144 478 000
Nevesehir	500 126 811 000
Nigde	791 664 247 000
Ordu	2 516 070 754 000
Osmaniye	1 527 107 269 000
Rize	1 532 112 431 000
Sakarya	24 994 029 263 000
Samsun	2 718 485 051 000
Siiir	1 483 754 635 000
Sinop	1 121 719 730 000
Sivas	2 479 559 235 000
Sanliurfa	3 535 912 199 000
Şirnak	816 255 904 000
Tekirdağ	1 303 430 819 000
Tokat	2 140 159 122 000
Trabzon	2 355 758 659 000
Tuncceli	915 366 124 000
Uşak	873 495 741 000
Van	2 550 447 664 000
Yalova	12 457 990 058 000
Yozgat	2 394 429 248 000
Zonguldak	3 480 841 201 000
Genel Toplam	253 345 301 368 514

12. — *Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan'a Vakıflar Şube Müdürlüğü kurulup kurulmayacağına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Yüksel Yalova'nın cevabı (7/2127)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Devlet Bakanı Sayın Yüksel Yalova tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delaletinizi saygı ile arz ederim.

26.5.2000

Tevhit Karakaya
Erzincan

Erzincan İlimiz gerek vakıf eserleri ve gerekse yeni kurulan vakıflar yönünden çok zengin ve yoğun iş hacmine sahiptir. Vakıf işlemleri Erzurum Bölge Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Bu ise çok büyük zaman ve emek kaybına sebep olmaktadır.

1. Erzincan'da Vakıflar Şube Müdürlüğü kurmayı düşünüyor musunuz?
2. Konuyla ilgili bir çalışma yapıyor ise durum ne safhadadır?

T.C.

Devlet Bakanlığı

16.6.2000

Sayı : B.02.0.006/01-1431

Konu : Soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 5.6.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02:7/2127-5764/13851 sayılı yazınız.

Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya tarafından tevcih edilen ve tarafımdan cevaplandırılmasını istediği 7/2127-5764 esas sayılı soru önergesi incelenmiştir.

Erzurum Vakıflar Bölge Müdürlüğüne bağlı Erzincan İlinde Vakıflar Şube Müdürlüğü'nün kurulması halinde, geliri giderini karşılamayacağından ve bütçeye ek malî yük getireceğinden, ayrıca vakıf hizmetlerinin mevcut şeflik tarafından yürütülmesi yeterli görüldüğünden Erzincan Vakıflar Şube Müdürlüğü'nün kurulması şimdilik düşünülmemektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Yüksel Yalova
Devlet Bakanı

13. — *Aksaray Milletvekili Ramazan Toprak'ın, Emlakbank'tan Egebank'a kredi verilip verilmediğine ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Faruk Bal'ın yazılı cevabı (7/2131)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Devlet Bakanı Sayın Faruk Bal tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını delaletinizle arz ederim.

29.5.2000

Ramazan Toprak
Aksaray

Sorular :

1. Bakanlığınıza bağlı olan Emlakbank'tan Egebank'a kredi verilip verilmediği;
2. Kredi verildi ise hangi tarihte ve miktarı nedir?

T.C.

Devlet Bakanlığı

19.6.2000

Sayı : B.02.0.008/00116

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliğine

İlgi : 5.6.2000 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2131-5777/13926 sayılı yazımız.

İlgi yazınıza istinaden Aksaray Milletvekili Ramazan Toprak'ın 7/2131-5777 Esas No.lu Yazılı Soru Önergeseine, T. Emlak Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğünden alınan bilgiler dikkate alınarak verilen cevap aşağıdadır;

T. Emlak Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü tarafından Egebank A.Ş. lehine fiilen kullanılmaması amacıyla herhangi bir kredi tesis edilmemiştir. Muhabirlik ilişkileri çerçevesinde Bankacılık işlemleri yapmak üzere en son 21.4.1998 tarihinde artırım yapılarak 50 Milyar TL. ve 15 Milyon USD nakdî, 300 Milyar TL. ve 8.5 Milyon USD Gayri Nakdî line (limit) tesis edilmiştir. Bu limitten 15.6.1998 tarihinde gecelik (Over-night) 250 milyar TL. (% 78 faiz oranıyla) ve 23-27.7.1998 tarihleri arasında ise toplam 5 milyon DEM (% 8,5 faiz oranıyla) depo (mevduat) yapılmış ve faizleri ile birlikte vadelerinde tahsil edilmiştir. Bu tarihten sonra herhangi bir depo (mevduat) yapılmamıştır. Öte yandan T. Emlak Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü ile iş yapan veya kredi kullanan firmalar lehine toplam 210 992 683 524.- TL., 47 852 000 USD ve 4 405 000 DEM tutarında Egebank A.Ş.'nin teminat mektubu ve kefaleti alınmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Faruk Bal
Devlet Bakanı

14. — Konya Milletvekili Veysel Candan'ın, bakanlık fonlarından belediyelere gönderilen paralara ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Sümer Oral'ın cevabı (7/2139)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Maliye Bakanı Sayın Sümer Oral tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

30.5.2000
Veysel Candan
Konya

Bilindiği gibi belediyelerin gelir kalemlerinden biri de Maliye Bakanlığı fonlarıdır. Belediyelerden gelen şikayetlerden anlaşıldığına göre fonlardan belediyelere aktarılan paylarda belediyeler arasında büyük farklar olduğu, bunun sonucunda da belediyelerin hizmet üretmedikleri ve mali yönden büyük sıkıntı içinde oldukları anlaşılmaktadır.

Bu sebeple;

1. Son bir yılda Maliye Bakanlığı fonlarından belediyelere aktarılan para miktarı nedir ve bunların belediyelere göre dağılımı nasıldır?

2. Maliye Bakanlığı tarafından fonlardan belediyelere yapılan ödemelerde partizanlık yapıldığı ve muhalefet partili belediyelere ödeme yapılmadığı veya çok az ödendiği doğru mudur?

3. Bilindiği gibi Bayındırlık Bakanlığı İller Bankası fonundan belediyelere nüfusları oranında pay verilmektedir. Maliye Bakanlığı kaynaklarından yapılan ödemeler hangi kriterlere göre yapılmaktadır.

T.C.

Maliye Bakanlığı

Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

19.6.2000

Sayı : B.07.0.BMK.0.12/13929

Konu : Belediyelere yapılan yardımlar

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 5.6.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2139-5812/14016 sayılı yazınız.

Konya Milletvekili Sayın Veysel Candan'ın 7/2139-5812 esas no.lu yazılı soru önergesinde yer alan sorulara ait cevaplar aşağıda sunulmuştur.

Bilindiği üzere 2.2.1981 tarih ve 2380 sayılı Kanun ile 27.6.1984 tarih ve 3030 sayılı Kanun hükümlerine göre, belediyelere, il özel idarelerine ve büyükşehir belediyelerine genel bütçe vergi gelirleri üzerinden söz konusu kanunlarda belirtilen nispetler dahilinde pay verilmektedir. Mahallî idareler, hizmetlerinin önemli bir kısmını bu paylar ile finanse etmektedir.

Diğer taraftan, belediyelerin mali imkanlarının kısıtlı olduğu dikkate alınarak her yıl Bakanlığımız bütçesine, ihtiyaç duyulan belediyelere aktarılmak üzere ödenek tefrik edilmektedir.

Bu itibarla, Bakanlığımız 1999 Yılı Bütçesinin "Belediyelere Yapılacak Yardım ve Ödemeler" tertibinde yer alan ödenekten belediyelere 41 Trilyon 38 Milyar Lira, 2000 Yılı Bütçesinden ise, büyükşehir, büyükşehirle bağlı ilçe ve belde belediyeleri ile nüfusu 50 000'i geçen belediyeler haricindeki diğer belediyelere 3.4.2000 tarihi itibarıyla il, ilçe ve belde ayırımı yapılmaksızın nüfusları dikkate alınarak toplam 24 Trilyon 837 Milyar Lira yardım yapılmıştır.

Bilgilerine arz ederim.

Sümer Oral
Maliye Bakanı

15. — Konya Milletvekili Veysel Candan'ın, haklarında soruşturma açılan belediye başkanı olup olmadığına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2140)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın İçişleri Bakanı Sayın Sadettin Tantan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

30.5.2000
Veysel Candan
Konya

Bilindiği gibi bazı belediyelerle ilgili bir çok soruşturma ve davanın bulunduğu, bu davalardan bir çoğunda belediye başkanlarının beraat ettiği, beraat ettiği halde haklarında tekrar davaların açıldığı ve ayrıca isimsiz dilekçeler işleme konularak bir çok belediye başkanı hakkında yasalar ihlal edilerek usulsüz takibata uğradıkları kamuoyunda iddia edilmektedir.

Bu sebeple;

1. Son bir yılda kaç belediye hakkında inceleme ve soruşturma açılmıştır?
2. Açılan soruşturmanın alt yapı eksiklikleri olduğu iddiaları doğru mudur?

3. Belediye Başkanlarının gereksiz soruşturmalara muhatap tutularak hizmetten alıkonuldukları söylenmektedir. Bu konularla ilgili olarak bir denetim yaptırmaı düşünlüyor musunuz?

4. Mahallî İdarelerle ilgili çalışan denetçilerin iç hizmet programı dahilinde ve yeni yasal düzenlemeler de göz önünde bulundurularak eğitime tabi tutmayı düşünlüyor musunuz?

T.C.

İçişleri Bakanlığı

Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü

16.6.2000

Sayı : B.05.0.MAH.0.65.00.002/80664

Konu : Yazılı soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : TBMM Başkanlığının 5.6.2000 tarihli ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2140-5813/14017 sayılı yazısı.

Konya Milletvekili Sayın Veysel Candan'ın "Haklarında soruşturma açılan belediye başkanlarına ilişkin" yazılı soru önergesine cevap teşkil edecek bilgiler aşağıya çıkarılmıştır.

Bilindiği üzere, 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun, Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu ve Türk Ceza Kanununun ilgili maddeleri gereğince, vatandaşlardan gelen şikayetlerin işleme konulması zorunluluğu bulunmaktadır.

Bu çerçevede, 18 Nisan 1999 tarihinden Memurın Muhakematı Hakkında Kanun Muvakkatın yerine geçen 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun yürürlüğe girdiği 4.12.1999 tarihine kadar 238 adet soruşturma, 4.12.1999 tarihinden 30.5.2000 tarihine kadar 559 adet ön inceleme onayı alınmış olup, inceleme ve soruşturmaların yürütülmesinde herhangi bir eksiklik bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, Bakanlığımıza gelen şikayetlerin değerlendirmeye alınarak inceleme yaptırılması, 4483 sayılı Kanunun ilgili hükümleri gereğince streyle bağımlı bir zorunluluk taşımakta, bu şikayetlerin incelettirilmeksizin işleminden kaldırılması yetkisi tanınmamaktadır.

Değişik dönemlerde yapılan hizmet-içi eğitim programları yoluyla Bakanlığımız denetim elemanları, değişikliklerden haberdar edilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Sadettin Tantan
İçişleri Bakanı

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 449)

Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/459)

T.C.

Başbakanlık

Personel ve Prensipler

Genel Müdürlüğü

11.2.2000

Sayı : B.02.0.PPG.0.12-310/2536

Konu : Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in Yasama Dokunulmazlığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : Adalet Bakanlığının 13.1.2000 tarih ve B.03.0.CİG.0.00.00.0.-1.128.97.1999/741 sayılı yazısı.

Cumhurbaşkanına gıyaplarında hakaret suçunu işlediği iddia olunan Tunceli Milletvekili Kamer Genç hakkında tanzim edilen soruşturma dosyası ile Adalet Bakanlığının ilgi yazısının sureti ekte gönderilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 83 üncü maddesine göre gereğini arz ederim.

Bilent Ecevit

Başbakan

T.C.

Adalet Bakanlığı

Ceza İşleri Genel Müdürlüğü

13.1.2000

Sayı : B.03.0.CİG.0.00.00.0.1.128.97.1999/000741

Konu : Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in Yasama Dokunulmazlığı

BAŞBAKANLIĞA

Cumhurbaşkanına gıyaplarında hakaret suçunu işlediği iddia olunan Kamer Genç hakkında yapılan hazırlık soruşturması sırasında, adı geçenin, Tunceli İlinden Milletvekili seçildiğinin anlaşılması üzerine, Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması için hakkında düzenlenen fezlekeli evrak Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 28.12.1999 gün ve 3/15924-Basın Hz : 1999/2245 sayılı yazısıyla alınmakla birlikte takdim kılınmıştır.

Tunceli Milletvekili Kamer Genç hakkında soruşturmaya devam olunabilmesi için Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 83 üncü maddesi uyarınca Yasama Dokunulmazlığının kaldırılıp kaldırılmaması hususunda gereğini delaletlerine arz ederim.

Prof. Dr. Hikmet Sami Türk

Adalet Bakanı

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden

Kurulu Karma Komisyon

29.5.2000

Esas No. : 3/459

Karar No. : 124

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlıkça 16.2.2000 tarihinde Karma Komisyonumuza gönderilen Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi, İçtüzüğün 132 nci maddesine göre kurulan Hazırlık Komisyonuna incelenmek üzere verilmiştir.

Hazırlık Komisyonu inceleme sonucunu özetleyen 28.3.2000 günlü raporuyla Cumhurbaşkanına hakaret suçu isnat olunan Tunceli Milletvekili Kamer Genç hakkındaki kovuşturmanın milletvekilliği sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine karar vermiştir.

Tunceli Milletvekili Kamer Genç Komisyonumuza gelerek sözlü savunma yapmıştır.

Dosyada bulunan belge ve bilgiler ile Hazırlık Komisyonu raporunu inceleyen Karma Komisyonumuz bütün demokratik ülkelerde yasama meclisleri üyelerine, yasama görevlerini gereği gibi yerine getirebilmelerini sağlamak amacıyla bazı bağımsızlıkların (dokunulmazlıkların) tanındığını, ancak böyle farklı bir statünün onları ayrıcalıklı ve hukukun dışında bir grup haline getirmek için olmadığını; tersine yasama görevinin kamu yararına uygun biçimde yapılabilmesi için Meclis çalışmalarına engel olunmaması ve bağımsızlıklarının bir başka yönden de güvence altına alınması amacıyla yöneldiğini gözönlüne almıştır. Anayasanın 83 üncü maddesinin de bu anlayışa dayandığı ve bu amacı taşıdığı açıktır. Bu nedenlerle ve isnat olunan eylemin niteliği dikkate alınarak Tunceli Milletvekili Kamer Genç hakkındaki kovuşturmanın milletvekilliği sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine oy çokluğu ile karar verilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun bilgilerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Ertuğrul Yalçınbayır</i>	<i>N. Kemal Atahan</i>	<i>Ş. Bülent Yahnici</i>
Bursa	Hatay	Ankara
Kâtip	Üye	Üye
<i>Sühan Özkan</i>	<i>Ahmet İyınaya</i>	<i>M. Zeki Sezer</i>
İstanbul	Amasya	Ankara
Üye	Üye	Üye
<i>H. Tayfun İçli</i>	<i>Salih Çelen</i>	<i>Şaban Kardeş</i>
Ankara	Antalya	Bayburt
(Muhalef; muhalefet şerhi eklidir)		
Üye	Üye	Üye
<i>İsmail Alptekin</i>	<i>Ayvaz Gökdemir</i>	<i>Fahrettin Kükürcü</i>
Bolu	Erzurum	Erzurum
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Şandır</i>	<i>Edip Özgenç</i>	<i>Cavir Kavak</i>
Hatay	İçel	İstanbul

Üye <i>Osman Kılıç</i> İstanbul (Muhalifim; muhalefet serhi eklidir)	Üye <i>Mehmet Ali Şahin</i> İstanbul	Üye <i>Mustafa Verkaya</i> İstanbul
Üye <i>Işın Çelebi</i> İzmir	Üye <i>Mehmet Özcan</i> İzmir	Üye <i>Mustafa Kamalak</i> Kahramanmaraş
Üye <i>Mehmet Sağlam</i> Kahramanmaraş	Üye <i>Sadık Yakut</i> Kayseri	Üye <i>Mehmet Kundakçı</i> Osmaniye
Üye <i>Şeref Malkoç</i> Trabzon	Üye <i>Emin Karaa</i> Kütahya	Üye <i>Turhan Tayan</i> Bursa
Üye <i>Mustafa İlimen</i> Edirne	Üye <i>Adnan Fatin Özdemir</i> Adana	Üye <i>Dengir Mir Mehmet Fırat</i> Adıyaman
Üye <i>Ramazan Toprak</i> Aksaray	Üye <i>Ali Arabacı</i> Bursa	Üye <i>Yasin Hatiboğlu</i> Çorum
Üye <i>Beyhan Aslan</i> Denizli	Üye <i>Mehmet Sadri Yıldırım</i> Eskişehir	Üye <i>İsmail Aydınlı</i> İstanbul
Üye <i>Mehmet Gül</i> İstanbul	Üye <i>A. Nazlı Ilıcak</i> İstanbul	Üye <i>Nazire Karakuş</i> İstanbul
Üye <i>Edip Özbaş</i> Kahramanmaraş	Üye <i>Sevgi Esen</i> Kayseri	Üye <i>Cemal Özbilen</i> Kırklareli
Üye <i>İsmail Çevik</i> Nevşehir	Üye <i>Yekta Açıkgöz</i> Samsun	Üye <i>Erdoğan Sezgin</i> Samsun
	Üye <i>Yahya Akman</i> Şanlıurfa	

MUHALEFET GEREKÇEM

Yasama Dokunulmazlığının milletvekilliği sıfatı sona erinceye kadar ertelenmesine dair Kar-
ma Komisyon raporuna aşağıdaki gerekçelerle ilkesel olarak muhalifim. Değerli milletvekillerinin
iddia edilen suçları işlemediklerine dair savunmaları esas alınmalı, aklanmalarına olanak tanınma-
lıdır.

Gerekçelerim iki ana başlıkta toplanmaktadır.

1. Anayasal gerekçe
2. Belirli objektif kısıtların uygulanamaması

ANAYASAL GEREKÇE

Anayasamızın 83 üncü maddesinin 2 nci fıkrası hükmü gereğince; seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen milletvekili, Meclis kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz.

Anayasanın 83 üncü maddesindeki düzenleme Anayasamızın 76 ncı maddesindeki düzenleme ile çelişmekte, çekişkinin de ötesinde 76 ncı maddeyi düzenlemeyi gerekli kılan amacı ortadan kaldırmaktadır.

83 üncü maddedeki bu düzenleme, 76 ncı maddede tanımlanan ve zaten milletvekilliğine seçilme engeli olarak gösterilen zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, kaçakçılık, resmî ihale ve alım-satıma fesat karıştırma, devlet sırlarını açığa vurma gibi suç iddiaları dolayısıyla soruşturma açılmasına ve yargulama yapılmasına engel olmaktadır.

Anayasanın 76 ncı maddesinde belirtilen suçlardan hükmü kesinleşmiş olan kişi milletvekili seçilemezken, milletvekili seçilmeden bir gün önce veya milletvekili seçildikten sonra bu suçları işlediği iddia edilen kişiler milletvekilliğini sürdürdüğü gibi bu suçlarla ilgili olarak sorgulanamamakta ve yargılanamamaktadır. Böyle bir düzenleme Anayasanın ruhuna, genel hukuk kurallarına aykırıdır.

Anayasanın 76 ncı maddesindeki suç iddiaları ile ilgili olarak kovuşturma yapılmasına izin verilmeli, karma komisyon Yasama Dokunulmazlığının kaldırılıp kaldırılmayacağına kovuşturma sonucu oluşacak objektif ölçüler çerçevesince karar verebilmelidir.

OBJEKTİF ÖLÇÜLERİN BULUNMAMASINA İLİŞKİN GEREKÇE

Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması ile ilgili Anayasamızın 83 üncü maddesinde belirli objektif ölçüler belirtilmediği gibi Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki Meclis İçtüzüğü'nün 131 ila 134 üncü maddelerinde de belirli objektif ölçülere yer verilmemiştir.

Bir çok Anayasa Mahkemesi Kararlarında da belirtildiği üzere; Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması konusunda bir takım belirli, objektif ölçülere uygun davranılması ve bu ölçülerin bir hukuk devletinden beklenen nitelikte bulunması şarttır. Yeterli olmamakla birlikte eski Cumhuriyet Senatosu içtüzüğünde belirli objektif ölçüler yer almış ve Anayasa Mahkemesi bu objektif ölçülere uygunluğu gözetmiştir.

SONUÇ

Bir suç isnadı ciddi ise, siyasî ekrere uygun ise yahut üyenin şeref ve haysiyetini koruma yönünden dokunulmazlığın kaldırılması zarurî ise Yasama Dokunulmazlığı kaldırılmalıdır.

Dokunulmazlığın amacı, yasama görevini yürütecek milletvekillerinin çeşitli çevrelerden gelebilecek baskı ve kaygılardan korunmuş olarak görevlerini gereği gibi yapmalarını sağlayarak, siyasal nitelikli kovuşturmalara bahanesiyle milletvekillerinin meclise katılmaktan alıkonmasını, çalışma şevkinin kırılmasını bu yolla da TBMM'nin istencinin çarpıtulmasını önlemektir. Yoksa kimilerinin TBMM'ni yıpratmak için kasıtlı olarak söylediği gibi milletvekiline soruşturmadan kaçma, suç işleme ayrıcalığı tanınması değildir.

Hangi suç isnadının ciddi olduğu; "Milletvekili Seçilme Yeterliliği" başlıklı Anayasamızın 76 ncı maddesinde belirtildiği gibi, 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Yasasının "Milletvekili Seçilemeyecek Olanlar" başlıklı 11 inci maddesinde de belirtilmiştir.

Taksirli suçlar hariç, toplam bir yıl veya daha fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar, affa uğramış olsalar bile; zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı köttüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlâk kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya devlet sırlarını açığa vurma suçlarından biriyle mahkûm olanlar, TCK'nun (Devletin Şahsiyetine Karşı Cürümler) başlıklı ikinci kitabının, birinci babından yazılı suçlardan veya bu suçların işlenmesini aleni olarak tahrik etme suçundan mahkûm olanlar, TCK 312 nci Maddesinin ikinci fıkrasında yazılı halkı sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa, açıkça tahrik etme suçlarından mahkûm olanlar ve TCK'nun 536 ncı Maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı eylemlerle aynı yasanın 537 nci Maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yazılı eylemleri siyasi ve ideolojik amaçlarla işlemekten mahkûm olanlar :

Milletvekili seçilemezler.

Anayasamızın 76 ncı Maddesine göre affedilmiş olsalar dahi belirtilen suçlardan mahkûm olanlar milletvekili seçilemediği halde, Anayasadaki düzenleme biçimine göre Yasama Dokunulmazlığı, bu suçlarla ilgili ciddi iddialar bakımından milletvekilleri hakkında soruşturma yapılmasına olanak bile vermemektedir. Kamu vicdanını rahatsız eden bu duruma son vermek ve milletvekillerini gereksiz korumaya zırhına büründürmemek için Anayasamızın 76 ncı Maddesinde zaten milletvekilliğine seçilme engeli olarak gösterilen bu gibi suç iddiaları dolayısıyla soruşturma açılması ve yargılama yapılmasının Yasama Dokunulmazlığı dışına çıkarılması uygun olacaktır. Anayasada böyle bir değişiklik, asılsız suçlamalarla töhmet altında kalan milletvekillerinin yargı önünde aklanmasına fırsat verilmesi ve genel olarak milletvekili saygınlığının yükseltilmesi bakımından da yarar sağlayacaktır. Anayasada yapılması gereken bu değişikliğe kadar da karma komisyonların bu ilke ve ölçüler içerisinde kişi ve parti ayrımı yapmaksızın milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılmasına karar vermesi uygun olacaktır.

Kimi suç iddiaları vardır ki; ciddi olmamakla birlikte siyasi ereklerle aykırıdır. Öte yandan öyle asılsız suç iddiaları vardır ki; üye istemese dahi soruşturmanın ertelenmesine karar verilmektedir. İşte bu suç iddiaları ile ilgili olarak da Yasama Dokunulmazlığı kaldırılmaltı milletvekillerinin aklanmalarına olanak tanınmalıdır. Ancak uygulamada üye istemese dahi dokunulmazlığının kaldırılması ertelenmekte, üyeler töhmet altında bırakılarak, siyaseten yıpratılmaktadır.

Anayasamızın 83 üncü Maddesinde tanımlanan Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması işlemi, bir yargı işlemi niteliğinde olmayıp yasama işlemi niteliğindedir. İşlem dosyaları tam olarak oluşmuş olsa dahi; kurulun yapısı ve çalışma esasları gereği, işlem dosyalarını tam bir tarafsızlıkla inceleyebilmesi, suçun maddi ve manevi unsurlarını saptayabilmesi ve değerlendirebilmesi olanaksızdır. Bu niteliği gereği, dokunulmazlığın kaldırılması işlemi; ceza kovuşturmasının açılması veya ceza verilmesi niteliğinde olmayan, sadece yasama meclisi üyelerini kimi istisnaî durumlarda üyelik teminatından sıyrarak adalet karşısında öteki yurttaşlarla bir düzeye getirmekten ibarettir.

Anayasamızın 85 inci Maddesi Yasama Dokunulmazlığının kaldırılmasına karar verilmiş olduğu hallerinde, Meclis Genel Kurul Kararının alındığı tarihten başlayarak yedi gün içerisinde ilgili milletvekilinin veya bir diğer milletvekilinin, kararın Anayasaya, yasaya veya içtüzüğe aykırılığı iddiasıyla iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabileceğini düzenlemektedir.

Bu düzenleme ile yasama içindeki iktidar-muhalefet dengesi nedeniyle alındığı iddia edilen haksız yasama işleminin yargı ile dengelenmesi, objektif kıstaslara uygunluğunun saptanması sağlanmaktadır.

Yukarıda belirtilen ilkelere uygun davranılması gerektiğini ve değerli üyelerin aklanmalarına olanak sağlanması gerektiğini düşündüğümünden ilkesel olarak Yasama Dokunulmazlığının üyelik sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine dair çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.

Saygılarımla.

24.5.2000

H. Tayfun İçli

Ankara

KARMA KOMİSYON BAŞKANLIĞINA KARŞI OY GEREKÇEMDİR

Milletvekillerinin herhangi bir baskı ve tehdit altında olmadan, görevlerini serbestçe yerine getirebilmelerini sağlamak amacıyla dokunulmazlıklar düzenlenmiştir.

Tarihî bakımından milletvekili dokunulmazlığı ilk defa 1688 tarihinde İngiltere’de düzenlenmiştir. Bu düzenleme “Parlamentoda konuşma özgürlüğü, tartışmalar, yargılamalar hiçbir mahkemede veya parlamento dışında sorumluluk sebebi olamaz” şeklindedir. Buna paralel olarak, 1789 tarihli Fransız Kanunu ile, bunlardan esinlenen 1876 Türk Anayasasında ve halen yürürlükte bulunan Hindistan, Mısır, Meksika, Bulgaristan, İtalya ve bunun gibi ülkelerde tarihî anlayışa uygun olarak Yasama Dokunulmazlığı, Mecliste ileri sürülen düşüncelerle kullanılan oyların suç sayılmayacağıyla sınırlıdır.

Ülkemizde ise, 1982 Anayasasının 83 üncü maddesine göre Yasama Dokunulmazlığı, “TBMM üyelerinin Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden” sorumlu tutulamaması ile, “Seçimden önce veya sonra suç işlediği ileri sürülen bir milletvekilinin, Meclis kararı olmadıkça tutulamaması, sorguya çekilememesi, tutuklanamaması ve yargılanamamasıdır.”

Böylesi bir dokunulmazlık düzenlemesi yerli ve yabancı ceza yasalarında düzenlenen ve “Kanunsuz suç olmaz, suç ve suçlular da cezasız bırakılmaz” şeklinde özellenebilecek temel prensiplere ve Anayasanın 2 nci maddesine dayalı Hukuk Devleti ilkesiyle, 10 uncu maddesine dayalı eşitlik ilkesine gölge düşürmektedir.

Bu nedenle, Yasama Dokunulmazlığının “Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, ileri sürdükleri düşüncelerinden sorumlu tutulamamak ve kişisel özgürlüğü kısıtlanamamak” şeklinde düzenlenmesi, tarihî gelişmeye ve gerekçeye uygun olacaktır.

Fransa’da 1995 yılında bu yönde yapılan düzenleme ile adli soruşturma ve yargılama dokunulmazlık kapsamı dışına çıkarılmış, sadece tutuklama ve kişi özgürlüğünün kaldırılması Meclisin kararına bırakılmıştır. Yine, Yasama Dokunulmazlığının anavatanı olan İngiltere’de, dokunulmazlık zırhı, ceza kovuşturmalarına karşı değil, hukuk davalarına karşı koruyucu bir işleve indirgenmiştir.

Gündemdeki ertelenme kararı verilen dosyalar kapsamındaki iddialar, vatandaşlarımızın günlük yaşamında karşılaştıkları ve mevzuata göre gereğinin yapıldığı hukukî olaylar ve iddialardır. Bir yurttaş bu gibi hallerde hangi hukuk kurallarına tabi tutuluyorsa, onun vekili ve aynı zamanda bir vatandaş olan milletvekillerinin ve diğer kamu görevlilerinin de aynı kurallara tabi olması kadar doğal bir şey olamaz. Böyle bir anlayış ve uygulayış eşitliğin gereği olduğu gibi, hukuk devleti olmanın da temel gereğidir.

Yukarıda belirttiğim gerekçelerle, öncelikle yasal düzenlemeler yapılarak sorgulanma ve yargılanma, dokunulmazlık kapsamı dışına çıkarılmalı, sadece kişisel hak ve özgürlüklerin kısıtlanması dokunulmazlık kapsamında olmalıdır. Ceza hükümlerinin infazı ise, milletvekili sıfatının sona ermesine bırakılmalıdır. Böyle bir düzenleme ile bir taraftan yargısal denetim işlerlik kazanacak, diğer taraftan milletvekillerinin Meclis çalışmalarına katılımı da sağlanmış olacaktır.

Yasal düzenlemeler yapıncaya kadar “yasama sorumsuzluğu” kapsamı dışındaki suç iddialarını içeren dosyalar için, dokunulmazlıklar kaldırılmalıdır. Böylelikle asil ve vekili arasında eşitlik sağlanacağı gibi, milletvekillerine de bir an önce aklanma olanağı yolu açılacaktır.

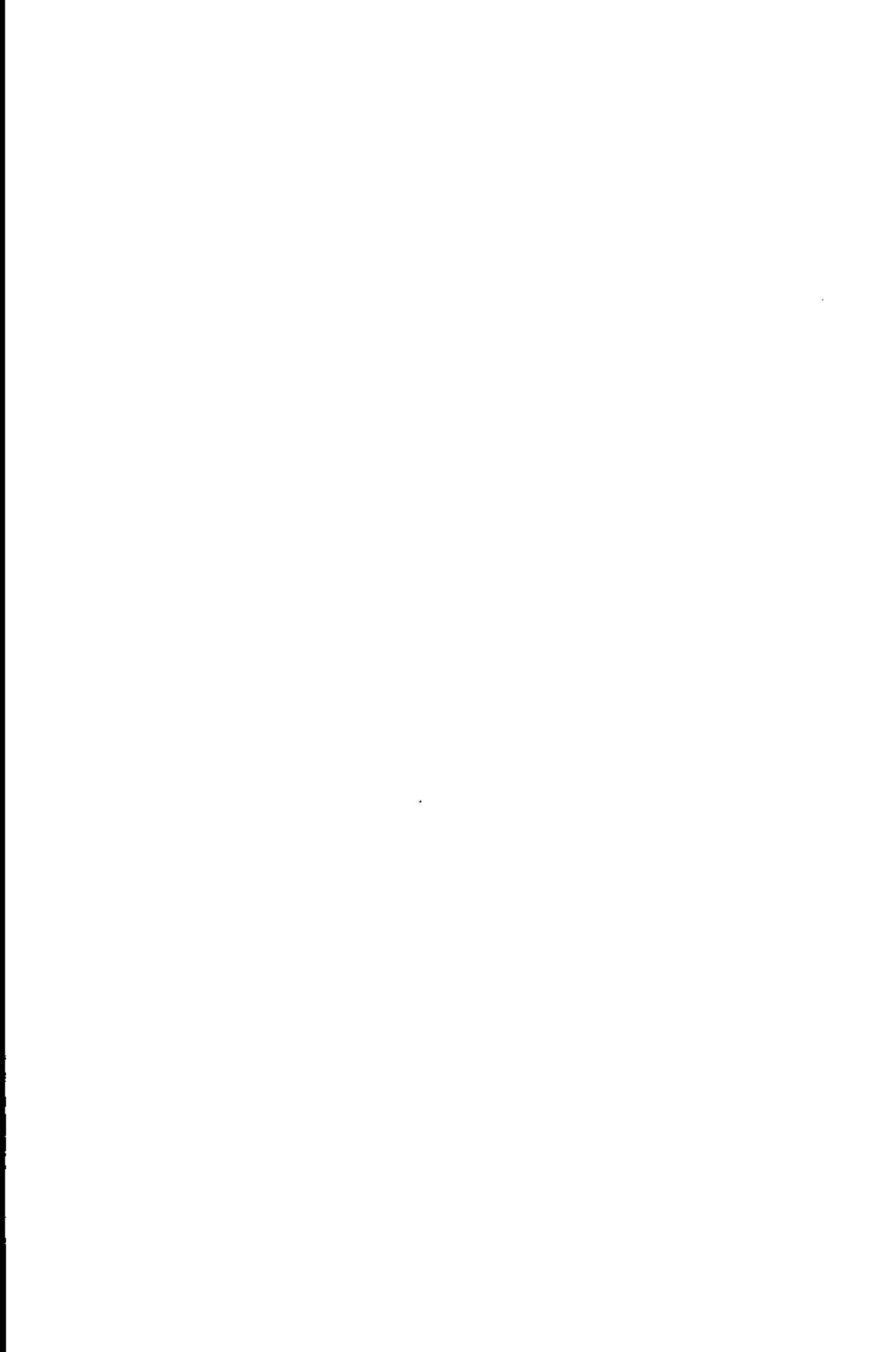
Bu nedenle “yasama sorumsuzluğu” kapsamı dışında gördüğüm bu dosya için, dokunulmazlığın kaldırılmasının yerinde olacağı kanaatinde olduğumdan, erteleme kararına katılmıyorum.

29.5.2000

Osman Kılıç

İstanbul

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 450)

Kastamonu Milletvekili M. Hadi Dilekçi'nin, Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/460)

T.C.

Başbakanlık

Personel ve Prensipler

Genel Müdürlüğü

11.2.2000

Sayı : B.02.0.PPG.0.12-310/2538

Konu : Kastamonu Milletvekili Muharrem Hadi Dilekçi'nin Yasama Dokunulmazlığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : Adalet Bakanlığının 13.1.2000 tarih ve B.03.0.CİG.0.00.00.0.-1.128.58.1999/776 sayılı yazısı.

Resmî sıfatı haiz memura hakaret suçunu işlediği iddia olunan Kastamonu Milletvekilli Muharrem Hadi Dilekçi hakkında tanzim edilen soruşturma dosyası ile Adalet Bakanlığının ilgi yazısının sureti ekte gönderilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 83 üncü maddesine göre gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

T.C.

Adalet Bakanlığı

Ceza İşleri Genel Müdürlüğü

13. 1. 2000

Sayı : B.03.0.CİG.0.00.00.0.1.128.58.1999/776

Konu : Kastamonu Milletvekili Muharrem Hadi Dilekçi'nin Yasama Dokunulmazlığı

BAŞBAKANLIĞA

Resmî sıfatı haiz memura hakaret suçunu işlediği iddia olunan Muharrem Hadi Dilekçi hakkındaki yapılan hazırlık soruşturması sırasında adı geçenin, Kastamonu İlinden Milletvekili seçildiğinin anlaşılması üzerine, Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması için hakkında düzenlenen fezlekeli evrak, Boyabat Cumhuriyet Başsavcılığının 23.12.1999 gün ve 1999/1712 sayılı yazısıyla alınmakla birlikte takdim kılınmıştır.

Kastamonu Milletvekili Muharrem Hadi Dilekçi hakkında soruşturmaya devam olunabilmesi için Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 83 üncü maddesi uyarınca Yasama Dokunulmazlığının kaldırılıp kaldırılmaması hususunda gereğini delaletlerine arz ederim.

Prof. Dr. Hikmet Sami Türk

Adalet Bakanı

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden

Kurulu Karma Komisyon

29.5.2000

Esas No. : 3/460

Karar No. : 121

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlıkça, 16.2.2000 tarihinde Karma Komisyonumuza gönderilen Kastamonu Milletvekili M. Hadi Dilekçi'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi, İçtüzüğün 132 nci maddesine göre kurulan Hazırlık Komisyonuna incelenmek üzere verilmiştir.

Hazırlık Komisyonu inceleme sonucunu özetleyen 28.3.2000 günlü raporuyla resmî sıfatı haiz memura hakaret ve taarruz (TCK. 266/1-3 nolu bentlere muhalefet) suçu isnat olunan Kastamonu Milletvekili Muharrem Hadi Dilekçi hakkındaki kovuşturmanın milletvekilliği sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine karar vermiştir.

Dosyada bulunan belge ve bilgiler ile Hazırlık Komisyonu raporunu inceleyen Karma Komisyonumuz bütün demokratik ülkelerde yasama meclisleri üyelerine, yasama görevlerini gereği gibi yerine getirebilmelerini sağlamak amacıyla bazı bağışıklıkların (dokunulmazlıkların) tanındığını, ancak böyle farklı bir statünün onları ayrıcalıklı ve hukukun dışında bir grup haline getirmek için olmadığını; tersine yasama görevinin kamu yararına uygun biçimde yapılabilmesi için Meclis çalışmalarına engel olunmaması ve bağımsızlıklarının bir başka yönden de güvence altına alınması amacıyla yöneldiğini göz önüne almıştır. Anayasanın 83 üncü maddesinin de bu anlayışa dayandığı ve bu amacı taşıdığı açıktır. Bu nedenlerle ve isnat olunan eylemin niteliği dikkate alınarak Kastamonu Milletvekili M. Hadi Dilekçi hakkındaki kovuşturmanın milletvekilliği sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine oy çokluğu ile karar verilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun bilgilerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Ertuğrul Yalçınbayır</i>	<i>N. Kemal Atahan</i>	<i>Ş. Bülent Yahnici</i>
Bursa	Hatay	Ankara
Kâtip	Üye	Üye
<i>Sühan Özkan</i>	<i>Ahmet İyimaya</i>	<i>M. Zeki Sezer</i>
İstanbul	Amasya	Ankara
Üye	Üye	Üye
<i>H. Tayfun İçli</i>	<i>Salih Çelen</i>	<i>Şaban Kardeş</i>
Ankara	Antalya	Bayburt
(Muhالیf; muhalefet şerhi eklidir)		
Üye	Üye	Üye
<i>İsmail Alptekin</i>	<i>Ayvaz Gökdemir</i>	<i>Fahrettin Kukaracı</i>
Bolu	Erzurum	Erzurum
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Şandır</i>	<i>Edip Özgenç</i>	<i>Cavıt Kavak</i>
Hatay	İçel	İstanbul

Üye <i>Osman Kılıç</i> İstanbul (Muhalifim; muhalefet şerhi eklidir)	Üye <i>Mehmet Ali Şahin</i> İstanbul	Üye <i>Mustafa Verkaya</i> İstanbul
Üye <i>Işın Çelebi</i> İzmir	Üye <i>Mehmet Özcan</i> İzmir	Üye <i>Mustafa Kamalak</i> Kahramanmaraş
Üye <i>Mehmet Sağlam</i> Kahramanmaraş	Üye <i>Sadık Yakut</i> Kayseri	Üye <i>Mehmet Kundakçı</i> Osmaniye
Üye <i>Şeref Malkoç</i> Trabzon	Üye <i>Emin Karaa</i> Kütahya	Üye <i>Turhan Tayan</i> Bursa
Üye <i>Mustafa İlimen</i> Edirne	Üye <i>Adnan Fatin Özdemir</i> Adana	Üye <i>Dengir Mir Mehmet Fırat</i> Adıyaman
Üye <i>Ramazan Toprak</i> Aksaray	Üye <i>Ali Arabacı</i> Bursa	Üye <i>Yasin Hatiboğlu</i> Çorum
Üye <i>Beyhan Aslan</i> Denizli	Üye <i>Mehmet Sadri Yıldırım</i> Eskişehir	Üye <i>İsmail Aydınlı</i> İstanbul
Üye <i>Mehmet Gül</i> İstanbul	Üye <i>A. Nazlı Ilıcak</i> İstanbul	Üye <i>Nazire Karakuş</i> İstanbul
Üye <i>Edip Özbaş</i> Kahramanmaraş	Üye <i>Sevgi Esen</i> Kayseri	Üye <i>Cemal Özbilen</i> Kırklareli
Üye <i>İsmail Çevik</i> Nevşehir	Üye <i>Yekta Açıkgöz</i> Samsun	Üye <i>Erdoğan Sezgin</i> Samsun
Üye <i>Yahya Akman</i> Şanlıurfa		Üye <i>Kamer Genç</i> Tunceli

MUHALEFET GEREKÇEM

Yasama Dokunulmazlığının milletvekilliği sıfatı sona erinceye kadar ertelenmesine dair Kar-
ma Komisyon raporuna aşağıdaki gerekçelerle ilkesel olarak muhalifim. Değerli milletvekillerinin
iddia edilen suçları işlemediklerine dair savunmaları esas alınmalı, aklanmalarına olanak tanınma-
lıdır.

Gerekçelerim iki ana başlıkta toplanmaktadır.

1. Anayasal gerekçe
2. Belirli objektif kıstasların uygulanamaması

ANAYASAL GEREKÇE

Anayasamızın 83 üncü maddesinin 2 nci fıkrası hükmü gereğince; seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen milletvekili, Meclis kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz.

Anayasanın 83 üncü maddesindeki düzenleme Anayasamızın 76 ncı maddesindeki düzenleme ile çelişmekte, çelişkinin de ötesinde 76 ncı maddeyi düzenlemeyi gerekli kılan amacı ortadan kaldırmaktadır.

83 üncü maddedeki bu düzenleme, 76 ncı maddede tanımlanan ve zaten milletvekilliğine seçilme engeli olarak gösterilen zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, kaçakçılık, resmî ihale ve alım-satıma fesat karıştırma, devlet sırlarını açığa vurma gibi suç iddiaları dolayısıyla soruşturma açılması ve yargılama yapılmasına engel olmaktadır.

Anayasanın 76 ncı maddesinde belirtilen suçlardan hükmü kesinleşmiş olan kişi milletvekili seçilemezken, milletvekili seçilmeden bir gün önce veya milletvekili seçildikten sonra bu suçları işlediği iddia edilen kişiler milletvekilliğini sürdürdüğü gibi bu suçlarla ilgili olarak sorgulanamamakta ve yargılanamamaktadır. Böyle bir düzenleme Anayasanın ruhuna, genel hukuk kurallarına aykındır.

Anayasanın 76 ncı maddesindeki suç iddiaları ile ilgili olarak kovuşturma yapılmasına izin verilmeli, Karma Komisyon Yasama Dokunulmazlığının kaldırılıp kaldırılmayacağına kovuşturma sonucu oluşacak objektif ölçüler çerçevesince karar verebilmelidir.

OBJEKTİF ÖLÇÜLERİN BULUNMAMASINA İLİŞKİN GEREKÇE

Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması ile ilgili Anayasamızın 83 üncü maddesinde belirli objektif ölçüler belirtilmediği gibi Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki Meclis İçtüzüğü'nün 131 ila 134 üncü maddelerinde de belirli objektif ölçülere yer verilmemiştir.

Birçok Anayasa Mahkemesi Kararlarında da belirtildiği üzere; Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması konusunda bir takım belirli, objektif ölçülere uygun davranılması ve bu ölçülerin bir hukuk devletinden beklenen nitelikte bulunması şarttır. Yeterli olmamakla birlikte eski Cumhuriyet Senatosu içtüzüğünde belirli objektif ölçüler yer almış ve Anayasa Mahkemesi bu objektif ölçülere uygunluğu gözetmiştir.

SONUÇ

Bir suç isnadı ciddi ise, siyasi ereklerle uygun ise yahut üyenin şeref ve haysiyetini koruma yönünden dokunulmazlığın kaldırılması zarurî ise Yasama Dokunulmazlığı kaldırılmalıdır.

Dokunulmazlığın amacı, yasama görevini yürütecek milletvekillerinin çeşitli çevrelerden gelebilecek baskı ve kaygılardan korunmuş olarak görevlerini gereği gibi yapmalarını sağlayarak, siyasal nitelikli kovuşturmalar bahanesiyle milletvekillerinin meclise katılmaktan alıkonmasını, çalışma şevkinin kırılmasını bu yolla da TBMM'nin istencinin çarpıtılmasını önlemektir. Yoksa kimilerinin TBMM'ni yıpratmak için kasıtlı olarak söylediği gibi milletvekiline soruşturmadan kaçma, suç işleme ayrıcalığı tanınması değildir.

Hangi suç isnadının ciddi olduğu; "Milletvekili Seçilme Yeterliliği" başlıklı Anayasamızın 76 ncı maddesinde belirtildiği gibi, 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Yasasının "Milletvekili Seçilemeyecek Olanlar" başlıklı 11 inci maddesinde de belirtilmiştir.

Taksirli suçlar hariç, toplam bir yıl veya daha fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar, affa uğramış olsalar bile; zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlâk kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya devlet sırlarını açığa vurma suçlarından biriyle mahkûm olanlar, TCK'nun (Devletin Şahsiyetine Karşı Cürümler) başlıklı ikinci kitabının, birinci babından yazılı suçlardan veya bu suçların işlenmesini aleni olarak tahrik etme suçundan mahkûm olanlar, TCK 312 nci Maddesinin ikinci fıkrasında yazılı halkı sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa açıkça tahrik etme suçlarından mahkûm olanlar ve TCK'nun 536 ncı Maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı eylemlerle aynı yasanın 537 nci Maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yazılı eylemleri siyasî ve ideolojik amaçlarla işlemekten mahkûm olanlar :

Milletvekili seçilemezler.

Anayasamızın 76 ncı Maddesine göre affedilmiş olsalar dahi belirtilen suçlardan mahkûm olanlar milletvekili seçilemediği halde, Anayasadaki düzenleme biçimine göre Yasama Dokunulmazlığı, bu suçlarla ilgili ciddi iddialar bakımından milletvekilleri hakkında soruşturma yapılmasına olanak bile vermemektedir. Kamu vicdanını rahatsız eden bu duruma son vermek ve milletvekillerini gereksiz koruma zırlına büründürmemek için Anayasamızın 76 ncı Maddesinde zaten milletvekilliğine seçilme engeli olarak gösterilen bu gibi suç iddiaları dolayısıyla soruşturma açılması ve yargılama yapılmasının Yasama Dokunulmazlığı dışına çıkarılması uygun olacaktır. Anayasada böyle bir değişiklik, asılsız suçlamalarla töhmet altında kalan milletvekillerinin yargı önünde aklanmasına fırsat verilmesi ve genel olarak milletvekili saygınlığının yükseltilmesi bakımından da yarar sağlayacaktır. Anayasada yapılması gereken bu değişikliğe kadar da karma komisyonların bu ilke ve ölçüler içerisinde kişi ve parti ayrımı yapmaksızın milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılmasına karar vermesi uygun olacaktır.

Kimi suç iddiaları vardır ki; ciddi olmamakla birlikte siyasî ekrilere aykırıdır. Öte yandan öyle asılsız suç iddiaları vardır ki; üye istemese dahi soruşturmanın ertelenmesine karar verilmektedir. İşte bu suç iddiaları ile ilgili olarak da Yasama Dokunulmazlığı kaldırılmalı milletvekillerinin aklanmalarına olanak tanınmalıdır. Ancak uygulamada üye istemese dahi dokunulmazlığının kaldırılması ertelenmekte, üyeler töhmet altında bırakılarak, siyaseten yıpratılmaktadır.

Anayasamızın 83 üncü Maddesinde tanımlanan Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması işlemi, bir yargı işlemi niteliğinde olmayıp yasama işlemi niteliğindedir. İşlem dosyaları tam olarak oluşmuş olsa dahi; kurulun yapısı ve çalışma esasları gereği, işlem dosyalarını tam bir tarafsızlıkla inceleyebilmesi, suçun maddî ve manevî unsurlarını saptayabilmesi ve değerlendirebilmesi olanaksızdır. Bu niteliği gereği, dokunulmazlığın kaldırılması işlemi; ceza kovuşturmasının açılması veya ceza verilmesi niteliğinde olmayan, sadece yasama meclisi üyelerini kimi istisnâî durumlarda üyelik teminatından sıyrarak adalet karşısında öteki yurttaşlarla bir düzeye getirmekten ibarettir.

Anayasamızın 85 inci Maddesi Yasama Dokunulmazlığının kaldırılmasına karar verilmiş olmaları halinde, Meclis Genel Kurul Kararının alındığı tarihten başlayarak yedi gün içerisinde ilgili milletvekilinin veya bir diğer milletvekilinin, kararın Anayasaya, yasaya veya içtüzüğe aykırılığı iddiasıyla iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabileceğini düzenlemektedir.

Bu düzenleme ile yasama içindeki iktidar-muhalefet dengesi nedeniyle alındığı iddia edilen haksız yasama işleminin yargı ile dengelenmesi, objektif kıstaslara uygunluğunun saptanması sağlanmaktadır.

Yukarıda belirtilen ilkelere uygun davranılması gerektiğini ve değerli üyelerin aklanmalarına olanak sağlanması gerektiğini düşündüğümünden ilkesel olarak Yasama Dokunulmazlığının üyelik sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine dair çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.

Saygılarımla.

24.5.2000

H. Tayfun İçli

Ankara

KARMA KOMİSYON BAŞKANLIĞINA KARŞI OY GEREKÇEMDİR

Milletvekillerinin herhangi bir baskı ve tehdit altında olmadan, görevlerini serbestçe yerine getirebilmelerini sağlamak amacıyla dokunulmazlıklar düzenlenmiştir.

Tarihî bakımından milletvekili dokunulmazlığı ilk defa 1688 tarihinde İngiltere'de düzenlenmiştir. Bu düzenleme "Parlamentoda konuşma özgürlüğü, tartışmalar, yargılamalar hiçbir mahkemede veya parlamento dışında sorumluluk sebebi olamaz" şeklindedir. Buna paralel olarak, 1789 tarihli Fransız Kanunu ile, bunlardan esinlenen 1876 Türk Anayasasında ve halen yürürlükte bulunan Hindistan, Mısır, Meksika, Bulgaristan, İtalya ve bunun gibi ülkelerde tarihî anlayışa uygun olarak Yasama Dokunulmazlığı, Mecliste ileri sürülen düşüncelerle kullanılan oyların suç sayılmayacağıyla sınırlıdır.

Ülkemizde ise, 1982 Anayasasının 83 üncü maddesine göre Yasama Dokunulmazlığı, "TBMM üyelerinin Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden" sorumlu tutulamaması ile, "Seçimden önce veya sonra suç işlediği ileri sürülen bir milletvekilinin, Meclis kararı olmadıkça tutulamaması, sorguya çekilememesi, tutuklanamaması ve yargılanamamasıdır."

Böylesi bir dokunulmazlık düzenlemesi yerli ve yabancı ceza yasalarında düzenlenen ve "Kannunsuz suç olmaz, suç ve suçlular da cezасız bırakılamaz" şeklinde özetlenebilecek temel prensiplere ve Anayasanın 2 nci maddesine dayalı Hukuk Devleti ilkesiyle, 10 uncu maddesine dayalı eşitlik ilkesine gölge düşürmektedir.

Bu nedenle, Yasama Dokunulmazlığının "Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, ileri sürdükleri düşüncelerinden sorumlu tutulamamak ve kişisel özgürlüğü kısıtlanamamak" şeklinde düzenlenmesi, tarihî gelişmeye ve gerekçeye uygun olacaktır.

Fransa'da 1995 yılında bu yönde yapılan düzenleme ile adli soruşturma ve yargılama dokunulmazlık kapsamı dışına çıkarılmış, sadece tutuklama ve kişi özgürlüğünün kaldırılması Meclisin kararına bırakılmıştır. Yine, Yasama Dokunulmazlığının anavatanı olan İngiltere'de, dokunulmazlık zırhı, ceza kovuşturmalarına karşı değil, hukuk davalarına karşı koruyucu bir işleve indirgenmiştir.

Gündemdeki ertelenme kararı verilen dosyalar kapsamındaki iddialar, vatandaşlarımızın günlük yaşamında karşılaştıkları ve mevzuata göre gereğinin yapıldığı hukukî olaylar ve iddialardır. Bir yurttaş bu gibi hallerde hangi hukuk kurallarına tabi tutuluyorsa, onun vekili ve aynı zamanda bir vatandaş olan milletvekillerinin ve diğer kamu görevlilerinin de aynı kurallara tabi olması kadar doğal bir şey olamaz. Böyle bir anlayış ve uygulayış eşitliğin gereği olduğu gibi, hukuk devleti olmanın da temel gereğidir.

Yukarıda belirttiğim gerekçelerle, öncelikle yasal düzenlemeler yapılarak sorgulanma ve yargılanma dokunulmazlık kapsamı dışına çıkarılmalı, sadece kişisel hak ve özgürlüklerin kısıtlanması dokunulmazlık kapsamında olmalıdır. Ceza hükümlerinin infazı ise, milletvekili sıfatının sona ermesine bırakılmalıdır. Böyle bir düzenleme ile bir taraftan yargısal denetim işlerlik kazanacak, diğer taraftan milletvekillerinin Meclis çalışmalarına katılımı da sağlanmış olacaktır.

Yasal düzenlemeler yapılncaya kadar “yasama sorumsuzluğu” kapsamı dışındaki suç iddialarını içeren dosyalar için, dokunulmazlıklar kaldırılmalıdır. Böylelikle asil ve vekili arasında eşitlik sağlanacağı gibi, milletvekillerine de bir an önce aklanma olanağı yolu açılacaktır.

Bu nedenle “yasama sorumsuzluğu” kapsamı dışında gördüğüm bu dosya için, dokunulmazlığın kaldırılmasının yerinde olacağı kanaatinde olduğumdan, erteleme kararına katılmıyorum.

29.5.2000

Osman Kılıç

İstanbul

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 451)

İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak'ın, Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/461)

T.C.

Başbakanlık

Personel ve Prensipler

Genel Müdürlüğü

11.2.2000

Sayı : B.02.O.PPG.0.12-310/2539

Konu : İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak'ın Yasama Dokunulmazlığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : Adalet Bakanlığının 20.1.2000 tarih ve B.03.O.CİG.0.00.00.0.-1.128.66.1999/1350 sayılı yazısı.

Devletin Askerî Kuvvetlerini neşren tahkir ve tezyif etmek suçunu işlediği iddia olunan İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak hakkında tanzim edilen soruşturması dosyası ile Adalet Bakanlığının ilgi yazısının sureti ekte gönderilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 83 üncü maddesine göre gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

T.C.

Adalet Bakanlığı

Ceza İşleri Genel Müdürlüğü

20. 1. 2000

Sayı : B.03.O.CİG.0.00.00.0.1.128.66.1999/1350

Konu : İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak'ın Yasama Dokunulmazlığı

BAŞBAKANLIĞA

Devletin Askerî Kuvvetlerini neşren tahkir ve tezyif etmek suçunu işlediği iddia olunan Ayşe Nazlı Ilıcak hakkında yapılan hazırlık soruşturması sırasında, adı geçenin, İstanbul İlinde Milletvekili seçildiğinin anlaşılması üzerine, Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması için hakkında düzenlenen fezlekeli evrak, Zeytinburnu Cumhuriyet Başsavcılığının 5.1.2000 gün ve 1999/7605 Hz.-Ek.1999/151 Bak. Muh. sayılı yazısıyla alınmakla birlikte takdim kılınmıştır.

İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak hakkında soruşturmaya devam olunabilmesi için Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 83 üncü maddesi uyarınca Yasama Dokunulmazlığının kaldırılıp kaldırılmaması hususunda gereğini delaletlerine arz ederim.

Prof. Dr. Hikmet Sami Türk

Adalet Bakanı

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden

Kurulu Karma Komisyon

29.5.2000

Esas No. : 3/461

Karar No. : 133

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlıkça, 16.2.2000 tarihinde Karma Komisyonumuza gönderilen İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilicak'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi, İçtüzüğü'nün 132 nci maddesine göre kurulan Hazırlık Komisyonuna incelenmek üzere verilmiştir.

Hazırlık Komisyonu inceleme sonucunu özetleyen 28.3.2000 günlü raporuyla Türk Silâhlı Kuvvetlerini neşren tahkir ve tezyif etmek suçu isnat olunan İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilicak hakkındaki kovuşturmanın milletvekilliği sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilicak Komisyonumuza gelerek sözlü savunma yapmıştır.

Dosyada bulunan belge ve bilgiler ile Hazırlık Komisyonu raporunu inceleyen Karma Komisyonumuz bütün demokratik ülkelerde yasama meclisleri üyelerine, yasama görevlerini gereği gibi yerine getirebilmelerini sağlamak amacıyla bazı bağımsızlıkların (dokunulmazlıkların) tanındığını, ancak böyle farklı bir statünün onları ayrıcalıklı ve hukukun dışında bir grup haline getirmek için olmadığını; tersine yasama görevinin kamu yararına uygun biçimde yapılabilmesi için Meclis çalışmalarına engel olunmaması ve bağımsızlıklarının bir başka yönden de güvence altına alınması amacıyla yöneldiğini göz önüne almıştır. Anayasanın 83 üncü maddesinin de bu anlayışa dayandığı ve bu amacı taşıdığı açıktır. Bu nedenlerle ve isnat olunan eylemin niteliği dikkate alınarak İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilicak hakkındaki kovuşturmanın milletvekilliği sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine oy çokluğu ile karar verilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun bilgilerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan <i>Ernuğrul Yalçınbayır</i> Bursa Kâtip <i>Sühan Özkan</i> İstanbul	Başkanvekili <i>N. Kemal Atahan</i> Hatay Üye <i>Ahmet İyimaya</i> Amasya	Sözcü <i>Ş. Bülent Yahniçci</i> Ankara Üye <i>M. Zeki Sezer</i> Ankara (Muhalfim) Üye <i>Şaban Kardeş</i> Bayburt
Üye <i>H. Tayfun İçli</i> Ankara (Muhalfif; muhalefet şerhi eklidir)	Üye <i>Salih Çelen</i> Antalya	Üye <i>Fahrettin Kukaracı</i> Erzurum Üye Cavit Kavak İstanbul (İmzada bulunamadı)
Üye <i>İsmail Alptekin</i> Bolu Üye <i>Mehmet Şandır</i> Hatay	Üye <i>Ayvaz Gökdemir</i> Erzurum Üye <i>Edip Özgenc</i> İçel	

Üye
Osman Kılıç
İstanbul
(Muhalifim; muhalefet
şerhi eklidir)

Üye
Işın Çelebi
İzmir

Üye
Mehmet Sağlam
Kahramanmaraş

Üye
Şeref Malkoç
Trabzon

Üye
Mustafa İlimen
Edirne

Üye
Ramazan Toprak
Aksaray
Üye

Beyhan Aslan
Denizli
Üye

Mehmet Gül
İstanbul

Üye
Sevgi Esen
Kayseri

Üye
Yekta Açıkgöz
Samsun

Üye
Mehmet Ali Şahin
İstanbul

Üye
Ahmet Özcan
İzmir
(Muhalifim)

Üye
Sadık Yakut
Kayseri

Üye
Emin Karaa
Kütahya

Üye
Adnan Fatih Özdemir
Adana

Üye
Ali Arabacı
Bursa
Üye

Mehmet Sadri Yıldırım
Eskişehir
Üye

Nazire Karakuş
İstanbul
(Muhalefet şerhim ektedir.)

Üye
Cemal Özbilen
Kırklareli

Üye
Erdoğan Sezgin
Samsun

Üye
Kamer Genç
Tunceli

Üye
Mustafa Verkaya
İstanbul

Üye
Mustafa Kamalak
Kahramanmaraş

Üye
Mehmet Kundakçı
Osmaniye

Üye
Turhan Tayan
Bursa

Üye
Dengir Mir Mehmet Fırat
Adıyaman

Üye
Yasin Hatiboğlu
Çorum
Üye

İsmail Aydınlı
İstanbul
Üye

Edip Özbaş
Kahramanmaraş

Üye
İsmail Çevik
Nevşehir

Üye
Yahya Akman
Şanlıurfa

MUHALEFET GEREKÇEM

Yasama Dokunulmazlığının milletvekilliği sıfatı sona erinceye kadar ertelenmesine dair Karma Komisyon raporuna aşağıdaki gerekçelerle ilkesel olarak muhalifim. Değerli milletvekillerinin iddia edilen suçları işlemediklerine dair savunmaları esas alınmalı, aklanmalarına olanak tanınmalıdır.

Gerekçelerim iki ana başlıkta toplanmaktadır.

1. Anayasal gerekçe
2. Belirli objektif kısıtların uygulanamaması

ANAYASAL GEREKÇE

Anayasamızın 83 üncü maddesinin 2 nci fıkrası hükümlü gereğince; seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen milletvekili, Meclis kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz.

Anayasanın 83 üncü maddesindeki düzenleme Anayasamızın 76 ncı maddesindeki düzenleme ile çelişmekte, çekişkinin de ötesinde 76 ncı maddeyi düzenlemeyi gerekli kılan amacı ortadan kaldırmaktadır.

83 üncü maddedeki bu düzenleme, 76 ncı maddede tanımlanan ve zaten milletvekilliğine seçilme engeli olarak gösterilen zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, kaçakçılık, resmî ihale ve alım-satımına fesat karıştırma, devlet sırlarını açığa vurma gibi suç iddiaları dolayısıyla soruşturma açılmasına ve yargılama yapılmasına engel olmaktadır.

Anayasanın 76 ncı maddesinde belirtilen suçlardan hükümlü kesinleşmiş olan kişi milletvekili seçilemezken, milletvekili seçilmeden bir gün önce veya milletvekili seçildikten sonra bu suçları işlediği iddia edilen kişiler milletvekilliğini sürdürdüğü gibi bu suçlarla ilgili olarak sorgulanamakta ve yargılanamamaktadır. Böyle bir düzenleme Anayasanın ruhuna, genel hukuk kurallarına aykırıdır.

Anayasanın 76 ncı maddesindeki suç iddiaları ile ilgili olarak kovuşturma yapılmasına izin verilmeli, karma komisyon Yasama Dokunulmazlığının kaldırılıp kaldırılmayacağına kovuşturma sonucu oluşacak objektif ölçüler çerçevesince karar verilmelidir.

OBJEKTİF ÖLÇÜLERİN BULUNMAMASINA İLİŞKİN GEREKÇE

Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması ile ilgili Anayasamızın 83 üncü maddesinde belirli objektif ölçüler belirtilmediği gibi Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki Meclis İçtüzüğü'nün 131 ila 134 üncü maddelerinde de belirli objektif ölçülere yer verilmemiştir.

Bir çok Anayasa Mahkemesi Kararlarında da belirtildiği üzere; Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması konusunda bir takım belirli, objektif ölçülere uygun davranılması ve bu ölçülerin bir hukuk devletinden beklenen nitelikte bulunması şarttır. Yeterli olmamakla birlikte eski Cumhuriyet Senatosu içtüzüğünde belirli objektif ölçüler yer almış ve Anayasa Mahkemesi bu objektif ölçülere uygunluğu gözetmiştir.

SONUÇ

Bir suç isnadı ciddi ise, siyasi erklere uygun ise yahut üyenin şeref ve haysiyetini koruma yönünden dokunulmazlığın kaldırılması zarurî ise Yasama Dokunulmazlığı kaldırılmalıdır.

Dokunulmazlığın amacı, yasama görevini yürütecek milletvekillerinin çeşitli çevrelerden gelebilecek baskı ve kaygılardan korunmuş olarak görevlerini gereği gibi yapmalarını sağlayarak, siyasal nitelikli kovuşturmalar bahanesiyle milletvekillerinin meclise katılmaktan alıkonmasını, çalışma sevkinin kırılnmasını bu yolla da TBMM'nin istencinin çarpıtılmasını önlemektir. Yoksa kimilerininin TBMM'ni yıpratmak için kasıtlı olarak söylediği gibi milletvekiline soruşturmadan kaçma, suç işleme ayrıcalığı tanınması değildir.

Hangi suç isnadının ciddi olduğu; "Milletvekili Seçilme Yeterliliği" başlıklı Anayasamızın 76 ncı maddesinde belirtildiği gibi, 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Yasasının "Milletvekili Seçilemeyecek Olanlar" başlıklı 11 inci maddesinde de belirtilmiştir.

Taksirli suçlar hariç, toplam bir yıl veya daha fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar, affa uğramış olsalar bile; zimmet, ihtilal, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya devlet sırlarını açığa vurma suçlarından biriyle mahkûm olanlar, TCK'nun (Devletin Şahsiyetine Karşı Cürümler) başlıklı ikinci kitabının, birinci babından yazılı suçlardan veya bu suçların işlenmesini alehi olarak tahrik etme suçundan mahkûm olanlar, TCK 312 nci Maddesinin ikinci fıkrasında yazılı halkı sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa, açıkça tahrik etme suçlarından mahkûm olanlar ve TCK'nun 536 nci Maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı eylemlerle aynı yasanın 537 nci Maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yazılı eylemleri siyasi ve ideolojik amaçlarla işlemekten mahkûm olanlar :

Milletvekili seçilemezler.

Anayasamızın 76 ncı Maddesine göre affedilmiş olsalar dahi belirtilen suçlardan mahkûm olanlar milletvekili seçilemediği halde, Anayasadaki düzenleme biçimine göre Yasama Dokunulmazlığı, bu suçlarla ilgili ciddi iddialar bakımından milletvekilleri hakkında soruşturma yapılmasına olanak bile vermemektedir. Kamu vicdanını rahatsız eden bu duruma son vermek ve milletvekillerini gereksiz koruma zırhına büründürmemek için Anayasamızın 76 ncı Maddesinde zaten milletvekilliğine seçilme engeli olarak gösterilen bu gibi suç iddiaları dolayısıyla soruşturma açılması ve yargılama yapılmasının Yasama Dokunulmazlığı dışına çıkarılması uygun olacaktır. Anayasada böyle bir değişiklik, asılsız suçlamalarla töhmet altında kalan milletvekillerinin yargı önünde aklanmasına fırsat verilmesi ve genel olarak milletvekili saygınlığının yükseltilmesi bakımından da yarar sağlayacaktır. Anayasada yapılması gereken bu değişikliğe kadar da karma komisyonların bu ilke ve ölçüler içerisinde kişi ve parti ayrımı yapmaksızın milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılmasına karar vermesi uygun olacaktır.

Kimi suç iddiaları vardır ki; ciddi olmamakla birlikte siyasi ereklerle aykırıdır. Öte yandan öyle asılsız suç iddiaları vardır ki; üye istemese dahi soruşturmanın ertelenmesine karar verilmektedir. İşte bu suç iddiaları ile ilgili olarak da Yasama Dokunulmazlığı kaldırılmalı milletvekillerinin aklanmalarına olanak tanınmalıdır. Ancak uygulamada üye istemese dahi dokunulmazlığının kaldırılması ertelenmekte, üyeler töhmet altında bırakılarak, siyaseten yıpratılmaktadır.

Anayasamızın 83 üncü Maddesinde tanımlanan Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması işlemi, bir yargı işlemi niteliğinde olmayıp yasama işlemi niteliğindedir. İşlem dosyaları tam olarak oluşmuş olsa dahi; kurulun yapısı ve çalışma esasları gereği, işlem dosyalarını tam bir tarafsızlıkla inceleyebilmesi, suçun maddi ve manevi unsurlarını saptayabilmesi ve değerlendirebilmesi olanaksızdır. Bu niteliği gereği, dokunulmazlığın kaldırılması işlemi; ceza kovuşturmasının açılması veya ceza verilmesi niteliğinde olmayan, sadece yasama meclisi üyelerini kimi istisnai durumlarda üyelik teminatından sıyrarak adalet karşısında öteki yurttaşlarla bir düzeye getirmekten ibarettir.

Anayasamızın 85 inci Maddesi Yasama Dokunulmazlığının kaldırılmasına karar verilmiş olması hallerinde, Meclis Genel Kurul Kararının alındığı tarihten başlayarak yedi gün içerisinde ilgili milletvekilinin veya bir diğer milletvekilinin, kararın Anayasaya, yasaya veya içtüzüğe aykırılığı iddiasıyla iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabileceğini düzenlemektedir.

Bu düzenleme ile yasama içindeki iktidar-muhalefet dengesi nedeniyle alındığı iddia edilen haksız yasama işleminin yargı ile dengelenmesi, objektif kıstaslara uygunluğunun saptanması sağlanmaktadır.

Yukarıda belirtilen ilkelere uygun davranılması gerektiğini ve değerli üyelerin aklanmalarına olanak sağlanması gerektiğini düşündüğümünden ilkesel olarak Yasama Dokunulmazlığının üyelik sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine dair çoğunluk görüşüne katılmamakayım.

Saygılarımla.

24.5.2000

H. Tayfun İçli

Ankara

KARMA KOMİSYON BAŞKANLIĞINA KARŞI OY GEREKÇEMDİR

Milletvekillerinin herhangi bir baskı ve tehdit altında olmadan, görevlerini serbestçe yerine getirebilmelerini sağlamak amacıyla dokunulmazlıklar düzenlenmiştir.

Tarihi bakımından milletvekili dokunulmazlığı ilk defa 1688 tarihinde İngiltere’de düzenlenmiştir. Bu düzenleme “Parlamentoda konuşma özgürlüğü, tartışmalar, yargılamalar hiçbir mahkemede veya parlamento dışında sorumluluk sebebi olamaz” şeklindedir. Buna paralel olarak, 1789 tarihli Fransız Kanunu ile, bunlardan esinlenen 1876 Türk Anayasasında ve halen yürürlükte bulunan Hindistan, Mısır, Meksika, Bulgaristan, İtalya ve bunun gibi ülkelerde tarihi anlayışa uygun olarak Yasama Dokunulmazlığı, Mecliste ileri sürülen düşüncelerle kullanılan oyların suç sayılmayacağıyla sınırlıdır.

Ülkemizde ise, 1982 Anayasasının 83 üncü maddesine göre Yasama Dokunulmazlığı, “TBMM üyelerinin Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden” sorumlu tutulamaması ile, “Seçimden önce veya sonra suç işlediği ileri sürülen bir milletvekilinin, Meclis kararı olmadıkça tutulamaması, sorguya çekilememesi, tutuklanamaması ve yargılanamamasıdır.”

Böylesi bir dokunulmazlık düzenlemesi yerli ve yabancı ceza yasalarında düzenlenen ve “Kanusuz suç olmaz, suç ve suçlular da cezasız bırakılmaz” şeklinde özetlenebilecek temel prensiplere ve Anayasanın 2 nci maddesine dayalı Hukuk Devleti ilkesiyle, 10 uncu maddesine dayalı eşitlik ilkesine gölge düşürmektedir.

Bu nedenle, Yasama Dokunulmazlığının “Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, ileri sürdükleri düşüncelerinden sorumlu tutulamamak ve kişisel özgürlüğü kısıtlanamamak” şeklinde düzenlenmesi, tarihî gelişmeye ve gereğe uygun olacaktır.

Fransa’da 1995 yılında bu yönde yapılan düzenleme ile adli soruşturma ve yargılama dokunulmazlık kapsamı dışına çıkarılmış, sadece tutuklama ve kişi özgürlüğünün kaldırılması Meclisin kararına bırakılmıştır. Yine, Yasama Dokunulmazlığının anavatanı olan İngiltere’de, dokunulmazlık zırhı, ceza kovuşturmalarına karşı değil, hukuk davalarına karşı koruyucu bir işleve indirgenmiştir.

Gündemdeki ertelenme kararı verilen dosyalar kapsamındaki iddialar, vatandaşlarımızın günlük yaşamında karşılaştıkları ve mevzuata göre gereğinin yapıldığı hukukî olaylar ve iddialardır. Bir yurttaş bu gibi hallerde hangi hukuk kurallarına tabi tutuluyorsa, onun vekili ve aynı zamanda bir vatandaş olan milletvekillerinin ve diğer kamu görevlilerinin de aynı kurallara tabi olması kadar doğal bir şey olamaz. Böyle bir anlayış ve uygulayış eşitliğin gereği olduğu gibi, hukuk devleti olmanın da temel gereğidir.

Yukarıda belirttiğim gerekçelerle, öncelikle yasal düzenlemeler yapılarak sorgulanma ve yargılanma dokunulmazlık kapsamı dışına çıkarılmalı, sadece kişisel hak ve özgürlüklerin kısıtlanması dokunulmazlık kapsamında olmalıdır. Ceza hükümlerinin infazı ise, milletvekili sıfatının sona ermesine bırakılmalıdır. Böyle bir düzenleme ile bir taraftan yargısal denetim işlerlik kazanacak, diğer taraftan milletvekillerinin Meclis çalışmalarına katılımı da sağlanmış olacaktır.

Yasal düzenlemeler yapıncaya kadar “yasama sorumsuzluğu” kapsamı dışındaki suç iddialarını içeren dosyalar için, dokunulmazlıklar kaldırılmalıdır. Böylelikle asil ve vekili arasında eşitlik sağlanacağı gibi, milletvekillerine de bir an önce aklanma olanağı yolu açılacaktır.

Bu nedenle “yasama sorumsuzluğu” kapsamı dışında gördüğüm bu dosya için, dokunulmazlığın kaldırılmasının yerinde olacağı kanaatinde olduğumdan, erteleme kararına katılmıyorum.

29.5.2000

Osman Kılıç

İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ KARMA KOMİSYON BAŞKANLIĞINA

Halkın egemenliğinin tesis edildiği TBMM'nin her üyesi saygıdeğerdir.

Yasama görevini yerine getiren bir milletvekilinin saygınlığını zedeleyen suçlamalar karşısında, Türk milleti adına karar veren bağımsız yargıda aklanmak en doğal hakkı olmalıdır. Bu hakkın kullanılabilmesi için sayın milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılması doğru olacağı düşüncesindeyim.

Karara bu anlamda muhalefet ediyor, saygılar sunuyorum.

24.5.2000

Nazire Karakuş

İstanbul

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 405)

İstanbul Milletvekili Nazif Okumuş ve 43 Arkadaşı ile Ankara Milletvekili Cemil Çiçek ve 21 Arkadaşının, Türkiye Kızılay Derneği'nin Sorunları ile Faaliyetlerinin Araştırılarak Gelir Kaynaklarının Daha Etkin Kullanılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Anayasanın 98 inci, İktüzüğün 104 ve 105 inci Maddeleri Uyarınca Birer Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin Önergeleri ve (10/73, 74) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Kızılay Derneği'nin bugüne kadar gerek Türkiye'de ve gerekse diğer ülkelerde meydana gelen doğal afet ve savaşlarda çok önemli görevler üstlendiği, çadır, ilaç, kan, gıda yardımı gibi insan hayatının devamı için zorunlu ihtiyaçlar karşılamış, ülkemizde ve diğer dünya ülkelerinde binlerce insanın hayatını kurtarmış bir kurumdur.

"Kızılay" son derece önemli bir gelir portföyüne sahip, ülkemizin her yerinde değerli mülkleri olan, aynı zamanda menkul ve gayrimenkullerden oluşan mal varlığını yardımsever halkımızın başış ve katkılarıyla elde edilen gelirlerin artış oranı ile şu anda verilen hizmetlerin oranının bağdaşmadığı tartışmaları gündeme gelmektedir.

17 Ağustos 1999 salı günü saat 03.02 dolayında Kocaeli-Adapazarı-Yalova, Eskişehir, Bolu ve İstanbul merkez ve ilçelerinde meydana gelen 7.4 büyüklüğündeki deprem sonrasında Kızılay tarafından alınması gereken önlemler ile yardımları zamanında yeterince yapamadığı, stoklarında mevcut çadırların günün koşullarına göre ihtiyacı karşılamadığı, çok eski ve yağmur geçirdiği gerek afetzedeler ve gerekse basınımız tarafından ciddi eleştiri konusu yapılmıştır. Çadır dışındaki diğer yardımlar konusunda da hazırlıksız olduğu görülmüştür.

Asıl amacı afetzedelere yardımda öncü olan Kızılay'ın modern dünyanın yakaladığı hizmet standardını neden yakalayamadığı yaşanan bu tarihî deprem sonucunda kamuoyunun dikkatlerini üzerine toplamıştır.

Kızılay'ın deprem bölgesindeki afetzedelere verdiği çadırların, yardım gönderen diğer ülkelere çadırlarıyla mukayese edildiğinde aradaki farkın çağdaşlık boyutları Türk milletini utandırmıştır ve Kızılay'a olan gönül bağının zedelenmesine neden olmuştur.

Yıllardır çok ulvi görev ifa eden Kızılay'ın, 2000'li yıllarda Türk milletine yakışan, içerde ve dışarda çağdaş hizmetler sunarak halkımızın güvenini tekrar kazanabilmesi için kurumun şu andaki durumunu araştırmak, sorunlarını tespit etmek, finansman kaynaklarının amacına uygun kullanılabilmesi imkânlarını araştırmak ve tespit edilecek sorunlara çözüm yolları bulabilmek için; Anaya-

sanın 98 inci TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince, Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Nazif Okumus
İstanbul
Yılmaz Karakoyunlu
İstanbul
Masum Türker
İstanbul
Ali Kemal Başaran
Trabzon
Cengiz Aydoğan
Antalya
Ömer Ertaş
Mardin
Mehmet Şandır
Hatay
Emre Kocaoğlu
İstanbul
Mehmet Ali Bilici
Adana
Hakkı Oğuz Aykut
Hatay
İbrahim Konukoğlu
Gaziantep
Arif Sezer
Adana
İsmet Vursavuş
Adana
Fetullah Gültepe
Van
Hüseyin Çelik
Van
Sadık Kırbaş
Çanakkale
Kemal Kabataş
Samsun
Mahfuz Güler
Bingöl
Nidai Seven
Ağrı
Nihat Gökbulut
Kırıkkale
Şamil Ayrım
İstanbul
Süleyman Yağız
İstanbul

Aydın Ayaydın
İstanbul
Ali Er
İçel
Bedri Yaşar
Gümüşhane
İşıl Saygı
İzmir
Melek Denli Karaca
Çorum
Sühan Özkan
İstanbul
Sebahattin Karakelle
Erzincan
Mehmet Kaya
Kahramanmaraş
Ahmet Kabil
Rize
Oğuz Tezmen
Bursa
Ramazan Gül
Isparta
Süleyman Coşkun
Burdur
Necati Yönder
Bingöl
Faris Özdemir
Batman
Mehmet Yalçınkaya
Şanlıurfa
Ali Naci Tuncer
Trabzon
Cavit Kavak
İstanbul
Nesrin Ünal
Antalya
Hasan Özyer
Muğla
Yakup Budak
Adana
Ali Coşkun
İstanbul
Hasan Fehmi Konyalı
Ordu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

17 Ağustos 1999 günü gece saat 03.00 sularında ülkemiz yüzyılın en büyük deprem felaketine maruz kalmıştır. Binlerce insanımız bu büyük felakette hayatını kaybetmiş, onbinlercesi de yaralanmıştır. Mal ve ekonomik kaybın hesabını yapmak dahi mümkün değildir. Milletimiz bu felaket karşısında çok büyük bir üzüntü duymuş, depremin yaralarının sarılabilmesi için varını yoğunu ortaya koyarak eşsiz bir yardımlaşma ve dayanışma örneği sergilemiştir. Dünya ülkeleri de bu dayanışmaya ve yardımlaşmaya büyük ölçüde katkı sağlamıştır. Ancak, deprem sonrası yaşananlar dikkatle değerlendirildiğinde görevi, varlık sebebi bugünlerde insanımızın yardımına koşmak olan Türkiye Kızılay Derneği kendinden bekleneni vermemiş, verememiştir. Tam bir sorumsuzluk ve başboşluk örneği sergilemiştir. Sorumluluğunun gereğini yapmamıştır.

Bu vesileyle, basında yer alan haber ve yorumlar incelendiğinde görülmektedir ki, Türkiye Kızılay Derneği'nin tüm çalışmalarını gözden geçirilmesinde, kaynaklarının nasıl ve ne ölçüde maksada matuf kullanıldığı belirlenmesinde, bu tür felaketler karşısında daha duyarlı, daha verimli ve daha sorumlu hizmet ortaya koymasında alınacak çok yönlü tedbirlerin incelenip araştırılması açısından Anayasanın 98, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddelerine göre Meclis Araştırması açılması zaruretini hâsıl olmuştur.

Gereğini saygıyla arz ve talep ederiz.

25.8.1999

Cemil Çiçek
Ankara
Abdullah Gül
Kayseri
Mustafa Kamalak
Kahramanmaraş
Mehmet Bedri İncetahtacı
Gaziantep
Aslan Polat
Erzurum
Osman Yunakoğulları
İstanbul
Hüseyin Kansu
İstanbul
Nurettin Aktaş
Gaziantep
Musa Demirci
Sivas
Hüseyin Karagöz
Çankırı
Maliki Ejder Arvas
Van

Salih Kapusuz
Kayseri
Tevhit Karakaya
Erzincan
Bekir Sobacı
Tokat
Avni Doğan
Kahramanmaraş
Ali Sezal
Kahramanmaraş
Lütfi Yalman
Konya
Ömer Vehbi Hatipoğlu
Diyarbakır
Mehmet Çiçek
Yozgat
Faruk Çelik
Bursa
Mehmet Özyol
Adıyaman
Yaşar Canbay
Malatya

GEREKÇE

Talep kısmında da ifade ettiğimiz gibi, ülkemiz bu yüzyılın en büyük doğal afetiyle karşı karşıyadır. Binlerce insanımız hayatını kaybetmiş, onbinlercesi yaralanmış, yüzbinlerce insan da evini ve işini kaybetmiştir. Üzüntümüz büyüktür, derindedir. Allah milletimizi ve bütün insanları bu tür felaketlerden korusun.

Milletimiz her zaman olduğu gibi bu olayda da fedakârlığın, yardımlaşmanın, sabırla olayları karşılamamızın en güzel örneğini vermiştir. Depremın maddî ve manevî tahribatını en aza indirebilmek için elinden geleni yapmıştır ve halen de yapmaktadır. Teşekkürle ifade etmeliyiz ki dünyanın pek çok ülkesi de bu yönde çaba sarf etmiştir.

Üzüntü ile belirtmeliyiz ki, görevi, varlık sebebi bu günler için olan, onun için de devletten ve millettten destek gören Türkiye Kızılay Derneği kendinden bekleneni vermemiş, verememiştir. Tam bir sorumsuzluk ve başıboşluk örneği sergilemiştir.

Bu hali ile, bu hizmet anlayışı ile, bu yapısı ile bundan böyle de üzerine düşeni ne ölçüde yapacağı şüphelidir. Kaynaklarını kuruluş gayesine uygun olarak kullanmadığı yolunda da ciddi şüpheler vardır.

Bu nedenle Türkiye Kızılay Derneği'nin tüm çalışmalarının gözden geçirilmesinde, daha sorumlu, daha verimli bir hizmet verebilmesi için alınacak çok yönlü tedbirlerin araştırılıp, ortaya konulmasında, hizmet kusuru ve şahsî kusuru olanlar varsa bunların açığa çıkarılıp gereğinin yapılmasında kamu yararı olduğu açıktır. Bu araştırma önergesi bu maksatların temini için verilmiştir.

(10/73-74) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(10/73-74) Esas Numaralı

Meclis Araştırması Komisyonu

29.3.2000

Sayı : A.01.1.GEÇ.10/73, 74-95

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

TBMM Genel Kurulunun 26.10.1999 tarihli 11 inci Birleşiminde 651 no.'lu karar ile kurulan (10/73, 74) esas numaralı Meclis Araştırma Komisyonu bir aylık uzatmada dahil stresi içerisinde görevini tamamlamış, gerekli incelemeler neticesinde hazırlanan rapor Komisyonun 28.3.2000 tarih ve 9 sayılı kararı ile sonuçlandırılmıştır.

Rapor ve ekleri ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Nazif Okumuş

İstanbul

Komisyon Başkanı

T.C.

**Türkiye Büyük Millet Meclisi (10/73, 74) Esas Numaralı Meclis
Araştırma Komisyonu**

**Türkiye Kızılay Derneği'nin Sorunları
ile Faaliyetlerinin Araştırılarak Gelir Kaynaklarının Daha Etkin
Kullanılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi
Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu**

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa :</u>
I. – BAŞLANGIÇ	11:13
A) Araştırma ve incelemenin nedeni ve dayanağı	11
B) Komisyonun kuruluşu	11:12
C) Komisyonun süresi	12
D) Araştırma ve incelemenin yöntemi	12:13
II. – KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI	13:97
A) Komisyonun TBMM dışındaki çalışmaları	13:14
a) Türkiye Kızılay Derneği Genel Başkanlığında yapılan incelemeler	14
b) Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezinde yapılan incelemeler	14:15
c) 17 Ağustos ve 12 Kasım Depreminden etkilenen bazı bölgelerde yapılan incelemeler	15
d) Ankara'da Kızılay'ın Çankaya ve Ankara şubelerinde yapılan incelemeler	15
e) Kızılay İstanbul Bölge Müdürlüğünde ve bazı şube başkanlıklarında yapılan incelemeler	15:18
f) Afyon Kızılay Maden Suyu İşletmesinde ve Kızılay Afyon Şube Başkanlığında yapılan incelemeler	18
g) Kızılay Etimesgut Depo Müdürlüğünde yapılan incelemeler	18:21
h) İzmir Şube Başkanlığında yapılan incelemeler	21:23
ı) Ankara Kızılay Kan Merkezinde yapılan incelemeler	23:24
B) İlgili kurum ve kuruluşlardan istenilen bilgiler	24:63
C) Komisyon huzurunda bilgi alınan şahısların düşünceleri	63:97
a) Komisyon huzurunda bilgi alınan şahısların düşünceleri	63:79
b) Alt Komisyon huzurunda bilgi alınan şahısların düşünceleri	79:97
III. – KIZILAY TARİHİ	97:100
IV. – KIZILAY'IN GENEL TEŞKİLÂT YAPISI	100:127
A) Seçimle oluşturulan teşkilât	100:120
a) Üyelik	101
b) Üye aidatları	102
c) Genel Kongre	103
d) Genel Başkan	105
e) Genel Merkez Kurulu	105
f) Genel Merkez Yönetim Kurulu	109
g) Genel Merkez Denetçiler Kurulu	111

h) Şubeler	113
i) Şubelerin açılışı	113
ii) Şubelerin organları	113
iii) Şube Kongresi	113:115
iv) Şube Kurulu	115
v) Şube Yönetim Kurulu	115
vi) Şube yönetimine ilişkin genel değerlendirme	115
g) Genel Merkez ile şubeler arasındaki ilişkiler	115:120
B) Kızılay'ın İdarî Teşkilâtı	120:127
a) Genel Müdürlük	120:127
b) Kızılay Gençlik Teşkilâtı	127
V. – KIZILAY GENEL BAŞKANLIĞININ PERSONEL POLİTİKASI	127:142
a) Personel kaynakları	127:128
b) Personelin işe alınmasındaki usul	128:134
c) Mevcut personelin genel özellikleri	134:135
d) Personelin ücret durumları	135:136
e) Harcırah ödemeleri	136:139
f) Yeni yönetimin personele ilişkin tasarrufları	139:140
g) Personelin disiplin ve ödül sistemi	140
h) Hizmet içi eğitim çalışmaları	141
i) Personel lojmanlarına ilişkin uygulamalar	141:142
VI. – KIZILAY'IN DENETİMİ	143:148
A) Kurum içi denetim	143
a) Genel Merkez Denetçiler Kurulu	143
b) Kızılay Teftiş Kurulu	143:146
B) Kurum dışı denetim	146:148
a) İçişleri Bakanlığınca yapılan denetim	146:147
b) Maliye Bakanlığınca yapılan denetim	147:148
VII. – KIZILAY'IN FAALİYET ALANLARI	148:204
A) Kızılay'ın savaş ve olağanüstü hallerde görevleri	148:150
B) Kızılay'ın barıştaki görevleri	150:151
I. Kızılay'ın afetler konusunda çalışmaları	151:174
a) Ülkemizdeki afetlere ilişkin hukukî alt yapı	151:152
b) Kızılay'ın afet planlaması	152:153
c) Genel olarak afetlerde Kızılay çalışmaları	153:155

	<u>Sayfa :</u>
d) Marmara ve Bolu-Düzce Depremindeki Kızılay faaliyetleri	155:162
e) Afet organizasyonu konusunda genel değerlendirme	162:166
f) Kızılay'ın uluslararası operasyonlardaki misyonu	167:175
2. Kızılay'ın diğer çalışmaları	175:204
a) Hemşirelik Okulu	175:177
i) Tarihçesi	175
ii) Okul durumu ve sonuçları	175
b) Dispanserler	177:183
i) Dispanserlerin genel durumu	177:180
ii) Dispanserlerin çalışma usulleri	180:182
iii) Dispanserlerden kamu görevlileri ve emeklilerin yararlanması	182:183
c) Kan merkez ve istasyonları	183:191
d) Sosyal yardım amaçlı faaliyetler	191:194
i) Öğrenci bursları	191:192
ii) Tedavi ve ilaç yardımları	192:193
iii) Fiziksel özürlülere yardımlar	193:194
e) Gönüllü eğitimine ilişkin kurs ve faaliyetler	194
f) Hac organizasyonu	194:204
i) Hac görevlilerinin ücretleri	195
ii) Hacca gönderilen personel sayısı	195:197
iii) Hacda verilen teşhis ve tedavi hizmetleri	197:198
iv) Hac organizasyonu için yapılan harcamalar	198:204
v) Hac organizasyonu konusunda genel değerlendirme	204
VIII. – KIZILAY İLE KAMU KURULUŞLARININ BENZER HİZMETLERİ	205:210
IX – KIZILAY GENEL BAŞKANLIĞININ GELİRLERİ	210:228
A) Faiz gelirleri	210:212
B) Kurban derisi, bağırsak, fitre, zekât gelirleri	212:216
C) Gayrimenkuller kira gelirleri	216:222
a) Kiraya vermede usul ve esaslar	216:217
b) Genel Merkezce kiraya verilenler	217:219
c) Şubelerce kiraya verilenler	219:220
i) İnşaat masrafları Genel Merkezce karşılananlar	220:222
ii) İnşaat masrafları şubece karşılananlar	222
D) Şubelerden Genel Merkeze gönderilen hisse durumları	222:224

	Sayfa:
E) Röntgen filmi gelirleri	224:226
F) Diğer gelirler	226:228
a) At yarışı kılsurat farkı	226
b) P.T.T. munzam pul geliri	227
c) Gençlik ve şefkat pulu geliri	227
d) Bağış gelirleri	227:228
X. - KIZILAY'IN İŞLETME VE İŞTİRAKLERİ	228:236
A) Afyon Maden Suyu İşletmesi	228:231
a) Kuruluş	228
b) Personel sayısı	228:229
c) Kaynak kapasitesi	229
d) Üretim	229:231
B) Kızılay Derneğinin iştirakleri	231:236
a) Emek İnşaat ve İşletme A.Ş.	232:233
b) Medplast Sağlık Araç ve Gereçleri Üretim Pazarlama A.Ş.	233:234
c) Kansaş Kan ve Sağlık Hizmetleri A.Ş.	234
d) Em-Ay Sigorta Aracılık Hizmetleri Tic. Ltd. Şti.	234:235
e) T.C. Merkez Bankası A.Ş.	235
f) Değerlendirme	235:236
XI. - İHALE İŞLEMLERİ	236:247
a) İhale usulleri	236:244
i) Son beş yıllık dönemde c, d ve e bentlerine göre yapılan ihale sayısı	238:239
ii) c bendi kapsamına giren tıbbî malzeme alımları	239:241
iii) c bendi kapsamına giren alımlarla ilgili tespit edilen diğer hususlar	241
iv) Yakın tarihlerde aynı emtia türü için yapılan alımlar	242:243
v) Fiyat araştırma mekanizması oluşturulmadan tamamen firmaların inisiyatifine bırakılarak yapılan alımlar	243:244
b) 1998 yılı çadır bezi ihalesi	244:246
c) Değerlendirme	246:247
XII. - GAYRİMENKULLERİN EDİNİLMESİ, YAPIMI VE SİGORTALANMASI	247:262
a) İnşaat işlemleri	248:251
b) Ankara Kızılay sosyal ve rant tesisi inşaatı	251:260
i) Yapım dönemi	259

	<u>Sayfa :</u>
ii) İşletme dönemi	259
iii) Kiralama dönemi	260
iv) Kira mukayesesi	260
c) Gayrimenkullerin sigortalanması	261:262
XIII. – DÜNYA KIZILAY VE KIZILHAÇ KURULUŞLARINDAN ÖRNEKLER	262:285
a) İngiliz Kızılhaçı	262:264
b) Alman Kızılhaçı	264:269
c) Hollanda Kızılhaçı	269:270
d) İsviçre Kızılhaçı	270:273
e) ABD Kızılhaçı	273:276
f) Japonya Kızılhaçı	276:279
g) Malezya Kızılayı	279:282
h) Tunus Kızılayı	282:285
XIV. – DEĞERLENDİRME	285:292
XV. – SONUÇ VE ÖNERİLER	292:316
RAPORUN DİZİ PUSULASI	317:319

Türkiye Kızılay Derneği'nin Sorunları ile Faaliyetlerinin Araştırılarak Gelir Kaynaklarının Daha Etkin Kullanılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu

I- BAŞLANGIC :

A- ARAŞTIRMA VE İNCELEMENİN NEDENİ VE DAYANAĞI :

17 Ağustos 1999 günü Marmara Bölgesindeki bazı illerde meydana gelen ve ülkemiz için yüzyılın en büyük felaketi sayılan deprem sonrası Türkiye Kızılay Derneğinin; alınması gereken önlemler ile yardımları zamanında yapamadığı, stoklarının yetersiz olduğu, Derneğin kendisinden bekleneni veremediği, tam bir sorumsuzluk ve başıbozukluk örneği sergilediği iddiaları ile 21. Dönem 1. Yasama yılında, 25.8.1999 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına, Ankara Milletvekili Cemil ÇİÇEK ile 21 arkadaşı ve İstanbul Milletvekili Nazif OKUMUŞ ile 43 arkadaşının Anayasamızın 98. TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri gereğince iki adet Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önerge verilmiştir.

Önergeler, Genel Kurulun 26.8.1999 tarihli 58. Birleşiminde okunarak bilgilerine sunulmuş ve TBMM Genel Kurulunun 26.10.1999 tarihli 11. Birleşiminde; Danışma Kurulunun 25.10.1999 tarihli 22 sayılı önerisi üzerine iki önerge TBMM Genel Kurulunda 26.10.1999 salı günü Birleşimde ve birlikte (birleştirilerek) yapılması kabul edilmiş ve aynı gün ve Birleşimde önergeler birlikte (birleştirilerek) ön görüşmeleri yapılmış ve TBMM'nin 651 sayılı kararıyla, Araştırma Komisyonu; *Türkiye Kızılay Derneği'nin Sorunları ile Faaliyetlerinin Araştırılarak Gelir Kaynaklarının Daha Etkin Kullanılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu (10/73,74)* adıyla kurulmuş ve 13 üyeden oluşması ve gerektiğinde Ankara dışında da çalışması kararlaştırılmıştır. (EK:1; 1/1-12)

B. KOMİSYONUN KURULUŞU :

TBMM'nin 651 sayılı kararıyla kurulması kabul edilen 13 üyeli Araştırma Komisyonuna; TBMM Başkanlığınca, TBMM'de grubu bulunan siyasi partilerden 2.11.1999 tarihli yazısı ile gruplarına düşen üye sayısı kadar (DSP: 3, MHP: 3, FP: 3, ANAP: 2, DYP: 2) aday belirtmeleri istenmiş ve siyasi parti gruplarının adaylarını bildirmesinden sonra; Genel Kurulun 9.11.1999 tarihli 16. Birleşiminde Araştırma Komisyonunun 13 üyesi seçilmiştir. (DSP: Esvet ÖZDOĞU Ankara, Osman KILIÇ İstanbul, Zeki EKER Muş; MHP: Mehmet

TELEK Afyon, Nazif OKUMUŞ İstanbul, Cumali DURMUŞ Kocaeli; FP: Cemil ÇİÇEK Ankara, Faruk ÇELİK Bursa, Nezir AYDIN Sakarya; ANAP: Suha TANIK İzmir, Sefer EKŞİ Kocaeli; DYP: Necmi HOŞVER Bolu, Erdoğan SEZGİN Samsun Milletvekilleri) Aynı Birleşimde Meclis Başkanınca Komisyon; 10.11.1999 tarihinde, saat 14.00 de adres verilerek, Araştırma ve Soruşturma Komisyonları toplantı salonunda toplantıya çağılmıştır.

10.11.1999 tarihinde saat 14.00 de 9 üyenin katılımıyla ve en yaşlı üye sıfatıyla Samsun Milletvekili Erdoğan SEZGİN'in geçici başkanlığında toplanan Komisyonumuz, geçici başkanın açılış konuşmasından sonra üyeleri arasından üç kişilik tasnif komisyonu oluşturarak, Komisyon Başkanlık Divanı seçimini yapmıştır. Gizli oylamayla ve tek liste halinde yapılan Başkanlık Divanı seçiminde İstanbul Milletvekili Nazif OKUMUŞ Komisyon Başkanlığına, Muş Milletvekili Zeki EKER Başkan Vekilliğine, Afyon Milletvekili Mehmet TELEK Sözcülüğe, Kocaeli Milletvekili Sefer EKŞİ Katipliğe toplantıya katılanların tamamının oyunu alarak (9 üye) oybirliğiyle seçilmişlerdir.

Aynı gün seçilen Başkanlık Divanı TBMM Genel Kurulunda okunarak bilgilerine sunulmuş ve Komisyonumuzun kuruluşu tamamlanarak üç aylık süresi bu tarihten itibaren başlamıştır. (EK:2; 2/1-17)

C- KOMİSYONUN SÜRESİ:

Komisyonumuz 10.11.1999 tarihinde ilk toplantısını yaparak Başkanlık divanını oluşturmuştur. Komisyonumuzun 3 aylık süresi bu tarihten itibaren başlamıştır. 3 aylık süremiz Meclis iki kez tatile girmesi nedeniyle 29.02.2000 tarihinde sona ermiştir. İlk 3 aylık süre içerisinde çalışmalarımızı tamamlayamadığımızdan İhtizüğün 105. maddesi gereği TBMM Başkanlığı'ndan 1 aylık kesin süre istenilmesine karar verilmiştir. TBMM Genel Kurulunun 29.02.2000 tarihli 63. Birleşiminde aynı tarihten itibaren 1 aylık süre uzatılması 676 nolu karar ile kabul edilmiştir. (EK:3)

D- ARASTIRMA VE İNCELEMENİN YÖNTEMİ:

Komisyon, Kızılay Genel Merkezi ve şubelerinden ve ilgili Kamu kurum ve kuruluşlarından temin ettiği bilgi ve belgeleri incelemek ve bu doğrultuda araştırma yapmak; dernek yetkilileri ve ilgili kişileri yerinde ve Komisyon toplantı salonunda dinlemek; yazılı ve görsel basında dernek hakkında çıkmış makale, araştırma, haber ve haber programlarını temin ederek incelemek ve izlemek ve ciddi bulduğu iddiaları incelemek; derneğin genel merkez ve şubelerinin işletmeleri, iştirakleri ve hayır kurumlarında inceleme yapmak suretiyle;

Araştırma ve incelemesini yapmıştır.

Komisyon yukarıdaki çalışmalarını yürütürken görev ve yetkilerini bazen kurmuş olduğu beşer kişilik üç alt komisyon eliyle kullanmış, özellikle TBMM dışında yapmış olduğu toplantı ve incelemelerinin tamamını kurmuş olduğu alt komisyon eliyle yürütmüştür.

Komisyon, uzmanlık gerektiren işlerde bilgilerinden yararlanmak üzere; 11.11.1999 gün ve 73,74-7 sayılı yazısı ile İçişleri Bakanlığından, aynı gün ve 73,74-8 sayılı yazısı ile Maliye Bakanlığından müfettiş talebinde bulunmuş, İçişleri Bakanlığı 01.12.1999 gün ve 225-24/4198-4 sayılı yazısı ile Mülkiye Başmüfettişleri Aydın Nezh DOĞAN ve Mehmet ÇETİN'i ve Maliye Bakanlığı da 18.11.1999 gün ve 1574 sayılı yazısı ile Maliye Başmüfettişi Raci ÜN'ü görevlendirmiştir. (EK:4;4/1-6)

Komisyon bütün çalışmalarını müfettişlerle birlikte yürütmüştür.

Komisyonunun yaptığı yazışmalardan Kızılay'ın genel faaliyetlerine ilgilendirenler ilgili bölümlerde incelenmiş, diğerleri ayrı bir dosya halinde irdelenmeye gerek duyulmayan evraklarla birlikte rapora eklenmiştir. (EK:5;5/1-97; 6; 6/1-31)

II- KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI :

A- KOMİSYONUN TBMM DIŞINDAKİ ÇALIŞMALARI :

Komisyonun 11.11.1999 gün ve 1, 18.11.1999 gün ve 3 sayılı ve 23.11.1999 gün ve 4 sayılı kararları ile TBMM dışında da inceleme ve araştırma yapmasına karar verilmesi üzerine;

- Türkiye Kızılay Derneği Genel Başkanlığında,
- Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezinde,
- 17 Ağustos ve 12 Kasım Depreminden etkilenen bazı bölgelerde (Bolu, Düzce, Sakarya ve Kocaeli),
- Ankara'da Kızılay'ın Çankaya ve Altındağ Şubelerinde, Ankara Kızılay Kan Merkezinde,
- Kızılay İstanbul Bölge Müdürlüğünde ve bazı şube başkanlıklarında,
- Afyon Kızılay Maden Suyu İşletmesinde ve Kızılay Afyon Şube Başkanlığında,
- Kızılay Etimesgut Depo Müdürlüğünde,
- İzmir Şube Başkanlığında,

Komisyununun kurduğu Alt Komisyonlar ve duruma göre Komisyon üyesi Milletvekillerinince inceleme yapılmıştır. Yapılan bu incelemelere ilişkin tespitler, temin edilen belgeler Komisyona arz edilmiş olup, aşağıda bu çalışmalarına ayrı başlıklar halinde yer verilecektir.

a-Türkiye Kızılay Derneği Genel Başkanlığında Yapılan İncelemeler:

Komisyونumuzun 23.11.1999 tarihinde yapmış olduğu toplantıda iki alt komisyon kurulması kararlaştırmıştır. Kocaeli Milletvekili Sayın Cumali DURMUŞ'un Başkanlığında kurulan komisyon 25.11.1999 tarihinde Kızılay Örgütünün merkez ve taşra teşkilatı, işletme, müessese ve ortaklıkları ile personel ve ticaretleri konularında, İstanbul Milletvekili Sayın Osman KILIÇ'ın Başkanlığında kurulan komisyon ise 30.11.1999 tarihinde Kızılay'ın halen yürüttüğu faaliyetler, mal varlığı ve değerlendirilmesi ile afetlere ilişkin çalışmaları hakkında Kızılay Genel Merkezinde Genel Başkan Sayın Ertan GÖNEN ve Yönetim Kurulu Üyelerinden bilgi almıştır.

Sayın Osman KILIÇ Başkanlığındaki Alt Komisyonunun incelemeleri sırasında; doğal afetin beklenmedik büyüklükte ve geniş bir sahayı etkilemesi nedeniyle kendi hazırlıklarının yetersiz kaldığı, bunun da doğal karşılanması gerektiği, zira afet planlamasının Ülkede bu güne kadar olmuş afetler baz alınarak yapıldığı, ilgili kamu idareleri ve özellikle mülki idare ile Kızılay'ın ilişkilerinin kopuk olduğu, afet planlamasında Kızılay'ın bir dahlinin bulunmadığı belirtilmiş, ayrıca, Kızılay'ın gelirleri konusunda fikir alışverişinde bulunulmuştur.

Diğer Alt Komisyon Başkanı Cumali DURMUŞ ise personel politikaları konusunda görüşme sonuçlarına ilişkin bilgilerini Komisyonla paylaşmıştır.

Bu görüşmelerde, Komisyونumuz çalışmalarında kullanılmak üzere uygun bir odanın tahsisini istemiş, Kızılay yönetimi; Yönetim Kurulu Toplantı Odasını Komisyونun kullanımına hazır hale getirmiştir.

Alt Komisyonların çalışmaları sonucunda elde edilen bilgiler raporun ilgili bölümünde incelendiği için ayrıca burada detaylandırılmayacaktır.

b- Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezinde Yapılan İncelemeler:

Komisyونumuz, 02.12.1999 gün ve 30 sayılı yazısı ile Marmara ve Bolu-Düzce depremlerine ilişkin yürütölen faaliyetleri yerinde incelemek üzere Başbakanlık Kriz Merkezine Sayın Osman KILIÇ Başkanlığındaki Alt Komisyon marifetiyle giderek, Başbakanlık Müsteşar Yardımcıları Ali ÇAKI, Dr. Füsun KOROĞLU ve Özgün ÖKMEN'den bilgi almıştır.

Yapılan karşılıklı görüşmede; doğal afetlerle ilgili Devletin genel mekanizması ile kurumsal yapılaşma hakkında bilgi alınmış, bu arada afet yönetiminin Kızılay boyutuna da değinilmiştir. İlgililer, afete müdahale sürecinde Kızılay ile olan ilişkilerinde sıkıntılar olduğunu ve Kızılay'ın çok yeterli olmadığını vurgulamışlardır.

c-17 Ağustos ve 12 Kasım Depreminden Etkilenen Bazı Bölgelerde Yapılan İncelemeler:

07-08.12.1999 tarihlerinde Sayın Osman Kılıç Başkanlığındaki Alt Komisyon Bolu, Düzce, Sakarya ve Kocaeli illerinde İl Valileri, Kızılay Şube Başkanları, çadırkent yöneticileri ve afetzedelerle görüşmeler yaparak, olayın hukuki boyutundan yola çıkarak yapılması gerekenler, afet öncesi, afet sırası ve sonrası aşamalarını da ayrı ayrı irdelemiştir.

Bu çalışmada; afet öncesi planlamaların yapılmış olduğu, ancak uygulama kabiliyetinin sınırlı olduğu konusunda fikirlere rastlandığı, planların uygulama için yeterliliğinin test edilmediği, bu anlamda tatbikat yapılmadığının anlaşıldığı, Kızılay şubelerinin afetlerde aktif rol oynayamadığı, planı tatbik ile mükellef olan kişiler, bizatihi afetzede olduğu için bazı zorluklarla karşı karşıya kaldığı, çadırların bir sistem dahilinde değil, rasgele dağıtıldığı hususunun tespit edildiği, bu nedenle konutları ağır hasara uğramış kişiler yerine, konutu oturulabilir olmasma rağmen psikolojik nedenle çadır talep edenlere verildiği hususları tespit edilmiştir.

d-Ankara'da Kızılay'ın Çankaya ve Ankara Şubelerinde Yapılan İncelemeler:

Sayın Osman KILIÇ Başkanlığındaki Alt Komisyonun Kızılay Çankaya ve Ankara şubesinde yaptığı incelemeler sırasında; Çankaya Şubesinin Dispanseri ile Ankara Şubesinin Aşevi'nde de gözlemler yapılmış ve ilgililerle görüşülerek faaliyetleri hakkında bilgi alınmıştır. Çankaya Şubesinin öğrenci yurtlarının öğrenci yetersizliği ve işletme zararı nedeniyle son iki yıldır öğrenci almadığı öğrenilmiştir.

İlgililerin görüşleri ayrı bir bölümde incelendiğinden, burada daha fazla ayrıntıya girilmemiştir.

e-Kızılay İstanbul Bölge Müdürlüğünde ve Bazı Şube Başkanlıklarında Yapılan İncelemeler:

29-30.12.1999 tarihleri arasında Sayın Nazif OKUMUŞ'un Başkanlığında oluşturulan Alt Komisyon;

- İstanbul Valiliği,
- Kızılay Özel Hemşirelik Lisesi,
- Kızılay İstanbul Müdürlüğü,
- Fatih Şube Başkanlığı,
- Bayrampaşa Şube Başkanlığı,
- Küçükçekmece Şube Başkanlığı,
- Kartal Şube Başkanlığı,
- Pendik Şube Başkanlığı,
- Şişli Şube Başkanlığı,

Ziyaret edilmiş, ilgililerden bilgi alınmıştır.

İstanbul Valisi ile yapılan görüşmede, doğal afet kapsamında Kızılay'ın pozisyonunun değerlendirilmesi ele alınmıştır.

Hemşirelik lisesinde yapılan incelemede, ilgililer Avrupa Birliğine giriş sürecinde hemşirelik eğitimi standartlarının değişmesine dayalı olarak lise seviyesinde eğitim veren kurumlarının kapanacağını belirterek, Kızılay Özel Hemşirelik Lisesinin tarihi misyonu, Kurumun Okula ihtiyacı nedeniyle, Okulun eğitim hayatına devamı yönündeki dileklerini Komisyona iletmışlerdir.

İstanbul Müdürlüğünde mübayalar, ithalat işlemleri, kiraya verilen gayri menkuller konularında bilgi alınmıştır.

Şubelerde genel olarak şube dispanserlerinin fonksiyonları üzerinde durulmuş, şube merkez ilişkilerinin şubelerce nasıl görüldüğü irdelenmeye çalışılmıştır. Komisyonumuz görüştüğü, dispanserlerden istifade eden emekli vatandaşlar ve diğer hastalar Kızılay imajının dispanserler bölümünden memnuniyetlerini belirtirken, afet konusunda tutarsızlıkları ise eleştirmişlerdir.

i- Bayrampaşa Şubesi:

Adı geçen şubeden personel sayıları, gelir gider durumu, banka mevcudu, dispanser faaliyetleri ve diğer faaliyetleri gösterir bilgiler alınmış, bu bilgiler ayrıca bir dosya olarak Komisyonomuza sunulmuştur. (EK:7;7/1- 32)

Komisyonumuza sunulan dosyada;

-1999 yılında 25 kişiye ilk yardım kursu verildiği, 67 çocuğun sünnet ettirildiği,

- Günde 10-15 kişiden kan bağışı kabul edildiği,
- Şubenin 1.173 asil ve 28 yedek üyesinin bulunduğu,
- 40 adedi deprem mağduru olmak üzere 75 öğrenciye burs verildiği,
- Günde 30 aileye aşevi kanalı yemek yardımı yapıldığı,
- Gıda, ilaç, kömür yardımı ve sağlık taraması,

Konularına ilişkin bilgiler bulunduğu incelenmiştir.

Ayrıca, 17 Ağustos Depreminde kriz masası kurulmak suretiyle, gece gündüz nöbet sistemi kurulmuş, havaalanına deprem için gelen yabancı heyetlere refakat edilmiş, 5 afet bölgesine 50-60 gençten oluşan gençlik kolu ekipleri gönderilmek suretiyle hizmet verilmiş, Adapazarı bölgesinde Genel Merkez talimatları uyarınca görev ifa edilmiştir.

ii- Kartal Şubesi:

Kartal şubesinden personel sayıları, gelir gider durumu, banka mevcudu, dispanser faaliyetleri ve diğer faaliyetleri gösterir bilgiler alınmış, bu bilgiler ayrıca bir dosya olarak Komisyonumuza sunulmuştur. (EK:8; 8/1-48)

Komisyonumuza sunulan dosyada;

- 30 vatandaşa sağlık, gıda ve sakat aracı yardımında bulunulduğu,
- Dispansere müracaat eden 1633 hasta için 6.958.000.000.-TL tutarında sağlık yardımı yapıldığı,

Konularında bilgiler sunulmuştur.

iii- Bakırköy Şubesi:

Bakırköy şubesinden de personel sayıları, gelir gider durumu, banka mevcudu, dispanser faaliyetleri ve diğer faaliyetleri gösterir bilgiler alınmış, bu bilgiler ayrıca bir dosya olarak Komisyonumuza sunulmuştur. (EK:9; 9/1-45)

Komisyonumuza sunulan dosyada 1999 yılında;

- Nakdi 69.250.000.-TL,
- İaşe 738.498.670.-TL,
- İlaç 32.280.005.-TL
- Giysi 30.900.000.-TL,
- Okul 11.646.004.-TL,
- *-Burs 1.607.000.000.-TL olmak üzere toplam 2.486.574.679.TL tutarında yardımda bulunulduğu,

Ayrıca, vatandaşlar tarafından Şubeye intikal ettirilen giyim eşyalarının 79 fakir ve muhtaç vatandaşa verildiği, Şubeye bağışlanan 8 koli muhtelif tuhafiyeye malzemesi Bakırköy Anadolu Kız Meslek Lisesine gönderildiği, 2 adet tekerlekli sandalyenin İstanbul Tıp Fakültesi Anesteziyoloji Ana Bilim Dalına verildiği anlaşılmıştır.

f-Afyon Kızılay Maden Suyu İşletmesinde ve Kızılay Afyon Şube Başkanlığında Yapılan İncelemeler:

Komisyonumuz Sayın Mehmet TELEK'in Başkanlığında bir Alt Komisyon oluşturarak; 01.03.2000 tarihinde, Afyon Kızılay Maden Suyu İşletmesinde ve Kızılay Afyon Şube Başkanlığında incelemeler yapmıştır. Bu inceleme çalışmasına Afyon Valisini ziyaret ile başlanılmış, Vali ile hem doğal afetler konusunda ve hem de Kızılay tesislerine ilişkin görüşmeler yapılmıştır. Vali, Kızılay'ın Afyon Soda Tesislerinin rantabl çalışmadığı konusundaki tespitlerini Komisyona iletmıştır.

Bilahare Ticaret Borsası Başkanı ile yapılan görüşmelerde; özellikle bayilik konusunda yakınmalarda bulunmuş, Borsaya bayilik verilmesi halinde oluşan karın %50'sini Kızılay'a bağışlama taahhüdünde bulunmuştur. Bu temennisine bu güne kadar Kızılay yönetimden bir cevap gelmediğini beyan etmiştir.

Soda Tesislerini daha anlamlı bir biçimde değerlendirebilmek için Komisyon öncelikle, Oruçoğlu Firmasına ait su tesislerinde inceleme yapmış, buradan olumlu izlenimlerle ayrılmıştır. Ancak, Kızılay Soda Tesislerinde karşılaşılan tablo bu iki müessese arasında karşılaştırma yapmaya imkan verecek seviyede bile bulanamamıştır.

Kızılay Soda Tesislerinde Komisyonumuzu karşılayan Müdür Vekili konusuyla ilgisiz ve yetersiz bir kişi izlenimi vermiştir.

Afyon Maden Suyu Tesislerine ilişkin olarak raporun ilgili bölümünde daha detaylı bilgi verildiğinden burada ayrıntıya girilmemiştir.

g-Kızılay Etimesgut Depo Müdürlüğünde Yapılan İncelemeler:

25.03.2000 Tarihinde Komisyon Başkanı Nazif OKUMUŞ tarafından Kızılay Etimesgut Merkez Deposunda incelemelerde bulunulmuştur. Depo 94000 m² alan üzerinde kurulmuş olup, sosyal birimler idari birimler, atölyeler ve ambarlardan meydana gelmiştir. (EK:10;10/1-13)

Çadır atölyeleri; yakın zamana kadar mahrutî tip çadır üretmekte iken, beşik örtüsü tipi üretimine geçmiştir. Çadır atölyesinde; bir atölye şefi, 20 çadır dikim ustası, 2 yatak dikim ustası, 8 de yardımcı personel olmak üzere toplam 30 personel ile görev yapılmaktadır. Mevcut personel ve makine ile bir günde 20 adet beşik örtüsü tipi çadır üretilmektedir. Ayrıca çeşitli boyutlarda olmak üzere çuval, torba, yelek vb. malzeme üretimi ile, ayrı bir bölümde yatak onarımı ve yenileştirilmesi de yapılmaktadır. Yeni tip çadırlarda madeni iskelet bulunduğundan, demir ve alüminyum doğrama kısmının personel ve malzemesiyle birlikte teşkil edilmesi gerekmektedir. PVC ihtiva eden çadır onarımlarının atölyede yapılabilmesi için ıslık işlem makinesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Araç bakım atölyesi, 1 bakım atölye şefi, 11 usta, 18 işçi, işçi yardımcısı ve hizmetli olmak üzere toplam olarak 30 personel ile faaliyetlerini sürdürmektedir. Buna karşılık araç miktarı toplamı ise 300 olmuştur. Bundan ayrı olarak ta tüm şube başkanlıkları ve diğer depo müdürlükleri ile kuruma bağlı diğer birimlerin araç ve malzeme bakım ve onarımları bu atölyede yapılmaktadır. Belirtilen bu kadar araca karşı şoför kadrosu 25, şoförlerin araçlara oranı ise % 7 olması nedeniyle ortalama olarak şoför başına 14 araç düşmektedir. Bakım atölyesinde araç bakım onarım kısmı ve seyyar mutfak tamir kısmı mevcut olup araç mevcudu da dikkate alındığında atölyede çalışan personelin yetersiz kaldığı görülmektedir. Bakım atölyesi geçici personel ile takviye edilmişse de ücretlerinin az olması nedeniyle kalifiye eleman temininde güçlük çekilmektedir.

Kaynak, kaporta ve boya atölyesi, ayrı iki binada hizmet vermekte olup, araç bakım şefliğine bağlıdır.

Ayrıca iç hizmetler şefliği bünyesinde faaliyet gösteren marangoz atölyesi bulunmaktadır.

Çeşitli büyüklükte beton ve baraka olmak üzere 44 adet değişik cinsteki depo binası mevcuttur. Bu bina, baraka ve sundurmaların bir kısmı eski ve yıpranmış yapılar olup, sağlıklı ve muntazam değildir. Depolar hacim olarak küçük ancak sayı olarak fazla miktardadır. Depolar arası yol şebekesi ise tır ve ağır tonajlı araçlar için uygun genişlikte ve evsafa değildir. Depolarda gerektiğinde ısıtma ve soğutma yapılamamaktadır. Bu durumu yükleme, boşaltma, tasnif ve tesellüm faaliyetlerini aksatmasına yol açabilecek bir yapı arz etmektedir. Ambarların dağılımı şu şekildedir.

- Ecza ve sıhhiye ambarları,
- Afet ve gıda ambarları,
- Çadır ambarları,

- Giyim ve çamaşır ambarları,
- Porselen ambarı,
- Kamp malzemeleri ve yedek parça ambarı,
- Ticari ambar,
- Eter ve tüp ambarı,
- Arşiv ambarı,
- Kırtasiye ambarı,
- Yollama ambarı,
- Tasnif ve tesellüm ambarı,
- Ekip malzemeleri ambarı,

Depo Müdürlüğü Personeli, 1 müdür, 2 müdür yardımcısı, 1 nakit saymanı, 1 mal saymanı, doktor ile personel, bakım atölyesi, iç hizmetler ve çadır atölyesi olmak üzere 4 şeflik ve bunların personeli olmak üzere toplam olarak 357 personelden oluşmuştur. İnceleme tarihi itibarıyla dış görev, hasta ve izinli olanların toplamı 120'dir. Kadro mevcudunun 150 kişisi geçici statüde olup, kadrolu degillerdir.

Araç mevcudu çok çeşitli cins ve modelde olup, toplam araç sayısı 300'dür. Afetler nedeniyle araçlar dış görevlerde uzun süre kullanılmıştır. Şu anda dış görevde bulunan araç miktarı 104'dür. 32 araca kullanılmaz raporu verilmiş olup, tasfiye işlemleri devam etmektedir. 14 aracın da depo bünyesinde kullanım yeri olmadığı gerekçesi ile tasfiye edilmesi planlanmıştır.

Tasnif faaliyetleri deponun her an yaptığı faaliyetlerden biri olarak ifade edilmiştir. Ancak, Kanal-D'de yayınlanan Arena programından sonra, son 3 ayda tasnif ve tesellüm faaliyetine hız verildiği ve deponun adı geçen programda görüntülenen pejmürde halden çok uzakta olduğu memnuniyetle müşahade edilmiştir. Afet bölgelerinden, ekiplerden, yardım kuruluşlarından ve yerel yönetimlerden depoya intikal eden çoğunluğu kullanılmış ve hek durumunda olan bu malzemeler uzun ve zahmetli çalışmalar neticesinde tasnif edilebilmektedir. *Bu nedenle kamu oyuna ve yöneticilere kullanılmış eşyaların Kızılay'a bağışlanmaması yolunda çağrı yapılmasının gerekli olduğu değerlendirilmiştir.*

Depoda yapılan tasnif ve değerlendirme sonunda 4500 ton II. durumda giyim eşyası ayrıldığı ifade edilmiş olup, 1 ayda ve 27 Mart 2000 tarihli itibarıyla 75 şubeve 1081 ton giyim eşyası gönderilmiştir. Bu da 119.500 kişiye tekabül etmektedir. 5500 ton malzeme ise hek olarak ayrılmıştır. Hek malzemelerin MKE kurumuna satışı yapılmış olup, devredilme aşamasındadır.

Tasnif edilen 7130 çadırdan 4630 çadır birinci durumda, 2500 çadırdaki ikinci durumda kullanıma hazırlanmış, ancak yaklaşık 6000 ton civarında da hek çadır ve çadır malzemesi MKE'ne devredilmeye hazır bekletilmektedir. Bu

tablonun da ortaya koyduğu gibi, afet bölgelerinden gönderilen çadırların titiz bir çalışma ile yeniden kullanılması mümkündür. Bir milli servet olan çadırların, ihtiyaç duyulduğunda ne denli önem arz ettiği izahıtan varestedir. Bu nedenle, afet bölgesi mülki makamlarının önderliğinde, askeri birliklerin ve mahalli idareler katılımı ile çadırların uygun bir şekilde toplanması, kurutulması ve depolara sevkine ilişkin tedbir alınması konusunu tavsiye edilmeye değer bulunmuştur.

h-İzmir Şube Başkanlığında Yapılan İncelemeler:

Komisyon üyesi ve İzmir Milletvekili Sayın Süha TANIK'ın Kızılay İzmir Şubesinde yaptığı incelemeler sırasında tespit ettiği bilgileri 16.02.2000 gün ve bila sayılı yazısı ekinde Komisyonumuza göndermiş, aşağıda bu bilgilere değinilmiştir. (EK: 11; 11/1-37)

Şubeye adı geçen Milletvekilince yapılan ziyarette Şube Müdürü Dr.Nermin (Kunter) Arpacıoğlu yerinde bulunamamış, bu nedenle personel ile görüşmeler yapılmıştır.

Şubede yapılan görüşmede; zeminde bulunan iki dükkanın diğer altı katın kirada olduğu, kiralamanın ihale suretiyle yapıldığı, kira gelirinin %50 sinin İzmir Şube Başkanlığına %50 sininde Ankara Genel Merkeze aktarıldığı, İzmir Konak Meydanında bulunan Yeni Konak Mağazasının da Kızılay'ın malı olduğu anlaşılmıştır.

Kızılay İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Başkan, Başkan Vekili, Genel Sekreter, Muhasip Üye, Veznedar Üye olmak üzere 5 üyeden kurulmuştur.

Başkanlık: Şube, Röntgen, Kreş, Kamp Hizmetlerinde çalışan 23 personelden oluşmaktadır. Şube 14 personel ile hizmet vermektedir. Şubede, Muhasebe, Sekreterlik, Yönetim Kurulu ve Şube Odaları, Kütüphane, Dershane bulunmaktadır. Bu bölümler içinde olan dershane yılda 1 yada 2 kez çalışan ilk yardım ve sağlık gönüllüsü kursları verilmektedir. Bu kursları gönüllü doktorlar ve hemşireler ücretsiz vermektedirler. Öğrenciler 4 aylık kursun 3 ayını ders, 1 ayını hastanelerde staj yaparak yürütmektedir. Yaklaşık her dönem için gönüllü öğrenci sayısı 100 civarında, bu gönüllülerin adres ve telefonları kayıtlı tutularak, gerektiğinde kullanılmak üzere fahri elemanlar olarak Kızılay bünyesinde arşivleşmektedir.

Kreş: 15.01.2000 tarihinden itibaren 2 öğretmen ve 2 bakıcı anne şu anki mevcut 13 çocuğa refakat etmektedir. Bunlardan iki tanesi personel çalışanına ait çocuklardır. Bunların ücretlerini Genel Merkez ödemektedir. 18 Ocak 2000 tarihinden itibaren 45 Milyon TL. olan kreş ücreti 65 Milyon TL. olmuştur.

Ayrıca kreşe dışarıdan da çocuk kabul edilmektedir. Kreşin çocuk bakım kapasitesi 50 kişidir. Çocuklara verilen ücret karşılığında eğitimi ile birlikte sabah kahvaltısı öğle yemeği ve akşam üstü kahvaltısı da verilmektedir.

Kamp: Kızılay Çeşme (Çiftlikköy) Gençlik ve Sağlık Kampı; Kamp süresi 2 ay ile sınırlı olup, 4 dönem halinde, Yetiştirme Yurdu öğrencilerine 15'er günlük dönemlerde hizmet vermektedir. Çadırlar Ankara Genel Merkezinden temin edilmekte, sadece 12 ay sürecinde karavan kalmaktadır. Prefabrik bir mutfakı mevcuttur. Kamp süresi içerisinde çalışanlar, İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Üyeleri tarafından tespit edilmektedir.

Kamp; Müdür, yemekhane sorumlusu, aşçı ve bulaşıkçı olmak üzere kadrolu işçiler tarafında idare edilmektedir. Çalışanlara harcırah ve mesai ücreti ödenmektedir.

Zemin altı bodrum olarak kullanılan 550 metrekarelik yerin bir bölümü kalorifer dairesi, bir bölümü de depo olarak kullanılmaktadır. Depoda hazır vaziyette ve sağlıklı bir şekilde ve bol miktarda yatak, yorgan, yastık bulunmaktadır. Ayrıca vatandaşlardan elde edilen giyeceklerin üzerlerine etiket konmuş talebe göre tasniflenmiş olduğu gözlenmiştir.

Ege Bölgesi Kızılay Kan Merkezi:

Kızılay'ın malı olan Kızılay Kan Merkezi 6 kat olup her kat 120 m2 dir. Çalışmalarında Kızılay Genel Merkeziye bağlıdır. Bünyesinde 98 personel çalışmaktadır. (6 kadrolu doktor, 2 gececi doktor, 6 biyolog, 6 teknisyen, 2 organizatör, 12 muhasebe çalışanı, 2 istatistikçi, 1 tıbbi malzeme depocusu, 1 elektrikçi, 1 idari amir, 1 santral görevlisi, 2 sekreter, 1 kan sayım depocusu, 5 şoför, 16 hizmetli, 38 hemşire)

Ege Bölgesi Kızılay Kan Merkezine bağlı 3 kan İstasyonu da faaliyet göstermektedir. Bunlar;

Uşak : 1 Doktor, 4 Teknisyen Hemşire, 1 Memur, 1 Şoför, 2 Hizmetli,

Aydın : 1 Doktor, 1 Teknisyen Hemşire, 5 Hemşire, 1 Memur, 3 Gece Bekçisi, 1 Şoför,

Ödemiş: 1 Doktor, 1 Teknisyen Hemşire, 4 Hemşire, 1 Memur, 1 Şoför, 3 Hizmetli,

Kan alım merkezinde kan veren vatandaşlarla görüşülmüş, görüşme sırasında Kan Merkezi Müdürlüğü ve hemşireler hazır bulunmuştur. Kan veren vatandaşlar Kızılay'ın temizliğinden memnun olduklarını, ancak işleyiş hakkında bilgilerinin olmadığını ifade etmişlerdir. Vatandaşlardan Mehmet

Köken (tarıste güvenlik görevlisi) gazete ve televizyonlardan edindikler bilgilere göre kanların döküldüğünü görünce çok üzülüp kızdığını, görüştüğü bir çok kişinin de aynı duygularda olduğunu, acilen sebebinin araştırıp bunun açıklanmasını istemiştir. Erol Tunalı ise arkadaşının hastası için geldiğini, kendilerine personelin çok yardımcı olduklarını, kanların döküldüğü için çok üzüldüklerini beyan etmişlerdir.

Günde ortalama 40-50 vatandaşın kendi isteği ile Kızılay Kan Merkezine gelip kan verdiğini, günde Kızılay'dan ücret karşılığı talep edilen kanında 200-250 civarında olduğu beyan edilmiştir.

Kan bağıışı organizatörü, çalışma sistemlerinin sivil kuruluşlar, belediyeler, kaymakamlıklardan toplu kan bağıışı sağlamak olduğunu, ayrıca askeriye ile periyodik olarak ayda bir kez randevulaşarak kan alma işleminin yapıldığını beyan etmiştir. Kan döküm olayının televizyon ve gazetelerinin yayınlarından sonra randevu almakta çok zorluk çektiğini de (%80 düşüş gibi) beyan etmiştir. Ayrıca gayrimenkul bağıışlarında da azalma olduğu personel tarafından tespit edilmiştir.

Muhasebe Müdüründen alınan bilgiye göre Muhasebede 9 kişi çalışmaktadır. Muhasebe bölümü teknolojik gelişmelerden yoksun karışık bir atmosferde, özellikle arşiv bölümü son derece karmaşık ve dosyaların koridorlarda olduğu tespit edilmiştir.

İzmir Efes Oteli ön bürosunda yapılan görüşmelerde Kızılay yetkililerine misafirhane olarak indirimli oda açıldığı beyan edilmiştir.

1- Ankara Kızılay Kan Merkezinde Yapılan İncelemeler:

24.02.2000 günü Komisyonumuz Ankara Kızılay Kan Merkezinde hem inceleme yapmış ve hem de kan vermek suretiyle kamu oyunun dikkatini bu konuya çekmeye çalışmıştır.

İlgililer ile yapılan görüşmede; Kızılay'ın hali hazırda 22 kan merkezi ve 16 kan istasyonu bulunduğu, Ülkemizde bugün bile %87 tam kan ve %13 kan komponentleri biçiminde kan kullanımı yapıldığı, bu durumun gelişmiş ülkelerin ortalama rakamlarının çok gerisinde olduğu,

Ülkemizde ortalama yıllık kan bağıışı 1.000.000 ünite olduğu, bunun yaklaşık %50'lik bölümünü Kızılay'ın topladığı, bu kanların % 55-60'lık bölümü sivil kişilerce bağıışlandığı,

Özellikle 17 Ağustos Marmara Depreminden sonra, hamiyetperver Türk Milletinin kan bağışında patlama yaşanırken, daha sonraki süreç içinde genel bir düşme eğilimin başladığı hususları tespit edilmiştir.

Avrupa Birliğine geçiş sürecinde tüm sektörlerde olduğu gibi kan konusunda da standartları yakalamak zorunda olan ülkemizi; radyo istasyonlarından acil hastalar için kan anonsu yapmak durumundan kurtarmak gerekmektedir. Bu açıdan, Komisyonumuz kan bağışını yaparak, sembolik de olsa, bu Milli davaya dikkat çekmek istemiştir.

B- İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLARDAN İSTENİLEN BİLGİLER:

1. Komisyonumuz 12.11.1999 gün ve 10/73,74-9 sayılı yazısı ile Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanlığından; 17 Ağustos 1999 tarihinden itibaren ulusal düzeyde yayın yapan televizyonlarda Türkiye Kızılay Derneği hakkında yapılmış bütün haber programlarına ait bantların gönderilmesini istemiştir.

RTÜK 07.04.2000 gün ve 2143 sayılı yazısı ile Kanal-D'de yayınlanan Arena programında yayınlanan çekimleri havi video kaseti göndermiştir. (EK: 12; 12/1-2)

Komisyonumuz; Radyo Televizyon Üst Kurulundan istemiş olduğu 17 Ağustos 1999 tarihinden sonra ulusal bazda yayın yapan televizyonlardan yayınlanmış Kızılay hakkında ki haber programlarını izlemiş ve aşağıdaki iddiaların ortaya atıldığı tespit edilmiştir.

Kanal D'de yayınlanan Arena Programında yer alan iddialar:

Depremzedenin sözünü ettiği hususlar:

- Depremzedelere yardımlar dağıtılırken torpil yapıldığı,
- Kirli, küflü eşyaların sokağın ortasına dökülerek dağıtıldığı,
- Yemeklerin içinde kurtlar görüldüğü,

Arena Programına bir Bürokratin Yaptığı İhbarlar:

- Kızılay'ın Ankara deposunun malzeme ile dolu olduğu,
- İhtiyaç olmadığı halde yeni malzeme alındığı,
- İşlerin Kızılay Genel Müdürlüğü karşısındaki kahveden organize edildiği, organizasyonda Süleyman ALKIŞ isimli bir kişinin önemli rol aldığı,

Süleyman ALKIŞ ile gizli kamera çekiminde ortaya atılan iddialar:

- a) Yönetime yakın olmak kaydıyla Kızılay'a mal satışının kolay olduğu, ayrıca yeni malzemelerin de bu yolla hurda malzeme sınıfından satın alınabileceğini,
- b) Bir miktar parası olsa idi Kızılay'a matbaa işi yapabileceğini, parası olmadığı için yapamadığını,
- c) Menfaat karşılığı iş yapan Yönetim Kurulu Üyelerinden birinin Sivash, diğerinin Urfalı olduğunu,
- ç) Kızılay'ın tüzüğü gereği gümrüksüz mal getirebildiğini, bu hakkın kötüye kullanıldığını,
- d) Bir Kızılay yetkilisinin Öveçlerdeki dubleks evini ücretsiz yaptığını,
- e) Dış Alımlar Şefi bayanın görevini yaparken kendisine menfaat karşılığı yardımcı olduğunu,
- f) Tekerli sandalye alımının düşünülebileceğini,
- g) İhalelerde belirli yer ve kişilere %10-15 rüşvet vermek gerektiğini,
- ğ) Müdür Yardımcısı Hüseyin ÇATANA'nın da menfaat saiki ile iş yaptığını,
- h) Depoda hurdaya ayrılmış malzemeler içinden seçim yapabileceğini,
- ı) İhale ilanı yapılmadan görevlilerin belirli kişilere ihale konusu hakkında servis yaptıkları, henüz ortada bir çalışma yok iken katalitik soba konusunda konu mankenine teklif üretildiği,
- i) Gümrüklü Alımlardan sorumlu Müdür Yardımcısı Hakkı NOYAN 'ın konu mankenine Frankfurt merkezli olarak 350 bin Mark kara parayı %8 komisyon karşılığı aklama önerisinde bulunduğu,
- j) Yönetim kurulu Üyesinin para karşılığı kumar oynadığı,

Kızılay Ankara Deposundan Görüntüler Sırasında Ortaya Çıkan İddialar:

- a) Kızılay'ın enjektör fabrikası olduğu için dışardan enjektör alımı yapmadığı,
- b) Uyku tulumlarının sağlam olmasına rağmen hurda gösterilerek satıldığı,
- c) ABD'den gelen sakat aracı, tansiyon aleti ve bazı tıbbi cihazların hiç kullanılmadığı halde hurdaya çıkarılarak satıldığı,
- ç) Tekstil malzemelerinin hurdaya çıkarılmak için özellikle yurtıldığı, kesildiği,
- d) Yatakların depolandığı alanların dış etkiye açık olduğu, bu nedenle hızla tahrip olabileceği,
- e) 1936 yılında üretilen pamukların depoda tutulduğu,
- f) Yardım amacıyla gelen giyim eşyalarının tasnifinin yapılmadığı,
- g) Bağış elektrikli eşya, daktilo ve dikiş makinelerinin Kızılay'ın amacına uygun değerlendirilmeyerek depoda çürümeye terk edildiği,
- ğ) Elemanların mesai saatinde çalışmak yerine lokalde kayıt oynadığı,
- h) Tıbbi cihazların yeni olmasına rağmen hurdaya çıkarıldığı,

- 1) Hurdaya ayrılması gereken malzemenin bir çalışma ile tespit edilmediği, tesadüfen seçildiği,
i) Harp Stoku malzemenin miadının dolmuş olduğu,

Konularının yer aldığı incelenmiştir.

2. TBMM kütüphanesinden temin edilen Türkiye Kızılay Derneği hakkında çıkmış 31 sayfa ve 78 adet haber, 33 sayfa ve 62 adet makale incelenmiş ve aşağıdaki iddialar Komisyonumuz çalışmalarında değerlendirilmiştir. (EK: 13;13/1-65)

- Sabah Gazetesinde, 25.08.1999 tarihinde Ersel ER adlı depremzede, Yalova'da depremzedelerden kefeni için 7,5 milyon, defin için 70 milyon alındığı,

- Sabah Gazetesinde, 25.8.1999 tarihinde Kızılay yöneticilerinin Kızılay'ın ortak olduğu Emek İnşaat tarafından işletilen otellerden % 50 indirimle yararlandığı,

- Evrensel Gazetesinde 25.8.1999 tarihinde Yalova'da depremzedelerden kefeni için 7,5 milyon, tabut için 25 milyon alındığı,

- Sabah Gazetesinde 31.8.1999 tarihinde Tadilata alınan Altındağ Aşevine 2 aydır tek bir çivi çakılmadığı, Ulucanlar Aşevinin durumunun iyi olmadığı,

- Milli Gazetede 10.9.1999 tarihinde Zeki Çelik Milletvekili, Yalova'ya gönderilen 500 çadırın yırtık çıktığı,

- Yeni Şafak Gazetesinde 14.9.1999 tarihinde, Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfının Çinden getirdiği 23 çadıra el konulması,

- Yeni Şafak Gazetesinde 15.9.1999 tarihinde, Kızılay Teftiş Kur. Çürük çadır bezi konusunun belgelendiği,

- Sabah Gazetesinde 18.9.1999 tarihinde Depremzedelere çürük çadır dağıtıldığı,

- Sabah Gazetesinde 18.9.1999 tarihinde Kızılay yöneticilerinin akraba ve hemşehrilerini işe yerleştirerek kurumu "çiftliğe çevirdikleri",

- Yeni Şafak Gazetesinde 22.9.1999 tarihinde Zeki Çelik Deprem Araştırma Komisyonu Sözcüsü, Kızılay'ın deprem için yapılan yardımları gizlediği,

- Radikal Gazetesinde 24.9.1999 tarihinde Kızılay derneğinin 1998 Yılı denetçi raporunun 10. maddesinde emekliye ayrılan personelin sözleşmeli olarak yeniden görev verilmesinin eleştirildiği, ancak tedbir alınmadığı,

- Sabah Gazetesinde 26.9.1999 tarihinde Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından yapılan soruşturmalarda, Kurumun ihalelerinin yöneticilerin yakınlarına verilerek haksız çıkar sağlandığı, Kızılay'a yapılan bağışların nerede kullanıldığı, Kızılay'ın satın aldığı çadırların su geçirmezliği, Afet bölgesine gönderilen yardımların yetersizliği,

- Zaman Gazetesinde 27.9.1999 tarihinde Mersin Ağır Ceza Mahkemesinin kararları, Bazı kurum görevlilerinin mahkemelerce rüşvet, dolandırıcılık, resmi evrakta sahtecilik gibi suçlardan yargılanarak ceza aldıkları,

- Sabah Gazetesinde 16.10.1999 tarihinde Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından yapılan soruşturmalarda; Kızılay Genel Başkanı Kemal DEMİR'in otel faturalarının ödenmesi, Yöneticilerin yurt içi ve dışı gezilerindeki harcamaların usulüne uygunluğu, Kurumun yöneticilerin hemşehri ve akrabaları ile doldurularak hantal bir yapı kazandırıldığı, Kurumun ihalelerinin yöneticilerin yakınlarına verilerek haksız çıkar sağlandığı, Röntgen filmi ithalinde yolsuzluk yapıldığı, Çadır bezi ihalesinde yolsuzluk yapıldığı, su geçiren çadır bezlerinin alındığı, İşyeri ve gayri menkullerin işletilmesinde usulsüzlük yapıldığı, Afet bölgesinde kefen bezi ve defin işlemlerinin yapılmasından para alındığı,

- Şeni Şafak Gazetesinde 9.10.1999 tarihinde Kızılay'ın çadır stokunun bittiği,

- Sabah Gazetesinde 9.10.1999 tarihinde Depremzedelere hazırlanan tabldot seçiminin hatalı olduğu,

- Yeni Şafak Gazetesinde 11.10.1999 tarihinde Gümrük Teftiş Kurulu işi yürütüyor, Afette kullanılacak malzemenin ithalinde (Gümrük İşlemleri yoluyla) fazla fatura tanzim ederek zimmete para geçirmek,

- Hürriyet Gazetesinde 13.10.1999 tarihinde Kızılay deposunun düzensiz olduğu,

- Sabah Gazetesinde 12.10.1999 tarihinde Bazı kamu kuruluşlarının kullanılamaz durumdaki malzemeleri Kızılay'a verdiği,

- Yeni Şafak Gazetesinde 14.10.1999 tarihinde Üyelik politikası nedeniyle Gizli Örgüt havası verildiği.

- Sabah Gazetesinde 17.10.1999 tarihinde Yöneticilerin bazı faturalarının Kızılay'a ödettirildiği,
- Sabah Gazetesinde 17.10.1999 tarihinde Çadır bezi ihalesinde yolsuzluk yapıldığı,
- Sabah Gazetesinde 17.10.1999 tarihinde Ankara Kızılay meydanındaki yapı-şlet-devret modeli ile ihale edilen binanın ihalesinde yolsuzluk yapıldığı,
- Yeni Şafak Gazetesinde 19.10.1999 tarihinde Emirdağ Çadır Kentinin yanlış zemin üzerine kurulduğu,
- Yeni Şafak Gazetesinde 26.10.1999 tarihinde Milletvekili Sayın Abdullah Gül, Mali ve İdari yönden 15 yıldır denetlenmediği,
- Yeni Şafak Gazetesinde 26.10.1999 tarihinde Milletvekili Sayın Abdullah Gül, Müfettişlerin yolsuzlukları örtbas ettiği,
- Yeni Şafak Gazetesinde 26.10.1999 tarihinde Milletvekili Sayın Abdullah Gül, Yöneticilerin çok uzun süre görev yapması,
- Yeni Şafak Gazetesinde 27.10.1999 tarihinde Milletvekili Sayın Abdullah Gül, Kartal Yakacık'taki 70 kişilik Huzurevinde keyfi yönetime şikayete rağmen Kemal DEMİR'in duyarsız kaldığı,
- Yeni Şafak Gazetesinde 27.10.1999 tarihinde Milletvekili Sayın Abdullah Gül, Şişli şubesinin üyelik başvurularını ret etmesi,
- Sabah Gazetesinde 31.10.1999 tarihinde Yaşar Bahçıvan, Çadır ihalesinde rüşvet,

iddiaları yer almıştır.

3. Komisyonumuzun 17.11.1999 gün ve 10/73.74-20 sayılı yazısı ile Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığından Türkiye Kızılay Derneği hakkında bilgi, belge, müfettiş raporu ve dokümanların gönderilmesi istenmiştir. (EK:14; 14/1-1575)

Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığının 18.11.1999 gün ve 090/1582 sayılı cevabi yazısında; 13.10.1999 gün ve 25/99-8 sayılı inceleme raporu ve ekleri ve Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına da intikal ettirilen 04.11.1999 gün ve 25/99-11 sayılı soruşturma raporu ekleri ile bu raporlara ilişkin Başbakanlık Makamının 12.11.1999 gün ve 190-191 sayılı olurları gönderilmiştir.

Başbakanlık Başmüfettişi Kenan Işık koordinatörlüğünde, Mülkiye Başmüfettişi Rıza Yılmaz, Dernekler Denetçileri Muhsin Özasan ve Ergün Güngör tarafından hazırlanan:

a- 13.10.1999 gün ve 25/99-8 sayılı raporda Kızılay'ın menkul ve gayri menkul mal varlığına ilişkin ön bilgilere yer verildiği,

b- Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına da intikal ettirilen 04.11.1999 gün ve 25/99-11 sayılı soruşturma raporunda ise Türkiye Kızılay Derneğinin 1998 yılında gerçekleştirdiği çadır bezi alımına ilişkin ihalede tespit olunan yolsuzluklar ile usulsüzlüklerle ilgili olarak;

- Çadır malzemesine ihtiyaç olmadığı halde ihtiyaç varmış gibi göstererek fevkalade alım statüsünde ihalenin gerçekleşmesine sebep olan:

Yönetim Kurulu Üyeleri; Ahmet KALKANOĞLU, Ertan GÖNEN, Nurettin ÖZDEMİR, Kadir KURT ve Türker SANAL.

Genel Müdür Fatih EVREN,

Genel Müdür Yardımcısı Selim ARIKSOY.

Yardım Malzeme İkmal Müdürü Lokman YANGIN haklarında TCK 230 ve 240. maddelerine göre işlem yapılması.

- Anılan alıma ilişkin ihaleyi gerçekleştiren ve onaylayan:

Yönetim Kurulu Üyeleri: Ahmet KALKANOĞLU, Nurettin ÖZDEMİR, Kadir KURT ve Türker SANAL,

Genel Müdür Fatih EVREN,

Genel Müdür Yardımcısı Selim ARIKSOY.

Genel Müdür Yardımcısı Ender TAMER.

Alım Satım Müdürü Hayati KALKANOĞLU.

Alım Satım Müdür Yardımcısı Hüseyin ÇATANA.

PBMK Müdürü Yaşar KANT,

Merkez Müdür Şefi Serpil GÖKTAN.

Yardım Müdürlüğü Şefi Nakşidil COŞKUNSES haklarında TCK 230 ve 240. maddelerine göre işlem yapılması.

- İhale neticesinde alımına karar verilen çadır bezinin bir kısmını, gerçek teslim tarihinden önceki bir tarihte depoya teslim edilmiş gibi gösteren belgeleri düzenleyen:

Depo Müdür Yardımcısı Hasan ÜRKMEZ.

Ayniyat Saymanı Şafak LOSTAR.

Depo Görevlileri; Ferruh GÜLECEK, A. Rıza KUTLAY ve Nurettin YILDIZ haklarında TCK 339. maddesine göre işlem yapılması,

- Söz konusu ihaleden maddi menfaat temin ettiğine ilişkin belgeler elde edilen;

Genel Merkez Denetçiler Kurulu Başkanı A. Nejat RESULOĞLU,
Depo Görevlisi Ferruh GÜLECEK haklarında TCK 209. maddesine göre işlem yapılması,

- İhale sonucunda satın alınmasına karar verilen çadır bezlerine ilişkin olarak evsafa uygunluk konusunda iki ayrı rapor düzenleyen,

Depo Müdür Teknik Yardımcısı Ahmet COŞKUN,
Çadır Atölyesi Şefi Ali KABASAKAL haklarında TCK 240. maddesine göre işlem yapılması,

- Bahse konu çadır bezi ihalesi işlemlerini ilişkin olarak usulsüz işlemleri tespit ettikleri halde adli makamlara konuyu intikal ettirmeyen;

Kızılay Genel Başkanı Kemal DEMİR,
Yönetim Kurulu Üyeleri; Ahmet KALKANOĞLU, Nurettin ÖZDEMİR,
Tahsin KAPLAN, Ertan GÖNEN ve Türker SANAL,
Teftiş Kurulu Başkanı İlyas YILMAZ,
Başmüfettiş Kemal AYDIN,
Müfettiş Hasan SİVRİKAYA haklarında TCK 235. maddesine göre işlem yapılması,

Konularına havi raporlar olduğu anlaşılmıştır.

4. Komisyonumuz 02.12.1999 gün ve 10/73,74-30 sayılı yazısı ile Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi Başkanlığından afetler konusunda bilgi almak üzere görevlendirilen Alt Komisyon tarafından konuyla ilgili doküman istenilmiştir. (EK:15; 15/1-3675)

Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi Başkanlığının 07.12.1999 gün ve 29 sayılı yazısı ile 17 Ağustos depremi sonrasında Kriz Yönetiminin Kızılay ile yaptığı yazışma örnekleri gönderilmiştir.

5. Komisyonumuz 23.12.1999 gün ve 10/73,74-41 sayılı yazısı ile Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasi İşler Genel Müdürlüğünden Fransa, Japonya, Almanya, İngiltere, Norveç ve Cezayir Kızılay ve Kızıllaç

teşkilatlarının yapıları, kaynakları ve afet müdahale sistemleri hakkında bilgi ve doküman derlenmesi istenmiştir. (EK:16; 16/1-76)

Dışişleri Bakanlığı Çok Tarafli Siyasi İşler Genel Müdürlüğünün 04.02.2000 gün ve 495-44 sayılı yazı ile Norveç ve Japon Kızılhaç örgütleri hakkında, 14.02.2000 gün ve 633-66 sayılı yazısı ile Fransız Kızılhaç teşkilatı, 21.02.2000 gün ve 766-88 sayılı yazı ile Alman Kızılhaç teşkilatı hakkında bilgi ve doküman gönderilmiştir.

Yabancı dille hazırlanmış bu dokümanların, Komisyonumuzun 16.02.2000 gün ve 73,74-72 sayılı yazısı ile TBMM Başkanlığı Dış İlişkiler ve Protokol Müdürlüğünden Türkçe'ye tercüme edilerek gönderilmesi istenmiştir.

Bu dokümanlardaki bilgiler aşağıya özetlenerek çıkartılmıştır.

Japon Kızılhaç'ı

Dernek, 1952 yılında tüzel kişi olarak Japon Kızılhaç Kanunu ile kurulmuştur. Yönetim Kurulu, 223 üye arasından 3 yıllığına seçilir. Yılda bir kez başkan, iki başkan yardımcısı ve 61 yönetici seçmek (hepsi 3 yıllığına seçilir) için ve yıllık bütçe, faaliyet raporu ve tüzük değişikliği gibi önemli konuları görüşmek üzere toplanır. Yönetim Kurulunun ilk görevi önemli faaliyetleri yürütmeye ve tüzükle ilgili konuların kabulünde Başkana yardımcı olmaktır. Yılda 2 kez toplandığından sorumluluklarını yöneticiler arasından seçilip 12 üyeli olan ve ayda bir toplanan Daimi Yönetim Kuruluna verir.

Dernekte İmparatoriçe Majesteleri onursal başkan, İmparator ailesinin diğer üyeleri ise onursal Başkan Yardımcısıdır. Daha önceki Başkanlara da Başkan emeritus ünvanı verilebilir. Başkan yönetim kurulunu temsil ederken ve yönetim kurulu toplantılarına başkanlık ederken, derneğin günlük faaliyetlerini sekreteryası aracılığı ile denetleyerek yüksek yönetici fonksiyonunu üstlenir.

Derneğin ulusal merkezi Tokyo merkezinde olup 47 merkez arasındaki ulusal ağı destekler. Her bölüm faaliyetlerini denetlemek üzere seçilmiş üyelere oluşan bir müşavirler kuruluna sahiptir. Bölümlerin altında şehir, kent ve köy gibi kamu idaresi birimlerine paralel olarak oluşturulan şubeler yer alır. Bölümler ve şubeler temsil ettikleri toplumun liderleri tarafından yönetilir ve üye kazandırmak ve üye alma ve üyelik aidatlarını toplama hizmeti verirler. Ulusal merkez, tıp merkezi, kan merkezi ve plazma ayrıştırma merkezi, hemşirelik okulu ve ebe okulunu doğrudan doğruya idare eder. Diğer bütün çeşitli alanlardaki Kızılhaç kurumları kendi bölgelerindeki bölümlerin yetki alanına girer. Derneğin merkezi Tokyo'dadır.

Norveç Kızıllaç'ı

Norveç Kızıllaçının 304 000 paralı üyesi vardır. Üyelerin çoğunluğu aktif değildir. İçerde ve dışarıda tüm aktiviteleri uygulayan yaklaşık olarak 35 000 gönüllü vardır. Norveç Kızıllaç'ı 20 dış ve 300 iç branştan oluşur. Branşlar finansal kaynak seferberliğinde özertir. İç ve dış branşlar, Sekreteryaya (merkez büro) tarafından ikmal ve finanse edilir. Çalışma gönüllü temelinde dayanır.

Sekreteryada yaklaşık 300 eleman çalışır. Sekreteryaya 3 ana bölüme ayrılır: Ulusal Bölüm, Uluslararası Bölüm ve Servis Bölümü. tüm personel profesyonel temelde eğitilir. Eleman ihtiyacı ulusal gazeteler yoluyla ilan edilir, mülakata çağırılacak adayların kısa bir listesi oluşturulup yönetim grubuna, ilk 3 aday önerilir.

Uluslararası Kızıllaç Federasyonunda görev alacak delegeler geçici eleman statüsünde olup, yılda 2 kez seçim yapılır. 1999'da Norveç Kızıllaç'ı 205 eleman kısa ve uzun vadeli yurt dışı görevlerine göndermiştir.

Norveç Kızıllaç'ı son üç yılda aşağıdaki gelirleri elde etmiştir.

<u>Yıl</u> :	<u>Toplam Değer (Norveç Kronu):</u>	<u>Uluslararası Yardım</u> :
1997	1.065.000.000	350.000.000
1998	1.141.000.000	394.000.000
1999	1.200.000.000	450.000.000

Ulusal aktiviteleri derneğin öz kaynakları ile finanse edilirken, uluslararası faaliyetlerinin yaklaşık % 80'ni hükümet tarafından desteklenir.

Ana gelir kaynağını kumar makinelerinden sağlanan faydalar oluşturur. 1998 yılında 647 milyon Norveç Kronu gelir sağlanmıştır. Norveç Kızıllaç'ının personel giderlerinin % 50'si bu kaynaktan temin edilen nema ile karşılanmaktadır. Norveç Kızıllaç'ı ilk yardım eğitimi gibi servislerden de kazanç sağlamaktadır. Yerel düzeyde oluşturulan fonlar, yerel düzeyde korunur ve harcanır.

Felaket hazırlıkları doğrultusunda Norveç Kızıllaç Ulusal Felaket Planıyla tamamen bütünleşmiştir.

Norveç Kızıllaç ulusal felaket önleme çabalarının belkemiği, 17.000 gönüllüden oluşan yardım topluluğudur. Bu gruplar Ülkenin 335 yerleşim yerinde konuşlandırılmıştır. Felaket organizasyonunda çalışan kişilere eğitim, 72 saatlik temel ilk yardım kursundan oluşur. Genel derslere ilaveten, dağda ve deniz bölgesinde de dersler yapılır. Takımlar normalde 6 kişiden oluşur. Asgari

yaş 17'dir. Her topluluğun ekipmanları sahip oldukları fona göre değişir. Fakat, tüm personelin en azından telsizleri ve el setleri standartları vardır. Norveç Kızıllaç'ı ulusal ambulans filosunun yaklaşık % 30'una sahiptir.

Norveç, Kızıllaç bağışlarının toplanmasından ve muhafazasından sorumlu değildir. Bu görev ulusal felaket ihtimali doğrultusunda, Sivil Savunma ve Sağlık Bakanlığı'na aittir. Afetlerde Norveç Kızıllaç'ı insan gücü, ekspertiz, iletişim ve ulaşım sağlar.

Fransız Kızıllaç'ı

25 Mayıs 1864 tarihinde kurulmuş olan Fransız Kızıllaç'ı, kamu yararına dernek statüsüne haizdir. 1901 tarihli Dernekler Yasası'na tabi diğer derneklerden farkı, ayrı bir yasayla kurulması, tüzüğünün Danıştay'ın onayını takiben Resmi Gazetede yayınlanması, seçimle işbaşına gelen başkanının Bakanlar Kurulunun kararı üzerine Cumhurbaşkanı tarafından atanması ve teşkilatın kanun koyucu tarafından açık bir şekilde "kamu idaresinin yardımcı" olarak tanımlanmasıdır.

Teşkilatın yapılanması, Fransız İdari sistemini yansıtmaktadır. Tabanda, 60.000 üyenin oluşturduğu 1.200 yerel komite (Comite local) bulunmaktadır. İkinci sırada, vilayetler bazında örgütlenmiş 102 il kurulu (ya da diğer adıyla il delegasyonu) (conseil departemental ya da Delegation departementale) mevcuttur. İl kurulları da keza Fransız Mahalli İdare sistemine uygun olarak 22 bölge merkezi (Delegations regionales) altında toplanmışlardır. Her bölge merkezi bir başkan (President) tarafından yönetilmektedir. Yapılanmanın diğer aşamaları, sırasıyla Genel Kurul, (Assemblée generale), İdare kurulu (Conseil d'administration), Başkanlık Kurulu (Bureau national) ve Genel Başkan (President national) oluşmaktadır.

Zayıf yetkilere sahip bölge merkezleri, daha ziyade Fransa'nın, Avrupa Birliği'nin diğer büyük ülkelerinde mevcut yerinden yönetim şemalarına yakınlaşmak gayesiyle, yakın bir gelecekte vilayet esaslı yapılaşmaktan vazgeçilebileceği yaklaşımıyla oluşturulmuştur. Esas yetki hali hazırda merkezde toplanmıştır. Koordinasyon, başkan ile başkanlık kurulunun talimatı üzerine, "Kurtarma ve Yardım Faaliyetlerinden Sorumlu Başkan Yardımcısı" sıfatıyla İl Kurulu'nun başı olan vilayet sorumlusunda (Delegue departementale) toplanmaktadır.

Kızıllaç'a Yerel Komite (Comite local) düzeyinde üye olunmaktadır. Her bir fert, ikamet yeri esas alınarak, tek bir komiteye üye olabilmektedir. Üyelerden ayrı olarak 500.000 civarında da yardımsever bulunmaktadır. 1.200 yerel komiteden gelen temsilciler Yerel Komiteler Kurulu'nu (Conseil des

Comites locaux), bu kurulun mensuplarının bir bölümü Vilayet Delegasyonları Kurulu'nu (Conseil des Delegations departementales), nihayet bu sonuncu oluşumun üyeleri de 22 Bölge Başkanıyla birlikte yaklaşık 300 kişilik Genel Kurulu (Assemblée generale) oluşturmaktadırlar. Genel Kurul, üç yılda bir yapılan seçimlerle İdare Kurulu'nun (Conseil D'administration) 21 üyesini seçmektedir (kalan üyelerin 4'ü bizzat İdare Kurulu tarafından, 3'ü Danıştay, Tıp Akademisi ve Tabipler Birliği tarafından, 3'ü de Sendikalar tarafından atanmaktadır).

Sol İktidar, 1998 yılında Kızılhaç İdare Kurulu'na artık, temsilci atamama kararı almıştır. İdare Kurulu üyeleri daha sonra kendi aralarında bir seçim gerçekleştirerek Başkanlık Kurulunun (Bureau du President) 9 üyesini ve Genel Başkanı (President national) belirlemektedirler. 3 yıl için seçilmekte olan Genel Başkan, en fazla iki dönem boyunca görev alabilmektedir. Başkanın seçildiği tarihte 72 yaşını doldurmamış olması gerekmektedir. Genel Başkan, bilahare Bakanlar Kurulunun Kararı üzerine Cumhurbaşkanı tarafından atanmakta ve Atama Kararnamesi Resmi Gazetede yayınlanmaktadır.

Teşkilatın işleyiş zincirinde en önemli halkayı Yerel Komiteler (Comite local) oluşturmaktadır. Gerek yardımseverlerden bağış toplanmasında gerek afet anında yardım götürülmesinde, ilk örgütlenme yerel düzeyde yapılmaktadır. Afetzedelere derhal dağıtılmak üzere halktan toplanan giysi ve yiyecek maddeleri de komiteler tarafından depolanmaktadır. Haliyle, afetin boyutuna bağlı olarak eşgüdüm İl Kurulları ve daha üst birimler tarafından yönlendirilebilmektedir. Kriz anında, Kızılhaç birimleri vali tarafından da göreve çağırılabilen ve örneğin askerler ile gönüllülerin çalışmalarını yönetmeleri, söz konusu personele yemek ve teçhizat temin etmeleri, ayrıca itfaiye teşkilatı, hastaneler ve emniyet müdürlüğüyle eşgüdümü sağlamaları talep edilebilmektedir. Vali tarafından görevlendirme yapılmış ise operasyon masrafları devlet eliyle Kızılhaç'a iade edilmektedir.

Teşkilatın ve şubelerinin hesapları, bağımsız mali denetim firması "Price-Waterhouse" ile Devletin seçtiği (Cabinet Fournet) isimli hesap denetim şirketi tarafından kontrol edilmektedir. Ayrıca, müteakip aşamada da Sayıştay'ın ayrıntılı incelemesi de söz konusudur.

Kurumun 1997-99 yılları arasındaki gelirleri yaklaşık 700 milyon frank düzeyinde seyretmiştir. Gelirler bağış, miras, üye aidatları, yerel idarelerin katkıları ve pul satışı gibi kalemlerden oluşmaktadır. Buna mukabil, 1999 yılı giderleri toplamı yaklaşık 3.5 milyar franktır. Söz konusu rakam yardım faaliyetleri, personel giderleri ve 660 bağlı kurumun faaliyet giderlerinden kaynaklanmaktadır. Bağlı kurumların giderleri bilahare Sosyal Sigortalar

Kurumu, İl Sağlık Müdürlükleri ve Devlet tarafından teşkilata iade olunmakta ve tekrar yardım faaliyetlerine hasredilmektedir.

Kızılhaç Teşkilatı, bir yılda, kuruma ve diğer kurumlara ait yaklaşık 200.000 kişiye acil yardım ve kurtarma eğitimi sağlamaktadır. Tek başına İtfaiye Teşkilatı, Sivil Savunma Genel Müdürlüğü ve Sivil Koruma İdaresi'nin sağladığı toplam eğitim kadar eğitim vermektedir. Kuruma bağlı okullarda verilen meslek eğitimi (hemşirelik, hastabakıcılık, hosteslik, çocuk bakıcılığı, kreş öğretmenliği vb.) söz konusu rakama dahil değildir.

Arama-kurtarma ve yardım ekipleri, ülke geneline yayılmış, tümü diploma sahibi yaklaşık 30.000 gönüllüden oluşmaktadır. Başkent Paris'te az sayıda ücretli yardım personeli bulunmaktadır. Yapılanma, yerel komiteler düzeyinde kurulmuş "UNIR" (Unite nationale d'intervention rapide) isimli birimler ve il kurulu nezdinde örgütlenmiş "EDIR" (EQUIPE departementale d'intervention rapide) isimli ekipler etrafında oluşturulmuştur. Yardım personelinin tümünde telsiz ve çağrı cihazı bulunmaktadır.

Fransız Kızılhaç Teşkilatı'na bağlı 660 kurum bulunmaktadır. Hastane, klinik, psikolojik tedavi merkezi, özürlü çocuklar için bakımevi, huzurevi, anaokulu, kreş, kimsesizler için yardım evi, aşevi, hastabakıcı okulu, hemşire okulu ve hostes okulundan oluşan bu kurumların sayısı son yıllarda 1.000 civarından 660'a indirilmiştir. Genel Başkan "Devletin hizmet götürdüğü alanlardan çekilme" politikasını benimsemiş ve bu çerçevede son olarak ambulans servisleri ve ıg necilerin hizmet verdiği sağlık ocakları kapatılmıştır.

6. Komisyonumuz 23.12.1999 gün ve 10/73,74-42 sayılı yazısı ile Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu Başkanlığından Kızılay Derneği nezdinde gerçekleştirdikleri inceleme sonuçlarını gösterir raporu talep etmiştir. (EK:17; 17/1-146)

Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu Başkanlığının 24.12.1999 gün ve 48-350 sayılı yazı ekinde 06.07.1983 gün ve 1983/7 sayılı Türkiye Kızılay Derneği İnceleme ve Denetleme Raporunu göndermiştir.

Bu raporda Kızılay'ın genel teşkilat yapısı, gelirleri, depolar, kan merkezleri, hac hizmetleri, şubelerin Genel Merkeze gönderdiği hisseler, iştirakler, hukuksal alt yapı, personele ilişkin konular, bütçe ve muhasebe sistemi, afetler konusundaki çalışmaları hususlarının yer aldığı görülmüştür.

Raporun güncelliğini halen muhafaza eden önerileri aşağıya çıkarılmıştır.

-Derneğin amaçlarını gerçekleştirebilmesinde halkın katılımı en üst seviyeye çıkartmak için tanıtıma önem verilmelidir.

-TÜRK HAVA KURUMU'ca Kızılay'a aktarılması gereken kurban derisi hisselerinin zamanında ödenmesinin sağlayacak tedbirler alınmalıdır.

-Hac hizmetlerinin tek bir organizasyon tarafından ifa edilmesi sağlanmalıdır.

-Şubelerin Genel Merkeze göndermesi gereken %40 tutarıdaki Genel Merkez payının zamanında ödenmesi takip edilmelidir.

-Personel alımlarında sınav yapılması zorunlu hale getirilmeli ve adaylık süresi sonunda yeniden aday personelin durumu değerlendirilmelidir.

-Afet bölgelerinde kurulan çadırların geri alınması için mülki amirlerin sorumlu olacağı bir sistem kurulmalıdır.

7. Komisyonumuzun 27.12.1999 gün ve 73,74-49 sayılı yazısı ile Maliye Bakanlığında, Bakanlığa ait denetim birimleri aracılığı ile Kızılay Derneği nezdinde yapılan incelemelere ilişkin olarak düzenlenen raporlar istenilmiştir. (EK:18;18/1-261)

Maliye Bakanlığının 02.02.2000 gün ve 4372 sayılı yazısı ekinde:

a- Maliye Müfettişi Mehmet Kaya tarafından düzenlenen 10.04.1990 gün ve 2 sayılı "Erzurum Narman ve Şenkaya Hizmet ve Öğrenci Yurtları inşaat ihalelerinde kullanılan kum ve çakıl fiyatlarının yüksek gösterilmesine" ilişkin basit raporunda;

İhbarı doğrulayacak yeterli bilgi ve belgenin bulunmadığı,

b- Anılan Müfettiş tarafından düzenlenen 18.04.1990 gün ve 3 sayılı "Türkiye Kızılay Derneğinin mali bünyesinin incelenmesi" hakkında basit raporunda;

Türkiye Kızılay Derneğinin 1986-1988 yılları hesapları 2908 sayılı Dernekler Kanunu hükümlerine göre incelenmiş, buna göre:

- Dernek hizmetlerinin yürütülmesinde görevlendirilen personel sayısında yıllar itibarıyla bir artış gözlenmekle birlikte bunun dernek faaliyetlerindeki artışla paralellik arz etmesi nedeniyle normal olduğu,

- Dernek Genel Merkezi dışında kalan müesseselerinden muhtelif illerdeki bazı depolar ile özel Hemşirelik Lisesi ile kan ve kan ürününü işleyen merkez gelirlerinin giderlerini karşılamakta yetersiz olduğu, ancak bu müessese hizmetlerinin genellikle az karşılıklı veya karşılıksız olarak afet ve felakete uğrayanlar ile muhtaç durumdaki kişilere sağlandığı düşünüldüğünde bu durumun da yerinde görülebileceği,

- Dernek bütçesinin program bütçe tekniğine göre düzenlendiği bütçenin bölümler halinde ayrıştırıldığı, harcamalarında bu sisteme göre muhtelif program, alt program ve faaliyetlere ayrıldığı ve her hizmetin harcama türlerine göre detaylandırıldığı,

- Dernekçe tutulan defter ve kayıtlar ile muhasebe sisteminin yönetmeliklerle düzenlendiği ve bu yönetmeliklerinde genel olarak ihtiyaca cevap verdiği,

- Dernek Genel Merkez ve Müesseselerinin müşterek bilanço ve gelir-gider tabloları ile diğer kayıtlara göre, dernek tüzüğü'nün 6 ncı maddesinde sayılmış kaynaklardan elde edilen gelirlerin tüzel kişiliğe sahip ve özel hukuk hükümlerine tabi olan, kuruluşu ve yürüttüğü faaliyetlerin niteliği gereği karlılık ve verimlilik prensiplerinin esas alınmasının mümkün olmadığı, Türkiye Kızılay Derneği Tüzüğü'nde amaç olarak belirlenen, savaş ve barış dönemlerindeki yardım faaliyetleri ile kanunların yüklediği diğer görevleri gerek yurt içinde ve gerek yurt dışında yürütülmesini sağlamak için yeterli olduğu, dolayısıyla derneğin mali bünyesinin tüzüğü'nde belirtilen amacının gerçekleşmesini sağlayacak düzeyde olduğu,

- Teftiş süresinin kısalığı ve işlem hacminin fazlalığı gibi nedenlerle derneğin ilgili defter ve kayıtları örnekleme yoluyla teftiş edilmiş, buna göre dernekçe yapılan harcamaların tüzüğü'nde belirtilen amacına aykırı bir işlem olmadığı,

c-Maliye Müfettişi Zeynel Koç tarafından düzenlenen 05.01.1995 gün ve 1 sayılı "İstiklal Şube Başkanı Özcan Turna ile ilgili ihbarlar" hakkındaki basit raporunda;

-Şube Başkanı Özcan Turna'nın şahsi çıkar sağladığı iddialarını doğrulayacak belge bulunmadığı,

-Şube Dispanserinde çalışan doktor ücretlerinden gelir vergisi tevkifatı yapılmadığı,

d-Maliye Müfettişi Mehmet Koç tarafından düzenlenen 06.03.1996 gün ve 1 sayılı "Gaziosmanpaşa Şubesinde yapılan inceleme" hakkında basit raporunda;

-Türkiye Kızılay Derneği Genel Başkanlığı Yönetim Kurulunun, Sarıgöl Mahallesinde yapımı planlanan Kızılay iş hanının yapılması için Gaziosmanpaşa Şubesini 23.11.1993 tarih ve 63 sayılı kararıyla yetkili kıldığı, ancak Kızılay Gaziosmanpaşa Şubesi Yönetim Kurulunun bu tarihten önce inşaatın yapımına başlayarak 23.11.1993 tarihine kadar, inşaatla ilgili olarak toplam 1.109.541.333.-TL harcama yaptığı, Türkiye Kızılay Derneği Genel Merkez Yönetim Kurulunun icazet vermemesi halinde, bu ödemelerin, şube yönetim kuruluna, yasal faiziyle birlikte tazmin ettirilmesi gerektiği,

- 1994 yılı sonuna kadar, Gazi İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine, 966.612.954.-TL'si inşaat işçiliği karşılığı, 93.000.000.-TL.'si şirket ortaklarından Hilmi GÖÇ'ün şantiye şefliği karşılığı olmak üzere toplam 1.059.612.954.-TL ödeme yapıldığı, bu ödemelere karşılık şirketin Katma Değer Vergisi dahil toplam 760.966.124.-TL. tutarında fatura verdiği, İnşaatın 23.05.1993 tarihinde başladığı ve halen devam etmekte olduğu, dolayısıyla yapılan işin, Gelir Vergisi Kanununun 42'nci maddesine göre yıllara sarı bir iş olduğu, ancak şirkete yapılan ödemelerin hiçbirinden, Gelir Vergisi Kanununun 94'üncü maddesinin 3'üncü bendi uyarınca yapılması gereken vergi tevkifatının yapılmadığı tespit edilerek, durumu gösteren tutanağın 09.02.1996 günlü, 3'1 sayılı yazısıyla, gereği yapılmak üzere Gaziosmanpaşa Vergi Dairesi Müdürlüğü'ne gönderildiği,

- Gazi İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'nin ortaklarından Mimar Hilmi GÖÇ 'le ayrıca sözleşme düzenlenerek inşaatın tüm teknik uygulama sorumluluğunu % 5 komisyonla üstlendiği, ancak anılan şirketin, inşaatın bazı bölümlerinin yapımını gerçekleştirdiği,, dolayısıyla, adı geçen kişiye, %5 olarak ödenmesi kararlaştırılan teknik uygulama sorumluluğu ücretinin, (toplam inşaat maliyet bedeli- İnşaatın Gazi İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi tarafından yapılan kısımlar için ödenen tutar) *%5 üzerinden hesaplanması gerektiği,buna aykırı ödemelerin ilgili kişiden geri alınmasının icap ettiği,

- Karşılığında makbuz düzenlenen tüm gelirlerin hesaplara intikal ettirildiği, gelir-gider farkının bankaya yatırıldığı tespit edilmiş olup, bu paralarla repo yapıldığına dair bir delil bulunamadığı, esasen 7.238.448.476.-TL olan toplam gelirlerin 4.823.573.000.TL'si dispanser gelirden 1.835.795.781 - TL'si de banka faiz gelirlerinden oluşması da, paranın repo yoluyla değil, vadeli hesaba yatırılmak suretiyle değerlendirildiğini ve elde edilen faiz gelirlerinin hesaplara intikal ettirildiğini gösterdiği,

-1994 yılında ödenen personel ücret giderleri, toplam 742.767.582.-TL.iken, aynı dönem içinde ödenen personel yolluk giderlerinin bunun yaklaşık 2 katı (1.490.968.152) tutarında olduğu, bu durumun personele her ay, aylık ücretlerine ilaveten şube yönetim kurulunun belirlediği tutarda yolluk adı altında bir ödeme yapılmasından, hatta bazı personelin sadece yolluk mukabili çalıştırılmasından kaynaklandığı ve yolluk adında yapılan ödemelerden gelir vergisi tevkifatı yapılmadığı, bir bakıma personele ücret yerine yolluk adı altında ödeme yapılarak vergiden kaçınılmak istendiği, esasen yolluk, personelin belli bir görevle ilgili olarak bir yerden başka yere gitmesi halinde yapmış olduğu giderlerin kısmen veya tamamen karşılanması amacıyla, muayyen evrakı-müsbite karşılığında ödenebilir olduğu, kanun, tüzük ve yönetmeliğinde, yolluk ödenmesini gerektiren bir görev ifa etmeseler bile,

personeler her ay yolluk ödeneceğine dair bir hüküm bulunmadığı, dolayısıyla yapılan yolluk ödemeleri tümden mevzuata aykırı olduğu ve ilgililerden yasal faiziyle birlikte geri alınması gerektiği, ancak Vergi Usul Kanununun 9'ncü maddesinin ikinci fıkrası, Gelir Vergisi Kanununun 61'nci maddesi ve yine Gelir Vergisi Kanununun 94'ncü maddesi hükümleri uyarınca, Türkiye Kızılay Derneği Gaziosmanpaşa Şubesi ve bu şube tarafından işletilen dispenserde çalışan personeler yapılan yolluk ödemelerinden tevkifat yapılması gerektiği için, durum 09.02.1996 günlü, 4/2 sayılı yazımızla Gaziosmanpaşa Vergi Dairesi Müdürlüğü'ne bildirildiği, gecikmeden dolayı tarh edilecek gecikme faizinin "Kızılay Şubeleri Çalışma ve Muhasebe Yönetmeliği"nin 57 (c) maddesi uyarınca yönetim kuruluna tazmin ettirilmesi gerektiği, ancak, mevzuata aykırı olarak ödenmiş olan yollukların ilgili personelden geri alınması halinde, yapılan tarhiyatın düzeltilmesi her zaman mümkün olduğu,

- Sözü edilen şube dispensesinde çalışan doktorlara, gelir vergisi tevkifatı yapılmaksızın ödenen ücretlerin tutarları, Ocak 1990 Ekim 1995 dönemi için, yıllar, aylar ve doktorlar itibariyle belirlenerek, gerekli tarhiyatın yapılması için durum 8.11.1995 günlü 198/164 sayılı yazımızla Gaziosmanpaşa Vergi Dairesi Müdürlüğü'ne intikal ettirildiği,

- Kızılay Şubeleri Çalışma ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 20'nci maddesinde, şubelerde ücret karşılığı hizmet veren personelin ücretlerinin asgari ücreti geçmesi halinde Genel Merkez Yönetim Kurulunun onayının alınacağı belirtilmesine rağmen, ücretten asgari ücreti aşan personelin hiçbiri için onayın alınmadığı, Türkiye Kızılay Derneği Genel Merkez Yönetim Kurulunun icazet vermesi halinde, ücret ödemelerinin asgari ücreti aşan kısımlarının, şube yönetim kuruluna yasal faiziyle birlikte tazmin ettirilmesi gerektiği,

-İlaç reçetelerinin bedeli ödenek bazı kişilerin dispenser protokol defterine kaydedilmedikleri, kim olduklarının ve soyadlarının ne olduğunun ve dolayısıyla gerçekten fakir olup olmadıklarına dair hiçbir kayıtda bulunmadığı,

- Personelden bazılarının, sigortalı oldukları ve sigorta primleri her ay muntazaman Kızılay Gaziosmanpaşa Şubesi tarafından ödendiği halde, bunların yakınlarının toplam 5.371.300.-TL tutarındaki ilaç giderlerinin Kızılay tarafından ödendiği, bu tutarın, Şube yönetim kuruluna yasal faiziyle birlikte tazmin ettirilmesi gerektiği,

- İlaç giderleri ödenek kişiler arasında Vakıfbank Gaziosmanpaşa Şubesindeki 3012245 nolu hesabında 07.01.1994 tarihi itibariyle 18.953 Alman Markı bulunduğu için fakir-muhtaç olmadığı anlaşılan Şube Yönetim Kurulu Başkanı Ali KÜLÜNK ile yine fakir-muhtaç olmadıkları anlaşılan bazı yönetim kurulu üyelerinin ve bunların yakınlarının da bulunduğu tespit edildiği, bu

kişilerin ilaç reçeteleri karşılığı olarak ödenek tutarların, Şube yönetim kurulu-na yasal faiziyle birlikte tazmin ettirilmesi gerektiği,

- Kızılay Gaziosmanpaşa şubesinin 1994 yılında ödediği yemek giderlerinin toplam 14.743.000.-TL. olduğu, Kızılay Müfettişlerinin ise, 1994 yılının Ocak ayında teftişte buldukları tespit edilmiş, ancak şube tarafından ödenek yemek giderleri ödeme kaydedici cihaz fişi ile belgelendirildiğinden, bu giderler arasında şubeyi teftiş eden Kızılay Müfettişlerine ikram edilen yemeklerin bedellerinin bulunup bulunmadığı anlaşılamadığı,

- Kızılay Gaziosmanpaşa Şubesine ait telefonlardan Doğru Yol Partisi Gaziosmanpaşa ilçe yöneticilerinin görüşüp görüşmediği, Doğru Yol Partisi Genel Merkezi ile görüşülüp görüşülmediği faturaların ayrıntılı dökümlerini almak mümkün olmadığından belirlenemediği, Şubenin itham altında kalmaması için bundan böyle telefon faturalarının ayrıntılı dökümlerinin, süresi içinde P.T.T.'den istenmesi ve inceleme/teftiş hazır tutulması gerektiği,

- Şube ve dispenserin ihtiyaçları ile yapılmakta olan inşaat için gerekli mal ve malzemeler ile hizmetlerin bir bölümünün Yönetim Kurulu Başkan ve üyelerinin yakınlarından sağlandığı saptanmakla birlikte, bu suretle kurumun zarara uğratıldığına dair bir emare bulunamadığı,

- Muhbir-müştekinin, usulen kongre yapıldığı, evrakların gelişi güzel doldurulduğu, bugüne kadar üye aidatlarının bile toplanmadığı, istenilenin kayıt edildiği, istenmeyen kaydının aidat ödemediği gerekçesiyle silindiği ve bu konuda tebligat yapılmadığı, bazı üyelerin aidatının yönetim tarafından ödendiği, bunların Ali KÜLÜNK'ün akrabası olduğu şeklindeki iddiaları, Emniyet Genel Müdürlüğü Dernekler Özel Denetleme Grubu denetçileri Fahriye OKUTAN ile Çetin ALKAN tarafından incelendiği,

hususlarının yer aldığı incelenmiştir.

8. Komisyonumuzun 27.12.1999 gün ve 73.74-50 sayılı yazısı ile İçişleri Bakanlığından, Bakanlığına ait denetim birimleri aracılığı ile Kızılay Derneği nezdinde yapılan incelemelere ilişkin olarak düzenlenen raporlar istenilmiştir. (EK:19: 19/1-221)

İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığının 12.01.2000 gün ve 225-24/102-2 sayılı yazısında Kızılay Derneği'nde Teftiş Kurulunca herhangi bir inceleme ve soruşturma yürütülmediği bildirilmiştir.

İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğünün 20.01.2000 gün ve 19138 sayılı cevabi yazısında, Dernekler Özel Denetleme Grubu tarafından gerçekleştirilen incelemelere ilişkin raporlar gönderilmiştir.

a- Türkiye Kızılay Derneği Genel Merkezinin Denetçiler Çetin Alkan, Nail Meral, Zeynep Okatan tarafından 13.01-20.02.1997 tarihleri arasında denetimi sonucu düzenlenen 3-97/32 sayılı denetim raporunda;

-Derneğin Genel Müdürlük ve taşra teşkilatları vasıtasıyla amacını gerçekleştirmeye yönelik faaliyetleri sürdürdüğü,

-Toplanan gelirler ile yapılan harcamalar arasında dernek kayıtlarına göre mutabakat bulunduğu,

b- Röntgen filmi ithali ile ilgili olarak Denetçiler Çetin Alkan, Nail Meral, Zeynep Okatan tarafından düzenlenen 19.03.1997 gün ve 3-97/30 sayılı inceleme raporunda;

-Yatırılması gereken ek vergi ve KDV tutarlarının sahte belgelere dayandırılarak beyannameler üzerinde eksik gösterildiği,

-Bu işlem neticesinde Kızılay Derneği 78.360.426.000.-TL tutarında zarara uğrattığından, bu işlemi gerçekleştiren;

Genel Müdür Yardımcısı Mehmet ŞAHİN,

Alım-satım Müdürü Hayati KALKANOĞLU,

Alım-Satım Müdür Yardımcısı Hüseyin ÇATANA,

Şef Yıldırım YALÇIN,

Memur Ahmet ÇİL,

Merkez Müdürü Gürbüz DOĞAN,

Mitsui And Co. Ltd. Firmasının Ankara Temsilcisi Yurdanur ENÇ,

Firma görevlisi Güven SÜRMEİİ haklarında TCK'nun 235. maddesi gereğince ilgili makamlara suç duyurusunda bulunulduğu.

-Kızılay görevlileri için disiplin uygulaması yapılması.

c- Dernek Denetçilerinin Kızılay'ın şubelerinde yaptığı incelemeler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Denetim Tarihi	Denetlenen Şube
24.03.1997	Karabük
05.04.1997	Erzurum
05.04.1997	Erzurum Kız-Erkek Öğrenci Yurdu
10.11.1997	Nevşehir
10.03.1998	Eskişehir
15.07.1998	Kahramanmaraş
14.10.1998	Rize

10.02.1999	Çorum
05.05.1999	Tekirdağ
13.05.1999	Kırıkkale
06.08.1999	Ağrı
02.09.1999	Aydın
02.09.1999	Aydın, İsmet Sezgin Öğrenci Yurdu.

Bu denetimlerin şekli denetimler olduğu anlaşılmıştır.

9. Komisyonumuzun 20.01.2000 gün ve 73.74-60 sayılı yazısı ile Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı'nın hac sağlık hizmetlerine ilişkin yaptığı çalışmalar hakkında bilgi istenilmiştir. (EK:20: 20/1-73)

Diyanet İşleri Başkanlığı Hac İşleri Şubesi Müdürü Mahmut METE ve TDV Genel Müdürü Mehmet KERVANCI imzasını taşıyan 31.02.2000 tarihli "bilgi notu"nda ;

Son beş yıl baz alınmak suretiyle:

- Hac ekibinde görev almak için başvuran sağlık personeli sayısı,
 - Görevlendirilen doktorların branşlarına göre dağılımı,
 - Görevlendirilen sağlık personeli sayıları,
 - TDV hac sağlık ekibince muayene ve tedavi edilen hasta sayıları,
 - Yapılan tedavilerin sağlık personeline göre dağılımı,
 - Sağlık personeline ödenen ücretler,
 - Hac sağlık hizmetleri karşılığı olarak hacı adaylarından tahsil edilen paralar ile yapılan harcamalar ile,
- Hac hizmetlerin yürütülmesine ilişkin mevzuat ve kararlar gönderilmiştir.

10. Komisyonumuzun 31.01.2000 gün ve 73.74-68 sayılı yazısı ile Kızılay Derneğinden kan ve kan ürünleri hizmetlerine ilişkin bilgi istenilmiştir. (EK:21: 21/1-13)

Türkiye Kızılay Derneğinin 31.03.2000 gün ve 5510 sayılı yazı ekinde konuya ilişkin bilgileri rapor halinde takdim etmişlerdir.

Bu raporda:

-Ülkemizde Kan Bankacılığı ve Transfüzyon Tıbbı konusunda "Ulusal Kan Politikası"nın en kısa sürede ve ilgili kurum ve kuruluşların işbirliğinde oluşturulması gerektiği.

-Bu çalışmalarda Kızılay Derneğinin birikim ve deneyimlerinden yararlanılmasının uygun olacağı belirtilmektedir.

11. Komisyonumuzun 31.01.2000 gün ve 73.74-69 sayılı yazısı ile Sağlık Bakanlığından kan ve kan ürünleri hizmetlerine ilişkin bilgi istenilmiştir. (EK:22; 22/1-23)

Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 24.02.2000 tarihli cevabi yazısında;

Ülkemizde kan ve kan komponentlerinin kan merkezlerinden temin edilmekte olduğu, ancak kan ürünleri üretimi için halen tam teşekküllü iyi üretim kurallarına uygun bir tesis kurulamadığı, bu nedenle ihtiyacın yurt dışından ithal yoluyla giderilmeye çalışıldığı belirtilmiştir.

Ülkemiz kan ihtiyacının anında karşılanması, donör temininde hastaya kan verilmesine kadar olan aşamalarında; kanın sağlıklı ve güvenilir olması, ayrıca tam teşekküllü bir referans laboratuvarı temin edilmesi amacıyla ABD ve bir çok Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Ülkemizde de bölgesel kan merkezleri oluşturulması ihtiyacı doğmuştur. Bölgesel kan merkezleri çevre kan merkezlerin kan ihtiyacını karşılayabilecek bir teknik donanım ve uzman personelleri ile hem güvenli kan temin ederek, kan imha oranlarını önemli derecede azaltacak hem de tüm kan merkezlerinde bulunması gereken teknik donanım israfını önleyerek, Ülke ekonomisine katkı sağlayacaktır. Denilmiştir.

12. Komisyonumuzun 08.03.2000 gün ve 10/73.74-90 sayılı yazısı ile Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığından Türkiye Kızılay Derneği hakkında bilgi, belge, müfettiş raporu ve dokümanların gönderilmesi istenmiştir. (EK: 23;23/1-6711)

Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığının 10.03.2000 gün ve 090/407 sayılı cevabi yazısında; Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına da intikal ettirilen 09.12.1999 gün ve 25/99-14, 21.12.1999 gün ve 25/99-15, 22.12.1999 gün ve 25/99-16, 22.12.1999 gün ve 25/99-17, 22.12.1999 gün ve 25/99-18 ve 30.12.1999 gün ve 25/99-20 sayılı soruşturma raporları ve ekleri ile bu raporlara ilişkin Başbakanlık Makamının 24.12.1999 gün ve 201, 10.02.2000 gün ve 22-23-24-25-43 sayılı olurları gönderilmiştir.

Söz konusu yazı ekinde gönderilen raporlarda yer alan bilgilere aşağıda ayrı ayrı yer verilmiştir.

a- 09.12.1999 gün ve 25/99-14 sayılı raporda, Kızılay Genel Başkanlığında görev alan yöneticiler ile bir kısım personelin mal varlığı 3628 Sayılı Kanuna göre incelenmiş, aşağıdaki hususlar belirtilmiştir:

- Mal varlıklarında dikkat çekici bir artışa rastlanılmayanlar:
Kızılay Genel Başkanı Kemal DEMİR,
Genel Başkan Vekili Nurettin ÖZDEMİR,
Emlak İşleri Müdürü Ahmet Turan YILMAZ,
Fen İşleri Müdür Vekili Mehmet Ata ERKEN,
Müdür Yardımcısı Hakkı NOGAY.

- Mal varlıklarında dikkat çekici bir artışa rastlanılanlar:
Kızılay Genel Sekreteri Ahmet KALKANOĞLU,
Merkez Kurulu Üyesi Cahit ULUTAŞ,
Genel Müdür Yardımcısı Mustafa GÜVEN,
Genel Müdür Yardımcısı Mehmet ŞAHİN,
Merkez Müdürü Gürbüz DOĞAN,
Yardım Ve Malzeme İkmal Müdürü Lokman YANGIN,
Alım Satım Müdürü Hayati KALKANOĞLU,
Alım Satım Şefi Gönül MERGEN.

-Banka hesaplarında dikkat çekici para hareketi görülenler:
Yönetim Kurul Üyesi Tahsin KAPLAN,
Denetçiler Kurulu Başkanı Nejat RESULOĞLU,
Genel Sekreter Ahmet KALKANOĞLU.

-Bankada açılan döviz hesabı dikkat çekici bulunan:
Alım Satım Müdür Yardımcısı Hüseyin ÇATANA,

-Net bir kanaate varılamayanlar:
Genel Başkan Ertan GÖNEN,
Genel Müdür Yardımcısı Selim ARIKSOY,
Genel Müdür Yardımcısı Ender TAMER.

-Mal bildirim beyannameleri ile tapu kayıtları uyuşmayanlar:
Denetçiler Kurulu Başkanı Nejat RESULOĞLU,
Genel Sekreter Ahmet KALKANOĞLU,
Yardım Malzeme İkmal Müdürü Lokman YANGIN.

-Genel Başkan Ertan GÖNEN'in sahip olduğu hisseli bir daire ile banka hesabından çekilen 4.359.843.819.-TL mal bildirim beyanında bildirmedeği.

- Merkez Kurulu Üyesi Cahit ULUTAŞ'ın ABD'de gayri menkullere sahip olduğunun ileri sürüldüğü.

-Kızılay görevlilerinin mal bildirim beyannamesi verme mükellefiyetine genellikle uymadığı.

b- 21.12.1999 gün ve 25/99-15 sayılı raporda:

-Yurt dışına yapılan geçici görevlendirilmelerin gereğinden fazla sürelerle taşması,

-Bahşiş olarak verilen tutarların zorunlu gider adı altında alınan avanstan mahsup edilmesi,

-Herhangi bir görevlendirme kararı olmaksızın Merkez Kurul Üyeleri, Yönetim Kurulu Üyeleri, Denetçiler Kurulu Üyelerinin yurt içi seyahatlerine ilişkin uçak biletlerinin Kızılay Derneğine karşılanması ve bunların içinde Genel Başkan Vekili Ertan GÖNEN'in Bodrum'a gidiş-gelişlerinin de olması,

-Uluslar arası Gençlik Kamplarına sürekli olarak Kızılay yöneticileri ve görevlilerin yakınlarının gönderilmesi,

-Yurt içi ve dışı uçak bileti satın almalarının: yönetmelik hükümlerine aykırı olarak Yönetim Kurulu Üyesi Muktedir BALLI ve yakınlarının ortağı bulunduğu AKA Turizm Şirketinden, satın alma kararı olmaksızın, gerçekleştirilerek anılan şirkete çıkar sağlanması,

-Kızılay Merkez Kurul Üyeleri ve bazı üst düzey yöneticilerin, genelde herhangi bir yönetim kurulu kararı olmaksızın, otellerde konaklama, restoran ve bar harcamalarına ilişkin faturaların Kızılay Derneğine ödettilmesi,

-Yönetim Kurulu Üyesi Türker SANAL'ın bir görev için Cidde'ye gidiş-dönüşünde direkt uçuş olmasına rağmen Kahire aktarmalı seferi kullanması ve burada kaldığı otel masraflarını Kızılay Derneğine ödettilmesi,

-Genel Başkan Vekili Ertan GÖNEN ve Kan Merkezi Müdürü İbrahim ÜNLÜ'nün Hollanda Groningen'de görevli olmalarına rağmen, Amsterdam'da kalmalarına ilişkin otel faturalarını Kızılay Derneğine ödettilmesi,

-Genel Müdür Fatih EVREN'in Rejkavik (İzlanda) görevlendirmesi ile ilgili olarak Kopenhag (Danimarka)'da kalmalarına ilişkin otel faturalarını Kızılay Derneğine ödettilmesi,

-Genel Başkan Vekili Ertan GÖNEN'in Parnu (Estonya) görevlendirmesi ile ilgili olarak Wllien Airport (Avusturya)'da kalmalarına ilişkin otel faturalarını Kızılay Derneğine ödettilmesi,

-Genel Müdür Fatih EVREN'in harcırah beyannamesinde ödenen yurt dışı gündeliklerine ilişkin beyan ettiği tarihlerle uçak biletlerinin tarihleri arasında farklılıklar olması ve Genel Müdür Fatih EVREN'e fazla gündelik ödenmesi,

Konularında söz konusu fiilleri işleyenlerle, bu ödemeleri onaylayanların görevlerini kötüye kullandıkları belirtilerek, sorumluluğun;

1995-99 yıllarında görev yapan Genel Merkez Yönetim Kurulu Üyeleri,
Söz konusu fiilleri işleyenler,
Genel Müdür Fatih EVREN,
Merkez Büro Müdürü Osman MİTRALYÖZ,
Merkez Müdürü Gürbüz DOĞAN'a ait olduğu,

Bu arada, Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığının 27.03.2000 gün ve 090/451 sayılı yazısı ekinde: Türkiye Kızılay Derneği Genel Başkanı Ertan GÖNEN tarafından kaleme alınmış, Başbakanlık Teftiş Kurulu tarafından görevlendirilen ve Kızılay Derneğinde inceleme ve soruşturma yürüten Müfettişlerin, 21.12.1999 gün ve 25/99-15 sayılı raporlarında yer alan, Kızılay yönetimine ilişkin bir kısım iddialarına cevap niteliğini taşıyan açıklamaları gönderilmiştir. (EK:)

Bu yazısında Kızılay Genel Başkanı Ertan GÖNEN aynen aşağıdaki açıklamalarda bulunmuştur:

"Kızılay Merkez Kurulu Üyeleri ile Yönetim Kurulu üyelerinin sorumluluğunun yasal dayanağını belirtmekte fayda görülmektedir. Seçimle gelen ve fahri olarak çalışan kurul üyelerinin Dernek tüzel kişiliği ile olan ilişkileri vekalet akti hükümlerine göre değerlendirilebilir. Bu akit tipinde sorumluluk, alınan emirlerin yerine getirilmemesi, emir ve talimatların yerine getirilmemesinde veya yanlış yapılmasında kasıtlı veya ihmali fiiller bulunması, ve bunun sonucu temsil edilene zarar verilmesi şarttır. Sorumluluğun tayin takdirinde ifa olunan hizmetten herhangi bir ücret alınmaması da önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

Raporda yer alan eleştiri konuları hakkında ilgililerden bilgi istenilmemiş olması da bazı hatalı sonuçlara yol açmıştır. Özellikle harcırahlarla ilgili veya görev sürelerine ilişkin konularda aydınlatıcı bilgi alınmış olsa idi raporun objektif olma koşulu gerçekleştirilmiş olurdu.

1- Raporun yurt dışı harcamalar başlıklı 1. bölümünde yurt dışına gönderilen personele ödenecek harcırahlar için uygulanacak belirli bir mevzuat bulunmadığı işaret edildikten sonra, Kızılay'ın harcama formülü R cetvelinin

240 yurt dışı geçici görev yollukları bölümünde yer alan düzenlemeye yer verilmiştir.

“Yurt dışındaki geçici görevler nedeniyle Kızılay personeline ödenen yolluklar, zaruri gider adı ile Yönetim Kurulu Kararı ile verilen dövizden, otel, telefon, taşıt için yurt dışından yapılan masraflar ile pasaport alımı, alan ücretleri ve dış ülkeye çıkış için gerekli diğer ödemeler bu kalemden ödenir” denilmek suretiyle harcırah kalemlerinin zaruri giderleri kapsadığı kabul edilmiştir. Bu mevzuat hükmüne rağmen raporda, yurt dışı harcırahların ödenmesinde:

- a) Otel masraflarının tamamen dernekçe ödenmesi.
- b) Görevlendirme süresinin aşılması.
- c) Zorunlu giderlerin mahsup edilmesi eleştirilmektedir.

Dış seyahat harcamalarında yukarıda yazılı madde hükmü uygulanmaktadır. Bu maddede otel masraflarının kısmen ödeneceği yolunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Harcırah Kanununun hükümlerinin aynen uygulanacağı yolunda da bir düzenleme mevcut değildir. Sadece dış harcırah miktarının tayininde Bakanlar Kurulu Kararı esas alınmaktadır.

1995 ile 1999 yılları arasında geçici görevle yurtdışına giden Yönetim Kurulu Üyelerinden bazıların seyahat sürelerinin birkaç gün aşılması görevin bitmemesi nedenine dayalıdır. Yönetim Kurulu Kararı ile tayin edilen seyahat süreleri için gereği olarak bazen birkaç gün uzayabilmektedir. Bundan başka geçici görev yollukları ile ilgili R cetvelinde “zorunlu giderler” esas benimsenmiştir. Teamül olarak ödenen bahşiş, vasıta parası, telefon gideri gibi harcamalarla taksi masrafları zorunlu giderler kapsamında değerlendirilmektedir ve bunlar taksi vesair taşıma parasının eklentisi mahiyetinde mütalaa edilmektedir. Kızılay’ın özel hukuk hükümlerine tabi olması ve kabul ettiği yurt dışı harcamalarındaki zorunlu giderler Harcırah Kanununun esasları ile bağdaşmasa bile Uluslar arası ilişkilerde uygulanan prensiplere ve Kızılay mevzuatına uygun görülmektedir.

Genel Merkez veya Yönetim Kurulu Üyelerinin objektif iyi niyet kuralları içinde ve takdir haklarına taalluk eden bu zorunlu giderlerin yapılmasında Kızılay talimatına aykırılık kasıtlı veya ihmali bir davranış söz konusu olamayacaktır.

2) İnceleme Raporunun 2. bölümünde Yönetim Kurulu Üyeleri ile Merkez Kurulu Üyeleri ve Denetçilerin yurt içi seyahatleri incelenerek alınan harcırahlar belirtilmektedir.

01.01.1995 - 30.09.1999 yılları arasında 5 yıllık harcama toplamının belfirtilmesinden sonra kurul üyelerinin görevlendirilmesinde yazılı bir talimat olmadığı eleştiri konusu yapılmaktadır. Merkez Kurulu veya Yönetim Kurulu Üyelerinden bazılarının yurt içi seyahatlerde görevlendirilmeleri çoğunlukla afet ve felaket hallerinde ve olağanüstü koşullarda yapılmaktadır. Bu gibi hallerde Merkez Kurulu veya Genel Merkez Yönetim Kurulu Üyelerinin Genel Başkanlık Makamı'nın Genel Müdürlük personelinin de Genel Müdür'ün sözlü talimatı üzerine afet ve felaket bölgelerine gönderilmeleri mümkün bulunmaktadır. Bu gibi hallerde yazılı talimat verilmesi mümkün olmadığı gibi koşullarda el vermemektedir. Fahri hizmet veren Kurul Üyelerinin kendi asıl işlerini bırakarak bu seyahatlere hiçbir talimat almadan gitmeleri bile üstlendikleri görevin bir gereğidir. Bu takdirde ihtiyar etikleri yol masraflarının ödenmesi de mevzuata uygun bulunmaktadır. Denetçiler Kurulunda görev alanların ise denetim hizmetlerinin bir gereği olarak Merkeze bağlı teşkilatlara her zaman gidebilecekleri izahıtan varestedir.

3) En fazla seyahat eden Başkan veya Başkan Vekilinin 5 yıllık süre içerisindeki seyahat masraflarının fazla olmadığı yıllara bölündüğü takdirde açıklık kazanacaktır. Diğer Kurul Üyelerinin bu süreçteki masrafları ise çok cüz'î miktarlarda kaldığı görülecektir.

Bu maksatla ayrıntı olarak verilen Genel Başkan Vekili Dr.Ertan Gönen'in seyahat masrafları hakkındaki eleştiri, seyahat sebebinin incelenmemesinden ve en azından bilgi alınmamasından doğan hatalı bir tespittir.

Raporun altıncı sayfasında yer alan seyahat yerleri incelendiğinde görülecektir ki hatalı tespitler vardır. 6.10.1995, 6.10.1995,6.10.1995 tarihlerinde 3733 sayılı mahsup fişiyle yapıldığı kabul edilen seyahatlerin (Ankara Bodrum, Bodrum İstanbul, Ankara İstanbul Bodrum) aynı gün içinde yapılması müddeten mümkün değildir.

Diğer seyahatler, Başkanlık Makamının Acele şifahi talimatları üzerine Urfa ve İzmir'deki Aids skandalı ile ilgili (Kan Merkezlerini bağlı olduğu Genel Başkan Vekili) olarak yapılan basın toplantısı ve bu konularda Genel Merkez Kurulu'na bilgi vermek üzere Ankara'ya görevli olarak çağırılması üzerine yapılmıştır.

5 yıllık bir zaman süreci içerisinde yapılan bu 13 seyahatin acil Kızılay seyahatleri için yapıldığı görülmektedir.

4) İnceleme raporunun uluslararası gençlik kamplarına gönderilen başlıklı bölümünde çeşitli yurt dışı Kızıllaç davetlerine derneklerde çalışanların

yakınlarının gönderildiği eleştirilmektedir. Kızıllaç'ın yaz toplantıları için davet ettiği çocuklar arasında; dernekte çalışanların çocukları da mevcuttur. Kızıllaç-Kızıllaç prensiplerini bilen temsil yeteneği bulunan çocukların seçiminde istenen vasıfları taşıyan personel çocuklarından da faydalanılması usulsüz bulunmamaktadır. Bu konudaki eleştiriye katılmadığımızı ifade etmek isteriz.

5) İnceleme Raporu'nun "Yurt içi ve Yurt dışı seyahatlere ilişkin uçak biletlerinin satın alınması" başlıklı bölümünde biletlerin Kızıllaç Yönetiminde zaman zaman yer alan Muktedir Ballı'nın paydaşı olduğu Aka Turizmden temini eleştirilmekte satın alma yönetmeliğine aykırı bulunmaktadır.

Uçak bileti fiyatları belli ve pazarlığa tabi bulunmamaktadır. İhale yöntemi, en ucuz fiyat temini müsait ifa süresi ve şartnameye en uygun malların alınmasında kullanılmaktadır. İster doğrudan doğruya ister bir seyahat acentesinden temin edilsin bilet paralarında indirim sağlanması mümkün olmadığı gibi çoğu seyahatlerde ihale yapmaya veya teklif toplamaya vakitte bulunmadığından uçak biletlerinin devamlı olarak acenteden temin edilmesinde yer temini, rezervasyon kolaylığı, gerektiğinde meydana taşıma veya karşılamak kolaylığı sağlaması, bilet paralarının vadeli olarak ödeme imkanları yönlerinden fayda bulunmaktadır.

Seyahat acentelerinin bilet satım işlerinden dolayı alacağı komisyonunun Kızıllaç'dan değil bileti satan asıl yetkili kuruluştan alınacağı göz önünde bulundurulursa Aka Turizme haksız kazanç sağlanması söz konusu olamaz. Kaldı ki, biletlerin fiyatları fertten alınma halinde veya bir başka acenteden temin edildiği takdirde de değişmeyeceğine göre uygulama imkanı bulunamayan ihale yöntemine gidilmemesi normal bulunmaktadır. Kaldı ki, birçok kuruluşlar veya şahıslar seyahatlerinde hep aynı acenteyi kullanmak suretiyle kolaylıklardan faydalanmaktadırlar.

6- "İnceleme raporunun, harcırahlarla ilgili ödemeler" Başlıklı bölümünde: Merkez Kurulu üyesi Türker SANAL'ın görevle Cidde'ye gidişinde Kahire yolunun kullanılması eleştirilmektedir. 1996 ve 1997 yıllarında yapılan bu seyahatlerde belirlenen tarihlerde Cidde'ye direk sefer olmadığı için Kahire yolu ile gidilmek zorunda kalmıştır, keza Genel Başkan vekilimizin 09.10.1998 tarihlerinde Hollanda'ya ve Estonya'ya gidişlerinde kullanılan uçak nedeniyle Amsterdam ve Viyana'da kalmıştır. Bu güzergahın tespitinde, en ucuz hat olması tercih sebebi olmuştur. Genel Müdür Fatih Evren'in İzlanda'ya SAS Hava Yolu ile gitmesi nedeniyle Kopenhag'ta kaldığı buna rağmen seyahatin önceden belirlenen 5 gün içinde tamamlandığı, 25.12.1997 tarihinde 17-28 günleri arasında seyahat yapılarak 12 günlük harcırah alındığı sadece beyannameye hatalı olarak 2 gün fazla seyahat yapılmış intibamı veren yanlış rakam yazıldığı, 22.06.1994 tarihinde de toplantının bitmemesi nedeniyle

Cenevre'de 1 gün fazla kalındığı ve bu konunun belgeye dayalı olduğu görülmüştür. Uçak seyahatlerinde gidiş geliş saatlerinin veya tarihlerinin uygun olmaması yüzünden aktarmalı seyahatler kaçınılmaz olmaktadır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle; eleştiri raporunda yer alan hususlar Kızılay Mevzuatı'na uygun olan tasarruflardır. Rapor Örneği Cumhuriyet Savcılığı'na gönderildiğine göre ele alınan konularda Türk Ceza Kanununa aykırı bir yön bulunup bulunmadığı Savcılık Makamı tarafında veya dava açıldığı takdirde mahkemelerce değerlendirilecektir. Ancak, kusurlu bir davranışımız olmadığı yolundaki görüşümüzü takdirlerine arz ederim."

c- 22.12.1999 gün ve 25/99-16 sayılı raporda, Kızılay'ın yaptığı bazı mal ve hizmet alımlarının incelendiği ve sonuçta;

-Kızılay Derneği Genel Merkezinin tamamının bilgisayara geçmesine dair Yönetim Kurulu kararı bulunmasına rağmen, alımların parçalara bölünerek yapılması ve Yönetim Kurulu Üyesi Tahsin KAPLAN'ın akrabasına ait SAVAŞLI Elektronik İnşaat ve Medikal Ltd. Şirketinden yüksek fiyatla alımını sağlayan;

Genel Başkan Kemal DEMİR,

Genel Başkan Vekili Ertan GÖNEN,

Genel Başkan Vekili Nurettin ÖZDEMİR,

Genel Sekreter Ahmet KALKANOĞLU,

Yönetim Kurulu Üyeleri Tahsin KAPLAN, Kadir KURT, Muktedir BALLI ve Türker SANAL,

Genel Müdür Fatih EVREN,

Genel Müdür Yardımcısı Selim ARIKSOY,

Merkez Müdür Gürbüz DOĞAN,

Bilgi İşlem Müdürü Aysim HANÇER,

Alım Satım Müdürü Hayati KALKANOĞLU,

Sağlık İşleri Müdürü Gülay İŞİK,

Kontrolör Nurlhayat PIRILDAR,

Kontrolör Mustafa KAPLAN,

Kontrolör Gülay AYHAN,

Merkez Büro Müdür Yardımcısı Muhsin ÖZER,

Alım Satım Müdür Yardımcısı Hüseyin ÇATANA,

Merkez Müdürlüğü Şefi Nuri BOZBAĞ,

Merkez Müdürlüğü Şefi Mehtap KURUGÖLLÜ,

Bilgi İşlem Müdürlüğü Bilgisayar Programcısı Mehmet GENÇSOY,

-Yönetim Kurulunun 27.08.1998 gün ve 36 sayılı kararında Azerbaycan'a yardım için temel gıda maddeleri, un, şeker, yağ, pirinç ve çay alımı yapılması

kararlaştırılmasına rağmen, kararda bulunmayan yemek çeşnisi alımını, Genel sekreter Ahmet KALKANOĞLU'nun kardeşinin ortağı olduğu, Acarbay İç ve Dış Tic. Ltd. Şirketinden gerçekleştiren;

Genel Müdür Fatih EVREN,
Genel Müdür Yardımcısı Selim ARIKSOY,
Merkez Müdür Gürbüz DOĞAN,
Alım Satım Müdürü Hayati KALKANOĞLU,
Yardım Malzeme Müdür Yardımcısı Rifat YURT,
Yardım Müdürlüğü Şefi Ümit ESEN,

-1997-99 yıllarında alımına karar verilen mobilya ürünlerinin parçalara bölünerek, Denetçiler Kurulu Üyesi Ünal SEÇKİN ile eşinin ortağı olduğu ÜS Mobilya Üretim ve Pazarlama Ltd. Şirketinden alımını sağlayan;

Genel Başkan Kemal DEMİR,
Genel Başkan Vekili Ertan GÖNEN,
Genel Başkan Vekili Nurettin ÖZDEMİR,
Genel Sekreter Ahmet KALKANOĞLU.
Yönetim Kurulu Üyeleri Tahsin KAPLAN, Muktedir BALLI ve Türker SANAL.

Genel Müdür Yardımcısı Selim ARIKSOY,
Genel Müdür Yardımcısı Mehmet ŞAHİN,
Merkez Müdür Gürbüz DOĞAN,
Alım Satım Müdürü Hayati KALKANOĞLU,
Kontrolör Halil ALTINKALEM,
Gençlik müdür Yardımcısı Hikmet ÇAKIR,
Merkez Müdürlüğü Şefi Nuri BOZBAY,
Merkez Müdürlüğü Şefi Nevzat TANERİ,
Teftiş Kurulu Büro Amiri Zuhal AŞINMAZ,

-İstanbul Hemşirelik Lisesi Bakım onarım İşi Müteahhit Yalçın KUŞHAN tarafından yürütülürken, iki blok alüminyum doğrama ve cam işinin Genel Sekreter Ahmet KALKANOĞLU'nun eşinin kız kardeşi İzver İLKİZ'in ortağı olduğu ZİRVE Alüminyum San. Tic. Ltd. Şirketine yaptırılmasına karar veren ve sonradan alınana kararlar KDV hariç 858.744.500.-TL fazla ödeme yapılmasını sağlayan;

Genel Başkan Kemal DEMİR,
Genel Başkan Vekili Ertan GÖNEN,
Genel Başkan Vekili Nurettin ÖZDEMİR,
Genel Sekreter Ahmet KALKANOĞLU.

Yönetim Kurulu Üyeleri Tahsin KAPLAN, Kadir KURT ve Muktedir BALLI,

Fen İşleri Müdür Yardımcısı Mehmet Ata ERKEN,
Kontrolör Mehmet CİVELEK,
İthalat Kambiyo Uzmanı Çetin ŞİMŞEK,
Merkez Müdürlüğü Şefi Yasemin ÖCAL,

Haklarında görevlerini kötüye kullandıkları gerekçesi ile Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulmuştur.

d- 22.12.1999 gün ve 25/99-17 sayılı raporda, Genel Merkezin kullanımında bulunan ve Ankara İl sınırları içinde yer alan, Derneğe ait taşınmazların kiralama işlemleri ve kira bedellerinin incelenmesi neticesinde;

-Yönetim Kurulu Üyelerine yakın veya akraba olan Dernek personeli ile 3. şahıslara, ilan ve ihale yapılmadan, Derneğe ait taşınmazları emsal kira bedellerinin çok altında kiralamaları, kiralama işlemleri tamamlandıktan sonra, dairenin içine 1.500.000.000.-TL civarında masraf yaptırılmaları, bir personele emsal kira fiyatının çok altında 2 daire kiralamaları, bir yıllık kira sonunda, kira bedelini kira sözleşmesindeki oran nispetinde artırılması gerekirken, çok altında artırmaları, Derneğe ait taşınmazlardan mesken olarak kiraya verilenlerin, tamamına yakınına rayiç kira fiyatlarının altında kiraya vermeleri, dernek taşınmazlarından uzun yıllardan bu tarafa emsal kira fiyatlarının çok altında yararlanan kiracılar bulunmasına rağmen rayiç kira fiyatının tespiti konusunda hiçbir girişimde bulunmamaları nedeniyle, Derneği zarara uğratmalarından dolayı,

1995 ve 1999 Yılları Arasında Görev Yapan Dernek Yönetim Kurulu Üyeleri Hakkında,

-Yönetim Kurulu Üyelerine yakın 2 Dernek personelinin, Dernek kiracısı olarak oturduğu, Derneğe ait apartmanın ortak su tüketim bedeli 1.350.630.000.-TL'nin enflasyonist bir ortamda Dernekten ödenerek, burada oturan kiracılardan aylık taksitlerle tahsil edilmesine karar vermeleri nedeniyle, Derneği zarara uğratmalarından dolayı,

16.12.1998 Tarihinde Görevli Dernek Yönetim Kurulu Üyeleri Hakkında,

- Dershane olarak kiraya verilen "Karanfil Sokak, No:27" adresindeki binanın, kira bedelini, kira sözleşmesinde belirlenen artış oranının altında artırmaları nedeniyle Derneği toplam 43.784.400.000.-TL zarara uğratmalarından dolayı.

27.05.1998 ve 12.06.1998 Tarihlerinde Görevli Dernek Yönetim Kurulu Üyeleri Hakkında,

-Derneğe ait kiraya verilen dairelerin, rayiç kira fiyatlarının altında ammen kira bedeli tespit etmeleri, Dernek taşınmazları uzun yıllardan bu tarafa, emsal kira fiyatlarının çok altında kirada bulunduğu halde, kira bedellerinin rayiç fiyatlara yükseltilmesi hususunda hiçbir işlem yapmamaları nedeniyle, Derneği zarara uğratmalarından dolayı,

Emlak İşleri Müdürü ve Personeli Hakkında,

TCK'nun ilgili maddeleri uyarınca işlem yapılmak üzere Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulduğu,

Ayrıca:

-Dershane olarak kiraya verilen taşınmazın kira bedelinin kira sözleşmesinde belirtilen, artış oranında artırılmayarak oluşan 43.784.400.000.-TL. zarar ile raporda tespit edilen düşük kiralamalardan kaynaklanan zararın, sebebiyet veren sorumlulardan, yasal faizleri ile birlikte tazmin edilebilmesi için, Türkiye Kızılay Derneği Genel Merkez Kuruluna konunun bildirilmesinin ve Kurum tarafından dava açılmasının uygun olacağı,

Kanaati belirtilmiştir.

e- 22.12.1999 gün ve 25/99-18 sayılı raporda;

-Muhtelif kişi ve kuruluşlar tarafından Derneğe yapılan bağışlardan bir kısmı için Maliye Bakanlığında temin edilen dernek alındı belgesinin düzenlenmemiş olması ve bu gelirlerin kontrolüne imkan vermeyecek şekilde gelirlerin toplanmış olması ile 2908 sayılı Dernekler Kanununun 63. maddesine muhalefet edilmiş olması, diğer taraftan, Yardım Toplama Kanununun Uygulama Esasları Hakkındaki Yönetmelik hükmü gereğince, Türk Hava Kurumu tarafından toplanan kurban derisi, fitre ve zekat gelirlerinden Kızılay'ın payına düşen miktarların TÜRK HAVA KURUMU'ndan tahsilinde gecikmeler meydana gelmiş olduğu halde bu alacakların tahsili için yasal yollara başvurularak sonuçlandırılmasına çalışılmamış olması nedeniyle.

- Derneğin şubelerinin, Dernek Tüzüğü gereğince her yıl Haziran ve Aralık ayları sonunda olmak üzere, hesap özetleri ile brüt gelirlerinden % 40'ını Genel Merkeze göndermeleri gerektiği halde, bu hesap özetleri ile Genel Merkez paylarının hiç gönderilmemiş olması, eksik veya gecikmeli gönderilmiş olması, satışı yapılan gayri menkullerden, bedelleri Şubeler tarafından tahsil

edilmiş bulunan bir kısım gayrimenkulun, satış gelirinin ilgili Şubeler tarafından Genel Merkeze gönderilmemiş olması veya gecikmeli gönderilmiş olması nedeniyle,

- Türkiye Kızılay Derneğine, belli konularda şartlı olarak yapılmış olan bağışların tamamının ilgili konularda kullanılmayarak, bakiyelerin dernek gelirlerine aktarılmış olması, şartlı bağışların bir kısmının fon hesabına aktarılarak, şartlı bağışın konusu dışındaki konularda kullanılmış olması, bir kısım şartlı bağışların ise ilgili konulara aktarılmayarak, Dernek hesaplarında bekletilmesi ve banka hesaplarında tutulan şartlı bağışların nemalarının ilgili bağışlara ilave edilmesi gerekirken, Dernek gelirlerine aktarılmış olması hususları ile şartlı bağışlar konusunda görev ihmal edilerek sorumluluk yerine getirilmemesi nedeniyle,

-Dernek tarafından, yardım toplama faaliyetinde bulunmak üzere, yetkili makamlardan izin alınmadan Şefkat ve Gençlik Pulu adı altında yardım pulu çıkarılarak yardım toplama faaliyetlerinde bulunulması ve Gençlik Pulları ile toplanan yardımın brüt gelirinin % 55'i yardım toplama gideri olarak, yardım toplama faaliyetinde bulunanlara bırakılmış olması ile 2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu'nda belirtilen hükümlere uygun hareket edilmemiş olduğu.

1995-1999 yılları arasında görev yapan Yönetim Kurulu Üyelerinin, bütün hizmet birimlerini çalışmalarını inceleme, yönlendirme ve denetleme görevinin ihmal ettiği gerekçesi ile Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulduğu,

-Dernek tarafından satışı yapılmakta olan röntgen filmi, oyun kağıdı, enjektör, kinin, ilaç, potasyum iyodür, romatizma bileziği ve kolyesi, maden suyu ve sodası, kan, plazma, anti serum, torba set ve diğer kan ürünleri ile tahlili ve test gelirleri ile ilgili olarak, Dernek tarafından ticari faaliyetleri için ticari işletme kurulması ve bu ticari işletmesine ticaret siciline tescil ve kurumlar vergisi açısından da mükellefiyet tesis ettirilerek defter tutma bakımından tüccarların tabi olacağı hükümlere tabi olması gerektiği düşünülmekte olduğundan konunun vergi mevzuatı açısından değerlendirilmesi için Maliye Bakanlığı'na bildirimde bulunulduğu.

- Derneğin bankalarda birden fazla vadesiz hesapları bulunmakta olduğu ve bu hesaplar üzerinden ödemeler yapıldıktan sonra, kalan yüksek miktardaki mevduatlara vadesiz hesaba uygulanan düşük faizlerin uygulanmakta olduğu ve dolayısıyla derneğin parasının enflasyon karşısında iyi değerlendirilemediği, halbuki, Derneğin banka üzerinden yapılan tahsilat ve ödemeleri tek bir hesap üzerinden yürütülerek vadesiz hesaplarda tutulan paraları için, bir nakit

planlaması yapılarak, ihtiyaç fazlası miktarların gelir kaybının önlenmesi bakımından vadeli hesaplara aktarılmasının uygun olacağı,

Diğer taraftan, Kızılay'ın iştiraki bulunduğu şirketlerdeki sermayesinin reel değerinin bilinmemesine rağmen, bu şirketlerin kar etmemesinin ve karlarındaki azalışların sebepleri ile ilgili olarak; kar etmesine engel teşkil eden unsurların ortadan kaldırılması için söz konusu şirketlerin durumlarının incelenmesi ve Kızılay'ın bu şirketlerde bulunan sermayesinin daha rantabl kullanılması yollarının araştırılmasının Kızılay için daha yararlı olacağı,

Kızılay'ın bankalarda bulunan vadesiz hesapları ile iştirakleri bulunan kuruluşların durumlarının incelenmesi gerektiği,

- Kan Merkezlerinin faaliyetleri ile ilgili olarak bu birimler tarafından hazırlanarak Kızılay Derneği Genel Merkezine gönderilmiş olan kan ve kan ürünleri ile test ve tahlillerden elde edilmesi gereken gelirler, elde edilebilen gelirler, farklar ve sebeplere ilişkin tablolardan anlaşıldığı üzere, Kan Merkezlerinin 1995-20.09.1999 tarihleri arasında elde etmeleri gereken gelirleri ile elde ettikleri gelirler arasında toplam 2.960.731.980.880.-TL fark bulunduğu, bu gelir-eksikliklerinin sebeplerinin, Kızılay Derneği Teftiş Kurulu'nca Kan Merkezlerinde yapılacak denetimlerde incelenmesi ile sorumluluk varsa sorumlular hakkında yasal işlem yapılması gerektiği,

-Derneğin, kiraya verilmiş olan gayri menkullerinin büyük bir kısmının bağış yoluyla intikal etmiş olduğu, bu gayri menkullerin değer tespitinin piyasa rayicine göre çok düşük yapıldığı, daha sonraki yıllarda yeniden değerlendirme yapılmamış olduğu halde, kiraya verilmiş gayri menkuller ile bu gayri menkullerden elde edilen kira gelirlerinin mukayesesi yapılmadığından getirisinin çok düşük olduğu, ayrıca kira bedellerinin tahsilatlarında da güçlüklerle karşılaşıldığından Derneğin faaliyetleri için gerekli olan ve satılmasına engel bir husus bulunmayan gayri menkullerinin piyasa değerlerinin tespit edilerek kiraya verilmek suretiyle kira elde edilmesinin veya satılarak elde edilen satış gelirinin başka alanlarda değerlendirilmesinin Kızılay açısından yararlı olacağı,

- Kızılay'ın kira gelirlerinin elden vevne aracılığıyla tahsil edildiği, bunun da suiistimale açık olduğu, bu nedenle olabilecek suiistimallerin önlenmesi bakımından, kira gelirlerinin elden tahsili işlemlerine derhal son verilmesi, bundan böyle mutlaka Kızılay'ın banka hesaplarına yapılacak ödemeyle tahsilat işlemlerini gerçekleştirilmesi gerektiği.

Yönündeki kanaatlerin Türkiye Kızılay Derneği Genel Merkez Kuruluna bildirildiği.

- Derneğin İçel İli Tarsus İlçesinde bulunan 35.578 m² yüzölçümlü iki adet tarla vasfındaki gayri menkulün 127.522.000.000.TL bedelle satılması ve bu satıştan elde edilen geliri; Derneğin Genel Merkezi tarafından kendisine yetki verilmiş olan Tarsus Şubesi Başkanı Seyfi Zeyrek tarafından tahsil edilmiş olmasına rağmen, Derneğin Genel Merkezi'ne gönderme işleminde gecikme olduğu gibi halen bu paranın 75.891.000.000.-TL'sinin Genel Merkeze gönderilmemiş olduğu, basında, söz konusu gayri menkulün satış ihalesi işleminde şaibeler bulunduğu iddiaları da dikkate alınarak konunun İçişleri Bakanlığı'na incelenmesi gerektiği,

Kanaatine varıldığı belirtilmiştir.

f- 30.12.1999 gün ve 25/99-20 sayılı raporda:

-Kızılay kaynaklarının büyük kısmının nakit olarak tutulduğu, asli görevleri için stoklarında yeterli yardım malzemesinin bulundurulmadığı, bulundurulan malzemelerin bir kısmının günümüz koşullarına uygun olmadığı, depolarının düzensiz ve sistemsiz olduğu, sadece çadır bezinde Kurumca yaptırılan sayımda değeri 150 milyar TL'yi aştığı tahmin edilen 110 bin metrenin üzerinde eksikliğin belirlenmiş olduğu, 3600'ün üzerindeki gayri menkullerinin iyi değerlendirilmediği, değerlerine göre kira gelirlerinin çok düşük olduğu, Kızılay'a kamu kaynaklarından ek vergi şeklinde doğrudan yıllık yaklaşık 13 milyon \$ ve vergi muafiyeti şeklinde çok büyük meblağlara ulaşan dolaylı gelir transferleri yapıldığı, ayrıca devletimizin yardım kuruluşu olarak düşünüldüğünden vatandaşlarımız, gönüllü kuruluşlar ve Devletimizin bütün kuruluşlarınca Kızılay'ın nakdi ve aynı şekilde yapılan yardımlar ile desteklendiği, Kan Merkezlerinde elde edilmesi gereken gelirle elde edilen gelirler arasında yaklaşık 3 trilyon fark görüldüğü, Kızılay imkanlarının bir kısım Kızılay yöneticilerinin il ve ilçelerine yönlendirildiği ve siyasi amaçlarla kullanıldığı, Kızılay'a alınan bir kısım personelin Kızılay yöneticilerinin akraba veya yakını olduğu, genel olarak satın almalarda, inşaat ve taahhüt işlerinde, ilan verilmeksizin belli firmalardan teklif alınmak suretiyle açık rekabet ortamı oluşturulmadan piyasa fiyatlarının üzerinde alımlar yapıldığı, örneğin: 1995 yılında Genel Merkez Binası'nın bakım ve onarım işi 5 milyar TL'ye (dolar karşılığı 130 bin \$) teklif alma usulü ile verilmesine karşın, bu işten dolayı müteahhide yaklaşık 1.5 yılda yapılan ödemelerin keşif bedelinin yirmi dört katı fazlası ile 130 milyar TL'yi bulduğu (1.250.000 \$) ve tahminen de binanın değerini aştığı, bir kısım Kızılay görevlilerince 1996 yılı fiyatlarıyla 113 milyar TL'yi bulan gümrük yolsuzluğunun yapıldığı, 1998 yılında çadır bezi alımında usulsüzlükler yapıldığı ve bir kısım Kızılay Görevlisince müteahhit firmadan 25 milyar TL'lik çekin alındığı, bir kısım Kızılay personel ve yöneticilerinin yurt içi ve yurt dışı harcırah işlemlerinde usulsüzlükle yapıldığının görüldüğü,

Kızılay Teftiş Kurulu'na da tespit edilen Kızılay'daki usulsüz iş ve işlemlerden bir kısmının gereğinin yapılmadığı, Kızılay iştiraklerinin iyi yönetilmediği, iştiraklerine bağlı otellerden Kızılay yöneticilerinin ve uygun gördükleri kişilerin çok düşük bedellerle yararlanmalarına olanak sağladığı, bir kısım Kızılay yönetici ve personelinin malvarlığında dikkat çekici artışa, bir kısmının ise banka hesaplarında dikkat çekici para hareketlerine rastlanıldığı, Derneğe üye kabulünün sınırlı tutularak mevcut yönetim yapısının muhafaza edilmeye çalışıldığı, Kızılay'ın iyi yönetilmediği, basın ve yayın organlarında çıkan haber ile de Kızılay'ın imajının olumsuz şekilde etkilendiği, temel sorunun hukuksal yapısını düzenleyen Kızılay Derneği Tüzüğü'nden kaynaklandığı ve mevcut hukuki yapı ile amaçlarına uygun bir çalışma gerçekleştirilemeyeceği sonucuna ulaşıldığı, bu yapı sonucunda delege tercihlerinin karşılanmasının öncelik taşıdığı, kamu çıkarlarının ön planda tutulması gereken kurumun mevcut hukuki yapısı ile kamu çıkarını koruyamayacağı ve uluslararası amaçlarını gerçekleştiremeyeceğinin anlaşıldığı, bu nedenle:

- Türkiye Kızılay Derneği'nin halen yürürlükte bulunan tüzüğü ile faaliyetlerine devam etmesinin kamu çıkarına uygun olmadığı ve bu nedenle kamu yararı ve kurumun yeniden yapılandırılmasının sağlamak bakımından Türkiye Kızılay Derneği Tüzüğü'nün Bakanlar Kurulu'na iptal edilmesinin uygun olacağı.

Kızılay'la ilgili yeni düzenleme yapılıncaya kadar görevlendirilecek geçici bir yönetim tarafından Kurumun yönetilmesinin ve yeniden yapılandırılmasının yararlı olacağı.

- Mevcut personelin büyük bir kısmının Kızılay yöneticileri ile akraba veya yakınlık ilişkileri bulunduğundan gerekli olanların değerlendirilmesi, emekli olduğu halde hala çalışanlar ile emekliliğini doldurmasına rağmen emeklilik işlemi yaptırmayanlardan görevlerine devam etmelerinde yarar görülmeyeceklerin görevlerine son verilmesi veya emekliye sevk edilmelerinin sağlanmasının uygun olacağı.

- Türkiye Kızılay Derneği'nin yeniden yapılandırılmasında, elinde mevcut tüm varlıkları ile yaptığı hizmetlerin değerlendirilmesi ve günümüz koşullarına göre değerlendirilmesi, ve günümüz koşullarına göre temel amaçlarına uygun olmayan faaliyetlerinin, karlı olmayan iştiraklerinin tasfiye edilmesi, tüm gayri menkullerinin en etkin şekilde değerlendirilmesi yönünde tedbirler alınması gerektiği.

- Haklarında dava açılan veya açılacak Kızılay görevlilerinin yargılama sonuna kadar para ile ilgili olmayan pasif görevlerde istihdam edilmesinin uygun olacağı.

- Raporun "Stok Hareketlerinin İncelenmesi" maddesinde sayım sonucunda tespit edilen yaklaşık 110 bin metreden fazla çadır bezi eksikliği konusunun Kızılay Teftiş Kurulu'na incelenmesi gerekirse soruşturulmasının uygun olacağı,

- Türkiye Kızılay Derneği'nin tüm şubelerinin hesapları, defterleri ve işletmelerinin Maliye Bakanlığınca Dernekler Kanununun 47'nci maddesi gereğince denetlenmesinin gerekli görüldüğü,

- Türkiye Kızılay Derneği'nin tüm inşaat, bakım ve onarım ihale, hakediş ve ödemelerinin Dernekler Kanununun 45'nci maddesi gereğince İçişleri Bakanlığı'ndan ve Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'ndan görevlendirilecek yeterli sayıda teknik müfettiş ile hakediş ve ihale uzmanlarından oluşacak bir Komisyonca ayrıntılı olarak incelenmesinin gerekli görüldüğü,

- Türkiye Kızılay Derneği'nin % 49 hissesine sahip olduğu Emek İnşaat A.Ş.'nce işletilen otellerde uygulanan ve Kızılay görevlilerinin de yararlandığı indirimlere son verilmesi ve herkese piyasa fiyatlarının uygulanması suretiyle Ülkemizin yardım Kurumunun iştirakleri kanalıyla elde edeceği gelirlerini azaltan uygulamalara son verilmesi gerektiği.

- Kemal Demir'in oğlu Yunus Demir'in Kızılay'daki ihale ve alımlardan ve yapılan işlemlerden çıkar sağladığı yönünde iddiaların olduğu, bu iddiaların Yunus Demir'in ticari faaliyetlerinin Maliye Bakanlığı'na incelenmesi suretiyle değerlendirilmesinin uygun olacağı.

- Türkiye Kızılay Derneği iştiraki olan ve Kızılay Yönetim Kurulu Üyesi Ahmet Kalkanoglu ve Tahsin Kaplan'ın da Yönetim Kurulu Üyesi olarak görev yaptıkları Emek İnşaat A.Ş.'nin hesap ve inşaat işlerinin Maliye Bakanlığı'na incelenmesinde yarar görüldüğü.

- 2908 Sayılı Dernek Kanunu'na verilen denetleme yetkisinin kullanılması suretiyle, Türkiye Kızılay Derneği'nin İçişleri ve Maliye Bakanlığı tarafından ayrı ayrı ve müştereken yapılacak program dahilinde belli zaman dilimlerini kapsayan, periyodik denetiminin yapılmasının yararlı olacağı.

- Kızılay Hizmetlerinin daha iyi yürütülebilmesi bakımından ihtiyaç duyulan personelin bundan böyle mutlak surette ÖSYM'ce yapılan Memur Alım Sınavı'ndaki sınav başarı notlarına göre seçilmesinin uygun olacağı.

- Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 22.11.1999 tarih 1999.88408 sayılı yazısı ekinde Komisyonumuza intikal ettirilen Emin Kocaaslan'ın şikayetlerinin

Gölcük Belediye Başkanı, Gölcük Kaymakamı, Kocaeli Valisi ve Kızılay Genel Başkan'ı ile ilgili olduğu ve İçişleri Bakanlığı'nca değerlendirilmesinin yerinde olacağı,

- Gaziantep Milletvekili Hikmet Çelebi'nin Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 16.11.1999 tarih 1999/1431 sayılı yazısı ile Başbakanlığa incelenmek üzere intikal ettirilen şikayeti ile ilgili olarak, raporumuzun inceleme bölümündeki tespitlerden de görüleceği üzere Kızılay'ı son beş yıllık işlem ve hesaplarının denetiminden elde edilen bulgulara göre; Kurumun iyi yönetilmediği ve teknolojik açıdan yenilenmediği, araç ve gereçlerinin yetersiz kaldığı, kurum kaynaklarının öncelikli olarak amaçlarına tahsis edilmediği, kurum zararına yol açan durumlara rastlanıldığı anlaşıldığından Kızılay Yönetim Kurulu'nda görev yapan Kızılay Merkez Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyeleri'nin sorumluluklarının bulunulduğunun düşünüldüğü,

- Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 22.11.1999 tarih 1999/76664 sayılı yazısı ekinde Komisyonumuza intikal ettirilen Bahattin Işık'ın şikayeti, Kızılay'ın "TSE'ye gönderdiği yazıda çadırların "suya dayanıklılığı hariç" ibaresiyle TSE standartlarına uygunluğunun tespitinin istenildiği şeklindeki iddia ile ilgili somut bir bulguya rastlanılmadığı, ancak düzenledikleri 09.11.1999 tarih 25/99-11 sayılı Soruşturma Raporunda TSE standartlarına ilişkin alınan numunelerde usulsüzlükler yapıldığının belirlendiği,

- "Çağan Medikal Hayati Kalkanoğlu'na rüşvet vererek Kızılay'a poşet de satıyor. Poşet satışı için naylon fatura kullanılıyor. Naylon faturalar İstanbul Bektaş Oluklu Mukavva Fabrikası ve Tayran Firması adına kesiliyor." iddiası ile ilgili incelemelerinin devam etmekte olduğu, bu konuda ayrı bir raporun takdim edileceği,

Kanaatine varıldığı belirtilmiştir.

Bilahare, 30.03.2000 gün ve 090/490 sayılı Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı yazısı ile 24.01.2000 gün ve 25/00-02, 27.01.2000 gün ve 25/00-05 sayılı rapor ve ekleri ile bu raporlara ilişkin Başbakanlık Makamının 29.03.2000 gün ve 62-69 olurları gönderilmiştir. (EK:)

a- 24.01.2000 gün ve 25/00-02 sayılı raporda:

-Hukuken geçerli bir mütessillik belgesi olmadığı halde böyle bir belge varmış gibi kabul edilerek, Türkiye Kızılay Cemiyeti Satınalma ve Selahiyetlerine Dair Talimatnameye aykırı olarak; ihale komisyonunca verilmiş kesin bir satın alma kararı mevcut değilken, disite su cihazının Met-Kur Dış Ticaret A.Ş'den alınmasına karar veren, ihale sonrası herhangi bir muayene ve

kontrol sonucu uygun görülme yokken, ihale bedelinin ödenmesine göz yuman, ihale şartnamesi gereklerini yerine getirmeyen Met-Kur Dış Ticaret AŞ. hakkında kanuni yollara baş vurmayan ve bu eylemleri ile Kızılay'ı zarara uğratan ve Met-Kur Dış ticaret AŞ'ne çıkar sağlanmasına yol açan;

Genel Başkan Vekilleri; Dr. Ertan GÖNEN ve Av.Nurettin ÖZDEMİR,
Genel Sekreter Ahmet KALKANOĞLU,
Merkezi Yönetim Kurulu Üyeleri; Yönetim Kurulu Üyeleri Erkan KEMALOĞLU, Tahsin KAPLAN ve Av. Muktedir BALLI,

Şartname gereği cihazın teslimi gerçekleşmeden, muayene ve kontrol sonucu uygun görüldüğüne ilişkin rapor olmadan ve teslimatta eksiklikler varken, Vakıflar Bankası Kızılay (Ankara) Şubesi'ne akreditif hesabının kapatılması için talimat veren;

Genel Müdür Yardımcısı Ender TAMER (vefat etmiştir.),
Alım Satım Müdür Vekili Hüseyin ÇATANA,

- Düzenledikleri teknik raporlarla Ponzini Firmasının cihazının üstünlüklerini yok sayan ve gerçeğe aykırı olarak Ponzini Cihazı'nın yurt içinde herhangi bir referansı olmadığını belirterek, satın almanın Stilmas Firmasından yapılmasına yönlendirilen,

Sağlık İşleri Müdürü Kazım KURTAR,
Kan Hizmetleri Müdürü İbrahim ÜNLÜ,
Ankara Kan Merkezi Müdürlüğü Kimya Mühendisleri Hüseyin YILMAZ
ve Mustafa DOĞAN,

Haklarında görevlerini kötüye kullandıkları gerekçesi ile TCK hükümleri çerçevesinde yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerektiği belirtilmiştir.

- Met-Kur Dış Ticaret A.Ş'nin Stilmas Firmasından yaklaşık 28.000 DM Komisyon aldığı ve bu paranın Yapı Kredi Bankası Güvenevler-Ankara şubesindeki 3618705-8 nolu hesaba yatırıldığı, ayrıca Stilmas Firmasının Met-Kur Dış Ticaret A.Ş. ortaklarından Metin ATAMER adına açılmış bulunan İş Bankası (GBMHZWEGSTELLEHAUPTBAHNHOF Frankfurt/ALMANYA) Şubesindeki 3741318007 nolu hesaba 30.084 DM yatırdığı, bu hesaba ve varsa diğer hesaplarına ait bilgilerin ve para hareketlerinin incelenmesi, Met-Kur Dış Ticaret A.Ş. ile Kızılay Yöneticilerinin arasındaki parasal ilişkilerin çözümü için konunun Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu tarafından inceleme yapılması kanaati belirtilmiştir.

b- 27.01.2000 gün ve 25/00-05 sayılı raporda:

Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı'na gönderilen faks mesajında ileri sürülen Kızılay'dan sürekli ihale alan Çağan Medikal Firmasının sahibi Coşkun DERBEDER ile Matbaacı Mehmet Ali DURUSOY'un Kızılay Genel Müdür Yardımcısı Mehmet ŞAHİN, Merkez Müdürü Gürbüz DOĞAN ve Satınalma Müdürü Hayati KALKANOĞLU'na Alanya'daki bir siteden daire verildiği, Çağan Medikal Firmasının Hayati KALKANOĞLU'na rüşvet vererek Kızılay'a poşet sattığı, poşet satışı için naylon fatura kullanıldığı, naylon faturaların İstanbul Bektaş Oluklu Mukavva Fabrikası ve Tayran Firması adına kesildiği iddialarının incelendiği, bu incelemeler sonucunda;

-Türkiye Kızılay Derneği'nin teklif toplama yöntemiyle Medikal Malzeme alımı yaptığı, Çağan Medikal ve Formet Medikal Firmaları, Naylon poşet aldığı Tayran Firması, mukavva kutu ve naylon poşet aldığı Bektaş Oluklu Firması'na ilişkin Kızılay Derneği alım ve satım müdürlüğündeki alım dosyalarından örnek olarak seçilen, 17 adet dosyada bulunan değişik firmalara ait teklif mektuplarının Emniyet Genel Müdürlüğü Kriminal Daire Başkanlığı'na yaptırılan kriminal incelemesi sonucunda, değişik firmalar adına verilmiş teklif mektuplarının, Çağan Medikal Firmasında firma sahibi Coşkun DERBEDER, kardeşi Haşim DERBEDER ve Çağan Medikal Firması çalışanı ve Formet Firması hissedarı Gökmen ARSLAN ile Çağan Medikal Firması personeli Sultan PERİ tarafından düzenlendiği belirlenmiş olup, ayrıca Formet firması ile Çağan Medikal Firması'nın aynı adreste faaliyet gösterdiği; Çağan Medikal Firması sahibi Coşkun DERBEDER'in kızı Ceyda DERBEDER ile kızkardeşi Fadime DERBEDER adına kurulmuş olan GSC Ltd Şti'nin 1998 yılı başlarında kapatılmış olmasına rağmen faaliyette bulunmadığı tarihlerde Kızılay Derneği tarafından teklif istenildiği ve verilen teklif mektuplarının ihale komisyonlarında değerlendirilmeye alındığı, naylon poşet ve PH metre alımlarında açıkça görüldüğü üzere; tüm ürünlerin piyasa fiyatının çok üzerinde bir fiyatla alındığının anlaşıldığı, Tayran Sanayi Ürünleri Firması adına tahakkuk ettirilen poşet bedelinin vekaletnamede para tahsil etme yetkisi bulunmadığı halde, Sultan PERİ'ye ödendiği, bu kapsamda değişik firmalardan alınmış gözükten ürünlerin bedelinin gerçekte Coşkun DERBEDER'e ödendiği, Kızılay Derneği'nin ilgili personelinin bu suiistimallerin yapılmasına imkan sağladığı ve bu suiistimal ile alınan malzemelerin Kızılay'a fahiş fiyatlar ile satılması suretiyle Kızılay'ın zararına yol açıldığı,

Ayrıca Kızılay Genel Müdür Yardımcısı Mehmet ŞAHİN, Alım Satım Müdürü Hayati KALKANOĞLU ve Merkez Müdürü Gürbüz DOĞAN ve Çağan Medikal Firması sahibi Coşkun DERBEDER'in Alanya Alva Sitesi'nde ev sahibi olduklarının anlaşıldığından hareketle;

Çağan Medikal Firması Ortağı Coşkun DERBEDER,

Kardeşi Haşim DERBEDER,
Formet Firması Ortağı ve Çağan Medikal Firması çalışanı Gökmen
ASLAN,

Alım Satım Müdürü Hayati KALKANOĞLU,
Müdür Yardımcısı Hüseyin ÇATANA,
Satın alma Şefi Gönül MERGEN,
Uzman Çetin ŞİMŞEK,
Merkez Müdürü Gürbüz DOĞAN,

Haklarında TCK'nun 205'nci maddesi,

- Kızılay Derneği tarafından, Tuncay Ofset ve Filiz Matbaacılık Firmalarından yapılan alımlarda da benzer şekilde usulsüzlükler yapıldığı şüphesi olduğundan, söz konusu alımlarında bu bağlamda değerlendirilmesi gerektiği,

- Söz konusu usulsüzlük yapılan alımlarda satın alma komisyonu üyesi olarak alım kararlarının imzalayan ve firma adına usulsüzlüğe karışan;

Kızılay personeli,

Çağan Medikal Firması çalışanı Sultan PERİ,

Ersen TAŞBAŞ'ın T.C.K. açısından sorumluluklarının değerlendirilmesi,

- Söz konusu alımların yapıldığı dönemde görevde bulunan ve alımların yapılmasına karar veren ve onaylayan Yönetim Kurulu Üyelerinin TCK açısından sorumluluklarının değerlendirilmesi,

- Söz konusu suiistimallerin yapıldığı alımlarda proforma faturaları kullanılan ilgili firmaların TCK açısından sorumluluklarının değerlendirilmesi,

- Çağan Medikal Tic.Ltd. Şt., Formed Medikal ve Turizm San. Ve Tic. Ltd. ti. Tayran Sanayi Ürünleri Tic.Ltd.Şti. Bektaş Oluklu Mukavva Kutu San. Tic.Ltd. Şti. Filiz Matbaacılık Sanayi ve Tic.Ltd. Şti ve Tuncay Ofset Firmalarının Maliye Bakanlığı tarafından vergi incelemesine alınması,

- Çağan Medikal Firması ve Formed Medikal Firmasının Giresun Devlet Hastanesi, Giresun Doğumevi Hastanesi, Çubuk Devlet Hastanesi, Akçakoca Devlet Hastanesine de medikal malzeme sattığı öğrenildiğinden bu firmalara ilişkin ihalelerin Sağlık Bakanlığı tarafından incelenmesi.

Gerektiği ifade edilmiştir.

12. Komisyonumuzun 27.03.2000 gün ve 10/73,74-94 sayılı yazısı ile Ankara Cumhuriyet Başsavcılığında Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığının Türkiye Kızılay Derneği hakkında yürüttüğü inceleme ve soruşturma sonuçlarına göre Savcılığın yaptığı işlemler sorulmuştur. (EK:24; 24/1-13)

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 03.04.2000 gün ve 88408 sayılı cevabi yazısında;

a- 04.11.1999 gün ve 25/99-11 sayılı rapor içeriği konu, Cumhuriyet Başsavcılığınca da re'sen soruşturularak, Ağır Ceza Mahkemesinde sanıklar hakkında dava açıldığı,

-Çadır bezinin ivedi alımı konusunda karar veren ve Teftiş Kurulu Raporunda sanık olarak gösterilen; Yönetim Kurulu Üyeleri Ertan GÖNEN, Nurettin ÖZDEMİR, Türker SANAL, Ahmet KALKANOĞLU ve Kadir KURT haklarında ivedi alımın yerinde olduğu sonucuna varılarak,

-Rüşvet pazarlığı yaptığı öne sürülen Etimesgut Depo Müdürü Taner ERDOĞAN hakkında cep telefonundan kaydedilen sesin adı geçene ait olduğu ispat edilmediğinden,

-Usulsüz ihalede ihale komisyonu üyeliği yapan Yaşar KANT hakkında adı geçenin 28.08.1999 tarihinde öldüğü anlaşıldığından,

Ek takipsizlik kararı verildiği, ancak Başbakanlık Müfettişlerinin rapor tarihinden önce öldüğü anlaşılan kişiyi sanık olarak göstermesi ve hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasının ciddi bir hukuki hata olarak ortada durduğu,

b-Diğer konularla ilgili olarak hazırlık soruşturmasının devam ettiği bildirilmiştir.

C- KOMİSYON HUZURUNDA BİLGİ ALINAN SAHİSLARIN DÜŞÜNCELERİ :

a- *Komisyon Huzurunda Bilgi Alınan Şahısların Düşünceleri (Ek;25/1-1189):*

1. 16.11.1999 günü komisyona bilgi veren Kızılay Genel Müdürü Fatih EVREN :

Kızılay 1995 yılında Türkiye'de Uluslar arası barış ödülü aldığını, 1868 yılında Marko Paşa. Dr.Monceri, Başkatip Abdullah Bey, Katip Muavini

Monier, Decastro tarafından kurulduğunu, Cumhuriyetin ilanından sonra yapılan ilk genel kurulda adının Türkiye Hilali Ahmer Cemiyeti olarak, 28.04.1935 tarihinde ise adının Kızılay olarak kabul edildiğini,

22.09.1947 tarihli Bakanlar Kurulu tarafından onaylanmış tüzüğünde adının Türkiye Kızılay Derneği olarak değiştirildiğini,

Kızılay'ın insaniyetçilik, ayırım gözetmemek, tarafsızlık, bağımsızlık, hayır kurumu niteliği, birlik ve evrensellik ilkelerine göre oluşmuş uluslar arası Kızılay-Kızılhaç temel ilkelerine göre çalışan bir dernek olduğunu,

Kızılay 12.08.1949 tarihli Cenevre sözleşmesinin kendisine yüklediği görevleri yürütürken uluslar arası Kızılay Kızılhaç komitesi, Kızılay Kızılhaç Federasyonu ve bu federasyona dahil uluslar arası kuruluşlarla işbirliği içinde çalıştığı,

Kızılay'ın savaşta ve hükümetin ilan ettiği olağanüstü hallerde ve barışta yürüttüğü çeşitliği görevler bulunduğunu, savaşta cephe gerisi hizmetleri Silahlı Kuvvetlerin amacına uygun olarak yürüttüğünü, tutsakların değiştirilmeleri ve aileleri ile haberleşmede yardımcı olduğunu, tehlikeli bölgelerde yaşayan insanların hükümetin isteği üzerine güvenli bölgelere nakline yardımcı olduğunu,

Barışta sağlık personeli yetiştirdiğini, dispanser sağlık merkezi hastane ve rehabilitasyon merkezi açtığını, kan yardımı sağlayıcı teşkilat kurup yönettiğini, yoksullara ve muhtaçlara yardım ettiğini, afetlerde gerekli yardımlarda bulunduğunu, ilk yardımcıları yetiştirdiğini, bu amaçla uluslar arası faaliyetlere katıldığını ve temsilci gönderdiğini,

Kızılay'ın genel kongre tarafından seçilen genel merkez kurulu ile genel merkez yönetim kurulu, genel merkez denetçiler kurulu, teftiş kurulu başkanlığı ve genel müdürlükten müteşekkil olduğunu, şubelerin 100 kızılaycının birleşmesi ile il, ilçe ve beldelerde kurulabildiğini, halen 648 kızılay şubesinin ülke genelinde faaliyet gösterdiğini,

Kızılay faaliyetlerinin yurtiçi ve yurtdışı faaliyetler olarak gruplandırmanın mümkün olduğunu,

Son yıllarda Kızılayın en ağırlık dış yardımını Azerbaycan'a yapıldığını, halen 10 bine yakın Azeriye Berde ve Ağacabeyli'de kurulan kamplarda hizmet verildiğini. Kosova'da meydana gelen olaylar nedeniyle Arnavutluk, Makedonya ve Kırklareli'nde 3 mülteci kamp kurulduğunu,

Kızılay'ın 38 dispanseri 23 kan merkezi ve 6 kan istasyonu bulunduğunu, hemşire lisesinden 1995 yılından itibaren 195 kişinin mezun olduğunu, Sağlık Bakanlığının aldığı karar gereğince hemşire olacak kişilerin yükseköğül bitirmesi gerektiğinden bu konuda çalışmaların 2 senedir devam ettiğini,

1998 yılında kan merkez ve istasyonları marifetiyle 440 bin ünite kan toplandığını, kan alanında Kızılay SSK, TSK Elele Vakfı ile birlikte bir şirket kurmak suretiyle kan fabrikası kurmayı hedeflediğini,

Kızılay gerek Türkiye'de Hristiyan Hacılara ve gerekse kutsal topraklardaki hacılarımıza sağlık hizmeti verdiğini, kutsal topraklardaki haç sağlık hizmetlerinden dünyanın her yerinden gelen hacıların yararlına bildiğini,

Kızılay'ın Bandırma, Edremit, Şişli, Akçakoca ve İnebolu'da huzur evleri bulunduğunu, Küçükyalı, Yıldız, İzmir, Tekirdağ, Sinop, Tarsus'da kreş işlettiğini Türkiye'nin çeşitli coğrafyalarında 21 adet aşevi çalıştırdığını, değişik amaçlarla hizmet veren 7 öğrenci kampı bulunduğunu, Balıkesir, Samsun, Erzurum, Sinop, Malkara, Sarıkamış ve Aydın'da öğrenci yurtları çalıştırdığını,

Kızılay'ın toplam 3666 gayri menkulü bulunduğunu,

Uluslar arası Kızılay Kızılhaç Derneklerinin imkan ve kabiliyetleri dikkate alındığında Türk Kızılay'ının ilk 10 arasında sayıldığını,

Üye aidatları, mal ve para bağışları, yayınlar, piyango, yarışma, pul ve rozet gelirleri, bağış kutuları, çeşitli kuruluşlardan yardımlar, faiz gelirleri, tekel ve fon işletme gelirleri, şubelerden intikal eden paylar ile gayrimenkul satış ve kira gelirleri Kızılay'ın gelir kaynaklarını oluşturmaktadır.

Kızılay'ın çeşitli şirketlerde hisseleri bulunduğunu;

Marmara depreminde ilk andan itibaren Kızılay'ın 5444 çadır, 8250 battaniye sevk ettiğini, depremin Kızılay'ın kapasitesinin üzerinde gerçekleştiğini, çünkü asrın depremi olarak nitelenen depremin çok büyük bir alanı kapladığını, diğer ülkelerde Kızılay tipi derneklere bir hedef verildiğini ve bu hedefe göre sorumlu tutulduğunu, ancak Kızılay'ın bir afette ne yapması gerektiğine ilişkin bir hedefin bulunmadığını, bu nedenle hazırlıklarını geçmişte vuku bulmuş, afetler dikkate alınarak stok yapıldığını, deprem öncesinde de Kızılay'ın elinde 20-25 çadır bulunmasının normal görüldüğünü, ancak Marmara depreminde 120 bine yakın çadır dağıtıldığını, talebin halen önünün kesilemediğini; depremden önce Türk Kızılay'ının Almanya, İsveç ve İran'dan daha çok çadır stoku bulunduğunu, deprem olduğu gün Kızılay'ın uluslar arası yardım çağrısında bulunduğunu, Kosova olayları nedeniyle federasyonun 9 bin

civarında çadırı bulabildiğini, daha önceki yıllarda Afet İşleri Genel Müdürlüğünün 200 bin metre çadır bezini Kızılay'a verdiğini,

31.10.1999 tarihine kadar bölgede 8 bin kişiye Kızılay'ın gıda yardımı dağıttığını, Adapazarı ve Kocaeli'nde yemek dağıtım işinin konsorsiyum tarafından yürütüldüğünü,

Bolu ve Düzce depreminde Kızılay'ın saat 19.30'dan itibaren bölgeye sevkıyata başladığını, saat 23.00'den itibaren ise bölgede gerekli hizmetleri vermek üzere teşkilatı oluşturduğunu, 16.11.1999 tarihi itibarıyla 8392 çadır, 8 bin battaniyenin vatandaşın hizmetine sunulduğunu, 10 bin soba almak için girişimlerin başlatıldığını,

2. Kızılay Genel Başkan Vekili Fadıl ÜNVER 16.11.1999 tarihinde Komisyona verdiği bilgiye:

Kızılay'ın siyasi partiler kanalı ile yardım yaptığına ilişkin her hangi bir şikayetin genel merkeze ulaşmadığını,

Kızılay'ın yaşlılara 6 şubesi aracılığıyla açtığı huzurevleri kanalıyla hizmet verdiğini, 16 bin öğrenciye aylık 6 Milyon TL. burs verdiğini, deprem bölgesine 5 bin kişilik kontenjan ayrıldığını fakat kontenjanın henüz doldurulamadığını,

Kızılay Kan Merkezlerinin kar amacıyla çalışmadığını, kanın ücret mukabilinde vatandaşa verildiğini, kendilerini vatandaşa zorluk çıkartılmadan kan verilmesi yolunda kan merkezlerini talimatlandığını,

Kızılay'ın Hacıbektaş Veli şenliklerinde olduğu gibi sağlık ekipleri aracılığıyla talep geldiği takdirde büyük panayırarda hizmet verdiğini, Haç Sağlık hizmetinin gerek Hristiyan hacılara ve gerekse Müslümanlara ücretsiz verildiğini, ancak bizim hacılarımızdan haç komisyonu kararı uyarınca her yıl belirli bir miktar paranın alındığını, ayrıca kutsal topraklarda hacılara para ile hizmet verilmediğini, dünyanın çeşitli yerlerinden gelen hacılara hizmet verildiğini, bu hizmetlerden hacıların son derece memnun olduğunu, Kızılay'ın Mekke'de hacıların yoğun bulunduğu yerlerde seyyar ekip bulundurduğunu, Mina ve Arafat'ta sabit ekip çalıştırdığını, TDV ile sağlık hizmeti verilmesi konusunda yarış içerisinde olduklarını, kendi cephelerinden bakıldığında kendilerinin daha başarılı olduğunu,

Eskişehir'de açılan Zihinsel Özürlüler Kampı'nın son iki yılda kapandığını, kreşlerin şubelerce işletildiğini, kreşlere alınan çocuklar için belirli bir miktarın fakir ailelerden seçilmesi gerektiğini, aşevlerinin bir bölümü yılın

her günü çalışırken bir bölümünün sadece ramazan aylarında hizmet verdiğini, şubelerce işletilen aşevlerinin bazen kuru gıda bakımından genel merkezce desteklendiğini, Erzurum hariç diğer yurtların ortaöğretim öğrencilerine göre hizmet verdiğini,

Kızılay'a üye olma konusunda yoğun bir talep bulunmadığını, ancak yönetimin Kızılay Haftası münasebetiyle yayınladığı tamimler ve gazeteler yoluyla üyeliğe teşvik ettiğini, Kızılay'ın 500 bin üyesi bulunduğunu, üyeliğin şubelerce kabul edildiğini,

Tüzükte yazan bazı gelir kalemlerinin işler durumda olmadığını, en önemli gelir grubunun röntgen filmi geliri, maden suyu geliri, oyun kağıdı geliri olduğu, faiz gelirlerinin mevduatın Ziraat ve Vakıflar Bankası aracılığıyla değerlendirilmesi sonucunda elde edildiğini, 1999'da oyun kağıdı ve röntgen filmindeki vergi istisnası 1984'de ise monopol haklarının kalktığını,

17 Ağustos depreminde yolların tıkanıp, dağıtım hizmetlerini askerlerin koordinatörlüğünde yürütüldüğünü, Kızılay'ın sorumluluğu malzeme getirmek ve depolamakla sınırlı olduğunu, Kızılay'ın hiçbir şekilde yardımlara el koymasının söz konusu olmadığını, Başbakanlığın emirlerine uygun hareket edildiğini, Başbakanlık Kriz Merkezi haricinde hiçbir yere çadır ve battaniye göndermeye yetkilerinin bulunmadığını, Marmara depreminin asrın felaketi olması nedeniyle Kızılay'ın yeterli olamadığını, ancak deprem bölgesinde Kızılay'ın bulunmadığını kabul etmenin mümkün olmadığını, esasen Kızılay'ın kamu otoritesine yardımcı olan bir kuruluş olduğunu, tümüyle afetlerin yürütümünden sorumlu olmadığını, süre bakımından Kızılay'ın benzer uluslar arası örgütlerde olduğu gibi bir sınırlamaya gitmesinin kaçınılmaz olduğunu, Kızılay'ın ancak bir ay bütün imkanlarıyla afet bölgesinde hizmet vermesi gerektiğini, bu süreden sonra merkezi otoritenin alacağı tedbirlerle konuya vaziyet etmesi gerektiğini, depremin ilk günlerinde bazı karışıklıkların olmasının doğal olduğunu, malzeme dağıtımında kimi adaletsizlikler oluyorsa bunun sorumlusunun Kızılay olamayacağını, çadır kentlerin yer seçiminde Kızılay görevlilerinin uyarılarına itibar edilmediğini ancak sonuçta kamuoyunun çadırların çamurun üzerine kurulmasının Kızılay'a mal ettiğini, Kızılay'ın Devlet nereye çadır kur derse oraya kurmak durumunda olduğunu,

Mahruti çadırların kurulma kolaylığı nedeniyle tercih edildiğini, bir Kızılay personelinin günde 100-200 mahruti çadır kurabildiğini, ancak diğer çadırları 20 askerin ancak 1 saatte kurabildiğini, bu düşünüldüğünde çadır kurma görevinin Kızılay'da olmasının düşünülemeyeceğini, ancak her şeye rağmen mahruti çadırların %80'nin Kızılay görevlilerince kurulduğunu, küçük afetlerde Kızılay'ın çadırı kendi elemanlarıyla kurmasının mümkün olduğunu ancak afet büyük ise bunu kamu otoritesinin sağlaması gerektiğinin, nitekim

Afyon Dinar depreminde çadırların tümünün Kızılay tarafından kurulduğunu, kamuoyundan eleştiri alması nedeniyle mahrutî çadır tipini değiştirdiklerini ve beşikörtüsü tipi çadıra geçtiklerini,

Yemek dağıtma görevinin bizzat Kızılay'ca yürütüldüğünü, başka kişi ve kuruluş tarafından verilen yemeklerin merkezi otoritenin emri üzerine Kızılay'ın ismi altında hizmet vermesinin sağlandığını, yiyecek malzemelerin bölgeden alınmasının özen gösterilerek bir nevi bölgenin iktisadi yapısına katkıda bulunmasının amaçlandığını,

Deprem nedeniyle oluşan psikolojik ortam çok fazla çadır talebini meydana getirdiğini, Kızılay'ın depolama imkanlarının 25 bin çadıra göre planlandığını, ancak yaşanan şartlar nedeniyle depo kapasitesinin artırılması yönelik çalışmalara başlandığını,

Kızılay Merkez Kurulunda çeşitli bakanlıkların temsilcilerinin görev aldığını ancak bakanlıkların çok alt düzeydeki görevlere merkez kurulunda temsil yetkisini verdiğini, Kızılay'ın tüzüğünün yenilenmesi ve genel müdürün yeniden organize edilmesi çalışmalarına başlanıldığını, bilgisayar ortamında hizmet verilmesinin planlandığını, Nisan 2000'de bu çalışmaların sonuçlandırılacağını,

Türk Kızılay'ının 1952'den itibaren hac organizasyonunda görev aldığını, 1980 sonrasında bu hizmetin Diyanet İşleri Başkanlığınca yapılmasını kararlaştırıldığını, halbuki 1950 yılından itibaren İslam ülkelerinin Kızılay'ın verdiği bu hizmete alıştığını, İran dışında başka bir İslam ülkesinin de sağlık hizmeti vermediğini,

Kongreye 410 şubenin delege gönderdiğini, şubelerden önemli bir kısmının oturduğu büronun kirasını verecek durumda olmadığını,

Kızılay üyelerinin sevgi ve sempati yerine siyasi sebeplere dayandığını, siyasi sebeplerle Kızılay'a üye olma arzusunu kırmak için tüzükte değişiklik yaptıklarını, ancak şubelerin üye sayısını artırmak için gayrette bulduklarını,

Kızılay'ın iç denetiminin müfettişleri marifetiyle yürütüldüğünü, müfettişlerin tekliflerini yönetim kurulunda görüşülerek karara bağlanıldığını, şubeler ve genel merkezin her türlü denetime açık olduğunu, ancak 1981 den buyana Kızılay'ın denetlenmediğini. 1981 yılında yapılan denetimde Kızılay bir tek noktada tenkit edildiğini, onunda Kızılay'ın monopolünde olan oyun kağıdının yurtiçi üretimi için ilana çıkılması olduğunu, müfettişlerin önerisi üzerine ilan paralarının ödettirildiğini,

Kızılay'ın kurduğu gençlik kamplarının fakir ve çalışkan öğrencilere hizmet vermek amacıyla kurulduğunu, bazı yıllarda kampların özürülere tahsis edildiğini,

Marmara depremi nedeniyle Başbakanlık Kriz Merkezinin emirleri üzerine 55 bin kataletik soba alındığını ve 1 Trilyon 300 Milyar Lira ödendiğini, alımın Başbakanlığın uygun gördüğü üç firmadan gerçekleştirildiğini,

Kocaeli'nde ve Sakarya'da 2 Dolar artı KDV'den afetzedelere dağıtılan yemeğin özel şirketlere verildiğini, bu işin Koordinatör Valilik tarafından gerçekleştirildiğini ve bedelinin bu valilikçe ödendiğini,

Deprem süresince Başbakanlıktan herhangi bir paranın Kızılay'a aktarılmadığını,

Deprem bölgesine 200 adet seyyar tuvalet 100 adet seyyar banyo gönderildiğini, vatandaşların eski kıyafetlerini yardım amacıyla Kızılay'a verdiğini, bunların tasnif ve depolanmasında büyük bir müşkülât oluşturduğunu, depremde haberleşmeyi daha rahat sağlamak için telsiz alımına gideceklerini ve yeni bir telefon ağını kuracaklarını,

Afyon maden suyunda bayii ararken siyasi kanaatlerine bakmadıklarını,

3. 26.01.1999 günü Komisyona bilgi veren İçişleri Bakanlığı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Sebahattin ÖZÇELİK:

Sivil Savunma Genel Müdürlüğünün afetlerdeki temel görevi arama kurtarma hizmetleri yapmak, Kızılay'ın ki ise vatandaşın iâşe ve ibate ihtiyaçlarını karşılamak olduğunu, Kızılay'la kendi kurumu arasında organik bir bağlantının bulunmadığını ancak mülki birimlerdeki Sivil Savunma Servislerinden bir tanesi olan Sosyal Yardım Servisinde Kızılay Başkanının Başkan Yardımcısı olmasıyla Sivil Savunma Teşkilatı arasında bir illiyet bağı kurulabileceğini, Ankara Sivil Savunma planı çerçevesinde Kızılay Genel Müdürlüğü ile aralarında Kızılay'ın iştilal alanı olan kan, serum, çadır ve battaniye gibi malzemelerin temini konularında protokol yapıldığını,

7269 Sayılı kanunun 33. Maddesinde yurtiçi ve yurtdışından gelen aynı yardımların Kızılay'a yapılması ve 43.Maddesinde nakliyat işlerinde asgari ücret uygulamasından Kızılay'ın da yararlanacağına ilişkin düzenlemeler bulunduğunu, ayrıca afetlere ilişkin acil yardım planlamasına dair yönetmelikte Kızılay'a verilen görevler bulunduğunu, bu yönetmelik hükümlerinin İl Bayındırlık Müdürlüklerinin Mahalli mülki makamlarla birlikte hazırlanacak afetler acil yardım planını tarif ettiğini,

1971 yılında ülkenin nüfusuna, yerleşim durumuna ve sanayi bölgelerine dikkat edilmek suretiyle 7 yerde tabur seviyesinde Sivil Savunma Birliği kurulmasının öngörüldüğünü, ancak bu tekliflerin son deprem hadisesine kadar Meclisten çıkarılmadığını, şuanda Ankara, İstanbul ve Erzurum'da 110 kişilik çekirdek bir Sivil Savunma Birliğine sahip olduklarını, bu kadroyla 17 Ağustos depreminde 193 vatandaşı enkazı altında sağ çıkardıklarını, şimdi 11 ilde 120 kişilik birlikler kurulması, kalan 70 ilde ilin büyüklüğüne göre 10 ile 30 arasında değişen sayıda sivil savunma ekipleri oluşturulması konularının kararlaştırıldığını, bu profesyonel kadronun silahlı kuvvetlerde olduğu gibi yılın her günü eğitim yaparak ülkemizde vuku bulması muhtemel afetlere hazırlıklı olunulacağını,

Kızılay ile müşterek çalışmalarını 88/12770 sayılı yönetmeliğe göre kurulan servislerde yürütmeleri gerektiğini, ayrıca 6/3150 sayılı tüzükte de Kızılay'la müşterek çalışmayı öngören servislerin bulunduğunu, ancak afetlerde işin yürütüm sorumluluğu mülki idare amirlerinde olduğu için onların emir ve talepleri doğrultusunda Kızılay'la müşterek görevler yürütülebildiğini,

Kızılay'ın şube başkanlıkları ile genel müdürlüklerinin herhangi bir bağlantısını bulunmadığını,

Afetlere müdahale sisteminin Türkiye'de dağınıklık arz ettiğini, doğru olanın afetlerde görev alacak birimlerin Başbakanlığa bağlı bir müsteşarlık şeklinde örgütlenmesi olduğunu, bu müsteşarlığa sivil savunma genel müdürlüğü, afet işleri genel müdürlüğü ile yeni kurulması düşünülen yangınla mücadele genel müdürlüğünün bağlanması gerektiğini,

Yangınlara müdahale konusu yakın zamana kadar yerel hizmet olarak düşünülürken artık bir merkezi otoritenin şemsiyesi altında toplanması gerektiği hususunun öne çıktığı,

Afetler konusunda acil kurtarma faaliyeti yürütmeye istekli özel kuruluşların bu arada Kızılay'ın kendi teşkilatının disiplin altında çalışması gerektiğini, şu aşamada Kızılay'ın acil kurtarma birliği kurması gereği bulunmadığını,

Afet sırasında arama kurtarma konusunda koordinasyonun sivil savunma genel müdürlüğünce afet öncesi hazırlıkların ve planlamanın ve afet sonrası iyileştirme çalışmalarının afet işleri genel müdürlüğünce koordine edilmesini,

Afet müdahale sisteminde dağınık durumdaki mevzuatın işi zorlaştırdığını, işin tek elden ve mülki idari amirlerinin yetki ve sorumluluklarında yürütülmesi gerektiğini,

Afetler acil yardım planlamasına ilişkin yönetmeliğin Bayındırlık ve İskan Müdürlüklerini görevlendirmesinin bir anlamda etkin bir müdahaleyi önelediğini, bu işin sivil savunma müdürlüklerince daha iyi yürütülebileceğini, görev iç içe girmesi ve çatışmasının hizmetleri aksattığını,

Kızılay'ın uluslararası statüsü dikkate alınarak, kamu yararına çalışan dernek olması nedeniyle zaman zaman kamu otoritesi tarafından kaynaklarının iyi kullanılması konusunda denetlenmesi gerektiğini,

4- Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdür Yardımcısı Mustafa TAYMAZ;

Afet planlarının çok güzel hazırlandığını, ancak valilerin raflarında bekletildiğini, yaptırım gücü valilerin elinde olduğu için bayındırlık müdürlerinin ancak sekreteryahı yürüttüğünü, afetlerde Kızılay'la birlikte çalıştıklarını, Kızılay'ın insanların iâşe ihtiyaçlarını karşıladığını, 17 Ağustos depreminde Kızılay'ın Etimesgut deposuna depremden yarım saat sonra intikal ettiklerini, ancak depoda muhatap bulamadıklarını, 3 saat sonra yüklemeye başlanılabildiğini, Kızılay'ın depolarında çadır bulunmasına rağmen yeterli miktarda çadır kazığı bulunmadığını,

12 Kasım depreminde Kızılay'ın daha hızlı organize olduğunu, ara mahallelerde dahi yiyecek dağıttığını gördüğünü, Düzce depreminden sonra bölgeye 6 vali yardımcısı atandığını, kendilerinin her gün bir başkasıyla muhatap olduklarını,

Muhtemel afetlere karşı 2 yılda bir tatbikat yaptıklarını, ancak 7 ili kapsayacak şekilde bir deprem senaryosu hazırlamadıklarını,

Daha önceki yıllarda afetler fonundan Kızılay'a bazı malzeme desteğinde bulduklarını ancak fonun genel bütçeye dahil edilmesinden sonra bu imkandan mahrum kaldıklarını,

5- Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdür Yardımcısı Dr. Y. Naci UZ 03.02.2000 tarihinde Komisyonumuza verdiği bilgide;

2857 Sayılı Kan ve Kan Ürünleri Kanunu ile bu Kanuna göre çıkarılan Kan ve Kan Ürünleri Yönetmeliği Ülkemizin kan konusundaki mevzuat alt yapısını oluşturduğunu, Sağlık Bakanlığının bu hizmeti yürütürken Kan Ürünleri Danışma Komisyonu marifetiyle politika oluşturduğunu bu komisyonda Bakanlık temsilcilerinden başka Üniversite hocalarının da bulunduğunu,

Ülkemizde 228 kan istasyonu ve merkezi bulunduğunu, bunların 49 tanesinin A tipi, 131 tanesi B tipi ve 108 tanesi kan istasyonu olduğunu,

Sağlık Bakanlığı'nın kana ilişkin mevzuat konusunda Avrupa Birliği standartlarına uyumlu yeni politikaların geliştirilmesine müsait arayışları bulunduğunu bu nedenle kan konusundaki en üst merci olan Danışma Kurulunun düzenli toplantılar yaptığını, yeni sistem içinde ABD'de olduğu gibi bölge kan merkezleri oluşturma amacını taşıdıklarını, bu sistemde toplanan kanların bu merkezlere gelip kanın fraksiyonlarına ayrılmasının ve bölgenin ihtiyaçlarının bu merkezlerden karşılanmasının planlandığını, böylece güvenli bir kan sistemi kurulabileceğini,

Şu anda ülkede kullanılan kan ürünlerinin yurtdışından ithal edildiğini, ithal edilen kanlar için çok ciddi tetkikler yapmak gerektiğini, Ülkemizde kan ürünleri kullanımı ve güvenli plazma üretiminin nasıl yürütüleceğini Bakanlık olarak kendilerinin belirlemek istediğini, niyetlerinin bölgesel kan merkezleri aracılığı ile teknoloji geliştirerek personel, malzeme ve ürün standardını belirlemek ülkemiz şartlarına en uygun plazmayı temin etmek vatandaşların hastane hastane dolaşarak kan aramasının önüne geçmek olduğunu,

Kızılay'ın bu genel yapı içerisinde özel bir ayrıcalığı olduğunu, kan toplama konusunda kendisine yasayla verilen en önemli kuruluşun Kızılay olduğunu,

Şu anda ülkede yıllık 950 bin ünite civarında kan toplandığını, bunun ülke için yeterli olmadığını muhakkak surette yeni bir aktivasyon getirilmesi gerektiğini,

Kızılay'ın kan merkez ve istasyonlarını Sağlık Bakanlığının denetlemesi gerektiğini, ancak gelen raporların gereğinin yapıp yapılmadığını araştırmak için yeterli sayıda elemanı bulunmadığını dolayısıyla rapor sonuçlarını takip edemediklerini,

6- İbn-i Sina Hastanesi Hematoloji Bölümü Doktoru ve Numune Hastanesi Kemik İliği Ünitesi Direktörü Doç. Dr. Taner DEMİNER Komisynumuza 03.02.2000 tarihinde sunduğu görüşlerinde:

İhtisasını Amerika'da yaptığını, gördüğü kadarıyla Kızılay'ın Kan Bankacılığı olayını 80 ila 100 yıl geriden takip ettiğini, Kızılay Kan Merkezlerinin yeterli tıbbi bilgisi olmayan yani hematolog olarak yetişmemiş bazı başka meslek gurupları tarafından yönetildiğini, Kan Bankacılığı işini belli bir miktar kan toplanması isteyen olduğu takdirde verilmesi süresi geçenlerin ise atılması şeklinde yürütüldüğünü, bu sistemin batıda tamamen terk edildiğini,

ABD’de 5 bölgesel kan merkezi yoluyla hastanelerden toplanan kanların bir araya getirildiği ve ürünlerine ayrıldığı efektif bir yöntemin benimsendiği, Türkiye’de kan bulma görevinin vatandaşa terk edildiğini, gelişmiş batı ülkelerinde bu işlerin tıbbi otoriteler tarafından gerçekleştirildiğini,

Bu noktada Kızılay’ın kan fonksiyonu icra eden birimlerinin rehabilite edilerek bölgesel kan merkezlerine dönüştürülmesi gerektiğini, bunun çok kolay bir çalışma ile sonuçlandırılabileceğini,

Donörlerin özendirilmesi ve gönüllü kan bulunması konusunda ciddi bir sistem eksikliği olduğunu, bunun yukarıda söylenildiği gibi bölgesel kan merkezi bulunmamasından kaynaklandığını, bölgesel kan merkezleri ellerindeki stoku iyi takip edebileceklerinden stokta azalma olduğu takdirde hemen donörlerle ilişkiye geçmek suretiyle ve gerektiğinde radyo ilanları ile açığı kapatabileceklerini.

Normal olarak kliniğe yatan hastaya kan gerektiği zaman doktorun hastanenin kan merkezini arayarak hiç hasta yakınları devreye girmeden kanı temin etmesi gerektiğini, işin mali boyutunun hastanın hesabına işlenmek suretiyle daha rahatlıkla halledilebileceğini, hastanenin kan merkezinde uygun kan yok ise bölge kan merkezlerinde aranan kanın daha rahat bulunabileceğini.

Ülkemizde kan merkezlerinin yetersizliği, kan ürünlerinin bulunamayışı, kanı bulmakla vatandaşın görevli olması, kan bulunamamış ise yakınlarından temin edeceği kanların testten geçirilmesi, ışınlanması gereken kanların ışınlanması için gereken teknik donanımın bulunamayışı, kan merkez ve istasyonlarının 24 saat esasına göre çalışmaması ülkemizin kan konusundaki temel problemleri olduğunu.

Kendi düşüncesine göre Kızılay rehabilite edilmedikçe kan ve kan ürünleri işinden uzak durması gerektiğini, çok çağ dışı kalmış bir müessese olması nedeniyle güvenilir kan ürünü konusunda sıkıntı oluşturduğunu, teknoloji yetersizliği yaşandığını.

7- Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi İbn-i Sina Hastanesi Hematoloji Bilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Önder ARSLAN’ın 03.02.2000 tarihinde Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde:

Türkiye’nin son zamanlarda kan politikası hususunda ciddi bir yeniden yapılanma çalışması içerisine girdiğini, yeni yapılanmanın Kızılay’ın şemsiyesi altında veya tamamen dışında oluşturulabileceğini veya sadece toplama fonksiyonu verilebileceğini, ülkenin en temel probleminin yeterli sayıda kan

toplanamaması olduğunu, Avrupa Birliği standartlarına göre 6 milyon ünite kan toplanması gerektiğini,

Amerika'da kan toplama işinde Kızıllaç ile özel kurumların çalışmalarının bulunduğunu, bu özel kurumların kar amacı bulunmadığını, örneğin; New York'da kurulu özel firmanın yılda 1 milyon ünite kan toplayabildiğini, bu sayının ülkemizin topladığı toplam kana eşit olduğunu, şu andaki mevzuatın özel kan merkezleri kurmaya müsait olmadığını, bu tarz büyük lejyoner kan merkezlerinin özel firmalarca da kurulmasına izin verilmesi gerektiğini,

Kızılay'ın kan işiyle uğraşan elemanlarının bu konuda ihtisas yapmamış kişilerden oluştuğunu, öte yandan kan konusunda Kızılay'ın alternatifinin bulunmadığını, bir rakip firma bulunduğu takdirde Kızılay'ın da kendisine çeki düzen vermesi gerekeceğini,

Her yıl ülkenin 50-100 Milyon Dolar kan ürünleri için ithalat yaptığını, Kızılay'ın ben döviz tasarrufu sağlamak için kan fabrikası kuruyorum demesinin anlamı olmadığını, çünkü ürünlere ayrılacak yeterli miktarda kan toplanmadığını, 50 trilyonluk yatırımın atıl kalabileceğini, teknolojinin çok hızla değişmesi nedeniyle seçilen teknolojinin hızla eskiyebileceğini, dünyada plazma fraksiyasyonu elde etmek üzere kurulmuş ciddi ihtisas kurumları bulunduğunu, örneğin Norveç'in ülkesinde böyle bir yatırım yapmak yerine bu teknolojiye sahip ülkeye kan gönderip ayırtırmayı orada yaptığını, şu anda bile İbn-i Sina Hastanesine bu yönde teklifler geldiğini, sadece bu hastane için yıllık getirinin 1 trilyon civarında olacağını,

Kızılay'ın yukarıda sözü edilen bir kan fabrikası kurması halinde Avrupalı firmalarla rekabet etmek zorunda kalacağını,

8- Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi ve Kan Merkezi Başkanı Doç. Dr. Osman İ. ÖZCEBE 03.02.2000 tarihinde Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde:

Sağlık Bakanlığının yapmaya çalıştığı işin ülke için uygun bir model geliştirmek olduğunu, amaçlarının Kızılay'a uygun bir çerçeve çizmek değil modele uyabildiği kadar Kızılay'ın da katılması olduğunu,

Hacettepe ve İbn-i Sina Üniversitelerinde Avrupa Birliği standartlarına uygun olarak tam kan kullanımının gerçek endikasyonlar dışında ortadan kalktığını, şu anda ülkemizde tam kan kullanımının % 80'ler civarında olduğunu, şimdiye kadar kendilerinde bulunmayan bazı kanları Ankara Kızılay Kan Merkezinden de temin etme imkanı da bulamadıklarını,

Donörlerin temini, eğitimi ve kan verme vakitleri geldiğinde uyarılmaları konusunda batı ülkelerinde ciddi sistemler kurulduğunu, yüzlerce kişinin bilgisayar destekli olarak kan toplanması işini yönlendirdiğini, bu sistemin çalışması için çok yüklü bir bütçeye ihtiyaç bulunduğunu, Kızılay'ın mevcut hali ile çarkı çevirmekte güçlük çektiğini, yüksek maliyetli bu işin altına girmesi halinde kalkabileceğinden endişe duyduğunu,

Kan bağıışı işinin vatandaşa duyurulması konusunda afişler, görsel basında reklamlar, grafiker çalışmalar yapılması gerektiğini, dışarıdan kan merkezlerinin altında reatment departmanlarının bu işleri yürüttüğünü, yani donörlerin getirilmesi ve halkla ilişkiler işinin bu bölümce üstlenildiğini,

Şu hali ile ülkemizde kan merkezleri arasında kan transferi sağlanmadığını, bu işe gönül vermiş birkaç kişinin özel gayretleri ile takası gerçekleştirilebildiğini, Maliye Bakanlığının yayınladığı bütçe talimatında kan ürünleri konusunda 4 ayrı fiyatın yer aldığını, bu nedenle her kan merkezinde vatandaşın farklı fiyatlarla ürün temin edebildiğini, kanın tam kan olarak satılması halinde elde edilen getiri ile komponentlerine ayrılması sonucunda elde edilecek getiri arasında 3 kat fark bulunduğunu, kan işinden zarar etmenin mümkün olmadığını,

9- Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Hastalıkları Ana Bilim Dalı Başkanı ve Kızılay Derneği Kan Danışmanı Prof. Dr. Şükrü ÜN 03.02.2000 tarihinde Komisyonumuza ilettiği görüşlerinde;

Ülkemizde Sağlık Bakanlığının, Üniversitelerin, Kızılay'ın ayrı ayrı kan politikaları olduğunu, bunların arasında bir koordinasyon sağlanması gerektiğini, Kızılay'ın ülkede toplanan kanların büyük bir bölümünü temin ettiğini, Kızılay'ın Sağlık Bakanlığı ve Üniversitelerden farklı olarak A tipi kan merkezlerinin gerçek anlamda A tipi kan merkezi olduğunu diğerlerinin standardının daha düşük olduğu kanaatini taşıdığını, kan komponentlerini yalnızca Kızılay kan merkezlerinde elde edilebildiğini,

Dünya Sağlık Örgütü, Avrupa Topluluğu, Uluslar arası Kızılay Kızılhaç Federasyonları her ülkenin kendine yeterli bir kan programı hazırlaması gerektiğini ifade ettiklerini, ancak ülkemizde taze doğmuş plazmadan kan ürünleri elde edilmesinin mümkün olmadığını, bu nedenle yoğun döviz harcamaları yapıldığını, bu işin Kızılay veya Devlet tarafından mutlaka organize edilmesi gerektiğini, yüksek fiyatlı olmaları nedeniyle ithalatında gerçek ihtiyacın altında kaldığını, bu nedenle Kızılay'ın 45-50 milyon dolar civarında harcama yaparak bir plazma fraksinasyon tesisi kurmaya çalıştığını, bunun yalnızca döviz kaybı nedeniyle gerekmediğini, ayrıca tıbbi nedenlerle ithal

edilen kan ürününün güvenilir olmasının gerektiğini, bu konuda ithal ürünlerin güvenilirliğinden endişe ettiğini, olağanüstü durumlarda dışa bağımlı bir kan ürünü politikasının doğru olmayacağını, kanın stratejik bir önemi olduğunu, bu tesisin kurulması halinde özellikle Türki Cumhuriyetlere kan ürünü satmak suretiyle döviz geliri elde edebileceğini,

Bu amaçla T.S.K. Elele Vakfı, S.S.K. ve Kızılay Kansaş isimli bir şirket kurarak işi üstlendiğini, kişisel kanaatinin bu işin içerisine Sağlık Bakanlığının da dahil edilmesi yolunda olduğunu, ülkede toplanan 1 milyon ünite kanın bu tesisin çalışması için fazla bile gelebileceğini,

Kan merkezlerinde hematolog çalıştırılmasının uygun olacağını, ancak şu anda kan merkezlerinin birçoğunda hematolog bulunmadığını, bulunan yerlerde günde 1-2 saatlik bir hematolog çalışması yapıldığını, zaten ülkenin yetişmiş hematolog sayısının kan merkezlerinin ihtiyacını karşılamaya yetmeyeceğini, bu nedenle mikrobiyologlardan istifade etmek gerektiğini, Kızılay'ın bölge kan merkezleri kurulması konusunda gayret göstermesinin uygun olacağını,

10- Kızılay Kan Danışmanı Dr. Nuri SOLAZ 03.02.2000 tarihli Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

Kızılay'ın dünyada 1974 yılında ilk defa kan donör organizasyonu kurmuş olduğunu, Amerikanın bile bu organizasyonu 1977 yılında kurmaya başladığını, Kızılay'ın kendi altyapısı ve geçmişini iyi değerlendirmesi gerektiğini, Kızılay'ın tam kana devam etmesinin sebebinin talebin bu yönde olmasından kaynaklandığını,

11- Kızılay Ankara Kan Merkezi Müdürü Dr. Uğur ANTER 03.02.2000 tarihli Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

Ülkede 1967 yılında ilk defa Kızılay'ın kan ürünleri üretim tesisi kurduğunu, bu tesis ile afet sırasında toplanan 25 bin ünite kanın ürünlerine ayrıldığını ve atılmaktan kurtarıldığını,

Kızılay Kan Merkezlerinin otomasyona geçmemesi nedeniyle personel istihdamında şişkinlikler olduğunu, Kan Merkezleri açılışında kimi büyüklerin tekliflerinin etkili olduğunu, Kızılay'ın ücret politikasını gözden geçirmesi gerektiğini.

12- İçişleri Bakanlığı APK Kurul Başkanı Merkez Valisi Mustafa ÇETİN 23.03.200 tarihinde Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

Ülkemizde afetler sisteminin merkezde yürütülmesinden Sivil Savunma Genel Müdürlüğü ve Afet İşleri Genel Müdürlüğü'nün sorumlu olduğunu, taşraya yansımalarının Mülki İdare Amirlerince gerçekleştirildiği, son zamanlarda Başbakanlık bünyesinde TAYK (Türk Acil Yardım Kurumu Başkanlığı) oluşturulduğunu, bu yapının karmaşıklık arz ettiğini,

Son yıllarda bütçe imkanlarındaki daralma nedeniyle afet öncesi alınması gereken tedbirler konusunda da mali sıkıntılar yaşandığını, bu nedenle mahalli idarelerin mutlaka devreye sokulması gerektiğini, önümüzdeki 8-10 yıllık süreç içerisinde yıllık periyotlar halinde İl Özel İdaresi ve Belediyelerin belirli standartları merkezi otorite tarafından belirlenen acil kurtarma ve ilk yardım malzemelerini tedarik etmesi gerektiğini, mahalli idarelerin bu güne kadar bu konuya yeterli duyarlılığı göstermediğini, toplumsal bir bilinç uyandırılmak suretiyle mahalli yönetimlerin bütçelerinden belirli bir yüzdeyi bu hizmetlere ayrılması konusunda zorlanması gerektiğini,

Bu harcamaların yalnızca afetler nedeniyle değil, büyük yangınlarda ve trafik kazalarında da çok önemli fonksiyonlar yürütebileceğini, illerde çok sayıda işçi çalıştıran DSİ, Karayolları gibi kurumların elemanlarını acil kurtarma ve ilk yardım konusunda eğiterek Sivil Savunma Müdürlüğü'nün koordinatörlüğünde hizmete hazır hale getirmek gerektiğini, gerektiğinde polis ve jandarmadan da istifade edilebileceğini, her il için yapılacak teçhizat alımlarının yaklaşık tutarının 35-50 milyar TL arasında olacağını, ayrıca illerin 500 ila 1000 arasında çadır ve yeteri kadar battaniye stoku yapması gerektiğini, bunların mali yükünün abartılmayacak derecede olduğunu, günün gelişen teknolojisinde yurtdışında üretim yapılan teknik teçhizatın bulunduğunu,

TÜBİTAK'ın yürüttüğü coğrafi bilgi sistemi projesinin öncelikle afete duyarlı illerden başlamak üzere ülke genelinde yaygınlaşması gerektiğini, sistemin esasının coğrafi verilerinin bilgisayar ortamında değerlendirilmesine dayandığını, hava fotoğrafları ve bunların simülasyonu ile dinamik görüntüler elde edilerek afet öncesinde planlamanın yapılmasının mümkün olduğunu, personelin bu simülasyonlar vasıtasıyla eğitilebileceğini, afet anında ise afet hizmetlerinin koordinasyonunda bu dinamik görüntülerden yararlanabileceğini,

Afet sırasında afete maruz kalmış mülki idare amirlerinin özellikle Valilerin yerine merkez Valisi atanması düşüncesini uygun bulmadığını, bizzat enkaz altında kalmamış ise il Valisinden istifade etmenin daha doğru olduğunu, geleneksel olarak afet bölgesine yoğun bir devlet büyüğü trafiğinin yaşandığını, bu trafiğin görevli mülki idare amirinin koordinasyonuna zafiyet verdiğini, bir düzenleme yapılmak suretiyle Cumhurbaşkanı ve Başbakan dışındaki heyetlerle valinin ilgilenmesi uygulamasından vazgeçilmesi gerektiğini, İçişleri Bakanlığının geleneksel olarak afete maruz bölgelere zaten Mülkiye Müfettişi,

Kaymakam ve Vali yardımcısı göndermek suretiyle eleman bakımından takviye yaptığını,

İller arasında işbirliği esaslarının merkezi otorite tarafından tespit edilmesinin ve 81 ilin afet büyüklüğüne göre, birbirlerini nasıl destekleyeceklerinden önceden bilgi sahibi olması gerektiğini, birbirlerini destekleyecek vilayetler arasında afetler acil yardım planlarının örneklerinin bulundurulmasının yararlı olacağını,

Afet işi yalnızca bir sivil toplum örgütüne bırakılmayacak kadar önemli bir konu olduğunu, sivil toplum örgütlerinden maksimum istifade edilmekle birlikte bu işin merkezi otorite tarafından da aktif olarak takip edilmesi gerektiğini, afetlerde afetin büyüklüğüne göre Silahlı Kuvvetlerden yardım istenilmesinin gerekli olduğunu, yukarıda ifade edilen acil yardım ve kurtarma ekipmanlarının askeri birliklerde muhafaza edilmesinin düşünülebileceğini, İçişleri Bakanlığı ile Genel Kurmay Başkanlığı arasında bir protokol imzalanması ile bu işin sağlanabileceğini,

14- Diyanet İşleri Başkanlığı Hac Dairesi Başkanlığı Şube Müdürü Sayın Mahmut METE 21.01.2000 günü Komisyona sunduğu görüşlerinde

Türk Hacılarına sağlık hizmetlerinin Diyanet İşleri Başkanlığı Hac Sağlık Ekibi ile Kızılay Derneği Hac Sağlık Ekiplerince karşılandığı, Diyanet İşleri Başkanlığı bu hizmeti yürütürken Hac Kurulunun düzenlemelerine uyduğunu, Mekke'de 150 yataklı Medine'de ise 50 yataklı hastanelerinin olduğunu, buraların 2 ay süre ile çalıştığını, buralarda görev alacak Sağlık Personeli'ni Sağlık Bakanlığı Temsilcisi'nin de katıldığı Komisyon marifetiyle kendilerine yapılan müracaatlar arasından belirlendiğini,

15- Diyanet Vakfı Genel Müdürü ve Mütevelli Heyeti Üyesi Sayın Mehmet KERVANCI 21.01.2000 günü Komisyona sunduğu görüşlerinde;

Hac Sağlık hizmetlerinin Diyanet İşleri Başkanlığı'nın organizesinde yürütülmesinde zaruret bulunduğunu, bu hizmetin çok iyi verilmesi gerektiğini, tek elden yürütülmesinin zaruri olduğunu Diyanet Hac Sağlık Ekibi'nin gerek açmış olduğu hastaneler, klinikler gerekse bugüne kadar edindiği deneyimler nedeniyle bu işin organizatörlüğünü üstlenebilecek konumda bulunduğunu, Hac Komisyonu Kararı nedeniyle hacılardan alınan 80 Riyal tutarındaki hac sağlık hizmeti ücretinin yarı yarıya Kızılay'la paylaşıldığını bunun hakkaniyete uygun olmadığını zira Diyanetin sağlık hizmetlerinin çok daha geniş olduğunu

16- Kızılay Derneği Merkez Kurulu Üyesi Kadir KURT 21.01.2000 tarihinde Komisyona sunduğu görüşlerinde;

1952 yılına kadar Hac vazifesini ifa için kutsal topraklara giden hacıların hiçbir programa tabi olmadan kendi imkan ve gayretleriyle gitmeye çalıştıklarını, 1952 yılında yol güzergahında ve kutsal topraklarda mevcut ve muhtemel hastalıklara karşı Türk Hacıların korunmasını teminen bir Sağlık Ekibi'nin gönderilmesinin zarureti doğunca bu görevin Uluslararası Kızılay - Kızıllaç Teşkilatları nezdinde yapmış olduğu protokol nedeniyle Kızılay'a verilmesinin kararlaştırıldığını, o tarihten bugüne kadar bu görevi kesintisiz yerine getirmeye çalıştıklarını, hafes 15 ambulans ve 150 yatak kapasiteli sahra hastanesi ile sürdürdüklerini,

1979 yılında oluşturulan Hac Komisyonu sağlık hizmetlerinin yerine getirilmesinde Diyanet İşleri Başkanlığı'nı da sorumlu tutması üzerine bu birimin de 1984 yılından itibaren bu hizmeti vermeye başladığını aralarındaki farkın Diyanet İşlerinde içe dönük yani ağırlıklı olarak Türk Hacılarına hizmet verilirken, Kızılay'ın dışa dönük bir başka anlatımla Hacca gelen bütün dünya vatandaşlarına hizmet verdiklerini,

Hac Sağlık Ekibi'nin görevli personeli için imtihan açılmadığını, müracaat eden kişiler arasından belli kişileri veya tavassut edilen kişileri seçtiklerini, bunların dışında Şube ve Genel Merkezde görevli bir kısım üye, memur, temsilcileri de imkanlar nispetinde Hacca götürmeye çalıştıklarını,

b- Alt Komisyon Huzurunda Bilgi Alınan Şahısların Düşünceleri:

1- Kızılay Genel Başkanı Dr. Ertan GÖNEN 30.11.1999 tarihinde Alt Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

Kızılay'ın afet stoklarının 130 yıllık tecrübe ile ayarlandığını, 17 Ağustos depreminden önce 25.000 çadır stoku bulundurdıklarını, bu miktarın bir çok benzer ülke stokundan fazla olduğunu,

Depremde haberleşme zafiyeti yaşanması nedeniyle haberleşme imkanlarını genişletmeyi planladıklarını, kendilerinin ilk yardım hizmetlerinden sorumlu olmasına rağmen, kurtarma hizmetlerindeki aksamalar nedeniyle çok eleştiri aldıklarını, bu nedenle kurtarma ekibi oluşturma gayreti içine girdiklerini,

Son depremin geniş bir alanı kapsaması nedeniyle eksikliklerin oluştuğunu, ancak merkezi otoriteden Kızılay'ın afet hizmetlerinden dolayı eleştiri almadıklarını, depremde ihtiyaçların tam olarak belirlenemediğini, Kızılay adına gelen yardımların dahi Kızılay'a dağıtılmadığını, bu konuda Kızıllaç Federasyonu'ndan yazılı eleştiri aldıklarını, kendilerinin parasını

ödeyerek aldığı çadırların nereye dağıtıldığını bilemediklerini, diğer ülkelerde olduğu gibi ülkenin özem ve kamu bütün kuruluşlarının afetlerde bütün imkanlarını ortaya koyduklarını ve daha önce muhtemel afetler konusunda hazır bulduklarını, Türkiye’de her şeyin Kızılay’dan beklendiğini,

Türkiye’de afet müdahale sisteminin bulunmadığını, afetler sonrasında kamuoyuna bu eksikliğin dile getirildiğini, ancak zaman geçince unutulduğunu, bu nedenle topyekün bir özelleştirme yapmak gerektiğini, hiçbir otoritenin kendilerine muhtemel afetler için yapması gereken hazırlıkları bildirmediği, Kızılay Genel Başkanlığının dışında şubelerinin afet konusunda stok malzeme bulundurmadığını,

2- Kızılay Genel Başkan Vekili Emekli Korgeneral Fuat AVCI 30.11.1999 günü Alt Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

Kızılay’ın muhtemel deprem senaryolarına karşı plan tatbikatları yapmadığını, depolarının yetersiz olduğunu, mevzuatın iyi hazırlanmasına rağmen afet hizmetleri koordinasyonunun iyi yürütülemediğini, medyanın haksız eleştiriler ile kamuoyunda Kızılay’ı yıpratmış, Kızılay gibi bir örgütte görev almak için profesyonel olmak gerektiğini,

3- Kızılay eski Genel Müdürü ve Genel Merkez Kurul Üyesi Ünal SOMUNCU 21.12.1999 günü Alt Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

Kızılay’ın ülkenin ihtiyacı olan temel bir kurum olduğunu ve alternatifinin bulunmadığını, doğal afetlerde Kızılay’ın Devlet yardımcı ve onun hizmetlerini tamamlayıcı bir kurum olduğunu, afetlerde Kızılay’ın en temel görevinin geçici barınma imkanlarını temin ve yiyecek hazırlamak olduğunu,

Kızılay’ın ayrıca kan ürünleri, gençlik hizmetleri, korunmaya muhtaç kişilerin bakımı gibi alanlarda da hizmet verdiğini, bütün bu işlerin mali bir imkan gerektirdiğini, Devleti idare edenlerin bu nedenle Kızılay’a bazı monopoller verdiğini, ancak daha sonra bu tekel konumundaki Kızılay gelirlerinin ortadan kaldırıldığını,

Son yıllarda üst üste vuku bulan afetlerin ve uluslar arası operasyonların Kızılay’ın iş kapasitesini arttırdığını, ortaya koyduğu gayretler sonucunda 1995 yılında uluslar arası Atatürk Barış Ödülü kazandığını, bütün bunların Kızılay’ın gerek kendiliğinden ve gerekse Hükümet tarafından kendisine tevdi edilen görevleri ziyadesiyle arttırdığını, bu büyük iş yükünün kaynak ihtiyacını arttırdığını ve yeniden yapılanma konusunu gündeme getirdiğini, bu yeniden yapılanmada şubeleri özerk ancak Genel Merkezin kontrolü altında olması gerektiğini,

Çadırlar konusunda ciddi tartışmalar yaşandığını, kendisinin mahrutu çadırlar konusunda ısrarlı olduğunu, zira kurulma kolaylığı nedeniyle afetlere en uygun çadır tipinin mahrutu çadır olduğunu,

Kızılay'ın Genelkurmayda ya da DPT Teşkilatı'nda olduğu gibi işleri planlayacak tecrübeli kadrolar bulunmadığını, geçmiş zaman içerisinde planlama işlerini yürütecek birimler kurulmuş olmasına rağmen bunların yeterli olmadığını,

Kızılay'ın kendisini yeniden tanımlarken ortak hizmet ürettiği ya da hizmetlerine katıldığı birimlerin önceden beri vere geldiği hizmetlere halen ihtiyacı olup olmadığını araştırılması gerektiğini, örneğin Silahlı Kuvvetlerin hala Kızılay'dan hangi hizmeti beklediğini, sahra hastanesine ihtiyacı olup olmadığını araştırması gerektiğini, afetler konusunda İçişleri ve Bayındırlık Bakanlıklarının Kızılay'dan beklediği hizmetlerin çapının öğrenilmesi gerektiğini, bu listenin uzatılması gerektiğini,

Kızılay'a üyeliğin çok kolay olmadığını, üyeliğin kolaylaştırılması gerektiğini, ülkenin Anayasal Yapısına göre Kızılay'ın şekillendirilmesinin şart olduğunu, şu haliyle Kızılay'ın yetkileri Genel Merkezde topladığını, şubelerin yetkilerinin artırılması gerektiğini, Kızılay'da aynı kişilerin uzun yıllar görevde kalmasının statik bir yapı oluşturduğunu, yani Kızılay'ın tümünden masaya yatırılarak yeniden örgütlenerek tüzük hazırlamak gerektiğini,

Kızılay'ın siyasal ihtiraslar da dahil olmak üzere hırslarını tatmin edememiş bazı kişilerin görev aldığı bir kurum olduğunu, Kızılay'da Genel Müdürlük Teşkilatında çalışan görevlilerin akıbetlerinin yöneticilerin iki dudağının arasında olduğunu,

4- Bolu Valisi Nusret MİROĞLU 07.12.1999 tarihinde Alt Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

17 Ağustos depreminde Bolu'da bir miktar çadır dışında Kızılay hizmeti görmediklerini, vatandaşlara yiyecek hizmeti verilmediğini, 12 Kasım'da durumun daha düzenli olduğunu, Türk idarecisinin afet olduğu zaman kendisinde afete mağdur olduğu için ve idarecinin karargahını oluşturan kamu görevleri de aileleri ile birlikte sıkıntı yaşadığı için hizmet üretmekte güçlükler yaşadığını, Kızılay'ın afet şartlarında insanların ilk ihtiyacı olacak barınma ve iye ihtiyacını süratle sağlaması gerektiğini, bunu Kızılay organize ederken mahalli yöneticilerle koordine içinde yürütmesi lazım geldiğini, böyle bir görevin hakkıyla yerine getirilmesi konusunda daha önceden Kızılay yönetimini bir planlama yapması gerektiğini,

Afetten çok önce Kızılay'ın yapması gereken barınma yerlerinin nereye kurulacağını, prefabrik bina yapılacaksa nereye yapılacağını, şehir imar planında işaretlenmesi gerektiğini ve bu alanların alt yapı hizmetlerinin önceden tamamlanması icap ettiğini, Kızılay'ın önceden nerede afet olursa oraya, nereden gıda maddesi sevk edeceğini, çadır ikmalinin hangi depodan karşılanacağını, bu ihtiyacın çapının ne olacağını planlaması gerektiğini,

Kendilerinin NATO ve MGK ile işbirliği içerisinde 2 yıl önce bir tatbikat yaptıklarını, bu tatbikatın afete müdahale konusunda kendilerine çok fayda temin ettiğini,

Afetin ilk saatinden itibaren Kızılay'ın afet bölgesinde hizmet vermeye başlaması gerektiğini, ancak Kızılay görevlilerinin fahri çalışması nedeniyle ve fahri çalışanların göreve sevindeki kimi zorluklar karşısında ilk müdahalenin geciktiğini,

17 Ağustos depreminde Almanya'nın Kızılay aracılığı ile yardım yapmak istemediğini, açıkça deklare ettiğini, uluslar arası yardım kuruluşlarının ise yardımlarını Kızılay aracılığı ile yönlendirdiklerini, depremden sonra askerlerin devreye girmesiyle yardım organizasyonunda YKDM sistemi oluşturulduğunu, afetlerde askeri birlikten yararlanmanın kaçınılmaz olduğunu, çünkü afet için hazır ayrı bir birlik oluşturması halinde afet dışındaki zamanlarda bu birliklerin atıl kalacağını, gönüllü elemanların zamanında harekete geçirilemediğini, ayrıca yeterli hizmet veremediklerini, her şeye rağmen gönüllülerin eğitilerek afetlerde fonksiyon yüklenmesinin gerekli olduğunu,

Kızılay'ın bir çekirdek kadro yetiştirmesi ve elinde tutması gerektiğini, kullanılan çadırların toplanamadığını ve israfa sebebiyet verildiğini, bu konuda bir sistem geliştirmek gerektiğini,

Afette görev alacak kamu güçlerinin ve diğer milli unsurların imkan ve kabiliyetlerinin etüt edilerek bilinmesine ihtiyaç duyulduğunu,

Bolu'da 85 bin civarında kişiye yemek verildiğini, bunun yaklaşık 50 bininin Kızılay tarafından karşılandığını, çadır işinde de bazı sıkıntılar yaşandığını, bölgeye gönderilen çadırlar dışında mülki idare amirine bilgi verilmediğini, öte yandan çadır talebinin mülki idare amirlerine yapılması nedeniyle aslında çadır varken sıkıntı yaşandığını,

Afetlerin yürütülmesinden il düzeyinde sorumlu olan Bayındırlık teşkilatına nitelikli eleman sıkıntısının bulunduğunu, kurulacak kriz masalarına

ihtiyaç duyulan araç ve malzemenin hangi kaynaktan alınacağını bilinmediğini, mahalli imkan tabirinin afet sürecinde çalışmasının mümkün olmadığını,

Afet müdahale planlarının hazırlanmakla birlikte uygulanma yeteneğinin sınırlı olduğunu, daha çok gelecek müfettişlere ibraz edilmek niyetiyle "teftiş fırçası" olarak hazırlandığını, zaten bir afet anında Valinin getirin şu afet planını ne yapacağımıza bakalım diye bir şansının olmadığını, eğitim ve tatbikatların ciddiyetle yürütülmediğini, yapılan eğitimlerinde hızlı personel sirkülasyonları nedeniyle anlamını yitirdiğini,

Afete müdahale sırasında dışarıdan Vali getirilip ona görev verilmesini doğru bulmadığını, eğer Valinin kendisi çalışmaya istekli değilse o şartta yerine birisinin görevlendirilmesinin uygun olacağını, ancak afet anında afete maruz kalmamış başka illerden görevlilerin ekipmanlarıyla beraber hizmet vermesinin planlamasının uygun olacağını,

Kızılay şubelerinin afet konusunda herhangi bir yardım ve etkisinin bulunmadığını, Kızılay'ın afet konusunda uzman bir kuruluş olması gerektiğini, mahalli mülki makamların genel yönetici olması nedeniyle Kızılay'ın uzmanlarının afetlerde mülki görevlilere danışman gibi yardımcı olması gerektiğini,

5- Kızılay Bolu Şube Başkanı Yılmaz ÖZARSLAN 07.12.1999 tarihinde Alt Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

Bolu Kızılay Şubesinin afete karşı herhangi bir hazırlığının bulunmadığını, kendilerinin gıda ve battaniye stoklama için depo yapmayı düşünseler bile genel merkezin Kızılay'a ait depo olduğu düşüncesiyle bu talepleri reddedeceğini, 17 Ağustosta Kızılay'dan Bolu'ya herhangi bir malzeme gelmediğini, 12 Kasım'da ise afetin ikinci günü çadır gönderildiğini, kriz masasında Kızılay Şube Başkanı olarak bulunması gerektiğini, ancak bunu sağlayamadıklarını, şu anda 24 bin kişiye yemek verdiklerini,

Bolu Kızılay'ı olarak normal zamanlarda halkın sosyal ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştıklarını, fakir ve kimsesiz çocuklara yardımcı olduklarını, ramazan ayı boyunca kumanya dağıttıklarını, orta öğretim öğrenci yurdunu çalıştırdıklarını, dispanser faaliyetlerini yürüttüklerini, bu hizmetlerin tamamının Kızılay Şube Başkanlarının kendi kaynakları ile sağlandığını,

17 Ağustos depreminden sonra Kızılay'ında deprem geçirdiğini, şu yapı içerisinde şubelerin genel merkeze sıkı sıkıya bağlı olduğunu, şubelere muhtariyet verilmesi gerektiğini, genel kongrenin göstermelik yapıldığını, delegelere çanta dağıtılıp gönüllerinin alındığını, muhalif seslerin kısıldığını,

seçime tek liste ile girildiğini ve o tek liste üzerinden oylama yapıldığını, mutlaka birden fazla listeye seçime gidilmesinin sağlanması gerektiğini, genel merkezde merkezi bir yaklaşmanın benimsenmesinin nedeninin menfaat ilişkileri olduğunu, bu işin manevi hazzı olduğu kadar maddi beklentilerinin de bulunduğunu, Kızılay ve sahip olduğu şirketlere trilyonluk alımlar yapıldığını, Kızılay içerisinde bazı siyasi yapılanmalar bulunduğunu, seçimler öncesinde o adayların lehine Kızılay'dan yardım yapıldığını duyduğunu, 1992 seçimlerinde Kızılay bünyesinde çok sayıda milletvekilinin meclise girdiğini, bu kişilerin kimler olduğunun araştırıldığıında olayın ortaya çıkacağını,

6- Kızılay Düzce Şube Başkanı Muzaffer KOMİT 07.12.1999 tarihinde Alt Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

17 Ağustos depreminde Kızılay'ın müdahalede geç kaldığını, ancak aynı günlerde devletinde ortahlıklarda görülmediğini, şube olarak doğal afete karşılık herhangi bir hazırlıklarının bulunmadığını, Kızılay'ın Düzce'de iş hanı, düğün salonu, kan merkezi ve dispanserinin bulunduğunu, depremden evvel mülki idare amirleriyle herhangi bir afet konulu çalışma yapmadıklarını, ancak şu anda birlikte çalışma yürüttüklerini,

Depremde bir takım işlerin yapılmasında geç kalındığını, çadırlarda problem çıktığını, ihale yolsuzluklarının olduğunu, bütün bunlara rağmen Kızılay'ın vazifesini yaptığına kani olduğunu,

7- Sakarya Valisi Cahit KIRAÇ 07.12.1999 tarihinde Alt Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

Depremden sonra ülkenin değişik yerlerinde çalışan mülki idare amirleri ile vilayetin takviye edildiğini, gelen görevliler arasında işlerin paylaştırıldığını, her gün belirli saatlerde bir araya gelinerek işlerin koordine edildiğini, Sakarya ilinin deprem koordinasyonunu sağlamak üzere bilgi işlem merkezinin kurulduğunu, bilgisayar ortamında faaliyetlerin takip edilebildiğini, coğrafi bilgi sistemi konusunda çalışma yapıldığını, böylece yeni kurulacak Sakarya'nın uygun zeminlerde kurulmasının sağlandığını, kriz yönetim yönergesi hazırladıklarını ve bakanlık onayına sunduklarını, bu yönergenin bir eylem planı içerdiğini,

Kızılay'ın mevcut statüsüne göre afet planlaması içerisinde aktif görev almasının mümkün olmadığını, depremden önce Sakarya ilinin de bir afet acil yardım planının olmasına rağmen, bu planın tatbik edilemediğini, Afet İşleri Genel Müdürlüğü ile Sivil Savunma Genel Müdürlüğü'nün birleştirilmesi gerektiğini, il valisi olarak bütün kamusal imkanları bildiği halde Kızılay'ın imkan ve kabiliyetleri konusunda ellerinde doküman bulunmadığını, Kızılay'ın

afet senaryoları içerisinde mutlaka yer alması gerektiğini, çünkü uluslar arası yardım çağrısı için Kızılay gibi bir kuruluşa ihtiyaç olduğunu, Devletin bütçe imkanları ile Kızılay'ı finanse etmesi gerektiğini,

Kızılay çadır ve iâşe işleri ile ilgili olarak çalışması gereken bir kurum olduğunu, eğer acil yardım ve kurtarma işine girilecek ise onu da mutlaka yeniden yapılanma olarak algılanması gerektiğini, afetlerde hızla Ankara merkezli bir yardım akışı sağlandığını, bölgeleri itibariyle yapılanarak afete daha hızlı müdahale edilmesi gerektiğini,

8- Kızılay Genel Merkez Kurul Üyesi ve Eski Adapazarı Şube Başkanı Şaban KOLUDRA 07.12.1999 tarihinde Alt Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

17 Ağustos depreminden sonra Kızılay yönetimi gelinen durumdan bir ders çıkartma arayışı içerisinde girdiğini, olağanüstü kongrede de bunun örneğini verdiğini, Kızılay'ı değerlendirme hususunda çadırın tek ölçü olmaması gerektiğini, depremi ilk günden itibaren Kızılay'ın afet bölgesinde görev aldığını, çadır dağıtıp, sıcak aş hizmetini devreye soktuğunu, afette hizmete sunduğu çadır sayısının dünya stoklarının 1/3'üne vardığını,

Kızılay'ın bir yardım kuruluşu olduğu ve devletin hizmetlerine katkıda bulunma amacı taşıdığını göz ardı etmemek gerektiğini, ancak bazı kişilerin Kızılay'ı bir devlet gibi görme eğiliminde olduğunu, bu nedenle deprem nedeniyle oluşan her türlü olumsuzluğu, Kızılay'a havale ettiklerini,

İmar planlarında geçici iskan sahaları belirlenmesi gerektiğini, bu alanlarda temel alt yapı hizmetlerinin önceden hazırlanmasının uygun olacağını, Kızılay'ın da ülkenin afet olması muhtemel bölgelerinde çok amaçlı geniş muhafaza imkanları olan depolar yapması gerektiğini, mahalli idareler, kamu kuruluşlarının deprem konusunda aktif rol oynaması, sorumlu ve yetkili kılınması gerektiğini,

Afet mevzuatının işlemediğinin görüldüğünü, Kızılay açısından afetlerde şubelerin yükümlülüğünün bulunmadığını, yetkinin genel merkez tarafından kullanıldığını, Kızılay'a afetler sırasında yoğun biçimde kullanılması mümkün olmayan eski malzeme bağışı yapıldığını, bunların Kızılay'ın işini zorlaştırdığını,

Şubelerin tüzel kişiliğe sahip olmadığını, bu nedenle bütçelerinin genel merkezin onayına tabi olduğunu, harcama limitinin genel merkezce belirlendiğini, artık şubelerin inisiyatif alanlarını genişleten bir yapıya geçmenin gerektiğini, Kızılay yönetiminin değişemez olduğuna ilişkin düşünceye

katılmadığını, son kongrede demokratik katılımın yaşandığını, şubelerde ve genel merkezde uzun yıllardır aynı kişilerin hizmet vermesinin sistemi tıkamadığını, insanların ileri yaşlarda bile ciddi hizmet heyecanı duyabileceğini, bunun örneğinin Erzurum Şube Başkanının olduğunu,

9- Kocaeli Valisi Kemal ÖNAL 08.12.1999 tarihinde Alt Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

17 Ağustos depremi sırasında Kırklareli Valisi olduğunu, deprem haberini alınca depremin İstanbul'da vuku bulduğu düşüncesiyle, İstanbul'a araç ve ekipman gönderdiğini, ancak bu şekilde koordine edilmeden gönderilen araç, gereç ve insan gücünün çalışmaları olumsuz etkilediğini, bu nedenle afetlerde illerin birbirlerini nasıl destekleyeceklerinin A ve B planı gibi ayrı kategorilerde değerlendirilerek önceden hazırlanması gerektiğini, her ilin kendi çapına göre profesyonel bir ilk yardım ve kurtarma ekibi hazırlamasının yararlı olacağını, deprem haberinin haberleşme sisteminin felç olması sebebiyle yetkili makamlara iletilmesinde güçlükler yaşandığını, bu nedenle devletin elinde bulunan TRT imkanlarıyla il yöneticilerinin merkezle haberleşmesinin planlanması gerektiğini,

Kızılay'ın gelişen teknolojiye uymakta biraz geri kaldığını, bugüne kadar lokal seviyede görülen afetlere karşı müdahalesinde eleştiri almadığını, ancak afetin boyutları genişleyince Kızılay'ın da eleştiriye maruz kaldığını, Kırklareli Valiliği sırasında Kosova göçmenlerine olan hizmetlerini yakından takip ettiğini, afetten önce mahalli yönetimlerin şehir imar planlarında geçici iskan alanlarını ayarlaması gerektiğini, afetlerde Silahlı Kuvvetlerden mutlaka yardım alınması gerektiğini,

Almanya'nın yardım amacıyla getirdiği prefabrike hastanenin Kızılay'a tesliminde sorunlar çıktığını, Almanların hastaneyi Kızılay yerine valiliğe devretmeyi uygun bulduğunu, bunun üzücü bir durum olduğunu, ancak yabancı yardım kuruluşlarının yardımlarını Kızılay'ın üzerinden yardımlarını yapmayı uygun bulduğunu, Kızılay'ın şubelerinin faaliyet gösteremediğini, mutlaka bu şubelere afetlerde fonksiyon verilmesi gerektiğini,

Afetler acil yardım planlarının orada çalışan mülki amirin ve ilgili yardımcılarının konuya duyarlılığı ile canlılık kazanabildiğini, kurumsal bir plandan söz etmenin mümkün olmadığını,

10- Kızılay İzmit Şube Başkanı Ersin ZARALOĞLU 08.12.1999 tarihinde Alt Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

Şubeye ait bir sağlık merkezlerinin bulunduğunu, bu sağlık merkezinde nitelikli sağlık hizmeti vermek üzere iyileşmeler yaptıklarını, deprem sırasında dil bilmesi nedeniyle Kızıllaç ekiplerinin yardım faaliyetlerini yürütmelerine yardımcı olduğunu, Bayrampaşa şubesinde gelen yardım malzemelerinin dağıtımını üstlendiklerini, ancak Valilik kriz merkezinde Kızıllaç Şube Başkanı olarak görev alamadığını, depremin ilk günlerinde kriz merkezinin de kriz içerisinde olduğunu, daha sonra Valilikle müştereken çadır kentler kurduklarını,

Şubelerin yönetimlerinin seçimle iş başına gelmesine rağmen, sanki atamayla geliyormuş gibi bir şekilde genel merkeze bağlı olduğunu, şubelere bir inisiyatif alanı tanımak gerektiğini, eğer şubelerin yeterli mali güçleri var ise huzurevi, kreş ve yurt gibi bazı sosyal üniteleri faaliyete sokması gerektiğini düşündüğünü,

11- Kızıllaç Çankaya Şubesi Başkanı Ali BİLİCİ 30.12.1999 tarihinde Alt Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

Kızıllaç'da 1972 yılından bu yana fahri olarak görev yaptığını, 1990 yılından itibaren Şube Başkanlığı görevini yürüttüğünü, şubelerinin öğrenci yurdu ve dispanseri bulunduğunu, yardım ve bağışlarla vatandaşa hizmet götürmeye çalıştıklarını, dispanserde fakir ve muhtaç olduğunu söyleyen insanların muayenelerini ücretsiz yaptıklarını,

Kızıllaç'da bir değişim yaşanması gerektiğini, daha genç ve dinamik kadrolara yaşlı yöneticilerin yerlerini bırakmaları gerektiğini, üyelik konusunda bir sınırlama getirmediğini,

Genel kongrede genel merkez üyelerine ilişkin listenin genel başkan tarafından hazırlandığını ve tek bir liste halinde seçime gidildiğini, genel merkezin şubelerinin faaliyetlerini kısıtladığını, şubelerin afet planlaması konusunda herhangi bir sorumluluğunun bulunmadığını, Kızıllaç için toplanan yardımların eski olması nedeniyle kendi şubelerinin kabul etmeme eğiliminde olduğunu,

12- Alt Komisyonun 29.12.1999 günü İstanbul Valiliğinde yapmış olduğu görüşmede İstanbul Valisi Sayın Erol ÇAKIR;

17 Ağustos depreminin diğer illerde olduğu gibi İstanbul'un da yeteri ölçüde hazırlıklı olmadan yakalandığını, bunun en önemli sebeplerinden birinin depremle mücadele için kurulan sivil savunma ekipleri, sivil savunma teşkilleri gibi hepsinin mahalli halka dayandığını, ancak depremde mahalli halkın çöktüğünü, mahalli halk çökünce mahalli halka dayalı olan sivil savunma teşkillerinin de iş yapamaz hale geldiğini, bu nedenle ülkenin ve ilin ihtiyaçlarını

dikkate almak suretiyle mevzuat uyarınca hazırlanmış mükemmel planların uygulanma imkanı bulunmadığını, afetin büyüklüğü karşısında Kızılay'ın da yeterli kalamadığını, afetin hemen sonrasında hava alanında insani yardım merkezi kurulduğunu, 32 ilçede kaymakamların nezareti altında yardım toplama merkezlerinin oluşturulduğunu, depremin ilk günlerinde bu merkezlerde toplanan yardımların hiçbir tasnife tabi tutulmadan deprem bölgelerine intikal ettirildiklerini, yurtdışından gelen yardımların ise önce Kızılay'a devredilerek Dragos'daki depolara gönderildiğini, oradan da deprem bölgesine sevk edildiğini, ancak bunun oluşturduğu zaman kaybı ve masraf artırıcı problemler nedeniyle bu uygulamadan kısa sürede vazgeçirilerek doğrudan afet bölgesi kriz merkezlerine gönderildiğini, tabi ki hava alanında bu yurtdışı yardımların Kızılay'ın teslim aldığı belli program dahilinde bölgelere sevk edildiğini, il Valisi olarak Kızılay'ın hatalı uygulamada bulunduğunu gördüğünü,

Depremin hemen sonrasında kurtarma ve ilk yardım faaliyetlerinde Kızılay'ın oynayabileceği çok fazla rol olmadığını, ancak afet sonrası barınma faaliyetlerinin organizasyonunda temel görevin Kızılay'a düştüğünü maalesef bu görevi Kızılay'ın yeterince yerine getiremediğini, felakete uğrayanlara derme çatma çadırları sunduğunu, bunun kabul edilemez olduğunu, öte yandan Kızılay'ın oynayabileceği diğer önemli bir görevin afet zedelerin yeme, içme işlerinin karşılanması ihtiyacı olduğunu, Kızılay'ın hazır mutfak organizasyonunda da yetersiz kaldığını, onunda sıkıntı oluşturduğunu, İstanbul'daki Kızılay Şubelerinin deprem sonrasında önemli bir fonksiyon ifa edemediklerini, ancak zaman içinde bu eksikliğini giderici çalışmalar yürüttüğünü,

İstanbul Valiliği olarak depremden 7-8 ay önce deprem kriz merkezlerinin oluşturulduklarını, bu merkeze mekan personel ve teknik imkanları verdiklerini, başına da tek görevi bu olan bir vali yardımcısını görevlendirdiğini, yoğun bir çalışma temposuna girerek ilin coğrafi bilgi sistemini ihale ettiklerini, bütün bu çalışmalar sırasında 17 Ağustos depremine yakalandıklarını, fakat bu hazırlıkların büyük faydasını gördüklerini, Kızılay'la ilgili genel kanaatini şu şekilde özetleyebileceğini afet olmadığı zamanlar daha çok ekonomik bakımdan gelir getirici ve kendi ekonomik bünyesini güçlendirici çalışmalara ağırlık vermiş bir kuruluş görünümünü arz ettiğini, yani hastane, kan bankası, rant tesisi kurma gibi faaliyetlerde bulunduğu bütün kaynaklarını hastane kurmaya yönlendirdiğini, dolayısıyla yerel şube yöneticilerini Türkiye çapında bir afete hazırlık içinde olmadığını, mahalli hazırlığında gelir kaynaklarını artıracak çalışmalara yoğunlaştırdığını, bunun da bir büyük afetle karşılaşıldığında yetersiz kalmasının önemli nedenlerinden biri olduğunu gördüğünü,

Kızılay'ın gelecekteki fonksiyonunu Türkiye'deki gönüllü kuruluşları koordinasyon etmek biçiminde görmeyi arzu ettiğini, geleneksel fonksiyonlarını da ifa ederken önerdiği fonksiyonu da üstlenmesinin de uygun olacağını,

Deprem sonrası İçişleri Bakanlığı bünyesinde ülkenin 4 bölgeye ayrılarak her bölgeye 20'şer ilin paylaştırıldığını, bölge dahilindeki illerin kendi aralarında protokoller imzalayarak yardım mükellefiyetini oluşturduğunu, bununla birlikte kurtarma ekipleri kurup onları eğittiklerini, ilçelerde de ek kurtarma ekipleri kurduklarını, keza polise işçi çalıştıran her kuruluşa kurtarma ekibi kurma mecburiyeti getirdiklerini, bunlara sivil savunmanın eğittiklerini, yalnız burada bir hususun gözden uzak tutulmaması gerektiğini, bütün bu birliklerde görev alacak personelin eğer bir felaket olmazsa bir müddet sonra büro memuru konumuna düşeceğini, bunun önlenmesi için tatbikatlarla sürekli çalıştırma yanında bazı ilgili kuruluşlarla koordine içinde çalışma yapmalarının sağlanması gerektiğini, bu kuruluşlara örnek olarak itfaiye ve ambulans teşkilatını gösterebileceğini, bu teşkilatların her zaman ayakta olduğunu, bu 3 kuruluşu yani itfaiye, ambulans ve kurtarma teşkilatını bir arada kombine ederek bir otorite altında toplamak gerektiğini böylece kuyuya çocuk düştüğünde kurtarma gerektiren bu faaliyete itfaiyenin gitmesinin önüne geçileceğini,

Olası bir deprem felaketinden İstanbul ilinin en az bir biçimde etkilenmesi için imar konusunda çok ciddi tedbirler alınması gerektiğini, imar yetkisini elinde tutan kuruluşların bir şehrin yarısı kaçak yapı ve gecekondu müteşekkil ise başarılı sayılamayacaklarını, bu yetkiyi ellerinde tutmalarının tartışılmaya başlanılacağını, parlamentonun buna neşter atması gerektiğini, sağlam zemine sağlam binayı yapacak mekanizmanın oluşturulması gerektiğini, öncelikli olarak ta mevcut yapı stokunun iyileştirilerek depreme dayanıklı hale getirilmesi gerektiğini, riski olan binalar için takviye projeler yapılması, iyileştirilmesi için iyileştirme projelerinin tatbiki bilahare inşaatlara girileceğini yıkılması gerekenlerin ise yıkılmasını, ancak resmi kamu binalarında bile bunu gerçekleştirebilecek güçlerinin olmadığını,

13- 29.12.1999 günü Hemşire Meslek Lisesinde yapılan görüşmede lise Müdürü Pervin KARAHAN;

Türkiye'nin ilk hemşire okulu olduğunu, ancak önümüzdeki yıl eğitime devam edilip edilemeyeceğini bilemediklerini, bunun nedeni olarak yüksek eğitime geçmek için YÖK'e bağlanmak gerektiğini, bu bağlanmanın tüm mal varlığı ve yönetim hakkının YÖK devredilmek anlamına geldiği için Kızılay yönetiminin 3 yıldan buyana hiç bir çalışma içine girmediğini, Kızılay eski başkanı Kemal DEMİR'in "Kızılay Türkiye'de hemşirelik eğitimini ilk başlatan müessesedir. Bu nedenle kendi başımıza bu okulu devam ettirmeliyiz başkasının semsiyesi altına giremeyiz" gerekçesiyle 3 yıldan buyana öğrenci almadıklarını,

son öğrencilerin bu yıl mezun edileceğini, dolayısıyla okulun ne olacağını bilemediklerini,

Halen 33 öğrenci 15 kadrolu öğretmen toplam 53 personel bulunduğunu, okulun öğrenci kapasitesinin 200 yatılı öğrenciyi barındırabilecek bir yapıda olduğunu, bugüne kadar 2600 civarında mezun verdiklerini, 4 yıllık eğitim karşılığında mezun olanların 4 yıl mecburi hizmet yükümlülüğü bulunduğunu, öğrencilerin Hacettepe Üniversitesinin yaptığı bir sınavla alındığını, Çapa ve Cerrahpaşa Tıp Fakültelerinde pratik eğitimlerini gördüklerini,

Sosyal faaliyetlere önem verdiklerini, Fatih semtinde 1998 yılında ücretsiz sağlık taraması yaparak 3685 kişiye baktıklarını, bütün bu faaliyetlerine rağmen okulun geleceğinin belirsizliğinin kendilerini çok üzdüğünü bu nedenle epey zamandır bir idealistlikle eğitime devamı sağlamak için muhtelif girişimlerde bulduklarını, hemşirelik okulunun durumu ile ilgili olarak genel başkanlığın kendilerinden her hangi bir bilgi istemediğini, bu kurumun hayatiyetini devamının sağlanmasının arzu ettiklerini,

14- Kızılay İstanbul Müdürü Saadet ATAL 29.12.1999 günü Alt Komisyona ifade ettiği görüşlerinde:

Kızılay İstanbul Müdürlüğünün ilk üniversite mezunu memuru olduğunu ve 40 yıl önce Kızılay'a imtihanla girdiğini, o dönemde bir şoförün bile imtihanla alındığını, memurluk, şeflik ve 22 yıldır müdür muavinliği yaptığını, 82 yaşındaki müdürlerinin 1,5 ay öncesi ölmesi üzerine müdürlüğe atandığını, bu müdürün Sağlık Bakanlığından emekli olduktan sonra Kızılay'a intisap ederek sırasıyla Kızılay Genel Müdür Muavinliği, Zeynep Kamil Kan Merkezi Müdürlüğü, Çapa Kan Merkezi Müdürlüğü ve 9 yıldan beride İstanbul Müdürlüğü görevlerini yürüttüğünü bildiğini,

Kızılay İstanbul Müdürlüğünün ticaret yapıp Kızılay'a para kazandırma amacıyla kurulmuş bir ünite olduğunu, ticaretin zamanında Kızılay'ın tekelinde olup, röntgen filmleri, oyun kağıtları ile potasyum iyodür aşı serim gibi malzemelerin ithalat ve gümrükleme işlemlerini yapıp Türkiye genelindeki sağlık ünitelerine satma şeklinde gerçekleştiğini,

Gümrük işlemleri sırasında Kızılay'ın itibarı nedeniyle görevlilerin genellikle yardımcı olduklarını ancak son hadiseler nedeniyle itibar zedelendiği için gümrükte bazı zorluklar çıkarılmaya başlandığını, bunun dışında İstanbul Müdürlüğünün yönetiminde Kızılay'ın gayri menkullerinin kiraya verilmesi işlemlerini de gerçekleştirdiklerini, halen 200 kusur kiracıları olduğu,

Hukuki problemler için 5 avukat, 2 avukat yardımcısı bulduklarını, halen daha çalışmalarında bilgisayarlaşmaya giremediklerini Kızıllaç federasyonundan bir tane bilgisayar elde ettiklerini, çağın tekniğine ulaşamadıklarını,

15- Fatih Kızıllaç Şube Başkanı Niyazi CİVELEK 29.12.1999 günü Alt Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

Fatih Şubesi'nin 1 Numaralı üyesi olduğunu Kızıllaç'ı önceden de bildiğini, Başkan olduktan sonra yirmi yıllık zaman zarfında Genel Merkezle hiçbir ilişkisinin bulunmadığını, sadece Kongrelere katıldığını, Şubenin görevinin vatandaşa hizmet vermek şeklinde algıladığını, dispanser ve poliklinik hizmeti verdiklerini, Genel Merkeze yardım yaptıklarını ama Genel Merkezden hiçbir zaman yardım almadıklarını, genel merkezin mevcut durumunun üstünlü verici olduğunu, hacca gidişlerde kendi dispanserinde bulunan 25 uzman doktorun hiç birinden istifade edilmediğini, hacca götürülmediğini, ancak adamını ayarlayan şubelerin hacca sık sık elemanlarını gönderebildiğini,

Hiçbir siyasi parti ayrımı gözetmeden yönetim kurulunu oluşturduğunu, son senelerde Kızıllaç'ın siyasetin içine karıştığını, siyasilerinde bunlardan faydalanarak Kızıllaç kökenli kişileri milletvekili olarak değerlendirdiğini,

Şubedeki işlerin fahri olarak yürütülen işler olduğu için eleman temininde dikkat etmek gerektiğini, öte yandan %40 nispetinde genel merkeze gönderilmesi gereken payların genel merkezdeki kullanımı nedeniyle göndermediğini, kendisinin bu parayı şube hizmetlerinde çok daha rasyonel bir biçimde kullandığını, 1 milyar 149 milyon geliri olmasına rağmen sadece 187 milyon giderinin olduğunu bunun nedeninin odacısının, sekreterinin, santral memurunun olmamasından kaynaklandığını, dispanserde görevli 25 doktorun doğrudan kendisine bağlı olduğunu, oysa başka şubelerde 7-8 tane sekreter bulunduğunu bu yetmezmiş gibi bir de halkla ilişkiler müdürü ihdas ettiklerini, kendisinin tek muhasebecisi olmasına rağmen başka şubelerde 4-5 tane muhasebe memurunun bulunduğunu,

Bu güne kadar genel merkez kurulu listesinin genel başkan Kemal DEMİR tarafından birkaç eşi dostu ile birlikte düzenlendiğini, kongrede sadece bu hazır listenin oylandığını, kimsenin buna karşı çıkamadığını,

Şubenin dispanser faaliyetleri dışında bir dönem ilk yardım kursları açtıklarını, ancak mezun olanların yetkisiz bir biçimde sokak aralarında iğne yapmaya başlamaları üzerine bu faaliyetten vazgeçtiklerini, hasta bakıcılık kurslarının da aynı şekilde yürütmediklerini, yoksullara giyecek, yiyecek, yatacak, ilaç ve para yardımlarını fert bazında yaptıklarını, umumi yardımlardan

işin içine politika girdiğinden vazgeçildiğini, ayrıca semtte tespit ettikleri bazı gurebanın, da ilaç yardımını karşıladıklarını, vakıf hastanelerinden ücretsiz muayene olmalarını sağladıklarını, kaynak olarak dispanser ve bağışları söyleyebileceğini, ancak son hadiseler nedeniyle bağış miktarında önemli ölçüde düşüş olduğunu,

Kızılay Genel Merkezindeki personelin yöneticilerin akrabalarından olmamasına dikkat edilmesi gerektiğini, Kızılay'ın hantal hale gelmesinin tek nedeninin bu olduğunu zira amirin bu hatırlı memura söz geçiremediğini,

16- Bayrampaşa Şube Başkanı Vekili Doğan EROĞLU 29.12.1999 günü Alt Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

Bayrampaşa bölgesinin Anadolu ve Balkan göçmenlerinin yoğun olarak yerleştiği bir banliyö olduğunu, nüfus yoğunluğunun işçi ve esnaflardan oluştuğunu, en büyük sorunun sağlık sorunu olduğunu, bu nedenle sağlık hizmetlerine önem vererek dispanser açtıklarını, Bayrampaşa'daki dispanserin dışında Yıldırım mahallesinde Boşnak mülteciler için Bosna Dispanseri'ni açtıklarını, buradaki Boşnak mültecilerin bütün doktor masraflarının şubeden, ilaç giderlerinin ise Birleşmiş Milletler Mülteciler Komiserliğinden karşılandığını, çevre halkına da çok ucuz bir bedelle hizmet verdiklerini, Laleli'de de bir başka dispanser açtıklarını,

Bu faaliyetlerin dışında nakdi ve aynı yardım yaptıklarını, 1999 yılında 5.815.825.438.-TL. nakdi yardım, 1400 aileye de aynı yardım yaptıklarını, ayrıca maddi durumu yeterli olmayan bölgelerindeki 35 gence 20 milyon, keza deprem bölgesinden 40 kişiye de aynı miktarda burs verdiklerini, kermes faaliyetlerinin bulunduğunu, ücretsiz sünnet faaliyetleri kapsamında geçtiğimiz yıl 67 çocuğu da sünnet ettirdiklerini, okullarda sağlık taraması yaptıklarını, resim, şiir yarışmaları düzenlediklerini, yine fakir vatandaşlar için günde bir öğün 3 çeşit yemeği 148 fakire verdiklerini, deprem nedeniyle de bölgeye önemli ölçüde sağlık personeli gönderdiklerini, toplanan bağış ve yardımları buralara gönderdiklerini,

Kızılay'ın asıl faaliyetlerini yürütürken temin ettiği malzemeler için ödedikleri KDV'nin kaldırılması gerektiğini, bu konuyu yönetim kuruluna, yönetim kurulu üyelerine 3-4 yıl önce iletmelerine rağmen bugüne kadar olumlu bir görüşme sağlanamadığını beyan etmiştir.

17- Küçükçekmece Şube Başkanı Fazlı BULUT 29.12.1999 günü Alt Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

20 seneden beri bu görevi yürüttüğünü, tıp merkezini oluştururken genel merkezden gerekli yardımı almadıklarını, buna rağmen gayretleriyle çağdaş bir tıp merkezine sahip olunduğunu, okul çocuklarının polis teşkilatının, kaymakamlığın, askerlik şubesinin personelinin tümünün ücretsiz muayene edildiğini, merkezde 38 uzman hekimin bulunduğunu, ilmühaber getiren fakirlerin tedavilerinin de ücretsiz yapıldığını, oysa hemen alt katlarındaki Sosyal Sigortalar Hastanesinde para ödeyemeyen hastaların tedavilerinin yapılmadığını, oradaki her doktorun bir muayenesi olduğunu, hastaları kendi muayenelerine yönlendirdiklerini, kendi çektikleri kaliteli filmleri üniversite ve devlet hastaneleri çok beğenirken, her ne hikmetse bu SSK'daki doktorların beğenmeyip kendi kurdukları sağlık ünitesine yeniden film çekimi için gönderdiklerini,

17 Ağustos depreminde kaymakamların kendilerini devre dışı bıraktıklarını, buna rağmen çok ciddi hizmetler verdiklerini, 250 çadır 3000 battaniye dağıttığını, her gün 400 yüz kişiye yemek çıkarttığını, Gölçük'e 150 bin tane tabak, çatal, kaşık gönderdiğini, Uzunçiftlik'e 2 milyar yardımda bulunduğunu,

Ortalama bir dönemde 100-150 hanıma ilk yardım kursları verdiklerini, şu an 60. dönemin kurs gördüğünü, aylık 20-25 milyon lira civarında öğrencilere burs verdiklerini, bunun dışında ihtiyacı olan fakirlerin yiyecek, giyecek, yakacak, ilaç, yol parası gibi ihtiyaçlarını da karşıladıklarını,

Bütün bu faaliyetlerini yürütmelerine rağmen medyada Kızılay'ın bir bütün olarak acımasızca eleştirildiğini, Kızılay'ın 17 trilyon lira civarındaki nakdi mevcudunun Etibank'ta değerlendirilmediği için Etibank'ı alan Sabah Gazetesi sahibinin bir husumetinin doğduğunu, eski genel başkan Kemal DEMİR'in kendileriyle yaptığı bir toplantıda bunu ifade ettiğini, aynı zamanda Ankara Kızılay meydanında olan Kızılay binasını da istediklerini, bu da verilmeyince husumet oluştuğunu, 27 Kasım'daki MR, Tomografi, mamografi gibi cihazların hizmete açılışına Arena programını davet ettiğini, maalesef gelmediklerini, ancak bir hanımın yalan yanlış bilgilerle ağlayıp sızlamasını, kamuoyunu galeyana getirip veya isyan ettirerek Kızılay'a karşı kin besleyecek şekilde yayınladıklarını,

18- Kartal Kızılay Şube Başkanı Remzi DİNÇER 30.12.199 günü Alt Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

17 Ağustos Marmara depremi sonrası devlette dahil herkesin, bu arada Kızılay'ın da sınıfta kaldığını, Kartal Kızılay'ı olarak deprem sonrası aktif faaliyet gösterdiklerini Adapazarı'nda 5 çadır kenti kendilerinin işlettiğini, oralara doktor, ekip, ilaç, giyecek, yiyecek gönderdiklerini,

Kartal Dispanserinde uzman hekimlerin görev yaptığını, hastalarla çok yakından ilgilenildiğini, her katta hastaya yardımcı olmak üzere hostes bulduklarını, dispanser faaliyetleri dışında bir kreş açtıklarını ancak kapattıklarını, kan istasyonuna sahip olduklarını, istasyondaki bütün alet ve teçhizatların demirbaş malzemelerin şubeye ait olduğunu, masrafların şubeye ait olmasına rağmen gelirin tamamının genel merkeze gönderildiğini,

Samandıra'da ki arsanın bağış yoluyla intikal ettiğini, 2 parsel ayrılıp bir parselde benzin istasyonu, diğerinde ise 7 katlı bir bina yapıldığını, benzin istasyonunun yapımını petrol ofisinin üstlendiğini, binanın ise dispanser olarak kullanıldığını, ancak rantabl çalışma olamadığı için SSK'ya kiraladıklarını, benzin istasyonunun ise birkaç ay önce sattıklarını,

7 katlı binanın yapımının %80'inin aynı veya nakdi bağışlardan %20'nin ise şube imkanlarıyla karşılandığını, genel merkezin hiç bir katkısının olmadığını, aksine engelleyici tutumlarla karşılaştıklarını, bir örnek vermek gerekirse kurdukları göz servisi için gerekli göz aletlerinin alınması için genel merkeze taleplerini ilettiklerini, 14 ay bir netice alamadıklarını, nihayetinde peşin parayla gerçekleşecek bir ihaleyi bize bildirdiklerini, genel merkezin gönderdiği bu ihaleye uymayıp bu rakamların çok daha altında ve 12 ay taksitle aynı malzemeleri aldıklarını.

Kızılay'ın yeniden yapılanması gerektiğini, şubelere daha fazla inisiyatif sağlanmasını, şubelerin felakete ve yardıma hazır olmaya çalıştığı bir süreçte genel merkezin felaketi beklediğini, merkezin bu hatalı tutumunu değiştirecek bir yapı olmadığı için tesir edemediklerini, mevcut yasal planlamaların tatbikatına başlayacaklarını, kurtarma ekipleri kurduklarını belirtmiştir.

19- Pendik Kızılay Şube Başkanı Yusuf TOPÇU 30.12.199 günü Alt Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

1979 yılında siyasetçiler tarafından şube başkanı olarak göreve çağrıldığını, o tarihte iki katlı 3 personelli bir şubeyi bugün 439 kişinin çalıştığı, 7 trilyona yakın cirosu olan yılda 1 milyon hastaya bakan ISO 9000 standartlarına göre hizmet veren bir şube haline getirdiğini, bugün Pendik şubesinin sahip olduğu Tıp Merkezinin dünyanın ayakta teşhis ve tedavi eden en büyük kurumu olduğunu, Kızılay'ın temel görevlerinden olan sağlık konusunu ağırlık noktası olarak seçtiklerini, bütün bunları yaparken kimsenin mevkiine, nosyonuna, formasyonuna bakmadıklarını, Kızılay'ı politikanın içerisinde sokmadıklarını,

Çağımızın artık gönüllü kuruluşların çağı olmaya başladığını, şubelerin daha bağımsız hale getirilmesi gerektiğini, genel merkeze denetim açısından bağlı olmaları ve genel merkez kurulunda şubelere kontenjan ayrılması lazım geldiğini,

Pendik şubesine üye kabul ederken talepleri dikkatle izlediklerini, aşırı gruplardan hiçbir baltaya sap olamamış sadece beferli maksatlarla gelen kişileri elemeye çalıştıklarını, görevlerinin kuruma fayda getirecek insanları seçip daha güzel heyetler meydana getirmek olduğunu, üye çokluğunun karmaşıktan öte bir şey getirmediğini,

Tüzükte yer alan her yıl kurullarda görev alan üyelerin 3'de 1'nin yenilenmesi düzenlenmesini, yenilenecek grup içinde olan üyenin yeniden aday olması suretiyle sürekli görevde kalmasının sağlandığını, örneğin kendisinin 20 senedir bu şekilde yerinde kaldığını, üreten başkanın, üreten insanların destekçisi olunması gerektiğini, kendini ispat eden üreten herkese Pendik şubesinin açık olduğunu ifade etmiştir.

20- Şişli Kızılay Şube Başkanı Dilşan GÖKMEN 30.12.199 günü Alt Komisyonumuza sunduğu görüşlerinde;

45 yıl önce Şişli Şubesi Şube Kuruluna seçildiğini, 1 sene sonra da başkanı olduğunu, halende bu görevi yürüttüğünü, bu süreçte bir çok kişiyle çalıştığını, günümüzde Kızılay'da çalışacak arkadaş bulmanın büsbütün güçleştiğini, daha çok boş vakitleri olduğu için hanımları derneğe çekmek istediklerini,

Halen şubenin bankada 300 milyar lira parasının bulunduğunu, deprem dolayısıyla 10 milyar yardım ettiklerini, Kızılay'ın bir partinin yan kuruluşu gibi olduğunu, derneğe siyaset girdiği zaman Kızılaycılığın yok olduğunu, parti menfaati neyi gerektiriyorsa onun yapıldığını, bundan Kızılay'ın kurtarılması gerektiğini,

Faaliyet olarak senede 2 defa balo yaptıklarını, ancak bıraktıklarını, kermes düzenlediklerini, şubeye ait bir huzur evlerin bulunduğunu, ayda 2,5 milyar lira kira getiren bir binalarının bulunduğunu, halen 50 aileye ayda 10 milyon liralık erzak dağıttıklarını, bunun dışında faaliyetlerinin bulunmadığını,

Üye kaydı seçiminde titiz çalıştıklarını, yönetimi devirerek buradan gelir sağlamak menfaat temin etmek için Kızılay'a üye olmak isteyenlerin taleplerini kabul etmediklerini,

21- Afyon Valisi Ahmet ÖZYURT 01.03.2000 tarihinde Alt Komisyon'a sunduğu görüşlerinde;

Afyon'daki maden suyunun kullanım hakkının 2026 yılına kadar Türkiye Kızılay Derneği'ne verildiğini mevcut tesisin son beş yılda zarar etmemekle birlikte elde ettiği karın yeterli olmadığını, zira özel sektörle rekabet edecek çağa uygun bir teknolojik alt yapıyı oluşturmadığını, tamamen Ankara'dan uzaktan kumanda ile yönetildiğini, ayrıca maliyetlerinin yüksek olduğunu, bu nedenle maliyeti düşürücü tedbirler alınması gerektiğini, bu noktada yakınlarında çıkmakta olan termal sudan faydalanmaları gerektiğini, maden suyu Afyon'da üretilmesine rağmen, diğer illere nazaran en pahalı maden suyunu Afyonlu'nun içtiğini bunun da bayilik yapısını tekellemesinden kaynaklandığını, ayrıca bayi satış fiyatına bir sınırlama getirilmesi gerektiğini,

Dinar depremi ile Marmara depremlerinden sonra Valilik olarak muhtemel afetlere karşı tedbirler almaya çalıştıklarını, Sivil Araştırma Kurtarma Birlikleri kurduklarını, bunların çalışması için arazi temin etmeye çalıştıklarını, jeneratör aldıklarını, 80 il valileriyle işbirliği protokolünü imzaladıklarını,

22- Afyon Ticaret Borsası Başkanı Mehmet Recai YUMUTURUĞ 01.03.2000 günü Alt Komisyona sunduğu görüşlerinde,

Afyon maden suyunun en iyi bir biçimde üretilmesini, işletilmesini ve sağlığa en uygun bir şekilde sunulmasını istediklerini, maalesef bunun sağlanamadığını fiyatlarının pahalı olduğunu, teknolojisinin geri olduğunu, Afyon'da iki bayi bulunduğunu, rekabetin sağlanması için bayi sayısının artırılması gerektiğini, Borsa olarak buna talip olduklarını, kazançlarının % 50'sini de Kızılay'a vermeyi taahhüt ettiklerini, gerekirse üretimine de üstlenebileceklerini fabrikayı en çağdaş biçimde çalışmasını sağlayabileceklerini taahhüt ettiklerini,

23- Kızılay Afyon Şubesi Başkanı Hakkı ÖZSOY 01.03.2000 günü Alt Komisyona sunduğu görüşlerinde;

Kızılay'ın çok köklü bir kurum olması sebebi ile sıradan bir kurum olarak görülmemesi gerektiğini, fahri hizmet verecek hiçbir maddi çıkar beklemezsizin, fakir ve muhtaç insanlara, afetzedelere yardım edecek kişilere ihtiyaç olduğunu, maalesef günümüzde insanların siyasi yatırım mülahazasıyla, Kızılay'a katkıda bulunmaya çalıştığını Kızılay'ın bundan kurtarılması gerektiğini, tespitlerden çıkarabildiği kadarıyla Genel Merkezin Kongre öncesi ön hazırlık yaparak kulis faaliyetleri yürüttüklerini bundan maksadın da mevcut kadroyu muhafaza etmek olduğunu, eş dost ve akrabalarını işe yerleştirmeye çalıştıklarını, bu yapının

kırılması gerektiğini, bu yapı nedeniyle kendi şubesinin genel merkezle olan ilişkisini asgari düzeyde tutmaya çalıştığını,

24- Afyon Kızılay Madensuyu İşletme Müdürü Coşkun İYİGÜN 01.03.2000 günü Alt Komisyona sunduğu görüşlerinde ;

İşletme müdürlüğü görevini 15 aydır vekaleten yürüttüğünü, mevcut makinelerin çağın modern makineleri arasına girdiğini, verimli olduklarını, halen 101 personellerinin olduğunu, yazın 110-120'ye kadar çıktığını, personelin %90'nının Afyon bölgesinden oluştuğunu, mevcut rezerv miktarının bilinemediğini, tesisin 200 dönümlük bir arazi üzerinde 5000 m civarında kapalı alana sahip olduğunu, talebe bağlı olarak üretimi yürüttüklerini, bir pazarlama stratejilerinin bulunmadığını, 1 yılda 190 gün çalışabildiklerini.

İfade etmişlerdir.

III- KIZILAY TARİHİ :

Uluslararası Kızılhaç Teşkilatının kuruluşundaki temel amaç yaralı askerlere yardımdır. Fakat bu hizmet anlayışı insanlık tarihinin derinliklerine kadar inmektedir.

İslam tarihi açısından yaralı askerlere yardım düşüncesinin kurumsallaşmasına ilişkin olarak; Eyyubi Devletini kuran Selahaddin-i Eyyubi'nin, 3. Haçlı Seferi'nde, Saint Jean şövalyelerine esir durumdaki yaralı Hristiyan askerlere bakmalarına izin verilmesi ile başlayan sürecin; savaşın fertler arasında olmaktan çok, devletler arasında bir ilişki olduğu bilincinin yöneticilerde yerleşmesi ile geliştiği söylenebilir.

İsviçre asıllı Henry Dunant; 24 Haziran 1859 tarihinde Solferine savaşında, Lombardio Ovasında ateşli hastalıktan ve bakımsızlıktan ölen savaş yaralarının hazin ve insanlık dışı manzarasını yazdığı "Bir Solferino Hatırası" adlı kitabında dile getirmiştir. Bu kitaptaki ana fikirden hareketle Dunant; barış zamanında başlayarak, savaş yaralılarına tedavi etmek amacı ile gönüllüler tarafından bir uluslararası yardım teşkilatı kurmanın gerekliliğine işaret etmiştir.

Bu fikre, İtalyan Dr. Palasciano, Fransız Dr. Anoult, Hollandalı Dr. Basting ve Cenevrelili Genel Menfaatler Cemiyeti Başkanı hukukçu Moynier, sahip çıkmıştır. Düşüncenin kuvveden fiile dönüşmesine ise; Dunant, Moynier, İsviçre Ordu Baş Komutanı General Dufor, Dr. Theodore Maunoir ve Dr. Louis Appia vesile olmuş, sözü edilen bu beş İsviçreli, Uluslararası Kızılhaç Komitesini (Comite International de la Croix Rouge, CICR) 17.02.1863 tarihinde kurmuştur.

Yukarıda adları belirtilen Uluslararası Kızılhaç Komitesinin kurucuları; her ülkede barışta savaş yaralıları için yardım ve tedavi için öncelikle gönüllü kuruluşlar kurma, bu kuruluşların müşterek bir amblem kullanmaları ve savaş süresince, tüm sabit ve gezici hastane ve sağlık kuruluşlarında, hastalar ile görevli personele, savaşan karşı devlet dahil, tüm devletlerce tarafsız kişi muamelesi yapılması ve korunması gereğini saptayarak, dünya devletlerinin resmi olmayan delegelerini toplantıya davet etmiştir. Cenevre’de 22 Ağustos 1864 tarihinde toplanan 16 ülkenin delegeleri; hazırladıkları anlaşma metninin tüm ülkeler tarafından imzalanabilmesi için İsviçre Hükümetinden yardım istemişlerdir.

1864’te Cenevre’de toplanan Uluslararası Salib-i Ahmer Konferasına bir çok ülke gibi Osmanlı Hükümeti de katılmadı. Ancak 22 Ağustos 1864’te imzalanan Cenevre sözleşmesinin 32. Maddesi konferansın katılmayan devletlere 1 yıl içinde sözleşmenin hükümlerini kabul ve imza hakkı tanıyordu. Osmanlı Hükümeti bu kuruluştan bir fayda beklememekle beraber zarar da görmeyeceğini düşünerek sözleşmeyi 5 Temmuz 1865’de imzaladı.

Dr. Abdullah Bey, Paris’ten Sağlık Kongre Başkanı Conte Surier ve Kızılhaç öncüsü Henry Dunant’tan, İstanbul’da yaralı askerlere yardım için böyle bir derneğin kurulmasını yararlı olacağını öneren mektuplar getirdi. Serdar-ı Ekrem Ömer Paşa bu öneriyi benimseyerek kendi başkanlığında, 11 Haziran 1868 tarihinde, Mekteb-i Tıbbiye Nazırı Marko Paşa, Osmanlı Tıp Meclisi Başkanı Biyokimya hocası Kırımlı Aziz Bey gibi aydın kişilerin öncülüğünde; 38’i tıp doktoru olan içinde bir çok vali, general, yönetici bulunan 66 kişilik bir kurul tarafından “Mecruhin ve Mardayı Askeriyeye İmdat ve Muavenet Cemiyeti” (Osmanlı Hasta ve Yaralı Askerlere İmdat ve Yardım Cemiyeti) adı altında bu günkü “Kızılay” kuruldu.

1875’te Sırbistan-Karadağ, 1877’de Rus Savaşında yaralanan askerlerimizin, tarafsız Kızılhaç tarafından yardım görmesi Osmanlı Devletini uyarmıştı. Kızılhaç Başkanı Gustave Moynier; Osmanlı Devletinin Cenevre sözleşmesini imzaladığı halde, Kızılhaç’ın Osmanlı Cemiyetinin fazla aktif olmaması nedeniyle savaşlarda uluslararası yardımdan Osmanlıların yararlanamadığı bildirdi. Bu durum, dönemin Sadrazamı Rüştü Paşanın “Mecruhin ve Mardayı Askeriyeye İmdat ve Muavenet Cemiyeti” adıyla yaralı ve yardıma muhtaç askerler için kurulan Derneğin, yeniden canlandırılması için bir toplantı yapılmasına karar vermesine neden oldu.

Birinci toplantı; 12 Ağustos 1876 tarihinde Marko Paşanın Başkanlığında, Askeriye Tıbbiye Okulundan Kırım’lı Aziz ve Serveçin hocalar, Sivil Tıp Meclisi, Askeri Tıp Meclisi, Deniz ve İçişleri Bakanlığından 10’u doktor olmak

üzere 16 kişiyle yapıldı. Bu toplantıda; Harbiye Nezareti, orduda haç sembolünün kullanılmasını istemediğinden, hilal ay sembolünün kullanılması uygun görüldü. Bir yandan Cemiyetin hilal sembolü kullanılacağı Cenevre aracılığı ile diğer devletlere bildirilirken, diğer yandan da Cemiyet Tüzüğü hazırlanarak Bab-ı Ali'ye sunuldu. Harbiye Nezaretinin nizamnameyi tasdik etmesi ile işin hukuki cephesi sonuçlandı.

Ülkemizde ilk çağdaş doğumevini kuran, ana-çocuk sağlığı sorunu üzerine ilk eğilen, ilk hastabakıcı okulunu kuran ve 48 sene Tıp Fakültesi Kadın-Doğum hocalığı ve bir süre Darülfünun emniyeti yapan Besim Ömer Paşa; 1907'de Londra'da toplanan Uluslararası Kızılhaç Toplantısında; uluslararası dernek isminin Kızılhaç olmasının dini bir anlam taşıdığı için Müslüman ülkelerce benimsenmeyeceğini, dini bir kuruluş olmadığına göre, Hilal-i Ahmer isminin de devamlı olarak kullanılmasını önerdi, savundu ve böylece 15 Haziran 1907'den itibaren isim Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti olarak tescil edildi.

1911 Temmuz ayında Aksaray (İstanbul)'da olan büyük yangında Hilal-i Ahmer kurtarma, barınma ve giydirme alanlarında hizmetler yaptı. Ayrıca Uluslararası Kızılhaç aracılığıyla Amerika, Japonya, Rusya, Macaristan, Romanya, Sırbistan ve Danimarka Kızılhaçlarından yardım sağladı.

Trablusgarp Savaşı döneminde, 160 yataklı hastane Aziziye'de kuruldu ve hastane marifetiyle büyük hizmetler yapıldı. Besim Ömer Paşa kadınlarımızın yaralı ve hastalara şefkat ve yumuşak yaklaşım bakımından çok daha yararlı olduğunu görerek üst üste gelen savaşlarda da onların sıcak ilgilerini kazanabilmek için Osmanlı Hilal-i Ahmer Kadınlar Kısım kurma hazırlıklarına başlamıştır. Padişahın ilk evlendiği hanımın onursal başkanlığında 100 kurucu üye toplanarak, 30 Merkez Kurulu üyelerini seçmiştir. Bunlar da Bahriye Nazırı eşi Prenses Nimet Hanımefendi başkanlığında yönetim kurulu oluşturmuşlardır.

Savaş süresince kahvehaneler bile hastaneye dönüştürülmek suretiyle binlerce yaralıya hizmet verilmiştir. Hasta ve yaralı tedavisi dışında tahliye ve kurtarma hizmetlerinde de Hilal-i Ahmer'in büyük emekleri olmuştur.

Balkan Savaşı döneminde de; Trablusgarp Savaşı nedeni ile ülke kaynaklarının tükenmesi, insanların yorgunluğu ve harpten dönen binlerce yaralının tedavi edilmesi amacı ile İstanbul'un ve civar illerin çeşitli yerlerinde mevcut hastanelere ilave yataklar konulmak veya barakalar hastanelere dönüştürülmek suretiyle 2.100 yatak kapasitesi oluşturulmuş, 5.000'i aşkın yaralı tedavi edilmiştir. Bu dönemde Hilal-i Ahmer savaş alanlarından göçmek zorunda kalan 14.850 göçmenin iâşe ve ibate ihtiyaçlarını karşılamıştır.

Birinci Dünya Savaşı boyunca Osmanlı Hilal-i Ahmeri mevcut imkan ve kabiliyetleri çerçevesinde yapılan planlamaya göre Doğu, Çanakkale ve Süveyş

Cephelerinde hizmet vermiştir. Doğu Cephesinde 8.988 yaralı ve hasta tedavi edilirken binlerce insana da sıcak aş dağıtılmıştır. Çanakkale cephesinde toplam 7 hastane kurularak 5.500 yatak ile 19.443 askerin tedavisi yapılmıştır. Süveyş Cephesinde ise 5578 hasta ve yaralının tedavisi yapılmıştır. Savaş süresince gerek askerin ve gerekse bölgede yaşayan vatandaşların bazı temel ihtiyaçları (ekmek, süt, yoğurt, odun vb.) Hilal-i Ahmer' ce karşılanmıştır.

Kurtuluş Savaşı sırasında Hilal-i Ahmer, çeşitli yerlerde bölgesel kuruluşlar oluşturarak halka ve askerlere hizmet vermeye devam etmiştir. Özellikle harp yıllarında düşman işgaline giren bölgelerden Ülkenin içine doğru oluşan göçmen akını nedeniyle, Hilal-i Ahmer'in sayıları yüzbinlerle ifade edilebilecek insanlara en temel ihtiyaçlarını karşılayacak hizmetler vermiştir. 834 baraka imal etmek suretiyle bazı vatandaşların geçici iskanını temin etmiştir. Hatta, savaş yıllarında halkın ekonomik yapısına katkıda bulunmak amacıyla tohumluk buğday dağıtımını dahi yapmıştır.

28.04.1935 tarihinde Atatürk tarafından Kızılay adı verilmiş, Milli Mücadele sonrasında da yıllarca Ülkede vuku bulan doğal afetler karşısında Kızılay'ın unutulmaz katkıları olmuştur.

IV- KIZILAY'IN GENEL TEŞKİLAT YAPISI :

A- SECİMLE OLUSTURULAN TEŞKİLAT :

Kızılay Derneği Tüzüğü'nün 27. maddesi Kızılay'ın kuruluşunu düzenlemektedir. Bu maddeye göre Kızılay Genel Merkez ve şubelerden oluşmaktadır.

Genel Merkez Teşkilatında;

- Genel Kongre,
- Genel Merkez Kurulu,
- Genel Merkez Yönetim Kurulu
- Genel Merkez Denetçiler Kurulu

Adları ile faaliyet gösteren organlar bulunmaktadır. Seçimle oluşan bu organların yanı sıra *idari teşkilat* olarak tanımlanan ve Tüzüğü'nün 68. maddesi ile düzenlenen Genel Müdürlük, 69. Maddesinde sözü edilen Teftiş Kurulu ile 70. Maddeye konu olan Kızılay Gençlik Teşkilatı da Genel Merkezin İdare Teşkilatını oluşturmaktadır.

Tüzüğü'nün 52-67 maddeleriyle hukuki tanımlaması yapılan şubeler ise;

- Şube kongresi,
- Şube kurulu,
- Şube yönetim kurulundan oluşmaktadır.

a- Üyelik :

Kızılay Derneğine üye kabul edilme şartları, üyelerin hak ve ödevleri, üye çeşitleri Tüzüğün 21-26. maddeleri ile düzenlenmiştir. Buna göre; medeni haklarını kullanma ehliyeti olan ve 18 yaşını bitirmiş herkes ırk, cinsiyet, din ve siyasal kanaat farkı gözetilmeksizin, oturduğu veya işinin bulunduğu yerdeki Kızılay şubesine üye olabilecektir.

Kızılay'ın 4 çeşit üyesi bulunmaktadır. Bunlar;

-Asil üye; yukarıdaki tanıma göre ilgili şube başkanlığına dilekçe ile bizzat başvuran kişilerin, iki asil Kızılay üyesinin güvencesi ve şube yönetim kurulunun üye kabul kararını alan bütün TC vatandaşlarıdır. Bu kişiler, Tüzükte yazılı şartları (üye aidatını belirli süre yatırmak) yerine getirdikleri takdirde, kongreye seçme ve seçilme hakkını kullanmak üzere katılabileceklerdir.

-Daimi üye; belirli miktar parayı Kızılay'a bağışlayan gerçek ve tüzel kişiler Genel Merkez Yönetim Kurulu kararı ile daimi üye yapılırlar.

-Onursal üye; 10 yıl fiili ve karşılıksız olarak Kızılay'a hizmet edenlere, zamanla sınırlı olmayarak maddi ve manevi yarar sağlayanlara veya belirli bir miktar para ve malla Kızılay'a yarar sağlayan gerçek ve tüzel kişilerden, Genel Merkez Kurulunca onursal üye unvanı verilenlerdir.

-Dost üye; Kızılay'a yakın ilgi gösterip, büyük yardımlar yabancı gerçek ve tüzel kişilerden, Genel Merkez Kurulunca dost üye payesi verilenlerdir.

Komisyonumuzca yapılan çalışmada, 1990 yılında Kızılay'a üye kişi sayısı 63.741 iken 1999 yılında 96.953'e çıktığı tespit edilmiştir.(EK:26; 26/1-9)

Bu rakamı benzer amaçla kurulmuş diğer ülke Kızılay ve Kızıllaçları ile mukayese etmekte yarar bulunmaktadır. Mukayese için aşağıda kullanılan bilgiler Henry Dunant Institute'nin "Humanity for all" isimli kitaptan alınmıştır.

Ülkenin Adı	Tespit Yılı	Üye Sayısı
Japonya	1986	4.600.000
Almanya	1990	4.500.000
ABD	1987	1.392.400

Hollanda	1988	1.033.003
Malezya	1988	161.000
İngiltere	1992	100.000

Yukarıdaki tabloya göre; Kızılay'ımızın üyelik yapısının yeniden değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşmak mümkündür. Zira, Kızılay'ın yukarıdaki örnek verilen ülkelere göre üye sayısında nispi bir düşüklük bulunmaktadır. Raporun ilgili bölümünde belirtileceği üzere; bu ülkelerde dernek gelirlerinin önemli bir kalemını de üye aidatları oluşturmaktadır.

Bu arada basın aracılığı ile gündeme getirilen ve Komisyonun şubeler nezdinde yaptığı incelemeler sırasında bizzat şube başkanlarının kabul ettiği kimi üyelik sınırlandırma girişimlerinin bulunduğu da bilinmektedir. Halbuki, Büyük Atatürk'ün Kızılay'a ilişkin olarak 01.11.1926 tarihinde serdettiği; *"Hilal-i Ahmer aza adedinin memleketin rüştü-ü ictimaisile mütenasip bir dereceye varmasını ve bütün milletin bu tenasübü temin etmesini temenni eylerim."* sözleriyle Kızılay'a bütün Türk Milletini kucaklayacak biçimde üyelik sistemi oluşturulması konusunda talimat verdiği açıktır.

Bu nedenle, hem Atatürk'ün bu arzusunun yerine getirilmesi, hem dernek gelirlerinin artırılması, Kızılay üyeliği şerefine tüm yurttaşlarımıza açık hale getirilmesi ve hem de medyada üyeliğin sınırlandırıldığı ve buna dayalı olarak da belirli bir grubun, dernek üzerindeki etkinliğinin kısılamadığı iddialarını ortadan kaldırılması için, üyeliği serbest hale getirmek ve özendirmek üzere lazım gelen tedbirlerin alınması gerektiği değerlendirilmiştir. Bu çerçevede üyelik müracaatlarının bir hafta içinde sonuçlandırılması, itirazların mahalli mülki amirlerin vereceği kararlarla çözümlenmesi imkanı getirilmelidir.

b- Üye aidatları :

Kızılay Derneği Tüzüğü'nün 22. maddesi üyelik aidatını 1.200.-TL olarak belirlenmiş, artırma yetkisi Genel Kongreye verilmiştir. 1999 nisan ayında yapılan Olağan Genel kongrede bu miktar, yıllık 100.000.-TL olarak belirlenmiştir. Bu rakamın günümüz koşullarında hiçbir önemi olmadığı ortadadır. Bu nedenle şube gelir gider cetvellerinde üye aidatlarına ilişkin gelir kalemi, genel gelirlere göre anlamsız kalmaktadır. Aşağıda bu konuya bazı şubelerin üye aidatının genel gelire oranına ilişkin bir tablo verilmiştir.

ÜYE AIDATI-GENEL GELİR ORANI TABLOSU

ŞUBENİN ADI	GELİR - AIDAT (1000 TL)									
	1995		1996		1997		1998		1999	
	Gelir-Aidat	%	Gelir-Aidat	%	Gelir-Aidat	%	Gelir-Aidat	%	Gelir-Aidat	%

K.Çekmece	29.598.340	0.00	74.246.589	0.00	165.432.656	0.000	348.943.902	0.000	302.804.337	0
	3.540	01	11.630	01	22.440	1	23.250	06	-	-
Pendik	133.497.058	0.00	279.820.74	0	913.290.360	0.000	2.945.354.857	0.000	5.544.476.582	0
	1.170	8	-	-	12.130	01	13.700	0004	-	-
Kartal	41.640.495	0.00	85.171.923	0.00	172.509.433	0.000	335.495.924	0.000	1.294.020.361	0.00
	1.275	004	6.470	007	10.470	06	13.850	04	5.900	000

Kartal şubesi üye sayısı :219
Küçükçekmece Şubesi üye sayısı :465
Pendik Şubesi üye sayısı :267'dir.

Bu tablodan da çok açık biçimde anlaşıldığı gibi, yıllık üyelik aidatının şube gelirleri içinde ciddiye alınır bir miktara yükseltilmesi, kimi zaman Komisyonumuza da bildirilen, gerçek olmayan üyelikleri de engellemek bakımından yararlı olacağı düşünülmektedir.

c- Genel Kongre :

Genel Kongre Kızılay'ın en yüksek organı olup, Genel Merkez Kurulu ve Genel Merkez Denetçiler Kurulu üyeleri ile şube delegelerinden oluşmaktadır. Şubeler Genel Kongrede yıllık aidatını ödemiş asil üyeler arasından seçilmiş;

100-1000 üyesi olanlar 1,
1001-3000 üyesi olanlar 2,
3001-5000 üyesi olanlar 3,
5001'den fazla üyesi olanlar 4 delege olacak şekilde temsil edilebilmektedir.

1990 yılından bu güne kadar yapılan olağan ve olağanüstü kongrelere katılan delege sayıları ise şöyledir; (EK: 27;27/1-31)

1990 yılında 328,
1991 yılında 325,
1992 yılında 315,
1994 yılında 320,
1995 yılında 335,
1996 yılında 335,
1997 yılında 336,
1998 yılında 341,
1999 yılında 317,
1999 olağanüstü kongrede 233 üyedir.

Ancak, yukarıda verilen rakamları anlamlı kılmak üzere son 10 yıl baz alınmak suretiyle delegelerin kaç kere kongrede şubelerini temsil ettiğine ve

şubelerin aynı isimler tarafından kaç kere temsil edildiğine ilişkin bilgilerin değerlendirilmesinin yararlı olacağı düşünülerek, buna ilişkin veriler aşağıya çıkartılmıştır.

Kongreye;

1 defa katılan	364 kişi,
2 defa katılan	179 kişi,
3 defa katılan	108 kişi,
4 defa katılan	64 kişi,
5 defa katılan	48 kişi,
6 defa katılan	47 kişi,
7 defa katılan	36 kişi,
8 defa katılan	32 kişi,
9. defa katılan	51 kişi,
10 defa katılan	39 kişi bulunmaktadır.

Bunun anlamı, Kızılay'ın en yüksek organı olan Genel Kongrede yıllarca aynı şahıslar bulunmuş olması, böylece örgütte yenilenme ve ileriye yönelik projeksiyonlar konusunda Kongrenin kendisinden beklenileni verememesidir. Nitekim Genel Kongrede:

27 şube	1 kez,
18 şube	2 kez,
11 şube	3 kez,
3 şube	4 kez,
8 şube	5 kez,
10 şube	6 kez,
10 şube	7 kez,
15 şube	8 kez,
27 şube	9 kez,
37 şube	10 kez aynı isimle temsil edilmişlerdir.

Bu yapı tam bir durağanlığı, statükoyu korumayı beraberinde getirmektedir. Genel Kongreye genellikle hep aynı isimlerin katılması, aslında şube örgütlenmesinde de, çeşitli operasyonlarla sağlanan yönetsel bir hegemonyanın varlığını ortaya koymaktadır. Aynı şahıslar etrafında dönüp duran teşkilat yapısı, zamanın şartlarına uyamayan, değişmeye ve yenilenmeye dirençli bir oluşuma davetiye çıkarmaktadır. Tüm dışarıya kapalı organizasyonlarda olduğu gibi Kızılay'da da bu yapı; geçen süreç içinde kirli bir takım ilişkilere uygun vasat hazırlamak gibi kaçınılmaz bir sona ilerlemek durumundadır.

Nitekim, yazılı ve görsel yayın organlarında sıklıkla dile getirilen, kimi şube başkanlarınca da teyit edilen, Kızılay'ın belirli bir siyasi partinin arka

bahçesi konumuna sürüklenmesi gibi iddia ve yaklaşımlar, yukarıda belirtilen statik üye yapısı ile kongrenin anti demokratik mekanizmasının doğal bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda Kızılay'ın birçok şube başkanı ve yöneticilerinin tutanaklara da geçen ifade ve yorumları dikkate şayandır. Partisel görüntü ve yapılanmadan rahatsızlıklarını ısrarla vurgulayarak dile getirmişler, bugüne kadar ki hizmetlerin yaygınlaştırılması ve sivil toplum kuruluşuna yakıştır yapılanmanın gerçekleştirilmesini engellediğini ifade etmişlerdir.

Bu nedenle, Genel Kongrede şubeleri temsil (delege olmak) konusunda bir sınırlamaya ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir.

d- Genel Başkan :

Kızılay Derneği Tüzüğünde Genel Başkanın nasıl seçileceği ile görev ve yetkilerinin ne olacağına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak, Tüzüğün 67. maddesinde Derneği Genel Başkanın temsil edeceği belirtilmiştir.

Uygulamada Genel Başkan seçimi, Genel Kongreden sonraki ilk toplantıda, Tüzüğün 44/a maddesinde yazılı Genel Merkez Yönetim Kurulu üyelerinin seçimi sırasında yapılmaktadır. Teamüle göre, İlk toplantı en yaşlı Genel Merkez Kurulu üyesinin başkanlığında toplanarak, sırasıyla önce Genel Başkanı, Genel Başkan Vekillerini, Genel Sekreteri ve üç Yönetim Kurulu Üyesini seçmektedir.

Kanaatimizce, Kızılay Genel Başkanı seçiminde, Merkez Kurulu Üyeleri arasından olmak kaydıyla, Sayın Cumhurbaşkanına bir takdir hakkı tanınması yararlı olacaktır. Bu konuya ilişkin öneriye, ilgili bölümde yer verilmiştir.

Tüzükte açıkça Genel Başkanın görev ve yetkilerinin tadat edildiği bir maddeye ihtiyaç bulunmaktadır.

e- Genel Merkez Kurulu :

Genel Merkez Kurulu, Tüzüğün 36. maddesine göre; Genel Kongre tarafından seçilen, en az 5'i tıp doktoru ve 3'ü idari, mali veya ekonomik konularda deneyimli 30 üyeden oluşmaktadır. Ayrıca, Milli Savunma, Dışişleri, İçişleri (Sivil Savunma Genel Müdürlüğü), Milli Eğitim ve Bayındırlık ve İskan Bakanlıkları oy hakkı bulunmayan, ancak görüş bildirebilen üyelerle bu kurulda temsilci bulundurabilmektedirler.

Tüzüğün 38. Maddesine göre Genel Merkez Kurulu'na üye olarak seçilebilmek için 35 yaşını bitirmek ve en az bir yıldan itibaren asil, daimi veya onursal üye olarak bir şubede kayıtlı olmak şartı aranmaktadır. Ancak, 1979

yılından itibaren, kimi üyeler için Kızılay'a üyelik şartı aranmaksızın, Kurul üyeliğine seçilmek üzere, Kongrede aday gösterildikleri anlaşılmaktadır. Zaten, 1980 yılından sonra, 1999 yılı Olağanüstü Kongreye kadar yapılan bütün Kongrelerde Genel Merkez Kurulu üyelikleri için tek liste çıkmıştır. Tek liste ile Kongreye gidilmesi sırasında listelerin; Kızılay yetkilileri ile yapılan görüşmeden elde edilen bilgiye göre, bizzat Genel Başkan tarafından hazırlandığı anlaşılmaktadır. Bunun anlamı; Kongrenin sözde en yüksek karar organı olduğu, göstermelik bir demokratik anlayış ile kongrelerin yapıldığıdır.

Derneğin anayasası olan Tüzüğüne de aykırı biçimde oluşturulan; dernek üyeliği tartışmalı bazı isimlerin yukarıdan dikte ettirilmesi şeklinde cereyan eden bu oluşum, NGO "Non Government Organization" diye uluslar arası alemdede kabul gören, hükümet dışı organizasyonların ruhuna ters bir görünüm arz etmektedir.

Son Olağanüstü Kongrede, Genel Merkez Kurulu üyeliğine seçilen pek çok ismin üyeliklerine ilişkin belge sunulamaması ve bizzat Sayın Genel Başkan tarafından, - Kızılay'a üye olmadan Genel Merkez Kuruluna seçilmiş kimi üyelerin varlığının kabul edilmesi yukarıdaki görüşümüze desteklemektedir. Hatta Genel Başkan, ilk defa bu organa seçilmiş pek çok üyenin, Kızılay ile irtibatının seçim tarihinden sonraya tesadüf ettiğini de belirtmiştir.

1979 yılından sonra Genel Merkez Kuruluna seçilen kişilere ilişkin liste aşağıya çıkartılmıştır.

GENEL MERKEZ KURULU ÜYELERİ

Sı No	Adı ve Soyadı	YILLAR																			Toplam				
		79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97		98	99	99 (0.K.)	
1	Ali Rıza ZORLUOĞLU	x	x	x	x	x	x																	6	
2	Prof. Dr. Ali İRTÜĞRUL	x	x																						2
3	Kutluhan ÇINBAY	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	21	
4	Ahmet KARAKUŞ	x	x	x																			x	4	
5	Erkan KEMALOĞLU	x	x	x	x	x	x	x								x								9	
6	Dr. Ekmel ONURSAL	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x						18	
7	Gökalp KÖYMEN	x	x	x	x	x	x																	6	
8	Arif ATALAY	x																						1	
9	Prof. Dr. Bedri GÜRSOY	x																						1	
10	Ahmet KALKANOĞLU	x				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	18	
11	Fethi GENÇKAL	x					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	17	
12	Dr. Ziyaettin FATİ	x		x	x	x																		4	
13	Dr. Saim BOSTANCIOĞLU	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x											13	
14	Prof. Dr. Muhterem	x	x	x	x	x	x	x	x															9	

defa Genel Merkez Kurulu üyesi olan 22 kişiyi çıkarmamız halinde, bir kez üye olan kişi adedi 6'ya düşmektedir. Bu aslında kendi içinde bir tehlikeyi gizlemektedir. Canlı organizmalar için varyasyon uygulaması nasıl türünün gelişimine etki ediyorsa, insanların oluşturduğu örgütlenmelerde de dışarıdan örgüte sağlanan yeni kişiler, örgütün amaçlarının gerçekleşmesinde oldukça önemli fonksiyonlar meydana getirmektedir. Yeni fikirler örgütün önünü açmakta, teşkilat içinde zamanla oluşabilecek duygusallıkların önünü kesmektedir.

Merkez Kurulunun son beş yıl içinde aldığı karar ve toplantılara ilişkin tablo aşağıya çıkartılmıştır;

YILI	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI	ORTALAMA KARAR
1995	13	176	14
1996	14	182	13
1997	13	177	14
1998	13	197	15
1999	18	172	10

Genel Merkez Kurulunun yıllar itibariyle toplantı başına düşen aldığı ortalama karar sayıları makul görülmüştür.

f- Genel Merkez Yönetim Kurulu :

Genel Merkez Yönetim Kurulunun oluşumu, görev ve yetkileri ile çalışma yöntemi Tüzüğün 46-49 maddelerinde açıklanmıştır. Dikkati çeken uygulama, çok teferruat niteliğindeki icraya yönelik bütün kararlar bu Kurul tarafından alınmaktadır. Olağanüstü bir karar trafiği ise kararların yöneticiler tarafından kemali ile algılanmasını sınırlamaktadır.

YILI	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI	ORTALAMA KARAR
1995	69	2895	42
1996	59	3261	55
1997	60	3385	56
1998	55	3304	60
1999	58	2783	48

Yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere; toplantı başına düşen ortalama karar sayısı 42 ile 60 arasında değişmektedir. Personel atama, disiplin uygulamaları, iş akdinin feshi, şube seçimleri ile bütçelerini onaylama, Kızılay'ı bir bütün olarak yönetme gibi çok ciddi iş ve kararları; nihayet bir günün belirli bir periyodunda etraflıca düşünerek sonuçlandırmak oldukça zor bir iş olarak görülmektedir.

Kızılay'ın tüm seçilmiş organlarında olduğu gibi fahri (ücretsiz) yürütülen bu işler için, yöneticilerin özel herhangi bir işe vakit ayırmaları ihtimal dahilinde değildir. Hatta bu yoğun iş trafiği bizatihi, Kızılay'ın bu yönetim organını geleceği ilişkin projeksiyonları yapmaktan da ahkoyabilmektedir.

Bu nedenle, kuralları iyi oluşturulmuş bir mekanizma kurulduktan sonra, Yönetim Kurulunun bir kısım yetkilerinin Genel Müdürlük teşkilatına aktarılmasında fayda mülhaza edilmektedir.

Genel Merkez Yönetim Kurulunda 1979 yılından itibaren görev alan kişilerin, görev unvanları da kayıtlamak suretiyle tablosu aşağıya çıkartılmıştır.

GENEL MERKEZ YÖNETİM KURULU

No	Adı Soyadı	Görev	YILLAR																	O K.	TO PLA M				
			79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95			96	97	98	99
1	Ali Rıza ZORLUOĞLU	Genel Başkan	x																						1
2	Dr. Kemal DEMİR	Genel Başkan		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	20
3	Dr. Ertan GÖNEN	Genel Başkan Genel Bşk. Vk.		x	x	x								x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	14
4	Prof. Dr. Ali ERTUĞRUL	Genel Bşk. Vk.	x																						1
5	Kutluhan ÇINBAY	Genel Bşk. Vk.	x																						1
6	İhsan SARAÇLAR	Genel Bşk. Vk.		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x												10
7	Velid KÖRAN	Genel Bşk. Vk.		x																					1
8	Dr. Ahmet İhsan KIRMIKLI	Genel Bşk. Vk.			x	x	x																		3
9	Dr. SaİM BOSTANCOĞLU	Genel Bşk. Vk.					x	x	x	x	x	x													7
10	Av. Nurettin ÖZDEMİR	Genel Bşk. Vk.											x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		10
11	Fatih UNVER	Genel Bşk. Vk.																						x	1
12	Fuat AVCI	Genel Bşk. Vk.																						x	1
13	Ahmet KARAKUŞ	Genel Sekreter	x																						1
14	Necmi HOŞVER	Genel Sekreter ve İtne		x	x	x			x	x	x	x	x												8
15	Dr. Kemal KOÇAK	Genel Sekreter				x	x	x																	3

Tüzüğün 53. maddesine göre, şube kurulu üyeleri dışında kayıtlı en az 20 üyenin iştiraki ile her yıl şubat ayında toplanan şubelerin en büyük organlarıdır. Uygulamada yalnızca şubeler üye kabul ettikleri için, şube kongreleri önem kazanmaktadır. Zira, hem şube yönetim kurulları, hem de delegeler şube kongrelerinde seçildiği için, bu yolla Genel Kongrenin kararlarına ve Kızılay'ın genel gidişatına yön verme imkanı ve şubelerin kimi zaman trilyonları bulan mal varlıklarını idare etme sonucu ortaya çıkmaktadır.

Bu nedenle, Kızılay'a üyelik konusu ayrı bir önem kazanmaktadır. Yukarıda üyelik başlığı altında değerlendirilen bu konunun buradaki konumu, "Kızılay'da üyelik nasıl yürünmektedir?" sorusunun cevabını bulmayı gerektirmektedir. Bu nedenle aşağıda, mikro ölçekte Kartal Şubesinin 1999 yılı Kongresine ait "hazırın cetveli" aracılığı ile üye yapısı irdelenmeye çalışılacaktır. (EK:29; 29/1-14)

Söz konusu cetvele göre Şubenin 247 üyesi bulunmaktadır. Bu üyelerin:

- 17 adedi Dumankaya,
- 14 adedi Şengül,
- 12 adedi Akdeniz,
- 11 adedi Turalı,
- 11 adedi Yılmaz,
- 7 adedi Öztürk,
- 7 adedi Ekşioğlu,
- 6 adedi Tozkoparan,
- 6 adedi Şentürk,
- 5 adedi Mete,
- 4 adedi Çeboğlu,
- 4 adedi Gerekman,
- 4 adedi Yıldırım,
- 4 adedi Yumurtacı,
- 4 adedi Küçük,

Soyadını taşıyan kişilerden oluşmaktadır. Aynı soyadını taşıyan üye sayısı burada örneklenen kişilerle de sınırlı değildir. Neredeyse üyelerin tamamı için aynı soyada sahip en az 2 üye bulmak imkan dahilindedir.

Burada önemli olan, yalnızca Kartal Şubesine özel bir durumla karşı karşıya olup olmadığımız tereddüdünü gidermektir. Özellikle, İstanbul'da Komisyonumuzun yaptığı incelemeler sırasında bazı şube başkanları da üyelik yapısı konusunda ip ucu taşıyabilecek beyanlarda bulunmuşlardır. Bu ifadelerin ortak paydası dinleyenlerce; üyeliğin yönetimlerce kontrolü mekanizmasına dayanan bir yapılanmayı dayandırıldığı izlenimi alınmasına neden olunmuştur.

Sonuç olarak, üyelik mekanizması konusunda, ilgili bölümünde ürettiğimiz teklifin önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır.

iv- Şube Kurulu:

Tüzüğün 56-63 maddelerinde sözü edilen şube kurulları; Genel Merkez Kurulunun izdüşümü gibi değerlendirilebilecek ve sayıları şube kongreleri tarafından tespit edilen 9-15 kişiden oluşmaktadır. Şube kurulları hakkında yapılan seçim işlemi kaide olarak, Genel Merkez Yönetim Kurulunca onaylanmakla hukuk alanında sonuç doğurabilmektedir.

v- Şube Yönetim Kurulu:

Şube yönetim kurullarının oluşumu, görev ve yetkileri Tüzüğün 64-66 maddelerinde düzenlenmiştir. Şubelerin halka dönük yüzü olarak tanımlanabilecek bu kurullar, şubenin genel yönetimini sağlarlar.

vi- Şube Yönetimine İlişkin Genel Değerlendirme:

Kızılay Genel Başkanında olduğu gibi, Tüzükte şube başkanlarının görev, yetki ve sorumluluklarını tadat eden bir özel madde bulunmamaktadır.

Ayrıca, şubelerde denetim organı olarak çalışabilecek bir yapının da düşünülmediği anlaşılmaktadır. Halbuki, 2908 Sayılı Dernekler Kanununun 32 maddesinde şubeler için denetim kurulu veya denetçi bulundurulması konusunda bir düzenleme bulunmaktadır.

Yeni Tüzük çalışmaları sırasında bu iki konunun da göz önüne alınması gerektiği düşünülmektedir.

g- Genel Merkez İle Şubeler Arasındaki İlişkiler :

Bütün kademeli örgüt yapılarında olduğu gibi Kızılay'da da, Genel Merkez ile şubelerin yönetsel yetkileri ve kaynakların paylaşımı hususu, çok ciddi şekilde üzerinde durulması gereken bir konudur. Bu sorun esasen "nasıl bir örgütlenme modeli?" sorusunun cevabı ile yakından alakalıdır. Yani, şu andaki cari Genel Merkez, şube yapılanması, karşılaşılan yönetsel "sorunların çözümünde en etkili çözüm yolu mudur?", "başka yöntemlerle bu sorunlar daha akılcı biçimde aşılabılır mi?" soruları ciddi biçimde tartışılmalıdır.

Nitekim, bir yandan Komisyonumuz bu konulara ilişkin aşağıda sunacağımız değerlendirmeleri yaparken, diğer yandan Kızılay Genel Başkanlığı da; yeniden yapılanma olarak tanımlanabilecek arayışlar içindedir. Kızılay yönetimi bu amaçla; hem ODTÜ, TÜBİTAK gibi bilimsel kuruluşlarla bir işbirliği içinde çalışmaya başlamış ve hem de genel olarak Kızıllaç Federasyonu ve ABD Kızıllaç'ı ile müşterek çalışma grupları oluşturmuştur.

Örgüt yapısına ilişkin problemler konusunda kimi uluslararası örnekler Komisyonumuzca da irdelenmiş, Ülkemiz ile benzerlikleri ve farklılıkları mukayese edilerek, Anayasal sistemimize ve teamüllerimize uygun olduğu değerlendirilen bir öneri hazırlanmıştır.

Kızılay Genel Merkez Kurulunun oluşumu, Dünyadaki benzer yapılanmaları da göz ardı etmeden yeniden değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Aslında, yeni oluşumda; Genel Merkez-şubeler dengesi, yönetimde istikrar sorunu, Kızılay teşkilatının milli kimliği, Tüzükte açıkça belirtildiği gibi Sayın Cumhurbaşkanının yüksek himayelerinin kuvveden fiile dönüştürülmesi, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetlerinin Tüzükte de kayıtlı bulunan, Kızılay ile olan görev ilişkisinin denetimi, NGO statüsünün her şeye rağmen sıkı sıkıya korunması gibi temel kriterlerden hareketle, Kurulun yapısının değiştirilmesini gerekli olduğu düşünülmektedir.

Komisyonumuzun bu noktadaki teklifi;

Dernek Tüzüğünde değişiklik yapılarak;

TBMM Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Üyelerine; onursal üye payesi verilmek suretiyle, Kızılay Genel Kongresine katılma, düşünce ve oylarıyla temsil edilme hakkı verilmesinin gerekli olduğunu değerlendirmektedir.

Genel Merkez Kurulunun yapısında ise; Milli Savunma, Dışişleri, İçişleri, Sağlık, Bayındırlık ve İskan ile Maliye Bakanlıklarının üst düzey yöneticilerinden (büyükelçi, vali, genel müdür vb), bu Bakanlıklarca önerilecek

3'er aday arasından, Sayın Cumhurbaşkanınca görevlendirilecek birer üye olacak şekilde 6 üyenin Cumhurbaşkanını kontenjanı olması, 10 üyenin şubelerce gösterilecek listeden ve kalan 14 kişinin ise Genel Merkez Kurulunca Kızılay'a hizmetleri bakımından yararlı olduğu değerlendirilen kişiler arasından, Genel Kongre tarafından seçilmesi yoluyla değişiklik yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Genel Merkez Kuruluna Bakanlıklar kontenjanından girecek kişiler, Genel Başkan ve Genel Merkez Yönetim Kurulu Üyesi olamayacaklar, ancak belirtilen görevlere ilişkin seçim dışındaki bütün karar ve icraatlara oy hakkını kullanmak suretiyle katılabileceklerdir.

Genel Merkez Kurulu ile şubeler tarafından gösterilen adaylar, seçilecek üye sayısının 2 katından az olmayacak biçimde düzenleme yapılmasının, demokratik mekanizmanın işlemesine yardımcı olacağı değerlendirilmektedir. Herhangi bir nedenle boşalan üyelikler, kendi kategorisinden yedekleri ile ikame edilebilecektir.

Öte yandan, şu andaki yapıda, Genel Merkez ile şubeler arasında herhangi bir süzgeç bulunmadığı için, 648 şubenin tamamı direkt Genel Merkeze karşı sorumlu olmaktadır. Bürokrasiyi artıran ve yetkiyi merkezde toplayan bu anlayış nedeniyle, şubelerin inisiyatif alanları daraldığı gibi, Merkezin kontrolü de neredeyse imkansız hale gelmektedir.

Halbuki, il sistemini baz alacak bir ara-kademe, Kızılay'dan vatandaşlarımızın ve Hükümetin beklentilerine daha uygun düşebilecek gibi gözükmektedir. Bu durum bizi, illerde Kızılay il başkanlıkları oluşturulmak suretiyle, merkez ilçe dahil tüm ilçelerin bağlanacağı bir yeni yapıya götürmektedir.

Önerimizde, "İl Kızılay Başkanlığı": il kongresi, il merkez kurulu, il başkanı, il yönetim kurulu ve il denetçiler kurullarından oluşmaktadır. Bu sistemde, il kongresi ile ilçe kurulları arasında doğrudan bir ilişki kurulması tasarlanmıştır. Dolayısıyla ilçe kurullarının üyeleri, il kongrelerinin de doğal üyeleri olmaktadır. Ancak, Genel Kongre delegasyonu için, sayı dışında geçerli olacak bazı temel kriterlere ihtiyaç bulunmaktadır. Bu kriter kabaca; ilçe nüfusu, ilçe Kızılay'ının üye sayısı, bütçe imkanları bileşenlerinden oluşacaktır. 9 ile 15 arasında değişecek şube kurullarının sayılarını tespit yetkisi ise Genel Merkez Kurulunun olacaktır.

İl kongresi kendi içinden, bir yandan; il merkez kurulu ile il denetçiler kurulunu, diğer yandan da Genel Kongre delegasyonunu seçecektir.

İl yönetim kurulları da il merkez kurulları tarafından kendi üyeleri arasından seçimle oluşturulacaktır.

İl başkanları, il merkez kurulu tarafından önerilecek üç aday arasından, Kızılay Genel Başkanınca seçilecektir. İl başkanları, Genel Kongrenin doğal üyeleri olacak, ayrıca yukarıda sıralanan, ile bağlı ilçe Kızılay teşkilatlarının toplam imkanlarını temsil edecek, sayıları 1 ile 15 arasında değişecek, Genel Kongre delegelerini seçeceklerdir. Bu noktada bir örnekleme yapacak olursak, Ardahan İl Kongresi (nüfus, üye sayısı, bütçe rakamlarına göre) 1 delege (il başkanı hariç), İstanbul ise 15 delege ile Genel Kongrede temsil edilecektir. İllerin delege sayısı, kriterlerine göre Tüzükte belirtilecek, ancak Genel Merkez Kurulun gelişmeler karşısında delege sayılarındaki ayarlamalar yapması imkanı kılınacaktır. Fakat bu yetki Genel Kongrenin tasvibine sunulacaktır.

Genel olarak önerilen teşkilat yapısına ilişkin tablo aşağıya çıkartılmıştır.

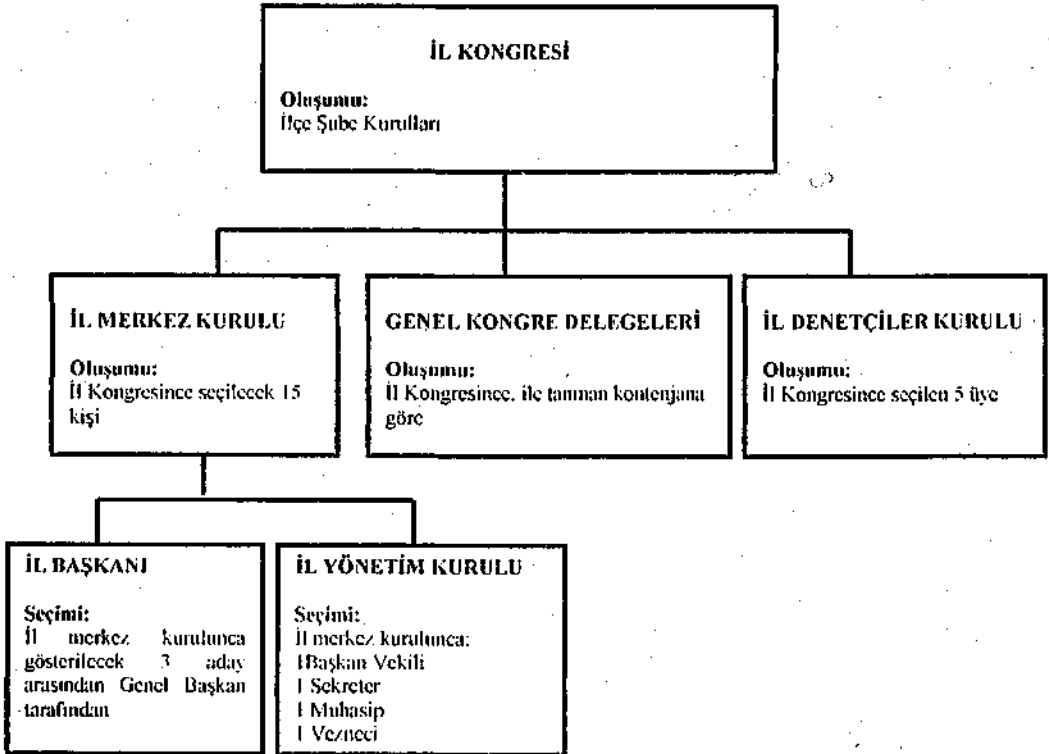
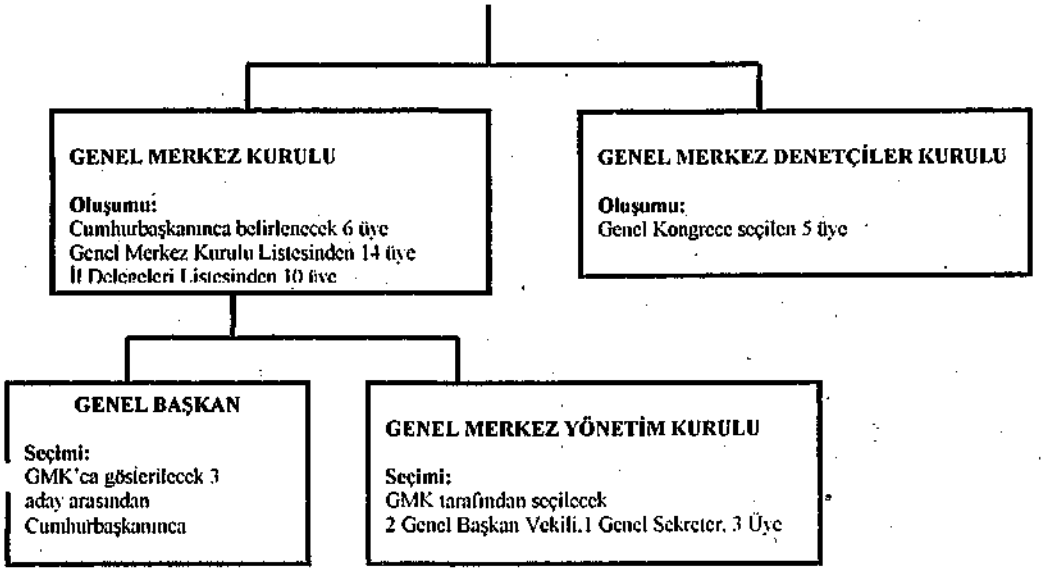
Bu arada aşağıdaki tablonun kuvveden fiile geçirilebilmesi için ihtiyaç olan, görev, yetki ve kaynak bölüşümü (mali tevzin) de önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. İlgili bölümlerinden daha detaylı bilgi verilecek olmasına karşın, özellikle satın alma limitleri, yardımlarda merkezden alınacak izinler, personel atamalarına ilişkin olarak il merkezli bu oluşuma yetki devri sağlanmalı, şubelerden merkeze akan paylardan bir bölümünün il başkanlıklarına tahsisi ile payların takibinin bu birimce yapılması uygun olacaktır.

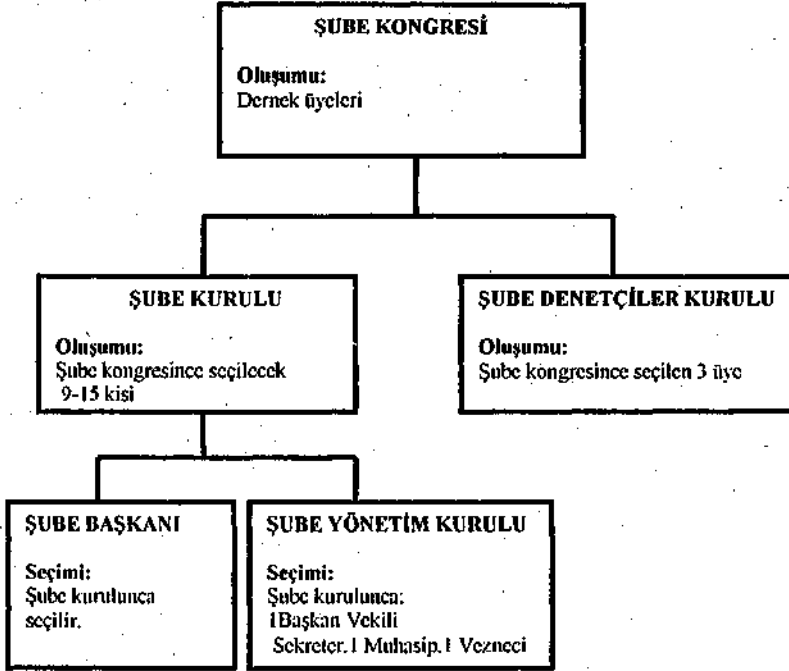
Doğaldır ki, önerilen model mutlak uygulanması gereken tek seçenek olmayıp, bu konuda TÜSEV (Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı) gibi sivil toplum kuruluşu olarak çalışan cemiyetlerden, ayrıca Kızılay'ın yeniden yapılanma projesi bağlamında görev ifa eden; ODTÜ, TÜBİTAK, TAI, BİTAV bilimsel kuruluşlardan, alınacak öneriler çerçevesinde yapılacak bir değerlendirme ile karar verilmesi daha uygun olacaktır.

Böylelikle, şubelerin tüzel kişiliğe sahip olması, bir üst federasyon ve konfederasyona bağlı yeni örgütlenme mantığı gibi çok çeşitli modeller ve her birinin kabul edilebilirlik argümanları tartışılmak suretiyle, konu üzerinde titiz ve müstakil bir çalışma sağlanacaktır.

GENEL KONGRE

Oluşumu:
Genel Merkez Kurulu
Genel Merkez Denetçiler Kurulu
İl Başkanları
İl Delegeleri

B- KIZILAY'IN İDARİ TEŞKİLATI :

Türkiye Kızılay Derneği Tüzüğü'nün 68-69 ve 70. maddeleri Kızılay'ın idari teşkilatına ait hükümleri ihtiva etmektedir. Burada söz konusu edilen idari teşkilat; Genel Müdürlük, Teftiş Kurulu Başkanlığı ve Kızılay Gençlik Teşkilatından oluşmaktadır.

Teftiş Kurulu çalışmaları denetim başlığı altında raporun ilgili bölümünde incelendiğinden burada ayrıca yer verilmeyecektir.

a- Genel Müdürlük :

Kızılay teşkilatının bürokratik cephesini oluşturan Genel Müdürlük; Ankara'da ve taşrada çeşitli biçimlerde oluşturulmuş hizmet birimlerinden meydana gelmektedir.

Ankara'da; Hukuk Müşavirliği, Alım Satım Müdürlüğü, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, Bilgi İşlem Müdürlüğü, Dış İlişkiler Müdürlüğü, Emlak İşleri Müdürlüğü, Fen İşleri Müdürlüğü, Gençlik Müdürlüğü, Genel Merkez Büro Müdürlüğü, Haberleşme ve Arşiv Müdürlüğü, Kan Hizmetleri Müdürlüğü, Merkez Müdürlüğü, Organizasyon Metod ve Eğitim Müdürlüğü, Personel Müdürlüğü, Plan Bütçe ve Mali Kontrol Müdürlüğü, Sağlık İşleri

Müdürlüğü, Şubeler Müdürlüğü, Yardım Malzemeleri İkmal Müdürlüğü ve Basın Müşavirliği Genel Merkez'de görev ifa etmektedir. (EK:30)

Taşra olarak adlandırılan; transit (Adana, Afyon) ve ana depo (Etimesgut, Maltepe, Manisa, Elazığ, Erzurum, Büyükkarıştıran) müdürlükleri, kan merkez ve istasyonları, İstanbul Müdürlüğü, İstanbul Özel Hemşirelik Lisesi Müdürlüğü, Afyonkarahisar Maden Suyu İşletmesi Müdürlüğü bulunmaktadır.

Bu çok geniş ve farklı hizmet alanlarına hitap eden örgüt yapısına ilişkin olarak raporun çeşitli bölümlerinde kimi öneriler getirilmiştir. Bu bölümde genel iş akışı, örgütlenmede aksamalar, yeni hizmet alanları konularına ilişkin bilgiler verilecektir.

Genel Müdürlük merkezinde bazı müdürlüklerin aynı konular üzerinde çalışmasına rağmen iki ayrı ünite olarak örgütlenildiği müşahade edilmiştir. Örneğin, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü ile Basın Müşavirliği aynı fonksiyonu üstlenmiş görülmelerine rağmen iki ayrı isim altında görevlendirilmişlerdir.

Bir yıllık süreçte Kızılay Genel Başkanlığının 1999 yılında yaptığı yazışmalara ilişkin istatistikler aşağıya çıkartılmıştır.(EK:31)

Gelen Evrak	: 33.414
Giden Evrak	: 13.644
Dahili Yazışma	: 10.566
Gelen Faks	: 10.395
Giden Faks	: 5.631
Dahili Tamim	: 2.321
Genel Tamim	: 20.800
Dergi	: 1.800

Bu evrak akışının ilgili birimlerine dağılımı ise şu şekildedir;

Genel Müdür	: 1.848
Genel Müdür Yardımcısı	: 266
Genel Müdür Yardımcısı (Sağlık)	: 330
Genel Müdür Yardımcısı (İdari)	: 1.051
Genel Müdür Yardımcısı (Teknik)	: 342
Genel Merkez Büro Müdürlüğü	: 757
Teftiş Kurulu Başkanlığı	: 456

Plan Bütçe ve Mali Kont. Müdürlüğü	: 5.008
Emlak Müdürlüğü	: 1.791
Fen İşleri Müdürlüğü	: 864
Gençlik Müdürlüğü	: 3.313
Yardım Müdürlüğü	: 2.798
Şubeler Müdürlüğü	: 2.697
Sağlık Müdürlüğü	: 1.189
Basın Yayın Müdürlüğü	: 320
Bilgi İşlem Müdürlüğü	: 38
Organizasyon Metod Müdürlüğü	: 439
Kan Hizmetleri Müdürlüğü	: 1.201
Hukuk Müşavirliği	: 305
Alım Satım Müdürlüğü	: 3.023
Personel Müdürlüğü	: 3.702
Merkez Müdürlüğü	: 8.981
Kriz Masası	: 579
TOPLAM	: 41.625

Ayrıca, Kızılay Genel Müdürlüğünde, Genel Müdürlük içi (şubeler arasında yapılan) yazışmaların Genel Müdür ve Yardımcılarının imzasına ihtiyaç duyduğu bilinmektedir. Halbuki, üst yönetimi karar gerektirmeyen, rutin evrakla boğmanın hiçbir anlamı bulunmamaktadır. Yönetim biliminin en önemli araçlarında biri de imza ve yetki devri müessesesidir. Evrak hazırlanmasının her aşamasında yetki devrinden yeterince yararlanılması halinde, üst yönetime soluk alma ve proje üretme fırsatı verileceği değerlendirilmelidir.

Kızılay bu günkü hali ile tam bir merkezîyetçi yönetim anlayışına sahiptir. Doğal olarak da, bu yöntemin bilinen bütün rahatsızlıkları ile malul durumdadır. Personel konusunda deyindiğimiz gibi, ciddi ve kalifiye elemanları olan bir örgütlenmenin iyi bir denetim mekanizması da oluşturması halinde, yetkilerini daha alt birimlere yaymasında yarar bulunmaktadır.

Kızılay içinde öylesine anlamsız bir evrak trafiği vardır ki, bunun pratik olarak hiçbir faydası bulunmamaktadır. Örneğin, İskenderun Kan İstasyonuna beş adet tansiyon aleti almak için (04.12.1996 gün ve 506 sayılı satın alma komisyonu kararı) Kan İstasyonu Genel Başkanlığa yazı ile talep yapmakta, bu yazı Genel Müdürce Yönetim Kuruluna havale edilmekte, Yönetimin olumlu kararı üzerine, Satın Alma Komisyonunca Ankara'da satın alınıp, İskenderun'a gönderilmektedir.

Bu örnek, her gün tekrarı yapılan hatalı uygulamalardan yalnız bir tanesini ortaya koymaktadır. Halbuki, Genel Merkez Yönetim Kurulunun genel yetkisine hâlel getirmeden, ihtiyacı zamanında ve yerinden karşılayarak giderilmesi yetki

devri ile mümkündür. Bu amaçla, Yönetim Kurulunun satın alma komisyonlarına verdiği yetkiyi, taşraya da tanınması kafi gelecektir.

Kızılay'ın mevzuat alt yapısı da son derece eski ve çağın gereklerine uygun düşmeyen bir durum arz etmektedir.

	YÖNETMELİĞİN ADI	YÜRÜRLÜK TARİHİ SAYISI	DEĞİŞİKLİK TARİHİ SAYISI	AÇIKLAMA
1	Tüzük	Bakanlar Kurulu Kararı 1993/4397	17.7.1965/4940 27.7.1973	4.6.1953 tarihli Tüzüğün yürürlükten kaldırılması.
2	Disiplin Yönetmeliği	2.2.1991/2	7.3.1992/3	14.madde değişti.
3	Personel Yönetmeliği	4.5.1991/5	2.5.1992/5 4.7.1992/7 2.8.1997/9 5.9.1998/12	79.madde değişti. 7.madde değişti. 7.madde değişti. 30.madde değişti.
4	Kızılay Şubeleri Çalışma Ve Muhasebe Yönetmeliği	4.12.1993/12		
5	Madalya Yönetmeliği	4.2.1995/2		
6	Teşkilat, Vazife Ve Selahiyet Talimatnamesi	1.1.1959		
7	Unum Müdürlük Talimatnamesi	1.1.1959		
8	Neşriyat, Propaganda Ve İstatistik Müdürlüğü Talimatnamesi	1.1.1959		
9	Merkez Müdürlüğü Talimatnamesi	1.1.1959		
10	Ticaret Müdürlüğü Talimatnamesi	1.1.1959		
11	Şubeler Müdürlüğü Talimatnamesi	1.1.1959		
12	Personel Ve Muhaberat Müdürlüğü Talimatnamesi	1.1.1959		
13	Kontrol Müdürlüğü Talimatnamesi	1.1.1959		
14	Sağlık İşleri Müdürlüğü Talimatnamesi	1.1.1959		
15	Yardım İşleri Müdürlüğü Talimatnamesi	1.1.1959		
16	Etimesgut Merkez Depo Müdürlüğü Talimatnamesi	1.1.1959		
17	Afyonkarahisar Madensuyu Müdürlüğü Talimatnamesi	1.1.1959		
18	Umumi Muhasebe Müdürlüğü Talimatnamesi	1.1.1959		
19	İstanbul Müdürlüğü	1.1.1959		

	Talimatnamesi			
20	İç Hizmetler Talimatnamesi	1.1.1959		
21	Kitaplık Talimatnamesi	1.1.1959		
22	Fazla Mesai Ücreti Talimatnamesi	1.1.1959		
23	Bilgi İşlem Merkezi Müdürlüğü Yönetmeliği	6.3.1988/3		
24	Yaşlılar Konukevi Müdürlüğü Yönetmeliği	2.4.1988/4	12.12.1998/16	3, 4, 7, 10, 11, 47, 86, 87, 89.Maddeler Tadil Edildi.
25	Ekip Faaliyetlerinde Uygulanacak Mali Ve İdari Esaslar Yönergesi	25.3.1997/2208		
26	Gençlik Ve Sağlık Kampları Yönetmeliği	4.10.1997/11		
27	Kan Merkezleri Yönetmeliği	3.9.1994/10		
28	Resmî Yazışma Kurallarını Belirleyen Esaslar Yönergesi	2.7.1997		
29	Satılma Yönetmeliği	1.1.1959	9.1.1999/1	Alım ve İhale İşleri Yönetmeliği olarak değiştirildi.
30	Kasa Yönetmeliği	5.7.1997/8		
31	Konut Yönetmeliği	7.12.1991/13		
32	Görevbaşı Giyim Yönetmeliği	1.2.1997/2	6.9.1997/10	Madde Eklendi.
33	Gençlik Teşkilatı Yönetmeliği	1.3.1986/3	8.1.1994/1	3.2, 6.3, 6.8, 9.2, 9.3, 10.1, 12.1, 12.2, 12.3, 14, 15.Maddeler Tadil Edildi.
34	Demirbaş Yönetmeliği	5.7.1997/8		
35	Yabancı Dil Eğitimi Yönetmeliği	9.3.1974		
36	Kızılay Hac Sağlık Hizmet Ekibi Görev Ve Hizmet Yönetmeliği	8.8.1981/8		
37	Hukuk Müşavirliği Yönetmeliği	11.6.1988		
38	Emlak İşleri Müdürlüğü Yönetmeliği	4.7.1981/7		
39	Personel Dinlenme Kampı Yönetmeliği	5.7.1980/6		
40	Fen İşleri Müdürlüğü Yönetmeliği	7.3.1981/3		
41	Kan Hizmetleri Müdürlüğü Yönetmeliği	4.6.1983/6		
42	İmza Yetkileri Yönetmeliği	9.1.1999/1		
43	Teftiş Kurulu Yönetmeliği	6.3.1971		

44	Genel Merkez Yönetim Kurulu Görev, Yetki Ve İşbölümü Yönetmeliği	1.6.1963		
45	Kızılay Harcırah Yönetmeliği	1.7.1978		
46	Depolar Talimatı	1.1.1961		
47	Hemşirelerin Değişik Bölgelerde Görevlendirilmelerine Dair Yönetmelik	4.6.1983/5		

Yukarıdaki tablonun da ifade ettiği gibi 7 adet hukuki metinde değişiklik yapılmış olup, bunlardan Tüzük 2 kez, Personel Yönetmeliği ise 4 kez değiştirilmiştir. Diğerleri kabul tarihinden itibaren herhangi bir değişikliğe uğramış değildir. Öyle ki, (Ticaret Müdürlüğü gibi) artık mevcut olmayan bazı birimlerin 1959 yılında hazırlanmış talimatnameleri de halen meriyette gözükmektedir.

Hukuksal alt yapının örgütlenmenin etkin ve verimli çalışmasındaki payı tartışılmayacak kadar açıktır. Hukuksal alt yapı gözden geçirilirken, ISO Kalite Belgesi standartlarına yaklaşmayı amaçlayacak ve personel ile birimlerin görev tanımlarını çok açık belirleyecek tarzda olmasına özen gösterilmelidir.

Bu açıdan iki model önermek mümkündür. Bunlardan ilki; kamudakine benzer hiyerarşik bir yapıda organize olacak Genel Müdürlüğün, Genel Müdür altında 4 Genel Müdür Yardımcılığı ile, görev itibarıyla benzerlik arz eden, en az üç şube müdürlüğünün sorumluluğunu taşıyacak, esas görevi koordinasyon olan daire başkanlıkları kurulabilir. Tabiatıyla Genel Müdür Yardımcıları da bu gündünden daha fonksiyonel olarak görev yapabilecek açık yetkiyle donatılmalıdır.

İkinci öneri ise, sorumlulukları yatay bir örgütlenme içerisinde paylaşan yapıdır. Burada, Kızılay'ın asli fonksiyonları ortaya konulduktan sonra, her bir görev için adna uzman veya seksiyon sorumlusu denilebilecek bir görevli etrafında oluşturulacak bir organizasyon hedeflenmektedir.

Esasen, bu modellerden yalnızca biri mutlak uygulanması gereken olarak da algılanmamalıdır. İşin niteliğine göre her fonksiyon hangi model içinde etkili olacak ise, o tarzda örgütlenmesi daha akılcı da bulunabilir. Örnek verilecek olursa, şimdilerde yaygın olarak kullanıldığı üzere "İnsan Kaynakları Müdürlüğü veya Seksiyonu" yani Personel Müdürlüğü; daha çok klasik hiyerarşik yapıya uygun düşerken, eğitim ve organizasyon işinde ise, işin doğası gereği, planlama fonksiyonunu daha çok kullanması gerekeceğinden, bir

uzmanlık olarak algılanarak, eğitim planlarından sorumlu uzman olarak örgütlenilebilir.

Ayrıca, Kızılay'ın rehabilite edilmesi amacıyla, geçici bir süre için, kamuda bilgi ve tecrübe birikimi itibariyle göz dolduran bürokratlardan, "tedvir" biçiminde yapılacak görevlendirilmeler biçiminde yararlanılması da Hükümete tavsiye edilebilir bulunmuştur.

Yeniden yapılanma sürecinde dikkat edilmesi gereken hususlardan biri de, taşra birimleri ve şube faaliyetleri ile Genel Müdürlük birimleri arasında birebir görev eşlemesi yapılmasıdır. Örneğin, hali hazırda depo müdürlüklerinin, Afyon İşletmesinin, İstanbul Müdürlüğünün (v.b.) merkezdeki izdüşümünün hangi birim olduğu konusunda çeşitli soru işaretleri bulunmaktadır. Hal böyle olunca, bu birimlerin sorunları bütün çıplaklığı ile merkezde aksı seda bulamamakta ve sorunlar sürüncemede kalmaktadır.

İhtiyaç olduğu çok açık biçimde görülen bazı hizmetler için ise merkezde hiçbir birim organize edilmemiştir. Bunlardan biri; Kızılay'ın tarihi misyonu itibariyle sahip olduğu bilgi ve belgelerin özellikle akademisyenlerin istifadesine sunulmasına yarayacak kütüphane ve müze bulunmayışıdır. Aslında, bu hizmet için çok tarihi bir mekanda mevcuttur. Bahse konu mekân Renda Köşkü olarak bilinen Ankara'daki Kızılay mülküdür.

Komisyonumuzun yaptığı incelemeler sırasında; bir tarih hazinesi olarak hizmet sunmayı bekleyen "Hilal-i Ahmer Salnamelerinin" bir köşede bekletildiği, bunlar için hazırlanacak bir proje ile yeni alfabeyle göre okuyucuya sunulması konusunda bir gayret gösterilmediği görülmüştür.

1987 yılından bu güne kadar Kızılay'ın yakın tarihimize ışık tutan belgelerinden istifade eden kişi sayısı 12 kişidir. Maalesef bu akademisyenlerden yalnızca biri (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Atatürk İske ve İnkılâpları Bilim Dalı öğrencisi Mustafa ARIKAN) yaptığı araştırma sonunda hazırladığı tezin bir örneğini Kızılay'a göndermiştir. Asker Mektupları adını taşıyan bu çalışma, Kızılay'ın tarihte yüz ağartan fonksiyonlarından birine ışık tutacak bir eser olarak, topluma tanıtılması gereken önemde bir çalışma olarak görülmüştür.

Bu gün Kızılay en çok eleştiri aldığı tabii afetlerdeki hareket stratejisi konusunda da Merkezde ciddi bir organizasyon içinde değildir. Yani, Kızılay Genel Müdürlüğünde afetler için planları Savunma Uzmanı hazırlarken, Yardım Malzemeleri İkmal Müdürlüğü de afetten sonraki safhada fonksiyon icra etmekte, bu iki birim arasında ciddi bir koordinasyon problemi ortada durmaktadır. Planlama ve icra birbirinden kopuk olarak çalışmaktadır.

Benzer bir problemin Merkez Müdürlüğü ile Plan Bütçe ve Mali Kontrol Müdürlüğü arasında da var olduğu görülmektedir. Bu günkü haliyle Merkez Müdürlüğü ile Plan Bütçe ve Mali Kontrol Müdürlüğünün fonksiyonel yakınlığı nedeniyle ayrı birimler olarak çalışmalarının, bütçe disiplinine fayda getirmediği söylenebilir. Bu iki birimin “Hesap İşleri Daire Başkanlığı” olarak tek çatı altında toplanması halinde, harcamalar ile bütçe imkanları arasında uyum daha rahat sağlanabilecektir. Şayet böyle bir düzenleme yapılacak olursa; Bütçe Müdürlüğü, Gelirler Müdürlüğü ve Muhasebe Müdürlüğü adı altında işlerin koordine edilmesinde yarar bulunmaktadır.

b- Kızılay Gençlik Teşkilatı:

Gençlik Müdürlüğünün sorumluluk alanında bulunan Kızılay Gençlik Teşkilatlarının ilk ve orta dereceli okulların Kızılay kollarının talebi üzerine Kızılay Gençlik Teşkilatı Yönetmeliğini dağıtmak, Kızılay haftalarında yine talep üzerine konferanslar vermek ve resim ve kompozisyon yarışmaları tertip etmek biçiminde yürütülen bir dizi faaliyeti ifade ettiği belirlenmiştir.

Ancak, 1991 yılından sonra resim ve kompozisyon yarışması da düzenlenmemiştir. Dolayısıyla, bu fonksiyonun Kızılay faaliyetleri ve örgüt yapısı içinde bir ehemmiyeti olmadığını söylemek mümkündür.

V- KIZILAY GENEL BAŞKANLIĞININ PERSONEL POLİTİKASI:

A- PERSONEL KAYNAKLARI :

Kızılay Genel Başkanlığının, Genel Müdürlük ve taşra teşkilatında görevlendirmek üzere eleman temin ettiği temel iki kaynak bulunmaktadır. Bunlardan ilki ve yaygın olanı iş isteklilerinin arasından yapılan atamalar, ikincisi ise kamu ya da özel bir kuruluşta çalışıp emeklilik hakkını elde ettikten sonra Kızılay teşkilatında çalışmak isteyenlerdir.

Çalışanların Kızılay Genel Başkanlığı emrindeki statüsünü de; 04.05.1991 gün ve 5 sayılı Genel Merkez Kurulu kararı ile kabul edilen, “Türkiye Kızılay Derneği Personel Yönetmeliği” belirlemektedir. Söz konusu Yönetmeliğin 4. maddesinde istihdam şekilleri “...kadrolu ve sözleşmeli personel ile geçici işçiler...” olarak tavsif edilmiştir.

Ancak, Yönetmeliğin bu hükmüne rağmen fiilen işler; kadrolu, emekli kadrolu, sözleşmeli ve emekli sözleşmeli statülerine göre yürütülmektedir. Burada tasnif dışında bıraktığımız küçük bir çalışan gurubu da part-time

sözleşmelilerdir. 24.03.2000 tarihindeki mevcut duruma göre; 1724 adedi kadrolu, 5 adedi kadrolu emekli, 122 adedi sözleşmeli, 59 adedi sözleşmeli emekli ve 12 adedi de part-time olarak çalışanlardır. (EK:32; 32/1-34)

Emekli grubunun çalışanlar içindeki oranı, Personel Müdürlüğünü kaçınılmaz olarak yeni statüler kullanma zorunda bırakmıştır. Zira Yönetmeliğin 16. maddesi ile başka kuruluşlarda çalışan kişilerin kurumlarından ayrılmaları halinde Kızılay bünyesinde çalışmalarına izin vermektedir. Yönetmelik bu gibi kişiler için 50 yaş sınırı getirilmiş, ancak doktorlar, mühendisler, mimarlar, hukukçular ile *özel uzmanlık sahibi* olanlar için bu sınırın uygulanmayacağı düzenlenmiştir.

Gayet subjektif bir nitelendirme olan özel uzmanlık sahipliği konusu uygulamada kimi sıkıntılara yol açabilecek niteliktedir. Örneğin, Etimesgut Depo Müdürlüğü için 26.04.1999 tarihinde sözleşmeli emekli statüsünde işe alınan 1940 doğumlu Bilal Şahin ile 1943 doğumlu Mustafa Öztürk isimli teknisyenlerin, 1948 doğumlu İnebolu Huzurevi Müdür Yardımcısı Gülçin Ersoy'un özel ihtisaslarının ne olduğu pek belirgin değildir. Bu isimler dışında da benzer şekilde atamaların yapıldığı anlaşılmıştır.

Karışıklığa ve hatalı uygulamalara neden olmamak için özel uzmanlık gerektiren işlerin neler olduğu ve bu görevlere atanacak kişilerin hangi vasıflara sahip olması gerektiği ilgili Yönetmelikte tadat edilmelidir.

B- PERSONELİN İŞE ALINMASINDAKİ USUL :

Personelin işe alınmasındaki usul; Yönetmeliğin 8. Maddesinde belirtilen iş isteme dilekçesi ile başlamaktadır. Kadroları boş olan görevlere Yönetmeliğin 11. Maddesine göre Personel Müdürlüğünün inceleme ve değerlendirmesinden sonra, Genel Müdürlükçe yapılan teklif üzerine, 12. maddedeki yetkiye göre, Genel Merkez Kurulu veya Genel Merkez Yönetim Kurulunun kararı ile atama işlemi tamamlanmaktadır.

Bu noktada dikkat çekilen husus herhangi bir sınavdan söz edilmiyor olmasıdır. Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulunca Kızılay Genel Başkanlığında sürdürülen testin neticesinde düzenlenen 06.07.1983 gün ve 1983/7 sayılı İnceleme ve Denetleme Raporunun personel işe alınmasına ilişkin maddesinde; "Personel Talimatnamesinin 15/a maddesinde personel alımında imtihan yapılabilmesi için Genel Başkanlığın lüzum görmesi hüküm altına alınmıştır. Talimatnamenin bu maddesi hükmüne dayanarak boş kadrolar (Müfettişler hariç) sınavsız doldurulmaktadır..." denilmektedir. 1991 tarihinde kabul edilen Personel Yönetmeliğinde eski Talimatnameye göre bir adım daha

geriye atılmak suretiyle, "sınav" sözcüğü tamamen hukuksal alt yapıdan çıkarılmıştır.

Sınavsız personel alımı politikasının kritik noktası "boş kadro" bulunmasıdır. Nitekim Personel Yönetmeliğinin 5. maddesinde "...Dernek hizmetlerinde istihdamı gerekli personelin unvan, nitelik, sayı ve ücretlerini belirleyecek..." kadro cetvellerinden söz edilmekle ve Genel Merkez için kadro ihdas ve iptaline Genel Merkez Kurulu, şubeler için ise şube kurul kararlarının onaylamaya Genel Merkez Yönetim Kurulu yetkili kılınmaktadır. Gerek Yönetmeliğin anlatımı ve gerekse işin gereği olarak, boş kadro bulunması için ise önceden görev tanımları yapılmış, standardı belirlenmiş, değiştirilmesi konusunda çeşitli sınırlamalar (hukuki ve teamüle dayalı) getirilmiş kadro cetveline ve adı ne şekilde konulursa konulsun bir hukuki metne ihtiyaç bulunmaktadır. Halbuki Kızılay Genel Başkanlığında geçerli bir kadro yönetmeliği veya yönergesi bulunmamaktadır.

Durum böyle olunca atamaya yetkili mercilerin önünde çok geniş bir hareket imkanı doğmaktadır. Esasen uygulamada; Genel Merkez Yönetim Kurulunun 03.08.1994 gün ve 45 sayılı kararının 49. maddesi uyarınca, işten ayrılan kişilerin kadroları hemen iptal edilmek suretiyle iş talep edecek kişilerin önü kesilmeye çalışılmakta, uygun (!) bir müracaatçı bulunduğu anda ise yeniden kadro ihdas edilmek suretiyle atamanın yapılması sağlanmaktadır. (EK:33; 33/1)

Kızılay Genel Başkanlığının yazılı ve görsel basında çok şiddetli eleştirilere tabi tutulduğu bu konuda, eleştirilerin temelini personel tedarikinde ahbap ilişkilerinin temel yöntem olarak belirlendiğine ilişkin genel kanaat yatmaktadır. Komisyonumuzun görev süresi içinde şahit olduğu yaklaşım, bazı Kızılay şube yöneticilerinin beyanları, Kızılay Genel Başkanlığından temin edilen belgeler bu genel kanaati doğrular niteliktedir.

1996 yılından itibaren iş müracaatında bulunan kişilerin listesine göre:
(EK:34; 34/1-19)

-1996 yılında 174 kişi,

-1997 yılında 195 kişi,

-1998 yılında 168 kişi,

-1999 yılında 25 kişinin Kızılay Genel Başkanlığından iş talep ettiği anlaşılmaktadır. Ancak bu kişilerin iş için talepli olduğu tarihlerin çok yakın zamanlarında bazen aynı günlerde işe başkaları alındığı halde bu kişiler tercih edilmemiştir. Bunların niçin tercih edilmediği konusunda ilgisine verilen genel cevabın gerekçesini müsait kadro bulunmadığı oluşturmaktadır. Halbuki birkaç gün ya da hafta içerisinde aynı işe, başkaları alınmak suretiyle boş kadronun bulunmadığı hususunun gerçekçi bir gerekçe olmadığı da anlaşılmıştır.

1995 yılından itibaren işten çeşitli nedenlerle ayrılan kişilerin; (EK:35; 35/1-10)

-1995 yılında 79 kişi,
-1996 yılında 97 kişi,
-1997 yılında 138 kişi,
-1998 yılında 121 kişi,
-1999 yılında 121 kişi olmak üzere 550 kişinin işten ayrıldığı (219 emekli, 247 istifa, 56 iş akdinin feshi, 20 vefat, 4 göreve başlamayan, 4 tayini iptal edilen) tespit edilmiştir. Boşalan bu kadrolara ise; (EK:36; 36/1-9)

-1995 yılında 111 kişi,
-1996 yılında 86 kişi,
-1997 yılında 113 kişi,
-1998 yılında 108 kişi,
-1999 yılında 123 kişi olmak üzere 541 kişinin atandığı belirlenmiştir.

Bu iş ilişkisinin nasıl doğduğunu eldeki Personel Yönetmeliği çerçevesinde izah etmek pek kolay görünmemektedir. Zira Kızılay Genel Başkanlığının ihtiyaç duyduğu personel için, bir başka ifadeyle boş kadrolar için herhangi bir ilanı söz konusu değildir. Hal böyle olunca, kişilerin Kızılay ile iş ilişkisini gerektirecek başka bir yönteme gerek duyulmaktadır. Çünkü Genel Merkez Yönetim Kurulunun 1994 tarihinde aldığı karar gereğince boşalan bütün kadrolar iptal edildiğine göre, boş kadro oluştuğu gerekçesi ile ilan yapılması da gerekmemektedir. Bu halde Kızılay içinden birilerinin tavsiyesi veya bildirmesi ile, işe ihtiyacı olan kişilerin müracaatı sağlanmaktadır. (EK:37; 37/1-3) İşte aracılık yapan kişinin her zaman Kızılay yöneticisi olmasına da gerek bulunmamakta, herhangi bir Kızılay yöneticisine ulaşabilecek, tabiri caiz ise, ricası kabul edilecek bir kişi olması yeterli olmaktadır.

Kızılay Genel Başkanlığında yürütülen çalışmalar sırasında bazı görevlilerin özlük dosyalarında gerek Kızılay yöneticilerinin ve gerekse bazı siyasi şahsiyetlerin isimlerini havi notlara rastlanması bu düşünceyi doğrulamaktadır.

Medyada yer alan haberlerde isimleri yer alan kimi Kızılay görevlilerinin yöneticiler ile yakınlığı konusunda yapılan bir değerlendirmede; (EK:38;38/1-3)

Kızılay eski Genel Başkanı Kemal DEMİR'in 1, (kızının görümcesi)
Genel Başkan eski Vekili Nurettin ÖZDEMİR'in 2, (yeğeni ve yeğeninini
eşi)

Kızılay Genel Başkanı Ertan GÖNEN'in 2, (yeğeni ve akrabası)

Kızılay eski Genel Sekreteri Ahmet KALKANOĞLU'nun 9, (yeğeni, dayısının kızı, dayısının torunu, kardeşinin kayınbiraderi, kız kardeşinin eşi, teyzesinin torunu)

Yönetim Kurulu eski Üyesi Tahsin KAPLAN'ın 1, (yeğeni)

Yönetim Kurulu Üyesi Kadir KURT'un 5, (Kızı, kız kardeşinin torunu ve gelinleri, yeğeni)

Genel Sekreter Muktedir BALLI'nın 2, (amcasının gelini ve amcasının oğlu)

Yönetim Kurulu eski Üyesi Mustafa ŞİMŞEK'in 1, (yeğeninini eşi)

Yönetim Kurulu eski Üyesi Cahit ULUTAŞ'ın 1, (Kızı)

Yönetim Kurulu Üyesi Fadıl ÜNVER'in 2, (kardeşi, kardeşinin torunu)

Merkez Kurulu Üyesi İhsan SARAÇLAR'ın 2, (hemşehrisi)'nin Kızılay

Genel Başkanlığında görev aldığı belirlenmiştir.

Ancak bu isimler benzetme yerinde ise, aysbergin su üzerinde görünen kısmı kadar kalmaktadır. Zira sistem tamamen eş-dost tavsiyesi üzerine oturmuştur. Yukarıda akrabalık ilişkileri verilen yöneticilere ilişkin bilgiler, ilgililerin Kızılay yönetim sorumluluğu taşıdığı dönemlere göre ilişkilendirilmemiştir. Bu nedenle, adı geçenlerin yakınları olanların bire bir yöneticilerin tavassutu ile alındığını söylemek doğru olmayabilir. Örneğin, Genel Sekreter Muktedir BALLI'nın yakınları Kızılay'da göreve adı geçenin Merkez Kurulu Üyeliğine ilk defa seçildiği 1985 yılından önceye rastlamaktadır. Ne var ki, bu durum Kızılay'daki yöneticilerin yakınlarının işe alınması gerçeğini değiştirmemektedir.

Bu olağanüstü kötü kayırmacılık Kızılay'ın Komisyonumuzun raporuna yansıyan temel bazı hataların oluşmasının en önemli gerekçesidir. Bu yapısı ile Kızılay adeta bazı kişilerin işsiz yakınlarına bir iş kapısı haline gelmiş, adama iş prensibi egeinen olmuştur.

Denilebilir ki, Kızılay bir özel hukuk tüzel kişisidir, dolayısıyla personelini seçme hakkı kendinden menkuldür. Ama bilimsel yönetimin en önemli ayağını oluşturan personel politikası, özel ya da kamu ayırımı yapmaya müsait değildir. Yönetim bilimi konusunda uluslararası hüsnü kabul görmüş bütün kaynaklar; örgütlerin (kurumların) amaçlarını gerçekleştirmek için mutlaka uymak zorunda oldukları bir kuralın personel seçimi ve eğitimi olduğunu söylemektedir.

Bu tespitin doğal bir sonucu olarak Ülkemizde özel sektör personel istihdamında kılı kırk yaran bir titizlik gösterip, çok üst düzey yöneticilerini bile ilanla ve sınavla alırken, Kızılay için bir çok sebebin yanında, sadece bilimsel nedenlerle, özel hukuk kişisi olmayı bir gerekçe olarak kabul etmek mümkün değildir.

Bu noktada yeni yönetimin aşağıda temas edeceğimizin olumlu bazı yaklaşımlarının yanı sıra eleştirilmesi gereken bazı tasarruflarını da belirtmekte fayda görülmektedir. Örneğin 28.01.2000 tarihinde işe başlayan Emine Erbil isimli görevli; iş talep formuna daha önce bir doktor muayenehanesinde sekreterlik yaptığını kayıtlamıştır. Bu formun üzerinde Genel Başkan Sayın Ertan Gönen'e atfen 18.01.2000 hazırlanmış notta; adı geçenin Ankara Kan Merkezinde istihdam edilmesinin istendiği anlaşılmaktadır. İşin ilginç tarafı bu bayanın, kendisinin samimi beyanına göre; daha önce Sayın Ertan Gönen'in yakın tarihte kapattığı muayenehanesinde çalışan kişi olmasıdır. (EK: 39; 39/1)

Benzer örnekler bununla da sınırlı değildir. ODTÜ'den şehir ve bölge plancısı olarak mezun olmuş Ayşe Saltan, 16.02.2000 tarihli iş talep dilekçesi ile Kızılay'da üst düzey yönetici olarak çalışma talebinde bulunmuştur. Adı geçen bayan, Yönetim Kurulunun 17.02.2000 tarihli kararı ile Genel Müdür İdari Yardımcılığına atanmıştır. Eğitim donanımı ve mesleki tecrübesi itibariyle, adı geçenin; özel şirkette ve KENT-KUR A.Ş.'de şehir plancısı olarak başladığı iş hayatına, YÖK Endüstriyel Eğitim Projesinde planlama ekip başkanlığı yaparak sürdürdüğü, MEB Temel Eğitim Projesinde uygulama koordinatörlüğü ve nihayet Uğur mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı'nda eğitim yöneticiliği yaptığı anlaşılmaktadır. Genel Müdür Yardımcılığına atanmasındaki gerekçenin, eğitim dışı sebepleri de olabileceği değerlendirilerek yapılan araştırmada; diğ hekimisi olan eşi M. Ali Saltan ile Genel Başkanın arkadaşlığının da bu atamada etkili olduğu kanaatine varılmıştır.

Bu arada, yeni yönetimin yoğun biçimde emekli Türk Silahlı Kuvvetler mensuplarının göreve almasını da dikkatle değerlendirmek gerekmektedir. Çünkü, ileride mevcut personelin moral değerleri konusunda yapılacak değerlendirmede ve yeniden yapılamına konusunda çalışan kamu personelinin istifade edilmesine ilişkin bölümde değinileceği gibi çalışan ve dinamik personelden istifade edilmesinde yarar olduğu düşünülmektedir. (EK:40; 40/1)

Bütün olup bitenlere ve medyada Kızılay'a ilişkin yer alan kimi küçük düşürücü haberlere rağmen, yönetimin hala alıhap çavuş ilişkilerine devam etmesini yadırgadığımızı ifade etmeliyiz.

İşin bir başka üzücü yanı; yukarıda atf yaptığımız Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulunun Raporundaki "personel alımlarında sınav yapılması zorunlu hale getirilmeli..." önerisine rağmen mesafe alınmıyışı, bu gerçekçi tavsiyeye kulak tıkanışdır.

Artık burada Kızılay'ın "işe adam" diye özetlenen felsefenin de ötesine geçerek, "doğru işe doğru adam" yaklaşımını benimsemesi gerekmektedir.

Komisyon çalışmalarının bir çok yerinde Kızılay için yapacağımız Devletin tüm hastalıkları kapıldığı tespitinin en can alıcı örneğini personel politikasında, daha gerçekçi bir ifadeyle politikasızlığında görmekteyiz. Kızılay Devlet aygıtında olduğu gibi iş akıtı ile işe başlattığı kişileri ila nihaye görevde tutması icap etmeyen bir kurumdur. Devlet memuru bir kez göreve başlayınca, görevden atılması için çok masraflı ve uzun zaman alan bir bürokratik safahat ve yargı denetimi ile korunmaktadır. Ancak, Kızılay için problem hukuksal olmaktan çok yapısaldır.

İşe alınma sırasında işin ehli olup olmadığı bilinmeyen "torpilli" kişiler, Kızılay Genel Müdürlüğünün hiyerarşik kademelerinin çalışanı üzerindeki otoritesini de etkilediğinden, bir birim işi yaptırmak için ihtiyaç duyulan iş gücü, arka planda duran ve Kızılay yöneticisinin başında adeta "demoklesin kılıcı gibi sallanan" korumacılık nedeniyle artmakta, bu husus rutin işlerin görülmesi için ihtiyaç duyulan iş gücü miktarını, bu arada çalışan sayısını da artırarak hizmetin pahalıya mal olmasına ve kaynak israfına neden olmaktadır. Ayrıca personelde mevcut nitelik sorunu nedeniyle *örgütün demokratik mekanizmaları* olan; Genel Kongre, Genel Merkez Kurulu ile Genel Merkez Yönetim Kurulu yetkililerine reorganizasyon ihtiyaçları konusunda, Kızılay Genel Müdürlüğünün yani *örgütün bürokratik organının* yeterli destek sağlamadığı da bir tespit olarak karşımızda durmaktadır.

Daha sonra başka bölümlerde değinileceği üzere Kızılay kendisinden beklenen hizmetleri sınırlı bir bütçe imkanı ile vermesi gereken bir milli kuruluşur. Bu nedenle bütçe üzerinde ağır bir külfet oluşturan ve daha az nitelikli hizmet üreten bu istihdam politikasından süratle vazgeçmek gerekmektedir.

Bu noktada Komisyonumuzun önerisi, sınavla personel tedarikinin sağlanmasına yönelik olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak, sınavın bu milli kuruluşumuzu şaibelerin odağına yerleştirmeyecek, tartışmaların uzağında tutacak bir formülle sağlanması gerekmektedir. Bu nedenle Devlet memurları için benimsenen merkezi sınav sistemine Kızılay'ı entegre etmek, şu aşamada en uygun çözüm olarak görülmektedir.

Sorun, merkezi sınav sistemine entegrasyon sürecinin nasıl sağlanacağına ilişkindir. Ashında personel tedariki yalnızca Kızılay'ın bir sorunu da değildir. Kızılay gibi kimi bazı özel önem arz eden milli kuruluşlarımız ile Anayasal olarak sistemimizin içinde yer alan bazı meslek odalarını da bir şekilde ilgilendirmektedir. Bu nedenle Hükümetimiz tarafından alınacak tedbirler cümlesinden olarak, başta Kızılay olmak üzere yukarıda ifade ettiğimiz kurum ve kuruluşlarımızın beyaz yakalı işçilerini sağlarken, bunların tabi olduğu sigorta rejimi muhafaza edilmekle birlikte, katılacak kişilere tercih hakkı

sunulmak suretiyle (yalnızca Devlet memuru olmak isteyenlere de, bir iş arayıp yukarıda kamusal fonksiyon üstlenmiş herhangi bir birimde çalışmak isteyenlere de veya her ikisine de müracaat edip etmediği, sınav müracaat formuyla tespit edilmek biçiminde) merkezi sınava konu edilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

Aşağıda personelin yapısına ilişkin istatistiklerde ayrıca konu edildiği gibi; Kızılay'da çalışan emekli kadrolu ve emekli sözleşmeli personel uygulaması da; personelin genel yaş ortalamasını yükselten, alttan yetişen personelin önünü keserek, onların yükselme ümitlerini boşa çıkaran, böylece Kurum içi hoşnutsuzluğa ve ayrıca değişime dirençli bir yapının oluşmasına neden olan bir uygulama olarak görüldüğünden, bu uygulama çok sınırlı birkaç görev dışında uygulanmamalıdır. Özellikle 65 yaş üstü personelin istihdamından vazgeçilmelidir.

C- MEVCUT PERSONELİN GENEL ÖZELLİKLERİ :

2000 yılı Şubat ayı itibarı ile yalnızca Kızılay Genel Başkanlığı emrinde çalışan personel sayısı (bu sayıya geçici işçiler dahil değildir)1884'tür. Teşkilat yapısı ve mevcut hukuksal alt yapı nedeniyle şube personelinin takibi Kızılay Genel Müdürlüğünde kurulu bulunan Personel Müdürlüğünce takip edilmemektedir. Bu nedenle sayısı 648 olan Kızılay şubelerinin personel sayılarına ilişkin olarak Kızılay Genel Başkanlığından net bir bilgi temin edilememiştir. Ancak şubelerden 127'sinin 1998 yılı bütçe raporları yoluyla Genel merkeze intikal ettirdiği bilgilere göre; bu şubelerin toplam personel mevcudu 1392'dir. (EK:41; 41/1-2)

Kızılay Genel Başkanlığının Genel Merkez çalışanlarının bazı temel istatistikleri aşağıda sunulmuştur.

1999 yılı sonu itibarıyla;

55 yaş üstü çalışan sayısı :68 (EK:42; 42/1)
65 yaş üstü çalışan sayısı :42'dir. (EK: 43)

Personelin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı: (EK: 44)

İlkokul mezunu :421
Ortaokul mezunu :184
Lise ve Dengi okul mezunu :828
Üniversite mezunu :449
Lisansüstü eğitim alanlar :2 kişidir.

Personelin kullandıkları kadro itibari ile yığılmaların olduğu görevler aşağıya çıkarılmıştır. (EK:45; 45/1)

Hemşire	:480
Hizmetçi-bekçi	:327
Memur	:311
Şoför	:128
Doktor	: 60
Usta	: 55
İşçi	: 55
Veznedar	: 33
Sayman	: 33
Müdür	: 32
Şef	: 31
Teknisyen	: 29
Aşçı	: 26
Müdür Yardımcısı	: 25
Bakteriyolog	: 24 bulunmaktadır.

Buna karşın Kızılay Genel Müdürlüğü emrinde kadrosu bulunup, çalıştırılması uygun olacak bazı meslek gruplarından yeterli eleman istihdam edilmemektedir. Bunlara;

Eczacı	:1
Kan eğitimcisi	:1
İlk yardım eğitimcisi	:-
Psikolog	:-
Fizyoterapist	:- örnekleri verilebilir.

D- PERSONELİN ÜCRET DURUMLARI :

Personel Yönetmeliğinin 20. maddesine göre Kızılay teşkilatında görevlendirilecek personele aylık ücret ve yükselmelerinin tespitinde, kamu kesimi uygulamaları esas alınarak, öğrenim durumlarına göre belirlenmiş bir kadro cetveli hazırlanmıştır. Bu kadro cetveli çerçevesinde oluşturulan derece ve kademeler karşılığı ödenmesi gereken ücretler için de gösterge tablosu ve bu tabloya uygulanacak katsayı oranı, devlet ve kamu kesimi uygulamaları da dikkate alınarak, her bütçe yılında, *aylık* miktarı Genel Merkez Kurulunca belirlenmektedir.

Çalışanlara derece, kademe, kıdem zammı, taban aylık bileşenlerinden oluşan ve yılda 4 *ikramiye* 8 parçaya bölünmek suretiyle ödenmektedir. Aday çalışanlar hariç olmak üzere personele yazlık ve kışlık giyim ihtiyaçlarını karşılamak üzere tutarı her yıl yeniden belirlenen *giyim yardımı* yapılmaktadır. Ayrıca bütün personele *yemek yardımı* adı altında katkı sağlanmakta, bu yardım

tabldottan yararlanmayan ve hastalığı rapor ile tevsik edilenlere nakit olarak, diğerlerine tabldot olarak ödenmektedir.

Bazı görevlilere ilişkin ücret listesi aşağıya çıkarılmıştır: (EK:46; 46/1-3)

UNVAN	1999 YILI ÜCRETİ (1.000.-TL)				2000 YILI ÜCRETİ (1.000.-TL)			
	Maaş	İkramiye	Giyim	Toplam	Maaş	İkramiye	Giyim	Toplam
Genel Müdür	477.707	32.050	3.333	513.091	613.483	41.812	3.333	658.628
Gn. Md. Yrd.	311.412	31.044	3.333	345.790	413.716	37.095	3.333	454.143
Müfettiş	197.517	23.329	3.333	224.180	327.638	29.302	3.333	360.273
Avukat	221.593	25.708	3.333	250.635	311.302	32.280	3.333	346.915
Mühendis	200.655	25.543	3.333	229.532	287.332	32.134	3.333	322.799
Müdür (E.Sözl)	171.439	11.264	3.333	186.037	250.900	12.730	3.333	266.963
Müdür	205.167	25.367	3.333	233.867	280.196	30.019	3.333	313.547
Uzman	148.066	25.362	3.333	176.761	221.625	24.177	3.333	249.135
Sayman	149.183	23.600	3.333	176.116	227.602	25.090	3.333	256.025
Şef	135.172	23.984	3.333	162.489	211.390	30.945	3.333	240.658
İlamsüre	166.600	26.593	3.333	196.526	223.605	24.205	3.333	251.143
Doktor (Sözl)	146.451	9.414	3.333	159.198	271.861	28.822	3.333	304.017
Memur	119.826	24.071	3.333	147.231	193.151	25.516	3.333	222.001
Hizmetli	112.739	21.453	3.333	137.526	185.621	24.174	3.333	214.129

Bu genel kriterden sonra çalışan kişinin Yönetmeliğin 22. maddesinde düzenlenen hizmet sınıfına, hizmet kıdemine, görev unvanına göre; *hizmet tazminatı, tam gün çalışma ücreti, iş güçlüğü zammı, temininde güçlük tazminatı, mali sorumluluk tazminatı* adı altında bazı ilave ödemelerde yapılmaktadır.

E- HARCIRAH ÖDEMELERİ

Kızılay Genel Başkanlığı emrinde çalışanlar için, Personel Yönetmeliğinin 52. maddesine göre yurtiçi ve yurtdışı görevlendirmeler için harcırah ödemesi yapılmaktadır.

Yurtiçi görevlendirmelerde 6245 Sayılı Harcırah Kanunu uyarınca, yılı bütçe kanunlarında öngörülen miktarlara uygun olarak yolluk ödenirken, yurt dışı görevlendirmelerde farklı bir sistematığın belirlendiği anlaşılmıştır.

Esas itibarıyla yurtdışı görevlendirmelerde, 6245 sayılı Yasa uyarınca hazırlanmış "Yurtdışı Gündeliklerin Hesaplanmasında Esas Alınacak Cetvel" kullanılmakla birlikte; Hac görevleri için farklı bir model benimsendiği, diğer yurt dışı görevler için de Harcırah Kanununu esaslarından küçük sapmalarla ödemelerin yapıldığı izlenmiştir.

Öncelikle Hac sağlık ekibi içinde görevlendirilecek kişilere yapılması gereken ödemelere ilişkin tablo aşağıya çıkartılmıştır; (EK:47; 47/1-3)

- i- Yönetim Kurulu, Merkez Kurulu ve Denetçiler Kurulu Üyeleri için 60\$,
- ii- Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcıları ve Teftiş Kurulu Başkanı için 37\$,
- iii- Müdürler, Başmüfettişler ve Hac Sağlık Ekibi Başhekimi için 32\$,
- iv- Doktorlar, eczacılar ve müfettişler için 30\$,
- v- Müdür yardımcıları, müfettiş yardımcıları, kontrolörler, mühendis, sayman, uzman, idari amir, başhemşire için 29\$,
- vi- Diğerleri için 26\$,

Burada yukarıda sözü edilen cetvelin uygulanmama gerekçesi, Hac görevi için giden personelin, işe ve ibate ihtiyaçlarına ilişkin harcamaların Kızılay bütçesinden yapılmış olmasıdır.

Esasen yukarıda yazılı miktarlar kabul edilmeden önce: birinci grup için 45\$, ikinci grup için 35\$, üçüncü grup için 30\$, dördüncü grup için 28\$, beşinci grup için 27\$ ve altıncı ve son grup için ise 24\$ uygulanmıştır. Yani Genel Merkez Kurulunun 03.04.1996 gün ve 5 sayılı kararından sonra; birinci grup için 15\$, diğerleri için ise 25'lik bir artış söz konusu olmuştur. Komisyonunuza Kızılay'ın Hac sağlık organizasyonu konusunda bilgi veren Yönetim Kurulu Üyesi Kadir KURT; ücretlerdeki artış farklılığını Yönetim Kurulu, Merkez Kurulu ve Denetçiler Kurulunun fahri hizmet yapan, seçilmiş kişilerden oluşması, diğer grupların ücreti mukabilinde çalışması nedeniyle bu farklılaşmanın gerçekleştirildiğini izah etmiştir.

Halen cari olan ve Merkez Yönetim Kurulunun 05.02.1998 gün ve 4 sayılı kararı ile kabul ettiği, Hac organizasyonu dışında Yurtdışı görevlere giden personel için uygulanan harcırah yönteminde ise "Yurtdışı Gündeliklerin Hesaplanmasında Esas Alınacak Cetvel"deki sistematığe göre; (EK:48; 48/1-20)

- i- Derneği temsilen Devlet heyetleri ile birlikte yurtdışına giden üst yönetim üyelerine IV. sütundan,
- ii- Sair şekilde yurtdışına giden Genel Başkan, Genel Merkez Yönetim Kurulu, Genel Merkez Kurulu, Denetçiler Kurulu Üyeleri, Genel Müdüre VII. sütundan,
- iii- Genel Müdür Yardımcılarına ve Dış Münasebet Müdürüne VIII. sütundan,
- iv- Diğer görevlilere IV. sütundan,

Yurtdışı harcırahı ödenmesi, ayrıca Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen "...yurtdışına gönderilenlere Türkiye'den her çıkışlarında, seyahat ve ikamet sürelerinin ilk on günü ödenecek gündelikler ekli cetveldeki miktarların %50 artırılması suretiyle hesaplanır." hükmüne atf yapılarak, ilk 10 gün için %50 artış uygulanması sağlanmıştır. Ancak Genel Merkez Kurulunun 09.10.1993 gün ve 10 sayılı kararı ile kamu sistematiğinden sapma gösterilerek *yurtdışı otel ücretlerinin tamamının* ödenmesi kararlaştırılmıştır. Ayrıca, yurtdışında seyahat sırasında oluşacak zorunlu gider karşılığı olmak üzere 100 \$ ödeme yapılması da benimsenmiştir. Kimi zaman 100\$'lık öngörünün üzerinde, zorunlu masraf karşılığı (taksi parası, bahşiş, v.b.) olmak üzere ödeme yapıldığı da anlaşılmaktadır.

Mamafih kamuda da otel ücretlerinin bir bölümünün bütçeden karşılanması düzenlenmiştir. Bu konuda en son Bakanlar Kurulu Kararında; 10 gün süre ile sınırlı olmak kaydıyla "... yurtdışında yatacak yer temini için ödedikleri ücretleri fatura ile belgelendirenlere, faturada gösterilen günlük yatak ücretinin...gündeliklerinin %40'ını aşması halinde aşan kısmın %70'i ayrıca ödenir. Ancak, yatacak yer temini için ödenecek ilave miktar, hesaplanan gündeliklerin;

- a) I-III no.lu sütununda gösterilenler için %100'ünden,
- b) IV-VI no.lu sütunlarda gösterilenler için %80'inden,
- c) Diğer sütunlarda gösterilenler için %70'inden,

fazla..." olamayacağı düzenlenmiştir.

Bu durum aslında kamu ekseni ile birlikte mütalâa edildiğinde makul gibi görülmesine rağmen, gerçekte harcırahın unsurları açısından yapılacak dikkatli bir değerlendirmede; kamuya göre aşırı bir ödeme imkanı oluşturduğu görülmektedir. Bunu Kızılay Genel Müdürlüğüne yurtdışına gönderilmiş bir görevlinin harcırah beyannamesi ile örneklenmesi halinde daha net olarak ortaya koymak mümkün olduğundan, aşağıda dosya ve şahıs adı verilmek suretiyle bir hesaplama yapılacaktır.

Kızılay Genel Müdürü Fatih EVREN'in Help-Ad yardım kampanyasına ilişkin toplantıya katılmak üzere 05-08/02/1997 tarihleri arasında İngiltere'ye yaptığı ziyarette:

Otel masrafı olarak $95 \text{ S X } 2 \text{ gün} = 190 \text{ St.}$ ödendiği (EK:49: 49:1). aynı göreve bir kamu üst düzey bürokratinin gitmesi halinde ise:

Gündelik $62 \text{ X } \%50 \text{ artış} = 93 \text{ St.}$

$93 \text{ St. X } \%40 = 37.2$

93 - 37.2 = 55.80

55.80 X %70 = 39.06 St.

39.06. X 2 gün = 78.12 St. ödenmesi gerekecekti.

Bu durumda Kızılay yetkilisine, cetvelin aynı sütunundan yevmiye alacak kamu görevlisine göre 190 - 78.12 = 111.88 Sterlin daha fazla ödeme yapıldığı hesaplanmıştır.

Öte yandan, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun 24/2 bendinde "...gündelikler aynı aylık seviyesindeki Devlet memurlarına verilen gündeliklerden fazla ise veya Devletçe verilen gündeliklerin en yüksek haddini aşarsa aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur." hükmü bulunmasına rağmen, söz konusu fazla ödemelerin vergilendirilmediği de müşahede edilmiştir.

Gerek Kızılay Genel Başkanlığının bütçe imkanları göz önüne alındığında ve gerekse kamu kesimi ile harcırahın diğer unsurları açısından birebir bir ilişki kurulmuş olması nedeniyle, yurtdışı harcırah ödemelerinde, Kızılay'da olduğu gibi zaman zaman yapılan değişikliklerle sistem üzerinde devamlı surette oynanmaması için, 6245 Sayılı Harcırah Kanunu sistematığının uygulanmasında yarar görülmüştür.

Bu arada Kızılay Genel Müdürlüğünün yurtdışı harcırah uygulamasının gelir vergisi açısından incelenmesi için konunun Maliye Bakanlığına intikal ettirilmesi gerekli bulunmuştur.

F-YENİ YÖNETİMİN PERSONELE İLİŞKİN TASARRUFLARI :

Yeni yönetimin personel konusunda ciddiye alınması gereken birkaç önemli adım atıldığı burada ifade etmek gerekmektedir. Bunlardan ilki; tıp doktoru ve kontrolör alımı için ilan yapılmasına karar verilerek, bunun Ülke çapında yayın yapan 3 gazete ile isteklilerine duyurulması konusudur. (EK: 50; 50/1)

İkincisi, Genel Merkez Yönetim Kurulunun 28.12.1999 gün ve 57 sayılı kararı ile çeşitli kademelerde görev yapan 33 personelin sözleşmelerinin uzatılmaması ve aralarında adları çeşitli dedikodulara karışmış bazı personelinde bulunduğu 2 kişinin iş akdinin fesh edilmesi, çeşitli zamanlarda 34 görevlinin Kızılay'ın çeşitli birimlerine nakillerinin yapılmış olmasıdır. Bu nakillere sekreterlik kadrosunda çalışan kişilerin de dahil edildiği görülmüştür. (EK: 51; 51/1-2)

Üçüncü adım ise personel ücretlerine kamuda ilk altı ay için uygulanacak %15 maaş zammına ilave olarak sağlanan yeni iyileştirmelerdir. Ancak 2000 yılı maaşlarına yapılan iyileştirmeler konusunda çalışmaların devam ettiği, özellikle kıdem, giyim yardımı ve yemek yardımı kalemlerinde ilave zamların yapılacağı anlaşılmıştır.

G- PERSONELİN DİSİPLİN VE ÖDÜL SİSTEMİ :

Kızılay Genel Müdürlüğü çalışanlarına uygulanmak üzere Genel Merkez Kurulunun 02.02.1991 gün ve 2 sayılı kararı uyarınca kabul edilen Disiplin Yönetmeliği çerçevesinde 1995 yılından itibaren; (EK:52; 52/1-7)

- 13 personele uyarma cezası,
- 19 personele kınama cezası,
- 78 personele çeşitli oranlarda ücret kesimi cezası,
- 7 personele ilerlemeyi kısa süreli durdurma cezası,
- 4 personele ilerlemeyi uzun süreli durdurma cezası,
- 1 kişiye şoförlükten Hizmetli kadrosuna geçme uygulaması,
- 1 kişinin iş akdinin feshi uygulaması yapıldığı anlaşılmıştır.

Cezaların çok çeşitli konuları ihtiva etmesine rağmen ilgi çekecek birkaç örnek Komisyon raporuna alınmıştır. Bunlar:

Çadır ihalesi sebebiyle; 2 kişiye uyarma, 1 kişiye uyarma cezası, 1 kişinin iş akdinin feshi,

Arena programı nedeniyle; 1 kişiye 5 gün ücret kesimi, 1 kişiye ilerlemeyi kısa süreli durdurma,

Gümrük olayına karışmak sebebiyle; 3 kişiye ilerlemeyi kısa süreli durdurma, 1 kişiye ilerlemeyi uzun süreli durdurma,

Görev esnasında alkol kullanma suçundan; bir kişiye 15 gün, 1 kişiye 10 gün ve 1 kişiye 5 gün ücret kesimi cezası.

Ve yagın olarak işe gelmemek konusunda çeşitli cezalardır.

7 kişi de takdirname, maaş ikramiyesi ile ödüllendirilmiştir.

Bu ödül ve ceza yaklaşımının modern yönetim tekniklerinin gereklerine uygunluğu tartışılması gereken bir konudur. Devasa bir teşkilat yapısı içerisinde çalışan ile görevini gereği gibi yapmayan kişilerin tefriki için ellerindeki imkanları daha iyi değerlendirmeleri gerektiği, ödül sisteminin işler hale getirilmesinin yararlı olacağı değerlendirilmiştir.

H- HİZMET-İÇİ EĞİTİM ÇALIŞMALARINI

Kızılay Genel Müdürlüğünde görevli personel için sistemli bir hizmet içi eğitim çalışması yapıldığına ilişkin bir bilgiye ulaşılamamıştır. Teşkilatın organize ettiği eğitim çalışmaları aşağıya çıkarılmıştır; (EK:53;53/1-7)

Sıra No	Eğitimin Amacı	Eğitimcisi	Tarihi	Katılan sayısı
1	Yeni personelin oryantasyon eğitimi	Birim Müdürleri	1997	10
2	Kamplarda bütçe idaresi sistemi	Birim müdürleri	1997	16
3	Çadır kurma, seyyar mutfak çalıştırma	Atölye şefi	1997	11
4	İlk yardım kursu	İlk yardım uzmanı	1997	44
5	Yangından korunma	Sivil sav. Uzmanı	1998	18
6	Forklift kursu	MMO Başkanlığı	1998	15
7	İlk yardım kursu	İlk yardım uzmanı	1998	14
8	Bilgisayar eğitimi	BİM Müdürlüğü	1998	20
9	Tek düzen muhasebe sistemi	Üniversite Öğ. Ü.	1998	60
10	Telsiz kullanma semineri	Telsiz operatörü	1999	15
11	Kamplarda bütçe idaresi sistemi	PBMK Müdürlüğü	1999	25
TOPLAM				248

1995 Yılından sonra yapılan eğitim çalışmalarının yetersizliğini yukarıdaki çizelge izah etmeye kafidir. Kızılay Genel Müdürlüğünün her yıl bir hizmet içi eğitim planı hazırlayarak, bu plana göre eğitim çalışmalarını sürdürmesi sağlanmalıdır.

I- PERSONEL LOJMANLARINA İLİŞKİN UYGULAMALAR

Kızılay çalışanlarına ilişkin olarak 1992 yılında kabul edilen Türkiye Kızılay Derneği Konut Yönetmeliği uyarınca tahsis yapılabilecek lojman sayısının; Ankara'da 33, İstanbul'da 62 ve Afyon'da 31 olduğu bildirilmiştir. (EK:54; 54/1-8)

Ankara'da bulunan lojmanları personele göre dağılımı aşağıya çıkarılmıştır;

Sıra No	Adı ve Soyadı	GirişTarihi	M2	Adresi	Aylık Kirası
1	Mesut Özdemir(Şef)	15.03.1994	60	İ.Aydınlıkevler No:52/1	16.800.000.TL
2	Yusuf Çürük(Hizmetli)	15.08.1994	50	Beştepe mh.,8.Sk.No:1	10.000.000.TL
3	Mustafa Karakaya(Hizim)	15.08.1995	60	A.Evler Mh.Dulda Sk.No:1/1	16.800.000.TL
4	Yusuf Kemaloğlu(Memur)	15.11.1997	40	Söğütözü,1.Sk.No:8/A	8.000.000.TL

5	Tebabil Ünver(Memur)	15.06.1998	75	B.Evler7.Cad.No:11/3	21.000.000.TL
6	Duran Baştuğ(Hizmetli)	15.08.1995	60	A.Evler Mh.Dulda Sk.No:1/2	16.800.000.TL
7	Halil Karakaş(Şef)	15.08.1995	60	A.Evler Mh.Dulda Sk.No:1/7	16.800.000.TL
8	İhsan Keçeci(Hizmetli)	15.06.1997	75	Gazi Mah.Polatlı Cd.175/1	21.000.000.TL
9	Hüseyin Aktaş(Hizmetli)	15.10.1995	55	Örnek Mah.No:35/A	15.400.000.TL
10	Naci Doğanlı(Memur)	17.05.1995	70	A.R.P. Cad.No:15/8	19.600.000.TL
11	Gültekin Özdemir(Md Yrd)	15.06.1996	100	B.Evler,6.Sk.No:5/9	28.000.000.TL
12	Caner Öz(Daire Amiri)	15.12.1997	90	ETLİK,Kuyuyazı Sk.No:16/8	25.200.000.TL
13	Gülferm Şahin(Şef)	15.09.1998	60	A.Evler,Dulda Sk.No:1/5	16.800.000.TL
14	Zahide Duman(Memur)	15.03.1999	50	İçcebeci,Kutlugün Sk. 14/2	14.000.000.TL
15	Hüseyin Çatana(Mdr Yard.)	15.11.1997	90	İçcebeci,Kutlugün Sk. 14/7	25.200.000.TL
16	Gönül Mergen(Şef)	15.07.1995	75	A.Evler,Emniyet Sk.No:5/5	21.000.000.TL
17	Cemil Emre(Hizmetli)	15.06.1996	70	Cebeci,Atom Sk No :17/7	19.600.000.TL
18	Hayati Gümüştekin (Müfettiş)	15.09.1988	100	Cebeci,Yazgan Sk. No:9/2	28.000.000.TL
19	Kemal Balı(Müfettiş)	15.10.1993	120	B.Deresi Cad.No:72/3	33.600.000.TL
20	Hasan Sivrikaya(Müfettiş)	15.10.1995	90	Cebeci,Kutlugün Sk.No:14/6	25.200.000.TL
21	Şahin Ünver(Müdür)	15.09.1989	105	Dedekorkut Mah.No:71/3	29.400.000.TL
22	Hikmet Çakır(Müdür Yard.)	01.01.1997	70	Babür Cad.C-13 Blok 2	19.600.000.TL
23	Gazi Ayçiçek(Şoför)	15.08.1999	100	Ertik Caddesi,No: 156/5	28.000.000.TL
24	Orhan Ünver(Memur)	15.08.1995	60	A.Evler Mh.Dulda Sk.No:1/3	16.800.000.TL
25	Barboros Tongur(Memur)	15.06.1997	60	A.Evler Mh.Dulda Sk.No:1/8	16.800.000.TL
26	Erdinç Coşkun(Hizmetli)	15.06.1998	60	B.Evler,17.Sk. No:72/2	16.800.000.TL
27	Nermin Albayrak(Hemşire)	15.08.1995	60	A.Evler Mh.Dulda Sk.No:1/4	16.800.000.TL
28	Gülten Hoşver(Memur)	15.11.1998	90	Cebeci,Kutlugün Sk.No:14/5	25.200.000.TL
29	Elife Ahatoglu(Hemşire)	15.01.1999	80	C.Gürsel Cad.No:103/19	22.400.000.TL
30	Hüseyin Takmaz(Hizmetli)	15.09.1999	90	İçcebeci,Kutlugün Sk. 14/4	25.200.000.TL
31	Serpil Bozkurt(Hemşire)	15.10.1999	60	A.Evler Mh.Dulda Sk.No:1/6	16.800.000.TL
32	Hemşire Lojmanı	15.04.1997	50	A.Paşa Mh.K.Kuyu Sk.24/4	
33	Hemşire Lojmanı	29.08.1991	70	Münzeviler Sk. 3/9 A.Paşa	

Ayrıca, Kızılay Genel Müdürü Fatih EVREN'e Bilkent Emlak Bankası konutlarından C 16/4 numaralı dairenin; 15.01.1997 tarihinden itibaren, 2000 yılı için aylık 295.000.000.-TL kira ve 50.000.000.-TL apartman aidatı olmak üzere toplam 345.000.000.-TL bedelle lojman olarak kiralandığı anlaşılmıştır.

VI- KIZILAY'IN DENETİMİ :

Türkiye Kızılay Derneğinin denetimi, kurum içi ve kurum dışı denetim olmak üzere iki ayrı bölüm halinde incelenmiştir.

A- KURUM İÇİ DENETİM :

Türkiye Kızılay Derneği Tüzüğüne göre kurum içi denetim iki organ tarafından icra olunmaktadır. Bunlar, Tüzüğün 50. maddesine göre Genel Merkez Denetçiler Kurulu ile Tüzüğün 69. maddesine göre Teftiş Kuruludur.

a- Genel Merkez Denetçiler Kurulu:

Genel merkez ve genel merkeze bağlı bütün hizmet birimlerinin parasal ve yönetsel işlemlerini denetlemek üzere Genel Kongre tarafından seçilen bu kurulun çalışmalarının yetersizliği ve etkisizliği Raporun önceki bölümlerinde belirtildiği için burada değinilmeyecektir.

b- Kızılay Teftiş Kurulu:

Genel Başkana bağlı olarak görev yapan Teftiş Kurulu Kızılay Şubeleri ile genel müdürlük teşkilatının faaliyetlerini denetlemek üzere kurulmuştur.

Kurul, 06.03.1971 tarihli Teftiş Kurulu Yönetmeliğinde belirlenen usul ve esaslara göre faaliyetini yürütmekte olup halen 1 Başkan ve 21 Müfettişten oluşmaktadır.

Kurulun son beş yıllık faaliyetine ilişkin bilgiler, şu şekildedir. (EK:55)

Yıl	İnceleme- Soruşturma Raporu Sayısı	Teftiş Edilen		
		Şube	Kan merkezi	Genel Müdürlük
1995	6	266	20	11
1996	16	309	21	9
1997	13	270	20	8
1998	13	323	16	4
1999	7	76	17	5

Kızılay Genel Müdürlük ve müesseseleri, 22 kan merkezi ve 16 kan istasyonu yanında 648 Şubeden müteşekkil Kızılay Derneğinin iş ve işlemlerinin 21 adet müfettişle layık-ı veçhiyle denetlenmeyeceği aşikar olup yukarıdaki tabloda da bu hususu teyit etmektedir.

Özellikle Kızılay Derneği Tüzüğü'nün 9. maddesinde yer alan "Şubelerin bir takvim yılında elde ettikleri gelirlerin 5 milyon lirasını aşan kısmının % 40'ını Genel merkeze göndermek zorundadırlar" hükmünün ifası için bu miktarın belirlenmesinin müfettişlerce yapılacak denetim sonucunda ortaya çıkması şeklindeki uygulama denetimin önemini daha da artırmaktadır.

Oysa, tablodan da görüldüğü üzere yılda 648 Şubenin ortalama yarısı denetlenebilmektedir. Bugün ülkenin en ücra köşesine kadar yayılmış şubelerin yanı sıra merkez ve merkeze bağlı müesseselerin cesameti göz önüne alındığında Kızılay Derneği devasa bir kuruluş haline gelmiştir. Bu yaygınlığın ve yoğunluğun icabı Teftiş Kurulu elemanlarının sayısının da artırılması elzemdir.

Öte yandan, mevcut elemanların kalifiyesinin de yükseltilmesini sağlayacak hizmet-içi eğitime yönelik tedbirler alınmalı, gerekirse bu eğitimler, ilgili Bakanlıkların teftiş kurulları vasıtasıyla sağlanmalıdır.

Komisyonumuzu bu düşünceye sevk eden tespite yer vermek faydalı olacaktır.

Raporun sonraki bölümünde belirtileceği üzere kurum dışı denetimin, nadiren gerçekleştirildiği işlemlerden birisi İstanbul-Gaziosmanpaşa şubesi nezdinde vaki ihbar ve şikayet üzerine Maliye Müfettişlerince yapılan denetimdir. Bu denetimde özetle;

Genel Merkez Kurulu kararı alınmadan şubece iş hantı inşaatına başlandığı,

- Şube yönetim kurulu kararı alınmadan buna dair ödemelerin başlatıldığı,
- İnşaat istihkakı ile yolluk adı altında görevlilere yapılan ödemelerden ve doktorlara ödenen ücretlerden gelir vergisi tevkifatı yapılmadığı,

- Mezkur inşaatın başlangıcından, bitimine kadar sağlıklı ve teknik şartlara uygun olarak yürütülüp, yürütülmediğini kontrol ve şantiye şefliği görevi için Hilmi Göç isimli kişiye inşaat-maliyet tatura bedeli üzerinden %5 ödeme yapılması kararlaştırıldığı, adı geçen bu kişinin ise inşaatın kaba yapımını üstlenen Gazi İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'nin ortağı olduğu, bu suretle inşaatın yapımını üstlenen Şirket ortağına inşaatın kontrol ve şantiye şefliği görevinin %5'lik bir bedelle verilmesi gibi garip bir durumun tesis edildiği bu işlemlerin kabulü mümkün olmadığından bu kişiye ödenen bedellerin geri alınması gerektiği,

- Şube yönetim kurulu başkanı ve bazı üyelerinin bir kısım ilaç harcamalarının bedellerinin, bu kişiler fakir ve muhtaç olmadıkları halde Kızılay Şubesinden karşılandığı,

- Sigortalı olan personelin ilaç giderlerinin bir kısmının yine Şubece ödendiği,
gibi hususlar tespit edilerek, gereğinin yapılması önerilmiştir.

Mezkur raporun, Maliye Teftiş Kurulu Başkanlığınca Kızılay Genel Merkezine intikali üzerine dönemin Genel Başkanı Kemal Demir tarafından sözlü talimatla raporun tetkiki Kızılay Teftiş kurulundan istenmiştir.

Kızılay Teftiş Kurulu tanzim ettiği 22.04.1996 gün ve 52 sayılı yazısında; tespit olunan eksikliklere katıldığı ve Şubenin bu konuda uyarılması gerektiğini belirtmiş ancak şirket ortağı şahsa yapılan ödemeler konusunda herhangi bir değerlendirmede bulunmamıştır. (EK:56;56/1-4)

Kızılay Teftiş Kurulunun bu yazısı Yönetim Kurulunun 22.5.1996 gün ve 23 sayılı toplantısında esaslı bir değerlendirmeye tabi tutulmadan tam bir aymazlık örneği sergilenerek genel bir ifade ile "dispanser çalıştıran Şubelerimizle ilgili toplantı yapılması hususunda Genel Müdürlüğün yetkili kılınmasına karar verildi" şeklinde mütalaa edilmiş ve bu kararın Teftiş kuruluna gelmesi üzerine hiçbir işlem yapılmadan dosyasına kaldırılmıştır.

Bu işlem akışı sonucunda Gaziosmanpaşa şubesinde Maliye Müfettişliğince tespit edilen yersiz ve usulsüz ödemeler ilgililerinden geriye alınmadığı gibi bütün bu işlemleri gerçekleştiren anılan şube Genel Merkezce ikaz dahi edilmemiştir.

Bu örnek olayında gösterdiği gibi Kızılay Teftiş Heyeti örgütsel yapısı ve idari bağlılığı nedeniyle, tarafsız ve hukuka uygun görev yapma imkanlarından yoksun görülmektedir. Bu problemin ana sebebi, Teftiş Kurulunun yalnızca Genel Başkana bağlı olarak görev yapan bir birim olmasıdır. Komisyon Raporuna eklenecek olan birkaç örnek olayda (Tarsus Şubesinde usulsüzlük yapıldığına ilişkin iddiaların dikkatle takip edilmemesi, Çorum Şube Başkanının Kızılay'ın Genel Merkez Yönetimine ve eski Çorum Şube Başkanına ilişkin iddiaları yerine beyanatının incelenmesi, Arena Programında ortaya atılan iddialar konusunda olayın örtbas edilmeye çalışılması, Şişli Şube Yönetimine aralarında üye kaydı yaptırılmadığı dahil bir çok iddianın derinlemesine irdelenmemesi, Gaziosmanpaşa Göçmen misafirhanesinde bozuk gıda bulunduğuna ilişkin iddialara yapılan işlem ve Yalova Şubesinin 17 Ağustos Depreminde kefen bezi ve tabut satışı işi) açıkça görüleceği üzere ihbar ve iddiaların derinlemesine incelenmesi yerine sanki bir iradenin talimatları uyarınca işlerin kapatılmaya çalışıldığı intibayı veren uygulamalara rastlanmıştır. (EK:57; 57/1-108)

Bu nedenle Kızılay Teftiş Heyetinin Genel Merkez Kuruluna bağlanması ve her raporunu bu Kurul önünde okunarak oylanması sağlandığı takdirde şahsa bağlanabilecek kusurların giderilebileceği ve daha gerçekçi bir denetimin ile daha kudretli bir teftiş heyeti oluşturulabileceği kanaatine varılmıştır. Kaldı ki, Tüzüğün 44. maddesinin (i) bendi Genel Merkez Kuruluna; bütün Kızılay Teşkilatı ve hizmet birimlerinin çalışmalarını inceleyip, teftiş ettirip, gerektiğinde soruşturma açtırma görev ve yetkisini vermiştir.

B- KURUM DIŞI DENETİM :

Dernekler Kanununun 45. maddesi, derneklerin yönetim yerleri, mütesseseleri ve her çeşit eklentileri, defterleri, hesap ve işlemlerinin denetiminin İçişleri Bakanlığı veya buldukları yerin en büyük mülki amirliğince, aynı Kanunun 47. maddesi kamu yararına çalışan derneklerin hesapları ve bu hesaplarla ilgili belge ve defterlerin denetlenmesinin de Maliye Bakanlığınca gerçekleştirileceğini hüküm altına almıştır.

Dernekler Yasasındaki bu amir hükümlere rağmen son yirmi yıldır Kızılay Genel Merkezinin esaslı bir biçimde İçişleri ve Maliye Bakanlıklarınca denetlenmediği anlaşılmıştır.

Anılan bakanlıklardan alınan bilgilere göre Kızılay Genel Merkezi ve şubeleri ile ilgili yapılan denetimler şu şekildedir.

a- İçişleri Bakanlığınca Yapılan Denetimler:

İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu tarafından herhangi bir denetim yapılmadığı anlaşılınca birlikte, aynı Bakanlığa bağlı Emniyet Genel Müdürlüğü Güvenlik Daire Başkanlığı Dernekler Özel Denetleme Grubu Dernek Denetçileri tarafından aşağıdaki şubeler nezdinde denetim yapıldığı görülmüştür.

Denetim Tarihi	Denetlenen Şube
24.03.1997	Karabük
05.04.1997	Erzurum
05.04.1997	Erzurum Kız-Erkek Öğrenci Yurdu
10.11.1997	Nevşehir
10.03.1998	Eskişehir
15.07.1998	Kahramanmaraş
14.10.1998	Rize
10.02.1999	Çorum
05.05.1999	Tekirdağ
13.05.1999	Kırıkkale

06.08.1999	Ağrı
02.09.1999	Aydın
02.09.1999	Aydın, İsmet Sezgin Öğrenci Yurdu.

Söz konusu raporların tetkikinde, yapılan denetimlerin bir günlük denetimler olduğu, esasen kayıt nizamına ait usul ve esaslara riayet edilip, edilmediğine münhasır olduğu anlaşılmıştır.

Öte yandan, bu denetçilerce Kızılay Genel Merkezinde yapılmış denetim sonuçlarını muhtevi 13.01.1997 tarihli bir raporun da tanzim edildiği görülmüş, ancak bu denetimin de şekli bir denetim olduğu rapor muhtevısından müşahede edilmiştir.

b- Maliye Bakanlığınca yapılan denetimler:

Bu Bakanlıkça 1956, 1968 ve 1978 yıllarında özellikle mali konular ağırlıklı olmak üzere Kızılay Genel Merkezinde on yılda bir denetim yapılmasına rağmen sonraki yıllarda bu dahi gerçekleştirilmemiş sadece 1990 yılında bilanço ve gelir-gider tablolarının analizini içeren bir mali bünye incelemesi ifa edilmiştir.

Şubelerle ilgili olarak ise, sadece üç şube incelenmiştir.

Denetim Tarihi	Denetlenen Yer ve Konu
10.04.1990	Erzurum-Narman ve Şenkaya Hizmet ve Öğrenci Yurtları inşaat ihalelerinde kullanılan kum ve çakıl fiyatlarının yüksek gösterilerek fazla para alındığı iddiası hk.
05.01.1995	İstanbul/İstiklal Şubesi Başkanı ile ilgili iddialar hk.
06.03.1996	İstanbul/Gaziosmanpaşa Şubesinde icra olunan işlerle ilgili ihbar ve Şikayetler hakkında

Bütün bu bilgiler göstermektedir ki gerek İçişleri Bakanlığı Gerek Maliye Bakanlığı, kanundan gelen denetim yetkilerini kullanmakta imtina edici bir tutum içine girmişlerdir. Bu ihmalkar tutum bir noktada Kurum yöneticilerinin, kendilerini denetim dışı bir statüde görmelerine yol açmış ve Rapora konu tespitlerin icrasına dolaylı da olsa katkıda bulunmuştur.

Öte yandan, Türkiye Kızılay Derneği, Sayın Cumhurbaşkanının yüksek himayeleri altındadır. Bu esastan hareketle ayrıca 2443 sayılı Kanundan gelen

yetkiyle Devlet Denetleme Kurulu da Türkiye Kızılay Derneğini denetlemekle yetkilidir.

Nitekim, Devlet Denetleme Kurulu 1983 yılında bu yetkisini kullanarak kapsamlı bir denetim gerçekleştirmiştir. Denetim sonuçlarını ve önerileri içeren 06.07.1983 gün ve 1983/7 sayılı raporun tetkikinde, önerilen tekliflerin bir kısmının zaman içinde yerine getirilmekle birlikte büyük çoğunluğunun değerlendirilmediği görülmüştür.

Bütün bu bilgiler muvacehesinde Komisyonumuz; azami üçer yıllık periyotlar halinde İçişleri ve Maliye Bakanlıklarının Mülkiye ve Maliye Müfettişleri aracılığıyla Türkiye Kızılay Derneği Genel Merkezinin işlem ve hesaplarının denetime tabi tutulmasını sağlayıcı tedbirleri almasını gerekirse bu denetlemenin Devlet Denetleme Kurulunun koordinatörlüğünde yürütülmesini önermeyi uygun bulmuştur.

VII- KIZILAYIN FAALİYET ALANLARI :

Türkiye Kızılay Derneği Tüzüğü'nün 5. maddesinde Kızılay'ın görevleri savaşta ve Hükümetin ilan ettiği olağanüstü hallerdeki görevler ile barıştaki görevler olarak tanımlanmıştır.

A- KIZILAY'IN SAVAŞ VE OLAĞANÜSTÜ HALLERDE GÖREVLERİ :

Tüzüğün 5/A maddesinde *savaşta veya Hükümetin ilan ettiği olağanüstü hallerde Kızılay'ın görevleri* şu şekilde sıralanmıştır;

1- Hükümetin gösterdiği lüzum ve ihtiyaca göre cephede ve cephe gerisinde Türk Milleti ve Silahlı Kuvvetlerine Kızılay amacına uygun yardımlarda bulunur.

2- Savaş görevlerini yerine getirecek araç ve gereçlerle ilaçları sürekli kontrol altında bulundurur, bozulma ve eksilmeye mahal bırakmadan gerekenleri elden çıkarır; yerine tazelerini, yenilerini koymak suretiyle stok seviyesini korumaya çalışır.

3- Silahlı kuvvetlerle bağlantı kurmak ve iş birliği sağlamak için gerektiği kadar Genel Merkez Kurulu Üyesini veya duruma göre Genel Merkez Kurulunun atayacağı diğer görevlileri Silahlı Kuvvetler yanına delege olarak gönderir.

4- Silahlı Kuvvetlerde görülecek bulaşıcı hastalıklara karşı açılacak mücadeleye katılır.

5- Türk , dost ve düşman savaş tutsakları ile göz altına alınanların ve mültecilerin değiştirilmesine ve aileleriyle haberleşmelerine, bunlara para ve eşya ulaştırılmasını sağlamaya aracılık eder; bunun için gerekli araştırma ve haberleşme örgütünü kurar.

6- Tehlikeli bölgelerde bulunan çocukların ve korunmaları gerekenlerin Hükümetin göstereceği yerlere taşınmalarına ve yerleştirilmelerine yardım eder.

7- Hükümetin isteği üzerine, göstereceği yerlerde hastaneler açar.

Kızılay'ın savaşta ve Hükümetin ilan ettiği olağanüstü hallerde yapması gereken işleri kendi Tüzüğü dışında; 2941 Sayılı Seferberlik ve Savaş Hali Kanunu, 7126 Sayılı Sivil Müdafâ Kanunu, 2935 Sayılı Olağanüstü Hal Kanunu ve 1949 tarihli Cenevre Sözleşmesinin uygun bulunduğuna ilişkin 6020 sayılı Kanununun ilgili maddelerinde düzenlenmiştir.

Yukarıda ortaya konulan mevzuat çerçevesinde Kızılay kendisine terettüp eden aşağıda yazılı planları yaparak güncelleştirmiştir.

- Genel Plan
- Sivil Savunma Planı
- Koruyucu Güvenlik Planlamaları
- Alarm Planlaması
- Personel Erteleme Planı
- 24 Saat Süreli Çalışma Planlaması
- Kan ve Kan Ürünleri Planı
- 6020 Sayılı Yasanın Kızılay'a Yüklediği Hizmetlere Ait Plan

Bu noktada özellik arz eden ve üzerinde durulması lazım gelen plan; 6020 Sayılı Yasanın Kızılay'a Yüklediği Hizmetlere Ait Plan olup, Kızılay'ın bu planında, "10.000 bin mültecinin her türlü ihtiyaçlarının Kızılay tarafından karşılanabileceği" farz ve kabul edilmiştir. Aradan geçen 50 yıl zarfında gerek Ülkemizin, imkan ve kabiliyetleri ve gerekse Kızılay'ın donanımlarında genişleme dikkate alınarak ve özellikle Balkanlarda yaşanan bunalım sürecinde, Kızılay'ın kabul edilen 10.000'den fazla mülteciye verdiği hizmetler göz önüne alındığında, bu sayının yeniden gözden geçirilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

Öte yandan, son yıllarda Ülkemizin herhangi bir harbe girmemesi nedeniyle, Kızılay'ın bu görevi bihakkın yapıp yapamayacağına ilişkin tereddütler bulunmaktadır. Ayrıca, gerek Silahlı Kuvvetlerimizin, gerek Kızılay

ve diğer kamu kuruluşlarının imkan ve kabiliyetlerindeki gelişmelere paralel olarak, Kızılay'ın savaşta görevlerinin yeniden tanımlanmasına ihtiyaç bulunduğu değerlendirilmiştir. Örneğin, Kızılay halen harp stoku bulunduracak mı ? Ya da sahra hastanelerini kurma görevi Kızılay'da kalacak mı ? Bu ve benzeri soruların aşılabilmesi için zaman geçirmeden bir koordinasyon yapılması gereğine inanılmaktadır.

B- KIZILAY'IN BARIŞTAKİ GÖREVLERİ :

Tüzüğün 5/B maddesinde sıralanan *barıştaki görevleri* ise şunlardır;

1- Hemşireler, gönüllü hemşireler ve hasta bakıcılar yetiştirir. Dispanserler, sağlık merkezleri, hastaneler, amaçlarına uygun öğretici merkezler ve rehabilitasyon merkezleri açar ve yönetir.

2- Kan yardımı ile kan türevleri sağlayacak teşkilatı kurar, yönetir ve teşkilatın yurt düzeyinde gelişmesi için gerekli önlemleri alır.

3- Salgın hastalıklara, halk sağlığını ilgilendiren benzer afetlerde ve çocuk ölümlerine karşı mücadeleye katılır yardım eder.

4-Barışta ve savaşta görevlerini yerine getirebilmek için gereken araç ve gereçleri hazırlar.

5- Yoksullara yardımlarda bulunur.

6- Muhtaç hastalara tedavi yardımı yapar; güçsüz ve fiziksel özürtlülere noksan veya arızalı organlarının fonksiyonlarını tamamlayıcı, destekleyici veya rehabilite edici nitelikte araç temin etmeye çalışır.

7- Yangın, yer sarsıntısı, su baskını, kuraklık, kıtlık, topluca veya savaş dolayısıyla göçler ve benzeri olaylarda yardımlarda bulunur.

8- Kurtarıcı ve ilk yardımcıları yetiştirir.

9- Kızılay gönüllü örgütünü kurar.

10-Sivil savunma planlaması ve eğitimine yardım eder.

11-Kızılay'ın tekel ve imtiyazlarında bulunan maddeleri, kamu yararına uygun bir anlayışla hazırlanacak yönetmelikler uyarınca, ticari bir kuruluş gibi işletir.

12-Türk Medeni Kanununa göre gerçek ve tüzel kişiler tarafından Kızılay eliyle kurulmak istenilen vakıf ve tesisleri kabul eder ve işlerir.

13-Kızılay'ın amacına uygun Hükümet karar ve isteklerini yerine getirir.

Kızılay'a kendi Tüzüğü ile verilen bu görevler konusundaki çalışmalarını aşağıda ayrı ayrı irdelenecektir.

1- KIZILAY'IN AFETLER KONUSUNDA ÇALIŞMALARI :

Türkiye Kızılay Derneği Tüzüğü'nün Kızılay'a verdiği görevlerden biride; "Yangın, yer sarsıntısı, su baskını, kuraklık, kıtlık, topluca veya savaş dolayısıyla göçler ve benzeri olaylar nedeniyle gerekli" yardımları yapmaktır. Bu görevleri Kızılay gönüllü bir teşkilat olmasının yanı sıra çeşitli mevzuatların yüklediği kanuni bir görev olarak yapmak zorundadır.

a- Ülkemizdeki Afetlere İlişkin Hukuki Alt Yapı:

Ülkemizde afetlere müdahale konusunda çok karmaşık bir sistemin benimsenmiş olduğu tespitini yaparak hukuksal alt yapıdan söz etmek yerinde olacaktır. Öyle ki, bu karmaşık sistem; hem mevzuatının derli toplu olmayışı ile hukuk dilinin ağır olmasından ve hem de önerdiği teşkilatlanma açısından daha başlangıçta kimi sorunları davet etmektedir.

Geçmişte vuku bulmuş pek çok afet nedeniyle çıkartılmış özel nitelikli kanun, kanun hükmünde kararname ve diğer düzenleyici metinlerin yanı sıra en temel afet düzenlemesi; 7269 Sayılı "Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlere, Yapılacak Yardımlara Dair Kanun" olarak bilinen düzenlemedir.

Afet konusunda 7269 sayılı yasanın 4. Maddesi gereğince hazırlanan "Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmeliği" en detaylı, ve Kızılay'a fonksiyonlar yükleyen bir hukuki düzenleme olduğu söylenilebilir. Özellikle anılan yönetmeliğin 69.maddesi konumuz açısından dikkatle değerlendirilmesi gereken hükümler ihtiva etmektedir. Bu açıdan yönetmeliğin 69.maddesi aşağıya çıkarılmıştır;

1. Afet hizmeti gereğini uygun olarak gerek Genel Merkezde, gerekse Afet Bölgesinde yapılacak çadır, battaniye, yiyecek, giyecek gibi yardımların en süratli şekilde yapılması için Kızılay organizasyonu kurar,

2. Komite kararları doğrultusunda, ilgili kuruluşlarla iş birliği içerisinde afetin yaygınlık ve şiddet derecesini göz önünde tutarak afetzedelerin geçici barına, iase, giyim, kuşam ve gerekli acil ihtiyaç maddelerini karşılar,

3. Yurtiçinden ve yurtdışından gelen yardım malzemelerini teslim alarak depolar ve komitenin tahsis edeceği yerlere dağıtımını sağlar,

4. Afet Bölgesine çadır, battaniye, yiyecek ve giyecek gibi yardım malzemelerinin sevkiyatını yapar,

5. Yapılan mahalli planlamalara göre bölge hizmet grupları ile iş birliği yaparak aynı yardımların tahsis edildiği yerlere ulaşımını ve afetzedelere bu yönetmelik esaslarına göre dağıtımını sağlar,

6. Gerekli gördüğü takdirde, sağlık hizmetlerinde yardımcı olmak üzere ihtiyaç duyulan yerlere sağlık ekibi ile kan ve kan ürünleri ve tıbbi malzeme gönderir. Bu konularda Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ve Kuruluşlar ile iş birliği yapar,

7. Afet Bölgesinin acil yardım ihtiyaçları konusunda Uluslar arası Kızılay ve Kızıllaç Demekleri Birliği (LİG) ile temasa geçer ve yurtdışından gelecek yardımlar konusunda Dışişleri Bakanlığı ile iş birliği yapar,

8. Gerekliğinde, kan bağıışı için kampanya açar ve ihtiyaca göre sevkinin yapar,

9. Kızılay Ekipleri ile toplu yerleşim yerlerinde acil yardım safhasında gerekli görülecek süre zarfında seyyar aş ocakları kurarak sıcak yemek verme işlemlerini yapar,

10. Bu görevler eksiksiz ve süratle yerine getirmeyi sağlayıcı planları hazırlar, gerekli direktifleri verir ve izler.

Tabii afetler konusunda bir başka yasal düzenlemede 7126 sayılı Sivil Savunma Kanunudur. Yukarıda söz konusu ettiğimiz 7269 sayılı temel Afet Yasası ve 7126 sayılı kanun mülki idare amiri eksenli bir afet müdahale sistemi ön görmektedir. Bu arada, merkezi planlama açısından Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü ile İçişleri Bakanlığı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü de afet planlamasında asli görevli kuruluşlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öte yandan Kriz Yönetimi Yönetmeliği, Başbakanlık bünyesinde ihdas edilen Türkiye Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın kurulmasına ilişkin 583 Sayılı KHK, İl Özel İdarelerine ilk yardım ve kurtarma ekipleri oluşturması konusunda yetki veren 585 Sayılı KHK'dir.

b- Kızılay'ın Afet Planlaması:

Kızılay Genel Müdürlüğününün 2935 Sayılı Olağanüstü Hal Kanunu ve 7269 Sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbir İle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun çerçevesinde hazırladığı "Tabii Afetler ve Tehlikeli Salgın Hastalıklar Planı" bulunmaktadır.

Ancak, Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmeliğin 69. maddesinde sözü edilen planların yapılması konusunda kimi eksikliklerin bulunduğu görülmüştür. Kızılay Yönetmeliğin söz konusu maddesinde 9 bent halinde sayılan işleri yerine getirmek üzere, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ve 81 İl Valiliği ile yazışmak suretiyle, yapılan faraziyeler meyanında gerekli hazırlıklarını planlayacak tedbirler alınmalıdır.

Bu noktada önem arz eden konu; Kızılay'ın Yönetmelikte kendisine verilen görevlerden hangi oranda sorumlu tutulacağı hususudur. Zira 17 Ağustos Depremi çok açık biçimde, bu kadar geniş kapsamlı bir afette Kızılay'ın imkanlarının yeterli olamayacağını göstermiştir. Bu nedenle Cenevre Sözleşmesinin kabulüne dair 6020 Sayılı Kanuna göre yapılan planın faraziyeler bölümünde yer alan tahdit edici bir büyüklük uygulaması esas alınarak, tabii afetlerde Kızılay'a verilecek sorumluluk alanı da açıkça belirlenmelidir.

c- Genel Olarak Afetlerde Kızılay Çalışmaları:

Kızılay'ın 1995-1999 yıllarında yurtiçinde meydana gelen çeşitli afetlerde gönderilen yardımlar aşağıda çizelgeler halinde gösterilmiştir.

1995 YILI :

Çadır	13.110 Adet
Battaniye	31.060 Adet
Giyim Eşyası	27.165 Kişilik
Gıda	1.250 Ton

1996 Yılı :

Çadır	2.443 Adet
Battaniye	3.360 Adet
Giyim Eşyası	14.100 Kişilik
Gıda	129.3 Ton
Yatak-Karyola	250 Adet

1997 Yılı :

Çadır	974 Adet
Battaniye	400 Adet
Kumanya	1.000 Kişilik
Sıcak Yemek	52.500 Kişilik

1998 Yılı :

Çadır	13.912 Adet
Battaniye	23.437 Adet
Giyim Eşyası	37.420 Kişilik
Gıda	318.885 Kg
Yumurta	6.050 Adet
İlaç	117 Koli
Yatak	22 Adet
Karyola	22 Adet
Yorgan	601 Adet

1999 Yılı :

Çadır	339 Adet
Battaniye	1.210 Adet
Giyim Eşyası	3.550 Kişilik
Gıda	6.350 Kg
Yatak	200 Adet

Bu yıllık genel bilgilerden sonra, vuku bulan deprem bazında mevcut istatistiklere baktığımızda ise karşımıza aşağıdaki tablo çıkmaktadır.

i- Senirkent Sel Felaketi (1995):

Yardımanın Cinsi :

Çadır
Battaniye
Giyim Eşyası
Sıcak Yemek

Miktarı :

100 Adet
400 Adet
800 Kişilik
100.000 Kişiye

ii- Dinar Depremi (1995):

Malzemenin Cinsi :

Çadır
Battaniye
Giyim Eşyası
Yatak
Yorgan
Soba
Piknik Tüpü
Su Kabı
Uyku Tulumu
Temizlik Malzemesi

Miktarı :

10.959 Adet
25.531 Adet
22.465 Kişilik
2.870 Adet
1.604 Adet
1.964 Adet
1.832 Adet
3.615 Adet
1.111 Adet
32.940 Adet

Ekmek	1.221.903 Adet
Kumanya	101.652 Adet
Sıcak Yemek	987.000 Pors.
Kuru Gıda	1.455.000 Kğ.

iii- Amasya – Çorum Depremi (1996):

<u>Malzemenin Cinsi:</u>	<u>Miktarı :</u>
Çadır	2.275 Adet
Battaniye	700 Adet
Giyim Eşyası	3.000 Adet

iv- Adana Depremi (1998):

<u>Malzemenin Cinsi:</u>	<u>Miktarı :</u>
Çadır	9.583 Adet
Battaniye	3.678 Adet
Ekmek	115.390 Adet
Muhtelif Gıda	130 Ton
Temizlik Malzemesi	639 Kğ.
Giyim Eşyası	36.000 Adet
Sıcak Yemek	464.150 Porsiyon

v- Batkaradeniz Bölgesi Sel Felaketi (1998):

<u>Malzemenin Cinsi:</u>	<u>Miktarı :</u>
Çadır	2.285 Adet
Battaniye	14.280 Adet
Ekmek	41.000 Adet
Muhtelif Gıda	118.116 Kğ.
Yumurta	6.050 Adet
Muhtelif İlaç	117 Koli
Sabun	230 Kğ.
Giyim Eşyası	860 Kişilik
Yatak	22 Adet
Karyola	22 Adet
Yorgan	601 Adet
Sıcak Yemek	1.172.013 Porsiyondur

d- Marmara ve Bolu-Düzce Depremindeki Kızılay Faaliyetleri:

i- 17 Ağustos Marmara Depreminde Kızılay Faaliyetleri:

17 Ağustos 1999 Salı günü saat 03.02'de meydana gelen 7.4 şiddetindeki depremin hemen ardından Kızılay Kriz Masası faaliyete geçirilmiş ve sabah 08.30'dan itibaren yardım malzemelerinin bölgeye (Adapazarı, İzmit, Yalova, Gölcük) sevk edilmesine başlanmıştır. Aynı zamanda, ulaşım güçlükleri nedeniyle gecikme olacağı göz önüne alınarak Türk Hava Kuvvetleri'nden sağlanan 8 uçak ile Gölcük Cengiz Topel Havaalanı'na da 2.500 afet çadırı ile 3.000 battaniye gönderilmiştir. Aynı günün akşamı saat 20.30 itibariyle afet bölgesine gönderilen çadır sayısı 5.444'e, battaniye sayısı da 6.230'a ulaşmıştır. Ayrıca bunlarla birlikte 4 seyyar mutfak ve 4.613 kg muhtelif gıda maddesi ile 2 seyyar hastane sevk edilmiştir.

Yardım çalışmaları ertesi gün de (18.8.1999) aynı yoğunlukta sürdürülmüş ve böylece iki gün içerisinde Kızılay tarafından afet bölgelerine 49 TIR ve 14 uçakla toplam 13.595 afet çadırı, 8.250 battaniye, 18.573 kg muhtelif gıda maddesi, 14 seyyar mutfak ve 2 seyyar hastane ulaştırılmıştır.

Bu arada, afetin büyüklüğünü değerlendirerek, ihtiyaçların kendi imkanlarının çok üstünde olduğunu gören Kızılay, depremin birinci günü uluslararası yardım çağrısında bulunmuştur. Uluslararası Kızılay-Kızıllaç Federasyonu kanalıyla yapılan bu çağrıya 37 ülke olumlu cevap vermiş ve yardım göndermeye başlamıştır. Bunun yanı sıra Birleşmiş Milletler ve diğer uluslararası kuruluşlar nezdinde özellikle uzun vadeli olarak yapılabilecek gıda yardımlarıyla ilgili girişimlerini sürdüren Kızılay, ayrıca Uluslararası Kızılay-Kızıllaç Federasyonu ile bu konuda da bir anlaşma yapmıştır.

Depremzedelerin yaralarının sarılması için ilk günden itibaren tüm imkanlarını seferber eden Kızılay, afet bölgelerine ulaştırdığı 67.776 çadırın 44.488'ini kendi depolarından sağlamış, 23.288'ini de 1,5 trilyon lira ödeyerek Dışişleri Bakanlığı kanalıyla yurtdışından satın almıştır.

Çalışmalarını Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi ile koordineli bir şekilde sürdüren Kızılay, Hükümetimizin kararları doğrultusunda ilk anda bölgede 6 çadır kent kurmuş ve buralara yerleştirilen afetzedelerin her türlü ihtiyacını karşılamaya başlamıştır. Hükümetimiz daha sonra afet bölgesinde kurulan bütün çadır kentlerin Kızılay'a devredilmesini kararlaştırmıştır. Bunun üzerine Kızılay, büyük şubelerini de devreye sokarak ilk etapta afet bölgesindeki 90 çadır kentten 72'sini teslim almıştır.

Kızılay, depremedelerin beslenme ihtiyacını karşılamak için bölgeye gönderdiği 82'si seyyar, 4'ü mobil ve 2'si de sabit olmak üzere toplam 88 mutfaktan, Ekim sonuna kadar 98.976 kişiye her gün 3 öğün sıcak yemek

dağıtmıştır. Bunlardan 13.117'sini devralınan çadır kentlerin dışında yaşayan depremzedeler oluşturmaktadır.

Kızılay'ın koordinatörlüğündeki konsorsiyumun Adapazarı ve İzmit'te 1 Kasım 1999 tarihinden itibaren faaliyete başlamasından sonra, toplam 40 seyyar mutfakla Kızılay'ın hizmet verdiği çadır kent sayısı 66'ya düşmüştür.

Şu anda afet bölgesinde halen 41.900 kişiye Kızılay'ca, 54.446 kişiye de konsorsiyumca olmak üzere toplam 96.346 kişiye her gün üç öğün sıcak yemek verilmektedir.

Bu arada, çadır kentlerdeki afet çadırlarının, dışarıdan yardım olarak gelen ve satın alınan geçici iskan çadırlarıyla değiştirilmesine başlanmıştır. Değiştirilen afet çadırları ise kriz merkezlerince ihtiyaç sahiplerine dağıtılmaktadır.

Kızılay yurtdışından kış şartlarına uygun iskan çadırı alınması için başlattığı girişimlerini de sürdürmekte olup, yurt dışından sağlanmakta olan kışlık çadırlar bölgeye sevk edilmektedir. Ancak, hem Uluslararası Kızılay-Kızıllaç Federasyonu, hem de Dışişleri Bakanlığı kanalıyla yapılan yoğun araştırmalara rağmen, halen istenilen nitelikte çadır bulunamamıştır.

Bugüne kadar afet bölgesine 926.191 kg muhtelif gıda maddesi sevk edilmiş olup Gölçük ve Yalova Ekipleri gerekli gıda ihtiyaçlarını bölgeden sağlamaya devam etmektedir. Ayrıca, 9.900 uyku tulumu ve 156.720 battaniye ulaştıran Kızılay, yaklaşan kış şartlarını göz önünde bulundurarak satın aldığı 55.000 katalitik sobayı da depremzedelere dağıtmıştır.

Depremi ardından bütün birimlerini 24 saat aralıksız çalıştıran Kızılay, diğer yardımlarının yanı sıra 23 kan merkezinden de sosyal güvencesi olmayan hastalara ve deprem bölgesine toplam 23.534 ünite kan ve kan ürünü ulaştırmıştır. Kısa sürede bölgeye 5 seyyar hastane ve 1 poliklinik gönderen Kızılay, bunlarda görevlendirdiği 16 doktor, 21 hemşire ve 30 yardımcı personelle de depremzedelere sağlık hizmeti vermektedir.

Kriz merkezlerinden gelen talepler doğrultusunda depremzedelere yardımlarını sürdüren Kızılay, bugüne kadar bölge depolarından afet bölgesine 200 TIR dolusu gıda ve malzeme sevk etmiştir.

Kızılay, çadır kentlerdeki hizmetlerini 639 personel, değişik amaçlı toplam 47 araç ve 9 traktörle sürdürmektedir.

Kızılay'ın bugüne kadar Marmara Depremi nedeni ile depremzedelere yaptığı yardımların toplam değeri , 16 trilyon lirayı aşmıştır.

17.8.1999 – 28.11.1999 tarihleri arasında deprem bölgesine yapılan yardımların toplam değeri aşağıya çıkartılmıştır;

Çadır	4.744.320.000.000
Battaniye	783.600.000.000
Uyku Tulumu	198.000.000.000
Dağıtılan Yemek Gideri	6.370.458.920.000
Bölgeye Gönderilen Gıda	438.840.000.000
Kan ve Kan Ürünleri	469.930.000.000
Personel Gideri	472.606.000.000
Katalitik Soba	1.375.000.000.000
Nakliye	246.400.000.000
Toplam	: 15.099.154.920.000 TL

20.03.2000 tarihi itibariyle Kızılay'ın deprem bölgesinde oluşturduğu ekiplerin son durumları da aşağıda ayrıca irdelenmiştir.

İzmit Ekibinde :

12 daimi Kızılay personeli, 19 mahalli personel, 9 araç ile yardım programına devam edilmekte olup 01.03.2000 tarihi itibariyle bölgede A.B.K. kararları gereğince sıcak yemek dağıtımı kesilmiştir. Ayrıca Uzunciftlik Polikliniğinde 3 Kızılay Personeli ile günlük ortalama 31 kişiye, Alman hastanesinde ise 2 Kızılay personeli ile günlük ortalama 59 kişiye sağlık hizmeti verilmektedir. Ayrıca Deprem Bölgesinde dağıtılan tüm malzemelerin giriş ve çıkışları 3 Kızılay personeli gözetiminde İzmit İnterteks Depolarından yapılmaktadır.

Yalova Ekibinde :

2 çadırkent, 277 adet çadırda, 1.590 kişi bulunmaktadır. 01.03.2000 tarihinden itibaren A.B.K. kararları gereğince yemek dağıtımına son verilmiştir. Ekip; 8 daimi Kızılay personeli, 22 mahalli personel ve 4 araçla faaliyet sürdürmektedir.

Gölcük Ekibinde :

20 dağıtım noktasında 18.115 kişiye yemek verilmekte olup 28 daimi Kızılay personeli, 95 mahalli personel ile 24 araçla faaliyet sürdürülmektedir.

Gölcük Yeniköy Alman Hastanesinde 9 Kızılay personeli ile sağlık hizmeti verilmektedir.

Adapazarı Ekibinde :

1 çadırkent, 200 adet çadır, 851 kişi sayısı bulunmaktadır. Ekip hizmetleri 18 daimi Kızılay personeli, 1 Genel Merkez muvakkatı, 26 mahalli personel ve 12 araç ile sürdürülmektedir. A.B.K. kararları gereğince 01.03.2000 tarihi itibarıyla konsorsiyum tarafından yapılan sıcak yemek dağıtımı sona ermiş ve Ekibin kontrol görevi tamamlanmıştır. Emirdağ kentindeki seyyar hastaneden günde ortalama 75 kişiye sağlık hizmeti verilmektedir.

ii- 12 Kasım Düzce Depreminde Kızılay Faaliyetleri:

Marmara Depremi nedeniyle Kızılay Genel Merkezinde oluşturulan Kriz Masası, 12.11.1999 Cuma günü saat 18.57'de meydana gelen ve merkez üssü Düzce olan 7.2 büyüklüğündeki depremin hemen ardından Adapazarı, İzmit, Yalova ve Gölcük'teki ekipleri vasıtasıyla gerekli acil yardım malzemelerini ve sağlık ekiplerini saat 19.30'dan itibaren Bolu, Düzce ve Kaynaşlı'ya sevk etmeye başlamıştır.

İstanbul Maltepe Deposu ve Ankara Etimesgut Merkez Deposundan da bölgeye yardım malzemesi gönderen Kızılay, Uluslararası Kızılay-Kızıllaç Federasyonu kanalıyla da uluslararası yardım çağrısında bulunmuştur. İlk etapta bu çağrıya Almanya, Avusturya, Bulgaristan ve İtalya Kızıllaçları olumlu cevap vermiş ve köpekli kurtarma ekiplerini bölgeye göndermişlerdir.

Bu arada Türk Hava Kuvvetlerince sağlanan Skorsky helikopteriyle de bölgeye acilen serum, ilaç ve tıbbi malzeme ulaştırılmıştır.

Kızılay, 13.11.1999 Cumartesi günü saat 19.30 itibarıyla gerek Ankara ve İstanbul'daki Depolardan, gerek Marmara Bölgesindeki ekipleri vasıtasıyla gerekse İnterteks Depolarından Bolu ve Düzce'ye ilk etapta 5.750 adet çadır, 50.300 adet battaniye, 10.060 adet yatak, 4.895 adet uyku tulumu, 1 mobil ve 26 seyyar mutfak, 40.000 kg. muhtelif gıda maddesi, 2.250 adet soba, 58 adet jeneratör, 855 ünite kan ve kan ürünü, 4 TIR muhtelif ilaç ve 30 adet büyük çadır sevk etmiştir.

Yardım malzemeleri ile birlikte Düzce'ye 100 kişilik 1 adet seyyar hastane ve Kaynaşlı'ya da 1 seyyar polikliniğin Yalova ve Gölcük'ten kaydırarak gönderen Kızılay, bölgede Sağlık Bakanlığı ile koordineli olarak hizmet vermektedir. Ayrıca ilk etapta 11 ambulansla birlikte bölgeye gönderilen

sağlık ekibi ise hasta ve yaralıların kurtarılması ve tahliyesinde depremin ilk saatlerinden itibaren görev yapmaktadır.

Bölgeye intikal eden Kızılay ekipleri, 13 Kasım 1999 sabahı Bolu, Düzce ve Kaynaşlı'da depremzede vatandaşlarımıza ve kurtarma ekiplerindeki görevlilere sıcak yemek vermeye başlamışlardır.

Bolu, Düzce ve Kaynaşlı'da görevlendirilen 74 Kızılay personeli ile 80 de mahallinden olmak üzere toplam 154 personel , 42 değişik amaçlı, araçla yardım çalışmalarını aralıksız sürdürmektedir.

Kızılay afet bölgesindeki ekiplerini personel ve yardım malzemesi yönünden sürekli olarak takviye etmektedir.

Kızılay bugüne kadar Bolu, Düzce ve Kaynaşlı ve Bolu/LDKM'ye kendi depolarından ve Federasyon kanalıyla temin ettiği 12.480 adet olmak üzere toplam 29.376 adet çadır, 53.237 adeti İnterteks depolarından olmak üzere toplam 144.453 adet battaniye, 1 mobil ve 41 seyyar mutfak, 564.625 kg muhtelif gıda maddesi, 32.876 adet uyku tulumu, 21.072 adet yatak, 4.359 adet yorgan, 20.000 adedi Kızılay aracılığı ile olmak üzere 10.000 adedi Federasyon ve 10.000 adedi Japon Kızıllaç'ından toplam 40.000 adet soba sağlanmış ve bu sobalardan 27.960 adedi bölgeye sevk edilmiş ve geri kalan bölümü de partiler halinde İnterteks depolarına sevk edilmiştir. Ayrıca 25.000 metre naylon ve 731 adet naylon rulo, 118 adet jeneratör, 855 ünite kan ve kan ürünü göndermiştir.

Ayrıca Mersin İlimize yerleşen depremzede vatandaşlarımıza verilmek üzere Kızılay Mersin Şube Başkanlığına 2.000 adet battaniye Adana Transit Depo Müdürlüğünden sevk edilmiştir.

Bölgedeki seyyar mutfaklarında depremin ilk günlerinden itibaren; Bolu, Düzce ve Kaynaşlı'da toplam 50.000 kişiye günde 3 öğün sıcak yemek verilmiştir. Ayrıca depremedelere her gün 50.000 adet ekmekek ve su dağıtılmaktadır.

20.03.2000 tarihi itibariyle Kızılay'ın deprem bölgesinde oluşturduğu ekiplerin son durumları da aşağıda ayrıca irdelenmiştir.

Bolu Ekibinde :

12 çadırkent, 3.794 adet çadırda, 16.882 kişi bulunmaktadır. 3.000 kişilik yemek verilmekte ve 12 daimi Kızılay personeli, 2 Genel Merkez muvakkatı, 16 mahalli personel ve 7 Kızılay aracı ile faaliyet sürdürülmektedir.

Düzce Ekibinde :

9.962 adet çadırda, 46.476 kişi bulunmaktadır. 8.200 kişilik yemek verilmekte ve 9 daimi Kızılay personeli, 11 Genel Merkez muvakkatı, 31 mahalli personel ile 10 Kızılay aracı ve 1 kiralık araçla faaliyet sürdürülmektedir. Ayrıca kuru gıda dağıtım programı sürmekte olup, bu güne kadar 15.716 aileye 1 aylık yetecek miktarda kuru gıda dağıtılmış olup dağıtılan kuru gıda miktarı 624.512 kg'dır. Kuru gıda dağıtılan mahallerden sıcak yemek çekilmiş ve sıcak yemek 35.000'den 8.200'e düşmüştür.

Kaynaşlı Ekibimizde :

4 çadırkent, 499 adet çadırda, 2.574 kişi bulunmaktadır. 4.500 kişilik yemek verilmekte ve 5 daimi Kızılay personeli, 17 mahalli personel ve 4 Kızılay aracı ve 2 kiralık araçla faaliyet sürdürülmektedir.

Kızılay'ın yukarıda ifade edilen her iki deprem sonrasında; dağıtılan yemek, istihdam edilen personel ve araçlara ilişkin bilgilerin en son şekline ait tablo aşağıya çıkartılmıştır.

Ekip Adı	Kızılay'ca Dağıtılan Yemek	Personel Durumu				
		Daimi Kızılay Personeli	Genel Merkez Muvakkatı	Mahallinden Tutulan Muvakkat	Personel Toplamı	Araç Sayısı
Adapazarı	-	18	1	26	45	12
Izmit	-	12	-	19	31	9
Izmit/U.Çiftlik Plk.	-	3	-	-	3	-
Izmit Alman Hst.	-	2	-	-	2	-
Izmit Interteks	-	3	-	-	3	-
Göleük	18.115	28	-	95	123	24
Göleük Alman Hst.	-	9	-	-	9	-
Yalova	-	8	-	22	30	4
Düzce	8.200	9	11	31	51	11
Kaynaşlı	4.500	5	-	17	22	6
Bolu	3.000	12	2	16	30	7
İst. H.Paşa-Erenköy G.	-	2	-	-	2	
Halkalı-Ambarlı G.	-	1	-	-	1	
Atatürk II.Alanı	-	3	-	-	3	
İst.Florya	-	11	-	-	11	
İst.Valiliği Kriz Merk.	-	2	-	-	2	

Toplam	33.815	128	14	226	368	73
--------	--------	-----	----	-----	-----	----

e- Afet Organizasyonu Konusunda Genel Değerlendirme:

17 Ağustos 1999 tarihinde meydana gelen ve bütün Marmara Bölgesinde geniş çaplı yıkıma neden olan deprem felaketi ile ilgili olarak; gerek yukarıda afete müdahale sistemimizin en kritik görevlileri olan il valilerinin (Deprem Bölgesinde görevli), gerek afetin merkezi hükümet nezdinde koordinasyonundan sorumlu Afet İşleri Genel Müdürlüğü, Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Başbakanlık Kriz Merkezinde görevli Başbakanlık Müsteşar Yardımcılarının ve gereksé bütün Kızılay yöneticilerinin yaşandığı en önemli gerekçe ***“önceden öngörülmesi mümkün olmayan, çok geniş çaplı ve yüksek şiddetli bir deprem ile karşı karşıya kalındığı için, afete müdahale refleksinin istenilen hızda ve çapta olamadığı”*** yolunda olmuştur.

Komisyonumuzca sorgulanması ve cevabı bulunması gereken en önemli soru; yukarıda italik olarak verilen cevabın, gerçeği bütün çıplaklığı ile yansıtıp yansıtmadığıdır. Zira, bu konu hem kamunun doğru bilgilendirme hakkını ve hem de bundan böyle meydana gelmesi muhtemel afetler karşısında, Devlet aygıtının (bu arada diğer sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte Kızılay'ın) ***beklenilmeyen afet*** gerekçesini topluma yeniden sunup sunmayacağını ilgilendirmektedir.

Bu durumu tespit etmek bakımından, bu Yönetmeliği hazırlayanların Yönetmeliğin 11. maddesinde, Genel Faraziyeler olarak sıralanan afet beklentilerini irdelemek gerekmektedir. Yönetmelikte faraziyeler şu şekilde sıralanmışlardır.

“Acil yardım planlarının yapılmasında dikkate alınacak başlıca faraziyeler şunlardır:

a) Olacak afetin geçmiş yıllarda o bölgede olmuş ve büyük çaplı afetten daha büyük ve kapsamlı olabileceği, geçmişte bilinen afet hasarı yoksa deprem bölgeleri haritasındaki deprem tehlikesi ile muhtemel su baskınlarının dikkate alınabileceği,

b) Deprem ve benzeri afetlerde yangınların çıkabileceği, yangın afetlerinde çok büyük patlamaların, ayrıca sını ve enerji tesislerinde yangın, patlama ve faz kaçaklarının olabileceği,

c) Hasara uğrayan ve yıkılan binaların çok olabileceği, açıkta kalan ailelerin iskan problemlerinin artabileceği,

d) İç ve dış ulaşım ihtiyacının çok artabileceği,

e) Ulaşım yollarında ve tesislerinde hasarlar meydana gelebileceği, ulaşımın bir süre aksayabileceği veya durabileceği,

f) Barajların, santrallerin, akaryakıt depo ve tesislerinin ve diğer önemli bina ve tesislerin afette hasar görebileceği veya tamamen yıkılabileceği,

g) Radyo, telefon telsiz haberleşmesinin aksayabileceği,

h) Elektrik ve içme suyu tesislerinin çalışamaz hale gelebileceği, susuzluğun baş gösterebileceği, halkın karanlıkta kalabileceği,

ı) Afetin gece veya sabaha karşı meydana gelebileceği, kış veya yaz şartlarından birisinde olabileceği,

j) Hasarın büyük olabileceği, enkaz altında insanların kurtarılması gerekeceği,

k) İhtiyaç maddelerinde özellikle gıda, ilaç ve ısınma maddelerinde ve gereçlerinde sıkıntı meydana gelebileceği,

l) Hükümet binası, sağlık tesisleri gibi idare merkezlerinin hasara uğrayabileceği, geçici idare merkezlerine gerek duyulabileceği,

m) İlk yardım ve kurtarma hizmetlerinde görevlendirilecek personel ve ailelerinin veya askeri birliklerin de afete maruz kalabileceği,

n) Afet bölgesine yardıma giden ekiplerin de barınma, ısınma, yiyecek ve içecek ihtiyaçlarının olabileceği,

o) Afet bölgesinde yağmacılık teşebbüslerinin olabileceği,

p) Yiyecek, içecek, giyecek, barındırma ve benzeri acil yardım ihtiyaçlarının belirlenmesinde ve temininde acil yardım süresinin gerekli hallerde daha fazla olabileceği,

r) İllerde tespit edilen muhtemel afetlerin gerçekleşebileceği,

s) Kış ve yaz şartlarının ümumi hayatı etkileyecek derecede olumsuz geçebileceği,

farz ve kabul edilir.

Bunlar genel planlamalar için faraziyeler olup, bölgenin özelliği dikkate alınarak vuku bulabilecek her afet için somut faraziyeler tespit edilir ve planlar buna göre yapılır.”

Bu durumda İdarenin; *Yönetmeliğin açık hükmüne rağmen, 17 Ağustos deprem afeti çok büyük olduğu için yeterli refleks gösterilemediğine ilişkin gerekçesi tatminkar bulunmamıştır.* Yani, gerek afet planlamasından sorumlu mülki idare amirleri, gerek afetlere müdahale ve koordinasyondan sorumlu olan Afet İşleri ve Sivil Savunma Genel Müdürlüğü ve Kızılay, Yönetmeliğin kendilerine yükümlendiği afet hazırlıklarını bihakkın yapmayarak, afetin en önemli ilk birkaç gününde ciddi anlamda karışıklık, koordinasyonsuzluk ve müdahale gecikmelerine neden olmuşlardır.

Tabiatıyla böyle bir afette; her şeyin normal bir olayla karşı karşıya olduğu zamandakine benzer bir yönetim ile yürütülmesi, kamunun her talebinin derhal yerine getirilebilmesi mümkün değildir. Ancak, aksama noktalarının tali konularda meydana gelmesi kabul edilebilirken, esaslı

hususlarda ortaya konulan bazı hatalar depremzedelere ikinci bir afet gibi etkili olmuştur.

Örneğin, afet bölgesine yardım malzemesi taşıyan araçlar yoğun sivil araç trafiği nedeniyle bu bölgeye ulaşmakta ciddi sıkıntılar yaşamıştır. Sakarya İline depremde ulaşan çadırların direkleri daha sonra temin edilebilmiştir. Kocaeli İlinde TÜPRAŞ Tesislerinde çıkan yangına müdahale edilememiştir. Buna benzer pek çok husus aslında yukarıda sözü edilen Yönetmeliğin 11. maddesi ile zaten varsayılmış, plaulama sürecinde yetkililerin bu konulara ilişkin tedbirler geliştirmesi istenilmiştir.

Ancak, genel olarak planlama ve özelde de afet planlaması idareler için sanki bir yük gibi telakki edildiğinden, bir il valisinin deyiimi ile "teftiş fırçası" olarak görülüp, müfettişlere göstermelik olarak hazırlandığı, hazırlayan memur ile uygulamaktan sorumlu mülki amir arasındaki bütün kademelerin, bir araya gelerek tartışmadığı, kimi zaman senaryolar üzerine plan ve uygulama tatbikatları yapılmadığı için özellikle 17 Ağustosta genel olarak İdare depremde gerekli refleksi gösterememiştir.

Kızılay'ın kamuoyunda ciddi eleştirilere tabi tutulduğu konuların başında, çadırların zamanında temin edilememesi, işe donanımlarının yeterli ölçüde vatandaşın hizmetine sunulamaması ile bazı Kızılay şubelerinin kamu vicdanında derin izler bırakan hatalı uygulamaları gelmektedir. Örneğin, Yalova Şubesinin ihtiyaç duyulan kefen ve tabutu, olağanüstü şartlara rağmen bedeli mukabilinde satışına devam etmesi bunlardan biridir. Buna ilişkin tablo aşağıya çıkartılmıştır.

NO	TARİH VE SAYI	İSTEKLİNİN ADI SOYADI	ALINAN MALZEME	ÖDENEN MİKTAR
1	17.08.1999 - 507687	Mahmut Tosun	2 Takım Kefen	16.000.000
2	17.08.1999 - 507688	Şükri Yalçınöz	1 Takım Kefen	10.000.000
3	17.08.1999 - 507689	Hülya Altuğ	Yardım	5.000.000
4	17.08.1999 - 507690	Zeki Kalabalık	Tabut ve Kefen	75.000.000
5	17.08.1999 - 507691	Kamil Erkorkmaz	Mezar Tahıtası	5.000.000
6	17.08.1999 - 507692	Muammer Karsım	1 Takım Kefen	10.000.000
7	17.08.1999 - 507693	Muammer Tombul	1 Takım Kefen	7.500.000
8	17.08.1999 - 507694	Murat Açıyla	Yıkama Ücreti	5.000.000
9	17.08.1999 - 507695	Şaban Özlürk	Cenaze Gideri	15.000.000
10	18.08.1999 - 507696	Cavit Tokay	3 Takım Kefen	21.800.000
11	18.08.1999 - 507697	Hamza Köse	1 Takım Kefen	7.500.000
12	18.08.1999 - 507698	Ayşegül Yılmaz	Kefen	68.500.000
13	18.08.1999 - 507699	Neriman Beşparmak	1 Takım Kefen	7.500.000
14	18.08.1999 - 507700	Kani Er	2 Takım Kefen	15.000.000

15	18.08.1999 - 507701	Erhan Aydın	1 Takım Kefen	7.500.000
16	18.08.1999 - 507702	Ulvi Avcı	1 Adet Tabut	30.000.000
17	18.08.1999 - 507703	Mahmut Ay	1 Takım Kefen	7.500.000
18	18.08.1999 - 507704	Çetin Ergül	1 Adet Tabut	15.000.000
19	19.08.1999 - 507705	Abdullah Çavuş	1 Adet Tabut	30.000.000
20	19.08.1999 - 507706	Abdullah Çavuş	1 Takım Kefen	20.000.000
21	19.08.1999 - 507707	Hülya Ercan	Bağış	15.000.000
22	21.08.1999 - 507708	Murat Gökçetekin	Türk Parası	35.000.000
23	22.08.1999 - 507709	Osman Ünsal	Nakit Para	1.000.000
24	22.08.1999 - 507710	Ahmet Dal	Nakit Para	5.000.000
25	22.08.1999 - 507711	Osman Ünsal	Nakit Para	5.000.000
26	22.08.1999 - 507712	Nezihe Gökçetekin	Bağış	35.000.000
27	25.08.1999 - 507713	Hacı Yusuf Duran	Bağış	20.000.000
28	26.08.1999 - 507714	Nebahat Karanfil	Bağış	5.000.000

Yukarıdaki tablodan görüldüğü üzere insanlar deprem şokunu yaşarken insanîyetçiliğin temel umde olarak benimsendiği Kızılay'da, bir şube, insanların acılı günlerinde onlara yardımcı olmayı düşüneceği yerde bir gelir kaygısı içine düşmüştür. Bunun kabul edilebilir hiçbir yanı bulunmamaktadır. Nitekim, Yalova Şube Yönetim Kurulu 18.08.1999 tarihinde toplanarak 6 sayılı bir karar almak suretiyle bu uygulamadan vazgeçmeyi tasarlamıştır. Şube; "...Bu günden itibaren bu gibi hizmetlerin deprem şoku geçene (kadar) ücretsiz yapılmasına, kesilen makbuzların geri getirilmesi halinde alınan paraların sahiplerine ödenmesine..." karar vermiştir. Ama ne var ki, söz konusu tarihten sonra 10 adet şahıstan kefen ve tabut parası olarak ve bağış adı altında yine ücret talep edilmeye devam edilmiştir.

Aslında Şube, 25.08.1999 ve devamı tarihlerde basında çıkan haberlere kadar uygulamaya devam etmekte beis görmemiştir. İşin acı yanı bununla da sınırlı kalmamış, basında çıkan haberler üzerine görevlendirilen Kızılay Müfettişi ilgili şube yöneticilerinin görevi başında olmayıp, İstanbul'da bulunması nedeniyle uyarılmasını teklif etmesine kadar gelişmiştir. Yani, gerek şube Yönetimi, gerek Teftiş Heyeti ve gerekse Genel Merkez yönetimi olaya duysuz davranmıştır.

12 Kasım Düzce depremünde organizasyonun daha iyi görülmesinde, deprem alanının darlığı kadar, 17 Ağustos depreminin yaşatarak öğretilmesinin, bir anlamda ilgililere sonuçları çok ağır tatbikat yaptırmasının da etkili olduğunu söylemek doğru bir tespit olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öte yandan afetler için planlama konusundan önce nasıl bir bilgi sistemine ihtiyaç duyulduğu hususu da önem kazanmaktadır. Çünkü, afetlerin oluşacağı muhtemel yerler önceden tespit ve ilan edilmedikçe, bilahare alınacak tedbirler sonuç alıcı olamamaktadır. Bu anlamda, Sakarya Valiliğinin yürüttüğü

ve Tübitak'a bağılı olarak çalışan Bilten Enstitüsünün oluşturduğu, "Coğrafi Bilgi Sistemi" öncelikle afete duyarlı bölgelerden başlamak üzere, Ülke sathında orta vadeli bir proje olarak uygulanmalıdır.

Yukarıdaki tavsiyemiz uygulanıncaya değin, Batı Avrupa Birliğı (BAB) adına, hava fotoğrafları ile oluşturulan ve bütün Avrupa'yı kapsayan bilgi birikimden, afetler sırasında istifade edilmesi düşünülmalıdır.

Bu arada planlı bir kentleşme ve tekniğıe uygun yapılaşmanın tavizsiz uygulanması konusunda, yapılan yasal düzenlemelerin takibi de aynı ciddiyetle yapılmalıdır.

Afetlere hazırlık konusunda yukarıda ifade ettiğimiz mevzuat karışıklığına rağmen, maksimum faydayı temin etmek için, KHK'lerle il özel idarelerine ve belediyelere verilen harcama yetkisinin sınırını, bütçelerinde "yasal paylar" sistematığı içine dahil etmek suretiyle anlamlandırmak gerekmektedir. Bir başka anlatımla, mahalli idareler; nüfus, yapılaşma ve afet riski gibi kriterleri çerçevesinde bütçelerine, afete hazırlık ödeneğı ayırıp, bu ödeneklerin başka amaçlarla kullanılmasına izin verilmemelidir.

Afete hazırlık için tefrik edilecek ödenekler, merkezi kamu otoritelerinin belirlediğı (Sivil Savunma Genel Müdürlüğü) kritik kurtarma malzemeleri (kesme ayırma aletleri, jeneratörler, hava yastıkları, vakumlu sedyeler, detektörler) ile teknik özellik göstermeyen araçlar (balyoz, kazına, fener v.b.) için ve küçük çaplı çadır ve battaniye stokları hazırlamak amacıyla kullanılmalıdır.

Bu stok malzemelerin gerek afet öncesinde depolanarak bakımının yapılması konusunda, gerek afet sırasında kullanılması sürecinde yerel askeri birliklerden istifade imkanları aranmalıdır.

Ancak, afete hazırlık bilincinin öncelikle kamu görevlileri tarafından paylaşılması amacıyla, Köy Hizmetleri, DSİ, Emniyet teşkilatı mensupları gibi geniş kadroya sahip ünitelerin görevlileri ciddi bir eğitime tabi tutulmalı ve afet planlamaları kapsamında bu kişiler tatbikatlarla göreve hazır haldede tutulmalıdır.

Afete müdahale sürecinde, İçişleri Bakanlığının iller arasında koordinasyonu sağlamayı amaçlayan yardımlaşma planları hazırlayarak, afetin büyüklüğüne göre 81 ilden hangilerinin farklı seçeneklere göre kimi takviye edeceği belirlenmeli, iller kendi arasında protokollerle hazırlanarak bu planlama kuvveden fiile geçirilmelidir.

f- Kızılay'ın Uluslararası Operasyonlardaki Mısyonu:

Cenevre Sözleşmesi uyarınca ve Ülkemizin milli politikalarına uyumlu olarak, Dışışleri Bakanlığının talimatları doğrultusunda, Türk Kızılay'ı yoğun bir dış yardım faaliyeti içerisinde yer almıştır. Bu yardımlar; esir mübadelesi, kıtlık, kuraklık, deprem, savaş, terör, sel ve nüfus hareketleri gibi konularda söz konusu olmaktadır.

Özelikle son yıllarda yoğun biçimde yaşanan bölgesel savaşlara dayalı olarak, Türkiye'ye sığınan mültecilerin iāşe, ibate ve sağlık giderleri; kimi zaman Devlet imkanları ile desteklenmek, bazen ise Kızılay'ın öz kaynaklardan karşılanmak suretiyle karşılanmıştır.

Yapılan dış yardım faaliyetlerine ilişkin son beş yıllık çalışmalar aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir.

1995-2000 YILLARINDA YAPILAN AYNI YURTDIŞI YARDIMLARI

Ülke Adı	Tarih	Malzeme	Tonaj	Ulaşım Sekli	TL Tutarı	Dolar		
Afganistan	20/02/1995	Tıbbi Miz, Ambulans	25000Kg	Karayolu	20	Tır	65.335.024,527	5.500.000
Abazya	03/03/1995	Gıda, Sağlık Miz	14000Kg	Denizyolu	1	Gemi	4.500.000.000	118.000
Irak-Bağdat	10/03/1995	ilaç	7000Kg	Karayolu	1	Tır	2.265.000.000	60.000
Belarusya	17/04/1995	Gıda, Giyim	12000Kg	Roro-Tır	1	Tır	428.611.000	10.200
Abazya	25/04/1995	Gıda, Giyim, Malul Ar.	57000Kg	Denizyolu	1	Gemi	1.785.000.000	41.585
Çeçenistan	05/01/1995	Gıda, İlaç, Çadır, Bat.	9700Kg	Havayolu	1	Ucak	1.500.000.000	39.850
Çeçenistan	12/01/1995	Gıda, İlaç, Battaniye	11000Kg	Havayolu	1	Ucak	1.000.000.000	26.500
Kuzey Irak	06/06/1995	Gıda	12500Kg	Karayolu	1	Tır	361.295.000	8.569
Acaristan	07/06/1995	Gıda	100000Kg	Karayolu	5	Tır	2.300.000.000	53.000
Nahçıvan	10/06/1995	Gıda, İlaç	100000Kg	Karayolu	5	Tır	3.698.256.000	85.100
Azerbaycan	18/06/1995	Gıda, Tem Miz	20000Kg	Karayolu	2	Tır	720.000.000	17.150
Makedonya	01/07/1995	Gıda, İlaç, Tem Miz	38000Kg	Karayolu	2	Tır	4.340.000.000	100.000
Azerbaycan	13/07/1995	Gıda	20000Kg	Karayolu	1	Tır	302.400.000	6.850
Azerbaycan	14/07/1995	Giyim, İlaç	41000Kg	Karayolu	1	Tır	500.000.000	11.500
Hırvatistan	19/08/1995	Gıda	370000Kg	Roro-Tır	19	Tır	7.390.080.000	163.200
Gürcistan	29/08/1995	Gıda, İlaç	20000Kg	Karayolu	2	Tır	3.000.000.000	63.170
Nahçıvan	24/09/1995	Gıda	200000Kg	Karayolu	10	Tır	3.500.000.000	96.761
Azerbaycan	01/10/1995	Gıda, Sağlık Miz	8500Kg	Havayolu	1	Ucak	1.800.000.000	36.710
Gürcistan	30/11/1995	İlaç, Gd, Sg Miz, Am.	4000Kg	Karayolu	1	Tır	1.500.000.000	28.290
Azerbaycan	07/12/1995	İlaç, Sağlık Miz	500Kg	Havayolu	1	Ucak	350.000.000	7.000
Kuzey Irak	22/11/1995	Gıda	7600000Kg	Karayolu	1900	Tır	425.236.000.000	9.250.000
Azerbaycan	23/12/1995	Muhtelif Malzeme	150000Kg	Karayolu	79	Tır	96.693.349.084	5.100.000
Arnavutluk	02/07/1995	Gıda İlaç	38000Kg	Karayolu	2	Tır	2.027.668.209	75.000
Azerbaycan	04/07/1995	Kitap	425000adet	Karayolu	6	Tır	15.920.000.000	414.252
Azerbaycan	24/09/1995	Gıda İlaç	160000Kg	Karayolu	8	Tır	4.400.000.000	95.666
Azerbaycan	30/11/1995	Battaniye, Muh. Gıda	18000Kg	Karayolu	2	Tır	5.430.000.000	99.000

			Temizlik Malzemesi						
Bosna-Hersek	11/01/1995	Gıda,İlaç,Giyim	200000Kg	Karayolu	9	Tır	18.000.000.000	481.165	
		Branda Enjektör							
Bosna-Hersek	10/02/1995	Gıda,Giyim,Tem Mlz	147600Kg	Karayolu	8	Tır	4.250.000.000	105.000	
Bosna-Hersek	09/02/1995	İlaç,Serum Giyim	1000Kg	Havayolu	2	Ucak	700.000.000	17.073	
Bosna-Hersek	20/02/1995	Giyim	8700Kg	Karayolu	1	Tır	3.500.000.000	84.337	
Bosna-Hersek	26/07/1995	İlaç	875Kg	Havayolu	2	Ucak	188.000.000	4.530	
Bosna-Hersek	27/08/1995	Gıda,İlaç,Çadır	125000Kg	Karayolu	9	Tır	17.550.000.000	391.767	
		Branda Tem Mlz							
Bosna-Hersek	22/08/1995	İlaç,Serum Aşı	5000Kg	Havayolu	1	Ucak	2.700.000.000	57.500	
Bosna-Hersek	21/09/1995	Çadır Battaniye	171000Kg	Karayolu	11	Tır	45.000.000.000	941.423	
		Giyim, İlaç							
Bosna-Hersek	08/11/1995	Gıda,İlaç,Branda	220000Kg	Denizyolu	1	Gemi	50.100.000.000	990.118	
Bosna-Hersek	21/12/1995	Gıda,Giyim	12500Kg	Karayolu	1	Tır	715.980.000	12.600	
Irak-Bagdat	28/01/1996	İlaç,Süttozu	60000Kg	Karayolu	3	Tır	11.000.000.000	179.025	
Nahcivan	01/02/1996	Fueloil	400000Kg	Karayolu	20	Tanker	2.089.848.918	39.750	
Nahcivan	02/03/1996	Gıda	22000Kg	Karayolu	1	Tır	110.000.000	1.630	
Irak-Bagdat	19/04/1996	Muhtelif Gıda,İlaç	97500Kg	Karayolu	5	Tır	8.150.000.000	113.143	
		Temizlik Malzemesi							
Lübnan	24/04/1996	100 Çadır,1 M.Küp İlaç	10000Kg	Havayolu	1	Ucak	6.550.000.000	90.000	
		300 Adet Battaniye							
Filistin	11/05/1996	Gıda,Batta.Gym,Fırç.	25000Kg	Havayolu	1	Ucak	9.035.000.000	120.500	
		Futbol Topu,Kırtasiye							
Makedonya	30/06/1996	Tıbbi Malzeme	10000Kg	Havayolu	1	Ucak	660.000.000	8.000	
Kırım	06/07/1996	Gıda,Giyim,Battaniye	19000Kg	Denizyolu	1	Gemi	9.936.000.000	121.265	
		İlaç,Kırtasiye,Enjek.							
Tacikistan	01/08/1996	Gıda,Battaniye	10000Kg	Havayolu	1	Ucak	2.000.000.000	25.000	
		Sağlık Malzemesi							
Nahcivan	25/07/1996	Gıda	20000Kg	Karayolu	1	Tır	996.200.000	20.000	
Kuzey Irak	20/08/1996	Muhtelif Malzeme	1400000Kg	Karayolu	350	Tır	42.000.000.000	1.550.000	
Ukrayna	25/09/1996	İlaç	9000Kg	Havayolu	1	Ucak	142.000.000	1.753	

Filistin	15/10/1996	Muhtelif İlaç	10000Kg	Havayolu	1	Ucak	1.542.694.425	16.430
Hrvatistan	04/11/1996	Battaniye,Gıda,İlaç	20000Kg	Roro-Tır	1	Ro-Tır	4.232.175.000	52.249
Azerbaycan	15/07/1996	Muhtelif Malzeme	80000Kg	Karayolu	5	Tır	20.000.000.000	250.000
Afganistan	13/11/1996	Battaniye,Çadır,Gıda	15000Kg	Havayolu	1	Ucak	7.000.000.000	81.419
		Tem Mlz,İlaç						
Irak-Bağdat	13/12/1996	Muh.İlaç	26500Kg	Karayolu	1	Tır	6.408.189.567	69.000
Abazya	10/06/1996	Gıda	20000Kg	Denizyolu	1	Gemi	240.000.000	5.600
Bosna-Hersek	14/02/1996	Gıda Haberleşme Kabl	11000Kg	Karayolu	8	Tır	21.125.000.000	330.000
Bosna-Hersek	03/03/1996	Gıda Tem Mlz	100000Kg	Karayolu	6	Tır	17.000.000.000	216.000
		Kırtasiye Enjektör						
Bosna-Hersek	12/08/1996	Gıda,İlaç,Giyim,Mlz	100000Kg	Karayolu	7	Tır	8.250.000.000	98.210
Bosna-Hersek	30/12/1996	Nakliye Ve Hizmet Giderleri --					72.757.209.333	2.000.000
Bosna-Hersek	28/12/1996	Mülteci Kampları					18.813.179.568	765.742
Bulgaristan	14/01/1997	Gıda, Giyim ,Battaniye	90000Kg	Karayolu	6	Tır	18.133.500.000	159.100
		Enjektör						
İran	05/03/1997	Çadır Battaniye	15000Kg	Karayolu	1	Tır	16.074.669.296	148.979
		Tıbbi Malzeme						
Pakistan	25/03/1997	Gıda,Battaniye	10000Kg	Havayolu	1	Ucak	11.780.000.000	93.240
		İlaç,Enjektör						
Filistin	23/03/1997	İlaç,Malul Arabası	5000Kg	Havayolu	1	Ucak	537.402.000	4.230
Gürcistan	24/01/1997	Enjektör	100000Adet	Havayolu	1	Ucak	593.420.000	4.230
Tacikistan	14/07/1997	Gıda,İlaç	10000Kg	Havayolu	1	Ucak	8.435.042.800	65.300
Arnavutluk	24/03/1997	İlaç	90Koh	Havayolu	1	Ucak	1.846.000.000	14.535
İran	12/05/1997	Gıda,Battaniye,İlaç	20000Kg	Havayolu	2	Ucak	14.000.000.000	100.000
Bulgaristan	10/05/1997	Gıda	17000Kg	Karayolu	1	Tır	1.967.050.000	14.500
Gürcistan	09/07/1997	Gıda,İlaç	18000Kg	Karayolu	1	Tır	4.750.000.000	32.000
Arnavutluk	19/06/1997	Gıda,İlaç,Enjektör	80000Kg	Karayolu	5	Tır	8.250.000.000	60.500
Polonya	19/08/1997	Gıda,Enjektör Batn.	15000Kg	Karayolu	2	Tır	10.222.000.000	62.740
		Sağlık Mlz.						
Azerbaycan	05/09/1997	Gıda,Sağlık Mlz,Enj.	37000Kg	Karayolu	2	Tır	10.000.000.000	60.250
Afganistan	05/10/1997	Gıda,Çadır Battaniye	13000Kg	Havayolu	1	Ucak	5.250.000.000	30.000
Gürcistan	19/12/1997	Giyim Tem Mlz	20000Kg	Karayolu	1	Tır	6.000.000.000	30.000

Bosna-Hersek	13/01/1997	Soba,Kitap	53500Kg	Karayolu	5	Tır	26.572.500.000	249.555
Ukrayna	12/02/1998	Gıda,İlaç,Kırtasiye	16450Kg	Havayolu	1	Uçak	36.344.872.544	145.900
Arnavutluk	04/03/1998	İlaç	200Kg	Havayolu	1	Uçak	502.500.000	2.302
Gürcistan	12/03/1998	Kırtasiye,Gıda,İlaç	2904Kg	Havayolu	1	Uçak	17.285.293.156	73.250
Moğolistan	17/03/1998	Giyim,Kırtasiye,İlaç	1000Kg	Havayolu	1	Uçak	3.227.855.462	12.911
Kırgızistan	15/04/1998	İlaç,Gıda	1000Kg	Havayolu	1	Uçak	2.619.904.875	9.800
Özbekistan	14/04/1998	İlaç	1000Kg	Havayolu	1	Uçak	3.632.606.680	16.350
Irak-Bagdat	21/04/1998	İlaç,Film,Enjektör	2100Kg	Karayolu	1	Tır	12.155.353.358	49.000
Kırm	01/04/1998	İnşaat,Giyim,Kırtasiye	18000Kg	Karayolu	1	Tır	5.280.000.000	21.120
Bulgaristan	20/05/1998	Giyim,Okul Malz.	15000Kg	Karayolu	1	Tır	21.190.687.251	84.762
Arnavutluk	07/07/1998	Muhtelif Gıda,Bat.	693Kg	Karayolu	5	Tır	32.323.398.359	120.500
		İlaç,Enjektör Ve Sağ Mlz						
Moldovya	25/06/1998	İlaç	21Koli	Havayolu	1	Uçak	1.726.186.000	6.514
Azerbaycan	02/09/1998	Gıda,Tem Mlz.	193000Kg	Karayolu	13	Tır	67.308.814.000	243.960
		Enjektör Kırtasiye						
Azerbaycan	20/11/1998	Gıda,Eğt.Mlz.	81000Kg	Karayolu	5	Tır	38.222.075.403	132.482
Bosna-Hersek	22/12/1998	Giyim,Kırt, Mh. Mlz.	71000Kg	Karayolu	5	Tır	79.929.053.375	261.206
		Gıda,Battaniye						
Senegal	26/10/1998	İlaç,Sağlık Malzemesi	300Kg	Havayolu	1	Uçak	3.752.401.000	11.500
Ermenistan	04/12/1998	İlaç	300Kg	Havayolu	1	Uçak	197.356.500	700
Makedonya	30/11/1998	Giyim	100Adet	Havayolu	1	Uçak	337.500.000	1.100
Makedonya	15/10/1998	Çöp Kamyonu	1Adet	Karayolu	1	Tır	3.132.304.000	11.000
Tunus	27/10/1998	Enjektör	300Kg	Havayolu	1	Uçak	159.170.001	550
Makedonya	30/11/1998	Giyim	100Adet	Havayolu	1	Uçak	337.500.000	1.100
Bangladeş	02/03/1999	Gıda,İlaç,Tibbi	12000Kg	Havayolu	1	Uçak	14.065.000.000	39.400
Bangladeş	03/03/1999	Gıda,İlaç,Tibbi Mlz.	12000Kg	Havayolu	1	Uçak	13.475.000.000	38.500
Azerbaycan	14/01/1999	Gıda,Sağlık Malz.	26940Kg	Karayolu	2	Tır	7.256.915.000	24.891
Azerbaycan	08/03/1999	Gıda,Enjektör	76500Kg	Karayolu	5	Tır	18.186.892.150	51.500
Bangladeş	24/05/1999	Muhtelif Gıda	60000Kg	Denizyolu	3	Kontyn	12.082.000.000	30.650
Tacikistan	30/05/1999	Muhtelif İlaç, Serum	730Kg	Havayolu	1	Uçak	5.023.427.850	12.559
Azerbaycan	13/05/1999	Muhtelif Gıda	75800Kg	Karayolu	4	Tır	15.652.300.000	40.100
Gürcistan	26/05/1999	Muhtelif Gıda	86000Kg	Karayolu	5	Tır	21.350.000.000	53.576

Pakistan	06/06/1999	Muhtelif Gıda,ilaç	13000Kg	Havayolu	1	Uçak	5.000.000.000	14.639
Azerbaycan	06/06/1999	Çadır	250Adet	Havayolu	1	Uçak	17.500.000.000	43.750
Arnavutluk	27/03/1999	Muh.Gıda Ve Tb.Mlz.	43000 Kg	Karayolu	3	Tır	12.300.000.000	33.694
Arnavutluk	31/03/1999	Muh.Gıda	109300Kg	Karayolu	6	Tır	39.693.500.000	108.646
Arnavutluk	06/04/1999	Muh.Gıda,Çadır	226800Kg	Karayolu	13	Tır	207.068.500.000	544.422
		Battaniye,Soba						
Arnavutluk	07/04/1999	Çadır,Battaniye	19000Kg	Havayolu	2	Uçak	48.500.000.000	132.000
Arnavutluk	23/04/1999	Gıda,T.Mlz,Bat.	276500Kg	Karayolu	20	Tır	276.500.000.000	357.850
Arnavutluk	28/04/1999	Salça,Bat.,Ayakkabı	53850Kg	Karayolu	6	Tır	167.247.712.500	431.607
Arnavutluk	01/05/1999	Gıda,Giyim,Bat.	91866Kg	Karayolu	6	Tır	47.812.000.000	123.550
Arnavutluk	10/05/1999	Gıda,Giyim,Uy.Tul.	136075Kg	Karayolu	16	Tır	125.600.000.000	322.030
Arnavutluk	21/05/1999	Giyim,Çanta,	73000Kg	Karayolu	5	Tır	195.774.000.000	491.850
Arnavutluk	29/05/1999	Masa,Çadır,Çeş.Ekip	49235Kg	Karayolu	6	Tır	99.014.717.000	245.086
Arnavutluk	07/06/1999	Muh.Ayak,Elb,Çant,	40025Kg	Karayolu	5	Tır	120.476.636.000	294.565
Arnavutluk	10/06/1999	Gıda,Yat,Çeş.Mlz.	105000Kg	Karayolu	8	Tır	55.000.000.000	134.230
Arnavutluk	11/06/1999	Masa,Sandalye	27000Kg	Karayolu	4	Tır	3.876.240.000	9.900
Arnavutluk	18/06/1999	Çadır,	48000Kg	Karayolu	10	Tır	112.096.065.000	270.109
Makedonya	27/03/1999	Gıda,Çadır,Bat,İlaç	55500Kg	Karayolu	4	Tır	46.800.000.000	127.213
Makedonya	05/04/1999	Çadır,Battaniye,İlaç	15000Kg	Havayolu	3	Uçak	65.000.000.000	175.300
Makedonya	08/04/1999	Gıda,Çadır,Mh.Mlz.	111500Kg	Karayolu	15	Tır	223.025.000.000	608.645
Makedonya	23/04/1999	Gıda,Muh.Mlz,İlaç	249000Kg	Karayolu	16	Tır	206.865.000.000	538.700
Makedonya	30/04/1999	Muh.Gıda,Muh.Gy.	176800Kg	Karayolu	6	Tır	67.350.000.000	174.265
Makedonya	01/05/1999	Muh.Gıda,İlk Malz	11250Kg	Karayolu	1	Tır	4.365.000.000	11.300
Makedonya	10/05/1999	Mutfak Seti,Hast.Malz	3500Kg	Karayolu	1	Tır	31.152.500.000	79.800
Makedonya	10/06/1999	Muh.Gıda,İht.Mlz.	114000Kg	Karayolu	6	Tır	58.864.108.490	143.958
Abazya	24/06/1999	Muh.Gıda,İlaç,	223000Kg	Denizyolu	1	Gemi	62.224.000.000	150.000
Azerbaycan	08/07/1999	Muh.Gıda	30000Kg	Karayolu	2	Tır	10.329.736.000	34.155
Osetya	22/11/1999	Muh.İlaç,Sağ. Malz.	15000Kg	Hava Yolu	1	Uçak	25.427.500.000	51.400
		Muh.Giyim,Muh.Gıda						
Çeçenistan	25/12/1999	Muh.Gıda Battaniye	41700Kg	Karayolu	3	Tır	45.675.000.000	86.150.000
		Sağlık Mlz.						
Yunanistan	08/09/1999	Muh.Gıda,Muh.Giy.	30000Kg	Havayolu	2	As.Uçak	18.000.000.000	40.100

Moldovya	16/06/1999	İlaç	250Kg	Havayolu	1	Uçak	1.726.186.000	6.450
Gürcistan	16/05/1999	Muh. Gıda, Yrd. Mlz.	46000Kg	Karayolu	5	Tır	23.305.000.000	59.000
Gürcistan	01/02/2000	Muh. Gıda, Enjektör	33000Kg	Karayolu	4	Tır	23.330.000.000	42.419

1995-2000 YILLARINDA YAPILAN NAKDİ YURTDIŞI YARDIMLAR

<u>ÜLKE ADI</u> :	<u>TARİH</u> :	<u>ACIKLAMA</u> :	<u>NAKİT/TL</u> :	<u>NAKİT/DOLAR</u> :
ABD	02/06/1995	Sel	420.000.000.-	10.000.-
Bosna-Hersek	04/04/1995	Savaş	2.964.561.000.-	70.559.-
Bosna-Hersek	05/04/1995	Savaş	1.318.380.874.-	31.365.-
Bosna-Hersek	05/05/1995	Savaş	18.040.762.432.-	425.509.-
Bosna-Hersek	06/05/1995	Savaş	337.847.000.-	7.968.-
Çin	27/09/1995	Sel	425.000.000.-	10.000.-
Çin	05/02/1995	Deprem	575.000.000.-	10.000.-
Gürcistan	30/07/1995	Savaş	142.900.000.-	3.000.-
Irak-Bağdat	30/06/1995	18 Hükümlüye	450.000.000.-	19.125.-
Japonya	15/02/1995	Deprem	410.000.000.-	10.000.-
Kazakistan	02/06/1995	0	420.000.000.-	10.000.-
K. Kıbrıs T.	05/07/1995	Yangın	10.000.000.000.-	235.294.-
Mısır	16/02/1995	45 Makhuma		2.500.-
Rusya	30/06/1995	Deprem	425.000.000.-	10.000.-
Zahire	02/06/1995	İç Karışıklık	420.000.000.-	10.000.-
Ahıska Türkleri	07/09/1996	Yangın	150.000.000.-	1.700.-
Bosna-Hersek	12/01/1996	Savaş	869.800.000.-	8.500.-
Bosna-Hersek	16/01/1996	Savaş	1.436.506.276.-	14.000.-
Bosna-Hersek	17/01/1996	Savaş	3.201.280.000.-	30.000.-
Bosna-Hersek	18/01/1996	Savaş	6.258.573.500.-	60.000.-
Endonezya	01/01/1996	İşçiler	25.000.000.-	500.-
Irak-Bağdat	02.02.1996	18 Hükümlü	27.000.000.-	450.-
Irak-Bağdat	01/07/1996	18 Hükümlü	36.450.000.-	450.-

Ozbekistan	07/05/1996	Savaş	375.000.000.-	5.000.-
Ürdün	05/11/1996	Malu Katkı	727.500.000.-	7.500.-
Yemen	03/07/1996	Sel	405.000.000.-	5.000.-
Zaire	07/10/1996	Mali Katkı	800.000.000.-	8.250.-
Belarusya	18/07/1997	Savaş	537.031.000.-	2.500.-
Irak-Bağdat	30/06/1997	18 Hükümlüye	101.250.000.-	450.-
Kırgızistan	16/07/1997	Savaş	1.550.000.000.-	10.000.-
Ozbekistan	06/09/1997	Savaş	1.125.000.000.-	5.000.-
Vietnam	27/11/1997	Mali Katkı	1.125.000.000.-	5.000.-
Kenya	19/08/1998	İnsani	6.938.856.925.-	25.000.-
Moldovya	26/06/1998	Yardım	2.686.550.000.-	10.000.-
Ozbekistan	28/12/1998	İnsani	947.146.200.-	3.000.-
Sudan	28/12/1998	İnsani	947.146.200.-	3.000.-
Belarusya	02/03/1999	İnsani	1.221.790.000.-	3.500.-
Kolombiya	02/03/1999	İnsani	2.446.023.580.-	6.932.-
Moldovya	16/06/1999	İnsani	4.178.080.000.-	10.000.-
Sudan	07/10/1999	Sel	1.551.385.000.-	3.371.-
Tayvan	28/09/1999	Deprem	12.719.406.700.-	27.593.-
Ukrayna	26/01/1999	İnsani	1.646.645.000.-	5.000.-
Mozambik	20.03.2000	Sel	-	20.000.-
Vietnam	13.01.2000	Sel	2.701.695.000.-	5.000.-

2- KIZILAY'IN DİĞER ÇALIŞMALARI :

a- Hemşirelik Okulu :

i- Tarihçesi:

Kızılay'ın 1924 tarihinde İstanbul'da toplanan Büyük Kongresinde; Prof. Besim Ömer Akalın ve arkadaşlarının "hemşire" yetiştirilmesi için okul açılmasına ilişkin teklif üzerine karar alınmış, 21.02.1925 tarihinde İstanbul Aksaray'da Kazasker Ali Bey Konağı'nda Türkiye'nin ilk milli hemşirelik okulu, parasız yataklı statü ile eğitimine resmen başlamıştır.

1946 yılında Devlet teşkilatlarına bağlı hemşirelik okulları kurulana değin bu okul Ülkemize hemşire yetiştiren tek kaynak olarak hizmet görmüştür.

Halen hizmete devam ettiği bina Halide Edip ADIVAR tarafından, hemşire okulu olarak kullanılmak üzere Kızılay'a bağışlanmıştır.

İlk açıldığı dönemde eğitim süresi 2 yıl iken, 1936 yılında 2 yıl 6 aya, 1934 yılında 3 yıla 1957 yılından itibaren ise 4 yıla çıkartılmıştır.

Bu okuldan bu güne kadar 2686 hemşire mezun edilerek, Yurt dışında görev almıştır.

ii- Okulun durumu ve sorunları:

Okul şu anda; 4 sınıfı okuyan 1'i KKTC uyruklu, 33 öğrenci, 17 öğretmen (ikisi sözleşmeli) ve 34 personel ile hizmetine devam etmektedir. Okula 1996-1997 eğitim ve öğretim döneminden itibaren öğrenci alınmadığı için 1,2 ve üçüncü sınıflarda öğrenci bulunmamaktadır. Yüksek Sağlık Şurasının aldığı 23.05.1995 gün ve 185/1 sayılı karar uyarınca; Ülkemizde, ebe hemşire ve sağlık memurluğu eğitiminin Avrupa Birliği normları paralelinde liseye temellen dirilerek lisans düzeyindeki yüksek öğrenim okullarında yürütülmesi kararlaştırılmıştır.

Bu yeni duruma Kızılay yönetimi nasıl entegre olunması gerektiği konusunda, üst düzeyde herhangi bir tartışma yapmayarak, mevcut okulu 2000 eğitim ve öğretim yılı sonunda atıl kalması gibi bir sonuç ile karşı karşıya bırakmıştır. Bu şekilde yeni sisteme uyum konusunda çok değerli üç yıl boşa harcanmıştır.

Ülkemizdeki sağlık hizmetlerinin uluslararası standardı yakalaması için 2000 yılında DPT'nin belirlediği resmi rakamlara göre; 104.000 hemşireye ihtiyaç duyulmaktadır.

Avrupa Birliği standartları hemşirelik eğitimi verilmesi amacıyla, 1996 yılında 82 sağlık meslek lisesi binası, sağlık yüksek okulu kurulmak üzere üniversitelere devredilmiş olmasına rağmen, bu binaların bir çoğunda eğitim hizmeti, öğretim elemanı yetersizliği nedeniyle yürütülemeyerek başka amaçlarla kullanılır hale gelmiştir.

Şu anda Komisyonumuzun ve Ülkemizin önünde, tarihi özelliği olan bu Okula ilişkin çözüm bekleyen ciddi bir sorun bulunmaktadır. Komisyonumuzun İstanbul'da Kızılay Özel Hemşirelik Lisesinde yaptığı incelemelerde; okulun konumu, mevcut imkanları açısından Türk sağlık sektörüne hizmet vermesi için yapılması gereken çalışmalar ile alınması gereken tedbirler görüşülmüş, bu cümleden olarak, Okul yönetiminin Dışişleri Bakanlığı ve Kızıllaç Örgütü kanalı ile diğer ülke örneklerine ilişkin çalışmaları değerlendirilmiştir.

Yurtdışında uygulamanın tanınmasına yönelik bu çalışmalarda; Danimarka, Avusturya, Almanya, İrlanda, Avustralya, Kanada, Yugoslavya, İngiltere, Kore ve Portekiz'de Kızıllaç teşkilatlarına ait hemşirelik okullarının bulunmadığı, Yunanistan, İsveç, Norveç ve Belçika'da Kızıllaç teşkilatlarının aynı zamanda hemşirelik eğitimi veren yüksek öğrenim kurumlarına sahip olduğu anlaşılmıştır.

Bu örneklerin de gösterdiği gibi; her ülke kendi sağlık altyapısına en uygun çözümleri bulacak yöntemler benimsemişlerdir. Bizim için önemli olan milli imkanların en verimli bir biçimde kullanılabilceği, geçmiş tecrübelerin korunacağı bir yaklaşım olmalıdır. Kızıllaç'ın hemşirelik konusunda tarihi bir tecrübesinin, bilgi birikiminin varlığı ret edilemez bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır.

Ama ne var ki, Ülkemizin yüksek öğrenim açısından hukuksal altyapısı, tek bir branşta eğitim ve öğretim verebilecek oluşumlara açık değildir. Mevcut yasal duruma göre en az iki fakülteden oluşacak bir yapılaşma ile üniversite kurmak mümkündür. Kızıllaç'ın kıt kaynakları ile mezunlarından hiç istifade edemeyeceği fakülteler kurması akılcı bir çözüm olarak görülmemektedir.

Ancak, yukarıda da işaret ettiğimiz tecrübeden ülke adına yararlanmak ve Kızıllaç verdiği ve vermeye devam etmesi gereken bazı temel sağlık hizmetleri nedeniyle ihtiyaç duyacağı sağlık elemanı ihtiyacını karşılamak üzere; mevcut okulun İstanbul'da kurulmuş olduğu gerçeğinden de hareketle, İstanbul Üniversitesi ile yapılacak bir protokole dayalı olarak, "Halide Edip Adıvar

“Sağlık Yüksek Okulu” adı altında yeni bir oluşuma gitmesini, en pratik, düşük maliyetli ve akılcı bir çözüm olarak görmekteyiz.

Bu yüksek okulun branşlaşmaya gitmesi de kaçınılmaz olarak karşımıza çıkmaktadır. Kızılay’ın, bu arada Ülkemizin ihtiyacı olan; acil bakım ve travmatoloji hemşireliği ve kan ve kan ürünleri hemşireliği konularında eğitimi vermesinin uygun olacağı sonucuna varılmıştır.

Zira, Komisyonumuzun kurulmasına neden olan 17 Ağustos ve 12 Kasım deprem felaketleri ile her gün bir deprem gibi Ülkemiz insanının canına kasteden trafik kazaları acil bakımın önemini ortaya koymaktadır. Bu milli kuruluşumuzun felakete hazırlık için yeniden organize olmasının kaçınılmaz olduğu, şu son felaketlerle çok netleşmiştir. Öte yandan raporumuzun ilgili bölümünde ayrıca temas edildiği üzere; kan toplama konusunda Kızılay’ın sorumluluklarının belirli bir süre devam edeceği öngörülmüştür. Kızılay’a ait kan merkez ve istasyonlarının hemşire ihtiyacı Özel Hemşirelik Okulu aracılığı ile temin edildiği için, bu kurumların eleman ihtiyacını da gözeterek, kan ve kan ürünleri hemşireliğine doğru bir arayışa ihtiyaç bulunmaktadır.

Bu durumda Kızılay teşkilatını dışlamadan, personel ihtiyaç planlaması çerçevesinde, İstanbul Üniversitesinde burslu öğrenci okutmak suretiyle, sorunun aşılabileceği değerlendirilmiştir.

Eğer Okulun bir başka kurum bünyesinde hayatiyetini sürdürmesi yolundaki çözüm benimsenirse, Okulun kurulu bulunduğu arsanın rantının çok yüksek olması nedeniyle iyi bir değerlendirme projesi hazırlanmalıdır.

b- Dispanserler

Kızılay’ın Tüzüğü ile verilen bu görevini şubeler üstlenmiştir. Ancak Genel Merkezin gerek dispanser bina inşaatına ve gerekse kimi tıbbi donanımlarının temin edilmesi konusunda maddi yardımlarda bulunduğu anlaşılmaktadır.

i- Dispanserlerin Genel Durumu:

Kızılay’ın 32 şubesinde işletilen dispanserlerinin son beş yıllık dönemine ilişkin olarak; personel sayısı, gelir ve gider tabloları ile muayene ve tedavi edilen hasta sayılarına ilişkin cetveller hazırlanmıştır.

PERSONEL SAYISI

ŞUBENİN ADI	1995	1996	1997	1998	1999	ŞUBENİN ADI	1995	1996	1997	1998	1999
K.ÇEKMECE	55	59	61	70	90	DIYARBAKIR	9	15	17	20	16
PENDİK	206	239	279	330	439	ERZİNCAN	11	16	17	19	19
SAFRANBOLU	3	3	3			ESKİŞEHİR	29	35	36	40	42
İZMİT	19	18	17	18	18	ERZURUM	4	4	3	3	3
KARŞIYAKA	10	13	14	14	15	EMİNÖNÜ	21	19	23	24	19
ÜSKÜDAR	35	40	42	45	48	FATİH	24	32	24	25	27
TEKİRDAĞ	22	26	27	25	27	G.OPAŞA	27	32	39	39	44
KARTAL	71	54	58	63	83	İZMİR	3	3	3	3	2
TARSUS	-	-	-	44	44	KAYSERİ	32	29	34	33	54
ÇANKAYA	20	20	20	27	28	KONYA	26	26	31	36	41
ALTINDAĞ	35	39	43	42	40	SİVAS	11	14	14	19	26
BAYRAMPAŞA	59	72	81	93	104	KADIKÖY	24	27	25	28	33
B.PAŞA / LALELİ	51	48	52	52	58	MERSİN	4	4	4	4	3
B.PAŞA / BOSNA	29	29	32	31	37	İSTİKLAL	31	31	30	31	32
BAKIRKÖY	19	20	20	23	25	VAN	3	3	3	3	3
BEYOĞLU	12	21	17	21	20	SAMSUN	2	2	2	2	2
BURSA	93	98	101	102	93	DÜZCE	-	-	-	-	-
TOPLAM							1.000	1.091	1.172	1.329	1.535

GELİR - GİDER TABLOSU

ŞUBENİN ADI	GELİR- GİDER (1000TL)				
	1995	1996	1997	1998	1999
K.ÇEKMECE	18.414.382	40.834.694	94.518.823	213.032.641	173.427.926
	11.206.276	25.117.472	55.159.258	138.038.802	111.741.841
PENDİK	94.499.905	259.169.093	771.022.644	1.732.844.997	2.813.338.685
	-	-	-	-	-
SAFRANBOLU	361.594	130.500	89.200		
	247.600	154.418	122.500		
İZMİT	5.816.494	11.974.045	22.668.455	58.962.315	118.913.870
	5.089.570	8.764.192	18.978.357	52.341.446	100.967.216
KARŞIYAKA	2.407.140	4.058.345	9.355.934	24.545.125	59.451.925
	1.119.456	3.105.688	7.016.950	20.384.036	48.081.289
ÜSKÜDAR	28.999.108	64.018.125	140.630.699	328.703.341	492.086.475
	20.667.549	38.370.755	84.443.146	206.945.722	286.744.353
TEKİRDAĞ	7.390.863	22.563.635	48.051.137	90.807.564	126.354.608
	5.002.835	15.355.680	37.298.136	59.928.385	85.877.474
KARTAL	32.201.074	62.820.555	131.559.870	281.307.285	880.329.175
TARSUS				7.720.750	137.409.077
				7.720.750	119.692.739
ÇANKAYA	13.778.774	20.831.500	50.038.555	96.667.622	213.880.885
	10.375.615	23.759.856	40.764.507	67.879.101	137.850.055
ALTINDAĞ	10.688.642	14.172.955	28.962.278	48.981.445	107.223.869
	10.772.776	15.649.415	29.963.380	61.614.532	88.496.150
BAYRAMPAŞA	26.724.929	67.057.344	158.856.774	372.533.811	2.105.911.272
	20.768.426	48.098.491	155.155.647	280.003.336	2.092.999.645
B.PAŞA / LALELİ	20.030.580	47.412.280	88.898.795	140.446.310	172.507.873
	19.338.295	37.152.512	87.108.470	160.869.872	150.310.516
B.PAŞA / BOSNA	6.180.124	16.860.870	40.131.120	67.138.388	110.280.166
	5.254.076	13.207.739	30.822.776	65.987.996	100.731.954
BAKIRKÖY	14.669.920	35.648.110	80.120.530	131.595.235	197.753.640

BEYOĞLU	12.543.149	20.395.330	50.881.733	131.473.077	165.253.021
	9.113.035	16.556.756	43.928.007	89.810.501	168.175.610
BURSA	48.160.902	93.378.839	198.658.280	401.035.245	677.850.912
	28.328.001	64.970.071	148.865.795	285.749.909	473.710.105
DİYARBAKIR	2.910.051	6.123.093	26.132.134	48.429.074	95.357.232
	3.187.451	8.376.175	28.508.358	49.493.068	59.900.676
ERZİNCAN	3.297.124	22.100.406	65.755.333	143.285.352	297.594.845
	3.188.170	18.780.152	50.928.893	123.008.600	264.795.056
ESKİŞEHİR	9.351.540	22.440.140	68.203.842	159.663.528	289.933.650
	5.797.679	15.805.242	37.762.977	107.282.583	210.556.124
ERZURUM	1.352.395	2.305.140	4.027.720	7.879.640	13.150.725
	710.721	599.725	1.479.330	2.177.586	3.595.701
EMİNÖNÜ	1.548.440	3.177.080	6.396.565	22.279.363	80.933.913
FATİH	21.396.364	126.965.924	304.518.107	627.497.084	1.334.795.012
	7.499.331	30.018.314	232.511.789	181.543.657	198.276.980
G.O.PAŞA	15.082.054	29.576.610	57.574.105	113.411.096	232.171.667
	15.982.892	28.932.729	50.785.758	96.408.713	183.350.110
İZMİR	194.550	236.450	754.700	1.281.300	2.067.500
	344.282	686.750	1.571.270	3.534.225	4.983.589
KAYSERİ	17.230.567	36.368.666	102.773.487	324.184.748	874.449.673
					570.181.805
KONYA	22.588.015	46.433.373	107.390.534	297.138.489	682.591.349
	22.065.215	32.374.972	91.629.365	286.146.697	753.546.915
SİVAS	5.482.811	24.302.465	46.853.357	130.653.889	425.147.730
	5.016.785	16.753.051	32.360.403	84.121.617	233.881.758
KADIKÖY	1.391.207	11.828.545	23.813.000	71.296.730	115.597.020
	8.384.028	13.257.604	5.397.025	71.045.609	98.536.955
MERSİN	265.825	371.970	2.820.530	2.417.815	7.045.580
	311.837	597.218	741.604	1.188.644	5.218.423
İSTİKLAL	3.727.786	3.415.285	9.774.844	29.706.000	16.359.300
	1.974.805	1.587.580	4.904.900	20.121.593	
VAN	3.983.798	8.147.265	8.306.634	5.163.780	4.850.000
	2.942.009	3.305.548	3.430.881	2.850.000	3.250.000
SAMSUN	765.454	1.085.600	2.298.000	9.271.400	13.844.500
	446.000	670.000	1.388.000	3.445.235	5.454.000
DÜZCE					5.595.620
					10.418.769
TOPLAM/GELİR	453.375.561	1.125.404.232	2.751.037.719	6.121.354.439	13.043.458.695
TOPLAM/GİDER	225.134.715	482.008.105	1.283.027.482	2.529.642.215	6.571.228.808

ÜCRETLİ - ÜCRETSİZ HASTA SAYISI

ŞUBENİN ADI	ÜCRETLİ HASTA SAYISI					ÜCRETSİZ HASTA SAYISI				
	1995	1996	1997	1998	1999	1995	1996	1997	1998	1999
KÇEKMECE	86.512	99.871	112.062	117.327	128.139	2.813	2.671	3.557	4.223	
PENDİK	347.710	361.068	510.870	702.501	750.000	11.123	10.770	9.898	9.233	18.515
SAFRANBOLU	595	197	90							
İZMİT	24.633	24.813	29.440	30.766	31.759	112	178	463	798	770
KARŞIYAKA / İZMİR	10.227	9.531	13.352	17.656	23.901	767	821	1.125	1.020	888
ÜSKÜDAR	53.010	60.522	79.813	76.725	89.504	4.924	2.374	2.099	2.165	3.128
TEKİRDAĞ	72.124	74.170	73.445	74.356	77.871	242	251	223	382	416
KARTAL	107.938	117.897	9.223	102.103	99.523	2.938	2.971	3.433	2.461	5.100

TARŞUS				2.499	24.261				867	7.416
ÇANKAYA	55.403	54.663	58.711	60.857	70.516	1.958	2.032	1.928	2.176	2.626
ALTINDAĞ	15.150	15.900	16.600	17.250	23.477	85	89	93	106	138
BAYRAMPAŞA	84.555	109.412	132.219	156.492	184.433	3.397	7.466	4.194	3.583	4.346
BAYRAMPAŞA / LALELİ	44.983	54.762	59.982	44.169	47.326	618	1.797	1.102	511	362
BAYRAMPAŞA / BOSNA	22.670	28.928	33.571	30.931	44.296	110	78	62	30	62
BOSNA						17.162	13.422	13.092	5.187	3.660
		BOŞNAKLAR								
		KOSAVALLILAR							500	1.478
BAKIRKÖY	96.792	92.548	96.431	81.761	70.505	3.358	3.350	3.992	9.238	3.897
BEYOĞLU	16.517	20.300	22.133	30.773	37.787	338	234	426	516	406
BURSA	172.349	174.293	156.751	155.393	208.816	6.015	6.292	6.116	5.758	11.060
DIYARBAKIR	10.570	14.387	28.285	27.848	22.864	1.145	1.822	4.292	4.031	5.497
ERZİNCAN	37.801	41.341	101.260	123.431	143.249	275	437	914	1.461	1.812
ESKİŞEHİR	53.226	64.085	94.759	96.436	110.027	1.639	1.533	1.402	1.701	889
ERZURUM	3.100	2.427	1.525	2.166	2.267	250	400	150	395	320
EMİNÖNÜ	6.202	7.214	7.749	14.560	24.491	666	636	539	738	587
FATİH	60.541	58.518	64.209	52.666	98.022	8.009	5.176	7.032	7.993	7.727
FATİH BALAT	18.980	18.843	19.176	12.573	10.019	2.421	1.994	3.097	2.921	3.364
GAZİOSMANPAŞA	68.895	69.823	56.460	49.957	57.069	305	333	336	392	508
İZMİR	442	350	532	485	410	63	56	73	46	20
KAYSERİ	71.821	73.297	105.283	149.821	210.662	1.325	1.116	2.070	1.571	2.516
KONYA	88.012	82.521	87.523	98.559	76.216	435	614	1.106	1.893	903
SİVAS	6.290	31.450	42.102	35.293	40.985	25	129	432	931	1.458
KADIKÖY	5.201	14.013	12.892	16.683	9.572		1.344	11.957	28.145	32.225
MERSİN	105	704	2.567	1.874	2.396	25	123	187	56	106
İSTİKLAL	10.173	8.564	9.518	8.440	6.711	1.289	494	637	252	275
SAMSUN	2.029	1.679	1.625	6.131	4.911	123	110	102	135	173
VAN	945	1.077	1.279	1.064	897	4	3	3	5	5
DÜZCE					1.478					30
		SON ALTI AYLIK								
TOPLAM	1.655.501	1.789.168	2.041.437	2.399.546	2.734.360	73.959	71.116	86.132	101.420	122.675

ii- Dispanserlerin Çalışma Usulleri:

Komisyonomuzun Ankara, İzmit ve İstanbul'da yaptığı çalışmalarda tespit ettiği ve bu tabloların da izah ettiği gibi Kızılay dispanserleri genel olarak karlılık esasına göre çalışmaya özen gösteren kurumlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle İstanbul'da neredeyse deprem felaketi nedeniyle Kızılay hakkında oluşan olumsuz imajı da bir anlamda silecek, en azından tefrik edecek biçimde, bu dispanserler yararlanan vatandaşlarımızın memnuniyetleri müşahede edilmiştir,

Ancak, dispanserlerin açılışında, işletilmesinde, personel istihdamında ve ücretlerinde, fiyat politikalarında, ücretsiz hastaların tabi olacağı genel

Ancak, dispanserlerin açılışında, işletilmesinde, personel istihdamında ve ücretlerinde, fiyat politikalarında, ücretsiz hastaların tabi olacağı genel kriterlerde tamamen birbirlerinden kopuk, hatta habersiz bir yapılanmanın varlığı hemen göze çarpmıştır.

Bu noktada Kadıköy Şube Dispanserinin ücretli ücretsiz hasta bakımı konusunda farklı bir uygulama içinde bulunduğu yukarıdaki tabloda işaretlenmiştir. Özellikle 1998 ve 1999 yıllarında ücretsiz hasta sayısının ücretli hasta sayısını aşması gibi yukarıda ifade ettiğimiz karlılığı esas alan politikaya ters bir yapılanmanın olduğu anlaşılmaktadır.

Bir yanda Pendik Şubesi Dispanserlerinde olduğu gibi, yönetim ve organizasyon açısından "ISO 9001 Kalite Belgesi" almaya yönelik, toplam kalite yönetimini hakim kılmaya gayretleri izlenirken, öte yanda Safranbolu Dispanserinde olduğu gibi son birkaç yıldır, eleman bulamadığı için hizmet veremediği halde, halen şeklen de olsa açık tutulan yerlerin varlığı tespit edilmiştir.

Öte yandan kimi şubeler muhasebe sistemi açısından dispanserlerini ayrı tutarken, bazıları ise şube gelir gideri ile dispanser gelir gideri bir arada mütalaa ede gelmişlerdir.

İhtiyaç duyulan tıbbi donanım konusunda da ciddi farklılıklar ortaya çıkarken, özellikle İstanbul'da şube dispanserlerinin arasındaki kopukluğa dayalı olarak, ihtiyaç fazlası yatırımlar yapıldığı da müşahade edilmiştir. Öyle ki, neredeyse alt komisyonumuzun incelemelerde bulunduğu her dispanserde, aynı yerden alındığı belirlenen, *kemik dansitometresi* cihazının bulunduğu övgüyle anlatılmıştır. Ancak, hastalara bu cihazı uygulama sıklığı ile şube dispanserlerinin ellerinde bulunan cihaz sayısı karşılaştırıldığında, atıl bir yatırımın varlığı hemen göze çarpmaktadır.

Hasta başına hekim, yardımcı sağlık personeli ve diğer personel maliyeti konusunda elimizde bulunan bazı rakamları karşılaştırmakta yarar görülmektedir. Aşağıdaki tablolardan da çarpıcı biçimde görüldüğü gibi, personel masrafları ile hasta sayıları arasında ve çalışan personel sayısında hiçbir benzerlik bulunmamaktadır. Kaldı ki, tablo şubenin dispanser dışında kalan (merkez payları, temsil harcamaları, vb.) genel giderlerini de kapsayacak biçimde hazırlandığından, reel olarak dispanser giderleri içinde personel masraf oranının daha yüksek olduğunu belirtmek gerekmektedir.

ŞUBENİN ADI	1999 TOPLAM HASTA SAYISI	1999 YILINDA ÇALIŞAN PERSONEL SAYISI	1999 YILINDA PERSONEL GİDERİ	1999 YILI GENEL GİDERLERİ	MUKAYESE %
PENDİK	768.515	439	2.330.881.372.000	7.560.093.289.000	0.31
KAYSERİ	213.178	54	415.224.074.325	570.164.605.110	0.73
ERZİNCAN	145.061	19	200.135.566.591	264.795.056.034	0.76
KARTAL	104.623	83	296.224.435.929	967.567.140.955	0.31
KONYA	77.119	41	269.516.570.442	753.596.915.351	0.36
BAKIRKÖY	74.402	25	156.919.914.971	784.098.778.695	0.20
TARSUS	31.677	44	60.936.000.000	119.692.739.048	0.51
EMİNÖNÜ	25.078	19	61.360.827.667	103.531.877.532	0.60
İSTİKLAL	6.986	32	21.143.162.367	43.322.991.020	0.49

Yukarıda ifade edildiği gibi, tıbbi donanımlar, çalışan ücretleri, muayene ve tetkik fiyat tarifeleri, bila bedel bakılacak hastaların oranları, karşılıklı yardım ve işbirliğinin sağlanması gibi pek çok temel hususta oluşan geniş bir planlama boşluğunun, Genel Merkez tarafından, bünyesinde dispanser bulunduran şubeleri bir araya getirmek suretiyle giderilmesi gerektiği ve bu noktada Genel Merkez ve Genel Müdürlüğün düzenleyici çabalara ağırlık vermesi gerektiği düşünülmektedir.

Bu düzenlemeler yapılırken Kızılay'ın temel umdelerinden olan insanîyetçilik ve hayırseverlik düşüncesinden taviz verilmemelidir.

iii- Dispanserlerden Kamu Görevlileri ve Emeklilerin Yararlanması:

Komisyonumuzun özellikle İstanbul'da yaptığı incelemeler sırasında Emekli Sandığından aylığa bağlanan sigortalıların Kızılay dispanserlerinin verdiği hizmetlerden memnuniyetlerini ifade ettiklerine, ilgili bölümde de temas etmiştik. Gerçekten, dispanserler bağımsız bir ünite olarak algılandığında; bu kurumlarda verilen sağlık hizmetinin niteliğinin yanında, insana saygı prensibinin egemen olduğuna müşahade edilmiştir.

Komisyonumuz beğeni toplayan hizmet standardından diğer kamu görevlilerinin de istifade etmesine yönelik ön bir kanaat oluşturduğu süreçte, Maliye Bakanlığının 20.03.2000 tarihli Resmi Gazetede yayımladığı, 2000 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatının 23.3 maddesinin 2. Fıkrasında; "5434 Sayılı TC Emekli Sandığı Kanununun geçici 139. maddesi gereğince kamuya yararlı dernek veya vergiden muaf vakıflara ait sağlık kuruluşlarında yapılan tedavi giderlerinin ödenebilmesi için bu tedavinin resmi sağlık kurum ve kuruluşlarında bir ay içerisinde yapılamaması halinde mümkündür. Bu usule uyulmadan söz konusu dernek ve vakıflara ait sağlık kuruluşlarına yapılacak başvurular kabul edilmez ve tedavi bedelleri ödenmez." düzenlemesine yer vermek suretiyle emeklilerin Kızılay dispanserlerinden yararlanmasını engellemiştir.

Bu düzenlemeye gerekçe olarak Maliye Bakanlığı; "Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık kurumları ile üniversite tıp fakültelerinde atıl kapasite yaratılmaması, haksız rekabete yol açılmaması ve kamu kaynaklarının rasyonel kullanımı açısından ve aynı zamanda sağlık yardımları yönünden sosyal güvenlik kurumları arasında norm ve standart birliğinin sağlanması..." amaçlarını göstermiştir.

Ancak, bu gerekçelerin gerçekliği tartışmaya çok açık görülmektedir. Ülkemizin yataklı ve ayakta tedavi ünitelerinin kurulu kapasiteleri ve bu kurumlara doğru yönelen hasta trafiği dikkate alındığında, ciddi kamusal yatırımları icap ettiren açıklar bulunduğu ortaya çıkacaktır. Nitekim, TBMM'nin tasvibini almış Kalkınma Planlarında ve Yıllık Yatırım Programlarında, bu hususu çok açık biçimde görmek mümkündür. Kaldı ki, bu düzenlemeyi hazırlayanlar da durumun farkında oldukları ve hasta yığılmasını bildikleri için bir açık kapı bırakarak bir ay içinde tedavi edilemeyeceğini belgeleyenlerin bu kurumlardan yararlanabilmesine izin vermiştir.

Öte yandan Anayasamızın Cumhuriyetin niteliklerini tespit eden 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetin sosyal bir hukuk devleti olduğu hükme bağlanmıştır. Sosyal devlet olmak, vatandaşları sefaletle değil refahla birleştirmeyi hedefleyen bir projedir. Talimatta standart birliği gerekçe gösterilerek, nispeten daha az nitelikli sağlık hizmeti üreten kuruluşlarda, saatlerce sıra beklenerek hizmet alınmasına yol açılması, sosyal devlet projesinin ana fikrine ters düşmektedir. Kaldı ki; her Türk vatandaşı medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahiptir.

Hal böyle iken; yıllarca kamuya hizmet etmiş kişilerin göreceli olarak daha iyi koşullarda sağlık hizmeti almasının yaygınlaştırılması icap ederken, doğruluğu tartışmalı gerekçelerle bu hizmetten yoksun bırakılması kabul edilemez.

Bu nedenle, 01 Mayıs 2000 tarihinde yürürlüğe girecek düzenlemenin kaldırılarak, emeklilerle birlikte halen çalışan kamu görevlilerini de kapsayacak yeni bir düzenleme yapılmasının Maliye Bakanlığına bildirilmesi uygun görülmüştür.

c- Kan Merkez ve İstasyonları :

Kızılay'ın Kan merkez ve istasyonları 2857 sayılı Kan ve Kan Ürünleri Kanunu ile bu Kanun 8. maddesine göre hazırlanmış olan Kan ve Kan Ürünleri Yönetmeliğine göre yürütülmektedir. Kızılay'ın hali hazırda 22 kan merkezi ve 16 kan istasyonu bulunmaktadır.

Bu ünitelerin çalışmalarına ilişkin tablolar aşağıya çıkartılmıştır.

Aşağıdaki tablolara göre temel eleştiri noktası, kan merkezi ya da kan istasyonu açılmanın kriterinin ne olduğuna ilişkin olmalıdır. Zira, tablolar dikkatlice incelendiğinde; bazı kan merkezlerinde, örneğin Diyarbakır'da 1995-1999 periyodunda yıllık toplanan kan sayısının;

1995 yılında 3.677 ünite kan 35 personel ile,

1996 yılında 4.124 ünite kan 34 personel ile,

1997 yılında 2.749 ünite kan 44 personel ile,

1998 yılında 6.933 ünite kan 47 personel ile,

1999 yılında ise 9.522 ünite kan 31 personel ile toplanılmıştır. İşin ilginç olan yönü, Diyarbakır Kan Merkezinin çarpık ve yapısal problemlere sahip tek kan merkezi olmaması, bu durumda çok sayıda kan merkezi bulunmasıdır.

Bu konuya ilişkin olarak görüşüne müracaat edilen Kızılay yetkilileri, (Genel Başkan dahil) bir kan merkezinin en az yılda 10.000 ünite kan toplanması gerektiğini, aksi halde kan istasyonu olarak değerlendirilmesinin daha uygun olacağı ifade etmektedirler. Ama ne var ki;

1995 yılında 9,

1996 yılında 11,

1997 yılında 10,

1998 yılında 10,

1999 yılında 11 kan merkezi 10.000 ünitenin altında kan toplamışlardır. Esasen, her yıl 10.000 sınırında 3-4 kan merkezi bulunduğunu da ortaya koyduğumuzda; mevcut kan merkezlerinin yaklaşık yarısının verimsiz çalıştığını söylemek mümkündür.

Komisyonumuza bilgi veren üniversitemizde görevli hematologların da deyindiği gibi, kan bağış yolu ile sağlandığı için maliyetini, tıbbi malzemeler, personel giderleri ile amortismanlar oluşturmaktadır. Buna rağmen 1995, 1996 ve 1997 yıllarında, kan merkezlerinin toplam gelirleri, toplam giderlerinden daha az olmuştur. 1998 ve 1999 yılında bu denge gelir lehine değişmesine rağmen, aralarında Ankara Kan Merkezinin de bulunduğu 7 merkezde hala giderler gelirlerin üzerinde görülmektedir.

KIZILAY KAN MERKEZLERİ

	1995 YILI				1996 YILI				1997 YILI				1998 YILI				1999 YILI			
	Sivil	Asker	Toplam	Sivil %	Sivil	Asker	Toplam	Sivil %	Sivil	Asker	Toplam	Sivil %	Sivil	Asker	Toplam	Sivil %	Sivil	Asker	Toplam	Sivil %
ANKARA	37.869	7.303	45.172	84	42.784	7.952	50.736	84	29.382	8.069	37.451	78	29.382	8.069	37.451	78	23.421	7.953	31.374	75
İSTANBUL	59.135	17.938	77.073	77	51.628	21.270	72.898	71	43.134	19.052	62.186	69	43.134	19.052	62.186	69	39.959	15.994	55.953	71
İZMİR	43.385	54.123	97.508	44	43.775	60.983	104.758	42	40.878	58.243	99.121	41	40.878	58.243	99.121	41	44.644	47.623	92.267	48
ADANA	8.664	24.630	33.294	26	9.369	25.128	34.497	27	12.139	21.516	33.655	36	12.139	21.516	33.655	36	14.233	19.538	33.771	42
BURSA	14.077	8.982	23.059	61	15.578	9.611	25.189	62	18.050	6.487	24.537	74	18.050	6.487	24.537	74	19.949	5.747	25.696	78
SAMSUN	4.295	14.204	18.499	23	4.043	13.978	18.021	22	4.606	10.824	15.430	30	4.606	10.824	15.430	30	4.080	10.285	14.365	28
E.ŞEHİR	7.444	11.409	18.853	39	7.352	8.598	15.950	46	5.456	8.122	13.578	40	5.456	8.122	13.578	40	7.879	5.924	13.803	57
ERZURUM	715	5.498	6.213	12	1.053	4.553	5.606	19	1.295	5.957	7.252	18	1.295	5.957	7.252	18	1.600	5.606	7.206	22
D.BAKIR	1.448	2.229	3.677	39	1.532	2.592	4.124	37	2.122	4.811	6.933	31	2.122	4.811	6.933	31	2.841	6.979	9.820	29
G.ANTEP	7.792	3.644	11.436	68	7.738	3.725	11.463	68	8.887	2.373	11.260	79	8.887	2.373	11.260	79	7.569	2.200	9.769	77
SİVAS	835	8.292	9.127	9	1.234	8.771	10.005	12	1.496	11.175	12.671	12	1.496	11.175	12.671	12	1.857	8.912	10.769	17
Z.ULDAK	6.670	3.776	10.446	64	6.386	4.189	10.575	60	7.270	3.836	11.106	65	7.270	3.836	11.106	65	8.175	5.852	14.027	58
TRABZON	2.321	569	2.890	80	2.564	1.025	3.589	71	2.680	2.689	5.369	50	2.680	2.689	5.369	50	4.223	2.120	6.343	67
ANTALYA	4.539	1.590	6.129	74	5.492	2.701	8.193	67	6.943	721	7.664	91	6.943	721	7.664	91	6.364	1.937	8.301	77
KONYA	3.383	2.918	6.301	54	4.071	1.692	5.763	71	3.333	2.641	5.974	56	3.333	2.641	5.974	56	5.689	1.934	7.623	75
DÜZCE	4.283	650	4.933	87	4.217	429	4.646	91	3.196	1.638	4.834	66	3.196	1.638	4.834	66	2.736	1.248	3.984	69
B.KESİR	4.120	8.311	12.431	33	5.389	7.376	12.765	42	5.502	6.591	12.093	45	5.502	6.591	12.093	45	6.771	4.903	11.674	58
Ş.URFA	3.555	2.231	5.786	61	4.582	1.276	5.858	78	4.679	478	5.157	91	4.679	478	5.157	91	5.558	102	5.660	98
KAYSERİ	4.644	5.573	10.217	45	4.262	2.908	7.170	59	6.790	3.092	9.882	69	6.790	3.092	9.882	69	8.351	2.265	10.616	79
İSPARTA	1.682	5.367	7.049	24	1.319	7.881	9.200	14	1.409	4.955	6.364	22	1.409	4.955	6.364	22	1.949	4.915	6.864	28
Z.KAMİL	24.409	5.717	30.126	81	32.626	2.991	35.617	92	31.376	8.850	40.226	78	31.376	8.850	40.226	78	33.817	7.180	40.997	82
DENİZLİ					4.878	414	5.292	92	7.287	0	7.287	100	7.287	0	7.287	100	6.432	968	7.400	87
TOPLAM	245.265	194.954	440.219	56	261.872	200.043	461.915	57	247.910	192.120	440.030	56	247.910	192.120	440.030	56	258.097	170.185	428.282	60

KIZILAY KAN İSTASYONLARI

	1996 YILI				1997 YILI				1998 YILI				1999 YILI							
	Sivil	Asker	Toplam	Sivil %	Sivil	Asker	Toplam	Sivil %	Sivil	Asker	Toplam	Sivil %	Sivil	Asker	Toplam	Sivil %				
USAK	1759	154	1913	91	4004	43	4047	98	1635	3198	4883	33	2459	4359	6918	36	2817	1942	4759	59
SIVEREK	241	817	1058	22	362	313	675	53	228	407	635	35	-	-	-	-	-	-	-	-
ÖDEMiŞ	3740	0	3740	100	4001	0	4001	100	5781	0	5781	100	5751	0	5751	100	3846	0	3846	100
İZMİT	3225	2372	5597	57	3248	3152	6400	50	2775	3967	6742	41	3467	2666	6133	56	2352	1662	4014	58
SINOP	408	52	460	88	442	109	551	80	498	231	729	68	-	-	-	-	-	-	-	-
KARABÜK	1272	1592	2864	44	795	957	1752	45	635	352	987	64	-	-	-	-	-	-	-	-
EDİRNE	872	4577	5449	16	972	2854	3826	25	1479	2259	3738	39	1520	1535	3055	49	1936	2695	4631	41
KARTAL	1980	0	1980	100	3511	0	3511	100	1885	43	1928	97	2634	0	2634	100	2843	327	2810	88
PENDİK	1191	0	1191	100	1266	0	1266	100	892	0	892	100	807	0	807	100	1529	0	1529	100
KÜTAHYA	935	262	1197	78	1383	282	1665	83	2350	355	2705	86	-	-	-	-	-	-	-	-
Ç.KALE	734	6070	6804	10	1100	12210	13310	8	998	13107	14105	7	1305	10841	12146	10	1161	7454	8615	13
AYDIN	2289	2026	4315	53	2216	3311	5527	40	2153	3389	5542	38	2620	1358	3978	65	4266	969	5235	81
K.KALE	560	483	1043	53	938	376	1314	71	508	258	766	66	-	-	-	-	-	-	-	-
ELAZIĞ	474	65	539	87	453	0	453	100	351	25	376	93	-	-	-	-	-	-	-	-
VAN	-	-	-	-	59	0	59	100	166	62	228	72	-	-	-	-	-	-	-	-
İDERUN	6456	10510	16966	38	2783	12741	15524	17	4292	8915	13207	32	4839	10692	15531	31	4523	5216	9759	46
DENİZLİ	5099	408	5507	92	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	31.235	29.388	60.623	51	27.533	36.348	63.881	43	26.626	36.568	63.194	42	24.502	31.451	56.953	45	24.913	20.265	45.178	55

KIZILAY KAN MERKEZLERİNİN GELİR-GİDER VE PERSONEL DURUMU

	1995 YILI (1.000.-TL)			1996 YILI (1.000.-TL)			1997 YILI (1.000.-TL)			1998 YILI (1.000.-TL)			1999 YILI (1.000.-TL)		
	Gelir	Gider	Kişi Sayısı	Gelir	Gider	Kişi Sayısı	Gelir	Gider	Kişi Sayısı	Gelir	Gider	Kişi Sayısı	Gelir	Gider	Kişi Sayısı
ANKARA	40.182.040	41.988.629	134	85.826.968	91.931.256	135	169.088.251	189.415.412	148	347.404.523	310.806.335	147	522.099.000	528.947.585	117
İSTANBUL	73.104.993	55.327.454	114	129.934.652	115.117.690	120	314.507.659	229.116.500	127	728.223.515	455.186.445	132	1.178.755.624	712.826.155	123
İZMİR	67.129.243	58.217.018	130	128.217.548	123.518.367	118	317.188.717	254.121.605	127	904.448.370	510.872.970	127	1.409.769.225	684.098.601	133
ADANA	27.561.648	21.367.475	52	47.868.063	44.503.054	50	113.915.685	101.546.359	51	295.422.727	197.431.057	49	390.290.600	204.005.853	61
BURSA	22.462.545	14.463.828	35	44.718.852	32.387.365	36	104.696.291	67.624.896	35	288.182.250	116.069.591	36	475.031.100	153.684.332	39
SAMSUN	12.822.969	14.205.541	39	26.152.918	31.632.084	37	64.929.865	65.755.311	40	148.230.466	107.127.224	34	235.749.674	139.492.459	35
E.ŞEHİR	16.186.2678	13.157.438	37	26.321.492	30.300.103	36	69.731.291	63.507.779	38	127.472.211	97.408.863	40	255.956.550	135.976.161	33
ERZURUM	3.480.787	7.957.294	23	6.215.419	16.761.159	19	24.492.200	37.745.417	22	47.494.009	64.803.427	22	122.661.850	144.543.954	22
D.BAKIR	1.868.259	11.974.417	35	3.674.436	24.998.966	34	7.179.988	62.611.415	44	54.565.189	85.843.664	47	112.604.962	135.032.719	31
G.ANTEP	10.258.922	9.886.600	26	21.786.419	22.066.620	27	65.029.811	46.362.789	27	141.381.317	81.250.412	26	187.618.500	106.286.451	28
SİVAS	4.273.746	8.118.334	24	10.862.393	15.347.643	20	40.406.688	44.740.013	22	134.433.459	76.025.440	24	180.904.950	92.459.884	26
Z.ULDAK	6.706.922	8.018.773	23	13.745.890	18.296.126	22	31.040.918	40.657.457	26	82.055.256	74.762.786	25	152.872.070	109.133.731	25
TRABZON	2.590.092	8.011.018	24	5.827.087	16.212.721	24	13.703.936	35.047.858	24	49.496.677	62.481.858	26	107.506.713	85.606.677	23
ANTALYA	5.004.837	9.769.616	22	13.048.155	22.202.318	27	33.668.700	50.972.331	27	88.058.171	82.689.590	27	157.898.337	144.979.085	31
KONYA	5.005.870	6.561.373	17	7.492.812	14.909.411	16	21.148.646	36.577.350	22	53.133.486	67.436.846	28	90.242.032	92.988.888	24
DÜZCE	3.990.374	7.396.838	23	7.751.743	16.140.269	23	16.901.832	35.475.849	25	49.591.808	67.065.536	24	55.193.200	67.939.927	24
B.KESİR	10.584.110	7.610.498	24	19.302.179	21.033.106	24	46.656.270	46.739.073	30	117.143.957	86.113.202	26	475.031.100	153.684.332	39
ŞURFA	4.824.598	9.239.791	31	10.027.723	21.205.311	31	19.735.190	45.451.108	32	52.089.143	68.569.368	33	89.860.550	94.508.156	31
KAYSERİ	5.227.790	6.866.039	18	8.569.777	16.261.540	15	31.233.246	39.667.406	22	89.163.947	77.577.955	25	171.546.100	91.293.963	28
İSPARTA	3.022.472	7.745.783	24	7.042.774	17.026.356	23	17.622.924	38.804.240	27	47.548.869	70.169.107	25	86.634.611	92.744.177	29
Z.KAMİL	24.759.232	23.610.725	56	60.102.547	58.526.557	58	119.143.136	131.515.871	66	453.694.811	269.078.052	70	712.286.394	421.644.150	80
DENİZLİ				8.504.842	15.474.790	19	25.004.866	38.176.907	23	73.638.048	74.640.258	23	113.921.410	101.023.213	29
EDİRNE															23
TOPLAM	351.047.718	351.495.088	911	686.994.689	785.852.811	914	1.667.026.111	1.698.932.946	1005	4.374.872.210	3.103.400.987	1016	6.994.741.303	4.444.958.449	1025

Kızılay Genel Başkanlığı kan merkezi ve kan istasyonu açımına karar verirken tam bir çifte standart uygulamaktadır. Diğer yatırımlarında rastladığımız ve raporun ilgili bölümlerinde temas edeceğimiz bu çarpık yaklaşım, maalesef kan gibi Ülkemizin çok ciddi bir sağlık konusunda da açık biçimde yaşanmaktadır. Burada konunun somutlaşması için iki örnek verilmeyle yetinilecektir.

Bunlardan ilki Kastamonu'ya Kızılay'ın kan istasyonu açılması konusunda Kastamonu Gazetesinde çıkan 01.10.1996 tarihli haber üzerine, Kızılay Kastamonu Şube Başkanlığının 02.10.1996 tarihli yazısına verilen cevaptaki mantık kurgusudur. Kızılay'ın o dönemdeki Genel Başkan Vekili Dr. Ertan GÖNEN tarafından imzalan yazıda; "... Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri 1995 Yılı İstatistiğine göre, Kastamonu'nun nüfusu 381.676 dır. Türkiye standartlarına göre nüfusun %1'inden kan toplandığı kabul edilirse, yılda en fazla 3.800 şişe kan toplanabilecektir. Toplanan bu kanların %10'u çeşitli nedenlerle kullanılamamaktadır. Geriye kalan miktarın değerlendirilmesi ise, personel, cihaz, malzeme, yakıt, bina taşıt, elektrik ve su gibi giderleri karşılayamayacaktır..." denilerek şimdilik kan istasyonu talebinin karşılanamayacağı bildirilmiştir. Burada ortaya konulan kriterlere karşı çıkmak mümkün görülmemektedir. Kaldı ki, Kastamonu'ya yakın civarda Ankara, Karabük ve Sinop dışında kan istasyonu ve merkezi bulunmamaktadır. (EK:58; 58/1-9)

Ancak, aynı Kızılay 09.06.1990 tarihinde Genel Merkez Kurulunun 5 sayılı kararı ile Siverek'te kan istasyonu kurmuştur. Siverek'in en son nüfus sayımına göre toplam nüfusu 146.619 olup, yakınında Şanlıurfa (97 km) ve Diyarbakır (87 km) Kan Merkezleri bulunmaktadır. Bu istasyonda;

1995 yılında 1058 ünite,

1996 yılında 675 ünite,

1997 yılında 635 ünite kan toplanmıştır. Kapatıldığı 1998 yılına kadar da 8 yıl boyunca hizmet (!) vermeye devam etmiştir.

Yukarıda Genel Başkan Vekili'nin imzası ile ortaya konulan gerekçelerin, Siverek Kan İstasyonu açılırken niçin uygulanmadığını, yine komisyon toplantısında ve Kızılay genel Başkanlığında yetkililer; Genel Merkez Yönetim Kurulu eski Üyesi Tahsin Kaplan'ın şahsi zorlamasına dayandırmışlardır. Nitekim, aşağıdaki kan merkez ve istasyonların açılış izinlerine ilişkin tabloda da görüldüğü gibi Siverek için teklif Genel Müdürlükçe üretilmiştir.

TARİH	TALEP EDEN	YER	VERİLEN KARAR
05.12.1985	Şube Bşk.	Kütahya	GMK 07.11.1987 gün ve 11 sayılı kararla kabul edildi.
31.01.1986	Şube Bşk.	Afyon	Kabul edilmemiştir.
09.04.1986	Şube Bşk.	Ödemiş	GMK 01.06.1986 gün ve 08 sayılı kararla kabul edildi.
15.04.1986	Genel Müdür	Elazığ	GMK 05.04.1986 gün ve 04 sayılı kararla kabul edildi.
09.02.1987	Genel Müdür	İzmir	GMYK 11.02.1987 gün ve 08 sayılı kararı ile A tipine dönüştürüldü.
01.06.1990	Genel Müdür	Siverek	GMK 02.05.1990 gün ve 05 sayılı kararı ile kabul edildi.
24.08.1990	Valilik	İsparta	GMK 08.12.1990 gün ve 12 sayılı kara ile kabul edildi.
28.01.1991	Şube Bşk.	Aydın	GMK 06.04.1991 gün ve 04 sayılı kararla kabul edildi.
28.02.1991	Şube Bşk.	Ünye	Kabul edilmemiştir.
27.03.1991	Genel Müdür	Z.Kamil	GMK 06.04.1991 gün ve 04 sayılı kararla kabul edildi.
26.10.1993	Şube Bşk.	K.Kale	GMK 04.12.1993 gün ve 12 sayılı kararla kabul edildi.
22.03.1994	Şube Bşk.	Pendik	GMK 02.04.1994 gün ve 04 sayılı kararla kabul edildi.
15.04.1994	Şube Bşk.	Van	GMK 18.05.1995 gün ve 06 sayılı kararla kabul edildi.
27.04.1994	Şube Bşk.	Denizli	GMK 18.05.1995 gün ve 06 sayılı kararla kan merkezine dönüştü.
19.01.1995	Valilik	Bartın	Kabul edilmemiştir.
20.09.1995	Valilik	Ardahan	Kabul edilmemiştir.
02.10.1996	Şube Bşk.	Kastamonu	Kabul edilmemiştir.
02.12.1996	Şube Bşk.	Tire	Kabul edilmemiştir.
11.03.1999	Şube Bşk.	Edirne	GMK 06.03.1999 gün ve 03 sayılı kararla kan merkezine dönüştü.

Bu örneklerin sonucundan hareketle tablolar yeniden incelendiğinde bir kısım istasyonların daha kapatılması gerektiği, bazı kan merkezlerinin de kan toplama konusunda varsa eleman, araç ve gereç ihtiyaçları da karşılandıktan sonra belirli süre verilmek kaydıyla durumlarının yeniden değerlendirilmesi gerektiği, hala düzelme göstermeyen kan merkezlerinin istasyon haline dönüştürülmesinin uygun olacağı sonucuna varılmıştır.

Kan Merkezleri üzerinde Sağlık Bakanlığının mutlak denetimlerinin de yürütümünde mevzuatının aradığı standardın yakalanamadığı görülmüştür. 2857 Sayılı Kan ve Kan Ürünleri Kanununun 7. maddesine göre; Sağlık Bakanlığının en az yılda 2 kez kan merkez ve istasyonlarını Denetlemesi gerekirken, bu gerekliliğe uyulmadığı görülmüştür. Adı geçen Bakanlık yetkililerince Kızılay kan merkez ve istasyonlarında yapılan denetimlere ilişkin tablo aşağıya çıkartılmıştır.

KAN MERKEZLERİ VE İSTASYONLARI

KAN MERKEZLERİ	DENETİM YILI		KAN İSTASYONLARI	DENETİM YILI	
	1996	1997		1996	1997
ANKARA	08.11.96		İSKENDERUN	09.12.96	
İSTANBUL ÇAPA	10.11.96		USAK	02.12.96	
İZMİR	18.10.96		SİVEREK	08.11.96	
ADANA	09.12.96		ÖDENİŞ	25.11.96	
BURSA	25.12.96		İZMİT	25.11.96	

SAMSUN	29.11.96		SINOP	11.11.96	
ESKİŞEHİR	02.12.96		KARABÜK	08.11.96	
ERZURUM	21.10.96		EDİRNE	14.01.96	
DIYARBAKIR			KARTAL	10.11.96	
GAZİANTEP	08.11.96		PENDİK		
SİVAS	25.11.96		KÜTAHYA	02.12.96	
ZONGULDAK	11.11.96		CANAKKALE		
TRABZON	29.11.96		AYDIN	27.11.96	
ANTALYA	21.11.96		KIRIKKALE		
KONYA	17.12.96		ELAZIĞ	24.09.96	
DÜZCE	08.11.96		VAN		
BALIKESİR		11.02.97			
ŞANLIURFA	08.11.96				
KAYSERİ		06.01.97			
ISPARTA	21.11.96				
ZEYNEP KAMİL	10.11.96				
DENİZLİ	27.11.96				

Tabloların da çok açık biçimde ortaya koyduğu gibi Kızılay'ın kan merkez ve istasyonlarının, Yasal öngörüye rağmen, yeterince denetlenmediği ortaya çıkmaktadır. Denetimlerin bir başka eleştirilmesi gereken yönü ise; etkili olmamasına ilişkindir.

Denetim raporlarında, eksikliği bildirilen temel tıbbi donanım konusunda, Kızılay yetkililerinin verdiği cevaplar, hiç ardi araştırılmadan yeterli bulunmuş, böylece; eksikliklerin sürgit devamına pırım verilmiştir. Sağlık Bakanlığı, yasadan doğan denetim görevini süresinde ve etkin bir biçimde oluşturarak, rapor sonuçlarının da ciddi takibini sağlamalıdır.

Kızılay'ın kan ürünleri konusunda, Ankara Kan Merkezi bünyesinde oluşturulmuş olan Plazma Franksinasyon Laboratuvarıyla, 1967 yılından itibaren hizmet vermektedir. Ülkemizde bugün bile %87 tam kan ve %13 kan komponentleri biçiminde kan kullanımı yapılmaktadır. Bu durum gelişmiş ülkelerin ortalama rakamlarının çok gerisindedir. Zira bu ülkelerde neredeyse tam kullanımı tamamen devre dışı bırakılmıştır.

Aslında, Kızılay'ın 15 kan merkezinde plazma ayırımı için cihazı bulunmasına rağmen, yetersiz kapasite nedeniyle donmuş plazmalar 7 adet özel donanımlı araçla Ankara'ya getirilerek işlenmektedir.

Kan konusunda Kızılay'ın misyonunu daha çıplak biçimde ortaya koymak için mukayeseli bir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

KURUMLAR	YILLAR							
	1995	%	1996	%	1997	%	1998	%
Sağlık Bakanlığı	221.262	23	218.915	22	236.179	23	224.160	24
Kızılay	440.256	47	461.414	46	457.240	44	440.030	47,5
SSK	100.791	11	115.267	12	118.211	11	108.643	12
Üniversiteler	165.751	17	193.839	19	203.717	20	148.612	16
Diğer Kuruluşlar	23.609	2	11.371	1	17.010	2	5.525	0,5
GENEL TOPLAM	941.669		1.001.806		1.032.357		926.970	

Tablonun da ortaya koyduğu gibi neredeyse Ülkemizde toplanan kanın %50'lik bölümünü Kızılay toplamaktadır.

Ancak, kan organizasyonumuzun en can alıcı eksikliği, ihtiyaç halinde, ihtiyaç sahibine zaman kaybetmeden kanın ulaştırılması konusundadır. Öyle ki, sistem içinde yer alan kuruluşların hiç birisi, diğerinin kan ve kan ürünü stokunu bilememektedir. Hal böyle olunca hasta yakınları acil durumlarda, bin bir çeşit sıkıntı ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle hem Kızılay kan ünitelerinin kendi içinde ve hem de merkezi yataklı tedavi kurumları ile stok konusunda haberleşmelerini temin edecek, iletişim alt yapısı (internet ve intranet) kurulması gerekmektedir.

Aslında, Sağlık Bakanlığının kan toplanması ve işlenmesi konusunda kapsamlı bir araştırma içinde olduğu Komisyon çalışmaları sırasında memnuniyetle müşahede edilmiştir. Anlaşılan odur ki; kan konusunda Bakanlık, geniş kapsamlı bir yeniden yapılanma kararları almanın arifesindedir. Kızılay'ın mevcut bilgi ve ekipman birikimini de hesap ederek, alınacağı anlaşılan kararların, Kızılay için de yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

d- Sosyal Yardım Amacı Faaliyetler :

Kızılay'ın Genel Merkez faaliyetlerine ilişkin bilgiler elde mevcut olmakla birlikte; şubelerin aynı konuda gösterdiği aktivitelerin tamamını ihtiva eden veriler depolanmadığından, bu bölümde yalnızca Genel Merkez çalışmalarına ilişkin istatistikler değerlendirilecektir.

Eldeki verilerin anlamlı bir dizin olarak sunulabilmesi için aşağıdaki tasnif yapılmıştır.

i- Öğrenci Bursları

Kızılay Genel Başkanlığının tahsis ettiği ödeneklerle, gerek Genel Merkez ve gerekse şubeler aracılığı ile ödenen burs miktarları öğrencilerin okuduğu kategoriye belirlenmektedir. Buna göre;

	YILLARA GÖRE ÖDENEN BURS LİMİTLERİ				
	1995	1996	1997	1998	1999
İlk okul	200.000	400.000	800.000	2.000.000	4.000.000
Orta dereceli	250.000	500.000	1.000.000	2.500.000	5.000.000
Yüksek okul	300.000	600.000	1.200.000	3.000.000	6.000.000

Yukarıda yazılı miktarlar üzerinden, öğrencilere yapılan ödemeler aşağıdaki tabloya çikartılmıştır.

YILLAR									
1995		1996		1997		1998		1999	
Öğr. Sayısı	Ödenen Miktar (1.000.-TL)	Öğr. Sayısı	Ödenen Miktar (1.000.-TL)	Öğr. Sayısı	Ödenen Miktar (1.000.-TL)	Öğr. Sayısı	Ödenen Miktar (1.000.-TL)	Öğr. Sayısı	Ödenen Miktar (1.000.-TL)
11280	19.144.350	12287	40.924.200	13451	91.651.000	14638	202.214.500	14267	422.919.000

Ayrıca, depremzede 4454 öğrenciye de her biri için, 8 aylık tutarı peşin olarak, her ay için;

İlk okul öğrencilerine 7.000.000.-TL,

Orta okul-lise öğrencilerine 8.000.000.-TL,

Yüksek okul öğrencilerine ise; 10.000.000.-TL olmak üzere toplam 322.824.000.000.-TL ödeme yapılmıştır.

ii- Tedavi ve İlaç Yardımları

Genel Merkez Yönetim Kurulunun 20.10.1999 gün ve 43 sayılı toplantısı ile belirlenen en son orana göre; reçete karşılığı olarak vatandaşlara yapılan ilaç yardımlarının limiti 12.000.000.-TL 'dir. Bu oran öğrenciler için iki kat olarak uygulanmaktadır.

Yıllar	Kişi Sayısı	Değeri (TL)
1995	1.743	895.684.722
1996	1.567	1.129.944.742
1997	2.089	3.220.804.752

1998	2.614	6.433.739.421
1999	2.466	8.796.396.086

Bu arada sosyal güvencesi olmayan vatandaşlara ameliyat bedelleri ile tedavileri ve ameliyatları sırasında kullanılacak cihaz bedelleri de yukarıdaki limitler dahilinde ödenmektedir. Ancak, özellik arz eden durumlar için Genel Merkez Yönetim Kurulu tarafından her olay için ayrı ayrı karar verilmek suretiyle limit üstü ödemede yapılabilmektedir. Bu şekilde sağlık yardımı alanlara ilişkin tablo aşağıya çıkartılmıştır;

Yıllar	Kişi Sayısı	Değeri (TL)
1995	29	200.924.200
1996	11	69.262.900
1997	16	1.618.305.500
1998	2	80.000.000
1999	7	327.428391

1997 yılı içinde oluşan sapmanın; Jandarma Genel Komutanlığının talebi üzerine, Genel Merkez Yönetim Kurulunun 18.06.1997 gün ve 29 sayılı kararı ile satın aldığı 150 adet sakat arabasından kaynaklandığı anlaşılmıştır.

iii- Fiziksel Özürlülere Yardımlar

Kızılay kaza veya hastalık sebebiyle bazı uzuvlarını kaybetmiş vatandaşlara da;

İşitme Cihazı	: 40.000.000.-TL
Gözlük	: 8.000.000.-TL
Yürüme cihazı	: 24.000.000.-TL
Diz altı protez	: 40.000.000.-TL
Diz üstü protez	: 60.000.000.-TL
Kalça protez	: 64.000.000.-TL
Dirsek altı protez	: 48.000.000.-TL
Dirsek üstü protez	: 64.000.000.-TL üzerinden yardım

yapmaktadır. Bu şekilde yapılan yardımların cinsleri ile kişilere ait tablo aşağıya çıkartılmıştır;

Yardımanın Cinsi	YILLAR									
	1995		1996		1997		1998		1999	
	Sy	Tutar	Sy	Tutar	Sy	Tutar	Sy	Tutar	Sy	Tutar
İşitme Ci.	3	8.750.000	3	6.450.000	-	-	-	-	2	68.000.000

Gözlük	163	89.287.500	98	60.950.000	65	130.800.000	57	188.000.000	58	322.000.000
Yürütme Ci.	8	19.430.460	5	12.940.000	3	45.441.000	2	24.000.000	2	24.000.000
Sun'î bacak	26	94.256.600	10	37.012.200	7	63.999.648	2	13.000.000	-	-
Sun'î kol	-	-	1	4.320.000	-	-	-	-	-	-
Malî ar.	498	4.980.000.000	403	6.045.000.000	379	9.096.000.000	210	7.330.000.000	232	16.240.000.000

e- Gönüllü Eğitimine İlişkin Kurs ve Faaliyetler :

Kızılay Derneğinin 1960 yılından itibaren ilk yardım kursları düzenlediği ifade edilmiştir.

İlk yardım kurs faaliyetleri halen; İstanbul, Bayrampaşa, Küçükçekmece, Üsküdar, Eminönü ve Kartal Şubeleri ile İzmir şubesinde yürütülmektedir. Ayrıca Eskişehir ve İzmir Şubelerince sağlık gönüllüsü kursu da verilmektedir.

Kızılay Genel Müdürlüğü de ayrıca yakın zamana kadar kadrolu İlk Yardım Öğretmeni aracılığı ile Genel müdürlük personeli ile müracaat eden diğer kurum ilgililerine ilkyardım kursu vermiştir. Ancak, şu anda kadrolu öğretmen emekli olduğu için faaliyetlere ara verilmiştir.

Kursun Adı	YILLAR									
	1995		1996		1997		1998		1999	
	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı
İlkyardım	68	1520	63	1361	60	1337	53	1048	18	512
Sağlık Gönüllüsü	9	214	8	215	7	229	7	138	3	121
İlkyardım Öğretmeni	2	40	-	-	-	-	2	21	-	-
TOPLAM	79	1.774	71	1.576	67	1.566	72	1.207	21	633

Kendi başına çok fazla anlam ifade etmeyen bu rakamların, benzeri Kızıllaç örgütleri ile mukayese edilmesi halinde çok gullünç rakamlar olduğu ortaya çıkmaktadır. Örneğin İngiltere Kızıllaç'ı sadece 1991 yılında 51.000 kişiye ilk yardım kurs bitirme sertifikası vermiştir. Ayrıca 28.000 kişiye de sertifikaya bağlanmayan temel ilkyardım eğitimi imkanı oluşturulmuştur.

g- Hac Organizasyonu :

1952 yılında alınan Bakanlar Kurulu kararına dayalı olarak Kızılay Hac organizasyonu içinde yerini alarak faaliyet göstermiştir. 1979 yılında kabul edilen 7/17439 sayılı kararnameye kadar, Hac organizasyonunun bütün

aşamaları Kızılay'ın sorumluluğunda yürütülmüştür. Bu tarihten itibaren Kızılay için sadece sağlık boyutu ile ilgili faaliyet göstermiştir.

Hac organizasyonunun düzenli biçimde yürütülebilmesi için Diyanet İşleri Başkanının koordinatörlüğünde; İçişleri, Maliye, Sağlık, Ulaştırma, Turizm Bakanlıkları ile Gümrük Müsteşarlığı ve Kızılay yetkililerinden oluşan bir Hac Komisyonu oluşturulmuş, bu Komisyon her Hac sezonunda genel kriterleri belirlemiştir.

Hac Komisyonu uzun yıllar boyunca Hac farızasını yerine getirecek vatandaşların ihtiyaçlarının tespit ve çözümü amacıyla; Sağlık, Turizm Bakanlıkları (Seyahat Acenteleri temsilcileri), Diyanet İşleri Başkanlığı; Kızılay Derneği ve Türkiye Diyanet Vakfı temsilcilerinden oluşan "Hac Sağlık Alt Komisyonu" kurulmuştur.

Hac Sağlık Alt Komisyonu aldığı kararlarla sağlık hizmetlerinin nasıl yürütüleceğini belirlemektedir. Genel olarak sağlık hizmeti, Kızılay Derneği ile Türkiye Diyanet Vakfı tarafından müşterek olarak yürütülmektedir. Bu nedenle, sağlık hizmetlerinin maliyeti, kalitesi ve çeşidini mukayese imkanı bulunmaktadır. Aşağıdaki tablolar ile mukayeseler yapılmıştır.

i- Hac Görevlilerinin Ücretleri:

Görev Unvanı	Kızılay Ücreti	TDV Ücreti	Fark (ABD \$)
Ekip Başkanı	60	58	2
Başhekim	32	49	17
Doktor	30	22	8
Eczacı	30	20	10
Başhemşire	29	20	9
Hemşire	26	15	11
Teknisyen	26	15	11
Şoför	26	22	4

Yukarıdaki tabloların açıkça gösterdiği gibi Kızılay adına Hac sağlık ekiplerinde görevlendirilen personele (başhekim hariç) daha yüksek ödediği anlaşılmaktadır. (EK: 59;59/1-5)

ii- Hacca Gönderilen Personel Sayısı:

Kızılay Hacca göndereceği personelini, Genel Merkez Kurulunun 21.05.1987 gün ve 21 sayılı kararı ile kabul edilen "Kızılay Hac Sağlık ve Sosyal Yardım Ekibi Görev ve Hizmet Yönetmeliği" çerçevesinde yürütmektedir.

Bu Yönetmeliğe göre, üç ana görev grubu hizmet vermektedir. Bunlar sağlık hizmetleri birimi, sosyal hizmet birimi ve idari ve mali hizmet birimidir.

Sağlık hizmetleri biriminde görevlendirilen personel; Kızılay teşkilatında görev yapan hekimler arasından Yönetim kurulu Kararı ile seçilen başhekim, yapılması planlanan iş hacmine göre sayıları her yıl ayrı ayrı belirlenen uzman ve pratisyen hekimler, en az bir dış hekimi, bir eczacı, her hekime en az bir yardımcı sağlık personeli, kayıt işlerinde görevlendirilen bir memur, hizmetli ve yeteri kadar şoförden oluşmaktadır. Doktorlar için 30-50 yaş grubu arasında olmak şartı aranmaktadır. Kızılay, dışardan Hac hizmeti için temin ettiği persönel için, sistematik bir duyuru, bir kurul vasıtasıyla seçim yapmamaktadır. Zaten Yönetmelikte de bu kişilerin nasıl temin edileceğine ilişkin bir yöntem önerilmemiştir. Ancak, kendi personeli için Yönetmeliğin 17-23. maddeleri ile bazı kıstaslar konulmuş, ihmal edilebilir küçük sapmalar dışında bu sisteme riayet edilmiştir.

Burada sosyal hizmet birimi içinde; 5 yıl muntazam kongresini yapmış en az 100 üyesi bulunan Kızılay şubeleri yetkililerinden her Hac sezonunda 10 kişinin kur'a usulü ile belirlenerek görevlendirildiği belirlenmiştir. Bu kişilere harcırah ödemesi de yapılmamaktadır. Ancak, harçlık adı altında bir ödeme yapıldığı anlaşılmıştır.

Bu genel açıklamalardan sonra; Kızılay personelinin Hacda kaç kişi ile hizmet verdiği belirlenmesi, bu yapılırken de; aynı zamanda Türkiye Diyanet Vakfı'nın götürdüğü personel sayısı da verilmek suretiyle bir mukayese imkanı aranması uygun olacaktır.

Görev Unvanı	YILLAR									
	1995		1996		1997		1998		1999	
	Kızılay	TDV	Kızılay	TDV	Kızılay	TDV	Kızılay	TDV	Kızılay	TDV
İdari Personel	35	32	26	27	32	22	36	19	30	28
Başhekim	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Başhekim Yrd.	1	7	1	5	1	5	1	7	1	6
Başhekimşire	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Başhekimşire Yrd.	1	4	1	3	1	2	1	4	1	4
Uzman Doktor	6	41	4	42	12	51	11	41	12	45
Dış Tabibi	1	4	2	4	1	4	2	6	-	4
Pratisyen Doktor	18	60	18	58	14	79	11	83	10	90
Eczacı	1	7	1	4	1	5	1	5	1	8
Eczacı Kalfası	-	3	-	4	-	3	-	4	-	3
Heimşire	22	64	20	62	18	80	18	67	20	83
Laborant	-	15	-	14	-	12	-	10	-	14

Ekg Teknisyeni	-	2	-	3	-	4	-	8	-	7
Röntgen Teknisyeni	-	3	-	3	-	4	1	4	-	4
Anestesi Teknisyeni	1	3	-	2	-	2	1	4	-	2
Tıbbi Cihaz Tekn.	-	4	-	4	-	4	-	4	-	4
Ameliyathane Tekn.	-	2	-	2	-	2	-	-	-	2
Diş teknisyeni	-	2	-	2	-	-	-	2	-	4
Sterilizyon	-	2	-	2	-	2	-	3	-	2
Sağlık Memuru	2	37	2	42	-	47	1	50	1	61
Hastabakıcı	-	64	-	69	-	68	-	67	-	72
Çamaşır ve Ütücü	16	12	14	7	13	10	13	9	10	7
Şoför	29	38	28	38	31	35	28	36	26	44
TOPLAM	135	410	119	401	123	445	127	437	114	498

Yıllar itibarıyla Kızılay'ın sağlık hizmetleri için Türkiye Diyanet Vakfının personelinin %20-25 civarında elemanla kendisine düşen hizmetleri yürüttüğü anlaşılmıştır.

iii- Hacda Verilen Teşhis ve Tedavi Hizmetleri:

Kızılay ile TDV'nin Hacda verdiği sağlık hizmetlerinin nicelik farkının yanı sıra nitelik olarak ta farklılık arz ettiğini söylemek mümkündür. Zira, TDV'nin Mekke ve Medine'de kurduğu sabit hastaneler nedeniyle, küçük cerrahi müdahalelere kadar uzanan, yataklı tedavi hizmeti de verdiği anlaşılmaktadır.

Verilen hizmetleri karşılaştırdığımızda aşağıda tablonun sonuçlarını gözlemliyoruz. Türkiye Diyanet Vakfınca; son beş yıllık döneme ait, sağlık hizmeti verilen kişilere ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur.

Yıl	Yer	Hastane Polikl.	Sağlık O.	TDV'de Yatan	Suud Hst. Yatan	Gezici Eldp	Lab. Tık Sa.	Röntn. Sa.	Ybncı Hst Sa.	Toplam Hst Sa.
1995	Mekke	17.515	41.829	729	117	887	4.647	1.326	-	60.537
	Medine	15.245	13.381	412	62	887	-	-	-	29.987
1996	Mekke	85.360	-	190	-	11.000	2.000	1.430	-	96.550
	Medine	48.507	-	410	34	9.819	715	-	-	58.770
1997	Mekke	28.120	67.180	1.058	85	-	8.094	4.936	2.094	98.537
	Medine	27.087	13.812	629	70	19.832	2.501	-	-	61.430
1998	Mekke	65.604	65.568	1.280	267	-	5.138	3.758	1.605	137.324
	Medine	26.160	17.845	332	60	4.068	2.756	987	5.047	53.512
1999	Mekke	20.808	54.275	294	74	-	3.231	3.457	857	76.308
	Medine	29.416	13.119	943	57	-	3.342	1.781	-	43.535
TOPLAM		363.822	290.009	6.277	826	46.493	32.424	17.675	9.603	716.490

Aynı dönemde Kızılay ile Türkiye Diyanet Vakfı Hac sağlık ekiplerince sağlık hizmetleri verilen kişi sayılarına ilişkin mukayese tablosu ise şu şekildedir;

	YILLAR									
	1995		1996		1997		1998		1999	
	Kızılay	TDV	Kızılay	TDV	Kızılay	TDV	Kızılay	TDV	Kızılay	TDV
Türk	60.182	90.524	59.755	155.320	59.575	157.873	75.959	184.184	81.830	118.986
Yabancı	18.206	-	8.416	-	8.416	2.094	6.548	6.652	4.189	857
TOPLAM	78.388	90.524	68.171	155.320	67.991	159.967	82.507	190.836	86.543	119.843
YÜZDE	% 46	% 54	% 30,5	% 69,5	% 30	% 70	% 30	% 70	% 42	% 58

Tablodan da izlendiği gibi, Kızılay yıllar itibarıyla müracaat eden hasta hacılarından; % 30 ile % 46'sı arasında değişen oranlarda, muayene ve tedavi hizmeti yapmaktadır.

Bu noktada tıbbi personel başına düşen hasta sayıları da yapılan işin niteliğini ortaya koymaya yarayacak bir kriter olduğu için, yine mukayeseli olarak aşağıdaki tabloya çıkartılmıştır.

	YILLAR									
	1995		1996		1997		1998		1999	
	Kızılay	TDV	Kızılay	TDV	Kızılay	TDV	Kızılay	TDV	Kızılay	TDV
Doktor	2901	794	2622	1399	2345	1134	3174	1373	3606	815
Diğer Pers.	725	305	733	536	723	526	825	640	962	341

Bu tablodan hareketle günlük doktor başına düşen hasta sayısı ise;

	YILLAR									
	1995		1996		1997		1998		1999	
	Kızılay	TDV	Kızılay	TDV	Kızılay	TDV	Kızılay	TDV	Kızılay	TDV
Doktor	76	20	66	35	59	28	79	34	90	20

Biçiminde gerçekleşmiştir. Bu durumda, sadece hasta sayıları dikkate alındığında, Kızılay sağlık ekibinin TDV ekibine göre daha yoğun bir çalışma içinde olduğunu söylemek mümkündür. Ancak, görevlilerin Komisyonumuza ilettikleri şahsi kanaatleri kimi rakamlarda şişirme olabildiği yönündedir. Nitekim, aşağıdaki başka bazı deflatörlerle konu yeniden değerlendirildiğinde, söz konusu kanaatlerin doğru olabileceği sonucuna varmak mümkündür.

iv- Hac Organizasyonu İçin Yapılan Harcamalar:

Gerek Kızılay ve gerekse TDV görevlileri Hac sağlık hizmetlerini sunarken, yaklaşık aynı şartlarda günlük hayatlarını idame ettirdiklerinden, yani işe, ibate, yol gibi masrafları ilgili kurumları tarafından karşılandığından, hizmetin maliyeti konusunda yapılan harcamaların bir fikir verebileceği değerlendirildiğinden aşağıdaki tablo hazırlanmıştır.

YIL	TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ				TÜRKİYE DİYANET VAKFI			
	Kişi Sayı sı	Harcama Tutarı	Kişi Başına Masraf	Toplam Harc. Payı % ₁	Kişi Sayı sı	Harcama Tutarı	Kişi Başına Masraf	Toplam Harc. Payı %
1995	135	15.297.706.029	113.316.341	23	410	50.020.235.850	122.000.575	77
1996	119	25.893.967.756	217.596.368	21	401	98.572.015.960	245.815.501	79
1997	123	54.572.582.388	443.679.532	24	445	177.055.245.450	397.876.956	76
1998	127	82.159.628.513	646.926.209	19	437	357.732.597.552	818.610.063	81
1999	114	115.356.790.722	1.011.901.673	16	498	594.985.944.300	1.194.750.892	84

Ancak, bu harcamalar yalnızca cari giderleri göstermemektedir. Aynı zamanda tıbbi malzeme harcamaları da bu tablo içinde yer almaktadır. Bu nedenle, tablonun genel hac masrafları olarak algılanması gerekmektedir.

Kızılay ile TDV'nin hac gelir giderleri irdelendiğinde ise; Kızılay'ın hac organizasyonu nedeniyle, bütçesine üzerinde inceleme yapılan her yıl (1996 yılı hariç) gelir fazlası olarak bir miktar para kaldığı anlaşılmaktadır. Buna karşın TDV sağlık harcamalarında gelirinden fazla gider yapmak suretiyle bu hizmeti vermektedir. Tabiatıyla, bu durum yalnızca hac organizasyonunun sağlık bölümüne ilişkindir. TDV, sağlık hizmetleri nedeniyle oluşan gider fazlasını, diğer hac görevlerine dayalı olarak hacılardan tahsil ettiği paralarla karşılamaktadır. Yukarıda sözü edilen Kurumların hac organizasyonuna ilişkin gelir gider durumları aşağıdaki tabloda mukayeseli olarak gösterilmiş, gider fazlası olan yıllar renklendirilmiş rakamlarla işaretlenmiştir.

	TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ			TÜRKİYE DİYANET VAKFI		
	Harcama Tutarı	Hac Geliri	Gelir-Gider Farkı	Harcama Tutarı	Hac Geliri	Gelir-Gider Farkı
1995	15.297.706.029	23.709.509.740	8.411.803.711	50.020.235.850	32.039.477.100	17.980.758.750
1996	25.893.967.756	20.387.500.000	5.506.467.756	98.572.015.960	54.025.212.560	44.546.803.400
1997	54.572.582.388	76.216.682.700	21.644.100.312	177.055.245.450	92.878.207.850	84.177.037.600
1998	82.159.628.513	123.924.496.482	41.764.867.969	357.732.597.552	277.599.991.500	80.132.606.052
1999	115.356.790.722	190.229.867.095	78.873.076.373	594.985.944.300	272.064.720.900	322.921.223.400

Bu rakamların aslında birim hizmetin en ucuz ve verimli bir biçimde nasıl verilmesi gerektiği sorularına cevap veremediği açıktır. Bu nedenle daha detay olmakla birlikte; ilaç, iye masraflarına yakın plandan bakmanın faydalı olacağını değerlendirmektedir.

Bu bakımdan her iki kurumun müştereken aldığı bazı ilaçlara (içerdiği etkin madde ve üretici firma aynı olan, bir başka deyişle aynı lisans altında üretilmiş bulunan) ilişkin satın alma fiyatları aşağıdaki tabloda karşılaştırılmıştır.

İLAÇ ADI	YILLAR															
	1996				1997				1998				1999			
	Kızılav		TDV		Kızılav		TDV		Kızılav		TDV		Kızılav		TDV	
	Mk.	Birim Fiyat	Mk.	Birim Fiyat	Mk.	Birim Fiyat	Mk.	Birim Fiyat	Mk.	Birim Fiyat	Mk.	Birim Fiyat	Mk.	Birim Fiyat	Mk.	Birim Fiyat
Albas-pin	=	=	20.000	1.400	=	=	=	20.000	1.595	30.000	1.418	20.000	2.295	100.000	1.584	
Bactrim Amp	150	116.000	500	82.200	100	144.000	=	=	250	292.000	300	323.000	50	610.000	500	498.000
Doğadan Psl.	20.000	2.950	=	=	20.000	4.890	=	=	30.000	8.750	100.000	4.880	20.000	11.400	150.000	8.478
Ereçefuryl Cap.	18.000	4.167	=	=	18.000	5.334	=	=	=	=	=	10.800	12.000	23.334	40.000	16.970
İsordil 10 mg	2.500	1.100	=	=	2.500	1.840	2.500	1.475	=	=	10.000	5.233	15.000	6.700	3.000	5.600
Lincosin Amp	500	50.000	=	=	=	=	2.000	62.000	750	99.900	=	=	1.000	209.000	=	=
Talcid Tab.	48.000	2.500	=	=	50.000	3.625	=	=	20.000	5.625	100.000	5.988	=	=	150.000	8.700
Adrenalin Amp.	250	12.500	100	4.300	800	18.200	200	12.250	=	=	=	=	=	=	200	28.000
Angöşler Amp.	2.500	12.500	=	=	2.500	18.500	40.000	8.160	2.500	35.500	30.000	17.440	3.000	72.900	20.000	24.400

Yukarıdaki tablonun verilerine göre; kabaca aynı ilaçları Kızılay'ın TDV'na göre daha pahalıya temin ettiğini söylemek mümkündür. Burada istisna niteliği taşıyan 1998 yılında alınan "Bactrim Ampul" ile "Talcid Tablet"tir. Nitekim, kimi yıllar TDV ilaç alımları sırasında daha ucuzu aramak adına Suudi Arabistan'dan da fiyat araştırması yaparak, bazı ilaçları buradan temin etmiştir. (EK:60; 60/1-2)

Ülkemizde ilaç alım tarihlerinde bu ilaçların eczanelerde satış fiyatlarına ilişkin olarak Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğünden bilgi temin edilerek aşağıdaki tablo hazırlanmıştır. (EK:61;61/1-13)

Ataspin	1996	16.800	-	-	-	-
	1997	33.500	28.000	17	-	-
	1998	52.500	31.900	40	28.360	46
	1999	86.000	45.900	47	31.680	63
Bactrim Ampul	1996	167.000	116.000	31	82.200	51
	1997	341.000	144.000	58	-	-
	1998	540.000	299.000	45	323.000	40
	1999	745.000	610.000	18	498.000	33
Erecefuryl Kapsül	1996	75.600	50.000	34	-	-
	1997	152.000	64.000	58	-	-
	1998	241.000	-	-	129.600	46
	1999	398.000	280.000	30	203.640	43
İsordil 10 mg.	1996	92.000	55.000	40	-	-
	1997	187.300	92.000	51	73.750	61
	1998	297.200	-	-	261.150	12
	1999	492.100	335.000	32	280.000	43
Lincocin Ampul	1996	74.100	50.000	33	-	-
	1997	146.300	-	-	62.000	58
	1998	232.300	99.900	57	-	-
	1999	384.700	209.000	46	-	-
Talcid Tablet	1996	143.500	100.000	30	-	-
	1997	290.000	145.000	50	-	-
	1998	461.000	225.000	51	232.520	50
	1999	763.000	-	-	348.000	54
Andolar Ampul	1996	180.000	125.000	31	-	-
	1997	420.000	185.000	56	81.690	81
	1998	666.400	355.000	47	174.400	74
	1999	1.050.000	729.000	31	244.000	77

Esasen bu tablodaki bilgilerde yukarıdaki önermemizin doğruluğunu tasdik etmektedir.

Bu arada hasta hacıların tedavisi maksadıyla kullanılan ilaçların yürütülen hizmetin niteliğinin ortaya konulması açısından bir ayıraç olabileceği varsayılarak, hasta başına ilaç sarfiyatını göstermek amacıyla aşağıdaki tablo hazırlanmıştır.

1995	78.388	3.081.730.665	39.314	90.524	5.693.563.800	62.896	23.582
1996	68.171	4.422.942.705	64.880	155.320	17.977.469.400	115.745	50.865
1997	69.991	20.457.387.275	292.285	159.967	29.109.613.100	181.973	110.312
1998	82.507	14.446.591.162	175.095	190.836	74.070.063.530	388.120	213.025
1999	86.543	9.185.119.100	106.134	119.843	103.345.620.900	862.342	756.208

Bu tablonun yorumlanmasından iki sonuç çıkarmak mümkündür. Çünkü hizmet sunulan kitle hemen hemen aynı kitle olup, iklim şartları açısından bir farklılık bulunmamaktadır. Durum böyle olunca; ya TDV hastalar için gereksiz ilaç vererek israfa neden olmaktadır veya Kızılay görevlilerinin poliklinik defterinde hasta sayılarının şişirmektedir. Ancak, tablo biraz daha yakından irdelendiğinde; Kızılay'ın hasta başına yaptığı harcamalarda ciddi sapmalar görülmektedir. Örneğin, kişi başına 1997 yılında; 292.285.-TL bir harcama görülürken, Ülkemizdeki enflasyonist yapıya rağmen, 1999 yılında hasta başına ilaç harcamasının 106.134.-TL'sına düşmesini izah etmek zor görülmektedir. Ayrıca, yakın tarih olması nedeniyle, 1999 yılında Ülkemizde ilaç fiyatlarının yüksekliğini hatırladığımızda, ortalama 106.134.-TL tutarında bir ilaç ile hastalıkların tedavi edilmesinin mümkün olamayacağını söylemek iddialı bir beyan olmayacaktır. Bu tespitler çerçevesinde Kızılay'ın hasta sayılarına ilişkin rakamlarının gerçekleri yansıtmayabileceğini ifade etmek gerekmektedir.

İlaç masraflarının mukayesesine gelince;

YIL	TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ			TÜRKİYE DİYANET VAKFI			Kişi Başına Fark
	Kişi Sayısı	Harcama Tutarı	Kişi Başına Masraf	Kişi Sayısı	Harcama Tutarı	Kişi Başına Masraf	
1995	135	1.536.664.644	11.382.701	410	2.327.109.000	5.675.876	5.706.825
1996	119	1.975.131.612	16.597.745	401	4.497.742.700	11.216.316	5.381.429
1997	123	3.652.480.803	29.694.966	445	8.604.024.000	19.334.889	10.360.077
1998	127	8.032.909.744	63.251.258	437	14.112.895.860	32.294.956	30.956.302
1999	114	10.938.599.093	95.952.624	498	17.804.323.800	35.751.654	60.200.970

Yukarıdaki tablo; çok açık biçimde Kızılay'ın iâşe masraflarının TDV'ndan çok fazla olduğunu ortaya koymaktadır.

İâşe masraflarına ilişkin harcama belgelerinin büyük çoğunluğu Suudi Arabistan'dan temin edildiği görülmüştür. Ancak, belge düzeni açısından, Ülkemizden çok farklı bir sistematığı bulunan bu Ülkeden sağlanan belgelerin, gerçek bir harcamaya dayanıp dayanmadığının, eğer gerçek bir karşılığı ise şişirme diye adlandırılan türden olup olmadığının ortaya konulması gerekmektedir. Çünkü, TDV ile Kızılay'ın gıda harcamaları arasında dikkati çeken bir farklılık bulunmaktadır.

Bu farkın sebeplerinin ortaya konulması açısından akla gelen bir ihtimal; TDV'nin görevlilerine verdiği yiyeceklerin yetersizliği veya düşük kalitede malzemeden hazırlanmış olabileceğidir. Ancak, Komisyonumuz çalışmalarını sırasında, TDV tarafından ihtiyaçları karşılanan kişiler için hazırlanan yiyeceklerin standardının düşük olduğu yolunda bir yakıma söz konusu olmamıştır. Kaldı ki, kimi zaman % 100'ü de aşan, kişi başına yiyecek harcaması farklılığını, yalnızca standart farkı ile izah etmek kolaycı bir yaklaşım olarak kabul edilmelidir.

Bu durumda, yiyecek malzemelerinin Kızılay tarafından pahalı alındığı sonucuna varılmaktadır. Aşağı yukarı aynı mekân paylaşan bu iki kurum arasındaki aşırı aykırılığın makul bir izahını bulmak açısından ve eğer bir suiistimal var ise sorumluları için yasal takibi sağlamak bakımından konunun yetkili Bakanlıklarca incelenmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

Giyecek masraflarına gelince;

Edinilen bilgiye göre Kızılay'ın görevlilerine her hac döneminde 2'şer pantolon ve 2'şer gömlek; TDV'nca ise 6 metre elbiselik kumaş alındığı anlaşılmıştır.

YIL	TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ			TÜRKİYE DİYANET VAKFI			Kişi Başına Fark
	Kişi Sayısı	Harcama Tutarı	Kişi Başına Masraf	Kişi Sayısı	Harcama Tutarı	Kişi Başına Masraf	
1995	135	288.865.000	2.139.741	410	292.264.400	712.080	1.427.661
1996	119	420.962.000	3.537.496	401	452.664.840	1.128.840	2.408.656
1997	123	885.451.000	7.198.789	445	503.562.000	1.131.600	6.067.189
1998	127	1.362.470.000	10.728.110	437	934.743.000	2.139.000	8.589.189
1999	114	1.916.658.000	16.812.789	498	1.525.672.800	3.063.600	13.749.189

Yukarıdaki tablonun ifade ettiği gibi, Kızılay hem oransal olarak ve hem de toplam harcama olarak TDV tarafından yapılan giyim harcamalardan fazla kaynak sarf etmektedir. Burada, hazır giyim ile kumaş verilmesi nedeniyle bir fark olduğu görülmektedir. Ancak, alımlar sırasında yeterince tasarruflu davranılıp davranılmadığı da ayrıca araştırmaya değer bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır.

v- Hac Organizasyonu Konusunda Genel Değerlendirme:

Hac organizasyonunda temel problemin hacılardan sağlık giderleri karşılığı olarak temin edilen 80 SAR tutarındaki parasal kaynağın paylaşımına ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. Mevcut hali ile bu miktarı Kızılay ile TDV 40'ar SAR olarak paylaşmaktadır. Açıkça telaffuz edilmemekle birlikte, TDV kendisi tarafından Türk hacılarına daha yoğun biçimde sağlık hizmeti verildiği halde, paranın yarı yarıya paylaşılmasına rıza göstermemektedir.

Öte yandan Suudi Arabistan makamlarının da gerek Kızılay'a ve gerekse TDV'na Türk ve Kızılay bayrağı çekerek hizmet vermesi konusunda güçlükler çıkardığı, bütün Dünya hacılarına kendilerinin hizmet vermesini amaçladığı ifade edilmiştir. Hatta, Türkiye'den iki ayrı ünitenin sağlık hizmeti vermesinin eleştirildiği ve bunun önüne geçilmesi konusunda resmi bildirimde bulunduğu da belirtilmiştir.

Gerek Suudi Arabistan makamlarının tepkisini kabul edilebilir noktaya çekmek için ve gerekse koordinasyon eksikliğinin önüne geçmek amacıyla Ülkemizde bu Kurumların tek bir hizmet ekibi olarak oluşturulması gerektiği kanaatine varılmıştır.

Kaldı ki; ilaç, tıbbi malzeme, kıyafet harcamaları, yiyecek alımları, harcırah ödemeleri konusunda ortaya çıkan tablo; bu giderlerde suiistimal ve farklılıkların olabileceği konusunda, inceleme yapan mercilerde soru işareti uyandırdığından, ortaya çıkabilecek iddiaların önünün kesilmesi ve bu Kuruluşların kamu oyu önünde yıpratılmaması için de adeta bir zorunluluk haline gelmiştir.

Amaç daha iyi hizmet sunmak ve Ülkemizin Dünya hacıları önünde onurlu temsili olduğuna göre; sağlanacak görev bölüşümü ve koordinasyon aynı zamanda ahenkli ve daha nitelikli bir sağlık hizmeti verilmesine de vesile olacaktır.

VIII- KIZILAY İLE KAMU KURULUŞLARININ BENZER HİZMETLERİ:

Yukarıda Kızılay'ın Faaliyet Alanları başlıklı bölümde irdedeğimiz kimi hizmetlerin aynı zamanda merkezi idarənin kuruluş kanunlarında yazılı asli vazifeleri arasında yer alıyor olması nedeniyle konunun yeniden mütalâa edilmesinde yarar görülerek bu bölüm açılmıştır.

Kızılay'ın bu bölümde incelenecek hizmetleri şunlardır;

- Burslar
- Öğrenci Yurtları
- Gençlik Kampları
- Huzurevleri
- Kreş ve Çocuk Yuvaları
- Aşevleri
- Aynı ve Nakdi Yardımlar

Bu hizmetler; Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Genel Müdürlüğü, Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından verilen hizmetlerle örtüşmektedir.

Bu değerlendirmeyi yaparken; Kızılay'ın Tüzüğünde yazılı ve uluslar arası Kızılay-Kızıllaç temel ilkeleri olan "*insaniyetçilik, ayırım gözetmemek, tarafsızlık, bağımsızlık, hayır kurumu niteliği, birlik ve evrensellik*" ilkeleri ile aynı amaçla kurulmuş diğer kuruluşlarının faaliyet alanlarını göz ardı etmemek gerekmektedir.

Bu noktada Kızılay'ın verdiği sosyal amaçlı hizmetlerle başka ülkelerin hizmetlerini aşağıdaki çizelge yardımı ile mukayese etme imkanı bulacağız;

Ülke Adı	Sosyal Amaçlı Hizmetler										
	Öğrenci Yurdu	Burs	Gençlik Kampı	Huzur evi	Kreş	İlk Yardım Merkezi	Aşevi	Kayıp Arama	Aşı	Evde Bakım	Sakak Yaşı.
Türkiye	x	x	x	x	x		x				
Malezya			x	x		x	x	x			
Tunus	x	x				x			x	x	x
ABD			x	x		x		x	x	x	x
İngiltere			x	x				x		x	
Almanya			x	x	x	x		x		x	
Hollanda			x	x		x		x		x	

Görüldüğü üzere diğer Ülke Kızılay-Kızılhaç teşkilatları da aşağıdaki tespitlerimiz çerçevesinde hizmet yürütmektedir.

Sosyal amaçlı hizmetlerde önemli olan, bir yandan kamusal bir fonksiyon icra edilirken diğer yandan da Kızılay umdelerini tanıyan ve bağlı nesiller yetiştirebilmektir. Ancak; bunun sağlanabilmesi verilen hizmetlerin kalitesi, her talep edene açık olması, tarafsızlığı gibi kendi temel prensiplerine de uygun hareket edilmesine bağlıdır.

İncelediğimiz örneklerde ise, Kızılay'ın kimi zaman hizmetlerini yerine getirirken yeterli kaliteyi ve özeni yakalayamaması nedeniyle, beklediği sonucu elde edememektedir. Örneğin, gençlik kampları konusunda bu yaklaşımı açık biçimde görmek mümkündür. 1994 yılına kadar Genel Merkeze bağlı 14 gençlik ve sağlık kampı açılmışsa da (Alanya, Çeşme, Sapanca gibi) bunlardan bazıları 1 yıl, kimileri 2 yıl hizmet vererek kapanmıştır. Sadece Samsun kampı kesintisiz hizmet verebilmiştir.

Kamplar için yapılan sabit masraflar dikkate alındığında, yürütülemeyen bu hizmet için ayrılan kaynaklar doğaldır ki israf edilmiş olmaktadır.

Benzer bir durumda öğrenci yurtları konusunda karşımıza çıkmaktadır. Sayıları 14'e kadar yükselen öğrenci yurtları zaman içerisinde ya faaliyetlerine ara vermek veya kapanmak durumunda kalmıştır. Çankaya Şubesine bağlı Ankara Kız ve Erkek Öğrenci Yurtlarının müracaat yetersizliğine dayalı olarak zarar ettiği gerekçesi ile kapandığı, alt komisyonunun bu Şubede yaptığı incelemeler sırasında, bizzat Şube Başkanınca ifade edilmiş ve resmi yurtlar ile özel yurtların çoğalması ile bu hizmetin rantabl olarak verilmesinin zorlaştığı ifade edilmiştir. Oysa Ankara gibi yüksek öğrenim imkanlarının en geniş biçimde sunulduğu bir ilde dahi müracaat yetersizliği ve zarar söz konusu oluyor ise bu hizmetin Ülke sathında nasıl verilebileceği tartışma konusudur. Öğrenci yurtlarına ilişkin bilgileri havi tablolar aşağıya çıkartılmıştır.

GELİR - GİDER (1000 TL)					
ŞUBE ADI	1995	1996	1997	1998	1999
SİNOP	2.425.150	3.490.600	6.303.540	5.393.250	13.692.800
MALKARA	1.339.280	2.745.565	5.465.472	7.741.700	9.729.850
	1.508.421	2.927.344	5.919.943	7.376.219	10.868.609
ÇANKAYA KIZ.	3.717.520	4.251.750	5.702.395	4.352.000	
	4.290.190	6.821.074	11.185.822	14.400.963	
ÇANKAYA ERK.	1.647.600	2.543.000	5.040.410	4.094.000	

	2.339.298	3.908.951	7.598.585	11.372.438	
AYDIN			1.395.002	5.203.550	10.435.850
			2.530.777	7.043.258	8.704.428
BALIKESİR	955.804	1.676.272	3.245.750	5.230.319	11.078.906
	952.543	1.659.983	3.090.874	5.215.680	9.860.002
ERZURUM	9.385.731	14.617.420	29.561.158	58.891.319	103.150.666
	9.006.418	14.428.489	35.168.392	58.019.776	104.907.369
SARIKAMIŞ ERK.	1.875.797	3.241.178	6.179.334	19.026.451	32.112.107
	1.871.385	3.190.128	6.150.695	16.599.530	29.446.645
SARIKAMIŞ KIZ					
SAMSUN	453.350	1.265.500	2.907.500	7.660.000	13.805.000
	345.298	333.276	2.272.190	6.639.521	9.648.957
TOPLAM	21.800.232	33.831.285	65.800.561	117.592.589	194.005.179
	20.313.553	33.269.245	73.917.278	126.667.385	173.436.010

ŞUBE ADI	PERSONEL SAYISI					ÖĞRENCİ SAYISI				
	1995	1996	1997	1998	1999	1995	1996	1997	1998	1999
SİNOP	KREŞLE BİRLİKTE					72	71	69	99	76
MALKARA	7	7	7	7	5	77	55	67	45	31
						3	1	1	5	
ÇANKAYA KIZ	10	10	10							
ÇANKAYA ERK.	7	7	7							
AYDIN			5	5	5			70	74	24
BALIKESİR	3	3	3	3	3	59	54	55	50	40
ERZURUM	19	20	20	22	22	450	428	455	452	330
						40	40	30	30	30
SARIKAMIŞ ERK.	6	7	7	7	7	93	84	92	82	80

						5	4	4	2	2
SARIKAMIŞ KIZ							30	30	30	30
							2	2	2	2
SAMSUN	4	4	4	4	4	45	70	62	57	59
							1	2	6	2
TOPLAM	56	58	63	48	46	796	792	900	889	670
						48	48	39	45	36

Kreşlerin Kızılay'ın amaçlarına uygunluğu şüphelidir. Bu nedenle kreş uygulamasından vazgeçilmesinde yarar olduğu düşünülmektedir. Bünyesinde kreş bulunan şubelerin istatistiki verileri aşağıda sunulmuştur.

ŞUBE ADI	PERSONEL SAYISI					ÇOCUK SAYISI				
	YILLAR									
	1995	1996	1997	1998	1999	1995	1996	1997	1998	1999
PENDİK	6	10	14	8	12	60	113	140	64	94
SİNOP	10	12	10	9	8	35	26	27	36	36
TEKİRDAĞ	4	5	5	5	5	52	58	71	58	58
						5	6	6		
KARTAL						220	200	112		
TARSUS				13	13				56	53
									3	3
İZMİR	4	4	5	5		39	30	33	38	17
									5	3
TOPLAM	24	31	34	40	38	411	433	389	260	264

ŞUBE ADI	GELİR - GİDER (1000 TL)				
	YILLAR				
	1995	1996	1997	1998	1999
PENDİK	1.317.842	5.437.393	14.859.225	17.348.550	15.272.500
	241.898	416.842	1.138.118	2.193.351	4.870.973
SİNOP	782.925	1.409.500	2.492.500	4.295.500	4.690.000
GİDER YURTILA BİRLİKTE HESAPLANMIŞTIR					
TEKİRDAĞ	576.895	2.321.962	4.532.050	8.547.000	10.806.750
	643.950	2.344.400	7.198.398	10.757.199	13.604.003
KARTAL	2.256.533	7.200.000	12.000.000		
	2.100.133	7.000.000	3.000.000		

TARSUS				4.869.500	12.082.500
				4.869.500	12.082.500
İZMİR	1.083.285	1.923.500	3.890.750	8.573.555	11.244.050
	1.310.593	2.055.917	4.374.523	9.514.839	17.257.913
TOPLAM	6.017.480	18.292.355	37.774.525	43.634.105	54.095.800
	4.296.574	11.817.159	15.711.039	27.334.889	47.815.389

Burslar gerek verilen miktarlar açısından ve gerekse Ülke genelinde verilecek kişilerinin dağılımı noktasında yeniden değerlendirilmesi gereken bir yapı arz etmektedir. Kızılay'a sempatiyi artırıcı bir işlevi olan burs konusunda Kredi ve Yurtlar Kurumunun ve Sosyal Yardımlaşmayı ve Dayanışmayı Teşvik Fonu ile koordine kurularak ve limitleri baz alınarak, ihtiyaç sahipleri ile bunların talep ettiği yerler (şube kontenjanları) açısından yeni bir çalışma yapılması gerekmektedir. Böylelikle bu çalışma mükerrer burs verilmesini de önlemiş olacaktır.

Aşevleri ile aynı ve nakdi yardımların, Kızılay'ın amaçları ile örtüşmesi nedeniyle geliştirilerek devam etmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Ancak, yukarıda belirtilen ve hemen her biri bir kamu kurum yada kuruluşu tarafından da üstlenilen bu faaliyetlerin yürütülmesi konusunda önceliğin bu işler için tesis edilen kamu kuruluşlarına verilmek suretiyle yeniden gözden geçirilmesinde yarar görülmektedir.

Bu noktada Kızılay'ın faaliyet göstermediği ancak benzer Kızılay ve Kızıllaç örgütlerinin ana hizmet alanı olan bakıma muhtaçlara evinde yardım, seferde ve hazarda kayıp kişilerin bulunması konusunu da irdelemek gerekmektedir. Örneğin, İngiliz Kızıllaç'ı; yaşlı ve özürülülere günlük bakım hizmetleri sağlamakta, hatta kendi başına yaşam koşullarını sağlayacak güçte olmayan ya da seyahat edemeyecek durumda olan kişilere eğitimli yardımcı personel temin etmektedir.

Aslında Kızılay'ın bu hizmetleri vermeye müsait ve ihtiyaç fazlası olduğu düşünülen (480) hemşiresi bulunmaktadır. Kan merkez ve istasyonlarında bir bölümü atıl vaziyette bekleyen bu görevlilerin iyi bir organizasyonla öncelikle büyük kentlerde, söz konusu hizmeti vermesi mümkündür. Kaldı ki, ciddi bir organizasyonla ve Kurumun topluma güven verecek atılımları yapması halinde gönüllü pek çok kişinin bu tür hizmetlere katkıda bulunması sağlanabilecektir.

Son yıllarda Ülkemizde de kayıp kişiler konusunda hizmet veren sivil toplum kuruluşları bulunmasına rağmen, bu organizasyonlar kimi zaman siyasal içerikli söylemleri nedeniyle, bihakkın vatandaş beklentilerine cevap verememektedir. Bu noktadaki açığın Kızılay tarafından doldurulabileceği değerlendirilmektedir.

Öte yandan sokakta yaşayan çocuklarımızın sorunları da Kızılay'ın ilgi alanı içerisinde mütalâa edilebilecek konulardandır. Yaygın örgüt yapısı nedeniyle Kızılay bu alanda da faaliyet gösterebilmelidir.

IX- KIZILAY GENEL BAŞKANLIĞININ GELİRLERİ :

A- FAİZ GELİRLERİ :

Türkiye Kızılay Derneği Genel Müdürlüğünün faiz gelirlerinin, gelir kalemleri içindeki miktar ve yüzde oranları son dört yıl itibariyle şu şekildedir.

<u>Yıllar</u>	<u>Miktar (000.-TL)</u>	<u>Yüzde (%)</u>
1995	813.132.245.-	%22.35
1996	1.459.663.390.-	%25.91
1997	2.320.709.010.-	%25.40
1998	5.571.045.861.-	%30.98
1999	16.480.066.949.-	%42.56

Bu tablo da göstermektedir ki, Kızılay Genel Müdürlüğünün gelirleri arasında faiz gelirleri özel bir önem taşımaktadır. Ancak, 1999 yılında önemli oranda artış görülse de aslında bu artış çok daha fazla olabilecektense düşük olmuştur. Bunun nedeni 17 Ağustos 1999 tarihinde gerçekleşen Marmara Depremi sonrasında Kızılay'ın üstlenmiş olduğu görevleri yerine getirirken yapmış olduğu harcamaları nakit mevduatında karşılamaştır. Nitekim, 17 Ağustos 1999 günü faiz hesaplamasına esas vadeli mevduat miktarı 29.955.590.893.750.-TL. iken 31.12.1999 tarihinde bu miktar ancak 33.640.754.133.936.-TL. olabilmıştır. Vadeli mevduat miktarındaki bu oluşum doğal olarak faiz getirisini de etkilemiştir. Bunun dışında, Hükümetimizin yıllık enflasyon oranının düşürülmesi yönündeki programına uygunluk arz ederek bankaların faiz oranlarında indirimine gitmesi, Kızılay Genel Müdürlüğünün faiz gelirlerini daha da azaltıcı bir sonuç doğuracaktır. (EK: 62; 62/1-19)

Bu gerçekler karşısında Kızılay yönetiminin bir yandan ciddi anlamda gider azaltıcı tasarruf tedbirlerine öte yandan faiz gelirleri dışındaki gelir kalemlerini de artırıcı yönde işlemlere başvurması uygun olacaktır.

Bununla birlikte, 17 Ağustos depreminin büyüklüğü karşısında yapmış olduğu harcamalar göz önünde bulundurularak ve Ülkemizin afete maruz bölgelerinin fazlalığı dikkate alınarak; diğer Ülke Kızıllaç'larında olduğu gibi Kızılay Derneğini düzenli bir gelire kavuşturmak amacıyla örnekse "Sayısal Loto" gibi bir şans oyunu gelirlerinden belirli bir pay verilmesinin de üzerinde

durulmaya değer bir konu olarak, Hükümetçe değerlendirilmesi gerektiği Komisyonumuzca mütalaa edilmektedir.

Kızılay Genel Müdürlüğünün vadeli ve vadesiz mevduatları Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası ile Türkiye Vakıflar Bankasında tutulmakta olup bu bankalarla yapılan protokoller 01.04.1980 ve 20.10.1998 tarihinde yürürlüğe girmiştir. (EK: 63; 63/1-10)

Her iki protokol hükümleri incelenmiş ve şu hususların belirtilmesi uygun görülmüştür.

Ziraat Bankası ile 1980 yılında düzenlenen protokolde, Kızılay lehine hüküm ifade eden; havalelerden hiçbir ücret ve masraf alınmaması, derneğe ait Şekât pullarının banka ve Şubelerinde satılacağı, bu satış hasılatının derneğin vadeli hesap ortalamasının %5'den az olmaması için Bankanın gereken çabayı göstereceği gibi esaslar Bankaca zaman içinde yerine getirilmemiştir. Bunun üzerine bu hususları da belirten bir Yönetim Kurulu Kararı ile 1998 yılından itibaren Dernek mevduatının ayrıca Vakıflar Bankasında da değerlendirilmesi uygun bulunmuştur. Bu çerçevede adı geçen bu banka ile bir protokol düzenlenmiştir. Bu protokolde de benzeri lehe düzenlemelere yer verilmiştir. Buna göre; Banka,

-İthalat işlemlerinde muhabir banka komisyonu hariç hiç bir komisyon, haberleşme gideri, havale masrafı, açılış, temdit ve taahhüt komisyonu talep etmeyecektir.

-Vadeli mevduatın %1'i nispetinde şekât pulu satacak, satmadığı takdirde bakiyesini nakden Dernek hesabına geçirecektir.

-Derneğin yıllık Genel Kurulunda ve zaman, zaman düzenleyeceği kongrelerde bu kongreler için gerekli çanta, kalem, bloknote ve diğer ihtiyaçları karşılayacaktır.

Ancak, son beş yıllık döneme bakıldığında hem Ziraat Bankasının hem de Vakıflar Bankasının şekât pulu satışına dair protokol hükmünü özellikle 1998 yılından itibaren hiç yerine getirmedikleri, bu olumsuz duruma rağmen kurum yetkililerinin de bu hususu giderecek girişimlerde bulunmadıkları anlaşılmıştır.

Yıllar	Banka Mevcudu	Olmaması Gereken Miktar (%1)	Şekât Pulu Geliri
1995	1.143.820.229.940	11.438.202.299	13.332.728
1996	2.174.846.422.906	21.748.464.229	5.674.145.000
1997	3.935.950.348.257	39.359.503.482	3.886.735.950

1998	11.517.271.642.086	115.172.716.420	3.128.500
1999	33.638.487.260.111	336.384.872.601	633.500

Kurum yetkilileri, Bankaların şefkat pulu satışına ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmemekle birlikte genel kurul için gerekli çanta, kalem, bloknot ve diğer ihtiyaçları gidermede kullanılmak üzere nakdi bağışta bulduklarını ifade etmiştir.

Yıllar	Bağış Toplamı	Harcama Toplamı	Aşan Tutar
1995	2.500.000.000	1.582.084.247	917.915.753
1996	5.000.000.000	4.920.490.000	79.510.000
1997	19.999.135.000	9.999.135.000	10.000.000.000
1998	40.081.999.992	20.286.866.742	19.795.133.250
1999	58.975.000.000	47.638.090.488	11.336.909.512

Her ne kadar kongre harcamalarını aşan miktarlarda bağış yapılmış gibi görünse de bir önceki tabloda yer verilen %1 nispetinde olması gereken Şefkat pulu gelir rakamlarına göre bu miktarlar çok düşük kalmaktadır.

Bu durum trilyonlarca liralık mevduatın tevdi edildiği Ziraat Bankası ve Vakıflar Bankasının ilgili protokol hükümlerini yerine getirmeden imtina ettikleri, bu olumsuzluğa rağmen Kızılay yetkililerinin bunu giderici bir çalışma içine girmediklerini göstermektedir.

Kızılay Derneği Genel Müdürlüğünün nakit mevcutlarının daha iyi şartlarda değerlendirilmesini sağlamak için diğer kamu bankalarıyla da görüşmeler yapılması uygun olacaktır.

B-KURBAN DERİSİ, BAĞIRSAK, FITRE, ZEKAT GELİRLERİ :

Doğrudan Türkiye Kızılay Derneğine bu türden yapılan bağışlar çok düşük miktarlarda olduğu için bu bölümde sadece Türk Hava Kurumundan Kızılay'a aktarılan hisse payları üzerinde durulmuştur.

2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu ile bu Kanunun tatbikine dair Yardım Toplama Kanununun Uygulama Esasları Hakkında Yönetmelikte yer alan düzenlemelere göre kurban derileri ve bağırsak toplama ile fitre ve zekat zarfı dağıtmak suretiyle yardım toplaması 1999 yılı hariç Türk Hava Kurumuna aittir. Belirtilen yılda ise bu yetki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca kullanılmıştır.

Anılan Yönetmeliğin 18'nci maddesine göre, toplanan bu yardımlardan, giderler düşüldükten sonra kurumlara dağılımı ve miktarları 1995-1998 yılları itibariyle şu şekildedir.

Türk Hava Kurumu	: %40
SYDY	: %25
Türkiye Kızılay Derneği	: %15
SHÇEK	: %15
Türkiye Diyanet Vakfı	: %15

29.04.1998 günlü Resmi Gazetede yapılan değişiklikle söz konusu yardım toplama yetkisi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına bırakılmış, ayrıca hasılatın dağılımı da masraflar düşüldükten sonra %96'sı bu vakfa, bakiye %4'lük tutar ise anılan kurumlara %1'er nispetinde verilmesi şeklinde değiştirilmiştir.

Bu değişiklik sadece 1999 yılında uygulanabilmiş ve 27.12.1999 tarihinde yapılan yeni bir değişiklikle toplama konusunda Türk Hava Kurumu yeniden yetkili kılınmakla birlikte Türkiye Kızılay Derneğinin payı da %4'e çıkarılmıştır.

Bu bilgiler çerçevesinde son beş yıllık dönemde Kızılay Derneğine ayrılan paylar şu şekildedir.

<u>Yıllar :</u>	<u>Pay Miktarı :</u>
1995	57.448.288.171.-
1996	95.140.700.000.-
1997	186.636.000.000.-
1998	Bilinmiyor
1999	Bilinmiyor

Yıllar itibariyle payların ödenmesi işlemleri

1995 Yılı

1995 yılı Kurban Bayramından Türkiye Kızılay Derneğinin hissesine düşen miktar 57.448.288.171.-TL. olup bu miktarın 25 milyar lirası, 1996 yılının 9 ve 11'nci aylarında alınabilmiştir. Bakiye tutarı için ise 1997 yılı başından itibaren Türk Hava Kurumunun mülkiyetindeki gayri menkullerden on adet dairenin alacağı karşılık alınması işlemleri başlatılmış ve bu teklif 05.04.1997 günlü Genel Merkez Kurulu Kararı ile kabul edilmiştir. Bilahare 11.04.1997 tarihinde tapuda gerekli intikal işlemleri tamamlanmış, ancak 12.02.1998 tarihinde yapı kullanma izin belgesi alınabilmiş, binaların kiraya verme işlemi

ise 1999 yılının Temmuz ayında yapılan ihale işlemi neticesinde gerçekleştirilebilmiştir.

1996 ve 1997 Yılları

Bu yıllara ait hisse miktarlarının Türk Hava Kurumunca, Türkiye Kızılay Derneğine bildirimini ancak 21.07.1998 tarihinde gerçekleştirmiş olup buna göre 1996 yılında 95.140.700.000.-TL. 1997 yılında ise 186.636.000.000.-TL'dir. (EK: 64; 64/1-8)

Ait oldukları yıllar itibariyle iki ve bir yılı aşan sürelerde sadece ödenecek miktarların bildirimini yapılması ve henüz hiç bir ödemenin yapılmamış olması dikkat çekici bir durumdur. Kaldı ki, bu bildirim Kızılay Derneğinin 15.06.1998 gün ve 27608 sayılı Ankara 11. Noterliği kanalıyla çektiği ihbarname üzerine yapılmıştır. Bu ihbarname ile hisse miktarlarının miktarı öğrenilmiş ancak Türk Hava Kurumunca herhangi bir ödeme gerçekleştirilmemiştir.

Bu olumsuz durum üzerine Yönetim Kurulu 30.07.1998 gün ve 32 sayılı kararı ile söz konusu alacakların yasal faizi ile birlikte dava yoluyla tahsilini kararlaştırılmıştır. Bu karara istinaden açılan dava sonucunda 12.05.1999 günü 1999/77 E ve 1999/280 Karar Sayılı Kararla Ankara 17. Asliye Hukuk Mahkemesi toplam 281.776.700.000.-TL' nin işlemiş faiz miktarları ile birlikte Türk Hava Kurumunca Türkiye Kızılay Derneğine verilmesi kararını vermiştir.

Bu karara istinaden kanuni faiz, masraflar ve avukatlık ücreti de dahil olmak üzere hesaplanan toplam 521.981.836.000.-TL. üzerinden icra takibine geçilince Türk Hava Kurumu icra takibini durdurularak, mülkiyetindeki bazı gayri menkulleri Türkiye Kızılay Derneğine vermek suretiyle borcun tasfiyesini önermiştir.

Bu öneri Türkiye Kızılay Derneğince değerlendirilerek, teklifte konu gayri menkullerin Emlak Bankasına yaptırılan değer tespiti üzerinden teslimi uygun görülüp konu Türk Hava Kurumuna yazılı olarak bildirilmiş, ancak Türk Hava Kurumunca gereğinin yapılması konusunda herhangi bir işlemde bulunulmamıştır.

Konunun geldiği bu nokta itibariyle Yönetim Kurulu, mevcut mahkeme kararına istinaden başlatılmış ancak bilahare durdurulmuş icra kararının gereği için gerekli hukuki işlemlerin yeniden başlatılması yönünde 27.01.2000 tarihinde karar vermiş olup bu karara istinaden Hukuk Müşavirliğince 1996 ve 1997 yılları alacakların tahsili yönünde işlemlerin ikmaline geçilmiştir.

1998 Yılı

Bu yıla ait Kızılay Derneğinin hisse miktarının ne olduğu dahi henüz belli değildir. Türkiye Kızılay Derneği en son 09.02.2000 tarihli yazı ile Türk Hava Kurumundan bu miktarın bildirilerek yasal faizi ile birlikte ödenmesini talep etmiştir.

1999 Yılı

29.04.1998 günlü Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmelik değişikliği ile kurban derisi, bağırsak ve fitre, zekat toplama yetkisi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına bırakılmıştır. Yönetmeliğin 22'nci maddesine göre takvim yılı sonunda gelirlerden, giderler düşüldükten sonra diğer 4 kuruma ait paylar, bu kurumların merkezdeki hesaplarına ödenmek üzere fon sekreterliğine gönderilir.

Bu değişiklik, 1999 yılı kurban bayramında uygulama imkanı bulabildiğinden 2000 yılının başında belirtilen hesaplamaların yapıp, fon sekreterliğine gönderilmesi gerekir. Anılan fon sekreterliği ile yapılan görüşmelerde, işlemlerin tamamlandığı ve önümüzdeki günlerde Türkiye Kızılay Derneği'nin merkez hesabına ilgili miktarın aktarılacağı ifade edilmiştir.

Bütün bu bilgiler, Yardım Toplama Kanununun Uygulama Esasları Yönetmeliğinde yer alan düzenlemeler nedeniyle Türk Hava Kurumunun organizatörlüğünde yürütülen söz konusu faaliyetler neticesinde Türkiye Kızılay Derneğine ödenmesi gereken 1996 ve 1997 yılları paylarının henüz ödenmediğini, 1998 yılı payının miktarının ne olduğunun bile hala daha bilinemediğini yalın bir biçimde ortaya koymaktadır.

Bu menfi durum, özellikle iki gütide kuruluşun mahkeme marifetiyle borç-alacaklarının tasfiyesi gibi kabulü zor olan hususla birleşince konunun bir üst kamu otoritesi marifetiyle çözümünü gerekli kılmaktadır. Hatta 29.12.1999 tarihli Yönetmelik değişikliği nedeniyle 2000 yılından itibaren kurban derisi toplama organizasyonunun yine Türk Hava Kurumuna verilmesi olgusu karşısında 2000 yılı hisselerinde aynı olumsuzluğun yaşanmaması için acilen tedbir alınmasını zorunlu hale getirmektedir.

Bu noktadan hareketle Komisyonumuz; kurban derisi, fitre ve zekat toplama konusunu bütün yönleriyle değerlendirerek, öncelikle 2000 yılı Kurban Bayramında toplanan deri sayısının biran önce tespiti amacıyla, önümüzdeki günlerde Başbakanlığın koordinasyonunda ilgili kuruluşların toplanarak hisse miktarlarının belirlenip, bu miktarların da bir ödeme planı çerçevesinde intikalini sağlayıcı tedbirlerin alınması gerektiğini tespit etmiş, her yıl kamu oyunda geniş tartışmalara yol açan, vatandaşla Devletin kurumlarını karşı

karşıya getiren, Türk Hava Kurumu'na deri toplama yetkisi veren düzenlemelerin gözden geçirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bu cümleden olarak, Komisyonumuz; gerek Türk Hava Kurumu'nun deri topladığı yıllarda elde ettiği gelirleri, hissesi olan kurumlara dağıtmamaktaki ısrarlı tavrı, gerek deri ve fitre zekat toplarken yaptığı masrafların nispi yüksekliği ve gerekse; mülki idare amirlerinin başkanlığında kurulmuş olan ve üyeleri arasında yörede yaşayan herkesçe muteber olduğu kabul edilen kişilerden de üçer üye bulunduran, 1999 yılında deri toplama yetkisini kullanan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının diğer kurumların hisselerini zamanında göndermek hususunda gösterdiği duyarlı tavrı dikkate alınarak; 2860 Sayılı Yardım Toplama Kanununun 13. maddesinin ikinci fıkrasında Türk Hava Kurumu'na verilen yetkinin, adı geçen Kanunda değişiklik yapılmak suretiyle Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına verilmesi gerektiği kanaatine varmıştır.

Sözü edilen düzenleme sonrasında, halen Yardım Toplama Kanununun Uygulama Esasları Hakkında Yönetmelikte %4 olarak görülen Kızılay hissesinin yükseltilmesi uygun olacaktır.

Öte yandan, Komisyon çalışmalarımız esasında müşahede edilen bir başka hususun da belirtilmesi yararlı olacaktır.

Yardım Toplama Kanununun Uygulama Esasları Hakkında Yönetmeliğin 12. maddesince ilgili kurum temsilcilerinden oluşan komisyon marifetiyle yardım toplamanın usul ve esasları belirlenmekte ve bu belirlemeler doğrultusunda Türk Hava Kurumunca yürütülmektedir.

Bu düzenlemeler nedeniyle Türk Hava Kurumu, sorumlu olduğu dönemlerde anılan komisyon toplantılarını gerçekleştirmiştir. Ancak; bu toplantılarda dikkate çekici olan Türk Hava Kurumu, Genel Başkan Yardımcısı, Genel Yönetim Kurulu Üyesi, Genel Sekreter, Hukuk Müşaviri, Teftiş Kurulu Başkanında yer aldığı kalabalık bir grupla katılırken Türkiye Kızılay Derneği sadece şube müdürü düzeyinde tek kişiyle temsil edilmiştir. (EK: 65; 65/1-2)

Bu durum, Türkiye Kızılay Derneğinin konuya gösterdiği duyarlılığın bir göstergesi olarak Komisyonumuzca değerlendirilmiş ve önümüzdeki yıllarda gerçekleştirilecek toplantılarda işin önemine mütenasip geniş bir kadro ile katılımı gerektiğinin belirtilmesi uygun görülmüştür.

C- GAYRİ MENKULLER KİRA GELİRLERİ :

a- Kiraya Vermede Usul ve Esaslar:

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı : 405)

Türkiye Kızılay Derneğinin mülkiyetindeki gayri menkullerin merkez veya şubelerce kiraya verilmesindeki prosedürü düzenleyen tamim 25.10.1990 tarihinde yayımlanmıştır.(EK:66; 66/1-12)

Bu tamim incelediğinde kiraya verme işleminin belli başlı usul ve esaslarının şu şekilde olduğu anlaşılmıştır.

-İlanen kapalı zarfla teklif alma ve artırma usulüne göre ihaleye çıkılacaktır.

-İhale şartnamesi hazırlanacaktır.

-İhale kararı Genel Merkez Yönetim Kurulunun onayına sunulacaktır.

-Onayı müteakip sözleşme imzalanacaktır.

-Yıllık kira tutarının %25'i (üç aylık kira tutarı) nispetinde kat'i teminat alınacaktır.

-Yıllık kira artışı Devlet İstatistik Enstitüsünün yayınladığı toptan eşya fiyat endekslerindeki yıllık artış oranı nispetinde olacaktır.

-Kullanma maksadı ve devir ancak Genel Merkez Yönetim Kurulunun onayıyla söz konusu olabilecektir.

-Kararlaştırılan süreleri aşan tarihlerdeki kira ödemelerine %10 nispetinde faiz uygulanacaktır.

Bu düzenlemelerden de görüleceği üzere derneğin hak ve menfaatlerini koruyucu esaslar getirilmiş ve matbu sözleşmelere dercedilmiştir. Ancak şubeler nezdinde yapılan teftiş sonucunu gösterir raporların tetkikinde şubelerin sözleşmenin sağladığı bu imkanlara kullanmaktan imtina ettikleri müşahede edilmiştir. Bir başka ifade ile teftiş raporlarında; ihale kararlarının yönetim kuruluna gönderilmesi, teminat alınması, gecikerek yapılan kira ödemelerinde faiz tatbiki gibi konuların şubelerce ihmal edildiğine dair bol miktarda tenkit maddesi yer almaktadır.

Öte yandan,sözleşme eki özel şartlarda bulunan ödenmeyen kira bedellerine uygulanacak faiz nispetine dair ifade, müphem bir ifade olup bu nispetin aylık olduğunu gösterir biçimde sözleşmelerde yer almasının sağlanması ve yıllık enflasyon oranındaki gelişmeleri göz önünde tutarak bu oranın her yıl Genel Merkez Yönetim Kurulunca belirleneceğine dair bir esasın getirilmesi uygun olacaktır.

b- Genel Merkezce Kiraya Verilenler :

Kullanım hakkı genel merkeze ait olması hasebiyle genel merkezce kiraya verilen 187 gayri menkulden son beş yıllık dönemde elde edilen kira gelirleri toplamı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. (EK: 67; 67/1-14)

<u>Yıllar :</u>	<u>Genel Merkez :</u>	<u>İstanbul Müdürlüğü :</u>	<u>Toplam :</u>
1995	3.373.165.195	20.514.773.087	23.887.938.282
1996	26.061.567.997	55.238.593.860	81.300.161.857
1997	79.776.011.251	121.387.064.428	201.163.075.677
1998	137.164.308.549	185.788.745.139	322.953.053.688
1999	203.822.193.942	308.891.415.608	512.713.609.550

Genel merkezce kiraya verilmesine rağmen bu tabloda İstanbul Müdürlüğünün ayrıca gösterilme nedeni, bu ilimizdeki kiraya verilen gayri menkullerin hem nicelik hem de nitelik itibariyle yüksek olduğunun görülmesini sağlamak içindir.

Öte yandan, dernek yetkilileri, 1995 ve 1996 yılları arasındaki dikkat çekici artışın, 1996 yılında kiraya verilen gayri menkul sayısındaki artıştan kaynaklandığını beyan etmişlerdir.

Kızılay'ın birleşik bilançosuna göre arsa ve binalarının parasal değerleri ile aktif kıymetler içindeki oranı yıllar itibariyle şu şekildedir;

	YILLAR									
	1995	%	1996	%	1997	%	1998	%	1999	%
Arsalar	31.393.391	0.83	62.178.091	0.58	143.239.992	0.73	498.022.898	1.48	925.275.591	1.71
Binalar	530.936.149	8.62	1.284.448.997	12.12	2.242.429.111	11.42	3.679.513.731	10.94	5.823.786.932	10.81

Kızılay Derneğinin birleşik gelir gider tablosuna göre yıllar itibariyle elde edilen kira gelirlerinin toplam gelirleri içindeki oranları ise şu şekildedir;

<u>Yıllar:</u>	<u>Yüzdesi:</u>
1995	0.67
1996	1.71
1997	2.34
1998	1.95
1999	1.55

Bu tablolar aktif kıymetlerin ortalama %12'sini oluşturan gayri menkullerden elde edilen kira gelirlerinin toplam gelirler içindeki payının %1.5'ler düzeyinde olduğu göstermektedir ki; bu durum kira gelirlerinin düşüklüğünü çarpıcı biçimde ortaya koymaktadır.

Kaldı ki; Derneğin gayri menkulleri iktisap ettiği tarihteki bedel üzerinden aktifine aldığını göz önüne aldığımızda, gerçekte bu rakamların daha da düşük oranlarda gerçekleştiği anlaşılacaktır.

Bunun nedeni sağlıklı biçimde gayri menkul gelirlerini takip edecek ve bunun denetimini gerçekleştirecek yapının oluşturulamamasıdır. Kızılay Genel Müdürlüğü kira sözleşmelerinin kendisine sağladığı hukuki imkanları kullanmakta yeterli aktiviteyi göstermemektedir. Hatta kimi zaman Derneğin değil, yükümlülüklerini yerine getirmekte ihmal ve şavsama gösteren kiracının lehine tasarruflarda bulunabilmektedir.

Bu tespite kaynaklık eden Niğde’de ki “Nahita Otel”ine ilişkin işlemlerine yer vermek uygun olacaktır.

1992 yılında Genel Merkezce kiraya verilen Otel hakkında 1996 yılında Kızılay müfettişleri müstecirin kira ödemelerinde ihmal gösterdiği, Oteli uygun olmayan biçimde işlettiği (yabancı uyruklu hayat kadınlarının otelde kalmasına izin verdiği, ruhsatsız kadehte içki satışı yaptığı, bu durumların ilgili Emniyet Müdürlüğüne tespit edildiği), otelin İdarenin izni olmaksızın değişik kişilere devir edildiği yönündeki tespitlerinden hareketle kontratın iptal edilmesinin şart olduğunu belirtmişlerdir. Ancak, raporun gereği yerine getirilmeyip, Emlak Müdürlüğünden gönderilen bir memurun düzenlediği tek sayfalık ciddiyeti tartışılacak bir yazıdaki sathı incelemelerine istinaden, müfettiş raporunda tespit edilen hususların varit olmadığı öne sürülerek, sözleşmenin devamı dönemin Emlak Müdürünce sağlanmıştır. (EK: 68; 68/1-2)

Bu Otelle ilgili korumacılık; yalnızca sözleşmenin feshi ile ilgili olmayıp, ihaleden itibaren kimi gayri ciddi uygulamalara da tesadüf edilmiştir. Örneğin, ilk sözleşmesinde kira artış oranı DİE tarafından yayınlanacak TEFE oranında ve yıllık peşin ödenmesi gerekirken, 1993 yılında %25 nispetinde (1993 TEFE enflasyon oranı %55.2’dir) artış kabul edilmiş ve peşin ödemedi sarfi nazar edilmiştir. Bu ayrıcalıklı muameleye takip eden yıllarda da devam edilmiştir.

Bütün bunlar Emlak Müdürlüğünde ciddi revizyona gidilerek, gayri menkul kira gelirlerinin esaslı bir biçimde takibini sağlayacak, keyfi uygulamalara izin vermeyecek yeni bir yapılanmanın gerekliliğini ortaya koymaktadır.

c- Şubelerce Kiraya Verilenler :

Kullanım hakkı şubelere ait 916 bina ile 1332 arsadan ne kadarının şubelerce hizmet binası olarak kullanıldığı, ne kadarının ise kiraya verildiğinin genel merkezde bilinmediği, Dernek yetkililerince beyan edilmiştir. Ancak, Komisyonumuzca şubelerin kiraya verdiği gayri menkuller ile son beş yıllık kira gelirleri temin edilmiştir. (EK: 69; 69/1-61)

Bunun iki ana sebebi vardır. Birincisi, şubelerin mezkur tamimde belirlenen usul ve esaslara gerektiği ölçüde riayet etmedikleri için bilgileri genel merkeze aktarmamaları, ikincisi ise genel merkezce esaslı bir bilgi deposu oluşturulmadığından ciddi bir takibatın yapılamamasıdır.

Öte yandan, şubelerin elde ettiği kira gelirlerinden belli oranlarda pay genel merkeze aktarılmaktadır. Bu işlem iki farklı biçimde gerçekleştirilmekte olup burada temel ayırım inşaat masraflarının genel merkezce karşılanıp, karşılanmadığı hususudur.

i-İnşaat Masrafları Genel Merkezce Karşılananlar :

Kullanım hakkı şubeye ait arsa üzerine yapılan binanın inşaat masrafları genel merkezce karşılanmış ise 16.02.1994 gün ve 11 sayılı Genel Merkez Yönetim Kurulu kararı uyarınca bu binaların kiraya verilmesinden elde edilen kira gelirlerinin %75'i şubece genel merkeze aktarılacak, bakiye %25 ise şubede kalacaktır.(EK:70,70/1-2)

Bu kararın uygunluğu Komisyonumuzca kabul edilmekle birlikte ödenecek toplam meblağ konusunda bir belirlemede bulunulmaması ciddi eksiklik olarak görülmüştür. Bir başka ifade ile karar metnine göre şube, söz konusu inşa edilmiş binadan elde ettiği kira gelirlerinin %75'ni, sonsuza kadar genel merkeze göndermek zorundadır. Oysa, bu haksız bir uygulama olacağından, ödenecek toplam meblağın, genel merkezce yapılan harcama tutarına eşitlenmesi gerekir.

Öte yandan, genel merkez kayıtlarında bu şekilde gerçekleştirdiği şube kullanımındaki bina masraflarının izlendiği bir yardımcı hesapta bulunmamaktadır.

Bu durum bir yandan genel merkezin yapmış olduğu harcamaların reel miktarlarının (alacağının) ne olduğunu, öte yandan şubenin de ödemesi gereken tutarın (borcunun) ne olduğunu bilinmez kılmaktadır.

Tespit edilen bir başka ciddi eksiklik ise, söz konusu %75'lik miktarlarının tahakkuk ve tahsilatında bulunmaktır.

Türkiye Kızılay Derneği Müfettişleri, yıl içinde yapmış oldukları şube teftişlerinde, şayet var ise %75'lik genel merkez hissesinin miktarını teftiş dönemleri itibariyle hesaplamakta ve raporlarına dercetmektedirler. Ancak, rapor münderecatında yer alan bu bilgiler genel merkez kayıtlarında ayrı bir hesapta toplanıp, değerlendirilmemekte keza yapılan ödemeler de ayrı bir hesapta şubeler itibariyle işlenmediği için hangi şubenin ne miktarda ödemedi

bulunduğu da bilinmemektedir. Bu da Şubenin yıllar boyu kira gelirlerinin %75'ni genel merkeze aktarması gibi bir sonuca yol açabileceği gibi ayrıca genel merkezin alacak miktarını ne olduğunu da bilmez bir konuma sokmaktadır.

Nitekim, bu konuyla ilgili olarak farklı birimlerden elde edilen ve aşağıda belirtilen bilgiler bu tespitimizi doğrular nitelikte olup bu bilgilerin yetersizliği ve sağlıklı bir tahlilde bulunmaya mŐsait olmayışı aÇıkça gŐrŐlmektedir.

i) Son beş yıllık dönemde kullanım hakkı Şubeye ait gayri menkuller ũzerinde genel merkezce inşa edilen binalar işin yapılan harcamalar toplamı :

<u>Yıllar</u>	<u>Toplam harcama tutarı</u>
1995	7.905.926.904
1996	130.029.589.445
1997	357.158.741.324
1998	399.412.823.597
1999	42.000.000.000

ii) Son beş yıllık dönemde MŐfettiŐlerce Şubeler nezdinde yapılan teftişler sonucunda, %75 genel merkez hissesi olarak hesaplanan tutarların Genel Merkez tarafından kayda alınmadığı, bu nedenle bilinmediği anlaşılmıştır.

iii) Son beş yıllık dönemde Şubelerce genel merkeze gönderilen kira gelirleri:

<u>Yıllar</u>	<u>Kira gelirleri (TL)</u>
1995	372.295.525
1996	2.319.993.383
1997	22.230.466.246
1998	22.070.390.107
1999	44.094.467.400

Netice itibariyle, bu konudaki eksikliklerin acilen giderilmesinde fayda olup bu maksatla aşağıdaki tedbirlerin alınması uygun olacaktır.

- Genel Merkez YÖnetim Kurulunun 06.02.1994 gŐn ve 11 sayılı kararında gerekli değişiklik yapılarak "Genel Merkezce karşılanan kısım ۆdeninceye kadar "cŐmleri ilave edilmeli, bu suretle borÇ-alacak miktarının ne olacağının her iki taraf işin de baştan bilinmesi sağlanmalıdır. Bu rakamın enflasyon oranına göre artırılması hususu da ayrıca kararlaştırılabilir.

- Genel merkezce üstlenilen bina maliyetlerinin ayrı bir yardımcı hesapta her bir bina itibarıyla şubeler adına ayrı, ayrı işlenmesi sağlanmalıdır.

- Şubelerce gerçekleştirilen tüm kiralama ihaleleri Genel Merkez Yönetim Kurulunun onayına sunulduğu için Emlak İşleri Müdürlüğünde sağlıklı bir bilgi deposu, bilgisayarlaşmanın getirdiği imkanlardan da faydalanarak oluşturulmalı ve %75'lik payların takibi buradan yapılabilmelidir.

-Türkiye Kızılay Derneği Müfettişlerinin şubeler nezdinde gerçekleştirdiği teftişler neticesinde hesapladıkları hisse miktarları, söz konusu bilgi depolarında muhafaza edilmeli ve merkezi hesaplamaların teyidinde kullanılmalıdır.

-Tahakkuk edilen bu tutarlardan yapılan tahsilatların yine şubeler itibarıyla ayrı, ayrı izlenmesi sağlanmak suretiyle borç-alacak miktarlarına netlik getirilmelidir.

ii- İnşaat Masrafları Şubelerce Karşılananlar :

Kullanım hakkı şubeye ait gayri menkul üzerine şube imkanları ile inşa edilen binadan elde edilecek kira gelirleri konusunda Tüzüğün 9'uncu maddesinde belirlenen genel düzenlemeler geçerlidir. Buna göre, şube, taşınmaz kira gelirleri dahil olmak üzere bir takvim yılında elde ettikleri net bütçe gelirlerinden, 5 milyon TL.'ni ayırık tutarak geri kalanın %40'ını Genel Merkeze göndermek zorundadır.

Bu %40'lık hisse miktarları konusunda aşağıda ayrı bir bölümde ayrıntılı değerlendirme yapılacağı için burada detaylandırılmayacaktır.

D- SUBELERDEN GENEL MERKEZE GÖNDERİLEN HİSSE DURUMLARI :

Demek Tüzüğü'nün 9. maddesinde şubelerin bir takvim yılında elde ettikleri net bütçe gelirlerinin (taşınmaz kiralaları dahil) 5 milyon TL.'sını ayırık tutarak geri kalanın %40'ını Genel Merkeze göndermek zorunda oldukları belirtilmiş, 10. maddesinde de bu göndermenin her yıl Haziran ve Aralık ayları sonunda olmak üzere hesap özetleri ile birlikte olacağı dercedilmiştir.

Uygulamada %40 payların miktarının Kızılay Müfettişlerinin şubeler nezdinde gerçekleştirdikleri teftişler neticesinde belirlendiği ve bu miktarlar üzerinden ilgili şubelerin borçlandırıldığı görülmüştür.

Kızılay Müfettişlerinin sayısının yetersizliği nedeniyle şubeler nezdinde teftişler iki, üç yılda bir yapılabilmektedir. Bu durum, söz konusu paylara ilişkin tahakkukun (borçlandırma işleminin) teftişin yapılma sıklığına bağlı olarak iki üç yıl gecikerek yapılması sonucunu doğurmaktadır.

Halen Türkiye Kızılay Derneğinin 648 şubesi mevcut olmasına rağmen 21 Müfettişi bulunmaktadır. Borçlandırma konusundaki gecikmenin nedeni burada yatmaktadır. Çünkü, 21 Müfettişin 648 şubeyi her yıl itibariyle teftişi mümkün değildir. Nitekim yıllar itibariyle yapılan teftişi gösterir tablo bu hususu teyit etmektedir.

<u>Yıllar</u>	<u>Teftiş Edilen Şube Sayısı</u>
1995	266
1996	309
1997	270
1998	323
1999	76

Öte yandan, asıl problemin tahsilatta yaşandığı görülmüştür. Aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere gecikerek de olsa yapılan tahakkuklara ait tahsilatlar çok düşük miktarlarda gerçekleşmektedir. (EK:71; 71/1-48)

Yıl	Geçen Yıl Borcu	Yılı Tahakkuku	Yılı Tahsilat	Kalan Borç
1995	65.914.055.803	46.406.918.480	8.541.671.664	57.104.900.480
1996	57.122.677.643	52.087.596.181	25.155.567.123	86.203.991.192
1997	86.222.673.341	197.778.373.300	85.455.975.152	202.872.605.007
1998	203.475.039.671	438.185.836.664	63.119.076.854	578.683.845.795
1999	551.113.132.586	546.807.825.278	100.150.515.557	1.014.879.338.515

Bu tabloda yer alan bilgiler, söz konusu payların tahakkuk ve tahsilatlarını izlemekle görevli Türkiye Kızılay Derneği Şubeler Müdürlüğünce Komisyonumuza verilmiştir. İlk bakışta fark edilebileceği gibi özellikle "kalan borç" sütunu ile bir sonraki yıla ilişkin "geçen yıl borcu" sütunlarında yer alan rakamların birbiriyle denk olması gerekirken 1999 yılına doğru gelindikçe artan miktarlarda sapmalar göstermesi konunun genel merkezde ele alınıştaki önemi (!) ve ciddiyetin (!) bir ifadesi olarak Komisyonumuzca değerlendirilmiştir.

Bu sağlıksız bilgilere rağmen tablodan şu sonuçları çıkarmak mümkündür.

Yıllar itibariyle borçlandırma miktarlarındaki artışlara rağmen tahsilat miktarlarında buna paralel bir artış görülmemekte, bilakis son iki yılda oran itibariyle %9'lara düşmektedir. Şube açısından borçların ödenmesinde, genel merkez açısından ise alacağın tahsilinde gösterilen isteksizlik ve/veya

ihmalkarlık neticesinde, 1999 yılında ödenmesi gereken pay miktarı 1 trilyon liraya ulaşmış olup, bu miktarın mevcut düzenlemeler çerçevesinde ve idari yapı altında kısa sürede tahsili de mümkün görülmemektedir.

Bu konunun ciddiyetle biran önce Genel Merkez Kurulunda görüşülerek, her iki tarafında menfaatlerini gözeten yeni bir uygulamaya geçilmesi uygun olacaktır.

Oluşturulacak yeni düzenlemede;

-Birikmiş borçların belli oranlarda ödenmesi kaydıyla bakiyesinin kaldırılması,

-Mevcut %40 oranı yüksek ise, bunun daha makul bir seviyeye indirilmesi veya tümden kaldırılması,

-Şayet uygulama devam edecekse, ödemeyi sağlayıcı zorunlu tedbirlerle, uyulmaması halinde bir takım müeyyidelerin getirilmesi, gibi hususların tüzük ve yönetmeliklerde yer alması düşünülebilir.

E- RÖNTGEN FİLMİ GELİRLERİ :

Sıtma ve Frengi İlaçları Hakkındaki 2767 Sayılı Kanunun bazı maddelerini değiştiren 07.02.1958 gün ve 7075 Sayılı Kanunla kinin ve müstakları ile çeşitli sıtma ve frengi ilaçlarının ve her çeşit röntgen filmlerinin Türkiye'ye ithal etme yetkisi Türkiye Kızılay Derneğinin tekeline verilmiştir.

Gelişen süreç içerisinde röntgen filmine yönelik bu tekel kaldırılmış, ancak 25.11.1984 gün ve 3065 Sayılı KDV Kanununun 60. maddesine 3297 Sayılı Kanunla eklenen fıkra uyarınca röntgen film ithali ek vergiye tabi tutularak, Maliye Bakanlığınca 1 aylık zaman zarfında tahsil edilen ek verginin %75'inin ertesi ay sonuna kadar Kızılay'a aktarılma zorunluluğu getirilmiştir.

Türkiye Kızılay Derneğinin resmi gelir gider tablosuna göre; son beş yıllık dönemde, röntgen filminden elde ettiği gelirler ile bunların toplam gelirler içindeki yüzdeleri aşağıda verilmiştir.

Yıllar	Röntgen Film Geliri	Yüzdesi %
1995	892.433.608.002	24.53
1996	1.709.765.767.301	30.35
1997	1.989.279.911.813	21.77
1998	2.903.726.070.342	16.14
1999	3.006.148.836.445	7.76

Bu tablo Türkiye Kızılay Derneğinin röntgen filmlerinden elde ettiği gelirlerin toplam gelirler içindeki payının çok ciddi anlamda düşüğe geçtiğini göstermektedir. Özellikle Ülkemizdeki enflasyon rakamlarını göz önünde bulundurduğumuzda 1999 yılı gelirlerinde önemli bir azalış olduğu dikkatten kaçmamaktadır.

Dernek yetkilileri DİE verilerine göre Türkiye'nin yıllık röntgen filmi tüketim miktarının 2.5 milyon metre kare civarında olduğunu ifade etmişlerdir.

Tüketimin tamamen ithalat yoluyla karşılandığı göz önünde bulundurularak, Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığından son beş yıllık dönemde ithal edilen röntgen filmlerinin metre kare olarak miktarı alınmış, bu rakamlar Kızılay'ın ithal ettiği film miktarları ile karşılaştırılmıştır. (EK: 72; 72/1-7)

Yıllar	Toplam İthalat (M2)	Kızılay İthalatı (M2)	Yüzdesi %
1995	2.989.215.	2.290.684	76
1996	1.209.986	2.493.206	206
1997	1.863.603	1.481.568	79
1998	2.446.777	1.614.705	65
1999	2.976.940	1.413.443	47

1996 yılı rakamlarındaki çarpıklık, Komisyonumuzca dikkat çekici bulunarak, gerekçeleri araştırılmış ve çarpıklığın Kızılay görevlilerinin karıştığı bir gümrük yolsuzluğuna dayandığı anlaşılmıştır. Yolsuzluğa ilişkin detaylı bilgi ilgili bölümde verildiği için burada detaya girilmeyecektir.

1996 yılı hariç tutulduğunda Kızılay'ın toplam ithalat içindeki payının %50'nin altına düşmeye başladığı görülmektedir. Kızılay'ın genel ithalat içindeki payı azalmakla beraber, normal olarak ek vergi gelirlerindeki artışın bu azalışı telafi etmesi beklenirken, bunun öngörüye uygun cereyan etmediği anlaşılmıştır. Bu durum aşağıdaki tablodan daha anlamlı olarak izlenebilir.

Yıllar	Röntgen Film Geliri	Yüzdesi %	Ek Vergi Geliri	Yüzdesi %
1995	892.433.608.002	24,53	232.801.909.000	6,39
1996	1.709.765.767.301	30,35	779.431.244.000	13,83
1997	1.989.279.911.813	21,77	1.660.708.409.000	18,18
1998	2.903.726.070.342	16,14	3.381.843.590.000	18,80
1999	3.006.148.836.445	7,76	3.712.745.133.000	9,58

Ülkemizin yıllık 2.5 milyon metre kare röntgen filmi ihtiyacı olduğuna yukarıda işaret edilmiştir. Kızılay'ın son yıllarda genel ihtiyacın nispeten daha

az bir oranını karşılıyor olması, röntgen filmi satış gelirinin düşmesine neden olmakla birlikte, diğer ithalatçılardan sağlanan ek vergi gelirinde bununla ters orantılı bir artışa yol açması gerekmektedir. Ancak, yukarıdaki tablo ek vergi gelirlerinde de ciddi bir düşüşü gösterdiğinden, bu konunun sebebi olarak karşımıza şu üç seçenek çıkmaktadır.

Birincisi; gümrüklerde yolsuzluk yapılmak suretiyle röntgen filmlerinin ek vergiye tabi olmayan başka filmler (fotoğraf filmi) adı altında Ülkeye ithal edilmesi, ikincisi; hiç gümrük işlemi yapılmadan Ülkeye kaçak filmi getirilmesi, üçüncüsü; gelişen teknoloji nedeniyle klasik röntgen filmi kullanımının azalması biçiminde tezahür edebilir.

Komisyonumuza verilen Kızılay umumi gelir gider tabloları ile röntgen filmine ilişkin gelir gider cetvelleri arasında rakamsal tutarsızlıklar, yukarıda verilen tabloda röntgen filmi satış geliri ile ek vergi geliri makası arasındaki zikzaklar, Kızılay'ın röntgen filmi ithali, net satışları ve stok durumlarını çok yakın plandan incelemeyi gerektirecek şüpheleri taşıdığı için, münhasıran röntgen filmi konusunda Başbakanlık Teftiş Kurulunun Gümrük Müsteşarlığı ile müştereken bir inceleme başlatmasında yarar görülmektedir.

F- DİĞER GELİRLER :

a- At Yarışı Küsürat Farkı:

Bakanlar Kurulunun 04.02.1975 tarih ve 7/5845 sayılı kararı ile kazanan bilet sayısına göre yapılan hisse tevziyatı neticesinde nazara alınmaması gereken küsuratlar yarış otoritesince tayin olunan zamanlarda ve makbuz mukabilinde Kızılay'a verilmektedir. Son beş yıllık zaman zarfında Kızılay'a intikal ettirilen at yarışı küsurat farkı gelirleri aşağıya çıkartılmıştır.

Yıllar	At Yarışı Geliri	Yüzdesi %
1995	1.327.558.300	0.03
1996	4.128.267.000	0.07
1997	6.333.447.000	0.06
1998	16.297.772.000	0.09
1999	58.572.500.000	0.15

Kızılay'ın ilgili birimlerinin, at yarışı küsurat farkına ilişkin tahakkuku hiç araştırmadıkları, gönderilen ile yetindikleri, görülmüştür. Bu konuda, diğer gelir gruplarında da olduğu gibi Kızılay görevlilerinin duyarlı davranmaları gerekmektedir.

b- PTT Munzam Pül Geliri:

09.06.1958 tarih ve 7127 Sayılı Munzam Değerli Posta Pulları Çıkartılmasına ilişkin Kanununun 2. maddesi gereği çıkarılacak pulların munzam değerlerinden elde edilecek gelirin %75'inin Kızılay'a verileceği hüküm altına alınmasına rağmen, Kızılay'ın gelirleri içinde bu başlıkla herhangi bir gelirin yer almadığı görülmüştür. Konunun diğer gelirler adı altında muhasebeleştirildiği ifade edilmişse de Kanuni bir gelir olduğu dikkate alınarak, ayrı bir başlık altında gösterilmesi sağlanmalıdır.

c- Gençlik ve Şefkat Pulu Geliri:

Dernek Tüzüğü'nün 6. maddesinin c bendi uyarınca Kızılay'ca bastırılıp satılan bu pullardan elde edilen gelirler yıllar itibarıyla şu şekildedir.

Yıllar	Gençlik Pulu Geliri	Şefkat Pulu Geliri
1995	933.460.000	13.332.728
1996	1.230.384.000	5.674.145.000
1997	1.596.912.500	3.886.735.950
1998	2.159.122.500	3.128.500
1999	1.447.272.202	633.500

Gerek Gençlik ve gerekse Şefkat pullarının satış gelirlerinin hızla düştüğü dikkate alınarak, bu gelirlerin artırılması konusunda gayret sarf edilmeli, buna rağmen sonuç alınamaz ise uygulamadan kaldırılması için Tüzük tadilatı yapılmalıdır.

d- Bağış Gelirleri :

Dernek Tüzüğü'nün 6/b maddesi uyarınca, nakit olarak yapılan bağışlar Kurumun gelir kaynakları arasında yer almaktadır. Son beş yıllık dönemde nakdi bağışların miktarları ile genel gelirler içindeki nispeti aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Yıllar	Bağış Geliri	Yüzdesi %
1995	8.762.541.598	0.24
1996	73.372.659.586	1.30
1997	11.580.734.874	0.12
1998	50.502.688.902	0.28
1999	49.561.112.035	0.12

Bu tablonun da işaret ettiği gibi; nakdi bağışlar Kurum gelirleri içerisinde hak ettiği öneme ulaşamamıştır. Bir hayır Kurumu olan Kızılay'ın, diğer hayır kuruluşlarında olduğu gibi, yardımsever vatandaşların nakdi bağışlarını yüksek düzeyde sağlamak ve genel gelirler içinde bağışların oranını yükseltmek için herhangi bir gayreti olduğu görülmemiştir.

Oysa, Kızılay kendisi ile aynı alanda faaliyet gösteren diğer ülkeler Kızılay-Kızıllaç'ların nakdi yardım toplama konusundaki oranlarını yakalaması gereken bir kuruluştur. Yönetimin bu konuda özel gayret göstermesinin önemi izahtan varestedir.

X- KIZILAY'IN İŞLETME VE İSTİRAKLERİ :

A- AFYON MADEN SUYU İŞLETMESİ :

a- Kuruluş:

12.04.1925 tarihli ve 608 sayılı Maddin Nizamnamesinin Bazı Maddelerinin Tadiline Dair Kanun uyarınca çıkarılan 17.10.1926 günlü Bakanlar Kurulu Kararı ile (Afyon) Karahisar maden suyu işletme imtiyazı 60 sene müddetle Türkiye Kızılay Derneğine verilmiş, 04.09.1971 gün ve 7/3109 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile de anılan süre 39 yıl daha uzatılarak toplam 99 yıla çıkarılmak suretiyle 2026 yılına kadar bu imtiyazın sürmesi kararlaştırılmıştır.

b- Personel Sayısı:

31.12.1999 tarihi itibarıyla toplam 102 personel çalışmakta olup bunların 16'sı memur, 74'ü kadrolu işçi, 12'si de geçici işçi pozisyonundadır. Talebin yoğun olduğu yaz dönemlerinde geçici işçi sayısını artırmak suretiyle toplam eleman sayısı 120'ye de çıkabilmektedir.(EK:73; 73/1-11)

Günlük üretimin tek vardiya ile gerçekleştirildiği talebin yoğun olduğu dönemlerde ise iki vardiyaya çıkıldığı, ayrıca hafta sonları çalışmadığı, hafta içinde bir günün de makinelerin bakımı nedeniyle üretimin gerçekleştirilmediği yetkililerce ifade edilmiştir. Bu durumda dini ve milli bayramlar nedeniyle oluşan resmi tatil günleri de bu sürelere dahil edildiğinde yıllık işgücü miktarı ortalama 190 güne düşmektedir.

Personel istihdamı, mevcut Personel Yönetmeliğinde belirlenen esaslar doğrultusunda, Genel Merkez Yönetim Kurulunun merkezden gerçekleştirdiği atamalarla sağlanmaktadır. Her ne kadar Komisyonumuzun İşletmede yaptığı inceleme sırasında, İşletme Müdürünün vermiş olduğu brifing notlarında,

personelin %90'nın Afyon bölgesinden istihdam edildiği ifade edilmiş ise de; yapılan incelemede %72'sinin Afyon bölgesinden oluştuğu belirlenmiştir.

Personelin illere göre dağılımı şu şekildedir.

Afyon	: 74
Bolu	: 7
Gümüşhane	: 5
Muş	: 5
Sivas	: 3
Ş.Urfa	: 2
Kayseri	: 2
Diyarbakır	: 1
Samsun	: 1
Erzurum	: 1

İşletmenin bulunduğu arazideki lojmanlardan 31 adedi personelin kullanımına bırakılmış olup lojmandan faydalanan personelin illere göre dağılımı şu şekildedir.

Cinsi	Afyon	Bolu	Muş	Gümüşhane	Samsun	Kayseri	Diyarbakır	Toplamı
Kaloriferli	5	5	3	1	1	1	-	16
Kalorifersiz	8	2	2	2	-	-	1	15

c- Kaynak Kapasitesi :

İşletme Müdürü, mevcut kaynağın kapasitesinin saniyede 3-4 lt. arasında olduğunu, akışkanlık süresinin ise günlük ortalama 8 ila 16 saat arasında değiştiğini ifade etmiştir. Bu verilerin ortalama değerlerini esas aldığımızda yıllık ortalama 55 milyon litrelik kapasiteye sahip bir kaynak olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu kaynağın ancak %23'ü kullanılabilir. Zira, 1998 ve 1999 yıllarında üretilen şişe miktarı 65 milyon adet civarında olup bunun çok büyük bir çoğunluğunu 20 cl. 'lık şişeler oluşturmaktadır. Bu durumda üretilen miktar ortalama 12-13 milyon litre civarında olmaktadır ki bu rakam da kaynak kapasitesi miktarının %23'üne tekabül eder.

Bu bilgi, Afyon Madensuyu İşletmesinin kapasite kullanımındaki yetersizliğini çarpıcı biçimde ortaya koymaktadır.

d- Üretim :

Afyon Madensuyu İşletmesinde üretim, iadeli ve iadesiz şişeler için ayrı, ayrı gerçekleştirilmektedir. Her iki grup şişe de kurum dışından satın alma yoluyla temin edilmektedir.

İadeli şişelerin dolumu 1994 yılında kurulan İtalyan yapımı Cartellazi Marka makinelerde yapılmaktadır. Bu makinenin orijinal kapasitesinin yıkamada 40000 adet/saat, dolunda 36.000 adet/saat olmasına rağmen fiili üretimin ortalama 25.000 adet/saat olduğu beyan edilmiştir.

İadesiz şişelerin dolumu ise yine İtalyan yapımı Rivi marka makineyle 1997 yılından itibaren gerçekleştirilmektedir. Bu makinenin orijinal kapasitesinin 30.000 adet/saat olmasına karşın fiili üretimin 22.000 adet/saat olduğu ifade edilmiştir.

Bu da fiili kapasitesinin, orijinal kapasitenin ancak %70'ler civarında oluşturulabildiğini göstermektedir.

Bayilik konusunda ise talepliler arasında tercihi genel merkezin yaptığı, ancak bayi performansının değerlendirilmesine yönelik herhangi bir işlemin de bugüne kadar ifa edilmediği görülmüştür. Bu durağan yapı, ciro üzerinden prim esasını oluşturmadığından çalışan-çalışmayan bayi ayırımı yapmamış bir anlamda her şeyi olurlarına bırakmıştır.

Öte yandan, işletmenin son beş yıllık dönemdeki faaliyetlerini tahlil etmemizi sağlayacak bazı bilgilere ve değerlendirmelere aşağıda yer verilmiştir.

Yıl	Planlanan Üretim	Fiili Üretim	Satış Adedi	Toplam Gelir	Toplam Gider	Kar
1995	90.000.000	71.737.608	71.962.752	109.771.110.016	55.890.725.618	53.880.384.398
1996	90.000.000	71.503.176	71.560.992	187.535.879.031	102.357.560.816	85.178.318.215
1997	105.000.000	80.818.560	80.708.016	352.439.733.315	221.182.163.521	131.257.569.794
1998	105.000.000	67.102.212	65.758.620	727.219.423.706	344.030.609.679	383.188.814.027
1999	105.000.000	64.803.416	65.245.836	3.178.830.572.137	2.513.011.500.041	665.819.072.096

-Fiili üretim, planlanan üretime göre ciddi sapmalar göstermektedir.

-1999 yılı üretimi, 1997 yılı üretimine nazaran %20 gerilemiştir.

-1999 yılı gayri safi karlılık oranı %20 civarındadır. İşletmenin kira ödemesi, hammadde satın alma gideri gibi önemli girdi maliyetini etkileyen unsurların bulunmadığı göz önüne alındığında bu karlılık oranı çok düşük kalmaktadır.

Öte yandan, işletmenin rantabl kullanıp kullanılmadığını belirlemede ölçü olabilmesi amacıyla Ankara ilinde madensuyu işleten bir özel sektör kuruluşunun 1999 yılı üretimine dair bilgiler alınmıştır.

Bu bilgilere göre anılan şirket 5'i İdari, 21'i işçi olmak üzere toplam 26 personelle, tek makinede 1999 yılında iadeli 20.000.000, iadesiz 42.000.000 olmak üzere toplam 62.000.000 şişe üretim gerçekleştirmiştir. Oysa, aynı yılda Afyon Madensuyu İşletmesi, 64.803.000 şişe üretimini toplam 101 personelle ve iki ayrı makinede sağlayabilmiştir.

Bütün bu veriler Afyon Madensuyu İşletmesinin ciddi bir rehabilitasyona tabi tutulmasını elzem kılmaktadır.

Bunun temini için aşırı personel istihdamı, işgücü kaybının önlenmesi, bayi seçimi ve bayiliğin devamı gibi temel unsurların yanı sıra özellikle talebi artırıcı yönde acil tedbirlerin de alınması gereklidir. Zira, yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere üretim tamamen talebe bağlı olarak yürütüldüğünden üretimdeki düşüş haddizatında talepteki düşüşü göstermektedir. Bu olumsuz durumu gidermeye yönelik bir strateji bulunmadığından bu güne kadar işletme bünyesinde bir pazarlama departmanı, bir reklam seksiyonu oluşturulmamıştır.

Türkiye Kızılay Derneğinin üzerinde çalıştığı yeniden yapılanma sürecinde yukarıda belirtilen ve daha da geliştirilebilecek olan öneriler paketinin değerlendirilmesi sağlanarak Afyon Madensuyu İşletmesini rantabl hale getirilmesi, karlılık ve verimlilik prensipleri doğrultusunda çalışması sağlanmalıdır. Şayet mevcut yapı içinde bu hususlar sağlanamayacak ise o zaman anılan işletmenin daha fazla gelir getirmesi halinde kiralama yolu ile değerlendirilmesinin uygun olacağı komisyonumuzca düşünülmektedir.

B- KIZILAY DERNEĞİNİN İSTİRAKLERİ :

Türkiye Kızılay Derneğinin 12 ayrı kuruluşta hissesi bulunmaktadır. Bunların bir kısmı bedel ödenerek ortak olunan kuruluşlar, diğerleri ise bağış yolu ile elde edilen hisselerden oluşmaktadır. Bunların isimleri aşağıya çıkartılmıştır;

1. % 51 Hisse İle Medplast A.Ş
2. % 51 Hisse İle Kansaş A.Ş
3. % 49 Hisse İle Emek İnş. Ve San.İşl.A.Ş
4. % 1 Hisse İle Em-Ay Sigorta Tic.Ltd.Şti.
5. T.C. Merkez Bankası Hisse Senedi
6. İş Bankası Hisse Senedi
7. Akçaalan Dokuma Fabrikası

8. Burdur Yem Sanayi
9. Emek Turizm Ltd.Şti.
10. Töbank
11. Halk Bankası
12. Ankara Turizm A.Ş.

İştirak olunan bu kuruluşlar, ayrı tüzel kişiliğe sahip şirketler olduğundan nezdlerinde inceleme yapılmamış, sadece bedel ödenerek ortak olunan ilk dört şirketin Derneğe sağladığı katkı ve getirdiği yük itibariyle genel bir değerlendirme yapılmıştır.

a- Emek İnşaat ve İşletme A.Ş. :

Sermayesi	: 1.000.000.000.000-TL
Kızılay Hissesi	: % 49
Ödenmiş Sermayesi	: 595.660.003.306.-TL
Kızılay'ın Payı	: 291.876.341.620.-TL
Kızılay'ın Sermaye Taahhüt Borcu	: 198.123.658.380.-TL

Emek İnşaat ve İşletme A.Ş.'nin son dört yıllık dönem itibariyle Kızılay'a ödediği kar payları aşağıda gösterilmiştir;

YILI	AÇIKLAMA	TUTARI (TL)
1995	1994 yılı kâr payı	10.547.061.000
1996	1995 yılı kâr payı	31.375.356.600
1997	1996 yılı kâr payı	68.914.757.000
1998	1997 yılı kâr payı	35.904.647.100
TOPLAM		146.741.821.700

Emek İnşaat ve İşletme A.Ş.'de Derneği temsil eden Yönetim Kurulu Üyeleri ise aşağıda gösterilmiştir.

<u>YILI</u>	<u>ADI SOYADI</u>	<u>ŞİRKETTEKİ GÖREVİ</u>
1995	Ahmet KALKANOĞLU	Yönetim Kurulu Üyesi
	Ahmet UYANIK	Yönetim Kurulu Üyesi
	Güner HOCAOĞLU	Denetçi
1996	Ahmet KALKANOĞLU	Yönetim Kurulu Üyesi
	Ceyhan BAYTUR	Yönetim Kurulu Üyesi
	Güner HOCAOĞLU	Denetçi

1997	Ahmet KALKANOĞLU Ceyhan BAYTUR Güner HOCAOĞLU	Yönetim Kurulu Üyesi Yönetim Kurulu Üyesi Denetçi
1998	Ahmet KALKANOĞLU Ceyhan BAYTUR Güner HOCAOĞLU	Yönetim Kurulu Üyesi Yönetim Kurulu Üyesi Denetçi

Yönetimde görevli üyelerin huzur haklarının bağış olarak, Kızılay'a verildiği anlaşılmıştır.

<u>YILI</u>	<u>TUTARI</u>
1994	814.324.524.-
1995	1.417.372.607.-
1996	1.468.321.449.-
1997	1.368.640.024.-
1998	2.320.242.000.-

b- Medplast Sağlık Araç ve Gereçleri Üretim ve Pazarlama A.Ş.:

Sermayesi	: 131.500.000.000.-TL
Kızılay Hissesi	: % 51.61
Kızılay Tarafından Tamamı Ödenmiş	: 67.872.000.000.-TL

01.01.1995-31.08.1998 tarihleri arasında MEDPLAST A.Ş.den herhangi bir parasal katkı sağlanmamış olup Derneğe getirdiği parasal yük de yoktur. Sermaye artırımını ve ihtiyat akçelerini kâr payı dağıtmayarak karşılamaktadır.

Medplast A.Ş.'de Derneği Temsil Eden Üyeler :

<u>YILI</u>	<u>ADI SOYADI</u>	<u>ŞİRKETTEKİ GÖREVİ:</u>
1995	Şener Güner HOCAOĞLU Mahmut Kamil HOŞVER Mehmet ŞAHİN Dr.Ertan GÖNEN	Yönetim Kurulu Başkanı Yönetim Kurulu Üyesi Yönetim Kurulu Üyesi Denetçi
1996	Şener Güner HOCAOĞLU Prof.Dr.Rıdvan EGE Mahmut Kamil HOŞVER Mehmet ŞAHİN Dr.Ertan GÖNEN	Yönetim Kurulu Başkanı Yönetim Kurulu Başkanı Yönetim Kurulu Üyesi Yönetim Kurulu Üyesi Denetçi
1997	Prof.Dr.Rıdvan EGE Mahmut Kamil HOŞVER Mehmet ŞAHİN	Yönetim Kurulu Başkanı Yönetim Kurulu Üyesi Yönetim Kurulu Üyesi

1998	Dr.Ertan GÖNEN	Denetçi
	Prof.Dr.Rıdvan EGE	Yönetim Kurulu Başkanı
	Mahmut Kamil HOŞVER	Yönetim Kurulu Üyesi
	Mehmet ŞAHİN	Yönetim Kurulu Üyesi
	Fatih EVREN	Yönetim Kurulu Üyesi
	Dr.Ertan GÖNEN	Denetçi

c- Kansaş Kan ve Sağlık Hizmetleri A.Ş.:

Şirketin Kuruluş Tarihi	: 11.02.1999
Sermayesi	: 500.000.000.000.-TL
Kızılay Hissesi	: 254.998.000 Adet (% 50.9996)
Fatih Evren Hissesi	: 1.000 Adet (% 0.0002)
Medplast A.Ş. Hissesi	: 1.000 Adet (% 0.0002)
TSK Elele Vakfı	: 195.000.000 Adet (%39)
SSK	: 50.000.000 Adet (%10)

Kızılay taahhüt ettiği sermayenin 169.499.000.000.-TL'lık kısmını ödemiş olup, bu miktarın 84.000.000.000.-TL'lık kısmı aynı, bakiyesi nakdi olarak karşılanmıştır. Yeni bir kuruluş olması nedeniyle kar payı oluşmamıştır.

Kansaş A.Ş.'de Derneği Temsil Eden Yönetim Kurulu Üyeleri:

<u>YILI:</u>	<u>ADI SOYADI</u>	<u>ŞİRKETTEKİ GÖREVİ:</u>
1999	Dr. Ertan GÖNEN	Yönetim Kurulu Başkanı
	Prof.Dr.Rıdvan EGE	Üye
	Fatih EVREN	Üye

d- Em-Ay Sigorta Aracılık Hizmetleri Tic.Ltd.Şti.:

Sermayesi	: 1.250.000.000.-TL
Kızılay Hissesi	: % 1
Kızılay Payı	: 12.500.000.-TL

YILI	AÇIKLAMA	TUTARI (TL)
1995	1994 yılı kâr payı	31.041.000
1996	1995 yılı kâr payı	24.270.388
1997	1996 yılı kâr payı	43.874.251
1998	1997 yılı kâr payı	59.272.981
1999	1998 yılı kâr payı	76.690.800
TOPLAM		235.149.420

Bu Şirkette Derneği temsil eden üye bulunmamaktadır.

e- TC Merkez Bankası A.Ş:

Kızılay'ın Merkez Bankası A.Ş'de toplam 300.500.-TL bedelli, 3008 adet D grubu hissesi bulunmaktadır. Bu hisselerle isabet eden kar payı tutarları aşağıda gösterilmiştir.

YILI	AÇIKLAMA	TUTARI (TL)
1995	1994 yılı kâr payı	36.060.000
1996	1995 yılı kâr payı	36.060.000
1997	1996 yılı kâr payı	36.060.000
1998	1997 yılı kâr payı	36.060.000
1999	1998 yılı kâr payı	36.060.000
TOPLAM		180.300.000

Derneği temsil eden üye bulunmamaktadır.

f- Değerlendirme:

Kızılay'ın yukarıda yapıları konusunda özet bilgi verilen iştiraklerinin Derneğin zaten hantal ve gereğinden büyük olan yapısını daha da yönetilemez hale getirmesinin mümkün olduğu ön tespitini yapmak yerinde olacaktır.

Kızılay yapısı itibariyle, gerek çalışanları ve gerekse üçüncü kişiler tarafından, sanki bir kamu kuruluşu gibi görülmesi nedeniyle, oluşturulan her yeni şirketin, sonuçta bir kamu iktisadi teşekkülü olarak algılanması kaçınılmaz görülmektedir. Bu nedenle merkezi Hükümetin özelleştirme girişimleri de göz önüne alındığında; mevcut şirketlerdeki hisselerin belirli bir plan dahilinde elden çıkarılmasının yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

Nitekim, Emek İnşaat ve İşletme A.Ş ile ortaklaşa kurduğu, Emay Sigorta Aracılık Hizmetleri Ticaret Limited Şirketine, sahibi olduğu gayri menkullerin sigorta işlemine ilişkin ihaleye davet dahi etmemesi, aslında bu şirketlerin Kızılay'ın asli fonksiyonlarını yerine getirmesi noktasında yardımcı olamadığı yönündeki tespitin açık bir göstergesidir. Benzer bir örneği de Emek İnşaatın Kızılay'ın inşaatlarında ikinci planda kalması şeklinde yaşamaktayız. İnşaat ihalelerine ilişkin bölümde daha detaylı incelendiği üzere, Kızılay'ın Genel Merkezce yapımını üstlendiği inşaat işlerinde, sınırlı sayıda belirlenmiş özel firmaları tercih etmesi gibi kimi dedikodulara sebebiyet verebilecek yaklaşımın, şirketleşme mantığı ile izahı mümkün görülmemektedir.

Şayet şirketleri bir gelir getirici ünite olarak değerlendiriyorlar ise, yukarıdaki tablolarında çok açık biçimde gösterdiği gibi, bunun sağlanamadığı aşikardır.

Kızılay'ın işgal sahası içinde gibi görülen bazı şirketler için yeni bir değerlendirme yapılmasında fayda bulunmaktadır. Örneğin, büyük umutlarla kurulan ve önümüzdeki günlerde çok ciddi yatırım yapması planlanan Kansaş Şirketinin, Sağlık Bakanlığının kan ürünleri konusunda arayış içinde olduğu milli kan politikasına uyumluluğu da tartışma konusudur. Bu tarz girişimlerin, Ülkenin sağlık politikası oluşturmaktan sorumlu Sağlık Bakanlığı ile koordineli bir biçimde yürütülmesinin gerektiği açıktır.

XI- İHALE İŞLEMLERİ :

a- İhale Usulleri :

Türkiye Kızılay Derneği ihale işlemleri 1999 yılına kadar, 01.01.1959 tarihli Satın Alma Esas ve Salahiyetlerine Dair Talimatnamede yer alan düzenlemelere, 01.01.1999 tarihinden itibaren ise aynı tarihli Alım ve İhale İşleri Yönetmeliğinde belirlenen usullere göre yürütülmektedir.

Her iki Yönetmelikte ihale usul ve esasları ana hatlarıyla muhafaza edilmiş olup şu şekildedir.

- Kapalı zarf ile teklif isteme
- Açık artırma veya eksiltme
- Davet usulü
- Pazarlık
- Emanet
- Yarışma

Bu usullerden hangisinin uygulanacağını belirlemede Genel Merkez Yönetim Kurulunun tespit ettiği parasal miktarlar tayin edici rol üstlenmektedir. Bir başka anlatımla Yönetim Kurulunun her yıl belirlemesi gereken rakamlara göre, esas itibariyle 5 grupta toplanabilecek bir alım politikası izlendiği anlaşılmaktadır. Bu gruplandırılmış alımlarda aşağıdaki usul ve esaslar uygulanmaktadır.

(a) Bendindeki limite dahil alımlar Alım-Satım Müdürünün teklifi ve Genel Müdürün onayı ile;

(b) Bendindeki limitler dahilindeki alımlar kapalı zarf usulü ile teklif alınarak, Alım-Satım Müdürlüğünün teklifi ve Genel Müdürün onayı ile,

(c) Bendindeki limitler dahilindeki alımlar (Büro ve mefruşat alımları hariç) kapalı zarf usulü ile teklif alınarak, Alım-Satım Müdürlüğünün teklifi ve Genel Merkez Satın Alma Komisyonunun kararı ile,

(d) Bendindeki limitler dahilindeki alımlar kapalı zarf usulüyle teklif alınarak, Alım-Satım Müdürlüğünün teklifi, Genel Merkez Satın Alma Komisyonunun kararı ve Yönetim Kurulunun onayı ile tekemmül eder.

Bütün bu alımlarda ilan zorunluluğu bulunmamaktadır.

(e) Bendinde ise, (d) bendindeki üst limiti aşan alımlar, ilan en ihale edilmek suretiyle Genel Merkez Satın Alma Komisyonunun kararı ve Yönetim Kurulu Onayı ile yapılır.

Ayrıca, bedeli ne olursa olsun derneğin ihtiyacı için taşınmaz mal alımı, satımı, trampası Genel Merkez Kurulunun, inşası ve kiralanması ise Yönetim Kurulu yetkisi dahilindedir.

Yönetim Kurulunun, Genel Müdürlük için belirlediği son beş yıllık söz konusu a, b, c, d ve e bentlerinde yer alan parasal miktarlar şu şekildedir.

Bentler	YILLAR		
	1994-1995	1996-1997	1998-1999
a)	5.000.000	10.000.000	50.000.000
b)	5.000.000 10.000.000	10.000.000 25.000.000	50.000.000 250.000.000
c)	10.000.000 50.000.000	25.000.000 100.000.000	250.000.000 1.000.000.000
d)	50.000.000 100.000.000	100.000.000 250.000.000	1.000.000.000 2.500.000.000
e)	100.000.000 TL.den yukarı	250.000.000 TL.den yukarı	2.500.000.000 TL.den yukarı

Kızılay Genel Başkanlığı nezdinde yürütülen incelemelerde yukarıda belirtilen usul ve esasların iç alımlarda aşağıdaki şekilde uygulandığı müşahade edilmiştir.

-a bendine giren alımlar; satın alma memurları vasıtasıyla, bir teklif alınmadan pazarlık yolu ile,

-b bendine giren alımlar; satın alma memurları veya telefonla kapalı zarf usulü teklif alınarak ve satın alma müdürlüğünün teklifi ve genel müdürlüğün onayı ile,

-c bendine giren alımlar; satın alma memurları veya telefonla sözlü olarak kapalı zarf usulü teklif istemek ve satın alma komisyonun kararı ile,

-d bendine giren alımlar; yazı veya farkla kapalı zarf usulü teklif istenmek ve satın alma komisyonu kararı ve yönetim kurulunun onayı ile;

-e bendine giren alımlar, ilanen ihale edilmek suretiyle satın alma komisyonun kararı ve Yönetim Kurulunun onayı ile,

Görüleceği üzere e bendi dışındaki alımlarda ilan zorunluluğu bulunmamakta ve içerdiği parasal miktarın düşüklüğü itibarıyla a ve b bentlerini dışarıda tutacak olursak özellik c bendine göre yapılacak alımlarda çok büyük bir serbestiyet sağlanmaktadır. Zira c bendine göre yapılacak alımlarda tekliflerin yazılı istenme zorunluluğu bulunmadığından alım-satımda görevli bir memur şahsi tasarrufuyla kendisinin belirlediği bir firmadan kapalı zarfla teklif verilmesini isteyebilecektir. Bunun tabii bir neticesi olarak kendisinden teklif istenen firma, tanıdığı bir-iki firmadan yüksek meblağ içeren naylon teklif olarak adlandırılacak teklif mektuplarını kapalı zarf içinde komisyona bunlardan daha düşük bedeli içeren kendi teklif mektubu ile verebilecektir. Dosya muhteviyatına bakıldığında her şey usulüne uygun olacak ancak gerçekte böylesi bir ihale rekabet şartlarını taşımayan fesat karıştırılmış bir ihale olacaktır.

Bu realiteden hareketle Komisyonumuz Kızılay Genel Müdürlüğünde son beş yıllık dönemde gerçekleştirilmiş c, d ve e bentleri kapsamındaki ihaleleri taramış ve aşağıdaki hususların varlığını müşahede etmiştir. (EK:74; 74/1-636)

i- Son Beş Yıllık Dönemde c, d ve e Bentlerine Göre Yapılan İhale Sayısı:

Yıllar	İhale Sayısı		
	c Bendi	d Bendi	E Bendi
1995	174	56	100

1996	169	41	57
1997	233	39	82
1998	148	26	57
1999	129	38	67

ii- (c) bendi kapsamına giren tıbbi malzeme alımları:

Özellikle tıbbi malzeme alımlarının ağırlıklı olarak Çağan Medikal İthalat, İhracat Limited Şirketinden, kısmen Formed Medikal Turizm, Sanayi Ticaret Limited Şirketinden gerçekleştirildiği anlaşılmış olup bu firmaların girdiği ve aldıkları ihale miktarları son beş yıl itibariyle şu şekildedir. (EK: 75;75/1-55)

	1995	1996	1997	1998	1999
Girdikleri ihale sayısı	24	19	21	28	25
Kazandıkları ihale sayısı	23	19	18	26	19

Bu dikkat çekici durum üzerine bu firmaların ortaklık yapısı araştırılmış ve çarpıcı bazı bilgilere ulaşılmıştır. (EK: 76; 76/1-37)

Çağan Medikal Limited Şirketinin kurucuları Coşkun Derbeder ve Gülşen Derbeder olup hisse oranları %70 ve %30'dur. Karı-koca olan bu şirket ortakları Ankara 20. Noterliğinin 26.01.1998 gün ve 3389 yevmiye nolu işlemi ile Gökmen Aslan'ı şirketlerini temsile yetkili kılmışlardır.

Formed Medikal Ltd. Şirketinin kuruluşunda ise şirket ortakları Haşim Derbeder ile yukarıda adı geçen Gökmen Aslan olup pay oranları sırasıyla %75 ve 25'dir. 1995 yılında yapılan hisse devri ile Haşim Derbeder %75'lik hissesini Gülsem Bel'e devretmiştir. Gülsem Bel, Haşim Derbeder'in kız kardeşi olup evlilik nedeniyle soy ismi Bel olarak değişmiştir.

Görüldüğü üzere Çağan Medikal Ltd. Şirketini temsile yetkili kılınan Gökmen Aslan, aynı zamanda Formed Medikal Ltd. Şirketinin ortağıdır ve her iki şirkette Derbeder ailesi mensupları yer almaktadır.

Öte yandan, Formed Medikal Ltd. Şirketinin beyan ettiği Süleyman Sırrı Sokak No:21/5 Sıhhiye/Ankara adresine, bağlı olduğu Çankaya Vergi Dairesince yapılan iki resmi tebligatın, adreste tanınmadığı gerekçesiyle iade edildiği anlaşılınca aynı adreste yapılan fiili yoklamada şirketin tanınmadığı ortaya çıkmıştır.

Bunun üzerine Çağan Medikal Ltd. Şirketi'nin bildirdiği işyeri adresi olan Marmara Sokak No:6/11 Ankara adresinde yoklama yapılmış ve bu adreste Formed Medikal Ltd. Şirketi'nin ortağı ve Müdürü Gökmen Aslan ile birlikte aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir.

"-Anılan adreste Çağan Medikal Ltd. Şirketi'nin faaliyet gösterdiği,

- Formed Medikal Ltd. Şirketi'nin ise aynı adresi yazışma adresi olarak kullandığı,

- Formed Medikal Ltd. Şirketi'nin adres değişikliği yaparak Çağan Medikal Ltd. Şirketi'nin adresi olan Marmara Sokak No:6/11 adresine taşınacağı,

- Formed Medikal Ltd. Şirketi'nin irtibat telefon numarasının 431 22 23 olduğu,"

Çankaya Vergi Dairesi elemanlarının Şirket müdürü ve ortağı ile birlikte tespit ettiği bu hususlarda açıkça görüleceği üzere Çağan Medikal Ltd. Şirketi ile Formed Medikal Ltd. Şirketi arasında organik bir bağ vardır. Nitekim Formed Medikal Ltd. Şirketi'nin faturalarında yer alan 434 19 72 nolu telefon, aynı zamanda Çağan Medikal Ltd. Şirketinin faturalarında da yer almaktadır. Söz konusu yoklama tutanağında şirket ortağı Gökmen Aslan'ın irtibat telefonu olarak kullandıklarını beyan ettikleri 431 22 23 nolu telefonda, Çağan Medikal Ltd. Şirketi'ne ait faturalarda şirket telefonu olarak yer almaktadır.

Bu birlikteliğin en somut bir başka göstergesi de Satın Alma Komisyonunun 02.03.1999 gün ve 39-A Karar sayılı 6000 şişe Anti-AB Test serumu alımı ile ilgili ihale dosyasında mevcut bilgilerdir. Söz konusu ihaleyi Çağan Medikal Limited Şirketi, Formed Medikal Ltd. Şirketi ve LMC Medikal Ltd. Şirketi katılmış gözükmekte, ihale neticesinde alımın Çağan Medikal Ltd. Şirketi'nden gerçekleştirilmesi kararlaştırılınca ihale konusu emtiayı Çağan Medikal Ltd. Şirketi adına 04.03.1999 tarihinde aslında Formed Medikal Ltd. Şirketinin ortağı ve Şirket Müdürü Gökmen Aslan Kızılay yetkililerine teslim etmektedir.

Öte yandan, burada belirtilmesi gereken bir başka önemli husus bütün bu ihaleleri gerçekleştiren Kızılay Genel Müdürlüğü Alım-Satım Müdürlüğünde Emine Gonca Derbeder isimli bir görevlinin bulunmasıdır. Yapılan araştırmada bu memurun Formed Medikal Ltd. Şirketi'nin kurucu ortağı ve %75 pay oranlı Haşim Derbeder'in eşi olduğu belirlenmiştir. Bilindiği üzere Haşim Derbeder, adı geçen Şirketi, Gökmen Aslan ile birlikte kurmuş, bilahare hissesini kız kardeşi Gülşen Bel Derbeder'e devretmiştir.

Yukarıda yer alan bütün bu bilgiler göstermektedir ki Kızılay Genel Müdürlüğünün mezkur c bendi kapsamında sözlü olarak teklif istemek suretiyle bu firmalardan gerçekleştirdiği alımların soruşturularak ihalelere fesat karıştırılma suçunun işlenip işlenmediğinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu soruşturmanın ise Başbakanlık Teftiş Kurulunca yapılması uygun olacağından konunun Başbakanlığa bildirilmesi gerekli görülmüştür.

iii- (c) bendi kapsamına giren alımlarla ilgili tespit edilen diğer hususlar:

Yukarıda belirtildiği üzere ilana çıkılmadan gerçekleştirilen c ve d bentleri için öngörülen usuller özellikle teklif isteme konusunda farklılıklar göstermektedir. Şöyle ki, c bendi kapsamında yapılan ihale için sözlü teklif isteme söz konusu iken d bendi kapsamına giren ihale için yazı ile veya faksla teklif istenmektedir. Bu durumun doğal bir sonucu olarak c bendi için geçerli olan keyfi tasarruf imkanı d bendi için nispeten daha azdır.

Bu noktada iki husus öne çıkmaktadır.

1- Alıma konu olabilecek emtiaların toplam değerini belirleyecek bir başka anlatımla ihaleye çıkılan emtianın bedelinin c bendi kapsamına yoksa d bendi kapsamına mı girdiğini tespit edecek bir mekanizmanın kurum bünyesinde oluşturulup sağlıklı bir biçimde çalışmasının sağlanması.

2- Özellikle toplu alımlarda toplam malzeme alımlarının tutarının d bendi kapsamına girmesi durumunda bu alımı parçalayıp c bendi kapsamına dahil edilmesini engelleyecek bir oluşumun tesisi.

Konuyla ilgili Kızılay Derneği Alım ve İhale İşleri Yönetmeliğini tetkik edildiğinde her iki hususu karşılayacak düzenlemelere yer verildiği görülmüştür.

Nitekim, anılan Yönetmeliğin 34'üncü maddesi, alımların parçalara bölünemeyeceğini belirtmiş, 35 ve 37'nci maddelerde ise alım birimlerinin piyasa ve firmaları inceleyip tanıyarak bir repertuar oluşturacağı, fiyat hareketlerini yakından takip ederek teklif fiyatlarının piyasa rayıçlarına uygun olup, olmadığını araştırmak zorunda oldukları sarahaten yer almıştır.

Ancak, uygulamada bu düzenlemelerin gereğinin yerine getirilmediği gerek gözlemlerimiz gerek ilgililerin beyanlarından ortaya çıkmıştır.

Bu hususu teyit edici bazı tespitlere aşağıda yer verilmiştir.

iv- Yakın tarihlerde aynı emtia türü için yapılan alımlar:

Alınan Emtianın			Kimden Alındığı	İhale Komisyonu Karar tarihi ve Numarası	İlgili Birimin Talep Tarihi
Cinsi	Miktarı	Tutarı (TL)			
Anti AB test Serumu	600 Şişe	978.000.000	Çağan	23.12.1998/397	14.12.1998
Anti AB Test Serumu	600 Şişe	978.000.000	Çağan	12.02.1999/39	29.12.1998
Anti AB test Serumu	600 Şişe	978.000.000	Çağan	02.03.1999/39-A	22.02.1999
Anti B test serumu	600 Şişe	990.000.000	Çağan	12.02.1999/40	29.12.1998
Anti B test serumu	600 Şişe	990.000.000	Çağan	02.03.1999/40-A	23.02.1999
Rpr Karbonkiti	30000 testlik	975.000.000	Formed	23.11.1998/374	11.11.98/8689
Rpr Karbonkiti	30000 testlik	975.000.000	Formed	31.12.1998/374-A	29.12.98/10148
Rpr Karbonkiti	30000 testlik	975.000.000	Formed	03.2.99/374-B	1.2.99/583
Rpr Karbonkiti	30000 testlik	975.000.000	Formed	15.2.99/374-C	11.2.99/977
Rpr Karbonkiti	30000 testlik	975.000.000	Formed	02.03.99/374-D	22.2.99/1263
Rpr Karbonkiti	30000 testlik	975.000.000	Formed	4.5.1999/144	16.04.1999
Rpr Karbonkiti	30000 testlik	975.000.000	Formed	1.6.1999/196	28.05.1999
Rpr Karbonkiti	30000 testlik	975.000.000	Formed	6.7.1999/196-A	23.6.1999
Rpr Karbonkiti	30000 testlik	975.000.000	Formed	21.7.99/196-B	19.7.1999
Anti D test serumu	350 Şişe	981.750.000	Çağan	7.6.1999/202	28.5.1999
Anti D test serumu	350 Şişe	981.750.000	Çağan	5.7.1999/202-A	23.6.1999
Anti D test serumu	550 Şişe	999.900.000	Sodhan	22.7.1999/263-A	19.7.1999

Bu tablodan da görüleceği üzere yakın tarihlerde aynı emtia türü için alımlar yapılmak suretiyle ihale bedelinin 1998-1999 yılları için c bendi kapsamına giren 1.000.000.000 TL'lık üst sınırın aşmamasına özel bir dikkat gösterilmiştir. Bu suretle c bendine göre yapılacak alımlarda cari hareket serbestisi sağlanmıştır.

Oysa, mevcut ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak topluca alım yapılma yoluna gidilse ilana çıkılmamakla birlikte yazılı teklif isteme zorunluluğu getiren 2.500.000.000 TL limitli d bendine; hatta bu tutarı da aşması halinde ilan edilme zorunluluğu getiren c bendine göre alımlar yürütülebilecek bu suretle de ihalede beklenen açıklık ve rekabet ortamı gerçekçi biçimde sağlanabilecektir.

v- Fiyat araştırma mekanizması oluşturulmadan tamamen firmaların inisiyatifine bırakılarak yapılan alımlar:

Kızılay Genel Müdürlüğünün 1998 ve 1999 yıllarında gerçekleştirdiği Anti-D test serumu ihalesine ilişkin bilgiler şu şekildedir. (EK:)

Karar Numarası	Tarih ve	Miktarı	Birim Fiyatı	Toplam Tutar	Kimden Alındığı
12.08.1998-283		100	2.490.000	249.000.000	Alkim Kimya
01.09.1998-301		400	2.460.000	984.000.000	Çağan Medikal
07.06.1999-202		350	2.805.000	981.750.000	Çağan Medikal
05.07.1999-202-A		350	2.805.000	981.750.000	Çağan Medikal
22.07.1999-263		550	1.818.000	999.900.000	Sodhan

Bu tabloda Anti-D test serumunun 22.07.1999 tarihindeki birim fiyatı olan 1.818.000 TL bir yıl önceki ihalede oluşan 2.490.000 TL'nin % 73'üne, iki buçuk hafta önceki ihalede alınan 2.805.000 TL'nin ise % 64'üne tekabül ettiği ortaya çıkmaktadır. Ülkemizdeki yüksek enflasyon gerçeğine zıt bir görünüm arz eden bu dikkat çekici durum iki ayrı açıyla yorumlanabilir.

Birincisi; 22.07.1999 tarihli son ihalede teklif edilen 1.818.000 TL'lik fiyat gerçekçi bir fiyat olup önceki bütün ihaleler, rekabet koşulları sağlanmadan yapılmış ihaleler olduğu için oluşan fiyatlarda fesat karıştırılarak elde edilen şişirilmiş fiyatlardır.

İkinci bakış açısına göre ise son ihalede öncekiler gibi şaibelidir. Zira, dosya münderecatında yer alan bilgiler bu yönde kanaat oluşmasına yol açıcı niteliktedir. Şöyle ki; Bu ihaleye katılan firmaların tekliflerine dair bilgiler şu şekildedir. (EK:)

Satın Alınan Emtianın			Teklif Mektuplarının	
Firma Adı	Birim Fiyatı	Tutarı	Giriş Tar.	Kayıt No.su
Alkim	3.250.000	1.787.500.000	20.07.1999	17396
Çağan	3.080.000	1.694.000.000	20.07.1999	17397
Kimya	3.200.000	1.760.000.000	20.07.1999	17398
Sun	3.495.000	1.922.250.000	20.07.1999	17399
Sodhan	1.818.000	999.900.000	22.07.1999	17516

Bu duruma göre ilk dört firmanın teklif mektupları aynı gün birbiri peşi sıra kuruma tevdi edilmiş olup önerilen rakamlar içinde en uygun fiyatı 3.080.000 TL ile Çağan Medikal vermiş gözükmektedir. Bu rakam da bir önceki gerçekleştirilen ihalede kararlaştırılan 2.805.000 TL rakamının üzerindedir.

Ancak, bu dört firmanın teklif fiyatları toplam tutar itibariyle 1999 yılı c bendi kapsamına giren 1.000.000.000 TL tutarındaki üst limiti aşmaktadır. Bu durum ise d bendine göre ihalenin gerçekleştirilmesini bir başka anlatımla yazılı teklif isteme zorunluluğunu doğurmaktadır. Bu açmazın farkına varılıp bir beşinci firma bulunarak söz konusu 1.000.000.000 TL'nin altında kalmayı sağlayacak $(1.818.000 \times 550 = 999.900.000 =)$ 22.07.1999 günlü teklif temin edilmiş olabilir.

Mevcut bilgilerden yola çıkılarak yapılan bu varsayımların doğruluğu ancak bu konuda yapılacak sağlıklı bir soruşturma neticesinde anlaşabileceğinden Başbakanlık Teftiş Kurulunca bu ihalenin incelenmesi uygun olacaktır.

b-1998 yılı çadır bezi ihalesi:

Kamuoyuna da yansımış bulunan 1998 yılında gerçekleştirilmiş çadır bezi ihalesi işlemleri Komisyonumuzca tetkik edilmiş ancak konunun adli makamlara intikal etmiş olması nedeniyle bu raporumuzda detaylandırılmamıştır.

Bununla birlikte aşağıdaki hususların belirtilmesinde fayda mülhaza edilmiştir.

Söz konusu ihale 1998 Temmuz ve Ağustos aylarında gerçekleştirilmiştir. İhalede uygulanan yöntem o tarihte yürürlükte bulunan Satınalma Esas ve Salahiyetlerine Dair Talimatnamenin 38 ve 39'uncu maddelerinde yer alan " fevkalade alım" usulüdür. Bu usul; piyasa şartlarının harp ve bu mahiyette şartlarla normal formalitelerin ifasına imkan vermeyecek şekilde bozulması ve fiyatların anormal bir şekilde yükselmesi, belirli bir ihtiyacın ortadan kalkma ihtimalinin baş göstermesi veya artık yerine getirilemeyeceğinin anlaşılması gibi fevkalade sebeplerin varlığı halinde geçerli olup bedeli ne olursa olsun ilana çıkılmadan belirlenmiş bir veya birkaç firmadan teklif istenmesiyle icra olunan bir usuldür.

Görülebileceği üzere bu usulün tatbiki için harp ve benzeri olağanüstü durumların varlığı nedeniyle piyasa şartlarının bozulması sonucu fiyatların anormal yükselmesi veya bir ihtiyacın ortadan kalkma ihtimalinin baş göstermesi gibi fevkalade sebeplerin olması gerekmektedir.

Konuyla ilgili Kızılay Genel Müdürlüğünde mevcut dosyaların tetkikinde anılan sebepler ortada mevcut değil iken mezkur çadır bezi veya malzemelerinin alımında "fevkalade alım" usulünün tatbik edildiği görülmüştür. (EK:77; 77/1-7)

Nitekim; çadır bezi alım isteğini belirten Etimesgut Merkez Depo ve Atölyeler Müdürlüğünün 8.5.1998 gün ve 876 sayılı yazısında acil alım isteğini belirten bir ifade yoktur.

Ancak, 01.07.1998 günlü yazı ile konu Yönetim Kuruluna sunulurken "cari usullerimiz dahilinde ivedi temini" şeklinde ifade kullanılmış ve aynı gün ve 26 sayılı Yönetim Kurulu kararında da bu cümle aynen yer almak suretiyle söz konusu alımın "fevkalade alım" şeklinde gerçekleştirilmesine onay verilmiştir. Bilahare, bu usul tatbik edilerek ilana-çıkılmaksızın belirli birkaç firmadan yazılı teklif istenmek suretiyle toplam 566.035.000.000.- TL bedelli ihale gerçekleştirilmiştir.

Bu konuyu inceleyen Kızılay Genel Başkanlığı Müfettişleri de tanzim etmiş oldukları 01.03.1999 gün ve 1999/3 sayılı Tahkikat Raporunda "ivedi alım hususlarının dolayısıyla mezkur Talimatnamenin "Fevkalade Hallerde Siparişlerin Yürütülmesi Şekli" başlıklı 38. maddesinde belirtilen hususların varit olmadığını" dercetmişlerdir.

Bu noktada 1995/Aralık 1996/Kasım aylarında ilanen ihaleye çıkılmak suretiyle gerçekleştirilen çadır bezi ve malzemeleri ihalelerinde oluşan birim fiyatlarla söz konusu fevkalade alım statüsünde yapılan çadır bezi ve malzemeleri ihalesinde oluşan birim fiyatların her bir malzeme türü itibariyle mukayeselerini yapmak faydalı olacaktır.

Cinsi	1995/Aralık		1996/Kasım		1998/Ağustos	
	Fiyat	Miktar	Fiyat	Miktar	Fiyat	Miktar
Çadır Bezi (102cm)	204.000	480.000mt	299.000	350.000mt	1.340.000	260.000 mt
Çadır Bezi (70cm)	180.000	150.000mt	249.000	90.000mt	1.070.000	120.000
Kolon (5cm)	6.830	454.000mt	17.050	350.000mt	78.500	500.000mt
Eşkelek	830	150.000ad	6.850	150.000	22.600	150.000ad
Alüminyum Kapsül	1.325	500.000	1.600	400.000	6.100	500.000
İp Sağ Büküm	600.000	120kg	900.000	360kg	2.950.000	400kg
İp Sol Büküm	600.000	200kg	900.000	1.000kg	2.950.000	1.000kg
İp Çadır Çeliği	119.800	44.200kg	270.000	16.000kg	1.050.000	15.000kg

İp Stil	640.000	700kg	880.000	350kg	3.000.000	1.000kg
Çelik Tahta	775	281.000ad	3.400	200.000	10.950	200.000
Çadır Direği	193.450	10.000ad	-	-	1.700.000	10.000ad

Bu tablodan da görüleceği üzere ilan edilen ihale edilen ve birer yıl ara ile yapılan ihalelerdeki fiyat artış oranı ortalama % 50 civarında iken, fevkalade alım statüsünde ilan edilmeksizin 1.5 yıl sonra yapılan ihaledeki fiyat artış oranı ise ortalama %400 civarındadır. Oysa DİE verilerine ve 1997 yılı enflasyon oranı TEFE'ye göre %91, 1998 yılı ilk altı aylık enflasyon oranı TEFE'ye göre %26.4 olup toplam %117.4 olmaktadır.

Bu ihalede göze çarpan bir başka husus ise ihalenin en önemli kısmını oluşturan çadır bezi alımlarının standartlara uygun olmadığı gerekçesiyle kullanılmamasıdır. Bu ihale de 102 cm enindeki çadır bezi alımı için ödenecek meblağ 348.400.000.000.-TL., 70 cm enindeki çadır bezi alımı için ödenecek meblağ 128.400.000.000.000.-TL. olarak saptanmıştır. Konuyla ilgili dosyaların tetkikinde çadır bezi ihalesi kazanmış olan iki firmanın teslim ettikleri bezlerin TSE standartlarına uygun olmadığına belirlenmesine rağmen kurumun 17 Ağustos 1999 depremine kadar bu eksikliği giderici yeni bir ihale açmak yönünde hiç bir çalışma yapmadığı anlaşılmıştır.

1998/Temmuz-Ağustos aylarında stokların azalması gerekçe gösterilerek fevkalade alım usulünü tatbik eden bir idarenin, bu ihale ile temin etmesi gereken çadır bezlerinin kullanılmayacak durumda olduğunu belirlediği anda gerçekten ivedi alımı icap ettiren bir durum var olsa idi, bir an önce yeni bir ihale ile bu bezleri temin etmesi gerekirdi. Maalesef, bu yönde hiçbir çalışmanın yapılmadığı, bu nedenle de 17 Ağustos 1999 depremine Kızılay'ın hazırlıksız yakalandığı müşahede edilmiştir.

c- Değerlendirme :

Yukarıda yer verilen bütün olaylar göstermiştir ki, mevzuatın muhtemel durumlar karşısında Kızılay'a hareket serbestiyetini kazandıracak pratik çözüm yolları keyfi uygulamalarla suiistimal edilerek kullanılmış ve Kurum çok ciddi anlamda maddi kayıplarla karşı karşıya kalmıştır.

Bu durum muvacehesinde, halen meriyette bulunan Alım ve İhale İşleri Yönetmeliğinin gözden geçirilerek iyi niyetli hareket edileceği varsayımıyla hazırlanmış esnekliğe haiz söz konusu ve benzeri usul ve esasların tatbikine netlik kazandıracak uygulama yönergelerinin ivedilikle hazırlanması uygun olacaktır.

Bir başka anlatımla, Mezkur Yönetmeliğinin 9'uncu maddesinde yer alan ve acil alım konusunu düzenleyen hususların keyfi tasarruflara imkan vermeyecek netlikte açık ifadelerle tanzimi; 34'üncü maddede mevcut alımların parçalara bölünemeyeceğini destekleyici tarzda ihtiyaçların toplu alımını sağlayacak tedbirlerin ihdası; 35 ve 37'nci maddelerde dercedilen piyasa ve firmaları tanıma, repertuar ve fiyat hareketlerini takip konularında gerçekten işlerlik kazandıracak idari tedbirlerin ivedilikle alımı; (c) bendi kapsamında yapılacak alımlarda da yazılı metotla teklif isteme usulünün ihdası gibi konuların evveleminde ele alınarak sağlanmasında komisyonumuzca fayda mülâhaza edilmektedir.

XII- GAYRİ MENKULLERİN EDİNİLMESİ YAPIMI VE SİGORTALANMASI :

Türkiye Kızılay Derneğinin toplam gayri menkul sayısı 3293 adet olup bunların büyük çoğunluğunun bağış yoluyla Derneğin mülkiyetine geçtiği anlaşılmıştır. Bunun dışında satın alma ve vasiyet yoluyla da Dernek gayri menkul edinebilmektedir.

Türkiye Kızılay Derneğine gayri menkul bağışı, şartsız ve şartlı bağış niteliğinde olmaktadır. Şartsız bağışlar Genel Merkez Yönetim Kurulunun kararıyla, şartlı bağışlar ise Genel Merkez Kurulunun kararıyla kabul veya ret edilmektedir.

İster genel merkeze ister şubeye şartlı veya şartsız bağışlanan veya satın alınan bütün gayri menkuller tapuda Türkiye Kızılay Derneği adına tescil edilmektedir.

Ancak, bağışçının isteği doğrultusunda kullanım hakkı, genel merkeze, şubeye veya bir üçüncü şahısa ait olabilmektedir.

Bu usuller çerçevesinde edinilen gayri menkullerin özelliklerini gösterir bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

Toplam gayri menkul sayısı	: 3293
Toplam bina sayısı	: 1617
Toplam arsa sayısı	: 1676
İntifa hakkı genel merkeze ait bina sayısı	: 213
İntifa hakkı genel merkeze ait arsa sayısı	: 139
İntifa hakkı şubelere ait bina sayısı	: 916
İntifa hakkı şubelere ait arsa sayısı	: 1332
İntifa hakkı bağışçılara ait bina sayısı	: 488
İntifa hakkı bağışçılara ait arsa sayısı	: 205

Genel merkezce kullanılan bina sayısı	: 26
Genel merkezce kiraya verilen bina sayısı	: 187
Şubelerce kullanılan bina sayısı	: Bilinmiyor
Şubelerce kiraya verilen bina sayısı	: Bilinmiyor

a-İnşaat İşlemleri:

Türkiye Kızılay Derneği, sahip olduğu arsalar üzerine bina inşa etmek suretiyle gayri menkul edinebilmektedir. Tüzüğü'nün 44'üncü maddesi uyarınca (sağlık, okul, sosyal, rant tesisleri gibi her türlü gayri menkulün inşası, Genel Merkez Kurulunun kararına tabidir. Keza, şubelerce yapılacak her türlü inşaatı izni Tüzüğü'nün 47'nci maddesine göre Genel Merkez Yönetim Kurulu vermektedir ancak nihai karar burada da Genel Merkez Kuruluna aittir.

Söz konusu kararı müteakip ihale işlemleri ilgili yönetmelik düzenlemeleri doğrultusunda yürütülmektedir.

Türkiye Kızılay Derneği Genel Merkezince son beş yılda ihale yoluyla inşa ettirilen gayri menkullere ait bilgilere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

İşin Adı	B.Karıştıran bölge depoları	Eminönü Merkezi	İş Merkezi	İskenderun Can Merkezi	Ankara Konur Sokak İşhanı	Elazığ Depo	Pendik Gençlik Ka. Yemekhanesi
İhale tarihi	06.06.1995	31.08.1995	18.07.1995	09.03.1998	05.06.1997	10.06.1997	
Keşif bedeli	29.158.084.955	8.342.317.170	8.257.224.333	97.355.887.171	28.932.082.429	70.936.949.429	
İhale bedeli	25.950.693.620	7.487.229.660	7.431.501.949	83.726.062.967	26.359.651.670	63.772.317.573	
İşe başlama tarihi	18.06.1995	18.10.1995	03.08.1995	20.04.1998	01.07.1997	25.06.1997	
İşin bitim tarihi	10.06.1996	25.08.1997	25.05.1996	26.08.1999	20.11.1997	20.05.1998	
Keşif artış miktarı		2.931.779.824	1.844.149.541		3.732.988.772	38.262.842.440	
Yapılan ödeme	58.346.488.997	42.711.543.222	20.964.865.667	199.600.229.088	45.434.691.070	236.699.915.209	
İşi Yapan Firma	Dülek İnş.A.Ş.	Hasyapı Ltd. Şti.	İnkur Ltd. Şti.	Öziciler Ltd. Şti.	Gültaş Ltd. Şti.	İnkur Ltd. Şti.	

Türkiye Kızılay Derneği mülkiyetinde bulunan ve kullanım hakkı ister genel merkeze ister şubeye ait olsun genel merkezin masraflarını üstlendiği inşaat işlerinin ihalesinde ilana çıkılmaksızın kapalı zarfla teklif isteme metodu uygulanmaktadır. Böylece önceden belirlenen 15 civarındaki inşaat firmasından alınan tekliflere göre hareket edilmektedir. Bu usulle son beş yılda gerçekleştirilmiş bahse konu inşaat ihalelerini alan firmaların isimleri ile aldıkları ihaleler aşağıda gösterilmiştir. (EK: 78; 78/1-14)

Firma adı	Aldığı İhale sayısı	İhale konuları
Has Yap. İnş. Tic. Ltd. Şti.	3	Üsküdar ek bina, dispensar, Eminönü, İşmerkezi, Eskişehir rast tesisleri
Dülek İnş. Tic. A.Ş.	2	B.Kağırtan.depo dispensar işi, Edirne hizmet ve işhanı
Özikiler İnş. Tur. Tic. San. Ltd. Şti.	2	Ankara Korur Sokak rant tesisleri işi, Aydın öğrenci yurdu
İnkur İnş. Tic. Ltd. Şti.	2	Pendik gençlik kapımı yemekhanesi, İskenderun kan merkezi
Gültaç İnş. San. Tic. Ltd. Şti.	2	Malazgirt rant tesisi, Elazığ Bölge deposu işi
Kamalı İnş. Tic. Ltd. Şti.	1	Giresun şube ve hizmet binası işi.
Duröz İnş. Ltd. Şti.	1	Çilimli şube ve hizmet binası işi.
Artay İnş. Ltd. Şti.	1	Kars hizmet binası işi

Bu tablo da bize göstermektedir ki, Kızılay Derneğinin inşaat ihaleleri belli sayıda firmanın tekelindedir. Bunun nedeni, inşaat ihalelerinde ilana çıkılmamasıdır. Şayet ilana çıkılmış olsaydı ihalede olması gereken "açıklık ve rekabetin tesisi" nispeten daha üst seviyede sağlanabilirdi. Nitekim, bu firmaların davet edilmesiyle gerçekleştirilen son beş yıllık dönemdeki ihale bedellerinin bir ihale hariç %5 ila % 10 arasında değişen oranlarda fiyat indirilmesiyle oluştuğu görülmektedir. Oysa Türkiye gerçeğinde ihale bedeli, muhammen bedelin genellikle asgari %20'den yukarı nispetlerdeki indirimlerle oluştuğu kamuoyunun malumudur.

Öte yanda, ilginç bir örnek olması açısından Elazığ Depo Müdürlüğü yeni depo inşaatına ilişkin ihale dosyasında tespit edilen bulgulara da yer vermek uygun olacaktır.(EK: 79,79/1-12)

Elazığ Depo Müdürlüğü, hizmet ihtiyacı nedeniyle toplam iki kapalı deponun inşasını Genel Merkezden talep etmiş ve 14.05.1997 gün ve 34 sayılı Yönetim Kurulu Kararıyla bu talep kabul edilmiştir. Bilahare teknik elemanlar, genel merkezden Elazığ'a giderek keşif özeti çıkartmışlardır. Ancak, elektrik tesisatı için 1. Keşif özetinde 750.000.000.-TL. tutarında bir bedel hesaplanmasına rağmen keşif özeti icmalinde bu meblağ 2.000.000.000.-TL. olarak yer almıştır. Bu durum ilgili özeti imzalayan hiçbir yetkilice fark edilmemiştir. Neticede, toplam 28.932.082.429.-TL. tahmini bedel üzerinden 10.06.1997 günü ihaleye çıkılmış ve Gültaç İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti. %8,20 indirimle oluşan toplam 26.359.651.970.-TL. ihale bedeli ile ihaleyi kazanmıştır. Ancak, ihale tarihinden 7 gün sonra Elazığ Depo Müdürlüğü, mevcut iki kapalı depo talebinden vazgeçerek bunun tek çatı altında tek bir depo halinde gerçekleştirilmesinin daha uygun olacağını belirtir bir yazı yazmıştır. Bu değişiklik, Genel Müdürlükçe, inşaat maliyetini artırmayacağı görüşüyle Genel Merkez Yönetim Kuruluna sunulmuş ve kabul edilince de inşaat bu şekilde gerçekleştirilmiştir.

İki kapalı depodan vazgeçilerek bunun tek çatı altında tek depoya dönüştürülmesi işleminin inşaat maliyetini artırmayacağı görüşü doğrudur hatta bilakis azaltma ihtimali daha yüksektir. Gerçek durum ise ancak her iki varsayıma göre yapılması gereken mukayeseli kesit özeti neticesinde anlaşılabilir. Oysa, böyle bir işlem yapılmamış ve eski duruma göre oluşan ihale bedeli üzerinden inşaat ikmal edilmiştir.

İhalenin gerçekleşip inşaatın başlanmasına müteakip Elazığ Depo Müdürlüğünün mevcut idari binasındaki eksiklikler, sonraki ihale konusu yeni depo inşaatı ile ilgili ilave işmiş gibi mütalaa edilerek iş artırımı olarak addedilmiş ve hesaplanan 3.732.988.772.-TL. tutarındaki bu işler 1. Keşif artışı biçiminde aynı müteahhide verilmiştir. Oysa, keşif artışı statüsünde olmayan idari binadaki tamirat işleri için müstakil bir ihale gerekirdi.

Mezkur ihale dosyasında dikkat çeken ve eleştirilen bir başka tespit de şudur. Yüklenici firma ile üç nüsha sözleşme düzenlenmesine rağmen sadece tek nüsha üzerinden damga vergisi alınmıştır. Bu durum Damga Vergisi Kanununun 5'inci maddesine aykırılık teşkil eder. Zira bu maddeye göre bir nüshadan fazla olarak düzenlenen kağıtların her nüshası ayrı ayrı nispete Damga Vergisine tabidir.

Netice itibariyle, bütün bu bilgiler Türkiye Kızılay Derneği Genel Merkezinde gerçekleştirilen söz konusu inşaat ihale işlemlerinin gayri ciddi biçimde yürütüldüğünü, keyfilğe açık olduğunu, savurgan bir tutum içinde bulunulduğunu gayret açık bir biçimde göstermektedir.

Kabulü mümkün olmayan bu hususun biran önce giderilmesi için acilen aşağıdaki önlemlerin alınması zaruri görülmektedir.

-Her ne kadar günümüzde eleştirilen yönleri bulunsa da 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu bir ihalede olması gereken "açıklık ve rekabetin tesisi" gibi temel unsurları sağlayıcı usul ve esaslara haizdir. Bu nedenle Kızılay Derneğinin mevcut Alım ve İhale İşleri Yönetmeliği gözden geçirilerek söz konusu Kanunda yer alan düzenlemelere paralel hale getirilmelidir. Bu konuda 2886 sayılı Kanuna uygun usul ve esasların yer aldığı "Fonlar İhale Yönetmeliği"de baz olarak alınabilir.

Bu suretle, bugüne kadar uygulanan ve suiistimale açık olan belli istekliler arasından kapalı teklif isteme usulünün tatbik sahası donatılarak belli limitlerin altındaki işlerin "emanet" suretiyle, aşan tutardaki işlerin ise ilan yoluyla ihalesi gerçekleştirilmelidir.

-Genel Merkezdeki Fen İşleri Müdürlüğü kaliteli elemanlarla takviye edilmelidir.

-Depo, kan merkezi ve istasyonları aşağıdaki gibi inşaatlarda alternatifli tip projeler önceden hazırlanmalı ve arazinin durumuna göre uygun olan proje tatbik edilmelidir.

-İhale konusu işle ilgili olmayan inşaat, restorasyon, tamirat gibi işler için yeni ihale açılması usul edinilmelidir.

-Yüklenici firma ile yapılan sözleşmelere ilişkin damga vergilerinin tatbikinde Damga Vergisi Kanunu hükümlerine uygun hareket edilmelidir.

b- Kızılay Ankara Sosyal ve Rant Tesisi İnşaatı:

Genel Merkez Kurulunun 03.06.1978 gün ve 6 sayılı toplantısında; eski Genel Merkezin bulunduğu binanın yerine yeni bir bina yaptırılmasına karar verilmiştir. Bu heyet söz konusu yapıya ait mimari projenin bir ulusal proje yarışması sonucunda elde edilmesinin uygun olacağı görüşüne vardığı için, bir proje yarışması yapılmıştır. Jüri 31.01.1979 tarihinde Nesrin YATMAN -Affan YATMAN, Vedat İŞBİLİR tarafından hazırlanan projeyi birinciliğe layık görmüştür.

Hazırlanan projenin Emek İnş.ve İşl. A.Ş.'ne yaptırılması Genel Merkez Kurulunun 19.04.1984 gün ve 6 sayılı kararı ile kabul edilmiş, ancak 21.10.1984 de Büyükşehir Belediye Başkanlığınca inşaat durdurulmuştur. Bu kararın iptali sağlandıktan sonra, inşaat ve proje çalışmalarına yeniden başlanılmıştır.

12.10.1990 Tarihinde Büyükşehir Belediyesi ile Derneğimiz arasında karşılıklı protokol imzalanmış; Protokolde yeni revizyon yapılacak proje esasları belirlenmiş ve otopark amacı ile 3.cü bodrum ilavesi uygun görülmüş, 29.09.1992 tarihinde inşaat ruhsatı alınmıştır. İnşaatın aşamalarına ilişkin bilgiler aşağıya çıkartılmıştır.

1.Aşama : Temel Kazısı Çevre İksa İşleri

Müteahhit	:BMK Kazık ve Temel Sistemleri A.Ş.
Sözleşme Tarihi	:27.06.1990
Bitim Tarihi	:21.08.1992
Toplam Ödeme	:7.684.943.938.-TL

2. Aşama :Subasman Kaba İnşaatı (Bodrum Katlar)

Yönetim Kurulu Kararı	:02.06.1999 /32
Müteahhit	:Emek İnş.ve İşl.A.Ş
Protokol Tarihi	:03.07.1992

Bitim Tarihi :01.11.1993
Toplam Ödeme :29.032.610.202.-TL

3.Aşama : Subasman Üstü Kaba İnşaatı

Müteahhit :Emek İnş.ve İşl.A.Ş.
Protokol Tarihi :18.04.1994
Bitim Tarihi :31.07.1996
Toplam Ödeme :204.014.542.529.-TL

4. Aşama :Çatı İmalatları

Müteahhit :Eva İnş.ve Tic.Ltd.Şti.
Sözleşme Tarihi :31.03.1997
Bitim Tarihi :29.06.1998
Toplam Ödeme :148.106.977.085.-TL

5. Aşama :Bulvar Cepheleri Mekanik Granit ve Giydirme Cam Cephe
Kaplama İşleri

Müteahhit :Beğendik Mağ.İşl.ve Tic.San.A.Ş.
Sözleşme Tarihi :13.05.1999
Bitim Tarihi :
Toplam Ödeme :512.589.437.060.-TL

Bu güne kadar inşaat için yapılan ödemeler 1.060.375.947.597.-TL olup yıllık ortalama kura göre 11.344.463.-\$ dir. Kaba inşaatın tamamlanmasından sonra Genel Merkez Kurulumuzun 06.03.1998 tarih ve 4 sayılı toplantısında Yapım-İşletim-Devir ve Kiralama işlerinin ihaleye çıkarılmasına karar verilmiştir.

Karar gereğince günlük Resmi gazete, Türkiye çapında yayın yapan 3 gazete ile Financial Times gazetesine ilanlar verilmiştir. İlanda belirtilen süre içerisinde 3 firma teklif vermiş olup;

1-Hüseyin Bayraktar Holding A.Ş.
Yapım süresini 18 ay
Yatırım tutarının 18.000.000.-\$
İşletme süresi,başlangıçta yıllık 1.500.000.-\$ kira ödemek her yıl %5 arttırmak üzere 20 yıl

2-Kur İnş.Tic.ve San. A.Ş.
Yapım süresini 20 ay

Yatırım tutarının 18.000.000.-\$

İşletme süresi,başlangıçta kira gelirlerinin %6 sı ödemek ve bu oranı her yıl %1 arttırmak suretiyle 160 ay (13,33 yıl)

3-Beğendik Mağ.İşl.ve Tic.San.A.Ş.

Yapım süresini 20 ay

Yatırım tutarının 16.930.158.-\$

İşletme süresi ise iki öneri şeklinde olup,

a. Teklifte 29 ay kirasız dönemden sonra yıllık 7.080.000.-\$ ödeme ile 20 yıl

b.Teklifte 37 aylık sürede yıllık 1.500.000.-\$ daha sonra yıllık 7.080.000.-\$ ödemek üzere 20 yıllık işletme süresini ön görmüştür.

Bu teklifler Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğretim Üyelerinden 3 kişilik komisyon tarafından incelenmiş ve 17.07.1998 tarihli rapor ile Beğendik Mağaza İşletmeleri ve Tic.San. A.Ş. nin 2. Tekliflerinin en uygun teklif olduğu belirtilmiş olup Genel merkez Kurulumuzun 01.08.1998 tarih ve 11 sayılı toplantısında işin Beğendik Mağaza İşl.ve Tic.San.A.Ş. ne verilmesi kabul edilmiştir.

Teklif ve sözleşmeye göre betonarme kısmı ile dış duvarları tamamlanmış olan binanın Bulvar cepheleri kaplamaları hariç bütün ince işleri, elektrik, makine, asansör, yürüyen merdivenler, klima ve güvenlik sistemlerinin bütün giderleri şirkete ait olmak üzere 20 aylık süre içinde tamamlanması, bundan sonra ilk 37 aylık sürede yıllık 1.500.000.- \$, sonraki 20 yıllık sürede yıllık 7.080.000.-\$ ödemesi kaydı ile toplam 23 yıl 1 ay süre ile işletme hakkı verilmesi kabul edilmiştir.

İşletme süresinin bitiminde mutabakata varılması halinde tespit edilecek şartlarla binanın şirketin kirasında kalacak, aksi takdirde boşaltılacaktır.

Bu arada Yönetim Kurulumuzun 07.05.1998 tarih ve 16 sayılı kararı ile Emek İnş.ve İşl. A.Ş tarafından maliyet + % 8 kar esasına göre yaptırılmasına karar verilen Bulvar cepheleri dış cephe kaplama işinin karışıklığa meydan vermemek için kendilerince yaptırılmasını teklif etmiş, bu teklif üzerine işin Emek İnş.ve İşl.A.Ş. den alınarak Beğendik Mağaza İşl.ve Tic.A.Ş.ne yaptırılmasını Yönetim Kurulumuzun 01.08.1998 tarih ve 34 sayılı kararı ile kabul edilmiştir.

Bu karar içeriğinde, Türkiye Kızılay Derneği ile Beğendik Mağ.İşl.Tic.San.A.Ş. arasında 13.05.1999 tarih Ankara 34. Noter 09212 nolu sözleşme ile Kızılay Ankara Sosyal ve Rant Tesisi Binası Dış Cephe Granit ve Cam Kaplanması işleri taraflarca imza altına alınmıştır.

Buna göre; Beğendik 457.794.311.791.-TL keşif bedelli izolasyon, mekanik granit kaplama ve buna bağlı işleri, % 32,22 tenzilatla, 377.128.072.760.-TL keşif bedelli giydirme cam cephe ve buna bağlı işleri de % 18 tenzilatla, (bahse konu işlere hiçbir fiyat farkı ödenmeksizin, sabit fiyat esaslarına göre) ihale edilmiştir.

Mekanik granit kaplamaya ait işlerin keşif bedelinin % 32,22 oranında tenzilat düşüldüğünde ihale bedeli 310.292.984.532.-TL'dir.

Giydirme cam cepheye ait işlerinin keşif bedelinden % 18 oranında tenzilat düşüldüğünde, ihale bedeli 309.245.019.665.-TL'dir.

Her iki işin toplam ihale bedeli 619.538.004.196.-TL olmaktadır.

Beğendik şartname gereğince taahhütlerine karşılık olmak üzere Kızılay'a 38.000.000.000.-TL tutarında Banka teminat mektubu vermiştir.

Tesisler için yapılan ödemelere ilişkin tablolar aşağıda sunulmuştur.

1- Temel kazısı Çevre İksa İşleri

Yönetim Kurulu Kararı	: 30.05.1990/32
Müteahhit	:BMK Kazık ve Temel Sistemleri A.Ş.
Sözleşme Tarihi	:27.06.1990
İhale Bedeli	:KDV Hariç 2.715.000.000.-TL
Kazı kotu	:(-) 15.00 mt.

Kazı kotunun (-) 18.00 mt kadar indirilmesi için ek imalatlar

Yönetim Kurul Kararı	:05.06.1991 / 36
Ek Sözleşme Tarihi	:10.06.1991
Ek İhale bedeli	: KDV Hariç 2.900.000.000.-TL

Ek ankraj işleri Y.K.K.	: 13.05.1992 / 28
Ek Ankraj bedeli	: <u>2.155.758.626.-TL</u>
Toplam	:7.770.758.626.-TL
Bitim Tarihi	:21.08.1992

HAKEDİŞ

NO	TARİHİ	TUTARI (KDV Hariç)
1-	01.09.1990	170.071.416.-TL
2-	01.10.1990	154.861.741.-TL
3-	01.11.1990	108.716.129.-TL

4-	01.12.1990	130.429.676.-TL
5-	01.01.1991	167.400.422.-TL
6-	05.02.1991	221.451.865.-TL
7-	01.03.1991	79.432.587.-TL
8-	01.06.1991	466.031.903.-TL
9-	01.07.1991	244.959.473.-TL
10-	01.08.1991	1.016.891.891.-TL
11-	20.09.1991	268.525.883.-TL
12-	30.12.1991	270.472.018.-TL
13-	31.12.1991	196.560.400.-TL
14-	27.01.1992	149.409.267.-TL
15-	20.02.1992	712.326.041.-TL
16-	17.03.1992	588.774.335.-TL
17-	01.06.1992	956.525.729.-TL
18-	01.07.1992	471.285.833.-TL
19-	01.08.1992	750.962.543.-TL
20-	20.08.1992	559.851.786.-TL
	TOPLAM	7.684.943.938.-TL

- 2- Subasman Kaba İnşaatı (Bodrum Katlar)
Yönetim Kurulu Kararı : 02.06.1999/32
Müteahhit :Emek İnş.ve İsl. A.Ş.
İhale Bedeli :Maliyet+Kar
Protokol Tarihi :03.07.1992
Bitim Tarihi :01.11.1993

ÖDEMELER

NO	TARİHİ	TUTARI (KDV Hariç)
1-	11.12.1992	3.544.036.375.-TL.
2-	21.01.1993	5.747.095.969.-TL.
3-	12.02.1993	1.863.577.651.-TL.
4-	01.04.1993	2.574.393.720.-TL.
5-	29.06.1993	5.026.824.861.-TL
6-	20.08.1993	3.250.354.260.-TL
7-	05.11.1993	3.486.810.712.-TL
8-	03.02.1994	1.747.818.618.-TL
9-	01.03.1994	396.763.754.-TL
10-	07.07.1994	1.394.934.282.-TL
	TOPLAM	29.032.610.202.-TL

3-Subasman üstü Kaba İnşaatı

Yönetim Kurulu Kararı :13.04.1994 / 24
Protokol Tarihi :18.04.1994
Müteahhit :Emek İnş.ve İşl.A.Ş.
İhale Bedeli :Maliyet + % 8 kar
Bitim Tarihi :31.07.1996

ÖDEMELER

NO-	TARİHİ	TURARI
1-	31.10.1994	6.066.534.233.-TL
2-	12.12.994	11.689.891.013.-TL
3-	21.02.1995	4.703.241.598.-TL
4-	21.03.1995	1.763.375.848.-TL
5-	22.05.1995	23.369.444.105.-TL
6-	19.07.1995	21.882.742.895.-TL
7-	25.09.1995	16.344.515.531.-TL
8-	16.10.1995	1.118.063.651.-TL
9-	19.12.1995	52.752.189.391.-TL
10-	26.02.1996	8.366.967.965.-TL
11-	09.04.1996	12.559.838.177.-TL
12-	10.05.1996	9.324.240.461.-TL
13-	26.07.1996	9.771.009.365.-TL
14-	19.09.1996	7.376.110.655.-TL
15-	03.10.1996	9.254.477.746.-TL
16-	02.12.1996	6.606.945.176.-TL
17-	26.01.1997	1.164.954.719.-TL
	TOPLAM	204.014.542.529.-TL

4-Çatı İmalatları

Yönetim Kurulu Kararı :21.03.1997/15
Müteahhit :Eva İnş.ve Tic.Ltd.Şti.
Sözleşme Tarihi :31.03.1997
İhale Bedeli :78.392.000.000.-TL.

İlave İşler

Yönetim Kurulu Kararı :29.09.1997/44 : 54.246.514.376.-TL.
Yönetim Kurulu Kararı :11.03.1998/9 : 15.468.898.360.-TL.
Bitim Tarihi :29.06.1998

ÖDEMELER

NO	TARİHİ	TUTARI (KDV HARİÇ)
1-	10.04.1997	20.204.705.036.-TL.
2-	02.10.1997	59.216.527.049.-TL.
3-	14.11.1997	20.076.914.000.-TL.
4-	17.03.1998	26.676.320.000.-TL.
5-	25.05.1998	12.714.502.000.-TL.
6-	25.06.1998	7.365.477.000.-TL.
7-	30.06.1998	1.852.532.000.-TL.
	TOPLAM	148.106.977.085.-TL.

5-Bulvar Cepheleri Mekanik Granit ve Giydirme Cam Cephe Kaplama İşleri

Yönetim Kurulu Kararı :12.05.1999/19

Sözleşme Tarihi :13.05.1999

İhale Bedeli :619.538.004.196.-TL.

Kızılay Ankara Sosyal ve Rant Tesisi İnşaatının Bulvar Cephelerine ait Mekanik Granit ve Sitrüktürel Silikonlu Giydirme Cam Cephe işlerinin Emek İnş. ve İşl. A.Ş.'ce maliyet+ %8 kar esasına göre yaptırılması Yönetim Kurulumuzca uygun görülmüştür.

Bu arada binanın Yap-İşlet-Devret Modeli ile tamamlanması işinin ihalesi sonuçlanmış ve ihaleyi alan Beğendik Mağ. İşl. ve Tic. San. A. Ş. Beğendik firması aynı anda şantiyede birden fazla müteahhüt firmanın bulunması nedeniyle yapım zorluklarının ve karışıklığın olacağını belirterek mekanik granit kaplamayı %32.22 ,cam cephe kaplamayı %18 tenzilatla yapmayı teklif etmesi üzerine Yönetim Kurulumuzca uygun bulunarak işin Emek İnş.ve İşl.A.Ş. den alınarak, Beğendik Mağ. İşl. ve Tic. San. A.Ş'ne verilmesine karar verilmiştir.

HAKEDİŞ

NO	TARİHİ	TUTARI (KDV Hariç)
1-	19.07.1999	228.234.386.384.-TL
2-	19.08.1999	230.824.616.545.-TL
3-	19.09.1999	53.530.582.231.-TL
	TOPLAM	512.589.437.060.-TL

Kızılay Ankara Rant Tesisi İnşaatının Toplam Masrafları (Etüt,Proje Danışmanlık,Harçlar ve İnşaat) ise yıllar itibarıyla mukayeseli olarak aşağıya çıkartılmıştır.

1981	103.779.-TL	1.074. \$
1982	3.023.755.-TL	17.271. \$
1983	6.359.462.-TL	29.747. \$
1984	98.713.565.-TL	304.232 \$
1985	1.107.050.-TL	2.059 \$
1986	3.098.150.-TL	4.226 \$
1987	592.250.-TL	690 \$
1988	603.750.-TL	333 \$
1989	776.110.-TL	363 \$
1990	666.149.493.-TL	238.257 \$
1991	3.156.980.905.-TL	722.988 \$
1992	4.787.731.686.-TL	717.122 \$
1993	25.075.276.640.-TL	2.490.931 \$
1994	30.636.558.018.-TL	884.620 \$
1995	127.028.567.867.-TL	2.501.984. \$
1996	75.089.431.475.-TL	897.708 \$
1997	124.101.587.202.-TL	723.571 \$
1998	67.591.346.277.-TL	265.416 \$
1999	602.127.939.963.-TL.	1.435.897 \$

Toplam 1.060.375.947.597.-TL 11.344.463 \$

Affan nesrin YATMAN Mim.Ltd.Şti'ne ödenen proje danışmanlık harcamaları ise;

Revize Proje bedeli	1992	1.023.086.894.-TL.	
Danışmanlık Ücreti	1996	1.581.250.000.-TL.	
Danışmanlık Ücreti	1997	2.915.150.000.-TL.	
Danışmanlık Ücreti	1998	5.692.500.000.-TL.	
Danışmanlık Ücreti	1999	7.992.500.000.-TL.	olmak üzere; toplam 19.204.586.894.-TL.'dir

Orta Doğu Teknik Üniversitesi ödenen danışmanlık ücretleri ise;

1990 yılında	92.500.000.-TL.
1991 yılında	172.044.000.-TL.
1992 yılında	306.999.000.-TL.
1993 yılında	251.426.000.-TL.
1994 yılında	276.352.000.-TL.

1995 yılında	471.240.000.-TL.
1996 yılında	706.860.000.-TL.
1997 yılında	577.539.500.-TL.
1998 yılında	2.169.818.095.-TL.
1999 yılında	4.049.927.850.-TL. olmak üzere toplam 8.367.846.445.-TL. ödeme yapılmıştır.

Mülkiyeti Kızılay'a ait Ankara 1163 ada 24 parselde bulunan kaba inşaatı tamamlanmış olan yaklaşık 45.000 m2 kapalı alana sahip 4 bodrum, zemin ve 8 normal kattan oluşan ana bina ile yaklaşık 1500 m2 lik 3 katlı küçük bina ve bahçe, dış mekanlar ve açılacak tünel ile metro bağlantılarını kapsamaktadır.

Bu iş, yapım, işletme ve kiralama olmak üzere üç dönemden oluşmaktadır.

i-Yapım Dönemi:

Bu dönem yapım, işletim ve kiralama işine ilişkin teklif alma şartnamelerine ve teknik şartnameye uygun olarak inşaat, mekanik, tesisat, sıhhi tesisat, elektrik tesisatı, asansörler, yürüyen merdivenler, yürüyen bantlar ve Milli Müdafaa Caddesi bağlantı tünelinin Beğendik tarafından imalatını ve yapımını kapsar.

Bu işlerin tamamlama ve yatırımını teklif ve taahhüt edilen değeri ise 16.930.158. USD dir. Yapım dönemi, 06.11.1998 tarihinde no 33.544 sayılı 34 nolu noterlikçe imza altına alınan sözleşme içeriğinde yer teslimi, iş programının onayı, işin başlanması için gerekli sürelerin tamamlanmasından sonra fiilen işe başlanacaktır. İşin yapım süresi ise iş programının onayı tarihinden itibaren 20 aydır. Buna göre iş programının onay tarihi olan 21.11.1998 tarihi itibari ile 20 aylık yapım dönemi başlamış olup, bu dönem 21.07.2000 tarihinde tamamlanacaktır.

ii-İşletme Dönemi:

21.02.2000 tarihi itibariyle Yapım döneminin bitiminden sonra, işletme dönemi başlayacak ve bu sürede 37 ay olarak tespit edilmiştir. Sözleşme gereğince Beğendik işletme süresince aylık 125.000 USD, senelik ise 1.500.000.USD ödeyecektir, işletme dönemi sonunda Beğendik ve Kızılay binada işletme döneminin bittiğini ve kira döneminin başladığını tespitinin yapılarak, kira dönemini başlatacaklardır. Bu süre hiçbir şekilde sözleşme gereğince 57 aydan fazla olamaz. İşletme dönemi bitim tarihi ise 21.08.2003 dür.

iii-Kiralama Dönemi:

21.08.2003 tarihi itibarıyla işletme döneminin bitiminden sonra kiralama dönemi başlayacak ve bu süre 20 sene olarak tespit edilmiştir. Kiralama döneminin ve ödemenin başlangıç tarihi, sözleşmede belirtilen yapım ve işletme dönem sürelerinin bağlayıcılığına sadık kalınarak yazılı bir tutanakla ayca teyit edilecektir. Kiralama döneminde kira bedeli, yıllık net 7.080.000 USD dir. Beğendik bu bedeli aylık peşin 590.000. USD olarak ödeyecektir. Bu bedel net kira tutarı olup bundan her hangi bir nam ve ad altında kesinti yapılmayacaktır.

Beğendik teklif alma şartnamesi gereğince Yapım-İşletim ve kiralama dönemindeki taahhütlerine karşılık olmak üzere Kızılay'a 3.000.000.USD tutarında teminat mektubu vermiştir.

iv-Kira Mukayesesi:

Kızılay Ankara Sosyal ve Rant Tesisi Binası için aynı bölge ve Atatürk Bulvarı üzerinde mülkiyeti Kızılay'a ait Memnune Caner İş Merkezi ile yapılan kira mukayesesi aşağıya çıkartılmıştır.

İş Merkezinin Adı	Toplam Alan	Aylık Kira (\$)	Yıllık Kira (\$)	Metre Aylık Kare Kira (\$)
Memnune Caner İş Merkezi	3.000	19.098	229.180	6,366
Kızılay Rant Tesisleri (İşletme Dönemi)	45.000	125.000	1.500.000	2,777
Kızılay Rant Tesisleri (Kiralama Dönemi)	45.000	590.000	7.080.000	13,111

Kızılay Rant Tesislerinin komşusu durumunda olan Memnune Caner İş Merkezi ile ABD Doları bazında bir mukayese yapılarak, bu tesisten elde edilecek gelirin reel değeri bulunmaya çalışılmıştır. İşletme dönemi olarak öngörülen 37 aylık süreçte kira gelirinin düşük görülmesi yap-işlet-devret modelinin doğasına uygun düştüğü için, bu noktada tasnif dışı bırakılırsa, metre kare bazında; Kızılay Rant Tesislerinin mutasavver gelirinin, Memnune Caner İş Merkezinin kira gelirinin 2 katından fazla olduğu dikkat çekmektedir.

Bu durum aslında yukarıda savunduğumuz, ihalelerin ilan usulü ile yapılması halinde, Kızılay'ın menfaatine daha uygun düşeceği tezimizi doğrulamaktadır.

c- Gayri Menkullerin Sigortalanması:

Türkiye Kızılay Derneği kullanım hakkı ayrımı gözetmeksizin sahibi olduğu gayri menkullerden tespit ettiklerinin yangın, sel, deprem gibi afetlere karşı sigortalanması işlemini her yıl gerçekleştirmektedir.

Kapalı zarfla teklif alma ve eksiltme suretiyle ilan edilmiş ihale neticesinde en düşük teklifi veren firmanın teklifinin Yönetin Kurulunca kabulünü müteakip ihale bedeli ödenmektedir. Bilahare, kullanım hakkı şubelere ait gayri menkullerden sigorta ettirilene isabet eden sigorta primleri konusunda ilgili şubeler borçlandırılmakta ve zaman içinde şubelerden tahsil edilmektedir.

Bir fikir vermesi açısından sadece 1999 yılı sigorta işlemine dair ihale bilgilerine yer verilmiştir. (EK: 80)

Toplam Sigorta Değeri	: 6.676.008.200.000.-TL
Sigorta primi tutarı	: 9.346.878.799.-TL
Genel Merkeze ait prim tutarı	: 1.481.331.112.-TL
Şubelere ait prim tutarı	: 7.865.547.686.-TL
Eksiltme sonucunda indirilen miktar	: 2.856.878.799.-TL.
Nihai sigorta primi tutarı	: 6.490.000.000.-TL.

İhale işlemi sürecinde eksiltme safhasında gerçekleşen indirim tutarı, taban fiyatının altına düşülmemesi yönündeki sigorta birliğinin kararı nedeniyle bağış statüsünde değerlendirildiğinden nihai sigorta primi tutarı 6.490.000.000.-TL olarak teessüs etmiş ve aradaki fark miktarı olan 2.856.878.799.-TL bağış olarak alınmıştır.

Ancak, burada dikkati çeken nokta şudur. Genel Merkezce bu ihale neticesinde sigorta şirketine ödenen prim tutarı, söz konusu indirim (bağış) nedeniyle 6.490.000.000.-TL olmasına rağmen, şubelere ait prim tutarının bu indirim miktarlarından faydalanılmaması suretiyle şubelerin indirim öncesi prim tutarı olan 7.865.547.686.-TL üzerinden borçlandırılmasıdır. Oysa, uygun olan, söz konusu indirim miktarının tamamından sadece genel merkezin faydalanması değil hisseleri nispetinde hem genel merkezin hem de şubelerin yararlanmasıdır.

Hakkaniyetli bir dağılım gerçekleşse idi genel merkez ve şubelerin hisselerine düşen miktarlar şu şekilde olacaktı.

	İndirim Öncesi	Yüzdesi	İndirim Sonrası	Yüzdesi
Sigorta prim tutarı	9.346.878.799	100	6.490.000.000	100
Genel Merkez ait prim tutarı	1.481.331.112	15,8	1.025.420.000	15,8
Şubelere ait prim tutarı	7.865.547.686	84,2	5.464.580.000	84,2

Bu durumda genel merkez, şubeleri 2.400.967.686.-TL. fazladan borçlandırmış olmaktadır.

Hakkaniyete uygun olmayan bu uygulamadan 2000 ve müteakip yıl ihale süreçlerinde vazgeçilmelidir.

XIII- DÜNYA KIZILAY VE KIZILHAC KURULUŞLARINDAN ÖRNEKLER:

a- İngiltere Kızılhaç'ı :

İngiltere'de Kızılhaç Derneği monarşik sistemin gereği olarak var olan Kraliyet ailesinin himayesi altında oluşturulmuştur. Kraliçe, tam olarak hem ülkenin yönetimini hem de Ulusal Derneğin korunmasını üstlenmiştir. Kraliyet ailesinden gelen diğer kişiler ise yönetim kurulunda fahri üye olarak görev yaparlar. 1949 yılında kurulan Kızılhaç Gençliğinin organizasyonu ise Galler Prensesi tarafından organize edilmiştir.

İngiliz Kızılhaç Derneği Konseyi; Derneğin Yönetim Kurulu, Başkan tarafından seçilen 4 Başkan Vekili, 32 yönetim kurulu üyesi, İngiltere şube temsilcileri, Galler Ülkesi, İskoçya ve Kuzey İrlanda'da bulunan şubeleri temsil edecek tıbbi personel, hemşire ve sosyal hizmet uzmanları ile seçimle işbaşına getirilen 18-25 yaş arası Gençlik Formunu oluşturan 3 üyeden oluşmaktadır. Konseyde Kızılhaç üyeleri dışında Sivil Savunma Bakanlığı tarafından oluşturulan Silahlı Kuvvetlerin umumi sağlık servis rektörü de görev almaktadır.

Derneğin İngiltere'de mevcut 44 şubesi, Galler'de 8, İskoçya'da 30 Merkez Konseyi Şubesi (yerel şubeler ile), Kuzey İrlandada 5, ve adalarda 1, Channel adalarında ise bir şube ve bir komitesi vardır. Her şube kendi yönetim komitesine sahiptir. Şubeler buldukları bölgedeki komisyon tarafından oluşturulan politika çerçevesinde yönetilir ve yapılan çalışmalar bu komisyon tarafından desteklenir.

Derneğin Genel Merkezi Londra'dadır. Genel Müdür Konsey tarafından tayin edilir ve 200'e yakın Genel Merkez personelinden sorumludur. Personel, afet yardım operasyonları, kalkınma programları ve uluslararası araştırma hizmetlerini içeren faaliyetleri, şubelere eğitim hizmeti verilmesi ve

İngiltere'deki Konseyin tespit ettiği genel politikanın uygulanmasından sorumludur.

Dernek, yerel personel haricinde, günlük hizmeti yürüten 100,000 gönüllü üyesi bulunmaktadır. 75 yaş altındaki üyelere her yıl en az 10 saatlik doğrudan yada dolaylı hizmetler verilmektedir. 15-75 yaş arası her personel Derneğin Kişisel Kaza Sigortasından yararlanma hakkı vardır. Belirli zamanlarda görev yapan ve arkadaş olarak adlandırılan diğer yetişkin gönüllü üyeler limitli sigorta kapsamına dahildir. 20,000'e yakın genç üye Kızıllaç gençlik çalışmalarında, yaşları 5 ila 11 arasındaki çocuk üyelere belirlenen faaliyetlerde görev almaktadır.

Dernek, kendi öz mali finansmanına sahiptir ve devletten özel projeler dışında hiç bir yardım almamaktadır. Bu projelerin çoğunu Uluslararası afet yardım ve afet hazırlık projelerini içermektedir. Ulusal düzeydeki gelir kaynakları, bağış, miras, yatırım, donörler ve ulusal fonlardan ve bununla beraber sosyal ve kültürel faaliyetlerden elde etmektedir.

Her şubenin kendine ait mali bütçesi vardır ve bu yüzden genel gelir faaliyetleri içinde, ilk yardım eğitimi ve sermayeleştirme çalışmaları önemli yer teşkil etmektedir. Şubeler özel hizmetler için yerel hükümetten bağış alabilmektedir. (Günlük bakım üniteleri, acil olmayan durumlarda hastaneye taşıma) 1991 yılında şubeler yaklaşık olarak 750,000 İngiliz Sterlinini, sadece derneğin Uluslararası operasyonlarına yönelik olarak ödemiştir.

İngiltere Kızıllaç'ının Toplam gelir ve harcamaları 1991 yılında 60,000,000 Sterline ulaşmıştır. Bu rakamın yarısından fazlası derneğin uluslararası faaliyetleri için harcanmıştır.

Dernek özerk bir yapıya sahiptir ve mali olarak devletten tamamen bağımsız bir kuruluş olarak görev yapar. Cenevre konvansiyonlarının belirlediği kurallar çerçevesinde gönüllü bir yardım derneği olarak İngiltere hükümeti tarafından tanınmıştır. Dernek Savunma Bakanlığı kanalıyla Silahlı Kuvvetlerin tıbbi hizmetlerine savaş süresince destekleyici yardım çalışmasında bulunur. Gençlik Programları için Milli Eğitim Bakanlığından, mültecilerin bakımı için, İçişleri Bakanlığı idari merkezinden, acil bakım üniteleri ve hastaneden sonraki ev nekehatı için Sağlık Bakanlığından ve Uluslararası ortak projeler için ise Dış İşleri Bakanlığı Deniz Aşırı Kalkınma Yönetiminden yardım almaktadır.

Dernek Şubeleri ilk yardım, taşıma, eşlik, bakım, kurtarma konusunda gerekli personel ve araç gerece sahiptir. Büyük bir teknolojik kaza yada doğal felaket ve diğer acil durumlar karşısında gerekli yardımı ulaştırmak için dernek her şubesini bu tür olaylara hazırlıklı olarak tutar. İngiltere, Ulusal felaket

planına sahip olmamasına rağmen, şubeler bu durumlarda yerel otoritelerle işbirliği içinde çalışır. Eylül 1991'de yayımlanan Afet Çağrı şeması yerel otoritenin karşılaştığı büyük afetler için kurulacak afet fonunun oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır. Ulusal Gönüllü Acil Yardım Dernekleri Komitesi ve acil bir durum karşısında askeri ve sivil tıbbi sağlık hizmetlerine yardım sağlamak için Kızılhaç'ı haberleşme ve bilgi aktarımı sayesinde koordine eder.

Dernek her yıl yaklaşık 37,000 kişiye ülke çapında, spor, kültürel ve diğer faaliyetlerle birlikte ilk yardım konusunda eğitim programları sağlamaktadır. Derneğin yapmış olduğu çalışmalar zarfında, yaşlı ve özürllülere günlük bakım hizmetleri sağlanmış (tekerlekli sandalye ve bakım aletleri) ve kendi başına yaşam koşullarını sağlayacak güçte olmayan yada seyahat edemeyecek kişilere eğitilmiş yardımcı personel sağlanmaktadır. Özürllü insanlara 1950 yılında başlatılan Güzellik ve el bakımı ile ilgili eğitim programları da hazırlayan Kızılhaç, bu insanlar için ayrıca huzurevleri de açmaktadır. Dernek AIDS hastalığı konusunda da gerekli araştırmaları yapmaktadır.

Diğer toplum hizmetleri, yerel ihtiyaçlara göre bazı şubeler tarafından önerilmiştir. Dernek Şubeleri 63 günlük bakım merkezlerinde, 12 ikamete mahsus evlerde ve 766 adet yaşlı ve özürllüler için açılmış ikamet evlerinde haberleşme ağı çerçevesinde çalışmalarını sürdürmektedir.

1991 yılında dernek ilk yardım eğitiminde 51,000 sertifika vermiş ve 28,000 kişi ise ilk yardım konusunda sertifikalı eğitim dışında temel kuralları öğrenmiştir. Dernek hemşireler hususunda 700 sertifikalı kurs yardım hususunda ise 200 kişiye sertifika dağıtmıştır. Acil durum karşısındaki insanların bakımı, işçilerin yönetimi, Çocukların kriz durumunda bakımı ve işyerlerinde zihinsel ve ruhsal meydana gelen sıkıntılarla başa çıkma konularında kurslar düzenlemiştir. Dernek ayrıca Uluslararası İnsancıl Hukuk'un yayılması ve üniversitelerde okutulması ve toplumun her kesiminden insana; sağlık uzmanları, memurlar, gazeteciler, hukuk öğrencileri ve halka insancıl hukukun kuralları hakkında bilgi vermeyi hedeflemektedir.

Derneğin, 100,000'i aşkın genç üyesi ve 7,000'i aşkın çocuk üyesi bulunmaktadır. Ulusal ve Uluslararası alanda iletişim, ilk yardım ve paylaşım konusunda eğitim alan bu üyeler yardıma ihtivacı olan insanlara rehberlik sağlar.

b-Alman Kızılhaç'ı :

Almanya Federal Cumhuriyeti içinde yer alan Alman Kızılhaç'ı, Federal Alman Sivil Hukuku altında kayıtlı bir dernektir. Alman Kızılhaç'ı Federal bir yapıya sahiptir. Bu statüler çerçevesinde Alman Kızılhaç'ı Hemşireleri

Federasyonu ve 19 Bölgesel Şube kurulmuştur. Bölgesel şubeler 624 mantıka şubeleri ve 10,000'den fazla yerel şubenin oluşmasına yardımcı olmuştur.

Alman kızılhaç'ına bağlı olarak çalışan Jugendsozialwerk gençlerin işsizlik sorunu ve bu gibi problemlerin çözülmesine temel olarak hizmet eden sosyal bir hizmet kuruluşudur. Elsa Brandstöm kuruluşu ise birçok ülkeden farklı insanları bir araya getiren ve uluslararası anlayışın gelişmesine katkıda bulunan, aile yardımı ve çalışmalarına destek sağlayan bir kuruluştur.

Alman Kızılhaç'ının Genel Kurulu 125 delegeden oluşmaktadır. Bunlardan 5'i Hemşireler Derneği Federasyonundan ve derneğin başkanından oluşur. Kurul her alanda karar alma yetkisine sahiptir ve yılda bir kez toplanılır. Başkanlık komitesinde 23 üye görev yapmaktadır. Bu komite içinde, Başkan, 2 Başkan Vekili, veznedar, tıbbi memur şefi ve baş hemşireyi seçen ve göreve getiren bir yönetim komitesi vardır. Başkanlık Konseyi, Landesverbendenin Başkanı ve Hemşireler Derneği Federasyonunu başkanından oluşur. Yapılan çalışmalar ve önemli faaliyetlerde Başkanlık Komitesine tavsiyelerde bulunulur. Daha özel ve farklı konularda ise Danışma Komitesi bulunmaktadır.

Başkanlık Komitesinin ofisi ve Genel Sekreteryaya, Genel Sekreterin yönetimi altındadır. Genel Sekreter ulusal düzeydeki tüm Kızılhaç personelinin ve Başkanlık Komitesinin almış olduğu kararların yerine getirilmesinden yükümlüdür. Genel Sekreter Başkanlık Komitesinin ve Yönetim Komitesinin almış olduğu kararlar üzerinde tavsiyelerde bulunma hakkına sahip bir üyedir.

Alman Kızılhaç'ının 1990 yılındaki üye sayısı yaklaşık 4.5 milyondur. 600.000 üye aktif olarak görev yapmaktadır.

Alman Kızılhaç'ının dört ana gelir kaynağı bulunmaktadır. Bu gelir kaynaklarında en önemli olan ikisi, üyelik ödemelerinden ve bağışlardan elde edilir. Bunun yanı sıra, sosyal yardım organizasyonları, federal ve beledi tahsisatlarıdaki harcamaların ödemelerinden elde edilen umumi bir fonu da bulunmaktadır.

Her şubenin kendine ait mali bütçesi vardır. Her üye şube organizasyona maddi olarak katkıda bulunur. Federal Devlet tahsisatları, Ulusal Derneğin Kayıp Araştırma, Uluslararası yardım, afet karşılama, eğitim programı hizmetlerine tahsis edilmiştir.

Örgütsel bağımsızlıklarının tamamen sağlanmasına rağmen, Alman Kızılhaç'ı, yerel otoritelerle olduğu gibi Federal Devletin bölümleri ve ayrı federal eyaletlerle yakın bir işbirliği içinde çalışır. Ulusal Derneğin yönetim

unsurları içinde devlet otoritesinin, temsilcileri bulunmamaktadır. Mıntıka şubelerinin başkanları devletle yakın ilişki kurarak, ulusal küre içerisinde ilişkilerin güçlenmesi açısından önemli bir faktör olan Ulusal Derneğin çalışmalarının desteklenmesini sağlar.

Alman Kızıllaç'ı kendi bünyesinde bulunan geniş ölçüde ambulans hizmetlerini yürütür. 1989 yılında, 3800 ambulansla beraber 7.000 Kızıllaç personeli ve gönüllü hizmet veren yaklaşık 10.000 yardımcı personel kullanarak, 3.590.000'den fazla acil yardım durumundaki aramalara cevap verilmiş ve çalışmalar başarıyla sonuçlanmıştır. Ayrıca askeri hizmetlerde görev alan 4.580 kişi tarafından da yapılan çalışmalar adına yardım sağlanmıştır.

Özellikle, 1945 yılından beri su kurtarma ekip hizmetleri büyük ölçüde geliştirilmiştir. Kurtarma ekiplerinde büyük bir heves ve azimle çalışan ve çoğunluğunu genç üyelerden oluşturan ekip hayat kurtarma alanında önemli başarılar imza atmıştır. Alp Dağları ve Almanya Merkez Yüksek Arazide kurtarma ekipleri görevlerini sürdürmekte ve bu ekip Avusturya, İtalya, İsviçre ve Fransa'daki kardeş organizasyonlarla yakın bir işbirliği içindedir.

1976 yılından beri Alman Kızıllaç'ı tarafından hava kurtarma ekipleri de aktif olarak yürütülmektedir. 1989 yılında dernek helikopter, ticari uçak ve acil yardım uçaklarını kullanarak 520 'nin üstünde kurtarma uçuşu yapmıştır.

Afetlerde, afetin şiddeti ne olursa olsun, kurtarma çalışmalarında en önemli etken eğitime ve yüksek kalitede malzeme kullanımına sahip olmaktır. İlk yardım hizmetleri, acil durumlar ve büyük ölçekli afetlerde bu tür ekipmanlar çok büyük önem taşımaktadır. Hızlı iletişim ve modern lojistik haberleşme sistemlerine sahip olunması yardımın etkin olarak gerekli yerlere ve kişilere ulaşmasını sağlar. Bu tür haberleşme aletleri, acil durumlar karşısında çadır ve barınakların hemen kurulması, yiyecek ve içecek ihtiyacının bir an önce sağlanmasına yardım eder.

En önemli afet yardımı, Alman Kızıllaç'ının sahip olduğu Mobil Yardım Ünitesidir. Bu ünite 10 gruptan oluşur. Merkezi Grup başkanlık komitesinin doğrudan yönetimi altındadır. Diğer 9 yardımcı grup ise Landersverband'a tahsis edilmiştir. Her grup kendi yönetim birimine sahip ve 24 saat hizmet veren yardım hizmetleri, tıbbi servis ve lojistik bir hastane, cerrahi işlemler için hizmet vermekte ve iki hemşire ünitesi ile bir malzeme ünitesi de halihazırda bulunmaktadır.

Alman Kızıllaç'ı Kayıp Araştırma Hizmeti 1945 yılı itibariyle 17 milyondan fazla insan arasında haberleşmeye olanak sağlamış ve 1955 yılından itibaren 1.1 milyondan fazla aileyi tekrar bir araya getirmiştir. 1.8 milyon

üzerinde sivil ve askerin ölümü tahkik edilmiş ve 290.000'i aşkın kayıp çocuklar dosyası sonuca bağlanmıştır. Mevcut olarak, derneğin aktiviteleri doğu ve güney doğu Avrupa'dan etnik Almanların göçü ve aile birleştirme konusu üzerinde odaklanmıştır. Federal Hükümetin talebi doğrultusunda, kayıp araştırma hizmetleri Cenevre Konvansiyonları içinde sağlanan Ulusal Danışma Bürosunun kurulmasıyla düzenlenmektedir.

Hastane Bakımı derneğin aktivitelerinin en uzun süreli hizmetlerinden biridir. 9.000 yataklı kapasitesi ile 49 hastane ve klinik tam olarak görev yapmaktadır. Göttingen'de Wernerschule'da kurulan yüksek hemşirelik lisesi için ileri düzeyde hazırlanan kurs ve eğitimi için yaklaşık olarak 100 okul kullanılmaktadır. Yaklaşık 20.000 hemşirenin büyük bir çoğunluğu dernek tarafından işletilen üniversite kliniklerinde, okul ve belediye hastanelerinde görev almaktadırlar.

Alman Kızılhaç'ı Kan Nakli Hizmeti , 8 Nakil Merkezi ve 19 kuruluşun meydana gelmektedir. Doktorlar, kimyagerler, biyologlar, eczacılar, hemşireler, teknisyenler ve idari personelden oluşan 2200 kişi her gün buldukları bölgede görev yapmaktadırlar. Her yıl yaklaşık 1.2 milyon donör kayıtlara geçmekte ve yerel bölgelerden 200.000 gönüllü, görev bölgelerine gönderilerek donörlere yardım sağlamaktadırlar. Kan Nakli Hizmeti önemli bilimsel bir rol oynamaktadır. AIDS gibi çağın vebası olarak adlandırılan öldürücü hastalıklar bu çalışmaların bir parçasıdır. Dernek Federal Cumhuriyetin kan ihtiyacının yaklaşık % 70'ini karşılar. Federal Cumhuriyetin Savunma Politikasını ile uyum içinde çalışarak, yardımcı sağlık hizmetlerinin kurulmasıyla sağlık aktiviteleri önemli bir yere gelmiştir. Alman Kızılhaç'ı gönüllü bir yardım kuruluşudur. Kızılhaç çocuklar ve genç insanların eğitimine katkıda bulunacak bir çok hizmetler sunar. Hemşire okulları, günlük bakım evleri, kreşler, danışma büroları, ayakta tedavi merkezleri ve bakım merkezleri Kızılhaç'ın diğer hizmetleri içinde yer alır.

Dernek özellikle geçmiş yıllarda tüm dünyadaki mültecilerin büyük çaptaki göçleri ve hareketleri ile ilgili çalışmalarda bulunmuş ve bu çalışmalara devam etmektedir. Yapmış olduğu bu yerel göçmen faaliyetlerine ek olarak 4-5 milyon yabancı işçiyi ve mülteciyi sosyal bir bütünlük sağlayarak Federal Cumhuriyet içinde yaşama şansı tanımıştır. Dernek Kızılhaç Temel Prensipleri dışına çıkmayarak, kendi vatandaşları ve diğer yabancılar arasında sosyal barışı sağlamayı görev bilmiştir.

Yerel ve bölgesel Alman Kızılhaç şubelerinin inisiyatifi altında 150'den fazla danışma merkezleri 1981-87 yılları arasında yabancı işçilerin ve mültecilerin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ülke çapında kurulmuştur. Bu

merkezler yabancı nüfus için gerekli bilgiyi hem Almanca hem de var olan nüfusun kendi dilinde kupürler yayınlayarak, topluma yardımcı olmayı hedefler.

Ülkenin ortalama yaşının her yıl değişmesi nedeniyle, yaşlı insanlara yardım konusu da gittikçe önem kazanmaktadır. Alman Kızılhaç'ı 290 huzurevi ve 11 adette kısa süreli tedavi ve bakım merkezlerine sahiptir. Yerel Şubelerin büyük bir bölümü ayakta tedavi hizmeti sağlamaktadır. Bu hizmetlerin içinde insanların evlerine gönderilen tekerlikli sandalyeler, ev işlerine ve alışverişe yardımcı olan gönüllü hizmetler ve danışma hizmetleri mevcuttur. Bu tür hizmetler yaşlı ve özürli insanların yaşamlarını kolaylaştırmayı hedeflemiştir. Bu faaliyetlerin yanı sıra, aynı yaş grubundaki insanları bir araya getiren ve aktivitelerinin oluşmasına yardımcı olması düşünülen 2810 tane Sosyal Faaliyet Merkezleri açılmıştır.

Aile Danışma ve Yardım Hizmetleri ise, acil ihtiyaç durumunda ailelere sağlanan bir hizmettir. Alman Kızılhaç'ı 271 Sosyal Yardım Merkezi, 340 ev işleri ve aile bakım hizmetleri merkezi ve 160 adet toplum hizmetleri olmak üzere toplam 771 adet sosyal yardım ünitelerini yürütmektedir.

Özürülere yardım, derneğin önem verdiği çalışmalarından biridir. Özel taşıma hizmetleri, tedavi ve nekehat merkezleri, rehabilitasyon ve meslek eğitim merkezleri dernek tarafından yürütülmektedir.

Kanser Hastaları ve aileleri için Psikolojik ve sosyal destek merkezleri açılmakta hem hastane hem de olmak üzere grup terapisi hastalara uygulanmaktadır. Uzmanlar bu konuda gerekli hassasiyeti gösteren Kızılhaç personeline.

Tedavi ve nekahet dönemi organizasyonun yerel şubelerinin aktiviteleri içinde yer alır. Diğer büyük organizasyonlarla birlikte, Dernek 28 Kızılhaç Nekehat Merkezinde ve Bakım evlerinde bu insanlara gerekli bakımı sağlar.

Kızılhaç Gençliği, Kızılhaç Personeline, gönüllülere ve halka sunulan eğitim programlarını düzenlerler. Temel İlk Yardım kursları (her yıl 50.000'e yakın katılımcı) özellikle en önemli çalışmalar arasında yer alır. Sürücü ehliyeti (450.000'e yakın katılımcı) gibi kurslar organize ederek dernek içinde çalışanların bilgilerini ve deneyimlerini artırılmasına destek olmayı hedeflemektedir.

Kızılhaç topluma yönelikte birçok kurs düzenlemekte ve bu konuda halka, aileler ve çocukları, akraba bakımı, yaşlılığa hazırlık gibi konularda bireyleri bilinçlendirmeyi hedeflemektedir. Dernek ayrıca Uluslararası İnsancıl Hukuk'un yayılması ve üniversitelerde okutulması ve toplumun her kesiminden

insana; sağlık uzmanları, memurlar, gazeteciler, hukuk öğrencileri ve halka insancıl hukukun kuralları hakkında bilgi vermeyi hedeflemektedir.

Büyük bir yardım kuruluşu olarak Kızıllaç, yapmış olduğu faaliyetler konusunda kamuoyunu bilgilendirir ve çalışmalarını halka duyurmak için medya ile sıkı bir ilişki içinde programlar hazırlar ve bu programları çeşitli yollarla halkın gözü önüne serer.

c- Hollanda Kızıllaç'ı :

Hollanda Kızıllaç'ı sahip olduğu şubeler çerçevesinde,1998 yılında 1,033.000 üyeye sahiptir. (1.000.000 aktif, 33.000 gönüllü, 3 fahri üye)

Hollanda Kızıllaç'ı mali olarak bağımsız bir kuruluştur. Ulusal aktivitelerini tek başına yürütür ve devletten mali olarak yardım almaz. Kaynaklarını kişisel gönüllü yatırımlarından, şirketlerden, üyelik ücretlerinden sağlar. Buna ilaveten yıllık olarak toplanan paraları, özel fon ve sermayeler, ajentalar, miras, loto ve milli piyango gibi oyunların gelirlerinden kazanılan yüzdelik oranları gelir kaynaklarını oluşturur.

Dernek, 260 yardım bölümü içinde organize edilen 13.000 gönüllü üyeden oluşur. İlk Yardım eğitimi, Kızıllaç faaliyetleri içinde en önemli çalışmadır. Sağlık eğitimi, yaralıların bakımı ve tıbbi araç gereçlerin sağlanması derneğin temel hedefleridir. İlk yardım hizmetleri, acil durumlar ve büyük ölçekli afetlerde bu tür ekipmanlar çok büyük önem taşımaktadır. Acil durumlar karşısında çadır ve barınakların hemen kurulması, yiyecek ve içecek ihtiyacının bir an önce sağlanması gönüllü çalışma aktivitelerinin yürütülmesinde önemli etkenlerdir. Kızıllaç eylemlerini gerçekleştirme aşamasında polis teşkilatı, taşıma hizmetleri ve ambulans servisleri ile işbirliği içindedir.

Tıbbi yardım ünitesinde, gönüllüler tüm aktiviteler için özürü insanları taşınmasına yardım eder, evde bakım ve hizmet sağlar. Bunun yanı sıra, seyahatler, kan bağışı organizasyonları ve özürü insanlara eğitim kursları düzenler. Hastane Bakımı derneğin aktivitelerinin en uzun süreli hizmetlerinden biridir. Rehabilitasyon hizmetlerini sürdürür. 12,000'e yakın gönüllü, yaşlı ve özürüler için haftalık ev bakımı konusunda eğitim veren Kızıllaç okulunda terapistlerle birlikte çalışırlar. Katılımcıların beceri ve yeteneklerini geliştirmek için bahçe bakımı, alışveriş, iletişim, müzik, sesli okuma, resim ve diğer konularda destek programlarını sürdürmektedir.

1975 yılında, Hollanda Kızıllaç'ı yaşlı ve özürü insanların sağlık durumlarını gözlemlemek ve onlarla gerekli iletişimi sağlamak amacıyla telefon hattını faaliyete geçirmiştir. Bir çok insan için Henry Dunant Kızıllaç'ın

değişen bir sembolü olmuştur. Derneğin tatil programının üç olanağından birini sağlar. Her yıl, 5.500 özürliye tam bir bakım sağlayan Kızılhaç tatil evleri organize ederek, hemşire ve asistanlardan oluşan gönüllü personelini bu tatil beldelerine özürlü ve yardıma ihtiyacı olan insanlara gerekli desteği sağlaması için gönderir.

Hollanda Kızılhaç'ı tıbbi yardım hizmetinde, hasta ve yaralılara doktor kontrolünde ülke içi ve dışında haberleşme araçlarını kullanarak gerekli yardım ve tedaviyi hastalarına ulaştırır. Bu hizmet yardımıyla nerede olunursa olunsun radyo kanallarıyla, seyahatte olan ve tedavileri süren kişilerin sağlık durumları sürekli izlenir. Bunun mümkün olmadığı durumlarda ise, hasta seyahat halinde rahatsızlandığı takdirde, Kızılhaç hemen bir helikopter göndererek en yakın hastaneye hasta taşınır.

Kızılhaç, kan nakli hizmetinde de önemli bir rol oynamakta, Bu hizmet 22 bölgesel kan merkezlerinde başarıyla yürütülmektedir. Dernek, kan nakil hizmetleri için özel bağış geceleri organize ederek, kanın her zaman stoklarda hazır olmasına çalışır.

Hollanda Kızılhaç'ının Uluslararası Kızılhaç Komitesi (ICRC) ile yapmış olduğu kayıp araştırma servisi büyük başarılarla imza atmıştır. Bilgiler, ICRC ve diğer Ulusal Derneklerden toplandıktan sonra bilgisayar ağıyla gerekli yerlere hızlı bir şekilde gönderilir ve bilgiler düzenli olarak kayıtlanarak saklanır. Bu büroda şimdilik 14 eğitimli personel görev almaktadır. Büro, savaş ve afet durumunda kayıp araştırma konusunda aktif olarak çalışır. (Viyatnam Mültecileri ve Orta Doğudaki Savaş Kurbanları). Bunun yanısıra Hollanda'daki Mülteci ailelerinin birleştirilmesinde de önemli rol oynar.

Kızılhaç Personeline, gönüllülere ve halka sunulan eğitim programlarını düzenlerler. Temel ilk yardım kurslarının düzenlenmesinde ve özürlü insanlara özellikle genç grupları bir araya getirerek destek çalışmalarını sürdürürler. 11-15 yaş arası çocuklara da ayrıca eğitim ve ilk yardım programları uygulanır. Kızılhaç ayrıca Halka insanî hukukun kuralları hakkında bilgi vermeyi hedeflemektedir.

d- İsviçre Kızılhaç'ı :

İsviçre Kızılhaç'ı özel bir yardım kuruluşudur ve 1987 yılında kabul edilen kurallar çerçevesinde yürütülmektedir. Derneğin temel yapısı Ulusal Düzeyde delegelerin seçilmesiyle oluşturulur. Yönetim Kurulu, Merkez Kurulu ve Denetim Kurulu. Bu kurullar derneğin temel hizmetleri ile birlikte ortaklaşa çalışarak (Sekreteryaya, Kan Nakil Hizmeti Merkez Laboratuvarı, Eğitim Meslek Merkezleri ve Tıp Memurları) Kızılhaç'ın merkez organizasyonunu oluştururlar.

Yıllık yapılan *Genel kurul* toplantılarında derneğin bölgesel şubelerini temsil eden delegeler, *yönetim kurulu* üyeleri, dernek üyeleri, fahri üyeler bir araya gelirler. Başkan, 2 Başkan Vekili, veznedar, yönetim kurulu üyeleri ve Merkez Kurulu üyeleri 4 yıl boyunca görev yapacak biçimde yapılan seçim sonucunda belirlenir. Bunun yanı sıra, 5 bölgesel şube yöneticileri de seçimle belirlenir. Federal Hükümetin 4 temsilcisi ile 2 kanton yetkili temsilcisi oy kullanma hakkına sahiptir. *Merkez kurulunun* üyeleri, fahri üyeler ve Genel Sekreter sadece tavsiye niteliğinde toplantı ve seçimlere katılırlar. Yönetim kurulu üyeleri bir yıl içinde üç kere toplanarak, aktiviteler ve derneğin genel durumunu incelerler. *Merkez Komite*; Başkan, iki başkan vekili, veznedar ve 5 üyeden oluşur. Komite her ay toplanarak faaliyetleri gözden geçirir ve derneğin ilişkilerini düzenler. Komisyonu kurmak ve amaçları belirlemekle sorumludur. *Yönetim Komitesi*, İdari Kontrol Komisyonundan oluşur. Atanan 5 üye her 4 yılda bir seçime gider.

Bölgesel ve yerel düzeyde Kızılhaç, 26 kantonda 69 bölgesel şubeyi oluşturur. Şube başkanları konferansı Merkez Komitesi tarafından yılda 2 kere toplanır.

Ulusal Dernek üyeleri, Kızılhaç prensipleri ile uyum içinde çalışan tam olarak bağımsız bir Ulusal Kuruluşur. İsviçre Hava Kurtarma Devriyesi, Askeri Tıp Stüvari Birliği, İsviçre Derneği, İsviçre Kurtarma derneği, İsviçre Yardım Müttefiki, Kurtarma Köpekleri ve İsviçre Sivil Savunma Birliği bu bağımsız kuruluşlardandır.

Kızılhaç aktif, fahri ve pasif üyelerden oluşur. Aktif üyeler bölgesel şubelerde ve üyelerle birlikte çalışır. Pasif üyeler ise Kızılhaç'a destek sağlamak için katkıda bulunur. Fahri üyeler önemli hizmetlerden bulunan üyelerden meydana gelir.

Merkezi Organizasyon üyelik ücretleri, devlet fonu, hükümet kaynakları ve servis hizmetleri, yatırım ve bağış kanalıyla şubelerden ve üyelerden bağımsız olarak finanse edilmektedir.

Örgütsel bağımsızlıklarının tamamen sağlanmasına rağmen, İsviçre Kızılhaç'ı kanuni statüsü ve görevlerini 13 Haziran 1951 de devlet kararnamesi içinde tanımıştır. Devlete yardımcı bir kuruluş olarak, İsviçre Kızılhaç'ı birçok devlet bakanlıklarıyla yakın bir işbirliği içindedir ve danışma statüsünde Bakanlıklar Genel Kurul Toplantılarına temsilciler gönderir.

Kızılhaç büyük çaptaki faaliyetleri ile tek bir merkez tarafından idare edilmemektedir. Ülke bir yüzyılı aşkın süredir silahlı savaflara maruz

kalmamasına rağmen, büyük tahribata neden olan doğal felaketslere karşı hazırlıklıdır. Dernekten beklenen sadece ülke içinde değil, ülke dışında da geniş imkanlarını diğer bölgelere kaydırması olmalıdır.

İsviçre Kızıllaç'ı, İsviçre'deki kan nakli ile ilgili tüm aktivitelere sorumludur. 700.000 ücretsiz ve gönüllü kan bağışlarının yıllık olarak toplanarak, tüm kan ve kan ürünleri hizmetleri hastanelere sağlanmakta ve bu kanlar Ulusal Savunma Kan Bankalarında saklanmaktadır. Kan transfüzyon hizmetleri yaklaşık 20 bölgesel merkezi 1983 yılında kurulmuş olup, Bern'de bir merkez laboratuvarı bulunmaktadır.

İsviçre Kızıllaç'ı yaklaşık 900 deneyimli hemşire tarafından halka sağlık bakımı ile ilgili kurslar organize etmektedir. Şubelerde bu kursların oluşturulmasına destek sağlar. Bu kurslar arasında, evde sağlık bakımı, çocuk bakımı, bebek bakımı, yaş ve sağlık üzerine kurslara yıllık olarak 1800 kişi katılmaktadır. Bu kurslara katılanlar, Kızıllaç Sağlık Yardımı hakkında temel bilgilere sahip olup hastanelerde ve evlerde yürütülen tedavilere tıbbi personele yardımcı olmak üzere görev yaparlar.

Ulusal Dernek teknisyenler ve terapistleri içeren tıbbi personel eğitiminde aktif olarak rol oynamaktadır. İsviçre Kızıllaç'ı yıllık olarak 3500 diploma ve sertifika veren 124 okulla çalışır. 1951 yılında kurulan Yüksek Hemşirelik Okulu, Almanya ve Fransa'da da eğitim vermektedir. Kızıllaç temel hemşirelik eğitimi için 2 okula sahiptir ve bu okul içinde tüm aktiviteler büyük bir özenle yapılmaktadır.

İsviçre Kızıllaç'ı tıbbi olaylara müdahale etmek, kan nakil hizmetlerini sürdürmek amacıyla bir Tıbbi Hizmet Koordinasyonu oluşturmuştur. İsviçreli kadınlar zorunlu askeri hizmetlere tabi kalmadıkları süre itibarıyla, Kızıllaç zaruri olarak savaş zamanında askeri tıp hizmetlerinin yürütülmesi için gönüllü bayanların eğitimine yönelmiştir.

Afetlerde, afetin şiddeti ne olursa olsun, acil yardım çalışmalarında dernek önemli faaliyetleri yerine getirir. Kızıllaç Sosyal Hizmeti acil durum karşısında gerekli olan giyim eşyaları ve gerekli ekipmanı sağlamakla sorumludur. İsviçre Kızıllaç'ının Bern'de merkezi büyük bir deposu bulunmakta ve tüm gerekli malzemeler burada depolanmaktadır.

İsviçre Kızıllaç'ı 7.000 gönüllü ile kronik hastalara, özürü ve yaşlı insanlara toplumsal hizmetler vermektedir. Dernek tarafından sunulan hizmetler arasında yardıma ihtiyacı olan insanlara özel geziler düzenlemek, özel arabalar sağlayarak seyahatlerine yardımcı olma ve kütüphane servisleri başta gelmektedir. Bu gönüllüler ayrıca 26 Bölgesel Ayakta Tedavi Merkezlerinde

görev yapan terapistlere yardım sağlamaktadır. Bu şubelerden birkaçı ise muhtaç insanlar için evde bakım hizmetleri yürütülür.

İsviçre Kızılhaç'ı Kayıp Araştırma Hizmeti kayıp olaylarını inceler ve parçalanmış aileleri birleştirme ve insanlar arasındaki iletişimi sağlamaya yardım eder.

Kızılhaç'ın önemli görevlerinden biride mültecilerin ve korunmaya muhtaç insanların bakımı ile ilgilienektir. 1981'de yayınlanan federal kurallar çerçevesinde, Adalet Bakanlığının bölümleri ve devlet tarafından bu sorumluluk derneğe verilmiştir. 1987 yılında Ulusal Dernek Orta Doğu, Afrika ve Asya ülkelerinden yaklaşık olarak 3.000 mülteciye yardımda bulunmuştur. Kızılhaç ayrıca bu insanlara yardımda bulunmak için iki danışma ofisi kurmuş ve her konuda yardıma muhtaç insanlara destek sağlamaya devam etmektedir.

Kızılhaç Gençliği 1922 yılında kurulmuş olup, okullar başta olmak üzere gerçek bir rağbet görmemiştir. Buda Ülkenin eğitim sisteminin bir merkezden idare edilmemesinden kaynaklanmaktadır. Gençlik aktivitelerinin amacı, İsviçre Kızılhaç'ı tarafından organize edilen yardım faaliyetlerine katılan, dayanmışça ve işbirliği içinde çalışan genç insanların özellikle özürülilerin toplum hizmetleri içinde yer almasını sağlamaktır.

e- Amerika Birleşik Devletleri Kızılhaç'ı :

Amerika Kızılhaç'ının yapısı ve mevcut organizasyonu 1963 yılında kabul edilen kurallar çerçevesinde Ulusal Kongre, Yönetim Kurulu ve eyaletin idare heyeti oluşturulmuştur.

Ulusal Derneğin her yıl Mayıs ayında yapılan yıllık seçimleriyle her şubeden delegeler bir araya getirilir. Toplam 50 üyeden 30'unu İdare heyetine seçmek ve görevlerini tayin etmektir. İdare Heyeti Ulusal Derneği doğrudan yönetir. 50 gönüllü üyeden oluşur ve üç yılda bir seçimle iş başına gelir. Bu üyelerden 8'i Amerika Kızılhaç'ının aynı zamanda Falri Başkanı olan Birleşmiş Devletlerin başkanı tarafından atanmaktadırlar. Ulusal Seçimlerde, 30 üye şubeler tarafından seçilir ve 12 üye ise idare heyet tarafından iş başına getirilmektedir. Başkan olarak atanan 8 eyalet reisinden biri Ulusal Derneğin Başkanı olarak her üç yılda bir yapılan seçimlerle görev süresi uzayabilir. Diğer yedi eyalet reisi, Silahlı Kuvvetleri ve çeşitli bakanlıkları temsil eder. Yönetim Kurulu ise Ulusal Dernek Başkanını tayin eder. Yönetim Kurulu, Eyalet İdari Heyeti tarafından atanır ve 15 üyeden oluşur. Üyeler, Ulusal Derneğin tüzüğüne göre hareket etme ve karar alma inisiyatifini kullanır ve derneğin çalışmalarını geliştirir.

Olağan Komite, Eyalet İdari Heyeti tarafından meydana getirilmektedir. Olağan Komite arasında finans komitesi ve şube ilişkileri komitesi'de atanmaktadır. Amerikan Kızılhaç'ı 1986 yılında bölgesel ve yerel şubeler düzeyinde, yaklaşık olarak 2800 yerel şubeye, 200 ana kaynak şubelerine sahiptir. Ulusal Dernek afet yardım hizmetlerinde Silahlı Kuvvetlere hizmet sağlar. Kızılhaç'ın diğer çalışmaları zorunluluk teşkil etmeyen aktivitelerdir.

Amerikan Kızılhaç üyeliği tüm ABD vatandaşlarına açıktır ve yıllık belirli miktarda üye ücreti ödeyen katılımcılar, yıllık toplantıda oy kullanma hakkına sahip olur. Üyelik ücreti ödemeyen üyeler aktif olarak katılımında bulunabilirler. Amerika Kızılhaç'ının 1.200.800 gönüllü personeli, 23.000 maaşlı personeli ve 191.600 gönüllü genç üyesi bulunmaktadır.

Merkezi Organizasyon üyelik ücretleri, devlet fonu, hükümet kaynakları ve servis hizmetleri, yatırım ve bağış kanalıyla şubelerden ve üyelere bağımsız olarak finanse edilmektedir.

Örgütsel bağımsızlıklarının tamamen sağlanmasına rağmen, Devlete yardımcı bir kuruluş olarak, Amerika Kızılhaç'ı birçok devlet bakanlıklarıyla yakın bir işbirliği içindedir ve danışma statüsünde Bakanlıklar Genel Kurul Toplantılarına temsilciler gönderir.

Amerika Kızılhaç'ı ve diğer iki organizasyon, Kan Bankası Kurumu ve Kan Merkezi Toplum Konseyi birlikte çalışarak ülke çapında donörlerden kan toplar. Amerikan Kızılhaç'ı Kan Hizmetleri 56 bölgesel şube ile 4.400 hastaneye ve diğer tıbbi kuruluşlara kan ve kan ürünleri sağlar ve buda ülke nüfusunun yarısına yakın bir değeri gösterir. 1987 yılında kan hizmetleri Ulusal Dernek gelirinin % 76'sını oluşturmuştur. Bu gelirin % 59'u derneğin harcamaları için kullanılır. 1986 yılında, Ulusal Dernek Kan Hizmetlerinde çalışmak üzere 500.000'in üzerinde gönüllü personele sahipti.

Amerika Kızılhaç'ı tıbbi araştırma laboratuvarı kurarak burada kanser, organ nakli ve AIDS ile ilgili tıbbi araştırmalar ile ilgili çalışmalarda bulunmaktadır. 1986 yılında dernek yeni bir hastane açarak tıbbi faaliyetlerini geliştirmeye ve geleceğe yönelik çalışmalar yapmaya başlamıştır.

Ulusal Dernek hemşirelere eğitim vermez fakat bunun yerine ev bakımı ve gönüllülere hastane bakımı hakkında eğitim kursu verir. Bu kurslar arasında, Evde Sağlık Bakımı, Çocuk Bakımı, Bebek Bakımı, Yaş ve Sağlık üzerine kurslar verilmektedir. Uyuşturucu ve uyuşturucuyla mücadele, aşılama ve zeka testleri gibi farklı konularda topluma yönelik faaliyetler düzenlenir. Bu kurslara katılanlar, Kızılhaç Sağlık Yardımı hakkında temel bilgilere sahip olup

hastanelerde ve evlerde yürütülen tedavilere tıbbi personele yardımcı olmak üzere görev yaparlar.

İlk yardım çalışmaları ile ilgili faaliyetler ülke çapında büyük önem taşımaktadır. İlk Yardım Kursları ve acil yardım durumları ile ilgili kurslar ve organizasyonlar düzenlerler (Nabız ölçme, kan ölçümü ve tansiyon). Bunlara ilaveten, acil mobil üniteleri ile su kurtarma hizmetlerine kadar değişik konularda personeline eğitim verir.

Amerika Kızıllaç'ı özürflü ve yaşlı insanlara toplumsal hizmetler vermektedir. Dernek tarafından sunulan hizmetler arasında yardıma ihtiyacı olan insanlara ilk yardım ve çeşitli toplumsal faaliyetlerle ilgili sempozyumlar düzenler.

Afetlerde, afetin şiddeti ne olursa olsun, acil yardım çalışmalarında dernek önemli faaliyetleri yerine getirir. Kızıllaç, Devletin bir kurumu olan Federal Acil Yönetim Kurulu ile birlikte çalışır. Kızıllaç, afetlerde yardıma ihtiyacı olan insanlara ilk etapta barınma, yiyecek ve tıbbi bakım sağlamaktadır. Bununla birlikte zarar gören alanlar için yeniden yapılandırmaya gitmektedir. Kızıllaç her yıl Amerika'da meydana gelen 40.000'den fazla felakete yardım ve müdahale etmektedir ve bilinen kazalara karşı yardım planlarını düzenli olarak oluşturmaktadır.

Amerika Kızıllaç'ı iç ve dış afetlerde kullanılmak üzere büyük önem taşıyan ve çok iyi olanaklara sahip bir telekomünikasyon merkezine sahiptir. Kayıp Araştırma Hizmetlerine, yurtda ve dünyada meydana gelen kayıp olaylarını inceler ve parçalanmış aileleri birleştirme ve insanlar arasındaki iletişimi sağlamaya yardım eder.

Kızıllaç'ın önemli görevlerinden biride müteccilerin ve korunmaya muhtaç insanların bakımı ile ilgilenmektedir. Bu nedenle Kızıllaç ayrıca bu insanlara yardımda bulunmak için imkanlarını muhtaç insanlara destek sağlamaya devam etmektedir. Ulusal Derneğin yardıma muhtaç her çeşit insan için, 1.000'e yakın yardım programı vardır.

Özürflülere yardım derneğin önem verdiği çalışmalarından biridir. Özel taşıma hizmetleri, tedavi ve nekehat merkezleri, rehabilitasyon ve meslek eğitim merkezleri, kütüphaneler ve birçok teşvik edici çalışmalar dernek tarafından yürütülmektedir

1975 yılından beri, Amerikan Hükümeti Ulusal Derneği Vietnam, Küba, Haiti, Honduras ve Guatemala'daki mülteci akınlarından ve mülteci bakımından

sorumlu kılmıştır. Kızılhaç ayrıca Birleşik Devletlerde yaşayan mülteciler için iş imkanlarda yaratmaktadır.

1889 yılında, Kızılhaç Silahlı Kuvvetler üyelerine ve emekli askerlere sosyal hizmetler sağlamaktadır. Amerika Kızılhaç'ı bu tür hukuki, sosyal, acil ve fidansal yardım sağlayan aktiviteleri gerçekleştiren tek organizasyondur. Kızılhaç'ın askeri karargaha 60 adet bürosu bulunmaktadır.

Kayıp araştırma çalışmaları Amerika Kızılhaç'ının sorumluluğuna 1905 yılında girmiştir. Ulusal Dernek tüm Merkez Araştırma Hizmetleriyle birlikte sıkı bir ilişkide çalışarak şimdi Amerika'da yaşayan Güney doğu Asya mültecilerinin büyük bir çoğunluğunun taleplerine ICRC ve ulusal derneklerinde katkılarıyla cevap verilmiştir. Bu arada dernek iki devlet ajentalarıyla da işbirliği yapmaktadır: Göçmenlik ve Uyrakluğa kabul Hizmetleri ve Mülteci Bilgi ve Danışma Merkezi Hizmetleri.

Gençlik Hizmetleri 1917 yılında Kızılhaç bünyesinde kurulmuştur. Birleşik Devletlerde, Kızılhaç faaliyetleri 20.000 üzerinde ilk ve orta okulu içermektedir. Genç insanlar ilk yardım, kazalara karşı korunma, yüzme ve can kurtarma konularında eğitim alırlar. Bakıcılık, sağlık bakımı, beslenme, hijyen ve çevre temizliği konusu ilk aldıkları eğitimler arasında önemli yer teşkil eder. Bu gençlere ayrıca aile ve sosyal yardım, yaşlı ve özürlü bakımı hakkında da temel bilgiler verilir. Gençlere Cenevre konvansiyonları, İnsancıl Hukuk ve Amerika Kızılhaç'ı ve üye dernekler ve ICRC ile ilgili bilgiler de verilir.

Amerika Kızılhaç'ı şubelere dağıtılması için sürekli video kaset üreten bir laboratuara sahiptir. 1984 yılında, Ulusal Dernek Uluslararası Kızılhaç Kızılay Derneklerinin Uluslararası hareketinin dünya çapındaki çalışmalarını bir video filmi hazırlayarak sunmuş ve bu kaset 1985'de Varna'da yapılan 21. Kızılhaç ve Sağlık filmi Festivalinde özel ödüle hak kazanmıştır.

f- Japonya Kızılhaç'ı :

Merkezi Düzeyde Japon Kızılhaç'ının yönetim şekli Temsilciler Kurulu, İdari Heyet Kurulu, İdari Heyet Olağan Kurulu ve Danışma Heyeti olarak belirlenmiştir. Temsilciler Kurulu, Danışma Heyeti tarafından her üç yılda bir seçilen 223 üyeyi içeren derneğin genel önemli bir kuruluşudur. Temsilciler Kurulu 61 her şubeyi temsil edecek bir yönetici seçer. Bu 61 temsilciden 47'si kendi aralarında seçilirken, diğer 14 üye kişisel yetenekleri doğrultusunda Ulusal Dernek üyelerinden seçilir. Üyeler yılda en az bir kere toplanırlar.

İdari Heyet Kurulu, Ulusal Derneğin idare bölümünü oluşturur. Başkan, iki başkan vekili ve kontrolörden oluşan 61 yöneticiden oluşur ve her üç yılda

bir seçime gidilir. Heyet Olağan Kurulu, idari heyetin birinci sıradaki dayanağıdır. İdari Heyet Kurulunun 12 seçilmiş üyesinden oluşur ve kurulda önemli projelere imza atarlar. Danışma Kurulu şubelerin yerel seçimlerini meydana getirir. Bölgesel ve yerel şubelerdeki üyeler tarafından seçilirler ve 3 yılda bir seçime giderler. Şube başkanları tarafından bir araya getirilen üyeler Temsilciler Kurulu Başkanı, Başkan Vekilini ve sorumlu üyelerini belirler.

Japon Kızılhaç'ı Bölgesel ve yerel düzeyde şubeleri organize eder. Ulusal Dernek üç başkan vekili ve üç kontrolör ve bir başkan tarafından Japonya'da her biri 47 merkezde olan bölgesel şubelere sahiptir.

Japon Kızılhaç'ı sıradan, özel ve fahri üyelerden oluşmak üzere personele sahiptir. Sıradan üyeler iki yan kategoriye ayrılarak yıllık olarak 500 Yen'in altında katkıda bulunurlar. Özel üyeler her yıl en az 10.000 yen üyelik ücreti öderler. Fahri üyelerin görev unvanı ise yüksek tabakadaki halktan yardım sağlamaktır. Derneğin Fahri Başkan ve Başkan vekilleri derneğin gelirlerini artırmayı hedeflemektedir. Ulusal Derneğin eski başkanları, başkanlık unvanlarını, derneğin onlara verdiği saygı dolayısıyla muhafaza ederler.

Her şube birbirinden bağımsız olarak görev yapar ve şubelerin ayrı mali bütçeleri vardır. Ulusal Derneğin en önemli gelir kaynaklarını üyelik ücretleri ve nakit yardımlar almaktadır. Faaliyetler derneğin gelirlerine göre düzenlenir ve bazı durumlarda Hükümetten ve halk yardım kuruluşlarından destek alabilirler.

Yıllık üyelik ücretinin yüzde on beşi şubeler tarafından toplanır ve Genel Merkeze gönderilir. Bu %15'e ek olarak, Tokya'daki Genel Merkezi ile büyük endüstri kurumları aracılığıyla doğrudan kendi öz kaynaklarını ve fonunu yükseltir.

Kızılhaç ulusal ve uluslararası operasyonlar ve kalkınma programları için özel fon talep eder ve bu şekilde sahip olduğu sermayeyi büyütür. Son beş yıldır, tüm özel operasyon ve çalışmalar Japonya Haberleşme Anonim Şirketinin yardımlarıyla tamamlanmaktadır.

Japon Kızılhaç'ı, Japon Hükümeti ile ilişkilerini en iyi şekilde devam ettirmektedir. Bu ilişki, Sağlık ve Sosyal Bakanlığı ile yakın bir işbirliği ve sağlık aktivitelerinde tam bir desteği sağlamaktadır.

Sağlık eğitimi ile ilgili, 1947 yılından beri Japon Kızılhaç Derneği ev bakıcılığı konusunda kurslar vermektedir. 38 hemşire lisesi ile hemşirelere yoğun bir eğitim vermektedir. Her yıl bu okullarda, 1200 hemşire eğitim görmektedir. Bunlardan % 85'i Ulusal Derneğin hastanelerinde çalışmaktadır.

Japon Kızıllaç'ı 64 Kan Merkezi, 11 şube, 120 kan bağış merkezi ve 360 kan bağış araçları ve bunlara ilaveten 1.080 kan ve kan ürünlerini taşımada ve donörlere yardım amacıyla kullanılır. 1986 yılında Ulusal Derneğin kan programı kapsamı içinde 5.000 personel görev yapmıştır. Her şubede kan bağışını destekleyici konseyler bulunmaktadır. 1983 yılında Kızıllaç, Hokkaido'da bir Plazma Fraksinyasyon Merkezi kurmuştur.

Yardım çalışmaları ve acil afet yardım faaliyetlerin derneğin en önemli aktiviteleri içinde yer alır. Günümüzde bu servis, doğal afetlere ve her türlü kaza sonrası duruma müdahale eder. Her şube 1 doktor, 3 hemşire ve 1 danışman ve 1 asistandan oluşan en az 5 yardım ekibi ile Ulusal Derneğin faaliyetlerine yardımcı olur. Japon Kızıllaç'ı 1.000'den fazla araç ve 90 gemilik donanması ile acil yardım stoklarını kullanılmaya hazır halde depolarında saklar.

Kurtarma ekiplerinde büyük bir hevesle çalışan ve her birinin hava uçuş sertifikası olan 300 genç üyelerden oluşturan ekip hayat kurtarma alanında önemli başarılarla imza atmıştır. 130 uçak ücretsiz olarak Japon Kızıllaç'ının emri altında bulunmaktadır. Japon Kızıllaç'ı tarafından kurtarma ekipleri aktif olarak yürütülmektedir.

1947 yılında kurulmuş olan Japon Amatör Radyo Operatörü Kurumu temel düzeyde 70 radyo istasyonunun aktif olarak çalışmasıyla hayat kurtarma ve acil afet yardım çalışmaları başarıyla sonuçlandırılmıştır.

Kızıllaç tarafından sosyal yardım hizmetlerine büyük önem vermekte ve özellikle çocukların, özürlülerin, yaşlı ve mültecilerin bakımı. Kızıllaç, iki yaşın altındaki çocuklara 8 bakım evi, 3 adet günlük bakım evi, özürlüler için 4 bakım evi açmıştır. 1985 yılında dernek 1.370 çocuğa yardımda bulunmuştur. Kızıllaç bu hizmetlerinin yanı sıra, özürlü insanlar için yapılmış 4 kurumu işletmektedir. Yokohama'da görme ve işitme özürlüler için özel bakım merkezleri kurulmuş ve bu insanlardan 30 kişi bu merkezlerde görevlendirilmiştir. Kör ve sağır insanlar için özel programlar hazırlanarak onların eğitimine önem verilmiştir.

Kızıllaç yaşlılar için 4 adet huzur evi açmış ve bu insanlara iyi bir hizmet sunmaktadır: bir günden bir haftaya kadar kısa süreli kalış, kaplıca hizmetleri, rehabilitasyon, yaşlılara bakım. 1985 sayımlarından alınan bilgilere göre nüfusun %10'undan fazlasını yaşlı insanlar oluşturmakta ve toplum bu yüzden yaşlı insanlara daha büyük bir önem vermektedir.

Japon Kızıllaç'ının yardım çalışmalarının bir parçası olarak Kızıllaç 150'nin üstünde gönüllü işçiye dil hizmeti sunmaktadır. Bu hizmetin içinde, yabancı dil eğitimi ve bu dili aktif olarak kullanmak hedeftir.

1975-1987 yılları arasında yaklaşık 9.050 mülteciye barınma hakkı verilmiştir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve hükümet tarafından sağlanan mali kaynak ile, Japon Kızılhaç'ı 8 mülteci merkezinde 4.080 insana yardım programları uygulanarak, ihtiyaçları karşılanmıştır.

Japon Kızılhaç'ı Kayıp Araştırma Hizmeti, Japonya'da ikinci dünya savaşının sonundan beri aileleriyle irtibat kurmaya çalışan ve Çin'de yaşayan özellikle savaşta zarar gören kişilerden alınan talepler doğrultusunda Vietnam mültecileri ile ilgili yüzlerce vakayla uğraşmışlardır. 1959-1968 yılları arasında Kore Cumhuriyeti Demokratik Halkı giren evli Korelilerle evli Japon kadınların araştırılması ile ilgilide çalışmalarında bulunmuşlardır.

Japon Kızılhaç'ı gençlik bölümü yaklaşık 6.000 okulda görev yapar. Gençlik liderleri gönüllük olarak eğitim hizmeti verebilecek kapasitedeki gençlerden oluşur. Kızılhaç Gençliği yurtda ve dünyada aktif olarak görev yapar. Grup aktivitelerinde önemli rol oynarlar. Uluslararasıdaki barış ve anlayış. Kızılhaç gençliği diğer ulusal derneklere yakın bir işbirliği içinde çalışır. Kızılhaç gençliği yardım kalkınma programları ve uluslararası toplantılar organize eder.

Kızılhaç topluma yönelikte birçok kurs düzenlemekte ve bu konuda halka, aileler ve çocukları, akraba bakımı, yaşlılığa hazırlık gibi konularda bireyleri bilinçlendirmeyi hedeflemektedir. Dernek ayrıca Uluslararası insancıl Hukukun yayılması ve üniversitelerde okutulması ve toplumun her kesiminden insana insancıl hukukun kuralları hakkında bilgi vermeyi amaçlamaktadır. Bu konuda da geçmiş yıllarda sempozyumlar hazırlayarak, halkı bilinçlendirme yoluna gitmiştir.

g-Malezya Kızılay'ı :

Konsej iki yıl süre boyunca seçimle iş başına getirilen 12-20 üyeden oluşur. Buna ilaveten, her şubeden iki temsilci, Sağlık, Milli Eğitim, Yardım, Gençlik ve Spor ve Çevre, Bilim ve Teknoloji Bakanlıklarından bir temsilci bulunmaktadır. Konsey yılda en az 3 kere toplanır ve birde Yıllık Genel Toplantısında üyeler bir araya gelirler. Konsey üyeleri Yıllık Genel Toplantılarda seçilirler. Konsey komiteleri ve başkanlarını atamakla sorumludur. Yönetim Kurulu üyeleri diğer üye derneklerle benzer özellikleri taşırlar. Başkanın Acil Komitenin atanmasında büyük bir etkisi vardır. Konsey, Ulusal Derneğin yıllık ve mali raporlarını onamakla birlikte Ulusal Yönetim Kurulu Üyeleri'nin belirlenmesi için 2 yılda bir yapılan seçimlerinden sorumludur.

Yönetim Kurulu 15 üyeden oluşur. Dernek başkanı aynı zamanda yönetim kurulu başkanıdır. 4 başkan vekili, fahri denetçi, komite ve şube başkanları(Kan

Programı, Acil Yardım, Kaynaklar ve Kalkınma vs) yönetim kurulunda görev yapmaktadır. Genel Sekreter, yönetim kurulunun bir üyesi olarak sayılmaktadır. Yönetim Kurulu her iki ayda bir toplanır. Ulusal Derneğin yıllık bütçesi kurula sunulur ve gerekli personel bu toplantılar sonucu atanır.

Bölgesel ve Yerel Düzeyde, Kızılay her eyalette 14 şube ofisine sahiptir, 108 mıntıka ve birçok sayıda mıntıka dışında şubeleri vardır. 14 şube komitesinin her biri 8 ile 18 arasında iki yıllığına iş başına getirilmiş üyelere oluşur.

108 Mıntıka Bölge Komitesinin her biri 8 ile 18 arasında iki yıllığına göreve getirilmiş üyelere oluşur. Komite, Yardım Hizmetlerinden, Sivil Savunma, Sağlık ve Eğitim Hizmetleri alanında yerel devlet temsilcilerinden oluşur. Bir yılda en az 4 kere bir araya gelerek gündemi oluştururlar. Şube Komitesine sunulacak Mali Raporu hazırlarlar ve Ulusal Derneğin sermayesini yükseltecek girişimlerde bulunurlar.

1988 yılında Malezya Kızılay'ı 161.000 üyeden oluşmaktaydı. İlk olarak, 7-12 yaş arası 7.000 ilk okul öğrencileri, 13-18 yaş arası ve gençlik üyeleri olarak adlandırılan 72.600 üye, Bu üyeler üyelik hakkı için hiçbir ücret ödememezler. Okulu bitiren, üniversiteye ya da eğitim kursuna devam eden 18 yaşın üstündeki 18.700'ün genç, gönüllü yardım kolu üyeleri olarak görev yaparlar ve yıllık olarak üyelik ücreti ödeyenler. Fahri üyelik ise Kızılay tarafından Kızıllaç Kızılay Prensipleri ile uyum içinde çalışan ve değerli katkılarda bulunan kişilere verilen bir unvandır.

Sermayeyi artırmak için kamuoyu desteği; piyangolar, akşam yemekleri ve moda gösterileri, bale, müzik ve dans programları gibi faaliyetler düzenleyerek gelir elde edilmeye çalışılır. Ayrıca Malezya Hükümeti Ambulans hizmetleri için para yardımı yapmaktadır. Toplantı salonu kiralamak, Afet mağdurları için Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından yapılan yardımlar, şube katkı fonları ve üye ücretleri, Ulusal Derneğe yıllık olarak büyük katkılarda bulunan firma ve şirketler, Uluslararası Kızıllaç Komitesi, Federasyon ve Ulusal Dernekler tarafından verilen mali yardımlar Derneğin diğer gelirleridir.

Malezya Hükümeti, Kızılay'a; Ülke içinde ve acil durumlarda yapılacak olan dış görüşmelerde posta ve telefon hizmetlerinden ücretsiz olarak faydalanma ve buna ilaveten vergilerden, bağış üstündeki gelirlerden, piyango ve eğlence vergilerinden belli bir pay sağlanmaktadır.

Malezya Kızılay'ı Malezya Hükümeti ile ilişkilerini en iyi şekilde sürdürmektedir. Bu ilişki, Devlet Bakanlıklarını da kapsamı içine almaktadır. Ulusal Dernek, ülkenin yöneticisi olan Kralın himayesi altında, Başbakanlığın ,

Sosyal Yardım Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı'ndan iki Başkan Vekilinin yönetimi altında yürütülmektedir. Diğer Bakanlıklarının temsilcileri Malezya Kızılay'ının yönetim kurulunda üye olarak görev yaparlar.

Milli Eğitim Bakanlığı Kızılay'ın çalışmalarına büyük destek sağlar ve Bakanlık Kızılay'ın gençlerin eğitiminde ulusal düzeyde Kızıllaç ve Kızılay prensiplerinin yayılmasında büyük bir rol oynadığını düşünmektedir. Bakanlık Kızıllaç Kızılay temel prensiplerini yaklaşık 6.700 ilk okulda. öğrencilere tanıştırmayı hedeflemektedir.

Uyuşturucu kullanımını engellemek amacıyla, Malezya Kızılay'ı İçişleri Bakanlığı daireleri ile işbirliği içinde çalışmaktadır.

Malezya Kızılay'ı 100.000'den fazla eğitimli genç yardım personeli, Gençlik personeli, Gönüllü yardım personeline sahiptir. Kızılay'ın verdiği eğitim alanlarında ilk yardım, suni solunum, hayat kurtarma, yardım merkezlerinin yönetimi ve seyyar mutfak ünitelerinin işletilmesi yer alır. Yardım personeli için kamplar ve ilk yardım yarışmaları hazırlanmaktadır. Gönüllü personel branşlarına ait daha etkili bir eğitim almak ve deneyim kazanmak için hastanelerde, ambulans hizmetlerinde görev alırlar. 5 yıllık zaman içinde, 59.000 üye Malezya Kızılay'ı tarafından kurslara katılmış ve bunlardan 49.000 katılımcıya Sertifika verilmiştir.

Kızılay, 70 seyyar mutfak ünitesi, 16 ambulans, 25 gemi ve 12 araçtan ve haberleşme açısından oluşan bir seyyar afet yardım ekibine sahiptir. Bu ünite 15.700 yardım personeli ile birlikte 24 saat iş başında görev yapmaktadır.

Sağlık eğitimi ile ilgili, ambulans servisini faaliyete sokan Kızılay 24 saat hizmet vermektedir. Bu bölümde görev yapan personel, maaşlı personel olup bu konuda özel kursa tabi tutulmuşlardır.

Devlet ve özel hastanelerle iş birliği içinde, Kızılay kan bağıışı ile ilgili çalışmalarını devam ettirmektedir. Hedef grup ise gençler, devlet memurları, Silahlı Kuvvetler üyeleri ve Polistir. Malezya Kızılay'ı 1988'de 37.000 gönüllü kan donörüne sahip olmakla beraber Ulusal Kan Günleri düzenleyerek ihtiyaç fazlası kanı sağlamaktadır. Ulusal Dernek kan bağıışını artırmak için çeşitli programlar hazırlayarak kamuoyunun ilgisini çekmeye çalışmaktadır.

Sağlık çalışmalarında Kızılay, temizlik ve ev bakımı konusunda çeşitli kurslar düzenleyerek, kamuoyunu bilgilendirir.

Su ve çevre bakımı hakkında gerekli özeni gösteren Kızılay, dezenfekte edilmemiş bölgelerde yayılan hastalıklar ve korunma yolları hakkında seminerler düzenler.

Kızılay tarafından sosyal yardım hizmetlerine büyük önem vermekte özellikle yaşlı ve özürllülerin bakımı ile ilgilenmekte ve onlara çeşitli bakım kursları sunmaktadır. 1981 yılında organize edilen Uluslararası Dünya Özürllüler günü için görme özürllüler için ilk yardım kursları, tatiller, spor yarışmaları, yüzme gibi eğitim dersleri sunulmuştur.

h- Tunus Kızılay'ı

Tunus Kızılay'ının faaliyetleri 1972 yılında kabul edilen statüler tarafından yönetilmekte ve Kızılay yönetimi, merkezi düzeyde Merkez Komitenin oluşturulması ile sağlanan, Merkezi Komite Ofisi ve Genel Kurulu oluşturur. Merkez Kurulu, Tunus Kızılay'ının yönetim birimini oluşturmakta ve derneğin faaliyetlerini yürütmektedir. Genel Kurul Seçimleriyle belirlenen ve üç yılda bir seçime giden 16 üye üyeden oluşur. Seçilen üyeler her üç ayda bir toplanarak derneğin faaliyetlerini gözden geçirirler ve Başkanın, Merkez ofisinin yada üyelerin üçte bir çoğunluğunun talebi üzerine olağanüstü toplantılar yapılabilir.

Merkez Komite Ofisi Genel Kurul seçimleriyle belirlenen 9 üyeden oluşur. Bu üyeler, Başkan, iki Başkan Vekili, Genel Sekreter ve yardımcısı, Haznedar ve iki yardımcısı, bir müfettişten oluşur. Temel sorumlulukları arasında, Merkez Komitenin toplantılarını organize etmek, resmi belgelerini ve işlemlerini tamamlamak gelir. Ofis üyelerinin üstünlüğü sağlanarak oy aşamasında karar birliğine varılır.

Her üye, üyelik ücretini yatırdığı sürece oy kullanma hakkına sahiptir. Olağan Genel Kongre her yıl Başkan ve Başkan Vekilleri tarafından toplanılır ve her toplantının nihai belgeleri çıkartılır. Her üç yılda bir Genel Kurul Merkez Komite ve Ofis üyelerini seçer ve kontrolörleri tayin eder. Ulusal Derneğin tüzüğü içindeki değişimlerle ilgili karar beyanlarında, Merkez Komite yada üçte bir üye çoğunluğuyla karar aşamasına gidilir.

Tunus Kızılay'ı ulusal ve bölgesel düzeydeki çalışmalarını aynı hat doğrultusunda organize eder. Her bölgesel şube Wilaya'daki (makam) Genel Merkezine sahip olup Bölgesel Komite tarafından yönetilir. Ulusal Derneğin Merkez Komitesi Bölgesel Komitelerin kurulmasına karar verir.

Bölgesel Komite, Genel Kurul tarafından her üç yılda yapılan seçimler sonucu seçilen 9 üyeden oluşur. Olağan Genel Kongre her yıl Başkan ve Başkan

Vekilleri tarafından toplanılır ve her toplantının nihai belgeleri çıkartılır. Her üç yılda bir Genel Kurul Merkez Komite ve Ofis üyelerini seçer ve kontrolörleri tayin eder. Ulusal Derneğin tüzüğü içindeki değişimlerle ilgili karar beyanlarında, Merkez Komite yada üçte bir üye çoğunluğuyla karar aşamasına gidilir. Her komitenin kendi genel merkezi bulunmaktadır. Tüm komiteler Merkez Komitenin aldığı kararlar doğrultusunda görev yapmaktadır.

Tunus Kızılay'ı kurucu üyeler, aktif üyeler, yardımcı üyeler ve fahri üyelerden oluşur. Her üye kendi paylarına düşen üyelik ücretlerini ödemekle yükümlüdür. Merkez Komite üyeleri, Bölgesel Komite üyeleri ve Yerel Şube üyeleri Tunus vatandaşlığına sahip olmalıdır. Yabancılar kurum içinde görev alabildikleri gibi, yardımcı üye olarak görev yaparlar fakat seçme ve seçilme hakları yoktur. Tunus Kızılay'ındaki üyelik yıllık olarak ödenen üyelik aidatlarına bağlı olarak değişir. Üyelik formları derneğin iki kurucu üyesi yada aktif üyesi tarafından onanmalı ve önerilmelidir. Merkez Komitenin tüm üyeleri, Bölgesel Komite ve Yerel Komite hizmetlerini ücretsiz olarak sağlarlar.

Tunus Kızılay'ı mali kaynakları üyelerin yıllık aidatlarından, devlet yardımlarından, bağışlardan, Kızılay pulu satımından ve posta pulları ile yatırım gelir ve karlarından elde edilir.

Her yıl, Merkez Komite, Hükümetin tüm planlama ve Finansmanı için Devletin Sekreteryasını bilgilendirmelidir. Merkez Komitenin kararı ve fikri alınmaksızın hiçbir konuda işlem yapılamaz.

Tunus Kızılay'ı, Hükümeti ile ilişkilerini en iyi şekilde sürdürmektedir. Bu ilişki, Devlet Bakanlıklarını, Sosyal Yardım Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığını da kapsamı içine almaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Dış İşleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı da Tunus Kızılay'ıyla işbirliği içinde hizmette bulunur. Devletle sıkı bir işbirliğine rağmen, Kızılay, Hareketin Temel Prensipleri ile uyum içinde çalışan tam olarak bağımsız bir kuruluştur.

Yillardır Kızılay'ın verdiği eğitim alanlarında ilk yardım ve tıbbi hizmet önemli bir yer teşkil etmekte ve nüfusa etkin bir hizmet sağlamak için tüm gücüyle çalışmaktadır. Daha geçmişe baktığımızda, Sosyal Yardım Faaliyetleri büyük ölçüde gelişme göstermektedir. Tunus Kızılay'ı özellikle okullardaki gençler arasında bu faaliyetlerin en iyi şekilde bilinmesi gerektiğini savunmakta ve bu konuda gerekli çalışmaları yapmaktadır.

Tunus Kızılay'ı sağlık ve sosyal aktiviteleri yürütür. İlk olarak sağlık bakımı konusunda, rehberler hazırlamış ve halkın bilgisine sunmuştur. (içme suyunun güvenliliği, ilaçlar, sağlıklı beslenme ve yiyecekler vs) Öncelikli sağlık bakımı Ulusal Derneğin temel prensipleri arasında ön sıraları alır. Bu konuda

eğitim programları hazırlanmakta olup, evde sağlık bakımı, çocuk bakımı, ilk yardım, aile planlaması ve bulaşıcı hastalıklara karşı korunma ile ilgili kamu oyunu bilgilendirmektedir.

Ulusal Dernek ilk olarak 1983 yılında başlattığı ilk yardım kampanyası doğrultusunda sağlık ve aşı kampanyalarını da düzenlemektedir. Bu kampanyalar, annelere çocuklarını aşılatmaları konusunda gerekli bilgiyi sağlamaktadır.

Kızılay, Tunus'ta büyük imkanlara sahip bir transfüzyon merkezini işletmekte ve gerekli kan bağışını sağlamaktadır. Ulusal Transfüzyon Merkezi, hastaneler ve yerel sağlık merkezleri ile bağlantılı kan bağış kampanyaları düzenlenmektedir. Kızılay Kan Donör Derneğine de sponsorluk yapmakta ve insanları kan verme konusunda bilinçlendirmektedir. Ülkede toplanan kan oranı artış göstermekte fakat toplanan kan sadece belli sayıda bir ihtiyacı karşılamaktadır.

Tunus Kızılay'ı yıllardan beri hemşire okuluna sahip olmakla birlikte, ülkenin yeni ihtiyaçlarına göre hemşirelere yeni eğitim hizmetleri vermektedir. Kızılay ayrıca bir hastane bakım merkezi, kan bağışları, çocuklar için anne bakımı alanında uzman üç dispansere sahiptir.

Tunus Kızılay'ı ilk yardım kursları organize ederek, insanları her yıl bu konuda bilgilendirirler. Bazı şehirlerde, yetkililer halk hizmeti veren ve kişileri ilk yardım ve acil müdahale konusunda eğiten Kızılay'a destek sağlarlar.(polis, itfaiye, otobüs şoförleri). Kızılay ilk yardım hizmetlileri otobanlarda, toplantılarda ve halk gösterilerinde de aktif olarak görev yaparlar. 1984'ten beri, program afetler için ilk yardım programları hazırlamaktadır. Bu bağlamda, Kızılay afete karşı yardım sağlamak için en zor durumdaki afet mağdurlarına, yiyecek, battaniye, giyecek yardımı yapmaktadır. Doğal felaketlerde özellikle sel baskınlarında hızlı olarak müdahale de bulunur. İlk Yardım görevlilerinden bazıları ise su kurtarma ekiplerinde görev yaparlar.

Sosyal Yardım alanında, Kızılay özürü ve yardıma muhtaç insanlara toplum hizmetleri sağlamakta, uyuşturucu, alkol ve sigara bağımlılığına karşı kampanyalar düzenlemekte, kazaları öneme, çevre bakımı ve korunması ile dispanserlerin işletilmesi konusunda teklifler sunmaktadır. Bunun yanı sıra yurtdışındaki Tunuslu göçmen ailelerine yardım sağlamaktadır. Tunus Kızılay'ı sosyal yardım ve yetersiz beslenme ile savaşa konusunda iki yardım merkezine sahiptir. Bunlardan biri Cezayir sınırında bulunan ve yaklaşık 20 yıldır yardıma muhtaç insanlara hizmet vermektedir. 1984 yılında, yaklaşık 84.000 okul öğrencisine yemek düzenli olarak sunulmuştur. Diğer bir merkez

ise yüzlerce genç insana barınak sağlar ve onlara kültürel faaliyetlerde destek sağlar ve gençlerin okul hayatlarında başarılı olmaları için destekler.

Dernek aktivitelerini, mobil sağlık ünitelerinin satılması kanalıyla kalkınma programlarına kaydırması ve bu hedefte dikiş nakış merkezleri, temel sağlık bakım merkezleri kurmuştur. Bayanlar Komitesi Kızılay bünyesinde tekrar faaliyete geçirtilmiştir.

XIV- DEĞERLENDİRME :

17 Ağustos 1999 günü Marmara Bölgesindeki bazı illerde meydana gelen ve ülkemiz için yüzyılın en büyük felaketi sayılan deprem sonrası, Türkiye Kızılay Derneğinin; alınması gereken önlemler ile yardımları zamanında yapamadığı, stoklarının yetersiz olduğu, Derneğin kendisinden bekleneni veremediği, tam bir sorumsuzluk ve başıbozukluk örneği sergilediği iddiaları konusunda; verilen iki ayrı önerenin, TBMM Genel Kurulunda 26.10.1999 salı günü Birleşimde, birleştirilerek görüşülmesi kabul edilmiş, aynı günkü Birleşimde önergelerin birlikte ön görüşmeleri yapılmış, 651 sayılı kararla, Araştırma Komisyonu; *Türkiye Kızılay Derneği'nin Sorunları ile Faaliyetlerinin Araştırılarak Gelir Kaynaklarının Daha Etkin Kullanılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu (10/73,74)* adıyla kurulmuştur.

Komisyonumuz kurulma amacına uygun olarak; Kızılay Genel Başkanlığında, şubelerinde, işletme ve depolarında, ayrıca ilgili kamu kurum ve kuruluşlarında incelemeler ve görüşmeler yapmak suretiyle, aşağıdaki değerlendirmelere ulaşmıştır.

Esasen, Yüce Meclisin; 17 Ağustos Depremi ile ortaya çıkan ve yazılı ve görsel basında şiddetli eleştirilere maruz kalan Türkiye Kızılay Derneğini, bir sivil toplum örgütü olmasına ve daha önce dernekler hakkında hiç araştırma yapılmamış olmasına rağmen incelemek istemesindeki amacın, muhtemel afetlerde kamu refleksini daha dikkatli bir biçimde ortaya koyacak tedbirleri almaya yönelik olduğu açıktır.

Kızılay'ın kamuya yararlı bir dernek olarak kabul edilmesi, çeşitli hukuki düzenlemelerle kendisine ayrıcalıklar tanınması ve görevler verilmesi, Kızılay'ı kamuya yardımcı bir kurum konumuna getirmektedir.

Tüzüğüne Göre Görevler:

Kızılay Tüzüğünde yazılı pek çok görevi itibarıyla, aslında merkezi idarenin kendi kurum ve kuruluşları ile yürütmeye çalıştığı hizmetlerle örtüşme

göstermektedir. Ancak, bunlar içinde yasayla Kızılay'a görev olarak verilen konular; savaş ve Hükümetin ilan ettiği olağanüstü haller ve afetler sırasındaki görevler ile sınırlıdır. Öyleyse, Kızılay'ın kamu penceresinden yapılacak bir değerlendirmede en çok önem arz eden fonksiyonu bu iki konu olmalıdır.

Bu açıdan öncelikle bu iki hizmet irdelenmeye çalışılacaktır. Ülkemizin yakın tarihte savaş durumu ile karşılaşmadığı dikkate alındığında, Kızılay'ın bu konudaki performansını tarafsız bir şekilde inceleyecek veriler Komisyonumuzun elinde olmadığına göre, savaşlarda Kızılay'ın ne yapabileceği hususunu, ancak afetlerdeki çalışma disiplini ile görmek mümkün olacaktır.

Zira, gelişen savaş teknolojileri nedeniyle, afetler, etki ve sonuçları itibariyle, harplerden daha az zayıt verme durumundadır. Öte yandan, bir harp durumunda ülkenin milli güçlerini bu iş için teksif etmek gerektiğinden, Kızılay'ın savaş hizmetlerinde özel, kamu ve uluslararası imkanlarından afetlerde yararlandığı orandan daha düşük bir seviyede yararlanacağını da göz önünden uzak tutmamak gerekmektedir.

Öyleyse, Komisyonumuzun kuruluş gerekçesi olan 17 Ağustos depreminde, Kızılay'ın kendisinden beklenen hizmetleri, bihakkın verip vermediği sorusuna verilecek cevap, aynı zamanda muhtemel bir savaş durumunda yapabileceklerine de ışık tutacaktır.

Bir doğal afette Kızılay'ın mükellefiyetleri en açık biçimde "Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik"te sıralanmıştır. Bu yönetmelik, aynı zamanda kamu kurum ve kuruluşlarının afette yapması gereken hizmetleri de göstermektedir. Yönetmeliğin 11. maddesiyle kamu iradesi, bir muhtemel afete karşı görevli kuruluşların hangi temel kriterleri göz önüne almaları gerektiğine ilişkin hedefler (faraziyeler) sunmaktadır. Anılan maddenin a bendi; "Olacak afetin geçmiş yıllarda o bölgede olmuş ve büyük çaplı afetten daha büyük ve kapsamlı olabileceği..." varsayımının konu ile ilgili her kurumun öncelikli kabulü olmasını önermektedir.

Ancak, bilgilerine başvuru her derecedeki Kızılay yöneticileri, afet hazırlıklarını yaparken ülkemizde meydana gelmiş örneklere göre hareket ve stoklarını vuku bulmuş en büyük afete göre temin ettiklerini ifade etmişlerdir. Gerçi, aynı gerekçeyi bütün kamu üst düzey görevlileri de (İl Valileri, Başbakanlık Müsteşar Yardımcıları, Sivil Sayınma ve Afet İşleri Genel Müdürlüğü yetkilileri) paylaşmış görülmektedir.

Daha konunun planlama safhasında başlayan koordinasyonsuzluk ve eksiklikler, afet günü afete müdahalede konusunda kendisini çok açık bir biçimde gösterince, afetzedeler başta olmak üzere bütün Türkiye kamuoyunun

eleştirisine muhatap olunmuştur. Pek tabidir ki, afete müdahalede etkisiz kalan yalnızca Kızılay olamamış, başta il yöneticileri olmak üzere tüm kamu gücü kendisinden beklenen hizmeti verememiştir.

Yönetimin Savunması:

Konumuz Kızılay olduğu için, ne olmuştur da 132 yıllık tarihi geçmişi olan Kızılay 17 Ağustos depreminde, yıllarca oluşturduğu olumlu imajına rağmen ağır eleştirilerle karşı karşıya kalmıştır? Bu konuda Kızılay yöneticileri; depremin asrın depremi olarak adlandırılan çok şiddetli ve geniş alanda vuku bulmasını gerekçe göstermişlerdir.

Ancak, Komisyonumuz eleştirilerden bir bölümünün haklı olduğu öngörüsünden hareketle, Kızılay'ın hizmet eksikliğinin kurumsal nedenleri olabileceğini değerlendirmek suretiyle, Kızılay'ın faaliyet ve gelirlerini inceleme ihtiyacı duymuştur.

Kızılay'ın bir kurum olarak incelemesine geçmeden önce, muhtemel bir savaş durumunda, 17 Ağustos'ta yaşanan güçlükler baz alınarak, Kızılay'ın kendisinden beklenilene vermesinde bazı sıkıntılar yaşanabileceğini söylemek pekala mümkün görülmektedir. Nitekim, savaş durumunda Kızılay'a verilen görevler; 10.000 mültecinin ihtiyaçlarını karşılamak, savaş bölgesinde vatandaşların bazı ihtiyaçlarını temin etmek, kan tedarikini gerçekleştirmek, ilaç stoku yapmak ve sahra hastaneleri kurmaktır. Değişen zaman içinde TSK'nin ve diğer kamusal örgütlerin imkan ve kabiliyetlerinde sağlanan gelişmeler karşısında, Kızılay'ın ilaç stoku yapmak ve sahra hastanesi kurmak görevlerinin halen devamında fayda olup olmadığı konusunda ciddi bir çalışma eksikliğinin mevcut olduğu ifade edilmiştir. Öte yandan, 10.000 mülteci sayısını da yukarıdaki gerekçelerle tartışmaya açmak gerekmektedir.

Planlamalar Ne Kadar Ciddi ?

Kızılay'ın 17 Ağustos Depreminde yetersiz kalmasını asli olarak etkileyen kurumsal nedenler konusunda Komisyonumuz; bugüne kadar Kızılay'ın ciddi bir afet planlaması yapmamasında görmekte birlikte, aşağıda sayılacak unsurların da etkili olduğu kanaatine varmıştır.

Yönetim biliminin en temel kuralı ister özel isterse kamusal bir fonksiyonu icra etmek üzere kurulmuş örgütlerin, iyi planlanmış bir teşkilat yapısına, görev tanımlarının netliğine, seçilen görevlilerin niteliğine ve organizasyonun ciddi bir denetime tabi tutulmasına ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

Bu genel kriterden hareketle Kızılay'ın yapısına bakmak gerekmektedir. Acaba Kızılay yönetim bilimine uygun bir model içinde mi faaliyetlerini sürdürüyor? Yoksa bilimsel yaklaşımdan uzak, sanki belirli bir amacı olmayan insan gruplarının bir arada bulunması gibi dağınık yapı mı arz ediyor? Kızılay'ın bu ekstremlerin hangi noktasında durduğunu tespit etmek, sorunun önemli bir bölümünü aşmak anlamına gelmektedir.

Teşkilat Yapısında Rahatsızlık Var !

Raporumuzun ilgili bölümlerinde ayrıntılı olarak belirtildiği üzere; Kızılay'ın iyi planlanmış bir teşkilat yapısına sahip olduğunu söylemek mümkün değildir. Kızılay'ın teşkilat yapısı denildiğinde ortaya konulmak istenen görünüm; seçimle işbaşına getirilen ve Kızılay'ın demokratik unsurlarını oluşturan kurullar ile atama suretiyle görev yaptırılan idari teşkilatıdır. Heride açık biçimde ortaya konulacağı gibi, demokratik organların oluşumu konusunda mesafe almamadığı takdirde, Kızılay'ın bürokratik şemasının iyi çalışması temin edilemeyecektir.

Bu nedenle, öncelikle üyelikten başlayan bir yöntemle konu irdelenmeye başlanılacaktır. Kamuoyunda Kızılay'a üyelik konusunda sınırlamalar bulunduğu dair genel bir kanaatin olması nedeniyle Komisyonumuz, bu konunun doğruluğunu araştırmış, elde edilen sonuçlara göre, Kızılay Genel Merkezinin açık bir buyruğu ile üyeliği sınırladığı tespit edilememiştir. Ancak, çalışmalar sırasında şube yöneticilerinin; elde ettikleri konumlarını muhafaza adına, üyelik başvurularını engelleme veya en azından kimi zorluklar çıkarma biçiminde tavır ortaya koydukları anlaşılmıştır. Doğaldır ki, bu yapıdan Genel Merkez de istifade etmiştir. Nitekim Genel Merkez, Kızılay'a üyeliği özendirecek kampanyalar açmamak suretiyle, şubelerin bu tavrını üstü örtülü olarak desteklemiştir.

Uzun yıllar değişmeyen üye yapısı, kongrelerde tek listenin çıkarılması yoluyla, gerek şube ve gerekse Genel Merkez yönetimlerine de yansımış, böylece kongreler demokratik bir organ olmaktan çıkıp, mevcut yönetimlerin güdümüne girmiştir.

Ayrıca, yazılı ve görsel yayın organlarında sıklıkla dile getirilen, kimi şube başkanlarınca da teyit edilen, Kızılay'ın belirli bir siyasi partinin arka bahçesi konumuna sürüklenmesi gibi iddia ve yaklaşımlar, yukarıda belirtilen statik üye yapısı ile kongrenin anti demokratik mekanizmasının doğal bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda Kızılay'ın birçok şube başkanı ve yöneticilerinin tutanaklara da geçen ifade ve yorumları dikkate şayandır. Partisel görüntü ve yapılanmadan rahatsızlıklarını ısrarla vurgulayarak dile getirmişler,

bugüne kadar ki hizmetlerin yaygınlaştırılması ve sivil toplum kuruluşuna yakışır yapılanmanın gerçekleştirilmesini engellediğini ifade etmişlerdir.

Merkeziyetçilik ve Hantallık:

Bu şekilde oluşan Genel Merkez Kurulu ve Genel Başkan hep aynı şahısların etrafında döñüp durmuştur. Böylece Kızılay yönetiminde durağan bir yapı oluşmuştur. Halbuki, canlı organizmalar için varyasyon uygulaması nasıl türünün gelişimine etki ediyorsa, insanların oluşturduğu örgütlenmelerde de dışarıdan örgüte sağlanan yeni kişiler, örgütün amaçlarının gerçekleşmesinde oldukça önemli fonksiyonlar meydana getirebileceklerdir. Yeni fikirler, örgütün önünü açacak, teşkilat içinde zamanla oluşabilecek duygusallıkların önünü kesecektir.

Genel Merkezin listelerine girmeyi basaranlar; trilyonluk bütçe imkanlarını yönettiklerinden ve Kızılay'ın hukuksal çatısı konusunda tek yetkili merci olduklarından, subelerin inisiyatif alanlarını da daraltarak, merkeziyetçi ve hantal bir yapının kurulmasına neden olmuşlardır.

Kızılay'ın en önemli organı olarak görülen; Genel Merkez Kurulu ve Genel Merkez Yönetim Kurulu, yukarıda da işaret edildiği gibi, genel olarak Kızılay'ın yönetiminde sorumlu oldukları için, Kızılay'ın bürokratik yapısını oluşturan Genel Müdürlük ve Teftiş Kurulu üzerinde de kesin hakimiyetlerini pekiştirmişlerdir.

Yukarıda sayılan kurumlara, seçimle gelen yönetimin tesiri, öncelikle personel politikasında kendisini hissettirmiştir. Personel alımında zaafiyet noktası olan sınavsız personel alımından yararlanarak, seçimle gelen yönetim; Kızılay kadrolarını, adama iş prensibi dahilinde ve alıhap-çavuş ilişkileri içerisinde, doldurmak suretiyle ehliyet ve liyakati tartışmaya açık bir kadro oluşturmıştır.

Bu uygulamaya, Kızılay Genel Müdürlüğünün hiyerarşik kademelerinin çalışmaları üzerindeki otoritesini de etkilediğinden, bir birim işi yaptırmak için ihtiyaç duyulan iş gücü, arka planda duran ve Kızılay yöneticisinin başında adeta "Demokles'in kılıcı gibi sallanan" korumacılık nedeniyle, rutin işlerin görülmesi için ihtiyaç duyulan iş gücü miktarını, bu arada çalışan sayısını da artırarak hizmetin pahalıya mal olmasına ve kaynak israfına neden olmuştur.

Buna ek olarak, hukuksal alt yapının eski ve teşkilatın ihtiyaçlarına cevap veremeyecek nitelikte olması ile örgüt şemasının modern yönetim biliminin gereklerine uygun oluşturulamaması sonucunda; sistem iyice çalışamaz ve hantal hale gelmiştir.

Gerçeği Kızılay Yönetimi de Gördü !

Bu şekilde büyüyen ve hantallaşan yapı, merkezi hükümetin yetkili denetim kurulları tarafından zamanında ve periyodik olarak denetlenip durum tespiti yapılamadığından, kamu idaresi Kızılay'ın genel durumu hakkında gerekli bilgiye sahip olamamış ve 17 Ağustos Depreminde manzara bütün çıplaklığı ile gerek Devletin ve gerekse kamuoyunun gözleri önüne serilmiştir.

Kaldı ki, mevcut Kızılay yönetimi de, yukarıda sıralanan rahatsızlıkların tespitini yaparak, giderilmesi için yeniden yapılanma projesi hazırlamak üzere, bilimsel kuruluşlara konuyu ihale etmiştir.

Doğaldır ki, bu statik yapı sadece afet konusunda eksikliğini göstermemiş, aynı zamanda, Kızılay'ın Tüzüğünde yazılı diğer görevlerinin ifası sırasında da değişik ölçülerde yaşanmıştır.

Öncelikle, Kızılay'ın kamuya yönelik olarak sunduğu hizmetlerin stratejik bir planı yapılmadığı için, hangi işe ne kadar kaynak ayrılacağı hususu günlük kararlarla yönlendirilebilmiştir. Hal böyle olunca, hizmetler arasında bir ehem-mühim ayırımı yapılmamış, dağınık bir saha içerisinde yüzlerce görev ifa edilmeye çalışılmıştır. Üstelik, bu hizmetleri yürütürken, aynı fonksiyonu icra için kurulmuş diğer kamu otoriteleri ile bir koordinasyon sağlanmayarak, Kızılay'ın ve kamunun kaynaklarının rasyonel kullanımına imkan bırakılmamıştır.

Yukarıda özetlediğimiz politika eksikliğinin nasıl yaşandığını, görevler bazında bazı örnekler vermek suretiyle açmaya çalışmak yerinde olacaktır.

Özellikle İstanbul'daki şubeler aracılığı ile başarılı bir biçimde yürütülen "Kızılay Dispanserleri"nin açılışında, işletilmesinde, personel istihdamında ve ücretlerinde, fiyat politikalarında, ücretsiz hastaların tabi olacağı genel kriterlerde tamamen birbirlerinden kopuk, hatta habersiz bir yapılanmanın varlığı hemen göze çarpmıştır. Kızılay Genel Merkezi "dinleme aleti" dahil bir çok detay konuda tek yetkili merci olarak, her hizmetin verilmesini merkezi otoritenin iznine tabi kılmışken, dispanserler konusunda ortak bir politika oluşturma hususunda sessiz kalmayı tercih etmiş, böylece söz konusu yapının oluşumuna neden olmuştur.

Kan merkez ve istasyonları konusunda da benzer bir planlama eksikliği hissedilmektedir. Ülke kan ihtiyacının %50'lik bölümünü karşılayan ve stratejik önemi olan bu konuda; Kızılay yönetimi, kan merkez ve istasyonlarının açılacağı yerlerin tespitinden başlayan bir dizi keyfi ve hatalı uygulamaları

gerçekleştirirken, mevcut merkez ve istasyonların hem kendi aralarında ve hem de diğer sağlık kuruluşları ile irtibatını sağlayan bir haberleşme mekanizması kuramamıştır.

Kızılay'ın hizmet verdiği bütün alanları, raporun bu kısmında yeniden ele alarak tekrara düşmekten kaçmak için yukarıdaki örneklerle kifayet edilmiştir. Şunu unutmamak gerekir ki, Kızılay bu hizmetleri Tüzüğünde yazılı "insanîyetçilik ve hayır kurumu olma" ilkeleri meyanında ve gönüllü katılımıla vermeye çalışan milli bir kuruluşumuzdur. Üstelik, kendisi ile aynı hizmetleri veren Kızılay-Kızıllaç teşkilatlarının onurlu ve güçlü bir üyesidir.

Komisyonumuz, Kızılay'ın yaptığı hayırlı hizmetlerin farkındadır ve bu hizmetleri daha etkili vermeyi hedefleyen yönetime rahatsızlıkların kaynakları konusunda dışardan bir bakış iletmek üzere bu konuları yorumlama ihtiyacı duymuştur.

Faiz Geliri Yeterli mi ?

Komisyonumuzun görev alanına giren bir diğer konu da, Kızılay'ın gelir kaynaklarının incelenmesidir. Bilindiği üzere Kızılay bir hayır kurumudur. Hamiyetperver Milletimizin özellikle gayri menkul bağışları ile bu hayır kurumuna destek sağladığı aşikardır. Ancak, diğer ülkelerin benzer teşkilatlarında olduğu gibi, nakdi bağışların da Kuruma yönlendirilmesi gerekmektedir. Bugüne kadar bunun tesisi için aktif bir gayret içine girilmediği de bir vakıdır.

Bu nedenle Kızılay yönetimi; gelir ihtiyacını işletmeleri ve nakit varlığını "faiz" olarak değerlendirerek gidermeye çalışmıştır. Ancak, yukarıda belirtilen yapısal nedenlerle işletme ve iştiraklerinden yatırım oranında gelir temin edememiş, haklı gerekçelerle mevduatını plase ettiği kamu bankalarından, sözleşmeye rağmen elde edeceği ekstra hizmetleri sağlayamamıştır.

Kızılay'ın yürüttüğü kamuya yararlı hizmetlere dayalı olarak, geçmişte kanunla verilmiş bazı ürünlere ilişkin monopol haklarının, ekonomide liberalizasyon sürecinde şekil değiştirmesi sonucunda, elinde kalan röntgen filmi, kinin ilacı ve sodyum iyodür gelirlerine ilişkin hakların, gelişen teknoloji nedeniyle, önümüzdeki yıllarda, toplam gelir içindeki önemini yitirmeye başlayacağı dikkate alınarak, şans oyunlarından (örneğin; sayısal loto) diğer ülkelerde olduğu gibi Kızılay'a bir pay verilmesi gerektiğini değerlendirmiştir.

Her ne kadar, Kızılay'ın, şu haliyle merkezi idare tarafından kendisine tahsis edilmesi gereken bir gelir kaynağına ihtiyaç duyduğu açık ise de; elinde halen mevcut bulunan işletmelerini, verimli bir çalışma düzeyine getirmesi

konusunda tedbirler alması da icap etmektedir. Ayrıca gelir getirici diğer faaliyetlerinin de gözden geçirilerek, rekabet edebilir, piyasa ekonomisine uyumlu hale dönüştürmesinde yarar bulunmaktadır.

Alım Satımlardaki Görüntü:

Kızılay'ın harcamalarında ciddi boyutta kaçak tespit edilen satın alma ve ihale konusunda raporun ilgili bölümünde geniş çaplı irdelermelerde bulunulmuştur. Ancak, konunun önemi ve özelliği nedeniyle bir kez daha vurgu yaparak; yetkililere geniş hareket alanı bırakan, satın alma limitlerinin daraltılması ve ihalelerin rekabete açık hale getirilmesi bir kez daha tavsiye edilmek istenmiştir.

Yukarıda detaydan kaçınılarak yapılan genel değerlendirmelerin nirengi noktasının; Kızılay'ın demokratik mekanizmasının iyi çalışmasına ve buna bağlı olarak bürokratik örgütün, kriterleri belirli ve herkese açık sınavla oluşturulmasına bağlı olduğu açıktır.

Bu nedenle Komisyonumuz Milli kuruluşumuz olan Kızılay'ın kamuoyunda yeniden tartışılır hale gelmemesi için alınması gereken tedbirlerin önceliğini bu iki konuya vermekte ve aşağıdaki bölümde ortaya konulan önerilerin uygulanması gereğine inanmaktadır.

XV- SONUC VE ÖNERİLER :

Türkiye Kızılay Derneği'nin Sorunları ile Faaliyetlerinin Araştırılarak Gelir Kaynaklarının Daha Etkin Kullanılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi amacıyla kurulan 10/73,74 sayılı Meclis Araştırması Komisyonumuz, 4 aylık çalışması sonucunda, yukarıda zikrettiğimiz bilgi, belge ve değerlendirmeler sonrasında;

Türkiye Kızılay Derneğinin; geçmişte yaptığı hayırlı hizmetlerin mükemmel şekilde ilanihaye devam edebilmesi, demokratik süreç içerisinde oluşturulması gereken yapının hiçbir tartışmaya yer vermeyecek biçimde korunması, uluslararası benzer kuruluşlar nezdinde itibarının pekiştirilmesi, Tüzüğünde yazılı umdelerin (insaniyetçilik, ayırım gözetmemek, tarafsızlık, bağımsızlık, hayır kurum niteliği, birlik ve evrensellik) gerçek anlamı ile hayata geçirilebilmesi için aşağıda yazılı tekliflerin, Yüce Meclisin tasvibi alındıktan sonra; Hükümet ve Kızılay'ın yetkili organlarına iletilerek, müştereken kuvveden fiile dönüştürülmesi gereğine inanmaktadır.

Gözüllü Her Vatandaş Üye Olabilmelidir:

1. Kızılay'a üyelik konusunda, hem Atatürk'ün "*Hilal-i Akmer aza adedinin memleketin rüşt-ü ictimaisile mütenasip bir dereceye varmasını ve bütün milletin bu tenasübü temin etmesini temenni eylerim.*" arzusunun yerine getirilmesi, hem dernek gelirlerinin artırılması, Kızılay üyeliği şerefine tüm yurttaşlarımıza açık hale getirilmesi ve hem de kamuoyunda üyeliğin sınırlandırıldığı ve buna dayalı olarak da belirli bir grubun, dernek üzerindeki etkinliğinin kırılmadığı iddialarını ortadan kaldırılması için, üyeliği serbest hale getirmek ve özendirme için tedbirler alınması gerektiği değerlendirilmiştir. Bu çerçevede üyelik müracaatlarının bir hafta içinde sonuçlandırılması, itirazların mahalli mülki amirlerin vereceği kararlarla çözümlenmesi imkanı getirilmelidir.

2. Yıllık üyelik aidat miktarının artırılarak, şube gelirleri içinde ciddiye alınır bir orana yükseltilmesi gerekmektedir.

Teşkilat Yeniden Yapılandırılmalıdır

3. Genel Merkez-şubeler dengesi, yönetimde istikrar sorunu, Kızılay teşkilatının milli kimliği, Tüzükte açıkça belirtilen, "Sayın Cumhurbaşkanının yüksek himayelerinin" gerçek anlamda tesisi, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetlerinin Tüzükte de kayıtlı bulunan, Kızılay ile olan görev ilişkisinin denetimi, NGO (Non Government Organization) statüsünün her şeye rağmen sıkı sıkıya korunması gibi temel kriterlerden hareketle, Kızılay'ın teşkilat yapısının değiştirilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Komisyonumuzun bu noktadaki teklifi;

Dernek Tüzüğünde değişiklik yapılarak;

TBMM Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Üyelerine; onursal üye payesi verilmek suretiyle, Kızılay Genel Kongresine katılma, düşünce ve oylarıyla temsil edilme hakkı verilmesinin gerekli olduğunu değerlendirmektedir.

Genel Merkez Kurulunun yapısında ise; Milli Savunma, Dışişleri, İçişleri, Sağlık, Bayındırlık ve İskan ile Maliye Bakanlıklarının üst düzey yöneticilerinden (büyükelçi, vali, genel müdür vb), bu Bakanlıklarca önerilecek 3'er aday arasından, Sayın Cumhurbaşkanınca görevlendirilecek birer üye olacak şekilde 6 üyenin Cumhurbaşkanı kontenjanı olması, 10 üyenin şubelerce gösterilecek listeden ve kalan 14 kişinin ise Genel Merkez Kurulunca Kızılay'a hizmetleri bakımından yararlı olduğu değerlendirilen kişiler arasından, Genel

Kongre tarafından seçilmesi yoluyla değişiklik yapılmasının uygun olacağı düşünölmektedir.

Bu teklifte; Genel Merkez Kuruluna Bakanlıklar kontenjanından girecek kişilerin, Genel Başkan ve Genel Merkez Yönetim Kurulu Üyesi olamayacakları, ancak belirtilen görevlere ilişkin seçim dışındaki bütün karar ve icraatlarda, oy hakkını kullanabilecekleri düşünölmektedir.

Genel Merkez Kurulu ile şubeler tarafından gösterilen adaylar, seçilecek üye sayısının 2 katından az olmayacak biçimde düzenleme yapılmasının, demokratik mekanizmanın işlemlerine yardımcı olacağı değerlendirilmektedir. Herhangi bir nedenle boşalan üyelükler, kendi kategorisinden yedekleri ile ikame edilebilecektir.

Öte yandan, şu andaki yapıda, Genel Merkez ile şubeler arasında herhangi bir süzgeç bulunmadığı için, 648 şubenin tamamı, direkt Genel Merkeze karşı sorumlu olmaktadır. Bürokrasiyi artıran ve yetkiyi merkezde toplayan bu anlayış nedeniyle, şubelerin inisiyatif alanları daraldığı gibi Merkezin kontrolü de neredeyse imkansız hale gelmektedir.

Halbuki, il sistemini baz alacak bir ara kademe, Kızılay'dan vatandaşlarımızın ve Hükümetin beklentilerine daha uygun düşebilecek gibi gözökmektedir. Bu durum bizi; illerde Kızılay il başkanlıkları oluşturulmak suretiyle, merkez ilçe dahil tüm ilçelerin bağlanacağı bir yeni yapıya götürmektedir.

Önerimizde, "İl Kızılay Başkanlığı"; il kongresi, il merkez kurulu, il başkanı, il yönetim kurulu ve il denetçiler kurullarından oluşmaktadır. Bu sistemde, il kongresi ile ilçe kurulları arasında doğrudan bir ilişki kurulması tasarlanmıştır. Dolayısıyla ilçe kurullarının üyeleri, il kongrelerinin de doğal üyeleri olmaktadır. Ancak, Genel Kongre delegasyonu için, sayı dışında geçerli olacak bazı temel kriterlere ihtiyaç bulunmaktadır. Bu kriter kabaca; ilçe nüfusu, ilçe Kızılay'ının üye sayısı, bütçe imkanları bileşenlerinden oluşabilecektir. 9 ile 15 arasında değişecek şube kurullarının sayılarını tespit yetkisi ise Genel Merkez Kurulunun olacaktır.

İl kongresi kendi içinden, bir yandan; il merkez kurulu ile il denetçiler kurulunu, diğer yandan da Genel Kongre delegasyonunu seçecektir.

İl yönetim kurulları da il merkez kurulları tarafından kendi üyeleri arasından seçimle oluşturulacaktır.

İl başkanları, il merkez kurulu tarafından önerilecek üç aday arasından, Kızılay Genel Başkanınca seçilecektir. İl başkanları, Genel Kongrenin doğal üyeleri olacak, ayrıca, il'e bağlı ilçe Kızılay teşkilatlarının tamamını temsil edecektir. İl merkez kurulu ise, sayıları 1 ile 15 arasında değişecek, Genel Kongre delegelerini seçeceklerdir. Bu noktada bir örnekleme yapacak olursak, Ardahan İl Kongresi (nüfus, üye sayısı, bütçe rakamlarına göre) 1 delege (il başkanı hariç), İstanbul ise 15 delege ile Genel Kongrede temsil edilecektir. İllerin delege sayısı, kriterlerine göre Tüzükte belirtilecek, ancak Genel Merkez Kurulunun, gelişmeler karşısında delege sayılarındaki ayarlamalar yapması imkanı kılınacaktır. Fakat bu yetki Genel Kongrenin tasvibine sunulacaktır.

Öte yandan, Genel Kongrede delege olmak ile şubeler ve Genel Merkezde görev ifa eden bütün kurullarda üye olarak temsil edilmek hususunda süre yönünden bir sınırlamaya ihtiyaç duyulmaktadır.

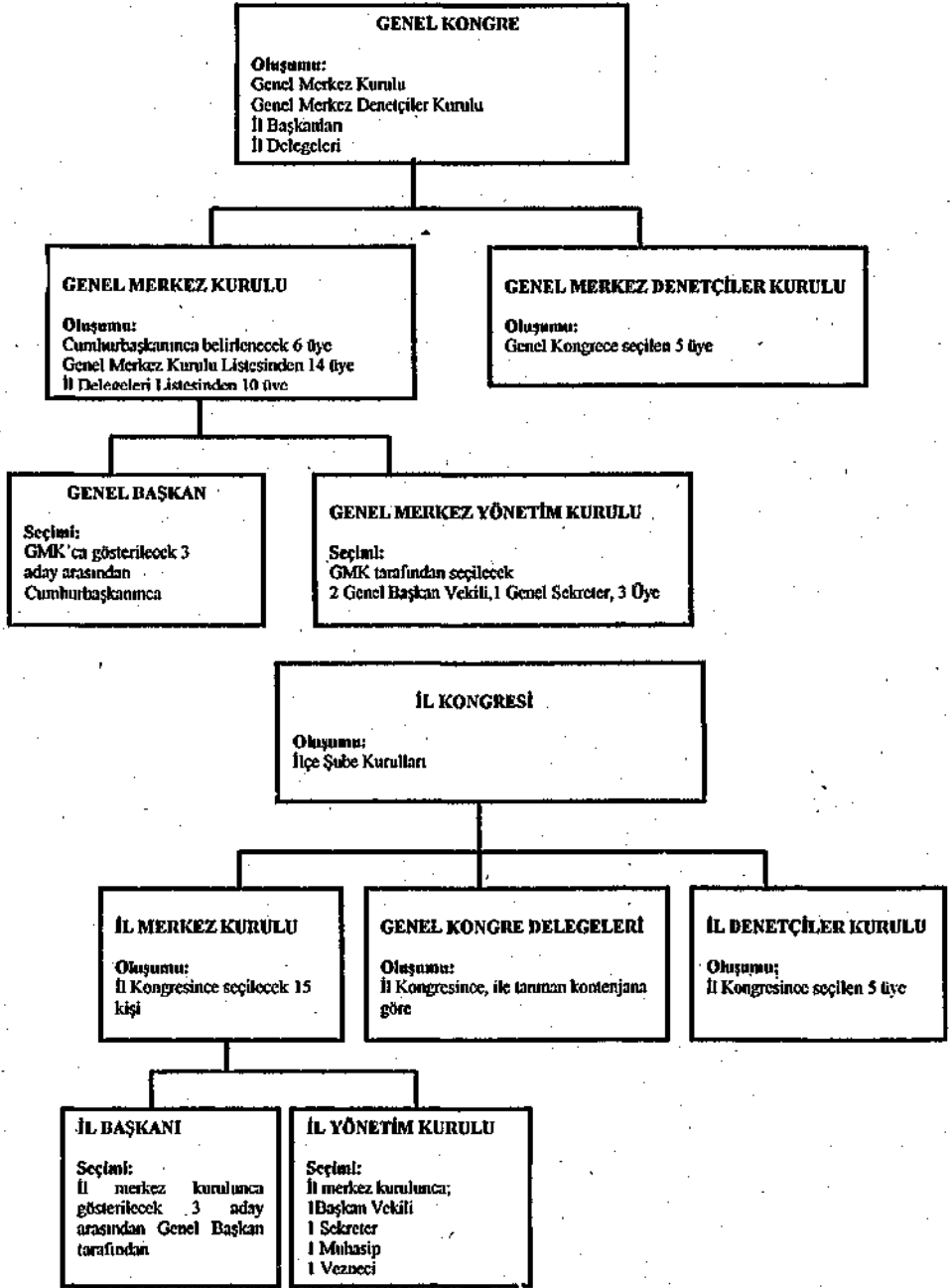
Ayrıca, Tüzükte Genel Başkanının görev ve yetkilerinin açıkça tatad edildiği bir maddeye ihtiyaç bulunmaktadır.

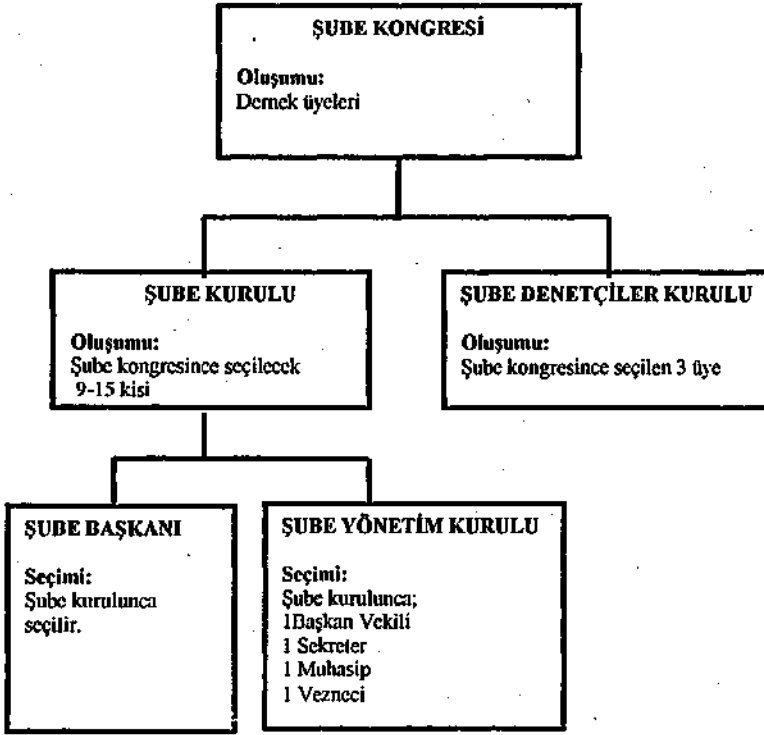
Bu arada aşağıdaki tablonun hayata geçirilebilmesi için ihtiyaç olan, görev, yetki ve kaynak bölüşümü (mali tevzin) de önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle satın alma limitleri, yardımlarda merkezden alınacak izinler, personel atamalarına ilişkin olarak il merkezli bu oluşuma yetki devri imkanı sağlanması, şubelerden merkeze akan paylardan bir bölümünün il başkanlıklarına tahsisi ile payların takibinin bu birimce yapılması uygun olacaktır.

Doğaldır ki, önerilen model mutlak uygulanması gereken tek seçenek olmayıp, bu konuda TÜSEV (Türkiye Üçünçü Sektör Vakfı) gibi sivil toplum kuruluşu olarak çalışan cemiyetlerden, ayrıca Kızılay'ın yeniden yapılanma projesi bağlamında görev ifa eden, ODTÜ, TÜBİTAK, TAİ, BİTAV bilimsel kuruluşlardan, alınacak öneriler çerçevesinde yapılacak bir değerlendirme ile karar verilmesi daha gerçekçi olacaktır.

Böylelikle, şubelerin tüzel kişiliğe sahip olması, bir üst federasyon ve konfederasyona bağlı yeni örgütlenme mantığı gibi çok çeşitli modeller ve her birinin kabul edilebilirlik argümanları tartışılmak suretiyle, konu üzerinde titiz ve müstakil bir çalışma sağlanacaktır.

Genel olarak önerilen teşkilat yapısına ilişkin tablo aşağıya çıkartılmıştır.

Bürokratik Yapı ve Mevzuatı da Değiştirilmelidir:

3. Kızılay bu günkü hali ile tam bir merkeziyetçi yönetim anlayışına sahiptir. Doğal olarak da, bu yöntemin bilinen bütün rahatsızlıkları ile malul durumdadır. Ciddi ve kalifiye elemanları olan bir örgütlenmenin iyi bir denetim mekanizması da oluşturması halinde, yetkilerini daha alt birimlere yaymasında yarar bulunmaktadır. Zira, yönetim biliminin en önemli araçlarında biri de imza ve yetki devri müessesesidir. Evrak hazırlanmasının her aşamasında yetki devrinden yeterince yararlanılması halinde, üst yönetime soluk alma ve proje üretme fırsatı verileceği değerlendirilmelidir.

Öte yandan, Kızılay'ın çalışmalarına dayanak teşkil eden mevzuat alt yapısı yeniden gözden geçirilmeli, ancak bu işlem yapılırken, İSO Kalite Belgesi standartlarına yaklaşmayı amaçlayacak ve personel ile birimlerin görev tanımlarını çok açık belirleyecek tarzda olmasına özen gösterilmelidir.

Bu noktada; Kızılay merkez teşkilatı yeniden yapılandırılırken iki model önermek mümkündür. Bunlardan ilki; kamudakine benzer hiyerarşik bir yapıda organize olacak Genel Müdürlüğün, Genel Müdür altında 4 Genel Müdür Yardımcılığı ile, görev itibariyle benzerlik arz eden, en az üç şube müdürlüğünün sorumluluğunu taşıyacak, esas görevi koordinasyon olan daire başkanlıkları kurulabilir. Tabiiyle Genel Müdür Yardımcıları da bu günden daha fonksiyonel olarak görev yapabilecek açık yetkiyle donatılmalıdır.

İkinci öneri ise, sorumlulukları yatay bir örgütlenme içerisinde paylaşım yapıdır. Burada, Kızılay'ın asli fonksiyonları ortaya konulduktan sonra, her bir görev için adına uzman veya seksiyon sorumlusu denilebilecek bir görevli etrafında oluşturulacak bir organizasyon hedeflenmektedir.

Esasen, bu modellerden yalnızca biri mutlak uygulanması gereken olarak da algılanmamalıdır. İşin niteliğine göre her fonksiyon hangi model içinde etkili olacak ise, o tarzda örgütlenmesi daha akılcı da bulunabilir. Örnek verilecek olursa, şimdilerde yaygın olarak kullanıldığı üzere "İnsan Kaynakları Müdürlüğü veya Seksiyonu" yani Personel Müdürlüğü; daha çok klasik hiyerarşik yapıya uygun düşerken, eğitim ve organizasyon işinde ise, işin doğası gereği, planlama fonksiyonunu daha çok kullanması gerekeceğinden, bir uzmanlık olarak algılanarak, eğitim planlarından sorumlu uzman olarak örgütlenirilebilir.

Yeniden yapılanma sürecinde dikkat edilmesi gereken hususlardan biri de, taşra birimleri ve şube faaliyetleri ile Genel Müdürlük birimleri arasında birebir görev eşleşmesi yapılmasıdır. Örneğin, hali hazırda depo müdürlüklerinin, Afyon İşletmesinin, İstanbul Müdürlüğünün (v.b.) merkezdeki izdüşümünün hangi birim olduğu konusunda çeşitli soru işaretleri bulunmaktadır. Hal böyle olunca, bu birimlerin sorunları bütün çıplaklığı ile merkezde aksı seda bulamamakta ve sorunlar sürüncemede kalmaktadır.

Bu gün Kızılay en çok eleştiri aldığı tabii afetlerdeki hareket stratejisi konusunda da Merkezde ciddi bir organizasyon içinde değildir. Yani, Kızılay Genel Müdürlüğünde afetler için planları Savunma Uzmanı hazırlarken, Yardım Malzemeleri İkmal Müdürlüğü de afetten sonraki safhada fonksiyon icra etmekte, bu iki birim arasında ciddi bir koordinasyon problemi ortada durmaktadır. Planlama ve icra birbirinden kopuk olarak çalışmaktadır.

Benzer bir problemin Merkez Müdürlüğü ile Plan Bütçe ve Mali Kontrol Müdürlüğü arasında da var olduğu görülmektedir. Bu günkü haliyle Merkez Müdürlüğü ile Plan Bütçe ve Mali Kontrol Müdürlüğünün fonksiyonel yakınlığı nedeniyle ayrı birimler olarak çalışmalarının, bütçe disiplinine fayda getirmediği söylenebilir. Bu iki birimin "Hesap İşleri Daire Başkanlığı" olarak tek çatı

altında toplanması halinde, harcamalar ile bütçe imkanları arasında uyum daha rahat sağlanabilecektir. Şayet böyle bir düzenleme yapılacak olursa; Bütçe Müdürlüğü, Gelirler Müdürlüğü ve Muhasebe Müdürlüğü adı altında işlerin koordine edilmesinde yarar bulunmaktadır.

4. Kızılay'ın rehabilite edilmesi sürecinde, geçici bir süre için, kamuda bilgi ve tecrübe birikimi itibariyle göz dolduran bürokratlardan, "tedvir" biçiminde yapılacak görevlendirilmeler biçiminde yararlanılması da Hükümete tavsiye edilebilir bulunmuştur.

Kızılay Kütüphanesi ve Müzesi Oluşturulmalıdır:

5. İhtiyaç olduğu çok açık biçimde görülen bazı hizmetler için ise merkezde hiçbir birim organize edilmemiştir. Bunlardan biri; Kızılay'ın tarihi misyonu itibariyle sahip olduğu bilgi ve belgelerin özellikle akademisyenlerin istifadesine sunulmasına yarayacak kütüphane ve müze bulunmayışıdır. Aslında, bu hizmet için çok tarihi bir mekanda mevcuttur. Bahse konu mekan Renda Köşkü olarak bilinen Ankara'daki Kızılay mülküdür.

Komisyonumuzun yaptığı incelemeler sırasında; bir tarih hazinesi olarak hizmet sunmayı bekleyen "Hilal-i Ahmer Salnamelerinin" bir köşede bekletildiği, bunlar için hazırlanacak bir proje ile yeni alfabeğe göre okuyucuya sunulması konusunda bir gayret gösterilmediği görülmüştür.

Nitekim, 1987 yılından bu güne kadar Kızılay'ın yakın tarihimize ışık tutan belgelerinden istifade eden kişi sayısı 12 kişidir. Maalesef bu akademisyenlerden yalnızca biri (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Atatürk İlke ve İnkılâpları Bilim Dalı öğrencisi Mustafa ARIKAN) yaptığı araştırma sonunda hazırladığı tezin bir örneğini Kızılay'a göndermiştir. Asker Mektupları adını taşıyan bu çalışma, Kızılay'ın tarihte yüz ağartan fonksiyonlarından birine ışık tutacak bir eser olarak, topluma tanıtılması gereken önemde bir çalışma olarak görülmüştür.

Kızılay arşivi bir yandan araştırmacıların hizmetine sunulurken, diğer yandan da yapılan her araştırmadan bir örnek temin edilerek Kızılay Kütüphanesi zenginleştirilmelidir.

Yeni Personel Rejimine İhtiyaç Duyulmaktadır:

6. Personel Yönetmeliğine ilişkin olarak;

Yönetmeliğin anlatımı ve işin gereği olarak, boş kadrolar için önceden görev tanımları yapılmış, standardı belirlenmiş, değiştirilmesi konusunda çeşitli

sınırlamalar (hukuki ve teamüle dayalı) getirilmiş kadro cetveline ve adı ne şekilde konulursa konulsun bir hukuki metne ihtiyaç bulunmaktadır. Bu nedenle Kızılay Genel Başkanlığında geçerli bir kadro yönetmeliği veya yönergesi hazırlanmalıdır.

Yeni düzenlemeler sırasında istisnai nitelik taşıyan hükümler konulmasından kaçınılması ve zorunlu durumlar için ise; istisnai görevlere atanacak kişilerin hangi vasıflara sahip olması gerektiği açıkça tatad edilmelidir.

Kızılay'da çalışan emekli kadrolu ve emekli sözleşmeli personel uygulaması da, personelin genel yaş ortalamasını yükselten, alttan yetişen personelin önünü keserek, onların yükselme ümitlerini boşa çıkaran, böylece Kurum içi hoşnutsuzluğa ve ayrıca değişime dirençli bir yapının oluşmasına neden olan bir uygulama olarak görüldüğünden, bu uygulama çok sınırlı birkaç görev dışında uygulanmamalıdır. Keza 65 yaş üstündekilerin Kızılay'da istihdam edilmelerini engelleyici düzenlemelere de yer verilmesi sağlanmalıdır.

Mevcut ödül ve ceza yaklaşımının, modern yönetim tekniklerinin gereklerine uygunluğu tartışılması gereken bir konudur. Devasa bir teşkilat yapısı içerisinde çalışan ile görevini gereği gibi yapmayan kişilerin tefriki için ellerindeki imkanları daha iyi değerlendirmeleri gerektiği, ödül sisteminin işler hale getirilmesinin yararlı olacağı değerlendirilmiştir.

7. Yurt dışı harcırah uygulaması konusunda; Gerek Kızılay Genel Başkanlığının bütçe imkanları göz önüne alındığında ve gerekse kamu kesimi ile harcırahın diğer unsurları açısından birebir bir ilişki kurulmuş olması nedeniyle, Kızılay'da olduğu gibi zaman zaman yapılan değişikliklerle sistem üzerinde devamlı surette oynanmaması için, 6245 Sayılı Harcırah Kanunu sistematığının uygulanmasında yarar görülmüştür.

Ayrıca, Kızılay Genel Müdürlüğünün yurtdışı harcırah uygulamasının gelir vergisi açısından incelenmesi için konunun Maliye Bakanlığına intikal ettirilmesi gerekli bulunmuştur.

Sınavsız Eleman Alınmamalıdır:

8. Kızılay kendisinden beklenen hizmetleri sınırlı bir bütçe imkanı ile vermesi gereken bir milli kuruluştur. Bu nedenle bütçe üzerinde ağır bir külfet oluşturan ve daha az nitelikli hizmet üreten mevcut istihdam politikasından sıratle vazgeçmek gerekmektedir.

Bu noktada Komisyonumuzun önerisi, sınavla personel tedarikinin sağlanmasına yönelik olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak, sınavın bu milli

kuruluşumuzu şaibelerin odağına yerleştirmeyecek, tartışmaların uzağında tutacak bir formülle sağlanması gerekmektedir. Bu nedenle Devlet memurları için benimsenen merkezi sınav sistemine Kızılay'ı entegre etmek, şu aşamada en uygun çözüm olarak görülmektedir.

Sorun, merkezi sınav sistemine entegrasyon sürecinin nasıl sağlanacağına ilişkindir. Aslında personel tedariki yalnızca Kızılay'ın bir sorunu da değildir. Kızılay gibi kimi bazı özel önem arz eden milli kuruluşlarımız ile Anayasal olarak sistemimizin içinde yer alan bazı meslek odalarını da bir şekilde ilgilendirmektedir. Bu nedenle Hükümetimiz tarafından alınacak tedbirler cümlesinden olarak, başta Kızılay olmak üzere yukarıda ifade ettiğimiz kurum ve kuruluşlarımızın beyaz yakalı işçilerini sağlarken, bunların tabii olduğu sigorta rejimi muhafaza edilmekle birlikte, katılacak kişilere tercih hakkı sunulmak suretiyle (yalnızca Devlet memuru olmak isteyenlere de, bir iş arayıp yukarıda kamusal fonksiyon üstlenmiş herhangi bir birimde çalışmak isteyenlere de veya her ikisine de müracaat edip etmediği, sınav müracaat formuyla tespit edilmek biçiminde) merkezi sınava konu edilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

Kızılay'da Denetime Önem Verilmelidir:

9. Komisyonumuz; uzun yıllardır Kızılay'ın denetlenmemesi sonucunda karşı karşıya kalınan tablonun vahametini değerlendirerek, azami üçer yıllık periyotlar halinde İçişleri ve Maliye Bakanlıklarının Mülkiye ve Maliye Müfettişleri aracılığıyla Türkiye Kızılay Derneği Genel Merkezinin işlem ve hesaplarının denetime tabi tutulmasını sağlayıcı tedbirleri almasını, gerekirse bu denetlemenin Devlet Denetleme Kurulunun koordinatörlüğünde yürütülmesini önermeyi uygun bulmuştur.

10. Bugün ülkenin en ücra köşesine kadar yayılmış 648 şubenin yanı sıra merkez ve merkeze bağlı müesseselerin cesameti göz önüne alındığında Kızılay Derneği devasa bir kuruluş haline gelmiştir. Bu yaygınlığın ve yoğunluğun icabı Kızılay Teftiş Kurulu elemanlarının sayısının da artırılması elzemdir.

Öte yandan, mevcut elemanların kalifiyesinin de yükseltilmesini sağlayacak hizmet-içi eğitime yönelik tedbirler alınmalı, gerekirse bu eğitimler, ilgili Bakanlıkların teftiş kurulları vasıtasıyla sağlanmalıdır.

Kızılay Teftiş Heyetinin Genel Merkez Kuruluna bağlanması ve her raporunu bu Kurul önünde okunarak oylanması sağlandığı takdirde şahsa bağlanabilecek kusurların giderilebileceği ve daha gerçekçi bir denetimin ile daha kudretli bir teftiş heyeti oluşturulabileceği kanaatine varılmıştır. Kaldı ki, Tüzüğün 44. maddesinin (i) bendi Genel Merkez Kuruluna; bütün Kızılay

Teşkilatı ve hizmet birimlerinin çalışmalarını inceleyip, teftiş ettirip, gerektiğinde soruşturma açtırma görev ve yetkisini vermiştir.

Kızılay'ın Savaş Halindeki Fonksiyonu Ne Olmalıdır ?

10. 6020 Sayılı Yasanın Kızılay'a Yüklediği Hizmetlere Ait Planda; "10.000 bin mültecinin her türlü ihtiyaçlarının Kızılay tarafından karşılanabileceği" farz ve kabul edilmiştir. Aradan geçen 50 yıl zarfında gerek Ülkemizin imkan ve kabiliyetleri ve gerekse Kızılay'ın donanımlarında genişleme dikkate alınarak ve özellikle Balkanlarda yaşanan bunalım sürecinde, Kızılay'ın, kabul edilen 10.000'den fazla mülteciye verdiği hizmetler göz önüne alındığında, bu sayının yeniden gözden geçirilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

Öte yandan, son yıllarda Ülkemizin herhangi bir harbe girmemesi nedeniyle, Kızılay'ın bu görevi bihakkın yapıp yapamayacağına ilişkin tereddütler bulunmaktadır. Ayrıca, gerek Silahlı Kuvvetlerimizin, gerek Kızılay ve diğer kamu kuruluşlarının imkan ve kabiliyetlerindeki gelişmelere paralel olarak, Kızılay'ın savaştaki görevlerinin yeniden tanımlanmasına ihtiyaç bulunduğu değerlendirilmiştir. Örneğin, Kızılay halen harp stoku bulunduracak mı ? Ya da sahra hastanelerini kurma görevi Kızılay'da kalacak mı ? Bu ve benzeri soruların aşılabilmesi için zaman zaman geçirmeden bir koordinasyon yapılması gereğine inanılmaktadır.

Devlet ve Kızılay Afet Müdahale Sistemini Revize Etmelidir:

11. Afetler için planlama konusundan önce nasıl bir bilgi sistemine ihtiyaç duyulduğu hususu önem kazanmaktadır. Çünkü, afetlerin oluşacağı muhtemel yerler önceden tespit ve ilan edilmedikçe, bilahare alınacak tedbirler sonuç alıcı olamamaktadır. Bu anlamda, Sakarya Valiliğinin yürüttüğü ve Tübitak'a bağlı olarak çalışan Bilten Enstitüsünün oluşturduğu, "Coğrafi Bilgi Sistemi" öncelikle afete duyarlı bölgelerden başlamak üzere, Ülke sathında orta vadeli bir proje olarak uygulanmalıdır.

Yukarıdaki tavsiyemiz uygulanmaya değin, Batı Avrupa Birliği (BAB) adına, hava fotoğrafları ile oluşturulan ve bütün Avrupa'yı kapsayan bilgi birikimden, afetler sırasında istifade edilmesi düşünülmelidir.

Bu arada planlı bir kentleşme ve tekniğe uygun yapılaşmanın tavizsiz uygulanması konusunda, yapılan yasal düzenlemelerin takibi de aynı ciddiyetle yapılmalıdır.

Afetlere hazırlık konusunda yukarıda ifade ettiğimiz mevzuat karışıklığına rağmen, maksimum faydayı temin etmek için, KHK'lerle il özel idarelerine ve

belediyelere verilen harcama yetkisinin sınırını, bütçelerinde “yasal paylar” sistematığı içine dahil etmek suretiyle anlamlandırmak gerekmektedir. Bir başka anlatımla, mahalli idareler; nüfus, yapılaşma ve afet riski gibi kriterler çerçevesinde bütçelerine, afete hazırlık ödeneği ayırıp, bu ödeneklerin başka amaçlarla kullanılmasına izin verilmemelidir.

Afete hazırlık için tefrik edilecek ödenekler, merkezi kamu otoritelerinin belirlediği (Sivil Savunma Genel Müdürlüğü) kritik kurtarma malzemeleri (kesme ayırma aletleri, jeneratörler, hava yastıkları, vakumlu sedyeler, detektörler) ile teknik özellik göstermeyen araçlar (balyoz, kazma, fener v.b.) için ve küçük çaplı çadır ve battaniye stokları hazırlamak amacıyla kullanılmalıdır.

Bu stok malzemelerin gerek afet öncesinde depolanarak bakımının yapılması konusunda, gerek afet sırasında kullanılması sürecinde yerel askeri birliklerden istifade imkanları aranmalıdır.

Ancak, afete hazırlık bilincinin öncelikle kamu görevlileri tarafından paylaşılması amacıyla, Köy Hizmetleri, DSİ, Emniyet teşkilatı mensupları gibi geniş kadroya sahip ünitelerin görevlileri ciddi bir eğitime tabi tutulmalı ve afet planlamaları kapsamında bu kişiler tatbikatlarla göreve hazır halde tutulmalıdır.

Afete müdahale sürecinde, İçişleri Bakanlığının iller arasında koordinasyonu sağlamayı amaçlayan yardımlaşma planları hazırlayarak, afetin büyüklüğüne göre 81 ilden hangilerinin farklı seçeneklere göre kimi takviye edeceği belirlenmeli, iller kendi arasında protokollerle hazırlanarak bu planlama kuvveden fiile geçirilmelidir.

12. Kızılay, statüsü itibariyle kamuya yardımcı bir kuruluş olduğu için, yukarıda merkezi otorite tarafından yapılacak işlerin yanında, özellikle afet anında ve sonrasında fonksiyon icra edecek bir teşkilat olarak düşünülmüştür. Bu öngörüye uygun olarak da; “Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmeliğin” 69. maddesi ile kendisine verilen görevleri, il valilikleri, Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve Sivil Savunma Genel Müdürlüğü ile koordine ederek planlamalıdır. Hali hazırda valiler bölgelerindeki Kızılay şubelerinden gerek planlama sürecinde ve gerekse afet anında istifade edememekte ve bütün hizmeti Kızılay Genel Müdürlüğü aracılığı ile sağlamaktadırlar. Oysa, yukarıda tavsiye edilen ve özellikle doğal afetlerde il valilerinin mahallerinde muhatap olacakları yetkili bir Kızılay birimi olması halinde ve bu birimin afet planlaması safhasında valiliklerce işbirliği içinde çalışması durumunda afetin Genel Müdürlükten kontrolü ve ikmal konusunda zaman ve bürokratik sıkıntıların bertaraf edilmesi mümkündür.

Öte yandan, Marmara Bölgesi Depreminde olduğu gibi çok büyük çaplı afetlerde; bütün işe, ibate ihtiyaçlarının Kızılay'ın uhdesine bırakılmasının doğru olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, afetlerde Kızılay'ın sorumlu tutulacağı rakamsal hedefleri ile ne kadar süre hizmet vermesi icap ettiği hususlarının önceden belirlenmesi gerekmektedir.

Bu noktada Komisyonumuz, Kızılay'ın 400.000 kişi için mevsim şartlarına uygun çadır, battaniye ve ısınma gereci stoklaması ve afet anından itibaren 3 ay süre ile işe hizmetini kendi imkanları ile vermesi gerektiğini, bu süre ve miktarı aşan hizmetlerinin ise mümkünse kamu kuruluşları eliyle yaptırılması, değilse kaynağının bütçeden karşılanması kaydı ile Kızılay tarafından yürütülmesinin uygun olacağını düşünmektedir.

Hemşirelik Eğitiminin Devamı Sağlanmalıdır:

13. Kızılay Özel Hemşirelik Lisesinin Kızılay verdiği ve vermeye devam etmesi gereken bazı temel sağlık hizmetleri nedeniyle ihtiyaç duyacağı sağlık elemanlarını karşılamak üzere; mevcut okulun İstanbul'da kurulmuş olduğu gerçeğinden de hareketle, İstanbul Üniversitesi ile yapılacak bir protokole dayalı olarak, "Halide Edip Adivar Sağlık Yüksek Okulu" adı altında yeni bir oluşuma gitmesini, en pratik, düşük maliyetli ve akılcı bir çözüm olarak görmekteyiz.

Bu yüksek okulun branşlaşmaya gitmesi de kaçınılmaz olarak karşımıza çıkmaktadır. Kızılay'ın, bu arada Ülkemizin ihtiyacı olan; acil bakım ve travmatoloji hemşireliği ve kan ve kan ürünleri hemşireliği konularında eğitimi vermesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

Eğer Okulun bir başka kurum bünyesinde hayatiyetini sürdürmesi yolundaki çözüm benimsenirse, Okulun kurulu bulunduğu arsanın rantının çok yüksek olması nedeniyle iyi bir değerlendirme projesi hazırlanmalıdır.

Dispanserler Kızılay'ın Yüzakıdır:

14. Komisyonumuz, çalışmaları sırasında dispanserlerin özellikle metropollerde ciddi ve kaliteli bir hizmet verdiğini memnuniyetle müşahede etmiştir.

Ancak, tıbbi donanımlar, çalışan ücretleri, muayene ve tetkik fiyat tarifeleri, bila bedel bakılacak hastaların oranları, karşılıklı yardım ve işbirliğinin sağlanması gibi pek çok temel hususta oluşan geniş bir planlama boşluğunun, Genel Merkez tarafından, bünyesinde dispanser bulunduran şubeleri bir araya getirmek suretiyle giderilmesi gerektiği ve bu noktada Genel

Merkez ve Genel Müdürlüğün düzenleyici çabalara ağırlık vermesi gerektiği düşünülmektedir.

Bu düzenlemeler yapılırken Kızılay'ın temel umdelerinden olan insanîyetçilik ve hayır kurumu olma düşüncesinden taviz verilmemelidir.

Emekli, Dul ve Yetimleri Kızılay Dispanserlerinden Yararlanmalıdır:

15. Komisyonumuzda, beğeni toplayan dispanserlerin bu hizmet standardından, diğer kamu görevlilerinin de istifade etmesine yönelik ön bir kanaatin oluştuğu süreçte, Maliye Bakanlığı, 20.03.2000 tarihli Resmi Gazetede yayınladığı, 2000 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatının 23.3 maddesinin 2. Fıkrasında; "5434 Sayılı TC Emekli Sandığı Kanununun geçici 139. maddesi gereğince kamuya yararlı dernek veya vergiden muaf vakıflara ait sağlık kuruluşlarında yapılan tedavi giderlerinin ödenebilmesi için bu tedavinin resmi sağlık kurum ve kuruluşlarında bir ay içerisinde yapılamaması halinde mümkündür. Bu usule uyulmadan söz konusu dernek ve vakıflara ait sağlık kuruluşlara yapılacak başvurular kabul edilmez ve tedavi bedelleri ödenmez." düzenlemesine yer vermek suretiyle emeklilerin Kızılay dispanserlerinden yararlanmasını engellemiştir.

Bu düzenlemeye gerekçe olarak Maliye Bakanlığı; "Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık kurumları ile üniversite tıp fakültelerinde atıl kapasite yaratılmaması, haksız rekabete yol açılmaması ve kamu kaynaklarının rasyonel kullanımı açısından ve aynı zamanda sağlık yardımları yönünden sosyal güvenlik kurumları arasında norm ve standart birliğinin sağlanması..." amaçlarını göstermiştir.

Ancak, bu gerekçelerin gerçekliği tartışmaya çok açık görülmektedir. Ülkemizin yataklı ve ayakta tedavi ünitelerinin kurulu kapasiteleri ve bu kurumlara doğru yönelen hasta trafiği dikkate alındığında, ciddi kamusal yatırımları icap ettiren açıklar bulunduğu ortaya çıkacaktır. Nitekim, TBMM'nin tasvibini almış Kalkınma Planlarında ve Yıllık Yatırım Programlarında, bu hususu çok açık biçimde görmek mümkündür. Kaldı ki, bu düzenlemeyi hazırlayanlar da durumun farkında oldukları ve hasta yığılmasını bildikleri için bir açık kapı bırakarak bir ay içinde tedavi edilemeyeceğini belgeleyenlerin bu kurumlardan yararlanabilmesine izin vermiştir.

Öte yandan Anayasamızın Cumhuriyetin niteliklerini tespit eden 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin sosyal bir hukuk devleti olduğu hükme bağlanmıştır. Sosyal devlet olmak, vatandaşları sefalete değil refahta birleştirmeyi hedefleyen bir projedir. Talimatta standart birliği gerekçe gösterilerek, nispeten daha az nitelikli sağlık hizmeti üreten kuruluşlarda,

saatlerce sıra beklenerek hizmet alınmasına yol açılması, sosyal devlet projesinin ana fikrine ters düşmektedir. Kaldı ki; her Türk vatandaşı medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahiptir.

Hal böyle iken; yıllarca kamuya hizmet etmiş kişilerin göreceli olarak daha iyi koşullarda sağlık hizmeti almasının yaygınlaştırılması icap ederken, doğruluğu tartışmalı gerekçelerle bu hizmetten yoksun bırakılması kabul edilemez.

Bu nedenle, 01 Mayıs 2000 tarihinde yürürlüğe girecek düzenlemenin kaldırılarak, emekli, dul ve yetimlerle birlikte, halen çalışan kamu görevlilerini de kapsayacak yeni bir düzenleme yapılmasının Maliye Bakanlığına bildirilmesi uygun görülmüştür.

Kan Merkez ve İstasyonları Reorganize Edilmelidir:

16. Fonksiyonel çalışmadığı anlaşılan bir kısım istasyonların daha kapatılması gerektiği, bazı kan merkezlerinin de kan toplama konusunda varsa eleman, araç ve gereç ihtiyaçları da karşılandıktan sonra belirli süre verilmek kaydıyla durumlarının yeniden değerlendirilmesi gerektiği, hala düzelme göstermeyen kan merkezlerinin istasyon haline dönüştürülmesinin uygun olacağı sonucuna varılmıştır.

Kan organizasyonumuzun en can alıcı eksikliği, ihtiyaç halinde, ihtiyaç sahibine zaman kaybetmeden kanın ulaştırılması konusundadır. Öyle ki, sistem içinde yer alan kuruluşların hiç birisi, diğerinin kan ve kan ürünü stokunu bilememektedir. Hal böyle olunca hasta yakınları acil durumlarda, bin bir çeşit sıkıntı ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle hem Kızılay kan ünitelerinin kendi içinde ve hem de merkezi yataklı tedavi kurumları ile stok konusunda haberleşmelerini temin edecek, iletişim alt yapısı (internet- intranet) kurulması gerekmektedir.

Kan merkez ve istasyonlarına ilişkin, Sağlık Bakanlığı elemanlarınca yapılan, teftişler sonucu hazırlanan denetim raporlarında, eksikliği bildirilen temel tıbbi donanım konusunda, Kızılay yetkililerinin verdiği cevaplar, hiç arda araştırılmadan yeterli bulunmuş, böylece; eksikliklerin sürgit devamına pirim verilmiştir. Sağlık Bakanlığı, yasadan doğan denetim görevini süresinde ve etkin bir biçimde oluşturarak, rapor sonuçlarının da ciddi takibini sağlamalıdır.

Hac Sağlık Hizmetleri Koordine Edilmelidir:

17. 1982 yılından itibaren hacılara kutsal topraklardaki sağlık hizmetinin Kızılay ve Türkiye Diyanet Vakfı tarafından hazırlanan iki ayrı ekip tarafından verildiği bilinmektedir.

Ancak, Komisyon çalışmalarımız sırasında; Suudi Arabistan makamlarının gerek Kızılay'a ve gerekse TDV'na Türk ve Kızılay bayrağı çekerek hizmet vermesi konusunda güçlükler çıkardığı, bütün Dünya hacılarına kendilerinin hizmet vermesini amaçladığı ifade edilmiştir. Hatta, Türkiye'den iki ayrı ünitenin sağlık hizmeti vermesinin eleştirildiği ve bunun önüne geçilmesi konusunda resmi bildirimde buldukları da belirtilmiştir.

Gerek Suudi Arabistan makamlarının tepkisini kabul edilebilir noktaya çekmek için ve gerekse koordinasyon eksikliğinin önüne geçmek amacıyla Ülkemizde bu Kurumların tek bir hizmet ekibi olarak oluşturulması gerektiği kanaatine varılmıştır.

Amaç daha iyi hizmet sunmak ve Ülkemizin Dünya hacıları önünde onurlu temsili olduğuna göre; sağlanacak görev bölüşümü ve koordinasyon aynı zamanda ahenkli ve daha nitelikli bir sağlık hizmeti verilmesine de vesile olacaktır.

Kaldı ki; ilaç, tıbbi malzeme, kıyafet harcamaları, yiyecek alımları, harcırah ödemeleri konusunda ortaya çıkan tablo; bu giderlerde suiistimal ve farklılıkların olabileceği konusunda, inceleme yapan mercilerde soru işareti uyandırdığından, ortaya çıkabilecek iddiaların önünün kesilmesi ve bu Kuruluşların kamu oyu önünde yıpratılmaması için de adeta bir zorunluluk haline gelmiştir.

Öte yandan Kızılay Hac sağlık ekibi için Suudi Arabistan'dan alınan yiyecek malzemelerinin, Türkiye Diyanet Vakfına göre pahalı mal edildiği sonucuna varılmıştır. Aşağı yukarı aynı mekanı paylaşan bu iki kurum arasındaki aşırı aykırılığın makul bir izahını bulmak açısından ve eğer bir suiistimal var ise sorumluları için yasal takibi sağlamak bakımından, konunun İçişleri ve Maliye Bakanlıklarınca incelenmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

Sosyal Amaçlı Faaliyetler Yeniden Değerlendirilmelidir:

18. Kreşlerin Kızılay'ın amaçlarına uygunluğu şüphelidir. Bu nedenle kreş uygulamasından vazgeçilmesinde yarar olduğu düşünülmektedir.

Burslar gerek verilen miktarlar açısından ve gerekse Ülke genelinde verilecek kişilerinin dağılımı noktasında yeniden değerlendirilmesi gereken bir

yapı arz etmektedir. Kızılay'a sempatiyi artırıcı bir işlevi olan burs konusunda Kredi ve Yurtlar Kurumu ile Sosyal Yardımlaşmayı ve Dayanışmayı Teşvik Fonu limitleri baz alınarak, ihtiyaç sahipleri ile bunların talep ettiği yerler (şube kontenjanları) açısından yeni bir çalışma yapılması gerekmektedir.

Aşevleri ile aynı ve nakdi yardımların, Kızılay'ın amaçları ile örtüşmesi nedeniyle geliştirilerek devam etmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Ancak, yukarıda belirtilen ve hemen her biri bir kamu kurum yada kuruluşu tarafından da üstlenilen bu faaliyetlerin yürütülmesi konusunda önceliğin bu işler için tesis edilen kamu kuruluşlarına verilmek suretiyle yeniden gözden geçirilmesinde yarar görülmektedir.

Bu noktada Kızılay'ın faaliyet göstermediği ancak benzer Kızılay ve Kızıllaç örgütlerinin ana hizmet alanı olan bakıma muhtaçlara evinde yardım, seferde ve hizada kayıp kişilerin bulunması konusunu da irdelenmek gerekmektedir. Örneğin, İngiliz Kızıllaç'ı; yaşlı ve özürlülere günlük bakım hizmetleri sağlamakta, hatta kendi başına yaşam koşullarını sağlayacak güçte olmayan ya da seyahat edemeyecek durumda olan kişilere eğitimli yardımcı personel temin etmektedir.

Aslında Kızılay'ın bu hizmetleri vermeye müsait ve ihtiyaç fazlası olduğu düşünülen (480) hemşiresi bulunmaktadır. Kan merkez ve istasyonlarında bir bölümü atıl vaziyette bekleyen bu görevlilerin iyi bir organizasyonla öncelikle büyük kentlerde, söz konusu hizmeti vermesi mümkündür. Kaldı ki, ciddi bir organizasyonla ve Kurumun topluma güven verecek atılımları yapması halinde gönüllü pek çok kişinin bu tür hizmetlere katkıda bulunması sağlanabilecektir.

Son yıllarda Ülkemizde de kayıp kişiler konusunda hizmet veren sivil toplum kuruluşları bulunmasına rağmen, bu organizasyonlar kimi zaman siyasal içerikli söylemleri nedeniyle, bihakın vatandaş beklentilerine cevap verememektedir. Bu noktadaki açığın Kızılay tarafından doldurulabileceği değerlendirilmektedir.

Öte yandan sokakta yaşayan çocuklarımızın sorunları da Kızılay'ın ilgi alanı içerisinde mütalâa edilebilecek konulardandır. Yaygın örgüt yapısı nedeniyle Kızılay bu alanda da faaliyet gösterebilmelidir.

Yeni Gelir Kaynakları Bulunmalıdır:

19. Kızılay yönetiminin bir yandan ciddi anlamda gider azaltıcı tasarruf tedbirlerine öte yandan faiz gelirleri dışındaki gelir kalemlerini de artırıcı yönde işlemlere başvurması ve Kızılay Derneği Genel Müdürlüğünün nakit

mevcutlarının daha iyi şartlarda değerlendirilmesini sağlamak için diğer kamu bankalarıyla da görüşmeler yapılması uygun olacaktır.

Bununla birlikte, 17 Ağustos depreminin büyüklüğü karşısında yapmış olduğu harcamalar göz önünde bulundurularak ve Ülkemizin afete maruz bölgelerinin fazlalığı dikkate alınarak; diğer Ülke Kızıllaç'larında olduğu gibi Kızıllaç Derneğini düzenli bir gelire kavuşturmak amacıyla örnekse "Sayısal Loto" gibi bir şans oyunu gelirlerinden belirli bir pay verilmesinin de üzerinde durulmaya değer bir konu olarak, Hükümetçe değerlendirilmesi gerektiği Komisyonumuzca mütalaa edilmektedir.

Kurban Derisi Toplama Yetkisi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına verilmelidir:

20. Komisyonumuz; kurban derisi, fitre ve zekat toplama konusunu bütün yönleriyle değerlendirerek, öncelikle 2000 yılı Kurban Bayramında toplanan deri sayısının biran önce tespiti amacıyla, önümüzdeki günlerde Başbakanlığın koordinasyonunda ilgili kuruluşların toplanarak hisse miktarlarının belirlenip, bu miktarların da bir ödeme planı çerçevesinde intikalini sağlayıcı tedbirlerin alınması gerektiğini tespit etmiş, her yıl kamu oyununda geniş tartışmalara yol açan, vatandaşla Devletin kurumlarını karşı karşıya getiren, Türk Hava Kurumu'na deri toplama yetkisi veren düzenlemelerin gözden geçirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bu cümleden olarak, Komisyonumuz; gerek Türk Hava Kurumunun deri topladığı yıllarda elde ettiği gelirleri, hissesi olan kurumlara dağıtmamaktaki ısrarlı tavrı, gerek deri ve fitre zekat toplarken yaptığı masrafların nispi yüksekliliği ve gerekse; mülki idare amirlerinin başkanlığında kurulmuş olan ve üyeleri arasında yörede yaşayan herkesçe muteber olduğu kabul edilen kişilerden de üçer üye bulunduran, 1999 yılında deri toplama yetkisini kullanan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının diğer kurumların hisselerini zamanında göndermek hususunda gösterdiği duyarlı tavır dikkate alınarak; 2860 Sayılı Yardım Toplama Kanununun 13. maddesinin ikinci fıkrasında Türk Hava Kurumu'na verilen yetkinin, adı geçen Kanunda değişiklik yapılmak suretiyle Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına verilmesi gerektiği kanaatine varmıştır.

Türk Hava Kurumu, sorumlu olduğu dönemlerde yardım toplama usul ve esaslarını belirleme üzere komisyon toplantılarını gerçekleştirmiştir. Ancak; bu toplantılarda dikkate çekici olan Türk Hava Kurumu, Genel Başkan Yardımcısı, Genel Yönetim Kurulu Üyesi, Genel Sekreter, Hukuk Müşaviri, Teftiş Kurulu Başkanında yer aldığı kalabalık bir grupla katılırken Türkiye Kızıllaç Derneği sadece şube müdürü düzeyinde tek kişiyle temsil edilmiştir.

Bu durum, Türkiye Kızılay Derneğinin konuya gösterdiği duyarlılığın bir göstergesi olarak Komisyonumuzca değerlendirilmiş ve önümüzdeki yıllarda gerçekleştirilecek toplantılarda işin önemine müteneşip geniş bir kadro ile katılınması gerektiğinin belirtilmesi uygun görülmüştür.

Gayri Menkuller Daha Rasyonel Değerlendirilmelidir:

21. Kiraya verilen gayri menkuller için düzenlenen sözleşme eki özel şartlarda bulunan, ödenmeyen kira bedellerine uygulanacak faiz nispetine dair ifade, müphem bir ifade olup, bu nispetin aylık olduğunu gösterir biçimde sözleşmelerde yer almasının sağlanması ve yıllık enflasyon oranındaki gelişmeleri göz önünde tutarak bu oranın her yıl Genel Merkez Yönetim Kurulunca belirleneceğine dair bir esasın getirilmesi uygun olacaktır.

Mevcut yasal düzenlemeler göz önünde tutularak Kızılay mülklerinde kira konusunun yeniden değerlendirmeye tabi tutulması ve bu şekilde gelir artışı sağlanması konusunda çalışmalar yapılmalıdır.

Emlak Müdürlüğünde ciddi revizyona gidilerek, gayri menkul kira gelirlerinin esaslı bir biçimde takibini sağlayacak, keyfi uygulamalara izin vermeyecek yeni bir yapılanma gerekmektedir.

İnşaat masrafları Genel Merkezce karşılanıp, kullanım hakkı şubelere bırakılan binalar için şubelerin Genel Merkeze ödeyeceği toplam borç meblağı konusunda bir belirlemede bulunulmaması ciddi eksiklik olarak görülmüştür. Mevcut duruma göre şube, söz konusu inşa edilmiş binadan elde ettiği kira gelirlerinin %75'ni, sonsuza kadar genel merkeze göndermek zorundadır: Bu hakkaniyete uygun olmayan uygulamaya son vermek için, Genel Merkez Yönetim Kurulunun 06.02.1994 gün ve 11 sayılı kararında gerekli değişiklik yapılarak "Genel Merkezce karşılanan kısım ödeninceye kadar "cümlesi ilave edilmeli, bu suretle borç-alacak miktarının ne olacağının her iki taraf için de baştan bilinmesi sağlanmalıdır. Bu rakamın enflasyon oranına göre artırılması hususu da ayrıca kararlaştırılabilir.

Genel merkezce üstlenilen bina maliyetlerinin ayrı bir yardımcı hesapta her bir bina itibarıyla şubeler adına ayrı, ayrı işlenmesi sağlanmalıdır.

Şubelerce gerçekleştirilen tüm kiralama ihaleleri Genel Merkez Yönetim Kurulunun onayına sunulduğu için Emlak İşleri Müdürlüğünde sağlıklı bir bilgi deposu, bilgisayarlaşmanın getirdiği imkanlardan da faydalanarak oluşturulmalı ve %75'lik payların takibi buradan yapılabilirdir.

Türkiye Kızılay Derneği Müfettişlerinin şubeler nezdinde gerçekleştirdiği teftişler neticesinde hesapladıkları hisse miktarları, söz konusu bilgi depolarında muhafaza edilmeli ve merkezi hesaplamaların teyidinde kullanılmalıdır.

Tahakkuk edilen bu tutarlardan yapılan tahsilatların yine şubeler itibariyle ayrı, ayrı izlenmesi sağlanmak suretiyle borç-alacak miktarlarına netlik getirilmelidir.

Gelirler Adil Bölüşülmelidir:

22. Şubelerce Genel Merkeze gönderilen %40'lık payların tahakkuk ve tahsilindeki güçlükler göz önünde bulundurularak;

Birikmiş borçların belli oranlarda ödenmesi kaydıyla bakiyesinin kaldırılması,

Mevcut %40 oranı yüksek ise, bunun daha makul bir seviyeye indirilmesi veya tümünden kaldırılması,

Şayet uygulama devam edecekse, ödemeyi sağlayıcı zorunlu tedbirlerle, uyulmaması halinde bir takım müeyyidelerin getirilmesi, gibi hususların tüzük ve yönetmeliklerde yer alması düşünülmelidir.

Röntgen Filmi Gelirlerindeki Düşüşün Nedeni Ortaya Çıkarılmalıdır:

23. Kızılay'ın, son yıllarda Ülke röntgen filmi ihtiyacının giderek daha az bir oranını karşılıyor olması, röntgen filmi satış gelirinin düşmesine neden olmakla birlikte, diğer ithalatçılardan sağlanan ek vergi gelirinde bununla ters orantılı bir artışa yol açması gerekmesine rağmen, ek vergi gelirlerinde de ciddi bir düşüşün olduğu tespit edilmiştir. Bu konunun sebebi olarak karşımıza şu üç seçenek çıkmaktadır.

Birincisi; gümrüklerde yolsuzluk yapılmak suretiyle röntgen filmlerinin ek vergiye tabi olmayan başka filmler (fotoğraf filmi) adı altında Ülkeye ithal edilmesi, ikincisi; hiç gümrük işlemi yapılmadan Ülkeye kaçak filmi getirilmesi, üçüncüsü; gelişen teknoloji nedeniyle klasik röntgen filmi kullanımının azalması biçiminde tezahür edebilir.

Komisyonumuza verilen Kızılay umumi gelir gider tabloları ile röntgen filmine ilişkin gelir gider cetvelleri arasında rakamsal tutarsızlıklar, röntgen filmi satış geliri ile ek vergi geliri makası arasındaki zikzaklar, Kızılay'ın röntgen filmi ithali, net satışları ve stok durumlarını çok yakın plandan incelemeyi gerektirecek şüpheleri taşıdığı için, münhasıran röntgen filmi

konusunda Başbakanlık Teftiş Kurulunun Gümrük Müsteşarlığı ile müştereker bir inceleme başlatmasında yarar görülmektedir.

Her Gelir Kalemine Sahip Çıktılmalıdır:

24. Kızılay'ın diğer gelir kalemleri içinde yer alan;

At yarışı küsurat farkına ilişkin olarak ilgili birimlerinin tahakkuku hiç araştırmadıkları, gönderilen ile yetindikleri, görüldüğünden, görevlilerin duyarlı davranmaları gerekmektedir.

PTT munzam pul geliri konusunda gelir kalemleri içinde bu başlıkla herhangi bir gelirin yer almadığı, diğer gelirler adı altında muhasebeleştirildiği görülmüştür. Kanuni bir gelir olduğu dikkate alınarak, ayrı bir başlık altında gösterilmesi sağlanmalıdır.

Gençlik ve Şefkat pullarının satış gelirlerinin hızla düştüğü dikkate alınarak, bu gelirlerin artırılması konusunda gayret sarf edilmeli, buna rağmen sonuç alınamaz ise uygulamadan kaldırılması için Tüzük tadilatı yapılmalıdır.

Nakdi bağışlar Kurum gelirleri içerisinde hak ettiği öneme ulaşamamıştır. Bir hayır Kurumu olan Kızılay'm, diğer hayır kuruluşlarında olduğu gibi, yardımsever vatandaşların nakdi bağışlarını yüksek düzeyde sağlamak ve genel gelirler içinde bağışların oranını yükseltmek için herhangi bir gayreti olduğu görülmemiştir. Oysa, Kızılay kendisi ile aynı alanda faaliyet gösteren diğer ülkeler Kızılay-Kızıllaç'ların nakdi yardım toplama konusundaki oranlarını yakalaması gereken bir kuruluştur. Yönetimin bu konuda özel gayret göstermesi gerekmektedir.

Afyon Maden Suyu İşletmesi Rantabl Hale Getirilmelidir:

25. Afyon Madensuyu İşletmesi ciddi bir rehabilitasyona tabi tutulmasını gereken bir yapı arz etmektedir. Bu revizyonunun temini için, aşırı personel istihdamı, işgücü kaybının önlenmesi, bayi seçimi ve bayiliğin devamı gibi temel unsurların yanı sıra özellikle talebi artırıcı yönde acil tedbirlerin de alınması gereklidir. Zira, üretim tamamen talebe bağlı olarak yürütüldüğünden üretimdeki düşüş haddizatında talepteki düşüşü göstermektedir. Bu olumsuz durumu gidermeye yönelik bir strateji bulunmadığından bu güne kadar işletme bünyesinde bir pazarlama departmanı, bir reklam seksiyonu oluşturulmamıştır.

Türkiye Kızılay Derneğinin üzerinde çalıştığı yeniden yapılanma sürecinde yukarıda belirtilen ve daha da geliştirilebilecek olan öneriler paketinin değerlendirilmesi sağlanarak Afyon Madensuyu İşletmesini rantabl hale

getirilmesi, karlılık ve verimlilik prensipleri doğrultusunda çalışması sağlanmalıdır. Şayet mevcut yapı içinde bu hususlar sağlanamayacak ise o zaman anılan işletmenin daha fazla gelir getirmesi halinde kiralama yolu ile değerlendirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

İşletmeler Elden Çıkarılmalıdır:

26. Kızılay yapısı itibarıyla, gerek çalışanları ve gerekse üçüncü kişiler tarafından, sanki bir kamu kuruluşu gibi görülmesi nedeniyle, oluşturulan her yeni şirketin, sonuçta bir kamu iktisadi teşekkülü olarak algılanması kaçınılmaz görülmektedir. Bu nedenle merkezi Hükümetin özelleştirme girişimleri de göz önüne alındığında; mevcut şirketlerdeki hisselerin belirli bir plan dahilinde elden çıkarılmasının yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

Nitekim, Emek İnşaat ve İşletme A.Ş ile ortaklaşa kurduğu, Emay Sigorta Aracılık Hizmetleri Ticaret Limited Şirketine, sahibi olduğu gayri menkullerin sigorta işlemine ilişkin ihaleye davet dahi etmemesi, aslında bu şirketlerin Kızılay'ın asli fonksiyonlarını yerine getirmesi noktasında yardımcı olmadığını yönündeki tespitin açık bir göstergesidir. Benzer bir örneği de Emek İnşaatın Kızılay'ın inşaatlarında ikinci planda kalması şeklinde yaşamaktayız. İnşaat ihalelerine ilişkin bölümde daha detaylı incelendiği üzere, Kızılay'ın Genel Merkezce yapımını üstlendiği inşaat işlerinde, sınırlı sayıda belirlenmiş özel firmaları tercih etmesi gibi kimi dedikodulara sebebiyet verebilecek yaklaşımın, şirketleşme mantığı ile izahı mümkün görülmemektedir.

Şayet şirketleri bir gelir getirici ünite olarak değerlendiriyorlar ise, bunun da sağlanmadığı aşikardır.

Kızılay'ın işgal sahası içinde gibi görülen bazı şirketler için yeni bir değerlendirme yapılmasında fayda bulunmaktadır. Örneğin, büyük umutlarla kurulan ve önümüzdeki günlerde çok ciddi yatırım yapması planlanan Kansaş Şirketinin, Sağlık Bakanlığının kan ürünleri konusunda arayış içinde olduğu milli kan politikasına uyarlılığı da tartışma konusudur. Bu tarz girişimlerin, Ülkenin sağlık politikası oluşturmaktan sorumlu Sağlık Bakanlığı ile koordineli bir biçimde yürütülmesinin gerektiği açıktır.

İhale Yönetmeliği Değiştirilmelidir:

27. Halen mer'iyette bulunan Alım ve İhale İşleri Yönetmeliğinin kaldırılarak, 2886 Sayılı Yasanın öngörülerine uygun yeni bir ihale alım satım yönetmeliği hazırlanmalıdır. Bu noktada, iyi niyetli hareket edileceği varsayımıyla hazırlanmış esnekliğe haiz usul ve esasların tatbikine netlik kazandırılmalıdır.

Örneğin, yürürlükteki Yönetmeliğin 9. maddesinde yer alan ve acil alım konusunu düzenleyen hususların keyfi tasarruflara imkan vermeyecek netlikte açık ifadelerle tanzimi; 34. maddede mevcut alımların parçalara bölünemeyeceğini destekleyici tarzda ihtiyaçların toplu alımını sağlayacak tedbirlerin ihdası; 35 ve 37. maddelerde dercedilen piyasa ve firmaları tanıma, repertuar ve fiyat hareketlerini takip konularında gerçekten işlerlik kazandıracak idari tedbirlerin ivedilikle alımı; (c) bendi kapsamında yapılacak alımlarda da yazılı metotla teklif isteme usulünün ihdası gibi konuların evveleminde ele alınarak sağlanmasında komisyonumuzca fayda mülahaza edilmektedir.

Öte yandan yapım işlerinde de Kızılay'ın genellikle belirli istekliler arasında davetiye usulünü kullandığı belirlenmiştir. Çok istisnai durumlarda ve teknik özellik gösteren işler için kullanılması mümkün olan bu usulün, hemen her yapım işi için uygulanmaması konusunda da düzenleyici tedbirlere yeni yönetmelikte yer verilmelidir.

Bu hususlar muvacehesinde hazırlanacak yönetmeliğin, 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununa uygun olarak düzenlenmiş olan, Fonlar İhale Yönetmeliği baz alınarak sistematize edilmesi tavsiye edilmektedir.

28. Kızılay Genel Müdürlüğünün c bendi kapsamında sözlü olarak teklif istemek suretiyle bazı belirli firmalardan gerçekleştirdiği, özellikle tıbbi malzeme alımlarının soruşturularak, ihalelere fesat karıştırılma suçunun işlenip işlenmediğinin tespiti gerekmektedir. Bu soruşturmanın ise Başbakanlık Teftiş Kurulunca yapılması uygun olacağından konunun Başbakanlığa bildirilmesi gerekli görülmüştür.

29. Kızılay'ın yapım işleriyle satın almalarda yüklenici firma ile üç nüsha sözleşme düzenlemesine rağmen sadece tek nüsha üzerinden damga vergisi almakta olduğu anlaşılmıştır. Bu durum Damga Vergisi Kanununun 5'inci maddesine aykırılık teşkil ettiğinden konunun Maliye Bakanlığınca incelenmesinde yarar bulunmaktadır.

30. Kızılay emvalinin sigortalanması sürecinde; bütün gayri menkuller Genel Merkezce açılan bir ihale ile sigortalanmaktadır. Ancak, sigorta şirketleri işin doğası gereği belirli bir limitin altında indirim yapamadıkları için, Kızılay yönetiminin beklediği kıırım yerine kaim olmak üzere bağış yapmayı tercih etmektedir.

Genel Merkez ihale neticesinde oluşan indirim ve bağışları, şube ve Genel Merkez kullanımındaki gayri menkuller için hisseleri nispetinde paylaşımını gerekirken, bağış kapsamında mütalâa edilen bölümden şubeleri

yararlandırmamakta ve şubeleri bağış öncesi fiyattan borçlandırmaktadır. Hakkaniyete uygun olmayan bu işlemin yeniden gözden geçirilmesinde yarar görülmektedir.

İş bu Rapor Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun bilgisine sunulmak üzere, Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

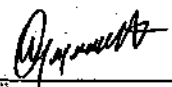
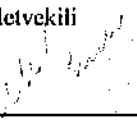
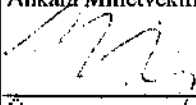
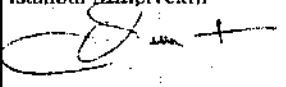
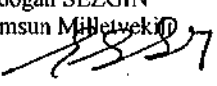
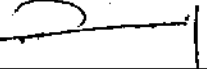
28.03.2000

T.C.
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
(10/73,74) ESAS NUMARALI
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

Karar No: 9

Karar Tarihi: 28.03.2000

KARAR

Başkan Nazif OKUMUŞ İstanbul Milletvekili 	Başkanvekili Zeki EKER Muş Milletvekili 	Sözcü Mehmet TELEK Afyon Milletvekili
Katip Sefer EKŞİ Kocaeli Milletvekili Son Toplantıda bulunamadı.	Üye Cemil ÇİÇEK Ankara Milletvekili 	Üye Esvet ÖZDOĞU Ankara Milletvekili
Üye Necmi HOŞVER Bolu Milletvekili 	Üye Faruk ÇELİK Bursa Milletvekili 	Üye Osman KILIÇ İstanbul Milletvekili
Üye Suha TANK İzmir Milletvekili 	Üye Cumali DURMİŞ Kocaeli Milletvekili 	Üye Erdoğan SEZGİN Samsun Milletvekili
Üye Nezir AYDIN Sakarya Milletvekili 		

RAPORUN DİZİ PUSULASI

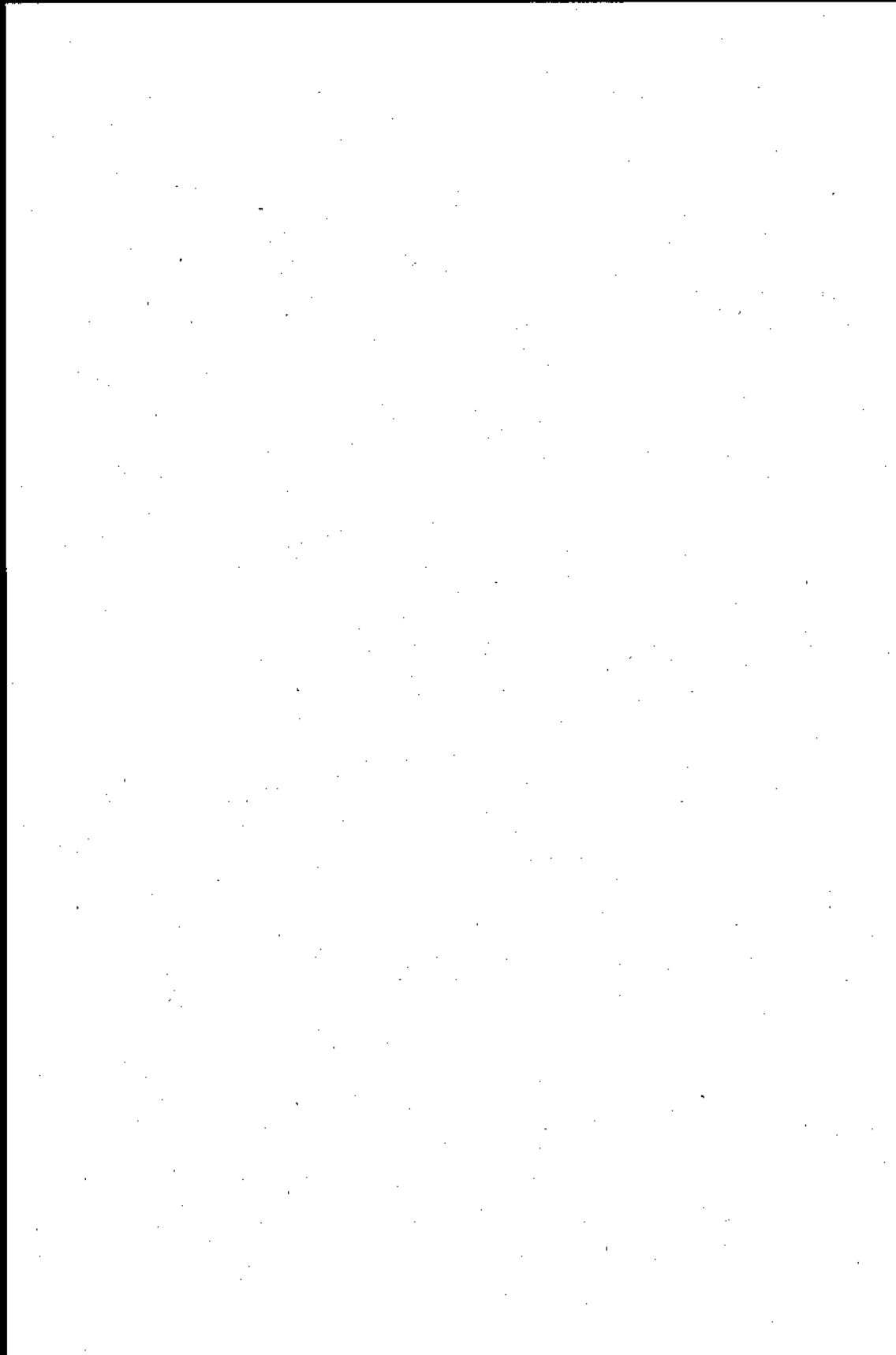
Sıra No	Tarih	Sayısı	Sayfa Adedi	Özü
1	26.10.1999	651	13	Komisyunun kuruluş önerge ve karar.
2	10.11.1999	73,74-1	18	Komasyon üyelerinin seçimi.
3	29.02.2000	676	1	Süre uzatım kararı.
4	11.11.1999	73,74-7	7	Müfettiş görevlendirme yazıları.
5	Muhtelif	Muhtelif	98	Komisyunun yazı, karar ve defterleri.
6	Muhtelif	Muhtelif	32	Komisyona gelen yazılar.
7	29.12.1999	207	33	Bayrampaşa Kızılay Şube Bşk. dosyası.
8	-	-	49	Kartal Kızılay Şube Başkanlığı dosyası.
9	30.12.1999	196	46	Bakırköy Kızılay Şube Bşk.lığı dosyası.
10	25.03.2000	-	14	Etimesgut Depo Md. dosyası.
11	16.02.2000	-	37	Sn. Süha Tanık'ın İzmir incelemeleri.
12	12.11.1999	73,74-9	3	RTÜK yazısı ve gelen video kasetleri.
13	23.03.2000	-	66	Gazetelerde Kızılay'a ait çıkan haberler.
14	17.11.1999	73,74-20	1576	Başbakanlık Tef. Ku. Dosyaları.
15	02.12.1999	73,74-30	3676	Başbakanlık Kriz Merkezi Dosyaları.
16	23.12.1999	73,74,-41	77	Dışişleri Bakanlığından gelen bilgiler.
17	23.12.1999	73,74-42	147	DDK'dan gelen bilgiler.
18	27.12.1999	73,74,-49	262	Maliye Bakanlığından gelen bilgiler.
19	27.12.1999	73,74-50	222	İçişleri Bakanlığından gelen bilgiler.
20	20.01.2000	73,74,-60	74	Diyanet İş. Bşk. gelen bilgiler.
21	31.01.2000	73,74-68	14	T. Kızılay Derneğinden gelen bilgiler.
22	31.01.2000	73,74-69	24	Sağlık Bakanlığından gelen bilgiler.
23	08.03.2000	73,74-90	6712	Başbakanlık Tef. Ku. gelen dosyalar.
24	27.03.2000	73,74-94	14	Ankara C. Başsav. gelen yazı.
25	Muhtelif	Muhtelif	1190	Komasyon Tutanakları
26	-	-	10	Kızılay üye sayıları.
27	-	-	32	Delege katılım listesi.
28	-	-	1	Denetçiler Kurulu dilekçesi.
29	-	-	15	Kartal kongre tutanağı.
30	-	-	1	Genel Müdürlük örgüt şeması.
31	-	-	1	1999 Yılı evrak dökümü.
32	-	-	35	Kızılay çalışanlar listesi.
33	03.08.1994	45	2	Kadro iptaline ilişkin YK kararı.
34	-	-	20	İş talepleri listesi.
35	-	-	11	Görevden ayrılanlar listesi.
36	-	-	10	İşe alınanlar listesi.
37	-	-	4	Tavassut evrakı.
38	-	-	4	Yakınlar listesi.

Sıra No	Tarih	Sayısı	Sayfa Adedi	Özü
39	-	-	-	2 Emine Erbil'in iş dilekçesi
40	-	-	-	2 2000 yılında işe alınanlar listesi.
41	-	-	-	3 Şubeler personel dökümü.
42	-	-	-	2 55 yaş üstü personel listesi.
43	-	-	-	1 65 yaş üstü çalışanlar listesi.
44	-	-	-	1 Eğitim durumu listesi.
45	-	-	-	2 Personel dağılım listesi.
46	-	-	-	4 Ücret listesi.
47	-	-	-	4 Hac personeli harcırab kararları.
48	-	-	-	21 Kızılay personeli harcırab kararları.
49	05.02.1997	48521	-	2 Fatih Evren otel faturası.
50	03.02.2000	-	-	2 Gazete ilanları.
51	-	-	-	3 İş yeri değiştirilen ve işe son verilen.
52	-	-	-	8 Ödül ve ceza alan personel listesi.
53	-	-	-	8 Hizmet içi eğitim çalışmaları.
54	-	-	-	9 Lojman listesi.
55	-	-	-	1 Teftiş kurulu çalışmaları.
56	22.05.1996	23	-	5 GOP teftişi ile ilgili karar.
57	-	-	-	109 Muhtelif konulara ait teftiş raporları.
58	22.10.1996	12349	-	10 Kan istasyonlarının yer seçimi hk.
59	-	-	-	6 Hac Yüksek Kurulu kararı.
60	-	-	-	3 TDV ilaç değerlendirmeleri.
61	-	-	-	14 İlaç Ec. Genel Md. İlaç fiyat. lis.
62	-	-	-	20 Gelir Gider tabloları.
63	-	-	-	11 Banka sözleşmeleri.
64	Muhtelif	-	-	9 THK ile yapılan yazışmalar.
65	09.01.1997	103	-	3 Toplantı karar tutanağı.
66	25.10.1990	-	-	13 Gayri menkul kiralama tamimi.
67	-	-	-	15 Genel Merkez kira geliri listesi.
68	20.07.1996	-	-	3 Nahita otel belgeleri.
69	-	-	-	62 Şube kira gelirleri listesi.
70	23.02.1994	-	-	3 Şube kira gelirinden gönderilecek pay.
71	-	-	-	49 Şube %40 tahakkuk cetveli.
72	-	-	-	8 Röntgen filmi gelir ve ithal durumları.
73	-	-	-	12 Afyon Maden Suyu bilgileri.
74	-	-	-	637 Son beş yıllık ihale bilgileri.
75	-	-	-	56 Çağan Medikal ihaleleri.
76	-	-	-	38 Çağan medikal ortaklık bilgileri.

Sıra No	Tarih	Sayısı	Sayfa Adedi	Özü
77	-	-	8	1998 Çadır bezi ihalesi bilgileri.
78	-	-	15	İnşaat ihaleleri bilgileri.
79	-	-	13	Elazığ Depo inşaatı ihale bilgileri.
80	01.07.1999	4857	1	Sigorta prim bedelinin ödenmesi.

80 sırada 15715 parça evraktan ibarettir. 29.03.2000

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 426)

190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerin Emniyet Genel Müdürlüğüne Ait Bölümünde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/601)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-1476/6439

24.12.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 25.11.1999 tarihinde kararlaştırılan "190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerin Emniyet Genel Müdürlüğüne Ait Bölümünde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Ülkemizin gelişmesi, hızlı nüfus artışı, sosyal ve ekonomik yapının canlılık kazanması, kütçelik yerleşim birimlerinden büyük yerleşim birimlerine yönelik göçler olması nedeniyle polisin görev alanı genişlemiş, suç ve suçlu sayısındaki artış sonucu, toplumun huzur ve güvenini korumak amacıyla yeni emniyet birimleri kurulmuş ve mevcut birimler yenilenmiştir.

İhdas edilecek 10 000 adet polis kadrosu ile yeni kurulan ve yenilenen birimlerin ihtiyacı karşılanarak emniyet hizmetleri daha etkin ve süratli bir şekilde topluma sunulacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu madde ile, Emniyet Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatında istihdamı zorunlu olan polis memuru kadrosu ihtiyacının karşılanması amaçlanmıştır.

Madde 2. — Yürürlük maddesidir.

Madde 3. — Yürütme maddesidir.

İçişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu

Esas No. : 1/601

Karar No. : 30

28.2.2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca, 24.12.1999 tarihinde Başkanlığımıza sunulan "190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvel-

lerin Emniyet Genel Müdürlüğüne Ait Bölümünde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı", Başkanlığımızca, 29.12.1999 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiş; Komisyonumuz, 24.2.2000 tarihli 16 ncı toplantısında, İçişleri, Maliye ve Adalet Bakanlıkları temsilcilerinin de katılımıyla Tasarıyı inceleyip görüşmüştür.

Tasarı ile Emniyet Teşkilâtının ihtiyacı olan 10 000 polis memuru kadrosu oluşturulmakta ve bu kadrolar 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin ilgili bölümüne eklenmektedir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmeler sırasında, günümüzde polis açığının, Tasarı ile öngörülen 10 000 kişiden çok fazla olduğu; Tasarıdaki 10 000 rakamının Tasarının hazırlandığı 1997 yılında bile ihtiyacı karşılamaktan uzak olduğu; kişi başına düşen polis sayısı standardının batı ülkeleri standardının çok altında olduğu ve bu nedenle sayının artırılması gerektiği belirtilmiştir.

Tasarının tümü üzerinde yapılan bu görüşmelerden sonra Komisyonumuz Tasarı ile gerekçesini benimsemiş ve maddelerin görüşülmesine geçilmesini kararlaştırmıştır.

Tasarının 1 inci maddesi, 10 000 polis kadrosu kurulmasına ilişkindir. Madde üzerinde verilen bir önergede kadro sayısının 20 000'e çıkarılması öngörülmektedir. Oluşturulacak yeni kadroların 10 000'i 10 uncu derece 10 000'i 9 uncu derecedir. Komisyonumuz önergeyi kabul etmiş ve madde önergede öngörülen değişiklikle birlikte kabul edilmiştir.

Tasarının yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmak üzere arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Faruk Bal</i>	<i>Musa Öztürk</i>	<i>Hasan Fehmi Konyalı</i>
Konya	Adana	Ordu
Kâtip	Üye	Üye
<i>Hasan Hüseyin Balak</i>	<i>Hasan Güler</i>	<i>Halil İbrahim Özsoy</i>
Tokat	Adıyaman	Afyon
Üye	Üye	Üye
<i>Kemal Çelik</i>	<i>Taner Kanber</i>	<i>Necmi Hoşver</i>
Antalya	Balıkesir	Bolu
Üye	Üye	Üye
<i>Faruk Çelik</i>	<i>Bekir Aksoy</i>	<i>Osman Aslan</i>
Bursa	Çorum	Diyarbakır
Üye	Üye	Üye
<i>Ömer Vehbi Hatipoğlu</i>	<i>Mustafa Zorlu</i>	<i>Yalçın Kaya</i>
Diyarbakır	Isparta	İçel
Üye	Üye	Üye
<i>Erol Al</i>	<i>Abdulkadir Aksu</i>	<i>Hüseyin Mert</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Ali Oğuz</i>	<i>Mehmet Pak</i>	<i>M. Cihan Yazar</i>
İstanbul	İstanbul	Manisa
Üye	Üye	Üye
<i>Zeki Eker</i>	<i>Mehmet Çakar</i>	<i>Enis Sülün</i>
Muş	Samsun	Tekirdağ
	Üye	
	<i>Fetullah Gültepe</i>	
	Van	

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

190 SAYILI GENEL KADRO VE USULÜ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMENİN EKİ CETVELLERİN EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE AİT BÖLÜMÜNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. — Emniyet Genel Müdürlüğünün taşra teşkilâtında kullanılmak üzere ekli listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı cetvelin ilgili bölümüne eklenmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ LİSTE

(I) SAYILI LİSTE

KURUMU : EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TEŞKİLÂTI : TAŞRA

İHDAS EDİLEN KADROLAR

Sınıfı	Unvanı	Derecesi	Serbest	Tutulan	Toplam
			Kadro Adedi	Kadro Adedi	
E.H.S.	Polis memuru	9	10 000		10 000
E.H.S.	Polis memuru	10	10 000		10 000
TOPLAM			20 000		20 000

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

11.5.2000

Esas No. : 11601

Karar No. : 108

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığınca hazırlanarak, Bakanlar Kurulunca 24.12.1999 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 29.12.1999 tarihinde tali komisyon olarak İçişleri Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen "190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerin Emniyet Genel Müdürlüğüne Ait Bölümünde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 9.5.2000 tarihinde yaptığı 49 uncu birleşiminde Hükümeti temsilen İçişleri Bakanı Sadettin Tantan ile İçişleri ve Maliye Bakanlıkları ve Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılımıyla incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği gibi; ülkemizin gelişmesi, hızlı nüfus artışı, sosyal ve ekonomik yapının canlılık kazanması, büyük yerleşim birimlerine yönelik göçler nedeniyle, polisin görev alanı genişlemiş, suç ve suçlu sayısındaki artış sonucu, toplumun huzur ve güvenini korumak amacıyla, yeni emniyet birimleri kurulmuş ve mevcut birimler yenilenmiştir.

Tasarı ile; emniyet hizmetlerinin daha etkin ve süratli bir şekilde topluma sunulabilmesi amacıyla yeni kurulan ve yenilenen birimlerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere 10 000 adet polis memuru kadrosu ihdas edilmektedir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

— Emniyet Genel Müdürlüğünün personel ihtiyacının yıllardır gündemde olduğu, bu nedenle Tasarının olumlu karşılandığı, ancak, Tasarı ile ihdası öngörülen 10 bin kadronun hangi usul ve esaslar çerçevesinde ve ne kadar süre içerisinde kullanılacağı,

— Polis memuru sayısının artırılmasının gerekliliğinin yanında öncelikle mevcut polislerin malî durumlarının iyileştirilmesinin gerektiği,

— İhdası öngörülen kadro adedi belirlenirken, hangi kriterlerin esas alındığı, bu kadroların ihdası halinde hazineye ne kadar malî yük getireceği, ihdası öngörülen kadrolar için bütçede ödenek bulunup bulunmadığı,

— Ülkemizde ve gelişmiş ülkelerde kişi başına düşen polis sayısının ne kadar olduğu, polis teşkilâtında norm kadro uygulamasına ilişkin bir çalışma bulunup bulunmadığı,

Şeklinde görüş, eleştiri ve soruları takiben Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda,

— Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde yaklaşık 158 bin adet polis memurunun görev yapmakta olduğu, her yıl yaklaşık 5 bin polisin emekli olduğu, mevcut polis sayısının 200 bine çıkarılmasının hedeflendiği, bu nedenle ilk aşamada 10 bin kadro ihdasının öngörüldüğü,

— 10 bin polis kadrosunun getireceği malî yükün aylık yaklaşık 3 trilyon yıllık ise yaklaşık 37 trilyon lira olduğu, ihdas edilecek kadrolar için bütçede yeterli ödeneğin bulunduğu, ihdası öngörülen 10 bin kadronun öntümüzdeki günlerde mezun olacak polis okulu öğrencileri için kullanılacağı,

— Norm kadro düzenlemelerine ilişkin çalışmaların halen sürdürüldüğü,

— Emniyet Genel Müdürlüğünün amacının polis eğitiminin çağdaş gelişmelere uygun hale getirilerek niteliğinin yükseltilmesi ve teknolojik donanım ile desteklenmesi suretiyle hizmet kalitesinin artırılması olduğu,

İfade edilmiştir.

Tümül üzerindeki görüşmeleri müteakip, Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiş ve Tasarının maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
<i>Metin Şahin</i>	<i>Mehmet Hanifi Tiryaki</i>	<i>Nihat Gökbülüt</i>
Antalya	Gaziantep	Kırıkkale
Kâtip	Üye	Üye
<i>Cafer Tufan Yazıcıoğlu</i>	<i>Sait Açıba</i>	<i>Abdulkadir Akcan</i>
Bartın	Afyon	Afyon
Üye	Üye	Üye
<i>Gaffar Yakın</i>	<i>Hikmet Uluğbay</i>	<i>Cengiz Aydoğan</i>
Afyon	Ankara	Antalya
Üye	Üye	Üye
<i>Ali Uzunurmak</i>	<i>Zeki Ergezen</i>	<i>M. Altan Karapaşaoğlu</i>
Aydın	Bitlis	Bursa
Üye	Üye	Üye
<i>Oğuz Tezmen</i>	<i>Süleyman Coşkun</i>	<i>Hakkı Duran</i>
Bursa	Burdur	Çankırı

Üye Mücahit Himoğlu Erzurum (İmzada bulunamadı)	Üye Aslan Polar Erzurum	Üye Mehmet Döner Hatay (İmzada bulunamadı)
Üye Ramazan Gül Isparta (İmzada bulunamadı)	Üye Ali Er İçel	Üye Aydın Ayaydın İstanbul
Üye Ali Coşkun İstanbul	Üye Nesrin Nas İstanbul	Üye Masum Türker İstanbul
Üye Hasan Metin İzmir	Üye İlhami Yılmaz Karabük	Üye Zeki Ünal Karaman
Üye Necdet Tekin Kırklareli	Üye Ali Gebeş Konya	Üye Ahmet Derin Kütahya (İmzada bulunamadı)
Üye Süleyman Çelebi Mardin	Üye Veysi Şahin Mardin	Üye Cevat Ayhan Sakarya
Üye Ş. Ramis Savaş Sakarya	Üye Tarık Cengiz Samsun	Üye Lütfi Ceylan Tokat
	Üye Hasan Özgöbek Uşak	

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

190 SAYILI GENEL KADRO VE USULÜ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMENİN EKİ CETVELLERİN EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE AİT BÖLÜMÜNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. — Emniyet Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatında kullanılmak üzere, ekli listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin ilgili bölümüne eklenmiştir.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Bülent Ecevit
Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

D. Bahçeli

Devlet Bakanı

R. Önal

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. S. Gürel

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı V.

H. H. Özkan

Devlet Bakanı

F. Ünlü

Adalet Bakanı

H. S. Türk

Dışişleri Bakanı V.

Ş. S. Gürel

Bayındırlık ve İskân Bakanı

K. Aydın

Tarım ve Köyşleri Bakanı

Prof. Dr. H. Y. Gökalp

Kültür Bakanı

M. İ. Talay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

H. H. Özkan

Devlet Bakanı V.

H. Y. Gökalp

Devlet Bakanı

S. Somuncuoğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. R. Mirzaoğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Üşenmez

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Çay

Millî Savunma Bakanı

S. Çakmakoglu

Maliye Bakanı

S. Oral

Sağlık Bakanı

Doç. Dr. O. Durmuş

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

Y. Okuyan

Turizm Bakanı

E. Mumcu

Çevre Bakanı

F. Aytekin

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

190 SAYILI GENEL KADRO VE USULÜ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMENİN EKİ CETVELLERİN EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE AİT BÖLÜMÜNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. — Tasarının 1. inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2. nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3. üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Enerji ve Tab. Kay. Bak. ve Başb. Yrd

M. C. Erstimer

Devlet Bakanı

M. Keçeciler

Devlet Bakanı

Y. Yalova

Devlet Bakanı

R. K. Yücelen

Devlet Bakanı V.

Y. Yalova

Devlet Bakanı

M. A. İrtemişlik

İçişleri Bakanı

S. Tantan

Millî Eğitim Bakanı

M. Bostancıoğlu

Ulaştırma Bakanı

Prof. Dr. E. Öksüz

Sanayi ve Ticaret Bakanı

A. K. Tanrıku

Orman Bakanı

Prof. Dr. N. Çağan

TASARIYA EKLI LİSTE

(I) SAYILI CETVEL

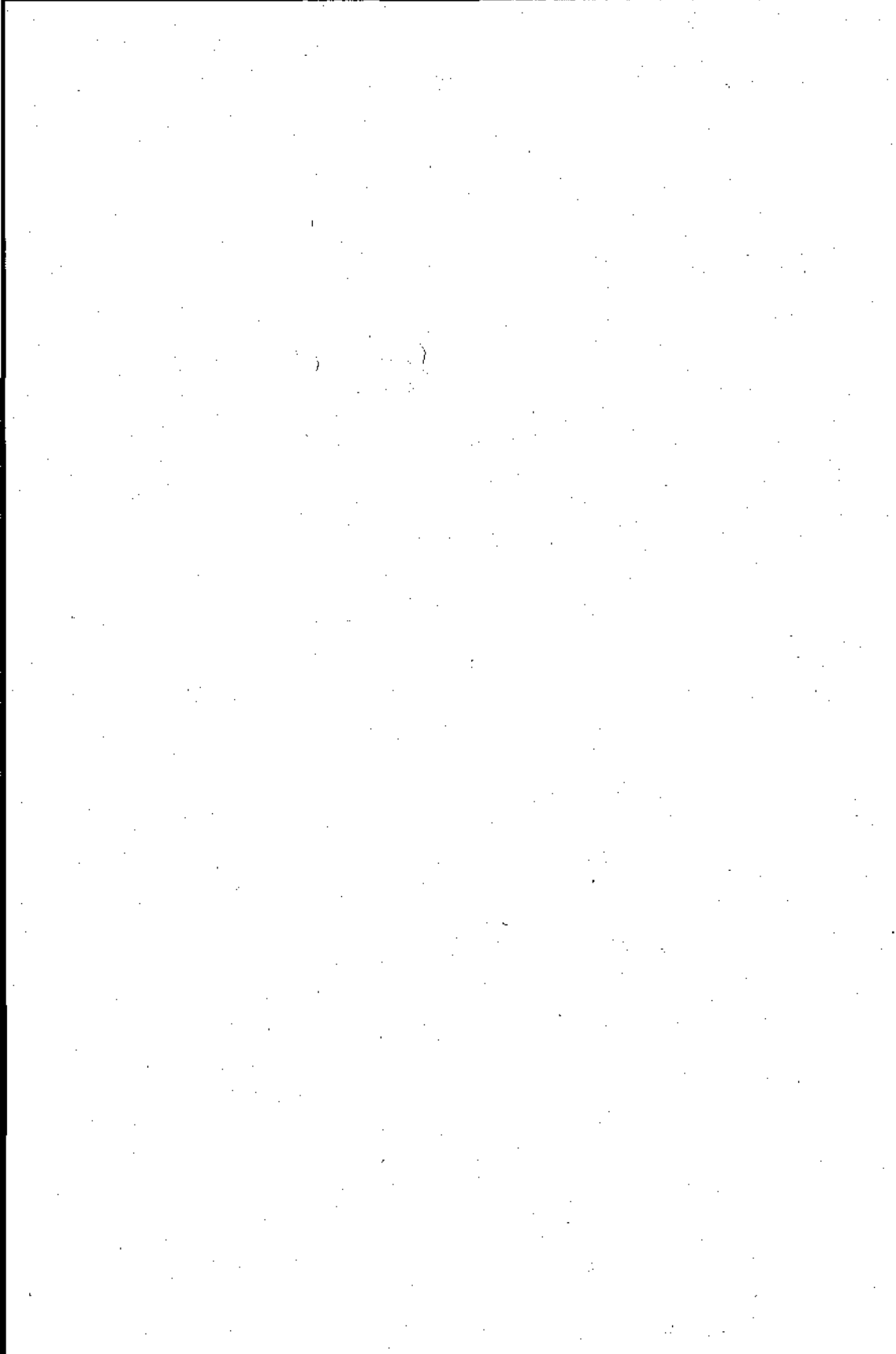
KURUMU : EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TEŞKİLÂTI : TAŞRA

İHDASI UYGUN GÖRÜLEN KADROLARIN

<u>Sınıfı</u>	<u>Unvanı</u>	<u>Derecesi</u>	Serbest <u>Kadro Adedi</u>	Tutulan <u>Kadro Adedi</u>	<u>Toplam</u>
EMH	Polis Memuru	10	10 000	—	10 000
		TOPLAM :	10 000	—	10 000

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 421)

Askerî Hâkimler Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Adalet Komisyonları Raporları (1/657)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-32/1638

31.3.2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 25.2.2000 tarihinde kararlaştırılan "Askerî Hâkimler Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bilent Ecevit
Başbakan

GENEL GEREKÇE

2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununa 21.3.1995 tarihli ve 4087 sayılı Kanun ile eklenen geçici 10 uncu madde ile askerî hâkimlerin de birinci sınıfa ayrılma koşullarına ilişkin düzenleme yapılmış, 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununun 15 inci maddesinde aranan diğer şartlar ile birlikte "binbaşı rütbesine nasbedilmiş olmak" ve "meslekte 10 hizmet yılını doldurmuş bulunmak" birinci sınıf askerî hâkimliğe geçirilmek için yeterli görülmüştür. Ancak söz konusu hükmün, "binbaşı rütbesini" ve "meslekte on yıl hizmet süresini" sadece, Kanunun yürürlüğe girdiği tarih olan 21.3.1995 tarihinde askerî hâkimlik mesleğinde bulunanlar için uygulanması, askerî hâkimler arasında birinci sınıf askerî hâkimliğe ayrılmada farklı şartların oluşmasına ve eşitsizliklere sebebiyet vermiştir.

2802 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinde de öngörülmesine rağmen, 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununda bugüne kadar paralel bir düzenleme yapılmaması nedeniyle, 2802 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinin yürürlüğe girdiği 21.3.1995 tarihinden önce meslekte bulunan askerî hâkimlerle, bu tarihten sonra mesleğe giren askerî hâkimler arasında birinci sınıf askerî hâkimliğe ayrılma şartlarında farklılıklar oluşmuş, 4087 sayılı Kanunun yürürlüğe konulduğu 21.3.1995 tarihinde meslekte bulunan askerî hâkimlerin diğer koşullarla birlikte, binbaşı rütbesinde olmaları ve askerî hâkimlikte 10 hizmet yılını doldurmaları halinde birinci sınıf hâkimliğe ayrılmaları sağlanırken, bu tarihten sonra askerî hâkim olanlar için kıdemli binbaşı olmak ve askerî hâkimlikte oniki hizmet yılını doldurmak gibi farklı bir durum yaratılmasına neden olunmuştur.

2802 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinde yapılan düzenlemelerin, 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununun 15 inci maddesinde de gerçekleştirilmemesi nedeniyle ortaya çıkan ve askerî hâkimlerin birinci sınıf askerî hâkimliğe ayrılmalarında farklı kanunî yükümlülüklerin yerine getirilmesi sonucunu doğuran ve bu nedenle eşitlik ilkesini ihlâl eden durumun ortadan kaldırılmasının hukukî bir zorunluluk olduğu değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, askerî hâkimlik mesleğinden önce hâkimlik ve savcılık mesleğinde geçirilen sürelerin tamamı ile, avukatlık ve muvazzaf subaylık hizmetinde geçirilen sürelerin yarısının birinci

sınıf askerî hâkimliğe ayrılmak için aranan hizmet süresinden sayılmaması, askerî hâkimlikten önce yapılan kamu hizmetlerinin değerlendirilmemesi, çeşitli nedenlerle askerî hâkimlik hizmetine geç başlamış olanların emsallerine nazaran malî açıdan kayba uğramalarına neden olmaktadır.

Bu durum aynı rütbe ve kıdemli haiz askerî hâkim subaylar arasında, birinci sınıf askerî hâkim olan ile birinci sınıf olmayanlar arasında özlük hakları açısından büyük farklılıklar meydana getirmektedir. Aynı rütbe kıdemini haiz birinci sınıf askerî hâkim olan askerî hâkim sınıfından bir binbaşı, kıdemce kendisine eşit ve bazı durumlarda üstü olan birinci sınıf olmayan bir askerî hâkim subaydan daha fazla maaş alabildiğinden hoşnutsuzluklara neden olmaktadır. Bu durum, rütbe ve kıdemini esas aldığı Türk Silâhlı Kuvvetlerinin hiyerarşik yapısına da uygun düşmemektedir.

Hazırlanan Tasarı ile, 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununun birinci sınıf askerî hâkimliğe ayrılma şartlarını düzenleyen 15 inci maddesinde yer alan "Kıdemli binbaşı rütbesinde bulunmak" ve "Askerî hâkimlik hizmetinde en az oniki yılını doldurmuş olmak" koşullarının, "Binbaşı rütbesinde bulunmak" ve "Askerî hâkimlik hizmetinde en az on yılını doldurmuş olmak" şeklinde değiştirilmesi ve askerî hâkimlik mesleğinden önceki hâkimlik ve savcılıkta geçen sürenin tamamı ile, avukatlık ve muvazzaf subaylıkta geçirilen sürenin ise yarısının hâkimlik hizmet süresine eklenmesi öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Madde ile; 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununun "Birinci sınıfa ayrılma" başlıklı 15 inci maddesinde değişiklik yapılarak, askerî hâkimlerin birinci sınıfa ayrılma şartları arasında sayılan "Kıdemli binbaşı rütbesinde bulunmak" ve "Askerî hâkimlik hizmetinde en az oniki yılını doldurmuş olmak" koşulları, "Binbaşı rütbesinde bulunmak" ve "Askerî hâkimlik hizmetinde en az on yılını doldurmuş olmak" şeklinde değiştirilmektedir.

Böylece, 9.3.1995 tarihli ve 4087 sayılı Kanunla, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununa eklenen geçici 10 uncu madde hükmüne göre, 21.3.1995 tarihinden önce mesleğe girmiş ve halen görevde olan askerî hâkimlerin birinci sınıfa ayrılmalarında uygulanan şartlar, söz konusu tarihten sonra askerî hâkimliğe başlayanlara da uygulanarak, aynı Kanuna tâbi askerî hâkimler arasında eşitlik sağlanmaktadır.

Diğer taraftan, 2802 sayılı Kanunun 40 inci maddesiyle sağlanan hakların muvazzaf subay iken askerî hâkimliğe geçen subaylara da sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 2. — 2802 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesi ile yapılan düzenlemeye göre askerî hâkimler arasında farklı durumlar yaratılmıştır. Şöyle ki; 21.3.1995 tarihinden önce askerî hâkim olarak görev yapanlar on hizmet yılı ve binbaşı olmak şartına tâbi iken, bu tarihten sonra askerî hâkim olanlar oniki yıl hizmet ve kıdemli binbaşı rütbesinde olmak şartına tâbi olmaktadırlar. Madde ile askerî hâkimler arasında farklılık yaratan bu durum ortadan kaldırılmaktadır.

Harp Okulu kaynaklı askerî hâkimlerin muvazzaf subaylıkta geçen sürelerinin yarısının askerî hâkimlikten sayılmasıyla hâkimlikte geçen sürenin yeniden tespit edilmesi gerekecektir. Bu durum, 357 sayılı Kanunun 15 inci maddesindeki şartları sağlamak kaydıyla birinci sınıf askerî hâkimliğe ayrılmada etkili olacaktır. Şöyle ki; yüzbaşılığın ikinci yılında askerî hâkimliğe başlayan bir subay mevcut hükme göre yarbaylıkta birinci sınıf askerî hâkimliğe ayrılırken, yapılacak yeni düzenleme ile binbaşılıkta birinci sınıf askerî hâkim olabilecektir.

Madde 3. — Yürürlük maddesidir.

Madde 4. — Yürütlme maddesidir.

Millî Savunma Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Millî Savunma Komisyonu

Esas No. : 11657

Karar No. : 34

18.4.2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanarak 31.3.2000 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 10.4.2000 tarihinde tali komisyon olarak Komisyonumuza, esas komisyon olarak Adalet Komisyonuna havale edilen 11657 esas numaralı "Askerî Hâkimler Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 13.2.2000 tarihli 13 üncü birleşiminde kabul edilen önerge doğrultusunda Komisyon gündemine alınmış ve Hükümeti temsilen Millî Savunma Bakanının başkanlığında Millî Savunma ve İçişleri Bakanlıkları ile Gençlik Kurmay Başkanlığı ve T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görüşülmüştür.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde;

Askerî hâkim mesleğinde birinci sınıf askerî hâkimliğe ayrılabilmek için, 21.3.1995 tarihli ve 4087 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesi ile "binbaşı rütbesine nasbedilmiş olmanın" ve "meslekte 10 hizmet yılını doldurmuş bulunmanın" yeterli görüldüğü, ancak söz konusu hükmün sadece Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte askerî hâkimlik mesleğinde bulunanlar için uygulanmasının bazı eşitsizliklere neden olduğu,

Askerî hâkimlik mesleğinden önce hâkimlik ve savcılık mesleğinde geçirilen sürelerin tamamı ile avukatlık ve muvazzaf subaylık hizmetinde geçirilen sürelerin yarısının birinci sınıf askerî hâkimliğe ayrılmak için aranan hizmet süresinden sayılmamasının, çeşitli nedenlerle mesleğe geç başlamış olanların mali açıdan kayba uğramalarının yanı sıra aynı rütbe ve kıdemi haiz askerî hâkim subaylar arasında özlük hakları açısından büyük farklılıklar meydana getirdiği, bu durumun da rütbe ve kıdemin esas alındığı Türk Silâhlı Kuvvetlerinin hiyerarşik yapısına uygun düşmediği,

Tasarı ile yukarıdaki hususlarda düzenleme yapıldığı,

Görülmektedir.

Tasarı ve gerekçesinin Komisyonumuzca da benimsenmesini takiben Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda;

Türk Silâhlı Kuvvetleri bünyesinde görev yapan askerî hâkimlerin, yedeksubay hâkimler, harp okullarını bitirdikten sonra Türk Silâhlı Kuvvetleri adına hukuk fakültelerini bitirenler ve harp okullarını bitirdikten sonra kendi çabalarıyla hukuk fakültelerini bitirenler olarak üç ayrı kaynaktan temin edildikleri,

Askerî hâkimlik mesleğini yapabilmek için subay olmak şartının bulunduğunu ve hafif yirmi-üç askerî mahkemede yaşanan sıkıntının bu tasarı ile giderilmesinin amaçlandığı,

Belirtilmiştir.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerin ardından Tasarının 1 ve 2 nci maddeleri ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 3 ve 4 üncü maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz esas komisyon olan Adalet Komisyonuna sevk edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Sadık Kırbaş
Çanakkale

Başkanvekili
Hayrettin Özdemir
Ankara

Sözcü
Şükri Yürlür
Ordu
(İmzada bulunamadı)
Üye
M. Metanet Çulhaoğlu
Adana
Üye
Oğuz Aygün
Ankara
(Müstenkifim)
Üye
Hüseyin Arabacı
Bilecik
Üye
Bekir Aksoy
Çorum
(İmzada bulunamadı)
Üye
Fahrettin Kukuracı
Erzurum
(İmzada bulunamadı)
Üye
Hitseyin Arı
Konya
Üye
Mustafa Enöz
Manisa
Üye
Fetullah Gültepe
Van

Kâtip
M. Kemal Tuğmaner
Mardin
Üye
Gönül Saray Alphan
Amasya
Üye
Rıza Ulucak
Ankara
Üye
Turban Tayan
Bursa
Üye
Vahit Kayırcı
Çorum
Üye
Yıldırım Ulupınar
İzmir
Üye
Namiç Hakan Durhan
Malatya
Üye
Hasan Gülilay
Manisa
(İmzada bulunamadı)
Üye
Ömer Üstümkol
Zonguldak

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
ASKERİ HÂKİMLER KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
TASARISI

- MADDE 1. — Tasarımın 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 2. — Tasarımın 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3. — Tasarımın 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 4. — Tasarımın 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No. : 1/657

Karar No. : 25

5.5.2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Askerî Hâkimler Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, Adalet, Millî Savunma ve Maliye Bakanlıkları ile Genelkurmay Başkanlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla Komisyonumuzun 4.5.2000 tarihli 32 nci birleşiminde incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 1 inci maddesiyle öngörülen değişiklikle 26.10.1963 tarihli ve 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (B) bendinde, askerî hâkimlik mesleğinden önce avukatlıkta geçen sürenin yarısının askerî hâkimlikten sayılacağı hükme bağlanmıştır. Komisyonumuz, Avukatlık Kanununda yapılan yeni düzenlemeye paralel olarak bu süreyi "dörtte üçü" şeklinde değiştirmiş, Tasarının diğer maddeleri Bakanlar Kurulundan gelen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun geçici 10 uncu maddesinin yürürlüğe girdiği 21.3.1995 tarihinden önce meslekte bulunan askerî hâkimlerle, bu tarihten sonra mesleğe giren askerî hâkimler arasında birinci sınıf askerî hâkimliğe ayrılma şartlarında oluşan farklılığı ve eşitsizliği gidermek amacıyla hazırlanan Tasarının, biran önce kanunlaşmasını uygun gören Komisyonumuz, İçtüzüğün 52 nci maddesi gereğince Genel Kurulda öncelikle görüşülmesine karar vermiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Emin Karaa</i>	<i>Turhan Tayan</i>
Kütahya	Bursa
Sözcü	Kâtip
<i>Mehmet Nacar</i>	Mustafa İlimen
Kilis	Edirne
Üye	(İmzada bulunamadı)
<i>Adnan Fatih Özdemir</i>	Üye
Adana	Dengir Mir Mehmet Fırat
Üye	Adıyaman
<i>Ramazan Toprak</i>	(Toplantıya katılmadı)
Aksaray	Üye
Üye	<i>Ali Arabacı</i>
<i>Yasin Hatiboğlu</i>	Bursa
Çorum	Üye
(Muhalefet Şerhîm Eklidir.)	<i>Beyhan Aslan</i>
Üye	Denizli
<i>Mehmet Sadri Yıldırım</i>	Üye
Eskişehir	<i>İsmail Aydınlı</i>
(İmzada bulunamadı)	İstanbul

Üye
Mehmet Gül
İstanbul
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Nazire Karakuş
İstanbul
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Sevgi Esen
Kayseri
(Toplantıya katılmadı)

Üye
İsmail Çevik
Nevşehir

Üye
Erdoğan Sezgin
Samsun
(İmzada bulunamadı)

Üye
Yahya Akman
Şanlıurfa

Üye
A. Nazlı Ilıcak
İstanbul
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Edip Özbaş
Kahramanmaraş

Üye
Cemal Özbilen
Kırklareli

Üye
Yekta Açıkgöz
Samsun
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Yaşar Topçu
Sinop

Üye
Orhan Bıçakçıoğlu
Trabzon
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Kamer Genç
Tunceli
(Muhalefim, şerhim eklidir.)

ADALET KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Konu : Muhalefet şerhim hak.

Askerî Hâkimler Kanununda tadilat yapılmasına mütedâir (1/657) sıra sayılı tasarının, Komisyonca müzakere edilmesine karşıyım. Zira böyle bir müzakere Anayasaya, İçtüzüğe, TBMM Danışma Kurulu önerisine ve Genel Kurulun 25.4.2000 tarihli Kararına aykırıdır.

Şöyle ki :

Genel Kurul, "ara verme" halindeyken; hatta, Cumhurbaşkanlığı seçimi için yapılacak oylamalar arasında "Genel Kurulun toplantı yapmaması" kararlaştırılmışken, Gündem düzenlenmiş, Komisyon toplantıya çağrılmış, itirazımıza, toplantının ertesi güne kaydırılması talebimize rağmen, görüşme sürdürülmüş ve muhalefetime konu rapor hazırlanmıştır.

Muhalefet sebeplerim :

1. Bu Rapor Anayasaya Aykırıdır :

Anayasanın 95/1 inci maddesinde ifade edildiğine göre : "Türkiye Büyük Millet Meclisi, çalışmalarını, kendi yaptığı içtüzük hükümlerine göre yürütür."

Komisyon, Anayasanın amir hükümle işaret ettiği ıçtüzüğü dikkate almamak suretiyle Anayasa aykırı davranmıştır. Bu suretle, ayrıca Anayasanın bağlayıcılığını düzenleyen 11 inci maddesindeki : "Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını... bağlayan temel hukuk kurallarıdır." hükmünü de ihlâl etmiştir.

2. Komisyon Raporu İçtüzüğe Aykırıdır :

a) Komisyonların, Genel Kurula niyabeten görev yaptığı bilinmektedir. Buna göre, Komisyonların çalışabilmesi, ya Genel Kurulun çalışıyor olmasına, ya da Genel Kurulun özel izin vermesine bağlıdır.

Komisyonumuzun 4.5.2000 (Perşembe) tarihinde yaptığı toplantı bu şartlara uygun değildir.

Zira, TBMM Danışma Kurulu, "Seçim oylaması yapılacak günlerde, Başkanlık sunuşları dışında başka konuların görüşülmemesi ve oylamalar arasındaki günlerde Genel Kurulun toplantı yapmaması..."nı önermiş, Genel Kurulda 25.4.2000 tarihli kararıyla bu öneriyi kabul etmiştir.

b) Genel Kurulun hangi günlerde çalışmasının tabii, hangi günlerde çalışabilmesinin karara bağli olduğu yine İçtüzüğün 54 üncü maddesinde çok açık biçimde düzenlenmiştir.

Bir özel öneri ve karar yoksa, Genel Kurul, ancak Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri çalışabilmektedir.

Aksini zorlama, "yeni bir İçtüzük hükmü ihdası olur" ki Anayasaya aykırılık oluşturur.

c) TBMM Genel Kurulu 25.4.2000 tarihli kararıyla, tipik bir "ara verme" kararı almıştır. Bu karara göre, son haftayı örnek alacak olursak, Genel Kurul 1.5.2000 ile 5.5.2000 tarihleri arasındaki tabii çalışma günleri olan Salı, Çarşamba ve Perşembe günlerini mesaiden çıkarmıştır. Bu ise İçtüzüğün 6 ncı maddesinde ifadesini bulan tipik bir "ara vermedir." Ara vermede Genel Kurulun çalışması mümkün değildir. Komisyonların çalışması ise izne bağlıdır.

d) Nitekim, İçtüzüğün 25 inci maddesi, tatil ve aravermede çalışabilme şartlarını düzenlemiştir. Maddenin amir hükmüne göre; "Hangi Komisyonların tatil ve araverme sırasında çalışacağı, Başkanın teklifi üzerine Genel Kurulca tespit edilir."

Rapora bağlanan tasarınn, Komisyonumuzda 4.5.2000 tarihinde görüşülmesine dair Meclis Başkanlığının bir teklifi olmamış, tabii olarak da Genel Kurul kararına bağlanmamıştır. Bu sebeple de, işbu raporun düzenlenmiş olması İçtüzüğe aykırıdır.

e) Ara verme esnasında, Komisyonumuzun çalışmasına izin verilmemiş olması bir yana; Genel Kurul 25.4.2000 tarihinde aldığı bir kararla "...oylamalar arasındaki günlerde Genel Kurulun toplantı yapmaması..." kararlaştırılmıştır. Bu karar, tatil kararı olmadığına, mutad çalışmaları da ortadan kaldırdığına göre, tipik bir hem ara verme, hem de, önemine binaen seçim dışındaki çalışmaları yasaklama kararıdır.

Komisyonumuzun toplanması, müzakeresi, tasarıyı rapora raptı yasalara, Meclis kararına, geçmiş uygulamalara aykırıdır.

Anayasaya İçtüzüğe, Genel Kurul kararına aykırı bulunan Komisyon toplantısı "ke-en lem-ye-kûn" (yoklukla malûl) dür. Yapılmamış sayılmak gerekir.

"Mutlak butla" ile malûl bulunan böyle sakat bir raporun Genel Kurul müzakeresine mesned yapılması da hukuka aykırı olur. Rapor Genel Kurula sunulmamalı, üzerinde müzakere açılmamalıdır.

Saygılarımla arz ederim.

5.5.2000

Yasin Hatiboğlu

Çorum

MUHALEFET ŞERHİ

1. Yürürlükteki Avukatlık Kanununa göre avukatlıkta geçen sürenin 2/3'ünün hâkimlikte sayılacağı hükme bağlandığı halde, burada 3/4 ünün kabulü ve ayrıca İdarî ve Adlî yargıda hâkimlik dışında geçen kamu hizmeti hâkimlikte sayılmadığı halde, burada muvazzaf subaylıkta geçen sürenin yarısının sayılması Anayasanın eşitlik ilkesine aykırıdır.

2. İçtüzüğün 6 ve 25 inci maddesine göre T.B.M. Meclisinin tatilde ve ara vermede olması hallerinde Komisyonların çalışabilmesi için Genel Kuruldan karar alınması gerektiği belirtildiği ve Cumhurbaşkanlığı seçimi nedeniyle T.B.M. Meclisinin çalışmalara ara vermesine rağmen, Genel Kurulda çalışma için izin alınmadan Komisyonun toplanması İçtüzüğe aykırıdır.

Bu nedenlerle tasarıya karşıyım.

Kamer Genç
Tunceli

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

ASKERİ HÂKİMLER KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. - 26.10.1963 tarihli ve 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) ve (B) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"A) Binbaşı rütbesinde bulunmak,

B) Askerî hâkimlik hizmetinde en az on yılını doldurmuş olmak (Askerî hâkimlik mesleğinden önceki hâkimlik ve savcılıkta geçen sürenin tamamı, avukatlıkta ve müvazzaf subaylıkta geçen sürenin yarısı askerî hâkimlikten sayılır.),"

MADDE 2. - 357 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 8. - Bu Kanunun yürürlüğe girmesiyle, daha önceki tarihler itibarıyla birinci sınıfa ayrılma işlemleri, birinci sınıfa ayrılmayı hak ettikleri tarihe göre düzeltilir. Bu düzeltme geçmişe doğru malî hak doğurmaz."

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

ASKERİ HÂKİMLER KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. - 26.10.1963 tarihli ve 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) ve (B) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"A) Binbaşı rütbesinde bulunmak,

B) Askerî hâkimlik hizmetinde en az on yılını doldurmuş olmak (Askerî hâkimlik mesleğinden önceki hâkimlik ve savcılıkta geçen sürenin tamamı, avukatlıkta geçen sürenin dörtte üçü ve müvazzaf subaylıkta geçen sürenin yarısı askerî hâkimlikten sayılır.),"

MADDE 2. - Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Bülent Ecevit
Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

D. Bahçeli

Devlet Bakanı

R. Önal

Devlet Bakanı V.

F. Ünlü

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

H. Gemici

Devlet Bakanı

F. Ünlü

Adalet Bakanı

Prof. Dr. H. S. Titrk

Dışişleri Bakanı

İ. Cem

Bayındırlık ve İskân Bak.

K. Aydın

Tarım ve Köyşleri Bak.

Prof. Dr. H. Y. Gökalp

Kültür Bakanı

M. İ. Talay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

H. H. Özkan

Devlet Bakanı

Prof. Dr. T. Toskay

Devlet Bakanı

S. Somuncuoğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. R. Mirzaoğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Üşenmez

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Çay

Millî Savunma Bakanı

S. Çakınakoğlu

Maliye Bakanı

S. Oral

Sağlık Bakanı

Doç. Dr. O. Durmuş

Çalışma ve Sos. Güt. Bak.

Y. Okuyan

Turizm Bakanı V.

R. K. Yücelen

Çevre Bakanı

F. Aytekin

En. ve Tab. Kay. Bak. ve Başb. Yrd.

M. C. Ersümer

Devlet Bakanı

M. Keçeciler

Devlet Bakanı

Y. Yalova

Devlet Bakanı

R. K. Yücelen

Devlet Bakanı

E. S. Gaydalı

Devlet Bakanı V.

S. Oral

İçişleri Bakanı

S. Tantan

Millî Eğitim Bakanı

M. Bostancıoğlu

Ulaştırma Bakanı

Prof. Dr. E. Öksüz

Sanayi ve Ticaret Bak.

A. K. Tanrıkulu

Orman Bakanı

Prof. Dr. N. Çağan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

113 ÜNCÜ BİRLEŞİM

20 . 6 . 2000 SALI

Saat : 15.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. – Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/459) (S. Sayısı : 449) (Dağıtım tarihi : 14.6.2000)

2. – Kastamonu Milletvekili M. Hadi Dilekçi'nin, Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/460) (S. Sayısı : 450) (Dağıtım tarihi : 14.6.2000)

3. – İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak'ın, Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/461) (S. Sayısı : 451) (Dağıtım tarihi : 14.6.2000)

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

1. – İstanbul Milletvekili Nazif Okumuş ve 43 Arkadaşı ile Ankara Milletvekili Cemil Çiçek ve 21 Arkadaşının, Türkiye Kızılay Derneği'nin Sorunları ile Faaliyetlerinin Araştırılarak Gelir Kaynaklarının Daha Etkin Kullanılması için Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci Maddeleri Uyarınca Birer Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin Önergeleri ve Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, (10/73, 74) (S. Sayısı : 405) (Dağıtım tarihi : 14.6.2000)

3

SEÇİM

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

1. – 20 nci Yasama Döneminde Konya Milletvekili Hüseyin Arı ve 56 Arkadaşı Tarafından Verilen Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğünce 1996 Yılında Özürlülerin Memurluğa Alınması İçin Açılan Sınavda Mevzuata Aykırı ve Usulsüz İşlemler Yapılmasına Göz Yumarak Görevini İhmal Ettiği ve Köttüye Kullandığı ve Bu Eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 230 ve 240 nci Maddelerine Uyduğu İddiasıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eski Bakanı Mustafa Kul Hakkında Anayasanın 100 üncü ve İhtüzüğün 107 nci Maddeleri Uyarınca Bir Meclis Soruşturması Açılmasına İlişkin Önerge ve Meclis Soruşturması Komisyonu Raporu (9/34) (S. Sayısı : 410) (Dağıtım tarihi : 6.6.2000)

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

1. – Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 22 arkadaşının, ithal kömür uygulamasının yeniden değerlendirilmesi ve kömür üreticilerinin içinde bulunduğu durumun araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/9) (1)

2. – Bursa Milletvekili Ertuğrul Yaşınbayır ve 31 arkadaşının, tekstil ve konfeksiyon sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/10) (1)

3. – Konya Milletvekili Veysel Candan ve 20 arkadaşının, SSK'nın bugünkü durumunun araştırılarak yeniden yapılandırılması için alınması gereken tedbirleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/11) (1)

4. – Konya Milletvekili Veysel Candan ve 23 arkadaşının, Emekli Sandığı'nın sorunlarının araştırılarak yeniden yapılandırılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/12)

5. – Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, yeraltı ve yerüstü su kaynaklarımızın daha etkin kullanımını sağlamak ve komşu ülkelerle olan su sorununa çözüm bulmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/13)

6. – Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, trafik kazalarının önenebilmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/14)

7. – Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, işsizlik ve yoksulluk sorununun araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/15)

8. – Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, köylerin sorunlarının araştırılarak köy kalkınması ile ilgili alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/16)

9. – Bayburt Milletvekili Suat Pamukçu ve 36 arkadaşının, telefonların yasa dışı olarak dindendiği iddialarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/17)

10. – İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak ve 23 arkadaşının, bazı basın kuruluşlarının kamu imkânlarından baskı kurmak suretiyle yararlandıkları iddiaları konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/18)

11. – İstanbul Milletvekili Azmi Ateş ve 43 arkadaşının, THK yönetimi hakkındaki iddiaları araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/19)

(*) Hükümet bulunmadığından görüşmeleri bir defaya mahsus ertelenmiştir.

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

12. – Bartın Milletvekili Cafer Tufan Yazıcıoğlu ve 21 arkadaşının, erozyonun nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüğüün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/20)

13. – Sivas Milletvekili Musa Demirci ve 35 arkadaşının, hayvancılık sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüğüün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/21)

14. – Bursa Milletvekili Faruk Çelik ve 19 arkadaşının, tarım sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüğüün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/22)

15. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, yerel basın sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüğüün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/23)

16. – İzmir Milletvekili Atilla Mutman ve 24 arkadaşının, Ege kıyılarındaki balık çiftliklerinin neden olduğu zararların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüğüün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/25)

17. – Konya Milletvekili Remzi Çetin ve 23 arkadaşının, ilköğretim okullarının içinde bulunduğu sorunları araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüğüün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/26)

18. – Bursa Milletvekili Faruk Çelik ve 23 arkadaşının, Uluslararası Çok Tarafli Yatırım Anlaşması (MAI)'nın ülkemiz açısından doğabilecek etkilerini araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüğüün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/27)

19. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 23 arkadaşının, ülkemizde yaşanan ekonomik krizin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüğüün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/30)

20. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, üniversite kurulacak illerin tespiti ve bu konuda alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüğüün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/31)

21. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, Erzincan İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüğüün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/32)

22. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 20 arkadaşının, üniversite kurulacak illerde aranacak kriterler konusunda Anayasanın 98 inci, İhtizüğüün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/1)

23. – Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 27 arkadaşının, bankacılık sektörünün sorunlarının ve devlete devredilen bankaların batış nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüğüün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/33)

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

24. – İzmir Milletvekili B. Suat Çağlayan ve 26 arkadaşının, Dünya Bankası tarafından desteklenen Birinci Sağlık Projesi ile ilgili iddiaların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/34)

25. – İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı ve 21 arkadaşının, teröre destek veren ülkeler ve bu ülkelerdeki kuruluşlar konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/35)

26. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 21 arkadaşının, göç olayının nedenlerinin ve göçten kaynaklanan sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/36)

27. – Amasya Milletvekili Akif Güllü ve 21 arkadaşının, Amasya İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunları ile özellikle Amasya'nın kamu yatırımları, özel sektörü teşvik edici tedbirler ve kamu hizmetleri yönünden ihmal edilmesinin ortaya çıkardığı sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/37)

28. – Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener ve 20 arkadaşının, Sivas ilinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/38)

29. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 21 arkadaşının, gençliğin sorunları ve uygulanan politikalar konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/39)

30. – Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün ve 20 arkadaşının, Doğu Anadolu'nun bölgesel kalkınması ve Doğu Anadolu Projesi (DAP) konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/3)

31. – İstanbul Milletvekili Ziya Aktaş ve 50 arkadaşının, Türkiye'nin bilgi ve bilgi teknolojisi kaynaklarının etkin kullanımı konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/40)

32. – Adana Milletvekili Yakup Budak ve 21 arkadaşının, Adana İlinin sınıai, tarımsal, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/41)

33. – Çankırı Milletvekili Hüseyin Karagöz ve 21 arkadaşının, Çankırı İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/42)

34. – Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız ve 24 arkadaşının, zeytin ve zeytinyağı üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/43)

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

35. – Konya Milletvekili Remzi Çetin ve 31 arkadaşının, MGK için hazırlandığı iddia edilen bir rapor konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/44)

36. – Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener ve 34 arkadaşının, bazı gizli bilgi ve belgelerin bazı aracı kuruluşlara sızdırılarak borsada haksız kazanç sağlandığı iddialarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/45)

37. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç ve 20 arkadaşının, Elazığ İlinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/46)

38. – Samsun Milletvekili Musa Uzunmaya ve 19 arkadaşının, ulusal kemik iliği bankası kurulması amacıyla Dr. Oktar Babuna tarafından başlatılan kampanya hakkındaki iddiaları araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/47)

39. – Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük ve 21 arkadaşının, tekstil ve konfeksiyon sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/48)

40. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın ve 23 arkadaşının, İstanbul TEM otoyolunun Çanlica ve Mahmutbey girişlerinde yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin tespit edilmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/49)

41. – Çanakkale Milletvekili Sadık Kırbaş ve 23 arkadaşının, kamu harcamaları üzerindeki parlamenter denetimin etkinliğinin artırılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/51)

42. – Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan ve 20 arkadaşının, sermaye piyasasının ve borsalarla ilgili olarak ortaya atılan iddiaların ve sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/52)

43. – Konya Milletvekili Veysel Candan ve 20 arkadaşının, özelleştirmelerle ilgili olarak ortaya atılan iddiaların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/53)

44. – Tokat Milletvekili M. Ergün Dağcıoğlu ve 19 arkadaşının, Tokat İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/54)

45. – Adana Milletvekili Yakup Budak ve 21 arkadaşının, Türk aile yapısının korunması ve güçlendirilmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/55)

46. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 25 arkadaşının, kültür politikalarının incelenmesi ve milli bir kültür politikası oluşturulması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi ama-

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

çıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/56)

47. - Rize Milletvekili Mehmet Bekaroğlu ve 41 arkadaşının, Türk çaycılığının ve çay üreticilerinin sorunlarının ve çözüm yollarının tespiti amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/58)

48. - Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar ve 29 arkadaşının, GAP'ın bir an önce bitirilmesi için gerekli önceliklerin tespiti, projenin yavaş ilerlemesinin altında yatan sebeplerin belirlenmesi ile kalıcı çözümlerin üretilmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/59)

49. - Ankara Milletvekili Cemil Çiçek ve 20 arkadaşının, Kuzey Irak'ta yaşanan gelişmeler ve uygulanan politikalarla ilgili olarak Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/4)

50. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, 903 sayılı Kanuna göre kurulan resmî vakıflarla ilgili yolsuzluk ve şikâyet iddiaları ile bu vakıfların gelirlerinin nerelerde kullanıldığına tespiti ve faaliyetleri ile ilgili alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/60)

51. - Adıyaman Milletvekili Mahmut Göksu ve 27 arkadaşının, meslek liselerinin eğitimdeki yeri, güntümüzdeki durumu ve öğrencilerinin karşılaştıkları sorunların değerlendirilmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/61)

52. - Kırıkkale Milletvekili Kemal Albayrak ve 21 arkadaşının, Kırıkkale İlinin, uygulanan politikalar sonucu karşılaştığı sinai, tarımsal ve ekonomik alanlardaki sorunlarının tespiti ve çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/62)

53. - Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve 52 arkadaşının, Kuzey Irak'ta yaşanan son gelişmeler ile uygulanan politikalar konusunda Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/5)

54. - Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol ve 19 arkadaşının, Şanlıurfa İlinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/63)

55. - Kırıkkale Milletvekili Kemal Albayrak ve 22 arkadaşının, Türkçenin korunması, kullanılması ve bu alandaki eksikliklerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/64)

56. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya ve 26 arkadaşının, sınır ticaretinin ekonomik boyutları ile yerli üretime etkisinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/65)

57. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 20 arkadaşının, ülkemizde meydana gelen deprem felaketi konusunda alınması gereken kalıcı önlemleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/71)

58. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, yangınların zararlarını en aza indirmek için alınması gereken tedbirleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/72)

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

59. – İzmir Milletvekili B. Suat Çağlayan ve 26 arkadaşının, pratisyen hekimlerin sorunlarının araştırılarak ülke sağlığı açısından alınması gerekli önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/75)

60. – Diyarbakır Milletvekili Sacit Günbey ve 28 arkadaşının, Dicle Nehrine petrol atığı bıraktığı iddialarının araştırılarak alınması gerekli önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/76)

61. – Erzincan Milletvekili Mihrali Aksu ve 55 arkadaşının, üniversite kurulacak illerde aranacak kıstasların belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/77)

62. – Rize Milletvekili Mehmet Bekaroğlu ve 26 arkadaşının, cezaevlerinde meydana gelen olayların ve sorumlularının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/78)

63. – Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız ve 32 arkadaşının, Anadolu basınıının sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/79)

64. – Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız ve 32 arkadaşının, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün modernize edilerek daha etkin ve verimli hizmet verebilmesi için alınması gereken önlemleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/80)

65. – Trabzon Milletvekili Nail Çelebi ve 23 arkadaşının, Trabzon İlinin ekonomik, sosyal ve kültürel sorunlarının araştırılarak kamu hizmetlerinden daha fazla yararlandırılması için alınması gereken önlemleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/81)

66. – Batman Milletvekili Burhan İsen ve 27 arkadaşının, POAŞ'ın özelleştirilme ihalesiyle ilgili olarak ortaya atılan iddiaların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/82)

67. – Erzurum Milletvekili Zeki Ertugay ve 28 arkadaşının, tarım sektörünün ve çiftçilerin içinde bulunduğu sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/83)

68. – Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ve 27 arkadaşının, Türkmenistan doğal gazının Türkiye içi dağıtımıyla ilgili Mavi Akıntı Projesi hakkında ileri sürülen iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/84)

69. – Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük ve 23 arkadaşının, Ankara'nın ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak örnek bir başkent olmasını sağlamak için alınması gereken önlemleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/86)

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

70. – Adıyaman Milletvekili Mehmet Özyol ve 20 arkadaşının, Adıyaman İlinin sosyal, kültürel ve ekonomik sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İttüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/87)

71. – Bingöl Milletvekili Hüsamettin Korkutata ve 24 arkadaşının, Doğu ve Güneydoğuda bazı illerde uygulanan olağanüstü halin kaldırılarak ekonomik kalkınmayı sağlayacak kalıcı önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İttüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/88)

72. – Fazilet Partisi Grubu Adına Grup Başkanvekili ve Manisa Milletvekili Blifent Arıncı'nın, Ahmet Taner KİŞLALI cinayetinin araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İttüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/89)

73. – Siirt Milletvekili Ahmet Nurettin Aydın ve 29 arkadaşının, Siirt İlinin ekonomik ve sosyal yönden kalkınmasını engelleyen nedenlerin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İttüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/92)

74. – Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz ve 22 arkadaşının, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin ekonomik kalkınmasını sağlayacak önlemlerin araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İttüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/93)

75. – Bayburt Milletvekili Suat Pamukçu ve 25 arkadaşının, Bayburt İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İttüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/94)

76. – Edirne Milletvekili Şadan Şimşek ve 21 arkadaşının, Edirne İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İttüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/95)

77. – Konya Milletvekili Teoman Rıza Güneri ve 27 arkadaşının, sokak çocuklarının sorunlarının saptanarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İttüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/96)

78. – İzmir Milletvekili B. Suat Çağlayan ve 21 arkadaşının, tütün mamullerinin insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılmasına yönelik kamusal tedbirlerin araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İttüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/97)

79. – Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz ve 22 arkadaşının, öğretmenliğin yeniden saygınlık kazanması ve özlük haklarının iyileştirilmesi için alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İttüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/98)

80. – Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioğlu ve 27 arkadaşının, Bursa'nın Büyükşehir, Harmanlık, Orhanlı ve Keles İlçelerinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İttüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/99)

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

81. - Ankara Milletvekili Mehmet Arslan ve 29 arkadaşının, İç Anadolu Bölgesinin modern bir yapıya kavuşturulması ve ekonomik kalkınmasının sağlanması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/100)

82. - İzmir Milletvekili Hakan Tartan ve 22 arkadaşının, enerji sorununa çözüm bulunması için alınması gereken önlemlerin araştırılarak yeni bir enerji politikası belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/101)

83. - Van Milletvekili Hüseyin Çelik ve 27 arkadaşının, Van İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/102)

84. - Kayseri Milletvekili Hasan Basri Üstünbaş ve 35 arkadaşının, Kayseri İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/103)

85. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya ve 31 arkadaşının, vakıf müesseseleri konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/104)

86. - Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz ve 23 arkadaşının, antepfıstığı üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/105)

87. - Hatay Milletvekili Metin Kalkan ve 20 arkadaşının, muhtarların 2000'li yıllardaki işlevlerinin incelenerek, sorunlarına çözüm bulunması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/106)

88. - Hatay Milletvekili Metin Kalkan ve 21 arkadaşının, demiryolu ulaşımındaki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/107)

89. - Hatay Milletvekili Metin Kalkan ve 19 arkadaşının, Hatay İlinin sorunlarının araştırılarak çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/108)

90. - Fazilet Partisi adına Fazilet Partisi Grup Başkanvekili ve Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener'in, Çeçenistan sorununa yönelik izlenen dış politika konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/109)

91. - Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış ve 21 arkadaşının, Mafya-Siyaset-Para ilişkileri konusundaki iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/110)

92. - Malatya Milletvekili Namık Hakan Durhan ve 38 arkadaşının, Malatya-Kayseri yolu üzerinde bulunan tüttün deposunda meydana gelen yangın konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/111)

93. - İstanbul Milletvekili Ahmet Güzel ve 48 arkadaşının, 1992 yılında hizmete giren Galata Köprüsü'nün açılmamasından kaynaklanan sorunların araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/112).

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

94. – İstanbul Milletvekili Ali Coşkun ve 19 arkadaşının, İstanbul ve Çanakkale boğazlarının güvenliği ve deniz kirliliğinin yarattığı çevre sorunları konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/113)

95. – Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz ve 20 arkadaşının, ücretlilerin durumunun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/114)

96. – Afyon Milletvekili Halil İbrahim Özsoy ve 20 arkadaşının, jeotermal enerji kaynaklarının değerlendirilmesi konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/115)

97. – İzmir Milletvekili Oktay Vural ve 26 arkadaşının, KOBİ'lerin sorunlarının araştırılarak çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/116)

98. – Fazilet Partisi Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili İsmail Kahraman, Manisa Milletvekili Bülent Arıncı ve 29 arkadaşının, terör olayları ve Hizbullah terör örgütü konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/117)

99. – Adana Milletvekili Yakup Budak ve 20 arkadaşının, asgari ücretle çalışanların durumlarının araştırılarak alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/118)

100. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya ve 25 arkadaşının, kesintisiz zorunlu eğitimin etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/119)

101. – İzmir Milletvekili Oktay Vural ve 31 arkadaşının, SİT alanı uygulaması konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/120)

102. – Niğde Milletvekili Doğan Baran ve 24 arkadaşının, patates üretimi konusundaki sorunların araştırılarak alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/121)

103. – Giresun Milletvekili Rasim Zaimoğlu ve 21 arkadaşının, Giresun'un ekonomik bakımından geri kalmışlığının nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/122)

104. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın ve 29 arkadaşının, Yazıcılar Holding'in hisselerinin halka arzı ile ilgili ortaya atılan iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/123)

105. – Bitlis Milletvekili İbrahim Halil Oral ve 67 arkadaşının, Bitlis-Ahlat İlçesinin tarihi, kültürel ve turistik değerlerinin araştırılarak ekonomik ve sosyal yönden kalkınması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/124)

106. – Afyon Milletvekili Müjdat Kayayerli ve 47 arkadaşının, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkilerinin incelenerek, AB üyesi ve aday ülkelerdeki Türklerin sosyal, ekonomik, kültürel ve eğitimsel sorunlarının araştırılması ve çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/125)

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

107. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın ve 32 arkadaşının, bayram tatillerinde şehirlerarası yollarda trafiğin yoğunlaşması nedeniyle meydana gelen trafik kazalarının önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/126)

108. – İstanbul Milletvekili Cahit Savaş Yazıcı ve 20 arkadaşının, İstanbul'un ulaşım sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/127)

109. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya ve 25 arkadaşının, kamu çalışanları ve özellikle teknik personel arasındaki ücret eşitsizliği konusunda Anayasanın 98 inci, İhtizüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/128)

110. – Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız ve 28 arkadaşının, esnaf ve sanatkârlar ile KO-Bİ'lerin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/129)

111. – Diyarbakır Milletvekili Ömer Vehbi Hatipoğlu ve 21 arkadaşının, Diyarbakır İlinin nüfus artışı ve göç sonucu oluşan sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/130)

112. – Balıkesir Milletvekili Aydın Gökmen ve 21 arkadaşının, Balıkesir İlinin tarımsal, ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/131)

113. – Doğru Yol Partisi Grubu adına, Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük, Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan ve İçel Milletvekili Turhan Güven'in, trafik kazalarının nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/132)

114. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın ve 20 arkadaşının, şehir içi caddelerde ve özellikle İstanbul'un Bağdat Caddesinde gençlerin yaptıkları otomobil yarışları sonucu meydana gelen kazaların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/133)

115. – Aksaray Milletvekili Murat Akın ve 19 arkadaşının, özel bir firmanın Aksaray İlinde kurmayı planladığı şeker fabrikası konusunda Anayasanın 98 inci, İhtizüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/134)

116. – Mardin Milletvekili Metin Musaoğlu ve 19 arkadaşının, Mardin İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/135)

117. – Konya Milletvekili Veysel Candan ve 21 arkadaşının, belediyelerin kaynak sorunları ve denetimi konusunda Anayasanın 98 inci, İhtizüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/136)

118. – İstanbul Milletvekili Ali Coşkun ve 31 arkadaşının, bankalar ve bankacılık sektörü konusunda Anayasanın 98 inci, İhtizüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/7)

119. – Bursa Milletvekili Teoman Özalp ve 21 arkadaşının, emeklilerin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtizüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/137)

SÖZLÜ SORULAR

1. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep'teki köy yollarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/396) (2)
2. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep İli kanalizasyon projelerine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/397) (2)
3. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep İli içme suyu projelerine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/398) (2)
4. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep'te yürütülen köy hizmetleri projelerine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/399) (2)
5. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep'te GAP İdaresi Başkanlığınca yürütülen projelere ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/400) (2)
6. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Yavuzeli'ne Emniyet Müdürlüğü kurulup kurulmayacağına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/401) (2)
7. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep İli Karkamış İlçesine Emniyet Müdürlüğü kurulup kurulmayacağına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/402) (2)
8. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-İslâhiye İlçesi Ortaklı Jandarma Karakol binasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/403) (2)
9. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-İslâhiye İlçesi Kerküt Jandarma Karakol binasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/404) (2)
10. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-İslâhiye İlçesi Jandarma Karakol binasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/405) (2)
11. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-Araban İlçesi özel idare işhanı inşaatına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/406) (2)
12. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep Emniyet Müdürlüğü tevzi inşaatına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/407) (2)
13. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-Nurdağı İlçesi Emniyet Amirliği inşaatına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/408) (2)
14. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-Karkamış Hükümet Konağı inşaatına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/409) (2)
15. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep'te Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nün yürüttüğü projelere ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/413) (2)
16. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep Merkez Antrenman Spor Salonu projesine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/418) (2)
17. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep İl Kültür Müdürlüğü binası projesine ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/426) (2)
18. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-Nizip Kültür Merkezi projesine ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/427) (2)
19. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-Oğuzeli Kültür Merkezi projesine ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/428) (2)
20. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-Şahinbey İlçesi Anıt Mezar projesine ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/429) (2)
21. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep'te yürütülen projelere ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/430) (2)
22. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-Nizip Devlet Hastanesine ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/431) (2)

(2) İki birleşimde cevaplandırılmıştır.

SÖZLÜ SORULAR

23. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-Kurbanbaba Sağlık Ocağı inşaatına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/432) (2)
24. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep'te yürütülen projelere ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/433) (2)
25. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep Devlet Hastanesi Hemodiyaliz ve Organ Nakli Merkezine ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/434) (2)
26. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-Altındağ Sağlık Ocağına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/435) (2)
27. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-Mithatpaşa Sağlık Ocağına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/436) (2)
28. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-Şehitkamil Çocuk Hastanesine ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/437) (2)
29. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep Travmatoloji Hastanesine ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/438) (2)
30. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-Şehitkamil Devlet Hastanesi Bölge Acil Yardım Merkezine ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/439) (2)
31. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep İl Donatım Müdürlüğü işine ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/440) (2)
32. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-Oğuzeli semt polikliniği projesine ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/441) (2)
33. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep Üniversitesi Araştırma Uygulama Hastanesine ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/442) (2)
34. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Merkezine ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/443) (2)
35. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-Nizip İlçesi Organize Sanayi Bölgesi inşaatına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/444) (2)
36. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep 4. Organize Sanayi Bölgesi Altyapı inşaatına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/445) (2)
37. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep 3. Organize Sanayi Bölgesi Altyapı inşaatına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/446) (2)
38. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi Arıtma Tesisi inşaatına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/447) (2)
39. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep'te yürütülen projelere ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/448) (2)
40. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep Güzel Sanatlar Lisesi Binası projesine ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/449) (2)
41. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep Üniversitesi için ayrılan ödeneklere ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/450) (2)
42. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-İslâhiye İlçesi Anadolu Lisesi binası inşaatına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/451) (2)
43. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-Nurdağı Lise binası inşaatına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/452) (2)
44. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Fakülte Binası projesine ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/453) (2)
45. – Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep Üniversitesi kampus altyapı projesine ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/454) (2)

SÖZLÜ SORULAR

46. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep Üniversitesi'nin yatırım ve hizmet projelerine ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/455) (2)

47. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep'te yürütülen okul projelerine ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/456) (2)

48. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep'teki öğretmen ihtiyacına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/457) (2)

49. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep İlinde yürütülen projelere ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/458) (2)

50. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep'teki imam ve müezzin sayısına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/461) (2)

51. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep'teki camilere ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/462) (2)

52. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep'teki kooperatiflere ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/463) (2)

53. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, THY'nun yılbaşında düzenlediği özel yurtdışı seferlere ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/466) (2)

54. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, memur maaş zamlarına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/467) (2)

55. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Abdullah Öcalan'ın sağlık, beslenme, koruma gibi giderlerine ve basınlı nasıl iletişim kurduğuna ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/469) (2)

56. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Osmanlı'nın 700. kuruluş yıldönümü nedeniyle Samsun'da bir etkinlik yapılmamasının nedenine ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/470) (2)

57. - İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak'ın, Hizbullah örgütüne ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/471) (2)

58. - İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak'ın, Hizbullah örgütüne karşı yapılan operasyonlara ve faili meçhul cinayetlere ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/472) (2)

59. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, PKK terörüne ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/476) (1)

60. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, kayıp işadamlarına ve Zehra Vakfı Genel Başkanının kaçırılmasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/478) (1)

61. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Ders Araçları Enstitüsünde bazı elemanların işten çıkarılıp yerlerine yeni personel alındığı iddialarına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/479) (1)

62. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Bilim Araştırma Vakfında gerçekleştirilen operasyona ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/480) (1)

63. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan-Kemaliye-Gözyayın Köyü sulama göleti projesine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/481) (1)

64. - Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioğlu'nun, Marmara Birlik tarafından yapılan zeytin alımlarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/482) (1)

65. - Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioğlu'nun, meslek lisesi ve açıköğretim liselerinden genel liselere geçiş hakkının verilmemesinin nedenine ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/483) (1)

66. - Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioğlu'nun, deprem nedeniyle Bursa İlindeki belediyelere yapılacak yardımlara ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/484) (1)

SÖZLÜ SORULAR

67. – Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioğlu'nun, Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğüne bağlı orman işletmelerinden alacakları olan köyülere ilişkin Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/485) (1)

68. – Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, İran fıstığı ithaline ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/486) (1)

69. – Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, Şanlıurfa'da yapımı devam eden Evren Sanayi Sitesine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/487) (1)

70. – İzmir Milletvekili Güler Aslan'ın, TCDD hizmetlerinin iyileştirilmesine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/488) (1)

71. – Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol'un, Şanlıurfa-Birecik'in okul ve kütüphane ihtiyaçlarına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/489) (1)

72. – Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol'un, Şanlıurfa-Birecik'in sağlık ocağı ve sağlık meslek lisesi ihtiyaçlarına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/490) (1)

73. – Muğla Milletvekili Nazif Topaloğlu'nun MERNİS projesine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/491) (1)

74. – Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol'un, Şanlıurfa-Birecik İlçesine bağlı bazı köylerin sorunlarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/492) (1)

75. – Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol'un, Şanlıurfa-Birecik'te Karkamış Baraj Gölü altında kalan bazı köylerin sorunlarına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/493) (1)

76. – Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol'un, Şanlıurfa-Birecik Küçük Sanayi Sitesi projesine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/494) (1)

77. – Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol'un, Şanlıurfa-Birecik İlçesinin Meslek Yüksek Okulu hizmet binası, halk eğitim merkezi binası ve öğretmenleri ihtiyacına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/495) (1)

78. – Bursa Milletvekili Faruk Çelik'in, Bursa-Orhangazi-Yeniköy Beldesi yoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/497) (1)

79. – Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, geçici işçilere ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/498) (1)

80. – İstanbul Milletvekili Osman Yumakoğulları'nın, yeddiemin olarak gümrük kapılarında bekletilen mallara ve rüşvet iddialarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/499) (1)

81. – İstanbul Milletvekili Osman Yumakoğulları'nın, gözetim altında emniyet güçlerince alınan ifade tutanaklarının basında yayınlanmasına ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/500) (1)

82. – Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, Şanlıurfa-Birecik-Göktepe köy yoluna ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/501) (1)

83. – Ankara Milletvekili M.Zeki Çelik'in, Ankara-Haymana-Konya karayoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/502) (1)

84. – Ankara Milletvekili M.Zeki Çelik'in, Ankara-Bâlâ karayoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/503) (1)

85. – Ankara Milletvekili M.Zeki Çelik'in, Haymana-Polatlı karayoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/504) (1)

(1) Bir birleşimde cevaplandırılmamıştır.

SÖZLÜ SORULAR

86. - Ankara Milletvekili M.Zeki Çelik'in, Ankara-Esenboğa Havaalanı yoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/505) (1)

87. - Ankara Milletvekili M.Zeki Çelik'in, Ankara-Şereflikoçhisar karayoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/506) (1)

88. - Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, Şanlıurfa Orman İşletme Müdürlüğü'nün kaldırılıp kaldırılmayacağına ilişkin Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/507) (1)

89. - Bursa Milletvekili Faruk Çelik'in, özel finans kurumlarına ilişkin Devfet Bakanından sözlü soru önergesi (6/508) (1)

90. - Muğla Milletvekili Nazif Topaloğlu'nun, kıyı ve sahil şeritlerinde yer alan tesislerin kiralanmasına ilişkin Maliye Bakanından sözlü soru önergesi (6/509) (1)

91. - Muğla Milletvekili Nazif Topaloğlu'nun, kıyı ve sahil şeritlerinde yer alan tesislerin kiralama bedellerine ilişkin Maliye Bakanından sözlü soru önergesi (6/510)

92. - Muğla Milletvekili Nazif Topaloğlu'nun kıyıya cephesi olan turistik tesislere ilişkin Maliye Bakanından sözlü soru önergesi (6/511)

93. - Eskişehir Milletvekili Mehmet Mail Büyükkerman'ın, bir sendika başkanının Cumhurbaşkanı hakkında yaptığı konuşmaya ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/512)

94. - Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, Şanlıurfa İlindeki elektrik kesintilerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/513)

95. - Şanlıurfa Milletvekili Yahya Akman'ın, Şanlıurfa-Birecik Devlet Hastanesinin uzman doktor ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/514)

96. - İstanbul Milletvekili Ahmet Gützel'in, İstanbul Boğazındaki köprülere ilişkin Turizm Bakanından sözlü soru önergesi (6/515)

97. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, orman arazilerinin geri kazanımı amacıyla açılan davalara ilişkin Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/516)

98. - Şanlıurfa Milletvekili Yahya Akman'ın, Şanlıurfa Orman İşletme Müdürlüğü'nün kapatılacağı iddiasına ilişkin Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/517)

99. - Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep-Şehitkamil Bayraktar Lisesi spor salonuna ayrılan ödeneye ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/518)

100. - Ağrı Milletvekili Musa Konyar'ın, Ağrı Bayındırlık ve İskân İl Müdürlüğünde görevli bir mühendisin Rize'ye tayin edilmesine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/519)

101. - Mardin Milletvekili Veysi Şahin'in, Mardin-Dargeçit İlısu Barajı Projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/520)

102. - Mardin Milletvekili Veysi Şahin'in, Mardin'de Eğitim Fakültesi açılması için çalışma olup olmadığına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/521)

103. - Mardin Milletvekili Veysi Şahin'in, Midyat kanalizasyon projesine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/522)

104. - Mardin Milletvekili Veysi Şahin'in, mühendis ve mimarların sorunlarına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/523)

105. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan İlindeki camilere ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/524)

106. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan İlindeki kooperatiflere ve toplu konut kredisi taleplerine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/525)

SÖZLÜ SORULAR

107. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan İlindeki hastanelerin onarımı için ayrılan ödenek miktarına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/526)
108. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan İlinde yürütülen projelere ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/527)
109. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, DSI Genel Müdürlüğüne Erzincan İlinde yürütülen projelere ve ayrılan ödenek miktarına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/528)
110. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, TEAŞ Genel Müdürlüğüne Erzincan İlinde yürütülen projelere ve ayrılan ödenek miktarına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/529)
111. – Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, şeker sanayiinde çalışan geçici işçilere ilişkin Başbakan sözlü soru önergesi (6/531)
112. – Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, Şanlıurfa İlindeki demiryolu projesine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/533)
113. – Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, Mısır'dan doğal gaz alınmasıyla ilgili bir girişimde bulunulup bulunulmadığına ilişkin Başbakan sözlü soru önergesi (6/534)
114. – Ankara Milletvekili M.Zeki Çelik'in, Ankara İlindeki imam ve müezzin sayısına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/535)
115. – Ankara Milletvekili M.Zeki Çelik'in, Ankara Göğüs ve Meslek Hastalıkları Hastanesi inşaatına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/536)
116. – Ankara Milletvekili M.Zeki Çelik'in, Devlet Memurluğu Sınavı yapılmadan önce açılan sınavları kazananların durumuna ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/537)
117. – İstanbul Milletvekili Osman Yumakoğulları'nın, Antalya Anadolu İmam Hatip Lisesinden özel bir liseye geçiş yapan öğrencinin naklinin geçersiz sayılmasına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/538)
118. – Samsun Milletvekili Musa Uzunmaya'nın, TRT-1'de yayımlanan Politika'nın Nabza Programına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/539)
119. – Siirt Milletvekili Ahmet Nurettin Aydın'ın, Siirt 50.Yıl SSK Hastanesinin sağlık personeli ihtiyacına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/540)
120. – Karabük Milletvekili Mustafa Eren'in, Karabük İlindeki belediyelerin afet yardımı kapsamından çıkarılmasının nedenine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/541)
121. – Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioğlu'nun, Bursa İli İnegöl İlçesi Çayyaka Köyünde vatandaşlara düzenlenen ecrimisil ihbarnamelerine ilişkin Maliye Bakanından sözlü soru önergesi (6/542)
122. – Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioğlu'nun, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Orman Bakanlığından bedelsiz tahsis olarak aldığı arazilere ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/543)
123. – Bursa Milletvekili Faruk Çelik'in, tarım sektörünün sorunlarına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/544)
124. – Bursa Milletvekili Faruk Çelik'in, İznik-Osmangazi karayoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/545)
125. – Bursa Milletvekili Faruk Çelik'in, Keles-Antalya karayolu projesine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/546)
126. – Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın, Sosyal Güvenlikle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Temsil Tazminatı Ödenmesi Hakkında Kanun Teklifinin Anayasa Komis-

SÖZLÜ SORULAR

yonuna havale edilmemesinin nedenine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sözlü soru önergesi (6/547)

127. – Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın, sözlü soru önergelerinin süresinde gündeme alınmamasının nedenine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sözlü soru önergesi (6/548)

128. – İzmir Milletvekili Suha Tanık'ın, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinin tıbbi cihaz ve sağlık personeli ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/549)

129. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Samsun İlinde toplanan eğitime katkı payı miktarına ve yapılan okul sayısına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/550)

130. – Konya Milletvekili Özkan Öksüz'ün, Şanlıurfa Emniyet Müdürlüğüne bağlı ekipler tarafından bir camiye düzenlenen operasyona ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/552)

131. – Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioğlu'nun, SSK hastanelerinde ve özellikle Bursa-Çekirge SSK Hastanesinde ilaç bulunmadığı iddialarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/553)

132. – İzmir Milletvekili Suha Tanık'ın, hava meydanlarındaki ticarî işletmelere ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/554)

133. – Şanlıurfa Milletvekili Yahya Akman'ın, Birecik İlçesine Bağ-Kur irtibat bürosu açılıp açılmayacağına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/555)

134. – Bursa Milletvekili Faruk Çelik'in, il, ilçe ve beelde belediyeleri gelir payı çarpım katsayılarının nasıl belirlendiğine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/556)

135. – Bursa Milletvekili Faruk Çelik'in, kurumlararası nakilleri izne bağlayan genelgeyeye ilişkin Başbakanından sözlü soru önergesi (6/557)

136. – İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak'ın, Yargıtay üyeleri ile Başsavcı hakkında tazminat davası açılıp açılmayacağına ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/558)

137. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Hizbullah örgütünün sorgu kasetlerindeki konuşmaların basında yer almasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/560)

138. – Adana Milletvekili Mehmet Metanet Çulhaoğlu'nun, Erciyes Üniversitesinde düzenlenen Eğitim Yönetimi Kursuna Adana İlimden çağırılan adaylara ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/561)

139. – İstanbul Milletvekili Ali Coşkun'un, bakanlığın tavsiye kararı bulunan bir yardımcı ders kitabına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/562)

140. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Kovancılar'a askerlik şubesi açılmasına ilişkin Millî Savunma Bakanından sözlü soru önergesi (6/564)

141. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Karakoçan-Sarıcan baraj projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/565)

142. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Karakoçan İlçesinin yoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/566)

143. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Karakoçan Küçük Sanayi Sitesi inşaatına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/567)

144. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Kovancılar İlçesinin kanalizasyon sorununa ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/568)

145. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Kovancılar Küçük Sanayi Sitesi inşaatına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/569)

146. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Kovancılar İlçesinin içme suyu sorununa ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/570)

SÖZLÜ SORULAR

147. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Kovancılar İlçesinin karayoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/571)
148. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Kovancılar Belediyesinin hizmet binası ihtiyacına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/572)
149. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Kovancılar İlçesi Devlet Hastanesine uzman doktor atanıp atanmayacağına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/573)
150. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ Kültür Merkezi inşaatına ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/574)
151. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Keban İmam Hatip Lisesi inşaatına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/575)
152. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Sivrice öğrenci pansiyonuna ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/576)
153. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Kovancılar İlçesindeki öğrenci pansiyonuna ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/577)
154. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Karakoçan İlçesi vakıf öğrenci yurduna ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/578)
155. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Alacakaya, Arıcak karayoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/579)
156. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Palu - Gökdere Beldesinin ulaşımına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/580)
157. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Palu - Gökdere - Bingöl karayolu projesine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/581)
158. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Karakoçan - Karaçan Köyüne telefon bağlanıp bağlanmayacağına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/582)
159. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Karakoçan İlçesine bağlı bazı köy yollarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/583)
160. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Karakoçan İlçesi Yeşilbelen Köyünün yol ve içme suyu sorunlarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/584)
161. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Karakoçan İlçesi Sarıbaşak Köyü İlköğretim Okuluna ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/585)
162. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Karakoçan İlçesi Kocadayı ve Keklik köylerinin ilköğretim okullarının ne zaman açılacağına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/586)
163. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Karakoçan İlçesi Kuşbayırı Köyünün içme suyu sorununa ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/587)
164. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ İline bağlı bazı köylerin yol sorununa ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/588)
165. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ İline bağlı bazı köylerin yollarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/589)
166. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ İli köylerinin içme suyu sorununa ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/590)
167. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ İli Karakoçan İlçesine bağlı Bulguncuk, Güllüce ve Demirdelen köylerinin yollarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/591)

SÖZLÜ SORULAR

168. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Karakoçan İlçesine bağlı bazı köylerin yollarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/592)
169. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Kovancılar - Okçular yoluna ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/593)
170. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Kovancılar - Karasungur ve Mirahmet köylerinin yollarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/594)
171. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Karaçor Grup yoluna ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/595)
172. - Elazığ Milletvekili Cemil Tunç'un, Elazığ'da yapımı devam eden kapalı yüzme havuzunun ödenek ihtiyacına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/596)
173. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Karakoçan - Bulgurcuk Köyünün içme suyu projesine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/597)
174. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Karakoçan - Çelebi Köyünün içme suyu ve yol sorunlarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/598)
175. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Karakoçan - Çıtak Köyü Okulunun ne zaman açılacağına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/599)
176. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Karakoçan - Çıtak Köyü yoluna ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/600)
177. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Karakoçan - Demirtaş Köyü yoluna ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/601)
178. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Karakoçan - Demirtaş Köyünün inam ihtiyacına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/602)
179. - Rize Milletvekili Mehmet Bekaroğlu'nun, Rize ilindeki belediyelere yapılan yardımlara ilişkin Maliye Bakanından sözlü soru önergesi (6/603)
180. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Bağ-Kur emeklilerinden kesilen prime ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/604)
181. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ Sarıcan Beldesinin sağlık personeli ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/606)
182. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ - Karakoçan - Başyurt Köyünün yoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/607)
183. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, MTA'nın Elazığ ilinde yaptığı çalışmalara ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/608)
184. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Bingöl karayoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/609)
185. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Karakoçan-Sarıcan Beldesinin ve köylerinin öğretmen ihtiyacına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/610)
186. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ Güney Çevre Yolu'na ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/611)
187. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Karakoçan İlçesine bağlı bazı köylerin spor sahası ihtiyacına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/612)
188. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Karakoçan İlçesine bağlı bazı köylerin kapalı bulunan okullarına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/613)
189. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Karakoçan İlçesine bağlı bazı köylerin telefon sorununa ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/614)

SÖZLÜ SORULAR

190. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Karakoçan İlçesi Karapınar Köyünün okul ihtiyacına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/615)
191. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Karakoçan İlçesi Gündeğdi Köyünün sulama göleti ihtiyacına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/616)
192. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Karakoçan İlçesine bağlı bazı köylerin kanalizasyon sorununa ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/617)
193. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Karakoçan İlçesine bağlı bazı köylerin içme sularına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/618)
194. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Karakoçan İlçesi Devlet Hastanesinin uzman doktor ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/619)
195. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Karakoçan İlçesi Altınoluk İlköğretim Okulu ihtiyacına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/620)
196. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Karakoçan İlçesi Başyurt Köyünde bulunan hazine arazilerine ilişkin Maliye Bakanından sözlü soru önergesi (6/621)
197. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Karakoçan İlçesine bağlı bazı köylerin sulama kanaleti ihtiyacına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/622)
198. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Karakoçan İlçesi Kalkankaya Köyüne sulama göleti yapılıp yapılmayacağına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/623)
199. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Karakoçan İlçesine bağlı bazı köylerin imam ihtiyacına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/624)
200. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Arıcak-Kaş Köyü sulama projesine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/625)
201. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Keban İlçesine bağlı bazı köylerin içme sularına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/626)
202. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Keban İlçesine bağlı bazı köylerin kanalizasyon sorununa ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/627)
203. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Keban İlçesine bağlı bazı köylerin grup yoluna ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/628)
204. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Keban İlçesine bağlı bazı köylerin sulama kanalı ve içme suyu sorununa ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/629)
205. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ İlinde temel eğitim okulu yapılıp yapılmayacağına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/630)
206. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ İlinde hayvancılık ve tarım alanında uygulanan projelere ilişkin Tarım ve Köy İşleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/631)
207. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, DSİ Bölge Müdürlüğü'nün Elazığ ve ilçelerindeki yatırım projelerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/632)
208. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü'nün Elazığ İlindeki yatırım projelerine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/633)
209. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Karayolları Bölge Müdürlüğü'nün Elazığ İlindeki çalışmalarına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/634)
210. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ İlinde uyguladığı projelere ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/635)
211. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ İlinde uyguladığı projelere ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/636)

SÖZLÜ SORULAR

212. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ İlindeki tarihi eserlere ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/637)

213. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Harput'taki eski eserlerin onarımı ile ilgili projelere ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/638)

214. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nün Elazığ İlinde uyguladığı projelere ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/639)

215. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, İller Bankasının Elazığ'da yapacağı işlere ve ödenek miktarına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/640)

216. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Keban Baraj Gölü çevresinin ağaçlandırılmasına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/642)

217. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ Havaalanına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/643)

218. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, TCDD Genel Müdürlüğü'nün Elazığ İlinde uyguladığı projelere ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/644)

219. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ ve ilçelerinde uyguladığı projelere ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/645)

220. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Tekel Genel Müdürlüğü'nün Elazığ ve ilçelerinde uyguladığı projelere ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/646)

221. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ ve ilçelerinde uyguladığı projelere ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/647)

222. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ-Karakoçan-Palu-Arıcaç ilçelerinde boşalan köylere ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/648)

223. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ ve ilçelerinde uyguladığı projelere ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/649)

224. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Orman Bölge Müdürlüğü'nün Elazığ ve ilçelerindeki çalışmalarına ve ödenek miktarına ilişkin Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/650)

225. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, ilköğretim öğrencilerinin bir günlük gazeteye abone olmaya zorlandıkları iddiasına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/651)

226. – Ankara Milletvekili M. Zeki Çelik'in, İç Anadolu Bölgesinin ulaşımına ve Ankara-Gölbaşı-Şereflikoçhisar-Aksaray-Ulukışla arasında bir demiryolu bağlantısı kurulup kurulmayacağına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/652)

227. – Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın, elektrik iletişim hatlarındaki enerji kayıplarına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/653)

228. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Bafra Hidrellez Köyünde yaşanan heyelan tehlikesine ve köylere yapılan afet yardımlarına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/655)

229. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde görevli bir öğretim üyesinin Cumhurbaşkanına yazdığı mektup nedeniyle cezalandırıldığı iddialarına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/657)

230. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Rusya'dan helikopter alınacağı yolunda basında çıkan haberlere ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/658)

231. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, "Basında Bugün" adlı bültenin içeriğine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sözlü soru önergesi (6/659)

232. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, üniversitelere yerleştirilen öğrenci sayısının artırılıp artırılmayacağına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/660)

SÖZLÜ SORULAR

233. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesi için verilen ilan ve reklamlara ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/661)
234. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, DMS sonucuna göre yapılacak atamalara ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/662)
235. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, POAŞ ihalesiyle ilgili iddialara ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/663)
236. – Bursa Milletvekili Faruk Çelik'in, Bursa-Gemlik-Kurşunlu Beldesinin sahil yoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/665)
237. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, orman yangınlarına ilişkin Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/666)
238. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, THK tarafından Samsun ilinde toplanan kurban derilerine ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/667)
239. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Ladik Derinöz Barajı projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/669)
240. – Şırnak Milletvekili Abdullah Veli Seyda'nın, Şırnak, Cizre ve Silopi sanayi siteleri projelerine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/671)
241. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, TÜPRAŞ'ın özel bankalardaki hesaplarına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/672)
242. – İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak'ın, MİT ajanı olduğu iddia edilen bir basın mensubuna ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/673)
243. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, memurlara yapılan çocuk yardımına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/674)
244. – Nevşehir Milletvekili Mükremin Taşkın'ın, Galatasaray-Leeds maçı öncesi meydana gelen olaylara ve sorumlularına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/675)
245. – İzmir Milletvekili Süha Tanık'ın, Göztepe-Erzurumspor maçında güvenlik görevlilerinin sergilediği tutuma ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/676)
246. – Batman Milletvekili Alaattin Sever Aydın'ın, Batman-Sason karayoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/677)
247. – Batman Milletvekili Alaattin Sever Aydın'ın, Batman Adliye Binası inşaatına ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/678)
248. – Batman Milletvekili Alaattin Sever Aydın'ın, meslek liselerinden liselere geçişin engellendiği iddialarına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/679)
249. – Batman Milletvekili Alaattin Sever Aydın'ın, Batman ilinde yapımı devam eden bazı hastanelere ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/680)
250. – Nevşehir Milletvekili Mükremin Taşkın'ın, DSI tarafından Nevşehir'de yürütülen yatırım projelerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/681)
251. – Nevşehir Milletvekili Mükremin Taşkın'ın, Nevşehir'deki Tekel İçki Fabrikasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/682)
252. – İstanbul Milletvekili Ahmet Güzel'in, Halkalı SSK Hastanesi inşaatına ve Küçükçekmece SSK Dispanserine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/683)
253. – Van Milletvekili Hüseyin Çelik'in, Türkiye-İran geçiş yollarındaki bazı uygulamalara ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/684)
254. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, daha önceki hükümetler döneminde yapılan cep telefonu ihalelerine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/685)

SÖZLÜ SORULAR

255. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Samsun-Çarşamba jandarma birliklerince ve polis tarafından bir kişiye işkence yapıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/686)

256. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Bafra Kaymakamlığınca hazırlanan bir kitaba ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/687)

257. – Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Avrupa Birliği çevre mevzuatına uyum konusunda yapılan çalışmalara ilişkin Çevre Bakanından sözlü soru önergesi (6/689)

258. – Şanlıurfa Milletvekili Mehmet Yalçınkaya'nın, Şanlıurfa'da serbest bölge kurulması için yapılan çalışmalara ilişkin Başbakanından sözlü soru önergesi (6/690)

259. – Şanlıurfa Milletvekili Mehmet Yalçınkaya'nın, Şanlıurfa ve Gaziantep illeri arasındaki otoyol çalışmalarına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/691)

260. – Şanlıurfa Milletvekili Mehmet Yalçınkaya'nın, Şanlıurfa İlindeki mayımlı tarım arazilerine ilişkin Başbakanından sözlü soru önergesi (6/692)

261. – Van Milletvekili Fetullah Gültepe'nin, Türk Telekom'a alınan geçici işçilere ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/693)

262. – Manisa Milletvekili Mustafa Enöz'ün, tarımsal girdi fiyatlarına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/695)

263. – İzmir Milletvekili Süha Tanık'ın, İzmir çevre yolu ve Aydın otoyolu kamulaştırma bedellerinin ödenmediği iddiasına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/696)

264. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan-Kemah-Muratboyunı Köyünün bazı sorunlarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/697)

265. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan-Kemah-Eriç Köyü içme suyu şebekesine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/698)

266. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan'ın bazı köylerinin yol ve içme suyu sorunlarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/699)

267. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan-Kemah-Dedeoğlu Köyü sulama göletine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/700)

268. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Hicaz Demiryolu Projesi ve Hac taşımacılığına ilişkin Başbakanından sözlü soru önergesi (6/701)

269. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, emekli subayların özel sektörde görev almalarına ilişkin Millî Savunma Bakanından sözlü soru önergesi (6/702)

270. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesislerde başörtüsü yasağı uygulandığı iddialarına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/703)

271. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, başörtüsü sorununa ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/704)

272. – Tokat Milletvekili Reşat Doğru'nun, Tokat'taki cami, tekke, zaviye ve öğrenci yurdu onarım ve inşaatlarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/705)

273. – Bursa Milletvekili Faruk Çelik'in, nüfus dairelerinde bir kuruluşun perakende satış fişi ile tahsilat yaptığı iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/706)

274. – Muğla Milletvekili Nazif Topaloğlu'nun, Muğla İlinde gübre alımında çiftçilerin karıştıkları zorluklara ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/707)

275. – Muğla Milletvekili Nazif Topaloğlu'nun, Muğla İlinde gübre alımında çiftçilere yapılan uygulamaya ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/708)

276. – Muğla Milletvekili Nazif Topaloğlu'nun, Muğla İlinde gübre dağıtımında yaşanan sorunlara ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/709)

SÖZLÜ SORULAR

277. – Van Milletvekili Maliki Ejder Arvas'ın, Van İlinde sınır ticaretinin kısıtlanmasının nedenine ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/710)

278. – Van Milletvekili Maliki Ejder Arvas'ın, Van Bölgesi sağlık hizmetlerini geliştirme ve destekleme projesine ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/711)

279. – İstanbul Milletvekili Ahmet Güzel'in, İstanbul-Kınalıada'da bulunan aktarıcı antenlerin çevreye etkisine ilişkin Çevre Bakanından sözlü soru önergesi (6/712)

280. – İstanbul Milletvekili Ahmet Güzel'in, İstanbul-Kınalıada'da bulunan aktarıcı antenlerle ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/713)

281. – İstanbul Milletvekili Yücel Erdener'in, deneme üretimi yapılan tohumluklara ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/714)

282. – Şanlıurfa Milletvekili Yahya Akman'ın, Birecik İlçesinin öğretmenevi ihtiyacına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/715)

283. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan-Tercan-Gevenli, Balıklı, Kemah-Kemerkaya köylerinin içme suyu ve sulama kanalı sorununa ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/716)

284. – Amasya Milletvekili Akif Güllü'nün, 27-28 Mayıs 2000 tarihlerinde yapılan açık lise sınavlarında Ankara Ayrancı Lisesinde bazı öğrencilerin sınava alınmadığı iddiasına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/717)

285. – Şanlıurfa Milletvekili Muzaffer Çakmaklı'nın, kuraklıktan zarar gören çiftçilere tohum ve gübre yardımı yapıp yapılmayacağına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/718)

286. – Şanlıurfa Milletvekili Muzaffer Çakmaklı'nın, kuraklıktan zarar gören çiftçilerin Ziraat Bankasına olan borçlarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/719)

287. – Yozgat Milletvekili Mehmet Çiçek'in, 27-28 Mayıs 2000 tarihinde yapılan açık lise sınavlarında Ankara Ayrancı Lisesinde bazı öğrencilerin sınava alınmadığı iddiasına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/720)

288. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, yurtdışındaki işçilerimizin hukuki sorunlarına ve 1993 yılında Hollanda'da polis tarafından öldürüldüğü iddia edilen bir Türk vatandaşına ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/721)

289. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, İstanbul'un fethi kutlamalarına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/722)

290. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, nüfus müdürlüklerince alınan faks ticaretlerine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/723)

291. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kuruluna yapılan atamalara ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/724)

292. – İstanbul Milletvekili Ali Coşkun'un, Hazine garantisi veya izni verilen kamu kuruluşlarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/725)

293. – İstanbul Milletvekili Ali Coşkun'un, teşvik kredisi alanların karşılaştıkları sorunlara ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/726)

294. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Sigorta Teftiş Kurulu Samsun Grup Başkanlığının başka bir ile taşınması yönünde bir çalışma olup olmadığına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/727)

295. – Gaziantep Milletvekili Mehmet Ay'ın, Gaziantep-Merkez-Yamaçoba gölet ve sulama projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/728)

296. – Gaziantep Milletvekili Mehmet Ay'ın, Gaziantep-Nurdağı İlçesindeki Ballıkaya Barajı projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/729)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. – "Ticaret ve Sanayi Odaları", "Ticaret Odaları", "Sanayi Odaları", "Deniz Ticaret Odaları", "Ticaret Borsaları" ve "Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği" Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında 591 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (1/641) (S. Sayısı 484) (Dağıtım tarihi : 12.6.2000)

2. – Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurtdışı Teşkilâtı Hakkında 189 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/53) (S. Sayısı : 433) (Dağıtım tarihi : 29.5.2000) (*)

3. – 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/479) (S. Sayısı : 173) (Dağıtım tarihi : 13.10.1999)

4. – Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü Adına Tescil Edilecek Taşınmaz Mallar Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (1/506) (S. Sayısı : 205) (Dağıtım tarihi : 15.11.1999)

5. – Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (1/513) (S. Sayısı : 216) (Dağıtım tarihi : 26.11.1999)

6. – Askerî Hâkimler Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Adalet Komisyonları Raporları (1/657) (S. Sayısı : 421) (Dağıtım tarihi : 8.5.2000)

7. – 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvelerin Emniyet Genel Müdürlüğüne Ait Bölümünde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/601) (S. Sayısı : 426) (Dağıtım tarihi : 23.5.2000)

8. – Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/477) (S. Sayısı : 377) (Dağıtım tarihi : 8.3.2000)

9. – Millî Eğitim Bakanlığı Döner Sermaye İşletmeleri Kanunu Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/485) (S. Sayısı : 356) (Dağıtım tarihi : 25.2.2000)

10. – Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (1/455) (S. Sayısı : 71) (Dağıtım tarihi : 23.7.1999)

11. – Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Aynı Kanunun İki Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/597, 1/562) (S. Sayısı : 394) (Dağıtım tarihi : 10.4.2000)

X 12. – Hayvanları Koruma Kanunu Tasarısı ve İçişleri ve Çevre Komisyonları Raporları (1/393) (S. Sayısı : 89) (Dağıtım tarihi : 30.7.1999) (*)

13. – Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (1/538) (S. Sayısı : 402) (Dağıtım tarihi : 11.4.2000)

(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

(*) Hükümet bulunmadığından görüşmeleri bir defaya mahsus ertelenmiştir.

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

X 14. — Hayvan Islahı Kanunu Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (1/630) (S. Sayısı: 418) (Dağıtım tarihi: 4.5.2000)

15. — Ankara Milletvekili Şevket Bülent Yahniçi'nin, Çorum Milletvekili Melek Denli Karaca'nın, Yozgat Milletvekili Mehmet Çiçek ve 4 Arkadaşının, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve Konya Milletvekili Ömer İzgi'nin, Denizli Milletvekili Beyhan Aslan ve 3 Arkadaşının, 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununa Geçici Maddeler Eklennesine Dair Kanun Teklifleri ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (2/435, 2/440, 2/460, 2/462, 2/465) (S. Sayısı : 434) (Dağıtım tarihi : 25.5.2000)

16. — Ankara Milletvekili Aydın Tümen'in; 4.6.1985 Tarih ve 3213 Sayılı Maden Kanununun 2 nci Maddesinin III Numaralı Bendinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Madde Eklennesi Hakkında Kanun Teklifi ile Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin; 4.6.1985 Tarih ve 3213 Sayılı Maden Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi ve Bir Geçici Madde Eklennesi ile 11.12.1936 Tarihli ve 3078 Sayılı Tuz Kanununun Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (2/380, 2/453) (S. Sayısı : 399) (Dağıtım tarihi : 11.4.2000)

X 17. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasının Tadiline İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/269) (S. Sayısı : 102) (Dağıtım tarihi : 3.8.1999)

18. — İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, Siyasî Ahlak Komisyonu Kanunu Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/75) (S. Sayısı : 40) (Dağıtım tarihi : 15.7.1999)

X 19. — Türkiye Cumhuriyeti ve İsveç Krallığı Arasında 30 Haziran 1978 Tarihinde İmzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesine Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/337) (S. Sayısı : 45) (Dağıtım tarihi : 19.7.1999)

X 20. — Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Konsolosluk Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/312) (S. Sayısı : 43) (Dağıtım tarihi : 21.7.1999)

X 21. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kanada Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/350) (S. Sayısı : 47) (Dağıtım tarihi : 21.7.1999)

X 22. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/354) (S. Sayısı : 48) (Dağıtım tarihi : 21.7.1999)

X 23. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/356) (S. Sayısı : 49) (Dağıtım tarihi : 21.7.1999)

X 24. — Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/461) (S. Sayısı : 55) (Dağıtım tarihi : 21.7.1999)

X 25. — Türkiye Cumhuriyeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/326) (S. Sayısı : 64) (Dağıtma tarihi : 23.7.1999)

26. – Türk Silahlı Kuvvetlerinde İlk Nasip İstihkakına İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/390) (S. Sayısı : 72) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

27. – Hazır Gıda İşçisi Kanunu Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/439) (S. Sayısı : 74) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

X 28. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Güney Afrika Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/327) (S. Sayısı : 80) (Dağıtma tarihi : 28.7.1999)

X 29. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Slovenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/315) (S. Sayısı : 83) (Dağıtma tarihi : 28.7.1999)

X 30. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölge Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/341) (S. Sayısı : 78) (Dağıtma tarihi : 29.7.1999)

X 31. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Slovakya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/310) (S. Sayısı : 84) (Dağıtma tarihi : 29.7.1999)

X 32. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Ulaştırma Anlaşmasında Değişiklik Yapılmasına Dair Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/368) (S. Sayısı : 77) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

X 33. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moğolistan Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/349) (S. Sayısı : 79) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

X 34. – Uluslararası Sergilere İlişkin Sözleşme ile Sözleşmeye Değişiklik Getiren Uluslararası Sergiler Bürosu Genel Kurul Kararına Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/273) (S. Sayısı : 85) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

X 35. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kabinesi Arasında Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/357) (S. Sayısı : 97) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

X 36. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/369) (S. Sayısı : 98) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

X 37. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Turizm İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/274) (S. Sayısı : 101) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

X 38. – Türkiye Cumhuriyeti ile İspanya Krallığı Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/343) (S. Sayısı : 104) (Dağıtım tarihi: 30.7.1999)

X 39. – Dünya Turizm Teşkilatı Tüzüğü'nün Bazı Maddelerinde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/266) (S. Sayısı : 94) (Dağıtım tarihi : 3.8.1999)

X 40. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/267) (S. Sayısı : 95) (Dağıtım tarihi : 3.8.1999)

X 41. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsrail Devleti Hükümeti Arasında Kara Taşımacılığı Alanında İlkeler Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/303) (S. Sayısı : 100) (Dağıtım tarihi : 3.8.1999)

X 42. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/331) (S. Sayısı : 103) (Dağıtım tarihi : 3.8.1999)

X 43. – Türkiye Cumhuriyeti Ordusu Subay, Askeri Memur ve Muadilleriyle Astsubayların Giyeceğine Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Millî Savunma Komisyonları Raporları (1/402) (S. Sayısı : 112) (Dağıtım tarihi : 3.8.1999)

X 44. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/319) (S. Sayısı : 117) (Dağıtım tarihi : 9.8.1999)

45. – Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (1/502) (S. Sayısı : 138) (Dağıtım tarihi : 12.8.1999)

46. – Topyekün Savunma Sivil Hizmetleri Kanunu Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/385) (S. Sayısı : 139) (Dağıtım tarihi : 13.8.1999)

47. – Sıtma ve Frengi İlaçları İçin Kanunun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (1/469) (S. Sayısı : 142) (Dağıtım tarihi : 14.8.1999)

X 48. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/293) (S. Sayısı : 149) (Dağıtım tarihi: 25.8.1999)

X 49. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/308) (S. Sayısı : 151) (Dağıtım tarihi: 25.8.1999)

X 50. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/270) (S. Sayısı : 143) (Dağıtım tarihi: 26.8.1999)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

X 51. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/302) (S. Sayısı : 150) (Dağıtma tarihi : 26.8.1999)

X 52. – Türkiye Cumhuriyeti ile Litvanya Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Hukukî ve Adlî İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/283) (S. Sayısı:165) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

X 53. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcüstan Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/489) (S. Sayısı: 174) (Dağıtma tarihi : 19.10.1999)

54. – Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ İlinde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İhtizülün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/191) (S. Sayısı: 181) (Dağıtma tarihi : 19.10.1999)

X 55. – Türkiye Cumhuriyeti ile Türk Kültür ve Sanatları Ortak Yönetimi Genel Müdürlüğü Arasında Arsa Tahsis Hakkında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/511) (S. Sayısı : 177) (Dağıtma tarihi : 20.10.1999)

X 56. – Türkiye'de İrtibat Ofisinin Kurulmasına İlişkin Dünya Sağlık Örgütü, Avrupa Bölge Ofisi ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yapılan Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/520) (S. Sayısı : 180) (Dağıtma tarihi : 20.10.1999)

X 57. – Türkiye Cumhuriyeti ile Şili Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/530) (S. Sayısı : 183) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

X 58. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/542) (S. Sayısı : 185) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

59. – Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (1/481) (S. Sayısı : 187) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

60. – Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol ve 38 Arkadaşının, Şanlıurfa İlinde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İhtizülün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/18) (S. Sayısı : 192) (Dağıtma tarihi : 2.11.1999)

61. – Millî Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/537) (S. Sayısı : 194) (Dağıtma tarihi : 2.11.1999)

62. – Askerî Hava Alanları Çevresinde Uygulanacak İnşaat ve Her Türü Mania Sınırlamaları Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/384) (S. Sayısı : 193) (Dağıtma tarihi : 4.11.1999)

X 63. – EFTA Devletleri ile Türkiye Arasında Anlaşmada Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/529) (S. Sayısı : 200) (Dağıtma tarihi : 15.11.1999)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

X 64. – Uluslararası Denizcilik Örgütü Sözleşmesinde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/549) (S. Sayısı : 202) (Dağıtma tarihi : 15.11.1999)

X 65. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Büyükelçilikler Faaliyetlerinin Gayrimenkul ve Malî Veçhelerine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/547) (S. Sayısı : 204) (Dağıtma tarihi : 15.11.1999)

66. – Harp Araç ve Gereçleri ile Silah, Mühimmat ve Patlayıcı Madde Üreten Sanayi Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Millî Savunma Komisyonları Raporları (1/381) (S. Sayısı : 196) (Dağıtma tarihi : 17.11.1999)

X 67. – Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/539) (S. Sayısı : 199) (Dağıtma tarihi : 17.11.1999)

X 68. – Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolünde Yapılan Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Çevre ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/541) (S. Sayısı : 208) (Dağıtma tarihi : 18.11.1999)

69. – Samsun Milletvekili Ahmet Demircan ve 18 Arkadaşının, Kuzey Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/119) (S. Sayısı : 213) (Dağıtma tarihi : 25.11.1999)

70. – Uşak Milletvekilleri Mehmet Yaşar Ünal ile Hasan Özgöbek'in, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/129) (S. Sayısı: 220) (Dağıtma tarihi : 6.12.1999)

71. – Konya Milletvekili Teoman Rıza Güneri ve 8 Arkadaşının, Konya Ovası ve Orta Anadolu Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/4) (S. Sayısı: 219) (Dağıtma tarihi : 8.12.1999)

72. – Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve İçişleri Komisyonları Raporları (1/568) (S. Sayısı: 252) (Dağıtma tarihi : 21.12.1999)

73. – Kimlik Bildirme Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Ek Madde ile Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/570) (S. Sayısı: 253) (Dağıtma tarihi : 21.12.1999)

74. – Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/557) (S. Sayısı: 254) (Dağıtma tarihi : 21.12.1999)

75. – Jandarma Teşkilât, Görev ve Yetkileri Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, Jandarma Teşkilât, Görev ve Yetkileri Kanununa Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı, Jandarma Teşkilâtı Görev ve Yetkileri Kanununa İki Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ile Ankara Milletvekili Yücel Seçkiner'in, Aynı Mahiyetteki Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/569, 1/571, 1/572, 2/72) (S. Sayısı: 295) (Dağıtma tarihi : 21.12.1999)

76. – Uzman Jandarma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Uzman Jandarma Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/560, 1/573) (S. Sayısı: 296) (Dağıtma tarihi : 21.12.1999)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

77. – Denizli Milletvekili Beyhan Aslan'ın, Yedi İlde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında 9 Eylül 1993 Tarih ve 504 Sayılı KHK'nin 1 inci Maddesinin 1 inci Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/23) (S. Sayısı : 300) (Dağıtım tarihi : 21.12.1999)

78. – Malatya Milletvekili Yaşar Canbay'ın, Malatya İl Merkezinde Fırat ve Beydağı Adında İki İlçe Kurulması ve Mevcut Yeşilyurt ile Battalgazi İlçe Belediyeleri de Dahil Edilmek Suretiyle Malatya Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/328) (S. Sayısı : 299) (Dağıtım tarihi : 24.12.1999)

79. – Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/565) (S. Sayısı : 303) (Dağıtım tarihi : 24.12.1999)

80. – Türk Ceza Kanununun ve Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun Birer Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/556) (S. Sayısı : 304) (Dağıtım tarihi : 24.12.1999)

81. – Bayburt Milletvekili Suat Pamukçu'nun, İl Özel İdaresi Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/143) (S. Sayısı : 287) (Dağıtım tarihi : 28.12.1999)

82. – Şanlıurfa Milletvekili Sedat Edip Bucak'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/253) (S. Sayısı : 257) (Dağıtım tarihi : 14.1.2000)

83. – Van Milletvekili Mustafa Bayram'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/287) (S. Sayısı : 271) (Dağıtım tarihi : 14.1.2000)

84. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/352) (S. Sayısı : 290) (Dağıtım tarihi : 14.1.2000)

85. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/371) (S. Sayısı : 291) (Dağıtım tarihi : 14.1.2000)

86. – Yardım Toplama Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve İçişleri Komisyonları Raporları (1/566) (S. Sayısı : 310) (Dağıtım tarihi : 14.1.2000)

87. – Türk Silahlı Kuvvetleri Stratejik Hedef Planının Gerçekleştirilmesi Maksudıyla Gelecek Yıllara Sâri Taahhütlere Girişme Yetkisi Verilmesi Hakkında Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/386) (S. Sayısı : 313) (Dağıtım tarihi : 26.1.2000)

88. – Uzman Erbaş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarıları ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/387, 1/414, 1/462) (S. Sayısı : 314) (Dağıtım tarihi : 26.1.2000)

89. – Bartın Milletvekili Zeki Çakan'ın, 28.3.1983 Tarih ve 2809 Sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/22) (S. Sayısı : 315) (Dağıtım tarihi : 28.1.2000)

90. – Gümüşhane Milletvekili Lütfi Doğan ve 48 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/34) (S. Sayısı : 316) (Dağıtım tarihi : 28.1.2000)

91. – İstanbul Milletvekili Ahmet Güzel'in, Kamu İktisadi Teşebbütleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/329) (S. Sayısı : 321) (Dağıtma tarihi : 11.2.2000)

92. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/307) (S. Sayısı : 322) (Dağıtma tarihi : 11.2.2000)

93. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/391) (S. Sayısı : 323) (Dağıtma tarihi : 11.2.2000)

94. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/392) (S. Sayısı : 324) (Dağıtma tarihi : 11.2.2000)

95. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/393) (S. Sayısı : 325) (Dağıtma tarihi : 11.2.2000)

96. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/395) (S. Sayısı : 326) (Dağıtma tarihi : 11.2.2000)

97. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/396) (S. Sayısı : 327) (Dağıtma tarihi : 11.2.2000)

98. – İzmir Milletvekili Hasan Ufuk Söylemez'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İki Arkadaşının İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/168) (S. Sayısı : 221'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

99. – Kayseri Milletvekili Abdullah Gül'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İzmir Milletvekili Mehmet Özcan'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/170) (S. Sayısı : 222'ye 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

100. – Sivas Milletvekili Musa Demirci'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İzmir Milletvekili Mehmet Özcan'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/171) (S. Sayısı : 223'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

101. – Malatya Milletvekili Mehmet Recai Kutan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İzmir Milletvekili Mehmet Özcan'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/172) (S. Sayısı : 224'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

102. – Malatya Milletvekili Oğuzhan Asiltürk'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İzmir Milletvekili Mehmet Özcan'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/174) (S. Sayısı : 226'ya 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

103. – İstanbul Milletvekili Abdülkadir Aksu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İzmir Milletvekili Mehmet Öz-

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

can'ın İhtizüğüün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/175) (S. Sayısı : 227'ye 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

104. – Mardin Milletvekili Fehim Adak'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İki Arkadaşının İhtizüğüün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/176) (S. Sayısı : 228'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

105. – Ankara Milletvekili Rıza Ulucak'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İzmir Milletvekili Mehmet Özcan'ın İhtizüğüün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/177) (S. Sayısı : 229'a 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

106. – Kocaeli Milletvekili Meral Akşener'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İhtizüğüün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/186) (S. Sayısı : 234'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

107. – Sivas Milletvekili Temel Karamollaoğlu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İhtizüğüün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/187) (S. Sayısı : 235'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

108. – Kocaeli Milletvekili Meral Akşener'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İhtizüğüün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/196) (S. Sayısı : 241'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

109. – Kahramanmaraş Milletvekili Avni Doğan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İhtizüğüün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/197) (S. Sayısı : 242'ye 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

110. – Kocaeli Milletvekili Osman Pepe'nin, Darıca Adıyla Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İhtizüğüün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/338) (S. Sayısı : 320) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

111. – Kahramanmaraş Milletvekili Avni Doğan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İhtizüğüün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/278) (S. Sayısı : 262'ye 1 inci ek) (Dağıtma tarihi : 18.2.2000)

112. – Trabzon Milletvekili Eyüp Aşık'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İhtizüğüün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/351) (S. Sayısı : 272'ye 1 inci ek) (Dağıtma tarihi : 18.2.2000)

113. – Diyarbakır Milletvekili Ömer Vehbi Hatipoğlu, Malatya Milletvekili Oğuzhan Asiltürk ve Bitlis Milletvekili Zeki Ergezen'in Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İhtizüğüün 133 üncü Maddesine Göre Raporlara İtirazı (3/367) (S. Sayısı : 274'e 1 inci ek) (Dağıtma tarihi : 18.2.2000)

114. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/413) (S. Sayısı : 347) (Dağıtma tarihi : 18.2.2000)

115. – Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonları Raporları (1/470) (S. Sayısı : 348) (Dağıtma tarihi : 21.2.2000)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

116. – Rize Milletvekili Ahmet Kabil'in, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanuna İki Ek Madde Eklennesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/85) (S. Sayısı : 349) (Dağıtma tarihi : 21.2.2000)

117. – Trabzon Milletvekili Şeref Malkoç ve 20 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/364) (S. Sayısı : 350) (Dağıtma tarihi : 21.2.2000)

X 118. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/591) (S. Sayısı : 353) (Dağıtma tarihi : 23.2.2000)

119. – Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/181) (S. Sayısı : 360) (Dağıtma tarihi : 23.2.2000)

X 120. – Uyuşturucu Maddelere Dair 1961 Tek Sözleşmesinin Tadiline İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/580) (S. Sayısı : 352) (Dağıtma tarihi : 25.2.2000)

121. – Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Kaya ve 8 Arkadaşının, Kahramanmaraş İlinde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/352) (S. Sayısı : 365) (Dağıtma tarihi : 25.2.2000)

122. – Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/329) (S. Sayısı : 358) (Dağıtma tarihi : 28.2.2000)

123. – Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/252) (S. Sayısı : 359) (Dağıtma tarihi : 28.2.2000)

124. – Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/178) (S. Sayısı : 361) (Dağıtma tarihi : 28.2.2000)

125. – Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/169) (S. Sayısı : 362) (Dağıtma tarihi : 28.2.2000)

126. – Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/167) (S. Sayısı : 363) (Dağıtma tarihi : 28.2.2000)

127. – Burdur Milletvekili Süleyman Coşkun'er'in, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/362) (S. Sayısı : 364) (Dağıtma tarihi : 28.2.2000)

X 128. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna-Hersek Bakanlar Kurulu Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve İşleyişi Hakkında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/626) (S. Sayısı : 372) (Dağıtma tarihi : 6.3.2000)

129. – Fazilet Partisi Genel Başkanı Malatya Milletvekili Recai Kutan ve Doğru Yol Partisi Genel Başkanı İstanbul Milletvekili Tansu Çiller ile 185 Milletvekilinin, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/452) (S. Sayısı : 379) (Dağıtma tarihi : 6.3.2000)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

130. – Karaman Milletvekili Hasan Çalış ve 50 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/263) (S. Sayısı : 378) (Dağıtma tarihi : 7.3.2000)

131. – İzmir Milletvekili Hasan Ufuk Söylemez'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Bursa Milletvekili Ali Arabacı ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazları (3/305) (S. Sayısı : 332'ye 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 22.3.2000)

132. – Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Bursa Milletvekili Ali Arabacı'nın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/309) (S. Sayısı : 334'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 22.3.2000)

133. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Bursa Milletvekili Ali Arabacı ve İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazları (3/346) (S. Sayısı : 339'a 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 22.3.2000)

134. – Amasya Milletvekili Akif Gülle'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve Bursa Milletvekili Ali Arabacı'nın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazları (3/347) (S. Sayısı : 340'a 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 22.3.2000)

135. – Amasya Milletvekili Gönül Saray Alphan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/394) (S. Sayısı : 344'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 22.3.2000)

136. – Denizli Milletvekili Hasan Erçelebi'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/397) (S. Sayısı : 345'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 22.3.2000)

137. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 20 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/107) (S. Sayısı : 381) (Dağıtma tarihi : 28.3.2000)

138. – Erzincan Milletvekili Sebahattin Karakelle ve 56 Arkadaşının, Erzincan'a Erzincan Üniversitesi Adıyla Bir Üniversite Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/297) (S. Sayısı : 382) (Dağıtma tarihi : 28.3.2000)

139. – Aksaray Milletvekilleri Sadı Somuncuoğlu ve Kürşat Eser'in, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/376) (S. Sayısı : 390) (Dağıtma tarihi : 30.3.2000)

X 140. – Sınır Aşan Suçları Önleme ve Mücadele Etmeye İlişkin İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/636) (S. Sayısı : 387) (Dağıtma tarihi : 3.4.2000)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

X 141. – Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgız Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/634) (S. Sayısı : 386) (Dağıtma tarihi : 4.4.2000)

142. – Burdur Milletvekili Hasan Macit'in, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/420) (S. Sayısı : 388) (Dağıtma tarihi : 4.4.2000)

143. – Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Sağlam ve 13 Arkadaşının, 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununa Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/370) (S. Sayısı : 392) (Dağıtma tarihi : 4.4.2000)

144. – Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/240) (S. Sayısı : 393) (Dağıtma tarihi : 4.4.2000)

145. – Trabzon Milletvekili Şeref Malkoç ve 18 Arkadaşının, Trabzon İli Merkezinde Gazipaşa, Fatih ve Demiröndere Adıyla Üç İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/413) (S. Sayısı : 396) (Dağıtma tarihi : 11.4.2000)

146. – Ağrı Milletvekili Nidai Seven ve 73 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/190) (S. Sayısı : 397) (Dağıtma tarihi : 13.4.2000)

147. – İspirto ve İspirtolu İçkiler İhisarı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/443) (S. Sayısı : 398) (Dağıtma tarihi : 13.4.2000)

148. – Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/100) (S. Sayısı : 404) (Dağıtma tarihi : 17.4.2000)

149. – Giresun Milletvekilleri Mustafa Yaman, Burhan Kara, Hasan Akgün, Turhan Alçelik, Rasim Zaimoğlu ve 14 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/333) (S. Sayısı : 403) (Dağıtma tarihi : 18.4.2000)

X 150. – Emniyet Genel Müdürlüğüne Ait Araç, Gereç, Mal ve Malzemenin Satış, Hibe, HEK ve Hurda Durum ve İşlemlerine Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/618) (S. Sayısı : 406) (Dağıtma tarihi : 24.4.2000)

X 151. – Silahlı Kuvvetler İhtiyaç Fazlası Mal ve Hizmetlerinin Satış, Hibe, Devir ve Elden Çıkarılması; Diğer Devletler Adına Yurt Dışı ve Yurt İçi Alımların Yapılması ve Eğitim Görecek Yabancı Personel Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Silahlı Kuvvetler İhtiyaç Fazlası Mal ve Hizmetlerinin Satış, Hibe, Devir ve Elden Çıkarılması; Diğer Devletler Adına Yurt Dışı ve Yurt İçi Alımların Yapılması ve Eğitim Görecek Yabancı Personel Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair 31.5.1989 Tarihli ve 3567 Sayılı Kanun ve Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görtlülmek Üzere

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

Geri Gönderme Tezkeresi ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/382, 1/258) (S. Sayısı : 407) (Dağıtma tarihi : 24.4.2000)

152. — Erzurum Milletvekilleri İsmail Köse, Cezmi Polat ve Mücahit Himoğlu'nun, Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/379) (S. Sayısı : 408) (Dağıtma tarihi : 24.4.2000)

153. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 3 arkadaşının, 28.3.1983 Tarih ve 2809 Sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanuna Bir Ek Madde Eklennesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/105) (S. Sayısı : 409) (Dağıtma tarihi : 24.4.2000)

154. — Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/595) (S.Sayısı: 411) (Dağıtma tarihi : 26.4.2000)

155. — Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/647) (S. Sayısı: 412) (Dağıtma tarihi: 26.4.2000)

156. — Avukatlık Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Avukatlık Kanununa Bazı Maddelerin Eklennesine Dair Kanun Tasarısı ve Kütahya Milletvekili Emin Karaa'nın, 1136 Sayılı Avukatlık Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklennesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (1/422, 1/411, 2/317) (S.Sayısı: 413) (Dağıtma tarihi : 1.5.2000)

X 157. — Özel Karayolu Taşıtlarının Geçici İthaline Dair Gümrük Sözleşmesi Değişikliklerinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/655) (S. Sayısı: 415) (Dağıtma tarihi: 1.5.2000)

X 158. — Uydular Aracılığı ile Haberleşme Avrupa Teşkilâtı Sözleşmesinde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/656) (S. Sayısı: 416) (Dağıtma tarihi : 1.5.2000)

X 159. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/654) (S. Sayısı: 417) (Dağıtma tarihi : 1.5.2000)

X 160. — MEDA Programı ve Avrupa Yatırım Bankasının Akdeniz Ülkelerindeki Diğer Malî Anlaşmaları Çerçevesinde Malî ve Teknik İşbirliğinin Uygulanmasına İlişkin Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/652) (S. Sayısı: 414) (Dağıtma tarihi: 3.5.2000)

161. — Bursa Milletvekili Burhan Orhan'ın, Beş İlçe ve Bir İl Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/301) (S. Sayısı: 419) (Dağıtma tarihi: 4.5.2000)

162. — Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioğlu ve 21 Arkadaşının, İnegöl Adıyla Bir İl, Alan-yurt, Cerrah, Kurşunlu, Tahtaköprü ve Yenice Adıyla 5 İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/357) (S. Sayısı: 420) (Dağıtma tarihi : 4.5.2000)

163. — Erzurum Milletvekili Zeki Ertugay ve 8 Arkadaşının, Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/173) (S. Sayısı : 425) (Dağıtma tarihi : 15.5.2000)

164. — Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük'ün, 8.3.1950 Tarih ve 5590 Sayılı Kanunun Adı ile Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Ek ve Dört Geçici Madde Eklennesine Dair Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/344) (S. Sayısı : 424) (Dağıtma tarihi : 23.5.2000)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

165. – 3414 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (1/639)(S. Sayısı : 428) (Dağıtım tarihi : 23.5.2000)

X 166. – Türkiye Cumhuriyeti ile Singapur Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/628) (S. Sayısı: 430) (Dağıtım tarihi : 29.5.2000)

X 167. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bahreyn Devleti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/648) (S. Sayısı : 431) (Dağıtım tarihi : 29.5.2000)

X 168. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hırvatistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/649) (S. Sayısı : 432) (Dağıtım tarihi : 29.5.2000)

169. – Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Türk Ceza Kanununun Bazı Maddeleri ile Terörle Mücadele Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/295) (S. Sayısı : 436) (Dağıtım tarihi : 29.5.2000)

170. – Burdur Milletvekili Hasan Macit'in, 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 94 üncü Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/378) (S. Sayısı : 437) (Dağıtım tarihi: 29.5.2000)

171. – Devlet Mezarlığı Dışında Defnedilen Bazı Devlet Bütöklüklerinin Mezarları Hakkında Kanun Tasarısı ile Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve Konya Milletvekili Ömer İzgi ile 7 Arkadaşının, Aynı Mahiyetteki Kanun Teklifleri ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/559, 2/250, 2/360) (S. Sayısı: 435) (Dağıtım Tarihi: 30.5.2000)

172. – Emniyet Teşkilatı Kanunu, Polis Yüksekokul Kanunu ve 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Emniyet Teşkilatı Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair 490 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/497, 1/212) (S. Sayısı : 438) (Dağıtım tarihi : 5.6.2000)

173. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın, Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/465) (S. Sayısı : 439) (Dağıtım tarihi 5.6.2000)

174. – Van Milletvekili Mustafa Bayram'ın, Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/430) (S. Sayısı : 440) (Dağıtım tarihi : 5.6.2000)

175. – Diyarbakır Milletvekili Ömer Vehbi Hatipoğlu'nun, Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/443) (S. Sayısı : 441) (Dağıtım tarihi : 5.6.2000)

176. – İçel Milletvekili Hidayet Kılınç'ın, Belediyelerin Faiz Borçlarının Affı Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/427) (S. Sayısı : 460) (Dağıtım tarihi : 7.6.2000)

X 177. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Telekomünikasyon Birliği Genel Sekreteri Arasında Radyokomünikasyon Meclisi ve Dünya Radyokomünikasyon Konferansı ile Radyokomünikasyon Sektörü ile İlgili Diğer Toplantıların Düzenlenmesi, Gerçekleştirilmesi ve Giderlerinin Karşılmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/661) (S. Sayısı : 454) (Dağıtım tarihi : 8.6.2000)

X 178. – Türkiye Cumhuriyeti ile Türkmenistan Cumhuriyeti Hükümetleri arasında Ankara ve Aşkabad'da Diplomatik Temsilciliklerin Yerleşimine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/666) (S. Sayısı : 455) (Dağıtım tarihi : 8.6.2000)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

X 179. – En Küttü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/673) (S. Sayısı : 457) (Dağıtma tarihi : 8.6.2000)

X 180. – Türkiye Cumhuriyeti ile Danimarka Krallığı Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi-nin ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/672) (S. Sayısı : 456) (Dağıtma ta-rihi : 12.6.2000)

X 181. – 14 Aralık 1972 Tarihli Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 7 ve 26 ncı Maddele-rine Uygun Olarak, Hollanda Krallığı ile Türkiye Cumhuriyeti Arasında 5 Nisan 1966 Tarihinde Düzenlenen Hollanda-Türkiye Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Revizyonunu Amaçlayan ve Hakla-rın Meşruluğunu İlgilendiren Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/674) (S. Sa-yısı : 458) (Dağıtma tarihi : 12.6.2000)

X 182. – 14 Aralık 1972 Tarihli Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 7 nci ve 26 ncı Mad-deleri Uyarınca, 5 Nisan 1966 Tarihli Hollanda Krallığı ile Türkiye Cumhuriyeti Arasındaki Sos-yal Güvenlik Sözleşmesinin Revizyonunu Amaçlayan Hollanda Krallığı ile Türkiye Cumhuriyeti Arasında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/675) (S. Sayısı : 459) (Dağıtma ta-rihi : 12.6.2000)

183. – Memleket İçi Düşmana Karşı Silahlı Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun Bazı Madde-lerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Millî Savunma Komisyonları Rapor-ları (1/581) (S. Sayısı : 482) (Dağıtma tarihi : 12.6.2000)

X 184. – Türkiye Cumhuriyeti, Azerbaycan Cumhuriyeti ve Gürcistan Arasında Petrolün Azer-baycan Cumhuriyeti, Gürcistan ve Türkiye Cumhuriyeti Ülkeleri Üzerinden, Bakü-Tiflis-Ceyhan Ana İhraç Boru Hattı Yoluyla Taşınmasına İlişkin Anlaşmanın ve Türkiye Cumhuriyeti, Azerbay-can Cumhuriyeti ve Gürcistan Toprakları Üzerinden Petrol Taşınmasına Dair Türkiye Cumhuriyeti, Azerbaycan Cumhuriyeti ve Gürcistan Arasındaki Anlaşmanın Değiştirilmesine İlişkin Türkiye Cumhuriyeti, Azerbaycan Cumhuriyeti ve Gürcistan Arasında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Tekno-loji ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/699) (S. Sayısı : 488) (Dağıtma tarihi : 12.6.2000)

185. – Nevşehir Milletvekilleri Mükremin Taşkın ve İsmail Çevik'in, Yükseköğretim Kurum-ları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İhtizüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İliş-kin Önergesi (2/424) (S. Sayısı : 486) (Dağıtma tarihi : 14.6.2000)

186. – Bolu Milletvekili Mustafa Karşoğlu'nun, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Kanunu ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tek-lifi ve İhtizüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/447) (S. Sayısı : 487) (Dağıtma tarihi : 14.6.2000)

187. – Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Arasında Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/677) (S. Sayısı : 491) (Dağıtma tarihi : 15.6.2000)

188. – Petrolün Boru Hatları ile Transit Geçişine Dair Kanun Tasarısı ve Çevre ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonları Raporları (1/640) (S. Sayısı : 503) (Dağıtma tarihi : 16.6.2000)